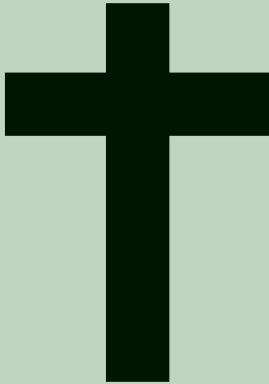

Χωϊγιά Γορχογιά
Σιήπινι

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Xwiyá Gorixoyá Siñipirini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051

Contents

Matiyuo	1
Mako	93
Ruko	148
Jono	244
Wáí wurimeiarigáwa	310
Romi	404
1 Koriní	453
2 Koriní	499
Garesia	531
Epesai	547
Piripai	563
Korosi	575
1 Tesaronaika	586
2 Tesaronaika	595
1 Timotio	600
2 Timotio	614
Taitaso	624
Pairimono	630
Xibiruyí	633
Jemiso	667
1 Pitao	680
2 Pitao	693
1 Jono	701
2 Jono	713
3 Jono	715
Juto	717
Wáí wóm+x+n+ñpí	721

Xwiyá yáy neainaríñ Matiyuo eañpírini.

Ríwamíñ rípi “Xwiyá yáy neainapaxí Matiyuo eañpíyí” ríñíñpírini. O Jisaso wiep+sagowa worini. Xegí yoí ámi bí Ripaiorini. Jisaso ríxa nípémáná níwiápínimeámi aññamí nání nípeyimáná eñáná ámi xwiogwí ríxa obaxí nípwémáná eñáná ríwamíñ rípi eañrini. Xegí Judayí díní re yaiwiaríñagá níwíní, “Míxí ináyí nimóní re míñweañyí nepa xwayí naníñ ñweañwáomani. Jisaso nepa aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo nimóní sñwiríyí, míxí ináyí nimóní añí Jerusaremí tíyo dání neameñweáminíñ eñrini.” yaiwiaríñagá níwíní nání ayí ámi díní némero “Xewwí ríá moaríñwíní? Jisaso nepa Kiraisorini. Goríxoyá xewaxorini.” yaiwíríxíníñ ríwamíñ rípi eañrini. E yaiwíríxíníñ ríwamíñ nearíñá wá rókiamoagáwa áma aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaroní nání níñro ríwamíñ eagá obaxí míñ nírorí “Jisaso apí tñí apí tñí xíxeni nimóga uñrini.” níñí eañrini.

Jisasomí xiáwo íríñowa náníñí.

¹ Xwiyá rípi íwiárfawé Jisasí Kiraisoyá náníñí. Oyá íwiárfawé nimóga nurí áwíní e míxí ináyí Depitorini. Depitoyá íwiárfawé nimóga nurí wigí xiáwo íríño Ebírfamorini. ² Ebírfamo Aisakomí emeañnigíñí. E dání Aisako Jekopomí emeañnigíñí. E dání Jekopo Judaomí tñí xegí xexírfameáowami tñí emeañnigíñí. ³ E dání Judáo xíái Temái tñí íwí níñrí Pereso tñí Serao tñí emeañnigíñí. E dání Pereso Xesíronomí emeañnigíñí. E dání Xesírono Ramomí emeañnigíñí. ⁴ E dání Ramo Aminadapomí emeañnigíñí. E dání Aminadapo Nasonomí emeañnigíñí. Nasono e dání Sarímonomí emeañnigíñí. ⁵ E dání Sarímono émayí apíxí Rexapí nímeañí Bowasomí emeañnigíñí. E dání Bowaso Rutímí nímeañí Obetomí emeañnigíñí. Obeto e dání Jesiomí emeañnigíñí. ⁶ Jesio e dání míxí ináyí Depitomí emeañnigíñí. Depito e dání apíxí Yuráiaoyái nurápíñí Soromonomí emeañnigíñí. ⁷ Soromono e dání Riabowamomí emeañnigíñí. Riabowamo e dání Abaisaomí emeañnigíñí. Abaisao e dání Esaomí emeañnigíñí. ⁸ Esao e dání Jexosapetomí emeañnigíñí. Jexosapeto e dání Joramomí emeañnigíñí. Joramo e dání Asaiaomí emeañnigíñí. ⁹ Asaiao e dání Jotanomí emeañnigíñí. Jotano e dání Exaso

emeañ+nigini. Exaso e dani Xesekaiaomi emeañ+nigini.
¹⁰ Xesekaiao e dani Manasaomi emeañ+nigini. Manasao e dani Emosomi emeañ+nigini. Emoso e dani Josaiomi emeañ+nigini.
¹¹⁻¹² Josaiiao —Babironi dani emay mxi nimeaa nibiro Judayo nipikiomearo wfi nimearo nimeami unana Judayf anj e xwiogwf obaxf nweañana Josaiiao e dani Jekonaiaomi tni xegf xexirimeawami tni emeañ+nigini. Jekonaiao e dani Siatieromi emeañ+nigini. Siatiero e dani Serababeromi emeañ+nigini.
¹³ Serababero e dani Abiudomi emeañ+nigini. Abiudo e dani Eraiakimomi emeañ+nigini. Eraiakimo e dani Esomi emeañ+nigini.
¹⁴ Eso e dani Sedokomi emeañ+nigini. Sedoko e dani Ekimomi emeañ+nigini. Ekimo e dani Eraiatomi emeañ+nigini.
¹⁵ Eraiato e dani Eresaomi emeañ+nigini. Ereasao e dani Matanomomi emeañ+nigini. Matano e dani Jekopomi emeañ+nigini.
¹⁶ Jekopo e dani Josepo, Mariaimi xiagwomi emeañ+nigini. I Jisasomi xirini. O yeayf neayimixemeanfa nani Gorixoyá dñf tni xegf xiawowayá xwfa piaxyo dani iwiaronjo enagi nani xegf yof bi Kiraisoyf rigforini.
¹⁷ Ayinani xiáwo írñjo Ebriamo nemeága nibiro mxi inayf Depito emeañe nani xiawowa wé wúkaú síkwf wáu wáu imóniñrini. Xiáwo Depito nweañe dani nemeága nibiro Babironi kirapusf omiñf wigfe nani xiawowa wé wúkaú síkwf wáu wáu eni imóniñrini. Omiñf wigfe dani Jisaso rémoñe nani ami xiawowa wé wúkaú síkwf wáu wáu imóniñrini.

Jisasomi xinái xirine nani rini.

¹⁸ Xwiyfá Jisasi Kiraiso xirine nani rini. Omi xinái Mariai Josepo meawiniginiri ikiyinj niyarimána enána ayau sini nimeanimi memé enána i rixa Gorixoyá kwíyf tni niaíwf agwf eniginini. I niaíwf agwf enagi niwiniro
¹⁹ Josepo, imi meanfo ama sanijo enagi nani “Xwiyfá imi ayá winipaxf wí muripa oemini.” niyaiwiri “Imi yumfi emi omónini.” niyaiwiri
²⁰ sini dñf e nimóa warfna re eniginini. Oriña winarfna Gorixoyá anfnajf wo sinani niwimóniri re uriniginini, “Josepoxi, mxi inayf Depitoyá xiawoxini, dixf apixf Mariaimi éf niwiri emi mimopani. Niaíwo imi kwíyf Gorixoyá pimi dani eweáo enagi nani anani meai.
²¹ I niaíwf oxí wo xiriní rini. Ama xegf imónigfáyo wf yarigfápi nani xwiyfá meariniprixiniri yokwarimi niwiirí yeayf uyimixemeanfa enagi nani xegf yof Jisaso wfri rixini.” uriniginini.
²²⁻²³ Ayf enina wfa rókiamoagfa wo awañ niri ríwamiñf eaáriñf rípi “Re ení rini. Apixf oxí

m+meán+ñf wí niaíwí agwí nerí oxí wo xíránáyf, yoí Emaniueroyí —Yoí m+kí ayf Gorixoxo nene tñni nawíni nweanfa nánir+ñni. Yoí e wír+ipr+íar+ñni.” Ríwam+ñf e nír+irí eaár+ñf apí xixeni imón+ñfa nání e imón+ñ+nig+ñni. ²⁴ An+najf Gorixoyáo e urfagí Josepo sá weñe dání n+wiáp+ñnimearí an+najoxo sekaxf urí+pa nerí xegf apí+xí Mariaímí mean+ñ+nig+ñni. ²⁵ Ímí n+mearí aís+ñni niaíwo m+ix+ri+pa ner+ñá í tñni sá b+ m+ivé néra núisáná í ríxa niaíwo xíráná xegf yoí Jisasoyí wír+ñ+nig+ñni.

2

Sogwí fwiapar+ñmí dání bigfáwa nánir+ñni.

1 Mariaí Jisasomí Judia píropen+ñyo aní yoí Betírexemí dání n+ix+imáná enáná Judayf áminá wo m+ixí ináyf Xerotoyí r+ñ+ño Jerusaremíyo n+ñwearí xegf Judayo menweanáná re en+ñ+nig+ñni. Ámá siní nání enwípear+gífa wa sogwí fwiapar+ñmí dání n+biro Jerusaremí nírémoro ² yar+ñf re wigfawix+ñni, “Judayf m+ixí ináyf imón+ñfa nání niaíwí siní xír+ño ger+ñni? Sogwí fwiapar+ñmí n+ñwear+ñá omí xíráná siní o nání nweáagí sinwí n+win+ñrane nání omí yayf oumean+ñrane bar+ñw+ñni.” urémeáagífa ³ m+ixí ináyf Xeroto “Niaíwo m+ixí ináyf nimón+ñrí nimúron+ñfen+ñ+ño?” n+yaiwirí dñf rífa nuxerí Jerusaremí nweáyf nñni ení dñf rífa nuxéa úagí ⁴ o apax+pan+ñf imón+gífa xwéowamí tñni nwf ikaxí eán+ñf+pi mewegfáwamí tñni awí neaár+imáná yar+ñf re win+ñ+nig+ñni, “Kiraísoyí r+ñ+ño, yeáyf neayim+ixemeanfa nání negf aríowayá xwífa piaxíyo dání iwiaron+oyí rar+ñwáo ríwam+ñf nír+ñr+ñ eán+ñf+pi ge xír+ipr+ífa nání r+ñ+ñni?” urfagí ⁵ awa re urí+gawix+ñni, “Negf Judia píropen+ñyo re aní yoí Betírexemíyo xír+ipaxí imón+ñni. Ayf r+pi nánir+ñni. Wífa rókiamoagífa wo áwaní n+wiuríyirí ríwam+ñf re eaár+ñf+r+ñni, ⁶ Judayf aníyo aní yoí Betírexemí nweáy+ñé aní n+yoni nání ámá obaxí+ñé menagí aiwi segf ámá wo m+ixí ináyf nimón+ñrí gí Judayf n+yoni menweanfa enagí nání segf aní apí aní xwé tñni xixeni imón+ñf+r+ñni. nír+ñr+ñ eaár+ñf+r+ñni.” urfagífa ⁷ Xeroto yumí dñf n+yaiwimáná “Siníyo enwípear+gífáwa ob+pyí.” nír+ñr+ñ awa ríxa báná yar+ñf re win+ñ+nig+ñni, “Siní gíná nweáagí win+gíawix+ñni. Siníomí sinwí n+win+ñmáná enáná emá ararí pwen+ñr+ñni?” urfagí awa ríxa áwaní uráná ⁸ o Betírexemí nání re urowar+ñ+nig+ñni, “Soy+ñé nuro niaíwo nání píran+ñf pfa épyí. Ríxa sinwí n+win+ñroná nioni ení nuri yayf seáyí e umem+ñr+ñ nání ámi n+biro áwaní nír+pyí.” urfagí ⁹ awa arífa e n+wiuro wigf+pi ófyo war+ñá re en+ñ+nig+ñni. Siní awa xámí sogwí fwiapar+ñmí n+ñwearóná win+gífo awamí

xámi numeari anj niaíwo wenjwámi seáyi e ηweanjinigini.
¹⁰ Sijo e ηweáagi n+win+ro seáy+mi seáy+mi nimón+ro d+inj nífá n+win+rí ¹¹ anjwámi n+páwiro niaíwo x+nái Mariaí t+ni ηweanagfi n+win+ro re egfawix+ni. Xwáfayo n+p+kín+mearo om+ yayf numemána am+pí o nán+ imón+ηf wigf ayá r+m+xar+g+fápi n+roaro s+ηá gorf t+ni ík+fá d+fá —D+fá yo+ p+raken+sanf t+ni murf t+ni nán+ r+n+n+. D+fá api d+inj nanf eaar+ηf x+xeg+ni s+x+f w+f+xaú t+ni m+n+ wigfawix+ni.
¹² M+n+ n+wimána enána Gor+xo ori+ηá nupár+rí r+m+ηf re ur+η+nig+ni, “M+x+ ináyf Xeroto t+ηf e nán+ ámi mupa époy+.” urfagi wigf anj e nán+ nuróná óf xegf wíyo ugfawix+ni.

Isipiyf anjyo nán+ éf ugfá nán+r+ni.

¹³ Awa r+xa numána enána re en+jig+ni. Josepo ori+ηá n+win+r+fná anj+najf Gor+xoyá wo s+ηán+ n+rónap+rí re ur+η+nig+ni, “R+xa n+wiáp+n+mear+ niaíwo t+ni x+nái t+ni n+meám+ Isipiyf anjyo nán+ éf úpoy+. Sepfoyfné nuro rémófe dán+ ámi nion+ sear+mfaé nán+ ηweá+r+x+ni. Xeroto niaíwom+ p+kín+ p+fá énap+ni enag+ nán+ r+rar+η+ni.” urfagi ¹⁴ o ár+f+wiyim+ aí n+wiáp+n+mear+ niaíwo t+ni x+nái t+ni n+meám+ Isipiyf anjyo nán+ nuro ¹⁵ n+ηwearóná m+x+ ináyf Xeroto péé nán+ ηweaagfár+ni. Wfá rókiamoagfá wo xw+yfá Gor+xoyá n+wur+yirí rfwam+ηf eaár+ηf r+p+ “G+ íwo Isipiyf anjyo ηweanána ‘E+ni.’ ur+m+fár+ni.” n+r+rí eaár+ηf api x+xen+ imón+nfa nán+ Josepo niaíwom+ Isipiyf anjyo nán+ n+meám+ u+jig+ni.

Niaíwíyo m+ηf r+róm+ emegfá nán+r+ni.

¹⁶ Xeroto, Jerusarem+yo xwayf nan+rí ηweanjo sogwf fwiapar+η+m+ dán+ urfnénapar+g+fáwa ámi xfom+ m+wíménap+fagfá nán+ “Yap+s+ rfa níwap+yío+?” n+yaiwirí d+inj r+fá ápiáw+n+ηf wéagi xewan+ηo awam+ sijo nán+ yar+ηf wíáná awa “Íná ηweáagi w+n+ηwanig+ni.” urfápi nán+ d+inj n+mori porisowam+ uowáráná awa nuro niaíwf ox+ Bet+rexem+ dán+y+yfá t+ni e mid+m+dán+ n+ηweaxa pugfáy+yfá t+ni, niaíwf ox+ wigf xwiogwf waú wo s+n+ m+múropa egfá n+yon+ m+ηf r+róm+ emegfawix+ni. ¹⁷⁻¹⁸ M+ηf r+róm+ eméána xw+yfá Gor+xoyá wfá rókiamoagf Jeremaiayo+ r+n+ηo n+wur+yirí rfwam+ηf eaár+ηf r+p+ “Anj Rama dán+ ‘Yey+.’ n+r+n+rí ηwf eánar+ηagi arfá wiar+ηo+. Reserím+ xí+fáíwa wigf niaíwf nán+ ηwf p+yf n+w+r+n+ro wigf niaíwf wówi s+ηwf m+w+n+fagfá nán+ m+ηf ik+ηwf um+r+fagfá aiwi p+n+ m+wiár+g+fawix+ni.” rfwam+ηf eaár+ηf api íná x+xen+ imón+η+nig+ni.

Ámi Isipiyf anjyo dán+ yigfá nán+r+ni.

19 Xeroto rixa nipeáná re enjiginí. Josepo Isipiyf anjyo dání oríhá nìwìnríná anjínají Gorixoyá wo síhání nìrónapírí re uríhíniginí, 20 “Niaíwomí opíkianeyínírí emegfáwa rixa pegfá enagí nání nìwiápínímeari niaíwo tñní xínáí tñní nìmeámí díxí Isíreriýf anjyo nání úpoyí.” urfagi 21 Josepo nìwiápínímeari niaíwo tñní xínáí tñní nìmeámí nuri Isíreriýf anjyo nìrémoro 22 Josepo arfá re wíhíniginí, “Xerotomí xewaxo Akereasoyí ríníhjo xano mîxí ináyí nímónírí neameñweaagípa xewaxo ení mîxí ináyí e nímónírí Judia píropenisfyo re neameñweani.” raríhagfá arfá nìwirí wáyíníwínírí “Aríge nuri Judia píropenisfyo ñweámíníréíní?” yaiwiaríná Gorixo Josepomí oríhá nupárírí éf urowaráná epówa Judia píropenisfyo wíarf nímúroro Gariri píropenisfyo nání nuro 23 anj yoí Nasareti ríníhípimí ñweaagfáríní. Wfá rókiamoagfáwa ámá xiáwowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfo nání re rígfápi “Ayf re ríprfáríní, ‘O Nasareti dánoríní.’ ríprfáríní.” rígfá apí xixení imóníwíniginírí Nasareti nání nuro ñweaagfáríní.

3

Jono wayf numeaiá unjo xwíyfá wáf urímenjf náníríní.

1 Jono, wayf numeaiá unjo, Jisaso síní Nasareti ñweañáná, o nuri Judia píropenisfyo ámá díhí meañe wáf nurímeríná 2 re urayagfáríní, “Gorixo xwioxfyo míméámí nìneairí píráníhí neameñweani anjwí ayo enagí nání segf íwf yarígfápi rfwfmíní nímamoro píráníhí nìsaníro ñweáfrixíní.” urayagfáríní. 3 Wfá rókiamoagf Aisaiayoí ríníhjo nírírí rfwamíhí re eanjípi, “Ámá díhí meañímí dání ámá wo rfaiwá re raríní, ‘Ámínáo nání segf díhí óf nanjíníhí wimoiro óf píráníhí imoarígfápáníhí wimoiro nero ñweáfrixíní.’ raríní.” rfwamíhí e nírírí eanjípi tñní xixení Jono nuri axípi e yagfáríní. 4 O rapírapf nanj nìyínírí emeagomani. Kamerf íá (iyfá íríkwíníhí imóníhí wú) nìyínírí areríxí íríhíyfo yínagoríní. Aiwá ení nanjf nagomani. Áxwaxf tñní pfkf iniígf tñní nagoríní. 5 Judayf wígf anj xwé Jerusaremí ñweagfáyf tñní Judia píropenisfyo amí amí ñweagfáyf nfní tñní iniígf Jodaní rapápámí ñweagfáyf tñní 6 Jono tíhí e nání nuro wígf íwf yarígfápi nání waroparf wíáná o wayf numeaiá nuri aí 7 Parisiowa tñní Sajusiowa tñní —Awa weyíní nìmeníro ámá wíyo seáyí e wimónarígfáwaríní. Awa Jono wayf oneameainíro baríhagfá Jono síhíwí e nìwìnríní ayf wígf íwf yarígfáyf rfwfmíní nímamoro nìsaníro mé “Wayfní oneameainí.” nìyaiwíro baríhagfá nìwìnríní

náni re uríñ+nigíni, “Sidírí miáoyíné, ‘Ríwéná Goríxo xeaníñí seaikárínfá enagí nání éf úpoyí.’ go searíagí ríníñí meaanígíníri wáyí nero nioní táfáminí éf baríñojí? ⁸ Soyíné íwí yarígíápi ríwíminí nímamorínáyí, píraníñí nero íkíá sogwí naní níweríná yaríñípa imóníírixíni. ⁹ Re minírípa époyí, ‘Negí aríto Ebíríamoyáone enagí nání Goríxo wí xeaníñí neaikárínfá meníni.’ minírípa époyí. Goríxo ‘Ebíríamoyá íwiáríawé nání “Nioní ayo xeaníñí níwiríná aríge xwé obaxí imónínfáríní?” níyaiwirí ududí winaríní.’ ríyaiwiaríñojí? Oweoi, Goríxo díñí e yaiwipaxí meníni. Ananí síñá tíyo dání Ebíríamo nání íwiáríawé wímíxíyipaxíríní. ¹⁰ Goríxo ríxa rapíwé íkíá míkí tíñí e nání fá xíríní. Íkíá gíní gína sogwí naní míwéagí níwíníríná nídíkárrí ríá ikeáárínfáríní. ¹¹ Nioní sa iníngí tñní wayí seameaiaríñáríní. Nioní ení eáníñáoní aiwí ríwíyo bíntó nioní nímúróníni. Seyíné nioní nání ‘Ámá wé róníñoríní.’ níaiwiaríñagífa aiwí o nioní tñní xíxeni mimóníñagí nání ámá xínáíwáníñí nímoníro omíñí wíiarígíáyí bosoyá síkwí sú gwí wíkweaiarígíápa nioní oyá wíkweaipaxí meníni. O wayí níseameairíná iníngí tñní seameainíámani. Wiyíné Goríxoyá kwíyí tñní seameairí wiyíné ríá tñní seameairí eníáríní.” nurírí ¹² Goríxo ámá naníyo yeáyí uyímíxemearí sípíyo anípá imíxírí eníá enagí nání ewayí xwíyíá re uríñ+nigíni, “Omíñí yarígíáyí pokí tñní wítí aiwá eyeyírómfí ero aiwá ná aníyo tíro mamíwí tñní síyíkí tñní ríá ikeááríro yarígíápa Goríxo ení axípi e emíánírí wítí mamíwí tñní ná tñní eyeyírómfí iníñe xegí pokí fá níxírírí roní. Aiwá náyí aníyo tíri mamíwí tñní síyíkí tñní ríá supárípaxí mimóníñíyo ikeáárírí eníáríní.” uríñ+nigíni.

Jisasomí wayí umeainí náníríní.

¹³ Jisaso Jono wayí onímeainírí nání Garírí píropenísíyo dání níbírí iníngí Jodaní rapá tíñí e nírémorí omí wímeáagí aiwí ¹⁴ Jono nurakímínírí nerí re uríñ+nigíni, “Joxí nioní nání o wayí onímeainírí ríbaríñíni? Oweoi, ‘Joxí wayí onímeainí.’ nímonaríní.” uríagí aí ¹⁵ Jisaso re uríñ+nigíni, “Xe wayí oumeaimínírí síñwí nanei. E neraínáyí, Goríxo nioní nání ‘O síwí wé róníñíyí nñní oeni.’ yaiwiaríñípi xíxeni yaníwí.” uríagí ¹⁶ o Jisasomí wayí umeaíáná o ríxa níminímeámi peyaríná re eníñigíni. Aní píríyo dání óf ináná kwíyí Goríxoyápi xawíówíníñí níweapírí omí wímeañíñigíni. Omí wímeááná re eníñigíni. ¹⁷ Anínamí dání xwíyíá re rínénapíñíñigíni, “Gí níaiwí ayá tíñoríní. Amípi o yaríñípi nání yayí ninaríní.” rínénapíñíñigíni.

4

Obo Jisasomi iwamfó wíwapiyiñf nánirini.

¹ Kwíyí Gorixoyápi Jisasomi niwímeámáná omi Obo iwamfó owíwapiyiniri áamá dñf meanf e nani níméra úáná ² o aiwá mñf ñwá nñweari rixa sfá 40 nórímáná enáná o agwí wíáná ³ iwamfó wíwapiyariño nibiri re urññnigini, “Joxi ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ yaiwinariñfpi nepa enánáyí, aiwá niri nani ‘Sñá tiyí aiwá oimónini.’ rei.” urññgí aí ⁴ Jisaso re urññnigini, “Oweoi, wí emiméini. Gorixoyá Bíkwyo dání rfwamñf re eánini, ‘Áamá aiwá nánini dñf nímorínáyí wí dñf meapaxí menini. Xwíyíá Gorixo rññyí niyoni dñf níkwírorínáyí ayíni dñf meapaxíriini.’ Rfwamñf e niriñiri eánini.” urññnigini.

⁵ Obo Jisasomi nimeámi Jerusaremi añf Gorixoyá ayá tññmíni nani nuri añf Gorixo nani ridiyowá yarigíwámi ríkwyo seáyí e nurárámáná ⁶ re urññnigini, “Joxi ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ yaiwinariñfpi nepa enánáyí, Gorixoyá Bíkwyo dání rfwamñf re niriñiri eánñgí nani ‘Gorixo joxi síkwí sñáyó píri uyíkímí inirixiniri xegí aññajowa awí niroro íá rixepíri nani uowárinñoi.’ niriñiri eánñgí nani anani mímí nímawiri xeamoí.” urññgí aí ⁷ Jisaso re urññnigini, “Xwíyíá joxi mñf nirori rípi eánñgí aiwí xwíyíá rípi eni niriñiri eánini, ‘Negí Gorixo nepa ení neániri epaxoríñiri iwamfó míwíwapiyipani.’ eni rñññgí nani nioni wí e emiméini.” urññnigini. ⁸ Ámi Obo dñwí mñf seáyími wiápnimeañf bimí nani nimeámi niyiri añf nñí xwíá ríri nirimíni ikwíronñño sñwá niwiri xegí amípi áamá niwiníroná ayá sñwí nurori nimeapaxí wimónariñfpi eni sñwá niwiri ⁹ re urññnigini, “Joxi xwíáyó nípíkinimeari sñmanwíyónñf nñnuriñiri nioni nani yayí seáyími nimeí. E níánáyí, amípi sñwá síá tiyí nipiñi siapímíni.” uráná ¹⁰ Jisaso re urññnigini, “Setenoxi pñni nñniwiárimí éf ui. Xwíyíá rípi ‘Áminá Gorixo nánini xwíáyó nípíkinimearo yayí seáyími umero segí amípi “Nwíáxini.” rñññyí emi nímoro sñwí oyá nánini dñf íkwíroro érixini.’ rñññgí nani joxi niriñpa wí emiméini.” urññgí ¹¹ Obo pñni nñniwiárimí úáná aññajf wa nibiro arírá wigíawixini.

¹² Jisaso áamá wa Jono wayí numeaiá waríño nani re raríñgíá “Omi rixa íá nixero gwí añño ñwiráfárinini.” raríñgíá o arfá e niwimo Gariri pñropeníño nani nuri nñwearíá ¹³ añf Nasareti xfo xwé iwiaroñe pñni niwiárimí nuri añf xegí yoí Kapaneamiyí rñññño —Añf apí ipí Gariri tñni ikwíroníni. Seburano tñni Napítaraio tñni awaúyá fwiárfawé ñweaagíerini. E nani nuri ñweaññgini. ¹⁴ Ayí

rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Gorixoyá xwɪyɪfá wɪfá rókiamoagɪ Aisa-
iaoyɪ rɪnɪŋo xwɪyɪfá nɪwuriyiri rɪfwamɪŋɪ re eaárɪŋɪrɪnɪ,
15 “Xwɪfá Seburanoyá fwiárfawé tɪnɪ Napɪtaraioyá fwiárfawé
tɪnɪ enɪná ŋweaagɪe ipɪ tɪŋɪmɪnɪ tɪnɪ iniɪgɪ Jodani rapáyo
jɪarɪwámɪ dánɪ tɪnɪ xwɪfá Gariri imónɪŋɪmɪnɪ émáyɪ ŋweaagɪe,
16 ámá oxɪ apɪxɪ e ŋweaagɪáyɪ nɪnɪ Gorixomɪ muxɪdarɪŋagɪa
nánɪ sfá yinɪŋɪmɪnɪŋɪ ŋweaagɪe rɪxa wɪfá xwé bɪ ónɪagɪ
wɪnɪgɪawixɪnɪ. Ayɪ apaxɪ mé pearɪŋagɪa nánɪ íkwapiŋɪnɪŋɪ
umeaarɪŋɪyo rɪxa wɪfá wókímɪxɪnɪ.” Rɪfwamɪŋɪ e nɪrɪnɪrɪ
eánɪŋɪpɪ xɪxenɪ imónɪnɪ nánɪ Jisaso wɪánɪŋɪ imónɪŋo e nánɪ
nuri ŋweaagɪrɪnɪ.

Ámá wiepɪsarɪŋɪ imónɪpɪrɪ nánɪ wirɪmeaemenɪ nánɪrɪnɪ.

17 O anɪ e nánɪ nuri ŋweaé dánɪ wáf re urɪmenɪnɪgɪnɪ,
“Gorixoxwioxɪyo mɪmeámɪ nɪseairɪ píránɪŋɪ seamenɪ anɪwɪ
ayo enagɪ nánɪ segɪ fwi yarɪgɪfápi rɪfwɪmɪnɪ nɪmamoro
sanɪŋɪ nimónɪro ŋweárfɪxɪnɪ.” nurɪmerɪ 18 ipɪ Gariri
imaŋɪpá tɪnɪ nɪpurɪná sɪŋwɪ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Xɪráxogwá waú
—Xɪráo xegɪ yoɪ Saimonorɪnɪ. O xegɪ yoɪ ámɪ bɪ Pitaorɪnɪ.
Xogwáo Adɪruorɪnɪ. Agwiaú egɪ omɪŋɪ peyɪ ápearɪgɪfɪwaú
enagɪ nánɪ ubenɪ peyɪ nánɪ ipɪyo mamówararɪŋagɪ Jisaso e
nɪwɪnɪrɪ 19 re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Agwiagwɪ nɪxɪdɪpiyɪ. Peyɪ nánɪ
yarɪgɪfɪpa ámá nionɪ nɪxɪdɪpɪrfáyɪ enɪ axɪpɪ e wirɪmeapɪsi
nánɪ eaiwapiyimɪnɪ.” urɪfagɪ 20 agwiaú ubenɪ apaxɪ
mé e nitɪmɪ rɪwɪyo uxɪdɪgɪfisixɪnɪ. 21 O e dánɪ nurɪná
sɪŋwɪ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Ámɪ xɪráxogwá waú —Agwiaú Sebe-
diomɪ xewaxowaúrɪnɪ. Wɪfo Jemisorɪnɪ. Wɪfo xogwáo
Jonorɪnɪ. Agwiaú xano tɪnɪ ewéyo nɪŋweámáná wigɪ ubenɪ
arɪkɪnɪŋagɪ píránɪŋɪ yadɪrɪpɪnarɪŋagɪa Jisaso e nɪwɪnɪrɪ
rɪfaiwá “Nɪxɪdɪpiyɪ.” uráná 22 agwiaú enɪ anɪnɪ egɪ ewé tɪnɪ
xanomɪ tɪnɪ pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nayoari númɪ uxɪdɪgɪfisixɪnɪ.

Jisaso wáf urɪmerɪ sɪmɪxɪyo nanɪ imɪxɪmerɪ enɪ nánɪrɪnɪ.

23 Jisaso Gariri pɪropenɪsfɪyo amɪ amɪ nemerɪná xegɪ
Judayɪfá rotú anɪyo dánɪ uréwapɪyemerɪ xwɪyɪfá yayɪ
wɪnɪpaxɪpɪ —Apɪ Gorixoxwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ píránɪŋɪ
umenɪweanɪfápi nánɪ rɪnɪŋɪpɪrɪnɪ. Apɪ wáf urɪmerɪ ámá pí
pí sɪmɪxɪ yarɪgɪfáyo tɪnɪ uranɪ xɪxegɪnɪ imónɪgɪfáyo tɪnɪ nanɪ
imɪxɪmerɪ yarɪná 24 o yarɪŋɪpɪ nánɪ yanɪ niwéa nuri Siria
pɪropenɪsfɪyo ŋweaagɪáyɪ nɪnɪ arɪfá nɪwiárɪro nánɪ wigɪ ámá
sɪmɪxɪ xɪxegɪnɪ yarɪgɪfáyo tɪnɪ rɪnɪŋɪ xɪxegɪnɪ winarɪgɪfáyo
tɪnɪ ámá imó dɪŋɪ xɪxéroarɪŋɪyɪ tɪnɪ xóxwɪ yarɪgɪfáyo tɪnɪ
enɪ sɪwímɪ yárɪgɪfáyo tɪnɪ o tɪŋɪ e nánɪ nɪmeámɪ báná o
píránɪŋɪ wimɪxɪyarɪŋagɪ nánɪ 25 ámá oxɪ apɪxɪ obaxɪ Gariri
pɪropenɪsfɪyo dánɪfáyo tɪnɪ Dekaporisɪ pɪropenɪsfɪyo dánɪfáyo tɪnɪ

Judia p̄ropenist̄yo d̄anj̄ȳ t̄n̄i wiḡt̄ aṅt̄ xwé Jerusalem̄ d̄anj̄ȳ t̄n̄i iniḡt̄ Jodan̄ rap̄ayo j̄ar̄iw̄am̄n̄i d̄anj̄ȳ t̄n̄i ep̄roȳt̄ nero om̄i núm̄i ux̄fd̄iḡfawix̄n̄i.

5

Xwiȳf̄á Jisaso d̄f̄w̄ȳo d̄an̄i ur̄ewap̄iȳiṅt̄p̄i n̄an̄ir̄in̄i.

¹ Jisaso ámá ox̄t̄ ap̄ix̄t̄ n̄iaíw̄f̄ obax̄t̄ o t̄ṅt̄ e n̄an̄i b̄imiar̄iṅaḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄i d̄f̄w̄f̄ m̄iṅȳo n̄an̄i n̄iyoar̄i éf̄ n̄iṅwear̄i xeḡt̄ w̄iep̄sar̄iṅȳt̄ x̄fo t̄ṅt̄ e n̄an̄i báná ² o nur̄ewap̄iya nuri re ur̄iṅn̄iḡn̄i, ³ “Ámá ḡȳt̄ ḡȳt̄né ‘Nion̄i n̄iḡt̄p̄i ap̄an̄ir̄in̄i.’ m̄ir̄ipa éf̄áȳt̄né, ‘Ámá ar̄ir̄á oneaípoyt̄.’ yaiw̄iar̄iḡf̄áȳt̄né, Gor̄ixo xwiox̄ȳo m̄imeám̄f̄ n̄iseair̄i p̄írán̄iṅt̄ seamen̄wean̄f̄a eṅaḡt̄ n̄an̄i yaȳt̄ seain̄ipax̄ȳt̄f̄n̄ér̄in̄i.

⁴ Ámá ḡȳt̄ ḡȳt̄né, ḡw̄f̄ ean̄ir̄i yar̄iḡf̄áȳt̄né, Gor̄ixo m̄iṅt̄ ik̄iṅw̄f̄ seam̄ir̄in̄f̄a eṅaḡt̄ n̄an̄i yaȳt̄ seain̄ipax̄ȳt̄f̄n̄ér̄in̄i.

⁵ Ámá ḡȳt̄ ḡȳt̄né, f̄w̄f̄ mé n̄ir̄im̄ax̄in̄iro san̄iṅt̄ imón̄iḡf̄áȳt̄né, Gor̄ixo xwiox̄ȳo m̄imeám̄f̄ ner̄i seamen̄wean̄f̄e d̄an̄i xw̄f̄a n̄ir̄in̄i seḡt̄ imón̄in̄f̄a eṅaḡt̄ n̄an̄i yaȳt̄ seain̄ipax̄ȳt̄f̄n̄ér̄in̄i.

⁶ Ámá ḡȳt̄ ḡȳt̄né, aiw̄á n̄an̄i agw̄f̄ seair̄i iniḡt̄ n̄an̄i seain̄ir̄i yar̄iṅt̄pa r̄f̄a m̄ik̄ir̄o p̄írán̄iṅt̄ yar̄iḡf̄a aȳt̄ n̄an̄in̄iṅt̄ n̄iseaimón̄ir̄in̄a Gor̄ixo anan̄i x̄ixen̄i seain̄in̄f̄a eṅaḡt̄ n̄an̄i yaȳt̄ seain̄ipax̄ȳt̄f̄n̄ér̄in̄i.

⁷ Ámá ḡȳt̄ ḡȳt̄né, ámá w̄iȳo w̄á wianar̄iḡf̄áȳt̄né, Gor̄ixo en̄i w̄á seawian̄in̄f̄a eṅaḡt̄ n̄an̄i yaȳt̄ seain̄ipax̄ȳt̄f̄n̄ér̄in̄i.

⁸ Ámá ḡȳt̄ ḡȳt̄né, ámá s̄iṅw̄f̄ an̄iḡt̄e d̄an̄iran̄i, seḡt̄p̄i úf̄ám̄i d̄an̄iran̄i, d̄iṅt̄ ná b̄in̄i n̄imoro ax̄t̄p̄in̄i yar̄iḡf̄áȳt̄né, Gor̄ixo xewan̄iṅo s̄iw̄á seain̄in̄f̄a eṅaḡt̄ n̄an̄i yaȳt̄ seain̄ipax̄ȳt̄f̄n̄ér̄in̄i.

⁹ Ámá ḡȳt̄ ḡȳt̄né, ámá m̄ix̄t̄ inar̄in̄a nuro p̄iȳf̄a w̄f̄rar̄iḡf̄áȳt̄né, Gor̄ixo aȳt̄ n̄an̄i ‘Ḡf̄ n̄iaíw̄f̄x̄n̄i.’ r̄in̄f̄a eṅaḡt̄ n̄an̄i yaȳt̄ seain̄ipax̄ȳt̄f̄n̄ér̄in̄i.

¹⁰ Ámá ḡȳt̄ ḡȳt̄né, wé rón̄iṅt̄ Gor̄ixo e éf̄r̄ix̄in̄ir̄i wimón̄ar̄iṅt̄p̄i x̄f̄dar̄iṅaḡf̄a n̄an̄i xean̄iṅt̄ seaik̄ar̄f̄áȳt̄né, o xwiox̄ȳo m̄imeám̄f̄ n̄iseair̄i p̄írán̄iṅt̄ seamen̄wean̄f̄a eṅaḡt̄ n̄an̄i yaȳt̄ seain̄ipax̄ȳt̄f̄n̄ér̄in̄i.

¹¹ Ámá ḡȳt̄ ḡȳt̄né, nion̄i n̄ix̄f̄dar̄iṅaḡf̄a n̄an̄i ikaȳw̄f̄ sear̄iro xean̄iṅt̄ seaik̄ar̄iro pí pí xw̄iȳf̄a yap̄t̄ seaxekw̄moro seaiar̄f̄n̄áȳt̄, yaȳt̄ seain̄ipax̄ȳt̄f̄n̄ér̄in̄i.

¹² Eṅin̄a w̄f̄a rókiamoaḡf̄awam̄i xean̄iṅt̄ n̄iwik̄ara waḡf̄ápa ax̄t̄p̄i seȳt̄né en̄i n̄iseaik̄ara war̄f̄n̄áȳt̄, seȳt̄né aṅt̄nam̄i n̄ipeyir̄in̄a Gor̄ixo yaȳt̄ n̄iseaimori am̄ip̄i aȳa r̄im̄ixar̄iṅt̄p̄i seaiap̄in̄f̄a eṅaḡt̄ n̄an̄i yaȳt̄ seain̄ipax̄ȳt̄f̄n̄ér̄in̄i.

Sax̄t̄ t̄n̄i w̄f̄a t̄n̄i n̄an̄i ur̄iṅt̄ n̄an̄ir̄in̄i.

¹³ “Sax̄t̄ aiw̄áyo n̄imori n̄in̄ir̄in̄áȳt̄ aw̄f̄i yar̄iṅt̄pa seȳt̄né nion̄i searar̄iṅáyo p̄írán̄iṅt̄ n̄in̄ix̄f̄d̄iróná ámá n̄iyon̄i en̄i n̄iw̄wap̄iyiro sax̄t̄ aw̄f̄i yar̄iṅt̄pa ax̄t̄p̄in̄iṅt̄ wim̄ix̄f̄r̄ix̄in̄i.

Saxí awíí yaríñpí nípuri ríxa uráwíníñf imóníñánáyf aríre éáná ámf awíí imónínñoi? Oweoi, amípí wí imíxípxáf mimóníñagí nání óf e emí míwíarómóáná ámá xwíríñwí osíxayarígfáriní. Seyíné nioní seararíñáyo níníwíalíkirínáyf, saxí ríxa uráwíníñf imóníñpí emí moarígfápa Goríxo ení axípi emí e seamonífaríní. ¹⁴ Seyíné ámá Goríxomí xfdípírfá nání uyíwí nímíxároro wíáníñf uyamopírfáriní. Aní díwí míñfyo ikwíróníñpíníñf ínímí mimóní enípi yapi seyíné ení nioní píraníñf níníxídirónáyf, ámá níyoní síñání e wimónípírfáriní. ¹⁵ Ámá ramíxí nímíxároro síxí wá nímearo síxí ikwaseaararígfámaní. Nímíxároro seáyí e íkwíañwíyo ñwirárararígfáriní. Seáyí e tánáyf ámá añfyo ínímí ñweagfá níyoní wíá wókiaríñfáriní. ¹⁶ Ramíxí seáyí e ikwíaráráná ámá níyoní wíá wókiaríñfápníñf seyíné ení ámá síñwíyo dání wé róníñf imóníro ámáyo arírá wíro nerónáyf ámá síñwí níseaníro ‘Ayí Goríxomí níxídiró nání rífa yaríñoi?’ níyáiwíro omí seáyí e umepírfáriní.

Ñwí ikaxí níríní eáníñpí nání ríñf náníriní.

¹⁷ Seyíné nioní nání ‘O Goríxoyá ñwí ikaxí Moseso níríní eníñpí tñní wíá rókíamoagfáwa níríro eagfápi tñní ení xwíá iwení nání bñfáriní.’ mñíaiwípaní. Xwíá iwení nání míbí amípí níríní eáníñpí síní xíxení imónínfa nání bñfáriní. ¹⁸ Aga nepa seararíñíní. Xwíarí tñní añfna tñní síní enánáyf ñwí ikaxí níríní eáníñf nípíní síní xíxení mimónípa enánáyf ná bñní onímíapí ríníñf apí aiwí xwíá iwenífámaní. ¹⁹ Ámá gíyí gíyíné ñwí ikaxí níríní eáníñpí bí nání ‘Xwémaní. Xwíyíá nímearípaxímaní.’ níyáiwíro ogámí nero ámá wí ení axípi ogámí epíri nání níwíwapíyirínáyf, Goríxo xwíoxíyo míméámí nerí seameñweanífná e yarígfáyf nání ‘Síyíkwípiáníñf imónígfáyfáriní.’ rípírfáriní. Gíyí gíyíné ñwí ikaxí níríní eáníñpí xíxení axípi nero ámá wí ení axípi epíri nání níwíwapíyirínáyf, Goríxo xwíoxíyo míméámí nerí píraníñf seameñweanífná e yarígfáyf nání ‘Ámá xwé mamadírxáníñf imónígfáyfáriní.’ rípírfáriní. ²⁰ ‘Seyíné Parisiowa tñní ñwí ikaxí eáníñpí mewegfáwa tñní “None ñwí ikaxí eáníñpímí níxídirane e nerífnáyf wé róníñf yaríñwíní.” yáiwínarígfápi mímúropa nerífnáyf, Goríxo xwíoxíyo míméámí níseairí seameñweaníe wí ñweapírfámaní.’ seararíñíní.

Wíkwí wónarígfá nání uréwapíyíñf náníriní.

²¹ ‘Enífná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nurífná ‘Níwíapínímearí ámá mípíkípaní. Ámá gíyí e nerífnáyf

xwíríxí seamepíríríní.’ uríñpí seyíné ríxa aríá níwiro níjǎ imóníñoi. ²² Ayí naní nerí aiwí agwí nioní ámi bí nípkwíní naní seáyí e nimíxírí re seararíñí, ‘Ámá gíyí xegí ámá imónígǎ wo nání wikí níwónírí míxí nurírínáyí aní e dání xwíríxí mepíríríní. Gíyí xegí ámá imónígǎ womí “Díñǎ mayí roxíní.” nurírínáyí opisí aníyo dání xwíríxí mepíríríní. Gíyí xegí ámá imónígǎ womí “Majímajǎ ikárínaríñǎ roxíní.” nurírínáyí xewaníño xwíyǎ nímeárínírí rǎ aníñǎ wearíñíyo ikeáárípíríríní.’ seararíñí. ²³ Ayínání Goríxo nání aiwá peaxí tímínírí neríná díñǎ re sínáná ‘Gí ámá imónígǎyí wo síní xwíyǎ nímeárípaxí imóníní.’ díñǎ e sínánáyí ²⁴ aiwá peaxí tarígíe midáníñǎ e nítimí nurí omí xámi píyǎ níwírínímáná ámi ríwíyo dání níbirí díxí aiwá peaxí tíríní. ²⁵ Seyíné woxí ámá wo tǎní xwíyǎ méarínípaxí imóníñánáyí xwíríxíyo ríwáríníní nání síní óf e o tǎní nuríná aníñí píyǎ wíríníríní. E mepa nerínáyí, o xwíríxíyo ríwáráná gapímaní xwíríxí méaríño e dání porisowa tǎñǎ e ríwáráná awa gwí aníyo ríwárípíríríní. ²⁶ Aga nepa re seararíñí, ‘Joxí íwí eníyí nání nígwí íwí enípí tǎní xíxeni níroarí míwípa nerínáyí, aníñǎ e ñweañáná wí pǎní níríwíárrí ríwáramopaxí mimóníní.’ seararíñí.

Íwí inarígǎpí nání uréwapíyíñǎ náníríní.

²⁷ “Eníná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná ríwamíñǎ nearí ‘Meánígǎpípagwí ámá wí tǎní íwí minípaní.’ nurírí eanípí seyíné aríá níwiro níjǎ imóníñoi. ²⁸ Ayí naní nerí aiwí agwí ámi bí nípkwíní naní seáyí e nimíxírí re seararíñí, ‘Ámá níní gíyí gíyí apíxí wími “Nioní í tǎní íwí inípaxoníríní.” yaiwímínírí nání síñwí íwí níwínírínáyí, o ríxa díñǎ tǎní íwí inaríñí.’ seararíñí.” uríñínígíní.

²⁹ O ámá ayí díñǎ oeyíronípoyínírí re uríñínígíní, “Segí síñwí wíyíjí ‘Íwí apí eí.’ ríránáyí síñwí e ríríyí níyorí emí moríñí. E nínrónáyí ríníñǎ xwé níseainíríñǎ aiwí Goríxo rǎ aníñǎ wearíñíyo seakeááráná ríníñǎ seainímínírí enípíníñǎ seainínfámaní. Síñwí wíyíní anípá nímonírínáyí ayí naní menagí aiwí joxí síní síñǎ uríá enagí nání ayí ananíríní. ³⁰ Díxí wé onamíñú tǎní íwí nání íeapá sínánáyí ‘Goríxo gí wará níriní rǎ aníñǎ wearíñíyo níkeáárínígíní.’ níyáwirí wéú níwákwínírí emí moríñí. E nínrínáyí ríníñǎ xwé nísinírí aiwí ríníñǎ Goríxo rǎ aníñǎ wearíñíyo síkeááráná sínímínírí enípíníñǎ sínínfámaní. Wé wúní níwákwínírínáyí ayí naní menagí aiwí joxí síní síñǎ uríá enagí nání ayí ananíríní.

Apixí emi moarigítapi nání uréwapiyinjí nániríní.

31 “Enjíná Moseso ñwí ikaxí níriri ríwamíñjé re eañiniginí, ‘Ámá go go xegí xiepímí “Emí omómíní.” niyaiwirínáyí ámá níní “O apixímí ríxa emí moñoi.” yaiwipírí nání payí wina nimixírí míní wiowárfwíniginí.’ Moseso ríwamíñjé nanjé e níriri eañí aiwí ³² agwí nioní ámí bí nípikwíní nanjé seáyí e nimixírí re seararíñiní, ‘Go go xegí xiepí xámí meanjé ámá wo tñní íwí bí minaríná emí nímorínáyí í ámá womí nimeánirí aí xámí nímearí emí moñoýá ðíñíyo dání íwí inaríñí. Go go apíxí wa nímearo emí mogíímí nímearínáyí ayí ení í tñní íwí inaríñí.’ seararíñiní.

Síñá tññí e dáníñíñjé rarigítapi nání uréwapiyinjí nániríní.

33 “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná ríwamíñjé rípi nearí re uríñiniginí, ‘Seyíné woxí woxí síñáyo árixá níwirí “Síñá ro ñweañe dání ríraríñiní.” nuríríná yapí bí murípaní. E nuríríná Goríxoyá síñwíyo dání axípi érixíní.’ Ríwamíñjé e nurírí eañípi seyíné arfá níwiro níjía nímónirí aiwí ³⁴⁻³⁵ agwí nioní ámí bí nípikwíní nanjé seáyí e nimixírí re seararíñiní, ‘Xwíyíá bí níríríná síñá tññí e dání mírípa érixíní. Anjína ayí Goríxoyá íkwíañwí éf ñweaní nání imóníñagí nání e dání xwíyíá “E ríraríñiní.” mírípa érixíní. Xwíarí ení ayí Goríxoyá síkwí tñní xwíríñwí nosaxírí ñweañírí eñagí nání xwíá rírí eñe dání xwíyíá “E ríraríñiní.” mírípa érixíní. Jerusaremi ayí añjé míxí ináyí Goríxoyá eñagí nání añjé apímí dání ení murípa érixíní. ³⁶ Díxí ðíñíyo dání díá wíyi pípíto onjé werí apfá wenjé werí epaxí mimóníñagí nání “Gí mñjé ríyímí dání ríraríñiní.” wí murípa érixíní. ³⁷ Píne nuríríná sa “Oyí.” urírí “Oweoi.” urírí xixení érixíní. Wíní níra nurí “Síñá tññí e dání ríraríñiní.” nurírínáyí, ríxa Oboýá ðíñíyo dání yaríñoi.’ seararíñiní.

Xixe éanarigítapi nání uríñjé nániríní.

38 “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná ríwamíñjé nearí re uríñípi, ‘Ámá wa seyínéyá womí síñwí pírfí seauyíkíaná seyíné ení wayá womí síñwí pírfí uyíkiríñí. Wa seyínéyá womí manjé pírfí seayíreááná seyíné ení wayá womí pírfí uyírearíñí.’ nurírí eañípi seyíné arfá níwiro níjía imóníñoi. ³⁹ Ayí nanjé nerí aiwí agwí nioní ámí bí nípikwíní nanjé seáyí e nimixírí re seararíñiní, ‘Míxí seyíné seaíaná seyíné xixe míwípaní. Ámá wo marípiñwíyo iwíñjé reááná xíomí ení meá ámí bí tñní reámínirí yaríná xe oneánirí marípiñwí mídání wímíxíríñí. ⁴⁰ Ámá wo xwíríxí nírimerí díxí sorfá rírápímínirí yaríná xílo xe

onirápiniri sijnwí niwiniiri iyá nípani méu eni mini wiríini.
 41 Porisí worani, gapimaní worani, “Nigwí nani marfá, joxi saní ninirápiri nígf saní rípi nímeámi aní apimi nani nui.” rirána “Nigwí meámi imori nímeámi uminiréini?” miyaiwipani. Aní xfo riríppimi níremori aiwi “Ámi aní bimi nani anani nímeámi oruimini.” urííini. 42 Áma wo amípi nani xegí diñí niyaiwiri rixiñí riríppiyí sa mini wiríini. Áma wo “Amípi wí nioniyá ríwéná siapímfa nani joxiyá niapeti.” riránáyí “Menini.” muripani. Sa mini wiríini.’ searariñini.

*“Xejwí imónigfáyí nani diñí sipí seáwinigini.”
 uréwapiyiñí naniirini.*

43 “Enína Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nurirfána ríwaminiñí neari re uriniipi, ‘Áma dixíyoyí diñí sipí síwinigini.’ nuriri eanipi seyíne arfá níwiro nijfá imóniñoi. Xwiyfá rípi, segí ámináowa rigfápi ‘Xepixepá rónigfáyí tñni wikí tñni iniríini.’ rigfápi eni seyíne ríxa nijfá imóniñoi. 44 Ayí e neri aiwi nioni ámi bi nípikwini naní seáyí e nimixiri re searariñini, ‘Dixí xepixepá rónigfáyí nani diñí sipí síwinigini. Áma xeaniñí seaikárarigfáyo naní wí owímeaniri Gorixomi rixiñí urííini. 45 Seyíne e nerínáyí, nepa niaíwí segí ápo Gorixoyá niaíwíyíneniñí imóniñoi.’ searariñini. Ayí rípi nani searariñini. Xewaninoyá diñí tñni áma sipí ayo tñni naní ayo tñni sogwí wanariñirini. Inia eni oyá diñí tñni wé rónigfá ayo tñni wé mirónigfá ayo tñni eariñirini. O ‘Áma sipí ayo aiwi inia wearí sogwí waniri mepa oeni.’ yaiwiariniñmani. Seyíne o xegí niaíwíyíne enagi nani áma segíyo tñni xepixepá rónigfáyo tñni aiwi Gorixo yariñipa axípi wéyo meríini. 46 Seyíne áma diñí sixí seayigfáyoni diñí sipí níwirónáyí, ‘Nene e yariñagwi nani Gorixo yayí níneairi amípi ayá tñí bi neaiapiníárini.’ riyaiwiarinoi? Oweoi! Áma takisí nani nígwí nínearápirfána xixeni mĩnearápi bi íwí nearáparigfáwa axípi diñí sixí uyigfáyoni diñí sipí níwiro nani ‘Gorixo amípi ayá tñí bi mini winíárini.’ yaiwiariniñwáraní? Oweoi! 47 Áma dixíyoni óf e sijnwí niwiniiri yayí níwirínáyí, ‘Áma wí yariyfáyí tñni xixeni mimóní múroariniñini.’ riyaiwinarinoi? Oweoi! Áma Gorixomi mĩxídiipa yariyfáyí aí axípi seyíne yariyfápa eni e yariñagfa nani e miyaiwipani. 48 Ayínani segí séno, anínamí ñweaño wé róniñí nimóniri áma naní ayo tñni sipí ayo tñni aí diñí sipí níwiri naní wiariniñipa seyíne eni axípi e wiríini.

6

Arirá n̄iwiríná epax̄p̄i n̄áni uréwap̄iyin̄í n̄ánir̄ini.

¹ “Seȳné ‘Nan̄í owiim̄ini.’ n̄iyaiwiríná áamá s̄iḡw̄f̄ n̄isean̄iro weȳf̄ seamep̄r̄i n̄áni wiḡf̄ s̄iḡw̄f̄ aniḡfe dán̄i m̄iwipan̄i. Seȳné e nerónáȳf̄, séno, an̄fnami ḡwean̄o r̄f̄wéná ayá t̄ḡf̄ wí seaiap̄in̄f̄amani. ² Ayin̄áni ‘Uyípeaȳf̄yo arirá n̄iwir̄i r̄ip̄i m̄ini owim̄ini.’ n̄iyaiwirínáȳf̄, áamá sip̄i er̄i nan̄í er̄i yariḡf̄áȳf̄ áamá s̄iḡw̄f̄ n̄inan̄iro weȳf̄ onim̄époȳin̄r̄i wiḡf̄ áamá wom̄i ‘Pékák̄f̄ n̄ira x̄ami n̄imeat.’ nur̄ir̄i óf̄ erani, rotú an̄f̄yorani, yariḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. Nioni nepa searariḡini. Áamá weȳf̄ numer̄ínáȳf̄ aȳf̄ wiḡf̄ wimónariḡip̄i r̄ixa meariḡaḡf̄a n̄áni r̄f̄wéná Gor̄ixo ayá t̄ḡf̄ b̄i wim̄in̄r̄i en̄f̄p̄i meap̄r̄f̄amani. ³⁻⁴ ‘Uyípeaȳf̄yo arirá n̄iwir̄i r̄ip̄i m̄ini owim̄ini.’ n̄iyaiwirínáȳf̄, wé núkaun̄i t̄f̄ni m̄iwipan̄i. Ná wún̄i t̄f̄ni ín̄imi ikwisóf̄rix̄ini. Ín̄imi e n̄iwirínáȳf̄, ápo Gor̄ixo s̄iḡw̄f̄ n̄isean̄ir̄i r̄f̄wéná yaȳf̄ n̄iseair̄i am̄ip̄i ayá t̄ḡf̄p̄i x̄fo seaiap̄im̄in̄r̄i yar̄iḡp̄i anani n̄iseaiap̄in̄f̄ar̄ini.

Gor̄ixomi r̄ix̄in̄í nur̄ir̄iná ur̄ipax̄p̄i n̄áni uréwap̄iyin̄í n̄ánir̄ini.

⁵ “Seȳné r̄ip̄i en̄i Gor̄ixomi x̄wiȳf̄a r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiríná áamá sip̄i r̄ir̄i nan̄í r̄ir̄i yariḡf̄áȳf̄ áamá s̄iḡw̄f̄ n̄inan̄iro weȳf̄ onim̄époȳin̄r̄i ge ge áamá obax̄f̄ t̄ḡf̄ e rotú an̄f̄yorani, óf̄ osisagw̄f̄yorani, éf̄ n̄iroro Gor̄ixomi x̄wiȳf̄a r̄ir̄im̄f̄ wiariḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. Nioni nepa searariḡini. E yar̄iná áamá s̄iḡw̄f̄ n̄iw̄in̄iro weȳf̄ numer̄ínáȳf̄ aȳf̄ wiḡf̄ wimónariḡip̄i r̄ixa meariḡaḡf̄a n̄áni r̄f̄wéná Gor̄ixo ayá t̄ḡf̄ b̄i wim̄in̄r̄i en̄f̄p̄i meap̄r̄f̄amani. ⁶ Seȳné Gor̄ixomi x̄wiȳf̄a r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiríná re éf̄rix̄ini. D̄ix̄f̄ an̄f̄yo ín̄imi n̄ip̄awir̄i ówan̄f̄ n̄iyár̄imáná d̄ix̄f̄ ápom̄i ín̄imi dán̄i r̄ir̄im̄f̄ wir̄f̄ini. Seȳné ín̄imi dán̄i ner̄ínáȳf̄, Gor̄ixo s̄iḡw̄f̄ n̄isean̄ir̄i r̄f̄wéná am̄ip̄i ayá t̄ḡf̄ x̄fo seaiap̄in̄f̄ap̄i anani n̄iseaiap̄in̄f̄ar̄ini. ⁷ Gor̄ixomi x̄wiȳf̄a r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiríná áamá Gor̄ixo n̄áni maj̄f̄áȳf̄ om̄i x̄wiȳf̄a r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiríná ayá wí n̄ira nuro ‘Nene e ner̄ínáȳf̄, Gor̄ixo ar̄f̄a neain̄iḡoi.’ n̄iyaiwiro yariḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. ⁸ Seȳné am̄ip̄i wí n̄áni d̄f̄w̄f̄ n̄ikeamón̄iro s̄ini seḡf̄ séno Gor̄ixomi yar̄iḡf̄ m̄iwipa en̄áná o r̄ixa x̄ami n̄ij̄f̄a imóniḡaḡf̄ n̄áni Gor̄ixo n̄áni maj̄f̄áȳf̄ yar̄iḡf̄ ayá wí n̄iwia nuróná yariḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. ⁹ Gor̄ixomi x̄wiȳf̄a r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiríná re ur̄f̄rix̄ini, ‘Neḡf̄ ápox̄ini, an̄fnami ḡwean̄ox̄ini, “Áamá n̄f̄ni jox̄ini ḡw̄f̄áox̄i en̄aḡf̄ n̄áni wéyo or̄im̄époȳi.” neaimónar̄ini. ¹⁰ “Jox̄i x̄wiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄ineair̄i neameḡwear̄f̄a n̄áni oimón̄ini.” neaimónar̄ini. An̄fnami am̄ip̄i jox̄i “E oépoȳi.” simónariḡip̄i n̄áni yariḡf̄ápa nene “X̄w̄f̄a r̄ir̄im̄i en̄i ax̄p̄i e oyaneȳi.” neaimónar̄ini. ¹¹ Agw̄i s̄f̄a r̄iyi

aíwá nani nani neaiapei. ¹² Ámá nene íwí neaíáyo yokwarímí wiiaríjwápa joxi eni nene yokwarímí neaii. ¹³ Ámá wí ení eánigíárífaníri iwamíó owíwapíyípoyníri síjwí míneanípaní. Obo mímíwíakí neainigíníri awí neameñweárixíni. [Xwioxíyo míméámí níneairí píraníjé neameñweapaxoxi imóníri ení síxí eánipaxoxi imóníri ikínipaxoxi imóníri enjoxi, íníná ayí joxíni enjagi nání raríjíní. “E e imóníwínigíní.” neaimónaríní.] Goríxomí ríxíjé nuríríná e uríírixíni. ¹⁴ Seyíné ámá wí íwí seaíáyo yokwarímí wíánáyí, séno Goríxo, anínamí ñweaño seyínéyá ení yokwarímí níseaiíníjoxi. ¹⁵ E nerí aí íwí seaíáyo yokwarímí míwípa eánáyí, segí séno ení seyínéyá yokwarímí seaíínímeníjoxi.

Aíwá ñwá níñwírárínírná epaxípi nání uréwapíyíjé nánírní.

¹⁶ “Seyíné aíwá ñwá níñwírárínírná ámá sípí ero naní ero yarígíáyí símí níyímíro yarígíápa mepa éríxíni. Ayí ámá síjwí níraníro símímaní síyó xenáná ayí re yaiwípíri ‘O aíwá ñwá ñwíráríníjoxí?’ oyaiwípoyíníri emearígíápa mepa éríxíni. Nioní nepa re seararíjíní, ‘Ayí ámá weyí onímépoyníri e nero wígí wimónaríjépi ríxa ámá weyí uméagía nání ayá tíjé ríwéná wimíníri enípi wí meapíríámani.’ seararíjíní. ¹⁷⁻¹⁸ Seyíné aíwá ñwá níñwírárínírná ámá ‘O aíwá ñwá míñweañoríní.’ yaiwípíri nání dá komíxí níniro símímaníyo wayí níróniro éríxíni. Seyíné yumí e nerínáyí, segí séno Goríxo síjwí níseaníri ríwéná yayí níseairí ayá tíjépi bí míní níseaiapínírní.

Amípi ayá tíjépi anínamí otípoyíníri uréwapíyíjé nánírní.

¹⁹ “Xwá tíyo amípi ayá rímíxaríjépi wí ípíkwiýí xwíríá ikíxerí wí nígiyí kirí wí ríweaxwí imóníro níkwírí nípáwíro íwí mearo epaxí enjagi nání wíní wíní nání díjé nímoró nímeaayíro mítípa éríxíni. ²⁰ Seyíné Goríxoyá síjwíyo dání wé róníjé nímoró yumí ámáyo arírá níwirínáyí ayí seyíné amípi ayá tíjépi anínamí awí eámeámíníjé yáraríjoxi. E ípíkwiýí wí xwíríá ikíxerí nígiyí kirí ríweaxwí imóníro níkwíro nípáwíro íwí mearo epaxí mímóníni. ²¹ Segí amípi naní ayá rímíxarígíápi xwá tíyo wenánáyí ayí xwá tíyo nání díjé mopírírní. Anínamí wenánáyí ayí e nání díjé mopírírní.

“Síjwí uyíwíníjé imóníni.” uréwapíyíjé nánírní.

²² “Segí síjwí ayí uyíwíníjé imóníni. Síjwí tíni píraníjé naníro wé róníjé nerónáyí díjé naníni aumaúmí níniro segí xwioxíyo wíáníjé seaókíaríní. ²³ E nerí aí segí

sijwíyo dání íwí nání nanírónáyí segí díní xwioxíyo síaníñí yimíxárinaríñoí. Díxí xwioxíyo wíáníñí óníñípi sía níyimíxírínáyí ayí aga sía xaíwíníñí yimíxárinaríñoí.

Aiwá tñí aikí tñí nání ududí winaríñí nání uréwapíyíñí náníríní.

²⁴ “Ámá wo ámá waúyá xínáíníñí nimónírí omíñí wiipaxí meníní. E nerínáyí wíomí díní síxí nuyirí wíomí díní peá nímorí nerí wíomí píraníñí ayá tñí níxídíri wíomí peayí níwianírí eníñoí. Seyíné nígwíyíyá omíñí wiíaríñíníñí nimóníro ‘Nígwí wí mínímúropa oení.’ níyaiwirínáyí, Goríxoyá omíñí wiíaríñí woxíníñí imónípaxí meníní.

²⁵ Nioní re seararíñíní, “Aríge píraníñí ñweaníréwíní?” mírípa nero aiwá tñí iniígí tñí nípírí nání ududí mepa ero iyá aikí amípi waráyo yínípírí nání ududí mepa ero éríxíní.’ seararíñíní. Ayí rípi nání seararíñíní. Segí díní jáyí aiwá nání moarígíyá seáyí e imónírí wará jáyí ení aikí yínarígíyá seáyí e imónírí enagí nání seararíñíní.

²⁶ Seyíné íñí nání díní mópoyí. Íñí aiwá íwíá urírí aiwá mirí aníyo awí eámeámí yárirí mepa yarígíá aiwí segí séno Goríxo, anínamí ñweaño nímerí aiwá míní wíaríñíríní. Seyíné ‘Ínowa neamúroní.’ ríyaiwíaríñoí?

Oweoí. ²⁷ Seyíné woxí, ‘Sepiá ámí bí oimónímíní.’ níyaiwirí ududí éoxí sepiá ámí bí imónaríñírání? Oweoí. ²⁸ Seyíné apí aí wí mepaxí imóníñagí nání aikí nání pí nání ududí yaríñoí? Ará adowayí amíyo enínáina nání díní mópoyí. Aníñí miní iyá óf earí aikí yírí yaríñírání? Oweoí.

²⁹ E nerí aí nioní re seararíñíní, ‘Eníná negí míxí ináyí Soromono níkínírí okiyá níñísáná adowayí apí tñí xíxení mímoníñínigíní.’ seararíñíní. ³⁰ Goríxo adowayí tñí aráyo —Ará agwí eníyo ananí níyoaro sía wíyímí ríá ikeaáripíríáríní.” uríñínigíní. Wíepísaríñíyí “Goríxo ará nání ayá sówí muroaríní.” oyaiwípoyínírí Jísaso e nurírí re uríñínigíní, “Oxí apíxíyíné, Goríxomí díní onímíapí íkwíroarígíáyíné Goríxo adowayí tñí aráyo okiyáníñí yaríñagí nání soyíné ení anípaxí aikí e seayíríníáríní.

³¹ Aiwá tñí iniígí tñí pí naníréwínírí ududí mepaní. Aikí ení pí yínaníréwínírí ududí mepaní. ³² Émáyí, ámá Goríxo nání majíyáyí apí nípiní nání aníñí miní nero meaaníro yarígíáríní. E nerí aí segí séno, anínamí ñweaño seyíné apí nípiní nání seainaríná o ríxa níjía imóníñagí nání seyíné axípi e mepa éríxíní. ³³ Amípi apí meámínírí nání mepa erí ‘Wé róníñí Goríxo yaríñípi níoní oimónímíní.’ níyaiwirí erí Goríxo xwioxíyo mímeámí níneairí neameñweante páwirí nání amípi xó wimónaríñípi erí nerínáyí, Goríxo ananí apí

nipini nisiiníáriní. ³⁴ Ayínáni ‘Wíáriná aikí pí yínirane aiwá pí nírane yaníwáraní?’ niyaiwiro ududí mepaní. E neríná ududí sáá wiyimí epíríáyí tñní nawíní axínáni níkumíxíro ayá wí ududí yariñoí.

7

Píne meararigíá nání uréwapiyinjí nánirini.

¹ “Gorixo seyíné ení xwiyíá seamearínigínirí ámá wíyo xwiyíá mumearípa éríxini. ² Seyíné ámá wíyo xwiyíá umeararigíápa Gorixo ení xwiyíá seamearíníáriní. Seyíné ríá tñjí numearírnáyí, Gorixo ení ríá tñjí seamearíníáriní. ³ Seyíné ‘íwí amípí e mepaní.’ urigíápimi dání Gorixo apimí dání xwiríxí seameníáriní. Joxiyá íwí yariñjípí síñwíyo írítóníñjé wenqáí aiwí misékínaríñagíñíñjé díxí ámá imóníñjé wo íwí onímíápi yariñjípí síyikwíñíñjé ñweañagí pí nání wíñaríñjírini? ⁴ Íkíá írító díxí síñwíyo wenáná díxí ámá imóníñjé woyá síñwíyo síyikwí ñweañagí níwíñíro aríre ‘Orímeámíni.’ uraríñjírini? ⁵ Joxí nanjé erí sípí erí yariñoxini, joxiyá ení írító urí wenjípí xámí emí nímamónímáná síñwí píráñíñjé níwíñíri oyá síñwíyo wenjípí ení ananí emí umamoríini. ⁶ “Segí memiá odípí xwiríñwí osaxípíríxini odípí yariñe xwíá e mítarigíápa xwiyíá nanjé Gorixoyá ení ámá ‘Ayí pí píneríani?’ yaiwiarigíáyí aríá níwírí aí ríwímíni mamopíríxini murípa éríxini. Síwí síwí nearopíríxini amípí nanjé míni míwiarigíápa xwiyíá Gorixoyá ámá aríá míwííáyí xeaníñjé seaiapíríxini murípa éríxini.

Gorixomí ríxíñjé uríírixini uréwapiyinjí nánirini.

⁷ “Seyíné Gorixomí yariñjé níwíro segí seaimónaríñjípí nání ríxíñjé uráná o ananí míni seaiapíníáriní. Ríxíñjé nuríri amípí wí o tñjí e dání píáníñjé neríná ananí meapíríáriní. Ríxíñjé nuríri wáé e nírómáná wakwí óránáníñjé éáná Gorixo ananí aríá nísirí añjé ówanjíníñjé seaíkwíiníáriní. ⁸ Ayí rípí nání seararíñjini. Ámá nñní gíyí gíyí yariñjé níwírí wígí wimónaríñjípí nání Gorixomí ríxíñjé nurírnáyí ananí meaarigíáriní. Yariñjé níwírí Gorixo tñjí e dání píáníñjé nerínáyí ananí meaarigíáriní. Yariñjé níwírí Gorixoyá wáé e éf nírómáná wakwí óránáníñjé éáná o ananí añjé ówanjíníñjé wíkwíiaríñjírini. Ayínáni ananí Gorixomí yariñjé wiayíríxini. ⁹ Seyíné re éf ñwíxapígfáyíné woxí díxí íwo aiwá nání ríxíñjé ríráná xenwí síñá renjáyí nímeari meaiaríñjírani? Oweoi! ¹⁰ Díxí íwo peyí nání ríxíñjé ríráná sídírfé renjé nímeari meaiaríñjírani? Ayí ení ananímani. ¹¹ Seyíné íwí néra warígfáyíné aiwí segí niaíwí ríxíñjé searána

amípi awiaxíyí miní wiarígíáríní. E nerí aí segí séno, anínamí ηweanoyí anípaxíríní. Gíyí gíyí ríxíηí uráná amípi nanípi ananí miní winígíní. ¹² Seyíné ‘Ámá e oneaiípoiyí.’ nīyaiwirínáyí, seyíné ayo ení axípi e wiirííní. Nwí ikaxí Moseso nírírí eanípi t́níní xwíyítá wítá rókiamoagítáwa níríro eagítápi t́níní api e ríníηagi nání raríηíní.

Íwí iníηíyáú nání uréwapíyíηí náníríní.

¹³⁻¹⁴ “Íwí onígí iníηíyíkíwínímí páwianíro éfíríxíní. Ayí rípi nání seararíηíní. Íwí ríwéná Goríxo xeaníηí winífa nání iníηíyí óf xwé iníηagi nání ámá obaxí Goríxo nání d́ηí mímó ayímí nípáwiro wígí d́ηí t́níní néra waríηoí. Ayínání seyíné óf Goríxo ríwéná d́ηí aníηí íníná ηweapírífa nání seaiapínífa nání onígí iníηíyíkíwínímí páwipírí nání aníηí miní o rínípímí níxídíro éfíríxíní.

“Ámá íkítá iníηí imóníηoí.” uréwapíyíηí náníríní.

¹⁵ “Mimóní wítá rókiamoarígítáwa wígí d́ηí ínímíníyí śwí sayí ś roaríηí yapí nimónímáná aiwí seyíné t́ámíní nībíríná sipísipí yapíníηí awayíní yarígítápa nimónímí seaiameapíríáríní. Ayínání síηwí t́níní erííní. ¹⁶ Seyíné íkítá naní wéína nīwíníríná ‘Ana nanínaríní.’ ríro sipí wéína nīwíníríná ‘Ana sipínaríní.’ ríro yarígítápa sipí imóníηí mimóní wítá rókiamoarígítáwa yarígítápi nīwíníríná ‘Yapí ríneaiwapiyaríηoí? Nepa Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxíní. Ámá yapí seyíné seaiwapiyaníro bíáyí ekíríkíwíníηí imóníηoí. Wainí sogwí ekíríkíwíyo darígítáraní? Oweoí! Íkítá pikí sogwí eníwíxíyo darígítáraní? Oweoí! ¹⁷ Rípi ení axípiríní. Íkítá naníyí sogwí naní wearíηíríní. Sípíyí sogwí sipí wearíηíríní. ¹⁸ Íkítá naníyí sogwí sipí wepaxí mimóníní. Sípíyí sogwí naní wepaxí mimóníní. ¹⁹ Íkítá níní sogwí naní mīwéyí nídíkáríro rítá ikeaararígítáraní. ²⁰ Ayínání seyíné íkítá sogwíyo nīwíníríná níjítá imónarígítápa sipí imóníηí mimóní wítá rókiamoarígítáwa yarígítápi nīwíníríná ‘Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxíní.

Goríxo “Joxí nání nioní majítáriní.” urínígínírí uréwapíyíηí náníríní.

²¹ “‘Ámá Jisasomí “Ámínáoxíní, Ámínáoxíní” urarígítá níní xegí xano, anínamí ηweanjo xwíoxíyo míméámí nerí píraníηí umeηweaníe páwipíríáríní.’ mīyaiwipání. Ámá xífo wimónaríηípi xídarígítá gíyí gíyí, ayíní nípáwiro ηweapíríáríní. ²² Sítá Goríxo ámá nīyoní mí ómómíxímí eníáyímí ámá obaxí re nīrayipíríáríní, ‘Ámínáoxíní, Ámínáoxíní, nene yoí joxíyáyo dání xwíyítá

wíá rókiamoagwárini.' niniriro 'Yoí joxiyáyo dáni imíó mǎxí umáinowáragwárini.' niniriro 'Yoí joxiyáyo dáni emímí obaxí wíwapiyagwárini.' niniriro epíríá enjagí aiwi ²³ ámá niyíyá síjwí anígíe dáni re urímíárini, 'Seyíné nání nioní nijíá wí mimóniní. Ríkíkiríó yarígíáyíné nioní píní niníwiárimí úpoyí.' urímíárini.

Aní mirarígííwaú nání uréwapiyíní nánirini.

²⁴ Ámá gíyí gíyí nioniyá xwíyíá rǎpí aríá ninirí xixeni e niníxídírnáyí ayí ámá síjá aní nimíríná díní pírániní nejwiperí xwíá nímiga níwerí síjá piará ínimi yapíniníamí dání síjá piará aní mirínápi e dání níkíkíróa niyapírí mirarínóniní imóniní. ²⁵ Iníá earí inígí waxí xwé weapírí ríwípí erí nerí aiwí aniwá síjá ínimi yapíniníamí dání níkíkíróga yapíniníagí nání mǎkwierómioanínigini. ²⁶ Ámá gíyí gíyí xwíyíá nioní rarínápi aríá niníro aí xixeni mepa nerínáyí ayí ámá síjá aní nimíríná majímájíá níkáriní iníkíyo seáyí e dání síjá níkíkíróa niyapírí mirárarínóniní imóniní. ²⁷ Iníá earí inígí waxí weapírí ríwípí erí yaríná aniwá níkwierónowirí ríwí níra piéronínigini." Jisaso e nurírí ²⁸⁻²⁹ xwíyíá apí nípíní ríxa níra nútsáná enáná ámá e epíroyí egíáyí o njwí ikaxí eáninípi mewegíáwa uréwapiyarígíápa muréwapíyí néní tínóniní uréwapiyarínagí nání ududí néra ugíawixini.

8

Peyíyí imóniní womí naní imíxíní nánirini.

¹ Jisaso nuréwapíyísáná díwí mǎjyó dání weaparíná oxí apíxí níaiwí obaxí númí weaparíná re enínigini. ² Ámá peyíyí imóniní wo níbirí níwímearí mǎjé xwíáyo níkwírorí re uríniní, "Ámínáoxini, joxí nioní nání 'Naní owímíxímíni.' níyaiwiríná ananí naní nímíxípxoxíni." uríagí ³ Jisaso wé íeapá níwirí seáyí e níwikwíárí " 'Joxí naní oimónini.' nímonáriní. Ríxa naní imónéi." uráná re enínigini. Peyíyí imóniní naní imóníagí ⁴ Jisaso re uríniní, "Joxí nioní naní simíxíáyí nání amíná nurí ámáyo áwaní murípaní." nurírí ámá o Moseso eníná njwí ikaxí ragípi mé ámáyo xewaniní áwaní nura emenígíní e nurírí ámí re uríniní, "Amíná apaxípániní imónígíáwa tíní e nání nurí womí síwá níwiní naníwí rídíyowá nání negí aríó Moseso eníná sekaxí nearagíyí bí mǎn wíríxini. Goríxo nání rídíyowá síáriní joxí naní imónípi nání áwaní rírí oenírí mǎn wíríxini." uowárinínigini.

Porisť woyáŷf womi nanť imixiňť nánirini.

⁵ O anť yoť Kapaneamiyó rémóáná wauyť porisť áminá imóniňť wo niwímeari waunť rixiňť nuriri ⁶ re uriňinigiňti, “Ámináoxini, gť inókiniňť nimóniri omiňť niariňo enť nńni sťwímť nerť niwerť rńniňť xwé winarini. Anani nanť imixiréini?” urťagi ⁷ Jisaso re uriňinigiňti, “Ananirini. Nioni nurť nanť imiximťini.” urťagi aí ⁸ porisť áminá imóniňo re niyaiwiri “Porisť wa nioni ínimť nurťniňťpa sťmixíŷf enť Jisasomť ínimť wurťniňti.” niyaiwiri re uriňinigiňti, “Ámináoxini, nioni ámá wé róniňť joxi tńni xixeni mimóniňagi náni joxi gť anťyo řwipaxť mimónini. E nerť aí joxi re dánť ‘O nanť oimónini.’ ráná gť omiňť niariňo nanť imóniniňoi. ⁹ Aŷf rĩpť náni searariňini. Nioni enť ámá omiňť ‘Aŷf aŷf ei.’ nĩrarigťáwamť ínimť wurťniňini. Nioni enť porisť wa ínimť nurťniňoi. Womť ‘Joxi anť ui.’ uráná sa anani arťá nĩniri warĩrĩrini. Womť ‘Bei.’ uráná sa xixeni barĩrĩrini. Gť inókiniňť niariňť womť ‘E ei.’ uráná xixeni yariňrĩrini.” urťagi ¹⁰ Jisaso arťá e niwiri náni ududť nerť ámá xťomť númť warigťáyo nĩkĩnimóniri re uriňinigiňti, “Isĩrerĩŷfné woxi ámá ro diňť seáŷi e nĩnikwĩrorĩ yariňťpa xixeni e diňť mĩnikwĩroarĩňagi sĩňwť raniňárini. ¹¹ Nioni re searariňini, ‘Ámá Gorĩxo xegťŷf xwioxťyo mĩmeámť nerť pĩráníňť umenweanáná émá obaxť sogwť řwipariňĩmĩni ŋweagťáŷf tńni sogwť wearĩňĩmĩni ŋweagťáŷf tńni nĩbĩro segť arťowa Ebĩrťamo tńni Aisako tńni Jekopo tńni nawĩni ani niňwearo aiwá nĩpťrťárini. ¹² E nerť aí Isĩrerĩŷfné, Gorĩxo anťpaxť xwioxťyo mĩmeámť nĩseairť seamenweapaxťŷfné Gorĩxo menweanťe dánť sťá yiniňĩmĩ seamoaiáná e dánť mĩmenĩňwť ayĩkwť mĩsearĩnťá enagi náni ŋwť earo nanť sťwť rťkwĩnĩro epťrťárini.’ searariňini.” nuriri ¹³ wauyť porisť áminá imóniňomť re uriňinigiňti, “Dixť anť ui. Joxi ‘O e epaxorini.’ nĩniaiwiri diňť nĩkwĩroarĩňťpť xixeni rĩxa oimónini.” uowáráná axíná xegť omiňť wiarĩňo rĩxa nanť imóniňinigiňti.

Pitaomť xĩneagwĩmť nanť imixiňť nánirini.

¹⁴ Jisaso Pitaoyá anťyo nĩpáwirťná wenĩňť éŷf wĩniňinigiňti. Pitaomť xĩneagwĩ wará rťá pĩrť wiarĩňagi ikwianwťyo sá riyĩ wenagi niwĩniri ¹⁵ wé seáŷi e ikwĩaráná re enĩnigiňti. Rťá pĩrť pńni wĩaráná nĩwiápńniĩmeari Jisasomť aiwá nĩxerť winĩnigiňti. ¹⁶ Rĩxa sogwť wéáná ámá e dánťŷf wigť ámá imťó diňť xixeroarĩňťŷf obaxť o tĩňť e nĩméra nĩbĩro wáráná oyá xwĩŷfá tńni mĩxť umáĩnowarayiri sťmixíŷf nńni enť pĩráníňť imĩmĩximť erť enĩnigiňti. ¹⁷ Gorĩxoyá xwĩŷfá wťá rókiamoagť Aisaiayĩ rĩniňo ámá

xegí xiáwowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaroníto nání xwíyíá níriri eaní rípi, “Xewaníño negí simíxíyí tñní uraní tígíáyí tñní naní imímíximí eníáríní.” ríñípi ríxa xíxeni imóníní nání Jisaso e enígníní.

Ámá “Oríxídaneyí.” urígíá náníríní.

¹⁸ Jisaso ámá oxí apíxí obaxí omí ikwíkwierí wiaríñagía níwínírí xegí wiepísaríñowamí sekaxí re uríñínígníní, “None ipíwámí jíaríwámí dání xemoaní nání ewéyo píxemoánípoi.” uraríná ¹⁹ ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáyí wo níbírí re uríñínígníní, “Nearéwapíyaríñoxíní, aní amí gímí gímí nání úaná nioní númí ríxídímemíáríní.” uríagí ²⁰ o re uríñínígníní, “Síwí sayí sá wenífa nání síñá siríríkí tñíríní. Iní ení sá wenífa nání níyíní tñíríní. E nerí aí ámá imóníñáoní sá wémífa nání aní wí meníní.” uríñínígníní. ²¹ Xegí wiepísaríñíyí ámí wo re uríñínígníní, “Ámínáoxíní, gí ápo tñní níñweanísáná o ríxa péaná xwíá níweyárímoní númí ríxídímemífa nání ananírání?” uríagí aí ²² Jisaso ámá xíomí díñí míwíkwíroarígíáyí nání re uríñínígníní, “Xegí píyí wífa xwíá weyáríríxínírí síñwí níwínírí nioní númí níxídei.” uríñínígníní.

Ipi imeamíkwí yaríñípi samíñí imíxíñí náníríní.

²³ E nurímí ewéyo píxemoánáná xegí wiepísaríñowa ení nípíxemoáníro ipíyo oríwámí dání nání nímeámí waríná re enígníní. ²⁴ Ríwípí xwé nerí inígí imeamíkwí neríná ríxa ewépa míwíarómínírí yaríñagí aiwí Jisaso sá maiwí weñagí ²⁵ wiepísaríñowa nuro saiwíarí níwiro re urígíawixíní, “Ámínáoxíní, ríxa níneamíwíaropaxíríní. Arírá neaí.” uríagí ²⁶ o re uríñínígníní, “Díñí onímíapí níkwíroarígíoyíné pí nání wáyí seainaríní?” nurímí níwíapínímearí re ríñínígníní, “Imíñí tñní inígí tñní samíñí oweáríní.” ráná re enígníní. Imíñí píní wíarírí inígí wíñwí mé ríwoárírí nerí ñíñíá imónáríñínígníní. ²⁷ Níñíá imónáríagí níwíníro re rínígíawixíní, “Pí ámaórání? Imíñí tñní inígí tñní arífa níwirí samíñí weáríayoí.” rínígíawixíní.

Ámá imíto xíxéroarígíwaúmí míxí umáñíñí náníríní.

²⁸ O tñní xegí wiepísaríñowa tñní oríwámí dání ámá yoí Gadarayí aníyí tñní e níwíékínímearo ewéyo dání ayoááná ámá imíto díñí xíxéroaríñí waú —Awaú imíto nímonírí sayí e ronagí nání ámá óf ayimí mípwarígíáríní. Awaú xwárípa ámá tayarígí tñní anwí e dání níbírí nawíní órórí níñíro ²⁹ xwamiání re urígísisixíní, “Niaíwí Goríxoyáoxíní, joxí pí neaimínírí baríñíní? Goríxo ríwéná ríñíñí neaiapínífa síñí enáná joxí ríñíñí neaiapímínírí ríbaríñíní?” nuríro

³⁰ odipí obaxí bí ná jítami nírómáná aiwá naríñagá nítwíníro
³¹ ríxíñí re urígíawixíni, “Joxí míxí nítneamání nírínáyí,
 odipíyo oxíxérópoyíní sítwí neanei.” uríagá ³² o
 “Emani!” uríagí áamá awaúmi píní nítwíarími odípími
 xíxéroáná re eníñigíni. Pítanjí mítwíaróními aníni imegíni
 wéféyí ipíyo igwíá nuyíroro iníigí nítnamiro píyí egíawixíni.
³³ Píyí éagá odípí awí mearoarígíáwa sítwí e nítwíními wígí
 aní apími nání mírí nuro odípí iníigí namíápí tíní áamá imíó
 xíxéroarígííwaú ení naní imóníri éfpí tíní nání repíyí wíáná
³⁴ áamá oxí apíxí níní aní apími dáníyí Jisasomi wímeaníro
 nání nuro omí nítwíníro ríxíñí “Joxí neneýá xwíá re píní
 nítneawíarími wí e nání ui.” urígíawixíni.

9

Áamá ení níní sítwímí enomi naní imíxíñí náníriñí.

¹ Jisaso ewépámi nítíxemoáníri nítwíarí nítmeámi
 oríwámi dání nítxemoaurí xegí aní nítwíaríñí nítremorí
 nítwíaríñá ² re eníñigíni. Áamá wa áamá ení níní sítwímí
 ení wo íkwíaríñíyo nítítmáná nítmeámi báná Jisaso awa “O
 ananí naní neaimíxíyí paxíriñí.” nítwíaríñí xíomí dítwí
 wíkwíroaríñagá nítwíníri ení sítwímí enomi re uríñigíni,
 “Áamá roxíni, joxí ayá sítwí mítíropaní. fwtí joxí yaríñípi
 ríxa yokwarímí síáríni.” uráná re eníñigíni. ³ Nwtí
 ikaxí eáníñípi mewegíáwa wígí xwíoxíyo dání dítwí re
 nítíkága ugíawixíni, “Áamá ro ‘Goríxo yaríñípi epaxoníriñí.’
 nítwíaríñí nítíriñá Goríxomí rítperíí umearíni.” Ínítmi
 dání dítwí e yaiwíaríñagá nání ⁴ Jisaso dítwí adadí nítwíarí
 nítwíaríñí re uríñigíni, “Pí nání segí dítwíyo dání ‘O
 Goríxomí rítperíí numerí yaríni.’ nítwíaríñí? ⁵⁻⁶ Níoní
 ení sítwímí enomi ‘Dítwí fwtí yaríñípi ríxa yokwarímí síáríni.’
 uráná soyíné ‘O néní títwíaríñí?’ nítwíaríñí? Omí
 ‘Naní nítwíaríñí nítwíaríñímeámi aní ui.’ uráná soyíné ‘O
 néní títwíaríñí?’ nítwíaríñí? fwtí yaríñípi yokwarímí
 nítwíaríñí inítmi imóníñagí nání e yaiwíaríñí mimóníni. E
 nerí aiwí áamá imóníñáoní nání ‘O xwíá títwí nítwíaríñí
 ení fwtí yaríñípi yokwarímí wiini nání néní títwíaríñí?’
 nítwíaríñí nání sítwí naní poyí.” nuríri áamá ení níní sítwímí
 enomi re uríñigíni, “Joxí nítwíaríñímeámi dítwí íkwíaríñí
 nítwíaríñí nítmeámi ui.” uráná ⁷ o nítwíaríñímeámi
 xegí aní e nání uríñigíni. ⁸ Xegí aní e nání úagí oxí apíxí
 e epíroyí egíyí sítwí e nítwíníro nání dítwí nítwíaríñíro
 “Goríxo áamá ro néní títwíaríñí wímíxíñíriñí?” nítwíaríñí
 xíomí yáyí seáyími dání umegíawixíni.

Matiyuomi "Nixídei." uríñf nánirini.

⁹ Jisaso e píní níwíarimí nuríná áamá wo xegí yoí Matiyuoyí ríníño takisí nání nígwí uráparigíá opisí aníyo riwo ñweañagí níwínirí re uríñínigíní, "Nioní nixídímérixini." uríagí o níwíápínímearí númí uxídíñínigíní. ¹⁰ Jisaso xegí wiepísaríñowa tñí aní Matiyuoyá nání nuro aiwá naríná áamá takisí nání nígwí uráparigíáyí tñí íwí aríki yarigíá wíniyí tñí omí níwímearo nawíní aiwá naríñagíá ¹¹ Parisiowa síñwí e níwíníro xegí wiepísaríñowamí re urígíawixíní, "Segí searéwapíyaríñf ro pí nání áamá takisí nání nígwí nearáparigíá tíyí tñí íwí aríki yarigíá tíyí tñí nawíní níñwearo aiwá naríñoí?" uríagíá ¹² Jisaso aríá e níwirí xewaníño nání "Áamá íwí yarigíáyo arírá wimínirí nání weapíñoráni?" oyaiwípoyínirí ewayí ikaxí re uríñínigíní, "Áamá símíxí míyarigíáyí xwirí tñí e nání warigíáraní? Oweoi, símíxí yarigíáyíní xwirí tñí e nání warigíáriní. ¹³ E nerí aí soyíné nuro xwíyíá eníná wíá rókiamoagí Xoseao nírirí eañí rípi, "Rídíyowáni Goríxoní nání nírixini." mímónariní. "Áamá wíyo nání ayá nurímíxíro arírá wírixini." nímónariní. nírirí ríwamíñf eañí apimí fá nírooro níjía imónípoyí. Ayí rípi nánirini. Áamá 'Wé róníñf yaríñwaénexini.' yaiwinarígíáyo 'Nioní tífamíní bípoyí.' urímínirí nání weapíñámani. 'Íwí yaríñwaénexini.' yaiwinarígíáyo nání weapíñáriní." uríñínigíní.

"Dixí wiepísaríñíyí aiwá ñwíá míñwirárinayaríñoí." urígíá nánirini.

¹⁴ Jono wayí numeaiá waríñoyá wiepísaríñowa Jisaso tñí e nání níbíro re urígíawixíní, "None tñí Parisiowa tñí Goríxo none nání yayí owinínirí aiwá ñwíá ñwirárinayaríñagwí aiwí díxí wiepísaríñowa pí nání aiwá ñwíá míñwiráriní yaríñoí?" uríagíá ¹⁵ Jisaso xewaníño nání "Omí wa nípíkímáná enáná wiepísaríñíyí díñf sípí níwiríná aiwá ñwíá ñwirárinípírfáriní." oyaiwípoyínirí ewayí xwíyíá re uríñínigíní, "Áamá apíxí síñf meáo xegí áamá imónígíáyí tñí ñweañáná o nání díñf sípí wípaxí meníni. E nero aí áamá wa omí anínímíxáná íná aiwá ñwíá ñwirárinípírfáriní." uríñínigíní. ¹⁶ "Xwíyíá Parisiowa nearéwapíyarigíápi tñí Jisaso síñf nearéwapíyaríñfpi tñí kumíxípaxí mímóníni." oyaiwípoyínirí ámí ewayí ikaxí nuríre uríñínigíní, "Áamá wígí soríá axeníñagí níwíníroná rapírapí síní míkíkaríníñf bí nímearo urí óf iníñúmí nípírooro gwí kiwearígíámani. E nerínáyí, ígíá eánáná rapírapí síñf pírófápi níkíkarínírná urú xwé naxega

uníárini. ¹⁷ Ripi eni áamá iniigí wainí sɨŋí memé wará sixí uríwámi iwajíá yarígíámani. E nerínáyí, memé wará sixíwá núpɨyiníríná iniigí wainí puri sixíwá xwíríá ikixénirí e enígini. Wainí sɨŋíyí memé wará sixí sɨŋíwámi yíánáyí, wará t́ni iniigí t́ni nípiaúni naní eníŋo.” uríŋinigini.

Apíxí ragí aníŋí pwaríŋí wími naní imíxírí miáí pení wími naní imíxírí ení nánirini.

¹⁸ Jisaso xwíyíá api sɨni e uraríná re eníinigini. Judayíyá rotú aní mewení wo níbiri Jisaso síkwí t́ŋí e míŋí xwíáyo níkwírori re uríŋinigini, “Gí miáí ríxa pearini. E nerí aí joxi níbiri wé seáyí e wikwiáraná naní oeni.” uríagi ¹⁹ o níwiápínimeari númi nurí wiepísaríŋowa eni nawíni waríná ²⁰⁻²¹ re eníinigini. Apíxí wí —Í xegí ragí aníŋí pwaríná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múronírini. Í “Níini oyá iyíáyoní amáí níróniríná naní imónimíníyírani?” níyaiwia níbiri ríwíyo nírónapímáná Jisaso yá iyíáyo sírífí jé amáí róníŋinigini. ²² Amáí róníagi Jisaso níkinimónirí ími sɨŋwí níwínirí re uríŋinigini, “Gí ineyí, ayá síwí miríropaní. Jíxi d́ŋí níníkwíroríŋí pimi dání eríkiemeáníni.” uráná í ríxa naní imóníŋinigini. ²³ Jisaso e dání nurí rotú aní mewenoyá aní e nírémori oxí apíxí epíroyí níyárimáná ŋwapé ríro webí ríro nero yaiwíníŋí yaríŋagí níwínirí ²⁴ re uríŋinigini, “Ríxa peyeápoi. Miáí piyí menini. Sa sá weni.” uríagi ayí rípiá nuríro yaríŋagí aí ²⁵ ńni miáí t́ŋí e ṕni níwiárimí ríxa nípeyeámáná enáná o nípáwiri miáimi wéyo íá nímaxíriri ḿeyoááná re eníinigini. Miáí wiápínimeaníŋinigini. ²⁶ Í wiápínimeági xwíyíá o épi nání xwíyíá aní níyoní rínárimeníŋinigini.

Síŋwí supárigíí waúmi naní wimíxíŋí nánirini.

²⁷ Jisaso e dání waríná amá sɨŋwí supárigííwaú númi nuxídiri ríaiwá re urígísisixini, “Negí míxí ináyí Depitomi xiáwoxini, yawawi anani wá yeawianiréini?” nuríri ²⁸ o ríxa aníyo nípáwiri ŋweanagi awaú eni nípáwiri wímeááná Jisaso yaríŋí re wiŋinigini, “Awagwí d́ŋí níníkwírori ‘O anani sɨŋwí supárigwííyí naní yeaimíxí paxorini.’ ríniaiwíaríŋí?” uríagi awaú “Oyí, Ámínáoxini, joxi e epaxoxirini.” uríagí ²⁹ o egí sɨŋwíyo wé íá nuxíriri re uríŋinigini, “Awagwí d́ŋí níkwíroarígípa xixeni oimónini.” uráná re eníinigini. ³⁰ Awaú sɨŋwí noxoari anígísisixini. Sɨŋwí noxoari aníagí Jisaso aríá jiyikí norí re uríŋinigini, “Awagwí nioní eaiápi amá wíyo áwaní murímepa éisixini.” uríagi aí ³¹ awaú o t́ŋí e dání nuríná xfo wípi nání amí amí repíyí níwia emegísisixini.

Manj pfrónariñj womi nanj wimixiñj nánirini.

³² Jisaso e dáni warfná áamá wí wigí áamá imfó dñj xixéroñagi nání manj pfrónariñj wo Jisaso pwarñje nání nimeámí nibiro wáráná ³³ o imfóyo mîxí umáinowáráná manj pfrónarago rîxa xwiyfá rariñagi oxí apîxí e epfroyí egfáyí sñwí e éagi nîwiniro ududí nero re nîra ugíawixini, “Aga eñíná eñíná aiwí Isirerene áamá wo e yarîñagi winagwámani.” nîra úagfa aiwí ³⁴ Parisiowa re rigíawixini, “Obo, imfóyo umenñweañoyá dñj tñi mîxí umáinowárarîñrini.” rigíawixini.

Jisaso áamá nání wá wianîñj nánirini.

³⁵ Jisaso Judayfá añj xwéyo tñi onîmiáyo tñi nemefná wigí rotú añfyo nîpáwirí uréwapiyemerí xwiyfá yayí winîpaxípi —Apî Gorîxo áamá xfo xegí xwioxíyo mîmeámí nerí píranîñj umenñweañápi nání rinîñjpirini. Apî nání wáf urîmerí áamá simîxí xîxegíni yarîgfáyo tñi uraní xîxegíni imónîgfáyo tñi nanj imîmîximí wiemerí nerfná ³⁶ áamá oxí apîxí epfroyí egfáyí sipîsipí xiáwo mayí nerfná úrapí nero dñj simîgwfá nîyinîrónîñj wiároárînarîgfápa yarîñagfa nîwinirí wá nîwianirí ³⁷ áamá xwiyfá Gorîxoyá wáf urîmepírfá nání obaxí mimónîñagi nání xegí wiepîsarîñfyo re urîñîñigini, “Aiwá omîñfyo píripírfí inárîñagi aiwí áamá nîmipírfá nání obaxí menini. ³⁸ Ayínání Gorîxomi rîxîñj re urípoi, ‘Áamá aiwá apî rîmiipírfí nání dixí omîñj tñj e nání urowárfîrîxini.’ urípoi.” urîñîñigini.

10

Wáf wurîmeiarîgfáwami eñj sixí weámîxowárfîrî sekaxí urîrî eñj nánirini.

¹ Jisaso xegí wiepîsarîñj wé wúkaú síkwí waú awami “Awí eánîpoi.” nurîmáná awa áamá imfó dñj xixéroarîñfyo mîxí umáinowárfîro áamá simîxí xîxegíni yarîgfáyo tñi uraní xîxegíni imónîgfáyo tñi nanj imîxiro epaxí imónîfîrîxini eñj weámîxowárfîñîñigini. ² Xegí wáf wurîmeiarîgfáwa, wé wúkaú síkwí waú imónîgfáwa wigí yoí rowarini. Xámîño Saimonorini. Ámî yoí bî Pitaoyí wîrîñîñorini. Xegí xogwáo Adîruorini. Sebediomî xewaxowáú Jemiso tñi xogwáo Jono tñirini. ³ Piripo tñi Batoromuo tñirini. Tomaso tñi Matiyuo tñi —O takisí nání nîgwí urápagorini. O tñirini. Arîpiasomî xewaxo Jemiso tñi Tadiaso tñirini. ⁴ Saimono —O áamá “Émáyo mîxí oxí dowáraneyí.” rariñfáyí tñi nawíni nîkumîxini emeagorini. O tñi Isîkariotî dánj Judaso —O Jisaso nání mîyí urîñorini. O tñirini. ⁵ Jisaso wé wúkaú síkwí waú awami nurowárfîfná sekaxí

nuriri re uriniginini, “Soyíne nuróná émáyíyá aní tñimini mupaní. Samariayí —Ámá ayí Judayí tñi xepixepá rónarigáyirini. Ayíyá aníyo nání ení mupaní. ⁶ Soyíne negí Isireriyí —Ayí sipísipí xiáwo píraniní mímearíná amí amí uniamoarininí imónigáyirini. Ayí tñí e nánini úpoyí. ⁷ Soyíne nuróná wáí re urimeríini, ‘Gorixo xíto xegí xwioxíyo míméamí níneairí neamenjweani anwi ayo enagi nání segí íwí yarigfápi ríwíimíni nímamoro nísaníro njweáfrixiní.’ urímero ⁸ ámá simixíyo naní imímiximí ero ámá péfáyo dñí síxí numímoro saiwiárí wiwo ámá peyíyí tígífáyo wigí wará naní wimixíro imíto dñí xixéoaríníyo mímá umáinowáíro eméfrixiní. Soyíne nioní ení eániní anipá ení seaeámíxowárfáyí nání soyíne ámá simixíyo naní imímiximí níwiríná nígwí nání murípa nero sa anipá naní imímiximí wífrixiní. ⁹ Soyíne níwaníro neríná nígwí síxí ímoarigfáyo nígwí xwéraní, onímíaraní, nímearo síxí nímero níméamí mupa ero ¹⁰ fá árupianí aí tñi nimanímí mupa ero iyfá wúkaú raiwakíyí mepa ero síkwí sú níyíníro aiwí amí waú mímepa ero xoyíwá nímaxírímí mupa ero éfrixiní. Ayí rípi nánirini. Ámá arírá wiarigfómí ananí aiwá mimi wiarinagífa nání soyíne ení aiwá ananí seaipírfá enagi nání amípí níméamí mupa éfrixiní. ¹¹ Aní xwé bimíraní, onímíá bimíraní, níremóríná ámá aní apimí njweagfáyí ámá go go íwí amípí míyarínjomí níwinírná oyá aníyo nípáwiwo aní apimí pñí níwiárímí upírfíná nání o tñini wéfrixiní. ¹² Ámá ‘O tñi oweaneyí.’ yaiwífoyá aníyo nípáwiríná ayo yayí níwiwo ‘“Gorixo píraniní os-eamentí.” neaimónariní.’ urífrixiní. ¹³ Ayí ení yayí níseairo segí pñé arfá seaipíri nání wimónánáyí, soyíne yayí níwiríná urfápi ananí ‘Xe oimóniní.’ yaiwífrixiní. Ayí e mímiseaipa seaíanáyí, soyíne yayí níwiríná urfápi ‘Anipá oimóniní.’ yaiwífrixiní. ¹⁴ Ámá gíyí gíyí wigí aníyo nání níseaipemeámí mupa ero soyíneyá xwíyífá arfá mímiseaimónípa ero éánáyí aní iwámíraní, aní apimíraní, pñí níwiárímí nuríná ámá e njweagfáyí ‘Gorixo xeaniní neaikárinífa nání tiyí réoi?’ oyaiwípoyinirí segí síkwíyo síkí xéninípi pfrí wiaikímí níyárimí úfrixiní. ¹⁵ Nioní nepa searariní, ‘Sfá Gorixo ámá níyoní mí ómómíximí enfáyimi ámá eníná aní yoí Sodomíyo njweaagfáyí tñi Gomora njweaagfáyí tñi aga ríkíkiríto néra wagífáyo Gorixo xeaniní rífa tñí wikárinífa enagi aiwí ámá soyíne arfá mímiseaífáyo xeaniní ayo wikárinífa axípi xixení e wikárinífamaní.’ searariní.

“Xeaniní seaímeaníariní.” uriní nánirini.

16 “Nioní soyíné sipísipí mǎxǎ xǎxe mepa yariññiñí imónigfóyíné áamá sǎwí sayíññiñí imónigfáyí tñí e nání searowárariññi. Ayínáni soyíné nuróná áamá ayí nání sñwǎ tñí úfrixini. Sidíri yariññipa dñí émi saímí moro iní xawiówí uyínií bí mé awayini yariññipa ero néra úfrixini. 17 Soyíné nioní nixǎdarñagǎa nání áamá wí fá niseaxero negí Judayí áminá xwirǎxǎ mearigfáwa tñí e xwirǎxǎ seamepǎri nání seawáriro negí rotú añíyo dání sǎkwǎ ragí puní nání seaearo 18 soyíné pǎné nioniyá émáyí arfá egfe dání áwaní uripǎri nání gapímanowa tñí mǎxǎ ináyowa tñí tñí e niseameámi nuro seawáriro epǎrǎrini. 19 E seawáripǎrǎa aiwí rǎxa xwiyǎ uripǎri inánini Gorixoyá dñí tñí uripǎri enagí nání ayá sǎwǎ nisearori ‘Arire uraníréwini? Pí pí uraníréwini?’ miyaiwipa éfrixini. 20 Ayí rǎpi nání searariññi. Awa rǎxa xwirǎxǎ seamearǎná segí dñíyo dání uripǎrǎmani. Segí séno Gorixoyá kwiyǎpimi dání uripǎrǎ enagí nání ayá sǎwǎ mǎsearopa éfrixini. 21 Xiráxogwáowaú wífo Jisasomi xǎdarñagí nání wífo áamá wí omí opíkípoiññi mǎyí urǎri xano xewaxo nání mǎyí urǎri niaíwǎyí xaniyaú nání mǎyí urǎro epǎrǎrini. 22 Soyíné nioní dñí nínikwǎro nixǎdarñagǎa nání áamá nñí sǎmǎ tñí seiapǎrǎa aiwí gǎyí gǎyí sǎa yoparǎpi nioní weapímǎyí nání ení neáníro ñweáfáyíné Gorixo anani yeáyí niseayimixemeanǎrini. 23 Añí bimi niseapíkianíro nání númi seaméánáyí, ámi añí bimi nání éf úfrixini. Nioní nepa searariññi, ‘Isireriyí añíyo pǎné nioniyá wíyo sñni murññiñáná áamá imóníñáoni weapímǎrini.’ searariññi.” urññinigini.

24 Jiaso xegí wiepǎsarñowa “Omí sipí wikáripǎrǎa enagí nání none ení sipí neaikáripaxǎrini.” oyaiwípoiññi ewayí ikaxǎ re urññinigini, “Wiepǎsarñowa wigí uréwapíyarñomi seáyí e imónarigfámani. Xináíwánñí nimóníro omñí wíiarigfáwa ení wigí omñí wíiarigfómi seáyí e wimónarigfámani. 25 Wiepǎsarñowa wigí uréwapíyarñomi tñí xǎxení nimónírnáyí, ayí apáníni. Xináíwánñí nimóníro omñí wíiarigfáwa ení wigí omñí wíiarigfó tñí xǎxení nimónírnáyí, ayí apáníni. Sénoní ikayǎwǎ imfóyo xiráonñí imóníñoyí nínírnónáyí, gí niaíwoyíné ení añípaxǎ searipǎrǎrini.

“Wáyí wipaxo rorini.” urññí nánirini.

26 “Áamá fǎwǎ iními dání éfáyíraní, ikayǎwǎ yumí rǎyífraní, rǎwéná nǎpini sñáni imónínfá enagí nání ayo wáyí mǎwipa éfrixini. 27 Xwiyǎa amípi nioní iními dání árǎwíyíná searǎpí soyíné ikwáwíyíná áwaní urǎrǎxini. Amípi nioní yumí ikaxǎ searǎpí añí rǎkwíyo nixenweámáná áwaní

uríírixini. ²⁸ Ámá niseapíkiróná waráni seapíkipaxíriní. Díní ení seaxekwapaxí menjagi nání wáyí mīwipa éírixini. E nerí aí Goríxo wará aí tñní díní aí tñní ríá aníní wearíníyo seaikéaarípaxí imónínjo nání wáyí wíírixini. ²⁹⁻³¹ Ámá makeríáyo nání nuríná iní siríkwá waú bí neríná nígwí ríá níní bí tñní bí yarígíáriní. E nerí aí segí séno mīwimónipa nerínáyí, wo ananí niperí xwíáyo piéroarínímani. Soyíné iní onímíapiami múrónínjagi nání Goríxo amípí wí mīwímeapa oenírí síjwí niseanírínáyí, wí niseaímeaníá enjagi ámá nání wáyí mepaní. Segí mīníníyo díá íá ropaxí mimónínjagi aí Goríxo níjía enjagi nání re yaiwíírixini, ‘O nene nání aga níjía imónínjagi nání ananí píráníní neamenígini.’ yaiwíírixini. ³² Ámá gíyí gíyí ámáyá síjwíyo dání ‘Jisasomí xídarínjagonírini.’ uránáyí nioní ení gí ápo anínami njweanoyá síjwíyo dání ‘O nioní níxídarínjorini.’ urímíáriní. ³³ E nerí aí gíyí gíyí nioní nání ámáyá síjwíyo dání ‘O nání nioní majíáriní.’ uránáyí nioní ení o nání gí ápo anínami njweanoyá síjwíyo dání ‘O nioní majíáriní.’ urímíáriní.” urínínigini.

“Kirá mīxí náníníní imónínjápá nimeámi bíjáriní.” uríní nánírini.

³⁴ O ámi re urínínigini, “Nioní nání ‘Ámá níyoní píyíá wírimíánírí bíjorini.’ mīniaiwipaní. Goríxoyá xwíyíá kirá mīxí náníníní imónínjápá nimeámi bíjáriní. ³⁵ Aríá niarígíáyí tñní aríá mīniarígíáyí tñní Goríxoyá Bíkwíyo nírinírí eánínjápá xepíxepá orónípoyínírí nimeámi bíjáriní. Xewaxo xanomí símí tñní wirí xemíái xínáími símí tñní wirí xewaxo xiepí xíáími símí tñní wirí oinípoyínírí bíjáriní. ³⁶ Ámá xwíyíá nioníyá níxídarígíáyí wigí ámá imónígíáyí mīxí wimónípííáriní. ³⁷ Ámá gíyí gíyí xanomíraní, xínáímiraní, díní síxí uyarínjípimí nioní níyiníní nání mīmúrónipa nerínáyí, ámá nioníyá imónípaxí mimóniní. Gíyí gíyí xewaxomíraní, xemíáímiraní, díní síxí uyarínjípimí nioní nínyiníní nání mīmúrónipa nerínáyí, nioníyá imónípaxí mimóniní. ³⁸ Gíyí gíyí ‘Jisasomí ouxídímíní.’ níyaiwirí aí xeaníní níniro nípíkipíírixínírí mīnīxídfí éfí éfáyí ayí nioníyá imónípaxí mimóniní. ³⁹ Ámá goxí goxí ‘Nioní Jisasomí díní níwíkwírorí nuxídírínáyí, nípíkipíírixini.’ níyaiwirí xewanínjoxí éfí nímenírínáyí, díní níyímínjípí aníní njwearíá nání mearíámani. E nerí aí gíyí gíyí éfí nímenípa nerí ‘Nioní Jisasomí xídarínjagi nání ámá wí nínípíkirónáyí, ayí ananírini.’ níyaiwirínáyí, díní níyímínjípí aníní njwearíá nání mearíáriní.” urínínigini.

*“Nipemeámi seaúfá gíyí gíyo Goríxo naní wiinárini.”
uríñí nánirini.*

⁴⁰ O ámi re uríñiniginí, “Gíyí gíyí soyíné wáf urímearáná arfá níseairo naní níseairónáyí nioní searowáraríñagí nání nioníníñí níro Goríxo nírowárenapíñomíníñí ení wíro yaríñotí. ⁴¹ Ámá gíyí ámá wo Goríxoyá wáf rókiamoaríño enagí nání ‘Ámá ro Goríxoyá wáf rókiamoaríñorfaní?’ níyaiwirí nipemeámi xegí aníyo nání úoyí ríwéná Goríxo xegí wáf rókiamoarígíyáyo yayí níwírí ayá rími+xaríñípi míní winfápa axípi e winfárini. Gíyí ámá wo wé róníño enagí nání ‘Ámá ro wé róníñorfaní?’ níyaiwirí nipemeámi úoyí ríwéná Goríxo ámá wé rónígíyáyo yayí níwírí ayá rími+xaríñípi míní winfápa axípi e winfárini. ⁴² Ámá gíyí gíyí soyíné nioníyá seiapísaríñáoyíné enagí nání iniígí imíñí ríñí kapíxí wá seiapánáyí Goríxo ‘Omí wími+gíni.’ yaiwípi anípa imónínfámani. Oweoi! Nioní nepa seararíñini, ‘Goríxo míní winfárini.’ seararíñini.” uríñiniginí.

11

Jono Jisasomí yaríñí wípisi nání urowáriní nánirini.

¹ Jisaso xegí wiepísaríñí wé wúkaú síkwí waú awamí sekaxí e nuríísáná uréwapíyemerí wáf urímerí emínirí nání e dání píní níwiárimí Judayí aní amí amí ikwíroníñíyo nání uríñiniginí.

² Jono wayí numeaiá waríño gwí níñweámáná arfá re winíñiniginí, “Jisaso e yarini. E yarini.” raríñagí arfá níwírí xfo xegí wiepísaríñíyí waúmi Jisaso tíñí e nání urowáraná ³ awaú nuri yaríñí re wigíisixini, “Jono ‘Ámá wo ríwíyo bínfárini.’ raríñoxíraní? Weníñí nerí ñweaaní nání wo síní ríá barini?” uríagí ⁴ Jisaso re uríñiniginí, “Awagwí nuri amípi nioní yaríná síñwí nanípi tíni arfá nípi tíni nání repíyí níwírí áwaní urémeápiyí. ⁵ Nioní yaríná ámá síñwí supárigíyí síñwí oxoaro síkwí ikí egíyí naní nímoníro aní ero peyíyí tígíyí wará naní iníro arfá píronígíyí arfá ero péfáyí wíapínímearo ámá uyípeayí xwíyí yayí winípaxí none wáf nemerane uraríñwápi arfá wíro yaríñagí nání Jonomí áwaní e urémeápiyí. ⁶ Rípi ení ‘Nioní nání ámá go go símí tíni wíki díní “O pí ríá yarini?” míniaiwípa nerínáyí, yayí owinini.’ urémeápiyí.” nurowárirí ⁷ awaú ríxa gwí aní Jono ñweañiwá tíñí e nání waríná ámá oxí apíxí e epíroyí egíyáyo Jono nání re uríñiniginí, “Seyíné ámá díní meañe nání nuríná pí ámáyo wínaníro wagfárini? Ámá samíñí imíñí onímiápi nerí aí ríwí íwí apaxí mé winwí yaríñípa

yarinɔ́ womi sɔ́nwɔ́ wɔ́nanɔ́ro wagɔ́fáranɔ́? Oweoi! ⁸ E neri aí pí á máyo wɔ́nanɔ́ro wagɔ́fárinɔ́? Á má rapɔ́rapɔ́ yarapayɔ́ enɔ́ wú yíninɔ́ womi sɔ́nwɔ́ wɔ́nanɔ́ro á má dɔ́nɔ́ meanɔ́ wagɔ́fáranɔ́? Oweoi! Á má rapɔ́rapɔ́ yarapayɔ́ nanɔ́nɔ́ nɔ́yínɔ́ro mɔ́xɔ́ ináyíyá aɔ́nyo ɔ́weaarigɔ́fárinɔ́. ⁹ E neri aí seyɔ́né pí nánɔ́ á má dɔ́nɔ́ meanɔ́ nánɔ́ wagɔ́fárinɔ́? Gorɔ́xoyá wá rókiamoarɔ́nɔ́ womi sɔ́nwɔ́ wɔ́nanɔ́ro wagɔ́fáranɔ́? Oyi, e neri aí ‘O Gorɔ́xoyá wá rókiamoagɔ́áyɔ́ tɔ́nɔ́ xɔ́xenɔ́ imónɔ́nɔ́manɔ́. Seáyɔ́ e múroɔ́roɔ́nɔ́.’ seararɔ́nɔ́nɔ́. ¹⁰ Xwɔ́yá Gorɔ́xo xewaxomɔ́ urɔ́nɔ́pɔ́ wá rókiamoagɔ́ Marakaio nɔ́wurɔ́yirɔ́ rɔ́wamɔ́nɔ́ eanɔ́ rɔ́pɔ́, ‘Arɔ́ eɔ́. Gorɔ́xonɔ́ gɔ́ xwɔ́yá yanɔ́ wiowárimááo joxɔ́ gɔ́ íwoxi xámi rɔ́meanɔ́ nánɔ́ urowárimáfárinɔ́. O joxɔ́ nánɔ́ á máyo nurɔ́rɔ́ná ófɔ́nɔ́ simoinɔ́fárinɔ́.’ nɔ́rɔ́rɔ́ rɔ́wamɔ́nɔ́ eanɔ́ apɔ́ Jono nánɔ́ rɔ́nɔ́nɔ́. ¹¹ Nepa seararɔ́nɔ́nɔ́, ‘Jono á má arɔ́wayá xwɔ́ píaxɔ́yo dánɔ́ iwiaronɔ́oyɔ́ rarigɔ́o nánɔ́ ófɔ́nɔ́ imonɔ́ enagɔ́ nánɔ́ á má nɔ́nɔ́ aiwɔ́ wo Jonomɔ́ seáyɔ́ e imónɔ́nɔ́ xɔ́rɔ́gɔ́amanɔ́. E neri aiwɔ́ gɔ́yɔ́ gɔ́yɔ́ nionɔ́ nɔ́xɔ́dɔ́ro Gorɔ́xoyá xwioxɔ́yo páwiro yarɔ́gɔ́áyɔ́ xwɔ́yá nionɔ́ nánɔ́ wá nurɔ́meipɔ́rɔ́pɔ́ Jono wá urɔ́menɔ́pimɔ́ seáyɔ́ e imónɔ́nagɔ́ nánɔ́ á má ayɔ́ onɔ́pɔ́ aiwɔ́ Jonomɔ́ enɔ́ seáyɔ́ e wimónɔ́nɔ́o.’ seararɔ́nɔ́nɔ́. ¹² Jono wayɔ́ nɔ́neameia warɔ́nɔ́ xwɔ́yá ‘Gorɔ́xo xwioxɔ́yo mɔ́meámɔ́ nɔ́neairɔ́ neamenɔ́weanɔ́ nánɔ́ á má wo urowárenapɔ́nɔ́nɔ́o.’ iwamɔ́o searɔ́nɔ́nɔ́ dánɔ́ á má uyɔ́nɔ́ yarɔ́gɔ́áyɔ́ ‘Gorɔ́xoyá xwioxɔ́yo arɔ́ge páwianɔ́réwɔ́nɔ́?’ nɔ́yaiwiro pɔ́rɔ́ fɔ́kwieámɔ́ nɔ́ra páwianɔ́ro yarɔ́nɔ́o. ¹³ Nwɔ́ ikaxɔ́ Moseso nɔ́rɔ́rɔ́ eanɔ́pɔ́ tɔ́nɔ́ wá rókiamoagɔ́áwa nɔ́rɔ́ro eagɔ́fápi tɔ́nɔ́ Gorɔ́xo xwioxɔ́yo mɔ́meámɔ́ neri seamenɔ́weanɔ́ nánɔ́yɔ́ wá nɔ́rókiamó nɔ́bɔ́ro Jono yoparɔ́ o axɔ́pɔ́ rɔ́nɔ́rɔ́nɔ́. ¹⁴ Enɔ́nɔ́ wá rókiamoagɔ́áyɔ́ wo re rɔ́nɔ́pɔ́, ‘Gorɔ́xo xwioxɔ́yo mɔ́meámɔ́ neri neamenɔ́weanɔ́fápi rɔ́xa nimónɔ́mɔ́nɔ́rɔ́ aɔ́nwɔ́ e enánáyɔ́ á má wo wá rókiamoagɔ́ Irajaoónɔ́nɔ́ imónɔ́nɔ́ wo bɔ́nɔ́fárinɔ́.’ rɔ́nɔ́pɔ́ tɔ́nɔ́ xɔ́xenɔ́ Jono rɔ́xa bɔ́nɔ́fárinɔ́. Seyɔ́né omɔ́ nɔ́mímɔ́nɔ́rɔ́náyɔ́, o Irajao imónɔ́nɔ́fápa imónɔ́mɔ́nɔ́rɔ́ enɔ́fárinɔ́. ¹⁵ Arɔ́ tɔ́gɔ́áyɔ́né píranɔ́nɔ́ nionɔ́yá xwɔ́yáfápi arɔ́ erɔ́nɔ́.

¹⁶ “E neri aí pí ewayɔ́ xwɔ́yá nɔ́searɔ́rɔ́ re searɔ́mɔ́fɔ́nɔ́, ‘Á má agwɔ́ rɔ́nɔ́ ɔ́weagɔ́áyɔ́né ayɔ́nɔ́nɔ́ imónɔ́nɔ́o.’ searɔ́mɔ́fɔ́nɔ́? Seyɔ́né niaíwɔ́ rɔ́piánɔ́nɔ́ imónɔ́nɔ́o. Niaíwɔ́ bɔ́bia makerɔ́a tɔ́nɔ́ e éfɔ́ nɔ́nɔ́wearo bɔ́bia tɔ́nɔ́ nífá yanɔ́ro nerɔ́nɔ́ rɔ́faiwá re urarɔ́nɔ́o, ¹⁷ ‘Nene seyɔ́né sɔ́mɔ́nɔ́nɔ́ epɔ́rɔ́ nánɔ́ soɔ́fɔ́ eaarɔ́nɔ́ seyɔ́né sɔ́mɔ́nɔ́nɔ́ méoɔ́. Nene seyɔ́né ɔ́wapé rɔ́pɔ́rɔ́ nánɔ́ ɔ́wapé ráná ɔ́wapé sanɔ́ mɔ́nearápáoi.’ E urarɔ́nɔ́ niaíwɔ́ anɔ́nɔ́ winarɔ́nɔ́fápa yapɔ́ imónɔ́nɔ́o. ¹⁸ Ayɔ́ rɔ́pɔ́ nánɔ́ seararɔ́nɔ́nɔ́. Jono nɔ́bɔ́rɔ́nɔ́ aiwá á má wimónarɔ́nɔ́pɔ́ tɔ́nɔ́ inɔ́gɔ́ wainɔ́ tɔ́nɔ́ mɔ́nɔ́ ɔ́wá ɔ́weanɔ́nɔ́ á má wí dɔ́nɔ́ mamó o nánɔ́ ‘Imɔ́o

dijñ xixéronqagí nání yaríní.’ raríñoí. ¹⁹ Ámá imóníñáoní nìbìríná aiwá iniigí amípí ananí naríná ámá wí ‘Ámá royí aiwá tñní iniigí wainí tñní ríwí ení nerí ayá wí naríñoríní. Ámá takisí nání nigwí nearáparíggíáwa tñní íwí néra waríggíá wíniyí tñní níkumíxíníri emearíggíoríní.’ raríggíáríní. Agwí e níríro aí idáná nioní yaríñápi tñní Jono yaríñípi tñní aiwáníñí ná wéánáyí re rípiíríáríní, ‘Ámá imóníño tñní Jono tñní Goríxoyá dijñí tñní naní yagííríní.’ rípiíríáríní.” uríñínigíní.

Aní bì bimí ñweáyí xíomí dijñí míwíkwíroaríñagíá uréwapíyíñí náníriní.

²⁰ Jisaso e nuríísáná ámá e epíroyí egíáyo nurííná aní o emímí obaxí wíwapíyíñípi yoí níríri ámá ayo ñweagíáyí wigí íwí yaríggíápi ríwímní nímamoro nísaníro míñweá éagíá míxí nuríri ²¹ re uríñínigíní, “Korasíníyo ñweáyíné aweyí! Síá wíyi seyíné majíá seaóríníáríní. Goríxo xeaníñí ríá tññí seaikáríníá enagí nání dijñí sipí oseainíní. Betísaida ñweáyíné aweyí! Síá wíyi seyíné ení majíá seaóríníáríní. Ayí rípi náníriní. Emímí segí aníyo seaíwapíyíñápi émayí aní yoí Taiayí ríníñíyo tñní Saidoníyí ríníñíyo tñní níwíwapíyírí síñwíríyí, ámá aní apiaúmi ñweáyí eníá wigí íwí yaríggíápi nání piaxí níweáníro ayá íá níxíríníro nání iyíá íríkwí páníro ríá uráwíyo iwíéáníro yaníri egíáríní. ²² Nepa seararíñíní. Síá Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí eníáyimí ámá Taia ñweáyo tñní Saidoní ñweáyo tñní winíápa axípi seainíámani. Seyínéyá seáyí e imóníní. ²³ Kapaneamí ñweáyíné ení ‘Goríxo anínamí nání níneaménapíníáríní.’ ríyaiwiaríñoí? Oweoí! Ríá aníñí wearíñíyo nání wepííríáríní. Emímí nioní segí aní e seaíwapíyíñápi eníá Sodomí ñweáyí, ríkíkíríó yaríñagíá Goríxo ríá mamówaríñíyí síñwí nínaníro síñwíríyí, ayí nísaníro agwí ñweañwá re nání níñweaxa baníro egíáríní. ²⁴ Nepa seararíñíní. Síá Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí eníáyimí Sodomí ñweaagíáyo winíápa xixení axípi seainíámani. Seyínéyá seáyí e imóníní.” uríñínigíní.

“Nioní tíámíní nìbìrínáyí, dijñí emímówárí inípiíráoi.” uríñí náníriní.

²⁵ Jisaso e nurímáná Goríxomí xwíyíá rírímí níwiríná re uríñínigíní, “Gí ápoxíní, Ámíná anína imíxírí xwíá imíxírí nerí tíñoxíní, xwíyíá nioní uraríñá rípi nání ámá ‘Nioní níñíoníriní. Go níréwapíyíníñoí?’ yaiwinaríggíáyo yimárorí ámá niaíwí onímíápia yapí ‘Aníñí oníréwapíyípoí.’ yaiwinaríggíáyo wíá urókiamorí éagí nání yayí seáyimí dání

orimemini. ²⁶ Ápoxini, joxi e simónariñagi nani dixi diñi tñi e imónini.” nuriri ²⁷ amáyo re uriñinigini, “Gí ápo xwiýá amipi oyá nipiñi bi yumí mini nipiñi faniñi niepfxíniasinirini. Ámá nñi aiwi wo xegí diñi tñi xewaxoni nani nijá mimónini. Gí áponi nijá imónini. Ámá wo xegí diñi tñi gí ápo nani eni nijá mimónini. Xewaxonini nijá imónini. E nerí aí amá xewaxoni ‘Gí ápo nani xe nijá oimónipoyi.’ niyaiwiri o nani wíá wókimixariñayí ayí eni gí ápo nani nijá rini. ²⁸ Ayinani sekaxí ‘Ripi époyi. Ripi époyi.’ niri ga unipi piraniñi ouxfdiminiri nerina saní xwé nimeariniñi nimeami nuro anini seainariñiné, nioniyá diñi tñi sá ñweapiri nani nioni tñami bípoyi. ²⁹ Nioni amá nipiñiñi seayi e mimónariñaoni enagi nani saní nioniyá ikfaniñi xwanwi níkwonimi nurináyí nioni searwapiyáná segí diñi emimówarí inipíraoi. ³⁰ Ayí ripi nani searariñini. Xwiýá nioniyá saniniñi nimeami upíripi ayí saní seainimeniñoi. Nayí seaini enagi nani ananirini.” uriñinigini.

12

“‘Sabaríayo ñwá rini.’ riniñiyo pí nani xórorí yariniñoi?” urigíá naniñi.

¹ Iná Sabaríá wiymi Jisaso tñi wiepí sarinowa tñi óf witi omiñi áwinimi ininiñi nuróna wiepí sarinowa agwi wíagi witi siyí sñi yiyiniñi yariniñi ² Parisiowa sñwi e niwiniro omi re urigíawixini, “Dixi wiepí sarinowa ‘Sabaríayo ñwá rini.’ riniñiyo aiwá pí nani miariniñoi?” urigíá aí ³ Jisaso re uriñinigini, “Enina negí mixí inayí Depito tñi xegí níkwoniniñi emearigíáwa tñi agwi wíáná egíapi Gorixoyá Bíkwiyo ríwamiñi niriñi eaniñipi sñi ía miiroariñi reñoi? Oweoi, soyíné ía nirooro aiwi diñi nipi kwini miiroariñoi. ⁴ Depito sení aní Gorixo nani aiwá peaxí tarigíwami nipawiri biskeríá Gorixo nani peaxí tarigíapi o tñi xegí amá tñi nani ‘Ñwá rini.’ riniñipi —Api ‘Sa apaxípaniñi imónigíáwaní anani nipaxirini.’ riniñipirini. Biskeríá api apaxípaniñi imóniñi xwéo umeaiáná Depito nurápiri níagi aiwi Gorixo mixí bi muriniñini. ⁵ Nwí ikaxí eaniñiyo dani re riniñipi eni sñi ía miiroariñi reñoi, ‘Sabaríayo apaxípaniñi imónigíáwa aní Gorixo nani ridiyowá yarigíwami nipawiro ridiyowá neróna sía “Omiñi nñi ñwá rini.” riniñiyi xórorí nero aiwi xwiýá mearinariñi.’ niriñi eaniñipi ía miiroariñi reñoi? Soyíné ía nirooro aiwi sñi nipi kwini diñi miiroariñoi. ⁶ Apaxípaniñi imónigíáwa Sabaríá ayimi

xórórí nero aiwí aní Gorixo nání rídiyowá yarígfíwámi dání nero nání xwíyá míméarínípa yarígfáríní. E nerí aiwí ámá wo re roní royí aní rídiyowá yarígfíwámi seáyí e múroní.” xewaníño nání e nurírí ⁷ ámí re uríniginí, “Soyíné xwíyá Gorixo ríñí, Bíkwyó eáníñí rípí ‘Nioní ámá wí wíyo wá níwianírí arírá owípoyínírí nání nimónaríní. Nioní nání rídiyowání onípoyínírí nání mímimónaríníní.’ ríwamíñí e nírínírí eáníñí apí nání soyíné díní nímore íá níxíríro síñwiríyí, ámá nioníyá rowamí, wíwaníñowa xwíyá meárínípaxí mímónígfá rowamí xwíyá uxekwímoaníro éfámaní. ⁸ Ámá imóníñáoní Sabaríá xiáwoní enagí nání ‘Sabaríayo ayí ananíríní.’ rípaxí imóníñáoníríní.” uríniginí.

Wé kíriní ení womí naní imíxiní náníríní.

⁹ O e dání píní níwíarímí nurí wigí rotú aní wíwámí nípáwírí ñweañáná re eníginí. ¹⁰ Ámá wé kíriní ení wo e ñweañagí Parisiowa Jisasomí xwíyá meárípírí nání yaríní re wigíawixíní, “Negí “Sabaríayo ñwíáxiní.” ríníñíyo ámá símíxíyo naní níwímíxíríná xórórí mepaxíríní.’ rísimónaríní?” uríagí ¹¹ o xíxewísí ikaxí re uríniginí, “Soyíné woxí, sípísípí wo tñoxí Sabaríayo sípísipo xwáríñwíyo píéróánáyí, sípísipomí mímíxeaarínífrání? Oweoi, apaxí mé míxeaarínífríní. ¹² Ámá sípísípí tñí xíxení mímóníñagí nání Sabaríayo aí ámáyo naní níwímíxírínáyí, ayí ananíríní.” nurírí ¹³ wé kíriní enómí re uríniginí, “Díxí wé irú pímíxei.” uríagí ámáo wé irú pímíxáná wé naní wíúníñí axípi imóníñíginí. ¹⁴ Naní wíúníñí axípi imóníñagí Parisiowa níwíápínímeámí nípeyearo wá e dání omí píkiáníro nání mekaxí megíawixíní.

Gorixo Rípeaño náníríní.

¹⁵ Jiaso Parisiowa xó nání mekaxí mearíñagí nání níjía nímonírí nání e píní níwíarímí nurí oxí apíxí obaxí númí xídaríñagí símíxí egí níyoní naní imímíxímí neríná ¹⁶ ámáyo áwaní urípíríxinírí “Nioní síápí nání áwaní murímepa époyí.” urayíniginí. ¹⁷ Xwíyá Gorixo ríñí wíá rókiamoagí Aisaiáo níríní ríwamíñí eaní rípí xíxení imóníní nání Jiaso e eníginí, ¹⁸ “Aríá époyí. Ámá ro gí omíñí níaríñóníñí imóníní nání rípeañáoní. Gí díní síxí uyníáoní. Gí kwíyí ení omí wíáná émayí ‘E neríná wé róníñí Gorixo wímónaríñípi imónáníwárífaní?’ yaiwípírí nání wá urepearínífríní. ¹⁹ O nípeníoní. Ámá wí tñí xíxewíámí nírínírí wíyo xwamíání níwírí enífámaní. Símfí ófyo dání xwamíání yaríñagí wínípírífámaní. ²⁰ O

ámá enj saminj níwémi emearinjagi níwíniríná síxí mánj eaaroarinjwáninj imóninjagi níwíniríná wíyo íá wekímíxínfámani. O ámá wí ramíxí gwí ápiáwí wearinjírí ríxa níyupárimínirí yarínjíninj imóninjagi níwíniríná íá supímíxínfámani. Xegí e enfápa arfki néra núsáná wé róninj xfo yarínjipi seáyí e imónínfáriní. ²¹ Émáýí ‘O arírá nealwínigíní.’ níyaiwiro omí dínj ukíkayopírfáriní.” Xwíyíá Goríxo e rínjipi xixení imónínfa nání Jisaso nemeríná axípi e enjínigíní.

“Oboyá dínjýo dání yaríní.” rígfá nániríní.

²² Ámá womí imfó dínj xixéronáná manj píronírí sínjwí supárirí enomí Jisaso ténj e nání nímera níbíro wáraná Jisaso imfó míxí numáinowárirí píráninj wímíxáná o xwíyíá rírí sínjwí anírí enjínigíní. ²³ E éáná oxí apíxí obaxí e epíroyí egfáyí ududí niga nuro re rínigfawixíní, “Ámá royí ámá yeáyí neayímíxemeaní nání arfowayá xwíá piáxýo dání iwíaronfóyí rarínjwáo, negí míxí ináyí Depitoyá xiáworíní.’ ríyaiwíarínjwíní? Oweoi, omani.” rínarinjagíá ²⁴ Parisiowa arfá e níwiro re rígfawixíní, “O imfó xíráóninj imónínjo —O xegí yoí bí Bieseuroyí rínínjoríní. Oyá dínjýo dání Jisaso imfó míxí umáinarínjoríní.” raríná ²⁵ Jisaso awa e rínarinjagíá dínj adadí níwírí níjía nímónírí xixewisí ikaxí re urínjínigíní, “Ámá gwí axírí xepíxepá níroníro míxí nínrónáyí ayí anj míwiárekíxínípaxíriní. Ámá anj bímí njweáyíraní, anj wíwámí njweagfáyíraní, ení xepíxepá níroníro míxí nínrónáyí, axípi anj míwiárekíxínípaxíriní. ²⁶ Nioní Obo —Oyá yoí bí Setenoyí rínínjoríní. Nioní oyá dínjýo dání xegí imfóyo míxí numáinowárirínáyí, axíyí ríxa xepíxepá níroníro nání aríge nero enj neáníro ropíráoi? Oweoi. E nero aiwí soyíné nioní nání re rarínjoi, ‘Setenoyá enj eáninjýo dání imfó míxí umáinowáraríní.’ rarínjoi. ²⁷ Nioní imfó xíráóninj imónínjo, Bieseuroyá dínjýo dání imfó míxí numáinowárirínáyí, segí wíepíсарígfáyí dínj goyáyo dání míxí umáinowárarígfáriní? Ayí awa re rarígfáriní, ‘Goríxoyá dínjýo dání míxí umáinowárarínjwáriní.’ rarígfáyí nání awa xwíyíá seamearípírfáriní. Nioní segí wa yarígfápa yarínjagi aiwí soyíné pí nání níxekwímoarínjoi? ²⁸ E nerí aí nioní kwíyí Goríxoyápi téní imfó míxí umáinánáyí, dínj re yaiwíríní, ‘Goríxo xwíoxýo mímeámí nerí neamejnweaní ríxa írfaní?’ yaiwíríní.” nurírí ²⁹ “Obo enj eánínjo aiwí Jisaso seáyí e imónínjoríní.” oyaiwípoyínírí ámí xixewisí ikaxí re urínjínigíní, “Ámá wo enj eáninj

woyá amipí f́wí meámíniríná xámi x́fomi fá nixiriri gwí njarimáná ananí nípawiri xegí amipí meanigini.” nuriri³⁰ áamá ńni Jisasomí dínj f́ wíkwíro x́d́ro epírixiniri pírí rakiámí wianro yarigfáyí nání ewayí xwíyá rípi uriniginí, “Áamá nioní t́ámíní mimónigfáyí, ayí nioní t́ni mǐxí imóninwáyirini. Áamá nioní t́ni sipisipí awí meaáripa yarigfáyí sipisipí x́d́x́dowarí yarigfáyirini.” nuriri³¹ re uriniginí, “Ayínání nioní re searariní, ‘Pí pí f́wí yarigfá t́ni áamá wíyo pí pí riperí umearigfá t́ni Gorixo ananí yokwarimí níwiirí aiwí áamá gíyí áamá wo Gorixoyá kwíyí t́ni yarínagi níwíniríná riperí numerí “Ayí kwíyí Gorixoyápi t́ni mǐyarinini.” umearfáyo Gorixo yokwarimí wiipaxí menini.³² Áamá gíyí gíyí áamá imónináoní ṕné sipí níniriri aiwí Gorixo ananí yokwarimí wiinfáriní. E nerí aiwí gíyí gíyí Gorixoyá kwíyí nání ṕné sipí rfáyí agwí rínarani, ná rfwíyorani, Gorixo yokwarimí wiinfá menini.’ searariní.” uriniginí.

“Íkíá sogwí nanj wearináninj imóninini.” urininj nánirini.

³³ Awa “Jisaso nanjini yarínagi nání ‘Oboyá dínjyo dání yarini.’ rípací mimónini.” oyaiwípoyniri ámi xewaninjo nání ewayí ikaxí rípi nuriri re uriniginí, “Soyfne íkíá wina sogwí nanj wenagi níwíniríná ‘Íkíá nanjarini.’ rirfíni. Íkíá wina sogwí sipí wenagi níwíniríná ‘Íkíá rina sipínarini.’ rirfíni.” nuriri³⁴ mǐxí re uriniginí, “Weaxfá miáoyfne, rixa sipíni imóninagfa nání arige nero ṕné nanj rípráo? Oweoi, áamá pí pí dínj aumaúmí inigfáyí e dání rarigfá enagi nání soyfne ṕné nanj wí rípací menini.³⁵ Áamá nanjyí wigí ayá t́njipi mearigfápa dínj nanjini aumaúmí niniro nání xwíyá níriríná nanjini rarigfáriní. Áamá sipíyí sipí nánini dínj nímore aumaúmí niniro nání xwíyá níriríná sipíni rarigfáriní.³⁶ Nioní re searariní, ‘Gorixo áamá níyoní mí ómómíximí nerí xwiríxí nímerfna sipí ikaxí amipí úrapí rarigfá ńni nání yarínj imimí wiarfna e dání uríprfáriní.³⁷ Gorixo sewaninjoyfne rarigfáyo dání xwiríxí níseamerí re searinfáriní, “Xwíyá t́noxirini. Xwíyá mayoxirini.” searinfáriní.” uriniginí.

Ekíyinj nání rixinj urigfá nánirini.

³⁸ E urfagi ńwí ikaxí eáninjipi mewegfá wa t́ni Parisi wa t́ni re urigfawixiní, “None “Gorixo rírowarénapinoxirfani?” yaiwiani nání anjnamí dánj ekíyinj b́ neaiwapiyi.’ neaimónarini.” urfagfa aí³⁹ o re uriniginí, “Seyfne agwí ríná nweagfáyfne, Gorixomí

r'w'w'm'ini n'iamamoro seg' n'w'f'ái r'in'ij'ipi t'ini f'w'n'ij' n'iga uro n'iga b'iro yar'ig'f'áy'né ek'iy'ij' n'áni reax' n'iseain'r'i seaimónar'ij'ag'i aiwi ek'iy'ij' w'f'á rókiamoa'g' Jonao en'j'p'ini seaiwap'iy'im'ig'ini. ⁴⁰ O pey' xwé wom'i agw'íyo ín'im'i ín'ij'áná s'f'á w'iyau' w'iyi ór'ij'ipa ámá imón'ij'áon'i xw'f'áyo ín'im'i wej'áná s'f'á w'iyau' w'iyi nór'in'f'árin'i. ⁴¹ Ámá en'j'íná an'j' yo' Ninipay'i r'in'ij'íyo n'wea'g'f'áy' —Ay' Gor'ixoyá w'f'á rókiamoa'g' Jonao Gor'ixoyá xw'iy'f'á w'á' ur'im'éaná ay' wig' f'w'f' eg'f'áp'i r'w'w'm'ini n'iamamoro n'isan'iro n'wea'g'f'áy'r'ini. Ay' ámá won'i Jonaomi seáyi e imón'ij'áon'i re éf' n'irómáná searar'ij'ag'i aiwi sey'né ar'f'á m'iniar'ij'ag'f'a n'áni ámá Ninipay'i n'wea'g'f'áy' s'f'á Gor'ixo ámá n'iyon'i mí ómóm'ix'im'f' en'f'áy'im'i n'wiá'p'ni'mearo xw'iy'f'á seameár'ip'r'f'árin'i. ⁴² Gor'ixo ámá n'iyon'i mí ómóm'ix'im'f' en'f'áy'im'i ap'ix'f' en'j'íná Sibay' an'j'íyo me'j'wean'j' —Í m'ix'f' in'áy'f' Soromono n'j'f'á seáyi e nimón'r'i r'ir'im'f' yar'f'ná ar'f'á wim'in'r'i n'áni an'j' aga ná j'f'am'i dán'i b'ij'ir'ini. Í ámá won'i Soromonom'i seáyi e imón'ij'áon'i re éf' n'irómáná searar'ij'ag'i aiwi sey'né ar'f'á m'iniar'ij'ag'f'a n'áni í s'f'á ayim'i n'wiá'p'ni'mear'i xw'iy'f'á seameár'in'f'árin'i.” ur'ij'n'ig'ini.

Im'f'ó xeg'f' w'iniyo wir'im'ean'f' n'án'r'ini.

⁴³ Ámá ay' “Nene Jono nearáná san'ij'f' on'im'íap'i nerane aiwi im'f'ó x'ix'éroar'ij'f' rón'ij'f' imónan'ig'ini.” oy-aiw'ípoyn'r'i' ámi x'ix'ewis'f' ikax'f' b'i nur'r'i re ur'ij'n'ig'ini, “Im'f'ó x'ix'éroar'ij'f' m'ix'f' umá'n'owáráná ámá wom'i p'f'ni n'wiár'im'i nur'f'ná ini'ig'f' may'm'i ‘Ge ge sá on'weám'ini?’ n'iyaiwia nemer'i p'f'á n'imeg'in'm'é'sáná ⁴⁴ re yaiwiar'ij'f'r'ini, ‘G'f' ámi an'j' ax'f' p'f'ni n'wiár'im'i b'ij'ae n'áni oum'ini.’ n'iyaiwim'i nur'i an'j' r'ixa síf' peár'in'r'i p'irán'ij'f' im'ixár'in'r'i yár'in'ij'ag'i n'w'in'r'i sin'i an'f'á imón'ij'ag'i n'w'in'r'i n'áni ⁴⁵ ámi nur'i im'f'ó wé w'f'úm'i dán'j'f' waú' f'w'f' neróná x'f'om'i seáyi e múroro eg'f'áyo n'wir'im'eam'i nuro axom'i n'ix'ix'éroro e n'weaar'ig'f'árin'i. Xám'i sip'í imónago aí in'áy'f' aga sip'í ikeamón'ij'f'r'ini.” ur'ij'n'ig'ini.

J'isasom'i x'inái t'ini xogwáowa t'ini n'án'r'ini.

⁴⁶ J'isaso sin'i ámá x'f'o t'ij'f' e ep'f'roy'f' eg'f'áyo xw'iy'f'á urar'f'ná re en'j'ig'ini. X'inái t'ini xogwáowa t'ini n'b'iro “Om'i ge dán'i xw'iy'f'á uran'r'éw'ini?” n'iyaiwiro b'fan'r'iwám'ini roj'áná ⁴⁷ ámá wo re ur'ij'n'ig'ini, “Ai, d'ix'f' r'inái t'ini r'igwáowa t'ini jox'i xw'iy'f'á r'iran'iro n'áni w'á'f' e b'iraiyf' roj'oi.” ur'ag'i aiwi ⁴⁸ o re ur'ij'n'ig'ini, “Ay'f' nepar'ini. G'f' inók'í t'ini gw'f'áowa t'ini w'á'f' e n'iroro aiwi ámá aga g'f' inók'íwa gw'f'áowa imón'ig'f'áy'f' ay'f' g'iy'f'r'ini?” nur'r'i ⁴⁹ xeg'f' wiep'sar'ij'íyo wé ár'ixá n'wir'i ámá om'i re ur'ij'n'ig'ini, “G'f' inók'íwa gw'f'áowan'ij'f' imón'ig'f'áy'f'

ámá tǎ ηweagǎyǎrǎnǎ. ⁵⁰ Ayǎ rǎpǎ nánǎrǎnǎ. Ámá gǎyǎ gǎyǎ gǎ ápo anǎnamǎ ηweanǎo wimónarǎnǎpǎ yarǎgǎyǎ ayǎ gǎ gwǎáowa napǎwa inókǎwánǎnǎ imónǎgǎyǎrǎnǎ.” urǎnǎnǎgǎnǎ.

13

Ewayǎ ikaxǎ witǎ siyǎ wiáronǎjǎ nánǎrǎnǎ.

¹ Jisaso sǎá ayimǎ anǎyo pǎnǎ nǎwiárǎmǎ nǎpɛyearǎ ipǎ manǎpǎ tǎnǎ éfǎ nǎnǎwearǎ ² ámá oxǎ apǎxǎ ayǎ wǎ epǎroyǎ wiárǎnǎgǎfǎ nánǎ ewé bámi nǎpǎxemoánǎrǎ éfǎ nǎnǎwearǎ oxǎ apǎxǎ nǎnǎ sǎnǎ ipǎ imanǎpǎ tǎnǎ ronǎnǎ ³ ewayǎ xwǎyǎfǎ ayǎ wǎ nura nurǎnǎ re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Ámá wo (Nene ayé siyǎ nǎwiárǎo nurǎnǎ yarǎnǎwǎpa) o xegǎ omǎnǎyo witǎ siyǎ nǎwiárǎo umǎnǎrǎ nánǎ nurǎ ⁴ rǎxa xwǎfǎ yunǎ ikǎxeárǎnǎne pǎránǎnǎjǎ nǎwiárǎorǎ aǎ wǎ ófǎ manǎpǎ tǎnǎ piérǎfǎyǎ inǎ nǎbǎrǎ mǎmǎnǎfǎ enǎnǎgǎnǎ. ⁵ Ámi wǎ sǎnǎ inǎmǎ yapǎnǎnǎnǎ xwǎfǎ seáyǎ e onǎmiápǎ enǎyo piérǎfǎyǎ xwǎfǎ akwǎnǎfǎnǎfǎ enǎgǎ nánǎ apaxǎ mé nerǎpǎrǎ nǎyapǎrǎ aǎwǎ ⁶ sogwǎ nǎwepǎnǎrǎ xǎiwǎfǎ anánǎ mǎmǎ rapǎnǎjǎ mǎwárǎnǎjǎ enǎgǎ nánǎ yeáyǎ yǎweánǎrǎnǎnǎgǎnǎ. ⁷ Ámi wǎ emǎ pǎpǎnǎjǎ arǎkǎiárǎnǎne wiáronǎjǎyǎfǎ emǎ pǎpǎnǎjǎyo dánǎ nawǎnǎ nerǎpǎmǎnǎ emǎ xenǎwǎrǎrǎnǎgǎfǎ nánǎ witǎ ayǎfǎ ná mǎwenǎnǎgǎnǎ. ⁸ Ámi wǎ xwǎfǎ nanǎyo wiáronǎjǎyǎfǎ nerǎpǎrǎ nǎyapǎrǎ ná nǎkǎkǎreánǎrǎnǎ wǎ aga dǎnǎjǎ nǎmorǎfǎ mǎropaxǎ werǎ wǎ xwé obaxǎ werǎ wǎ xwé onǎmiápǎ werǎ enǎnǎgǎnǎ.” Jisaso ewayǎ xwǎyǎfǎ e nurǎrǎ ⁹ re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Seyǎné witǎ siyǎfǎ nánǎ rǎfǎ apǎ nánǎ arǎfǎ ókǎiarǎfǎ nǎmónǎpoyǎ.” urǎnǎnǎgǎnǎ.

“Ayǎ rǎpǎ nánǎ xǎxewǎsǎfǎ ikaxǎ tǎnǎ seararǎnǎnǎ.” urǎnǎ nánǎrǎnǎ.

¹⁰ Wiepǎsarǎnǎowa idánǎ Jisaso xegǎpǎ ηweanǎnǎ nǎbǎro yarǎnǎ re wigǎawǎxǎnǎ, “Joxǎ ámáyo nuréwapǎyǎrǎfǎnǎ ewayǎfǎ xwǎyǎfǎ tǎnǎ pí nánǎ urarǎnǎrǎnǎ?” urǎgǎfǎ ¹¹ o re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Xwǎyǎfǎ enǎnǎ dánǎ Gorǎxo xwǎoxǎyo mǎmeámǎfǎ nǎseairǎ seamenǎweanǎfǎpǎ nánǎ yumǎfǎ imónǎnǎpǎ nǎonǎ soyǎné nǎjǎfǎ imónǎpǎrǎ nánǎ áwanǎfǎ nǎsearǎrǎ aǎwǎfǎ ámá wǎyo áwanǎfǎ murarǎnǎnǎ. ¹² Ayǎfǎ rǎpǎfǎ nánǎrǎnǎ. Ámá nǎonǎ xwǎyǎfǎfǎ rarǎfǎnǎ arǎfǎ nǎro dǎnǎjǎ nǎkwǎrǎoro nero nǎjǎfǎ bǎ tǎnǎ imónarǎgǎfǎ gǎyǎfǎ gǎyǎfǎ Gorǎxo ámi wǎ mǎnǎ winǎnǎo. Arǎfǎ mǎnǎpa ero dǎnǎjǎ mǎnǎkwǎropa ero yarǎgǎfǎfǎ gǎyǎfǎ gǎyǎfǎ ‘Nǎjǎfǎ rǎpǎfǎ imónǎnǎnǎ.’ yǎiwǎrǎnǎgǎfǎ aǎ Gorǎxo apǎfǎ aǎfǎ ámi nurǎpǎnǎnǎo. ¹³ Ayǎnánǎfǎ ámáyo nuréwapǎyǎrǎfǎnǎ ewayǎfǎ xwǎyǎfǎfǎ tǎnǎ urarǎnǎrǎnǎ. Ámá nǎonǎfǎ dǎnǎjǎfǎ mǎnǎkwǎropa yarǎgǎfǎyǎfǎ ewayǎfǎ xwǎyǎfǎfǎ nǎonǎfǎ rarǎnǎpǎfǎ arǎfǎ nǎnǎro aǎwǎfǎ mǎkǎfǎfǎ nánǎfǎ dǎnǎjǎfǎ mǎmopa nero nǎjǎfǎfǎ wǎ imónarǎgǎfǎmani. ¹⁴ Ayǎfǎ e yarǎfǎnǎfǎ xwǎyǎfǎfǎ Gorǎxo

rɪŋʃ wɪ́á rókiamoaɡɪ́ Aisaiáo nɪrɪrɪ rɪwamiŋʃ eanʃ rɪpɪ rɪxa xɪxenɪ imónarɪnɪ, ‘Seyɪné arɪkwɪkwɪ nɪwiro segɪ arɪ́á pɪrónɪro sɪŋwɪ supárɪro nero nánɪ arɪ́á nɪwia nuro aí nɪjɪ́á imónɪpɪrɪ́ámani. Sɪŋwɪ nɪwɪga nuro aí dɪŋʃ wɪ mopɪrɪ́ámani. 15 Ayɪ́ rɪpɪ́ nánɪrɪnɪ. Segɪ́ dɪŋʃ́ tɪnɪ́ néra warɪɡɪ́áyɪ́né mɪŋʃ́ sɪŋánɪŋʃ́ imonɪagɪ́a nánɪ seararɪŋɪnɪ. Wigɪ́ sɪŋwɪ́ mɪsupárɪpa ero arɪ́á mɪpɪrónɪpa ero nero sɪŋwɪrɪyɪ́, wigɪ́ sɪŋwɪ́ tɪnɪ́ sɪŋwɪ́ anɪro arɪ́á ero dɪŋʃ́ píránɪŋʃ́ neyírooro moro wigɪ́ ɪwɪ́ yarɪɡɪ́áyɪ́ rɪwɪmɪnɪ́ mamoro éánáyɪ́ Gorɪxonɪ́ píránɪŋʃ́ wimɪxɪpaxɪrɪnɪ.’ Xwɪyɪ́á apɪ́ xɪxenɪ́ imónɪnɪ́ nánɪ́ ámáyɪ́ e yarɪŋoɪ. 16 E nerɪ́ aí ɡɪ́ seaɪepɪsarɪŋáoyɪ́né segɪ́ sɪŋwɪ́ tɪnɪ́ sɪŋwɪ́ nanɪro arɪ́á tɪnɪ́ arɪ́á niro nero nánɪ́ yayɪ́ oseainɪnɪ. 17 Aga nepa seararɪŋɪnɪ, ‘Wɪ́á rókiamoaɡɪ́á obaxɪyɪ́ tɪnɪ́ áamá wé rónɪɡɪ́á obaxɪyɪ́ tɪnɪ́ enɪ́ soyɪ́né sɪŋwɪ́ nanɪro arɪ́á niro yarɪɡɪ́á rɪpɪ́ nánɪ́ “None sɪŋwɪ́ wɪnɪwanɪɡɪnɪ.” nɪyaiwiro aga nɪwimónɪrɪ́ aí wɪ́ arɪ́á niro sɪŋwɪ́ nanɪro yagɪ́ámani.’ seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪɡɪnɪ.

Witɪ́ siyɪ́ wiáronʃ́ mɪkɪ́ nánɪ́ áwanʃ́ urɪŋʃ́ nánɪrɪnɪ.

18 E nurɪrɪ́ re urɪŋɪnɪɡɪnɪ, “Ewayɪ́ xwɪyɪ́á áamá wo nurɪ́ witɪ́ siyɪ́ wiáronʃ́pɪ́ mɪkɪ́ nánɪ́ áwanʃ́ osearɪmɪnɪ. 19 Witɪ́ siyɪ́ wiáronʃ́yɪ́ xwɪyɪ́á Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámɪ́ nerɪ́ seameŋweanɪ́apɪ́ nánɪrɪnɪ. Áamá xwɪyɪ́á apɪ́ arɪ́á nero nɪjɪ́á mepa éfáyɪ́ ayɪ́ witɪ́ siyɪ́ óf manʃ́pá tɪnɪ́ piéronʃ́pɪ́nɪŋʃ́ imónɪŋoɪ. Ayɪ́ arɪ́á wiarɪ́ná obo, arɪ́kɪ́ yarɪŋo nɪbɪrɪ́ ayɪ́ Gorɪxomɪ́ dɪŋʃ́ wɪkwɪropɪrɪxɪnɪrɪ́ xwɪyɪ́á apɪ́ wigɪ́ xwioxɪyo mɪnɪŋɪyɪ́ emɪ́ rɪroámɪ́ yarɪŋɪrɪnɪ. 20 Áamá xwɪyɪ́á apɪ́ arɪ́á nɪwirɪ́ná axɪ́ná yayɪ́ nero ‘Nanɪ́rɪnɪ.’ yaiwɪ́fáyɪ́, ayɪ́ witɪ́ siyɪ́ sɪŋá́ ínɪmɪ́ yapɪnɪŋáná xwɪ́á seáyɪ́ e akwɪnɪ́fánáɪ́ enʃ́yo piéronʃ́yɪ́nɪŋʃ́ imónɪŋoɪ. 21 Witɪ́ siyɪ́ sɪŋá́ ínɪmɪ́ yapɪnɪŋagɪ́ nánɪ́ rapɪŋʃ́ ná ínɪmɪ́ mɪwárɪpa enʃ́yɪ́nɪŋʃ́ áamá ayɪ́ enɪ́ wigɪ́ dɪŋʃ́ rapɪŋʃ́nɪŋʃ́ xwɪ́áyo mɪ́mɪ́ fá́ mumɪxɪŋagɪ́ nánɪ́ áamá wɪ́ ayɪ́ xwɪyɪ́á apɪ́ xɪdarɪŋagɪ́a nánɪ́ xeanɪŋʃ́ wɪkáráná apaxɪ́ mé pɪ́nɪ́ wiárarɪɡɪ́árɪnɪ. 22 Áamá xwɪyɪ́á apɪ́ arɪ́á nɪwiro aiwɪ́ wigɪ́ yarɪɡɪ́ápa sɪnɪ́ nɪxɪ́dɪrónáyɪ́ amɪ́pɪ́ xwɪ́áyo dánʃ́ ayá́ tɪŋʃ́pɪ́ nánɪ́ dɪŋʃ́ obɪbaxɪ́ moro ‘Amɪ́pɪ́ wɪ́ nionɪ́ mɪnɪmúropa onɪnɪ.’ yaiwiro ‘Amɪ́pɪ́ ayá́ tɪŋʃ́pɪ́ arɪ́ge nɪmeámɪ́árɪ́ani?’ yaiwiro néra warɪɡɪ́áyɪ́ ayɪ́ witɪ́ siyɪ́ emɪ́ pɪpɪŋʃ́ kɪkɪ́dɪpeárɪ́ge piéronʃ́yɪ́nɪŋʃ́ imónɪŋoɪ. Witɪ́ emɪ́ xenwɪrárɪŋagɪ́ nánɪ́ ná mɪwepa enʃ́yɪ́nɪŋʃ́ áamá ayɪ́ enɪ́ ‘Amɪ́pɪ́ ayá́ tɪŋʃ́pɪ́ arɪ́re nerɪ́ meámɪ́árɪ́ani?’ yaiwiarɪɡɪ́apɪ́ xwɪyɪ́á Gorɪxoyápimɪ́ yokwarɪ́mɪ́ éáná omɪ́ anɪŋʃ́ minɪ́ xɪdarɪɡɪ́ámani. 23 Áamá xwɪyɪ́á apɪ́ arɪ́á nɪwiro nɪjɪ́á éfáyɪ́ ayɪ́ witɪ́ siyɪ́ xwɪ́á nanʃ́yo piéronʃ́yɪ́nɪŋʃ́ imónɪŋoɪ. Witɪ́ apɪ́ ná kɪkɪ́reánɪŋʃ́yɪ́nɪŋʃ́ áamá

ayí ení ná nîweríná wí dîñf nîmori íá mîropaxí werí wí xwé obaxí werí wí obaxí onîmiáþî werí yarîgíárîni.

Ewayí ikaxí rîþîkíyí wítí omîñyî yapîñf nánîrîni.

²⁴ O “Agwî Gorîxo áamá sîþiyí wigí dîñf tîni xe néra úfrîxîniñî sîñwí nîwîniñî aiwî rîwéná ríayo ikeaárîñîrîni.” oyaiwîpoyîniñî ewayí xwîyíá ámi xegí bî nurîri re urîñîniñîni, “Gorîxo xegí ámayo xwioxíyo mîmeámí nerî meñweámîniñî nánî yaríná imónîñîþî, ayí áamá wo xegí omîñyî xwíá yuní nîkîxémáná wítí siyí wiáronîþî tîni rîramîñîyí epaxíriñî. ²⁵ Wítí siyí nîwiároárîmáná xegí añyîo nánî nurî sá weñáná o tîni sîmí tîni inarîgííio nîbîri re eñîniñîni. Rîþîkí siyí wítí siyí wiáronîñe seáyî e nîwiároárîmî uñîniñîni. ²⁶⁻²⁷ Nîwiároárîmî numáná eñáná rîxa wítí neráþîri nîyapîri rîxa ná kîkîreánîmîniñî yaríná omîñf xiáwomî omîñf wiîarîgíáwa sîñwí wîñfáyí wîñfáwîxîni. Rîþîkí aí tîni nawîni eñagi nîwîniñî nuro bosomî re urîgíáwîxîni, ‘None “Joxî dîxí omîñyîo siyí nañîni wiáronîrîni.” neaimónarîni. Arîre nerî rîþîkí enî neráþîri yapírfîrîni?’ uríagíá ²⁸ o re urîñîniñîni, ‘Gí sîmí tîni inarîgwíio eñîrîni? Oyî, orîni!’ uríagi xegí omîñf wiîarîgíáwa yarîñf re wigíáwîxîni, ‘None nurane rîþîkíyí yîyoámí yanîrêwîni?’ uríagíá aí ²⁹ o re urîñîniñîni, ‘Oweoî, soyíné rîþîkíyí yîyoámí neríná wítí aí tîni yîyoámí epíriñîniñî ³⁰ aiwá mîþîrîfíná nánî nîni xe oenîri sîñwí wîñfáwîyî. Wítí rîxa yóf eñáná wítí mîwákwímí yarîgíáwamî re urîmíárîni, “Xámî rîþîkíyí mîwákwímí nero áwîni e gwí nîkîrîwímáná ríá ikeaárîrîxîni. E nemáná wítí mîwákwímí nero aiwá añf nîtiarîgííwámî nîtîrîxîni.” urîmíárîni.’ urîñîniñîni.” Jîsaso ewayí xwîyíá e urîñîniñîni.

Ewayí ikaxí masíté siyí nánîrîni.

³¹ O áamá re oyaiwîpoyîniñî “Agwî áamá obaxí Jîsasomî mîxídarîñagíá aiwî rîwíyo Gorîxo xegí ámayo xwioxíyo mîmeámí nerî umenweañánáyí Jîsasoýá áamá obaxí imónîþîrîrîrîni.” oyaiwîpoyîniñî ewayí xwîyíá ámi bî nurîri re urîñîniñîni, “Gorîxo seyíné xwioxíyo mîmeámí nîseairî seamenweañáþî, ayí masíté aiwá siyîniñîf imónîni. Masíté aiwá xegí siyí aga onîmiá imónîni. Masíté siyí nîmearo omîñyîo moárarîgíáyí ³² aiwá siyí nîyonî masíté siyí aga onîmiá eñagi aiwî rîxa nîyapîri xwé nîroríná íkíánîñf roñáná iní nîbîri nîñwearî yéwí tîpaxí imónarîñîrîni.” urîñîniñîni.

Ewayí ikaxí yisí nánîrîni.

³³ O ewayf xwiyfá ámi bi nuriri re uriniginini, “Gorixo xwioxfyo mimeámf niseairi seamenweanfápi, ayf yisfninjf —Yisf bisfkerfá sinf sinjf enáná bi onimíapf inimi táná niminí ikwianwf eapinarinjiní. Gorixo xwioxfyo mimeámf niseairi seamenweanfápi, ayf yisfninjf imóniní. Apixf bisfkerfá sinf sinjf díramixf xwé sixf inináná yisf bi nimearo inimi táná niminí ikwianwf eapinarinjiní.” uriniginini.

Ewayf xwiyfá tñiní uréwapiyinjf nánirini.

³⁴ Jisaso oxf apixf e epfroyf egfáyo xwiyfá api nipiini nuréwapiyiríná ewayf xwiyfáni nuriri uréwapiyayiniginini. ³⁵ Xwiyfá Gorixoyá wfá rókiamoagf wo niwuriyiri ríwaminjf eanf rípi, “Nioni xwiyfá níríná ewayf xwiyfáyo dáni riri xwiyfá Gorixo xwfá imixiníná dáni inimi rininjpí áwanjf riri emfáriní.” níriri eanfpi xixeni imóniní nání Jisaso nuréwapiyiríná ewayf xwiyfá tñiní nuriri uréwapiyagfirini.

Ewayf ikaxf rípkf nání urinjpí mfkfpi áwanjf urinjf nánirini.

³⁶ O oxf apixf e epfroyf egfáyo pñi niwiárimí nuri anjyo nipáwiri nweanáná xegf wiepísariñowa nibiro re urigfawixini, “Joxi nearéwapiyiríná ewayf ikaxf rípkf nání nearfípi áwanjf nineariri píraninjf nearéwapiyi.” urfagfá ³⁷ o re uriniginini, “Ámá wítf siyf nanjf wiáronjof ámá imóninjánóní nánirini. ³⁸ Omínjyf ayf xwfá ríri nánirini. Wítf siyf nanjyf, ayf ámá Gorixo xwioxfyo mimeámf nerí umenweanfáyf nánirini. Rípkíyf ayf ámá Gorixomi muxfdarigfáyf, ámá oboyáf nánirini. ³⁹ Símf tñi inarigfíio, rípkí siyf wiáronjo, ayf Oborini. Aiwá yóf enqagi mipfrínáyf ayf sfá yoparfyi nánirini. Wítf miwákwimí nero mipfráfyf, ayf anfnajfirini. ⁴⁰ Ayinání rípkíyf miwákwimí nero gwí níkirfíwimáná rfá ikeaárigfápa imóninjyf sfá yoparfyimí axfpi e imónáná ⁴¹ ámá imóninjánóní ámá ríkirfó ero wa ení nene yarínwápi oépojnrí wíwapiyiro yarigfáyf gf ápo menweanf nweapfríxinirí gf anfnajowa awí eámeámf epfrí uowárimfáriní. ⁴² Uowáraná awa awí eámeámf nemáná rfá ápiáwf xwé aninjf wearinjrími ikeaáraná ayf e dání ‘Yeyi!’ níríro magí íroníprfáriní. ⁴³ E nerí aí oxf apixf wé rónigfá Gorixoyáf xfo xwioxfyo mimeámf nerí umenweanf dání sogwf naniríná yarínjpa xixfá sinjání iníprfáriní. Seyfné arfá tfgfáfné enánáyf, arfá ókiarf nímónfpoj.” uriniginini.

Ewayf ikaxf ayá tñinjf imóninjf wí pñí wenjpi nánirini.

⁴⁴ O ámá re oyaiwípojnrí, “Gorixo xwioxfyo mimeámf niseairi seamenweanfápi ayá tñinjpñinjf imóninjagi nání Jisaso pí pí nearfagi aí xixeni éwaniginí.” oyaiwípojnrí

ewayf xwiyfá re uriniginini, “Gorixo xwioxfyo mimeámf niseairi seamenweanfápi, ayf xwfá bimi wí e ayá rimixarinjipi wí pfnf tininjipfninj imónini. Ámá wo nemerfná weninjf nerf ntwinimearí yayf nikárinri nánf re eniginini. Mfrf nurf ámá wíyo áwanj murf xegf amipi nfnf nigwf nánf bf nerf nigwf api tfnf nimeámi nurf xwfá apini bf eniginini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf memiá nánirini.

45 Ámi re uriniginini, “Gorixo xwioxfyo mimeámf nerf píraninjf seamenweanfápi, ayf ámá amipi mimúróninjf wo memiá awiaxfni awiaxfni nánf pfa emearinjfpáninjf imónini. 46 Bá nnyonf múróningagf ntwinimeárimo anjni nurf xegf amipi nfnf bf nemána nigwf api tfnf memiápá bf eniginini.” nurri, “Gorixo xwioxfyo mimeámf nneairf neamenweanfápi ayá tnfjfpfninj imóningagf nánf Jisaso pí pí nearfagf aí xixeni éwanigini.” oyaiwípoyinri ewayf xwiyfá e uriniginini.

Ewayf ikaxf ubenf nánirini.

47 O re uriniginini, “Gorixo ámá xfo xegf xwioxfyo mimeámf nerf umenweámrinri nerfná enfápi, ayf ubenf ipíyo nimamówaro peyf xixegfni fá minarinjfpáninjf imónini. 48 Rixa peyf magwf miningagf ntwinro nimixearo ipi imanjpa tnfj e nitro éf njweámána peyf nanjni neyíro ikwanjwíyo mimeámf nyárimo sipíyf emf mimeámf egfawixini. 49 Sfá yoparfymf axfp e imónána anfnajowa nweapíro wé rónigfáyo nmúro sipí yarigfáyo yíyoámf nero 50 rfá ápiáwf xwé aninjf wearinjfrimf ikearána ayf e dánf ‘Yeyi!’ nríro magf írónpjrfárinini.” uriniginini.

Xwiyfá nanj xáminj tfnf sinj tfnf nánirini.

51 Wiepísarinjyore uriniginini, “Nionf searéwapíyarinjápi nipini mfkf nánf ríxa njfá rimóninjoi?” urfagf “Oyi.” urfagfa 52 o re uriniginini, “Nwf ikaxf éáninjipi mewegfá nionf ninixfdíro gf wiepísarínayf nimóniro yarigfá nfnf ayf ámá amipi mimúrónigfáyninjf imóninjoi. Ayf wigf ayá rimixarigfápi anjyore wenjmf sinj bf tfnf xáminj bf tfnf nimearo ámáyo síwá wiarigfápa gf seaiepísarínáoyfné xwiyfá eniná Moseso nrirf rfwaminj eanfpi tfnf nionf agwf seararínápi tfnf axfp e epírfárinini.” uriniginini.

Xfo xegf Nasareti nweáyf rfwf umogfá nánirini.

53 Jisaso ewayf xwiyfá api nura núsfána e dánf pfnf ntwiárimf nurf 54 anj xfo xegf xwé iwiaronje nrémorí rotú anjyore nípawiri xwiyfá uréwapíyarfná ayf ududf nero

re r̄in̄iḡawix̄in̄i, “Ámá roȳ n̄ij̄á em̄im̄ yar̄in̄j̄ r̄ip̄i ḡim̄ d̄án̄i n̄ij̄á im̄ón̄f̄r̄f̄an̄i? ⁵⁵ O an̄j̄ m̄rar̄in̄j̄ Josepom̄ xewaxo men̄ran̄i? Xin̄ái Mariaíȳi m̄r̄in̄n̄j̄ran̄i? Xogwáowa Jemiso t̄f̄n̄i Josepo t̄f̄n̄i Saimono t̄f̄n̄i Judaso t̄f̄n̄i r̄in̄in̄j̄owa re m̄in̄j̄weaḡf̄a reñ̄o? ⁵⁶ Xin̄ap̄íwa nene t̄f̄n̄i m̄in̄j̄weapa reñ̄o? E en̄j̄aḡi n̄án̄i ámá roȳ ar̄ige n̄ij̄á ap̄i im̄ón̄f̄r̄f̄an̄i?” n̄r̄in̄iro ⁵⁷ wik̄f̄ d̄in̄j̄ n̄iwóga war̄in̄j̄aḡf̄a Jisaso xewan̄in̄jo n̄án̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Ámá xw̄iȳf̄a Gor̄ixoyá w̄f̄a ur̄ókiamoar̄in̄j̄f̄ wom̄i an̄j̄ midán̄j̄ȳf̄ ar̄f̄a um̄ón̄ar̄iḡf̄a aí xeḡf̄ e d̄án̄j̄ȳf̄ t̄f̄n̄i xexir̄f̄meáȳf̄ t̄f̄n̄i o n̄án̄i ‘Sa neḡf̄ ámáor̄in̄i.’ n̄iyaiwiro ar̄f̄a um̄ón̄ar̄iḡf̄aman̄i.” nur̄ir̄i ⁵⁸ aȳf̄ d̄in̄j̄f̄ m̄iw̄kw̄f̄roar̄in̄j̄aḡf̄a n̄án̄i e n̄in̄j̄wear̄f̄n̄a em̄im̄f̄ xwap̄f̄ m̄iw̄iwap̄iȳin̄iḡin̄i.

14

Jono waȳf̄ umeaiar̄in̄jom̄i p̄ikiḡf̄a n̄án̄ir̄in̄i.

¹ Íná m̄ix̄f̄ in̄áȳf̄ Xeroto —O Gariri p̄iropen̄is̄f̄ men̄j̄weañ̄or̄in̄i. O xw̄iȳf̄a Jisaso n̄án̄i yan̄f̄ niwéa war̄in̄j̄aḡi ar̄f̄a n̄iwir̄i ² xeḡf̄ om̄in̄j̄f̄ w̄iir̄ar̄iḡf̄awam̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Aȳf̄ n̄ion̄i p̄ikin̄áo, Jono waȳf̄ n̄umeaia uñ̄or̄in̄i. R̄ixa xw̄ar̄ip̄áyo d̄án̄i n̄wiáp̄f̄n̄imear̄i n̄án̄i em̄im̄f̄ aȳf̄ néra war̄in̄i.” ur̄in̄in̄iḡin̄i. ³⁻⁴ Aȳf̄ r̄ip̄i n̄án̄i Xeroto e ur̄in̄in̄iḡin̄i. Xám̄i O Jono s̄n̄i emear̄f̄n̄a xeḡf̄ xexir̄f̄meáo Piripoyá ap̄x̄i Xerodiasíȳi r̄in̄in̄j̄i nur̄áp̄ir̄i meáaḡi n̄án̄i Jono xw̄iȳf̄a re ur̄ar̄aȳin̄in̄iḡin̄i, “D̄ix̄f̄ r̄ir̄ix̄f̄meáooyá ap̄ix̄i nur̄áp̄ir̄i n̄imear̄f̄n̄áȳf̄, ‘Aȳf̄ N̄ip̄kw̄in̄i yar̄in̄in̄i.’ r̄iyaiwinar̄in̄in̄i?” urayar̄in̄j̄aḡi n̄án̄i Xeroto xeḡf̄ poris̄f̄yo urowáráná awa nuro om̄i f̄a n̄ixero gw̄f̄ n̄iyiro n̄imeám̄i n̄ib̄iro gw̄f̄ an̄j̄yo ñ̄w̄ir̄ar̄f̄aḡf̄a ⁵ Xeroto Jono n̄án̄i “Om̄i op̄k̄im̄in̄i.” n̄iyaiwir̄i aiw̄i ámá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ “Jono Gor̄ixoyá w̄f̄a r̄ókiamoar̄in̄j̄f̄ wor̄in̄i.” yaiwiar̄iḡf̄a en̄j̄aḡi n̄án̄i wáȳf̄ ner̄i “N̄ion̄i en̄i n̄ip̄ik̄ip̄r̄ix̄in̄i.” n̄iyaiwir̄i sa gw̄f̄ an̄j̄yo wár̄in̄in̄iḡin̄i. ⁶ E n̄iwár̄imáná en̄áná s̄f̄a Xerotom̄i x̄in̄ái x̄ir̄in̄j̄yi im̄ónáná Xeroto xeḡf̄ ámá wa t̄f̄n̄i aiwá nim̄ix̄iro nar̄f̄n̄a om̄i x̄iep̄i Xerodiasím̄i xemiál̄i n̄ib̄ir̄i áw̄in̄i e n̄irómáná s̄im̄in̄in̄j̄f̄ en̄in̄iḡin̄i. Í s̄im̄in̄in̄j̄f̄ yar̄f̄n̄a Xeroto s̄im̄in̄in̄j̄f̄ í yar̄in̄j̄p̄i n̄án̄i yaȳf̄ n̄iwir̄ir̄i ⁷ xw̄f̄a e d̄án̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “N̄ion̄i j̄ix̄i s̄f̄m̄iman̄j̄yo d̄án̄i r̄rar̄in̄in̄i, ‘Pí pí n̄án̄i n̄ion̄i r̄ix̄in̄j̄f̄ n̄iránáȳf̄ n̄isiap̄im̄f̄in̄i.’ r̄rar̄in̄in̄i.” uráná ⁸ í x̄in̄ái t̄in̄j̄f̄ e n̄án̄i nur̄i ám̄i n̄ib̄ir̄i x̄in̄ái urep̄is̄ípi ax̄f̄pi re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Poris̄f̄ wa Jono waȳf̄ n̄umeaia war̄in̄j̄oyá siñw̄f̄ m̄in̄j̄f̄ n̄iwákwiro m̄in̄jo siñw̄f̄ w̄in̄im̄i n̄án̄i p̄irer̄ix̄f̄yo n̄it̄iro n̄imeám̄i n̄ib̄iro oniap̄f̄poȳi.” uráná ⁹ Xeroto d̄in̄j̄f̄ s̄ip̄i w̄iaḡi aiw̄i awa t̄f̄n̄i aiwá naw̄in̄i nar̄iḡf̄e d̄án̄i ur̄f̄aḡi n̄án̄i poris̄f̄ wam̄i í ur̄f̄f̄pi ax̄f̄pi sekax̄f̄ nur̄ir̄i ¹⁰ urowáráná wo gw̄f̄ an̄j̄yo n̄án̄i nur̄i e

dáni Jonomi sinjwí mñjñ nñwákwirí ¹¹ mñjo pñrerixíyo nñtñrñ nñmeámñ nñbñrñ miáímñ mñnñ wíáná í nurápñrñ nñmeámñ nurñ xñnámñ mñnñ winñnigñnñ. ¹² E éáná Jono xegí wiepñsarññowa nñbñro pñyomñ nñmeáro nñmeámñ nuro xwíá nñweyárñmowa nuro Jisasomñ áwanñ urñgñawixñnñ.

Oxí 5,000 apimñ aiwá mñnñ winññ nánñrñnñ.

¹³ Jisaso xwíyíá Jono nánñ aríá nñwirñ e pñnñ nñwiárñmñ ewéyo nñpñxemoánñrñ ámá dñññ meanje nánñ xegípi warññagñ aiwñ oxí apñxí obaxí aññ bñ bimñ dánñyí “Jisaso ewéyo puñot.” rññfagñ aríá nñwiuro yánñ óñyo númñ ugñawixñnñ. ¹⁴ Jisaso rñxa ipí imanñpá tñññ e niwiékññmearñ winñññnigñnñ. Oxí apñxí obaxí xíó tñññ e nánñ bñmiarññagíá nñwinñrñ wá nñwianñrñ wigí sñmñxíyí píránñññ imñmñximñ yarñná ¹⁵ sñápi tñññ xegí wiepñsarññowa nñbñro re urñgñawixñnñ, “Re ámá dñññ meanññ. Sñá wórñññññ. Joxñ ámá nñññ wigí aiwá bñ nero nñpñrñ nánñ aññ onñmiápñ amñ amñ ñweamenñño nánñ urowárpei.” urñfagñ aí ¹⁶ Jisaso re urñññññññ, “Ayñ nupaxñ mimónarñññ. Soyñné aiwá wí mñññ wípoyñ.” urñfagñ ¹⁷ awa re urñgñawixñnñ, “Negí aiwá xwapñ menññ. Sa bisñkeríá wé ná wúnñ tñññ peyñ yeáyñ waúnñ tñññrñññ.” urñfagñ ¹⁸ o re urñññññññ, “Nionñ tñámñññ nñmeámñ bñpoyñ.” nurñrñ ¹⁹ rñxa nñmeámñ báná re urñññññññ, “Oxí apñxí nñññ aráyo éf ññweápoyñ.” sekaxí e nurñmáná bisñkeríá wé wú tñññ peyñ waú tñññ nñmearñ aññnamñ sññwí nanánñmáná Gorñxomñ aiwá apñ nánñ yayñ nñwirñ bisñkeríá kwñkwñrñmñ nerñ xegí wiepñsarññowamñ mñññ wíáná awa oxí apñxí éf ññweáfáyo yanññ nñwia warñná ²⁰ ámá nñññ aiwá apñ nñññro agwí ñmñ uyñññññññ. Agwí ñmñ uyíagñ wiepñsarññowa sññwí e nñwinññro aiwá rñxa apánñ nñññro e tñápñ nñmeamero soxí íá wé wúkaú sñkwí waúmñ nñmeaayiro aumaúmñ nero magwí nñmiro tñgñawixñnñ. ²¹ Niaíwí tñññ apñxí tñññ nñññrñ aiwñ oxowanñ ámá 5,000 aiwá apñ ññgñawixñnñ.

Jisaso ipíyo xwññññwí nosaxa uñññ nánñrñnñ.

²² Jisaso xegí wiepñsarññowa aiwá ámá ayñ nñññro tñápñ soxí íáyo magwí nñmiro táná re urowárñññññññ, “Nionñ oxí apñxí tñño urowáraparñná soyñné ewéyo nñpñxemoánñro ipíwámñ jñarñwámñññ nánñ xámñ nñmeápoyñ.” nurñrñ ²³ awa rñxa nñpñxemoánñro úáná ámá oxí apñxí e epñroyñ egíáyo enñ nurowárapimáná Gorñxomñ xwíyíá urñmñññrñ nánñ xegípi dñwí mññño nánñ nñyirñ rñxa sñá nóra warñññ tñññ xegípi ññweañáná ²⁴ ewépá sñññ ipí áwinñ e warñná inññgñ ewépámñ imeamñkwí merñ imññññ enñ ewé sñmñmñ dání bñrñ nerñ yarñná ²⁵ rñxa wíá nánñ isñá yinññáná Jisaso ipíyo nosaxa nñbñrñ wiepñsarññowamñ rñxa wímeámñññrñ yarñná

26 awa weninǵ éfáyǵ winǵǵawixini. Jisaso ipiyo xwirinǵwǵ nosaxa barinǵagi niwiniro wayǵ nikariniro “Piyinǵ siwi wo rfa barini?” niriro “Yeyi!” rekarinarina 27 Jisaso re uriniginini, “Soyné wayǵ mikarinipani. Ayǵ nionirini. Dinǵ sixǵ niniro nweapoyi.” urǵagi 28 Pitao re uriniginini, “Ámináoxini, ayǵ nepa joxi enánayǵ, ‘Joxi eni ipiyo nosaxa nibiri nímeai.’ nirei.” urǵagi 29 Jisaso “Bei.” urǵagi Pitao ewépami dani nayoari Jisaso tinǵ e nani nosaxa nuri ai 30 iminǵ yarǵagi niwiniri wayǵ éfyǵ re eniginini. Ipiyo rixa nuripinirina rfaiwá re uriniginini, “Nionini inǵǵ namimiginini! Ámináoxini, árǵwǵ nímeai!” urána 31 o anǵni feapá niyauri wéyo nimaxiriri nimeyoari re uriniginini, “Dinǵ onimiápi níkwíroarǵfoynérini. Pitaoxini, joxi ‘Jisaso yá dinǵ tǵni ipiyo xwirinǵwǵ nosaxa umǵini.’ niyaiwiri ai ámi pí nani ‘Oyá dinǵ tǵni e epaxonimani.’ yaiwiarinini?” nuriri 32 awaú rixa ewéyo pixemoánána re eniginini. Iminǵ yarǵipǵ píni wiáriniginini. 33 Iminǵ píni wiáraná ewéyo nweagǵáyǵ minǵ ewéyo níkwíroro omi yayǵ numerina re urǵǵawixini, “Neparini. Joxi niaiwǵ Gorixoyáoxirini.” urǵǵawixini.

Simixiyǵ Jisasomi amáǵ nironiro nanǵ egǵá nánirini.

34 Awa ipiyo oriwámi dani niremoro anǵ xegǵ yoǵ Gensaretiyi rinǵipǵ tinǵ e iwiékini meáána 35 amá e dánǵyǵ Jisasomi mí niwómixiro anǵ nipimini áwanǵ nirinárimána wigǵ amá simixǵ yarǵǵá nini o tinǵ e nani níméra nibiro wáraná 36 simixiyǵ rixinǵ re urayǵǵawixini, “Joxiyá iyǵá sírfwǵyo amáǵ onironǵpoyiniri sinǵwǵ neanei.” nuriro nini amáǵ e nironayiro nani nanǵ egǵawixini.

15

Ámináyǵ enina érowiápinǵǵápi nánirini.

1 Iná Parisi wa tǵni nǵwǵ ikaxǵ eáninǵipi mewegǵá wa tǵni Jerusaremǵ dani nibiro Jisasomi niwimearo re urǵǵawixini, 2 “Negǵ arǵowa érowiápinǵǵápi dixǵ wiepǵsarǵnowa pí nani pírfǵ wiaikimǵ yarǵo? Aiwá nanirina pí nani arǵowa rǵǵápi wé wayǵ nironǵpa nero narǵǵárinini?” Jisaso yá wiepǵsarǵnowa wé wayǵ nironiro aiwi xiáwowa egǵápa axǵpi miyarǵagǵa nani e urána 3 Jisaso re uriniginini, “Soyné eni segǵ seárfawéwa érowiápinǵǵápipimi xǵdaniro nani pí nani nǵwǵ ikaxǵ Gorixoyá rinǵipimi pírfǵ wiaikimǵ yarǵǵárinini? 4 Gorixoxo rinǵipi rǵwaminǵ re niriniri eánini, ‘Dixǵ rinomi wéyo meri rináimi wéyo meri erǵini.’ niriniri eánini. Rǵwaminǵ rǵipi eni niriniri eánini, ‘Ámá gǵiyǵ gǵiyǵ xano

nánirani, xínái nánirani, píné sipí umeararínáyí ayo emi opikímópoyiniri sinqwí wíniríníni.’ E nírínirí eáninagí aiwí ⁵ áamá gíyí xanomirani, xínáimirani, ‘Amípí nioní nísiapírí arírá sipaxípi nání Gorixomi urepearíná enagí nání bí miní siapípxímaní.’ urarinagí ⁶ soyíné sinqwí e níwíniróná re rarigfáriní, ‘Ayí xaneyo wéyo mímepa yarinagí aiwí apání yarinjoi.’ rarigfáriní. Soyíné e neríná Gorixoyá ríniníyí xórórí nero segí seárfawéwa érowiápínigfápiní seáyí e mífeyoarigfáriní. ⁷ Naní ríro sipí ríro yarigíoyíné, xwíyíá Gorixo ríní wíá rókiamoagí Aisaiáo níwuriyirí ríwamíní eanípí soyíné nání xixeni re ríniní, ⁸ ‘Áamá tiyí “Gorixomi wéyo píraníní mearinwíni.” níríro aiwí nioní díní sixí minyinipa yarigfáriní. ⁹ E neróná áamáyo amípí áamá wigí díní tñí érowiápínigfápi nání nuréwapíyiróná yapí re nuríro “Xwíyíá tiyí Gorixoyáriní.” nuríro nání “Gorixomi seáyí e umearínwíni.” níríroná Gorixoníyá yofní surímá rarigfáriní.’ Aisaiáo xwíyíá Gorixoyápi níwuriyirí soyíné nání xixeni ríwamíní e eaníríní.” uríniginí.

“Rípi piaxí weariníriní.” uríní nániríní.

¹⁰ “Áamá oxí apíxí re epíroyí egfáyí obípoyí.” nírírí ayí ríxa anjwí e awí eánaráná re uríniginí, “Arfá níníro níjía imónípoyí.” nurírí ¹¹ ewayí xwíyíá bí nuríríná re uríniginí, “Amípí áamá níníro gwí nárearigfápi piaxíníní wearinímaní. Amípí xwioxíyo dání díní mófápi, ayí piaxíníní weariníriní.” uríniginí. ¹² Xegí wiepísarínjowa níbíro re urigfawixíní, “Joxí Parisiowamí e nuríríná ‘Sfimirí míwiaríníni.’ ríyaiwiaríníni?” uríagí aí ¹³ o Parisiowa nání ewayí xwíyíá re uríniginí, “Ríwéná Gorixo aiwá xfo íwíá muríní níyoní emi yíyoámí enfáriní.” nurírí ¹⁴ ámí Parisiowa nání re uríniginí, “Soyíné awa nání ayá sfwí mísearopani. Awa sinqwí supárigfáwa sinqwí supárigfáyo nípemeámí warigfáwa yapí imóninjoí. Áamá sinqwí supáriní wo sinqwí supáriní womí nípemeámí nuríná níwaúni xwárinwíyo píeropísfíi. Ayínání ayá sfwí mísearopani.” uríagí ¹⁵ Pitao re uríniginí, “Joxí ewayí xwíyíá áamá aiwá níníro gwínárearigfápi nání ríápi áwaní nearei.” uríagí ¹⁶ o re uríniginí, “Gí seaiepísarínjáoyíné ení síní majía ríseainaríní? ¹⁷ Amípí áamá nfápi aríowa egfápa wé wayí níróníro nínírnáraní, awa egfápa mé nínírnáraní, agwíyo níníníjáná íkí nemoro nání piaxíníní wearinímaní. ¹⁸ E nerí aiwí xwioxíyo dání íwí amípí nání díní mófápi piaxíníní weariníriní. ¹⁹ Xwioxíyo dání díní nímore yarigfápi ‘Sipí oimíximíní.’ yaiwiarigfá rípiríní. Áamá píkirí ero áamá wí tñí íwí íníro ero síwí piaxí eánípxí

imóniñyí niga uro fwi meari ero yapí riri ero áma wí nani ikayfwi riri ero ²⁰ yarigápi nimirná wianñyio piaxñiñ wearñrini. E nerí aí áma wé wayí mirónipa nerí aiwá niniñná wianñyio wí piaxí wearññmani.” urññigini.

Émayí apixí wí diñí xixeni wikwíroní naniñini.

²¹ O e dani pñni niwiarimi nuri piropenisí émayí añí Taia tñni Saidoni tñni tññí e emearná re enñigini. ²² Émayí apixí Kenani dání añí apiau tññí e dani nibiri jfamíne dani nuxdírná ráiwá re nura uññigini, “Ámináoxini, mixel ináyí Depitomi xiáwoxini, joxí wá niwianeí. Gí miáimi imíó diñí nixixérori xixeanñí wikárarini.” nura warñagí aiwí ²³ Jisaso xfo eni bí murarñagí nani xegí wiepísarñowa nibiro arfki re urayigíawixini, “Apixí rí arfki ráiwá tñni neaxídarñagí nani joxí xegí miáimi imíó diñí xixéoarñipi mixel numáinowá riri ‘Emini.’ uowáreí.” urayíagí aí ²⁴ o re urññigini, “Nioni émayo arírá wimñiri bíñáonmani. Gí Isireriyí —Ayí sipísipí xiáwo píranñí mímearná ami ami uniamoarñññí imónigíayrini. Ayí nani bíñáonrini.” urñagí aiwí ²⁵ í añwi e nibiri xómñí niyikwiri mññí xwíayo níkwírori re urññigini, “Ámináoxini, arírá nií.” urñagí ²⁶ o re urññigini, “Nioni aiwá niaiwí narigápi nurápiri síwíyo mñni wiarínayí, jíxi ‘O naní yarini.’ riyaiwarññini?” urñagí aí ²⁷ í re urññigini, “Ámináoxini, wauyene síwíññí imónñagwi nani nepa nñrarññini. E nerí aí síwíyí xiáwo aiwá ikwianñyio éf niñweámáná aiwá nññi yuní mamówarí éyí míméaní yarññrini.” urñagí ²⁸ o re urññigini, “Ineyí, jíxi aga diñí xixeni nñnikwírori rarñagí nani jíxi simóníyí xixeni nimónññoi.” uráná re enñigini. Xemiái naní enñigini.

Símixí obaxíyo naní imimiximí ení naniñini.

²⁹ Jisaso e dani pñni niwiarimi nuri ipí Gaririwami nñpweri dñwí mññyio nani niyiri éf ñweañána ³⁰ áma oxí apixí ayá wí o tññí e nani niyoamiro wí síkwí ikí egíayo níméra yoaro síñwí supárigíayo níméra yoaro xwíyíá marí maní píronigíayo níméra yoaro símixel xixegñni obaxí tígíayo níméra yoaro nero xegí síkwí tññí e tayarná o naní imimiximí winñigini. ³¹ Naní imimiximí wiarñagí oxí apixí e epíroyí egíayí maní píronigíayí ámi xwíyíá riro ení kñññí egíayí ámi ú úroro síkwí ikí egíayí ámi añí uro síñwí supárigíayí ámi síñwí aniro yarñagí nñwññro ayá nññwamónñro Nwíá Isireriyíyáomi yayí seayí e umegíawixini.

Oxí 4,000 apimi aiwá mñni winí naniñini.

32 Jisaso xegí wiep̄sar̄iṅowami “Eini.” nuriri re ur̄iṅnigini, “Ámá oxí apixí tiyí nioni t̄ni s̄fá wiyau rixa ṅweaṅwárini. Wigí aiwá n̄p̄r̄iyí meṅagi n̄ni nioni d̄iṅ s̄p̄i niarini. Nioni ayí agwí wiar̄ná nurowár̄ináyí, óf e s̄iṅwí xaxá upeyiniṅniri n̄ni rar̄iṅini.” ur̄fagi 33 wiep̄sar̄iṅowa re ur̄iḡawixini, “Ámá d̄iṅf̄ mean̄f̄ riminiyoi. Gimi nurane aiwá ámá none t̄ni ep̄royí eḡfá tiyí nin̄iro agwí ími uyini n̄ni ur̄apanir̄ewini?” ur̄faḡfá 34 o re ur̄iṅnigini, “Soȳné bis̄ker̄fá arari maxir̄iṅoi?” ur̄fagi awa “Bis̄ker̄fá wé w̄úmi d̄iṅf̄ waú t̄ni peyí orá yeáyí bia t̄nir̄ini.” ur̄faḡfá 35 o oxí apixí e ep̄royí eḡfáyo “Xw̄fáyo éf̄ niṅweaxa úpoyi.” nurimáná 36 bis̄ker̄fá wé w̄úmi d̄iṅf̄ waú api t̄ni peyí apia t̄ni nur̄ap̄ri Gor̄ixomi yayí n̄wir̄i kw̄kw̄rim̄f̄ ner̄i wiep̄sar̄iṅowami wiayíáná awa nur̄ap̄ro ámáyo yan̄f̄ n̄wia úáná 37 ayí nin̄iro agwí ími uyíagi wiep̄sar̄iṅowa aiwá ayí nin̄iro t̄f̄apia n̄meamero soxí f̄a wé w̄úmi d̄iṅf̄ waúmi magwí nim̄iro tiḡawixini. 38 Apixí t̄ni n̄iaíwí t̄ni mar̄f̄ái, oxowa aiwá api n̄f̄awa 4,000 imóniḡárini. 39 Jisaso “Segí aṅf̄ úpoyi.” nurowár̄imáná wiep̄sar̄iṅowa t̄ni ewéyo n̄p̄ixemoán̄iro nuro Magadani iwiék̄f̄meaḡawixini.

16

“Ek̄iyiṅf̄ aṅf̄nam̄i d̄iṅf̄ neaíwap̄iyi.” ur̄iḡfá n̄nir̄ini.

1 Parisi wa t̄ni Sajusi wa t̄ni Jisasomi n̄wim̄earo “O sim̄ix̄iyo nan̄f̄ im̄im̄xim̄f̄ ner̄i aí ek̄iyiṅf̄ wí nepaxomani.” n̄iyaiwiro iwam̄f̄o owiwap̄ianeyin̄ro re ur̄iḡawixini, “Joxi aṅf̄nam̄i d̄iṅf̄ ek̄iyiṅf̄ b̄i neaíwap̄iyi.” ur̄faḡfá aiwí 2 o re ur̄iṅnigini, “Seȳné s̄f̄ap̄i t̄ni yewan̄f̄ eáagi n̄win̄ir̄iná re rar̄iḡáȳnérini, ‘Yewan̄f̄ eáfyí réwí enir̄fen̄iṅoi?’ rar̄iḡáȳnérini. 3 W̄f̄ap̄i t̄ni eni b̄iram̄i d̄ani kip̄iṅf̄ yar̄iṅagi n̄win̄ir̄iná ‘Inia yap̄in̄fen̄iṅoi?’ rar̄iḡáȳnénini. Agwíyo yewan̄f̄ eari kip̄iṅf̄ yiri yar̄iṅagi n̄win̄ir̄óná xixeni ‘E nimónin̄iṅoi.’ n̄r̄iro aiwí am̄p̄i nioni s̄m̄imaj̄f̄óniṅf̄ im̄ixariṅap̄i s̄iṅwí n̄nanir̄óná ‘Gor̄ixo e oyaiwip̄oyin̄ri r̄f̄a neaíwap̄iyar̄ini?’ miyaiwiar̄iḡáȳnérini. 4 Agwí ríná ṅweaḡf̄áȳné, Gor̄ixomi r̄w̄m̄ini n̄mamoro segí ṅw̄f̄ái r̄in̄iṅp̄i t̄ni f̄win̄iṅf̄ niga uro niga b̄iro yar̄iḡáȳné, ek̄iyiṅf̄ n̄ni reaxí n̄seain̄ri seaimónar̄iṅagi aiwí ek̄iyiṅf̄ w̄f̄a rókiamoḡf̄ Jonao en̄f̄p̄ini seaíwap̄iyim̄iḡini.” nur̄ar̄im̄i p̄ni n̄wiár̄im̄i un̄iṅini.

Yisí Parisiwayá t̄ni Sajusiwayá t̄ni n̄nir̄ini.

5 Wiep̄sar̄iṅowa bis̄ker̄fá b̄i n̄p̄r̄i n̄ni ar̄fá n̄ikeamoro Jisaso t̄ni ip̄iyo j̄ar̄iw̄am̄ini n̄ni nuróná 6 o xixewisí ikaxí

re uriniginini, “Soyiné Parisiowa tñni Sajusiowa tñni awayá bisfkerfá nímiga uní nání imixarinjí yisoí ríninjípi nání wáyf oseainini.” uráná ⁷ wiwaninjowa re ríngfawixini, “None bisfkerfá nimeámí mibfwa enagi nání o mixí nínearí ninarini.” rinaríná ⁸ Jisaso awa e rinarinagá dñj adadf níwiri re uriniginini, “Dñj onmiápi níkwíroarígfoyné, pí nání segípi re rinarinói, ‘None bisfkerfá nimeámí mibfwa nání ninarini.’ rinarinói? ⁹ Soyiné sini níjía mimónipa renói? Nioní bisfkerfá wé wúni kwíkwírímí éáná ámá 5,000 ríxa apáni náná soyiné ámí soxí fá araríyo miárigfápi nání dñj míseainarínirani? ¹⁰ Ámí bisfkerfá wé wúmi dñj waú ámá 4,000 nání kwíkwírímí éáná soyiné soxí fá araríyo miárigfápi nání ení dñj míseainarínirani? ¹¹ Biaú nioní e éáná soyiné soxí fá obaxíyo miárigfá enagi nání nioní Parisiowa tñni Sajusiowa tñni yisf awayá nání xixewisf ikaxf searáná aríge nero ‘O aga bisfkerfá nání míneararini.’ mýaiwí yarínói? Nioní re seararínini, ‘Parisiowa tñni Sajusiowa tñni awayá yisf nání wáyf oseainini.’ seararínini.” uráná ¹² xegf wíepísarínjowa ríxa re yaiwigfawixini, “Nepa yisf bisfkerfáyo táná nímiga warinjípi nání míneararínini. Parisiowa tñni Sajusiowa tñni uréwapíyarígfápi nání mixfdípa oépyiniri ninarini.” yaiwigfawixini.

Pitao “Joxi Kiraisoxirini.” urinjí nánirini.

¹³ Jisaso píropenisf anj Sisaria Piripai tñjfmíni nurí nerneríná xegf wíepísarínjowamí iwamóo yarínj re winiginini, “Oxí apíxí nñni ámá imóninjoní nání goxini rarínói?” yarínj e wíagi ¹⁴ awa re urígíawixini, “Oxí apíxí ‘Ámá enínanj wo níwiápnímearí rífa yarini?’ níyaiwíro nání wí re rarínói, ‘Jono wayf níneameaia unorfani?’ rarínói. Ámí wí ‘Goríxoyá wíá rókiamoagf mípé anjnamí nání peyíno, Eraijaorfani?’ rarínói. Ámí wí ‘Wíá rókiamoagf Jeremaiaorfani?’ rarínói. Ámí wí ‘Ayf wíá rókiamoagfáyf ámí worfani?’ rarínói.” uríagá ¹⁵ Jisaso re uriniginini, “Soyiné ení nioní nání goxini yaiwiarínói?” uríagi ¹⁶ Saimoní Pitao re uriniginini, “Joxí Kiraisoxí, aríowayá xwíá piáxíyo dání iwiaronfoyí rarínjwáoxirini. Njwíá aninj sñj imóninjomí xewaxoxirini.” uríagi ¹⁷ Jisaso re uriniginini, “Jonaomí xewaxoxí Saimonoxini, joxí nírarínípi ámá wo wíá mírírókiamonói. Gf ápo, anjnamí njweanjo wíá rírókiamóagf nání joxí yayf osinini. ¹⁸ Rípi ení rírarínini, ‘Joxí sñjáninj nímoniri enj éáninnoxirini. Sñjá piará eapínarínj romí seáyí e ámá nioniyá síyikf imónígíáyf gf anj wíwáninj míxárimfáriní. Obo tñni imónígíáyf enj neáníro ámá píkipaxf imónígíáyf

aiwi nioni tñni imónigfáyo wí xopírárť wipírťámani.' ríraríñni. ¹⁹ Gorixoxo tññ e páwipírťa nání rokť kíníñť imóníñť joxi siapimfáriní. Joxi xwťáyo re dání 'Ayť sipírini.' ránáyť, Gorixoxo anfnamí dání ení joxi siní mĩriřpa eñáná o xámí 'Ayť sipírini.' rínfáriní. Joxi re dání 'Ayť ananirini.' ránáyť, Gorixoxo xámí émi dání ení 'Ayť ananirini.' rínfáriní." nuriri ²⁰ xegť wiepřsaríñowami arťá jiyikť nori řwť ikaxť re uríñiniginí, "Ámáyo nioni nání 'O yeáyť neayimixemeanfa nání negť arťowayá xwťá piaxťyo dání iwiaronťoyi raríñwáorini.' áwanť e muripani." uríñiniginí.

Jisaso áwanť "Ninipikipřřáriní." uríñť nánirini.

²¹ Iná dání o xegť wiepřsaríñowami sññání áwanť re nura uñiniginí, "Gorixoyá dññyo dání nioni Jerusaremí nání úáná negť Judayť ámináowa tñni apaxřpáníñť imónigťá xwéowa tñni řwť ikaxť eáníñřpi mewegťáwa tñni xeaníñť wřwř níkáráná wa ninipikíagťa aiwi ámi sťá wřyaú wřyi óráná Gorixoyá dññyo dání wiápřnimeámfáriní." uraríná ²² Pitao Jisasomí xewi řřamini nĩmfáumáná mĩxť re uríñiniginí, "Ámináoxini, oweoi! 'Gorixoyá dññyo dání joxi nearřpi wř osřpoyiniri sñwť mĩranřpa éwĩniginí.' nimónariní. Wř nisimóninťá menini." urřagi aí ²³ Jisaso Pitaomí rřwť numori re uríñiniginí, "Setenoxi, rřwť rřřwámini nřpuř. Joxi nioni níkrřpeaánípaxť níkárĩmĩniri nání nřraríñni. Joxi Gorixoxo dññť wimónariníyo nání mamó 'Jisaso rřxa mĩxť ináyť nimóniri Jerusaremí dání neamenřweañáná nioni seáyĩmĩ imónĩmĩnyřřáni?' nĩmori nřraríñni." nuriri ²⁴ wiepřsaríñť nowamini re uríñiniginí, "Ámá 'Jisasomí ouxřdĩmĩni.' yaiwiaríñť goxi goxi re éřřixini. 'Amĩpi nioni nřgřpi nání oemini.' yaiwřřyť dññť peá nĩmori re yaiwřřixini, 'Nioni Jisasomí xřdaríñagi nání ámá wř nĩbĩro xeaníñť nĩro nřpĩkiro nĩniro aí ayť ananirini.' nřyaiwiri nřxřdřřřixini. ²⁵ Ámá Jisasomí dññť nřwřkwřrori xřdarřná nřpĩkipřřřixiniri éř menaríñť goxi goxi dññť nřyĩmĩñřpi aníñť řwearťa nání mearťámani. E nerĩ aiwi éř mĩmenřpa nerĩ 'Nioni Jisasomí dññť nřwřkwřrori xřdaríñagi nání ninipĩkironáyť ayť ananirini.' yaiwinaríñť goxi goxi dññť nřyĩmĩñřpi aníñť řwearťa nání mearťáriní. ²⁶ Ámá wo nioni mĩnĩxřdř iyťá řá nřgwť amĩpi emeámĩniri nánini nera nuri nĩmeáisáná xewaníño aníñni ikeamónáná oyá amĩpi aníñť nřxřřřř řweanťářřani? Oweoi! Amĩpi nřni xwťá řřyo dánť nřmearĩ aiwi xewaníño aníñni ikeamónáná amĩpi api tñni aníñť řweanfa nání roayřronĩpaxť wř menini. ²⁷ Ayť rřpi nánirini. Ámá imóniñáoni níknĩmĩ

n+weap+ríná x+xéá gí ápo an+nami inar+ñp+ an+najowa tñ+ ax+p+ niga n+weap+máná nion+ ámáyo neyírori sipí yar+gáyo xegí eni sipí wiri nanj yar+gáyo nanj wiri emfáriní. ²⁸ Nepa searar+ñini. Woyíné re rogíá royíné s+n+ mipepa egíám+ enáná nion+ woyíné ámá imón+ñáon+ yeáy+ niseayim+xemeari xwioxíyo m+meám+ emfa nán+ nik+n+m+ ronáná woyíné s+ñwí nan+p+rí+ríní.” ur+ñ+nig+ní.

17

Jisaso nik+n+r+i xegí b+ imón+ñ+ nán+r+ini.

¹ Jisaso e nur+r+i ríxa sía wé wúm+ dánj wo óráná Pitaom+ tñ+ Jemisom+ tñ+ xogwáo Jonom+ tñ+ awam+n+ n+wir+meám+ dfw+ m+ñ+ sepiá bimi nán+ wig+p+ niyiro ² n+ñwearo Jisaso wiep+sar+ñ+ waú wo awa s+ñwí anig+e dán+ re en+ñig+ní. O xegí b+ imón+r+i s+m+manj oyá sogwín+ñ+ an+r+i rap+rap+ oyá wía nókir+íná xwín+á eaár+r+i en+ñig+ní. ³ E éáná wía rókiamoagí waú Moseso tñ+ Irajao tñ+ — Awaú eníná pegí+waúr+ní. Awaú o tñ+ e anw+ e n+rónap+r+i o tñ+ xw+y+á rinar+íná ⁴ Pitao Jisasom+ re ur+ñ+nig+ní, “Ámináox+ní, none re n+ñwear+íná nan+r+ní. Nion+ anj wíkaú wíwá re opákim+ní. Joxi nán+ wíwáy+. Moseso nán+ wíwáy+. Irajao nán+ wíwáy+.” ⁵ s+n+ e urar+íná re en+ñig+ní. Agwí wía wúrár+ñ+nig+ní. Agwí wía wúraráná re en+ñig+ní. Agwípim+ dán+ xw+y+á re r+n+ñ+nig+ní, “Ayí oyí gí niaíw+ dñ+ s+x+ uyñáor+ní. O am+pí yar+ñ+p+ nán+ nion+ dñ+ yayí ninar+ní. O pí pí searánáy+ aríá wir+ní.” rinar+ñag+ ⁶ wiep+sar+ñowa aríá e n+wiro xw+ám+ n+p+kín+mearo wáy+ nikár+n+ro warí in+ñáná ⁷ Jisaso awa weg+e anw+ e n+bir+ wé seáy+ e n+wikwiár+máná re ur+ñ+nig+ní, “Soyíné wáy+ mepaní. Wiáp+n+meápoy+.” uráná ⁸ awa sagagí emé+áy+ Jisaso ámá wo tñ+ m+ró xeg+p+ ronag+ w+nig+fawix+ní.

Wiep+sar+ñowa Irajao nán+ yar+ñ+ wigíá nán+r+ini.

⁹ Awa dfw+ m+ñ+ apim+ p+n+ n+wiár+m+ n+wero Jisaso ó+ e dán+ aríá jiyikí nori ñwí ikaxí xaíw+ní re ur+ñ+nig+ní, “Ámá imón+ñáon+ s+n+ xwár+páyo dán+ m+wiáp+n+meapa enáná soyíné éde s+ñwí w+n+fápi nán+ ámá wíyo áwanj mur+pa é+r+x+ní.” uríagí ¹⁰ wiep+sar+ñowa yar+ñ+ re wig+fawix+ní, “Negí ñwí ikaxí eán+ñ+p+ mewegíáwa pí nán+ re rar+gí+r+ní, ‘Wía rókiamoagí Irajao ámá aríowayá xwíá piaxíyo dán+ iwiaron+oy+ rar+ñwáom+ xámi umean+fáriní.’ pí nán+ rar+gí+r+ní?” yar+ñ+ e wíáná ¹¹ o re ur+ñ+nig+ní, “Irajao n+bir+ ámá wigí dñ+ wé rón+ñ+ imón+p+r+i nán+ wá+ nur+merr+ píran+ñ+ im+xín+fáriní. ¹² E ner+ aí nion+ re searar+ñ+ní, ‘Ámá Irajaoñ+ñ+ imón+ñ+ wo ríxa b+ñ+ enagí aiwi ayí ‘Xámi

umeanoríani?” miyaiwí sɪŋwí mí mɪwómɪxɪpa nero wigí dɪŋfyo dánɪ sɪmɪ tɪnɪ nɪwiro pɪkɪgɪawixɪnɪ. Ámá imónɪŋáonɪ enɪ axɪpɪ e nɪniro rɪnɪŋfɪ niapɪpɪrɪfárɪnɪ.’ seararɪŋɪnɪ.” uráná ¹³ xegɪ wiepɪsarɪŋowa “Jisaso e neararɪŋfɪyɪ ayɪ Jono wayɪ nɪneameaia uŋo nánɪ rɪneararɪnɪ? Oyɪ, ayɪ orɪnɪ.” yaiwigɪawixɪnɪ.

Niaíwɪ imó xɪxéroarɪŋfɪ womɪ nanɪfɪ wimɪxɪŋfɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁴ O tɪnɪ xegɪ wiepɪsarɪŋfɪ waú wo awa tɪnɪ oxɪ apɪxɪ obaxɪ xegɪ wiepɪsarɪŋfɪ wɪa tɪŋfɪ e epɪroyɪ egɪe rémóáná ámá wo nɪbɪrɪ Jisasoyá sɪmɪmanɪmɪ dánɪ xómɪŋfɪ nɪyɪkwɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ¹⁵ “Ámɪnáoxɪnɪ, gɪ iwo xóxwɪ nerɪ aga sɪpɪ ikeamónarɪnɪ. Wɪnɪ wɪná rɪfáyo ikeaárɪnɪrɪ iniigɪfyo eámorɪ yarɪŋagɪ nánɪ joxɪ wá orunɪnɪ. ¹⁶ Joxɪ sɪnɪ émɪ ŋweanáná nionɪ dɪxɪ wiepɪsarɪŋowa tɪŋfɪ re nɪmeámɪ bɪagɪ aiwɪ awa nanɪfɪ mɪnimɪxɪyɪpa éfá enagɪ nánɪ rɪrarɪŋɪnɪ.” urɪfagɪ ¹⁷ Jisaso anɪŋfɪ winɪfagɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Seyɪné agwɪ rɪná ŋweagɪfáyné dɪŋfɪ nɪnɪkwɪroro mepa ero dɪŋfɪ xenwɪnɪ moro yarɪgɪfá tɪyɪné, ‘O íníná nene tɪnɪ nɪŋwearɪ arɪrá neainfárɪnɪ.’ rɪyaiwɪarɪŋoɪ? Nionɪ xwiogwɪ ararɪ re nɪŋwearɪ searéwapɪyarɪná Gorɪxomɪ dɪŋfɪ nɪwɪkwɪroro enɪ eánɪŋfɪ oyá gɪná nɪjɪfá imónɪpɪrɪfárɪnɪ?” nurɪrɪ xanomɪ “Íwomɪ aŋwɪ re nɪmeámɪ bei.” nurɪrɪ ¹⁸ rɪxa aŋwɪ e nɪmeámɪ báná Jisaso imó dɪŋfɪ xɪxéroarɪŋfɪ mɪxɪ umáɪnáná imó pɪnɪ nɪwiárɪmɪ úáná iwo axɪná nanɪfɪ enɪnɪgɪnɪ. ¹⁹ Rɪwɪfyo wiepɪsarɪŋowa Jisaso xegɪpɪ ŋweanagɪ nɪwɪnɪro nɪbɪro yarɪŋfɪ re wigɪawixɪnɪ, “Pɪ nánɪ imó íwomɪ dɪŋfɪ xɪxéroarɪŋo none mɪxɪ umáɪnáná éf mú enoɪ?” urɪfagɪ ²⁰ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxomɪ dɪŋfɪ onɪmiápɪ wɪkwɪroarɪŋagɪfá nánɪ imó o arɪfá nɪseaimɪ muŋoɪ.” nurɪrɪ xɪxewɪsɪ ikaxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nepa seararɪŋɪnɪ. Masɪté aiwá siyɪ negɪ omɪŋfyo iwɪ urarɪŋwáyɪ aga onɪmiápɪ nerɪ aí rɪwéná nerápɪrɪ nɪrorɪná íkɪánɪŋfɪ roarɪŋfɪrɪnɪ. Segɪ dɪŋfɪ Gorɪxomɪ wɪkwɪrófáyɪ apɪnɪŋfɪ nerɪnáyɪ, ‘Dɪwɪ mɪŋfɪ rɪpɪxɪnɪ nurɪ wɪ e roɪ.’ uráná ananɪ arɪfá nɪseaimɪ nurɪ wɪ e ropaxɪrɪnɪ. Soyɪné apɪnɪŋfɪ nerɪnáyɪ, amɪpɪ wɪ mimɪxɪpaxɪ imónɪnɪfámanɪ. Nɪnɪ ananɪ epaxɪ imónɪpɪrɪfárɪnɪ. ²¹ [E nerɪ aí imó enɪ eánɪŋfɪ rónɪŋfɪ imónɪŋfɪyɪ Gorɪxomɪ yarɪŋfɪ wirɪ aiwá ŋwɪfá ŋwɪrárɪnɪrɪ nerɪnánɪ mɪxɪ umáɪnɪpaxɪrɪnɪ.]”

Jisaso ámɪ áwanɪfɪ “Nɪnɪpɪkɪpɪrɪfárɪnɪ.” urɪŋfɪ nánɪrɪnɪ.

²² Jisaso tɪnɪ wiepɪsarɪŋowa tɪnɪ Garɪrɪ pɪropenɪsɪfyo awɪ neánɪróná o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá imónɪŋáonɪ nánɪ ámá wo mɪyɪf nurɪnɪŋoɪ. ²³ Mɪyɪf nuráná awa nɪnɪpɪkiro aiwɪ ámɪ sɪfá

wiyau wiyi wenjoni wiapinimeamfarini.” urfagi nani awa ayá sipi winiginini.

Takis anj ridiyowá yargfiwá nani urapigfa nani rini.

²⁴ Awa rixa anj yo Kapaneamiyi rinihupimi rémóána áma anj Gorixo nani ridiyowá yargfiwá nani nigwí xwé waú xwiogwí ayí ayo urápayarigfáwa Pitaomi re urémeagfawixini, “Segí seaiepsariño anj Gorixo nani ridiyowá yarinwáiwá nani nigwí waú tariñorani?” uráfagfa ²⁵ o “Oyi.” nurimi nurí anjyo nipáwiri Jisaso nani e urfapi nani áwanj murinjaná Jisaso xámi xixewisí ikaxí bi nuriri re uriniginini, “Saimonoxini, diñj joxiyá arirerini? Mixí ináyí xwíá tfoyo menjweagfáyí ámayo takisí nani nigwí nurápiróna wigí áma imónigfáyo uráparigfáraní? Áma xenwí wíyo uráparigfáraní?” urfagi ²⁶ o “Xenwíyo uráparigfáriní.” urána Jisaso re uriniginini, “Ayinani wigí imónigfáyf takisí nani áxenwarí inipaxí menini. ²⁷ Yawawi eni Gorixo mixí ináyí anjnamí menjweañoyáwawi imóninagwí nani awa nigwí anj Gorixo nani ridiyowá yargfiwá nani áxenwarí inipaxí mimóninagí aiwi awa wikí diñj yeaiwipírxiniri ipiwami nani nurí kipayá nimori peyf iwamfó ápeomi manj ía neroámiximána nigwí bi wenjagi winirfini. Nigwí api nimeami nurí joxí tfini nioni tfini nani nawini mni yeawii.” uriniginini.

18

“Go seáyi e imóninfarini?” urigfa nani rini.

¹ Iná wiepsariñowa “Noneyá negí wo seáyi e neaimóninfo gorini?” niyaiwiro Jisaso tñj e anwi e nibiro re urigfawixini, “Joxí rixa mixí ináyí nimóniri neamenjweañána noneyá wo go seáyi e neaimóninfarini?” uráfagfa ² o niaíwí onimiá bimí “Eini.” nuriri áwini e nurárimána ³ re uriniginini, “Nioni nepa searariñini. Soyiné diñj ‘Ayo seáyi e omúronimini.’ yaiwiarigfápi diñj yaikiá mímopa ero niaíwí onimiáninñj mimónipa ero niaíwí ‘Áma wo seáyi e ninimónirfána ayí ananirini.’ yaiwiarigfápa axípi e miyaiwipa ero nerfnáyí, anjnamí ñweañoyá xwioxfoyo wí páwipaxí menini. ⁴ Áma ‘Seáyi e imóninjanímaní. Niaíwí rípi yapi imóninini.’ yaiwifá gíyí gíyí anjnamí ñweaño xwioxfoyo mimeamí nerí menjweanfárimi nipáwiro seáyi e imónipírfáriní. ⁵ Gíyí gíyí nioni ninixídiro nani áma niaíwí rípiamíñinñj nimimónirónáyí ayí nioni enñinñj nimimónariñoi. ⁶ E nerí aí áma niaíwí rípiáninñj sini diñj níkwíroaníro

yarig'áyo m'irak' wiarig'á giy' giyo Gorixo xeani'j' r'á t'ij' wikárin'á enagi nán' sin' m'irak' m'win'áná áamá wa s'ijá t'ni sinw'yo gw' n'jimáná raw'rawáyo mamówáránáy' r'ni'j' xwé n'win'r' aiwi' Gorixo wim'n'r' enj'p' t'ni xixeni mimón'ijagi nán' ay' anan'r'ni. ⁷ Ámá wíyo óreámioápoyn'r' wíwap'yarig'á'y' awei'! S'á wíyi ay' maj'á wór'n'ár'ni. Gorixo xeani'j' wikárin'á enagi nán' di'j' sip' wíwin'ig'ni. Ámá wíyo óreámioápoyn'r' wíwap'yip'r'á aiwi' ámá e wíwap'yí'á'y' xeani'j' wímean'á enagi nán' awei'! S'á wíyi ay' maj'á wór'n'ár'ni. ⁸ Dix' wéu t'n'rani, síkwú t'n'rani, íw' nán' n'simón'r'náy' 'Ó r'á an'ij' wear'ij'yo n'keaár'ig'ni.' n'yaiwir' n'wákwin'r' em' mor'ni. E nin'r'náy', r'ni'j' xwé n'sin'r' aiwi' wé ras'á síkw' ras'á enoxi di'j' n'yim'ij'p' an'ij' jwear'á nán' n'mear'náy' ay' anan'r'ni. M'wákwin'pa ner' wé núkaúni t'ni síkw' núkaúni t'ni sin' enánáy', o r'áyo n'sikeaár'r'ná ay' nan'j'mani. ⁹ Dix' s'ijw'y' en' 'íw' ap' e.' r'ránáy', 'Gorixo r'á an'ij' wear'ij'yo n'keaár'ig'ni.' n'yaiwir' s'ijw'y' n'yón'r' em' mor'ni. E nin'r'náy', r'ni'j' xwé n'sin'r' aiwi' s'ijw' w'oni an'ijoxi di'j' n'yim'ij'p' an'ij' jwear'á nán' n'mear'náy' ay' anan'r'ni. M'yón'pa ner' sin' s'ijw' n'waúni t'ni an'ijánáy', Gorixo r'áyo n'sikeaár'r'ná ay' nan'j'mani.

Eway' ikax' sip'sip' wo an'ij'j' nán'r'ni.

¹⁰ "Niaíw' on'miá r'pia bim' peay' m'wian'pani. Ay' r'p' nán' searar'ij'ni, 'An'nam' ap'iam' aw' mearoar'ig'á'y' an'nam' Gorixoyá s'm'manj'm'ni jwear'ijag'á nán' peay' w' m'wian'pani.' searar'ij'ni. ¹¹ Ay' r'p' nán'r'ni. Ámá imón'ijáon' ámá íw' néra nuro an'ij' ikeamónan'iro yarig'áyo nán' p'á ner' yeáy' uyim'ixemeám'n'r' bi'jáon'r'ni." ur'ij'ni'ig'ni. ¹² O xixewis' ikax' re ur'ij'ni'ig'ni, "Seg' di'j' ar'rer'ni? 'Ámá wo xeg' sip'sip' 100 enáná wo an'náná b'bi 99 en'p' d'w'yo n'wár'm' nur' w'ó nán' p'á mepa en'ig'ni.' r'yaiwiar'ijoi? Oweo' p'á en'ijoi. ¹³ Ám' r'ixa n'mear'náy' nepa searar'ij'ni. Yay' sip'sip' 99 man'ij'p' nán' winar'ij'p'n'ij' win'n'ámani. An'n'ó nán' aga yay' seáy'm' dán' win'n'ár'ni. ¹⁴ Seg' ápo, an'nam' jwear'ij' en' 'Niaíw' on'miá ap'ia yap' imón'ig'á'y' w' oan'n'poy'.' m'yaiwin'ni." ur'ij'ni'ig'ni.

"Seg' wo íw' síánáy', re é'rix'ni." ur'ij'j' nán'r'ni.

¹⁵ O re ur'ij'ni'ig'ni, "Ámá nion' n'n'x'd'iro nán' r'r'ix'meá imón'ij'y' wo íw' síkáránáy', jox' nur' xeg'p' jwear'ij' n'win'r'ná jox' dix'p' n'wímeari íw' x'ó síkár'f'p' nán'

yumí yariṅí wiríni. O arfá síánáyí joxi naní wimíxíagí nání sɪnɪ rɪrɪxímeá imóniṅíyí wóniṅí nimóniri eniṅo. ¹⁶ E nerɪ aɪ joxi arfá mɪsipa yariṅagí nɪwɪnɪrɪnáyí, ṅwí ikaxí nɪrɪnɪrɪ eánɪṅípi tɪnɪ xixeni nerɪ ámá wa re rɪpɪrɪ nání, ‘None eni o yariṅí wíáná o “Oweoi, nionimanɪ.” rariṅagí arfá wíwɪnɪ.’ rɪpɪrɪ nání ámá waúmɪranɪ, womɪranɪ, nɪwirɪmeámɪ nurɪ obaxoyíné ámɪ yariṅí wiríni. ¹⁷ O sɪnɪ arfá mɪseai pa yariṅagí sɪṅwí nɪwɪnɪrɪnáyí, ámá nioniyá sɪyikí imónigíáyo áwaní urɪrɪni. Ayo eni arfá mɪwipa yariṅagí nɪwɪnɪrɪnáyí, re yaiwírɪxɪnɪ, ‘Sɪnɪ nɪrɪxímeáo wí mimónɪnɪ. Rɪxa émayíniṅí imóniri ámá takisí nání nɪgwí nearáparigíáwánɪṅí imóniri nerɪ wí enóniṅí imónɪnɪ.’ yaiwírɪxɪnɪ. ¹⁸ Nepa searariṅni. Seaipe+sariṅáoyíné xwíáyo re dánɪ ‘Ayí sipírɪnɪ.’ ránáyí, Gorɪxo anɪnamɪ dánɪ eni soyíné sɪnɪ mɪrɪpa enáná o xámɪ ‘Ayí sipírɪnɪ.’ rɪnɪfárɪnɪ. Soyíné re dánɪ ‘Ayí ananɪrɪnɪ.’ ránáyí, Gorɪxo xámɪ émi dánɪ eni ‘Ayí ananɪrɪnɪ.’ rɪnɪfárɪnɪ. ¹⁹ Rɪpi eni searariṅni. Xwíá tɪyo dánɪ soyínéyá waú amɪpí wí nánɪ dɪṅí axípi nɪmori gí ápo, anɪnamɪ ṅweanɪmɪ yariṅí axípi nɪ wíáná o arfá nɪwirɪ xixeni e wimíxɪyɪnɪfárɪnɪ. ²⁰ Ámá nioniyá imónigíáyí waúnɪranɪ, waú wonɪranɪ, nionɪ seáyɪ e nɪmeanɪro nánɪ awí eánáná nionɪ áwɪnɪ e ṅweámíá enagí nánɪ wigí dɪṅí axípi nɪmoro yariṅí wiarigíápi gí ápo arfá nɪwirɪ xixeni wimíxɪyɪnɪfárɪnɪ.” urɪṅinigiṅni.

Yokwarimí anɪṅí miní owíipoyinɪrɪ urɪṅí nánirɪnɪ.

²¹ Íná Pitao nɪbɪrɪ Jisasomɪ yariṅí re wiṅinigiṅni, “Ámináoxɪnɪ, ámá joxi nɪrɪxídirɪ nánɪ negí nɪrɪxímeá wo íwí ararɪ níkáranáyí, nionɪ eni xixeni xílo níkárfípa yokwarimí wiimfárɪnɪ? ‘Íwí wé wíúmɪ dání waú níkárfípi nánɪ yokwarimí nɪwiimáná enáná ámɪ wɪnɪ níkáraná yokwarimí wiipaxí menɪnɪ.’ nimónarɪnɪ.” uríagí ²² Jisaso re urɪṅinigiṅni, “Joxi wé wíúmɪ dání waú apɪnɪ yokwarimí wíánáyí, ‘Ayí Apánɪrɪnɪ.’ rɪrɪmɪméni. Joxi anɪṅí miní yokwarimí wiirɪfá nánɪ rariṅni.” nurɪrɪ ²³ “Ámá Gorɪxo xwioxíyo mɪmeámí nerɪ umenṅweanfáyí anɪṅí miní yokwarimí wíirɪxɪnɪrɪ rífa neararɪnɪ?” oyaiwíipoyinɪrɪ ewayí ikaxí re urɪṅinigiṅni, “Gorɪxo, anɪnamɪ menṅweanɪ, o mɪxí ináyí wo xegí omɪṅí wiiarigíáyí wamɪ nɪgwí nɪwirɪ ‘Ídáná awayá niapfírxɪnɪ.’ nɪyaiwiri nɪwimáná nɪṅweanɪsáná re enóniṅí imónɪnɪ. O ‘Emá ayá wí rɪxa múronɪrɪnɪ. Agwí awa nɪbɪro awayá oniapfípoyí.’ ráná ²⁴ awa nɪbɪro xíoyá urápigíápi nánɪ awayá mɪnɪ nɪwirɪnɪ wo xíoyá nɪgwí xwé ayá wí K10,000,000 urápiṅo eni nɪbɪrɪ aiwí ²⁵ xíoyá xixeni e mɪwipaxí enagí nánɪ mɪxí ináyo

xegí wíamí re uríjínigíní, ‘Nioní nígwí meámí nání oyá iyfá fá amípí nurápirí ámá wíyo bí époyí. O ení xiepí tñní niaíwí tñní ámá wayá xínáíwáníj nímoníro omíj wípírfá nání bí nero nígwípí nímeámí níbíro niapípoyí.’ uráná ²⁶ K10,000,000 urápíj m+xí ináyoyá agwí ríwámí dání xwíáyo nípíkinímearí wauní níkaríníre re uríjínigíní, ‘Nígwí niapíjípí nání síní díj níkwírorí yaríjíní. Rfwená nání weníj neri jweáírxíní. Nínímeááná joxí niapíjípá xixení siapímfáriní.’ urfagí ²⁷ m+xí ináyo wá níwianíre nání re uríjínigíní, ‘Nígwí nioní siapíjápí nání díj peá móiní. Joxí ananí uí.’ urfagí aiwí ²⁸ omíj wíiaríj nípeyearí xegí wíó ‘Rfwená oyá ení xixení niapíwínigíní.’ níyaiwirí K100 wíjómí síjwí níwíníre fá níxerí síjwí fá níyámíxírí re uríjínigíní, ‘Joxíyání ríxa xixení niapímíníre ríyaríjíní?’ urfagí ²⁹ xegí omíj nawíní wíiarígíío xwíáyo nípíkinímearí wauní ríxíj re uríjínigíní, ‘Nígwí joxí niapíjípí nání síní díj níkwírorí yaríjíní. Rfwená nání weníj neri jweáírxíní. Nínímeááná joxí niapíjípá xixení siapímfáriní.’ urfagí ai ³⁰ wíó ‘Rfwená niapíwínigíní.’ m+wimónífagí fá níxírímí nurí gwí aníyo níjwiráíre porísíyo re uríjínigíní, ‘Nígwí nioní wíjápá xixení niapáná ananí íkweawáírxíní.’ urfagí ³¹ m+xí ináyoyá omíj wíiarígíá wíá o e yaríjagí síjwí níwíníro ayá wíntagí nuro o éjípí nání m+xí ináyómí áwaní uráná ³² m+xí ináyo ‘Omíj níiaríj obíní.’ nuríre omí ríxa níwirímeámí báná o re uríjínigíní, ‘Joxí omíj níiaríj sípíoxíní, joxí wauní ríxíj nírfagí nání nígwí ámí oyá niapíwínigíníre siapíjápí nání díj peá rímoíagí aiwí ámí joxí omíj níiarígíí wíómí pí wíkarínigíní? ³³ Nioní ayá nírirímíxírí “Díxí nígwí xe owení.” rírfagí aiwí joxí pí nání díxí wíómí ayá murímíxípa éínigíní?’ nuríre ³⁴ wíkf wónífagí omí fá níxerí porísíyo míní níwirí re uríjínigíní, ‘Nígwí nioní wíjápá xixení niapíníe nání iwaní nímépeá úrírxíní.’ uríjínigíní.” Jisaso ewayí xwíyíá e nurímáná ³⁵ xegí wíepísaríjowamí re uríjínigíní, “Ámá nioní níníxídíro nání segí séríxímeá imónígíáyí fíwí sealkárfápí yokwarímí m+wíipa nerónáyí, m+xí ináyo xegí omíj wíiaríj sípíómí wíjípá Goríxo ení axípí e seainfáriní.” uríjínigíní.

19

Apíxí emí mímopa éírxíníre uréwapíyíj náníre.

¹ Jisaso xwíyíá apí nípíní nuríísáná Garírí píropenísíyo píní níwíarímí nurí inígí Jodaní rapáyo níxemorí Judía píropenísfí aríwámíní nimerí ² ámá oxí apíxí obaxí

númi uxídaríná e símixí tígíáyo nanj níwimíxa waríná
³ Parisi wa Jisaso míxí ináyí Xeroto menweaje emearíñagí
 níwíníro “Jono wayí numeaiá wago enjpa xewaníño
 xwíyíá níriríná ríá omeáríní.” níyaiwíro níbíro iwamíó
 wíwapíyaníro nání yaríñf re wígfawíxíní, “Apíxí pí pí
 nání nípkwíní míyaríñagí níwínírí emí nímorínáyí, ayí
 ananíraní? Xwíyíá tññíraní?” uríagíá ⁴ Jisaso re uríñínigíní,
 “Bíkwíyo xwíyíá ‘Iwamíó amípí níní nímixíríná oxí tñní
 apíxí tñní imíxíñfíní.’ ríñíñfí soyné íá nírooro aiwí
 síní níjía mímonípa reñoí? ⁵ Imíxíño xwíyíá ‘Ayínání oxo
 xaníyaúmi píní níwíárímáná xegí apíxí tñní níkumíxíníríná
 ná ayí ná bíñfíníñf imónípísíriní.’ ríñfípi ení íá nírooro
 aí síní níjía mímonípa reñoí? ⁶ E nírinírí eáníñagí nání
 ayaú xíxegíní imónarígímaní. Ná ayí ná bíñfíníñf nímonírí
 emearígíriní. Ayaú meánípísíi nání Goríxo ñwiráríñf
 enagí nání wí emí mímonípa yanígíní.” uríagí ⁷ Parisiowa
 re urígfawíxíní, “Joxí neararíñfípi nepa enánáyí, Moseso
 ñwí ikaxí níwuríyírí ríwamíñf nearíná pí nání re nírinírí
 eañfíní, ‘Díxí apíxímí emí nímoríná ‘Ímí aníñf emí
 móáríní.’ nírinírí payí e nearí wíowáríriníxíní.’ Moseso pí
 nání e ríñfíní?” uríagíá ⁸ Jisaso re uríñínigíní, “Soyné
 aríkí apíxí emí moaníro yaríñagíá níseaníriní nání xe emí
 omópoyínírí síñwí níseaníriní aiwí iwamíó Goríxo xwíá
 imíxíñe dání wí e enjmaní. ⁹ Nioní re seararíñíní, ‘Go
 go xegí apíxí xámíñímí emí nímorí síwí piáxí weánaríñfípi
 nání maríái, ámí síñf wí nímearíná ayí íwí inaríñí.’
 seararíñíní.” uríagí ¹⁰ xegí wíepísaríñowa re urígfawíxíní,
 “‘Ámá apíxí nímeámáná emí mopaxí mímonípa enánáyí,
 apíxí mímeapa neríná nanj imónípaxfíní.’ neaimónaríní.”
 uríagíá aí ¹¹ o re uríñínigíní, “Soyné ríápi nanj e nímonírí
 aiwí ámá níní dínf axípi soyné yaiwííápa yaiwípíriméoi.
 Sa ámá wíní wíní Goríxoyá dínfíyo dání e yaiwípaxfíní.
¹² Ayí rípi nání seararíñíní. Oxowa apíxí mímeapa epaxí
 imóníñfíyí míkí xíxegíníríní. Wa xínái agwíyo dání piáf
 mayí xíríñf nání apíxí mímeapa epaxí imóníñoí. Wa
 piáf yóníñagí nání ayí awa ení mímeapaxí imóníñoí. Wa
 Goríxo nání wáf urímepfíriní nání éfáwa wígf dínfíyo dání
 ení apíxí mímeapaxí imóníñoí. E nerí aí ‘Goríxo nání wáf
 nurímeríná apíxí mayoní éimígíní.’ yaiwíaríñf go go sa e
 yaiwíwínígíní.” uríñínigíní.

Niaíwí onímiápiami wé ikwíkwíárímí enj náníríní.

¹³ Ámá wí wígf níaiwípiami Jisaso wé seáyí wíkwíárírí
 xwé imónípfíriní nání Goríxomí yaríñf wírí oenírí nímeámí
 baríñagíá wíepísaríñowa síñwí e níwíníro míxí uríagíá aí

¹⁴ Jisaso re uriniginini, “Niaiwipia xe obipoyi. Ámá niaiwí onimiápia xaniyaúmi dñj nîwîkwîroro yarigfápa Gorixomi dñj wîkwîrófáyf o xwioxfyo mîmeámf nerî umenjweanfá enagî nánî niaiwípia xe obipoyinîrî sînjwî wînfipoyî. Pîrf mîwiaîkîpa époyî.” nurîrî ¹⁵ apiamî wé seáyî e ikwîkwiárîmî nîwimáná e dánî pfnî nîwiárîmî unîginini.

Amîpî mîmúrónîjî wo yarîjî wînjîpî nánîrîni.

¹⁶ Jisaso e dánî warfná re enîginini. Ámá wo nîbirî re uriniginini, “Nearéwapîyarînoxîni, nionî pí nanjyf nerfná dñj nîyimînjîpî anîjî íníná ñweámfa nánî imónîmfárîni?” urfagi ¹⁷ Jisaso re uriniginini, “Joxî pí nánî nanjyf nánî yarîjî niarîjîni? Gorîxo ná wonî nanjî imónîjagî nánî joxî apî nánî dñj rîmoarîjîni? E nerî aí joxî ‘Dñj nîyimînjîpî anîjî íníná ñweámfa nánî oimónîmîni.’ nîyaiwirfnáyf ñwf ikaxî eánîjîfyo xfdîrîni.” urfagi ¹⁸ ámáo re uriniginini, “Pí ñwf ikaxî eánîjîyf nánî nîrarîjîni?” urfagi Jisaso re uriniginini, “Re nîrînrî eánîjîpî ‘Nîwiápfnîmearî ámá mîpîkîpa erfîni. Ámá wî tñî fwî minîpa erfîni. fwî mîmeapa erfîni. Ámá wo nánî xwîyfá nîyimárónîrî yapî murîpa erfîni. ¹⁹ Dîxî ápomî tñî inókîmî tñî wéyo umerfîni. Ámá wîyo jîwanîjoxî nánî dñj sipî nîsirî menarîjîpa axîpî e wirfîni.’ E nîrînrî eánîjîpî xfdîrîni.” urfagi ²⁰ ámáo re uriniginini, “Apî nîpîni nionî xfdarîjîrîni. Nionî bî sîni mepa enáyf gîpîrfani?” urfagi ²¹ Jisaso re uriniginini, “Joxî ‘Píránîjî oimónîmîni.’ nîsimónîrfnáyf, nurî dîxî iyfá íá amîpî ñgwî nánî bî nerî ñgwî nîmearfná ámá uyípeayfyo mîni nîwimáná nîbirî nionî nîxfdîrîxîni. E nerfnáyf, amîpî ayá tñjîpî Gorîxo anjînamî joxî nánî awî eámeámî síarînfárîni.” ²² Jisaso e urfagi o arfá nîwirî amîpî xwé tñjo enagî nánî xegî xwioxfyo dánî dñj rfá uxéagî nánî dñj sipî nîyaiwia unîginini.

²³ Jisaso xegî wiepîsarîjowami re uriniginini, “Nionî aga nepa seararîjîni. Amîpî mîmúrónîgfáyf Gorîxo ámá xfo xegî xwioxfyo mîmeámf nerî umenjweanfê opáwianeyînrî anîjî minf nero aiwî nîpáwîpaxî mimónîni. ²⁴ Ripî enî seararîjîni, ‘Kamerî enj rapîrapî gwî kiwearîgfá ófyimî páwîpaxî mimónîni. Ámá amîpî mîmúrónîgfáyf kamerî enj ófyî mîpáwîpa yarîjîyf yapî anjînamî ñweañoyá xwioxfyo páwîpaxî mimónîjoi.’ seararîjîni.” urfagi ²⁵ wiepîsarîjîyf —Judayf nîni “Amîpî mîmúrónîgfáyf Gorîxoyá dñj tñî amîpî mearîjagfa nánî Gorîxo yayf winarîni.” yaiwiagfárîni. Wiepîsarîjîyf enî e nîyaiwîro nánî Jisaso e urfagi arfá nîwiróná ududf nîwikárînrîro omî re urîgfawîxîni, “Joxî rfîyf nepa enánáyf, Gorîxo

ámá gíyo yeáyí uyimixemeaníáríani?" uríagíá ²⁶ Jisaso síŋwí agwí níwíníri re uríŋínigíni, "Ámá wigí díní tñní Goríxoyá xwioxíyo páwipaxí mimóníni. E nerí aí Goríxo amípi mepa epaxí wí mimóníŋagi nání oyá díní jíayí tñní ayí aí ananí páwipaxí imóníni." uráná ²⁷ Pitao Jisaso ámáomi "Díxí iyíá íá amípi nígwí nání bí nerí uyípeayíyo mání níwia numáná níniíxídiríŋáyí, Goríxo aŋínamí amípi ayá tñípi rítiníáríni." uríípi nání díní nímorí Jisasomí re uríŋínigíni, "Aríá ei. Amípi noneyá níni ríxa pñní níwiárími joxí ríxídaríŋwáyí pí meaníwáríni?" uríagi ²⁸ Jisaso re uríŋínigíni, "Nioní nepa seararíŋíni. Goríxo xwíá síŋí wírí imíxáná ámá imóníŋáoní ríxa míxí ináyí nimóníri meŋweaŋáná soyíné ení negí Isíreríyí gwí wírí wírí wé wúkaú síkwí waú eŋíyo xiráowayíŋéníŋí nimóníro mí ómómíximí nero meŋweapírfáríni. ²⁹ Ámá gíyí gíyí nioní níniíxídíro nání wigí aŋíwámíraní, xexírímeáowamíraní, xexírímeáíwamíraní, xanomíraní, xínáimíraní, niaíwíyoraní, xegí omíŋíraní, pñní níwiárírfáná wigí amípi pñní níwiárími ufápimí Goríxo wíípi aga seáyí e múróníŋírfáríni. Ayí ení díní níyímíŋípi aníŋí ŋweapírfá nání meapírfáríni." ³⁰ nuríri wiepísaríŋowa "None Jisasomí xámí xídaríŋagwí nání seáyí e imóníŋwíni." yaiwípírfáxíni re uríŋínigíni, "Agwí ríná xámí xámí imóníáyí ríwéná suríamá imónípírfáríni. Agwí ríná suríamá imóníáyí xámí imónípírfáríni." uríŋínigíni.

20

Ewayí ikaxí wainí omíŋíyo wiigíáyí náníri.

¹ Jisaso ewayí xwíyíá re uríŋínigíni, "Aŋínamí ŋweaŋo ámá xíto xegí xwioxíyo mímeámí nerí umenŋweaníayo yaní numeiríŋá ayí míraxwí róníŋí imóníni. O wíá móníŋími 6:00 a.m. imónáná ámá xegí wainí omíŋíyo wiipíri wirímeámíni nání nurí ² ámá wa 'Síá ríyimi nání xíxegíni íkwí wína neaiapáná omíŋí síianíwíni.' uríagíá xegí omíŋíyo nání urowáríŋínigíni. ³ Ámí 9:00 a.m. imónáná awí eánarígíe nání nurí weníŋí éyí wíniŋínigíni. Wa re kikiá riwa roŋagíá níwíníri ⁴ re uríŋínigíni, 'Soyíné ení gí omíŋí níipíri nání úpoyí. Síápi tñní soyíné omíŋí níífápi nání nígwí xíxeni seaiapímíni.' uríagi awa ení nuro omíŋí wiigíawíxíni. ⁵ Ámí sogwí áwíni e eŋáná ríxa 12:00 imónáná nurí ámí wa e kikiá roŋagíá níwíníri axípi e urowáríŋínigíni. Ámí 3:00 p.m. imónáná axípi e eŋíŋínigíni. ⁶ Ámí ríxa 5:00 p.m. aŋwí e imónáná nurí ámí wa e kikiá roŋagíá níwíníri re uríŋínigíni, 'Síá ríyí níyímíni pí nání

kikińá re roŋoi?’ uríagi ⁷ awa re urígíawixini, ‘Ámá wo “Nígí omińj níipoyi.” mĩnearfone enagi nání roŋwini.’ uríagía o re urĩjiniğini, ‘Soyíne eni omińj níipri gí wainí omińjyo nání úpoyi.’ urĩjiniğini. ⁸ Sfápi tĩni wainí omińj xiáwo bosiwomi re urĩjiniğini, ‘Joxi omińj niarígíawami “Eini.” nuriri nigwí mĩni niwirĩná ríwíyo úfawami niwia nuri xámí úfawami niwiri pĩni wiárei.’ uríagi ⁹ o nuri mĩraxwo urĩpa yarĩná ámá 5:00 p.m. dání úfáwa nibirĩná xixegĩni ikwí wináni wináni nimeáa ugíawixini. ¹⁰ Ámá wía mónińjmi dání úfáwa nibirĩná nigwí seáyí e meapĩráoińri éfáyí awa eni xixeni axĩpi ikwí wináni wináni nimeáa ugíawixini. ¹¹ Íkwí wináni wináni nimeáa nurĩná mĩraxwo omińj xiáwo nání anińúmí ikaxí nĩrĩniro ¹² omi re urígíawixini, ‘Sfápi tĩni nuro omińj onimíapí éfawami none wía mónińjmi dání nurane yarĩná sogwí xaiwí neanarfone tĩni xixeni pí nání mĩni wĩni?’ uríagía aí ¹³ o awayá womi re urĩjiniğini, ‘Gí amaé, nioni sipí wí mĩsikarĩni. Joxi wía mónińjmi dání re mĩnĩripa réiniğini, “Joxi ikwí wina niapĩri nání omińj siimĩni.” mĩnĩripa réiniğini? ¹⁴ Nigwí nioni siapí dıxĩpi nimeámi ui. Ámá sfápi tĩni éf ro “Nigwí xixeni axĩpi owimini.” nimónfagi nání joxi siapípa axĩpi mĩni wĩni. ¹⁵ Amipí nioni gíyí niwanĩjoni dıj tĩni niwirĩnáyí, “Ayí nĩpĩkwĩnĩmanĩ.” rĩniaiwiarĩjini? Nioni yaní ewaní nimónri yarĩjagi nání joxi sipí dıj rĩniaiwiarĩjini?’ urĩjiniğini.” Jisaso “None xámí xĩdarĩjagwi aí ríwíyo xĩdfáyí tĩni xixeni neaiapĩfárfani?” oyaiwĩpoyĩri ewayí xwiyíá api nurimáná ¹⁶ re urĩjiniğini, “Agwi rĩná xámí xámí imónfáyí ríwéná surĩmá imónĩpĩfárfini. Agwi rĩná surĩmá imónfáyí xámí imónĩpĩfárfini.” urĩjiniğini.

Xĩomi pĩkipĩrĩápi nání ámi áwaní urĩjĩ nánírĩni.

¹⁷ Jisaso óf Jerusaremi nání warígíayo umĩnĩri nání nerĩná xegí wiepĩsarĩj wé wúkaú síkwí waú awami niwirĩmeámi ná dámĩne onimíapí óf e nuróná re urĩjiniğini, ¹⁸ “Aría époyi. Rixa Jerusaremi nání warĩjwini. E rémóaná ámá imónĩjáoni nání miyí uráná apaxĩpánińj imónĩgía xwéowa tĩni ŋwí ikaxí eánińjpi mewegíawa tĩni xwiyíá nĩnĩmearĩroná nioni nání re rĩnĩpĩfárfini, ‘Ámá romi opĩkĩpoyi.’ nĩrĩniro ¹⁹ émayí nioni rĩperĩrĩ nĩmearĩro síkwíá ragí pĩrĩ nuyĩkiro ikfáyo niyekwĩroarĩro epĩri nání mĩni nĩnĩwiro aiwí sfá wiyáú wiyi órání xwáripáyo dání ámi wiápnĩmeámĩfárfini.” urĩjiniğini.

Wiepĩsarĩj waúmi xĩnái rixĩj urĩjĩpi nánírĩni.

20 Jerusaremí nání ófyo waríná Sebediomí xewaxowáú —Ayí Jemiso t́nı́ xogwáo Jono t́nı́rı́nı́. Awaú t́nı́ xınáı́ t́nı́ “Jisaso rı́xa Jerusaremı́ nı́rémorıná mı́xı́ ináyı́ nimónı́rı́ neamenweanı́yırı́fanı́?” nı́yaiwı́ro nı́bı́ro waunı́ rı́xı́nı́ uranı́ro nánı́ mı́nı́ xwı́fáyo ikwıróagı́a 21 Jisaso re urı́nı́nı́gı́nı́, “Sepfoyıné o pí oneainrı́ nı́arı́nı́oı́?” urı́agı́ í xegı́ nı́aı́wowáú wı́epı́sarı́nı́ wı́amı́ seáyı́ e owımónı́pı́yını́rı́ re urı́nı́nı́gı́nı́, “Joxı́ rı́xa mı́xı́ ináyı́ nimónı́rı́ neamenweanı́áná gı́ nı́aı́wı́ rowáú wı́o wé náúmı́ dánı́ nı́wearı́ wı́o wé onamı́nı́úmı́ dánı́ nı́wearı́ epı́sı́ nánı́ reı́.” urı́agı́ aí 22 Jisaso re urı́nı́nı́gı́nı́, “Sepfoyıné yarı́nı́ nı́arı́gı́fápi nánı́ nı́jı́fá mimónı́pa nero nánı́ yarı́nı́ nı́arı́nı́oı́.” nurı́rı́ ewayı́ ikaxı́ ámá wa xı́omı́ pı́kipı́rı́fá enı́agı́ nánı́ áwanı́ nurı́rıná yarı́nı́ re wı́nı́nı́gı́nı́, “Awagwı́ inı́ı́gı́ sı́xı́ nı́onı́ nı́mı́fáwá ananı́ nı́paxı́ imónı́pı́sı́fı́ranı́?” urı́agı́ awaú re urı́gı́sı́sı́xı́nı́, “Ananı́ nı́paxowawı́rı́nı́.” urı́agı́ı́ 23 o re urı́nı́nı́gı́nı́, “Inı́ı́gı́ nı́onı́ nı́mı́fáwá awagwı́ enı́ nı́pı́sı́fı́rı́nı́. E nerı́ aí ‘Wı́oxı́ rı́mı́ dánı́ nı́wearı́. Wı́oxı́ rı́mı́ dánı́ nı́wearı́.’ wı́ earı́paxı́ mimónı́nı́nı́. Waú gowáú mı́dı́mı́dánı́ nı́wearı́sı́fı́ nánı́ gı́ ápo rı́xa rárı́nı́rı́nı́. Ayınánı́ nı́onı́ e earı́paxı́ wı́ menı́nı́.” urı́agı́ 24 wı́epı́sarı́nı́ wé wúkaú wı́a awaú Jisasomı́ yarı́nı́ e wı́agı́ı́ arı́fá nı́wı́ro nánı́ wı́kı́ dı́nı́ wı́aı́wı́arı́nı́agı́a aí 25 Jisaso xı́o t́nı́ e nánı́ “Eı́nı́.” nurı́rı́ re urı́nı́nı́gı́nı́, “Soyıné nı́jı́fá rı́nı́. Émáı́yá ámá ámı́ná menı́weagı́fáwa seáyı́ e nı́wımónı́ro paimı́mı́ wı́arı́gı́fá rı́nı́. Wı́gı́ ámá enı́ rı́nı́ menı́weagı́fáwa enı́ seáyı́ e nı́wımónı́ro ‘Xe nonenı́nı́ sı́manı́wı́yónı́nı́ yeáyı́ oneaurónı́poyı́.’ nı́yaiwı́ro yarı́gı́fá rı́nı́. 26 ‘Awa seáyı́ e nı́wımónı́ro yarı́gı́fápa soyıné enı́ axı́pı́ nimónı́ro mepa oépoyı́.’ nimónarı́nı́. ‘Gı́ wı́amı́ seáyı́ e oımónı́mı́nı́.’ yaiwınarı́nı́ goxı́ goxı́ awayá omı́nı́ wı́arı́nı́oxı́nı́nı́ wımóneı́. 27 ‘Neaı́epı́sarı́nı́one wonı́ xámı́ xámı́ oımónı́mı́nı́.’ yaiwınarı́nı́ goxı́ goxı́ ámá wı́ joxı́ nánı́ re rı́pı́rı́ nánı́, ‘O wı́epı́sarı́nı́ wı́amı́ xınáını́nı́nı́ nimónı́rı́ arı́rá wı́arı́nı́.’ rı́pı́rı́ nánı́ joxı́ e erı́nı́. 28 Ámá imónı́nı́áonı́ yarı́nı́ápa axı́pı́ éfı́rı́xı́nı́. Nı́onı́ ámá wı́ arı́rá nı́fı́rı́xı́nı́rı́ bı́nı́ámanı́. Nı́onı́ ámá nı́yonı́ arı́rá wı́rı́ nı́onı́ nupeırı́nı́ gwı́nı́nı́ uroyı́rorı́ emı́nı́rı́ bı́nı́árı́nı́.” urı́nı́nı́gı́nı́.

Sı́nı́wı́ supárı́gı́fı́waúmı́ nanı́ imı́xı́nı́ nánı́rı́nı́.

29 O t́nı́ wı́epı́sarı́nı́owa t́nı́ anı́ yoı́ Jerıkoyı́ rı́nı́nı́fı́yo dánı́ warıná oxı́ apı́xı́ ayá wı́ númı́ warıná 30 re enı́nı́gı́nı́. Ámá sı́nı́wı́ supárı́gı́fı́waú óf manı́pá t́nı́ nı́weagı́fı́waú “Jisaso rı́manı́ pwarı́nı́.” rı́narı́nı́agı́a arı́fá nı́wı́rı́ rı́aı́wá re urı́gı́sı́sı́xı́nı́, “Ámı́naé, negı́ mı́xı́ ináyı́ Depı́tomı́ xı́áwoxı́nı́ wá yeawı́aneı́.” ráná 31 ámá obaxı́ Jisasomı́ xámı́ umeagı́fı́yı́

rímñí tñi re uríḡawixini, “Awagwí r̄aiwá mir̄ipa épiyi.” ur̄aḡta aiwí awaú ar̄kí wíni en̄í tñi re r̄iḡfisixini, “Ám̄inaé, jox̄i neḡ m̄ix̄ ináȳ Depitomi xiáwoxiní, wá yeawianeí.” ur̄aḡí ³² Jisaso e éf̄ n̄irónap̄imáná óf̄ e dáni r̄aiwá re ur̄ñ̄inigini, “Awagwí o pí oyeain̄r̄i rar̄ñ̄i?” ur̄aḡi ³³ awaú aḡwí e n̄ib̄iri re ur̄iḡfisixini, “Ám̄ináoxini, jox̄i yeḡ s̄ñw̄f̄ oyeaoxoan̄r̄i rar̄ñ̄wi.” ur̄aḡí ³⁴ Jisaso awaú nán̄i wá wun̄aḡi eḡf̄ s̄ñw̄f̄yo wé seáȳ e wikwiáráná re eḡfisixini. N̄iwaúni s̄ñw̄f̄ noxoari nan̄imáná núm̄i ux̄d̄iḡfisixini.

21

Jerusarem̄iyo n̄irémor̄fná m̄ix̄ ináȳ rémoar̄iḡt̄apa rémoñf̄ nán̄ir̄ini.

¹ Jerusarem̄i r̄ixa aḡwí e imónáná d̄fw̄f̄ Orip̄i t̄ñ̄f̄ e aḡf̄ yoḡ Bet̄pasi r̄in̄ñ̄p̄im̄i n̄irémómáná Jisaso wiep̄sar̄ñ̄f̄ȳf̄ waúmi nurowár̄r̄fná ² re ur̄ñ̄inigini, “Awagwí aḡf̄ j̄ap̄im̄i nán̄i nuri doḡi x̄inái xeḡf̄ miá tñi e yurár̄in̄ñ̄aḡi n̄iw̄n̄r̄íná n̄iwaúni níkweari n̄imeámi b̄f̄piyi. ³ Ámá wo s̄ñw̄f̄ nean̄r̄i ‘Awagwí pí nán̄i íkwear̄ñ̄i?’ earánáȳ, re ur̄f̄piyi, ‘Ám̄iná seáȳ e éf̄ n̄ñ̄weari n̄imeámi um̄in̄r̄i yearowár̄ñ̄o.’ uráná xiáwo apax̄f̄ mé eaiapowár̄enap̄in̄ñ̄o.” ur̄ñ̄inigini. ⁴⁻⁵ W̄f̄á rókiamoaḡf̄ wo n̄ir̄r̄i r̄fwam̄ñ̄f̄ r̄ip̄i eaḡf̄p̄i, “Saioni —Jerusarem̄i nán̄i n̄ir̄iro aiwí d̄fw̄f̄ b̄i nán̄i Saion̄ȳf̄ rar̄iḡf̄ar̄ini. E ḡweaḡf̄ayo re ur̄f̄poȳf̄, ‘Ar̄f̄á époȳf̄. Seḡf̄ m̄ix̄ ináȳo awayin̄ñ̄ñ̄f̄ nimón̄r̄i doḡi xwéom̄i mar̄f̄á, doḡi miá wom̄i aí n̄ñ̄weámáná seȳfné t̄f̄ám̄ini bar̄ini.’ ur̄f̄poȳf̄.” n̄ir̄r̄i r̄fwam̄ñ̄f̄ eaḡf̄p̄i x̄ixeni imón̄ini nán̄i Jisaso awaúmi e urowár̄ñ̄inigini. ⁶ Wiep̄sar̄ñ̄f̄ awaú nuri Jisaso ur̄f̄pa e neri ⁷ doḡi miá tñi x̄inái tñi níkweari n̄imeámi n̄ib̄iri wiḡf̄ iȳf̄á doḡi miáom̄i seáȳ e níkwiar̄iro Jisaso seáȳ e n̄ñ̄weari n̄imeámi war̄fná ⁸ m̄ix̄ ináȳf̄yo yaȳf̄ wian̄ro nán̄i yar̄iḡt̄apa ámá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ ep̄roȳf̄ nero núm̄i x̄dar̄iḡf̄áȳf̄ obax̄f̄ Jisaso iȳf̄ayo seáȳ e nosaxa opun̄r̄i wiḡf̄ iȳf̄á n̄ip̄ir̄iro óf̄ e íkwian̄w̄f̄ neap̄ara uro wí wéw̄f̄ f̄w̄f̄ n̄idoayiro íkwian̄w̄f̄ neap̄ara uro ner̄fná ⁹ x̄ám̄i umeaar̄iḡf̄áȳf̄ tñi r̄fw̄f̄yo ux̄dar̄iḡf̄áȳf̄ tñi r̄aiwá re nura uḡf̄awixini, “M̄ix̄ ináȳf̄ Depitomi xiáwo rom̄i yaȳf̄ seáȳ e dáni oumeaneȳf̄. Ámá Ám̄iná Gor̄ixo urowár̄enap̄ñ̄f̄ ro —Neḡf̄ ar̄f̄owa o nán̄i wen̄ñ̄f̄ neri ḡweañ̄áná xwiogw̄f̄ obax̄f̄ múroaḡr̄ini. O Gor̄ixoyá d̄ñ̄f̄ tñi seáȳ e imón̄f̄w̄ñ̄inigini. Gor̄ixo seáȳ émi ḡweañ̄omi yaȳf̄ seáȳm̄i dáni oumeaneȳf̄.” R̄aiwá e n̄ira nuróná ox̄f̄ níkéa nuro ¹⁰ r̄ixa Jerusarem̄i rémoáná e ḡweaḡf̄áȳf̄ m̄r̄f̄f̄ m̄r̄f̄f̄ neamero re r̄in̄iḡf̄awixini, “Ámá o go nán̄i r̄fa rar̄ñ̄o?” r̄inarn̄á ¹¹ ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ x̄fo tñi war̄iḡf̄áȳf̄ re ur̄iḡf̄awixini,

“Gariri piropenisíyo anj yof Nasareti dajo, Gorixoyá wía rókiamoaríj Jisaso nán rarijwini.” urigfawixini.

Ámá anj ridiyowá yarigfiwámi ínimí dání bí inarigfáyí emi míméamf enj nánirini.

¹² Jisaso anj Gorixo nán ridiyowá yarigfiwámi nípawiri ámá anj iwámi ínimí dání bí inarigfáyí mixelámí wíowárirí ámá nigwí senisí ninayiro tarigfáyíyá ikwianjwí mímíwiarí erí ámá inj xawíowí ridiyowá nán bí inarigfáyí ikwianjwí éf ηweaarigfápi mímíwiarí erí nerí ¹³ mixel re urinjiginí, “Anj riwá nán rfwamíj re nrinirí eániní, ‘Anj Gorixoniyáiwá ámá xwiyá ririmí nipríá naniwáriní.’ nrinirí eáninagí aí soyíné íwí meaarigfáyí yarigfápa axípninj nero nán anj riwá íwí meaarigfáyíyá anjíninj imóniní.” urinjiginí. ¹⁴ E nurirí siní anj Gorixo nán ridiyowá yarigfiwámi ínimí emearíná síjwí supárigfáyí wí tñí síkwí ikí egfáyí wí tñí o tñí e nán bání o nanj imímíximí wíagí ¹⁵ apaxípaninj imónigfá xwéowa tñí ηwí ikaxí eáninípi mewegfáwa tñí Jisaso emímí e éfpi síjwí nwiníro niaíwí o nán anjwámi ínimí dání rfaiwá re nira warinagfá, “Negí mixel ináyí Depitomi xiáwo romí seáyí e oumeaneyí.” nira warinagfá arfá e níwiro nán wí dñj níwíawiro ¹⁶ mixel re urigfawixini, “Píne niaíwí joxí nán rarijwíyá arfá rwinjini?” uríagfá Jisaso re urinjiginí, “Oyí, arfá níwiri aiwí soyíné xwiyá Gorixo nán re nrinirí eáninípi, ‘Dñj joxiyáyo dání niaíwí onimíapia tñí siní amíj narinípia tñí yayí seáyimí dání rímepfáriní.’ nrinirí eáninípi soyíné íá níroro aí ríxa agwí xixeni imóníagí nwiníro aí siní dñj mímóaríjoi.” urinjiginí. ¹⁷ E nurimo awami pñí níwíarimí nípeyearí anj apimí pñí níwíarimí nurí anj yof Betani nán nurí e sá wenjiginí.

Íkíá pikína ramíxíj nánirini.

¹⁸ Sá wenj wíapí tñí ámí Jerusaremi nán níbiríná agwí wíaná ¹⁹ weníj éfyí wíniniginí. Íkíá pikí wína óf e jfina rojagí nwinirí “Sogwí bí odanímíni.” níyáiwimí nurí anj e dání weníj éfyí wíniniginí. Sogwí mímépa íwíni inaríjagí nwinirí íkíánamí níramíxíri re urinjiginí, “Íkíá pikí rínaxí, sogwí wíní werfámani.” uráná apaxí mé yíweáriniginí. ²⁰ Apaxí mé yíweárfagí wíepísaríjowa e nwiníro ududí níwiro yaríj re wígfawixini, “Íkíá pikí ana aríre nerí apaxí mé yíweáriníjoi?” uríagfá ²¹ Jisaso re urinjiginí, “Nioní nepa seararíniní, ‘Soyíné Gorixomí dñj wíkwíroro dñj bíau mímáximípa ero ‘Gorixoyá dñj tñí íkíá rína e epaxínamani.’ míyáiwípa ero nerínáyí,

ayí xixeni nioni yarínápa nimóninínoí. Íkíá rina nánini mīrarínini. Dfíwí mīnī apimi aí “Rīpīxīni nuri rawīrawáyo piéroi.” uránáyí xixeni e nimóninínoí. ²² Pí pí nání Gorixomi rixīnī nuri dīnī níkwīrorínáyí, xixeni axīpī e simīxīyiníárini. seararínini.” uríniginíni.

“*Néní tīnoxi imónei.*’ go rīrīnoí?” urígíá nánirini.

²³ O ámi Jerusaremī nīrémorī rīxa añí Gorīxo nání rīdiyowá yarīgíiwámi nīpáwiri ámáyo uréwapīyaríná apaxīpánīnī imónigíá xwéowa tīni wigí Judayí mebáowa tīni nīwímearo re urígíawixīni, “Joxī arige nimónirī amīpī nene añí riwámi ínimi dání yarínwápi pīrī wiaikímí yarínini? ‘Joxī néní tīnoxi imónei.’ go rīrīagí e yarínini?” uríagíá aí ²⁴ Jisaso re uríniginíni, “Nioni enī yaríní bī oseaimíni. Soyíné nioniyápi áwaní nīránáyí, nioni enī ‘Apī ei.’ nīrīfo nání áwaní searīmíni.” nuri ²⁵ re uríniginíni, “Yaríní nioniyá rīpī seaimíni. Jono wayí nīneameaia unjo wayí Gorīxoyá dīnī tīni neameainíraní? Xegí dīnī tīni neameainíraní?” Yaríní e wíaná wiwanínjowa re rīnīgíawixīni, “Jono Gorīxoyá dīnī tīni enírini.’ uránáyí, re nearinínoí, ‘Soyíné pí nání aríá mīwí egíárini?’ nearinínoí. ²⁶ E nerí aí ‘O xegí dīnī tīni enírini.’ uránáyí, ámá sipíá re epíroyí egíáyí, ‘Jono Gorīxoyá wíá rókiamonórani?’ yaiwiarīgíáyí iwaní neamépepírīxīni.” nīrīnīro ²⁷ Jisasomi re urígíawixīni, “None majíárini. Jono dīnī goyá tīni enírani?” uríagíá o re uríniginíni, “Nioni enī ‘Amīpī apī pīrī wiaikímí ei.’ nīrīfo nání áwaní searīmíméni.

Ewayí ikaxí xīráxogwáowau nání uríní nánirini.

²⁸ “E nerí aí ewayí xwīyíá rīpī nání segí dīnī arīre yaiwiarínnoí? Ámá wo xegí niaíwí wáu tīno xámi xīráomī nuri re uríniginíni, ‘Íwe, joxī negí wainí omíníyo nání nuri omíní ei.’ uríagí ²⁹ o re uríniginíni, ‘Oyi, numíni.’ nurimáná muníniginíni. ³⁰ Xano xogwáomī nuri axīpī ‘Omíníyo nání nuri omíní ei.’ uráná o re uríniginíni, ‘Oweoi, numíméni.’ nurimáná ríwíyo dīnī sipí nīyaiwirí ‘Gí ápomi “Oweoi.” pí nání ríá uríni?’ nīyaiwimi nuri omíní eníniginíni.” Jisaso ewayí xwīyíá apī nurimáná ³¹ awami yaríní re winíniginíni, “Awá go go xano uríípa xixeni aríá nīwiri eníniginíni?” uríagí awa “Xogwáorini.” uríagíá Jisaso re uríniginíni, “Nioni nepa seararínini. Apíxí ede dání iyí oikīxearīgííwa tīni ámá íwí yarígíá, takisí nání nígwí nearáparīgíá tīni Gorīxoyá xwioxíyo ananí nīpáwiro nīweapíríá aiwí soyíné páwipaxí mimóninínoí. ³² Ayí rīpī nání seararínini. Jono nībirí wé róníní oimónípoyinirí searéwapīyíagí aí soyíné

xiráo enjpa arfá m+wigfawix+ni. Apixf iyf ede dani warigfiwa tñni takisf nani nigwf nearaparigfawa tñni xogwáo enjpa Jonomi arfá n+wiwo san+ñf imónar+ñagfa soyfne sñwf e n+win+ro aí xogwáo enjpa ámi rfwyo dñf sipí n+yaiwiro ‘None pí nani arfá m+wiwo yar+ñw+ni?’ n+yaiwiro san+ñf mimónigfawix+ni.

Ewayf ikaxf wainf omñf sñwf uwñiarigfáyf nani+ni.

33 “Ewayf xwyfá ámi bñ r+pi arfá nípoyf. Ámá xwfá tññ wo wainf uraxf iwfa nur+rñ xwfná n+rori wainf xegf ini+gf n+prfa nani wainf sogwf xoy+kímf enfa nani sñayo óf nimori wainf omñfyo áwin+mñ añf awí ñweaprfá nani seáyf émi n+mira n+peyirñ néisáná ámá wí umeiprfá nani re urñ+nig+ni, ‘Wainf sogwf niáf éánáyf, bñ soyfne segf mearo nionf gf mearf emfa nani nion+yá omñf r+pimñ ananñ sñwf n+win+prfáranñ?’ nur+mñ añf wíyo emem+n+rñ nani nurñ n+ñweañisáná ³⁴ wainf sogwf r+xa niáf éáná xegf omñf wiarigfá wamñ re uowárñ+nig+ni, ‘Soyfne nuro wainf nionf nani n+tífapñ nurápuipoyf.’ uowár+agñ aí ³⁵ omñf sñwf uwñiarigfáwa xfo uowárfawamñ womñ iwanf mépero womñ p+kiro womñ sñá earo egfawix+ni. ³⁶ Omñf xiáwo ámi omñf wiarigfáyf obaxf on+miapñ wamñ uowár+agñ aí omñf sñwf uwñiarigfáwa xámñowamñ wigfápa axpñ wigfawix+ni. ³⁷ Ámi rfwyo o xegf xewaxo nuowár+rñ re yaiwin+nig+ni, ‘Nigf íwom+yf xwyfá x+xenñ arfá wiprfáoi.’ yaiwíagñ aí ³⁸ omñf sñwf uwñiarigfáwa xewaxo barñagñ n+win+ro re rñ+nigfawix+ni, ‘Xanoyá dñf tñño nimón+rñ amipí meanfo iwo barñ. Oyá am+pí meanfwá nani omñ op+kianeyf.’ n+rñ+ro ³⁹ omñ fá n+xero omñfyo bñan+r+wám+ni n+moairo p+kigfawix+ni.” Jisaso e nur+rñ Judayf ámnáowa re oyaiwípoy+n+rñ “None omñf sñwf uwñiarñwáonénñf imónñagwi nani rñneararñ?” oyaiwípoy+n+rñ ewayf xwyfá e nur+máná ⁴⁰ ayo yarñf re win+nig+ni, “Omñf xiáwo n+birfná omñf sñwf uwñiarigfáwamñ pí win+nig+ni?” urfagñ ⁴¹ awa re urigfawix+ni, “Sipí yarigfawam+yf enñ sipí n+wikár+máná ámi ámá wa ‘Xwiogwf ayf ayo wainf sogwf niáf éáná ananñ n+d+rane o nani utianfwárñ.’ yaiwífawamñ re urñfárñ, ‘Gf omñf r+pi sñwf n+win+r+xñ.’ urñfárñ.” urfagfa ⁴² Jisaso re urñ+nig+ni, “Ewayf xwyfá ámá Gor+xo seyfne yeáyf seayim+xemeanfa nani uowárenapñfo nani n+rñ+rñ éánñf r+pi enñ ‘Sñá añf m+rarigfáwa sñá awiaxf nani pfa nerfná wo “Sipí+rñ.” n+rñ+ro emñ mófo nani Gor+xo “Sñá o tññ xámñ n+t+rfnáyf, añf enñ neán+rñ nanñ imónññjoñ.” n+rñ+rñ sñá o n+mearñ táná añf enñ neán+rñ nanñ imónñf+rññ.

Gorixoxo e éf enqagí nání nene síjwí níwínírná aga imírínjé mimónínqagí wínínjwíní.' E níriníri eánínjépi soyíné síní fá míropa egfáraní? Oweoi, fá níroo aiwí dínjé mímooarínjoi. ⁴³ Ayínání gí Judayíné re seararínjíní, ' "Gorixoxo nene xfo xegí xwioxíyo mímeámí nerí píranínjé neamenjweanfáriní." ríyáiwíarínjoi? Oweoi! Omínjé síjwí uwíníarígíáwa yapí arfíkí néra warígíáyíné Gorixoxo xfo xegí xwioxíyo nípáwíro onjweápoyíníri síjwí seanínfámaní. Ámá xenjwí wí sanínjé nímoníro wé rónínjé yarígíáyí opáwípoyíníri síjwí wínínfáriní.' seararínjíní. ⁴⁴ Xwasíwí yeáyí bímí síjá nípiérorí nearíná yuní wáranínjépa síjáoní ámá gíyo gíyo nípiérorí nearíná axípi xwasíwí yunínjé imíximfáriní." Jísaso xfo síjáónínjé nímoníri nání e urfagí ⁴⁵ apaxípánínjé imónígíá xwéowa téní Parisiowa téní ewayí xwíyíá apí wíwanínjowa nání rínarínqagí arfá níwíro "None nání ríá raríní?" níyáiwíro ⁴⁶ "Omí ríxa fá oxíraneyí." yáiwíáyí oxí apíxí níní Jísaso nání "Goríxoyá wíá rókíamoarínjorfaní?" yáiwíarínqagí nání ámí wáyí nero wí e megíawíxíní.

22

Ewayí ikaxí aiwá apíxí meaní náníriní.

¹ Jísaso ámí ewayí xwíyíá wí nurírná re urínjínigíní, ² "Ámá xwíyíá Goríxoyá arfá níwíro sanínjé nímoníro xfo xegí xwioxíyo mímeámí nerí menjweané njweapaxí imónínjéyí, ayí ewayí xwíyíá rípiínjé imóníní. Míxí ináyí wo xewaxo apíxí omeaníri nání aiwá xwé ríyamí níyárimáná ³ xegí omínjé wíiarígíáwamí re uowárínjínigíní, 'Ámá nioní urepeárimenjáyo "Aiwá nání bípoyí." urímépoyí.' uowáraná awa míxí ináyo uríípa nuro uríméagíá aiwí ayí míbípaxí wímónínjínigíní. ⁴ Míxí ináyo xegí omínjé wíiarígíá ámí wamí re uowárínjínigíní, 'Ámá nioní aiwá rípi nání urepeárinjáyo re urímépoyí, "Aiwá ríxa ríyamí yárinjíní." nuríro "Xegí burímákau oxíyí téní sipísipí memé nanjwí xíxegíní mínínjíríxa téní ríxa nípíkírí sfó kíkírómí nerí síjá exáriníní. Xegí xewaxo apíxí meaní nání aiwá imíxíápi nání bípoyí." urímépoyí.' uowáraná awa áwanjé e uríméagíá aiwí ⁵ urepeárimenjéyí aríkwíkwí níwíro wígí dínjé téní numíro re egíawíxíní. Wo xegí aiwá omínjéyo nání unjínigíní. Ámí wo xegí nígwí omínjé bí emíníri nání unjínigíní. ⁶ Wíá omínjé wíiarígíáwamí fá níxíriro iwanjé nímépero píkgíawíxíní. ⁷ Míxí ináyo ríxa wíkwí wónfagí xegí símínjé wínarígíáwamí uowáraná awa nuro ámá xegí omínjé wíiarígíáwamí píkífáyo ení nípíkíro wígí anjéyí ení ríá níyárimáná enáná ⁸ míxí ináyo xegí omínjé wíiarígíá

wami re uriniginini, ‘Gí íwo apixí meani nání aiwá ríxa riyamí inárininagí aiwi ámá aiwá apí nání urepearináyí mibipaxí wimónifagi nání ayí nípaxí mimónigoí. ⁹ Ayínání soyíné xwamidigíyo nuro ámá óf e nímúróniriníyo íwo apixí meani nání aiwá imixfá rípi nípírí bipírí nání áwaní urípoi.’ uríagi ¹⁰ omíní wiiarigíáwa óf wíyí wíyo nuro ámá nímúrónirínáyí naní aí tñí sipí aí tñí níwirimeámi níbíro aní aiwá nípírí nání imixárfiwámi dérogíawixini. ¹¹ Aní iwámi ríxa ndéronagíta mixel ináyo ámá oxí apixí aiwá nípírí nání báyí síjwí winimínirí nání nípáwirí weníní éyí wininiginini. Ámá wo aiwá nání níbíríná aikí síjí yínirí iyfá síjí pánirí nemo níbírí mñweapa enagí nínirí ¹² re uriniginini, ‘Ámáoxini, joxi aiwá rípi nání níbíríná pí nání aikí síjí yínirí iyfá síjí pánirí nemoxi mibípa éfirini?’ uríagi o xwiyfá bí murarinagí ¹³ mixel ináyo xegí omíní wiiarigíáwami re uriniginini, ‘Soyíné omí fá níxero gwí wéyo jiro síkwíyo jiro nemáná sfá yiníní bfaríwáminí moápoi. Sfá yiníníyí ríníní ayíkwí mñwinípa enagí nání ámá ñwí earo magí íróñíro epíríárini.’ uriniginini.” Jisaso ewayí xwiyfá e nurirí ¹⁴ re uriniginini, “Goríxo ámá obaxíyo nurepearirí ‘Nioni tfáminí bípoi.’ nurirí aiwi neyíroríná ámá naní imóníníyí áríní meaníárini.” uriniginini.

Nígwí takisí nání émayo wiarigíá nánirini.

¹⁵ Parisiowa Jisaso e rarínagí arfá nñwimowa nuro mekaxí níríro omí pasáníní número xwiyfápai ñwiráraníro nání re rínigíawixini, “Omí yapí re uréwapíyaníwini, ‘Takisí nání nígwí émayí nearáparigíápi síni mñni wianiréwini?’ uraníwini. O ‘Oweoi, síni mñni mñwipa époi.’ ránáyí, émayí omí fá níxero gwí yipíráoi. E mñrípa nerí ‘Oyí, seyíné mñni nñwiríná apáni yarínjoi.’ ránáyí, ámá omí xfdarigíá ámi arfá bí mñwí nero pñni wíarípíráoi.” níríníro ¹⁶ wiwanínjowayá wiepísarigíá wami tñni ámá mixel ináyí Xeroto níkumíxinirí emearigíá wami tñni Jisaso nñweari uréwapíyarínje nání urowárfagíta awa nuro Jisasomi re urémeagíawixini, “Nearéwapíyarínjoxini, joxi nínearéwapíyiríná nepáni nearéwapíyarínjoxirini. Ámá Ámínáowayá síjwíyo dání aí xwiyfá ámi xegí bí mñrí axfíní rarínjoxirini. Sipí rírí naní rírí yarínjmaní. Joxi xwiyfá Goríxoyáni nepáni xixeni nearéwapíyarínjoxirini.” Weyí e numearíro yaríní re wigíawixini, ¹⁷ “Joxi none nearei. Díxí díní aríre simónariní? Judayene émayíyá mixel ináyí Sisaoyí rínínjomi takisí nání nígwí mñni wiarínjwápi mñni nñwiríná ‘Apáni yarínjwini.’ rísimónariní? ‘Nípíkwini mñyarínjwini.’ rísimónariní?” uríagíta aí ¹⁸ Jisaso awa sipí wikáraníro

yarĩṅagfa dĩṅf adadf nĩwiri re urĩṅnigĩni, “Nanf rĩrĩ sĩpĩ rĩrĩ yarĩḡfá royfné, pí nánĩ iwamfó níwapĩyarĩṅo? 19 Émáiyá nígwf nene takisf nánĩ wiarĩṅwá wo sĩṅwf wĩnĩmĩ sĩwá nípoyĩ.” urfagĩ awa nígwf xfo urfĩ wo nĩmearo sĩwá wíaná 20 o re urĩṅnigĩni, “Nígwf romĩ sĩmĩmanf imixĩnĩṅf tí tĩnĩ yof eánĩṅf tí tĩnĩ goyárĩnĩ?” urfagĩ 21 awa re urĩḡfawixĩni, “Ayf émáyf mĩxĩ ináyf Sisaoyárĩnĩ.” urfagfa o re urĩṅnigĩni, “Amĩpĩ Sisaoyá imónĩṅagĩ nĩwĩnĩrĩnáf ayf Sisaomĩ mĩnĩ wĩrĩxĩnĩ. Gorĩxoyá imónĩṅagĩ nĩwĩnĩrĩnáf xewanĩṅomĩ mĩnĩ wĩrĩxĩnĩ.” nurĩrĩ ámá Gorĩxo xewanĩṅónĩṅf imixĩṅf enagĩ nánĩ omĩ dĩṅf owĩkwĩrĩpoyĩnĩrĩ e urfagĩ 22 awa arfáf e nĩwiro dĩṅf ududf nero pfnĩ nĩwĩárĩmĩ ugfawixĩni.

“Ámá ámĩ wiápfnĩmeapfrfámanĩ.” urĩṅf nánĩrĩnĩ.

23 Sfá axĩyimĩ Judayf Sajusiyf rĩnĩḡfáf wĩ —Sajusiowa re rarĩḡfáwarĩnĩ, “Ámá piyĩyf ámĩ wiápfnĩmeapfrfámanĩ.” E rarĩḡfáwa nĩbĩro “None enĩ o neararĩṅfpa ewayf xwĩyáf bĩ nurĩrane majfáf owĩkĩxeáraneyĩ.” nĩyaiwiro Jisasomĩ yarĩṅf nĩwirónáf 24 re urĩḡfawixĩni, “Nearéwapĩyarĩṅoxĩnĩ, Moseso enĩnáf re nĩrĩrĩ rfwamĩṅf eanfrĩnĩ, ‘Ámá wo niaíwĩ memeáf péánáyf xogwáo náo apĩxĩ anĩ nĩmearĩ xexĩrĩmeáoyá niaíwĩ wiemeaíwĩnĩḡnĩ.’ nĩrĩrĩ eanfrĩnĩ.” nurĩro 25 ewayf xwĩyáf rĩpĩ urĩḡfawixĩni, “Xĩráxogwáf wé wfúmĩ dāṅf wáf imónĩḡfáf none tĩnĩ ṅweanwáfwa re egfawixĩni. Xĩráo xámĩṅo apĩxĩ nĩmearĩ niaíwĩ memeáf péánáf 26 xogwáo xfo tĩṅo xĩráoyáf apĩxĩ anĩ nĩmearĩ aĩ o enĩ niaíwĩ memeáf péánáf wáf enĩ ímĩ wo wo nĩmearo aĩ niaíwĩ memeáf penowíanáyf 27 í enĩ yoparf rfwfyo penĩḡnĩnĩ.” Ewayf xwĩyáf apĩ nurĩmánáf 28 Jisasomĩ yarĩṅf re wigfawixĩni, “Ámá nfnĩ Gorĩxo mí ómómĩximf enĩnáf wiápfnĩmeáánáf xĩráxogwáf wé wfúmĩ dāṅf wáf imónĩḡfáfwa apĩxĩ go goyáf imónĩnfrfámanĩ? Pí nánĩ? Ayf awa nowanĩ meagfĩ enagĩ nánĩrĩnĩ.” urfagfa aĩ 29 Jisaso re urĩṅnigĩni, “Soyfné xwĩyáf Gorĩxoyáf nĩrĩnĩrĩ eánĩṅfĩpĩ tĩnĩ oyáf enf eánĩṅfĩpĩ tĩnĩ majfáf enagfa nánĩ majĩmajfáf nero xenwfnĩ rarĩṅo. 30 Ayf rĩpĩ nánĩ seararĩṅnĩ. Ámá pegfáyf nĩwiápfnĩmearónáf anfnajf yapĩ nero apĩxĩ mearo wiro epfrfámanĩ. 31-32 E nerĩ aĩ xwĩyáf ámá pegfáyf wiápfnĩmeapfrfámanĩ nánĩ Gorĩxo re searĩṅfĩpĩ ‘Nionĩ Nwáf Ebĩrfamoyáonĩ tĩnĩ Aisakoyáonĩ tĩnĩ Jekopoyáonĩ tĩnĩ awayáonĩrĩnĩ.’ E nĩrĩnĩrĩ eánĩṅfĩpĩ soyfné sĩnĩ fáf mĩropa egfáranĩ? Oweof, fáf nĩroro aĩwĩ nĩjáf mĩmónĩpa nero rarĩṅo. Ayf rĩpĩ nánĩ seararĩṅnĩ. Gorĩxo ámá pegfáyf nánĩ Nwáfáomanĩ. Ámá sĩnĩ dĩṅf tĩṅfĩyf nánĩ Nwáfáorĩnĩ.”

nuriri awa dñf re oyaiwípoyinri, “Negf aríowa pegfá enagi aiwi wigf dñf siní siní rimónini?” oyaiwípoyinri e urfagi³³ áamá oxí apíxí e epíroyf egfáyf arfá níwiro o xwíyfá uréwapiyarñfpí nání dñf ududf níwiga ugáfawixini.

Nwf ikaxf seáyf e imóninñfpí náninini.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwíyfá nímeámi bíápi gwí mññññf wákwíagi nání ámi bí murarñagfá Parisiowa síñwf e níwiniro awani axfmíni awí neánárimáná³⁵ wigf wo —O ñwf ikaxf eáninñfpí mewenñyf worini. O Jisasomi yapf níwíwapiyirane majfá owikíxeáraneyinri yarñf re winñiginí,³⁶ “Nearéwapiyarñoxini, negf ñwf ikaxf eáninñyf níyoní gfpí seáyf e imónini?” urfagi³⁷⁻³⁸ Jisaso re urññiginí, “Ñwf ikaxf re nírinri eáninñfpí, ‘Díxí Áminá Goríxomi dñf níñwiráriná dñf síxí uyirí xwioxíyo dání dñf wíkwírorí erfíni.’ Nwf ikaxf e nírinri eáninñfpí seáyf e imónini.³⁹ Nwf ikaxf ‘Jíwanñoxí nání dñf sípí sinarñfpa áamá joxí síñwf wínarñyf nání ení dñf sípí axípi e wirfíni.’ nírinri eáninñfpí ení seáyf e imóninñfpí tñni xixeni imónini.⁴⁰ Xwíyfá Moseso tñni wfá rókiamoagfáwa tñni níro rfwamñf eagfá nípini ñwf ikaxf mfkf rípiáumi íkwíkwírf inini.” urññiginí.

“Kiraisoyf rinñjo níáíwf goyáorini?” urñf náninini.

⁴¹ Parisiowa siní awí eaárñññáná Jisaso yarñf bí níwirí⁴² re urññiginí, “Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfóyf rarígo nání segf dñf arírerini? Níáíwf goyáorini yaiwiarñf?” urfagi awa re urígfawixini, “Negf míxí ináyf Depitomi xiáworini.” urfagfá⁴³ o re urññiginí, “Kiraiso sa Depitomi xiáwo enánáyf, o kwíyf Goríxoyá tñni rfwamñf nearfna o nání aríge ‘Gf Ámináorini.’ nírinri rfwamñf re eañriní,⁴⁴ ‘Áminá Goríxo gf Ámináomi re urññiginí, ‘Joxí tñni míxí imónígfáyo xopírarf ríwiimfáé nání gf wé náumi dání ñweat.’ urññiginí.’ nírinri eañriní? ⁴⁵ Depito Kiraiso, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfóyf rarígo nání ‘Gf Ámináorini.’ rññyf aríge nerí ámi xegf xiáwo imónini?” nuriri awa re oyaiwípoyinri “Kiraiso Depitomi xiáwo imóninñagi aiwi seáyf e múronñagi nání Goríxomi xewaxorfani?” oyaiwípoyinri e uráná⁴⁶ áamá ayf nñni “Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfó sa Depitomi xiáworini.” níyáiwiro nání wíyfá níwíapfñmearí murípaxf wimónfagi ámi íná dání yarñf bí mñwígfawixini.

23

“Nwí ikaxí eánìḡpí mewegíáwa yarigíápa mepani.” urìḡ nánìrìni.

¹ Jisaso xwiyíá apí nuríísáná áamá oxí apíxí e epíroyí egíáyo t́nì oyá wiepísarìḡowami t́nì nurìrì ² re urìḡnìḡìḡì, “Nwí ikaxí eánìḡpí mewegíáwa t́nì Parisiowa t́nì wiwanìḡowa nánì re rìḡíárinì, ‘Nwí ikaxí Moseso nìnearéwapíyirì ríwamìḡí eanìḡpí newanìḡoneni áamáyo uréwapíyipaxírinì.’ ³ E rìḡíá enaḡì nánì ńnì awa searíáyí nìxídíro erírinì. E nerì aí awa naní nìrìro aiwí wiwanìḡowa píranìḡí mìxídarìḡaḡá nánì wigí yarìḡíápa seyíné enì mepani. ⁴ Áamáyo ḡwí ikaxí nurìróná saní xwé ayá wínìḡí ḡwí nìjìro sanḡwíyo ikwíarìḡíárinì. E nerì aí wiwanìḡowa ‘Iwamíó wé rení ná wonì t́nì omíeyoámìni.’ wimónarìḡímanì. ⁵ Amìpí awa yarìḡíápi áamá sḡwí oneanìpoyìnrì yarìḡíárinì. Awa áamá Gorìxomi píranìḡí xídarìḡíáyí dírí xwiyíá Gorìxoyá nánì díkínarìḡíárinì mìḡíyo díkínìro wigí iyíá sírìwíyo dánì wayaxíḡìḡí nìyíwára puḡíyí yínìro yarìḡíápa mé áamá sḡwí oneanìpoyìnrì dírí xwé fá nìwearo díkínìro wayaxí enì sepiá yíwárapìḡí yínìro nero emearìḡíárinì. ⁶ Awa aiwá xwé imìxarìḡíe nánì nurónáranì, rotú aníyo nánì nurónáranì, áamá sḡwí oneanìpoyìnrì sḡḡánìḡímanì nìḡweamero yarìḡíáwarìni. ⁷ Awí eánarìḡíeranì, makeríá imìxarìḡíeranì, ‘Nearéwapíyarìḡoxìni.’ onìrìpoyìnrì emearìḡíáwarìni. ⁸ Awa e nero aí segí searéwapíyarìḡo ná wonìrìni. Seyíné nìyínéni nionì nìnìxídíro nánì áamá axí imónìḡíáyíné ‘Ráre, napíe rìḡíáyíné imónìḡaḡì nánì seyíné awa yapí ‘Nearéwapíyarìḡoxìni.’ onìrìpoyìnrì e mepani. ⁹ Segí ápo anínamì ḡweaḡo ná wonì onì enaḡì nánì enì xwíá t́yo dání womì ‘Ápoxìní murìpanì. ¹⁰ Nìseaméra uníto ná wonì Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dánì iwiaroníoyì rarìḡíto enaḡì nánì enì seyínéyá wo nánì ‘Nìneaméra warìḡorìni.’ mìrìnìpa époyì. ¹¹ Seyíné ḡiyíné seáyì e seaimónìḡoyí segí inókínìḡí nìmónìrì omìḡí seaiwìḡìḡì. ¹² Áamá ḡiyí ḡiyíné sewanìḡíyíné seáyì e meníáyíné, Gorìxo xwíámì seaimìxìḡíárinì. ḡiyí ḡiyíné ‘Sìpíenerìni.’ nìyaiwìnrìro ínìmì imóníáyíné, Gorìxo seáyì e seameníárinì.

Nwí ikaxí eánìḡpí mewegíáwa naní ero sipí ero yarìḡíá nánì xwiyíá umeárìḡí nánìrìni.

¹³ “E nerì aí ḡwí ikaxí eánìḡpí mewegíoyíné t́nì Parisioyíné t́nì, naní ero sipí ero yarìḡíoyíné aweyí! Síá wiyì soyíné majíá seaórìḡíárinì. Soyíné áamá Gorìxomi

diní n̄wíkwíro ro oyá xwioxíyo n̄páwiro ηweaan̄ri éfáyo nuréwap̄iyiríná p̄r̄ip̄r̄ín̄n̄n̄ wiar̄in̄agá náni Gorixo xean̄n̄ r̄fá t̄n̄n̄ seaikár̄ín̄fá en̄aḡi náni din̄n̄ sip̄i oseain̄i. Sewan̄n̄oȳné Gorixomi din̄n̄ m̄wíkwíropa ero m̄páwipa ero nero aí ámá en̄i xe opáwipoȳn̄ri s̄n̄w̄ w̄nar̄iḡfámani.

14 [N̄w̄ ikax̄ eán̄n̄p̄i meweḡoȳné t̄n̄n̄ Parisioȳné t̄n̄n̄ aweȳ! S̄fá w̄yi soȳné maj̄fá seaór̄ín̄fár̄ini. Nan̄n̄ ero sip̄i ero yar̄iḡoȳné, s̄w̄i yá r̄kín̄n̄ȳ yap̄i ámáyá aiwá p̄r̄i n̄n̄i f̄w̄f manar̄in̄pa soȳné ap̄ix̄ an̄ apian̄p̄ia náni din̄n̄ sip̄i miseaí wiḡf am̄ip̄i f̄w̄f nurápiro an̄p̄apia wárar̄iḡfár̄ini. Soȳné Gorixomi r̄ix̄n̄n̄ nur̄iróná ámá ar̄fá n̄ineairo weȳf oneamépoȳn̄ri ámá s̄n̄w̄f an̄iḡe dán̄i sepiá n̄ra war̄iḡoȳnérin̄i. Aȳn̄n̄n̄ soȳné xw̄iyá ámá w̄i meár̄in̄p̄r̄fápa ax̄ip̄i meár̄in̄p̄r̄fámani. Soȳné r̄fá t̄n̄n̄ meár̄in̄p̄r̄fá en̄aḡi náni din̄n̄ sip̄i oseain̄i.] 15 N̄w̄ ikax̄ meweḡoȳné t̄n̄n̄ Parisioȳné t̄n̄n̄ aweȳ! S̄fá w̄yi soȳné maj̄fá seaór̄ín̄fár̄ini. Nan̄n̄ ero sip̄i ero yar̄iḡoȳné, ‘Ámá ná j̄fami ηweaḡfáȳf neḡf̄n̄n̄ imón̄f̄r̄ix̄n̄i.’ n̄iyaiwiro raw̄rawáyo xero xw̄fáyo an̄n̄ uro neróná seḡf yar̄iḡfap̄i ayo uréwap̄iyar̄iḡoȳnérin̄i. Aȳf soȳnén̄n̄ nimón̄r̄fnáȳf soȳné r̄fá an̄n̄ wear̄in̄yo ikeaár̄in̄pax̄ aiw̄i soȳné ayo w̄iwap̄iyar̄in̄aḡi náni aȳf soȳné n̄seamúro ro an̄pax̄f r̄fá an̄n̄ wear̄in̄yo ikeaár̄in̄pax̄ imón̄n̄jō. Aȳn̄n̄n̄ Gorixo xean̄n̄ seaikár̄ín̄fá en̄aḡi náni din̄n̄ sip̄i oseain̄i.

16 Soȳné s̄n̄w̄f̄n̄n̄ supár̄iḡoȳné aweȳ! S̄fá w̄yi soȳné maj̄fá seaór̄ín̄fár̄ini. S̄n̄w̄f̄n̄n̄ supár̄iḡoȳné aiw̄i ámá w̄iyo óf̄ s̄iwán̄n̄ wiar̄iḡoȳné, ámá wo ‘E em̄f̄n̄i. An̄n̄ Gorixo náni r̄diyowá yar̄in̄wá riwámi dán̄i r̄rar̄in̄i.’ rar̄in̄aḡi n̄w̄in̄r̄fná re rar̄iḡoȳnérin̄i, ‘Anan̄rin̄i. X̄fo r̄f̄pa mepa ner̄fnáȳf, xw̄iyá meár̄in̄pax̄f w̄i m̄rar̄in̄i.’ rar̄iḡoȳnérin̄i. E ner̄i aí ámá wo ‘E em̄f̄n̄i. S̄n̄n̄ gor̄f an̄n̄ r̄diyowá yar̄in̄wáiwámi ín̄im̄i wen̄p̄imi dán̄i r̄rar̄in̄i.’ rar̄in̄aḡi n̄w̄in̄r̄fná re rar̄iḡoȳnérin̄i, ‘X̄fo r̄f̄pa mepa ner̄fnáȳf, xw̄iyá meár̄in̄pax̄f rar̄in̄i.’ rar̄iḡoȳnérin̄i.

17 Maj̄imaj̄fá ikár̄in̄ro s̄n̄w̄f̄n̄n̄ supár̄iro eḡoȳné, ḡf̄m̄in̄i ḡip̄i seáȳf e imón̄n̄i? S̄n̄n̄ gor̄f an̄n̄ r̄diyowá yar̄iḡiwámi wen̄p̄i seáȳf e rimón̄n̄i? An̄n̄ r̄diyowá yar̄iḡiwá seáȳf e rimón̄n̄i? An̄n̄ r̄diyowá yar̄iḡfá ηw̄fá iwámi gor̄f s̄n̄ap̄i sa e wen̄aḡi náni en̄i ηw̄fá imón̄n̄aḡi náni an̄n̄ iwá seáȳf e imón̄n̄i. Aȳn̄n̄n̄ ámá wo r̄diyowá yar̄iḡiwámi dán̄i ráná pí náni ‘Xw̄iyá meár̄in̄pax̄f b̄i m̄rar̄in̄i.’ rar̄iḡfár̄ini? 18 Soȳné rip̄i en̄i rar̄iḡoȳnérin̄i. Ámá ḡiȳf ḡiȳf aiwá peax̄f tan̄ro náni ír̄áf noa peyin̄ne dán̄i rar̄in̄aḡi n̄w̄in̄r̄fná ‘Aȳf anan̄rin̄i.

Xwiyfá meárinipaxí bí mīrarinini.’ rīro áamá aiwá peaxí seáyí e ikwiárininipimi dání rarīnagi nīwīnīríná ‘Ayí apimi dání rīpī xixeni mepa nerínáyí, xwiyfá meárinipaxí rarini.’ rīro yarīgfoýínérini. ¹⁹ Sīnīwīnī supárigfoýíné arige nerí yapí e uréwapīyarīgárini? Gīmīnī gīpī seáyí e imónini? Aiwá peaxí ikwīkwiárimf yarīgápī seáyí e rimónini? Íráf noa peyinīpī seáyí e rimónini? Íráf onīpī aiwá nīwí imīxarīnagi nání íráfīpī seáyí e imónini. ²⁰ Ayínáni áamá íráf onīpīpimi dání nīrīróná aiwá seáyí e ikwiárininipimi dání enī rarīnō. ²¹ Áamá rīdiyowá yarīgíwámī dání nīrīróná Gorīxo anīwámī ínīmī nīweanōmī dání enī rarīnō. ²² Áamá ‘Anīnamī dání rīrarīnī.’ nīrīróná Gorīxo íkwīanīwí éf nīweanē dání rīro xewanīnō éf nīweanōmī dání rīro enī yarīnō. Ayínáni xwiyfá soýíné ‘E dání nīrīríná ananīrini.’ rarīgáyí nīpīkwīnī nīpīkwīnī mīrarīgfoýínérini.

²³ Nwí ikaxí mewegfoýíné tīnī Parisioýíné tīnī aweyí! Sfá wīyī soýíné majfá seaórīnfárinī. Sīpī ero nanf ero yarīgfoýíné dīnī sīpī oseainī. Soýíné aiwá nīmīróná anīnī minf yīyí tīnī af tīnī siyó amīpī píránīnī fá nīroro rīxa wé wúkaú imónīnáná wo Gorīxomī mīnī nīwīro aí nīwí ikaxí xwé rīnīnī tīyo ‘Dīxí áamá imónīnīyo xixeni wīarīnīpa áamá xēnwīyo enī axīpī wīirfīnī. Áamá xēnwīyo enī ayá urīmīxīrīfīnī. Gorīxomī dīnī wīkwīrorfīnī.’ rīnīnī ayo soýíné ogámf nero onīmīápiant xīdarīgárini. Segf anīnī minf yarīgá jīapī pīnī mīwīarīpa ero áamáyo nanf mīmīxīpa yarīgápī enī ero nero sīnīwīrīyí, nanf imónīmīnīrī enīrīnī. ²⁴ Soýíné sīnīwīnī supárigfoýíné aiwí áamá wīyo óf sīwánīnī wīarīgfoýíné, inaiwá nīnīro sīdīrfá onīmīápia wenāgī nīwīnīróná ananī emī nīmamoro aí kamerf xwérīxa wenáná sīnīwí mīwīnī o tīnī gwīnárearīgfoýínérini.” nūrīrī awa re oyaiwīpoyīnīrī “None nīwí ikaxí xwé eánīnīyo ogámf neranéná ayf kamerfīnīnī gwīnárearīnwárfanī? Nwí ikaxí onīmīápia eánīnīyo píránīnī nīxīdīranéná ayf sīdīrfá emīnīnī mamoarīnwárfanī?” oyaiwīpoyīnīrī e urīnīnīgīnī.

²⁵ Amī re urīnīnīgīnī, “Nwí ikaxí mewegfoýíné tīnī Parisioýíné tīnī aweyí! Sfá wīyī soýíné majfá seaórīnfárinī. Nanf ero sīpī ero yarīgfoýíné, Gorīxo xeanīnī seaikárīnfá enāgī nání dīnī sīpī oseainī. Soýíné kapīxīyo tīnī xwárfá sīxīyo tīnī bīarīwámī dání wayf nīroro aí xwīoxfīyómīnī segf íwí meaarīgáyí tīnī uyīnī yarīgáyí tīnī magwí enī. ²⁶ Parisī sīnīwīnī supárigfoýíné, kapīxīwámī tīnī xwárfá sīxīwámī tīnī xámī xwīoxfīyómīnī wayf róáná bīarīwámīnī enī nanf imónīnīnō. ²⁷ Nwí ikaxí mewegfoýíné tīnī Pari-

soyfné tñni aweiþ! Sfa wiyi soyfné majfa seaorinfarin. Nanþ ero sipi ero yarigfoyné, Gorixo xeanijþ seaikarinfá enagi nanþ diþþi sipi oseaini. Soyfné áma xwáripáyo seáyi e mfa imixána simajiyþ nanþ rarinjþpáninjþ imóninjþ. Iniminyþ áma enþ nórowapiri piyanþ eaarinþpáninjþ enáná. ²⁸ Áma wí soyfné sijnwþ niseanironá 'Wé rónigfáwarini.' seaiwiarinjagfa wí segþ xwioxfyóminþ nanþ ero sipi ero yarigfápi tñni rikikiríó yarigfápi tñni magwþ enagi sijnwþ mþseanarigfárin. ²⁹ Nwþ ikaxþ mewegfoyné tñni Parisoyfné tñni aweiþ! Sfa wiyi soyfné majfa seaorinfarin. Nanþ ero sipi ero yarigfoyné, Gorixo xeanijþ seaikarinfá enagi nanþ diþþi sipi oseaini. Soyfné Gorixoyá wfa rókiamoagfáyýa xwáripáyo manþ e waripáninjþ sijnáyo xegþ yoþ nearo uráariro áma wé rónigfá enína pegfáwa xwfa weyárinþe eni mfa imixiro neróná ³⁰ re rarigfárin, 'None enína arfowa þweaagína niþwearane sijnwirýþ, awa wfa rókiamoagfáwami þikiarfna none eni nawini wí þikianri enwamani.' rarigfárin. ³¹ Sewaninjoyfné e niriironá xwýfá nimeárinþro réninþ rinarinjþ, 'Negþ arfowa wfa rókiamoagfáwami þikiagfowami xiáwonerini.' áwanþ éninþ rinarinjþ. ³² Soyfné segþ arfowa wfa rókiamoagfáwami niþkiro yagfápi nimúro xwýfá wini meárinþþri nani anani érfixinþ. ³³ Sidroyfne, weaxfa miáoyfné Gorixo xwýfá niseameariri rfa aninjþ wearinjþyo seaikearána arige nerþ urakínþþrfárinþ? Oweoþ, wí nurakínþþrfámani. ³⁴ Píraninjþ arfa épyþ. Nionþ wfa rókiamoarigfáwami tñni áma nijfáwami tñni jwþ ikaxþ éaninjþþi mewegfáwami tñni soyfné tñnj e nani uowárimfa enagi aiwi soyfné awa wami þikiro wami ikfáyo yekwiroáriro wami segþ rotú anþyo dánþ sikwfa ragþ þrfþ uyikiro wa nuro anþ bi bimi þweáfe mxf nixfda uro epþrfárin. ³⁵ Ayþ rþþi nani awami soyfné tñnj e nani uowárimfárinþ. Soyfné xwfa tþyo xwýfá áma wé rónigfá niþonþ go go þikigfa nani rfa meárinþþri awami soyfné tfáminþ uowárimfárinþ. Iwamfó wé róninjþ Aiborþomi þikine dánþ yoparþ wfa rókiamoagþ Sekaraiaomi — O iráf ridiyowá yanþro ikwkwiarimþ yarigfe midáni enána Gorixoyá anþ awawá 'Nwfaxini.' rinþe midáni enána áwinimþ e þikigforini. Omþ þikigfe nani xwýfá meárinþþri áma ayo segþ tfáminþ uowárimfárinþ. ³⁶ Nepa seararinþni, 'Oxþ apixþ agwi rína þweagfáyfné amipþ nionþ seararinþa rþþi niseaimeanfárinþ.' seararinþni.

Jerusalemþ þweáýþ nani rinþþi nanþrini.

³⁷ Jerusalemþ þweáýfné wfa rókiamoarigfáwami þikiro áma Gorixo seyfné tñnj e nani uowárenapinjowami sijná

nearo pikiro yarigfáyiné, nioni karfkarf xinái miá iwíyo ínimi míméamf yarínjpa nioni eni axfpi seaiminri yaríná seyiné mipseaimónariní. ³⁸ Arfá époyí. Gorixo yeáyf niseayimixemearíná anj seyiné nweaanri egfe rixa anipá imónigoí. ³⁹ Ayf ripi nání seararinjini. ‘Seyiné nioni síjwí mnananf néfasáná re ripírfíná nánini nanipírfárini, “Ámináo uowárenapáná weapínfomi yayf seáyí e oumeaneyí.” ripírfíná nánini síjwí nanipírfárini.’ seararinjini.” urínjiginí.

24

“Anj ridiyowá yarigfiwá ikwierómioanfárini.” urínj nánirini.

¹ Jisaso anj ridiyowá yarigfiwámi dání nipeyari waríná xegf wiepisarijowa anj Gorixo nání e mirinijyf awiaxf enagí “Jisaso píraninj síjwí owinini.” niyaiwiro árixá wianiro báná ² o re urínjiginí, “Soyiné síjá anj tiyf níní síjwí riwinarijoi? Nepa seararinjini. Rfíwíyo síjá kíkíroninj ripiyf wo wíomí seáyí e ikwiárinínfámani. Síjá ikwíkweyárininj ripi níní ikwierómioanfárini.” urínjiginí.

Xeaninj iwamfó wímeanfápi nání urínj nánirini.

³ E nurimi nuri dfwí mñj Oripíyo niyiri e éf nweanáná wiepisarijowa Jisaso xegfpi nweanagí niwiniro anwi e nibiro yumí yarínj re wigfawixini, “Joxi áwanj nearei. Síjápí gíná ikwierómioanfárini? Síjwí ayo niwinirane ‘O rixa niweapini anwi ayorfani?’ yaiwirane ‘Sfá yoparfí rixa riyrfani?’ yaiwirane yanfwa nání pí ekijinyo winanfáriní? Joxi nearei.” urfagfa ⁴ o áwanj nurifíná re urínjiginí, “Ámá wí yapf searéwapiyipríxiniri diñj fá nixiriéro éfirixini. ⁵ Ayf ripi nání seararinjini. Ámá obaxf wo wo nibayiro yof nioniyá niriéro yapf re searéwapianiro epírfáriní, ‘Ámá yeáyf seayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyf rarigfo imóninjáonirini.’ searéwapianiro éaná ámá oxí apíxf obaxf ‘Nepaxini.’ niyaiwiro xenwíyo xfdipírfáriní. ⁶ Soyiné ‘Anj nowamini mxf íkwfnaroariní.’ rinánáyf xwíyfá iminj ‘Anj wími mxf inarijoi.’ riníméánáyf wáyf mepa éfirixini. Míxf ayf xámi niga nuri aiwi sfá yoparf Jisasoni weapimfáyi sinirini. ⁷ Ámá gwí wíri niwiápnímearo winiyf tñni mxf iníero ero mxf ináyf wí niwiápnímearo winiyf tñni mxf iníero ero anj wíyf wíyo pobonf eri anj wamí agwí nání ikeamóniro epírfáriní. ⁸ Apí nipiñi e imónarijagí niwinifíná re yaiwírfixiní, ‘Rfwená xwé enfa nání iwamfó

riyí riyarini? Oyini.’ yaiwíríxini. Apíxí niaíwí xirímíní néríná díní re yaiwiarígápa, ‘Ríwéná ríníñí xwé nimíní nání iwamfó ríníarini? Oyini.’ yaiwiarígápa soyíné ení nioní raríñápi imónaríñagí níwínírná re yaiwíríxini, ‘Ríwéná xeaníñí xwé neaímeanfáraní?’ yaiwíríxini. ⁹ Íná soyíné áamá wí fá níseaxero xeaníñí seaikááro seapíkiro epírfa nání áamá wíyo míní wipíríarini. Áamá gwí ríxí wírí wírímí dání níní soyíné nioní níxídaríñagí nání símí tñí seapíríarini. ¹⁰ E seaiaríná áamá obaxí nioní níxídarígáyí ríwí nínímoro wigí wíníyí Jisasoní níxídarígáyí nání áamáyo miyí uríro ayí tñí símí tñí iníro epíríarini. ¹¹ Áamá wí níwiápnímearo mimóní wíá rókiamoarígáwa nimóníro áamá oxí apíxí obaxíyo yapí wíwapíyípíríarini. ¹² Áamá ríkíkíríó niga upíríá enagí nání áamá obaxí wíyo wá níwianíri arírá wiarígápi píní wíarípíríarini. ¹³ E nerí aí gíyí gíyí ení neáníro nioní díní níníkwíro níxídarígáyí sía yoparíyímí nioní ananí yeáyí uyímíxemeámíarini. ¹⁴ Xwíyíá yayí seinaríñí ‘Goríxo xegí xwioxíyo mímeámí nerí seameñweanfa nání segí íwí yarígápi ríwímíní nímamoro nisaníro ñweáírxini.’ ríníñípi áamá nioní níxídarígáyí nuro áamá gwí wírí wírí níyoní xwíá rírí nírimíní amí gímí ñweagíáyo wá níurímémáná enáná sía yoparíyí imóníníarini.

Xeaníñí ríá tñí wímeanfápi nání uríñí náníriní.

¹⁵ “Soyíné wíá rókiamoagí Daniero níriní eanípi áamá sípí seaikáríño aní awawá Goríxoyá ñwíá ikwíroníñíwámí xórórí nerí xwíríá ikíxéagí níwínírná —Áamá gíyíné xwíyíá rípi fá rófáyíné, díní píraníñí moríini. ¹⁶ E níwínírná Judia píropenísíyo ñweagíáyí dífíyo nání éfí yíríxini. ¹⁷ Áamá gíyí gíyí aní wáíwíyo nípeyíro seáyímíní ikwíroníñíwámí níñwearóná ‘Sípi neaikáríño ríxa ñwíá imóníñe xwíríá ikíxearini.’ rínaríñagí aríá níwiríná síní mepa éfírxini. Níwiápnímeámáná amípi ínímí ikwíroníñíwámí wenípi míeaníro nání níwepíniro mípáwipa sa níwepíniro dífíyo nání aníni éfí yíríxini. ¹⁸ Áamá aiwá omíñíyo yarígáyí ení aríá e níwiríná amí iyíá meaníro nání aní e nání mupa sa dífíyo nání éfí yíríxini. ¹⁹ Íná apíxí niaíwí agwí egííwa tñí síní niaíwí amíñí narígííwa tñí aníni éfí upaxí mimóníñagí nání aweyí! Aríge nero dífíyo nání aníni éfí yípíríaríni? Oweoi. ²⁰ Aníni éfí mupaxí neaimónínígníri Goríxomí ríxíñí re uríírxini, ‘Íná imíñí mírípa éwínígní. Sabarfá ení mimónípa éwínígní.’ uríírxini. ²¹ Ayí rípi nání seararíñí. Goríxo xwíá imíxíri

añina imixiri eñe dani ama xeaniñi nimoga bagfa aiwi sipi seaikariño ñwfa imoniñe xwifafa ikixeana xeaniñi rfa tñi seaimenfarini. Xeaniñi ina imoninfa ripi tñi ami wi xixeni imoninfa menini. ²² Gorixo xeaniñi imoninfa api nani 'Anini pñi owiarini.' miyaiwiaripa neri siñwiriyf, ama wiyoyeayf uyimixemeapaxmani. Ama xfo eyiroarinfi enagi nani xeaniñi api nani 'Anini anipa oimonini.' rinifarini. ²³ Ina ama wi 'Siñwf winipoyi. Yeayf neayimixemeanfa nani arfowaya xwfa piaxfo dani iwiaronfoyi rarñwao riworini.' re searanarani, wi 'Jfiworini.' searanarani, arfa miwipa efrixini. ²⁴ Ayf ripi nani seararini. Ama wa niwiapñimearo 'Oxf apixf Gorixo eyiroarinfiyo yapf wiwapiyipaxf rfa imonini?' niyaiwiro yapf wiwapiyaniro nani wi 'Kiraiso, arfowaya xwfa piaxfo dani iwiaronfoyi rarigfo, ayf nionirini.' riro wi 'Wfa rokiamoariniñonirini.' riro nero emimf xwe ama siñwf miwinarigfapi ero ayf riwamonipaxf bi ero eprifarini. ²⁵ Piranini arfa monipoyi. Amipi rfwenfa imoninfaapi nani rixa awañ seararini yapf seiwapiyiprixinirini nani diñi nimoro efrixini. ²⁶ Nionirixa piranini awañ searfa enagi nani ama wi 'Arfa epoyi. O ama nani diñi meñe jfami ñweani.' searana soyne arfa niwiro mupa efrixini. Wi 'Arfa epoyi. O añfo na inimi yumfi ñweani.' searana arfa miwipa efrixini. ²⁷ Ama imoniniñoni niweapirina apianwf nerina añi ikwifroniniñi nimini wfa okiariniña nioneni wfa nokia weapimfa enagi nani ama wi 'O yumfi e ñweani.' searanyf, arfa miwipa efrixini." nuriri ²⁸ awa re oyaiwipoyiniri, "Nionni weapimfae nani ama awañ wi ripaxf menini. Ama nñi siñwf naniprifarini." oyaiwipoyiniri ewayf ikaxf ripi uriniñigini, "Nañwf piyf weñe apurf obaxf penariniñini." uriniñigini.

Áma imóniño weapiníapí nánirini.

²⁹ Ami re uriniñigini, "E neri ai xeaniñi api nñi rixa ni seaimenanana enana apaxf me sogwf sfa yiniri emfa wfa monipa eri siñi añinami dani exweanowiri eri amipi eni eanini añinami eniyf upiyiniri eri rixa nemana enana ³⁰ nionni ekinyinini niga niweapiri ama niyonni siñani wimonana ama gwf arf arf nñi ama imoniniñoni nikinimi gf eni eanini tñi añi pirifo dani agwf tñi weapariniñi siñwf ninanirona ñwf eaprifarini. ³¹ E yarina pekaki aga eni tñi rinagi nionni gf añinajowa ama oxf apixf Gorixo eyiroarinfiyf xwfa riri nirimini ami gimi ñweagfayo wirimeapri uowarimfarini.

Ewayf ikaxf ikfa pikina nánirini.

³² “Soytne ewayf ikaxf ikfa pikfna nani rinihpi nani dihf nimoro nijfa imonipoyi. Ikfa pikfna mimiwfw neanowimana ami iniigf sixf niniri rixa mihf inana, ‘Rixa xwiogwrfani?’ yaiwiarigfari. ³³ Sihwf e niwiniro yaiwiarigfapa nioni seararihayf nini imonarihagi niwinirfna re yaiwirixini, ‘O niweapini nani rixa fwi enihf rironapini? Oyni.’ yaiwirixini. ³⁴ Nepa seararihini. Ama rina hweagfayfne wiyfne sini mipé hweanana amipi nioni seararihapi nimoninfarini. ³⁵ Anfna tni xwfarf tni anipa imoninfafa enagf aiwi xwiyfa nioniyafa wi surfma imoninfamani.

“Nioni weapimfayi nani ama wo nijfamani.” urihf nanirini.

³⁶ “Nioni ami gini gina niweapimfa naniyf ama nini aiwi wo nijfa mimonini. Anfnaif aiwi nioni aiwi nijfa mimonihwini. Sa gf aponi nijfari. ³⁷ Ama imonihani ami wepana ama Nowao tihina yagfapa axipi yarihagfa winimfari. ³⁸ Iniigf waxf sini niroga miwipinimeapa enana ayf sfa Nowao sipixfyo pawinfe nani re nera ugfa wixini. ‘Gorixo iniigf waxf tni xwrfafa wi neaikxenfamani.’ niyaiwiro aiwa niro iniigf niro nera nuro apixf nihwirara uro nimeaa uro nera nusana ³⁹ ‘Pi pi neaimanfani?’ niyaiwi nera warfna iniigf waxf nimaromi unigini. Ama imonihani ami niweapirfna ama maiwi axipi e nera yarihagfa wimeamfari. ⁴⁰ Sfa nioni weapimfayimi ama waú, aiwa omihfyo yarihfiwaú gf anfnajowa wfomi niwirimearo ai wfomi e wariprfari. ⁴¹ Apixf wipaú eni pirawa yunf ikixemf yarfa wfimi niwirimearo wfimi e wariprfari. ⁴² Ayinani soytne awinihf hwearfni. Dixf Aminani bmfafa nani soytne majfa imonihagfa nani dihf tni hwearfrixi. ⁴³ Ewayf ikaxf ripi nani eni dihf mopoyi. Ama wo, anf xiawo ‘fwf mearihjo sfa riyimi rina binrfenihoi?’ niyiwirf sihwiriyf, awi nihwearfna xe nkwirf opawinirf sihwf winimini enifmani. ⁴⁴ Ama imonihani weapimfayi nani eni soytne sini majfa enagfa nani awinihf hwearfrixi.” urihnigini.

Ewayf ikaxf boswo nanirini.

⁴⁵ Jisaso ewayf ikaxf ami bi urimini nani yarihf re winigini, “Omihf wiharihfyf wo xegf bosoya mahf arfa niwirf dihf nehwiperi nerfnayf arige imonini? O re imonini. O omihf ripi nani boswo oimoniri xegf bosu rihpeanorini. O xegf bosoya omihf wiharihfayo umeiri aiwa yanf umeiri yarihporini. ⁴⁶ Boso ami dani nibiri xegf boswo rihpeanho xami yagfapa axipi piranihf yarihagi niwinirfnayf, boswo

yayí owiniñi. ⁴⁷ Nepa searariñiñi. O píraninñí yariniñagí niwiniñíráyí, xegí omiñí nñni eni menífa nání rípeañíáriniñi. ⁴⁸ E neri aiwi bosíwí axo ‘Gí boso yapapíniñi biniñmeninñoi.’ niyaiwirí ⁴⁹ xegí omiñí ani wiirigíáwami iwanñí niñméperi áma papíkí yarigíá wa tñni iniñgí nñro aiwá nñro néra nurífná ⁵⁰ ‘Boso sía riyimiñiñi biniñmeninñoi.’ niyaiwirí yariniñíyí wiyimiñi, sía xfo biniñiyimiñi majífa nimóniriñi yariniñiyimiñi boso ríxa niñémónapiñi re winíáriniñi. ⁵¹ Omiñiñiñi niwákwiñi áma nanñí ero sipí ero yarigíáyí tññí e wáriníáriniñi. E ríniñí xwé winarífná ñwí earo magí íróniñro epíñíeriniñi.” Jisaso ewayí xwiñífa e uriniñiginiñi.

25

Ewayí ikaxí apixí apiyá wé wúkaú naniñiñi.

¹ Jisaso ewayí xwiñífa re uriniñiginiñi, “Áma ‘Gorixoxo xfo xegí xwioxíyo miñmeámí neri oneameñweani.’ yaiwííáyí apixí apiyá wé wúkaú riwaniñí imóninñoi. Íwa ‘Negí áma o xegí apixí sññí meanímiñi niwiriñmiaumiñi biniñoi.’ riniñagí arífa niñwiñro óf e oneairiñmeároniriñi wigí ramixí xixegíniñi niñixárómiñi nuro óf e weninñí nero ñweagííwariniñi. ² Apixí wé ná wúniñi íwa majimajífa ikáriníñgííwariniñi. Wé wíúmiñi daniñí wíwa dññí píraninñí mogííwariniñi. ³ Majimajífa ikáriníñíwa ramixí niñmaxiriñí piurí sixí niñmaxiriñgííwariniñi. ⁴ Dññí píraninñí mófíwa ramixí niñmaxiriñí piurí sixí eni xixegíniñi maxiriñgííwariniñi. ⁵ Íwa weninñí neri ñweañáná apixí sññí meano sñniñi sía óripiñniñi yarífná íwa sá niówáñí nero ríxa sá weñáná ⁶ ríxa áríwegí imónáná ríaiwá re riniñiginiñi, ‘Weninñí époyi. Apixí sññí meáo ríxa iwo bariniñi. Seyíné óf e wiriñménapiñoyi.’ riniñagí arífa niñwiñro ⁷ apixí apiyá níwaniñi niñwiápiñniñmeáro ramixí ápiáwí xwé oweniñiñi ífa niñkiniñiximáná ⁸ majífa ikáriníñíwa wigí piurí yeáyí neriñi ramixí supáraninñagí niñwiñro dññí píraninñí mófíwamiñi re urigíawixiniñi, ‘Negí ramixí supáriminiñiñi yariniñagí naniñi sewayíné piurí biñ neaiapiñoyi.’ uríagífa aiwiñiñi ⁹ íwa re urigíawixiniñi, ‘Oweoiñi, piurí newanéyañi ramixí sewayínéyañi tñniñi newanéyañi tñniñi xixeniñi mimóniniñi. Newanéyañi eni supáriniginiñi. Sewayíné nuro segí eni sítíwá añíyo áma piurí bí yarigíáyo bí époyi.’ uríagífa ¹⁰ majimajífa ikáriníñíwa piurí bí yanñro naniñi úanáñi áma apixí sññí meáo niñbiñiñi apiyá wíwa píraninñí niñixiniñiñi weninñí nero ñweagííwa o tñniñi neriñmeániñi añí aiwá apixí meaniñi naniñi imixárífe naniñi nuro añíyo páwíáná ówanñí yariniñiginiñi. ¹¹ Ówanñí ríxa niñyariniñimáná enífná apiyá piurí bí yanñro úfíwa niñbiñro bíaríwamiñi daniñi re urigíawixiniñi, ‘Ámiñáoxiniñi, Ámiñáoxiniñi,

newané ówanjé neafkwiomeat.’ urfagfa aí ¹² o re uriniginini, ‘Nioni nepa seararini. Nioni sewayiné nani majfonirini.’ uriniginini.” Jisaso ewayé xwiyfa e nuriri ¹³ re uriniginini, “Sfa nioni weapimfayi soyiné majfa enagi nani piraninjé weninjé nero awininjé nweafirixini.

Ewayé ikaxé ominjé wiirigfa wau wo nanirini.

¹⁴ “Ayé ripi nani ‘Awininjé nweafirixini.’ seararini. Nioni ámi niweapirina áma nioni nixdarigfayo wigé niirigfapi xixeni wiimfa enagi nani nioni áma amipi mímúroninjé róninjé imóninjé. O xegé anjé wíyo urinaumiriri nerina áma xináiwáninjé nimóniro ominjé wiirigfawami ‘Eini.’ nuriri xegé iyfa fá nigwé amipi piraninjé umeipiri nani yanjé niwirina ¹⁵ ominjé xixeni epaxowa enagi niwiniri womi nigwé K5,000 mni wiri womi K2,000 mni wiri womi K1,000 mni wiri nemo anjé wíyo urinaumiriri uniginini. ¹⁶ Nigwé K5,000 wio apaxé mé nuré nigwé api tni ominjé nerina sayá nimixiri ámi K5,000 bi sayá imixiniginini. ¹⁷ Nigwé K2,000 wio eni nigwé api tni ominjé nerina ámi K2,000 bi sayá imixiniginini. ¹⁸ E neré aí nigwé K1,000 wio nigwé api nimeámi nuré mininjé niriþimána miraxwoyá nigwé þiné e tiniginini. ¹⁹ Miraxwo anjé wíyo urinaumiriri wago nemésána ámi nibiri ‘Gé nigwé rixa sayá nimixa ugfarfané? Sijnwé owinmni.’ niyaiwiré ‘Gé ominjé niirigfa nigwé winjawa obþoyé.’ rana ²⁰ áma nigwé K5,000 winjé nigwé xfo winjépi tni nigwé K5,000 xfo sayá imixinjépi tni nimeámi nibiri sþwá niwiri re uriniginini, ‘Miraxwe, joxé xámi K5,000 niapinjépi ámi nioni sayá nimixirina K5,000 ámi bi imixinjá ripi sijnwé wnet.’ urfagi ²¹ miraxwo re uriniginini, ‘Gé ominjé niirinoxini, joxé ominjé niirina aninjé miné nanjé niirinoxini, joxé awiaxé éfrini. Ominjé onimía nioni siapinjépi joxé aninjé miné piraninjé niinjé enagi nani gé amipi obaxýo merfa nani “Boswoxiné” niriþiri orirþeáminé. Joxé nwiapiri nioni tni nawini niþwearina yayé nioni ninarinjépa axépi yayé osinini.’ uriniginini. ²² Áma nigwé K2,000 winjé nibiri re uriniginini, ‘Miraxwe, joxé K2,000 niapinjépi nioni sayá nimixirina K2,000 ámi bi rípi xrinjá rípi sijnwé wnet.’ urfagi ²³ miraxwo re uriniginini, ‘Gé ominjé niirinoxini, joxé ominjé niirina aninjé miné nanjé niirinoxini, joxé awiaxé éfrini. Ominjé onimía nioni siapinjépi joxé aninjé miné piraninjé niinjé enagi nani gé amipi obaxýo merfa nani “Boswoxiné” niriþiri orirþeáminé. Joxé nwiapiri nioni tni nawini niþwearina yayé nioni ninarinjépa axépi yayé osinini.’ uriniginini. ²⁴ Áma nigwé K1,000 winjé nibiri re uriniginini, ‘Miraxwe,

joxi aríá ríá wé raríjoxirini. Aiwá joxi jiwanijoxi iwíá muríje miri iwí mímó eje miri yaríjoxi enagí nání ²⁵ nioni wáyí nerí nígwí K1,000 joxi niapíjipi nímeámí nurí xwíá weyárijáriní. Sijwí winei. Dixí nígwípi ripirini.’ uríagi aí ²⁶ míraxwo re uríjíniginí, ‘Gí omíjif níiaríjif ríwí síwíá yíjif roxini, joxi sipíni eníriní. Joxi “Xewanijo iwíá muríje miri iwí mímó eje miri yaríjorini.” níniawiri nání ²⁷ nígwí nioni siapíjipi pí nání nígwí aníyo mitípa eníriní. E nitíri síjwíríyí, nígwí api tñi ámi bí seáyí e ikwíáriníjáná meámíníri éárini.’ nuríri ²⁸ wami re uríjíniginí, ‘Nígwí K1,000 xiríjomi nurápiro K10,000 xiríjomi mñi wípoyi. ²⁹ Ayí rípi nání seararíjini. Ámá gíyí gíyí nioni winápi pírániñf mímepa nerí kikiá neríináyí api aí nurápmíárini. ³⁰ Omíjif níiaríjif sipíomi fá níxero síá yiniñf bíaríwámíni moaipoyi. Síá yiniñeyí ríniñf ayíkwí míwinípa eníá enagí nání ámá jwí earo magí íroníro epírfériní.’ ” Jisaso ewayí xwíyíá e uríjíniginí.

Ámá niyoni mí ómómíximí winíápi nání uríjif nánirini.

³¹ Ámi re uríjíniginí, “Ámá imóníjáoni míxí ináyí nimóníri níknímáná gí aníjajowa tñi nawíni xixíéániñf níga níweapírane íkwianjwí ámáyo mí ómómíximí emfánami éf jweááná ³² ámá gwí wírí wírí nñi gí símímaníjímíni awí eaárpírfáriní. Awí eaáraná nioni ámá sipísipí mearígíáwa sipísipí tñi memé tñi neyíroro sipísipí midáni memé midáni wárarígíápa ámáyo axípi e neyírori midímidáni níwárirífná ³³ sipísipí wé náúmíni wárirí memé onamíjúníni wárirí emfáriní. ³⁴ E nemáná míxí ináyoni wé náúmíni níjweagíáyo re urímíárini, ‘Ámá gí ápo pírániñf seaimíxíyífné níwíapíro oyá xwíoxíyo jweápoyi. Aní o xwíárí imíxíri anína imíxíri eje dání seyífné nání wé roárijé níwíapíro jweápoyi. ³⁵ Ayí rípi nání seararíjini. Nioni agwí niarífná seyífné aiwá bí niapagíáriní. Inígí nání nináná inígí bí niapagíáriní. Nioni aní midároni enjáná seyífné nínipemeámí wagíáriní. ³⁶ Iyíá mayoni enjáná bí níparagíáriní. Sími xí yarífná seyífné níbiri nímenjweagíáriní. Gwí aníyo jweanáná seyífné xwíyíá níjwénapagíáriní.’ urímíárini. ³⁷ E uráná ámá wé rónígíáyí re níripírfáriní, ‘Ámí náoxini, gíná agwí nání yarífná síjwí níranírane aiwá siapagwáriní? Gíná inígí nání sináná inígí siapagwáriní? ³⁸ Gíná joxi aní midánojoxíniñf imóníjáná nísipemeámí wagwáriní? Gíná iyíá mayoxí emearíjagi níranírane iyíá ríparagwáriní? ³⁹ Gíná joxi símíxí yaríjagi nímenjweagwáriní? Gíná gwí aníyo jweanáná xwíyíá

rɪŋwɛnapagwárɪnɪ?’ nɪráná ⁴⁰ mɪxɪ ináyonɪ re urɪmɪárɪnɪ, ‘Nepa seararɪŋɪnɪ, “Seyɪné áamá nionɪ gɪ imónɪgɪfá tɪyo sɪpɪ apiamɪ aiwɪ arɪrá nɪwɪrɪ e nɪwɪrɪnáyɪ ayɪ nionɪnɪŋɪ niagɪawixɪnɪ.” seararɪŋɪnɪ.’ urɪmɪárɪnɪ. ⁴¹ E nurɪmáná wé onamɪŋúmɪnɪ nɪŋweagɪfáyo re urɪmɪárɪnɪ, ‘Gorɪxo nánɪ ramɪxɪnɪgɪfáyɪné pɪnɪ nɪnɪwɪárɪmɪ nuro rɪfá anɪŋɪ wearɪŋɪ xɪo obo tɪnɪ anɪnájɪ xɪomɪ ɪwɪ wikárɪgɪfáwa tɪnɪ nánɪ imɪxárɪŋɪrɪmɪ nánɪ úpoyɪ. ⁴² Ayɪ rɪpɪ nánɪ seararɪŋɪnɪ. Nionɪ agwɪ nánɪ yarɪná seyɪné aiwá bɪ mɪniapagɪárɪnɪ. Inɪgɪfá nánɪ nináná bɪ mɪniapagɪárɪnɪ. ⁴³ Anɪ mɪdánɔnɪ enjáná nɪnɪpemeámɪ wagɪfámanɪ. Iyɪfá mayonɪ emearɪná iyɪfá bɪ mɪnɪpárágɪárɪnɪ. Simɪxɪ wenjáná mɪnɪmenɪweaagɪárɪnɪ. Gwɪ anɪyo ŋweanjáná xwɪyɪfá mɪnɪŋwɛnapagɪárɪnɪ.’ uráná ⁴⁴ wiwanɪŋɪyɪfá re nɪrɪpɪrɪárɪnɪ, ‘Ámɪnáoxɪ gɪná joxɪ agwɪ nánɪ erɪ inɪgɪfá nánɪ sinɪrɪ anɪ mɪdánɔxɪ imónɪrɪ iyɪfá mayoxɪ erɪ sɪmɪxɪ werɪ gwɪ anɪyo ŋwearɪ yarɪŋagɪ nene sɪŋwɪ nɪranɪrane arɪrá mɪsɪpa yagwárɪnɪ?’ nɪráná ⁴⁵ ayo re urɪmɪárɪnɪ, ‘Nepa seararɪŋɪnɪ. Seyɪné áamá nionɪ gɪ imónɪgɪfá tɪyo sɪpɪ apiamɪ aiwɪ arɪrá mɪwɪpa nerɪnáyɪ ayɪ nionɪ enɪnɪŋɪ niagɪawixɪnɪ.’ uráná ⁴⁶ ayɪ rɪnɪŋɪ anɪŋɪ winɪne nánɪ upɪrɪárɪnɪ. E nerɪ aí wé rónɪgɪfáyɪ dɪŋɪ nɪyɪmɪŋɪpɪ tɪgɪfáyɪ ŋweapɪrɪfe nánɪ upɪrɪárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

26

Jisaso nánɪ mekaxɪ megɪfá nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso xwɪyɪfá apɪ nɪpɪnɪ nurɪsáná xegɪ wiepɪsarɪŋowamɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ² “Soyɪné nɪjɪárɪnɪ. Rɪxa sɪfá wɪyauú óráná sɪfá Gorɪxoyá anɪnajo negɪ arɪowamɪ mɪpɪkɪ múronɪyɪ — Enɪná sɪfá ayɪ Judayo Isɪpɪyɪfá mɪxɪ ináyo fá xɛŋwɪrárɪŋáná Gorɪxo nɪáiwɪ xámɪŋɪfá nɪyonɪ opɪkɪmɪnɪrɪ anɪnájɪ oyáo urowárɪŋɪfá aiwɪ Judayɪ o ŋwɪ ikaxɪ urɪŋɪpɪ tɪnɪ xɪxɛnɪ nero bɪsɪkerɪfá yɪsɪ mayɪ úrapɪ nɪmɪxɪro nɪnɪro sɪpɪsɪpɪfá miá nɪpɪkiro ówanɪyo ragɪ xópé yárɪfá enagɪ nánɪ anɪnajo ayo múronɪnɪgɪnɪ. Ayɪnánɪ xwɪogwɪfá o o pwéáná sɪpɪsɪpɪfá miá nɪpɪkiro bɪsɪkerɪfá yɪsɪ mayɪ úrapɪ nɪmɪxɪro narɪgɪárɪnɪ. “Sɪfá ayɪ imónáná wa áamá imónɪŋáonɪ fá nɪnɪxero émáyɪfá ikɪfáyo oyekwɪroárɪpoyɪnɪrɪ mɪnɪ nɪwɪpɪráoi.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ³ Íná apaxɪpánɪŋɪfá imónɪgɪfá xwéowa tɪnɪ Judayɪ wɪgɪfá ámɪnáowa tɪnɪ awa nerɪmeánɪro anɪ apaxɪpánɪŋɪfá imónɪgɪfáwamɪ seáyɪ e imónɪŋo, xegɪ yoɪ Kaiapasoyɪ rɪnɪŋoyáyo awɪ neánɪro ⁴ mekaxɪ re megɪawixɪnɪ, “Jisasomɪ pɪkɪanɪyɪfá yumɪfá arɪge nerane fá xɪranɪréwɪnɪ?” mekaxɪ e nɪmeróná ⁵ re nɪra ugɪawixɪnɪ, “None áamáyo mɪxɪfá émɪxamoanɪgɪnɪ. Aiwá sɪfá

Gorıxo negı arıowami mıpıkı múronıyı nánı imıxarıná íá mıxırıpa oyaneyı.” rınıgıawıxını.

Jisasomi werıxı nanı bı ıwayımonı nanırını.

⁶ Jisaso anı Betanı ηweanána anı áma peyıyı yago Saimonoyáyo ηweanána ⁷ apıxı wı werıxı dıńı nanı eaarıńı sıxı wá —Sıxı awá nıgwı aga xwé ronıwárinı. Awá nımeámı nıbırı o aıwá nımınırı ηweanána í omı mıńıyo ıwayımonıńını. ⁸ İwayımóagı wiepısarıńowa sıńwı e nıwınıro імı wıkı dıńı nıwıawıro re rınıgıawıxını, “Werıxı dıńı nanı eaarıńı apı nıgwı xwé ronıpı pí nánı xwırıá ikıxearını? ⁹ Werıxı apı nıgwı nánı bı nerane sıńwırıyı, nıgwı xwé nımearıná áma uyıpeayıyo arırá nıwirane mıńı wıpaxırını.” rınarıńagıa ¹⁰ Jisaso sıńwı e nıwınırı re urıńınıgını, “Í ayı nanı nıarıńagı nánı pí nánı ayá wı rarıńoı? ¹¹ Ayı rıpı nánı seararıńını, ‘Áma uyıpeayı soyıné tını ínına ηweapırıá eńagı nánı rıwéna aı arırá wıpaxırını. E nerı aı nıonı ínına soyıné tını ηweámıáamanı.’ seararıńını. ¹² Í werıxı apı nıonı nıńıwayımorına ayı xwıá nıweyipırı nánı ıwamıóo nımıxarını. ¹³ Nepa seararıńını. Xwıá rırı nırımını amı gımı xwıyıá nıonı nánı yayı seınarıńıpı wáı nemero nurımerına apıxı rı nıonı werıxı dıńı nanı eaarıńı rıpı nıwayımópı nánı enı repıyı wıána ‘Jisasomi apıxı wı e ıyı reńınıgını?’ yaiwıpırıárını.” urıńınıgını.

Judası nıgwı meámınırı mıyı urıńı nanırını.

¹⁴ E urána Isıkariotı dıńı Judası apaxıpánıńı imónıgıá xwéowa tıńı e nánı nurı ¹⁵ re urıńınıgını, “Nıonı Jisaso nánı mıyı searánaıyı soyıné ‘Omı pí wıanıwını.’ seımónarını?” urıagı nıgwı sırıpá ³⁰ íáyo nıroaro re urıgıawıxını, “Rıpı sıapanıwını.” urána ¹⁶ o e danı “Xegıpı ηweanána pasá umemı nánı sıńwı owınaxıdımemını.” nıyaiwirı e eńınıgını.

Wıepısarıńowa tını aıwá Anıńajo Múronıyı nánı nıgıá nanırını.

¹⁷ Sıá ıwamıóo Judayı bıskerıá yısı mayı úrapı nımıxıro narıgıáyı ıwamıóoyı imónána wiepısarıńowa Jisasomi nıbıro re urıgıawıxını, “Ge nurane aıwá Anıńajo Neamúronıyımı nánı yeanarıńwápı joxı tını nanı imıxarıréwını?” urıagıa ¹⁸ o wiepısarıńıyı waúmı re urıńınıgını, “Awagwı Jerusaremı nánı nurı áma nıonı eararıńáomı nıwımearıná re urıpıyı, ‘Yegı yearéwapıyarıńo re rıńoı, “Nıonı xeanıńı nıpırı anı ayorını. Gı wiepısarıńowa tını joxıyá anıyo aıwá Anıńajo negı arıowami mıpıkı wıarı Múronıyı nánı nanıwını.” rıńoı.’ urıpıyı.” urowarıagı ¹⁹ wiepısarıńowau

nuri Jisaso urípa axípi neri sía Anínajo Múroníyi nání sipísipí miá wo nípíkiri riyamí egfísixíní. ²⁰ Síápi tñí Jisaso xegí wiepísaríní wé wúkaú síkwí waú tñí nñbīro íkwianwíyo éfínñwearo ²¹ aiwá awaú nimíxiri tñípi nñniróná o re urínínigíní, “Nepa seararíní. Soyíné woxí nioní nání miyí nuríríní.” uríagi ²² awa dñí ría uxéagi wo wo re nura ugíawixíní, “Ámínáoxíní, nioní nání mñraríní. Nioní nání mñraríní.” nura úagí ²³ o re urínínigíní, “Múyo nioní tñí axíná eagwiarígwíío miyí nurínoríní. ²⁴ Ámá imónínáoní ríwamíní neáníri rínínípa xixení nípírí aiwí ámá nioní nání miyí nurírí pasá nímēno Goríxo xeaníní ría tñí winíá enagi nání aweyí. Xínái omí mñxírípa neri síñwiríyí, ríníní Goríxo winíápi winímíníri ení menagi nání naní imónímíníri eníríní.” uríagi ²⁵ Judaso, miyí uríno re urínínigíní, “Nírēwapíyarínnoxíní, ‘Aga nionímání.’ nimónaríní.” uríagi Jisaso re urínínigíní, “Jíwanínnoxí aí nñraríní.” urínínigíní.

“Rípi gí waráriní. Gí ragíríní.” uríní náníríní.

²⁶ Jisaso awa síní aiwá nñniróná bisíkeríá bí nímearí api nání Goríxomí yayí nñwirí kwíkwrímí neri wiepísarínnowamí mñní nñwirí re urínínigíní, “Rípi ayí gí waráriní. Nñnirápíro nípoyí.” nurírí ²⁷⁻²⁸ kapíxí iniigí wainí íníníwá nímearí Goríxomí yayí nñwimáná awamí mñní nñwirí re urínínigíní, “Noyínéní ríwá nípoyí. Ayí rípi nání seararíní. Nioní ámá nñní nání nñpíkíaná ragí nioníyá xwíáyo pwarínagi nñwínírná re yaiwipíráoi, ‘Xwíyíá síñí réroárínípi ríxa yoxáfníní yipámonoi. Nene íwí yarínwápi yokwarímí neaiíní nání ría enoi?’ yaiwipíráoi. ²⁹ E neri aí re seararíní, ‘Nioní re dání iniigí wainí ámi wí mñní néra núísáná gí ápo xío xegí xwioxíyo mímēámí nñsearí seamenñweaníe dání ámi nioní tñí nawíní ananí naníwáríní.’ seararíní.” nurírí ³⁰ soní Goríxomí yayí umeaníro nñrímowa nñpeyēaro dñwí Oripipámí nání yigíawixíní.

Pitao “Nísiepísamoárímí éfímíméíní.” uríní náníríní.

³¹ Jisaso wiepísarínnowamí re urínínigíní, “Sía riyimí soyíné noyínéní nñniepísamoárímí upíráoi. Ríwamíní neáníri ewayí xwíyíá soyíné nání re rínínípi, ‘Goríxoní sipísipí xiáwomí píkíoreawáráná sipísipí amí amí umíníaríní.’ rínínípi xixení imóníní nání nioní nñniepísamoárímí éfí upíráoi. ³² Nioní nñnípíkíro aí nioní Goríxoyá dñíyo dání nñwiápínímēámáná Gariri píropenísíyo nání xámí yimíaríní.” uríagi aí ³³ Pitao re

urijinigini, “Ámá wa nowani nisiepisamoárimí úagá aiwi nioni wí nisiepisamoárimí éf umiméini.” urfagi³⁴ Jisaso re urijinigini, “Nepa rirarijini. Sfá riyimi áriwegimí karfkarí siní rfaiwá mtraríná joxi nioni nání rípiáú rípi re nurirfini, ‘Nioni o nání majfárimí.’ nurirfini.” urfagi³⁵ Pitaos re urijinigini, “Nioni ení joxi tfiní ninipikiro aiwi ‘O nání nioni majfárimí.’ wí rimiméini.” nuriri wiepisarijif wfa ení axfipini e nura ugáfawixini.

Gesemani dání Gorixomí xwiyfá urijif nánirini.

³⁶ Jisaso awa tfiní omijif ojikwí Gesemaniyi rinije niremoro re urijinigini, “Soyfné re njweanána nioni dae nuri Gorixomí xwiyfá ririmí wimfini.” nuriri³⁷ Pitaomí tfiní Sebediomí xewaxowaúmí tfiní niwirimeámí nuri dijif rfá uxearijagi³⁸ awamí re urijinigini, “Nioni dijif rfá nxearijagi nání ríxa nipepaxí niarini. Soyfné re njweamáná nioni tfiní nawíní awí onjweaneyi.” nurimí³⁹ niwárimí bí onimiápi nuri sfmímanjfmíni nipfkinimeari Gorixomí rixijif nurirfná re urijinigini, “Gf ápoxini, anani e epaxí enánáyí, xeanijif nioni nímeanfíf kapixí nioni nimfnijif imónijfwá anani ninirápiri emí miwayimoriréini? Nioni e rirarijagi aiwi dijif nioniyáyo mixídf joxiyáyo xídei.” nurimí⁴⁰ wiepisarijowa wárfé nání nbirí awa sá wejagá niwinirí Pitaomí re urijinigini, “Soyfné nioni tfiní bí onimiápi awí njwearane nawíní mñjweapaxí ríseaimónarini? ⁴¹ Soyfné dijif re níseaimónirí aiwi, ‘Jisasomí pí pí wímeáagi aiwi anani númí xídanfwarini.’ níseaimónirí aiwi segf wará éf seaininijot. Éf mñseainipa ení nání awí njjwearo Gorixomí rixijif re urípoi, ‘Awamí obo yapí owíwapiyinirí sñjwí mñneanipa ei.’ urípoi.” nurimí⁴² ámí bí nuri rixijif nurirfná re urijinigini, “Gf ápoxini, nioni kapixí xeanijif nímeaní nání imónijfwá mñnipaxí imónijánáyí, mñnimuropaxí enánáyí, joxi simónarijifpi oimónini.” nurimí⁴³ ámí nbirí wenijif éfíf winijinigini. Wiepisarijowa sñjwí sipfxfpíxf wiarijagi sá riwa wejagá niwinirí⁴⁴ ámí awamí pfiní niwiárimí bí nuri xámí xanomí rixijif nurirfná urípa axípi ámí nurimí⁴⁵ nbirí wiepisarijowamí re urijinigini, “Soyfné siní kikiáfá nero sá riwoyfné ríwejot? Arfá rejot? Ámá imónijáoni fwí yarígfáyí pasá ninimero fá nixirípirí ríxa iyixini. ⁴⁶ Ríxa wiápnimeápoi. Oweaneyi. Sñjwí winípoi. Pasá nímemo ríxa iwo yaparini.” urijinigini.

Jisasomí fáfá xirigfá nánirini.

⁴⁷ Siní e urarfná re enijinigini. Judaso —O wiepisarijif worini. O ámá obaxí apaxfpanijif imónigfá xwéowa

tíni Judayí mebaowa tíni urowaríawa, wigí kirá tíni iwaní tíni nímáximí Judasomí ríwíyo xídigíawa o nípemáximí Jisaso tíni e rémónapíni. ⁴⁸ E nírémónapímáná óf e dání re uríípa, “Nioní pasá numerí kíyí miaúnáná ayí símímajóní seaiaríni. Soyíné ‘O Jisatoríni?’ níyaiwiro ía xírííxíni.” uríípa ⁴⁹ Jisasomí níwímearíná aníni yayí “Gí níréwapíyarínoxíni” nuríí kíyí miaúníni. ⁵⁰ Kíyí miaúnáná Jisaso re uríni, “Nígí ní kumíxíni emearígwííoxíni, joxí nioní ní mímírí baríni ríxa ríníaríni?” uráná awa mírí ní biro omí ía xírígíawíxíni. ⁵¹ Ía xíraríná Jisaso tíni rogíawa wo xegí kirá rení ní mímíxearí apaxípáníni imóníni seáyí e imónínoyá omíni wíiarínomí míni orómíni éyí pírí ní moyíkirí aríá míni níwírípíearí mamówaríni. ⁵² Aríá míni níwírípíearí mamówaráná Jisaso re uríni, “Kirápa aníwámí ámí síxí ikwaseaárei. Xwíyíá re ríníni, ‘Ámá kirá ía ní máxíro ámá pí kíaníro emearígí gíyí gíyo wíníyí ení kirá tíni pí kípíríaríni.’ ríníni díní rímóaríni? ⁵³ Joxí díní re ríyaiwíaríni, ‘O xegí xanomí yaríni níwírínáyí, xano éf umíní nání aní nájí símíni wínarígíawa ía míropaxí wí e bí wí e bí miaúrárí wé wúkaú síkwí wáú iníni múrowárenápíaxíni.’ ríyaiwíaríni? ⁵⁴ Oweoi, ápo nurowárenápíaxí aiwí nioní apí nání yaríni níwírínáyí, ríwámíni nioní nání ‘E níwiro pí kípíríaríni.’ ní ríníni eáníni aríge xíxeni imóníni?” E nurímáná ⁵⁵ xíomí ía xíraníro bíáyo re uríni, “Soyíné ámá íwí xauráparíni womí ía xíraníro nání yarígíapa kirá tíni iwaní tíni ía ní máxímí nioní ía ní xíraníro ríbaríni? Síá ayí ayo nioní aní rídíyowá nání míríníwámí níweámáná searéwapíyaríni aiwí soyíné wí ía ní xíraníro egíámani. ⁵⁶ E nerí aí wíá rókíamoagíawa nioní nání níro Bíkwíyo eagíapí xíxeni imóníni nání soyíné e níaríni.” uráná wíepísarínowa nowaní omíni níwíepísamóarímí éf ugíawíxíni.

Jisasomí xwíríxí umegíá náníni.

⁵⁷ Jisasomí ía xíríáyí omí ní méra nuro Kaiapasoyá aníyo nírí ikaxí eáníni mewegíawa tíni Judayí mebaowa tíni awí eánarígíe nání ní meámí waríná ⁵⁸ Pítao “Jisasomí pí wípíríreoi?” níyaiwírí ná jíamí dání aní naxídfí níwíera númí nurí apaxípáníni imóníni seáyí e imónínoyá aní ákíniyo nípáwírí porisowa tíni nawíní nweanáná ⁵⁹ apaxípáníni imónígíá xwéowa tíni Judayí mebaowa nowaní tíni omí pí kípírí nání “Sínwí íwí wínarogíá xwíyíá omí pí kípíaxí imónínyí bí ouxekwímópoyí.” níyaiwíro

“Xwiyá omi uxekwámopaxí bî oimónini.” niyaiwiro raryá ⁶⁰ áamá obaxí nîbayiro omîni nuxekwámoro aiwî omi anani pîkipaxí wî mimónî niyayífasáná waú nîbîri ⁶¹ omi nuxekwámori re rigísisixini, “Áamá ro re riñorini, ‘Nioni añî ridiyowá yarigíiwá nîpîneari sía wiyáú wiyimîni ámi mîripaxonîrîni.’ riñorini.” rigísisixini. ⁶² E nîrimáná enáná apaxípániñî imóniñî seáyi e imóniño nîwiápîni meari re urîniñigîni, “Joxîni xwiyá rîxekwámoarigíáyî nánî xwiyá wî mîripaxí rîsiarîni? Sîni xwiyá nîrîxekwámoríná rarigíipi, ayí pí nánî rarîñî?” uríagi áí ⁶³ Jisaso xwiyá bî murîniñigîni. Xwiyá bî murarîñagi apaxípániñî imóniñî xwéo sîñwí e nîwîniñî re urîniñigîni, “Joxî nepa Kiraisoxî, áamá yeáyî neayimîxemearíá nánî aríowayá xwíá piaxíyo dánî iwiaroníoyî rarîñwáoxî enánáyî, nepa niaíwí Gorîxoyáoxî enánáyî, Nwíá anîñî sîñî imóniño tíñî e dánîniñî nîrîrî áwanî neareî.” uríagi ⁶⁴ Jisaso re urîniñigîni, “Oyi, ayí rîxa joxî rarîniñî. E nerî áí re rîrarîniñî, ‘Ríwéná seyíné áamá imóniñáoni Gorîxo enî sîxí eániñoyá wé náumîni ñweañagi sîñwí nanîro añînamî dánî agwí tíni weaparîñagi nanîro epírfárîni.’ rîrarîniñî.” uráná ⁶⁵ Apaxípániñî imóniñî xwéo wikí nîwónîrî xewanîño xegí rapîrapí yîniñú naxerî ámináowami re urîniñigîni, “Áamá ro Gorîxomî xewaxonîgîniñî rîxa omî rîperîrî umearîni. Áamá wîni wîni omî xwiyá uxekwámopîrî bîpaxí mimónini. Ai, o Gorîxomî rîperîrî umearíná sewaniñoyíné rîxa aríá wíoi. ⁶⁶ Soyíné dîñî pí yaiwiarîño?” uríagi awa re urigíawixîni, “‘O rípi rîxa nîpîkipaxîrîni.’ neaimónarîni.” nurîmáná ⁶⁷ omî sîmîmaníyo reañwí úriro wé amîmá nemáná earo neríná wa wé piará nupîkákwiayiróná ⁶⁸ re urayigíawixîni, “Kiraisoxîni, dîxí imónigíáyo yeáyî uyimîxemearíá nánî aríowayá xwíá piaxíyo dánî iwiaroníoxîni, áwanî nînearîrî wíá nearókiamoi. Agwî iwanî go reaarîni? Iwanî go reaarîni?” urayigíawixîni.

Pitao “O nánî nioni majárîni.” urîñî nánîrîni.

⁶⁹ Pitao, añî ákiñáyo ínîrîwámîni ñweañomî apíxí omîñî wiiarîñî wî re urîniñigîni, “Joxî Gariri pîropenísíyo dánî Jisaso tíni emearîñî woxîrîni.” uríagi aiwî ⁷⁰ Pitao “Oweoi.” nurîrî “Jíxî rarîñíyî nánî nioni majárîni.” nurîmî nurî ⁷¹ íwî ákiñá tíñî e ronáná ámi wî nîbîrî omî sîñwí nîwîniñî áamá e ñwîxapigíáyo re urîniñigîni, “Áamá royí Nasareti dánî Jisaso tíni emearigíáyî worîni.” uríagi áí ⁷² Pitao “Oweoi.” nurîríná “Xwíá tí tíñî e dánî seararîniñî. Áamá o nánî nioni majárîni.” nurîmáná enáná ⁷³ ríwíyo onîmiápi e

rówapıgıáyı anwı e nıbıro Pitaomı re urıgıawıxını, “Xwıyá joxıyá Garırı pıropenısıyo dánıyıf rarıgıápı axıpı rarıñagı nánı joxı ayıyá woxırını.’ neaimónarını.” uráná ⁷⁴ o sıpı ikaxı nıméperi re urıñınıgını, “Xwıá tı tıñı e dánı re seararıñını, ‘Nepa o nánı nıonı majıárını.’ seararıñını.” uráná re enıñını. Karıkarı rıaiwá rıñınıgını. ⁷⁵ Karıkarı rıaiwá ráná ámı pıné Jıaso urıfıpı “Karıkarı sıñı rıaiwá mırıñáná joxı bıaú bı ámá wıyo re urırını, ‘O nánı nıonı majıárını.’ urırını.” urıfıpı dıñı nıwinrı e dánı nıpeyearı ñwı pıyıf wırınıñınıgını.

27

Jıasomı Pairato tıñı e wárıgıá nánırını.

¹ Wıápı tını apaxıpánıñıf imónıgıá xwéowa tını Judayıf mebáowa tını Jıasomı nıpıkiprı nánı xwıyá nımearımáná ² gwı nıyiro nımeámı nuro émayıf gapımanıf Pairato tıñı e wárıgıawıxını.

Judası gwı yaımınıñıf nánırını.

³ Judası, Jıasomı mıyıf urıfo mebáowa “Jıaso xewanıño rıfıpı nánı pıkipaxıf imónıñagı nánı émayıf opıkıpoyı.” rarıñagıfa arıfa nıwirı dıñı sıpı wıagı nıgwıf sırıpá 30 mını wıfıpıf ámı nımeámı nurı apaxıpánıñıf imónıgıá xwéowamı tını Judayıf mebáowamı tını mını wımınırı nerına ⁴ re urıñınıgını, “Nıonı ámá fıwıf bı méomı mıyıf nurırı nánı sıpıf ikárınıñını.” urıfagıf aı awa re urıgıawıxını, “Jıwanıñoxıf éfıpı nánı none pí nánı neararıñını? Jıwanıñoxıf ikıxéını.” urıfagıfa ⁵ Judası nıgwıfı rıdıyowá yarıgıfıwámı e emı nımoánımo nurı xewanıño gwı yaımınıñınıgını.

⁶ Judası peyeáaná apaxıpánıñıf imónıgıá xwéowa nıgwıf apı nımearo re rınıgıawıxını, “Nıgwıf rıpıf ámá opıkıpoyınırıf wıwápıf enıñıf nánıf nıgwıf Gorıxo nánıf anıf rıwámıf tarıgıápıf tınıf nawınıf nıkwıerórınáyıf, ayıf nıpıkwınıf menını.” nırınıro ⁷ nıgwıf apıf nánıf xwıyá nırınıfáwa nıgwıf apıf nımeámıf nurof ámáf mıdánıf imónıgıáyıf xwıfáf weyıpıfıfa nánıf xwıfáf xegıf yof Xwárıfáf Sıxıf Imıxarıgıáyıfıyıpıyıf rınıñıfıpıf bıf egıawıxını. ⁸ Nıgwıf ámáf opıkıpoyınırıf wıgıfıpıf tınıf xwıfáf apıf bıf éagıfa nánıf yof Ragıfıyıf wıragıfırını. Agwıf enıf sıñıf e nıra warıño. ⁹ Awa e éanáf xwıyáf Gorıxoyáf wıfáf rókıamoagıf Jeremaıo nıwurıyırıf rıfwamıñıf eanıf rıpıf, “Awa nıgwıf 30 Isırerıyıf ‘Ámáf wo xegıf wo nánıf mıyıf nearánáf wıanıf wárını.’ rınıgıfıpıf nımearo ¹⁰ xwıfáf xegıf yof Xwárıfáf Sıxıf Imıxarıgıáyıfıyıpıyıf rınıñıfıpıf Gorıxof sekaxıf nırınıfıpıf tınıf xıxenıf bıf nero mınıf wıgıawıxını.” Xwıyáf e nırınırıf éanıfıpıf ináf xıxenıf e imónıñırınıf.

Pairato Jisasomi yarɨŋɨ wiayɨŋɨ nánɨrɨni.

¹¹ Jisasomi nimeámɨ nuro gapɨmanɨ Pairato tɨŋɨ e mearémóaná gapɨmano yarɨŋɨ nɨwiayirɨná re urɨŋɨnigɨni, “Joxɨ mɨxɨ ináyɨ Judayɨyáoxɨrani?” urɨŋɨŋɨ Jisaso “Joxɨ e rarɨŋɨni.” urɨŋɨnigɨni. ¹² Apaxɨpánɨŋɨ imónɨgɨfá xwéowa tɨni Judayɨyá mebaóowa tɨni xwɨyɨfá obaxɨ omɨni uxekwɨmoarɨŋagɨfá aiwɨ o xwɨyɨfá xɨxe urɨpaxɨ nimónɨrɨ ai bi murɨŋɨnigɨni. ¹³ Xwɨyɨfá bi murɨ yarɨŋagɨ Pairato sɨŋwɨ e nɨwinɨrɨ re urɨŋɨnigɨni, “Xwɨyɨfá obaxɨ ‘Joxɨnɨ rɨxekwɨmoayarɨgɨfáyo arɨfá mɨwipa rɨyarɨŋɨni?’” nurɨrɨ ¹⁴ Jisaso xɨomɨ uxekwɨmoarɨgɨfá bi nánɨ ai xɨo bi murɨ yarɨŋagɨ nɨwinɨrɨ ududɨ winɨŋɨnigɨni.

Pairato Jisasomi níkwearɨ wárɨmɨnɨrɨ enɨpɨ nánɨrɨni.

¹⁵ Sɨfá Gorɨxo Judayo mɨpɨkɨ wiárɨ múronɨŋyɨ imónɨŋáná xwiogwɨ ayɨ ayo Judayɨ nuro wigɨ gwɨ ŋweagɨfá wo nánɨ émáyɨ gapɨmanomɨ yarɨŋɨ wíáná o ayo yayɨ owimómɨnɨrɨ wigɨ go go nánɨ wimónarɨŋɨyɨfá wáriagɨrɨni. ¹⁶ Iná wigɨ áamá gwɨ ŋweanɨ wo Barabasoyɨ rɨnɨŋo Judayɨ nɨni yoɨ oyá nɨjɨfá imónɨgɨfárɨni. ¹⁷ Ayɨnánɨ áamá sɨpɨfá ayɨ gapɨmanɨ Pairato tɨŋɨ e awɨ eánáná o re urɨŋɨnigɨni, “Nionɨ go seawárɨmɨrɨni? Barabaso seawárɨmɨrɨrɨni? Jisaso, áamá Kiraisoyɨ rarɨgɨfo seawárɨmɨrɨrɨni?” urɨŋɨnigɨni. ¹⁸ Ayɨ rɨpɨ nánɨ e urɨŋɨnigɨni. O nɨjɨfárɨni. Apaxɨpánɨŋɨ imónɨgɨfá xwéowa Jisasomɨ sɨpɨ dɨŋɨ nɨwɨaiwiro nánɨ xɨo tɨŋɨ e wárɨfá nánɨ o nɨjɨfárɨni. ¹⁹ Rɨpɨ nánɨ enɨ “Jisaso seawárɨmɨrɨrɨni?” urɨŋɨnigɨni. O íkwɨanɨwɨ xwɨrɨxɨ mearɨŋɨnámɨ éfɨ ŋweanɨáná xɨepɨ Jisaso nánɨ xwɨyɨfá re uowárɨnapɨŋɨnigɨni, “Árɨfwɨyimɨ áamá o nánɨ orɨŋá nɨwinɨrɨnáná dɨŋɨ rɨfá nɨxéɨnigɨni. Ayɨnánɨ áamá wé rónɨŋɨ omɨ sɨpɨ wɨ mɨwimɨxɨpanɨ.” uowárɨfɨ enagɨ o áamá e epɨroyɨ egɨfáyo “Jisaso seawárɨmɨrɨrɨni?” urɨŋɨnigɨni. ²⁰ E urɨŋɨŋɨ aiwɨ wɨfá mónɨŋɨmɨ apaxɨpánɨŋɨ imónɨgɨfá xwéowa tɨni Judayɨyá mebaóowa tɨni áamá oxɨ apɨxɨ aiwá apɨ nánɨ epɨroyɨ egɨfáyo re urɨmɨfá enagɨ nánɨ, “‘Barabasomɨ neawárii.’ urɨro ‘Jisasomɨ opɨkɨpoyɨ.’ urɨro éfɨrɨxɨni.” urɨmɨfá enagɨ nánɨ ²¹ gapɨmano áamá e epɨroyɨ egɨfáyo “Áamá rowaú gɨmɨni go seawárɨmɨrɨrɨni?” uráná ayɨ re urɨgɨfawixɨni, “Barabaso neawárii.” urɨŋagɨfá ²² Pairato re urɨŋɨnigɨni, “Nionɨ Jisaso, áamá Kiraisoyɨ rarɨgɨfomɨ pí wimɨrɨni?” urɨŋagɨ nɨni re urɨgɨfawixɨni, “Omɨ ikɨfáyo seáyɨ e oyekwɨroárɨpoyɨ.” urɨŋagɨfá ²³ o re urɨŋɨnigɨni, “Pí nánɨ? Pí fɨwɨ éfɨ nánɨ yekwɨroárɨmɨrɨni?” urɨŋagɨ aiwɨ ayɨ xwamiánɨ nura nuro re urɨgɨfawixɨni, “Omɨ oyekwɨroárɨpoyɨ.” nɨra warɨnáná ²⁴ Pairato “Gɨ xwɨyɨfá arɨfá mɨnɨpa epɨrɨ enagɨ nánɨ

ámí bî nurîrî aî nanî wî imónîñîmenîñoî. Rîxa mîxîñî épîmîxamopîráoi.” nîyairî áamá ayî re oyairîwîpoyîñîrî, “O ‘Jisasomî xe oyekwîroárîpoyî.’ nîrîrî aî ‘Reá mîroánîpa oemîñî.’ nîyairî rîa yarîñî?” oyairîwîpoyîñîrî wigî sîñwî anîgîe dánî wé wayî nîrónîrî re urîñîñîgîñî, “Áamá ro manî nionîyáyo dánî pîkipîrîméoî. Sewanîñîyîné segî manîyo dánî pîkipîráoi.” urîagi ²⁵ áamá nîñî re urîgîawîxîñî, “Oyá ragî pí enîñoî xe oneaxénîñî. Negî nîaiwîyo enî xe oxénîñî.” uráná ²⁶ Pairato re enîñîgîñî. Barabaso nîwárirî porisowamî re urîñîñîgîñî, “Jisasomî sîkwîfá ragî pîrî nuyîkîmáná íkîfáyo seáyî e yekwîroárîpoyî.” nurîrî mîñî wîñîñîgîñî.

Porisowa Jisasomî rîperîrî megîfá nánîrîñî.

²⁷ Porisowamî mîñî wíáná awa Jisasomî nîmeámî gapîmanîyîyá anîyo —Anî yoî Pîretoriumîyî rîñîñîyorîñî. Anî ayo nîpáwîro porisî nowamîñî “Eîñî.” nurîro “Omî rîperîrî omépeaneyî.” nîrîñîro re egîawîxîñî. ²⁸ Omî rapîrapî xegî yîñîñî nîwirîro emî moro ámî ayîfá rîñî wú, mîxî ináyowa yînarîgîfáyo dánîyîf wú nîmearo uyîrîro ²⁹ ópîyá enîñîñîf imónîñîf wîrî nîkîkîyîmáná mîxî ináyî amînanîwîñîñîf imónîñîf mîñîyo dîkînarîgîfápa omî enîf tîñî mîñîyo udîkiárîro xoyîwá wîyî mîxî ináyowa maxîrarîgîfápa fá umîrîro nemáná agwîrîwámîñî xómîñîf nîyîkwîro rîperîrîf numerîná re urayîgîawîxîñî, “Judayîyá mîxî ináyoxîñî, yayî osianeyî.” nurîro ³⁰ reanîwîf nîwúrayîro xoyîwáyî nurápirîro mîñîyo neaayîro ³¹ rîxa rîperîrîf numearîfásáná rapîrapîf ayîfá rîñî nîwirîro ámî xegú nuyîrîmáná íkîfáyo seáyîmî yekwîroáranîro nánî nîméra ugîawîxîñî.

Jisasomî íkîfáyo yekwîroárîgîfá nánîrîñî.

³² Yekwîroáranîro nánî anî apimî dánî nîméra nuróná Jisaso rîxa enî meánîf yarîñagîf nîwîñîro áamá wo, Sairinî dánîf Saimonomî sekaxî re urîgîawîxîñî, “Yoxáf rîpá nîmeámî wuiî.” nurîro ³³ rîxa dîwîf mîfeyoanîf apîkwîf xegî yoî Gorîgotaî rîñîñîfîmî —Dîwîf apî yoî mîkîf áamá mîñîf gîxweá nánîrîñî. Dîwîf apîkwîñîmî nîrémoro ³⁴ wa Jisaso rîñîñîf mîwîñîpa oenîrî marîsîñîfá yîkîf yarîñîf bî iniñîgîf wainîyo niwayîmómáná nawîñî oimónîrî kîrîkîrîf nîmearî e nero mîñî wíáná iwamîfó gîgîf éáná mîñîpaxîf wimónîñîñîgîñî. ³⁵ Porisowa omî rîxa yoxáfyo seáyî e nîyekwîroárîmáná “Oyá rapîrapîf none go go meanîrîfenîñoî?” nîrîñîro áwîñî e nîtîmáná sárú nemáná ³⁶ éf nîñwearo Jisasomî awî nîmenîwearo ³⁷ áamá nîñî “O fîwîf apîf éf nánî rîpîkiarîñoî?” oyairîwîpoyîñîrî íkîfá

wára nimearo “Ámá ro Jisaso Judayíyá mixí ináyorini.” niri ro ríwamini nearo mini tñi e seayi e piraugíawixini. ³⁸ Jisasomi niyekwiroárirí ná ámá íwí mearigííwaumi eni midimidáni yekwiroárigíawixini. ³⁹ Ámá óyimi biri uri niyayirí ná peayí sñwí niwiniro mini kiríkirí nimearo ikayíwí numeariróná ⁴⁰ re urayigíawixini, “Re riñoxirani? ‘Niwaninoní aní ridiyowá yarigííwá nipi neari gí niwini sía wiyau wiyimi ámi mirimíarini.’ riñoxirani? Joxi nepa niaíwí Gorixoyáoxi enánayí, jiwaniñoxi ení niyoaárimini wepínei.” rayigíawixini. ⁴¹ Apaxípanini imónigíá xwéowa tñi ñwí ikaxí eáninipi mewegíáwa tñi Judayíyá mebáowa tñi ámá biri uro yayarigíáyí riperirí umeararigíápa awa eni riperirí numero re rigíawixini, ⁴² “O ámayo ‘Nioni támini báná yeayí seayimixemeámíarini.’ uragí aí xewaniño arirá minipaxíriní. Íkíayo dani ení niyoaárimini wepínánayí, ananí dñi wíkwíroaníwini. ⁴³ O Gorixomi dñi niñwirárirí re rinariñorini, ‘Nioni niaíwí Gorixoyáonirini.’ rinariñorini. Gorixo xewaxí ro nani yayí niwinirínayí, ríxa éf oumíni. Arirá winiríenñoinirí sñwí wínaníwini.” rigíawixini. ⁴⁴ íwí mearigííwau midimidáni yekwiroárinigííwau eni Jisasomi ikayíwí numearirí ná axípiní rigíisixini.

Jisaso pení nánirini.

⁴⁵ E néra núfasaná enána ríxa sogwí áwini e 12:00 imónaná re eniniginí. Aní nímíni sía yinariñiniginí. Sía niyinariñisána ríxa 3:00 p.m. imónaná ámi wía óniñiniginí. ⁴⁶ Ámi wía ónáná Jisaso xegí Xibiruyí píné tñi ríaiwá re riñiniginí, “Eri, Eri, ramí sabakítani?” urinipiyí re niri rí ná uriniginí, “Gí Gorixoxini, gí Gorixoxini, joxi pí nani niepisamoarini?” ríaiwá e rana ⁴⁷ ámá e rówapigíáyí wí Jisaso e ríagi aríá niwiro re rinigíawixini, “Wía rókiamoagí Irajao nani ríaiwá rí rariñi?” niriñiro ⁴⁸ ayí wigí wo aníni nuri íríkwí bí nimeari wegíwá wá tñi ayíñwí níkwíroárimáná ini gí wainí níá ení bí íríkwípimi niwayimómáná Jisaso oninirí wimixánimíni rí yarí ná ⁴⁹ xegí winiyí re urigíawixini, “E mepani. Irajao niwepinirí arirá winiríenñoi? Arirá míwipa eniríenñoi? Sñwí owínaneyi.” rariñá ⁵⁰ Jisaso ámi ení tñi ríaiwá bí niri rí ná xegí dñi niyámiga uniginí. ⁵¹ Xegí dñi niyámiga úaná re eniniginí. Rapírapí aní ridiyowá yarigííwami awawá ñwíá Gorixoyá nani niyimáronirí epanioárininí yoparí éde dani xegípi naxega niwepinirí wúkaú imónirí xwíá poboní éaná sñá xwé áwini mí ni jiga uri ⁵² ámá xwáripá noxoága úaná ámá Gorixomi dñi wíkwíroagíá piyíyí wegíe dani sñi

ero egíawixini. ⁵³ Piyí ayí Jisaso ríxa níwiápini meámána enána nuro Jerusaremí rémóána áma obaxí ayo síŋwí winigíawixini. ⁵⁴ Porisowami seáyí e imóniŋo tñni porisí xfo tñni Jisasomi awí mearogíawa tñni xwíá poboní eri amipí e imóniri éagí níwiniro óf níkariniro re riniigíawixini, “Áma royí neparini. Gorixomi xewaxorini.” riniigíawixini.

⁵⁵ Apixí obaxí “Jisasomi saní nurápa númi ouxfdaneyi.” niriro Gariri piropenisíyo dání bííwa ná jfami nírómana síŋwí winigííwa ríwarini. ⁵⁶ Íwa wí Magídara dání Maríaíri. Ámi wí Jemisomi tñni Josepomi tñni xinái Maríaíyí riniŋiri. Ámi wí Sebediomí xewaxowaúmi xináíri.

Jisasomi xwíá weyárigíá nániri.

⁵⁷ Ríxa sogwí nokepá tñni áma amipí mímúroniŋí wo —O Arimatia dání Josepoyí riniŋorini. O ení Jisaso wiepisiŋíyí worini. ⁵⁸ O émayí gapímaní Pairato tñí e nání nuri Jisaso piyomi xwíá weyáriminiri nání yaríŋí wíána Pairato porisowami “Xe omeaniri síŋwí winípoi.” uríagi ⁵⁹ Josepo nuri piyomi nímeari rapírapí apíá xaiwí wenípi tñni xopíxopí nírómana ⁶⁰ síŋá óf xewaníŋo nání rixiŋíyimi —Ayi áma síní míweníyirini. Ayimi nímeami nípáwiri nítimána síŋá piára xwé wo mímegwínarí nímera nuro síŋá óyimi nípíroárimí uníniŋini. ⁶¹ Magídara dání Maríaí tñni Maríaí wí tñni ípaú síŋá ófyi midániŋe niŋweámána Jisaso piyomi e tariŋagi winigíisixini.

Jisaso piyomi awí mearogíá nániri.

⁶² Sía Sabaráyo nání Judayí amipí píraníŋí imixárarigíáyí óráná wíapí tñni apaxípaníŋí imónigíá xwéowa tñni Parisiowa tñni awa gapímaní Pairato tñí e awí neániro ⁶³ Jisaso piyo nání re urigíawixini, “Ámináoxini, yapí neaiwapíyíŋo síní mípé niŋweariná re riniŋípi, ‘Sía wíyaú wíyi óráná ámi wiápini meámári.’ riniŋípi nání diŋí neainariŋagi nání baríŋwini. ⁶⁴ Oyá wiepísaríŋowa níbiro piyomi íwí nímearo pñf nítimána ámayo re urípírixiniri, ‘O ríxa wiápini meáiniŋini.’ urípírixiniri joxí porisí wami sekaxí re uowárei, ‘Omí xwíá weyárigíe nání nuro awí sía wíyaú wíyimi mearópoi.’ uowárei.” urána ⁶⁵ Pairato re uriniŋini, “Sewaníŋoyíné porisí wa awí mearopíri nání nímeami nuro soyíné íwí mímeapa oépoiŋiri yaríŋápa wiepísaríŋowa piyomi íwí meapírixiniri e e nurára úpoi.” uríagi ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwíá weyáriníŋe porisowami e e nurára numána síkí bí nímearo símímajíó nání síŋá píroniŋomi seáyí e ikwiáragíawixini. Apí míwenána

“Ámá nɪpáwiro piyomi meáíáríani?” yaiwianíwáníro nání e egíawixíni.

28

Jisaso ámi wiápínimeañí nániríni.

¹ Magídara dání Mariaí tñni Mariaí wíi tñni Sabaríá ríxa wéaná Sadéyo isíáyo ípaú Jisasoyá xwáripáyo síñwí wínanírí nání nuri ² síni mírémopa yaríná re eníñigíni. Poboní xwé wí éaná aññají Goríxoyá wo aññamí dání níweapírí síñá xwáripáyo ófíyimi píroárígíto mímegwínarí néra nuri ófíyimi níwiemoárímáná síñáomi seáyí e éfí ñweáagi ³⁻⁴ porisí awí mearoarígíáwa aññajo ápiañwí yaríñípa wíá éñíñí nókirí ñweañagi níwíníro xegí rapírapí ení síñwí mímíñí iníí yíníñagi níwíníro ófí níkaríníro piyíníñí nímoníro xwíámí piérínowigíawixíni.

⁵ Aññajo síni xwáripá tññí e ñweañáná ípaú rémónapíagí re uríñíñigíni, “Aípagwí wáyí mepaní. Nioní níjíríni. Aípagwí Jisaso, piyomi íkíáyo yekwíroárígíto síñwí wínanírí baríñí. ⁶ O re míweníni. Xíto searíñípa ríxa níwiápínimeámí úñigíni. Aípagwí xíto mí tígíte níbíri síñwí wínípiyí.” nuríni ⁷ ámi re uríñíñigíni “Ríxa nuri xegí wiepísaríñowamí re urémeápiyí, ‘“O xwáripáyo dání ríxa níwiápínimeámí úñigíni. Aríá épiyí. O Garíri píropenísíyo nání xámí yífími soyíné e níyoaro síñwí wínípíríáríni.” urémeápiyí.’ eararíñíni.” uríagi ⁸ ípaú aññí xwáripáyo píni níwíárímí nuríná wáyí íkaríníri yayí íkaríníri néra nuri wiepísaríñowamí áwaní urémeanírí aññí waríná re eníñigíni. ⁹ Jisaso ípaúmi níwímearí “Gí ámá aípagwí!” nuríni yayí e wíáná ípaú añwí e nuri míñí xwíáyo níkwírorí xegí síkwí fá níxíríríná omí seáyí e umegíisixíni. ¹⁰ Seáyí e uméáná o re uríñíñigíni, “Aípagwí wáyí mikárínípaní. Sa nuri gí ámá imónígíáwamí áwaní re urípiyí, ‘“Soyíné Garíri píropenísíyo nání yíríxíni.” ríñoi.’ nuríni re urípiyí, ‘“Nioní e síñwí nanípíríáríni.” ríñoi.’ urípiyí.” uríñíñigíni.

Porisowamí xwapírí eaárígíá nániríni.

¹¹ Ípaú síni wiepísaríñowa tññí e nání waríná re eníñigíni. Porisí awí mearófáwa Jerusaremíyo nírémo apaxípáníñí imónígíá xwéowamí wa wíníápí nípíni nání repíyí wíáná ¹² awa Judayíyá mebaówamí awí neaáríro xwíyíá nímíximáná porisowa áwaní murípa éfíríxíni nígwí xwé obaxí míni níwiro ¹³ re urígíawixíni, “Ámá wí yaríñí seaíaná re urííríxíni, ‘Áríwíyimi none sá weñáná xegí wiepísíñowa níbíro piyomi fíwí nímeámí ugíawixíni.’ urííríxíni. ¹⁴ Gapímaní Pairato xwíyíá apí rínaríñagi aríá

nɪwɪrɪnáyɪ, o iwanɪ seaeanɪgɪnɪrɪ samɪɪɪɪ imɪxanɪwá enagɪ nánɪ ayá sɪwɪ nɪsearorɪ dɪɪɪ obɪbaxɪ mɪmopanɪ.” urɪagɪá
 15 porisowa nɪgwɪ apɪ nuráɪɪro apaxɪpánɪɪɪ imónɪgɪá
 xwéowa urɪápa axɪpɪ e yarɪná pɪné apɪ Judayɪ anɪyo
 rɪnɪmɪɪpɪ agwɪ sɪnɪ rɪnɪmearɪnɪ.

Jisaso wiepɪsɪɪɪowa tɪnɪ ámɪ erɪmeánɪgɪá nánɪrɪnɪ.

16 Wiepɪsɪɪɪ wé wúkaú sɪkwɪ wo awa Gariri pɪropenɪsɪyo dɪwɪ Jisaso urárɪɪɪpɪmɪ nánɪ nɪyoaro 17 omɪ nɪwɪnɪróná seáyɪ e numero aiwɪ wa “Jisasorɪnɪ.” yaiwiro wa “Ámá ro nepa Jisasorɪnɪ?” yaiwiro yarɪná 18 o anɪwɪ e nɪbɪrɪ re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxo ‘Amɪpɪ anɪnamɪ imónɪrɪ xwɪárɪmɪ imónɪrɪ enɪpɪ nánɪ joxɪ apɪ nɪpɪnɪ nánɪ nɪnɪ tɪɪoxɪ imónɪrɪnɪ.’ nɪrɪɪ enagɪ nánɪ 19 re seararɪɪnɪ, ‘Soyɪné nuro ámá gwɪ rɪxɪ wɪrɪ wɪrɪmɪ gɪ wiepɪsarɪɪɪɪnɪɪɪ nɪwɪmɪxa nuróná re erɪnɪ. Yoɪ ápo Gorɪxoyáɪpɪmɪ dánɪ tɪnɪ xewaxonɪyáɪpɪmɪ dánɪ tɪnɪ kwɪyɪpɪmɪ dánɪ tɪnɪ wayɪ umeairo 20 sekaxɪ nionɪ searɪɪɪá nɪpɪnɪ xɪdɪpɪrɪá nánɪ uréwapɪyɪro erɪnɪ. Rɪpɪ enɪ arɪá époyɪ. Nionɪ anɪɪɪ dɪɪɪ seakɪkayómɪárɪnɪ. Sɪá yoparɪyɪmɪ e nánɪ aí nɪseakɪkayóá umɪárɪnɪ.’ seararɪɪnɪ.” urɪɪɪnɪgɪnɪ.

Xwiyá yáy neainaríj Mako eanjípirini.

Ríwamíj rípi “Xwiyá yáy neainípxá Mako eanjípiyí” ríníjírini. O Jisaso gí wíepísaríjáowa oimónípoiñirí urípeañowa wo mimóníjagí aiwí Jerusaremí dání xwé níwiarorí íwí síkíño enáná amípí Jisaso uréwapíyiri erí yaríná síjwí wíníjorini. Ríwíyo dání Banabaso tñí Poro tñí émayí añíyo wá urímearíná Mako ení uxídíjorini. Xegí yoí ámi bí Joní Makoyí wírígíárini. O Jisaso ríxa nípémáná níwiápínimeámí añínami nání nípeyimáná enáná ámi xwiogwí obaxí onímíapí nípwémáná enáná ríwamíj rípi eanjírini. Romíyí ení “Jisaso Goríxomí xewaxoráni?” níyaiwiro díj owíkwírípoiñirí amípí Jisaso Goríxoyá ení eáníjípimí dání enípi nání ríwamíj neáa unírini.

Jono wayí numeaiia wago wá uríj nánirini.

¹ Xwiyá iwamíó Goríxomí xewaxo Jisasi Kiraiso — O nene yeáyí neayimíxemeaní nání Goríxo rípeañorini. O nání xwiyá yáy seainípxápi rípirini. ² Ení ná Jono wayí níneameaiia wago síní menáná xwiyá Goríxoyá wá rókiamoagí Aisaiayo ríníño Jono ná ríwíyo bíñó nání Goríxo xegí xewaxomí uríj rípi ríwamíj eanjínigini, “Arí eí. Goríxoní gí xwiyá yaní wiowárimíáo joxí gí íwoxi xámí rímeaní nání urowárimíárini. O joxí nání óf simoiníárini. ³ O nuri ámá nání díj meañe níjwearíná joxí nání ríaiwá re ríníárini, ‘Áminá ríwíyo bíñó nání segí díj óf naníñíj níwimoiro ñweáfríxini. Óf píraníj imoarígíápáníj segí díj píraníj nímoníro ñweáfríxini.’ Gí xwiyá yaní wiowárimíáo ríaiwá e ríníárini.” Goríxo e ríjpa ⁴ Jono wayí níneameaiia wago ámá nání díj meañe níremorí wá níurímerí re uragíriní, “Goríxo seyíné íwí níga warígíapí yokwarímí seainí nání segí uyíní yarígíapí ríwíminí nímamoro nísaníro ñweápoyí. E nerínáyí, wayí seameaimíini.” uraríná ⁵ ámá obaxí Judayíyá añíyo dáníyí tñí áwíni e wígí añí xwé bí xegí yoí Jerusaremí dáníyí tñí Jono tñí e nání nuro wígí íwí níga warígíapí nání waropá rí wáná iniígí Jodaní rapáyo wayí umeaiagíriní. ⁶ O Goríxoyá xwiyá yaní wiowáriño aiwí seáyí e nerí weyí menagomani. Rapírapí awíaxí yínagomani. Kamerí — Ayí osíníj imóníjírini. Kamerí íá aga iyíáníj imóníj níyínímáná areríxí agwoníñíj íríníyo níyínirí emeagorini. Aiwá ení awíaxí nagomani. Xópé tñí píkí iniígí tñí

nagorini. ⁷ O Jisaso, ríwíyo bínfo nání wáf nemeríná wauní xwíyá re ragírini, “Nioni ení eáninóni aiwí ení eániní nioniyá tñi ríwíyo bínfoyá tñi xixenimaní. Oyá nimúroni. Omíní wiiarígáayí anani wigí bosoyá síkwí sú gwí wíkweaiarígáriní. E nerí aiwí nioni símanwíyóniní yeáyí nurínirí o aga seáyí émi nímúroniníagí nání oyá síkwí sú gwí wíkweaipaxí meníni.” nurírí ⁸ re uragírini, “Nioni wayí niseameairíná sa iniígí tñiní igíá seaeaarínáriní. Ríwíyo bínfo wayí niseameairíná kwíyí Goríxoyápi tñi seainíáriní.” uríniniginí.

Wayí umeainí nánirini.

⁹ Jono wáf uraríná Jisaso Gariri píropenisíyo xegí aní Nasareti nweane pñi níwiárimí nurí Jonomí wímeáaná iniígí Jodani rapáyo wayí numeairí ¹⁰ weníní éfyí wíniniginí. Jisaso iniígíyo dání níminímeámí yaríná anínami dání óf iníagí kwíyí Goríxoyá xawíówníní xfo nání weaparínagí wíniniginí. ¹¹ Síní e wínaríná Goríxo anínami dání Jisasomí re urarínagí arfá winíniginí, “Gí íwí díní síxí ríyínáoxi nání aga yayí seáyí e ninaríní.” urarínagí arfá níwimáná enáná ¹² Goríxoyá kwíyí Jisasomí ríxa áamá nání díní meane nání nímera nurí ¹³ o e nweanáná sfá 40 nóra waríná Seteno —O imfóyo xíráóniní imóniníagí nání nñi símanwíyóniní wurínigíorini. O níbirí Jisaso xanoyá maní pírf owiaákinirí iwamfó wíwapíyarínagí aí o íwí wí mé síní tñí e níjwearíná anínají níwímearo símíní wínagíáriní.

Áamá waú waú awamí “Níxídfóyi.” uríní nánirini.

¹⁴ Ríwéná Jisaso, Jono ríxa gwí nweanáná, o Gariri píropenisíyómíni nurí xwíyá yayí wínpaxí Goríxo xfo xegí xwioxíyo mímeámí nerí píraníní umejweaníápi nání wáf nurímerí ¹⁵ repíyí re wiemeníniginí, “Ríxariní. Goríxo seyíné xwioxíyo mímeámí nerí píraníní seamenjweaníápi síjání imóniní anwí ayo enagí nání segí íwí yarígápi ríwímíní nímamoro xwíyá yayí seainípaxí nioni seararíná rípi díní níkwíroro nweáfríxini.” nurímerí ¹⁶ ipí xegí yofí Gariri ríwonípámí nípuríná áamá peyí nání yarígíá waú Saimono tñi xogwáo Adíruo tñi peyí nání ubení ipíyo mamówararínagí níwínirí níwímeairí ¹⁷ re uríniniginí, “Agwiagwí omíní peyí nání yarígí rípi pñi níwiárimí níxídfóyi. Omíní xegí bí peyí meayarígípa áamá ení axípi e meapísi oeaíwapíyiminí.” uráná ¹⁸ agwiau re egfísixini. Ríxa peyí nání yarígípi pñi níwiárimí númí ugfísixini. ¹⁹ Númí waríná Jisaso síní ná jfe onímíápi nuríná ámí áamá waú, Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñi xogwáo

Jono tñni ewéyo niñweámáná egí ubení peyí nání yarigíú aríkinñagí yadiriþnarñagí niwiniñri ²⁰ ríxa “Agwiagwí eni ni xídfípiyi.” uráná agwiaú xano tñni o xegí áamá ni gwí omñí wiari gí tñni siní ewéyo ñweañáná þñni niwiárimí omí númí ugísisixini.

Imfó dñí xixéroarñí womí mixí umáinñí nánirini.

²¹ Jisaso wirimeároríwa tñni nurí añí yoí Kapaneamiyo niremoró ríxa Sabaríá —Sfá ayi Judayí omñí wí mé kiki fía nero xwiyíá Gorixoyá aríá wianiro nání awí eánarigfáyirini. Sfá ayi imónáná rotú añíyo ni páwiro o áamáyo uréwapiyaríná ²² ayí Gorixoyá ñwí ikaxí eánñíþí mewegíáwa uréwapiyarigíápa muréwapíyí aga Gorixoyá ñwí ikaxí eánñíþí xiáwónñí rarñagí niwiniro o uréwapiyarñíþí nání mñí sñá niweániro yaríná ²³ íná áamá imfó dñí xixéroarñí wo rotú añíyo inimi dání makiríwí ni morí ²⁴ xwamiání re urñiniginí, “Nasareti dñí Jisaso xi imfóne pí neaiminiñri bariñini? ‘Xwiríá neaikixéminini ríá bariñini?’ nimónarini. Nioni niñfáriní. Joxi Gorixo xewaxoxi xfo rirípeañoxirini.” uráná ²⁵ Jisaso mixí numáiniñri re urñiniginí, “Þñni wiáre! Dñí xixéroarñíþixini niwáramómí ui!” uráná ²⁶ imfo áamáomi meaní neaáriñri o sinapixwíñí nerí weñáná imfo nuríná makiríwí ni mómi unñiniginí. ²⁷ Makiríwí ni mómi úagí áamá nñni sñwí e niwiniro mñí sñá niweániro xwiyíá niñga nuro re rinigíawixini, “Xwiyíá apimi xiáwónñí nearéwapiyarñíþí xegí birini. Eníiná aríá wiagwámani. Aga siní sñí aí aríá wiarñwini. Imfó aí sekaxí uráná aríá wiarñoi.” riníagíá ²⁸ xwiyíá Jisaso éþí nání Gariri þiropenisíyo ríxa yaní ami ami niwéa unñiniginí.

Símixí obaxíyo naní imiximí ení nánirini.

²⁹ Jisaso rotú añíyo þñni niwiárimí niþeyearí nurí añí Saimonoyá tñni Adiruoyá tñni xiráxogwáowaúyá añíyo ni páwiro Jemiso tñni xogwáo Jono tñni eni nawini páwíáná ³⁰ Saimonomí xineagwí wará ríá þirí wiarñagí nání sá weñagí Jisasomí ríxa áwaní uríagíá ³¹ o í weñe nání nurí wéyo íá meááná símixí ríxa þñni wiárfagí í niwiáþniñmearí ríxa aiwá ríá niyearí tñniþí niñmearí mñni niwía unñiniginí.

³² Ríxa sfá sisisañí imónaríná sogwí ríxa wéþmi enáná áamá añí apimi dñí símixí yarigíáyí tñni imfó dñí xixéroarñíyí tñni ni meámi Jisaso tñí e nání niþiro ³³ ríxa oxí apixí niaíwí añí apimi dñíyí añí Jisaso ñweañiwámi þwí e awí eaárinaríná ³⁴ o áamá pí pí símixí yarigíáyo naní imixowáriní áamá imfó sayá ni merí xixéroarñíyo ení imfó mixí umáinowáriní neríná imfó o Gorixo xewaxo enagí

nijfá imóniŋagfa náni mǝxǝ numáinowáririŋá xwiýfá wí orǝpoyinri sŋwǝ mǝwinipa enjinigini.

Jisaso Gariri piropenisŋo emeŋfáninri.

³⁵ O wíá móniŋimǝ sinǝ sfá xaiwǝ yinŋáná niwiápŋimeari niŋpeyeámáná ámá mŋweagǝ náni nuri e Gorixomi xwiýfá ririŋmǝ niwiri ŋweaŋáná ³⁶ Saimono tŋni nŋkumixinri emearǝgfáwa tŋni Jisaso sinǝ aŋŋo mŋweaŋagi niwiniro o náni pǝfá néra nuro ³⁷ niwimearŋá re urǝgfawixini, “Oxǝ apǝxǝ niaiwǝ nŋni joxi náni pǝfá yanro yarŋo.” urǝagfa ³⁸ o re urŋiniginǝ, “E nerǝ aiwǝ aŋf wíyo nionǝ xwiýfá ‘Gorixo píranŋf seameŋweani sŋánǝ imóninǝ aŋwi ayorinǝ.’ rarŋápǝ wáf ourimemǝ náni owaneyǝ. Xwiýfá apǝ aŋf ami ami áwanf urimiri biŋárinǝ.” nuriri ³⁹ Gariri piropenisŋo ami ami nemeŋá wigǝ rotú aŋf iwiwámǝ niŋpáwiemerǝ wáf uriri ámá imó sayá niŋmerǝ xixéroarŋf tŋŋo mǝxǝ umáinowárirǝ nerǝ e emeŋiniginǝ.

Peyiyǝ tŋf womǝ nanf imixiŋfáninri.

⁴⁰ Ámá peyiyǝ —Simixǝ apǝ ámá sŋwǝ niwiniriŋá neaxǝmeaniginri éf yarǝgfápirini. Simixǝ ayǝ tŋf wo, Jisaso emearŋá, omǝ niwimeari simmaŋfiminǝ xómŋf niyikwiri waunǝ rixŋf nuriri re urŋiniginǝ, “Joxi nisimóniriŋáyf, anani píranŋf nimixipaxirini.” urǝagi ⁴¹ o wá niwianri wé feapá niwiri omǝ seáyǝ e niwikwiárirǝ re urŋiniginǝ, “‘Nionǝ joxi nanf oimóninǝ.’ nimónarinǝ. Rixa nanf imónei.” uráná re enjiginǝ. ⁴² Peyiyǝ rixa axiná yfmoŋiniginǝ. ⁴³ Rixa apaxǝ mé yfmóagi Jisaso apaxipánŋf imónigfáwa tŋf e náni nurowárirŋá arfá jiyikǝ norǝ ⁴⁴ re urŋiniginǝ, “Nanf simixfáyf náni amíná nuri ámáyo áwanf muripanǝ.” nuriri ámá o wigǝ yarǝgfápi mé ámáyo xewanŋo áwanf nura emeniginri e nuriri ámǝ re urŋiniginǝ, “Amíná apaxipánŋf imónigfáwa tŋf e náni nuri womǝ siwá niwiniri nanf ridiyowá náni negǝ arfo Moseso eniná ŋwǝ ikaxǝ nearagfǝ bi ridiyowá siárirǝ joxi nanf imónifǝfá náni áwanf riri enǝ minǝ wírrixini.” urǝagi aiwi ⁴⁵ o Jisasomi pŋni niwiárimǝ nurŋá arfki áwanf riŋenjiniginǝ. E éagi náni Jisaso ámá arfki upupǝgfǝ niŋfirixinri aŋf bi bimǝ nurŋá sŋánǝ mǝrémopaxǝ niwimóniri náni ámá mayǝ e ŋweaŋáná ámá ami ami dánǝ o tŋf e náni bagfárinǝ.

2

Enf siwímǝ enf womǝ nanf imixiŋfáninri.

¹ Jisaso, sfá wí rixa nóra núsaná, o ámǝ aŋf yoǝ Kapaneamŋo náni nuri xegǝ aŋŋo inimi ŋweaŋáná ámá obaxǝ

aríá re n̄wiro “O ámi xegí an̄yo n̄weani.” rar̄n̄agíá aríá e n̄wiro n̄b̄iro ² awí neán̄iro n̄páwiro an̄yo ín̄m̄i déroro an̄j̄ f̄wí e en̄i p̄fkw̄ip̄fkw̄ ín̄ro yar̄n̄á o ámá aȳf̄ n̄iyon̄i wáá n̄wiri p̄né rep̄ȳf̄ wiar̄n̄á ³ ámá wa en̄j̄ n̄n̄i s̄wím̄f̄ en̄j̄ wom̄i —O an̄j̄ epaxoman̄. Om̄i íkwian̄w̄f̄yo níkwíar̄iro níkwón̄m̄i n̄b̄iro aí ⁴ ámá an̄j̄ f̄wí e p̄fkw̄ip̄fkw̄ ín̄n̄agíá n̄w̄n̄iro an̄yo n̄páwiro Jisaso t̄n̄j̄ e t̄pax̄f̄ men̄aḡi nán̄i n̄imeám̄i n̄peyiro an̄j̄ r̄f̄w̄f̄ seáȳyo dán̄i an̄j̄ s̄fá b̄i Jisaso n̄wean̄e n̄úpiyiro íkwian̄w̄f̄ x̄fo wen̄n̄am̄i m̄id̄im̄idán̄i gw̄f̄ n̄iyurár̄iro gw̄f̄yo íá n̄ix̄r̄imáná an̄j̄ s̄fá úpiyífe dán̄i awayin̄i mamówáráná ⁵ Jisaso awa x̄fom̄i d̄n̄j̄f̄ n̄w̄kw̄r̄oro “O negí ámá en̄j̄ s̄wím̄f̄ en̄jom̄i anan̄i nan̄j̄ im̄ix̄ipax̄r̄in̄i.” yaiwiar̄n̄agíá n̄w̄n̄r̄i om̄i re ur̄n̄n̄iḡin̄i, “Íwe, jox̄i f̄w̄f̄ ikár̄in̄n̄j̄f̄ r̄ixa yokwar̄im̄f̄ siiar̄n̄in̄i.” uráná ⁶ Gor̄xoyá n̄w̄f̄ ikax̄f̄ eán̄n̄j̄p̄i mewegíá wa Jisaso ur̄ewap̄iyar̄n̄j̄p̄i aríá wian̄ro nán̄i e n̄n̄wear̄n̄á Jisaso en̄j̄ s̄wím̄f̄ en̄jom̄i e ur̄f̄p̄i aríá n̄wiro ín̄m̄i d̄n̄j̄f̄ re n̄móá uḡfawix̄in̄i, ⁷ “Pí nán̄i r̄fá urar̄in̄i? Nion̄i Gor̄xon̄n̄r̄i yokwar̄im̄f̄ r̄wiar̄in̄i? Sa Gor̄xon̄i f̄w̄f̄ yokwar̄im̄f̄ wiiar̄n̄or̄in̄i. Ámá ro Gor̄xom̄i r̄iper̄r̄f̄ numear̄r̄i r̄fá yar̄in̄i?” yaiwiar̄n̄á ⁸ Jisaso xegí kw̄ȳyo dán̄i awa ín̄m̄i d̄n̄j̄f̄ e n̄móá war̄n̄agíá n̄w̄n̄r̄i re ur̄n̄n̄iḡin̄i, “Soȳné pí nán̄i nion̄i nán̄i ín̄m̄i ‘O f̄w̄f̄ ámá yar̄iḡf̄ap̄i yokwar̄im̄f̄ wiipaxoman̄i.’ n̄móá war̄n̄o?” nur̄r̄i ⁹ ámi re ur̄n̄n̄iḡin̄i, “Ámá wo f̄w̄f̄ ikár̄in̄n̄j̄f̄ nion̄i yokwar̄im̄f̄ wiánáȳf̄ ín̄m̄i imón̄n̄aḡi nán̄i ámá wox̄i s̄n̄j̄w̄f̄ t̄n̄i s̄n̄j̄w̄f̄ w̄n̄ipax̄f̄ men̄in̄i. E ner̄i aiw̄i nion̄i ámá en̄j̄ n̄n̄i s̄wím̄f̄ en̄j̄ wom̄i ‘R̄ixa n̄wiáp̄n̄imear̄i d̄ix̄f̄ íkwian̄w̄f̄ n̄imeám̄i uí.’ uránáȳf̄ o nan̄j̄ imón̄f̄aḡi ámá n̄iȳn̄én̄i s̄n̄j̄w̄f̄ t̄n̄i s̄n̄j̄w̄f̄ w̄n̄ipax̄r̄in̄i.” nur̄r̄i ¹⁰ re ur̄n̄n̄iḡin̄i, “N̄iȳn̄én̄i nion̄i nán̄i re yaiwip̄r̄i nán̄i, ‘Ámá imón̄n̄o anan̄i ámá xw̄fá t̄f̄yo d̄án̄ȳf̄ f̄w̄f̄ ikár̄in̄f̄ap̄i anan̄i yokwar̄im̄f̄ wiipaxor̄in̄i.’ n̄iaiwip̄r̄i nán̄i pírán̄n̄j̄f̄ s̄n̄j̄w̄f̄ nan̄poȳi.” nur̄r̄i ¹¹ en̄j̄ s̄wím̄f̄ en̄jom̄i re ur̄n̄n̄iḡin̄i, “Nion̄i re r̄rar̄n̄in̄i, ‘Jox̄i n̄wiáp̄n̄imear̄i d̄ix̄f̄ íkwian̄w̄f̄ n̄imeám̄i an̄j̄ e nán̄i uí.’ r̄rar̄n̄in̄i.” uráná re en̄n̄iḡin̄i. ¹² O r̄ixa nan̄j̄ nimón̄r̄i n̄wiáp̄n̄imear̄i ámá n̄n̄i s̄n̄j̄w̄f̄ aniḡfe dán̄i íkwian̄w̄f̄ xwan̄w̄f̄ níkwón̄m̄i peyeann̄iḡin̄i. E éaná ámá aȳf̄ sir̄f̄ n̄pikín̄ro Gor̄xom̄i seáȳi e numero re riḡfawix̄in̄i, “Nene en̄j̄n̄á dán̄i aiw̄i ámá wo ro yar̄n̄j̄pa ax̄f̄p̄i re yar̄n̄aḡi m̄w̄n̄agwár̄in̄i.” riḡfawix̄in̄i.

Ripaiom̄i “N̄ix̄f̄deí.” ur̄n̄j̄f̄ nán̄r̄in̄i.

¹³ Jisaso ámi an̄j̄ e p̄n̄i n̄wiár̄im̄f̄ nur̄i ip̄i iman̄j̄pá t̄n̄j̄ e n̄wean̄áná ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄iaíw̄f̄ n̄n̄i o t̄n̄j̄ e nán̄i bayar̄n̄agíá o nur̄ewap̄iya nur̄i ¹⁴ s̄n̄i ip̄i iman̄j̄pám̄i n̄ipur̄f̄n̄á Ar̄ipiasom̄i

xewaxo Ripaio —O takisí nání nígwí urápariṅorini. O opisí aṅtyo éf niṅweari xegí omiṅí yariṅagi niwiniṅri re uriṅinigiṅi, “Joxi ríwíyo niṅídei.” uráná o niwíápíniṅmeámi ríwíyo nuxíḍiri nuro ¹⁵ Ripaioyá aṅtyo ni páwiro Jisaso t́ni xegí wiepísariṅowa t́ni niṅwearo aiwá niṅro ámá takisí nání nígwí uráparigíá wa t́ni (Eníiná Judayí aṅtyo takisí nání nígwí urápigíáwa takisí nání nígwí nurápíriṅáyí wigí meapíríá nání nígwí seáyí e bi íwí urápagíá eṅagi nání ámá níni awa nání xwioxtyo dání wikí niwóniro kíkími niwimóniri yagíáriṅi.) Awa t́ni íwí yariḡá wíniyí t́ni ámá ayí obaxí Jisasomi niṅíḍiro nání ayí eni nawíni Jisaso t́ni aiwá niṅro yaríiná ¹⁶ ámá Parisiyi riṅiṅtyí wayá ámá Goríxoyá ṅwí ikaxí eániṅpí mewegíá wa Jisaso ámá takisí nání nígwí uráparigíá wa t́ni íwí yariḡá wíniyí t́ni aiwá nawíni naríṅagíá niwiniṅro xegí wiepísariṅowami Jisaso nání re uriḡawixíni, “O pí nání ámá takisí nání nígwí nearáparigíá awa t́ni íwí yariḡá ayí t́ni nawíni aiwá niṅro iniḡí niṅro yariṅoi? O naní riṅariṅi?” uraríiná ¹⁷ Jisaso e urariṅagíá aríá niwiri ewayí xwíyíá bi nuriri re uriṅinigiṅi, “Ámá simíxí mepa neríiná xwirí t́ṅí e nání warigíámani. Simíxí t́ḡáyí warigíáriṅi. Nioni eni ámá ‘Nioni niḡpí wé róniṅi.’ yaiwinarigíáyí nání miḅiṅáriṅi. Ámá ‘Nioni íwí yariṅaoniriṅi.’ yaiwinarigíáyí wigí uyíniḡ yariḡápi yokwarimí wííáná ayí wé róniṅí imónipírí nání biṅáriṅi.” uriṅinigiṅi.

“Pí nání aiwá ṅwíá miṅweaayariṅoi?” uriḡá nániriṅi.

¹⁸ Jisaso t́ni xegí wiepísariṅowa t́ni aiwá ṅwíá bi miṅweapa yariṅagíá Jono wayí numeaiá waríṅoyá wiepísariṅowa t́ni ámá Parisiyi riṅiṅowa t́ni aiwá nání ṅwíá niṅwiráriṅayiróná Jonoyá wiepísariṅowa t́ni Parisiowayá wiepísariḡá wa t́ni nawíni nuro Jisasomi niwímearo re uriḡawixíni, “Jonoyá neaiepísariṅone t́ni Parisiowayá neaiepísariḡone t́ni aiwá nání ṅwíá ṅwiráriṅayariṅwini. Pí nání joxiyá wiepísariṅowa aiwá ṅwíá miṅweá yariṅoi?” uráná ¹⁹ Jisaso ewayí xwíyíá bi nuriri re uriṅinigiṅi, “Ámá apíxí siṅí ṅwiráriḡo siṅi ṅweaṅáná oyá níkumíxiniṅri emearigíáwa aiwá ṅwíá niṅewiráriṅniṅro yariḡáraní? Oweoi, o siṅi awa t́ni ṅweaṅáná aiwá ṅwíá xewiráriṅipaxí meniṅi. ²⁰ E nerí aiwí o apíxí niṅmeari niṅweaṅisáná eṅáná ámá wí omi aníniṅmíxáná íná aiwá ṅwíá ṅweapíríáriṅi.” nuriri xewaníṅo apíxí siṅí ṅwiráriḡoníṅí imóniṅagi nání ewayí xwíyíá e uriṅinigiṅi. ²¹ Ewayí xwíyíá ámi bi nuriri re uriṅinigiṅi, “Ámá rapírapiḡ eṅinaṅí niyíga bagíá wú

axenijagí nîwînrîfná rapîrapî sîñî sîni wayî mirónîñî wú nîmearo nupákîro gwî kiwearîgîfámanî. E yanîro éfáyî wayî róaná sîñî upákîfú nîkîkarînrî enî nîpîperfná enînanjú xwé naxega unîñoî.” nurîrî ayî wigî enîná dání “Nene e nerfná wé rónîñî nimónîrane nîperfnáyî, ananî Gorîxo tîñî e nání peyanîwárinî.” nîra wagîfápi sîni yarîgîfápi tîni oyá xwîyîfá sîñî tîni nawîni îkwieropîrîxînrî ewayî xwîyîfá e urîñîñigîni. ²² Ámi axîpi oyaiwîpoyînrî re urîñîñigîni, “Ámá iniîgî wainî sîñî nîmearo memé wará sîxî soyî axîyo iwajfá yarîgîfámanî. Iwajfá yanîro éfáyî núpîyimî nîpurî sîxî soyîwá enî rîxa sipî enîñoî. Wainî sîñî memé wará sîxî sîñîyo iwajfá yarîgîfárinî.” urîñîñigîni.

“Sabarfáyo ñwáfáxinî.” rîgîfá nánîrîni.

²³ Jisaso tîni wiepîsarîñowa tîni Sabarfáyo anî nemero witî aiwá omîñî tîñî e óîyo nîpurfná wiepîsarîñowa witî siyî nîyîraga warfná ²⁴ ámá Parisiyî rînrîñîyî wa omî yarîñî re wigîawîxinî, “Awa pí nání ‘Sabarfáyo ñwáfárinî.’ rînrîñîpî nîwiaîkîro witî aiwá nîyîrîro narîñoî?” urîagîfa ²⁵⁻²⁶ Jisaso re urîñîñigîni, “Soyîné xwîyîfá negî mîxî ináyî Depito nání eánîñîpî íá nîroro aiwî dîñî wî mîmoarîñoî. Enîná Depito, ámá Abaiataoyî rînrîño —O enîná apaxîpánîñî imónîñî xwé worîni. O xegî Judayî Gorîxomî rîdîyowá wianîro nání senfá anî pákînrîñîyo mewenáná, Depito tîni xegî ámá nîkumîxinîrî emearîgîfáwa tîni aiwá meñagî nání agwî wiarfná o senfá anî pákînrîñîwámî nîpáwîrî bisîkerfá Gorîxo nání peaxî tînrîñîpî umeaiáná Depito nînrî xegî ámáyo enî nînrî winîñigîni. Bisîkerfá apî apaxîpánîñî imónîgîfáwanî ananî nîpaxîrîni. Apî Depito nînrî aiwî Gorîxo o nání xwîyîfá bî murî enáná gî wiepîsarîñá rowa enî agwî wiarîñagî nání yarfná pí nání xwîyîfáni meararîñoî?” nurîrî ²⁷ re urîñîñigîni, “Gorîxo ámá xámî nîmîxármáná sfá wîyi kîkîfá ñwearo dîñî sîxî yînrî epîrî nání Sabarfá tîñîrîni. Sabarfá xámî nînrî ámá rîwîyo Sabarfáyo mewepîrfá nání imîxinîfámanî. ²⁸ Ayînání ámá imónîñáonî Sabarfá ayo aí xiáwonîrîni. Nionî ‘Sabarfáyo ayî ananîrîni.’ rîpaxî imónîñáonîrîni.” urîñîñigîni.

3

Ámá wé kîrîñî enî womî nanî imîxinîfá nánîrîni.

¹ Jisaso ámi rotú anî wîwámî nîpáwîrî ámá wé kîrîñî enî wo ñweanagî nîwînrî uréwapîyarfná ² ámá Parisi wa —Awa re rarîgîfárinî, “Sabarfáyo omîñî nerfnáyî ayî ñwáfárinî. Ámá aí Sabarfáyo nanî nîmîxîrîfnáyî ayî ñwáfárinî.” rarîgîfárinî.

Awa Jisaso áamá wé kírínjé enjé omí Sabaráfáyo nanjé wimíxáná omí xwíyíá mearaníro nání síjwí níwíníro ñweañagáfa aiwí ³ o wé kírínjé enjomí re urínjíniginí, “Níwíápínimeámí nìbírí áwíní e éf roí.” nurírí ⁴ Parisiowamí re urínjíniginí, “Segí dínjé píóí moarínjoi? ‘Sabaráfáyo áamáyo nanjé níwíirínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínjoi? ‘Sabaráfáyo sípí níwíkárrínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínjoi?” nurírí ámí re urínjíniginí, “ ‘Sabaráfáyo símíxíyo píránínjé níwíxírrínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínjoi? ‘Ámá nípíkírínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínjoi?” uríagí aiwí awa xwíyíá bí murígíawíxíní. ⁵ Xwíyíá bí murarínjagáfa níwínírí síjwí níwínímeríná wíká níwóga nurí awa wé íkí enjomí wá bí míwianí dínjé kíkífmí níwímóga warínjagáfa níwínírí awa nání dínjé sípí ení níwírí omí re urínjíniginí, “Wé íeapá énapéi.” uráná o wé íeapá neríná re enjíniginí. Ríxa nanjé imónínjíniginí. ⁶ Ríxa nanjé imóníagí Parisiowa síjwí e níwíníro níwíápínimeámí nípeyearo áamá míxí ináyí Xeroto tíní níkumíxínírí emearígíáwa tíní awí neáníro Jisasomí píkianíro nání ínímí mekaxí megíawíxíní.

Ipípámí dání áamá obaxíyo uréwapíyínjé náníríní.

⁷ Jisaso, Parisiowa xífo nání mekaxí mearínjagáfa, o xegí wíepísarínjowa tíní ámí ipíwá ríwónjímíní úáná áamá Garírí píropenísíyo dánjé obaxí omí númí nuro áamá Judía píropenísíyo dánjéyí tíní ⁸ wígí anjé xwé yoí Jerusaremí áwíní e mírínínjípímí dánjéyí tíní xwíá yoí Idumia ñweáyí tíní áamá inígí Jodaní rapáyo oríwámídání ñweáyí tíní émayí anjé biau Saidoní tíní Taia tíní ténjé e ñweáyí tíní áamá xwé obaxí ayí Jisaso yarínjípí nání aríá níwíro xífo ténjé e nání bímiarínjagáfa ⁹⁻¹⁰ Jisaso áamá obaxí símíxíyo nanjé imímíxímí éf enjagí nání áamá níní símíxíyí omí amáf rónaníro nání íkwíkwíerí niga warínjagáfa nání xegí wíepísarínjowamí re urínjíniginí, “Ámá obaxí amáf nínróníríná nínxoyípióa níbarínjoi. Ewéyo píxemoánímí nání píránínjé anjwí e nítipoyí.” urínjíniginí. ¹¹ Ámá imífo dínjé xixéroarígíáyí Jisasomí níwínírínáyí símímanjímíní nípíkínímearo wauní níwíkárríníro “Níáíwí Goríxoyáoxíríní.” uraníro yarínjagáfa nání ¹² o míxí numáínowáríníná míxí ríá ténjé nurírí re urínjíniginí, “Nioní Goríxomí xewaxoní enjagí nání áwanjé mírowíaropaní.” urínjíniginí.

Xegí wíepísíníáwamí rípeanjé náníríní.

¹³ Jisaso díwíyo nání níyírí áamá xífo xegí wímónarínjowamí “Soyíné ení yapípoyí.” uráná awa ení xífo ténjé e nání níyíro wímeááná ¹⁴⁻¹⁵ o áamá wé wúkaú síkwí waú xífo téní

emepírfa nání imóniro xfo nání wáf nurimero ámá imfó xixéroarinjyf mîxî umáinowáripaxî nimóniro ero epírfa nání rípeanjiginî. ¹⁶ Ámá wé wúkaú síkwí waú xfo rípeanjowa wigí yoí rowarîni. Wo Saimono —O Jisaso yoí ámi bí Pitaoyî wírîjorîni. O tîni ¹⁷ ámi waú Sebediomî xewaxowáú Jemiso tîni xogwáo Jono tîni —Awaúmi Jisaso yoí Boanesisowáuyî —Yoí mîkí ayí awáú akirîwînjî imónigííwaú enagî nánîrîni. Yoí e wírîjowáú tîni ¹⁸ ámi wo Adiruo tîni ámi wo Piripo tîni ámi wo Batoromuo tîni ámi wo Matiyuo tîni ámi wo Tomaso tîni ámi wo Arîpiasomî xewaxo Jemisoyî rîniño tîni ámi wo Tadiaso tîni ámi wo Saimono —O yoí ámi bí Seretoyî rîniñyf —Yoí mîkí ayí “Émáyf ámi oxídownaneyî.” rarîgíáyî nánîrîni. E rîniño tîni ¹⁹ ámi wo yoparo Isikariotî dánî Judaso —O Jisaso nání mîyf rorîrîmenjorîni. O tîni ámá wé wúkaú síkwí waú awamî rípeanjiginî.

“O oboyá enî eánîñî tîni yarîni.” rîgíá nánîrîni.

²⁰ Jisaso tîni wiepîsarîjowa tîni ámi anî e nání nuro njweanjána ámá obaxî o tîñî e awí neánîro epíroyî wiarîjagífa nání nîyórîmoro aiwá mîniîpaxî wimónarîjagífa ²¹ Jisasomî xexîrîmeáyî ámá wí xfo nání “Xewanîño rîxa majífa níkarîniîrî yarîni.” rarîjagífa arífa nîwiro omî nîwirîmeámî wanîro nání barína ²² Gorîxoyá njwí ikaxî mewegífa wa anî yoí Jerusaremî dánî nîbîmáná Jisaso tîñî e rémónapíáwa ámáyo Jisaso nání re nura ugíawixîni, “Imfó xiráonîñî imónîño Biesebuoyî rîniño —O xegí yoí bí Setenorîni. O Jisasomî rîwîmîni nîrómáná xixérojagî nání o ámá imfó xixéroarîñîyo mîxî umáinowárarîni.” nura warîjagífa nání ²³ Jisaso awamî “Nîwanîjoni tîñî e nání bípoyî.” nurîrî ewayî ikaxî bí nurîrîná re urîñînigîni, “‘Seteno xegí wíamî mîxî umáinowáripaxî imónîni.’ rîyaiwiarîñoi?” nurîrî ²⁴ ewayî xwîyífa rîpî urîñînigîni, “Ámá axowa mîxî ninîro xepîxepá nîrónîróná enî mîweánîpa nero mîmianjwí upírîfárîni. ²⁵ Ámá gwí axírî enî mîxî ninîro xepîxepá nîrónîróná enî mîweánîpa nero xwíámî imónîpírîfárîni.” nurîrî “Seteno xegí wíamî mîxî umáinowáripaxî mimónîjagî nání rífa neararîni?” oyaiwîpoyîniîrî ewayî xwîyífa apî nurîmáná ²⁶ ámi re urîñînigîni, “Seteno enî xegí wíamî tîni mîxî ninîro xepîxepá nîrónîrónáyî wiwanîjowa enî meánî ninîro xopîrárî inîpírîfárîni.” nurîrî ayí xewanîño nání dîñî re oyaiwîpoyîniîrî “Setenoyá enî eánîñîpî tîni mé omî xopîrárî wîmîniîrî rífa yarîni?” oyaiwîpoyîniîrî nání ²⁷ ámi

ewayí xwiyá rípi uríñiniginí, “Ámá wo ámá ríá ríñí woyá iyá íá urápekixémíní nání oyá añíyo nípáwiríná amíná añí xiáwomí gwí nìyirí nítimáná amípí oyá ananí urápekixeniginí.” nurí 28 ámí re uríñiniginí, “Nioní nepa seararíñí. Íwí yarígfápiraní, ríperírí inarígfápiraní, amípí sipí níní ámá yarígfápi Goríxo ananí yokwarímí seaiínfáriní. 29 E nerí aiwí ámá Goríxoyá kwíyí nání ríperírí méfáyí Goríxo e ríápi ámí wí yokwarímí wiínfámantí. Aníñí e nimóní xwiyá meáríníprífáriní.” uríñiniginí. 30 Ayí rípi nání e uríñiniginí. Goríxoyá kwíyí tñní imfó míxí umáinowáraríñagí aiwí awa Goríxoyá kwíyí ríperírí nímearíro “Jisaso imfó díñí xixéronagí nání imfó wíamí míxí umáinowáraríñí.” raríñagí nání Jisaso xwiyá api uríñiniginí.

Xínái tñní xexírímeáowa tñní náníriní.

31 Jisaso sñní añíyo ñweañáná xegí xínái tñní xogwáowa tñní nírémónapíro bíaríwámíní nírómáná “Jisaso níwíapírí síñwí oneaníní.” uráná 32 ámá Jisasomí epíroyí níwíro míní míní nñweaxa pugí wí re urígfawixíní, “Ai díxí rínái tñní ríríxímeáowa tñní bíaríwámíní nírómáná joxí nání raríñoi.” urítagí 33 o “Ewayí xwiyá bí ríá neararíní?” oyaiwípoyíní yaríñí re wiñiniginí, “Ámá gíyí gí nókí tñní gí níríxímeáowa tñníriní?” nurí 34 ámá míní míní nñweaxa pugíayo síñwí níwínímeríná re uríñiniginí, “Gí inókíwayíné, níríxímeáowayíné ríxa tí ñweagí ayoi. 35 Ámá gíyí Goríxo ríñíyo díñí níkwíroro xídarágfáyí ayí gí inókíwáníñí tñní gí níríxímeáníñí tñní imónígfáyíriní.” uríñiniginí.

4

Ewayí ikaxí wítí siyí wiároní náníriní.

1 Jisaso ámí ipí Gariri imaní tññí e nání nurí nuréwapíyirí ámá xwé obaxí awí neáníro epíroyí wiaríñagí o ewéyo nípíxemoání eé nñwearí ámá níní sñní ipí imaní e ñweañáná 2 o nuréwapíyiríná xíxewísí xwiyá amípí obaxí nání nuréwapíyirí 3 re uríñiniginí, “Aríá époyí. Ámá wo o xegí omíñíyo axípi wítí siyí níwíaróa umíní nání nurí 4 xwíá yuní ikíxeáríníje píraníñí níwíaróa nurí aiwí wí ófí manípa tñní píeróáná íñí níbíro míméání eníñiniginí. 5 Ámí wí síñá ínimí yapíníñáná xwíá onímíapí seáyí e enáná wiáróyí xwíá akwínfánái enagí nání apaxí mé nerápímáná 6 sogwí níwepíní xaiwí anaríná pípiñí míwárinagí nání níyíweání yeáyí yáriníñiní. 7 Ámí wí emí pípiñí aríkiáríníje wiáróyí emí pípiñíyo dání nerápíri

xenwirárinagí nání wítí siyí apí ná mīwenjinigíní. ⁸ Ámí wí xwítá naní e wiárófíyí píráníní nerápírí xwé nerí ná níkíkíreáníríná wí xwé onímíápí níwerí wí xwé obaxí níwerí wí aga díní nímorí fá mīropaxí wenjinigíní.” nurírí ⁹ ámí re uríniginíní, “Seyíné wítí siyí nání nioní ewayí xwíyítá ríá apí nání arítá ókiarí nímonípoiyí.” uríniginíní.

Eníná rinínípi tíní xixení ewayí ikaxí uríní náníríní.

¹⁰ Idáná o xegípi nweanáná wiepísarínjowa wé wúkaú síkwí waú tíní ámá wí xífo tíní emearígíáyí tíní wigípi ewayí xwíyítá xífo ríípi nání yaríní wiaríná ¹¹ o re uríniginíní, “Xwíyítá Goríxo seyíné xífo xegí xwioxíyo mīmeámí nerí seamenweanfa nání eníná dání ínímí imónínípi nioní ríxa wíá searókiamoaríní. E nerí aiwí ámá nioní díní mīnīkwíró wigí díní tíní néra warígíáyo nioní uréwapíyaríná mīkípi arítá mīnī ewayí xwíyítá rarínápi ní arítá niarínjoi. ¹² Ayí rípi nání ewayí xwíyítáni uraríníni. Goríxoyá xwíyítá wíá rókiamoagí Aisaiaoyí rínínjowa ámá nioní díní mīnīkwíró wigí díní tíní néra warígíáyí nání eníná nírirí ríwamíní re eaníniginíní, ‘Ámá ayí wigí uyíní yarígíápi ríwímíní mamóánáyí Goríxo yokwarímí wiinígínírí ewayí xwíyítá arítá níwiríná arítá níwiro aiwí níjítá mīmóní ero síjwí níwíníríná síjwí níwíníro aiwí díní mīmó ero epírí nání ewayí xwíyítáni uríníáríní.’ Aisaiao eníná ríwamíní e eanípi tíní xixení nioní xixení e yaríníni.” uríniginíní.

Ewayí ikaxí wítí siyí wiároní mīkípi náníríní.

¹³ O ámí re uríniginíní, “Soyíné ewayí xwíyítá nioní ríápi síni majítá rimónínjoi? Ewayí xwíyítá apí níjítá mīmónípa nerínáyí, ewayí xwíyítá nioní raríná nípi ní aríge nerí níjítá imónípiríáríní? Mīkípi áwaní osearímínírí raríníni. ¹⁴ Ámá wítí siyí wiároarinjowyí xwíyítá Goríxo nání wáí nimerí urímearínóníní imóníní. ¹⁵ Ámá wí wítí siyí ófípa tíní píerófípi íní níbirí manaríníyíníní imóníní. Ayí xwíyítá Goríxo nání arítá wíápi Seteno ayí Goríxo nání díní mopíríxínírí aníní níbirí píripírí níwirí emí mīmeámí yaríníríní. ¹⁶ Ámá ámí wí wítí siyí síjítá ínímí yapínínáná seáyí e xwítá onímíápí enáná wiárófíyíníní imóníní. Ayí xwíyítá Goríxo nání arítá níwiróná yayí níwínírí níxídaníro yaríná ¹⁷ xwíyítá ná ínímí pípíníníní mīwárínagí nání aníní xídarígíámani. Xwíyítá Goríxo nání xídaníro yarínagíta nání ámá wí níbíro nepa ení neáníro ríá xídarínjoi ní iwamíto níwíwapíyírí xeaníní wikearáná apaxí mé píni wiárarígíáríní. ¹⁸ Ámá ámí wí wítí siyí emí pípíní aríkiáríníne wiárófíyíníní imóníní. Ayí ení xwíyítá Goríxo

nání arfá n̄wiro aiwí ¹⁹ amípí xwǎ́yo dánǎ́ nání d̄nǎ́ obibaxǎ́ n̄moro ‘Amípí wí nioní m̄n̄múropa onini.’ n̄yaiwiro amípí wí nání ‘Arige nímeanfárǎni?’ n̄yaiwia nurǎ́náyǎ́ wítǎ́ emǎ́ neráp̄r̄i x̄enw̄r̄arar̄nǎ́ yapí nimón̄iro aiwá ná m̄k̄k̄ireánar̄nǎ́ yapí imónar̄igfár̄ni. ²⁰ Ámá ámí wí wítǎ́ siyǎ́ xwǎ́ nanǎ́ imón̄n̄je wiáróȳf̄n̄nǎ́ imón̄ni. Ayǎ́ xw̄yǎ́ Gorīxo nání arfá n̄wiro d̄nǎ́ n̄kw̄r̄oro pírán̄nǎ́ n̄x̄d̄iróná wítǎ́ siyǎ́ aiwá ná wí xwé on̄miápi werí wí xwé obaxǎ́ werí wí aga d̄nǎ́ n̄mori fá m̄ropaxǎ́ werí yar̄n̄f̄n̄nǎ́ imón̄ni.” Ewayǎ́ xw̄yǎ́ m̄k̄k̄p̄i nání áwanǎ́ e ur̄n̄niḡni.

Ewayǎ́ ikaxǎ́ ramixǎ́ nán̄r̄ni.

²¹ O wiep̄sar̄n̄owa “Ámá ayo an̄nǎ́ yumfí winfár̄ni.” yaiwip̄r̄ix̄n̄r̄i s̄ni ewayǎ́ xw̄yǎ́ nání áwanǎ́ nur̄r̄ná re ur̄n̄niḡni, “ ‘Ámá ramixǎ́ n̄m̄x̄arómáná s̄xǎ́ xwé wá n̄mear̄i up̄xákwiár̄p̄r̄ix̄n̄.’ r̄yaiwiar̄n̄o? ‘Pienǎ́ ikwian̄w̄yo ín̄m̄i t̄p̄r̄ix̄n̄.’ r̄yaiwiar̄n̄o? Oweoi, ikwian̄w̄yo s̄n̄án̄nǎ́ e tar̄igfár̄ni.” nur̄r̄i ²² re ur̄n̄niḡni, “Xw̄yǎ́ en̄j̄ná dán̄i Gorīxo x̄fo xegǎ́ xwiox̄ȳo m̄meámǎ́ ner̄i seamen̄weanfá nání ín̄m̄i imón̄n̄p̄ran̄i, amípí p̄n̄f̄ imón̄n̄p̄ran̄i, n̄p̄ni s̄n̄án̄i imón̄n̄fár̄ni. ²³ Xw̄yǎ́ nioní searar̄n̄ápi nání arfá ókiarǎ́ n̄món̄poyi.” nur̄r̄i ²⁴⁻²⁵ re ur̄n̄niḡni, “Arfá n̄nir̄ná d̄nǎ́ pírán̄nǎ́ n̄moro arfá nir̄f̄ni. E ner̄náyǎ́, Gorīxoyá d̄nǎ́ t̄n̄i n̄j̄fá nimón̄iro s̄ni d̄nǎ́ pírán̄nǎ́ n̄moro arfá n̄nia nur̄náyǎ́, oyá d̄nǎ́ t̄n̄i n̄j̄fá ámí win̄i nimóga up̄r̄fár̄ni. E mepa ner̄náyǎ́, p̄né nioní searar̄n̄ápi r̄w̄m̄n̄i mamoro íkǎ́ nemoro ner̄náyǎ́, xw̄yǎ́ Gorīxo nánípi n̄j̄fá wí imón̄p̄r̄fáman̄i. Xw̄yǎ́ Gorīxo nánípi n̄j̄fá on̄miápi imón̄igfáyǎ́ aí xewan̄n̄o ámí p̄r̄p̄r̄f̄ winfár̄ni.” ur̄n̄niḡni.

Ewayǎ́ ikaxǎ́ wítǎ́ siyǎ́ xeḡp̄i eráp̄n̄ nán̄r̄ni.

²⁶ O s̄ni ámá e n̄weagfá n̄yoni xw̄yǎ́ Gorīxo xwiox̄ȳo m̄meámǎ́ ner̄i umen̄weanfá nánípi nur̄r̄ná ámí ewayǎ́ xw̄yǎ́ b̄i nur̄r̄i re ur̄n̄niḡni, “Gorīxo x̄fo xegǎ́ xwiox̄ȳo m̄meámǎ́ ner̄i seamen̄weanfápi re imón̄ni. Ámá wo om̄n̄ȳo nání nur̄i wítǎ́ siyǎ́ n̄wiáróa nútsáná ²⁷ sá wer̄i wiáp̄n̄mear̄i yar̄ná wítǎ́ siyǎ́ r̄ixa neráp̄r̄i xwé ner̄i o ‘Arige neráp̄r̄i r̄fa peyar̄ni?’ yaiwiar̄ná ²⁸ xeḡpi xwǎ́yo dán̄i n̄peyir̄i w̄f̄ niga n̄yir̄i siyǎ́ ner̄i ná n̄k̄k̄ireága n̄peyir̄i ²⁹ yóf̄ éaná r̄ixa mipaxǎ́ en̄aḡi n̄w̄n̄r̄ná kirá n̄mear̄i m̄wákwm̄f̄ yar̄n̄r̄ni.” ur̄n̄niḡni. Gorīxo xegǎ́ xwiox̄ȳo m̄meámǎ́ ner̄i umen̄weanfápi ax̄pi iwamfó ner̄ná ayǎ́ d̄nǎ́ “Arige ner̄ná xwé imón̄n̄fár̄ni?” n̄yaiwiro

aiwi “Xegípi xwé imónínfáríni.” oyaiwípoyíníri nání e uríñínigíní.

Ewayf ikaxf masité siyf náníriñi.

³⁰ Ámí re uríñínigíní, “Pí pí ewayf xwíyfá nírirane Goríxo xwioxfyo míméámf nerí neamenjweanfápi nání ranfwiní?
³¹ O níbirí neamenjweanfápi masité aiwá siyfíníj ímóníní. Masité aiwá siyf níriríná aga onímíápía wíároarígfa aiwi ³² nerápmáná xwé nerí aiwá nfní negf omíñfyo yaríñfípímí seáyí e ní múrorí reñf sepiá wíexáraráná íñf níbirí yéwí íniríwámíní taríñfíriñí.” uríñínigíní. Ayf “Iwamfóyf nene onímíápí nerí aiwi rfwéná ámá xwé obaxene Goríxo neamenjweanfáríni.” oyaiwípoyíníri e uríñínigíní. ³³ Xwíyfá Goríxo xwioxfyo míméámf nerí umenjweanfápi nání níriríná ámá ayf arfá wípaxfpi tñí xixení ewayf xwíyfá obaxf axfípníj ímóníñf nura níri ³⁴ síñání áwanf bí murf ewayf xwíyfání nura níri aiwi wíepísaríñowa tñíní níñwearfíná ewayf xwíyfá xfo uraríñf mfkfpi nání áwanf urayíñínigíní.

Ipi imeamfkwf yaríñagí samíñf ímíxíñf náníriñi.

³⁵ O ewayf xwíyfá nura nútsáná sfápi tñí axíná xegf wíepísaríñowamí re uríñínigíní, “Ípíyo jfaríwámíní oxemoaneyí.” uráná ³⁶ awa ámá obaxf e awí eánígfáyo pñí níwíarímí ewé Jisaso éf níñwearí e dání pñé uréwapíyaríñfápámí ení nípxemoáníro Jisaso tñí nuro ewé wí ení awa tñí warfíná re eníñigíní. ³⁷ Rfwípí bíri íníñgf ení imeamfkwf erí nerfíná ewéyo míméámf yarfíná ewéyo íníñgf ríxa níróga wíápnímeaaríñagí níwíníro ³⁸ Jisaso ewé íkwémíñfmíní íkwíañwíyo sá wenjomí saiwíarf níwíro re urígfawixíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, none ríxa íníñgf namíaníri yaríñwáyo! Joxí dñf nímorí ríweníñí?” uráná ³⁹ o níwíápnímeari re eníñigíní. “Rfwípí samíñf oweáríni.” ríri “Íníñgf imeamfkwf yaríñfpi ení samíñf oweáríni.” ríri éáná apaxf mé rfwípí samíñf werí íníñgf ení samíñf werí yaráná ⁴⁰ re uríñínigíní, “Soyfíné pí nání wáyf seainaríñí? Dñf mñíkwfropa nero nání wáyf ríseainaríñí?” urfagí ⁴¹ awa óf níkaríñíro nání wígfpi re ríñígfawixíní, “Pí ámáorfání? Ímíñf tñí íníñgf tñí o ráná aríre ámáníñf arfá níwírí samíñf rífa wenjoi?” ríñígfawixíní.

5

Ímíó obaxf xixéroaríñomí míxí umáñíñf náníriñi.

¹ Jisaso tñí xegf wíepísaríñowa tñí nuro ípí yoí Garíríyo jfaríwámíní ámá wígf yoí Gegesayf añfyo níwíékñímearo

² o rixa ewéyo dánì ayoááná re enjìnigìní. Rixa áamá imító dínj xixéorariñj wo áamá xwáripáyo dánì nìweapìrì Jisasomì nìwímearì ³ —O áamá xwáripáyo anìñj e weagorìní. Áamá wí ainìxí aì tñní aì gwí mijáripaxí yagíforìní. ⁴ Íníná ainìxí tñní gwí xaiwí wírì tñní síkwíyo tñní wéyo tñní jàrarìñagí aiwì o naríkiárìmì wagorìní. Áamá wí enjì neánìro omì xayìpemìxìpaxí yagífomani. ⁵ Xegípi anìñj xwáripáyo nìñwearínná ikwáwíyíná árfwíyíná dífwí tññj e dánì makíríwí nìmóá nurì sñjá nìmearì pírí nuyíkíga wagorìní. ⁶ O Jisaso jfami barìñagì nìwìnrì mírí nìwerì waunì nìwikárìnrì ⁷⁻⁸ Jisaso manj tñní “Áamá romì imíoyínné sìnì dínj mìxìxéropani. Pínnì wiárípoyi.” urarìñagì o xwamiání nìwirì “Jisaso xì pí neaimìnrì barìñjì?” nurìnrì “Gorìxo ñwá amípì nìyonì seáyì e múronomì xewaxoxìnrì. Waunì siarìñagwì nánì Gorìxoyá sñwíyo dánì ‘Ríññj wí seaiapìmíménnì.’ nearet.” uríagí ⁹ Jisaso yarìñj “Segí yoí pínrì?” wíáná imíowa re urígfawixìnrì, “None xwé obaxí mìrónìñagwì nánì yoí Rìjonìyi —Yoí mfkí ayí mìxí nánì xwé obaxí gwí mónarígfá nánìnrì. Yoí Rìjonìyi rìññwìnrì.” nurìro ¹⁰ waunì nìwiro aríki “Xwá tìyo dánì imíone mìxí mìnemánowáripani.” nurìro ¹¹ odìpì aga xwé obaxí bì dífwí wíyo miaúrárí nìnrò aiwá narìñagí nìwìnrò ¹² waunì rìxìñj re urígfawixìnrì, “Imíone odìpìyo ríwìmìnrì nìrómáná dínj oxìxéropoyìnrì sñwí neanet.” uríagí ¹³ Jisaso xe dínj oxìxéropoyìnrì sñwí wìnnáná imító áamá omì dínj xixérogíapì nìmìxearo ámì odìpìyómìnrì xixéroáná re egíawixìnrì. Pìmanj éf ronj wí e anjñ wéféyí wiárí sítwá nero anìñjñ ipìyo nìpiéroro pìyí egíawixìnrì. Odìpì ayí wonì maríáí, 2,000 pìyí egíawixìnrì. ¹⁴ E éáná áamá odìpì mearígfáyí anjñ nuro odìpì éfapì nánì anj e ñweagíáyo áwanj nurárìmì nuro omìñj tññj e yarígfáyó enì áwanj nura eméáná áamá nñnì “Pí ríá enjoi?” nìyaiwiro sñwí wìnnanìro nuro ¹⁵ Jisaso tññj e nìrémoro wenìñj éféyí wìngíawixìnrì. Áamá imító dínj xixéorariño xegí yarìñjpa mé dínj síxí nìnrì aikí nìyìnrì riwo éf ñweanagì nìwìnrò xámì imító obaxí dínj xixérogíá nánì “Nepa imító xixéroago oríani?” nìyaiwiro wáyí yarínná ¹⁶ áamá Jisaso imító mìxí umánowárfagì wìnfáyí repìyí nìwiro imító sayá meago éfpi nánì tñní odìpì éfapì nánì tñní repìyí wíáná ¹⁷ Jisasomì waunì nìwiro re urígfawixìnrì, “Negí xwá re pínnì nìneawiárìmì uì.” uráná ¹⁸ o rixa ewéyo píxemoánìmìnrì yarínná imító dínj xixérófo waunì nurìnrì “Nionì enì joxí tñní waníwì.” urarìñagì aiwì ¹⁹ Jisaso nionì tñní xe ounìnrì sñwí mìwìnrìpa nerì re urìñnigìnrì, “Dìxí anj e nánì nurì dìxí á máyo

Ámínáoní ayá nírírímíxírí síápí nání áwanj nura úíríxíní.” urfagi ²⁰ o nurí anj Dekaporisíyo apí apí níkwíróga uníjyó áwanj nura nemerí amípí Jisaso wífpí nání áwanj nura emearíná amá níní dínj ududf níwinírí “Aríge nerí nanj éorfáni?” yaiwiagfáríní.

Apíxí ragf aníj pwaríj wímí tñí miáí penj wímí tñí nanj imíxíj náníríní.

²¹ Jisaso tñí xegf wiepísaríjowa tñí ámí ewéyo núfasáná ipíyo jfariwámíní niwíékínímearo ewéyo dání nayoaro ipí tñj anwí e ronáná amá obaxf níbíró Jisaso tñj e epfroyf yaríná ²² amá wo —O Judayíyá rotú anj wíyo ámínáo nimónírí menjweanoríní. Xegf yoí Jairasoyí ríníjoríní. O níbírí Jisasomí síjwí níwiníríná oyá síkwí tñj anwí e mñj xwíyáyo níkwírorí waunf níwikárínírí ²³ waunf xwíyá re uríjínigíní, “Gf miáí ríxa anwí ayo nípepaxf ení. Í nanj nerí síj uní nání joxí níbírí wé seáyí e íkwíárei.” urfagi ²⁴ Jisaso o tñí nawíní úáná amá níní níxídíro íkwíkwierf waríná re eníjínigíní. ²⁵ Apíxí wí —Í xegf ragf aníj pwaríná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múronjíríní. ²⁶ Í nanj onímíxípojínírí xwírí obaxíyo nígwí ayá wí níroaayírí míní níwirí aí ríníj wínaníjfpí nanj bí onímíápí mé níyípeí yaríjíríní. Xegf nígwí anípá imóníjagí aí amí wíní míxíníj yomíxarígííríní. ²⁷⁻²⁸ Í Jisaso nání arfá níwiríná “Oyá iyfáyo aí amáf níronírínáyf amí nanj emfíní.” níyaiwía níbírí amá epfroyf egfáyo áwíní e nídakwírí rfwímí dání wé íeapá nerí oyá iyfá amáf róníjínigíní. ²⁹ Amáf rónáná ragf aníj pwaríjfpí yeáyf síkiáríjínigíní. Ragf yeáyf síkiáríagí nainenírí re yaiwíjínigíní, “Ríxa nanj riyíní réní?” yaiwíaríná ³⁰ Jisaso níjfé nimónírí “Enj éáníj nioníyá bí nínowárímí ipí rujoi?” níyaiwírí níkinímónírí re ríjínigíní, “Gf iyfáyo amáf go rónígoí?” ráná ³¹ xegf wiepísaríjowa re urígfawíxíní, “Joxí amá epfroyf nísiro íkwíkwierf nísga waríná pí nání ‘Go gf iyfáyo amáf níronígoí?’ raríjíní?” urfagí ³² apíxí e wílmí síjwí wínímínírí nání sagagf emearíjagí ³³ í “Jisaso píráníj níxífríní.” níyaiwírí wáyf nerí enj óf néra níbírí Jisasomí agwíríwámíní waunf níwikárínírí mñj xwíyáyo níkwírorí xíí éfpí nání wfá rókiamóníagí ³⁴ Jisaso re uríjínigíní, “Ineyí, jíxí dínj níníkwíroríjfpímí dání erfíkiemeánfíní. Síxíxí ayá sínaríjfpí amí wí sínínfá menjagf nání amí ayá bí mísínf kíkífá néra úí.” nurírí ³⁵ síní ímí e uraríná síní miáí síxíxí weje mtrémopa neríná amá wí rotú anj mewenjoyá anj e dání níbíró Jisaso nání re urémeagfawíxíní, “Nearéwapíyaríjómí síní ayá wí muríjweapaní. Díxí miáí

ríxa peñoi.” uraríná ³⁶ Jisaso arfá e nîwiri rotú anj mewenomi re urîñinigîni, “E nerî aiwi wáyf mepani. Dîñîni nînikwîróa ui.” nurîri ³⁷ áamá nîni e nurakionwîrârîmáná aiwi “Pitao tîni Jemiso tîni xogwáo Jono tîni awa nionî tîni xe obîpoyîni sîñwí owîniîni.” nîyaiwirî nuro ³⁸ rotú anj mewenoyá anj e nîrémoro Jisaso yaiwîniñî ninîri rînarîñagî arfá nîwiri wí yeyî nîra waríná wí ñwapé rarîñagía nîwîniîri ³⁹ anjyo nîpáwirî re urîñinigîni, “Pí nánî ñwí earo yeyî rîro yarîñoi? Miáí ríxa peñoîniîri ñwí rîmiearîñoi? Í sa sá wenî.” nurîri ⁴⁰ rîpíá nura waríná o áamá nîni emî mîmîxeámí nerî miáímî xaniyaú tîni omî kumîxînarîgíá waú wo awa tîni anj awawá ikwîrónîñî miáí wenîwámî nîpáwiro ⁴¹ Jisaso miáímî wéyo íá nîmaxîrîri xegí pîné tîni “Tarita kumi.” nurîri —Ayí agapíne “Miá ríyi wiápîniîmeai.” urarîñwápî nánîriîni. E uráná re enîñinigîni. ⁴² Í ríxa nîwiápîniîmearî xegí xwiogwí wé wúkaú sîkwí waú enagî nánî ríxa nîwiápîniîmearî anj yaríná ayí sîrî nîpîkîniro “Arîge ámi ríá wiápîniîmeañoi?” nîyaiwiro ududí yaríná ⁴³ Jisaso ñwí ikaxí re urîñinigîni, “Nionî éapî áamá wíyo áwanjî murîpa épiyi.” nurîri “Ímî aiwá bî mîni wípiyi.” urîñinigîni.

6

Áamá xegí anj e dâñjyí ríwí umogíá nánîriîni.

¹ Jisaso anj e pîni nîwiârîmî úaná xegí wiepîsarîñowa nîxída nuro o tîni xegí anj e nîrémoro nîñweagíasáná ² ríxa Sabaríá imónîñáná o nurî rotú anjyo nîpáwirî xwíyíá Gorîxoyá uréwapîyaríná áamá arfá wífáyí sîrî nîpîkîniro xwioxíyo dánî ríá nîwóróa nuro re rîñigíawixîni, “Ro xwíyíá apî ge ríá nijíá imónîgoi? Nijíá oyá pí nijíapî ríá neaiwapîyarîni? Emîmî o yarîñîpî arîge nijíá imónîñîriîni? Oweoi, re dâñorîni. Nenénîñî imónîni. ³ Áamá ro xegí omîñî sa anj mîrarîñorîni. Sa Mariaí xewaxorîni. Xegí xexîrîmeáowa wigí yoí Jemiso tîni Josiso tîni Judaso tîni Saimono tîniîriîni. Xexîrîmeáíwa nene tîni enî nawîni mîñweapa reñoi? Arîge nimónîri nearéwapîyarîni?” nîrîga nuro “Arfá mîwipani.” nîriîniro wigí xwioxíyo dánî wikí nîwóga waríná ⁴ Jisaso xewanîño nánî nurîríná wigí rarîgíapî tîni xixeni re urîñinigîni, “Áamá anj mîdâñjyí Gorîxoyá wíá urókiamoarîgíáyo arfá umónarîgíá aí wigí e dâñjyí tîni xexîrîmeáyí tîni ‘Sa negí ámáorîni.’ nîriîniro arfá umónarîgíámani.” nurîri ⁵ e emîmî mîwîwapîyipaxí enagî aí áamá sîmîxí yarîgíá wíyonî wé seáyi e nîwikwîârîri nanj

imixiηinigiñi. ⁶ E nerfna o ayf diηf miwikwiropa nero arfa mumonarηagfa nani ududf winiηinigiñi.

Wiepsariηowa waf urimepoyiniri urowarηif naniñi.

O anj api api ikwironiηf wiyf wiyoni nemeri xwiyfa Gorixoya nurewapiya nemerfa ⁷ xegf wiepsariηowa we wukaú sikkw waú awami “Awí eánfpoi.” nuriri waú waú xixegfni upfiri nani nikumixiri nwarirfna imfoyo mixf umáinowaripfiri eηf sixf eániηf bi xixegfni eηf sixf neámixowariri ⁸ ηwf ikaxf re uriηinigiñi, “Wagwi wagwi anj wiyf wiyó waf nemero ‘Gorixoya xwioxfo ηweanfwa anwi ayo eηagi nani seyne uyñif nera warigfapi rfwmñi nimamoro nisaniro ηweáfrixini.’ nurirfna amipi wi nimeami mupan. Aiwá bñran, árupianf wñran, nigwf wowf bñran, bi nimeami mupan. Xoyfwaní eraηf nuriga úpoi. ⁹ Sikkw sú niyñiro aiwf iyfa wukaú mipánpan. ¹⁰ Wagwi wagwi anj wí e nñremorfna áma wo ‘Awagwi anani nñwipfiri sá wépiyi.’ earfo o tññi sá nñwémi úisixini. Sini anj e ikwironiηfpimi nurewapiyirfna anj axiwámñi sá wéfrixini.” nuriri ¹¹ re uriηinigiñi, “Anj bimí soyne nñseaipemeami mupa ero arfa mñseaipe ero éányf, anj apimí rñxa pññ nñwiárimí nurfna sikkw sú nñwiriro xwfa sikkf yeáyf xéniηfpi pñf nñwiaíkiárimí úfrixini. Áma anj apimí ηweáyf diηf re yaiwipfiri ‘Newaniηene ikárinñwáyf nani awaú Gorixo nene nani xwifra winini nani iyf rñyárfi?’ yaiwipfiri nani xwfa sikkf sikkwyo xéniηfpi pñf wiaíkiáfrixini.” Sekaxf e urowarána ¹² wiepsariηowa waú waú nikumixinimí numiro waf nura nemeróna repiyf re wigfawixini, “Seyne uyñif nera warigfapi emí nñmoro nisaniro ηweáfrixini.” repiyf e nuriro ¹³ áma obaxfo imfo rfwfyo nñrómáná diηf xixéoarηfpi mixf numáinowara nuro áma obaxf smixf wiarηfyo eni ranf tññ gññ nñwiro nanf nimixa ugfawixini.

Jono wayf numeaiia uηomi pikigfa naniñi.

¹⁴ Mixf ináyf Xerotoyi rññηo Jisasoyá wiepsariηowa nera emearfna anj niyoní “Jisaso e yarini. E yarini.” rñnarηagfa o arfa nñwiri ηweañána áma wí emimf Jisaso yarηfpi nani re nñrīga ugfawixini, “Jono wayf nñneameaiia wago peño ámi nñwiápnñmeari Jisaso nimóniri nani emimf api rfa éwapñarini?” e nñrīga warfna ¹⁵ áma wí re nñrīga ugfawixini, “Iraijao —O xwiyfa Gorixoya wfa nearókiamoagfa wo sini mipé yarfna Gorixo nñwirimeami anñnamí nani peyiñorini. O nñwepñiri emimf api rfa yarini?” nñrīga warfna áma wí re nñrīga ugfawixini, “Gorixoyá xwiyfa eñina wfa nearókiamoagfániηf imóniηf

wo ríani?" níríga warífná ¹⁶ mǎxǎ ináyǎ Xeroto áamá Jisaso nánǎ xwǎyǎfǎ xǎxegǎnǎ nǎra warǎnǎgǎfǎ arǎfǎ nǎwǎrǎi aǎiwǎ re rayǎnǎnǎgǎnǎ, "Jono wayǎf nǎmeaia wago, nǎonǎ sǎnǎwǎf mǎnǎf wǎkwǎnǎo rǎxa nǎwǎiǎpǎnǎmearǎ emǎmǎf apǎ yarǎnǎ." rayǎnǎnǎgǎnǎ. ¹⁷⁻¹⁸ Pǎ nánǎ? Ayǎf rǎpǎ nánǎrǎnǎ. Xámǎ o xegǎf xexǎrǎfmeáo Pǎrǎpoyǎf rǎnǎnǎoyǎf apǎxǎf Xerodiasǎyǎf rǎnǎnǎf nurǎpǎrǎi nǎmearǎf nǎweanǎnǎ Jono re urayǎnǎnǎgǎnǎ, "Joxǎ dǎxǎf rǎrǎxǎfmeáo xǎepǎ nurǎpǎrǎi nǎmearǎnǎyǎf 'Nǎpǎkwǎnǎ enǎrǎnǎ?' rǎsimónarǎnǎ?" urayǎrǎnǎgǎf mǎxǎf ináyǎf Xeroto áamá wǎyo "Jonomǎf fǎ xǎpoyǎf." uowǎrǎnǎf awa nuro Jonomǎf fǎ nǎxero gwǎf nǎyǎiro nǎmeámǎf nǎbǎiro kǎrapusǎf anǎfyo wǎrǎnǎf ¹⁹⁻²⁰ mǎxǎf ináyǎf Xerotomǎf xǎepǎf Xerodiasǎf Jono nánǎf sǎmǎf xwǎnǎwǎf nǎkwónǎrǎi arǎfǎkǎ "Rǎxa opǎkǎpoyǎf." rarǎnǎgǎf aǎf Xeroto "Jono áamá wǎf rónǎnǎrǎnǎf. Áamá nǎwǎfǎ Gorǎxo uowǎrǎenǎpǎnǎrǎnǎf?" nǎyǎiwǎrǎi wáyǎf wǎnarǎnǎgǎf nánǎf xǎepǎmǎf pǎrǎf nurakǎrǎi Jonomǎf kǎrapusǎf anǎfyo nǎwǎrǎrǎi aǎiwǎf omǎf e dǎnǎf éf nǎmǎnǎrǎi nǎnǎwearǎfnǎf pǎnéf Jonoyǎf arǎfǎ wǎmǎnǎrǎi nánǎf nǎwǎmónǎrǎi "O nepa nǎrarǎnǎf." nǎyǎiwǎrǎi aǎf apǎxǎf nánǎf wǎmónarǎnǎgǎf nánǎf dǎnǎf ududǎf nǎwǎnǎrǎi "Arǎ emǎfǎnǎ?" nǎyǎiwǎrǎi nǎnǎweanǎsǎnǎf ²¹ sǎfǎ xǎnǎfǎf xǎrǎnǎf yǎfǎf imónǎnǎf Xerodiasǎf o aǎiwǎf xwǎf rǎyamǎf nǎyǎrǎmǎnǎf áamá ámǎnǎf Garǎrǎi pǎropenǎsǎfyo menǎweagǎfǎwǎmǎf tǎnǎf o xegǎf sǎmǎnǎf wǎnarǎgǎfǎf xǎrǎónǎnǎf imónǎgǎfǎwǎmǎf tǎnǎf o xegǎf gapǎmanowǎmǎf tǎnǎf wǎf urepǎarǎfǎgǎf í sǎnǎwǎf e nǎwǎnǎrǎi re yǎiwǎnǎnǎgǎnǎ, "Rǎxa gǎf oxomǎf yapǎf wǎwǎpǎyǎfǎnǎf xewǎnǎnǎ Jonomǎf nǎpǎkinǎnǎf." nǎyǎiwǎrǎi Xeroto tǎnǎf ámǎowǎf tǎnǎf rǎxa awǎf neánǎro aǎiwǎf narǎfnǎf í xegǎf xemǎíámǎf re uowǎrǎnǎnǎgǎnǎ, "Jǎxǎf ápo tǎnǎf e nánǎf nurǎf sǎmǎnǎnǎf eǎf." uowǎrǎnǎf ²² í nǎpǎwǎrǎi sǎmǎnǎnǎf yarǎfnǎf mǎxǎf ináyǎf Xeroto tǎnǎf áamá o tǎnǎf aǎiwǎf narǎgǎfǎwǎf tǎnǎf sǎmǎnǎnǎf í yarǎnǎpǎf nánǎf yǎyǎf nǎwǎnǎrǎi nánǎf Xeroto ímǎf re urǎnǎnǎgǎnǎ, "Jǎxǎf pǎf pǎf nánǎf simónǎf pǎf nánǎf yarǎnǎf nǎfnǎf anǎnǎf sǎiapǎmǎfǎnǎf." nurǎrǎi ²³ ámǎf xwǎfǎf e dǎnǎf re urǎnǎnǎgǎnǎ, "Jǎxǎf xwǎfǎf nǎonǎf menǎweanǎpǎf nánǎf 'Áwǎnǎf e nepayǎrǎi mǎdǎnǎf niapǎf.' nǎrǎnǎyǎf anǎnǎf nǎsǎiapǎmǎfǎnǎf." urǎnǎf ²⁴ í nǎpǎyearǎi xǎnǎfǎmǎf re urǎnǎnǎgǎnǎ, "Inóke, pǎf nánǎf yarǎnǎf wǎmǎnǎrǎéǎnǎf?" urǎnǎf xǎnǎfǎf re urǎnǎnǎgǎnǎ, "Jono wayǎf nǎmeaia warǎnǎo nánǎf 'Sǎnǎwǎf mǎnǎf nǎwǎkwǎrǎi niapǎf.' ureǎf." urǎnǎf ²⁵ xemǎíámǎf ámǎf mǎrǎf nǎpǎwǎrǎi mǎxǎf ináyomǎf re urǎnǎnǎgǎnǎ, "Nǎfnǎf re nǎmónarǎnǎf, 'Anǎfnǎf Jono wayǎf nǎmeaia warǎnǎomǎf sǎnǎwǎf mǎnǎf nǎwǎkwǎrǎi mǎnǎo pǎrerǎxǎf wǎnǎmǎf nǎkwǎrǎrǎi nǎmeámǎf nǎbǎrǎi niapǎf.' nǎmónarǎnǎf." urǎnǎf ²⁶ o Jono nánǎf dǎnǎf sǎpǎf nǎwǎrǎi aǎiwǎf mǎíámǎf xwǎfǎf e dǎnǎf áamá o tǎnǎf aǎiwǎf narǎgǎfǎwǎf arǎfǎf enǎnǎf urǎnǎpǎf nánǎf ayǎf nǎwǎnǎrǎi "Oweoǎf." murǎpǎxǎf nǎwǎmónǎrǎi re enǎnǎgǎnǎf.

27 Xegí sımıñí wınarıñí womı sekaxí re uowárıñınıgını, “Jonomı sıñwí mıñí nıwákwirı nımeámı beı.” uowárána o nurı krapusí añıyo nıpáwirı e sıñwí mıñí nıwákwirı pırerıxıyo nıkwıárırı 28 nımeámı nıbırı mıáımı mını wıána í nurápımı nurı xınáımı mını wıána í “Rıxa riwo rıpıkıo?” yaiwiñınıgını. 29 E éána Jonoyá wiepısarıñowa arfá nıwıro náonı nıménarıro nımeámı nuro xwíá weyárıgıawıxını. Xeroto Jonomı pıkıñı enagı nánı Jıaso rıwıyo emımı yarfná o re yaiwiagırını, “Nionı Jono wayı nımeaıa wago sıñwí mıñí wákwiñáo nıwiápınımearı ámá Jıasoyı rınıño nımónırı emımı rfa yarını?” yaiwiagırını.

Ámá 5,000 ayo aiwá wiñí nánırını.

30 E yaiwıarfná ámá Jıaso wá uowárıñowa ámı nıbıro o tını nerımeánıro añı apı apımı wa emegfápi nánı omı repıyí wıro xwıyíá amıpı wa nuréwapıya emegfápi nánı repıyí wıro néısána 31 Jıaso ámá obaxı omı sıñwí wınanıro nánı bırı uro yayarıñagfa xfo tını xegí wiepısarıñowa tını aiwá mınıpaxı wıarıñagı nánı wiepısarıñowamı re urıñınıgını, “Nonenı ámá dıñı meañe nánı nurane kıkıfá bı oñweaneyı.” nurırı 32 ewéyo nıpıxemoánıro wıgıpi ámá dıñı meañe nánı warfná 33 ámá wı añı nıyonı dánı wenıñı éfáyı awa ewéyo pwarıñagfa nıwınıro mı nómxıro añını xwıáyo nuro xámı nırémore ñweañána 34 Jıaso rıwıyo nırémorı ewéyo dánı nayoarı ámá xwé ayá wı epıroyı yarıñagfa nıwınırı ámá ayı sipısıpı xiáwo mayınıñı nımónıro pıranıñı mıñweapaxı imónıñagfa nıwınırı nánı ayá nırimıxırı amıpı obaxı nánı nuréwapıya nurı 35 nuréwapıya núısána enána sfápi tını xegí wiepısarıñowa añwı e nıbıro re urıgıawıxını, “Rıxa sfárinı. Re añı wı mayı e enagı nánı 36 ámá añı amı amı mırınıñıyo nánı numıro aiwá bı nero nıpırı nánı uowárıpeı.” urfagfa aí 37 Jıaso re urıñınıgını, “Aiwá nıpırı nánı sewanıñoyfné mını wıpoyı.” urfagı awa re urıgıawıxını, “Aiwá mını wıanı nánı nurane bıskerfá (Aiwá nını nánı nırıfná Judayı bıskerfáı ragfárinı.) bıskerfá nánı bı neranéná of inıñı 200 mını nıwirane urápanıréwını?” urfagfa 38 o re urıñınıgını, “Bıskerfá ararı tıgıoyfnérını? Sıñwı wınaúpoyı.” urána awa sıñwı nıwınaumı nıbıro “Bıskerfá wé wú núni enána peyı ná waúnırını.” urfagfa 39 o awamı “Ámá nıyonı sekaxı re urıpoyı, ‘Aráyo mıúrarı nıga uro éf nıñweaxa uro époyı.’ urıpoyı.” urfagı 40 ayı mıúrarı nıga nurfná wı ámá 50 mıúrarı inıro wı ámá 100 mıúrarı inıro néra úána 41 Jıaso re enıñını. Bıskerfá wé wú núni enıpi nımearı peyı waúni enıfıwaú enı nımearı

sɨŋwɛ aŋɛnamɛ nanánɪrɪnǎ Gorɨxomɛ aiwápi nánɛ yayɛ nɪwimánǎ kɨkwɪrɪmɛ néra nurɛ xegɛ wiepɪsarɨŋowa yanɛ wɪpɪrɪ nánɛ mɪnɛ nɪwɪayɪrɪ peyɛwaú enɛ nororɛ mɪnɛ wɪyarɪnǎ wiepɪsarɨŋowa nurápayiro yanɛ nɪwɪa nuro ⁴² ámǎ nɪnɛ nɪnɪro agwɛ ímɛ uyíagɛ ⁴³ kwɨkwɪrɪmɛ inɨŋɛ e tɛápi nɪmeamero peyɛ ororómɛ inɨŋɛ e tɛápi enɛ nɪmeamero soxɛ fá wé wúkaú sɨkwɛ waúmɛ aumaúmɛ nero nɪnɛ magwɛ miárɨgɛawixɪnɛ. ⁴⁴ Ámǎ oxɛ aiwá api nɨgɛáwa nɪnɛ ayɛ ámǎ 5,000 nɨgɛawixɪnɛ.

Jisaso ipíyo seáyɛ e nosaxa uŋɛ nánɪrɪnɛ.

⁴⁵⁻⁴⁶ Jisaso, ayɛ aiwá nɪnɪro nemánǎ, o wiepɪsarɨŋowamɛ re urɨŋɨnɨgɨnɛ, “Soyɪné ewéyo nɪpɨxemoánɪro ipíyo jɛarɪwámɪnɛ aŋɛ yoɛ Betɪsaida nánɛ xámɛ nɪmeápoyɛ.” nurɪrɛ awa rɨxa úánǎ ámǎ e epɪroyɛ egɛáyo yayɛ nɪwirɛ xɨxegɛnɛ nurowárapɪmánǎ Gorɨxomɛ xwɪyɛfǎ urɨnɛ nánɛ dɛwɛyo nɪyɪrɛ nɨŋweaŋɪsánǎ ⁴⁷ árɪfwɪyimɛ wiepɪsarɨŋowa sɨnɛ ipíyo áwɨnɛ e ewé nɪmeámɛ warɪnǎ xɛfɛ sɨnɛ jɛe xwɛáyo nɪrómánǎ ⁴⁸ wɨnɨŋɨnɨgɨnɛ. Awa enɛ tɪnɛ reaarɨŋagɛfǎ aiwɛ imɨŋɛ xwé sɪmɛmɪnɛ nɨxemɛ barɨŋagɛ nánɛ ewé aŋɛnɛ mɪyarɨŋagɛ nɪwɨnɪrɛ ipíyo xwɛáyónɨŋɛ nosaxa nurɛ rɨxa isɛfǎ yɨnɨŋánǎ xegɛ wiepɪsarɨŋowamɛ múrómɪnɪrɛ yarɪnǎ ⁴⁹⁻⁵⁰ nowanɛ wenɨŋɛ éfáyɛ wɨnɨgɛawixɪnɛ. O ipíyo nosaxa warɨŋagɛ nɪwɨnɪro “Pɪyɨŋɛ siwɛ wo rɛa pwarɨnɛ?” nɪyaiwɪro ófɛ nɨkárɨnɪro “Yeyɛ!” nɪrɪro wáyɛ ayɨkwɛ mɪwɨnarɪnǎ o rɨxa xwɪyɛfǎ nurɪrɛ re urɨŋɨnɨgɨnɛ, “Wáyɛ mepanɛ. Nɨonɪrɪnɛ. Dɨŋɛ sɨxɛ nɨnɪro enɛ neánɪro ŋweápoyɛ. Ananɪrɪnɛ.” nurɪrɛ ⁵¹ awamɛ nɪwɪmeari ewéyo pɨxemoánánǎ re enɨnɨgɨnɛ. Imɨŋɛ enɛ rɨxa pɪnɛ wɪárɛagɛ sɨŋwɛ e nɪwɨnɪro dɨŋɛ “Imɨŋɛ axɨnánɛ pí nánɛ pɪnɛ rɛa wɪárɨŋoɛ?” dɨŋɛ e nɪpɨkɨnɪro ududɛ néra nuro ⁵² Jisaso xámɛ aiwá kwɨkwɪrɪmɛ yarɨŋagɛ nɪwɨnɪro aiwɛ dɨŋɛ wakɨsɛ nɨnɪrɨŋɨpɪmɛ dánɛ oyá enɛ éánɨŋɛ mí mómxɛfǎ éfǎ nánɛ sɨnɛ o nánɛ dɨŋɛ ududɛ néra ugɛawixɪnɛ.

Genesaretɛ dánɛ sɨmɨxɛfǎ tɨgɛáyo nanɛ imɨmɨxɨmɛ enɛ nánɪrɪnɛ.

⁵³ Dɨŋɛ ududɛ néra warɪnǎ rɨxa ipíyo jɛarɪwámɪnɛ imanɛ e nɪwɪékɨnɨmearo ⁵⁴ ewéyo dánɛ nayoaro gwɛ yurárarɪnǎ ámǎ wɛ Jisasomɛ rɨxa sɨŋwɛ mí nómxɨro ⁵⁵ aŋaŋɨnɛ ámǎ sɨmɨxɛfǎ wegɛáyo nánɛ aŋɛ ayɛ ayo nánɛ numiamoro sɨmɨxɛfǎfǎ íkwɨaŋwɛyo nɨkwɪárɪro “Jisaso e ŋweanɛ.” rɨnɛfɛ nánɛ nɪmeámɛ nɪbɪro ⁵⁶ o aŋɛ onɨmɨá bɪ bɪmɪranɛ, aŋɛ xwé bɪ bɪmɪranɛ, omɨŋɛ inɨŋerani, pwarɨŋagɛ nɪwɨnɪro sɨmɨxɛfǎfǎ nɪmeámɛ nɪbɪro makerɛfǎ imɨxarɨgɛfɛ tánǎ ámǎ sɨmɨxɛfǎ gɨyɛfǎ oyá rapɪrapɛfǎ yɨnɨŋú sɪrɪwɛfǎ mɛde amáfɛ rónanɪro nánɛ waunɛ

rìxìṅṅ nuriro rapìrapṅ sírìwṅyo amáṅ nìrónìrìṅ ná nṅnì axìṅá nanṅ egṅawixìṅnì.

7

Piaxṅ weaarìṅṅpì nánì urìṅṅ nánìrìṅnì.

1-2 Parisi wa tṅnì Gorìxoyá ṅwṅ ikaxṅ eánìṅṅpì mewegṅá wa tṅnì, Jisaso sìnì Gariri pìropenṅsṅyo ṅweañáná, awa Jerusaremì dánì nìbìro Jisasoyá wiepṅsarìṅnowa wigṅ Judayṅ xiáwowa yagṅápa mé aiwá nṅnìróná xámì wé igwṅá mṅwíró wé piaxṅ weañáná aiwá narìṅagṅa nṅwìṅnìro Jisaso tṅṅ e axṅ e awí neánárìro ³⁻⁴—Parisiowa tṅnì wigṅ Judayṅ nṅnì tṅnì nene piaxṅ neaeañṅṅnìrì wigṅ xiáwowa yagṅápa aiwá nṅnìróná xámì píránìṅṅ wé igwṅá wímoarìṅṅárìṅnì. Ayṅ makerṅáyo nánì nuro aiwá bṅ nemi añṅ e nánì nìbìróná enì piaxṅ neaeañṅṅnìrì igṅá meánìpa nerṅná aiwá mṅnarìṅṅárìṅnì. Xiáwowa érowiáṅṅṅáṅṅyṅ añṅṅ minṅ íá nṅmaxìrìro nṅxṅṅdìro sìnì axṅpṅ nero kapìxṅ tṅnì xwárṅá sṅxṅ tṅnì suyupenìxṅ tṅnì íkwianṅwṅ sá wearìṅṅápa tṅnì igṅá eaagṅápa axṅpṅ igṅá eaarìṅṅárìṅnì. ⁵ Parisiowa tṅnì Gorìxoyá ṅwṅ ikaxṅ eánìṅṅpì mewegṅáwa tṅnì Jisaso tṅṅ e axṅ e awí neánárìro yarìṅṅ re wigṅawixìṅnì, “Dìxṅ wiepṅsarìṅnowa pí nánì negṅ arṅowa nero nearéwapìyigṅápa nṅwìakìro wé piaxṅ aí tṅnì aiwá narìṅṅárìṅnì?” urṅagṅa ⁶ Jisaso re urìṅṅnìṅṅnì, “Eṅíná Gorìxoyá xwìyṅá wṅá rókiamoagṅ Aisaiaoyṅ rìṅṅṅ soyṅné nanṅ rìro sipì rìro yarìṅṅoyṅné nánì xìxenì nṅwurìyirì rṅwamìṅṅ re eañṅrìṅnì, ‘Ámá tìyṅ “Gorìxomì wéyo píránìṅṅ mearìṅwìṅnì.” nṅrìro aiwì Gorìxonì dṅṅṅ sṅxṅ mṅṅṅyipa yarìṅṅárìṅnì. ⁷ E nero ámáyo amìpì ámá wigṅ dṅṅṅ tṅnì érowiáṅṅṅáṅṅpì nánì nuréwapìyiróná yapṅ re nuriro “Xwìyṅá tìyṅ Gorìxo rìṅṅrìṅnì.” nuriro nánì “Gorìxomì seáyṅ e mearìṅwìṅnì.” nṅrìróná Gorìxonìyá yoṅṅnì surṅmá rarìṅṅárìṅnì.’ Aisaiao soyṅné nánì xìxenì e nṅwurìyirì rṅwamìṅṅ eañṅrìṅnì. ⁸ Soyṅné ámá érowiáṅṅṅáṅṅpì nṅxṅṅdìróná ṅwṅ ikaxṅ Gorìxo rìṅṅpì íkṅ nṅnemoro yarìṅṅṅ.” nurìrì ⁹ re urìṅṅnìṅṅnì, “ṅwṅ ikaxṅ Gorìxo rìṅṅpì wìakìro amìpì segṅ arṅowa érowiáṅṅṅáṅṅpì xṅṅdìro yanìro nánì dṅṅṅ obìbaxṅ nṅmoro óṅ imoarìṅṅoyṅnéṅrìṅnì. ¹⁰ Ayṅ rìpì nánì seararìṅṅnì. Eṅíná xwìyṅá Gorìxo rìṅṅpì Moseso nṅrìrì rṅwamìṅṅ re eañṅnìṅṅnì, ‘Dìxṅ ápowamì tṅnì inókìwamì tṅnì wéyo merṅṅnì.’ E nṅrìrì nearì ámì rìpì nṅrìrì eañṅnìṅṅnì, ‘Ámá xanomìranì, xìnálmìranì, ikayṅwṅ umearṅṅyṅ emì pìkímópoyṅ.’ Moseso e nṅrìrì rṅwamìṅṅ eañṅ aiwì ¹¹ soyṅné ámá wì xìnálwamìranì, xanowamìranì, re urarṅná ‘Amìpì nionṅ wéyo nṅrìmerṅná arìrá nṅsìrì siapṅpaxṅ imónìṅṅyṅṅ nánì rìxa Gorìxomì re

urfanigini, “Nioni nisiapimfarini.” nuriri nani arige joxi nisiapiri arira simfina? Oweoi, alpagwi nani wi menini.’ Parisioyine ama wi xaniyaumi e urarinjagi sijnwi niwinirona ‘O apani yarini.’ niriro ¹² o xaniyaumi piraninj weyo mamepa yarinjagi niwiniro aiwi o ayaumi xe bi arira owininiri sijnwi winarigfaman. ¹³ E nerina soyine siwf arfowa erowiapnigfapi nixdro xwiya Gorixo rinj ripi xorori nero wiaikarino. E yarigfapa nerina xwiya Gorixoya xwe wi eni niwiaikia warino.” Jisaso Parisiowami e nurimana ¹⁴ ama e eproy egayo “Anwi e bipoyi.” nuriri ay rixa anwi e bana o “Niyineni nijfa imonipiri nani piraninj arfa nipoyi.” nuriri ¹⁵ eway xwiya ripi urinjigini, “Aiwa ama ninrina gwinareafapi wi piax wearinmani. Pi pi xwioxyo dani peyearinipi amayo piax wearinirini.” nuriri ¹⁶ re urinjigini, “Eway xwiya nioni rfa ripi nani arfa okiar ni monipoyi.” nurisana ¹⁷ ama e eproy egayo e niwari mi nur anjo ni pawiri ninweari xegf wiewarinjowa eway xwiya xfo urifpi nani yarinj wiana ¹⁸ o re urinjigini, “Soyine eni dinj mayoynerani? Xwiya ‘Aiwa ama ninrina gwinareafapi wi xom piax wearinmani.’ searfapi soyine sini mfk nani dinj mmoarinj reno?” nuriri awanj re urinjigini, “Aiwa wi amayo piax eapax mimonini. ¹⁹ Pi nanyi? Ay aiwa gwinareana niweri iriwiyo inji rwiyo ikf emoarigfa enagi nani rini.” nuriri —E ninrina aiwa nni nani “Anani nipaxirini.” rinjirini. ²⁰ Ami re urinjigini, “Aga pipi amayo piax wearinirini? Ay pi pi dinj xwioxyo dani peyefpi, amipi sipi nani mopf amayo piax wearinirini. ²¹ Xwioxyo dani dinj yaiwifapimi dani ripi ripi yarigfarini. fwf amipi wi nani dinj moro fwf iniro apixf erapeniro amipi fwf mearo ama pikixwiffo ero oxf apixf iyf nani niga uro ²² sijnw fwf winiro rikikiffo ero yapf wiwapiyiro ayf bi me arki niga uro sipi dinj wiaiwiro xwiyaapami njwirariro mixf kniro majmajfa ikarinro yarigfapi ²³ api nipini ama dinjyo inimi dani ni morina piax wearinirini.” urinjigini.

Girikiyf apixf wi dinjf wikwifonj nani rini.

²⁴ O eway xwiya mfkf api nurimi anj e dani nur anj yof Taia tinj e niremori anj wiwami nipawiri ama e njweayf “Anj riwami o minjweanini.” oyaiwipoyiniri neri sa njweanagi aiwi ama wi omi sijnw niwinimearo ²⁵ apixf wi “Jisaso anj iwami njweani.” rarinjagfa arfa e niwiri i xegf xemiái imfo xixeroarinj enagf nani o tinj e nani anjni nibiri skwf tinj e waunf niwikariniri minj xwifayo

nikwírori ²⁶ —Í Judayí apixímani. Girikiyí apixírini. Piniyaiyí aníyo piropenisí Siriayi riníje dánjirini. Í Jisasomi “Gí miáimí imító xixéoarínyíyí mixel umáinowárénapei.” arfki urayaríngagi ²⁷ o í aní mídání enagi nání “Xámí gí Judayí saní ourápmíni.” niyaiwiri ewayí xwiyíá re uríñinigíni, “Xámí niaíwí aiwá níníro agwí ími uyini níwirínáyí ayí nanítrini. Niaíwíyíyá aiwá nurápiri síwíyo níwiríná ayí nanímani.” uráná ²⁸ í “Nepa aní mídáníni síwíníníñí imóníñíni.” niyaiwiri re uríñinigíni, “Ámínáoxíni, nepa raríñíni. E nerí aiwí síwí re yaríñítrini. Íkwianwíyo dání niaíwí aiwá níníro yuní mamówáríápi mímeání yaríñítrini.” uríagi ²⁹ o “Í nepa wauní níkarínítrí díní níkwíroaríni.” niyaiwiri re uríñinigíni, “Jíxí naní nírfíyí nání díxí miáimí imító xixéoaríñípi ríxa mixel umáiníníni. Díxí aní uí.” uríagi ³⁰ í ámi xegí aníyo nání nuri síñwí wíníyíyí wíníñinigíni. Xemiái imító píní níwiárími úf enagi nání píráníñí sá wenagi wíníñinigíni.

Aríá tñní maní tñní píroníñí womí naní imíxíñí nánítrini.

³¹ Jisaso ámi níwiápínímearí aní yoí Taia tññí e píní níwiárími nuri aní yoí Saidoní tññí e áwíni e nuri xwíá yoí Dekaporisiyo nuríná ipí Gaririyo níremori yaríná ³² ámá wí ámá aríá píronárítrí xwíyíá píronárítrí ení womí Jisaso tññí e nání nímeámí níbíro wauní ríxíñí re urígfawixíni, “O naní ení nání wé seáyí e ikwiárei.” uríagíá ³³ Jisaso ámá awí eánarígíe dání omí nímeámí nuri egípi neríná Jisaso xegí wé oyá aríá óíyo wíxwárítrí xegí wéyo reanwí nírinimáná oyá aíwíyo ikwiárítrí nemáná ³⁴ síñwí anínamí nanimáná ríñíñí nítrítrí xegí píné tñní re uríñinigíni, “Epata.” —Wígí píné “Oxoai.” nurítríná “Epata.” rarígfáríni. E uráná re eníñinigíni. ³⁵ Xegí aríá oxoánítrí aíwí saní wiaríñítrí nayí erí nerí xwíyíá píráníñí níra waríná ³⁶ Jisaso ámi ámá awí eánarígífáyo níwímearí ñwí ikaxí nurítrí re uríñinigíni, “Nioní wíápi áwaní murímepaní.” uríagi aiwí amí amí nemero arfki áwaní níra nuro ³⁷ ayá nírwamóga nuro re níra ugíawixíni. “Amípi o éfpíyí aga nanítrí yaríñítrini. Aríá píronarígífáyí tñní aíwí saní mearígífáyí tñní aí píráníñí imíxáná aríá ero xwíyíá ríro yarígfáríni.” níra ugíawixíni.

8

Ámá 4,000 ayo aiwá winí nánítrini.

¹ Íná ríwíyo Jisaso ámá obaxí ámi o tññí e epíroyí níyátríro wígí aiwá ríxa menagi níwínítrí xegí wílepísaríñowami “Eíni.” nurítrí ² re uríñinigíni, “Ámá tíyí síá wíyau

wiyi nioni tñni re niñwearóná wigí aiwá ríxa nowárigíá enagí nání wá nonaríní. ³ Wí aní aíwímí dání b́agíá enagí nání nioni ayí siní agwí nání yaríná nurowárirínáyí ‘Sínwí xaxá níwinírí ení sirírínwí níwinírí ná neága upíríxíní.’ níyaiwirí raríníní.” uríagí ⁴ xegí wiepísarínjowa re urígíawixíní, “Aní mímíríníní re aiwá áamá tíyí xixení níprí nání ge b́ yaníwíní?” uríagí ⁵ o re uríníniginí, “Segí bisíkeríá araríníní?” uráná “Wé ẃúmí dání wáú tíñwáoneríní.” uríagí ⁶ o áamá epíroyí egíáyo “Xwíámi éf níñweaxa úpoyí.” nurírí bisíkeríá nímeari Goríxomí aiwá apí nání yayí níwimáná kwíkwírímí nerí wiepísarínjowamí míní wíáná nurápayiro áamá ayo míní níwia nuro ⁷ wigí peyí bia enagí Jisaso apia ení nuráprí Goríxomí yayí níwimáná re uríníniginí, “Peyí rípia ení yaní níwia úpoyí.” uríagí xó uríprí yaríná ⁸ áamá ńníní ríxa níñiro agwí ímí uyíagí wiepísarínjowa ayí aiwá níñiro e t́apia nímeaayiro soxí íá wé ẃúmí dání wáúmi aumaúmí nero magwí miárigíawixíní. ⁹ Áamá 4,000 aiwá apí nígíawixíní. Jisaso ayí aiwá níñmáná enáná wigí aní e nání nurowárimí ¹⁰ ewéyo wiepísarínjowa t́níní nípríxemoáníro nímeámí ugíawixíní. Ipiyo oríwámí dání aní yó Darímanuta t́níní e níwiékínímearo ayoagíawixíní.

“Emímí b́ neaíwapíyí.” urígíá náníríní.

¹¹ Parisi wa níwímearo ríxa śmí t́níní úrapí xwíyíá nuríro omí iwamó wíwapíyaníro nání re urígíawixíní, “Anínámí dání emímí b́ neaíwapíyí.” uríagí ¹² Jisaso awa nání xegí xwioxíyo dání ḿníní nípénírí “Iní!” nírirí re uríníniginí, “Judayí agwí ríná ñweagíáyíné pí nání ‘Emímí neaíwapíyí.’ nírarínjoi? E nírarínjagí aiwí emímí soyíné nírarígíápí wí nemíméíní.” nurírí ¹³ ayo ṕníní níwiárímí wiepísarínjowa t́níní ewéyo nípríxemoáníro ipíyo oríwámí dání nání ugíawixíní.

Ewayí ikaxí yisí nání uríní náníríní.

¹⁴ Nuróná aiwá nání d́níní aríá níkeamoro bisíkeríá ná b́níní ewéyo wenípríní nímeámí waríná ¹⁵ Jisaso Parisiowa naní rayiro sipí rayiro yarínípa wiepísarínjowa axípi yaníro neríná omí d́níní ḿkwíropa nero ŕwí ní mopíríxínírí ewayí xwíyíá nuríríná sekaxí re uríníniginí, “Soyíné píráníní emépyí. Bisíkeríá yisí —Bisíkeríá siní śníní enáná yisí onímíápí t́fá aiwí ní ḿníní íkwianwí neapínárírí ní ḿiga wíápínímearíníríní. Yisí Parisiowayá t́níní Xerotoyá t́níní nání wáyí nero emépyí.” uríníniginí. Uyíní yisíníní wigí xwioxíyo íkwianwí eapíníníníníní e uraríná ¹⁶ wíwanínjowa re rínígíawixíní, “None bisíkeríá meñagí nání neararíní.”

rinarinagfa 17 o arfa niwiri mixf re uriniginini, "Pi nani 'Bisferfa mayonerini.' rinarinoi? Sini sinwi oxoaro dinf moro mepa renoi? Segf minf sinaninf rimonini? 18 Sinwi tfgoyine aiwi sinwi miwinipa riyarinoi? Arfa tfgoyine aiwi arfa miyarinf renoi? Nionf bisferfa we wu nuni kwikwirimf neri ama 5,000yo minf wina nani dinf miseainarinarani? 19 Aiwa ayf niniro tfapi soxf fa xwe arariyo aumaumf yarigfawixini?" uragf awa "We wukauf sikwf wau apimi aumaumf yarinwaniginini." uragfa 20 o ami re uriniginini, "Nionf bisferfa ama 4,000yo nikwiriri winapi soxf fa arariyo miarigfawixini?" uragf awa "We wufumf danf wuuf miarinwaniginini." uragfa 21 o re uriniginini, "Soyfne sinf majfa rimoninoi? 'Aiwa menjanaf arfnone mineaiapifaxorini.' riniaiwarinoini?" uriniginini.

Sinwi suparininf womi nanf imixinf nanirini.

22 E nurfnana nuro anf yof Betisaidayo niwieknimearo nayoaro emearfna ama wi sinwi suparininf wo Jisaso piraninf imixini nani nimera nibiro waunf rixinf re urigfawixini, "Joxi we seayf e niwikwiariri nanf imixireini?" uragfa 23 Jisaso sinwi suparininomi weyo fa nixirimi anf Betisaida e niwarimi nuri yani e dani nironana oya sinwifo reanwf nuriri we seayf e niwikwiariri yarinf re winiginini, "Joxi amipi wi sinwi riwininini?" uragf 24 o sinwi nanirf re uriniginini, "Ama wi anf emearinagfa sinwi riwinirf aiwi ikfaninf imoninagfa wininini." uragf 25 ami bf we sinwifo seayf e wikwiarana o rixa sinwf aninf nanariri xegf sinwf rixa nanf eagf amipi niyonf xixeni wininiginini. 26 Xixeni winana Jisaso o xegf anf e nani nurowarirfna re uriniginini, "Dixf anf e nani nurfna ami Betisaida tfoyo nani mupani." uriniginini.

Pitao "Kiraisoxirini." urinf nanirini.

27 Jisaso tfinf xegf wiepisarinhowa tfinf niwiapfnimeami nuro anf xwe yof Sisaria Piripai tfinfo ikwfroninfpimi nani nurfna awami yarinf niwiri re uriniginini, "Amayf nionf nani arire rarinoini?" uragf 28 awa re urigfawixini, "Wi re rarinoini, 'Jono wayf nneameaia wago ami niwiapfnimearirfa yarini?' rarinoini. Ami wi re rarinoini, 'Enina Gorixoyaf xwiyfa waf rokiamoagf mipf anfnami peyinif Iraiyaoyf rininjo niweapirf rfa yarini?' rarinoini. Ami wi re rarinoini, 'Enina Gorixoyaf xwiyfa waf rokiamoagfa wo niwiapfnimearirfa yarini?' rarinoini." uragfa 29 o sinf yarinf niwirfna re uriniginini, "Ayf e niniro aiwi sewaninoyfne nionf nani

gorini rariŋoi?" urfagi Pitao re uriniginini, "Joxi Kiraísoxi, nene yeáy neayimixemearfa nani arfowayá xwfa piaxíyo dani iwiaronoxirini." urfagi ³⁰ o ŋw íkaxí re uriniginini, "Soyné nioni e enjoni nani awanj muripa époi." uriniginini.

Áwanj "Nioni ninipikipírírini." urinjinini.

³¹ Xewaninjo nani iwamfo nurewapiyiri re uriniginini, "Áma imoninjoni rrininj xwe wi meamfárinini. Neg mebaowa tni apaxpaninj imonigfa xweowa tni Gorixoyá ŋw íkaxí eaninjipi mewegfawa tni nioni rfw nimóána wa ninipikipírírini. E neri aiwi sfá wyaú wiyi orána ami wiáfnimeamfárinini." nuriri ³² pné sináni e rimóagi Pitao Jisasomi nimeami nuri yanim nromána rixa mxf urimniri nani neri "E wi mnearipanini." urarína ³³ Jisaso omi rfw numori wiepsarinj wami sinjw niwinirina omi mxf nuriri re uriniginini, "Setenoxini, pni ninwiarmi ui." niri re uriniginini, "Pitaoxi amipi nani Gorixo wimonarinjipi nani dinj mimó áma wimonarinjipi nani moarinjini." nurisána ³⁴ áma e eptroy egfayo "Eini." nuriri xegf wiepsarinjowa tni nawini awi neanimána enána re uriniginini, "Soyné woxi nioni yarinjapa emniri nani nioni tni nurináy re erfárinini. Dix simonarinjipi wi mé rfwmini niamor re niyaiwiri 'Jisasomi xdarinagi nani áma wa íkfayo ninyekwiroáro ninipikiróna ayf ananirini.' niyaiwiri nixdirínini. ³⁵ Áma go go 'Jisasomi nixdirínáy áma wa nipikipírini.' niyaiwiri nani nioni mnixdf xegf wará éf nimeniri nerina xewaninjo aninjini ikeamóninini. E neri aiwi áma go go nioni ninixdri xwyfa yayf seainarinjipi nani waf emearinagi nani pikianáy, o aninjini mikeamóni nioni ninixdirinjipimi dani erkimeaninini. ³⁶⁻³⁷ Áma go go nioni mnixdf iyfa fá ŋgw amipi emeamniri nanini nera nuri nimeaisána xewaninjo aninjini ikeamónána ayf nanjranini? Oweoi! Amipi nni xwfa tfo dajf mimúropa neri aiwi xewaninjo aninj ikeamónána amipi api tni xegf wará aninj ŋweanfa nani roayironipaxmani." nuriri ³⁸ re uriniginini, "Seyné nuro áma agwi rina ŋweagfayf Gorixomi dinj mnikwíró fw nera warigfayf tni e nemerina nioni nani ayá seainri pné nioni rarinjapi eni nani ayá seainri yarinjagi nani ámayo yumfi niwinináy, áma imoninjoni niweapirina íkninjoni weapri gí apo xwinfa earinjipa nioni eni xwinfa enjoni anjnajf wa tni weapri neri xfo nani eni ayá nininri 'Go rani?' rimfárinini." uriniginini.

9

1 Ámi re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ nepa seararɪɲagɪ nánɪ píránɪɲɪ aráfá nípoyɪ. Ámá re rogáfá wiyúné sɪnɪ mɪpepa nerúná enɪ éánɪɲɪ Gorɪxo xó xegɪ xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ píránɪɲɪ seamenɲweanfa nánɪ imónɪɲɪpɪ imónarɪɲagɪ sɪɲwɪ wɪnɪpírjárɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Jisaso níkírɪrɪ xegɪ bɪ imónɪɲɪf nánɪrɪnɪ.

2 Rɪxa stá wé wáfúmi dánɪ wo óráná o Pitaomi tɪnɪ Jemisomɪ tɪnɪ Jonomɪ tɪnɪ nɪwirɪmeámɪ dáf wɪ xwé bimi nɪpeyiro wɪwɪnɪ nɪɲwearúná wigɪ sɪɲwɪ anɪgɪe dánɪ re enɪnɪgɪnɪ. Jisaso wará xegɪ bɪ nimónɪrɪ ³ xegɪ rapɪrapɪ enɪ wáfá nókiárɪrɪ ámá wí wayɪ nɪrorúná apáfá e wéɪ mɪropaxɪ apáfá xaíwɪ weárɪɲɪnɪgɪnɪ. ⁴ E yarúná Gorɪxoyá wáfá rókiamoagɪ Irajao yɪ rɪnɪɲo tɪnɪ enɪná yagɪ Moseso tɪnɪ omɪ nɪwɪmeari o tɪnɪ xwɪyáfá rɪnarúná ⁵⁻⁶ wɪepɪsarɪɲowa wáyɪ ayɪkwɪ mɪwɪnɪtagɪ nánɪ Pitao “Píoɪ urɪmɪnɪ?” nɪyaiwirɪ úrapɪ xwɪyáfá nurɪrɪ Jisasomɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “None re nɪɲwearúná nanɪrɪnɪ. Ananɪ re ɲweapaxɪrɪnɪ. Anɪ pɪpákɪ wíkaú wí, joxɪ nánɪ wɪwáyɪ, Moseso nánɪ wɪwáyɪ, Irajao nánɪ wɪwáyɪ omɪraneyɪ.” nurɪmáná enáná ⁷ agwɪ bɪ rɪtɪf wíaráná agwɪpimɪ dánɪ xwɪyáfá bɪ re rɪnɪɲɪnɪgɪnɪ, “O gɪ íwɪ dɪɲɪ sɪxɪ yɪɲáorɪnɪ. Pí pí xwɪyáfá searánáyɪ aráfá wípoyɪ.” uráná ⁸ wenɪɲɪf éfáyɪf wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. Ámá wo mepa Jisasonɪ iwo ɲweanɲagɪ wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ.

Irajao nánɪ yarɪɲɪf wɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

9 E nɪwɪnɪmáná dáf wɪ mɪɲɪyo dánɪ pɪnɪ nɪwíárɪmɪ nɪweapɪróná Jisaso ɲwɪ ikaxɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Rɪpɪ nanɪfápɪ nánɪ ámáyo áwanɪf murɪmepa époyɪ. Ámá imónɪɲáonɪ rɪxa nɪperɪ xwárɪpáyo dánɪ nɪwíápɪnɪmeámáná enáná íná ananɪ áwanɪf urɪméfɪrɪxɪnɪ.” urɪtagɪ ¹⁰ awa dɪɲɪnɪ fá nɪxɪrɪro xwɪyáfá “Nɪperɪ xwárɪpáyo dánɪ wíápɪnɪmeámáfárɪnɪ.” urɪfɪpɪ nánɪ ududɪf nero “Pí nánɪ rɪfa nearɪɲoɪ?” nɪrɪnɪro ¹¹ yarɪɲɪf re wɪgɪfawɪxɪnɪ, “Pí nánɪ ɲwɪ ikaxɪ éánɪɲɪpɪ mewegɪfáwa re rarɪgɪfárɪnɪ, ‘Irajao rɪxa bɪɲɪmɪ enáná rɪwɪyo ámá nene yeáyɪf neayimɪxemeanfo arɪfowayá xwáfá piaxɪyo dánɪ iwiaronfárɪnɪ.’ pí nánɪ rarɪgɪfárɪnɪ?” urɪfagɪ ¹² o re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ayɪ neparɪnɪ. Irajao xámɪ nɪbɪrɪ ámá wɪgɪ yarɪgɪfápɪ rɪwɪmɪnɪ mamoro Gorɪxomɪ dɪɲɪf wɪkwɪroro epɪrɪ nánɪ xwɪyáfá nurɪrɪ aɪwɪ xwɪyáfá Gorɪxoyá nɪrɪnɪrɪ éánɪɲɪf rɪpɪ ‘Ámá imónɪɲomɪ rɪnɪɲɪf nɪwíayiro xwɪrɪfá wɪkɪxepɪfárɪnɪ.’ xwɪyáfá apɪ enɪ pí nánɪ rɪnɪnɪ?” nurɪrɪ ¹³ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nwɪ ikaxɪ éánɪɲɪpɪ mewegɪfáwa e nɪrɪro aɪwɪ nionɪ re seararɪɲɪnɪ, ‘Irajao rɪxa bɪagɪ aɪwɪ ámá

ríwamíñf xfo nání eáníñfpi omí arfá míwí wígf dñf tñf sfpí níwíera ugíawixíni.' seararíñfni." uríñfñfni.

Íwí imfó xixéroaríñf womí míxí umáñfñf náníríní.

¹⁴ Jisaso awa tñf ámí xegf wíepísaríñf wíamí wímeaníro nání níweapíro awa tfe ámá epíroyf enagfa níwíñfñf awa ñwí ikaxf eáníñfpi mewegfa wa tñf xwíyfa sfmf tñf rínaríñagfa níwíñfñf ¹⁵ ríxa añwí e bání ámá e epíroyf egfáyf Jisaso weaparíñagf níwíñfñf sírf nípkíníro yayf wíañfñf nání añfñf nuro wímeááná ¹⁶ o yaríñf re wíñfñfñf, "Awa tñf pí nání xwíyfa sfmf tñf rínaríñf?" urfagí ¹⁷ ámá e epíroyf egfáyf wo re uríñfñfñf, "Nearéwapíyaríñfñf, gí íwomí imfó xixéroaríñf nání manf pírónáríñf. ¹⁸ Imfó meanf eááná meákfkwiání yáríñf manf síwí kírfwíñfñf síkwf wé síwífa yáríñf yáraríñfñf. Nioní joxí nání nímeáa bfá aiwí joxí míñweañagf nání díxf wíepísaríñfñf 'Soyfne míxí umáñfnowárfpoyí.' urfagí aiwí awa wí ananí míxí umáñfnowárfpaxfmaní." urfagí ¹⁹ Jisaso ríxa anídíñf níwíawírí nání re uríñfñfñf, "Agwí ríná ñweagfáyfñf nioní tñf nemerane emá obaxf níseamúróagf aiwí síní Goríxomí dñf míwíkwíroaríñf reñf? Aríre searayímíñfñf?" nuríñf "Íwomí níwírímeámí bfpoyí." urfagí ²⁰ ríxa níwírímeámí níbíro imfó Jisasomí síñwí níwíñfñfñf re eníñfñfñf. Meanf eááná sínápxwíñf néra nípiérorí xwíayo níwieága urí meákfkwiá pumírí yaríñfñf ²¹ xanomí Jisaso re uríñfñfñf, "Sa ararí eníñfñf?" urfagí re uríñfñfñf, "Síní onímíáo dání e néra uñfñfñf. ²² Imfó íwomí íníná xwírfá oíkíxémíñfñf re yaríñfñfñf. Níxerí rfáyo íkeaáríñf níxerí iníñfñfñf mamówárfñf yaríñfñfñf." nuríñf "Jisaso ení yopa megíñfñfñf?" níyáiwírí re uríñfñfñf, "Joxí 'Ananí nanf imíxípxoníñfñf.' níyáiwíñfñfñf wá níyeaomíñfñf arírá yeaií." urfagí ²³ Jisaso re uríñfñfñf, "Joxí 'O nanf míxípxoríñfñf.' níñíawírí ríníraríñfñf? Jíwaníñfñf Goríxomí dñf wíkwíróf. Ámá gíyí Goríxomí dñf íkwírófáyf amípí aí ananí arírá wíñfñfñf." urfagí ²⁴ íwomí xano apaxf mé re uríñfñfñf, "Goríxomí dñf wíkwírómíñfñf yaríñfñf nání aga píráñfñf wíkwírómí nímixei." urfagí ²⁵ Jisaso ámá obaxf o tñf e nání mífí bímíaríñfñf níwíñfñf imfó íwomí xixéroaríñfñf míxí numáñfnowárfñf re uríñfñfñf, "Manf píróárfñf arfá píróárfñf enoxí íwomí pñf níwíárfñf nurí amí bí tñf ríwíñfñf nírorí míxíxéropaní." uráná ²⁶ imfó makírfwí nímorí meanf nearí íwo sínápxwíñf níyárfñf wéñáná omí pñf níwíárfñf uñfñfñf. Pñf níwíárfñf uáná íwo ríxa níperíñfñf wéñagf níwíñfñf ámá obaxf "Ríxa níperí rífa

wenjo?” rariŋagfa aiwi ²⁷ Jisaso xegf wéyo fá nĩmaxĩrimáná mƒeyoááná o wiápfnĩmeanĩnigĩnĩ. ²⁸ Nĩwiápfnĩmeámáná enjáná Jisaso nurĩ anjyo nĩpáwiri ŋweanáná xegf wiepĩsarĩŋowa wigfpi ínĩmĩ yariŋf re wigfawixĩnĩ, “Pĩ nánĩ imfó iwomĩ xixéroomĩ mĩxĩ umáinowáripaxĩ mimónĩpa éwanigĩnĩ?” urfagfa ²⁹ o re urĩŋnigĩnĩ, “Soyfne segf dĩŋf tfnĩ imfó tfnĩŋf imónĩŋfyf mĩxĩ umáinowáripaxĩ menĩnĩ. Gorixomĩ dĩŋf wĩkwĩroro yariŋf wiwo nerónáyf, ananĩ oyá dĩŋf tfnĩ mĩxĩ umáinowáripaxĩ imónĩpfráo.” urĩŋnigĩnĩ.

Ámĩ yumfĩ “Nĩnĩpĩkipfrfárĩnĩ.” urĩŋf nánĩrĩnĩ.

³⁰ Awa anj ayo pfnĩ nĩwiárimĩ Gariri pĩropenĩsĩyo áwĩnĩmĩ nurfná Jisaso “Ámá nionĩ pwarĩŋagĩ nánĩ nĩjfá mimónĩpa oépoiyf.” yaiwiŋnigĩnĩ. Ayf rĩpĩ nánĩ e yaiwiŋnigĩnĩ. ³¹ Wiepĩsarĩŋowamĩnĩ nuréwapĩyirĩ re urayĩŋnigĩnĩ, “Ámá imónĩŋáonĩ nánĩ mĩyf uráná nĩnĩpĩkipfrfárĩnĩ. Nĩpĩkífá aí sfá wĩyau wĩyi óráná xwáripáyo nĩwémáná ámĩ nĩwiápfnĩmeámfárĩnĩ.” urayarĩŋagĩ aiwi ³² awa sinĩ nĩpĩkwĩnĩ nĩjfá mimónĩpa nero aí masĩsfá nĩwiwo nánĩ yariŋf bĩ mĩwigfawixĩnĩ.

“Go gone seáyf e imónanfwárfanĩ?” rĩnigfá nánĩrĩnĩ.

³³ Awa anj yof Kapaneamĩ nĩrémore anjyo nĩpáwiro nĩŋwearfná Jisaso wiepĩsarĩŋowamĩ yariŋf re wiŋnigĩnĩ, “Óf e nĩbĩranéná pí xwĩyfá nĩrĩga bfwawixĩnĩ?” urfagĩ aiwi ³⁴ awa “Negf woxĩ goxĩ áminá nimónĩrĩ neamenŋweanáná wfone sĩmanŋwfyonĩŋf ínĩmĩ yeáyf rurfnanfwárfanĩ?” nĩrĩga bfwá enagĩ nánĩ ayá nero xwĩyfá bĩ murf kikiƒá yariŋagfa ³⁵ o éf nĩŋweámáná wiepĩsarĩŋf wé wúkaú sĩkwf wau awamĩ “Soyfne awĩ neánĩro re ŋwénapfpoiyf.” nurĩrĩ re urĩŋnigĩnĩ, “Ámá ‘Nionĩ sĩmanŋwfyonĩŋf onurfnayĩpoiyf.’ nĩyaiwirĩŋo re éwĩnĩgĩnĩ. Ámá nĩyonĩ xĩnáinĩŋf nimónĩrĩ arĩrá wĩwĩnĩgĩnĩ.” nurĩrĩ ³⁶ niaíwĩ miá bĩ nĩmearĩ áwĩnĩ e éf nurárimáná wé nĩmakfkiyirĩ ámĩ re urĩŋnigĩnĩ, ³⁷ “Ámá wo nionĩ nĩxĩdĩrĩnáyf niaíwĩ rĩpfnĩŋf imónĩŋfyo peayf mĩwianf wéyo nĩmerfnáyf apimĩnĩ wéyo mĩmearĩnĩnĩ. Nionĩ wéyo nĩmerĩ gĩ ápo, nĩrowárenapĩŋomĩ enĩ wéyo umerĩ yarĩnĩ.” urĩŋnigĩnĩ.

“Ayf tƒámĩnĩ mĩkumixĩnĩgƒáyf none tƒámĩnĩ imónĩnĩ.” urĩŋf nánĩrĩnĩ.

³⁸ Jono re urĩŋnigĩnĩ, “Neaiepĩsarĩŋoxĩnĩ, none ámá wo yof joxiyá nĩrĩrĩ imfó mĩxĩ umáinowárarĩŋagĩ nĩwĩnĩrane o none tfnĩ nawĩnĩ memearĩŋagĩ nánĩ xe oenĩrĩ sĩŋwĩ wĩnanĩrĩ enjwámanĩ.” urfagĩ ³⁹ Jisaso re urĩŋnigĩnĩ,

“Apí e imixáná pírí mīwīaikipani. Ámá go go yó nioniyá níriri emimí nemi nurí anjini ikayíwí nīmearipaxí imóninimeniñoi. ⁴⁰ Ámá ayí t́ámīni mīkumixinipa nerínáyí ayí none t́nī imónini. Ayináni e éfáyo bí pírí mīwīaikipani. ⁴¹ Ámá go go soyíné Kiraisoní nixídiro wá urímero yarínagíá nání arirá niseairí iniígí bí aí niwirí niseaiapírínáyí, Gorixo e éo nání wí diñj aríá mikeamó omí xixeni arirá winfáriní.

Íwí oépayiniri wīwapiyarígíáyí nánirini.

⁴² “E nerí aiwí ámá go go niaíwí rīpiami nioní diñj nīkwíroanīro yarígíapiami pírí wīaikimīniri nerí íwí oépayiniri wīwapiyaríná Gorixo ‘O xwiyíá mayorini.’ mírí rixa nīpémáná enáná rīnīñj xwé winfáriní. Sini niaíwīpiami íwí nání mīwiepīsipa enáná ámá wa omí íá nīxero síñá xwé wo síñwí t́nī gwí nījárīro rawírawáyo nīmamówárirínáyí, sípí enagi aiwí rīnīñj Gorixo wimīniri enjípīnīñj imónīñj pīmani. ⁴³⁻⁴⁴ Íwí nání wé íeapá nīsinírínáyí nīwákwiniri emí moríini. E niníríná rīnīñj xwé nīsiniri aiwí wé rasíá enj t́nī opéiri aí anjnamí nání nīpeyírínáyí ayí ananirini. Wé núkaúni íeapá nerí íwí meáú sini ú t́nī neríná ríá anīñj wearīñjyómīni nurí ríá nīrīnīrínáyí ayí nanjmani. ⁴⁵⁻⁴⁶ ‘Sīkwí rú t́nī íwí nání anj oememini.’ yaiwíú sīkwí ú mīñj nīwákwiniri emí moríini. E niníríná rīnīñj xwé nīsiniri aiwí sīkwí rasíá enj t́nī opéiri aí anjnamí nání nīpeyírínáyí ayí ananirini. Sīkwí ‘Íwí nání oumīni.’ yaiwiarīñj t́nī enáná nīperíná Gorixo ríá anīñj wearīñjyo nīsikeaárirínáyí ayí nanjmani. ⁴⁷ Síñwí wínīyi t́nī íwí nání nīmorínáyí síñwí ayi nīyori emí moríini. E niníríná rīnīñj xwé nīsiniri aiwí síñwí ná wīyini nanimí opéiri aí anjnamí nání nīpeyírínáyí ayí ananirini. Síñwí íwí nání mófyi t́nī néisáná nīperíná Gorixo ríá anīñj wearīñjyo nīsikeaárirínáyí ayí nanjmani. ⁴⁸ Ríá anīñj wearīñje xweamí mīpé anīñj nīsiri ríá eni anīñj rīniri yarīnerini.

⁴⁹ “Saxí aiwáyo moarígíapa Gorixo ríá eni ámá nīnī nanj oimónīpoyiniri saxínīñj e monfáriní. ⁵⁰ Saxí aiwá awíí imīxarīñj enagi nání nanjriní. E nerí aí xegí awíí yarīñj pī anipá nerí aiwánīñj imónīñj aná arige nerí amí awíí eniñoi? Soyíné saxínīñj nīmónīro saxí aiwáyo awíí imīxarīñjpa ámá nīyoní píránīñj e nīwirínáyí, sewanīñjyófné mīmíeyoánīpa nero píránīñj nīkumixinīro néra úfrixini.” urīñj nīgini.

10

Apíxí emí moarígíá nánirini.

1 Jisaso n̄wiáþ̄n̄imeari e p̄n̄i n̄wiár̄im̄i nuri Judia p̄ropenis̄f̄yo n̄múr̄ori iniḡ Jodani rapáyo j̄ar̄iwám̄i dán̄i war̄fná ox̄í ap̄ix̄í ep̄f̄roȳf̄ nero o t̄ñ̄f̄ e awí eánáná xeḡf̄ yar̄iñ̄f̄pa ám̄i uréwap̄iyar̄fná 2 Parisi wa n̄wímearo om̄i iwam̄f̄o n̄wíwap̄iyiro re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Wa neḡf̄ ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñ̄f̄p̄i fá n̄r̄oro re rar̄iḡf̄ár̄in̄i, ‘Xeḡf̄ oxo ap̄ix̄im̄i anan̄i em̄i mopax̄r̄in̄i.’ rar̄iḡf̄ár̄in̄i. Wa ‘Em̄i mopax̄f̄man̄i.’ rar̄iḡf̄ár̄in̄i. Jox̄iyá d̄ñ̄f̄ ar̄ige simónar̄in̄i? ‘Anan̄i em̄i mopax̄r̄in̄i.’ r̄isimónar̄in̄i? ‘Ñw̄f̄ár̄in̄i.’ r̄isimónar̄in̄i?” ur̄f̄aḡf̄a 3 re ur̄iñ̄iñ̄iḡin̄i, “Moseso en̄j̄n̄á seḡf̄ seár̄f̄awéyo ñw̄f̄ ikax̄f̄ nur̄ir̄fná p̄íoþ̄ ur̄iñ̄iñ̄iḡin̄i?” ur̄f̄aḡf̄ 4 re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Moseso ámá ap̄ix̄f̄ em̄i moan̄iro nán̄i anan̄i paȳf̄ re r̄in̄iñ̄f̄p̄i ‘Nion̄i im̄i an̄iñ̄f̄ em̄i móár̄in̄i.’ r̄in̄iñ̄f̄p̄i nearo owiowár̄ipoȳin̄ri s̄ñw̄f̄ neanaḡf̄r̄in̄i.” ur̄f̄aḡf̄a aiw̄i 5 Jisaso re ur̄iñ̄iñ̄iḡin̄i, “Soȳfné seḡf̄ d̄ñ̄f̄ t̄ñ̄i n̄ix̄d̄iro ar̄f̄kí seḡf̄ ap̄ix̄f̄ em̄i moan̄iro yar̄iñ̄aḡf̄a nán̄i Moseso ñw̄f̄ ikax̄f̄ ap̄i n̄ir̄ri eañ̄r̄in̄i. 6 E ner̄i aiw̄i xw̄iȳf̄a r̄ip̄i n̄ir̄ri r̄f̄wam̄iñ̄f̄ eañ̄r̄in̄i, ‘Gor̄ixo en̄j̄n̄á xw̄f̄a im̄ix̄ir̄i añ̄f̄na im̄ix̄ir̄i ner̄fná ox̄í im̄ix̄ir̄i ap̄ix̄f̄ im̄ix̄ir̄i en̄f̄r̄in̄i. 7-8 Aȳin̄án̄i oxo xan̄iyaúmi p̄f̄n̄i n̄wiár̄im̄áná xeḡf̄ ap̄ix̄í t̄ñ̄i n̄ikum̄ix̄in̄ir̄fná ná aȳf̄ ná b̄n̄f̄n̄iñ̄f̄ im̄ón̄ip̄is̄f̄r̄in̄i.’ E n̄ir̄n̄ri eán̄iñ̄f̄ en̄aḡf̄ nán̄i x̄ixeḡf̄n̄i im̄ónar̄iḡf̄im̄an̄i. Ná aȳf̄ ná b̄n̄f̄n̄iñ̄f̄ nimón̄ri emear̄iḡf̄r̄in̄i. 9 Ayáú n̄meán̄im̄i nemer̄fná Gor̄ixo ñwir̄ár̄iñ̄f̄ en̄aḡf̄ nán̄i p̄f̄n̄i n̄wiár̄in̄im̄i mupa oépiyi.” nur̄im̄i nuri 10 añ̄f̄yo n̄ipáwiri ñweañ̄áná wiep̄sar̄iñ̄owa ám̄i o meán̄iḡf̄a nán̄i ur̄f̄f̄p̄i nán̄i yar̄iñ̄f̄ wíáná 11 o re ur̄iñ̄iñ̄iḡin̄i, “Ámá go go xeḡf̄ ap̄ix̄f̄ em̄i n̄imor̄i wí n̄imear̄fnáȳf̄, xám̄i mean̄j̄im̄i sip̄í wikárar̄in̄i. 12 Ap̄ix̄f̄ gí gí en̄i xeḡf̄ xiagwom̄i p̄f̄n̄i n̄wiár̄im̄i nuri wom̄i n̄imeán̄ir̄fnáȳf̄, xám̄i mean̄iñ̄om̄i sip̄í wikárar̄in̄i.” ur̄iñ̄iñ̄iḡin̄i.

Niaíw̄f̄ on̄imiápiami wé ikw̄ikw̄iár̄im̄f̄ en̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

13-14 Ámá wí Jisaso wiḡf̄ niaíw̄f̄ oimón̄f̄poȳin̄ri wé wikw̄iár̄in̄i n̄imeám̄i báná wiep̄sar̄iñ̄owa m̄ix̄f̄ urar̄iñ̄aḡf̄a Jisaso awa p̄r̄f̄ urakian̄iro yar̄iñ̄aḡf̄a n̄w̄in̄ri wik̄f̄ d̄ñ̄f̄ n̄wiaw̄ir̄i re ur̄iñ̄iñ̄iḡin̄i, “Soȳfné p̄r̄f̄ murakipan̄i. Gor̄ixo xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i p̄ir̄án̄iñ̄f̄ seamen̄wean̄i s̄ñ̄án̄i nimón̄r̄fná o ámá niaíw̄f̄ t̄iȳf̄ yap̄i nion̄i d̄ñ̄f̄ n̄kw̄f̄róf̄áyo men̄weanf̄a en̄aḡf̄ nán̄i soȳfné p̄r̄f̄ murakipan̄i. Nion̄i t̄fe nán̄i xe ob̄f̄poȳf̄. 15 Nion̄i nepa searar̄iñ̄in̄i. Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ niaíw̄f̄pia xan̄iyaúmi d̄ñ̄f̄ ikw̄f̄roro simañ̄w̄f̄yón̄iñ̄f̄ yeáȳf̄ ur̄fn̄iro yar̄iḡf̄áp̄an̄iñ̄f̄ Gor̄ixom̄i e mepa ner̄fnáȳf̄, o xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i p̄ir̄án̄iñ̄f̄ seamen̄weanf̄ap̄im̄i wí páwip̄f̄r̄f̄aman̄i.” nur̄im̄áná 16 niaíw̄f̄pia wími n̄imeari sáf̄yo

nɪŋwɪrɪrɪnɪmɔnɔ wɛ sɛɔyɪ e wɪkwɪɔrɪrɪ “Gɪ ɔpɔ pɪrɔnɪŋɪ ɔumɛnɪ.” rɪrɪ nɪwɪa uŋɪnɪgɪnɪ.

Ámá amɪpɪ mɪmúrɔnɪŋɪ wo nɔnɪrɪnɪ.

17 Jisaso nɪwɪɔpɪnɪmɛámɪ anɪ wɪyɔ umɪnɪrɪ yarɪnɔ ámá wo o tɪŋɪ e nɔnɪ mɪrɪ nɪbɪrɪ sɪmɪmanɪmɪ dɔnɪ xómɪŋɪ nɪyɪkwɪrɪ yarɪŋɪ re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwɔpɪyarɪŋɪ nanɔxɪnɪ, arɪge nerɪnɔ nɪonɪ dɪŋɪ nɪyɪmɪŋɪ tɪŋáonɪ imónɪmɪárɪnɪ?” urɪfagɪ 18 o “Jisaso Gorɪxorɪanɪ?” oyaiwinɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ pí nɔnɪ ‘Nearéwɔpɪyarɪŋoxɪnɪ nɪnɪrɪrɪnɔ ‘Nanɔxɪnɪ nɪrɪnɪ? Ámá wɪ nanɪmanɪ. Sa Gorɪxo nanɔrɪnɪ. 19 Joxɪ ŋwɪ ikaxɪ éanɪŋɪpɪ nɔnɪ rɪxa nɪjɪá imónɪŋɪnɪ. ‘Nɪwɪɔpɪnɪmɛarɪ ámá wɪ mɪpɪkɪpa erfɪnɪ. Ámá wɪ tɪnɪ ɪwɪ minɪpa erfɪnɪ. ɪwɪ mɪmɛapa erfɪnɪ. Yapɪ murɪpa erfɪnɪ. Yapɪ nurepɪsɪrɪ ɪwɪ murɔpɪpa erfɪnɪ. Inókɪmɪ tɪnɪ ɔpomɪ tɪnɪ wɛyɔ merɪnɪ.’ E rɪnɪŋɪpɪ joxɪ rɪxa nɪjɪá imónɪŋɪnɪ.” urɪfagɪ 20 o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwɔpɪyarɪŋoxɪnɪ, apɪ nɪpɪnɪ sɪnɪ ononɪ imónɪŋɔé dɔnɪ pɪrɪ mɪwɪaɪkɪ pɪrɔnɪŋɪ nɪxɪda bɪŋárɪnɪ.” urɪfagɪ 21 Jisaso sɪŋwɪ agwɪ nɪwɪnɪrɪ wá nɪwɪanɪrɪ nɔnɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nɪpɪnɪ nɪxɪdɪrɪ aɪwɪ ámɪ bɪ sɪnɪrɪnɪ. Joxɪ nurɪ dɪxɪ iyá ɪá tɪnɪ xwɪá tɪnɪ amɪpɪ dɪxɪyɪ nɪgwɪ nɔnɪ bɪ nerɪ nɪgwɪ mɛáɪyɪ ámá aɪwá nɔnɪ ikeamónɪro aɪkɪ nɔnɪ ikeamónɪro egɪáyo mɪnɪ wɪrɪxɪnɪ. E nemoxɪ nɪbɪrɪ nɪnɪxɪdɪmɛrɪnɔyɪ, rɪwɛnɔ nɪpɛmánɔ anɪnamɪ nɔnɪ nɪpɛyɪrɪnɔ amɪpɪ joxɪyá aga xwɛ nɪdɛronɪárɪnɪ.” urɪfagɪ aɪwɪ 22 o amɪpɪ wɪ mɪmúrɔnɪŋɔ ɛŋagɪ nɔnɪ dɪŋɪ sɪpɪ nɪwɪrɪ e mɛpaxɪ wɪmónɪfagɪ nɔnɪ sɪmɪmanɪ kɪpɪŋɪ nɪyɪmɪ uŋɪnɪgɪnɪ.

23 Sɪmɪmanɪ kɪpɪŋɪ nɪyɪmɪ úagɪ Jisaso xegɪ wɛpɪsarɪŋowamɪ sɪŋwɪ nɪwɪnɪmɛrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Amɪpɪ xwɛ tɪgɪáyɪ ananɪ Gorɪxomɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrɔro o xwɪoxɪyɔ mɪmɛámɪ nerɪ umɛŋwɛanɪfɛ páwɪpaxɪmanɪ.” nurɪrɪ 24 awa xɪo rɪɪpɪ nɔnɪ ududɪ yarɪŋagɪa nɪwɪnɪrɪ ámɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nɪaɪwoyɪné, ámá wɪ anɪŋɪ mɪnɪ yanɪro nero aɪwɪ ananɪ Gorɪxomɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrɔro o xwɪoxɪyɔ mɪmɛámɪ nerɪ umɛŋwɛanɪfɛ páwɪpaxɪmanɪ. 25 ‘Kamerɪ ɛŋɪ rapɪrapɪ gwɪ kiwɛarɪgɪá óyɪmɪ ananɪ páwɪpaxɪrɪnɪ.’ rɪyɪawɪarɪŋɔ? Ámá amɪpɪ xwɛ tɪgɪáyɪ kamerɪ ɛŋɪ óyɪmɪ mɪpáwɪpa éɪpɪnɪŋɪ Gorɪxo seamɛŋwɛanɪfɛ nɔnɪ ananɪ páwɪpaxɪmanɪ.” urɪfagɪ 26 awa ududɪ nɪkárɪnɪro re urɪgɪawɪxɪnɪ, “E imónɪŋánɔ ámá gɪyɔ Gorɪxo yeáyɪ uyɪmɪxɛmɛanɪárɪanɪ?” urɪfagɪa 27 Jisaso sɪŋwɪ agwɪ nɪwɪnɪmɔnɔ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wɪ mɛpa ɛpaxɪ nɪmónɪmánɔ aɪwɪ Gorɪxoyá dɪŋɪ tɪnɪ ananɪrɪnɪ. Amɪpɪ Gorɪxo mɛpa ɛpaxɪ wɪ mɪmónɪŋagɪ nɔnɪ oyá dɪŋɪ tɪnɪ ɛpaxɪrɪnɪ.” uránɔ 28 Pɪtao re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Aɪ, nonɛ negɪ amɪpɪ rɪxa pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ joxɪ rɪxɪdɪmɛarɪŋwɪnɪ.” urɪfagɪ

29-30 Jisaso re uriniginini, “Nepa seararini. Ámá giyí giyí nioni dñí nnikwíroro xwiyá nioni nani yayí seainarini wá urimero eni éfáyí xexírameáyorani, xináiwamirani, xegí niaíwíyorani, xegí anífrani, xegí aiwá omífrani, pñi niwíarimí nixídárínáyí, siní mipé xwíayo niñwearína xexírameá imónfáyí xináíwa imónfáyí xegí niaíwí imónfáyí xináíwa imónfáyí xegí niaíwí imónfáyí xegí aní imónfáyí xegí aiwá omífrani imónfáyí wiwaniniyí pñi wíaríayo seáyí émi múronínárini. E neri aí nioni nixídárinagí xeanini eni niwímeaníarini. Ayí eni aní ríwéná imónínfáyo dñí niyiminiyí tígíyí nimóniro ñweapírarini. ³¹ E neri aiwí ámá ‘Xwéoníni.’ niñiro xámi xámi imónarigíyí niñperína surímá yáripírarini. Agwí ríná surímá ñweagíyí niñperína xámínyo múropírarini.” uriniginini.

Ámi yumí “Niñipikipírarini.” uriní nánini.

³² Awa óyo nuro aní yoí Jerusaremi nani niyirína wiepísarinowa Jisaso arfí aní apimi nani niyirí xámi umeaarinagí niwiníro ududí niníro ámá Jisasomi xídargíyí wí eni ayá síwí uoarinagí o ámi xegí wiepísarini wé wúkaú síkwí waú awami ná dámini e niñmaurí ámi xíomi wa wipírápi nani áwaní nurirí ³³ re uriniginini, “None Jerusaremi nani niyirane rémóaná ámá imóniníoni re nikaaripírarini. Ámá wo nioni nani miyí urána apaxípanini imónigíá xwéowa tñi ñwí ikaxí eaniniyí mewegíawa tñi nioni xwirixí niñimero xwiyá niñimeáiro ‘Sa joxinini.’ niñiro niñikimoaníro wauyowami mini niwipírarini. ³⁴ Mini niwíaná awa riperirí niro reañwí nuriro iwaní nearo niñifasána niñikipírarini. Niñipikiro aiwí síá wíyau wíyi óráná ámi wiápnimeámíarini.” uriniginini.

Jono tñi Jemiso tñi yarini wigípi nánini.

³⁵ Sebediomí xewaxowá Jemiso tñi xogwáo Jono tñi añwí e nuri Jisasomi re urigísisixini, “Nearéwapiyarinioxini, yawawi pí pí nani yarini síwíyí joxí anani niyeaiiríaríani?” uríagí ³⁶ o re uriniginini, “Nioni pí eaiimi niñrarini?” uríagí ³⁷ awá yawawi eni áminá imónwiniginirí wiepísarini wí yawawi simañwíyonini yeáyí yeaurínírixinirí re urigísisixini, “Joxí idána ámináoxi nimónirí meñweanána ámá nñi simañwíyonini yeáyí rurínána yawawi joxiyá wéyo mini mini onweápiyinirí siñwí yeainiréirani?” uríagí aiwí ³⁸ Jisaso re uriniginini, “Awagwí yarini niarigípi nani niñfá mimónipa neri nani yarini niarini.” nurirí ewayí xwiyá ámá wa xíomi pikipírá enagí nani

áwanj̄ nurir̄fná yar̄inj̄ re win̄niḡini, “Awagwí iniiḡt̄ six̄t̄ nion̄i n̄im̄fáwá anan̄i n̄ipax̄t̄ imón̄ip̄is̄fir̄ani? Iniiḡt̄ wax̄f̄yo nion̄i xém̄fápt̄ awagwí en̄i anan̄i xepax̄t̄ imón̄ip̄is̄fir̄ani?” yar̄inj̄ wíáná ³⁹ awaú re ur̄iḡfisix̄ini, “Anan̄ir̄ini. Yawawi nepax̄r̄ini.” ur̄faḡi o re ur̄inj̄niḡini, “Iniiḡt̄ nion̄i n̄im̄fáwá awagwí en̄i n̄ip̄is̄fir̄ini. Iniiḡt̄ wax̄t̄ nion̄i xém̄fápt̄ awagwí en̄i xep̄is̄fir̄ini. ⁴⁰ E ner̄i aiwi ‘Wox̄t̄ r̄m̄t̄ dán̄i ŋweat̄. Wox̄t̄ r̄m̄t̄ dán̄i ŋweat̄.’ wí ear̄ipaxon̄iman̄i. Gor̄ixo xewan̄iŋo ear̄ipax̄r̄ini. X̄fo wimón̄ar̄inj̄ gox̄t̄ gox̄t̄ ‘Jisasom̄i m̄ini m̄ini ŋweápiyi.’ ear̄ipax̄r̄ini.” urar̄fná ⁴¹ wiep̄sar̄inj̄ wé wúkaú w̄fa Jemiso t̄n̄i xogwáo Jono t̄n̄i e urar̄iŋaḡi ar̄fá n̄iwiro wik̄t̄ d̄inj̄ n̄iwiaiwiro yar̄fná ⁴² Jiaso “Nion̄i t̄nj̄t̄ aŋw̄t̄ re b̄poȳt̄.” nur̄ir̄i re ur̄inj̄niḡini, “Émáyyá áminá men̄weaḡfáwa seáȳt̄ e nimón̄iro wiḡt̄ ámáyo ayá mir̄im̄ix̄t̄ peaȳt̄ wianar̄iḡfár̄ini. ⁴³ E ner̄i aiwi awa yar̄iḡfápa ax̄t̄p̄t̄ mimón̄ipan̄i. Go go seḡt̄ rárón̄inj̄t̄ nimón̄ir̄fnáȳt̄ w̄oȳfnéyá om̄inj̄t̄ seaiiar̄iŋo nimón̄ir̄i ar̄ir̄á seaíw̄niḡini. ⁴⁴ Go go xám̄t̄ xir̄áon̄inj̄t̄ imón̄foxi x̄nán̄inj̄t̄ nimón̄ir̄i ámá n̄iyoni san̄j̄ uráp̄imé̄r̄ix̄ini. ⁴⁵ Nion̄i en̄i ámá imón̄iŋáon̄i aí ámá san̄j̄ n̄iráp̄ir̄i nán̄i weap̄iŋáon̄iman̄i. Ámá n̄n̄i nán̄i nupeiri gw̄fn̄inj̄t̄ roaȳíró̄im̄iḡin̄ir̄i weap̄iŋár̄ini.” ur̄inj̄niḡini.

S̄iŋw̄t̄ supár̄inj̄t̄ Batimiasom̄i nan̄j̄ im̄ix̄inj̄t̄ nán̄ir̄ini.

⁴⁶ Jiaso wiep̄sar̄iŋowa t̄n̄i nawíni s̄ini Jerusarem̄i nán̄i n̄iyiro an̄j̄ áwini e bim̄t̄ xeḡt̄ yōf̄ Jeriko n̄irémoro r̄ixa an̄j̄ apim̄t̄ wiár̄t̄ múroan̄iro yar̄fná ámá s̄iŋw̄t̄ supár̄inj̄t̄ wo —O om̄inj̄t̄ mepaxo en̄jaḡi nán̄i óf̄ man̄j̄pá t̄n̄i n̄iŋweámáná n̄igw̄t̄ nán̄i t̄n̄i aiwá nán̄i t̄n̄i r̄ix̄inj̄t̄ urar̄iŋor̄ini. Xano xeḡt̄ yōf̄ Timiasor̄ini. X̄fo xeḡt̄ yōf̄ Batimiasor̄ini. O óf̄ man̄j̄pá t̄n̄i n̄iŋwear̄fná ar̄fá wíyȳt̄ re win̄niḡini. ⁴⁷ “Nasaret̄i dán̄j̄ Jiaso daiwo pwar̄ini.” rar̄iŋaḡt̄ ar̄fá e n̄wir̄i r̄faiwá en̄j̄ t̄n̄i re raȳinj̄niḡini, “Jiasox̄t̄, rár̄fawé m̄ix̄t̄ ináȳt̄ Depitoyáox̄ini, wá n̄wianei.” urar̄iŋaḡi ⁴⁸ ámá wí m̄ix̄t̄ r̄fá t̄nj̄t̄ nur̄iro “R̄ixa p̄n̄i wiárei.” ur̄faḡt̄ aiwi ar̄fki wíni en̄j̄ t̄n̄i r̄faiwá re raȳinj̄niḡini, “Rár̄fawé m̄ix̄t̄ ináȳt̄ Depitoyáox̄ini, wá n̄wianei.” urayar̄iŋaḡi ⁴⁹ Jiaso xeḡt̄ pwar̄iŋe n̄rómáná re r̄inj̄niḡini, “Om̄i r̄faiwá ur̄fpoȳt̄.” ur̄faḡt̄ aȳt̄ om̄i r̄faiwá nur̄iro re ur̄iḡfawix̄ini, “O wiár̄t̄ n̄imúroar̄in̄ir̄i ayá s̄w̄t̄ mir̄iropan̄i. Jox̄t̄ nán̄i r̄faiwá r̄rar̄ini. R̄ixa Wiáp̄n̄imeat̄.” uráná ⁵⁰ iȳfá n̄ipán̄ir̄i ŋwean̄j̄t̄ n̄ipír̄ir̄i em̄i n̄imóm̄i n̄wiáp̄n̄imeám̄i nur̄i Jisasom̄i wímeááná ⁵¹ o re ur̄inj̄niḡini, “Nion̄i pí simi nán̄i n̄rar̄inj̄ini?” ur̄faḡt̄ s̄iŋw̄t̄ supár̄iŋo re ur̄inj̄niḡini, “Nearéwap̄iyar̄iŋox̄ini, nion̄i r̄ixa s̄iŋw̄t̄ oan̄im̄in̄ir̄i r̄rar̄inj̄ini.” ur̄faḡt̄ ⁵² o re ur̄inj̄niḡini, “Jox̄t̄ d̄inj̄t̄ n̄in̄ikw̄r̄or̄t̄ nán̄i dix̄t̄ s̄iŋw̄t̄ r̄ixa nan̄j̄ an̄f̄ini. Dix̄t̄ an̄j̄

ui.” uráná re enjinigini. Ámi rixa sijnwí noxoari naniríná óf e dáni Jisasomi ríwíyo númi unjinigini.

11

Jerusaremíyo nírémoríná mixí ináyí rémoarigfápa rémojé nánirini.

¹⁻² Jerusaremí tñjé anjwí e nírémoríná anjé onimíá biaú xegí yoí rípiáurini. Betipasi tñni Betani tñni apiaúriní. Anjé apiaúyí dífwí xegí yoí Oripipá tñjé e nírémoro Jisaso xegí wiepísarinjíyí waúmi re uowárinjinigini, “Awagwí anjé dayo ikwíróninjípimi nání nuri rixa nírémori dogí sipíkí wo áamá wí siní seáyí e éf mñjwearigfo gwí yurárinjagí sijnwí níwíniríná níkweari nímeámi bípíyí. ³ Áamá wí ‘Pí nání ikweaaríjii?’ yarínjé e eaíanáyí, re urípíyí, ‘Yegí Ámináo dogí romí seáyí e níxenjweari uní nání ikweaarínjwií. Rixa níxenjwearí nímeámi numáná ámi re wírénapínjoi.’ urípíyí.” uowáraná ⁴ awaú nuri áamá wíyoyá anjé fwi e dogí sipíkí wo gwí níyurárinimáná óf e rojagí níwínirí ikweaaríná ⁵ áamá wí dae rogíáyí yarínjé re wigfawixini, “Awagwí pí nání dogí o ikweaaríjii?” uríagfá ⁶ awaú Jisaso “Re urípíyí.” urífpí axífpí uráná ayí xe oíkweápiyinirí sijnwí winíagfá ⁷ awaú dogí sipíko Jisaso tñjé e nímera níbiri níwárimáná Jisaso seáyí e éf xenjweani nání wigí iyfá seáyí e ikwiáraná o seáyí e níxenjweari nímeámi waríná ⁸ áamá obaxí wí enjíná mixí ináyowami yayí wianíro nání wigí iyfá nípírayiro óf e ikwianjwí neapára waríagfápa axífpí wigí iyfá óf e ikwianjwí neapára waríná wí ófpá tñjé e írimínjé nánínjé ikwianjwí nidoro óf e ikwianjwí neapára waríná ⁹ Jisaso áwini e enjáná xámi waríagfáyí tñni ríwíyo waríagfáyí tñni ríaiwá re níra ugíawixini, “Goríxomi seáyí e oumeaneyí. Áamá Áminá Goríxo uowárenapíagí barínjé ro oyá dñjé tñni seáyí e imóníwínigini. ¹⁰ Aríowa mixí ináyí Depitoyá xwioxíyo ñweaagfápa xwioxí nene ñweanfáwá nání nímoğa barínjéfpí Goríxoyá dñjé tñni seáyí e imóníwínigini. Anjnamí seáyí e imóníjomi seáyí e oumeaneyí.” níra ugíawixini.

Íkíá pikí winami ramíxínjé nánirini.

¹¹ Rixa Jerusaremí nírémoro Jisaso anjé rídiyowá yarígfíwámi nípáwiri wáf ikwíróninjé e dání wenínjé amí amí nemerí rixa sía órarínjagí níwínirí xegí wiepísarínjé wé wúkaú síkwí waú tñni nawíni anjé yoí Betani nání nuro sá wegíá ¹² wáfápi tñni níwiáfpínimeámi Betani pñni níwiárimí nuríná Jisaso agwí wíagí ¹³ wenínjé éfyí wínínjéjinigini. Íkíá yoí pikíyí rínjé wína, íwí inínjéna jfami jfina rojagí

nɪwɪnɪrɪ sogwɪ nánɪ pɪ́á emɪnɪrɪ aŋwɪ e nuri wenɪŋɪ é́yɪ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Ná mɪwé ɪwɪnɪ inarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ xegɪ ná wearɪŋɪná sɪnɪ mimónɪŋagɪ nánɪ ná mɪwenɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ
 14 wiepɪsarɪŋowa arɪ́á egɛ dánɪ íkɪ́anamɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Íkɪ́á rɪnaxɪnɪ, áamá wí sogwɪ mɪdanɪpa epɪ́rɪ́a nánɪ ná mɪwepa sa anɪŋɪ re é́rɪxɪnɪ.” urarɪ́ná wiepɪsarɪŋowa arɪ́á wigɪawɪxɪnɪ.

Aŋɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ dánɪ mɪxɪ urowárapɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

15 Jerusaremɪ nɪrémore aŋɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ nɪpáwɪro Jisaso re enɪnɪgɪnɪ. Áamá aŋɪ iwámɪ ínɪmɪ bɪ́ inarɪgɪ́áyɔ mɪxɪdámɪ wɪowárɪrɪ áamá nɪgwɪ senɪsɪ́ ninayɪro tarɪgɪ́áyɪyá íkwɪaŋwɪ mɪmɪwɪárɪ́ erɪ́ áamá ɪŋɪ xawíówɪ rɪdɪyowá nánɪ bɪ́ inarɪgɪ́áyɪ́ íkwɪaŋwɪ é́ ɪweaarɪgɪ́ápɪ mɪmɪwɪárɪ́ erɪ́ 16 áamá saŋɪ amɪpɪ́ xwaŋwɪ níkwónɪmɪ aŋɪ iwámɪ áwɪnɪmɪ aŋwɪ e imónɪŋe xemoarɪgɪ́áyɔ pɪ́rɪ́ wɪaíkɪmɪ wɪrɪ enɪnɪgɪnɪ. 17 E nemáná iwamɪ́ó nurewapɪyɪrɪ́ná mɪŋɪ́ nɪrorɪ́ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Re mɪrɪnɪpa renɪ, ‘Aŋɪ Gorɪxonɪyáiwá nánɪ re rɪpɪ́rɪ́árɪnɪ, “Áamá gwɪ́ wɪrɪ́ wɪrɪ́ nɪnɪ́ Gorɪxomɪ́ xwɪyɪ́á urɪpɪ́rɪ́a nánɪ oyá aŋɪwárɪnɪ.” rɪpɪ́rɪ́árɪnɪ.’ mɪrɪnɪpa renɪ? E nɪrɪnɪrɪ́ aɪwɪ́ soyɪ́né ɪwɪ́ meaarɪgɪ́áyɪ́ yarɪgɪ́ápa axɪ́pɪ́nɪŋɪ́ nero nánɪ aŋɪ́ rɪwá́ ɪwɪ́ meaarɪgɪ́áyɪ́yá aŋɪnɪŋɪ́ imónɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

18 Apaxɪpánɪŋɪ́ imónɪgɪ́á xwéowa tɪ́nɪ ɪwɪ́ ikaxɪ́ eánɪŋɪ́pɪ́ mewegɪ́áwa tɪ́nɪ áamá wí “Jisaso e neararɪnɪ. E neararɪnɪ.” rarɪŋagɪ́a arɪ́á nɪwɪro áamáyɪ́ o xwɪyɪ́á uréwapɪyarɪŋɪ́yɪ́ nánɪ rɪxa dɪŋɪ́ nɪpɪkɪ́nɪro nɪnɪ́ Jisasomɪnɪ́ xɪ́dɪpɪ́rɪ́xɪnɪrɪ́ wáyɪ́ nero ínɪmɪ́ omɪ́ pɪkɪanɪro nánɪ mekaxɪ́ nɪméra ugɪ́awɪxɪnɪ. 19 Sɪ́á ayɪ́ ayo sɪ́á órarɪ́ná o wiepɪsarɪŋowa tɪ́nɪ́ Jerusaremɪ́ pɪ́nɪ́ nɪwɪárɪ́mɪ́ nuro aŋɪ́ wíyo sá weagɪ́árɪnɪ.

Píkɪ́na yɪweárɪŋagɪ́ wɪnɪgɪ́á nánɪrɪnɪ.

20 Jisaso wiepɪsarɪŋowa tɪ́nɪ́ sá wegɪ́á wɪ́ápɪ́ tɪ́nɪ́ nɪwɪápɪ́nɪmearo Jerusaremɪ́ nánɪ́ nurɪ́ná wenɪŋɪ́ é́áyɪ́ wɪnɪgɪ́awɪxɪnɪ. Íkɪ́á pɪkɪ́na mɪkɪ́ aɪ́ tɪ́nɪ́ rɪxa yeáyɪ́ yárɪfagɪ́ nɪwɪnɪro 21 Pitao Jisaso agɪ́ná é́pɪ́ nánɪ́ dɪŋɪ́ wɪnɪfagɪ́ mɪŋɪ́ sɪ́ŋá neánɪrɪ́ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Aɪ, nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, íkɪ́á pɪkɪ́na joxɪ́ agɪ́ná ramɪ́xárɪ́fɪ́na rɪxa yɪweánárɪnɪnɪ.” urɪ́fagɪ́ 22 o “Emɪ́mɪ́ nɪonɪ́ éápa awa enɪ́ epaxɪ́rɪnɪ.” nɪyɪawɪrɪ́ nánɪ́ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪ́né enɪ́ Gorɪxomɪ́ dɪŋɪ́ nɪwɪkwɪ́róa úpoyɪ́. 23 Nɪonɪ́ nepa seararɪŋɪnɪ. Áamá gɪyɪ́ gɪyɪ́ ‘Dɪ́wɪ́ rɪpá nɪja rawɪrawáyɔ opɪéronɪ.’ rɪrɪ́ dɪŋɪ́ ná bɪnɪ́ morɪ́ xɪ́o rɪ́pɪ́ ‘Xɪ́xenɪ́ imónɪnɪŋoɪ.’ yɪawɪrɪ́ nerɪ́náyɪ́, Gorɪxoyá́ dɪŋɪ́ tɪ́nɪ́ xɪ́xenɪ́ enɪ́ŋoɪ. 24 Ayɪ́nánɪ́ soyɪ́né woxɪ́ woxɪ́ Gorɪxomɪ́ yarɪŋɪ́

nɪwɪrɪnɪ́ná ‘Nionɪ re emɪ́árɪnɪ.’ urɪro omɪ dɪŋɪ wɪkwɪroro ‘Gorɪxoyá dɪŋɪ tɪnɪ xɪxenɪ imónɪnɪ́árɪnɪ.’ yaiwiro nerɪnáyɪ, oyá dɪŋɪ tɪnɪ xɪxenɪ imónɪnɪ́árɪnɪ. ²⁵ Soyɪné woxɪ woxɪ éf nɪroro Gorɪxomɪ yarɪŋɪ nɪwɪrɪnáyɪ, ámá wɪ sɪpɪ seaikárɪáyɪ wɪkɪ mɪwónɪpa nero yokwarɪmɪ wɪírxɪnɪ. E nerɪnáyɪ, segɪ ápo aŋɪnamɪ ŋweaŋo sɪpɪ soyɪné wimɪxɪ́ápɪ nánɪ enɪ yokwarɪmɪ seaiinɪ́árɪnɪ. ²⁶ E mepa nerɪnáyɪ, aŋɪnamɪ ŋweaŋo soyɪné maŋɪ pɪrɪ wiaɪkɪgɪ́ápɪ nánɪ yokwarɪmɪ seaiinɪ́ámanɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

“*Nénɪ tɪŋoxɪ imónɪ.*’ go rɪrɪŋoɪ?” urɪgɪ́á nánɪrɪnɪ.

²⁷ Rɪxa Jerusaremɪ nɪrémore Jisaso aŋɪ rɪdɪyowá yarɪgɪ́wámɪ ínɪmɪ aŋɪ emearɪná apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪ́á xwéowa tɪnɪ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪ́áwa tɪnɪ Judayɪ mebaówa tɪnɪ omɪ nɪwímearo ²⁸ re urɪgɪ́awɪxɪnɪ, “Aga go rɪrɪagɪ ámá aŋɪ rɪdɪyowá yarɪŋwáiwá riwámɪ bɪ inarɪgɪ́áyo mɪxɪdámɪ éɪnɪgɪnɪ? Dɪŋɪ goyá tɪnɪ e éɪnɪgɪnɪ?” urɪagɪá ²⁹ Jisaso re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ enɪ yarɪŋɪ bɪ oseaimɪnɪ. Soyɪné nionɪyáɪ áwanɪ nɪránáyɪ, nionɪ enɪ ‘E éɪrɪxɪnɪ.’ nɪrɪŋo nánɪ ananɪ áwanɪ searɪmɪ́nɪ.” nurɪrɪ ³⁰ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Yarɪŋɪ nionɪyá rɪpɪrɪnɪ. Jono wayɪ nɪneameaia wago aŋɪnamɪ ŋweaŋoyá dɪŋɪ tɪnɪ wayɪ nɪneameaia wagɪranɪ? Xɪoyá dɪŋɪ tɪnɪ yagɪranɪ? Nionɪyá apɪ nánɪ xámɪ áwanɪ nɪrɪpoyɪ.” uráná ³¹ wiwanɪŋowa dɪŋɪ nɪmore ínɪmɪ yarɪŋɪ re nɪga ugɪ́awɪxɪnɪ, “None ‘Jono Gorɪxo dɪŋɪ ukɪkayonagɪ yagɪrɪnɪ.’ áwanɪ e nurɪranénáyɪ o re nearɪnɪŋoɪ, ‘Pɪ nánɪ Jono searagɪpɪ nánɪ mɪkwɪropa néra ugɪ́awɪxɪnɪ?’ nearɪnɪŋoɪ.” nɪrɪnɪro ³² ámɪ ínɪmɪ re rɪnɪgɪ́awɪxɪnɪ, “None ‘Jono xegɪ́ dɪŋɪ tɪnɪ yagɪrɪnɪ.’ uranɪréwɪnɪ? Oweoɪ. Ámá sɪpɪ́á re epɪroyɪ egɪ́áyɪ iwanɪ neaeapɪrɪxɪnɪ.” nɪrɪnɪro —Judayɪ nɪnɪ Jono nánɪ “Gorɪxoyá wɪ́á rókiamoagɪ worɪanɪ?” yaiwiarɪgɪ́á enagɪ nánɪ “Apɪ enɪ xɪxenɪ urɪpaxɪ mimónɪnɪ.” nɪrɪnɪro ámá iwanɪ neaeapɪrɪxɪnɪrɪ wáyɪ nero nánɪ áwanɪ murɪ ³³ re urɪgɪ́awɪxɪnɪ, “Oweoɪ, none majɪ́árɪnɪ.” urɪagɪá Jisaso “Nionɪ enɪ ‘Joxɪ e éɪrɪxɪnɪ.’ nɪrɪŋo nánɪ áwanɪ wɪ nɪsearɪmɪméɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

12

Ewayɪ ikaxɪ wainɪ omɪŋɪ sɪŋwɪ uwɪnɪarɪgɪ́áwa nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso ewayɪ xwɪyɪ́á wɪ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪ́awámɪ tɪnɪ Parisiowámɪ tɪnɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wo wainɪ uraxɪ wɪ́á nurɪrɪ xwɪ́ná nɪrorɪ wainɪ xegɪ́ inɪgɪ́ nɪpɪrɪ́a nánɪ wainɪ sogwɪ xoyɪkɪmɪ enɪ́a nánɪ sɪŋáyo óf nɪrɪxɪrɪ wainɪ omɪŋɪ́yo áwɪnɪmɪ aŋɪ awɪ ŋweapɪrɪ́a nánɪ seáyɪ émi

nimira nipeyiri néisána áamá wí sɨŋwí uwɨnaxí dipírfa nání re urɨŋɨnigɨni, ‘Wainí sogwí niáf éánáyí bɨ soyíné segí mearo nioní gí meari emfa nání nioniyá omɨŋí rɨpimi anani sɨŋwí nɨwɨnipírfarani?’ nurimí aní wíyo ememɨnɨrɨ nání nuri nɨŋweáísána ² wainí rɨxa niáf enána xegí omɨŋí wiiarígí fá womí re uowárɨŋɨnigɨni, ‘Joxi nioniyá wainí omɨŋíyo nání nuri iniígí wainí awa nioní nání nimɨxɨrɨ iwajfá niárlíapɨ nurápiyauí.’ uowárɨagi o nuri ³ omɨŋíyo rémóána awa re egfawixini. Íá nɨxero wé neáfásána anɨpáomi uowárígí fawixini. ⁴ Anɨpáomi uowárɨagi fá nání omɨŋí xiáwo ámi xegí omɨŋí wiiarígí fá ámi womí uowárána awa re egfawixini. Omí xegí mɨŋíyo mɨŋí roro sipí wikárɨro wíagi fá ⁵ omɨŋí xiáwo ámi wo uowárána omí nɨpɨkiro tɨagi fá o ámi wamí uowárána wíyo iwanɨnɨ nearo wárɨro wíyo nɨpɨkiro tɨro néfasána enána ⁶ ámi wo xegí xewaxo dɨŋí sɨxí uyiŋo sɨnɨ enagi omí nuowárɨrɨná re rɨŋɨnigɨni, ‘“Gí íwo enagi nání sipí wí mɨwimɨxɨpa nero arfá wipíráoí.” nimónarɨnɨ.’ ríí aiwí ⁷ xewaxo rémóána wainí omɨŋí sɨŋwí uwɨniarígí fáwa re rɨnigí fawixini, ‘Íwí ro xanoyá dɨŋí tɨŋo enagi nání omɨŋí rɨpɨ nɨnɨ negí pɨ meaanfáwá nání opɨkianeyí.’ nɨrɨnɨro ⁸ omí fá nɨxero nɨpɨkiro omɨŋíyo bɨanɨrɨwámɨnɨ moaigfawixini.” Jisaso ewayí xwíyí fá apɨ nurɨrɨ ⁹ re urɨŋɨnigɨni, “Omɨŋí xiáwo omɨŋí sɨŋwí uwɨniarígí fáwami pí winɨŋo? O nɨbɨrɨ awamí xwírí fá nɨkɨxerɨ ámi sɨŋí wa sɨŋwí uwɨnipírfa nání wárɨnɨŋoí.” nurɨrɨ ¹⁰ re urɨŋɨnigɨni, “Ewayí xwíyí fá Bɨkwíyo éánɨŋí rɨpɨ ení fá mɨropa egfáraní? ‘Sɨŋá aní mɨrarígí fáwa sɨŋá awíaxí nání pí fá nerfána wo “Sipírɨnɨ.” nɨrɨro emí mófo nání Gorɨxo “Sɨŋá o tɨnɨ xámɨ nɨtɨrɨnáyí aní ení neánɨrɨ naní imónɨnɨŋoí.” nɨrɨrɨ sɨŋá o nɨmearɨ táná aní ení neánɨrɨ naní imónɨŋɨrɨnɨ. ¹¹ Gorɨxo e éf enagi nání nene sɨŋwí nɨwɨnɨrɨná aga naní imónɨnagi wɨnarɨŋwárɨnɨ.’ E éánɨŋí pɨ soyíné fá mɨropa egfáraní?” urfagi ¹² awa “None nání dɨŋí nɨneaiawirɨ ewayí xwíyí fá apɨ rífa neararɨnɨ?” nɨyaiwiro rɨxa fá oxɨraneyɨnɨrɨ éfáyí áamá sipí fá Jisasomí arfá wianɨro nání o tɨŋí e epíroyí egí fá nání wáyí nero nání omí pɨnɨ nɨwíarɨmí ugí fawixini.

Nɨgwí émáyo takisí nání wiarígí fá nánɨrɨnɨ.

¹³ Awa nuro ínɨmí re rɨnigí fawixini, “Omí pasánɨŋí nurɨrane yapí re uréwapɨyanfɨwɨnɨ, ‘Nɨgwí nání takisí émáyí nearáparígí fápi sɨnɨ mɨnɨ wianɨréwɨnɨ? Mɨnɨ mɨwɨpa yanɨréwɨnɨ?’ uranfɨwɨnɨ. O ‘Oweoí, sɨnɨ mɨnɨ mɨwɨpa épyoí.’ ránáyí, wauyowa omí fá nɨxero gwí yipíráoí. E mɨrɨpa nerɨ ‘Oyí, seyíné mɨnɨ nɨwɨrɨná apáni yarɨŋoí.’ ránáyí, áamá sipí fá fá ámi arfá bɨ mɨwí nero pɨnɨ

wiáripíráoi.” níriniro Parisi wa tñni mixí ináyí Xeroto tñni níkumixiniro emearigá wa tñni xwiyá apí tñni pasániñf uraniro nání Jisaso tññf e urowaráná ¹⁴ awa omi níwimearo weyí numeariro re urigáwixini, “Nearéwapiyariñoxini, nínearéwapiyiríná nepáni nearéwapiyariñoxirini. Ámá ámináowayá sññwíyo dání aí xwiyá ámi xegí bi mírí axípiñi raríñoxirini. Sipi riri naní riri yariñmani. Xwiyá Gorixoyáni xixeni nearéwapiyariñirini.” nuriri yariñf re wigáwixini, “Émáiyá mixí ináyí Sisaoyí riniñomi takisí nání nígwí mñni wiaríñwápi sñni mñni wiayaniréwini? Pñni wiáraniréwini? ¹⁵ Sñni anani mñni wianiréwini? Mñni mñwipa yaniréwini?” urágá aiwí o “Yapí nírewapianiro riniñariñoi?” niyaiwiri re uriniñigini, “Soyíné pí nání yapí pasániñf níwapiyariñoi? Émáiyá moní bi sññwí winani nímeámi bípoyí.” nuriri ¹⁶ rixa nímeámi báná o re uriniñigini, “Nígwí rípiñi yoí goyá tñni sñmimaní goyá tñni ñweani?” urágí awa re urigáwixini, “Émáiyá mixí ináyí Sisaoyá ñweani.” urágá ¹⁷ o re uriniñigini, “Sisaoyá sñmimaní ñweañagí nání ayí oyáriní. Ayínáni mñni wíríxini.” nuriri ámá Gorixo xewaniñóniñf imixiñf enagí nání omi dññf owíkwírópoyiniri ámi re uriniñigini, “Amípi Gorixoyaniñf imóniñipi Gorixomi eni mñni wíríxini.” uráná awa ududí ayá wí winiñigini.

“Ámá ámi wiápiñimeapíráriní.” uríñf nánirini.

¹⁸ Ámá Judayí wa Sajusiyi riniñf wa — Sajusiowa re rarigáwa, “Ámá nípémáná enánáyí wí níwiápiñimeapaxímani.” rarigáwarini. Awa níbiro Jisasomi níwimearo ¹⁹ mññf nírore re urigáwixini, “Nearéwapiyariñoxini, Moseso eníná nene nání ñwí ikaxí bi re níriñi ríwamíñf eañíriní, ‘Ámá wo sñni niaíwí meméá péánáyí xegí apíxi sñni ñweañánáyí péomi xexirímeáowa wo niaíwí wiemeaini nání aní meáwiniñigini.’ e níriñi eañíriní.” nurimáná ²⁰ ewayí xwiyá rípi urigáwixini, “Xexirímeáowa wé wíumi dññf waú enáná wo apíxi wí nímeari niaíwí meméá péánáyí ²¹ ámi xexirímeáowa wo aními nímeari o eni niaíwí meméá péánáyí ²² xexirímeáowa ámi wo awaú egípa axípi neri ²³ nowani eni e néra nuro niaíwí wí meméá nípémáná enánáyí apíxi eni peñniñigini.” Ewayí xwiyá Jisasomi e nuriro yariñf re wigáwixini, “Ríwéná ámá pegá níniyí wiápiñimeááná xexirímeá wé wíumi dññf waú awa eni níwiápiñimearíná apíxi axími meagáwa enagí nání apíxi go go meañagí winaníwáraní?” yariñf e wíaná ²⁴ Jisaso re uriniñigini,

“Soyíné xwiyá Gorixoyá Bikwíyo eáníjipi nání nijá mimónipa ero enj sixt eáníj Gorixoyápi nání eni nijá mimónipa ero nero nání xwiyá wasiwá raríjoi. ²⁵ Pegfáyf nwiápfínimearóná ámi meánípírfámani. Anjínajf anjínami ηweáwa imónigfápa axípi e ηweapírfáriní. ²⁶ E níriri aiwí segf dñf ‘Pegfáyf ámi wiápfínimeapaxfmani.’ yaiwiarigfáyf nání xwiyá bí osearímíní.” nuriri re uríjínigíní, “Pegfáyf ámi nwiápfínimeapírfáriní. Xwiyá eníná Moseso íktá onimíánáina rfá mínf ápiáwí wearíjagí winíjipi nání Bikwíyo nírínirí eáníjipi síní íá miropa regfawixíní? Moseso rfá apimi síjwí wináná xegf xiáwowa Ebírfamo tñní Aisako tñní Jekopo tñní awa pegfámi enjáná aiwí omí Gorixo re uríjínigíní, ‘Nioní díxí ráwowa Ebírfamo tñní Aisako tñní Jekopo tñní awayá Nwá imóníjáoníríní.’ E urfagí nání awa pegfáwa aiwí wigf dñf síní síj ímóníjagfá nání Gorixo ‘Awayá Nwááoníríní.’ rípaírfíní. ²⁷ O ámá xfómí dñf nwiákwíroro péfá aí ayf síní wigf Nwááoríní. Ámá xfómí dñf miákwíró pegfá tñní síní síj ηweagfá tñní aiwí wigf Nwááomani. Soyíné dñf aga wasiwá moaríjoi.” uríjínigíní.

“Nwá ikaxf gfmíní gípi seáyí e imóníní?” uríjítá náníríní.

²⁸ Nwá ikaxf eáníjipi mewegfá wo níbírí Jisaso Sajusiowa tñní xwiyá xímíxímí niníro rínaríjagfá nwinírí Jisaso ríxa píráníjf ureñwípearíjagí arfá nwirí yaríjf re winíjínigíní, “Nwá ikaxf eáníjf níyoní gfmíní gípi seáyí e imóníní?” yaríjf e wíagí ²⁹ Jisaso re uríjínigíní, “Gorixoyá ηwí ikaxf eáníjf seáyí e imóníjipi rípiríní, ‘Isíreriyíné arfá époyí. Negf Áminá Gorixo ná woní oníríní. ³⁰ Goríxomí dñf sixt nuyirfná onimíápf onimíápf muyípa époyí. Dñf sixt uyíro dñf wíkwíroro enj neáníro xdíro éfríxíní.’ Nwá ikaxf seáyí e imóníjipi apíríní. ³¹ Ámi axípi nírínirí eáníjf bí rípiríní, ‘Ámá anj nemerfná síjwí winaríjfyf nání wará díxí nání dñf sípí siaríjpa axípi dñf sípí wirfíní.’ Ámi bí eáníjipi apíríní. Gorixoyá ηwí ikaxf nírínirí eáníjfyf rípiáúmí wí seáyí e mimóníní.” urfagí ³² ηwí ikaxf eáníjipi mewéjore re uríjínigíní, “Nearéwapíyaríjoxíní, neparíní. Joxí xíxení mñj nírorí re rfní, ‘Gorixo ná woní oníríní. Axípi óníj wo mimóníní. ³³ Goríxomí dñf sixt nuyirfná dñf sixt uyíro dñf wíkwíroro enj neáníro xdíro erfíní. Ámá anj nemerfná síjwí winaríjfyf nání wará díxí nání dñf sípí siaríjpa axípi dñf sípí wirfíní.’ Joxí xíxení e rfní. Ámá Gorixo nání sípísípí bí mínf noní rfá níkeááíróónáraní, bí niníro rídiyowá

nɪyárirónáranɪ, nerɪnáyɪ nanɪ yarɪgǵá aiwɪ áamá Gorɪxoyá
 ɲwɪ ikaxɪ apiaúmi xɪdarɪgǵáyɪ seáyɪ e imónɪni.” urɪagɪ
³⁴ Jisaso ɲwɪ ikaxɪ mewenɔ dɪɲɪ píránɪɲɪ nɪmori nanɪ e
 urarɪɲagɪ arɪá nɪwirɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ dɪɲɪ sɪnɪ e nɪmóa
 nurɪnáyɪ nionɪ nánɪ dɪɲɪ nɪnɪkwɪrorɪ Gorɪxo xwioxɪyo
 mɪmeámɪ nerɪ neameɲweanɪe nánɪ páwɪpaxɪ imónɪrɪnɪ.”
 urɪagɪ ámi rɪwɪyo áamá nɪnɪ ayá urarɪɲagɪ nánɪ wɪ yarɪɲɪ ámi
 bɪ owimɪnɪrɪ mɪbɪpa egɪawixɪnɪ.

“Kiraiso niaíwɪ goyáorɪnɪ?” urɪɲɪ nánɪrɪnɪ.

³⁵ O sɪnɪ Judayɪyá anɪ sipɪsipɪ rɪdɪyowá yarɪgǵiwámi dánɪ
 nuréwapɪyirɪná áamá e epɪroyɪ egɪáyo yarɪɲɪ re wɪɲɪnɪgɪnɪ,
 “ɲwɪ ikaxɪ eánɪɲɪpɪ mewegǵáwa pí nánɪ re rarɪgǵárɪnɪ,
 ‘Áamá nene yeáyɪ neayimɪxemeanɪa nánɪ arɪowayá xwɪá
 piaxɪyo dánɪ niwiarorɪná sa xiáwo mɪxɪ ináyɪ Depitoyáo
 imónɪnɪfárɪnɪ.’ pí nánɪ rarɪgǵárɪnɪ? ³⁶ Depito Gorɪxoyá kwɪyɪ
 tɪnɪ nɪrɪrɪ rɪwamɪɲɪ nearɪná áamá yeáyɪ neayimɪxemeanɪa
 nánɪ arɪowayá xwɪá piaxɪyo dánɪ iwiaronɔ nánɪ re nɪrɪrɪ
 eanɪrɪnɪ, ‘Gorɪxo gɪ Ámɪnáomɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ wé
 náúmɪnɪ nɪɲwearɪ sɪɲwɪ nanɪrɪ ɲweanɪáná mɪxɪ sianɪro
 bíáyo xopɪrárɪ rɪwiimɪfárɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.’ ³⁷ Depito
 rɪwamɪɲɪ apɪ nɪrɪrɪ nearɪná arɪowayá xwɪá piaxɪyo dánɪ
 iwiaronɔ nánɪ ‘Gɪ Ámɪnáoyɪ rɪagɪ nánɪ arɪge nerɪ sa xegɪ
 xewaxo imónɪnɪ?” urɪagɪ áamá e epɪroyɪ egɪáyo xegɪ xwɪyɪá
 arɪá nɪwiróná yayɪ winɪɲɪnɪgɪnɪ.

“ɲwɪ ikaxɪ mewegǵáwa yarɪgǵápa mepanɪ.” urɪɲɪ nánɪrɪnɪ.

³⁸ O sɪnɪ nuréwapɪyirɪná re nura unɪnɪgɪnɪ, “ɲwɪ ikaxɪ
 eánɪɲɪpɪ mewegǵáwa yarɪgǵápa mepa éfɪrixɪnɪ. Awa áamá
 weyɪ oneamépoynɪrɪ rapɪrapɪ sepiá nɪyɪnɪmɪ anɪ emero
 áamá yayɪ ‘Ámɪnáoxɪnɪ onearɪpoynɪrɪ awɪ eánarɪgɪe anɪ
 emero ³⁹ rotú anɪyo nɪpáwirɪnárɪnɪ, aiwá imɪxarɪgɪe
 nɪɲwearɪnárɪnɪ, sɪmɪ sɪmɪ e ɲwearo ⁴⁰ apɪxɪ anɪwamɪ amɪpɪ
 nɪnɪ fɪwɪ urápanɪro nánɪ ero áamá arɪá egɪe dánɪ Gorɪxomɪ
 xwɪyɪá rɪrɪmɪ nɪwirɪná anɪɲɪ nɪwia uro yarɪgǵápa seyɪné
 mepa éfɪrixɪnɪ. Rɪwéná Gorɪxo áamá nɪyonɪ mí ómómɪximɪ
 nerɪná awa xwɪyɪá xwé meárɪnɪpɪrɪfárɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Apɪxɪ anɪ wɪ nɪgwɪ tɪɲɪpɪ nánɪrɪnɪ.

⁴¹ O sɪnɪ anɪ rɪdɪyowá yarɪgǵiwámi ínɪmɪ anɪ ne-
 merɪná nurɪ Gorɪxo nánɪ nɪgwɪ tayarɪgɪe orɪwámɪnɪ e
 éfɪ nɪɲweámáná áamá obaxɪ nɪmúroayiróná nɪgwɪ tarɪɲagɪa
 nɪwɪnɪrɪ nɪgwɪ xwé tɪgǵáyɪ xwé tarɪɲagɪa nɪwɪnɪsáná
 wɪnɪɲɪnɪgɪnɪ. ⁴² Apɪxɪ anɪ uyɪpeayɪ wɪ omɪ nɪmúrɪrɪ monɪ
 rɪá nɪɲɪ biaú tɪagɪ nɪwɪnɪmáná ⁴³ xegɪ wiepɪsarɪɲowamɪ
 “Eɪnɪ.” nurɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ nepa seararɪɲɪnɪ. Apɪxɪ

aní amípi mayí rí Gorixo nání nígwí onímiá ná biaúni tíf aiwí áamá níní táyó seáyí e imónini. ⁴⁴ Áamá nígwí xwé táyí ná siní níwenáná obaxí taríngáfa aiwí apíxí ríyí mayí enagí aiwí xegí nígwí aiwá nání bí epaxípi níní tíjotí.” uríjínigíni.

13

“Aní rídiyowá yarígíwá píneapíríárini.” uríjínínini.

¹ Jisaso aní rídiyowá yarígíwámí píni níwiárimí waríná xegí wiepísaríjowa wo re uríjínigíni, “Nearéwapíyaríjoxíni, aní awíaxí ikwíróniri síjá naní níjweaxa urí ení eyí síjwí wínei.” uráná ² o re uríjínigíni, “Aní xwé tíyí síjwí ríwíníjini? Ríwéná síjá kíkiróníj rípiyí womí seáyí e ikwíáríníámáni. Níní níkwierómioaníárini.” nurími ugíawixíni.

Xeaníj xámi wímeaníápi nání uríjínínini.

³ O díwí míj Oripíyí ríníjyó níjwearí aní rídiyowá yarígíá píni níwiárimí yapíámíni weníj nero njweanáná wiepísaríj Pítao tñi Jemiso tñi Jono tñi Adíruo tñi wigípi ⁴ yaríj re wigíawixíni, “Joxí ‘Síjá womí seáyí e ikwíáríníámáni. Níkwierónowíníárini.’ nearípi gíná imóníníárini? Síjwí ayo níwínirane ‘Ríxa nímoníni aní ayoríani?’ yaiwianíwá nání pí ekíyíj neainíníárini? Ekíyíj neainíníápi nání áwaní nearei.” uríagíá ⁵ o áwaní nuríre re uríjínigíni, “Áamá wí yapí searéwapíyaníro epíríá enagí nání díj íá níxíriro éríxíni. ⁶ Áamá obaxí wo wo níbayíro yó níoníyá níriníro yapí re searéwapíyaníro epíríárini, ‘Yeáyí seayímíxemeámí nání aríowayá xwíá píaxíyó dání iwíaronáoníriní.’ searéwapíyaníro éaná áamá obaxí ‘Nepaxíni.’ níyaiwíro xéjwíyó xídípiríárini. Ayínáni níoní seararíjápí díj íá níxíriro éríxíni. ⁷ Seyíné ‘Aní ayo míxí inaríjotí.’ ránáyí, xwíyíá imíj ‘Aní wúmi míxí inaríjotí.’ ríníméánáyí, wáyí mepaní. Míxí ayí xámi níga nurí aiwí sá yoparí Jisasoní weapímíyí siníriní. ⁸ Áamá gwí wírí níwiápínímearo wíníyí tñi míxí iníro ero míxí ináyí wí níwiápínímearo wí tñi míxí iníro ero aní wíyí wíyó poboní eri aní wámí agwí nání ikeamóníro yaríngá níwínírná díj re yaiwípiríá nání ‘Ríwéná xwé ení nání iwamíó ríyí ríyaríni?’ yaiwípiríá nání seararíjini. Apíxí níaiwí níxírírná díj re yaiwíarígíápa ‘Ríwéná ríníj xwé nímoníni nání iwamíó ríníaríni?’ yaiwíarígíápa soyíné ení níoní raríjápí níwínírná re yaiwíríxíni, ‘Ríwéná xeaníj xwé neáímeaníáríani?’ yaiwíríxíni. ⁹ Níoní ríwímíni

nimamopíríxíníri nioni seararínjápí símímíní tíro awíníjé
 njwearo éfíríxíní. Seyíné nioni níxídarínjagá náni áamá
 wí pírí owiaikianeyíníro fá níseaxero negí Judayíyá opisí
 anjío seawáriro rotú anjé neneýáyo dání iwanjé seamépero
 epíríáríní. Mixí ináyí tñní gapímaní tñní ayíyá sínjwíyo
 dání ení níseaurárimáná xwíríxí seamepíríá enjagí aiwí
 nioni náni síní uríríxíní. ¹⁰ Xwíyí fá nioni náni yayí
 seinarínjépí áamá gwí wírí wírí nñní aríá wigíámí enjáná ámi
 weapímíáríní. ¹¹ Ayí fá níseaxero opisí anjío seawáraná
 ayá síwí nísearorí ‘Píné aríre uraníréwíní?’ mīyáiwípa
 éfíríxíní. Íná Goríxo pí pí náni searíyí ananí kwíyí
 oyápímí dání urípíríáríní. ¹² Xexírímeá wo níwiápínímearí
 xexírímeáomí opíkípoyníri fá níxerí opisí anjío wárirí
 xanowa ení wigí niaíwí opíkípoyníri fá níxero opisí
 anjío wáriro niaíwíyí ení xaníyaúmí opíkípoyníri wáriro
 epíríáríní. ¹³ Seyíné yoí nioniyá níriro xídarínjagá náni
 wikí níseaóníro símí tñní seaipíríáríní. E seaipíríá enjagí
 aiwí gíyí gíyíné enjé neáníro nioni níxídíro aníjé dñjé
 níkwírooro nerínáyí, síá yoparí nioni ámi bímfáyí Goríxo
 ananí yeáyí seayímíxemeaníáríní.

Ámá wo njwá imóníje xórorí enííná náni urínjé náníríní.

¹⁴ ‘Seyíné áamá sípí seaikárinjo njwá imóníje xórorí
 nerí xwíríá ikíxéagí níwínírnáyí áamá Judia píropenísíyo
 njweagíáyí dñwí tñjé e náni éfí yíríxíní. Ámá gíyí xwíyí fá
 rípí fá roarígíáyí dñjé píraníjé mófíríxíní. ¹⁵ Ámá gíyí gíyí
 anjé waíwíyo nípeýíro seáyímíní mírínínjíwámí nínjwearo
 ‘Sípí neaikárinjo ríxa njwá imóníje xwíríá ikíxéfíríní.’
 rínarínjagá aríá níwirínáyí níwiápíníméámáná amípí ínímí
 anjé mírínínjíwámí wenjépí meaaníro náni mípáwípa sa dñwí
 tñjé e náni anjíní éfí yíríxíní. ¹⁶ Ámá aiwá omínjío yarígíáyí
 ení aríá e níwirínáyí ámi iyíá meaaníro náni anjé e náni
 mupa sa dñwíyo náni éfí yíríxíní. ¹⁷ Íná apíxí niaíwí agwí
 egííwa tñní síní niaíwí amíjé narígííwa tñní anjíní éfí upaxí
 menjagí náni aweyí. Aríge anjíní dñwíyo náni éfí yipíríáríani?
¹⁸ Anjíní éfí mupaxí neaimónínígíníri Goríxomí ríxíjé
 re uríríxíní, ‘Íná imíjé mírípa éwínígíní.’ uríríxíní.
¹⁹ Goríxo xwíá imíxírí anjína imíxírí enjé e dání áamá xeaníjé
 nímogá bagá aiwí sípí seaikárinjo njwá imóníje xwíríá
 ikíxéáná xeaníjé ríá tñjé seaikáriníáríní. Xeaníjé íná
 imóníníápí tñní ámi wí xíxeni imóníníá meníní. ²⁰ Goríxo
 ‘Xeaníjé apí anjíní pñní owíáríní.’ mīyáiwípa nerínáyí áamá
 nñní mīnjweapaxíríní. Ámá xífo eyíroáríjéyí náni dñjé nímorí
 náni ‘Xeaníjé apí anjíní anípá oimóníní.’ yáiwíní fá enjagí

náni apaxí mé píní wiárinfáriní. ²¹ Xeaniñí apí seaímeáána ámá wí ‘Ámá yeáyí neayimixemeanfa náni arfowayá xwfa piaxíyo dání iwiaronfo jfiwo nweani.’ ránáyfrani, ‘Riwo nweani.’ ránáyfrani, arfa mtiwipa éfrixini. ²² Wí epaxí enánáyí, ámá Gorixo eyíroáriníyo yapí wíwapíyaníro nerfna nepa mimónipa nero aí ‘Arfowayá xwfa piaxíyo dání iwiaronháonirini.’ nurimána emimí ero ayá riwamónipaxí imóniñípi ero epírfáriní. Wí nepa mimónipa nero aí ‘Gorixoyá wfa rókiamoarinháonirini.’ uríro emimí ero ayá riwamónipaxípi ero epírfáriní. ²³ Amípi rfwéná imóniníapi nání rixa áwaní searfagi yapí seaíwapíyipfrixinirí nání dñí nímore éfrixini.

Ámá imóniño anínamí dání weapiníapi nánirini.

²⁴ Xeaniñí apí nipiñí rixa níseaímeámána enána sogwí sfá yinirí emá wfa mónipa erí ²⁵ siñí anínamí dání exweánowiri amípi ení eáníñí anínamí eníyí úpiyinirí nemána enána ²⁶ ámá imóniháoní ení neánirí agwíyo dání wfa nókia weapariníagi nanipírfáriní. ²⁷ Nanána anínají ámá Gorixo eyíroáriní xwfa rirími nírimini aní gími nweagfáyo wirímeaemepíri urowárimfáriní.” uríñinigini.

Ewayí ikaxí ikfá pikí nánirini.

²⁸ E nurirfna ewayí xwíyfa rípi uríñinigini, “Íkfa pikíyí riníñíyí rení siñí neáníro mñí inána ‘Xwiogwí rixarfaní?’ yaiwiarígfáriní. ²⁹ Pikíyíníñí xwiogwíná nání níjfa imónipíri yarinípa xwíyfa nioní ekiyiní nání searfáyí rixa imónariníagi níwinirfnaáyí dñí re yaiwífrixini, ‘Jisaso rixa níweapíri nání riyariní? Rixa aní fwi éniñí rónapini.’ yaiwífrixini. ³⁰ Nepa searariníni. Ámá gwí axí rirí siní anípa mimónipa enána nioní searfápi wí surfma mimónipa nerí nipiñí xixeni imóninífáriní. ³¹ Xwfa tñni anína tñni anípa imóninífa eníagi aiwi xwíyfa nioníyá wí surfma imóninífamani.

Jisaso weapinífayi nání ámá nñni wo níjfa mimónini.

³² Nioní ámí gíní gíná níweapímfa nányí ámá nñni aiwi wo níjfa mimónini. Anínají aiwi nioní aiwi majfá imóniñwini. Sa gí áponí níjfarini. ³³ Ayínáni dñí píraníñí nímore nweáfrixini. Nioní gíní gíná níweapímfa nání seyfne majfá imóniñagfa nání xwayí nanirí nweáfrixini.” nurirí ³⁴ re uríñinigini, “Nioní níweapímfa nányí réníñí imónini. Ámá wo aní wími urínimínirí nurfna xináíwáníñí omíñí wíiarígfáwa o omí ‘Nioní úána omíñí joxí níiaríñípi píraníñí níífrixini.’ nura uníñinigini. E nerfna womí ‘Aní fwi e awí roariníoxí xwayí nanirí awí rófrixini.’ uríño

enǝpǝ 35 soyǝné axǝpǝ éǝrǝxǝnǝ. O ‘Anǝ xiáwo gǝnǝ gǝná bǝnǝrǝfenǝǝ?’ nǝyǝiwǝrǝ ‘Sǝáǝpǝ tǝnǝ bǝnǝrǝfenǝǝ? Árǝwegǝǝyo bǝnǝrǝfenǝǝ? Karǝkarǝ rǝáiwá rǝrǝná bǝnǝrǝfenǝǝ? Wǝfá mǝnǝǝǝmǝ bǝnǝrǝfenǝǝ?’ nǝyǝiwǝa nurǝ majǝfá nimǝnǝrǝ nánǝ 36-37 o nǝnǝ sá weǝjáná nímeanǝgǝnǝrǝ anǝǝ xwayǝ nanǝrǝ awǝ roarǝǝǝpa nǝyǝǝnénǝ enǝ nǝnǝ weapǝmǝfá nánǝ pǝránǝǝ dǝǝǝ nǝmoro ǝweáǝrǝxǝnǝ. Seyǝné enǝ maiwǝ níkarǝga warǝǝǝǝǝ sǝǝwǝ seanǝmǝgǝnǝrǝ nánǝ seararǝǝnǝ.” urǝǝǝnǝgǝnǝ.

14

Jisaso nánǝ mǝxǝ megǝfá nánǝrǝnǝ.

1 Rǝxa sǝfá wǝyáú óráná sǝfá enǝnǝ anǝnǝjo Judayo múronǝǝ nánǝ bisǝkerǝfá yǝsǝ mayǝ iwamǝfó narǝgǝfáyi —Enǝnǝ sǝfá ayǝ Judayo Isǝpǝyǝ mǝxǝ ináyo fá xǝǝwirǝrǝǝnǝnǝ Gorǝxo níáiwǝ xámǝǝǝ nǝnǝ opǝkǝmǝnǝrǝ anǝnǝǝ óyáo urowárǝǝǝ aiwǝ Judayǝ Gorǝxo ǝwǝ ikaxǝ urǝǝpǝ tǝnǝ xǝxǝnǝ nerǝ bisǝkerǝfá yǝsǝ mayǝ úrapǝ nimǝxǝro nǝnǝro sipǝsipǝ nǝpǝkiro ówanǝǝyo ragǝ xópé yárǝfá ǝǝǝǝ nánǝ anǝnǝjo ayo múronǝǝnǝgǝnǝ. Ayǝnánǝ xwiogwǝ o o pwéáná Judayǝ Gorǝxo enǝpǝ nánǝ dǝǝǝ mǝwinǝpa enǝgǝnǝrǝ sipǝsipǝ nǝpǝkiro bisǝkerǝfá yǝsǝ mayǝ úrapǝ nimǝxǝro narǝgǝfáǝnǝ. Rǝxa sǝfá wǝyáú óráná sǝfá anǝnǝjo Judayo múronǝǝ nánǝ bisǝkerǝfá yǝsǝ mayǝ iwamǝfó narǝgǝfáyi imǝnǝnǝfá ǝnǝnǝ apaxǝpánǝǝ imǝnǝgǝfá xwéowa tǝnǝ ǝwǝ ikaxǝ eánǝǝǝpǝ mewegǝfáwa tǝnǝ awa Jisasomǝ arǝge ínǝmǝ fá nǝxǝrǝro pǝkǝianǝrǝwǝnǝro ínǝmǝ mekaxǝ nǝmero 2 re rǝnǝgǝfawǝxǝnǝ, “Sǝfá ayǝmǝ ámá nǝnǝ aiwá imǝxanǝro epǝroyǝ egǝfáyǝmǝ ayǝ mǝxǝ épǝmǝxamǝanǝgǝnǝrǝ mǝpǝkǝpa éwanǝgǝnǝ.” rǝnǝgǝfawǝxǝnǝ.

Apǝxǝ wǝ omǝ werǝxǝ wǝwayǝmonǝǝ nánǝrǝnǝ.

3 Jisaso ámǝ anǝ yǝf Betani nánǝ nurǝ Saimono peyǝyǝ imǝnǝagoyá anǝǝyo nǝǝwearǝ aiwá narǝfá apǝxǝ wǝ werǝxǝ dǝǝǝ nanǝ ǝaarǝǝǝ sǝxǝ wá —Sǝxǝ awá nǝgwǝ aga xwé ronǝfáwǝrǝnǝ. Awá nǝmeámǝ nǝbǝrǝ fá nóxayǝmǝxǝrǝ Jisasomǝ mǝǝǝyo iwayǝmóáná 4 wa wǝkǝ dǝǝǝ nǝwǝaiwǝro re rǝnǝgǝfawǝxǝnǝ, “Í pǝ nánǝ werǝxǝ nǝgwǝ xwé ronǝpǝ xwǝrǝfá ikǝxǝarǝnǝ? 5 Nene werǝxǝ apǝ nǝgwǝ nánǝ bǝ nerǝ sǝǝwǝrǝyǝ, nǝgwǝ K300 seáyǝ e nǝmearane ámá uyǝpeayǝyo arǝrá nǝwirane mǝnǝ wǝpaxǝrǝnǝ.” nǝrǝnǝro ímǝ mǝxǝ urarǝfá 6 Jisaso re urǝǝǝnǝgǝnǝ, “Xe oenǝ. Pǝ nánǝ ayá wǝ urarǝǝǝ? Í nanǝ niarǝnǝ. 7 Ámá uyǝpeayǝ sǝnǝ seyǝné tǝnǝ anǝǝ ǝweapǝrǝfá ǝǝǝǝ nánǝ gǝnǝ gǝná ‘Ayo arǝrá owǝanǝyǝ?’ nǝrǝrǝfá ananǝ arǝrá wǝpaxǝrǝnǝ. E nerǝ aiwǝ nǝnǝ seyǝné tǝnǝ nawǝnǝ anǝǝ re ǝweámǝámǝnǝ. 8 Í ‘Arǝge nerǝfá Jisasomǝ

arirá wimfárfani?’ niyaiwiri xwáripáyo nitipíri enagi nání aniníni xámí gí waráyo xópé niáraríni. ⁹ Nepa seararíníni. Xwíá rírí nrímíni amí gímí xwiyíá nioní nání yayí seinarínípi wáí nemero nurímeríná apíxí rí nioní weríxí díní naní eaaríní rípi niwayímófpí nání ení repíyí wíáná ‘Jisasomí apíxí wí e iyí renínigíni?’ yaiwipírfáriní.” urínigíni.

Judasó míyí uríní náníriní.

¹⁰ Jisasoyá wiepísaríní wo, Isíkarioti dání Judasoyí riníño apaxípáníní imónigíá xwéowami Jisaso nání míyí urímíníri nuri níwímeari ¹¹ míyí uráná awa yayí nero apaxí mé re urígíawixíni, “Nígwí siapaníwíni.” uríagíá Judaso nuri Jisaso xegípi nweáage awa ananí fá xirípírfé síjwí wínárimíníri omí síjwí wínaxídiménínigíni.

Aiwá Anínají Múroníyí nání nígíá náníriní.

¹² Bisíkeríá yisí mayí iwamíó narígíná ríxa anínajo Judayo sía ayimí múroní nání díní mopíri nání sipísipí miá píkiaríná xegí wiepísaríníowa Jisasomí re urígíawixíni, “Ge nurane aiwá anínajo neamúroníyí nání ríá yeaarínwápí joxí tñní nawíní nanípi ríyamí yáraníwíni?” uríagíá ¹³ o wiepísaríníyí waúmí nurowáriní re urínigíni, “Jerusaremí nání nuri aníyo áwínímí áamá wo inígí síxí níxírímí warínagí órófí níníronáyí númí úisixíni. ¹⁴ Númí nuri aní o páwíwámí awagwí ení nípáwiri aní xiáwomí yaríní re wíisixíni, ‘Yearéwapíyaríño re rínigíni, “Gí wiepísaríníowa tñní aiwá Anínajo Neamúroníyí nání nínírná aní awawá gíwámí dání naníréwíni?” rínigíni.’ uráná ¹⁵ o aní awawá seáyímí ikwíróníníwá ikwianjwí nñní ríxa píraníní imixáriníníwá síwá eainíñoí. E eaiáná awagwí e aiwá none nání ríyamí éisixíni.” uríagí ¹⁶ awaú nípeyearí anípímí nání nuri Jisaso uríípa xíxení neri aiwá Anínajo Múroníyí nání ríyamí egíisixíni.

¹⁷ Sáfípi tñní Jisaso tñní wiepísaríní wé wúkaú síkwí waú tñní awaú aiwá ríyamí éfíe nání nuro ¹⁸ aníyo nípáwiro níjwearo aiwá níníroná Jisaso re urínigíni, “Nepa seararíníni. Aiwá narínwá rone woxí nioní nání míyí nuríriní.” uríagí ¹⁹ awa ayá sipí wíagí wo wo re urayígíawixíni, “Nionímani. Nionímani.” urayaríná ²⁰ o re urínigíni, “Wé wúkaú síkwí waú egíoyíné woxíriní. Soyíné nioní tñní múyo eagwianarínwáone woxíriní. ²¹ Woxí xwiyíá Goríxoyá áamá imónínáoní nání ríwamíní níníriní eánínípi tñní xíxení níriní. Áamá imónínáoní nání míyí uríoxíyí sía wíyi joxí majíá róríníá

enḡaḡi nání aweyi! Xínáí omí mǎxírǐpa nerí sǐḡwírǐyí, nanḡ ímónímǐnrǐ enḡrǐnǐ.” urǐḡnǐḡnǐ.

“Rǐpǐ ḡf warárǐnǐ.” urǐḡf nánǐrǐnǐ.

²² Sǐnǐ aiwá nǐnróná o bisfkerfá bǐ nǐmearǐ Gorǐxomǐ apǐ nánǐ yayf nǐwímáná kwǐkwǐrǐmǐf nerǐ yanḡ nǐwia nurfńá re urǐḡnǐḡnǐ, “Nǐrǐpǐpoyǐ. Rǐpǐ ḡf warárǐnǐ.” nurǐmáná ²³ wainf inǐḡf kapǐxǐ wá nǐmearǐ Gorǐxomǐ yayf nǐwirǐ awamǐ mǐnǐ wíaná nowanǐ nǐḡa warfńá ²⁴ re urǐḡnǐḡnǐ, “Wainf rǐpǐyǐf ḡf ragfǐrǐnǐ. Nionǐ ámá nǐnǐ nánǐ nǐpǐkǐáná ragf nionǐyá xwǐfáyo pwarǐḡaḡi nǐwǐnrǐfńá soyfńé re yaiwǐpǐrfǐrǐnǐ, ‘Xwǐyǐfá sǐḡf “Nionǐ nǐperǐḡfǐpimǐ dánǐ yeáyf seayimǐxemeámfǐrǐnǐ.” réroárǐḡfǐf neparǐnǐ.’ yaiwǐpǐrfǐrǐnǐ. ²⁵ Nepa seararǐḡnǐ, ‘Nionǐ inǐḡf wainf ámǐ wǐ mǐnǐ néra nútsáná Gorǐxo rǐxa xwǐoxfyo mǐmeámf nerǐ seamenḡweanfǐ ḡweanḡáná ámǐ sǐḡf nǐmǐfǐrǐnǐ.’ seararǐḡnǐ.” nurǐrǐ ²⁶ sonḡf bǐ nǐrǐmowa nǐpeyearo dǐwf Oripǐyo nánǐ ugǐawǐxǐnǐ.

“Pitaoxǐ rǐwf nǐmorǐnǐ.” urǐḡf nánǐrǐnǐ.

²⁷ Jisaso re urǐḡnǐḡnǐ, “Ewayf xwǐyǐfá nǐrǐnǐrǐ eánǐḡf rǐpǐ arfá nǐpoyǐ, ‘Gorǐxo sǐpǐsǐpǐf mearǐḡomǐ pǐkǐioreawáráná sǐpǐsǐpǐf nǐnǐ wǐwǐnǐ umiamonǐḡot.’ E nǐrǐnǐrǐ eánǐḡfǐpǐ fńǐ xǐxenǐ soyfńé wáyf nero nionǐnǐ niepǐsamopǐráot. ²⁸ E nerǐ aiwǐ nionǐ Gorǐxoyá dǐḡf fńǐ nǐwǐápǐnǐmeámáná Garǐrǐ pǐropenǐsfyo xámǐ seameámfǐrǐnǐ.” urǐḡaḡi aiwǐ ²⁹ Pitaó re urǐḡnǐḡnǐ, “Ámá nǐnǐ siepǐsamopǐrǐ aiwǐ nionǐ wǐ e emǐméinǐ.” urǐḡaḡi ³⁰ Jisaso re urǐḡnǐḡnǐ, “Nepa rǐrarǐḡnǐ. Sfá rǐyimǐ karǐkarǐf sǐnǐ rǐaiwá biaú mǐrǐpa enḡáná jǐwanǐḡoxǐ biaú bǐ re rayǐrfǐnǐ, ‘Jisaso fńǐ nǐkumǐxǐnǐrǐ emearǐḡá wonǐmanǐ.’ biaú bǐ rayǐrfǐnǐ.” urǐḡaḡi aiwǐ ³¹ Pitaó arǐkǐ re urǐḡnǐḡnǐ, “Wa nionǐ fńǐ nawǐnǐ nǐyeapǐkǐrǐ aiwǐ nionǐ wǐ ‘Jisaso nánǐ majfǐonǐrǐnǐ.’ rǐmǐméinǐ.” urarǐfńá wiepǐsarǐḡf wǐfa enǐ axǐpǐ rǐḡfawǐxǐnǐ.

Ojǐkwǐfyo dánǐ Gorǐxomǐ rǐxǐḡf urǐḡf nánǐrǐnǐ.

³² Awa ojǐkwǐf yoǐ Gesemaniyo nǐrémoro Jisaso wiepǐsarǐḡowamǐ re urǐḡnǐḡnǐ, “Nionǐ Gorǐxomǐ yarǐḡf wǐmǐ nánǐ yimǐ soyfńé re ḡweápoyǐ.” nurǐrǐ ³³ Pitaomǐ fńǐ Jemisomǐ fńǐ Jonomǐ fńǐ nǐwirǐmeámǐ nurfńá ayá sfwf nurorǐ dǐḡf rǐfá uxearǐḡaḡi ³⁴ re urǐḡnǐḡnǐ, “Dǐḡf rǐfá nǐxearǐḡaḡi nánǐ rǐxa nǐpepaxǐ niarǐnǐ. Soyfńé re xwayf nanǐro ḡweápoyǐ.” nurǐmǐ ³⁵ jǐfamǐnǐ e onǐmǐápǐ nurǐ mǐḡf xwǐfáyo nǐkwǐrorǐ Gorǐxomǐ yarǐḡf nǐwirǐfńá imónǐpaxǐ enḡánáyf awa mǐnǐpǐkǐ wǐarf onǐmúrǐpoyǐnǐrǐ Gorǐxomǐ re urǐḡnǐḡnǐ, ³⁶ “ḡf ápe, joxǐ ananǐ mepaxǐ wǐ mimónǐnǐ.

Nipikianiro yariǵtá iniǵt yík yariḡnḡnḡ imónḡḡ rḡpḡ ananḡ emi nḡmamorḡréni? Nionḡ yariḡḡ nḡsirḡ aiwi ǵt dḡḡ xfdḡmḡméni. Dixḡ dḡḡ pí pí yaiwíyḡ nḡrḡxdḡmḡni.” Gorixomi e nurimi³⁷ nibiri wenḡḡ éyḡ wḡnḡḡnḡḡni. Awa sa wenǵtá nḡwḡniri Pitaomi re urḡḡnḡḡni, “Saimonoxḡ sá rḡwenḡni? Wenḡḡ nero onḡmiápi mḡḡweapaxḡ rḡseaimónarḡni? ³⁸ Obo nibiri yapḡ seaíwapḡyinḡḡni. Siḡwḡ naniri nḡḡwearo Gorixomi rḡxḡḡ urḡpoyi. Dḡḡ tḡni ananḡ ‘Jisasomi pí pí wímeáyḡ xḡdanḡwḡni.’ nḡyaiwiro aiwi segḡ wará nánḡ ayá nḡrḡmḡxḡnḡro nánḡ éf seainḡnḡḡo.” nurimi³⁹ nuri Gorixomi yariḡḡ wípi axḡpi ámi nḡwimáná ⁴⁰ ámi nibiri awa wigḡ siḡwḡ sipḡxḡpḡxḡ winariḡḡḡ nánḡ sá órówapḡḡḡ nḡwḡniri xwiyḡtá bḡ murḡḡḡ nḡwḡniri ámi Gorixomi yariḡḡ wimḡniri nurḡ nḡḡweanḡsáná ⁴¹ nibiri re urḡḡnḡḡni, “Sinḡ sá riwoyḡné rḡwenḡo? Kikiḡtá rḡyarḡḡo? Rixarḡni. Ámá imónḡḡaoni pasá níáná ḡwḡ yariǵtáwa t́a nḡxepḡri rḡxa agwḡriḡni. ⁴² Wiáḡḡnḡmeápoyi. Rḡxa owaneyi. Pasá nino rḡxa iwo barḡni.” urḡḡḡḡni.

Jisasomi pasá umenḡ nánirḡni.

⁴³ Sinḡ e urarḡná re enḡḡḡni. Wiepḡsarḡḡ wé wúkaú síkwḡ waú imónḡḡtáwa Judaso apaxḡpánḡḡ imónḡḡtá xwéowami tḡni ḡwḡ ikaxḡ eánḡḡḡpḡ mewegḡtáwami tḡni Judayḡ mebáowami tḡni mḡyḡ uráná awa wigḡ ámá iwanḡḡ tḡni kirá tḡni t́a xḡriǵtáwami awí nearo Judaso tḡni Jisaso tḡḡ e nánḡ wḡrénapáná awa nibiro Jisaso wiepḡsarḡḡ wḡami urarḡná wímeǵtáwixḡni. ⁴⁴ Jisasomi nḡwímearoná Judaso óf e nuróná re urḡḡpa, “Nionḡ pasánḡḡ numeri omḡ kíyḡ nḡmiaúnḡrḡná sḡmḡmajḡónḡḡ re seaiarḡḡni, ‘O Jisatorḡni.’ Omḡ soyḡné t́a nḡxḡriro nḡméra úpoyi.” Óf e nuróná e urḡḡpa ⁴⁵ rḡxa Jisasomi nḡwímearḡná re enḡḡḡni. Anḡwḡ e nuri “Nearéwapḡyarḡḡoxḡni” nuriri kíyḡ miaúnḡḡḡni. ⁴⁶ Kíyḡ miaúnáná omḡ mḡrḡ nuro t́a xḡriǵtáwixḡni. ⁴⁷ t́a xḡrarḡná ámá Jisasoýá xḡo tḡni rogḡtá wo kirá arerḡḡyo wérónḡḡḡ nḡmḡxearḡ ámá Jisasomi t́a xḡrarḡt́a womḡ —O apaxḡpánḡḡ imónḡḡ seáyḡ e imónḡḡoyá xḡnánḡḡ nḡmónḡri omḡḡ wiarḡḡorḡni. Omḡ mḡḡ orómḡniri éyḡ pḡrḡ nḡmoyḡkiri arḡtá mḡḡ nḡwirḡpiearḡ mamówarḡḡḡni. ⁴⁸ E éáná Jisaso mḡxḡ bḡtáwami re urḡḡḡḡni, “Soyḡné ámá ḡwḡ yariǵtáyo t́a xḡranḡro nánḡ mḡxḡ nḡmónḡmḡ warḡḡt́apa nionḡ enḡ t́a nḡxḡranḡro nánḡ mḡxḡ nḡmónḡmḡ rḡbarḡḡo? ⁴⁹ Sḡtá ayḡ ayimḡ anḡ rḡdiyowá yariǵt́wami siḡḡánḡ nḡmónḡri searéwapḡyarḡná soyḡné wí t́a mḡnḡxḡrarḡḡawixḡni. Pí nánḡ? Ayḡ pḡné Gorixoyá nionḡ nánḡ nḡrḡnḡri eánḡḡḡpḡ xḡxenḡ imónḡḡ nánḡ yarḡḡo.” urarḡná ⁵⁰ wiepḡsarḡḡ nowanḡ omḡ

nɪwɛpɪsamoárɪmɪ ugɫawixɪnɪ. ⁵¹ Awa nɪwɛpɪsamoárɪmɪ úáná nɪáíwɫ sɪkɪŋɫ Jisasomɪ xɫdarɪŋɫ wo rapɪrapɫ apɫá wɛŋɫnɪ xopɪxopɫ nɪrónɪmɪ nɪbɪrɪ Jisaso tɫŋɫ e axɫ e rónapáná mɪxɫ bɫáyɫ omɪ ɫá xɪranɪro éfáyɫ ⁵² rapɪrapɫ ú nɪpɪrɪpɛárɪmɪ aikɫ mayo éf unɪnɪgɪnɪ.

Árɫwɪyɪmɪ Jisasomɪ xwɪrɪxɫ umegɫá nánɪrɪnɪ.

⁵³ Mɪxɫ bɫáyɫ Jisasomɪ nɪmeámɪ apaxɫpánɪŋɫ imónɪŋɫ seáyɫ e imónɪŋo tɫŋɫ e nánɪ nuro e wáráná apaxɫpánɪŋɫ imónɪgɫá xwéowa tɫnɪ Judayɫ mebáowa tɫnɪ ŋwɫ ikaxɫ eánɪŋɫpɪ mewegɫáwa tɫnɪ awɪ eánarɫná ⁵⁴ Pitao Jisasomɪ mɪxɫ bɫáyɫ nɪmeáa warɫná ná rɫwɫyo númɪ nurɪ apaxɫpánɪŋɫ imónɪŋɫ seáyɫ e imónɪŋoyá ákɪŋáyɪo nɪpáwirɫ porisowa tɫnɪ nɪŋweámáná rɫá imónarɫná ⁵⁵ apaxɫpánɪŋɫ imónɪgɫá xwéowa tɫnɪ xwɪrɪxɫ mearɪgɫá nowanɪ tɫnɪ awa ámá sɪŋwɫ ɫwɫ wɪnarogɫá wɪ xwɪyɫá Jisasomɪ ananɪ nɪpɪkɪpaxɫ imónɪŋɫ bɪ orɫpoyɪnɪrɪ nero aiwɪ Jisasomɪ pɪkɪpaxɫ bɪ mɪrarɪŋagɫá nɪwɪnɪro ŋweanɫáná ⁵⁶ ámá obaxɫ omɪ nuxekwɫmoayiro aiwɪ axɫpɪnɪ mɪrɫ bɪ bɪ nɪra nurɫná ⁵⁷ ámá wɪ éf nɪroro Jisasomɪnɪ yapɫ nuxekwɫmoro re urɪgɫawixɪnɪ, ⁵⁸ “Nene o re rarɪŋagɫ arɫá wɪŋwanɪgɪnɪ, ‘Nionɪ anɫ rɪdɪyowá yarɪgɫá rɪwá, ámá wé tɫnɪ mɪrɪgɫá rɪwá nɪpɪneámáná sɫá wɪyáú wɪyɪ óráná ámɪ wɪwá, wé tɫnɪ mɪmɪrɪpa egɫá wɪwá mɪrɪmɫárɪnɪ.’ rarɪŋagɫ wɪŋwanɪgɪnɪ.” urarɪŋagɫá aiwɪ ⁵⁹ xwɪyɫá apɫ aí axɫpɪnɪ mɪrɫ bɪ bɪ nɪra warɪŋagɫá nɪwɪnɪro ⁶⁰ apaxɫpánɪŋɫ imónɪŋɫ seáyɫ e imónɪŋo nɪwɪápɪnɪmeámɪ anɫwɪ e nɪbɪrɪ Jisaso yá sɫmɫ e nɪrómáná yarɪŋɫ re wɪŋnɪgɪnɪ, “Ayɫ xwɪyɫá ‘Joxɪrɪnɪ.’ rɪxekwɫmoarɪgɫáyɪo xwɪyɫá joxɪyá wɪ enɪ mɪrɪpaxɫ rɪsɪarɪnɪ?” urɫagɫ aiwɪ ⁶¹ Jisaso xwɪyɫá wákwɪpaxɫ aiwɪ kɫkɫmɪ nɪmónɪrɪ xwɪyɫá bɪ murarɪŋagɫ apaxɫpánɪŋɫ imónɪŋɫ seáyɫ e imónɪŋo yarɪŋɫ ámɪ bɪ nɪwirɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ nɪáíwɫ Gorɪxoyáoxɪ, nene yeáyɫ neayɪmɪxemearɫa nánɪ arɫowayá xwɫá pɪaxɫyo dánɪ iwɪarɪŋoxɪranɪ?” urɫagɫ ⁶² Jisaso “Nionɪrɪnɪ.” nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá imónɪŋáonɪ Gorɪxo enɫ sɪxɫ eánɪŋoyá wé náúmɪnɪ ŋwearɪ agwɫ tɫnɪ weapɪrɪ yarɪŋagɫ sɪŋwɫ nanɪpɫrɫárɪnɪ.” urɫagɫ ⁶³ apaxɫpánɪŋɫ imónɪŋɫ seáyɫ e imónɪŋo wɪkɫ nɪwónɪrɪ nɪkɪnɪmónɪrɪ xegɫ rapɪrapɫ naxerɪ xwɪrɪxɫ mearɪgɫá wɫámɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Sɪŋwɫ ɫwɫ wɪnarogɫáyɫ rɫápɪ nánɪ dɪŋɫ wɪ ikwɫroanɪméwɪnɪ. ⁶⁴ Xewanɪŋo Gorɪxomɪ rɪperɪrɫ umeararɫná soyɫné rɪxa arɫá wɪoɫ. Dɪŋɫ soyɫnéyá pí ‘Oyaneyɪ.’ yaiwɪarɪŋoɪ?” uráná awa “Xwɪyɫá ámɪ bɪ rɪpaxɫ mɪmónɪgoɪ. Rɪxa opɪkɪpoyɪ.” nɪrɫasáná ⁶⁵ wa re egɫawixɪnɪ. Reanɫwɫ úrɪro írɪkwɫ sɪŋwɫyo rɪtɫ nɪyárɪmáná iwanɫ earo re urɪro, “Wɫá rókɪamoarɪŋoxɪnɪ, amɪpɪ ínɪmɪ éfápɪ áwanɫ

ragoxi, iwanj go reaarini? Áwanj nearei.” uriro néfasána anj ridiyowá yarigíwá awí mearoarigfáwami mini wíáná awa eni sfmimanjyo wé upikákwiayigfawixini.

Pitao “O nani majonirini.” urinj nanirini.

⁶⁶ Pitao, awa anjyo inimi Jisasomi xwirixí mépero iwanj earo yaríná, o mde ákínjáo inimi nweanána apixí apaxfpáninj imóninj seáyí e imóninjoyá ominj wíiarigfá wí nibiri ⁶⁷ Pitao ríá imónarinjagi niwiniri sinwí agwí niwinárinjísáná re urinjiginí, “Joxi eni Nasareti dánj Jisaso tñi emearigfáyí woxirini.” urfagi ⁶⁸ Pitao “Oweoi.” nuriri re urinjiginí, “Jíxi rarinjipi nani nioni majfáriní.” nurimi niweri íwíyi tñj e éf rojáná ⁶⁹ apixí apiyá axí eni niweri o e roñagi niwiniri ámá e rówapigfáyí tñj e dani omi árixá niwiri re urinjiginí, “Ámá oyí Jisaso tñi nawini emearigfá worini.” urfagi aiwi ⁷⁰ o “Oweoi. Nionimani.” nuriri rojáná ámi rfwíyo ámá e rówapigfáyí re urigfawixini, “Neparini. Joxi awa tñi emearinjoxiní. Joxi Gariri piropenisíyo dánjoxi enagi nani Jisaso tñi emearinjoxiní.” urfagfá aiwi ⁷¹ Pitao sipí ikaxí niriri xwfa e dani re urinjiginí, “Ámá soyfne rarigfo nani majonirini.” ríxa uráná re enjiginí. ⁷² Karfkarí ríaiwá ámi bi ríagi arfá niwiri Jisaso “Sfá riyimi karfkarí siní ríaiwá biaú mirípa enána joxi ‘Jisaso nani nioni majonirini.’ biaú bi rayirfíni.” urífpí nani dnj niwiniri yapí urífyí nani ayá sipí wíagí njwé enjiginí.

15

Jisasomi Pairato tñj e wárigfá nanirini.

¹ Wíá móninjimi apaxfpáninj imónigfá xwéowa tñi Judayí mebáowa tñi njwé ikaxí eáninjipi mewegfáwa tñi awa Judayí xwirixí mearigfá nñn tñn awí neániro xwíyfa nimixárimáná Jisasomi gwí niyiro ni-meámi nuro émayíyá gapimaní Pairatoyi rñnjomi mini wíáná ² o Jisasomi yarinj re winjiginí, “Judayíyá mixí ináyoxirani?” Yarinj e wíagí Jisaso “Ayí joxi rarinjini.” uráná ³ apaxfpáninj imónigfá xwéowa omi sfmí tñni uxekwímoarfná ⁴ Pairato ámi Jisasomi yarinj re winjiginí, “Xwíyfa joxiyá wí niwiápnimeari mirípaxí rísiariní? Ayí xwíyfa ‘Joxini.’ ríxe kwímoarigfáyí onimiápi niriro miyarinjoí.” urfagi aiwi ⁵ Jisaso xwíyfa wákwipaxí aiwi ámi pñné bi mirfagi nani Pairato dnj ududí niwiga unjiginí.

Pairato Jisasomi níkweari wáriminiri enjipi nanirini.

⁶ Sťá Anjńajo Judayo Múronjyi imónińáná xwiogwť ayť ayo Judayť nuro wigť gwť ŋweagťá wo nání émáyť gapĩmanomi yarĩńť wíáná o ayť nionĩ nání yayť onĩpoyĩnĩrĩ nĩmĩxearĩ uwáriagťrĩnĩ. ⁷ Íná áamá wo Barabasoyĩ rĩnĩńo —O áamá wa tńnĩ nĩwiápĩnĩmearo “Wauyowami mĩxť oxťdowáraneyĩ.” nĩrĩnĩro awa tńnĩ mĩxť ninĩróná o áamá womĩ pĩkĩagĩ émáyť omĩ tńnĩ áamá xťo tńnĩ nĩroro mĩxť egťáwami tńnĩ gwť yíagťa nání o íná kĩrapusť anjywo ŋweańorĩnĩ. ⁸ O nání oxť apĩxť nĩnĩ aiwá apĩ nání awĩ eánĩgťáyť émáyť gapĩmanť Pairatomi nuro yarĩńť re wigťawixĩnĩ, “Xwiogwť ayť ayo negť áamá gwť ŋweagťá wo neaiapagťpa ámĩ wo neaiapĩréĩnĩ?” urťagťa ⁹⁻¹⁰ Pairato “Apaxťpánĩńť imónĩgťá xwéowa Jisasomi sťpĩ dĩńť nĩwĩaiwĩro nání gwť nĩyĩro nĩmeámĩ nĩbĩro niapáoi.” nĩyĩwĩrĩ re urĩńĩnĩgĩnĩ, “Segť mĩxť ináyť Jisasoyĩ rĩnĩńo seawárimĩnĩréĩnĩ?” urťagĩ aiwĩ ¹¹ apaxťpánĩńť imónĩgťá xwéowa wťá mónĩńĩmĩ áamá aiwá apĩ nání epĩroyť egťáyo re rĩnárĩméťá nání “Jisaso pĩ enĩńoi! O nání yarĩńť mĩwĩpanĩ. Barabaso nání yarĩńť wĩpoyĩ.” rĩnárĩméťá enagť nání ¹² ayť Pairatomi re urĩgťawixĩnĩ, “Barabaso neawárii.” urťagťa Pairato re urĩńĩnĩgĩnĩ, “Judayťnéyá mĩxť ináyť urĩgťomĩ pľ emťĩnĩ?” urťagĩ ¹³ ayť xixewĩámť re urĩgťawixĩnĩ, “Íkťáyo yekwĩroárei.” urťagťa ¹⁴ Pairato re urĩńĩnĩgĩnĩ, “Pĩ řwť éť nání e emťĩnĩ?” urťagť aiwĩ awa xixewĩámť nura nuro “Íkťáyo yekwĩroárei.” urayarĩńagťa ¹⁵ Pairato ayo oyapemĩximĩnĩrĩ nerĩ re enĩnĩgĩnĩ. Barabaso nĩmĩxearĩ nuwárimáná xegť porisowa Jisasomi iwanjť xaíwť nĩmépéfasáná enáná awami re urĩńĩnĩgĩnĩ, “Omĩ nĩmeámĩ nuro íkťáyo yekwĩroárfpoyĩ.” urĩńĩnĩgĩnĩ.

Omĩ rĩperĩrť umearĩro íkťáyo yekwĩroáriro egťá nánírĩnĩ.

¹⁶ Porisowa Jisasomi nĩmeámĩ gapĩmanoyá anjwámĩ —Anjť yoť ayť Pĩretoriumyĩ rĩnĩńjwámĩrĩnĩ. Anjť iwámĩ nĩpáwĩro wauyť porisť nowamĩnĩ “Eĩnĩ.” nurĩro “Omĩ rĩperĩrť omépeaneyĩ.” nĩrĩnĩro re egťawixĩnĩ. ¹⁷ Rapĩrapť ayťá rĩńť wú mĩxť ináyť yĩnarĩgťá wú nĩmearo omĩ nuyĩrĩro ópťyá enjńĩńť imónĩńť wĩrĩ nĩkťkĩyimáná mĩxť ináyť amĩnanjwńĩńť imónĩńť mĩńťywo dťkĩnarĩgťápa mĩńťywo xaíwť udťkĩárĩro nemáná ¹⁸ mĩxť ináyťywo yayť wĩarĩgťápa rĩperĩrť nĩwĩro re urayĩgťawixĩnĩ, “Judayťyá mĩxť ináyoxĩrĩnĩ.” nurayĩrĩná ¹⁹ wegwťá tńnĩ mĩńťywo iwanjť earo reańwť úrĩro xómĩńť nĩyĩkwĩro mĩńť xwťáyo íkwĩrooro nero ²⁰ rĩxa rĩperĩrť numépéfasáná rapĩrapť ayťá rĩńjú nĩwĩrĩro ámĩ xegů nuyĩrĩro íkťáyo yekwĩroáranĩro nání nĩméra nuro ²¹ óť e nurťná áamá obaxť pwarĩgťá womĩ xegť yoť Saimonoyĩ —O anjť yoť Sairini dāńorĩnĩ. Xewaxo yoť Arekĩsadaorĩnĩ.

Xexirímeáo yof Rupasorini. Omi porisowa íá nixero “Jisaso nani íká yoxaf rípa nimeami wui.” nuriro ²² Jisasomi nimera nuro d'w'f bi Gorigota rininjipimi —Yof m'k'f ayf áma m'nf gixweá nánirini. D'w'f apimi niremo ²³ áma wa Jisaso r'nf'nf bi m'winipa oeniri marisinfá muríy'f rininj'f bi iniig'f wainíyo niwayimori miní wianiro yarínag'fa aí o muráp'f “Oweoi.” uraná ²⁴ porisowa omi íkáyo niyekwiroáriro xeg'f rapirap'f yan'f menaniro sárúyo dani “None go meanir'feninjo?” n'rin'iro sárú eg'fawixini.

²⁵ Jisasomi 9:00 a.m. imónaná rixa sogw'f xaíw'f anar'fna íkáyo niyekwiroáriro ²⁶ áma n'nf “O íw'f rípi éf nani r'p'k'iarinjo?” oyaiwípoyn'ri íká wára nimearo “Judayíyá m'x'f ináyorini.” n'riro r'fwam'nf e nearo íkáyo seáy'f e n'p'frauro ²⁷ áma ámayá am'p'í f'w'f p'kiorápar'ig'íwaú eni Jisaso t'nf e midim'dani niyekwiroáriro nani ²⁸ r'fwam'nf enina Bikwíyo n'rin'ri eáninj'f r'p'í, “O íw'f yarig'fá t'nf nawini kum'x'g'fáriní.” r'nf'nf'p' xixeni imóninj'ningini.

²⁹ Áma Jisasomi miní miní nimúroayiro ikay'w'f numeariro pay'f niwianiróna m'nf k'rk'k'f nimeayiro re rig'fawixini, “Re rinjoxtan? ‘Niwaninjoní an'f ridíyowá yarig'íwá n'p'neari g'f niwini s'fá wíyáú wíyimi ámi m'rim'fáriní.’ rinjoxi ³⁰ en'f neán'ri j'waninjoxi en'f niyoárimí wep'nei.” urayar'fna ³¹ apax'páninj'f imónig'fá xwéowa t'nf njw'f ikax'f eáninj'p'í meweg'fáwa t'nf eni ikay'w'f numeariro re rig'fawixini, “O en'f neán'ri ámayo ar'rá wiago aí xewaninjo ar'rá minipax'riní. ³² Áma yeáy'f neayimixemeanfa nani ar'fowayá xw'fá piaxíyo dani iwiaron'f ro Isirereneyá m'x'f ináy'f rininj'f roy'f íkáyo seáy'f e dani niyoárinimí wep'nfag'f s'nfw'f n'win'ranénáy'f, d'nf w'kw'roan'wini.” rar'fna áma Jisaso t'nf e midim'dani yekwiroárig'íwaú eni omi ikay'w'f ax'p'f umear'g'fisixini.

Jisaso penj'f nánirini.

³³ Ay'f e nera núfasána enána rixa 12:00 ikwawed'f imónaná re enj'ningini. An'f nimini s'fá niyináriní s'fá niyinárinj'sána s'fá t'nf 3:00 dani ámi w'fá okiána re enj'ningini. ³⁴ Jisaso r'faiwá en'f t'nf n'rin'ri xeg'f Xibiruy'f p'né t'nf re rinj'ningini, “Eroi, Eroi, rama sabak'tani?” n'rin'ri aga p'né “G'f Gorixoxini! G'f Gorixoxini, pí nani emi nimóini?” urarig'fápa Xibiruy'f p'né t'nf e r'fag'f ³⁵ áma e rówapig'fá wa ar'fá niwiro re rig'fawixini, “Ai! Rixa Gorixoyá w'fá rókiamoag'f m'pé an'fnamí peyinjo Irajao nani r'faiwá rarini.” n'riro ³⁶ áma wo írikw'f nimeari iniig'f wainí niáf yarínj'pimi ig'fá neari weg'w'fá wá t'nf ayinw'f nik'roárimáná weg'w'fáwami n'imax'rimáná o bi n'rin'ri s'nf oeniri nani

seáyi émi niwimixániri re riñiniginí, “Iraijao omi ikíá tñi ení oníñi niyoari nimeámi wepñini aññami dani weapñirfeniñoi?” ríagi ³⁷ Jisaso rfaiwá ámi bi ení tñi niri mo diñi niyámiga unñiginí. ³⁸ Diñi niyámiga úaná rapírapí sepiá añi ridiyowá yarígiwá awawá ñwíá tñimni epanjoárinñi áwini e axowárinñiginí.

³⁹ Porisowayá seáyi e imóniño Jisaso nipearína sñimaniñini nrori Jisaso péagi niwñirína diñi niyámiga e úagi niwñiri re riñiniginí, “Ámá royí neparini. Gorixomi xewaxorini.” riñiniginí.

⁴⁰ Apixí wíwa eni Jisaso péána ná jfami nírómána sñwí wñarogíwa wigí yoí ríwarini. Mariaí —Í añi yoí Magídara daniñini. Í tñi apixí Mariaíyí riñiñi ámi wí —Í Jemiso onaxomi tñi Josesomi tñi xináirini. Í tñi ámi wí Saromíyí riñiñi tñirini. ⁴¹ Iwa Jisaso Gariri pñropenísíyo emearína númi nuro arírá wigíwarini. Ámi obaxí wíwa eni o tñi Gariri dani Jerusaremí añíyo nani bigíwa Jisasomi pñkiarína jfami dani sñwí wñigíawixini.

Jisasomi xwíá weyárigíá naniñini.

⁴² Ríxa sápi tñi sá ayi Sabaríá nani amipí píraníñi imixárarigíayimi ⁴³ Aramatia dani Josepo —O Judayí meba seáyi e imónigíá worini. O Gorixo xwioxíyo mimeámí nerí píraníñi umenñeana nani diñi niki kayori weníñi nerí ñweañorini. O masísá miwí diñi sixí ninimi émayí gapimaní Pairato tñi e nani nurí éf nírómána Jisaso piyo nani “Anani omeámini?” nuriri yaríñi wíána ⁴⁴ Pairato Jisaso ríxa ríá péñiginiri “Porisowami meariño obini.” niriñi poriso ríxa báná yaríñi re wiñiniginí, “Jisaso ríxa ri péñiginí? Sini mipepa réñiginí?” nuriri ⁴⁵ poriso “O ríxa péñiginí.” ríagi Pairato aríá e niwiri Aramatia dani Josepo Jisaso piyomi xe omeaniri sñwí wñíagi ⁴⁶ Josepo nurí rapírapí apíá wení wú bí nerí nimeámi nñbiri piyomi niyoari nimeámi niwepñiri e nitimána wigí yarígiápa xopíxopí níróa numána xwáripáyo nani nimeámi nurí —Xwáripá ayi sñáyó óf rixárinñiyirini. Ayimi nitimána sñjá xwé wo mimegwánarí níméra nípuro óf maníwámi rití nerína éf rárárinñiginí. ⁴⁷ E yarína Magídara dani Mariaí tñi Josesomi xiná Mariaíyí riñiñi tñi “Jisaso ge tñpñiréoi?” niyaiwiri sñwí wñaxídigísisixini.

16

Jisaso ámi wiápñimeañi naniñini.

1 Sá wegípaú Sabará ayi ríxa pwéáná sápi tñi Saromí tñi awí neáníro wápi tñi piyomi waráyo xópé wiaúwanigini iwa werixí diñí naní eeariñí bi bí nero nitiro 2 sá wegíwa Sadéyo wáa móniñómi niwiápiñimeámi Jisaso xwáa weyárinñe nání nuro ríxa sogwí xemónaparíñagí niremorína 3 wiwaníjiwa re rinigíawixini, “Ámá gowa síñá óf maníwámi pírono mímegwinárfi neaiipíríreoi?” niriñirína 4 weníñí éfáyí winigíawixini. Síñá aga xwéó aí ríxa mímegwinárfi ninírfi ófyi síñáni iníñagí niwiníro 5 anwí e nñíro ófyimi nípwáwiro weníñí éfáyí winigíawixini. Aníñají wo rapírapí apíá wení sepiá wú niyinimáná daiwo éf nweañagí niwiníro ududí wíagí 6 o re uríñinigini, “Ududí mepani. Nioni níjírini. Sewayíne Nasareti dání Jisaso, ikíayo yekwíroarígíomi síñwí winaníro baríño. Síni re míwenini. Ríxa wiápiñimeáinigini. Omi tígíe aníá rí imóniñagí winípoi. 7 Ríxa nuro wiepiñinowami tñi Pitaomi tñi eni áwaní re urémeápoi, ‘Jisaso Gariri píropenísíyo nání xámi seameanfárfi. Xewaníño searíñípa xíomi e síñwí winípírírfárfi.’ urémeápoi.” urána 8 iwa nípeyero xwáripáyo píni niwiárfi éf nuróna ení óf ero sírf píkiníro nero wáyí níkaríniro nání ámá wíyo áwaní murí éf ugíawixini.

Jisaso Mariaími síñáni wimóniñí nánirini.

9 Jisaso Sadéyo wáa móniñími ríxa niwiápiñimeámána nuri Magídara dání Mariaími —Apíxí í Jisaso xámi imíó imí diñí xixéroarígíá wé wíumi dání waú míxí umáinowárfiñirini. Ími xámi síñáni síwá winíagi 10 í nuri ámá Jisaso tñi emeagíáwa o nání diñí sípi níwiri nání ámíxíá yaríñagíá níwímeari Jisaso wiápiñimeáfi nání áwaní nuri 11 re uríñinigini, “O ríxa síñí enagí síñwí winíini.” uríagi awa aríá níwiro aí diñí níwíkwíro “Nepa neararini.” míyaiwigíawixini.

Jisaso wiepiñiní waúmi wímeanípi nánirini.

12 E nemána enána xegí wiepiñiní waú Jerusaremi píni níwíárfi aní wíyo nání warína Jisaso xegí wóniñí nímonírfi wímeáagi 13 awaú eni nuri wiepiñiní wíami “Jisasomi síñwí winíwí.” uríagí aiwi diñí níwíkwíro “Nepa neararíni.” míyaiwigíawixini.

Jisaso wiepiñiní wé wúkaú síkwí womi wímeanípi nánirini.

14 E nemána enána xegí wiepiñinowa wé wúkaú síkwí wo awí neáníro aiwá narína Jisaso síñáni síwá níwinírfi awa síni diñí níwíkwíró ero diñí kíkími imóníro yaríñagíá nání

míxí nurírí re uríjínigíní, “Ámá nioní níwíápínímearí ámí sítjé enagí sítjwí nínanímí níbíro áwanj searíáyo aríá níwíro dítjé míwíkwíropa pí nání yaríjoi?” nurírí ¹⁵ re uríjínigíní, “Xwíá rírí nírímíní amí amí nemero xwíyíá nioní nání yayí seinaríjípí ámá níyoní áwanj uríméfríxíní. ¹⁶ Ámá gíyí aríá níseairo nioní nání dítjé níníkwíroro wayí meáíáyo Goríxo yeáyí uyimíxemeaníáríní. E nerí aiwí ámá gíyí nioní nání dítjé míníkwírófáyí xwíyíá meárínípífríáríní. ¹⁷ Ámá nioní nání dítjé níkwírófáyí wáí nurímeríná Goríxoyá dítjéyo dání emímí rípi epífríáríní. Gí yóyo dání ámá imíó dítjé xixéroaríjéyo míxí umáínowáíro píné ámá wíyá majíá aiwí Goríxoyá dítjéyo dání wigí pínéyo dání uríro ¹⁸ sidíríyo íá nítamíxíníríná sidítjé níwori aiwí mípé ero iníígí ayáí iníjípí nínírí aiwí mípé ero ámá símíxíyo wé seáyí e níkwíáíro nanj imíxíro epífríáríní.” uríjínigíní.

Jisaso anjnamí nání peyíjé náníríní.

¹⁹ E nurímí Jisaso Goríxoyá dítjé tíní anjnamí nání nípeyíríná ámí o tíní xixení nímonírí nání wé náúmíní éf íjweanjínigíní. Éf íjweanjáná ²⁰ awa nuro Jisasoyá xwíyíá amí amí nurímeróná ámá “Nepa neararíjoi.” yaiwípírí nání emímí ení Ámíná Goríxoyá dítjé tíní níwíwapíya wagíáríní.

Xwiyá yáy neainarínj Ruko eanípírini.

Rfwamínj rípí “Xwiyá yáy neainapax Ruko eanípíyí” ríninjípírini. O Jisaso wiepísagíyí womani. Judayí eni womani. Émá yí dokítá worini. O Poro tñni Sairaso tñni émá yí aníyo wá nurimeríná wirimeárogíorini. O gí á má yí eni amípí Jisaso uréwapíyiri eri enípi nání pírániñj níj f á nimóniro dñj wíkwíróríxini rífwamínj rípí eanírini. Xewaninjo Jisaso emearíná sñwí mívwininjo enjagi nání wiepísinowamí yarínj wirí bkwí Jisaso enípi ñwíráriniñjyo f á rorí nemáná eanírini. Rfwamínj ámi bí “Wá wúmeiaríg f áwa eg f á rini.” ríninjípí eni níriri eanírini.

1-2 Á má obaxí amípí Jisaso xinái xirínje dání nene tñj e imóninjípí nání “Rfwamínj oeaaneyí.” níyaiwiro á má iwam f ó dání Jisasomí sñwí wínro ar f á wiro eg f á yí wá nemeríná “Jisaso e enírini. E enírini.” nura ú f á pi rífwamínj eág f á aiwí ³ nioní eni “ ‘Gí á mináoxi Tiopira-soxi xixeni níj f á imóniri nání rífwamínj awa xámi eag f á pi nioní f á nírori sñwí wínag f á yo yarínj níwia nurí e nemáná pírániñj dñj neñwiperí rífwamínj nearí joxí nání wíowárenapím f íni.’ E ner f á nañírini.” nimónarini. ⁴ Ayí rípí nání yarínini. Joxí f á nírori amípí rírewapíyig f á pi aga xixeni níj f á imónir f á nání yarínini.

Anjínaj wo “Irisabetí Jonoyí riniñjo xirín f á rini.” urínj nánirini.

⁵ Eníná Judayí míxí ináyí Xerotoyí riniñjo menweanáná á má apax f á páninj imónig f á wo, Sekaraiaoyí riniñjo ñweanírini. O xegí á má yí Abaijaoyárini. O xegí á má yí eníná dání Goríxoyá apax f á páninj imónig f á yí rini. Sekaraiao xegí apíxí yoí Irisabetírini. Í xegí á má yí ar f o Eronoyá yí rini. Í xegí á má yí eni apax f á páninj imónig f á yí rini. ⁶ Ayaú Goríxoyá sñwíyo dání wé róninj eri Goríxo ñwí ikaxí ríri sekaxí ríri eníyo mívwiakí eri neri aí ⁷ Irisabetí r f á iwí ení enjagi nání niaíwí mayíyaú e néra nuri ríxa xweyanj apianj imónig f í rini. ⁸ O xegí á má yí Abaijai riniñg f á yí Goríxo nání ridiyowá yaríg f í wámí ridiyowá nero wigí yaríg f á pa yar f á ná x f o tñni eni nawíní nero ⁹ wigí ner f á na yaríg f á pa “None g f í m f íni go ‘Ñwíáxini.’ ríninj f wámí páwinir f eninjo?” níyaiwiro yaríg f á pa e nero Sekaraiao Goríxo nání ridiyowá

yarigfiwami awawa Gorixoyá tñj e “Nwíáxini.” rinije
 nipawiri rfa awfi dñj eaarñjpi nani oikearñi rípeáána
 10 oxí apixí bñaniríwamini rówapigfiáy Gorixomi rixñj
 urarína o awawa Gorixoyá tñj e nipawiri Gorixo nani rfa
 awfi dñj earñjpi nikearína 11 wenñj éyí wññjñigini.
 Anñají wo rfa sñjwirfa wé náumini peyarñjmi dani sñjwí
 naniri yarñje aí ginánñj nñbiri rónapñjagi sñjwí nñwññiri
 12 óf neri wáy ikárñnarína 13 anñajo re urññigini,
 “Sekaraiaoxini, wáy mikárññpani. Dixí niaíwí nani
 yarñj wípi Gorixo rixa arfa sini. Dixí apixí niaíwí oxí
 wo rixiriyána joxi yoí Jonoyí wññirixini. 14 Omí nixirána
 joxi seáyí e nimóniri yayí yarína oxí apixí obaxí eni
 yayí epñrñrini. 15 O Gorixoyá sñjwíyo dani áma áminá
 enñ eánñónñj imónññrini. O iniñgí wainí mññpa eri
 papíkí yarigfiáy mññpa eri enñrini. O sini xegí xñnáiyá
 agwíyo enána Gorixoyá kwíy ukikayonñrini. 16 O segí áma
 Isireriyó urána obaxí arfa nñwiro íwí yarigfiápi rñwñmñni
 nñmamoro Gorixo wigí Ámináomi ámi xñdipñrñrini. 17 Dixí
 íwo kwíy Gorixoyápi xegí wfa rókiamoagí Irajjaomi
 ukikayonñána enñ neániri yagñpñññj Jono axñpñññj e eri
 rñri enñrini. Xewaxowa tñni xanowa tñni piyfa wññniro
 áma uyñni yarigfiáy rñwñmñni nñmamoro wé rónñj imóniro
 éñrixññiri Jono Gorixoyá Ámináomi xami umeanñrini. Dixí
 Isireriyí e ero Gorixoyá Ámináomi yeáy wurñniro epñri
 nani oimóniri xami umeanñrini.” urñagi 18 Sekaraiao
 anñajomi re urññigini, “Arñge neri nioní nñjá imónmñ
 nñrarññni? Nioní rixa xweyañññni. Gí apixí eni rixa
 apianññni.” urñagi 19 anñajo ámi nurñri re urññigini, “Gí
 yoí Gebireronññni. Gorixoyá sñmñmanñ e roarññonññni.
 Gorixo nioní xwíyfa yayí seainpaxí api áwanñ urññiri
 nñrowárñññni. 20 Amñpi nioní xamí rñrñyáy nimónñrína
 nimónññrini. E neri aiwí xwíyfa nioní rñrñyáy joxi
 ‘Neparñni.’ nñyairi dñj mikwñroarññagi nani joxi ámi
 xwíyfa bi mññpa imóniri manñ pñrónñri eri ei. Xami nioní
 rñrñyáy nimónñrína ína ámi xwíyfa rñrfa nññyi.” nurñri
 sini e nura warína 21 oxí apixí Sekaraiao nani wenñj
 nero wáf e rogfiáy ayá wí sfa órñññagi nani ududí nero
 “Sekaraiao pí rfa yarñni?” nñyairi 22 o nñpeyeána xwíyfa
 murñpaxí imónññagi nñwñniro “Gorixoyá awawa tñj e
 nerína orññá bi rfa wññgoí?” yaiwiarína o “Xwíyfa arñge
 rñmññni?” nñyairi xegí manñ nñpñrónñri nani wé árixá
 néra unññigini. 23 Sekaraiao anñ Gorixo nani ridiyowá
 yarigfiwami xegí omññ yarññpi yoparñpi nemi xegí anñ e
 nani yoanññigini.

24 O anj e nani niyoari xiepimi niwimeari niñweagfisana re eninigin. Irisabeti niaiwi agwi neri anjyo inimi pni ñweanana ema we wu muronana 25 i re rinigin, “Gorixo ayani niri xiri dñi nikikayonagi nani niini agwi enarin. Niini amaya siñwyo dani ayani ninarinjipi Gorixo yokwarimi ninjirini.” rinigin.

Mariaimi “Jisasoyi riniño xiri riririni.” urinj nani rini.

26-27 Gorixo, Irisabeti niaiwi agwi neri ema we wumi dñi wo rixa enana o anjnaji xegí yo Gebrieromi apixí wí ñweane nani —Í xegí yo Mariaíyí riniñirini. Gariri piropenisyo anj yo Nasaretiyo ñweanjirini. Í ñweane nani uowarinigin. Í apixí apiyái sini oxí tñi memearinjirini. Í amá wo xegí yo Josepoyi riniño —O mixí inayí Depitoyá fwiárfawé worini. O xegí meáminiri nani yarinjirini. 28 Gorixo anjnajo í tñi e nani uowarana o nuri imi re urémeanigin, “Apixí rixi apánirini. Gorixo dñi sixí riyiri dñi rikikayori sini.” uragi 29 Mariaí arfá e niwiri ududí nikáriniri dñi re nipikiga unigin, “O pí nani rfa ninarini?” yaiwiarfana 30 anjnajo re urinigin, “Mariae, wayí mepani. Gorixo jixi dñi sixí riyini. 31 Arfá ei. Jixi niaiwi agwi neri niaiwi oxí wo nixirirfnayí yo Jisasoyi wri riririni. 32-33 O Ámináo nimóniri amá niyoní seayí e muróniririni. Ayí o nani re ripiriririni, ‘Niaiwi Gorixo anj seayí émi ñweañoyáorini.’ ripiriririni. Xiáwo Depito amá Isireriyí nñi yeayí urfnayagfapa dixí niaiwo eni Gorixoyá dñi tñi e nimóniri fwiárfawé Jekopoyáyo aninjí miní umenweanfáriní. O mixí inayo yapí nimóniri amá xwioxíyo mmeámí neri numenwearfana wí nipiéronfamaní. Aninjí umenweanfáriní.” uragi 34 Mariaí anjnajomi re urinigin, “Niini sini oxí womi mmeánñayo joxí niri fíyí arire neri emárfani?” uragi 35 anjnajo amí nuriri re urinigin, “Kwíyí Gorixoyápi jixi tfáminí biri enj éaninjí Gorixo seayí émi ñweañoyápi jixi rikikayori sinfá enagi nani niaiwi jixi xiríoyí nani ‘Ñwfáorini.’ riro ‘Niaiwi Gorixoyáorini.’ riro epiriririni.” nuriri 36 re urinigin, “Arfá ei. Dixí rirówái Irisabeti rixa apianjái niaiwi oxí wo agwi eni. ‘Oxí ronjirini.’ urarigí aiwi agwi rixa agwi tñi enana ema we wumi dñi wo imónini. 37 Amipi wí Gorixo mimixipa epaxí wí menini.” uragi 38 Mariaí re urinigin, “Xewaninjini Gorixoyá xnáininiñi imóniñaini omi dñi niwikwrori yarini. Joxi niri fíyí anani nimixinigin.” urana anjnajo imi pni niwiarimi unigin.

Mariaí Gorixomi seayí e umenj nani rini.

39 Mariaí, anjnajo e nurárımı úaná, í nıwıápınımeámı anjnı nıyırı dıwfnı ene Judia pıropenısıyo anj bımı nánı nurı 40 nırémorıná Sekaraiaoyá anjıyo nıpáwırı xırówáı Irisabetımı yayf wıáná 41 í arfá nıwırfná re enjnıgını. Nıaıwı agwı eno xıxoyımı wirı kwıyf Gorıxoyáptı xfımı ukıkayorı wıagı 42 pfné enj tfnı nurırı re urıjnıgını, “Apıxı nıyonı nánı Gorıxo jíxını pıránınjf simıxınjfırını. Dıxı nıaıwı agwı enomı enı pıránınjf wımıxırı enjırını.” nurırı 43 yayf numerı re urıjnıgını, “Gf Ámınáomı xınáıxı imónırıxı, arıre nerı nıını tfámını bıfnı?” nurırı 44 áwanj re urıjnıgını, “Aı, jíxı yayf nıáná arfá nısrfná gf nıaıwı agwıyo ínıno yayf nerı xıxoyımı níagı nánı rırarıjnı. 45 Jıxı xwıyfá Gorıxoyá rırnıjıpı dnıj nıkwrırı ‘O nırıfyf nıpa nımónınfárını.’ yaiwırı éf enagı nánı xewanınjıxı yayf sınfwınıgını.” uráná 46 Mariaí re rıjnıgını, “Gf xwıoxıyo dánı re yaiwıarıjnı, ‘Ámınáomı seáyı e oumemını.’ yaiwıarıjnı. 47 Gorıxo, nıını yeáyf neayımıxemeanfo nánı aga yayf seáyımı dánı nınarını. 48 Nıını o xegf xınáınfnınjf nımónırı omınjf wıarınáını aıwı o dnıj nıkıkayonı enagı nánı nıını yayf nınarını. Ámá agwı rıná nıweagfáyf nıını seáyı e nımero rfwıyo nıweapırfáyf enı seáyı e nımero nerfná re rıpırfárını, ‘Gorıxo імı pıránınjf wımıxınjfırını.’ rıpırfárını. 49 Gorıxo, enj sıxı eánıno sanj onımiá mınırápınorını. Gorıxo nıwáfıo nerınjıyo dánı wé rónınorını. 50 Ámá gını gıná nıweagfáyf xfomı wáyf nıwıro sımanıwıyónınjf ínımı wurfnfáyo wá wıanarını. 51 O enj neánırı wıyo arırá wıemerı wıyo xopırarı wıemerı nerfná ámá dnıj fwı nánı nıkıkayorı ero weyf menıro yarıgfáyf dowıakınırı 52 mıxı ináyf seáyı emı imónıgfáwamı mamówárırı ámá sıpıpıamı seáyı e wımıxırı nerı 53 ámá agwfnı yarıgfáyo aıwá nanj nıınıro agwı імı uyını wımıxıyırı nerı ámá amıpı mırónıgfáyo anıpá uowárapırı enorını. 54 Amıpı nıgf arfowayá sımımanıjıyo urınjıyf dnıj yaıkıá mımó anınjf dnıj morı xegf omınjf wııarınıwaéne Isırerene arırá neairı enorını. 55 O arfo Ebırıfıamo nánı dnıj nımorı nánı omı tfnı xegf fıwıarfawé nenenı tfnı ayá anınjf nınearımıxa unfárını.” Mariaí e nıra unjnıgını. 56 Irisabetı tfnı nınjıweanısáná rıxa emá waú wo mıróáná ámı xegf anj e nánı unjnıgını.

Jonomı xırınjf nánırını.

57 Irisabetı rıxa nıaıwı xırımınırı imónınáná nıaıwı sınjıwı nıwanırı oxı wo xırıjnıgını. 58 Oxı wo xıráná í xegf úrıxımeá tfnı ámá anj ayo dnıjıyf tfnı arfá re wıgfawıxını, “Irisabetımı Gorıxo ayá urımıxıfıagı nánı nıaıwı wo xırınoı.” Arfá e nıwıro í tfnı yayf seáyımı dánı yarfná 59 rıxa

sía wé wáfumi dánj waú wo imónáná ayf niaíwí iyf símí sfó wákwaníro nibíro yoí axípi xano wírín+nj+pi Sekaraiaoyi wíraníro nání yaríná ⁶⁰ xínái “Oweoi!” nuriri re urin+nigini, “Nene ámi yoí axípi Sekaraiaoyi wíripaxf menini. Jonoyf owíraneyi.” uríagi ⁶¹ ayf re urigfawixini, “Dixf oxoyá xoayowa aí wo yoí ‘Jonoyf ríwírín+nini? Oweoi.’” nuríro ⁶² xano arfá eni pírón+njagi nání wé árixá níwiro wé tñi yarínj re wigfawixini, “Joxi yoí gípi ‘Owírím+nini.’ yaiwiarin+nini?” uríagí ⁶³ Sekaraiao piraiporfá nání árixá wíagi umeaíaná o ríwamínj re ean+nigini, “Xegf yoí Jonorini.” e eáagi ayf ududf nero Jonoyi wírífyf “Pí nání rfa wírarin+?” yaiwiaríná re en+nigini. ⁶⁴ Ámi Gorixoyá dnj tñi manj nexoarí xwíyfá rípacf nimóniri Gorixomi seáyi e numerí yaríná ⁶⁵ amá anj ayo dánjyf ududf néra nuro anj niyoní Judia píropenisf dífwf minjyo ami gími njweagfá píné “Irisabetí niaíwí xiráná xano Sekaraiao manj pírón+njjo manj exoanji.” ríagí arfá níwiro ⁶⁶ dnj aumaúmí niníro Gorixo Jonomi dnj ukíkayonagi níwíníro re rínigfawixini, “Niaíwí o ríwéná pí pí amá imónínfárfani?” rínigfawixini.

Sekaraiao wía rókiamoarinj wo yapí rinj nánirini.

⁶⁷ Xano Sekaraiaomi kwíyf Gorixoyápi ukíkayonáná o wía rókiamorigfá wón+nj nimóniri Jisaso nání re rin+nigini, ⁶⁸ “Isirereneyá Áminá Gorixomi seáyi e oumeaneyi. O xegf ámaéne arirá neairi yeáyf neayimixemeari níneairíná ⁶⁹ nene yeáyf neayimixemeanfa nání enj eán+nj wo iwiaronji. O xfoya xínáin+nj nimóniri omínj wíagf Depitoyá íwiárfawé worini. ⁷⁰ Eníná o nání Gorixoyá wía rókiamoagfáwa xwíyfá Gorixo rinj níwuriyiríná negf arfowami re urigfawixini, ⁷¹ ‘Amá nene míxí neaiarigfáyf nání éf neamíniri wikf tñi neaiarigfáyf nání éf neamíniri enfárfani.’ urigfawixini. ⁷² Gorixo negf arfowami re urin+nigini, ‘Nioni wá níseawianiri xwíyfá símímanjyo dáni “Nemfárfani.” níri ríroárfáyf símí e nítiniri níseaiimfárfani.’ nuriri ⁷³⁻⁷⁴ negf arfo írínjo Ebírfamomi sínj tñj e dáni re urin+nigini, ‘Míxí seaianíro yarigfáyo aiwi éf seamínímfárfani.’ urin+nigini. Míxí neaianíro yarigfáyf emí neamamóáná nene ámi wáyf wí mé amípi o njwí ikaxí nearin+yf níxídirane níjwearane ⁷⁵ síni sínj níjwearíná wé rón+nj imónirane san+nj imónirane nerane píran+nj xídanfwarini.” Sekaraiao e nírfísáná ⁷⁶ xewaxo Jono síni píomi re umearin+nigini, “Niaíwoxiní, ayf re ríripírfárfani, ‘Gorixo seáyi e njweanoyá wía rókiamoarinjoxirini.’ ríripírfárfani. Joxi Ámináomi óf níwimoiri xámi umearfárfani. ⁷⁷ Joxi

óf n̄iwimoir̄fná xeḡf ámáyo re urayir̄fár̄in̄i, ‘Seȳfné f̄w̄f yar̄iḡfáȳf r̄f̄w̄m̄in̄i n̄imamoro éaná Gor̄ixo seḡf f̄w̄f yar̄iḡfáȳf yokwar̄im̄f n̄iseaiir̄i “Anan̄i ein̄i.” sear̄in̄fár̄in̄i.’ urayir̄fár̄in̄i.” Sekaraiao e n̄ir̄ir̄i ám̄i ⁷⁸⁻⁷⁹ re r̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Gor̄ixo wá neaom̄ix̄ir̄i ayá neawian̄ir̄i neaiar̄iñor̄in̄i. O nene nán̄i an̄fnam̄i dán̄i sogw̄f w̄fá ókiar̄iñ̄fn̄iñ̄f w̄fá neaókiénap̄in̄fár̄in̄i. O nene sf̄á yin̄iñ̄f̄m̄i ñweañwaéne ámá n̄ipean̄ir̄i yar̄iñwaéne óf san̄iñ̄f̄yim̄i neawár̄in̄fa nán̄i nene n̄ineaméra n̄ineaur̄i w̄fá neaóm̄ix̄iyin̄fár̄in̄i.” Sekaraiao e r̄iñ̄in̄iḡin̄i.

⁸⁰ Niaíw̄f Jono xwé ner̄fná xeḡf d̄iñ̄f en̄i r̄ixa en̄f neán̄ir̄i d̄iñ̄f six̄f n̄iga nur̄fná ámá d̄iñ̄f meañ̄f e n̄iñweañsáná xeḡf Is̄rer̄iyó xewan̄iño s̄iñán̄i wimón̄iñ̄in̄iḡin̄i.

2

Jisasom̄i x̄ir̄iñ̄f nán̄ir̄in̄i.

¹ Jonom̄i r̄ixa n̄ix̄ir̄imáná en̄áná Rom̄iȳf m̄ix̄f ináȳf Sisa Ogas̄itasoȳf r̄in̄iño oyá ñw̄f ikax̄f b̄i re r̄iñ̄f̄r̄in̄i, “Ámá xw̄fá n̄ir̄im̄in̄i ñweaḡfáȳf wiḡf xiáwo ír̄iñowayá an̄f e nán̄i numiróná ḡf gap̄imanowam̄i yōf ñwir̄ár̄f̄r̄ix̄in̄i.” r̄iñ̄f̄r̄in̄i.

² Yōf ñwir̄ár̄ar̄iḡfáȳf e dán̄i iwam̄fó ñwir̄ár̄iḡfár̄in̄i. Yōf iwam̄fó ñwir̄ár̄iḡfíná gap̄iman̄f xeḡf yōf Sair̄iniaso ín̄añor̄in̄i. O Siria p̄iropen̄sf̄yo meñweañor̄in̄i. ³ E r̄iñ̄f en̄aḡf nán̄i ámá n̄fn̄i gap̄imanowam̄i yōf ñwir̄ár̄ip̄f̄r̄i nán̄i wiḡf xiáwowayá an̄f e nán̄i numiróná ⁴⁻⁵ ámá wo, xeḡf yōf Josepoȳf r̄in̄iño —O m̄ix̄f ináȳf Depitoyá f̄wiár̄fawé wor̄in̄i. O xiep̄í s̄in̄i x̄fom̄i m̄imeán̄iñ̄i —Í xeḡf yōf Mariaí̄r̄in̄i. S̄in̄i m̄imeán̄iñ̄i aiw̄f niaíw̄f agw̄f en̄j̄r̄in̄i. Í t̄fn̄i nawín̄i Gariri p̄iropen̄sf̄yo an̄f yōf Nasaret̄i ñweaḡfíe dán̄i n̄weri Judia p̄iropen̄sf̄yo o xeḡf xiáwo ír̄iñoyá an̄f e Bet̄irexem̄iȳf r̄in̄iñe n̄ir̄émori ⁶ e n̄iñwear̄fná í niaíw̄f agw̄f r̄ixa yó̄f neri ⁷ niaíw̄f ox̄f xám̄i iwam̄fó x̄ir̄iño o x̄ir̄iñ̄in̄iḡin̄i. N̄ix̄ir̄imáná rap̄irap̄f t̄fn̄i xop̄ixop̄f n̄iror̄i an̄f ámá m̄idán̄i n̄ib̄iro wé̄r̄ix̄in̄ir̄i m̄ir̄in̄iñiwá r̄ixa n̄ir̄eron̄aḡfa nán̄i bur̄imákaū aiwá nar̄iñe bokis̄f wám̄i ín̄im̄i sá w̄fár̄iñ̄in̄iḡin̄i.

⁸ An̄f ap̄i t̄ñ̄f e ámá wa sip̄isip̄f awí mearoar̄iḡfá wa ár̄f̄w̄iyim̄i am̄fyo wiḡf sip̄isip̄f ará w̄iwákwin̄f yar̄iñe awí mearon̄áná re en̄ñ̄in̄iḡin̄i. ⁹ An̄fnaj̄f Gor̄ixoyá wo wiḡf s̄fm̄iman̄f̄f t̄ñ̄f̄m̄i dán̄i s̄iñán̄i rónapáná awa roḡfe m̄id̄im̄idán̄i Gor̄ixoyá w̄fá ókím̄ixáná awa óf nikár̄in̄tro yar̄fná ¹⁰ an̄fnajo re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Wáȳf mepan̄i. Xw̄iȳfá nan̄f ámá n̄fn̄i d̄iñ̄f yaȳf win̄ipax̄f b̄i soȳfné t̄ñ̄f e nán̄i n̄imeám̄i bar̄iñ̄in̄i. ¹¹ Xw̄iȳfá nion̄i n̄imeám̄i bar̄iñ̄ap̄f r̄ip̄r̄in̄i. Agw̄f r̄iná an̄f m̄ix̄f ináȳf Depito xwé iwiar̄on̄f̄pim̄i ap̄ix̄f w̄i

niaíwí seyíné yeáyí seayimixemeanfo xirijoi. O Kiraisoyi rarigforini. Yeáyí neayimixemeanfa nani arfowaya xwífa piaxíyo dani iwiaronfoyi rarigforini. Amináorini. ¹² Soyíné nuro niaíwí xirfo raprapí nixopenimána burimákaú aiwá narigfami dani bokisíyo sá wírarinijagi niwinirína ‘Orfani?’ yaiwíríxini.” urííyí re enijnigini. ¹³ Aníjají áwaní urfo roje Gorixoyá siminjí wínarigfá obaxí anínamí dánjowa eni nironapimána Gorixomi seáyimi numero re rigfawixini, ¹⁴ “Nwífa anínamí seáyimi njewanomi seáyí e oumeaneyi. Ámá Gorixo nani díní arfá mikeamóagfá —O ayí nani wimónaríjirini. Ayí Gorixoyá xewaxo ríxa rémóaná díní wífa wónána awayini nisaniro njweárixini.” nirimowa ¹⁵ sipísipí awí mearoarigfawami píní niwiarimi anínamí nani peyíaná awa re rinigfawixini, “Betirexemi niaíwí rémóe iríni nurane Gorixo áwaní nearíí nani síjwí owínaneyi.” nirinimowa ¹⁶⁻¹⁷ aníni nuro Josepo tñí Mariaí tñí rípaú njewanagi niwiniro ámi weninjí éfáyí winigfawixini. Niaíwo burimákaú aiwá narigfá bokisíyo riwo wírarinijagi niwiniro píné aníjajowa niaíwí o nani uríípi nani áwaní urána ¹⁸ ámá píné sipísipí awí mearoarigfáwa uríápi arfá wiarigfáyí níní díní ududí nero aí ¹⁹ Mariaí xwíyífa íwo nánipi díní aumaúmí niniri díní nípíkíga warína ²⁰ sipísipí awí mearoarigfáwa ámi wigí sipísipí awí mearoarigfá nani nuróna aníjajoj uríípi xixeni éf enagi winiro arfá wiro nero nani Gorixomi seáyimi umero yayí umero wigfawixini.

²¹ Niaíwo xínái nixirimána enána ríxa sfá wé wíúmí dání waú wo óráná omí iyí sfmí sfó wákwianiróna yof aníjajoj enína xínái siní agwí menjána “Yof Jisasoyi wírrírixini.” uríjipi wírigfawixini.

²² Sfá Mariaí “Nwí ikaxí Moseso enína níriri ríwamíjé eanjipi tñí xixeni neri igfá oéanímíni.” yaiwiníyí imóníjána ayáú Jisaso Gorixoyá wo oimóniri míni wianiri nani nímeámi Jerusaremi nani nuri ²³ —Ámináooyá njwí ikaxí re níriniri eáníjipi, “Niaíwí oxí xámi of imóo Gorixomi míni niwiro ‘Dixorini.’ uríírixini.” níriniri eáníjipi tñí xixeni ²⁴ í niaíwí xiríí nani igfá eánímíniri nani Gorixoyá njwí ikaxí re riníjipa “Nioni nani xawiówí waúrani, agwíríwí waúrani, ridíyowá níírixini.” E riníjipa ayáú nanjwí ridíyowá yaniri nani nuri Jerusaremi nírémoni aní Gorixo nani ridíyowá yarigfíwámi nípawiri njwí ikaxí níriniri eáníjipa yarína ²⁵ ína ámá Jerusaremiyo njweagfáyí wo —O xegí yof Simionorini. O ámá wé róninjí imóniri Gorixomi píraninjí uxídíri yaríjorini. Ámá arfowaya xwífa

piaxíyo dání niwiarori xegí Isireríyo yeáyí uyimixemeaníto nání xwayí nanírí ηweaηoríní. Kwíyí Goríxoyápi omí ukíkayoηoríní. ²⁶ Goríxo Simionomí díní nukíkayoríná kwíyí tńni wía re urókiamoníniginí, “Joxi síní mipepa eñáná áamá Ámínáoniyá díní tńni yeáyí seayimixemeaníto nání arfowayá xwía piaxíyo dání iwiaroníomí sñwí wíníríáríní.” uríniginí. ²⁷ Simiono Goríxoyá kwíyí ukíkayoηagi nání aní Goríxo nání rídíyowá yarígfíwámí nípáwiri Jisasomí xaníyau ηwí ikaxí Goríxo rínípa wíianírí nání xíomí nímeámí íwiaparínagí nínwínírí ²⁸ íwomí nurápirí fá nímáxírímáná Goríxomí seáyímí numerí re uríniginí, ²⁹⁻³⁰ “Ámínáoxíní, joxi nínínípa áamá nene yeáyí neayimixemeaníomí ríxa sñwí tí tńni nínwínírí nání ayá síwí míníró ananí xe pémfáríní. ³¹ Joxi rínípa áamá níníyá sñwíyo dání díxí yeáyí neayimixemeaníto ríxa neaiapífríní. ³² Áamá joxi neaiapíto wíáníní ókiarínípa émáyo nuréwapíyíríná wía wómíxíyíníáríní. O negí Isirereneyá aní re dání xíríí eηagi nání áamá níní nene seáyímí neamepírfáríní.” uríagi ³³ íwomí xaníyau Simiono egí íwo nání xwíyíá apí rarínagi arfá nínwiri ududí neri míní sñá nínwéánírí yaríná ³⁴ Simiono ayaúmí “Goríxo naní oeamíxíní.” nurírí íwomí xínáí Maríaímí re uríniginí, “Arfá et. Íwí romí Isireríyí níní wí arfá nínwiro díní wíkwírófáyí seáyí e imóníprírfáríní. Wí arfá míví nero díní mívíkwíró éfáyí anípa imóníprírfáríní. Goríxo ‘Áamá níní naní oimónípoyí.’ wimónínagi nání íwí ro símímájóníní yárinínagi nání áamá obaxí wíkwí nínwóníro ikayíwí numearíro yaríná ayí ínímí dání díní wiawiarígfáyí sñání imóníníáríní. ³⁵ Jíxi míní míví yarígfápá tńni ríróagáníní íwí ro nání íkíníní sípí e síníáríní.” uríniginí. ³⁶ Goríxoyá wía rókiamoarígfá wí —Í Panueromí xemiái xegí yoí Anaíríní. Xíáwo írínjo Asao tńni gwí axíríríní. Í ríxa apianíríní. Oxí níméánírí nínwéaríná xwiogwí wé wíúmí dání waú múróáná ³⁷ xiagwo ríxa nípéáná í apíxí aní nímónírí nínwéarí xegí xwiogwí níní ríxa ⁸⁴ imóníníríní. Í aní Goríxo nání rídíyowá yarígfíwámí bí mipeyá ikwáwíyiraní, áríwíyiraní, aiwá ηwía ηwéarí Goríxomí xwíyíá rírímí wirí yaríníríní. ³⁸ Í ení aníwámí íwo fá níníxírírí ηweagíe axíná nínémorí íwomí sñwí nínwíníríná Goríxomí yayí nínwímí nurí áamá “Goríxo gíná Jerusaremí ηweaηwaéne gwíníní nínwéaríronírfárfání?” yaiwiarígfáyo íwí o nání áwaní nura uníniginí.

³⁹ Xaníyau Goríxo ηwí ikaxí rínípa ríxa níníní níníyárimí

Gariri p̄ropen̄s̄f̄yo eḡf̄ aṅf̄ Nasaret̄iȳ r̄in̄iṅe nán̄i íwom̄i n̄imeám̄i n̄iyiri e ṅweaṅáná ⁴⁰ íwo xwé niwiaror̄i Gor̄ix̄o om̄i ayá nur̄im̄ix̄ir̄i d̄iṅf̄ uk̄ikayon̄aḡi nán̄i eṅf̄ eán̄ir̄i am̄ip̄í nán̄i d̄iṅf̄ eṅw̄iper̄i eṅin̄iḡin̄i.

Xan̄iyaú Jisaso nán̄i p̄fá eḡf̄ nán̄ir̄in̄i.

⁴¹ Xan̄iyaú xwiogw̄f̄ o om̄i aiwá Gor̄ix̄oyá aṅf̄najo xiáwowa Isip̄iȳf̄ aṅf̄yo ṅweaṅáná m̄ip̄ik̄í múron̄f̄yimi —Sfá ayimi aiwá Pasopaȳf̄ r̄in̄iṅf̄ im̄ixar̄iḡf̄ar̄in̄i. Sfá ayi nán̄i d̄iṅf̄ win̄in̄i nán̄i Jerusarem̄i nán̄i nuayiri yayar̄fná ⁴² Jisaso xwiogw̄f̄ r̄ixa wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú eṅáná sfá Gor̄ix̄o múron̄f̄yi r̄ixa aṅw̄i ayo imón̄iṅáná xan̄iyaú yar̄iḡf̄ipa nán̄i Jisaso x̄fo t̄fn̄i Jerusarem̄i nán̄i n̄iyiro ⁴³ sfá aiwá ap̄i nan̄iro nán̄i n̄iṅweaḡf̄asáná ám̄i aṅf̄ e nán̄i nur̄fná Jisaso s̄in̄i Jerusarem̄i ṅweaṅáná xan̄iyaú maj̄fá nimón̄ir̄i ⁴⁴ re yaiwiḡf̄isix̄in̄i, “Jisaso ámá neḡf̄ wí t̄fn̄i r̄ixa p̄úin̄iḡin̄i.” n̄iyaiwiri war̄fná sfá w̄iyi ór̄aḡi ayaú eḡf̄ ámáyo t̄fn̄i ámá eḡf̄ imoar̄iḡf̄iyo t̄fn̄i p̄fá im̄im̄f̄ neri ⁴⁵ p̄fá yopa n̄imeḡin̄ar̄ir̄i ám̄i Jerusarem̄i nán̄i n̄iyiri p̄fá néra núfisáná ⁴⁶ r̄ixa sfá w̄iyaú w̄iyi óráná wen̄iṅf̄ éf̄iȳf̄ win̄iḡf̄isix̄in̄i. Aṅf̄ Gor̄ix̄o nán̄i r̄idiyowá yar̄iḡf̄iwám̄i ín̄im̄i riwo ṅweaṅaḡi n̄iw̄in̄ir̄i o Gor̄ix̄oyá ṅw̄f̄ ikax̄f̄ uréwap̄iyar̄iḡfá wam̄i áwin̄i e n̄iṅweámáná yar̄iṅf̄ wir̄i ar̄fá wir̄i yar̄iṅaḡi n̄iw̄in̄ir̄i ⁴⁷ ámá Jisaso p̄fné ráná ar̄fá n̄iwiro ṅweaḡf̄áȳf̄ n̄fn̄i aga udud̄f̄ nero re yaiwiḡf̄awix̄in̄i, “O ar̄ire ner̄i n̄ij̄fá nimón̄ir̄i r̄fa rar̄in̄i?” yaiwiar̄fná ⁴⁸ xan̄iyaú om̄i s̄iṅw̄f̄ n̄iw̄in̄ir̄i udud̄f̄ n̄iwiri x̄nái re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Íwe, p̄í nán̄i e yeáiwap̄iyar̄iṅin̄i? Yaípawi ayá sf̄w̄f̄ yearoar̄iṅaḡi nán̄i jox̄i nán̄i p̄fá yar̄iṅwīi.” ur̄faḡf̄i ⁴⁹ o re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Pí nán̄i aipagw̄í nion̄i nán̄i am̄i am̄i p̄fá emear̄iṅi? ‘Xanoyá d̄iṅf̄ t̄fn̄i x̄f̄oyá aṅf̄ riwám̄i ín̄im̄i ṅwean̄i.’ m̄iyaiwiar̄iṅf̄ ren̄i?” ur̄faḡi aí ⁵⁰ xw̄iyfá x̄fo ur̄f̄p̄i nán̄i xan̄iyaú n̄ip̄ikw̄in̄i n̄ij̄fá mimón̄ipa neri ⁵¹ x̄fo t̄fn̄i nawín̄i nuro wiḡf̄ aṅf̄ Nasaret̄i n̄irémoro Jisaso xan̄iyaúm̄i ar̄fá ȳm̄iḡf̄ n̄iwir̄i ṅweaṅáná x̄nái am̄ip̄í n̄fn̄i o éf̄ nán̄i d̄iṅf̄ aumaúm̄f̄ inar̄fná ⁵² Jisaso s̄in̄i xwé nimóga nur̄fná d̄iṅf̄ eṅw̄iper̄i xwé imón̄ir̄i néra war̄fná Gor̄ix̄o t̄fn̄i ámá n̄fn̄i t̄fn̄i en̄i o nán̄i “Ámá nan̄or̄in̄i.” n̄iyaiwia waḡf̄ar̄in̄i.

3

Jono xw̄iyfá wáf̄ ur̄iṅf̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ Taibirias̄i Sisao m̄ix̄f̄ ináyf̄ nimón̄ir̄i xwiogw̄f̄ wé wúkaú s̄ikw̄f̄ wú ámá Rom̄iyo n̄imeṅweámáná eṅáná Podias̄i Pairato Judia p̄ropen̄s̄f̄yo gap̄man̄f̄ n̄iyon̄i nán̄i x̄iráón̄iṅf̄ nimón̄ir̄i meṅweaṅáná Adipas̄i Xeroto Gariri p̄ropen̄s̄f̄yo gap̄man̄f̄ ámináo nimón̄ir̄i meṅweaṅáná

xexirímeáo Piripo Ituria p̄ropenis̄yo t̄ni R̄rakonaitis̄
 p̄ropenis̄yo t̄ni gap̄man̄f̄ ámináo nimón̄ri men̄weañána
 Raiseniaso gap̄man̄f̄ ámináo nimón̄ri Abirini p̄ropenis̄yo
 men̄weañána ² Anaso t̄ni x̄ineagwo Kaiapaso t̄ni
 apax̄p̄ániñf̄ imón̄ḡíwaú seáȳ e nimón̄ri men̄weañána
 Jono —O xeḡf̄ xano Sekaraiaor̄ni. O áamá d̄ñf̄ meañe
 ñweañána Gor̄xo n̄r̄f̄pear̄i re ur̄ñ̄niḡini, “Nion̄yá xw̄ȳf̄á
 r̄p̄i Is̄rer̄iyo wáf̄ ur̄imé̄r̄ix̄ini.” ur̄f̄agi ³ o inīḡf̄ Jodani
 rapá t̄ñf̄ e wáf̄ nemer̄i re ur̄imen̄ñ̄niḡini, “Ámáñné f̄w̄f̄
 yar̄iḡf̄áȳf̄ r̄f̄w̄m̄ini n̄mamoro n̄san̄ro yar̄f̄náȳf̄ nion̄
 waȳf̄ seameair̄i Gor̄xo f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ yokwar̄im̄f̄ seair̄i
 en̄f̄ar̄ini.” nur̄imer̄i ⁴ en̄f̄pa Gor̄xoyá wáf̄ rókiamoaḡf̄á wo
 xeḡf̄ yōf̄ Aisaiaoȳi r̄ñ̄ño en̄f̄ná Jono s̄ni men̄ána o n̄ni
 n̄r̄r̄i r̄f̄wam̄ñf̄ re eañ̄niḡini, “Ámá d̄ñf̄ meañ̄m̄i d̄ni
 áamá wo r̄f̄aiwá re r̄ñ̄f̄ar̄ini, ‘Ámináo r̄f̄w̄yo b̄ñf̄o n̄ni seḡf̄
 d̄ñf̄ óf̄ nan̄ñ̄ñf̄ wimoiro óf̄ p̄r̄ániñf̄ imoar̄ḡf̄ap̄ániñf̄
 wimoiro neróná ⁵ s̄f̄kwiox̄f̄ imón̄ñ̄ȳf̄ xw̄f̄á xewiároro
 d̄f̄w̄f̄ xwérani, on̄imiárani, ȳp̄aroro óf̄ n̄r̄r̄iwor̄i in̄ñ̄yo
 nan̄f̄ im̄x̄ar̄iro óf̄ s̄ñ̄á n̄ñ̄wear̄i x̄ixoar̄f̄w̄f̄ néra uñ̄ȳf̄
 p̄r̄ániñf̄ im̄x̄ar̄iro éf̄rix̄ini. ⁶ E ner̄f̄ná áamá n̄ni Gor̄xo
 yeáȳf̄ neayim̄xemeám̄n̄ri yar̄ñ̄agi win̄ip̄r̄f̄ar̄ini.’ Ámá
 wo r̄f̄aiwá e r̄ñ̄f̄ar̄ini.” Aisaiao en̄f̄ná Jono n̄ni e n̄r̄r̄i
 r̄f̄wam̄ñf̄ eañ̄niḡini.

⁷ Jono Gor̄xo ur̄ñ̄f̄pa wáf̄ ur̄imear̄f̄ná ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄
 Jono waȳf̄ neameain̄ñoñ̄ri o t̄ñf̄ e n̄ni bar̄f̄ná o aȳf̄
 n̄san̄ro mé waȳñ̄ni meañ̄ro yar̄ñ̄aḡf̄a n̄w̄ñ̄ri re
 uraȳñ̄niḡini, “Sid̄r̄f̄ miaéȳñné, ‘R̄f̄wéná Gor̄xo xean̄ñf̄
 seaik̄ar̄in̄f̄á en̄agi n̄ni éf̄ úpoȳi.’ go sear̄f̄agi seȳñné
 wáȳf̄ nero Gor̄xo e neaik̄ar̄in̄ñ̄ri nion̄i t̄f̄am̄ini éf̄
 bar̄ñ̄oi?” nur̄r̄i ⁸ re ur̄ñ̄niḡini, “Seȳñné f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ap̄i
 nepa r̄f̄w̄m̄ini n̄mamor̄f̄náȳf̄ p̄r̄ániñf̄ nero ík̄f̄á sogw̄f̄
 nan̄f̄ n̄wer̄f̄ná yar̄ñ̄f̄pa imón̄f̄rix̄ini. Seȳñné re m̄r̄ñ̄pa
 époȳi, ‘Neḡf̄ ar̄fo Eb̄r̄f̄amoyaéne imón̄ñ̄agwi n̄ni
 Gor̄xo wí xean̄ñf̄ neaik̄ar̄in̄f̄á men̄ni.’ m̄r̄ñ̄pa époȳi.
 ‘Gor̄xo Eb̄r̄f̄amoyá f̄wiár̄awé n̄ni “Nion̄i ayo xean̄ñf̄
 n̄wir̄f̄ná ar̄ige xwé obax̄f̄ imón̄ñ̄f̄ar̄ini?” n̄ȳaiwiri udud̄f̄
 winar̄ini.’ r̄ȳaiwiar̄ñ̄oi? Oweoi, Gor̄xo d̄ñf̄ e yaiwipax̄f̄
 men̄ni. Anani s̄ñ̄á t̄f̄yo d̄ni Eb̄r̄f̄amo n̄ni f̄wiár̄awé
 wim̄x̄iyipax̄r̄ini. ⁹ Gor̄xo r̄ixa rap̄iwé ík̄f̄á m̄f̄k̄f̄ t̄ñf̄
 e n̄ni f̄á x̄r̄ini. Ík̄f̄á ḡni ḡna sogw̄f̄ nan̄f̄ m̄wéagi
 n̄w̄ñ̄r̄f̄ná n̄dik̄ar̄i r̄f̄á ikear̄in̄f̄ar̄ini.” ur̄f̄agi ¹⁰ áamá
 o t̄ñf̄ e ep̄roȳf̄ eḡf̄áȳf̄ yar̄ñ̄f̄ n̄wiayiro re ur̄iḡf̄awix̄ini,
 “Nene n̄san̄ri n̄ñ̄wear̄anéná pí yan̄f̄w̄ar̄ini?” uraȳiaḡf̄a
¹¹ Jono re uraȳñ̄niḡini, “Ámá iȳf̄á wúkaú t̄ño wú áamá iȳf̄á

mayomi m̄ni wíw̄niḡini. Ámá aiwá t̄ño eni mayomi m̄ni wíw̄niḡini.” nur̄ri yar̄ná ¹² takis̄ n̄ni nigw̄ urápariḡfá wa waȳf meaan̄ro n̄b̄iróná yar̄ñf̄ re wiḡfawix̄ini, “Nearéwap̄yar̄ñox̄ini, none n̄san̄ri n̄ñwearanéná pí yan̄wár̄ini?” ur̄faḡfá ¹³ o re ur̄ññiḡini, “Nigw̄f takis̄ n̄ni n̄nearáp̄mer̄fná nigw̄f gap̄manowa ‘Uráp̄f̄r̄ix̄ini.’ seariḡfáp̄i wiár̄f n̄múr̄oro seáȳf e m̄nearáp̄pani.” nur̄ri yar̄ná ¹⁴ Poris̄f wa eni n̄b̄iuro yar̄ñf̄ re wiḡfawix̄ini, “None eni n̄san̄rane n̄ñwearanéná pí yan̄wár̄ini?” ur̄faḡfá o re ur̄ññiḡini, “Soȳné ámáyá nigw̄f urápan̄ro n̄ni iwan̄f eamero xw̄r̄ix̄f mero yap̄f uxekw̄moro mepa éf̄rix̄ini. Seḡf nigw̄f om̄ñf̄ nero meáf̄ap̄ini n̄mear̄fná ‘Aȳf apán̄r̄ini.’ yaiw̄íf̄r̄ix̄ini. Ámá wayá n̄ni ayá s̄w̄f m̄searopan̄i.” nur̄ri yar̄ná ¹⁵ ox̄f ap̄ix̄f n̄fni “Ámá Gor̄ixoyá d̄ñf̄yo dán̄f nene yeáȳf neayim̄ixemean̄fá n̄ni ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄f iwiaron̄fo gíná imón̄n̄fár̄fani?” n̄iyaiwiróná xw̄iȳfá Jono wáf ur̄mear̄ñf̄p̄i ar̄fá n̄wiro n̄ni d̄ñf̄ re n̄p̄ikíga uḡfawix̄ini, “Ámá Gor̄ixoyá d̄ñf̄f̄ t̄ñf̄ yeáȳf neayim̄ixemean̄fá n̄ni ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄f iwiaron̄f̄oȳf rar̄ñwáo ámá ro men̄ran̄f?” yaiwiar̄fná ¹⁶ Jono áwan̄f nur̄ri re ur̄ññiḡini, “Nion̄f sa iniiḡf̄ t̄ñf̄ waȳf seameair̄ñf̄ini. Nion̄f en̄f̄ neán̄ri aiw̄f r̄w̄fyo b̄n̄fo nion̄f n̄múr̄ón̄ni. Nion̄f ámá nan̄on̄f aiw̄f o nion̄f t̄ñf̄ x̄ixen̄f mimón̄ñaḡf n̄ni ámá om̄ñf̄ wiir̄iḡfáȳf bosoyá s̄kw̄f sú gw̄f wikweair̄iḡfápa nion̄f oyá wikweaipax̄fman̄f. O waȳf n̄iseameair̄fná iniiḡf̄ t̄ñf̄ seameain̄fáman̄f. Gor̄ixoyá kw̄iȳf t̄ñf̄ seameair̄f r̄fá t̄ñf̄ seameair̄f en̄fár̄ini.” nur̄ri ¹⁷ Gor̄ixo ámá nan̄fyo yeáȳf nuyim̄ixemear̄f sip̄íyo an̄pá im̄ix̄r̄f en̄fá en̄aḡf n̄ni ewaȳf xw̄iȳfá r̄ip̄i ur̄ññiḡini, “Ámá pok̄f t̄ñf̄ wit̄f aiwá eyeyíróm̄f ero aiwá ná an̄fyo t̄iro mam̄w̄f t̄ñf̄ s̄iyik̄f t̄ñf̄ r̄fá ikeaár̄iro yar̄iḡfápa Gor̄ixo eni ax̄f̄p̄i e em̄fán̄r̄f wit̄f mam̄w̄f t̄ñf̄ ná t̄ñf̄ eyeyíróm̄f in̄ñe aiwá náȳf an̄fyo t̄ir̄f mam̄w̄f t̄ñf̄ s̄iyik̄f t̄ñf̄ r̄fá ikeaár̄ir̄f em̄in̄r̄f n̄ni xeḡf pok̄f f̄á n̄ix̄r̄r̄f r̄on̄f.” ur̄ññiḡini. ¹⁸ E nur̄ri ámá d̄ñf̄ oyaiw̄ipoȳin̄r̄f xw̄iȳfá wí wí eni obax̄f ur̄r̄f xw̄iȳfá yaȳf win̄pax̄f̄p̄i r̄w̄fyo Gor̄ixo urowár̄enap̄in̄fo n̄ni ur̄r̄f ner̄f ¹⁹ gap̄man̄f Xeroto f̄w̄f er̄f xex̄r̄fmeáoyá ap̄ix̄f Xerodias̄iȳf r̄in̄ñf̄ uráp̄r̄f yar̄ñaḡf Jono m̄ix̄f nur̄ri “f̄w̄f n̄fni jox̄f yar̄ñf̄p̄i nan̄fman̄f. D̄ix̄f r̄r̄ix̄fmeáoyá ap̄ix̄f nuráp̄r̄fná ‘Nan̄f yar̄ñf̄ini.’ r̄isimón̄ar̄ini?” ur̄faḡf ²⁰ Xeroto f̄w̄f n̄fni ap̄i nen̄aḡf aí ám̄f w̄in̄f ner̄f Jonom̄f gw̄f n̄yir̄f k̄irapus̄f an̄fyo ñw̄r̄ar̄ññiḡini.

Jisasomi waȳf umeañf̄ n̄an̄r̄ini.

²¹ Jisaso, Jono sɪnɪ gwɪ mɪŋwɪrɪrɪnɪ ɛjɪnɪ á máyo wayɪ numeairɪ yarɪnɪ, Jisaso ɛnɪ nɪbɪrɪ Jono omɪ wayɪ umeaɪáná Jisaso ɛ́ nɪrorɪ xano Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ urarɪnɪ re ɛjɪnɪgɪnɪ. Anɪnamɪ dánɪ óf inɪrɪ ²² kwíyɪ Gorɪxoyá xawíówɪnɪŋɪ nímónɪrɪ o tɪŋɪ e nánɪ weapɪrɪ anɪnamɪ dánɪ xwíyɪfá wí re rɪnɛnapɪrɪ “Gɪ íwɪ dɪŋɪ sɪxɪ rɪyɪŋáoxɪnɪ, joxɪ nánɪ aga yayɪ ninarɪnɪ.” rɪnɛnapɪrɪ ɛjɪnɪgɪnɪ.

Jisasomɪ xiáwo írɪŋowa nánɪrɪnɪ.

²³ Jisaso á máyo iwamɪfó nuréwapɪyemerɪnɪ xegɪ xwiogwɪ 30 imónɪŋɪnɪgɪnɪ. Oxɪ apɪxɪ o nánɪ dɪŋɪ re yaiwiagɪfárɪnɪ, “Josepomɪ xewaxorɪnɪ.” yaiwiagɪfárɪnɪ. Josepomɪ xano Xiraiorɪnɪ. ²⁴ Omɪ xano Matatorɪnɪ. Omɪ xano Ripaiorɪnɪ. Omɪ xano Merɪkaiorɪnɪ. Omɪ xano Janaiorɪnɪ. Omɪ xano Joseporɪnɪ. ²⁵ Omɪ xano Matataiasorɪnɪ. Omɪ xano Emosorɪnɪ. Omɪ xano Neamorɪnɪ. Omɪ xano Esɪraiorɪnɪ. Omɪ xano Nagaiorɪnɪ. ²⁶ Omɪ xano Meatorɪnɪ. Omɪ xano Matataiasorɪnɪ. Omɪ xano Semenorɪnɪ. Omɪ xano Josekorɪnɪ. Omɪ xano Jodaorɪnɪ. ²⁷ Omɪ xano Joananorɪnɪ. Omɪ xano Resaorɪnɪ. Omɪ xano Serababerorɪnɪ. Omɪ xano Siarɪtierorɪnɪ. Omɪ xano Neraiorɪnɪ. ²⁸ Omɪ xano Merɪkaiorɪnɪ. Omɪ xano Edaiorɪnɪ. Omɪ xano Kosamorɪnɪ. Omɪ xano Erɪmedamorɪnɪ. Omɪ xano Erorɪnɪ. ²⁹ Omɪ xano Josuaorɪnɪ. Omɪ xano Eriesaorɪnɪ. Omɪ xano Jorimorɪnɪ. Omɪ xano Matatorɪnɪ. Omɪ xano Ripaiorɪnɪ. ³⁰ Omɪ xano Simionorɪnɪ. Omɪ xano Judaorɪnɪ. Omɪ xano Joseporɪnɪ. Omɪ xano Jonamorɪnɪ. Omɪ xano Eraiakimorɪnɪ. ³¹ Omɪ xano Meriaorɪnɪ. Omɪ xano Menaorɪnɪ. Omɪ xano Matataorɪnɪ. Omɪ xano Netanorɪnɪ. Omɪ xano Depitorɪnɪ. ³² Omɪ xano Jesiorɪnɪ. Omɪ xano Obetorɪnɪ. Omɪ xano Bowasorɪnɪ. Omɪ xano Sarɪmonorɪnɪ. Omɪ xano Nasonorɪnɪ. ³³ Omɪ xano Aminadaporɪnɪ. Omɪ xano Atɪminorɪnɪ. Omɪ xano Anaiorɪnɪ. Omɪ xano Xesɪronorɪnɪ. Omɪ xano Peresorɪnɪ. Omɪ xano Judaorɪnɪ. ³⁴ Omɪ xano Jekoporɪnɪ. Omɪ xano Aisakorɪnɪ. Omɪ xano Ebɪrɪfamorɪnɪ. Omɪ xano Tiraorɪnɪ. Omɪ xano Nexorɪnɪ. ³⁵ Omɪ xano Serakorɪnɪ. Omɪ xano Reuorɪnɪ. Omɪ xano Perekorɪnɪ. Omɪ xano Ebeorɪnɪ. Omɪ xano Seraorɪnɪ. ³⁶ Omɪ xano Kenanorɪnɪ. Omɪ xano Apakɪsatorɪnɪ. Omɪ xano Siemorɪnɪ. Omɪ xano Nowaorɪnɪ. Omɪ xano Remekorɪnɪ. ³⁷ Omɪ xano Metusaraorɪnɪ. Omɪ xano Inokorɪnɪ. Omɪ xano Jaretorɪnɪ. Omɪ xano Maxararerorɪnɪ. Omɪ xano Kenanorɪnɪ. ³⁸ Omɪ xano Inosorɪnɪ. Omɪ xano Setorɪnɪ. Omɪ xano Adamorɪnɪ. Omɪ xano Gorɪxorɪnɪ.

4

Obo iwamɪfó wíwapɪyɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso kwíyɪ Gorɪxoyáɪ omɪ nɪwímearɪ ukɪkayonáná iniɪgɪ Jodanɪ rapáyo dánɪ peyarɪnɪ kwíyɪ Gorɪxoyáɪ á má

dijí meaje níméra waríná ² s'á 40 óraríná Obo “O ení neániri xano wimónariñipini x'f'iniñfeniñoi?” niyaiwiri omi iwam'ó niwíwapiyayiri yaríná s'á ayo aiwá m'ini néra núisáná s'á 40 imónáná r'ixa agwí wiaríná ³ Obo re uriniginini, “Joxi nepa niaiw' Gorixoyáoxi enánáyí aiwá niri n'ani s'já t'iyí, ‘Bis'ker'á imónei.’ urei.” ur'agi ⁴ Jisaso re uriniginini, “Oweoi, wí e emiméini. Gorixoyá B'kwíyo d'ani re niriñiri e'aniñi, ‘Ámá aiwá n'ip'iri n'aniñi dijí n'omorínáyí, wí dijí niyim'iniñi imóniñipi meapaxí menini.’ r'iniñagi n'ani joxi niriñipi wí emiméini.” uriniginini. ⁵ Obo Jisaomi seáyí émi nimeáa nipeyiri añí n'ni xw'á r'iri n'rim'ini n'ani imóniñiño añ'ni axíná s'wá niwiri ⁶⁻⁷ re uriniginini, “Añí n'ni xw'á r'iri n'rim'ini n'ani imóniñiño joxi s'wá siariñapi ayí nioniyáriní. N'ni r'ixa nig'ini imónini. ‘Ámá womi m'ini owim'ini.’ niyaiwiri'ná anani m'ini wipax'irini. Joxi nioni n'ani m'ini xw'áyo n'kw'rori nioni seáyí e nimeánáyí ayí n'ni weyí meararig'íapi api t'ini d'ixí siapi'm'ini.” ur'agi aí ⁸ Jisaso re uriniginini, “B'kwí Gorixoyáyo re niriñiri e'aniñi, ‘Dixí Áminá Gorixom'ini m'ini xw'áyo i'kw'rori seáyí e umeri er'ini.’ r'iniñagi n'ani joxi n'rarin'ipi wí e emiméini.” uriniginini. ⁹ Obo “Jisaso xegí xano Gorixo ení e'aniñor'faniri iwam'ó owíwapiyiniri yapí owíwapiyim'ini.” niyaiwiri omi añí Jerusarem'yo n'ani nimeáa nuri añí Gorixo n'ani r'id'iyowá yarig'íiwámí xegí r'ikw'íyo niñw'ir'arim'áná re uriniginini, “Joxi nepa niaiw' Gorixoyáoxi enánáyí, xw'ámí n'ani n'mawiri xeamoi. ¹⁰ Ayí r'ipi n'ani r'rarin'ini. Gorixoyá B'kwíyo xwi'y'á r'ipi eni niriñiri e'aniñi, ‘Gorixo xegí añ'nají joxi n'ani p'iraniñí awí ñweap'iri n'ani re urin'ñoi, ‘Omí awí mearópoyí.’ urin'ñoi.’ niriñiri e'aniñagi n'ani n'mawiri xeamoi.” nuriñi ¹¹ re uriniginini, “Ripi eni niriñiri e'aniñi, ‘Joxi s'kw' s'jáyo p'iri uy'kieámí in'ri'x'niñiri ayí íá r'ix'ri'p'iri wé awiá sip'ráoi.’ eni niriñiri e'aniñagi n'ani anani n'mawiri xeamóáná ‘Gorixomi xewaxor'faní?’ siaiwim'ini.” ur'agi ¹² Jisaso re uriniginini, “Nioni re d'ani n'ipiérorínáyí, joxi n'rarin'ipa Gorixo añ'nají nioni íá n'xi'ri'p'iri nurowárenap'ipaxí aí r'ipi eni niriñiri e'aniñi, ‘Dixí Áminá Gorixoyá ení e'aniñipimi iwam'ó m'iwíwapiyipani.’ e'aniñagi n'ani wí n'mawiri xeamómiméini.” uriniginini. ¹³ E uráná obo iwam'ó n'ni e niwíwapiyisáná omi p'ini niwiar'imí nuri idáná ámi wíwapiyipaxí imónáná n'ani wen'iniñi neri ñweañiginini.

Jisaso iwam'ó nemerí uréwapiyemení n'aniñiriñi.

¹⁴ Jisaso kwíyí Gorixoyápi uk'ikayonagi ámá dijí meaje p'ini niwiar'imí nuri ámi Gariri p'ropen's'yo nemerí p'né o

náni p̄ropen̄s̄f̄ ayo ami ami yan̄f̄ iwén̄imear̄fná ¹⁵ o an̄f̄ ap̄i apim̄t̄ nemer̄t̄ wiḡf̄ rotú an̄f̄yo uréwap̄iyemear̄fná ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄fn̄i x̄f̄om̄i seáȳt̄ e umeaaḡf̄ar̄fn̄i.

Nasaret̄i ηweáȳf̄ Jisasom̄i r̄f̄w̄f̄ umoḡf̄á nán̄ir̄fn̄i.

¹⁶ Jisaso Nasaret̄iyo nán̄i nur̄t̄ —An̄f̄ ayo x̄fo sin̄i on̄t̄miá íná n̄iηwear̄i xwé iwiaron̄f̄yo nán̄i nur̄t̄ xeḡf̄ íníná yar̄iηf̄pa Sabar̄f̄ayo rotú an̄f̄yo n̄ipáwiri B̄ikw̄f̄ Gor̄ixoyá f̄á róm̄in̄r̄t̄ nán̄i éf̄ n̄ror̄t̄ ¹⁷ r̄ixa B̄ikw̄f̄ Gor̄ixoyá w̄f̄á rókiamoaḡf̄ Aisaiayo r̄in̄iηo ean̄f̄p̄t̄ umeaíáná o n̄ipar̄r̄t̄ xw̄iyf̄á r̄ip̄t̄ r̄in̄iηe nán̄i p̄f̄á ner̄t̄ n̄w̄in̄r̄fná f̄á re ron̄niḡin̄i, ¹⁸ “Kw̄iyf̄ Gor̄ixoyápi nion̄t̄ n̄ik̄kayon̄t̄. Nion̄t̄ ámá uyípeaȳf̄yo xw̄iyf̄á yayf̄ win̄ipax̄f̄ imón̄iηf̄p̄t̄ ur̄im̄f̄a nán̄i n̄r̄f̄pear̄t̄ ámá f̄á x̄eηw̄ir̄ar̄in̄iηf̄yo ‘Sin̄i seȳfné f̄á m̄iseax̄eηw̄ir̄ar̄fn̄i. Anan̄i úpoȳt̄.’ ur̄im̄f̄a nán̄i n̄rowár̄enap̄r̄t̄i ámá s̄iηw̄f̄ sup̄ar̄iḡf̄ayo ‘Anan̄i s̄iηw̄f̄ noxoar̄t̄ an̄f̄poȳt̄.’ ur̄im̄f̄a nán̄i n̄rowár̄enap̄r̄t̄i ámá iwan̄f̄ mépero xop̄r̄ar̄f̄ wiro eḡf̄ayo yeáyf̄ im̄ix̄im̄f̄a nán̄i n̄rowár̄enap̄r̄t̄i ¹⁹ ‘Gor̄ixo xeḡf̄ ámá éf̄ umin̄in̄iyf̄ an̄w̄i ayor̄in̄i.’ ur̄im̄f̄a nán̄i n̄rowár̄enap̄r̄t̄i en̄f̄r̄fn̄i.” Jisaso f̄á e n̄iroár̄im̄i ²⁰ B̄ikw̄f̄ ám̄i n̄ixopem̄ixár̄im̄áná rotú an̄f̄ mear̄iηf̄ wom̄t̄ m̄in̄i n̄wim̄áná éf̄ n̄iηwear̄i ámá rotú an̄f̄yo ηw̄ixap̄iḡf̄áyf̄ om̄in̄i s̄iηw̄f̄ agw̄f̄ n̄w̄iga war̄fná ²¹ o “X̄fo nán̄i r̄f̄a rar̄fn̄i?” oyaiw̄ipoȳn̄r̄t̄i iwam̄f̄o nur̄r̄t̄i re ur̄iηn̄iḡin̄i, “Agw̄in̄i r̄f̄wam̄iηf̄ nion̄t̄ f̄á róap̄t̄ seȳfné ar̄f̄a n̄wir̄fná r̄ixa x̄ixen̄t̄ imón̄igōt̄.” uráná ²² n̄fn̄i o nán̄i nan̄fn̄i n̄ira uro xw̄iyf̄á aw̄fn̄iηf̄ yar̄iηf̄ x̄fo r̄f̄f̄ j̄f̄ap̄t̄ nán̄i d̄iηf̄ n̄ip̄ik̄iga uro nero aí re r̄in̄iḡf̄awix̄in̄i, “Ámá royf̄ sa an̄f̄ re dán̄f̄ Josepom̄t̄ xewaxor̄fn̄i. Ar̄ige ner̄t̄ nijf̄á xwé ap̄i imón̄iηf̄r̄fn̄i?” r̄inar̄fná ²³ o re ur̄iηn̄iḡin̄i, “Seȳfné ewayf̄ xw̄iyf̄á r̄ip̄t̄ n̄in̄r̄ip̄f̄ráōt̄, ‘Jox̄i nepa xw̄iroxi en̄ánáyf̄, j̄iwan̄iηox̄t̄ p̄írán̄iηf̄ im̄ix̄in̄ēt̄.’ n̄r̄ip̄f̄ráōt̄. E n̄in̄r̄iróná re n̄r̄ip̄f̄ráōt̄, ‘ “Em̄m̄f̄ am̄ip̄í an̄f̄ Kapaneam̄iyo en̄ōt̄.” rar̄iηaḡf̄a ar̄f̄a w̄iηwápi ám̄i d̄ix̄f̄ an̄f̄ re en̄t̄ em̄im̄f̄ neaīt̄.’ n̄r̄ip̄f̄ráōt̄.” nur̄r̄t̄ ²⁴ re ur̄iηn̄iḡin̄i, “Nepa searar̄iηfn̄i. W̄f̄á rókiamoar̄iηf̄ wo o xeḡf̄ an̄f̄yo nán̄i nur̄t̄ Gor̄ixoyá xw̄iyf̄á uráná xeḡf̄ ámá e ηweaḡf̄áyf̄ om̄i m̄im̄inar̄iḡf̄am̄n̄i. ²⁵ E ner̄t̄ aiw̄i nion̄t̄ nepa searar̄iηagi p̄írán̄iηf̄ ar̄f̄a nípoȳt̄. En̄j̄ná w̄f̄á rókiamoaḡf̄ Iraījao emear̄fná agw̄f̄ an̄f̄ p̄ir̄fn̄i er̄i iniá meapa er̄i ámá n̄fn̄i aiwá nán̄i d̄f̄w̄f̄ ikeamón̄iro en̄áná Is̄irer̄iyf̄ ap̄ix̄f̄ an̄f̄ obax̄f̄ ηwean̄aḡf̄a aiw̄i ²⁶ Gor̄ixo Iraījao íwam̄i w̄im̄t̄ ar̄ir̄á w̄iw̄in̄iḡin̄r̄t̄i murowár̄f̄ émáyf̄ ap̄ix̄f̄ w̄im̄in̄i —Í Saidon̄t̄ t̄iηf̄ e an̄f̄ on̄t̄miá Serapar̄t̄ r̄in̄iηf̄ bimi dán̄j̄r̄fn̄i. Ím̄in̄i ar̄ir̄á w̄iw̄in̄iḡin̄r̄t̄i wár̄iηn̄iḡin̄i.” nur̄r̄t̄ ²⁷ re ur̄iηn̄iḡin̄i, “En̄j̄ná w̄f̄á rókiamoaḡf̄ Iraisao nemer̄fná en̄t̄ Is̄irer̄iyf̄ obax̄f̄ peȳiyf̄ t̄ḡf̄áyf̄ eḡf̄a aiw̄i Iraisao ayo wom̄t̄

nanj wimixagimant. Émá yf womini — O Siria danyf xegf yof Nemenorini. Omini nanj wimixinjirini.” urána ²⁸ á má nini rotú anjyo nweagfa arfa e niwiróna xwioxfyo dani rfa ápiawfnihf niwóroa nuro ²⁹ niwiápfnihmearo omi ía nixiriro wigf anjyo dani nixoyfpióa nuro dfwf mñhf wigf anj mriñnihfpmi dani mamówaraniro nani xixoyfpií níméra yarína ³⁰ o áwiniimi niyékinimi xegf diñf tñi unjigini.

Imfo diñf xixeroarñhf womi mixf umáññhf nánirini.

³¹ Jisaso Gariri piropenisfyo nemerina anf xegf yof Kapaneamiyo niremor Sabarfayo nuréwapiyiri yarína ³² á má ayf arfa niwiróna o xwiyfa api xiawónñhf rarñagf niwñiro mñhf sñá niweániro yarína re enjigini. ³³ Á má rotú anjyo nweagfayf wo — O imfo diñf xixeroarñorini. O niwiápfnihmeari makirfwf ni mori ³⁴ re urññigini, “Ai! Nasareti danyf Jisaxini, none pí neaimniri barñini? Xwirfa neaikixéminiri rbarñini? Joxi nani nioni nijfá rini. Gorixo xewaxoxi xfo rirípeáoxirini.” urána ³⁵ Jisaso mixf nuriri re urññigini, “Á mi bi miripa ei. Omi pñi niwiá rimi ui.” urána re enjigini. Imfo á má omi xwirfa wí mikixé á máyo áwiniimi dani meanfni neaá rimi unjigini. ³⁶ Meanfni neaá rimi úána á má nini of niká riniro re rññgawixini, “Xwiyfa oyá enj sxf eáni. O neni tññonñf niri rina sekaxf urána imfo ai arfa niwiro éf warñot.” niriñiro yarína ³⁷ xwiyfa o yarñfpi nani piropenisf ayo ami ami yanf iwéni meññigini.

Saimonomi xineagwimi nanj imixñhf nánirini.

³⁸ Jisaso niwiápfnihmeami rotú anjyo pñi niwiá rimi nipeyari xegf wiepísarñhf wo Saimonoyf rñññoyá anjyo nani nurf nípawiri omi xineagwí rfa pñf wiarñagf nani ími nanj owimixiniri yarñf wíagfa ³⁹ o í sá weñe nani nurf nírómána rfa pñfyo mixf urána re enjigini. Simixfpi ími pñi niwiá rimi úána í rixa anfni niwiápfnihmeari aiwá pñf nimeari niwia unjigini.

Simixf obaxyf nanj imimiximf enj nánirini.

⁴⁰ Á má anf apimi danyf sogwí rixa nipmeána wigf á má simixf xixegfni yarñgáyf nimeami Jisaso tñf e nani bána o á má ayf ayo wé seáyi e ikwíkwiarimf eri nanj imimiximf eri yarína ⁴¹ imfo á má ayo wíyo obaxf xixeroarñyf á má ayo pñi niwiá rimi nuróna makirfwf ni moayiro re urayigawixini, “Niaíwí Gorixoyáoxirini.” urayarñagfa o imfowa xfo arfowayá xwfa piaxfyo dani iwiaronfoyf rarñfo enagf nani nijfa imónñagfa nani o mixf nuriri “Á mi bi miripa époyi.” ururimf neri e néisána ⁴² sá weño wfá

móniŋfimi niwiápnimeámi áamá mayí e nání nuri ŋweanáná áamá oxí apíxí níní o nání pía nemero omi niwímearóná “Nene píní niñeawiárimí mupani.” uraníro yariŋagáfa aiwí ⁴³ o re uriŋnigini, “Goríxo re nirowárénapiŋfrini, ‘Aní ayí ayo re urímérixini, “Goríxo xwioxíyo míméamí nerí seameŋweanfa nání seyíné nisaniro ŋweárixini.” urímérixini.’ nirowáríí enagi nání aní wíyo xwiyífa yayí winipaxí imóniŋfí apí urímínirí ení xe oumíní.” nurími nuri ⁴⁴ Judayíya aní apí apimí rotú aní míriniŋíyo dání nuréwapíya uŋnigini.

5

Jisasoyá diŋfí tñí peyí obaxí ubeníyo mĩniŋfí nánírini.

¹ Jisaso ipí xegí yoí Genesaretipámi éf nírómáná xwiyífa Goríxoyá uraríná áamá obaxí arífa wianíro nání ximiximí niníro Jisasomi ikwíkwierí winaríná ² ewé bíxaú, yánpámi tía bíxaú wenagi niwínirí peyí ápearígfáwa ewé apíxaúmi dání nayoámáná wigí ubení igífa eaariŋagáfa niwínimí nuri ³ ewé bíbá Saimonoyápámi niþixemoánirí yariŋfí re wiŋnigini, “Iníkí tñí re píní niwiárimí ná jfe onimíapí ananí niwaniréwi?” nurírí éf niŋweámáná ewé apámi dání oxí apíxí ipí maŋfípa tñí e rówapígfáyo nuréwapíyirí ⁴ ríxa niþiní nurárimáná Saimonomí re uriŋnigini, “Ipí ná mímí eŋe nání niñeámi nuri peyí íayo mĩnini nání ubení mamówárfiyí.” uríagi ⁵ Saimono re uriŋnigini, “Negí neamemeariŋoxini, sfá riyimi árwiyimi peyí ía wí nimínirífeniŋoinirí aniŋfí miní mépearíŋáná wífa neaógoí. E nerí aiwí joxí e yearíagi nání ye iwamífo mamówáraníwií.” nurírí ⁶ mamówáraná re eŋnigini. Ubení ú peyí obaxíyo nimudímorí ríxa aríkinimínirí yariŋagí niwínirí ⁷ wigí wíwaúmi ewé bíbámi ŋweagíwaú saní oyearáfpíyini wápiá niwiri awaú niþiri ubení nimíxearo ewéþxaúmi ikwiáraná ewéþxaú ríxa ná ínimínirí yariŋagi ⁸ Saimoni Pitao siŋwí e niwínirí nání Jisasoyá síkwí tñí e miŋfí xwíayo níkwírorí re uriŋnigini, “Ámináoxini, nioní íwí yariŋáoní enagi nání píní niñwiárimí uí.” nurírí ⁹ peyí aga xwé niñeáro nání o tñí xegí áamá níkumíxini peyí nání yariŋgfáwa tñí ududí níkaríníro ¹⁰ Sebediomí xewaxowaú Jemiso tñí xogwáo Jono tñí awaú Saimonomí níkumíxini peyí nání yariŋgfíwaú ení ududí ikárinaríná Jisaso Saimonomí re uriŋnigini, “Joxí wáyí mikárinípaní. Agwí re dání peyí nání yariŋfípaniŋfí áamá nání ení e néra uríarini. Áamá nioní níxídiþírfá nání wirímearíarini.” nurimáná

enáná ¹¹ awa ewé nimeámi nĩbĩro yáni e dání nayoaro ewé peyí amípí e nĩtĩmĩ omĩ nĩxĩda ugĩawixĩnĩ.

Ámá peyíyĩ tĩñĩ womĩ nanĩ imixĩñĩ nánĩrĩnĩ.

¹² Jisaso anĩ wĩyo nemerĩ anĩ bimĩ ñweañáná ámá wo —O peyíyĩ pĩpĩrĩmĩó yáñĩñorĩnĩ. O Jisasomĩ nĩwĩnĩrĩnĩ oyá sĩkwĩ tĩñĩ e sĩmĩmanĩ xwĩáyo nĩkwĩrorĩ waunĩ re urĩñĩnigĩnĩ, “Ámĩnáoxĩnĩ, joxĩ nanĩ nimixĩmĩnĩrĩnáyĩ ananĩ nanĩ nimixĩpaxĩrĩnĩ.” urĩagi ¹³ Jisaso wé nĩmoaurĩ omĩ seáyĩ e nĩkwĩarĩmáná re urĩñĩnigĩnĩ, “Nionĩ ‘Joxĩ nanĩ oimónĩnĩ.’ nĩmónarĩnĩ. Rĩxa nanĩ imónei.” uráná re enĩnigĩnĩ. Peyíyĩ apĩ rĩxa nanĩ imónáná ¹⁴ Jisaso “Ámá wĩyo nionĩ simixĩáyĩ nánĩ áwanĩ murĩpa ei.” nurĩrĩ ámá o Moseso enĩná ñwĩ ikaxĩ ragĩpĩ mé ámáyo xewanĩño áwanĩ nura emenĩgĩnĩrĩ e nurĩrĩ ámĩ re urĩñĩnigĩnĩ, “Amĩná apaxĩpánĩñĩ imónĩgĩáwa tĩñĩ e nánĩ nurĩ womĩ sĩwá nĩwĩnĩrĩ nanĩwĩ rĩdĩyowá nánĩ negĩ arĩo Moseso enĩná sekaxĩ nearagĩyĩ bĩ rĩdĩyowá siárirĩ joxĩ nanĩ imónĩfĩyĩ nánĩ áwanĩ rĩrĩ enĩ mĩnĩ wĩrĩxĩnĩ.” Jisaso sekaxĩ e urĩagi aĩ ¹⁵ xwĩyĩfá emĩmĩ amípĩ Jisaso yayĩñĩyĩ nánĩ yanĩ rĩxa ná jĩamĩ niwéa nemerĩ yarĩná oxĩ apĩxĩ obaxĩ omĩ arĩfá wianĩro nánĩ bĩro sĩmĩxĩ wiarĩñĩyĩ nanĩ oneaimixĩnĩrĩ bĩro nero o tĩñĩ e nĩpĩnĩro nĩñwearo e yayarĩná ¹⁶ o ínĩná ámá dĩñĩ meañe nánĩ nĩwayĩrĩ Gorĩxomĩ xwĩyĩfá rĩrĩmĩ wiagĩrĩnĩ.

Enĩ nĩnĩ sĩwĩmĩ enĩ womĩ nanĩ imixĩñĩ nánĩrĩnĩ.

¹⁷ O sĩfá wĩyĩmĩ ámáyo uréwapĩyarĩná ámá wa Parisiyĩ rĩnĩñĩyĩ wa tĩnĩ Gorĩxoyá ñwĩ ikaxĩ uréwapĩyarĩgĩfáyĩ wa tĩnĩ —Awa Garĩrĩ pĩropenĩsĩyo anĩ ayĩ ayo dání bĩmiro Judia pĩropenĩsĩyo anĩ ayĩ ayo dání bĩmiro Isĩrerĩyĩ anĩ xwé Jerusaremĩ dání enĩ bĩro egĩáwarĩnĩ. Awa Jisaso uréwapĩyarĩñe éf nĩñwearo arĩfá wiarĩná Jisaso ámá sĩmĩxĩ wiarĩñĩyo nanĩ owimixĩmĩnĩrĩ nánĩ enĩ sĩxĩ eánĩñĩ Gorĩxoyá pĩ ukĩkayonáná re enĩnigĩnĩ. ¹⁸ Ámá wa wigĩ ámá womĩ —O enĩ nĩnĩ sĩwĩmĩ yáñĩñorĩnĩ. Omĩ ikwianĩwĩyo nĩtĩro Jisaso nanĩ owimixĩnĩrĩ nimeámi nĩbĩro “Nimeámi nĩpáwirane Jisaso yá sĩmĩmanĩmĩnĩ anĩwĩ e owĩrĩraneyĩ.” nĩrĩro éfáyĩ ¹⁹ ámá obaxĩ anĩ fĩwĩ e pĩkwĩpĩkwĩ inĩñagĩfá óf nánĩ pĩfá nĩmegĩnĩro anĩwámĩ nimeámi nĩxéga nĩpeyĩro anĩ sĩfá tĩnĩñĩyĩ wĩ nĩpĩneayĩro dae nĩtĩmáná ikwianĩwĩna tĩnĩ gwĩ nĩyĩro ámá anĩyo ínĩmĩ epĩroyĩ egĩáyo áwĩnĩmĩ gwĩrĩ e e nĩmamówára nĩwepĩnĩro Jisaso sĩmĩmanĩ tĩñĩmĩnĩ táná ²⁰ Jisaso enĩ nĩnĩ sĩwĩmĩ enoyá ámá nĩnĩ xĩfó nánĩ dĩñĩ wĩkwĩroro “Jisaso ananĩ nanĩ imixĩpaxĩrĩnĩ.” wiaiwĩro yarĩñagĩfá nĩwĩnĩrĩ re urĩñĩnigĩnĩ, “Ámáoxĩnĩ, dĩxĩ fĩwĩ

yariŋɪpɪ rɪxa yokwarɪmɪ siini.” urána ²¹ Gorixoyá ŋwɪ ikaxɪ eániŋɪpɪ mewegɪ́áwa tɪni Parisiowa tɪni ikeagɪgwɪ re nɪrɪga ugɪawixɪni, “Ámá royɪ gorɪani? Gorixomi riperɪrɪ numearɪri yariŋɪ royoɪ? Ámá ɪwɪ yariɪgɪáyɪ yokwarɪmɪ yariŋɪ royɪ gorɪani? E yariŋɪyɪ sa Gorixorɪni.” rɪnarɪŋagɪa ²² Jisaso xegɪ dɪŋɪ tɪni adadɪ niwirɪ re urɪŋɪnigɪni, “Nioni náni segɪ xwioxɪyo dani pí náni dɪŋɪ e moarɪŋoɪ?” nurɪri ²³ re urɪŋɪnigɪni, “Ámá wo ɪwɪ ikárɪnɪŋɪ nioni yokwarɪmɪ wiánáyɪ, inɪmɪ imónɪŋagɪ náni ámá woxɪ sɪŋwɪ tɪni sɪŋwɪ wɪnɪpaxɪ menɪni. E nerɪ aiwi nioni ámá enɪ nɪni sɪwímɪ enɪ womɪ ‘Rɪxa nɪwiápɪnɪmearɪ dɪxɪ íkwianɪwɪ nɪmeámɪ ui.’ uránáyɪ, o nanɪ imónɪagɪ ámá nɪyɪnénɪ sɪŋwɪ tɪni sɪŋwɪ wɪnɪpaxɪrɪni.” nurɪri ²⁴ re urɪŋɪnigɪni, “Nɪyɪnénɪ nioni náni re naiwipɪrɪ, ‘Ámá imónɪŋo anani ámá xwɪá tɪyo dánɪyɪ ɪwɪ ikárɪnɪfápi enɪ anani yokwarɪmɪ wiipaxorɪani?’ naiwipɪrɪ náni píránɪŋɪ sɪŋwɪ nanɪpoyɪ.” nurɪri enɪ sɪwímɪ enomɪ re urɪŋɪnigɪni, “Nioni re rɪrarɪŋɪni, ‘Joxɪ nɪwiápɪnɪmearɪ dɪxɪ íkwianɪwɪ nɪmeámɪ anɪ e náni ui.’ rɪrarɪŋɪni.” urána re enɪnigɪni. ²⁵ O ámá nɪni sɪŋwɪ anɪgɪe dani rɪxa nanɪ nimónɪrɪ nɪwiápɪnɪmearɪ xegɪ íkwianɪwɪ sá wenɪna nɪmearɪ xwanɪwɪ níkwónɪmɪ nɪpeyearɪ Gorixomi seáyɪ e número xegɪ anɪ e náni úána ²⁶ oxɪ apɪxɪ nɪni óf níkárnɪro Gorixomi seáyɪ e numero wigɪ xwioxɪyo dani sɪrɪ nɪpɪkínɪro re nɪrɪga ugɪawixɪni, “Agwɪ xegɪ bɪ éagɪ rɪyɪ wɪnɪwɪni.” rɪgɪawixɪni.

Ripaiomɪ “Nixɪdei.” urɪŋɪ nánɪrɪni.

²⁷ Jisaso e dani nɪpeyearɪ nurɪná ámá nɪgwɪ takɪsɪ nani uráparɪŋɪ wo —O xegɪ yoɪ Ripaiorɪni. Xegɪ yoɪ ámɪ bɪ Matɪyuorɪni. O xegɪ opisɪ anɪyo éf ŋweanagɪ Jisaso sɪŋwɪ e nɪwɪnɪrɪ re urɪŋɪnigɪni, “Joxɪ nixɪdei.” urána ²⁸ o nɪwiápɪnɪmearɪ xegɪ amɪpɪ nɪni e pɪni nɪwiárɪmɪ Jisasomɪ uxɪdɪŋɪnigɪni. ²⁹ Jisaso nani xegɪ anɪyo aiwá xwé bɪ rɪyamɪ nerɪ ŋweanáná takɪsɪ nani nɪgwɪ uráparɪgɪá wa tɪni ámá wɪnɪyɪ tɪni nɪbɪro nawɪni awaú tɪni nɪŋweámáná aiwá nɪnɪro yarɪná ³⁰ Parisi wa tɪni Gorixoyá ŋwɪ ikaxɪ eániŋɪpɪ mewegɪ́á wo tɪni Jisaso nani wiepɪsarɪŋowamɪ anɪŋúmɪ ikaxɪ nurɪro re urɪgɪawixɪni, “Soyɪné takɪsɪ nani nɪgwɪ uráparɪgɪ́á awa tɪni ámá ɪwɪ yariɪgɪ́á wɪnɪyɪ tɪni pí nani inɪgɪ nɪro aiwá nɪro yariŋoɪ?” urɪagɪa ³¹ Jisaso ewayɪ xwɪyɪá rɪpɪ urɪŋɪnigɪni, “Ámá nanɪ yariɪgɪ́áyɪ nanɪ oneaimɪxɪnɪrɪ xwɪrɪ tɪŋɪ e nani warɪgɪ́árani? Oweo! Sɪmɪxɪ yariɪgɪ́áyɪnɪ xwɪrɪ tɪŋɪ e nani warɪgɪ́árini.” Ewayɪ xwɪyɪá apɪ nurɪri ³² re urɪŋɪnigɪni, “Nioni ámá wé rónɪŋɪ imónɪgɪ́áyɪ wigɪ yariɪgɪ́áyɪ rɪwɪmɪnɪ mamoro sanɪŋɪ imónɪro oépoynɪrɪ bɪŋámáni.

fwí yarigfáyf rfwíminí mamoro saníj f imóniro oépayinrí bñáriní.” uríjíniginí.

“Wiepísaríjowa pí nání aiwá ñwá mñwiráriní yaríjoi?” uríjá nániríní.

³³ Ámá wa Jisasomí re urígfawixíní, “Jono wiepísaríjowa íníná aiwá ñwá ñwiráriníro Goríxomí ríxíj uríro yayarígfáriní. Parisiwayá wiepísaríjowa ení axípi yarígfáriní. E nero aiwí joxí wiepísaríjófí aiwá ñwá bí mñwiráriní íníná aiwá níro inígfí níro yarígfáriní.” uríagfá ³⁴ Jiaso “Nioní gfí wiepísaríjáowa tñní ñweañáná awa aiwá ñwá ñweapaxímaní.” uríminirí nání ewayf xwíyí rípi uríjíniginí, “Ámá wo apíxí meámínirí aiwá imíxíyíf ámá aiwá apí nípírí nání bífáyf apíxí meáo síní ayf tñní ñweañáná aiwá ñwá ñwiráriníarfáriní? Oweo! ³⁵ E nerí aiwí apíxí meáo sía obaxí wí nórimáná enáná ámá wí omí wanínmíxáná íná ámá ayf dñj f sípí wiaríjagí nání aiwá ñwá ñwirárinípíríriní.” uríjíniginí. ³⁶ Xfo rapírapí síjúníj ímóníjagí nání ewayf xwíyíf ámí rípi uríjíniginí, “Ámá wo xegf rapírapf urú axeníjagí nívíniríná píróminirí nání xegf síjú nímearí naxerí píroaríjfraní? Oweo! Síjú naxeríná xwírfá ikíxeníjoi. Síjú ení naxerí píróánáyf urú yapí xíxeni axípi ímónínímeníjoi.” nuríri awa wígf eníná dání “Nene e neríná wé róníj nímonírane níperínáyf ananí Goríxo tñj e nání peyaníwáriní.” nira wagfápi síní yarígfápi tñní xwíyíf síj f tñní nawíní ikwieropíríxínirí ewayf xwíyíf e uríjíniginí. ³⁷ Ámí axí rípi re uríjíniginí, “Ámá wo re yaríjmaní. Memé wará síxí uríyo inígf wainí síj íwajfá yaríjmaní. E nerínáyf, memé wará síxí awá núpíyinirí wainí apí purí memé wará síxíwá xwírfá ikíxénirí eníjoi. ³⁸ Inígf wainí síjyfíf memé wará síxí síjyó íwajfá yarígfáriní.” uríjíniginí. ³⁹ Xfo yaríjfpí nání ámí ewayf xwíyíf rípi uríjíniginí, “Ámá gíyf inígf wainí pírfyf nínimáná síní síjyfíf nání wímónaríjfraní? Oweo, síní síjyfíf nání mívimóní ‘Pírfyf apániríní.’ rarígfáriní.” uríjíniginí.

6

Sabarfáyo “Ñwáriní.” ríníjfpí yaríj wígfá nániríní.

¹ Jiaso xegf wiepísaríjowa tñní Sabarfá wíyimi wítf omíjyó áwínímí ófyó nuróná wítf síyf yáníj f síj f yíyírímí nemáná mamíwí nání wé tñní xwíyíxwíyíf nírooro nígapaní warfná ² Parisi wa re urígfawixíní, “Soyfné sabarfáyo ‘Ñwáriní.’ ríníjyó pí nání aiwá nímiaga waríjoi?” uríagfá

³ Jisaso re uriniginini, “Mixi inayi Depito enina eniyi sini fa miroarini renoi? Oweoi, fa niroro aiwi sini nijfa mimoninoi. O tni ama xfo tni emearigfayf tni agwf niwirina ⁴ senfa anj Gorixo nani peaxf tayarigfiwami o nipawiri ‘Nwafarini.’ rininifayf, biskerfa Gorixo nani peaxf tayarigfayf nimeari niniri xegf ama nikumixiniri emearigfayo mini winiginini. Biskerfa peaxf tayarigfa api sa apaxipanini imonigfawani anani nipaxirini.” nuriri “Depito e yarina Gorixo mixf wi muripa enj enagi nani gf wiepisarinjowami pi nani mixf urarinoi?” urimniri nani e nuriri ⁵ “‘Sabarfayo ayf ananirini.’ ripaxofani?” oyaiwipoyiniri re uriniginini, “Ama imoninjaoi Sabarfayo xiawonirini.” uriniginini.

Wé kirinj enj womi nanj imixinj nanirini.

⁶ O Sabarfá amf wiyimf rotú anjyo nipawiri uréwapiyarfina amá wo —O xegf wé náú kirinj enorini. O eni e njwanána ⁷ Gorixoyá njw ikaxf eáninjpi mewegfa wa tni Isireriyfya Parisiyf rininifayf wa tni Jisaso amá wé kirinj enomi nanj imixána none xwiyfa oumeaaraneyiniro omi xwayf niwiniro njwanagfa ai ⁸ Jisaso awa xfomi “Xwiyfa oumeaaranyi.” niyaiwiro njwanagfa nani dinj adadf niwiri amá wé kirinj enomi re uriniginini, “Niwiafnimeami nibiri amáyo awini e ronapei.” uragf o niwiafnimeami nibiri awini e roána ⁹ Jisaso amá e awi eánigfayo re uriniginini, “Nioni yarinj bi oseaimini. ‘Sabarfayo nanj niwirináyf, ayf ananirini.’ riyaiwiarinoi? ‘Sipi niwirináyf, ayf ananirini.’ riyaiwiarinoi? ‘Sabarfayo amá nanj oimónfpoyniri nanj nimixirináyf, ayf ananirini.’ riyaiwiarinoi? ‘Amáyo xwirfa nikixerináyf, ayf ananirini.’ riyaiwiarinoi?” nuriri ¹⁰ amá e éf njwanagfa niyonf sinwf niwinimemána wé kirinj enomi re uriniginini, “Dixf wé irú pfmixei.” uragf o e éána re eniginini. Xegf wé nanj imoninjiginini. ¹¹ Xegf wé nanj imonifagi Parisiowa sinwf e niwiniro wigf xwioxfyo dánf rfáninjf niwóroa úagf nuro wigfpi jfami dánf re ringfawixini, “None Jisasomi pi wipaxirini?” ringfawixini.

Xfo nani waf wurimeiprfawami rfepeanj nanirini.

¹² Ina Jisaso xano Gorixomi xwiyfa ririmf wimniri dfwf minjyo nipeyiri sfá ayimi Gorixomi xwiyfa nura nuri ¹³ rixa wfáni wónána “Wiepisarinjyf obfpoi.” niri ayo wé wúkaú síkwf waúmini nifpearf “Nigf waf nurimeiprfoyfnerini.” uriniginini. Amá wé wúkaú síkwf waú rfepeanowa wigf yof rowarini. ¹⁴ Saimono, omf Jisaso

yoʻʻ ami bi Pitaoyi wʻriṅorini. O tʻni omi xogwáo Adiruo tʻni Jemiso tʻni Jono tʻni Piripo tʻni Batoromuo tʻni ¹⁵ Matiyuo tʻni Tomaso tʻni Arʻpiasomi xewaxo Jemiso tʻni Saimono tʻni —O xegʻ yoʻʻ bi Seretoyi riniṅorini. O tʻni ¹⁶ Jemisomi xewaxo Judaso tʻni Isikarioti dāṅʻ Judaso tʻni —O Jisaso nāni miyʻ uriniṅorini. O tʻnirini.

Ámáyo uréwapiyiri nanʻ imixiri enʻ nānirini.

¹⁷ Jisaso amá xʻo rʻpeáowa tʻni dʻwʻ miṅʻyo dāni nʻwero ayoxʻ nanʻ e rówapána oxʻ apixʻ obaxʻ ínina xʻomi xʻdarigʻáyʻ tʻni amá obaxʻ Judia pʻropenʻsʻyo dāṅʻyʻ tʻni wigʻ anʻ xwé bi Jerusaremʻ dāṅʻyʻ tʻni amá émáyʻ anʻ biaú Taiayi riniṅʻpʻ tʻni Saidoniyʻ riniṅʻpʻ tʻni —Anʻ apiaú rawirawá imanʻ tʻni anwi e ikwʻróniṅʻpiaúrini. Anʻ apiaúmi dāṅʻyʻ tʻni ¹⁸ ayʻ Jisasomi arʻá wianiro bʻmiro negʻ sʻmʻxʻyʻ nanʻ oneaimʻxʻiniri bʻmiro oxʻ apixʻ imʻó diṅʻ xixérori xixeaniṅʻ wirʻ egʻáyʻ bʻmiro éána o imʻó mʻxʻ umáiniri amá niyonʻ nanʻ nimixa uri yarʻná ¹⁹ oxʻ apixʻ nʻni oyá enʻ sʻxʻ eániṅʻpʻ amá niyonʻ píranʻiṅʻ imixariṅʻagi nʻwiniro ayʻ eni nʻbʻro omi wé amáʻ rónaniro egʻawixini.

“Yayʻ seainiri diṅʻ sipi seairi éwinigini.” uriniṅʻ nānirini.

²⁰ Jisaso xegʻ wiepʻsariṅʻyo siṅwʻ nʻwiga nuri re uriniṅʻigini, “Seýné amipí nāni dʻwʻ ikeamónarigʻáyʻné Gorixo xʻo xegʻ xwioxʻyo mʻmeámʻ neri seamenʻweanʻe páwipʻrʻa nāni yayʻ seáyʻmi dāni oseainini. ²¹ Aiwá nāni agwi ríná dʻwʻ ikeamónarigʻáyʻné anani aiwá niro agwʻ imi seayiri epʻrʻa nāni yayʻ seáyʻmi dāni oseainini. Agwi seýné diṅʻ sipi niseairi ṅwʻ oeáʻri aiwi rʻwéná Gorixo píranʻiṅʻ seamenʻweanʻe nʻpáwiro niṅʻwearʻnáyʻ rʻpʻá rʻpʻrʻa nāni yayʻ seáyʻmi dāni oseainini. ²² Seýné amá imóniṅʻaoni nixʻdarigʻáyʻné enagi nāni amá wa sʻmʻ tʻni seairi xegʻ wúmi nāni mʻxʻ seaxʻdowáʻro ikayʻwʻ niseairi ro segʻ yoʻʻ xwʻraimʻmʻ seairi ro seaáná xwʻrʻa mimónipani. ²³ Amá wí sipi e seaikárarʻiṅʻa nʻwiniṅʻnáyʻ, re yaiwʻrixiṅʻi, “Nene sipi neaikárarʻigʻápa wigʻ xiáwowa eni Gorixoyá wʻá rókiamoagʻáwami sipi wikáragʻárʻani?” niyaiwiro seýné idána anʻnamʻ niṅʻeyiróná Gorixo nanʻ wí seaiapʻnʻá enagi nāni nʻmawiri nʻxeamori yayʻ seáyʻmi dāni néra úʻrixiṅʻi. ²⁴ E neri aiwi seýné amipí wí mimúroniṅʻpa egʻáyʻné anigwini aweyi! Sʻá wiyi seýné majʻá seaóriniṅʻirini. Agwi ríná amipí yayʻ seainipaxʻ imóniṅʻpʻ rixa nimearo sirʻ munʻ niṅʻwearo aiwi rʻwéná rʻniṅʻ meapʻrʻá enagi nāni diṅʻ sipi seaíwiniṅʻi. ²⁵ Anigwi ínina aiwá niro agwʻ imi seayiri yarigʻáyʻné, aweyi! Sʻá wiyi seýné majʻá seaóriniṅʻirini.

Ríwéná Gorixoyá xwioxíyo mipáwí agwíná epírfa nání dñí sípí seaíwínigini. Anigwí yayí ero ríptá ríro yarígíáyíné, aweyi! Sfá wíyi seyíné majfá seaórínfárini. Ríwéná Gorixo ámáyo píráníñfí umenweante mipáwipa neríná dñí sípí niseairí ñwí eapírfa enagí nání dñí sípí seaíwínigini. 26 Seyíné ámá nñí seáyimí seameararígíáyíné, aweyi! Sfá wíyi seyíné majfá seaórínfárini. Eníná segí seáwowa mimóní wfá rókiamoagfáwami seáyimí umearagfápa agwí seyíné ení seáyimí seameararíná dñí re niyaiwiro, ‘Nene ení ámá Gorixoyá mimónípa enagwí nání oyá xwioxíyo páwianfáwamaní.’ niyaiwiro dñí sípí seaíwínigini.

“Sfímftñí seaiarígíáyí nání wá oseaurini.” uríñfánirini.

27 “E níriri aiwi seyíné arfá niarígíáyíné re éfrixini. Ámá seyíné wikí seaónígíáyo nání seaimóniri ámá sfímftñí seaiarígíáyo nanfí wimixiro 28 ámá ikayfíwí tñí niramixiri seararígíáyo Gorixo píráníñfí owimixiniri ero ámá xwiraimimí seararígíáyí nanfí oimónípoyiniri Gorixomi yaríñfí wiro éfrixini. 29 Ámá wo marípñwíyo midáni reáaná ámi midáni ení ananí xe reáwínigini. Ámá wo dixí iyfá nírírápírnáyí, xe onírápini dixí sorfá ení ‘Xe onírápini.’ yaiwírinxini. 30 Ámá gíyí gíyí yaríñfí síánáyí, ananí mñí wirí gíyí gíyí rírápíáyo ímf tñí ‘Ámi niapípoi.’ murípa eri éfrixini. 31 ‘Ámá e oniipoyi.’ yaiwiaríñfípa joxi ení e wiírinxini. 32 Joxi re niyaiwirínáyí, ‘Ámá nioní nání wimónaríñfíyí nánini nimónarini.’ niyaiwirínáyí, ámá gíyí seáyimí rimepírfarini? Oweoi! Ámá fwí néra warígíáyí aí ámá wiwaníñfíyí nání wimónaríñfíyí nání wimónaríñfíni. Ayínáni seyíné nání wimónaríñfíyí nánini niseaimónirínáyí, weyí ámá wí seamearípírfámani. 33 Seyíné ámá nanfí seaimixarígíáyoní nanfí níwimixirínáyí, weyíyí ámá gíyí seamearípírfárini? Oweoi! fwí néra warígíáyí aí ámá nanfí wiarígíáyo xixeni nanfí wiarígíárini. Ayínáni ámá seyíné nanfí seaimixarígíáyoní nanfí níwimixirínáyí, weyíyí ámá wí seamearípírfámani. 34 Seyíné woxi ‘O idána ámi xixeni niapípaxíni.’ yaiwiaríñfíyoní mñí níwirínáyí, weyíyí ámá gíyí seamearípírfárini? Oweoi! Ámá fwí yarígíáyí aí wigí wfami ‘Idána ámi xixeni neiapípaxíni.’ yaiwiarígíáyo mñí wiarígíárini. Ayínáni woxi ‘O idána ámi xixeni niapípaxíni.’ yaiwiaríñfíyo mñí níwirínáyí, weyíyí ámá seamearípírfámani. 35 Ámá seyíné sfímftñí seaiarígíáyí nání seaimóniri nanfí wimixiro amípí wí mñí níwiríná ‘Xfóyá ení oniapini.’ mnyaiwipa éfrixini. E nerónáyí, niaíwí Ñwáfá seáyí émi ñweañoyá nimóniro

oyá naní wí meapíríárini. Seyíné xíoyá niaíwí enagi nání ámá xíomí yayí mīwííáyo t́ni sípini yarigíáyo t́ni wá wianaríñpa éríxini. ³⁶ Segí ápo ámáyo ayá nurimíxiro yaríñpa seyíné ayá nurimíxiro éríxini.

Ewayí ikaxí siyikwí nání uríñ nánírini.

³⁷ “Joxí ámá wo yaríñagi síñwí níwinírná ‘O sípí yarini.’ mīrīpani. E neríñáyí, joxí nání Goríxo ‘O sípí yarini.’ rínfámani. Joxí ámáyo xwíyíá mumearīpani. E neríñáyí, Goríxo xwíyíá rīmearínfámani. Joxí ámá wí íwí sífápi yokwarímí níwíiríñáyí, Goríxo ananí joxíyáyo yokwarímí siiníárini. ³⁸ Joxí ámáyo mīni níwirírná sípí mīwipa nerí yaríñpa Goríxo mīni siapíníárini. Ámáyo mīni níwirírná ‘Xwé owimíni.’ yaiwiro aiwá síxí ímímí neróná síxí úroro wé t́ni kisíkísí ero nemáná ríxa níyurínwíáná mīni níwiróná xegí iyíáyo wíároarigíápa Goríxo ení xíxeni e mīni siapíníárini. Amípi xíxeni joxí wiaríñpa Goríxo xíxeni e siapíníárini.” uríñnigini.

³⁹ Jisaso xegí wiepísaríñyí nioní uraríñá jíayí aríá nīkeamoro ámá síñwí supáríñí imónipíríxiníri ewayí xwíyíá rīpi uríñnigini, “Seyíné ‘Síñwí supáríñí wo wíomí ananí nīpemeámí ótyo uníñoi.’ ríyaiwiaríñoi? Awaú níwaúni xwáríñwíyo eainípsíí.” nuríri ⁴⁰ xíoyá wiepísaríñí seáyí e nímoníro wigí dīñyó dání ananí epíríxiníri re uríñnigini, “Niaíwowa uréwapíyaríñomi seáyí e múronarigíámani. Xámí nuréwapíya numáná enáná uréwapíyaríño t́ni xíxeni imónarigíárini.” nuríri ⁴¹ xíoyá wiepísaríñyí íwí ayí yarigíáyí ṕni mīwíarípa nero ámá wí yarigíáyí náníni “Ṕni wíarípoyí.” urípíríxiníri ewayí xwíyíá ámi bí rīpi uríñnigini, “Segí síñwíyo íkíá xwé wáníñí ñweañagi aí síñwí mainenípa nero díxí imónígíáyí womí síñwí síyikwí onímíá bí ñweañáná pí nání síñwí wíni_mearígíárini? ⁴² Íkíá xwé awá segí síñwíyo ñweañagi síñwí mainenípa nerírná arige nerí díxí imónígíá omí ‘Síñwí síyikwí onímíá ñweañápi oríméámíni.’ uríríárini? Naní rírí sípí rírí yaríñoxini, íkíá xwé joxíyá síñwíyo ñweañwá emí nímamónímáná síñwí píraníñí nanímáná díxí ríríxíméáoyá síñwíyo onímíá ñweañápi ananí mearíárini.” uríñnigini.

Ewayí ikaxí íkíá sogwí nání uríñ nánírini.

⁴³ Xegí wiepísaríñyí píraníñí nero onweápoyiníri ewayí xwíyíá ámi bí rīpi uríñnigini, “Íkíá síyíwí ríñína sogwí naní wearíñmani. Íkíá onagwá enína sogwí sípí wearíñmani. ⁴⁴ Ámá íkíá sogwí wenagi níwinírnáyí dīñí ‘Íkíá yof ayó ríñíñí iyí ríwení?’ yaiwiarigíárini. Íkíá

pikí sogwí nídírínáyí enwixíyo darigfáraní? Wainí sogwí nídírínáyí ará ekirikwíyo darigfáraní? Oweoi! ⁴⁵ Ámá nanfíyí wigí xwioxíyo dání dñjí nanj moro píraníñj néra uro yarigfáriní. Ámá sipíyí wigí xwioxíyo dání dñjí sipí moro fíwí néra uro yarigfáriní. Ámá xwíyífá nírírínáyí xwioxíyo dání sipí náníní dñjí nímoríná sipíní rarigfáriní. Nanj náníní nímoríná nanjíní rarigfáriní.” uríñiniginí.

Ewayí ikaxí sñjá anj mirarigfíwau nání uríñj nániríní.

⁴⁶ Ewayí xwíyífá ámí bí rípi uríñiniginí, “Pí nání ‘Ámínáoxíní, Ámínáoxíní,’ níníríro aiwí nioní seararíñapí mepa yaríñoi? ⁴⁷ Ámá gíyí gíyí nioní tífámíní níbíro nioní searfápi arfá níníro xíxeni axípi yarigfáyí ‘Ámá ónñj rimóníní?’ oyaiwípoyínírí ewayí xwíyífá bí nírírí síwáníñj oseaimíní. ⁴⁸ Ámá o sñjá anj nímíríríná xámi sñjá níta yapíríe xwífá sewiáríóníñj xapíxapí nímírí enj tíní íníní nímiga nívémáná sñjá yapíníñagí nívíníríñe dání sñjá piará níkíkíróa niyapírí anj miraríñóníñj imóníñoi. Iníá xwé neáísáná iniígí waxí nívewéríná anjwámi nímíákwírí píneámínírí éfíyí o píraníñj míríñj enagí nání wíñwí wí mimeañiniginí. ⁴⁹ E nerí aiwí ámá gíyí gíyí nioní searfápi arfá níníro aí xíxeni axípi mepa yarigfáyí ámá róníñj imóníñoi. O anj nímíríríná sñjá piará yapíníñe dání sñjá níkíkíróa yapíní nání xwífá bí mímí úrapí xwífáyoni seáyí e níta nípuri mírírífíyí iniígí waxí nívewapírí miákwíáná anjíní iniígíyo nípíneamioari anípá imónáríñiniginí.” nurírí “Nene ení Jisaso nearfípi nívíáíkiríná anjwá yapí Goríxo anípá neaimíxínfárfání?” oyaiwípoyínírí nání ewayí xwíyífá api uríñiniginí.

7

Porisí woyá omíñj wíiaríñomi nanj imíxíñj nániríní.

¹ Jisaso, oxí apíxí arfá wíaríná xwíyífá api nípíní nurárímáná anj wíyo xegí yoí Kapaneamíyo nání nurí ñweañáná ² wauyí porisí ámíná imóníñj woyá ámá xínáíníñj nímónírí omíñj wíiaríño —O porisí ámíná imóníño dñj síxí wíñoríní. O símíxí nerí ríxa nípémínírí yaríná ³ “Jisaso níbírí anj apimi ñweaní.” rínaríñagífa arfá e nívírí Judayí ámíná wa Jisasomí owíríméápoyínírí re uowáríñiniginí, “Soyíné nuro gí inókíníñj omíñj níiaríñj ro nání yaríñj re nívíípoyí, ‘Joxí ananí níbírí oyá xínáíníñj nímónírí omíñj wíiaríño ríxa nípépxí yaríñagí nání píraníñj wímíxíréní?’ yaríñj e nívíípoyí.” uowáráná ⁴ awa nuro Jisasomí nívímearo wauní ríxíñj re urígíawíxíní, “O émayí wo

enagí aiwi píráníjé neaiariño enagí nání joxí nǎbiri oyá xínáiníjé omíjé wiiariñomi píráníjé wimixiyi. ⁵ O Judayene diñé nǎneariñariri negí rotú añé jáyé mirani nání neaiariñorini.” urágtá ⁶ Jisaso awa tǎni nuro porisí áminá imóniño yá añé tǎjé e añwi e rémóaná porisí áminá imóniño xegí ámá níkumixiniri emearígtá wami re uowáriñiniginí, “Jisasomi nǎwimeari Porisí áminá imóniño re nearowáriño urípoyi, ‘Ámináoxini, nioni siní upupígté siaríná nanímani. Nioni ámá nanoni siñagwini. Joxí nioniyá añíyo wí fwiapíparímani. ⁷ Xámi níwaníñoni ‘Ámá nanoni menini.’ níyaiwiniri nání joxí sirímeáminiri mǎbírini. Ayínáni díxé roñe dání pǎné ráná gí omíjé niariño ámi naní imóniñojó. ⁸ Nioni ámá ‘Omíjé ayí ayí ei.’ nírarígtowami ínimi wuríniñini. Nioni ení porisí wa ínimi nuríniño. Gí porisí womí ‘Joxí añé ut.’ uráná sa waríñirini. Womí ‘Bei.’ uráná sa xixeni baríñirini. Gí inókíníjé omíjé niariñé womí ‘E ei.’ uráná xixeni yaríñirini.’ Jisasomi e urípoyi.” uowaráná ⁹ awa nuro Jisaso tǎni óf e órórí niníro e uráná Jisaso ududí níwiri níkinímóniri oxí apíxé epíroyí nero númi uxídígtáyo re uriñiniginí, “Wauyí porisí áminá imóniño diñé nínikwírori yaríñípa nígté Isireriyíné aí woxí nioni diñé xixeni mǎnikwíroariñini.” uráná ¹⁰ xwiyíá uowarénapíáwa ámi wigí añé e nání nuro xegí omíjé wiiariño ríxa ámi naní riwo ñweanagí wíniñíawixini.

Íwí síkíñé píyí womí “Wíapíni meai.” uriñé nánirini.

¹¹ Jisaso wauyí porisoyá omíjé wiiariñomi píráníjé nímixiri ríxa sǎá wí óráná o añé bimi yoí Neniyi riniñíyo nání nurí xegí wiepísariñowa ení o tǎni nuro ámá oxí apíxé obaxí nawini nuro ¹² añé apimi ákíñá fwi e rémoaníro yaríná Jisaso weníjé éyí wíniñiniginí. Ámá píyí wo — O siní íwí síkíñorini. Xexirímeáo wo mayorini. Xínái apíxé anirini. Omí xínái tǎni oxí apíxé e dání obaxí tǎni xwíá weyaníro añé apimi dání nímeámi fwiapariñagí Jisaso siñwé e níwiniri ¹³ píyomi xínáimi wá níwianiri re uriñiniginí, “Nwí eariñíyí pǎni wíarei.” nuriri ¹⁴ añwi e níbiri íkwianwé píyo wenínamí fá níxiriri ámá nímeámi warígtáyí sa e rówapíñáná o píyomi re uriñiniginí, “ ‘Íwí síkíñé roxini, ríxa wíapíni meai.’ rirariñini.” uráná re eníñiginí. ¹⁵ Píyo níwíapíni meari éf níñweari iwamíto pǎné raríná Jisaso ámi xínái tǎjé e uwáriaríná ¹⁶ ámá níni wáyí níkariníro Gorixomi seáyí e numeróná re rígtawixini, “Gorixoyá wíá rókiamoariñé seáyí e imóniñé wo riwo níneauowarénapíyíño? Gorixo Isirerene nání diñé nímori

arirá neainínfa nání riwo ríneaurowárenapíyínoí?" níriro e yaríná ¹⁷ Jisaso e éfpi nání xwíyá Judayf anj niyoni yanf niwéa nurí midimídání eni rinímenjínigini.

Jono xegf wiepísarijowa waúmi Jisaso tñf e nání urowáríjfnánirini.

¹⁸ Jono xegf wiepísarijowa Jisaso éf api nípiní nání áwanf uráná ¹⁹ o xegf wiepísarijfn waúmi "Eini." nuriri Áminá Jisaso tñf e nání re urowáríjfnigini, "Nuri yaríjfn re wípiyi, 'Joxi nání Jono "Níbinfárini." neararíjoxirani? Wo ámi rfwíyo binfo nání siní xwayf naniri jweanfwarani?" Nuri yaríjfn e wípiyi." urowártafi ²⁰ awaú nuri Jisasomi re urémeagfisixini, "Jono wayf níneameaia waríjfo joxi tfe nání re yearowáríjfo, 'Omi yaríjfn re wípiyi, 'Joxi Jono 'Rfwíyo níbinfárini.' neararíjoxirani? Wo rfwíyo binfo nání siní xwayf naniri jweanfwarani?" yaríjfn e wípiyi.' yearowáríjfo." uráná ²¹ axiná Jisaso áma simíxf xixegfni yarígfáyo nanf imíxiri síjwfw supárgfá obaxíyo síjwfw aníprí nání wiri imífo ámayo xixéroaríjfyo míxf umáiniri neri ²² awaúmi re uríjfnigini, "Awagwí nuri amípi níni nioni re yaríná síjwfw naniri aría niri éfíyfn nání Jonomi áwanf urípiyi, 'Síjwfw supárgfáyf ámi síjwfw aniro síkwf ikf egfáyf ámi anj ero peyíyf tífáyf wígf wará nanf iníro aría prónígfáyf ámi aría ero áma péfáyf ámi wiápnímearo áma sípiyo xwíyá yayf winípaxípi aría wiro yaríjfo.' urípiyi." nuriri ²³ re uríjfnigini, "Rípi eni urípiyi, 'Yeáyf neayimíxemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfo e enfárini. E enfárini.' yaiwíarígfápi tñni xixeni mepa yaríjtafi síjwfw nínaniri aiwi nóreámioari díjfn mnikwíropa neri 'Ayf omani.' mýaiwipani. Áma e yarígfá gíyf gíyf Goríxoyá díjfn tñni yayf winípaxíyfrini. Jonomi e urípiyi." uríjfnigini.

Jisaso Jono nání uríjfnánirini.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wiepísarijowau ríxa úaná, o áma e epíroyf egfáyo Jono nání re uríjfnigini, "Xámi seyíne Jonomi síjwfw wínaníro nánf áma díjfn meanje nání nuróna pí áma síjwfw wínarígfawixini? Áma enj meáníjfn imíjfn yaríná wakwíjwfw wíjwfw nínearfíjfn imóníjfn womí síjwfw wínaníro ríwarígfawixini? Oweoi! ²⁵ Aga pí áma síjwfw wínaníro warígfawixini? Áma rapírapí yarapayf enj wú yíníjfn womí wínaníro áma díjfn meanje nání ríwarígfawixini? Oweoi! Áma rapírapí yarapayf naníni níyíníro jweagfáyf míxf ináyíyá anjfyo jweaarígfárini. Áma díjfn meanje jweaarígfámani. ²⁶ Aga pí áma síjwfw

winan̄iro wariḡfawix̄ini? Gor̄xoyá wá rókiamoar̄iñf̄ wom̄i s̄iñw̄f̄ winan̄iro riwariḡfawix̄ini? Oyi, wá rókiamoar̄iñf̄ wom̄i s̄iñw̄f̄ winan̄iro uḡfá aiw̄i Jono ámá yeáyf̄ seayim̄ixemean̄fa nán̄i xw̄fá piax̄fyo dán̄i iwiaron̄fo nán̄i wáf̄ ur̄imem̄in̄ri nán̄i uowár̄enap̄iñf̄ enaḡi nán̄i o Gor̄xoyá wá rókiamoariḡfá n̄iyoni x̄ixeni imón̄iñoman̄i. Seáyf̄ e múron̄or̄ini. ²⁷ Jono nán̄i Bikw̄f̄ Gor̄xoyáyo r̄fwam̄iñf̄ re n̄ir̄in̄ri eán̄ini, ‘Gor̄xo xeḡf̄ xewaxom̄i re ur̄iñ̄iniḡini, “Nioni ḡf̄ xw̄iyfá yan̄f̄ wiowár̄im̄f̄áo jox̄i xám̄i n̄ir̄imearī ámá n̄isan̄ri ep̄r̄i nán̄i ófn̄iñf̄ n̄isimoia un̄fa nán̄i uowár̄im̄f̄ar̄ini.” ur̄iñ̄iniḡini.’ R̄fwam̄iñf̄ e n̄ir̄in̄ri eán̄ini.” nur̄iri ²⁸ re ur̄iñ̄iniḡini, “Nioni searar̄iñ̄ini. Jono ámá yeáyf̄ seayim̄ixemean̄fa nán̄i ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄i iwiaron̄fo nán̄i ófn̄iñf̄ imon̄o enaḡi nán̄i ámá n̄fn̄i aiw̄i wo Jonom̄i seáyf̄ e imón̄ini nán̄i x̄ir̄iḡfáman̄i. E ner̄i aiw̄i ámá ḡiyf̄ ḡiyf̄ nioni n̄ix̄d̄iro Gor̄xoyá xwiox̄fyo páwiro yar̄iḡfáyf̄ xw̄iyfá nioni nán̄i wáf̄ nur̄imeip̄r̄ipi xw̄iyfá Jono wáf̄ r̄im̄en̄f̄pimi seáyf̄ e imón̄iñaḡi nán̄i ámá ayf̄ on̄f̄pi aiw̄i Jonom̄i en̄i seáyf̄ e imón̄iñoi.” ur̄iñ̄iniḡini. ²⁹ Ámá n̄fn̄i t̄fn̄i takis̄f̄ nán̄i n̄igw̄f̄ nearápar̄iḡfáyf̄ t̄fn̄i Jono wáf̄ ur̄imearīñaḡi ar̄fá n̄iwiwo n̄isan̄iro Jono wayf̄ umeaiar̄fná rip̄i ur̄iḡfán̄iñf̄ imón̄ini, “Gor̄xox̄i wé rón̄iñox̄i óf̄ nene uȳn̄iñ̄ini yar̄iñwaéne nán̄i imófp̄i x̄ixeni neamoí̄r̄ini.” ur̄iḡfán̄iñf̄ imón̄ini. ³⁰ E ner̄i aiw̄i Parisiowa t̄fn̄i ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñf̄ipi meweḡfáwa t̄fn̄i Jono wayf̄ oneameain̄ri s̄iñw̄f̄ m̄iw̄in̄ipa neróná am̄ipi Gor̄xo ‘Awa oépoi.’ yaiw̄if̄pimi r̄fw̄f̄ umoḡfawix̄ini. ³¹ Jisaso ám̄i re ur̄iñ̄iniḡini, “Ewayf̄ xw̄iyfá pípi n̄ir̄iri ámá agw̄i r̄iná ñweḡfáȳfné ámá wo wo Gor̄xo seȳfné nán̄i uowárar̄iñaḡi aiw̄i seȳfné m̄iseaimón̄ar̄iñf̄ȳfné nán̄i ‘Aȳfn̄iñf̄ imón̄ini.’ r̄im̄fn̄i? Seȳfné p̄in̄iñf̄ imón̄iñoi?” nur̄iri ³² re ur̄iñ̄iniḡini, “Seȳfné niaíw̄f̄ r̄ipián̄iñf̄ imón̄iñoi. Niaíw̄f̄ bia maker̄fá t̄ñf̄ e n̄ifá neróná niaíw̄f̄ b̄fbiam̄i r̄faiwá re urar̄iñoi, ‘Nepiane web̄f̄i rar̄iñagw̄i aí sepiaȳfné s̄im̄in̄iñf̄ m̄iyar̄iñoi. Nepiane ñwapé rar̄iñagw̄i aí sepiaȳfné ám̄ix̄fá b̄i m̄iyar̄iñoi.’ r̄inar̄iḡfápián̄iñf̄ imón̄iñoi. ³³ Seȳfné re eḡfápi nán̄i ewayf̄ xw̄iyfá ap̄i searar̄iñ̄ini. Seȳfné Jono wayf̄ n̄ineameaia war̄iño n̄ib̄ir̄fná aiwá nan̄f̄ m̄in̄ipa eri iniiḡf̄ wain̄f̄ m̄in̄ipa eri yar̄iñaḡi s̄iñw̄f̄ n̄iw̄in̄iro nán̄i ‘Ámá royf̄ im̄fó x̄ixéroar̄iñor̄fani?’ rar̄iḡfár̄ini. ³⁴ Seȳfné ámá imón̄iñáoni en̄i n̄ib̄ir̄fná aiwá n̄ir̄i iniiḡf̄ n̄ir̄i yar̄iñaḡi n̄inan̄iro nán̄i re rar̄iḡfár̄ini, ‘O aiwá en̄f̄ ner̄i nar̄iñor̄ini. Iniiḡf̄ wain̄f̄ en̄i nar̄iñor̄ini. Ámá takis̄f̄ nán̄i n̄igw̄f̄ nearápar̄iḡfáwa t̄fn̄i ámá f̄w̄f̄ yar̄iḡfá w̄in̄iyf̄ t̄fn̄i n̄ikum̄ix̄in̄ri emear̄iñor̄ini.’ rar̄iḡfár̄ini. ³⁵ E ner̄i aiw̄i ox̄f̄

apixí wíni wíni dñí píránñí nenwípero Jono tñi nioní tñi nání ‘Awaú naní yarñí.’ yaiwiarígríní.” urñínigñí.

Íwí inarñí wími yokwarímí wiñí nániríni.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomí yarñí re wiñínigñí, “Joxí ananí nioní tñi gí aníyo aiwá naniréwi?” uríagi Jisaso oyá aníyo nípawiri aiwá naniri nání wigí yarígrápa xwápiyi níkrómáná nawíní aiwá naríná re enñínigñí. ³⁷ Apixí íwí inarñí wí, aní apimí ñweañí “Jisaso Parisioyá aníyo niñwearí aiwá naríní.” rinarñíagi aríá e níwiri sñá tñí sixí imíxinñí wá iniígrí dñí naní eaarñí bí iníwá nimeámí aní iwámí nípawiri ³⁸ Jisaso síkwí tñí e ríwí ríwámíní éf nírómáná ñwí nearíná xegí sñwiríxí Jisaso oyá síkwí sosíayo níyori í xegí dñí sepiá tñí kwíkwírímí neri síkwíyo kíyí nímiaúnirí iniígrí dñí naní eaarñípi níwayímómáná gñí níwiri e yaríná ³⁹ Parisio, Jisasomí imání ikaxí uríto apixí í e wiarñíagi níwínirí iními re rñínigñí, “Ámá ro nepa Goríxoyá wá rókiamoaríño enánáyí, apixí fá wiapiyimíxarñí nání xixeni níjía re imónipaxoríní, ‘Í apixí íwí inarñí wíríní.’ yaiwipaxoríní.” Parisio iními dání e yaiwinaríná ⁴⁰ Jisaso o xwioxíyo dání e yaiwiarñíagi adadí níwiri re urñínigñí, “Saimone, xwíyá bí orírímíní.” uríagi o re urñínigñí, “Nearéwapiyaríñoxíní, ananí nireí.” uríagi ⁴¹ Jisaso ewayí xwíyá rípi urñínigñí, “Ámá womí ámá waú níbiri nígwí urápígrísisixíní. Wíto K500.00 urápírí wíto K50.00 urápírí neri niñweagísisáná ⁴² awaú ámi xíomí míwipa enáná o níwaúminí ayá nurímíxírí nígwí mñí wiñípi nání dñí peá nímorí kíkíá enñínigñí. Ayínání awaú go nígwí mñí wiño nání xwapí wimóníníño?” uríagi ⁴³ Saimono re urñínigñí, “Nígwí K500.00 urápíño, o xwapí wimóníníño.’ nímonaríní.” uríagi Jisaso re urñínigñí, “Joxí dñí xixeni nenwíperi raríñí.” nurírí ⁴⁴ apixí tñámíní níknímónímáná Saimonomí re urñínigñí, “Apixí rí nioní niarñí rí sñwí wínei. Nioní díxí aníyo íwiapánáyí joxí negí yaríñwápa mñí iniígrí bí síkwí sosíá ígrá eánímínirí nání mñiapíni. E neri aiwí apixí ríyí gí síkwí sosíayo sñwiríxí tñí ígrá nínearí xegí dñí sepiá ení tñí níkwíríñoí. ⁴⁵ Joxí ámá xwíyá báná negí yaríñwápi kíyí mñímiaúníni. E neri aí í nioní níwipírí ñweááíná dání síkwí sosíayo kíyí nínímiaúga waríní. ⁴⁶ Joxí negí yaríñwápa yayí mñinipa neri raní bí mñíyo mñíwayímóni. E neri aiwí apixí ríyí síkwí sosíayo iniígrí dñí naní eaarñí bí níniwayímómáná gñí níñoí. ⁴⁷ Ayínání nioní re raríñí. Í íwí xwapí yagí aiwí nioní ríxa yokwarímí wíá eníagi nání í nioní

nání xwapí nîwimónîrî nání naní e niarîní. Ámá íwí xwapí mé bî onîmiápi yarîgíáyí nionî yokwarîmí wíáná ayí nionî nánî enî onîmiápi wimónarîñîrîní.” Saimonomî e nurîrî ⁴⁸ apîxîmî re urîñîñîgîñî, “Nionî dîxí íwí yarîñîyí rîxa yokwarîmí síárîní.” uráná ⁴⁹ ámá xfo tîñî nawîñî nîñwearo aiwá narîgíáyí re rîñîgíawîxîñî, “Ámá royí ‘Íwí yarîñîyí yokwarîmí wîpaxonîrîñî.’ nîyaiwirî ríá rarîñî?” nîrîñîro e yarîná ⁵⁰ Jisaso apîxîmî re urîñîñîgîñî, “Jíxî dîñî nîkwíroarîñîgî nánî Gorîxo yeáyí rîyimîxemeáîrîñî. Rîxa kíkíá néra uî.” urîñîñîgîñî.

8

Apîxí Jisasomî mírañî wîgííwa nánîrîñî.

¹ Jisaso Saimono tîñî aiwá nîñîrî nîñwearîñîsáná rîxa sáá wí óráná o aní wíyí wíyo xwîyíá yayí winîpaxí Gorîxo xwioxíyo mîmeámí nerî píráñîñî umenwearîa nánî wáí nurîmerî re urîmenîñîgîñî, “Seyîné íwí yarîgíáyí ríwîmîñî nîmamoro nîsanîro ñweáîrîxîñî.” urîmearîná xfo xegí wiepîsarîñî wé wúkaú síkwí waú o tîñî nawîñî nemero ² apîxí wíwa enî o tîñî nawîñî nemero —Wíwa símîxí tîgííwamî Jisaso naní imîxîrî wíwa imíó dîñî xîxéroarîñî tîgííwamî mîxí umáñîrî wiarîñîwá wîgí yoí ríwarîñî. Wí Mariaîrîñî. Aní yoí Magîdara dánî enîgî nánî ímî yoí Magîdara dánî Mariaíyî wîrîñîñîrîñî. Í Jisaso imíó wé wíúmî dánî waú dîñî xîxéroarîñî mîxí umáñînowárîñîrîñî. ³ Apîxí ámî wí Xusao —O mîxí ináyí Xerotoyá bosîwí worîñî. Omî xiepí í xegí yoí Joanaîrîñî. Ámî wí Sasanaîrîñî. Íwa tîñî ámî wíwa enî wîgí ñîgwí tîñî aiwá bî imîmí ero Jisasomî tîñî xegí wiepîsarîñîwamî tîñî mírañî nîwiayîro númî wagíárîñî.

Ewayí ikaxí wîtí siyí wíároní nánîrîñî.

⁴ Oxí apîxí obaxí aní ayí ayo dánî Jisaso tîñî e nánî nîbîmîro awí eánarîná o ewayí xwîyíá rîpî urîñîñîgîñî, ⁵ “Ámá wo o xegí omîñîyîo wîtí siyí nîwíároa umîñîrî nánî nurî rîxa xwíá yuní ikîxeárîñîñî píráñîñî nîwíárorî aî wí óyîo píeróyí ámá wí óyîo nîpurîná xwîrîñîwí osaxîro iní nîbîrî mîmání erî enîñîgîñî. ⁶ Ámî wí sîñá ínîmî yapîñîñîáná xwíá seáyî e onîmiápi enîyîo píeróyí apaxí mé nerápirî nîyapîrî aiwî inîgí mîrúnîñîgî nánî apaxí mé yîweárîñîñîgîñî. ⁷ Ámî wí emí pîpîñî aríkiárîñîñî wíároníyí emí pîpîñîyîo dánî nawîñî nerápmáná emí xenwîrárîñîgî nánî wîtí ayí urí enîñîgîñî. ⁸ Ámî wí xwíá naníyîo wíároníyí nerápirî nîyapîrî ná nîwerîná aga dîñî nîmori íá mîropaxí wenîñîgîñî.” Ewayí xwîyíá e nurîrîñî re urayîñîñîgîñî,

“Arfá tígáyíné ewayf xwiyfá raríná rípi nání arfá ókiarf nímónfpoi.” urayíniginí.

“Rípi nání ewayf xwiyfá seararíní.” urínf nániríní.

⁹ Xegf wiep+sariñowa ewayf xwiyfá api mfkfpi nání yariñf wíaná ¹⁰ o re uríniginí, “Xwiyfá eníná dání ‘Gorixoxfyo míméamf nerí seamenñwanfáríní.’ nírírí ínímí imónínfpi nioní wfá searókiamoaríní. E nerí aiwí áamá nioní dñf mñnkwró wigf dñf tñí néra warígfáyf nioní ewayf xwiyfá nuréwapiyirfná wfá rókiamoagf Aisaiaoyf rínño nírírí rfwamínf eañpa sñwí naníro arfá niro nero aiwí mfkfpi nání njfá imónípr+xínírí ewayf xwiyfáni uréwapiyaríní.

Witf siyf wiáronf mfkfpi nání áwanf urínf nániríní.

¹¹ “Ewayf xwiyfá mfkfpi rípiríní. Witf siyf nání rínínfpi ayf xwiyfá Gorixoyánínf imóníní. ¹² Áamá wí siyf óf manfpámí piérfyfínínf imóníní. Ayf xwiyfá Gorixoyá arfá nñwiro aiwí axíná obo nñbirí ayf xwiyfá oyápi dñf móáná o yeáyf uyimixemeanígnírí mñrakf nñwirí xwiyfá oyá wigf xwioxfyo dání emí míméamf yárarínfíní. ¹³ Áamá wí witf siyf sñá ínímí yapínínáná seáyí e xwfá onímíapi enáná wiáronfyfínínf imóníní. Ayf xwiyfá Gorixoyá arfá nñwiróná yayf nñwinírí xfdaníro yarfná xwiyfá ná ínímí pñpínínf mñwárinagí nání anínf xfdarígfámani. Xwiyfá oyápi xfdaníro yarínagfá nání áamá wí nñbñro nepa enf neáníro rfa xfdarínñoínírí iwamfó wíwapiyáná pñní wiárarígfáríní. ¹⁴ Áamá wí witf siyf emf pñpínf arfkíarínñe wiáronfyfínínf imóníní. Ayf ení xwiyfá Gorixoyá arfá nñwiro aiwí wigf yarígfápa sñní nñxfdíróná amípi xwfáyo dánf nání dñf obíboxf moro ‘Amípi wí nioní mñnímúropa oníní.’ yaiwiro amípi wí nání nñwimóníro ‘Aríge meámfáráni?’ yaiwiro néra nurfnáyf witf emf nerápirí xenñwirínf yapí nímóníro aiwá ná nñyínírí aiwí wí yóf yariñfmani. ¹⁵ Áamá wí siyf xwfá nanf imóníne wiáronfyfínínf imóníní. Ayf xwiyfá Gorixoyá nání arfá nñwiro dñf sñpí wí mñmaxírínagfá nání mñwáramó anínf dñf nñkwíroro xaíwí fá nñxíríro nerfná aiwá ná wearínfpiínínf imónarígfáríní.” Wiep+sariñowami ewayf xwiyfá mfkfpi nání áwanf e uríniginí.

Ewayf ikaxf uyfwf nání urínf nániríní.

¹⁶ Awa “Jisaso áamá ayo anínf yumfí winfáríní.” yai-wipfrixínírí ámí ewayf xwiyfá rípi uríniginí, “Áamá wo re yariñfmani. Xegf ramíxf nñmíxárorí sñxf xwé wá nñmearí upíkákwíararínfmani. Nñmíxárorí xegf sá íkwianñwíyo ínímí éxwíroárarínfmani. Nñmíxárománá áamá gíyf gíyf

nfiwipirina anani sihwf winipiri nani aiwa ikwianwyo seayi e tarinirini.” nuriri ¹⁷ re uriniginini, “Amipi nini inimi imoninj aiwi wfa okiana nini sinani imonana ama nini ‘Tf ayirfani?’ yaiwipiririni. ¹⁸ Ayinani seyine pine arfa ninironay arfa piraninj nirini. Ama giyf giyf nioni xwiyfa rarina arfa niro dinj nkwiroro nero nijfa bi nimonirfnay Gorixo ami wi mini winijo. Giyf giyf arfa minipa ero dinj minikwropa ero nerfnay ‘Nijfa ript imoninjini.’ yaiwinarigfapi ai Gorixo api ai ami nurapinijo.” uriniginini.

Jisasomi xinai tni xogwowa tni nanirini.

¹⁹ Jisasomi xinai tni xogwowa tni o tnf e nani nibiro ama xwe obax omi epiroy wiarinjagfa epowa mipawipax enagi ²⁰ ama wi awanj re urigfawixini, “Dixf rinai tni rigwowa tni sihwf rananro nani bami biraiyf rojoj.” urifagfa ai ²¹ o re uriniginini, “Ama re njwixapigfa tiyf, xwiyfa Gorixoy arfa wirowi xixeni ero yarigfayf, ayf gf inokiwanj niximeawanj imoninjo.” uriniginini.

Ipi imeamkwf yarinjagi saminj imixinj nanirini.

²² Ina sfa wiyimi Jisaso tni xegf wiepisarinjowa tni eweyo nipixemoanro o re uriniginini, “Ipiyo jariwamini dani oxemoaneyi.” nuriri nimeami nuro ²³ ipiyo nimeami warina Jisaso rixa sa winifagi sa wenana re eniginini. Rfwipi xwe wi nweapiri ipiyo nixemi nur eweyo iniigf mimeamf yarina awa rixa iniigf namipaxf yarinjagi nainenimi ²⁴ nuro saiwiarf nwwimana re urigfawixini, “Neamemearinjoxin, neamemearinjoxin, rixa iniigf namiani anwi ayorini.” urana Jisaso nwiapinimeari iminj yarinjipimi tni iniigf reakkwfi yarinjipimi tni mixf nuriri “Pini wirei.” urana re eniginini. Pini nwiaririna iminj me nerf iniigf saminj weariri eniginini. ²⁵ Rixa iminj me nerf iniigf saminj weariri eana o wiepisarinjowami re uriniginini, “Soyine dinj minikwropa pi nani yarinoj?” urifagi awa wayf ero ududf ero nero re rinigfawixini, “Ama royf iminj tni iniigf tni sekaxf urana amaninj arfa wif royf gorfani?” rinigfawixini.

Imfo mixf umainana odipi iniigf naminj nanirini.

²⁶ Awa ewepa nimeaa nuro ipi Gaririyo jariwamini anf bi xegf yof Gegesayi rininjipi tnf e niwieknimearo ²⁷ Jisaso nayoari rixa xwifayo ef rojana ama anf apimi dany wo —Omi imfo wi xixeroarinjorini. Enina dani iyaxf aikf minyin nera uri anf wyo minjweapa eri ama xwaripa tnf eni njweari yarinojini. ²⁸ O Jisasomi sihwf nwinirina xwamianf niriri Jisasomi agwf riwamini nipkinimeari

ímí tǵnǵi re urǵǵinǵinǵi, “Jisasoxǵi, nǵiáwǵi Nwǵá seáyǵi émi
 ǵweanǵoyáoxǵi, pí neaimǵinǵiri barǵǵinǵi? Nionǵi waunǵi re
 rǵirarǵǵinǵi, ‘Xeanǵǵi wǵi mǵineaikǵarǵipani.’ rǵirarǵǵinǵi.” nurǵiri
 29 Jisaso sekaxǵi “Imǵoyǵiné ámá romǵi pǵnǵi nǵiwiárǵimi úpoyǵi.”
 urǵǵi enǵagǵi nǵanǵi Jisasomǵi e nurǵiri —O imǵó ínǵiná dǵǵǵi
 xǵxéroarǵǵǵi enǵagǵi nǵanǵi xegǵi ámá omǵi tǵá nǵixero gwǵi wǵrǵi
 tǵnǵi ainǵxǵi ikasǵá inǵǵǵi wǵrǵi tǵnǵi nǵijiro awǵi menǵweanǵagǵá
 aiwǵi gwǵi jǵǵápi narǵǵikǵarǵimi imǵó ámá dǵǵǵi meanǵe nǵanǵi sayá
 nǵiméra wayarǵǵorǵinǵi. 30 Omǵi Jisaso yarǵǵǵi re wǵǵǵinǵinǵi,
 “Segǵi yoǵ píxǵinǵi?” urǵagǵi imǵowa xwé obaxǵi mǵirónǵǵagǵá
 nǵanǵi re urǵǵǵawǵixǵinǵi, “Negǵi yoǵ Rijonǵiyǵi —Yoǵ mǵǵkǵi ayǵ
 mǵixǵi nǵanǵi xwé obaxǵi gwǵi mǵonarǵǵǵá nǵanǵirǵinǵi. Yoǵ e
 rǵinǵǵwinǵi.” nurǵiro 31 waunǵi rǵixǵǵǵi re urayǵǵǵawǵixǵinǵi,
 “Joxǵi none mǵixǵi nǵineamáinowárǵirǵǵnǵá sirǵirǵkǵi yoparǵi bi
 mimónǵǵǵiyǵi tǵǵǵi e Gorǵixo xeanǵǵǵi neaikǵarǵinǵǵe nǵanǵi mǵixǵi
 mǵineamáinowárǵipani.” nurǵiro 32 odǵipi xwé obaxǵi dǵǵwǵyo
 wiároarǵinǵǵagǵá nǵiwǵinǵiro waunǵi re urǵǵǵawǵixǵinǵi, “Imǵone
 odǵipiyo rǵǵwǵmǵinǵi oxǵxéropoyǵinǵiri sǵǵǵwǵi neanǵirǵréinǵi?”
 urǵagǵá o xe oépoyǵinǵiri sǵǵǵwǵi wǵinǵaná 33 imǵowa ámá omǵi
 pǵnǵi nǵiwiárǵimi nuro ámǵi odǵipiyo xǵxéroánǵá re enǵǵinǵinǵi.
 Odǵipi ayǵ imegǵi anǵǵinǵi omǵǵǵáyǵi sapǵpanǵǵimi sǵwǵá néra ipǵyo
 nǵipáwiro piyǵ egǵǵawǵixǵinǵi. 34 Ámá odǵipi awǵi mearoarǵǵǵáyǵi
 wigǵi odǵipi e éagǵá nǵiwǵinǵiro wigǵi anǵǵi apimǵi nǵanǵi éǵi nuro
 ámá e ǵweagǵǵáyo áwanǵǵi urǵiro ámá omǵinǵǵyo yarǵǵǵáyo
 áwanǵǵi urǵimero wǵánǵá 35 ámá ayǵ “Pǵi rǵá enǵoi?” nǵiyaiwiro
 sǵǵǵwǵi wǵinanǵiro nǵanǵi nǵibiro Jisaso tǵǵǵi e nǵirémoro wenǵǵi
 éǵáyǵi wǵinǵǵawǵixǵinǵi. Ámá imǵó xǵxéroarǵǵo riwo aikǵi
 yǵinǵiri dǵǵǵi sǵixǵi yǵinǵiri nemánǵá Jisasoyǵá sǵkwǵi tǵǵǵi e éǵi
 ǵweanǵagǵi nǵiwǵinǵiro wáyǵi nero yarǵǵná 36 ámá Jisaso imǵó mǵixǵi
 umǵinowárǵagǵi sǵǵǵwǵi wǵinǵǵáyǵi Jisaso imǵó sayá mearǵǵomǵi
 píranǵǵǵi wimǵixǵǵi nǵanǵi repǵiyǵi nǵiwirónǵá 37 ámá ayǵ nǵnǵi anǵǵi
 Gegesa dánǵǵyǵi tǵnǵi ámá anǵǵi apimǵi mǵidǵimǵdǵani ǵweagǵǵáyǵi tǵnǵi
 wáyǵi xwé nikǵarǵinǵiro nǵanǵi Jisasomǵi waunǵi re urǵǵǵawǵixǵinǵi, “
 ‘Nene pǵnǵi nǵineawiárǵimi ounǵi.’ neaimónarǵinǵi.” urǵagǵá o
 ámǵi ewéyo nǵipǵxemoánǵiri umǵinǵiri yarǵǵná 38 ámá imǵó mǵixǵi
 umǵinǵo waunǵi rǵixǵǵǵi “ ‘Nionǵi tǵnǵi owaiyǵi.’ nimónarǵinǵi.”
 urarǵǵagǵi aí Jisaso xegǵi anǵǵi e nǵanǵi nurowárǵiri re urǵǵǵinǵinǵi,
 39 “Dǵixǵi anǵǵi e nǵanǵi nurǵi Gorǵixo síǵǵpi nǵanǵi dǵixǵi ámáyo repǵiyǵi
 nǵiwirǵi ǵweari ui.” urǵagǵi o Jisasomǵi pǵnǵi nǵiwiárǵimi nurǵi anǵǵi
 apimǵi nǵipimǵinǵi Jisaso wiǵǵǵpi nǵanǵi repǵiyǵi wiemenǵǵinǵinǵi.

*Apǵixǵi ragǵi anǵǵi pwarǵǵi wǵimi narǵǵi imǵixǵiri miáǵi penǵi wǵimi
 narǵǵi imǵixǵiri enǵi nǵanǵirǵinǵi.*

40 Jisaso ámǵi ipǵyo jǵarǵwámǵinǵi iwiékǵinǵimeáánǵá ámá obaxǵi
 e epǵroyǵi ero o nǵanǵi xwayǵi nanǵiri ǵwearo egǵǵáyǵi omǵi yayǵi

nɪwiro yarɪnǎ re enɪnigɪnɪ. ⁴¹⁻⁴² Ámá áminǎ wigɪ rotú anɪ wiwǎ menɟweanɟ wo — O xegɪ yoɪ Jairasorɪnɪ. Miáí ná wɪmɪnɪ xanorɪnɪ. O nɪbɪrɪ Jisasoyǎ sɪkwɪ tɪɲɪ e nɪpɪkɪnɪmearɪ xɪo xegɪ miáí — Í xwiogwɪ wé wúkaú sɪkwɪ waú imónɪɲɪrɪnɪ. Í rɪxa nɪpémɪnɪrɪ yarɪɲagɪ nánɪ xano Jisasomɪ waunɪ rɪxɪɲɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Gɪ miáimɪ nanɪ imɪxɪrɪ nionɪ tɪnɪ gɪ anɪyo nánɪ nɪwanɪréwɪ?” urɪagɪ o “Ananɪrɪnɪ.” nurɪrɪ awaú óf e warɪnǎ ámá e epɪroyɪ egɪáyɪ nuxɪdɪro Jisasomɪ ɪkwɪkwierɪ warɪnǎ ⁴³ apɪxɪ wí — Í xegɪ ragɪ anɪɲɪ pwarɪnǎ xwiogwɪ wé wúkaú sɪkwɪ waú múronɪrɪnɪ. Ámá obaxɪ nanɪ imɪxanɪro nɪyayirɪɲɪ aɪ nanɪ wí mimónɪɲɪrɪnɪ. ⁴⁴ Í “Jisasoyǎ iyɪáyoni amáf nɪrónɪrɪnáyɪ, ámɪ nanɪ imónɪmɪnɪ.” nɪyaiwia nɪxɪdɪrɪ rɪwɪmɪ dánɪ oyǎ iyɪá sɪrɪwɪyo amáf rónánǎ re enɪnigɪnɪ. Ragɪ anɪɲɪ pwarɪɲɪpɪ yeáyɪ sɪkiárɪɲɪnigɪnɪ. ⁴⁵ Yeáyɪ sɪkiáránǎ Jisaso re rɪɲɪnigɪnɪ, “Amáf go nɪrónɪgo?” rɪagɪ ámá nɪnɪ “Oweoɪ, nionɪmanɪ. Nionɪmanɪ.” nɪra warɪnǎ xegɪ wiepɪsarɪɲɪ wo Pitaoyɪ rɪnɪɲo re urɪɲɪnigɪnɪ, “Neamemearɪɲoxɪnɪ, ámá epɪroyɪ nɪsiro ɪkwɪkwierɪ nɪsiga warɪɲoɪ.” urɪagɪ aiwɪ ⁴⁶ Jisaso re rɪɲɪnigɪnɪ, “Nepa ámá wo amáf nɪrónɪgoɪ. Nigɪ enɪ eánɪɲɪ bɪ nɪnɪwárɪmɪ ámá womɪ nanɪ imɪxɪtagɪ nainenɪrɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ.” rɪagɪ ⁴⁷ apɪxɪ í yumɪí mepaxɪ wimónɪtagɪ nɪwɪnɪrɪ óf néra anɪwɪ e nɪbɪrɪ oyǎ sɪmɪmanɪrɪwámɪnɪ nɪpɪkɪnɪmearɪ oxɪ apɪxɪ nɪnɪ sɪɲwɪyo dánɪ wɪá re rókiamónɪɲɪnigɪnɪ, “Niínɪ gɪ ragɪ anɪɲɪ pwarɪɲagɪ nánɪ Jisasomɪ amáf rónɪnɪ. Omɪ amáf nɪrónɪrɪnǎ rɪxa nanɪ imónɪnɪ.” urɪagɪ ⁴⁸ o re urɪɲɪnigɪnɪ, “Miaé, jíxɪ dɪɲɪ nɪnɪkwɪrorɪ nánɪ nanɪ imónɪnɪ. Ámɪ ayǎ mɪsinɪpa nerɪ kikiɪá néra uɪ.” nurɪrɪ ⁴⁹ sɪnɪ ímɪ e urarɪnǎ ámá wo rotú anɪ menɟweanɟoyǎ anɪ e dánɪ nɪbɪrɪ omɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Uréwapiyarɪɲomɪ sɪnɪ ayǎ wí murɪɲweapanɪ. Dɪxɪ miáí rɪxa péɪnigɪnɪ.” urɪagɪ ⁵⁰ Jisaso arɪá e nɪwirɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Dɪxɪ miáí péf aiwɪ wáyɪ mepanɪ. Nionɪ dɪɲɪ nɪkwɪróánáyɪ, í ámɪ nanɪ imónɪnɪɲoɪ.” nurɪmɪ nurɪ ⁵¹ anɪyo nɪpáwirɪnǎ ámá wí nawɪnɪ opáwianeyɪnɪrɪ sɪɲwɪ mɪwɪnɪpa nerɪ sa xegɪ wiepɪsarɪɲɪ Pitao tɪnɪ Jono tɪnɪ Jemiso tɪnɪ miáimɪ xɪnǎí tɪnɪ xano tɪnɪ ayɪ tɪnɪnɪ nɪpáwiro ⁵² ámá nɪnɪ ɲwɪ earo ámɪxɪá mero yarɪɲagɪá nánɪ Jisaso re urɪɲɪnigɪnɪ, “Nwɪ eaarɪgɪá pɪnɪ wiárɪpoyɪ. Nɪperɪ mɪwenɪnɪ. Sa sá wenɪ.” uránǎ ⁵³ ayɪ “Í rɪxa pɪyɪxɪnɪ.” nɪyaiwiro nánɪ rɪpɪá urɪagɪá aɪ ⁵⁴ o íyǎ wépámɪ íá nɪmaxɪrɪmánǎ ímɪ tɪnɪ “Miá rɪxɪnɪ, wiápɪnɪmeaɪ.” uránǎ re enɪnigɪnɪ. ⁵⁵ Miáí ámɪ dɪɲɪ sɪxɪ wɪnánǎ apaxɪ mé wiápɪnɪmeanɪnigɪnɪ. Rɪxa wiápɪnɪmeáánǎ Jisaso xanɪyaúmɪ “Aiwǎ bɪ umeaípiyɪ.” urɪagɪ ⁵⁶ ayaú ududɪ ikárɪnɪtagɪí Jisaso ɲwɪ ikaxɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Aɪpagwí nionɪ éápi nánɪ ámá wíyo

áwanj muripani.” urinjiginí.

9

Wiepísariñyo enj sixt weámixowáriti sekaxt uriti enj nánirini.

¹⁻² Jisaso xegt wiepísariñt wé wúkaú stkwí waú awami “Awí eánipoyi.” nuriti awa simixt xixegíni nanj imixipíri nání ero imító níní mixt umátnowáripíri nání ero epífta nání kwíyft bi níwiri enj sixt eáníñt bi níweámixowáriti re uowárinjiginí, “Soyíne añt ayft ayo nemero Gorixo xwioxíyo mímeámft nerí seamenjweanfta nání wáft urímero simixt yarígfáyo nanj imixímero éftixini.” nuowáritína ³ re urinjiginí, “Ami ami wagwí wagwí nuro urínipíri nání segft amípí bi nímeámi mupani. Eranjraní, ftá árupianjraní, aiwáraní, nigwíraní, iyfta wúkaúraní, nímeámi mupani. ⁴ Wáft nemerftná añt bimí níremorftnýft añt iwamító nuro páwíftáyo wéftixini. Ríxa áma añt apimi ñweagftáyo nuréwapiyimána añt axiwámíni níñweagftísána ‘Ámi añt bimí nání owaiyi.’ níyaiwirínyftañt añt axiwámí dání pftni níwiárimí úftisixini. ⁵ Wáft nurímerftnýftañt añt bimí níremorftná áma e ñweagftáyft ‘Negft añt tftyo ftwíapftoyi.’ mísearípa eánáyft, áma ayft dñjft ‘Newanñene ikárinñwayft nání awaú nene nání ámi mftbftpa epísi nání iyft ríyáftíi?’ yaiwipíri nání stkwíyo xwfta síkt xéníñtípi pftíft wíaikímft níyárimí úftíxini.” Sekaxt e nurftísána enjáná ⁶ awa omí pftni níwiárimí nuro añt bi bimí nání numiro xwíyfta nanj yayft winípaftíft wáft urímero simixt egftáyo nanj imixíro néra ugftawixini.

Xeroto Jisaso nání ayá stwft uroñt nánirini.

⁷ Gapímanft Xeroto Jisasoyá wiepísariñowa yarígfápi nípiní nání arfta níwiri ududft níwiníri ñweanáná áma wí emímt apí yaríñagfta nání re níra ugftawixini, “Jono xwáripáyo dání ríxa níwiáftnímearí rfta yaríni?” níra warftná ⁸ áma ámi wí re níra ugftawixini, “Goríxoyá wfta rókiamoagft Iraiyaoyí ríñño, mípé añftnami peyño ríxa stñáni nímoníri rfta yaríni?” níra warftná áma ámi wí re níra ugftawixini, “Enjáná Goríxoyá wfta rókiamoagfta wo ríxa níwiáftnímearí rfta yaríni?” níra waríñagfta nání ⁹ Xeroto ududft níwiníri re ríñjiginí, “Níwanñonft ráná Jonomí stñwft mñjft wákwígfawixini. E nerí aiwí áma níoní arfta e wíaríñá royft gorftani?” níriti Jisasomí stñwft owínimíni yaiñjiginí.

Áma 5,000 apimi aiwá mftni wíñft nánirini.

10 O xegí wáf wurimeiarigfáwa ámi xfo tñj e nání nĩbĩro wigí nera ugáfpi nání repiyí nĩwimáná enáná o awa tñnĩ nerimeánĩro ámá nñnĩ pñnĩ nĩwiarĩmĩ nuro wigípi anj wĩyo xegí yoí Betisaidayo nání warfná ¹¹ oxí apixí obaxí Jisaso tñnĩ wiepĩsarĩjowa tñnĩ anj apimĩ nání pwarĩjagfa nĩwĩnĩro nũmĩ nuro omĩ wĩmeááná o yayí nĩwirĩ xwiyfá “Gorixoxwioxfyo mĩmeámí nerĩ seamejweanfá nání seyfné nĩsanĩro éfrĩxĩnĩ.” uréwapĩyirĩ sĩmĩxí egfáyo nanj imĩmĩxĩmĩ erĩ yarfná ¹² wiepĩsarĩj wé wũkaú sĩkwí waú sogwí nokepá imónáná Jisasomĩ nĩbĩro re urĩgfawixĩnĩ, “Ámá oní wówĩ re mĩjweanjagfa nání ámá epfroyí egfá tĩyí aiwá nĩro sá wero epfĩrĩ nání omĩnj anj amĩ amĩ mĩrĩnĩmenjyoy nání uro anj apĩ apĩ ikwĩrónĩjyoy nání uro oépoyĩ.” urĩagfa aĩ ¹³⁻¹⁴ o re urĩnjnĩgĩnĩ, “Aiwá nĩpĩrĩ sewanĩjyoyfné mĩnĩ wĩpoyĩ.” urĩagi re urĩgfawixĩnĩ, “Negí aiwá xwé menĩnĩ. Bĩsĩkerfá wé wú enáná peyí waúnĩrĩnĩ.” nurĩro ámá oxí 5,000 e njweanjagfa nání re urĩgfawixĩnĩ, “None nurane aiwá bĩ mepa nerfnáyí, arĩge mĩnĩ wianfwĩnĩ?” urĩagfa o re urĩnjnĩgĩnĩ, “Ámá tĩyo re urĩpoyĩ, ‘Seyfné ámá 50 50 maxĩrĩnĩ wĩ e wĩ e nĩjweaxa úpoyĩ.’ urĩpoyĩ.” urĩagi ¹⁵ awa axĩpi e uráná ámá nñnĩ 50 50 maxĩrĩnĩ wĩ e wĩ e nĩjweaxa nuro njweanjáná ¹⁶ Jisaso bĩsĩkerfá wé wú tñnĩ peyí awaú tñnĩ anjnamĩ wenĩj nĩyánĩrĩfná aiwá apĩ nání Gorixomĩ yayí nĩwirĩ kwĩkwĩrĩmĩ nerĩ xegí wiepĩsarĩjowa yanj nĩwĩaupĩrĩ mĩnĩ nĩwĩa warfná ¹⁷ ámá nñnĩ nĩnĩro agwí ímĩ uyíáná aiwá nĩnĩro e tĩápiá wiepĩsarĩjowa nĩmeamero soxí fá wé wũkaú sĩkwí waú apimĩ aumaúmí yarĩgfawixĩnĩ.

Pitao “Joxĩ Kiraisoxĩrĩnĩ.” urĩnj nánĩrĩnĩ.

18 Sfá wĩyo Jisaso xegĩpi nĩjwearĩ Gorixomĩ xwiyfá rĩrĩmĩ nĩwirĩ xegí wiepĩsarĩjowa xfo tñnĩ njweanjáná o yarĩnj re wĩnjnĩgĩnĩ, “Ámá oxí apixí nñnĩ nionĩ nánĩ gorĩnĩ rarĩjoi?” urĩagi ¹⁹ awa re urĩgfawixĩnĩ, “Wĩ joxĩ nánĩ ‘Jono wayí nĩneameaia uñorĩnĩ.’ rarĩjoi. Ámĩ wĩ ‘Gorĩxoyá wfá rókĩamoagfá Irajjaorĩnĩ.’ rarĩjoi. Ámĩ wĩ ‘Enĩná Gorĩxoyá wfá rókĩamoagfá wo rĩxa wĩápĩnĩmeáfĩrĩnĩ.’ rarĩjoi.” urĩagfa ²⁰ o re urĩnjnĩgĩnĩ, “Ayí e nĩrĩro aiwĩ sewanĩjyoyfné nionĩ nánĩ gorĩnĩ rarĩjoi?” urĩagi Pitao re urĩnjnĩgĩnĩ, “Joxĩ Kiraisoyĩ rĩnĩjoxĩ, ámá Isĩrerene yeáyí neayimĩxemearfá nánĩ negí arfowayá xwfá piaxfyo dánĩ iwĩaronfoyĩ rĩnĩjoxĩrĩnĩ.” urĩnjnĩgĩnĩ.

Jisaso áwanj “Nĩnĩpĩkipĩrĩfá rĩnĩ.” urĩnj nánĩrĩnĩ.

21 Pitao e uríagi aí o ηwí ikaxí nuriri arfá jiyikí nori re uriniginí, “Aga bí onímiápi áamá wíyo muripant. 22 Áamá imóniñáoní xeaniñí obaxí níkaripírfárini. Negí Judayí mebaowa tñní apaxípaniñí imónigíá xwéowa tñní ηwí ikaxí eániñípi mewegíáwa tñní nioní ríwí nímóáná wa nípíkipírfárini. E nerí aiwí sfá wíyau wíyi óráná ámi wiápnímeámírfárini.” uriniginí. 23 Xwíyá rípi ení nowamini urayiniginí, “Áamá goxi goxi ‘Jisasomí ouxfdíminí.’ niyaiwirínáyí, re éiríxini. Amípi ‘Nioní nígípi nání oemini.’ yaiwíyí dñí peá nímori re yaiwíríxini, ‘Nioní Jisasomí xídaríñagi nání áamá wí xeaniñí nirí nípíkirí nínirí aí ayí ananírini.’ niyaiwiri nioní níxídfírxini. 24 Áamá goxi goxi nioní Jisasomí dñí níwíkwírorí xídaríñagi nání nípíkipírfárini xewaníñoxí éf nímenírfínáyí dñí níyímíñí imóniñí aníñí ηwearífa nání mearíamaní. E nerí aiwí áamá goxi goxi éf míménipa nerí ‘Nioní Jisasomí dñí níwíkwírorí xídaríñagi nání nínípíkirónáyí, ayí ananírini.’ yaiwiaríñí goxi goxi dñí níyímíñí imóniñí aníñí ηwearífa nání mearírfárini. 25 Áamá wo nioní míníxídfí iyíá íá nígwí amípi emeámínirí nánini néra nurí nímeáísáná xewaníño aníñíni ikeamónáná oyá amípi aníñí níxíriri ηweanfárfani? Oweoi!” nuriri 26 re uriniginí, “Áamá nioní nání ayá siníri xwíyá nioní raríñápi nání ayá siníri nerí nání míníxídfípa yaríñí goxi goxi áamá imóniñáoní ámi níweapírfíná ikíníñáoní weapíri wíá nioníyá tñní gí ápoyá tñní aníñajowayá tñní nípíróa weapíri emíáoní ení joxí nání ayá nínirí re rírímírfárini, ‘Oweoi, nioníyáoxímaní.’ rírímírfárini. 27 E nerí aiwí wíyíné re rogíá tíyíné siní mípepa egíámí enáná Goríxo xwíoxíyo míméámí nerí seameníweanfápi wíyíné síñwí wínípírfárini.” uriniginí.

Jisaso níknírí xegí bí imóniñí nánirini.

28 E nuríísáná ríxa sfá wé wíúmí dání wáu wo óráná o Goríxomí xwíyá rírímí winí Pitaomí tñní Jonomí tñní Jemisomí tñní níwirímeámí dfwí xwé bimí nání níyiro 29 o Goríxomí xwíyá uraríná re eníñiginí. Xegí símímaní xegí bí íriri rapírapí yíníñú ení apíá werí ápianíwíñíñí xwíníá earí nerí enáná re eníñiginí. 30 Áamá píné o tñní nawíni xwíyá rarígííwauyí —Awáu Goríxoyá wíá rókiamoagííwau Moseso tñní Irajao tñnirini. 31 Awáu ikínígííwau éf níronapíri Jisaso tñní o xwíá tíyo píní níwíarímí ámi anínamí nání nípeyírfíná Jerusaremiyo perí áamá níyoní nání wiiri eníápi nání xwíyá rínaríná 32 Pitao tñní níkumíxínirí emearígííwau tñní xámí sá

winarinagɨ sá wegʼáwa, sainʼowa nɨwiáɸnɨmearo weninɨ́ éfáyʼ wɨnɨgʼawixɨnɨ. Jisaso ikɨnɨŋo roŋagɨ nɨwɨnɨro áamá nawɨnɨ rogʼíwaú enɨ nɨwɨnɨro ³³ awaú Jisasomɨ rɨxa pɨnɨ nɨwiárɨmɨ wanɨri yarɨnagɨ nɨwɨnɨro Pitao dɨŋɨ nɨpɨkwɨnɨ mɨmó “Píoi urɨmʼɨnɨ?” nɨrɨnɨrɨ Jisasomɨ úrapɨ xwɨyʼá re urɨnɨnɨgɨnɨ, “Neamemearɨŋoxɨnɨ, none re nɨŋwearɨná nanɨrɨnɨ. Anɨ pɨpákʼ wíkaú wí, joxɨ nánɨ wɨwáyɨ, Moseso nánɨ wɨwáyɨ, Iraiɨao nánɨ wɨwáyɨ oseamɨrɨyaneyɨ.” nurɨrɨ ³⁴ sɨnɨ e urarɨná agwʼ wí nɨyapɨrɨ awamɨ rɨtɨ wimɨnɨrɨ yarɨnagɨ nɨwɨnɨro wáyʼ yarɨná ³⁵ agwʼ apimɨ dánɨ xwɨyʼá bɨ re rɨnɨnɨgɨnɨ, “Gʼ nɨaiwʼ royoɨ, nɨwanɨŋonɨ rɨpeanɨomɨ arʼá wípoyɨ.” ráná ³⁶ weninɨ́ éfáyʼ wɨnɨgʼawixɨnɨ. Jisaso xegʼ xewɨnɨ roŋagɨ nɨwɨnɨro xwɨyʼá marɨ wɨwanɨŋowa sɨŋwʼ wɨnɨfáɸ nánɨ íná áamá wíyo áwanɨ́ murɨpa egʼawixɨnɨ.

Íwʼ imʼó dɨŋɨ xɨxéroarɨŋɨ́ womɨ nanɨ́ imɨxɨŋɨ́ nánɨrɨnɨ.

³⁷ Sá e wegʼáwa wʼáɸɨ tɨnɨ nɨwiáɸnɨmeámɨ dʼwʼyɨo weapaná oxʼ apɨxʼ obaxʼ epɨroyʼ egʼfáyʼ o tɨnɨ órórɨ nɨnɨro ³⁸ áamá apɨ epɨroyʼ egʼfáɸimɨ dánɨ wo nɨwiáɸnɨmearɨ rɨaiwá re urɨnɨnɨgɨnɨ, “Nearéwapɨyarɨŋoxɨnɨ, gʼ íwomɨ sɨŋwʼ owɨnɨnɨrɨ nánɨ waunʼ rɨxɨŋɨ́ rɨrarɨnɨnɨ. O gʼ nɨaiwʼ ná wonɨrɨnɨ. ³⁹ Imʼó xɨxéroáná o makɨrʼwʼ nɨmorɨ rɨxa meanɨ́ nearɨ móáná sinapɨxwɨnɨ́ iwénɨrɨ meákʼkwíá erɨ yarɨná omɨ xwɨrɨxwɨrʼá nɨkɨxerɨ rɨxa ayáɸnɨ mewɨnarɨnagɨ nɨwɨnɨrɨná pɨnɨ wíararɨŋɨ́rɨnɨ. ⁴⁰ Dɨxʼ wɨepɨsarɨŋowamɨ waunʼ rɨxɨŋɨ́ ‘Imʼó gʼ íwomɨ xɨxéroarɨŋɨ́yʼ mɨxʼ umáɨnowárɨpoyɨ.’ urʼá enagɨ aiwɨ awa wí e epaxʼ menɨnɨ.” urʼagɨ ⁴¹ Jisaso re rɨnɨnɨgɨnɨ, “Áamá agwɨ tɨyʼné ŋweagʼfáyʼné, nionɨ dɨŋɨ mɨnɨkwɨropa ero xenwɨnɨ moro yarɨgʼfáyʼné, ‘Jisaso ínáná renɨnɨ nene tɨnɨ nɨŋwearane arɨrá neainʼárɨnɨ.’ rɨyaiwɨarɨŋoɨ?” nɨrɨrɨ xanomɨ re urɨnɨnɨgɨnɨ, “Dɨxʼ íwo anwɨ re nɨmeámɨ beɨ.” urʼagɨ ⁴² íwomɨ sɨnɨ nɨmeámɨ barɨná imʼó meanɨ́ eááná sɨrɨrɨŋwʼ néra píeróagɨ aí Jisaso imʼomɨ mɨxʼ numáɨnowárɨmáná nɨaiwomɨ nanɨ́ nɨwimɨxɨrɨ́ ámɨ xanomɨ mɨnɨ wɨŋnɨgɨnɨ. ⁴³ Mɨnɨ wíáná áamá nɨnɨ Gorɨxoyá enɨ́ eánɨŋɨ́ Jisaso éɸɨ nánɨ ududʼ nero “Ayɨkwɨranɨ?” yaiwigʼawixɨnɨ.

Ámɨ áwanɨ́ “Nɨnɨpɨkipɨrʼárɨnɨ.” urɨŋɨ́ nánɨrɨnɨ.

Áamá nɨnɨ Jisaso yarɨŋɨ́ɸɨ nánɨ ududʼ yarɨná o wɨepɨsarɨŋowamɨ re urɨnɨnɨgɨnɨ, ⁴⁴ “Píránɨŋɨ́ arʼá nípoyɨ. Nionɨ arʼá enɨ́yo searémoarɨnɨnɨ. Anɨnamɨ dánɨ́ áamá imónɨŋáonɨ́ áamá wíyo mɨyʼ nurɨpɨrʼárɨnɨ.” urʼagɨ aiwɨ ⁴⁵ awa xwɨyʼá apɨ Gorɨxoyá dɨŋɨ́ tɨnɨ́ ínɨmɨ́ imónɨŋagɨ́ nánɨ

píráninǵ níjǵá mimónipa nero mǵkǵpi nánǵ yarǵinǵ wianǵri éǵáyǵ wáyǵ nǵwiro nánǵ masǵsǵá wigǵawixǵinǵ.

“None go go seáyǵ e imónǵrǵenǵinǵ?” rǵinǵǵá nánǵrǵinǵ.

46 Wiepǵsarǵinǵowa xǵmǵxǵmǵ nǵnǵro “None go go seáyǵ e imónǵrǵenǵinǵ?” rǵnarǵná 47 Jisaso wigǵ xwioxǵyo adadǵ nǵwiri awa e yaiwiarǵinǵǵa nǵwǵnǵri nánǵ nǵiaǵwǵ bǵ nǵmearǵ xǵo tǵinǵ e éǵ nurárǵri 48 awamǵ re urǵinǵinǵinǵ, “Ámá woxǵ goxǵ goxǵ nǵonǵ nǵnǵxǵdǵrǵ nánǵ nǵiaǵwǵ rǵpimǵ peayǵ mǵwianǵ wéyo nǵmerǵnǵáyǵ apimǵnǵ mǵmearǵinǵ. Nǵonǵ enǵ wéyo nǵmerǵ ǵǵ ápo nǵrowárénǵpǵinǵomǵ enǵ wéyo umerǵ yarǵinǵinǵ. Soyǵné woxǵ ‘Nǵonǵ awamǵ ínǵmǵ nǵwurǵnǵri sanǵ ourǵpǵmǵnǵ.’ yaiwinarǵinǵo oyǵ seáyǵ e imónǵinǵorǵinǵ.” urǵinǵinǵinǵ.

“Ámá midánǵ mǵrǵo segǵ tǵámǵnǵ imónǵǵáyǵrǵinǵ.” urǵinǵ nánǵrǵinǵ.

49 Wiepǵsarǵinǵ Jono re urǵinǵinǵinǵ, “Neamemearǵinǵoxǵinǵ, none ámá wo yoǵ joxǵyá nǵrǵri imǵó mǵxǵ umáǵnowárarǵinǵǵ sǵinǵwǵ nǵwǵnǵrǵná o none mǵneaxǵdǵpa nerǵ yarǵinǵǵǵ nánǵ mepa oenǵ urǵinǵwanǵinǵ.” urǵǵǵ aí 50 Jisaso re urǵinǵinǵinǵ, “Ámá orǵwámǵ dánǵ mǵrǵo segǵ tǵinǵmǵnǵ imónǵinǵorǵinǵ. Ayǵnánǵ e mepa oenǵri pí nánǵ urǵǵawixǵinǵ?” urǵinǵinǵinǵ.

“Omǵ mǵranǵ mǵwǵpa oyaneyǵ.” rǵǵáyǵ nánǵrǵinǵ.

51 Rǵxa Gorǵxo Jisasomǵ anǵnamǵ nánǵ wirǵménǵpǵnǵ anǵwǵ e imónǵinǵáná Jisaso dǵinǵ “Nǵonǵ Jerusaremǵyo nánǵ oumǵnǵ.” nǵkwǵrǵomǵ nurǵná 52 xwǵyǵá yanǵ wiowárǵǵ wǵ xǵomǵ xámǵ umeapǵrǵ nánǵ urowáráná awa nuro anǵ ámá wigǵ yoǵ Samariayǵ —Ayǵ Isǵrerǵyǵ tǵnǵ xepǵxepá rǵnǵǵáyǵrǵinǵ. Ayǵyá anǵ bimǵ nǵrémoro Jisaso rǵwǵyo bǵnǵ nánǵ amǵpǵ píranǵinǵ imǵxanǵro éǵáyǵ 53 ámá anǵ apimǵ nǵweáyǵ Jisaso Jerusaremǵ nánǵ umǵnǵri yarǵinǵǵǵ nǵwǵnǵro “Mǵranǵ bǵ owianeyǵ.” mǵwimónǵ yarǵinǵǵǵa 54 xegǵ wiepǵsarǵinǵ Jemiso tǵnǵ Jono tǵnǵ e nǵwǵnǵri Jisasomǵ re urǵǵǵisixǵinǵ, “Ámǵnáoxǵinǵ, yawawi ‘Gorǵxo anǵnamǵ dánǵ rǵá nǵmamówárénǵpǵrǵ ámá tǵyo rǵá nǵnǵ nánǵ ananǵ ourǵpǵiyǵ.’ rǵsimónarǵinǵ?” urǵǵǵ aí 55 o nǵkǵnǵmónǵri awaúmǵ mǵxǵ “E mǵrǵpanǵ.” nurǵmǵ 56 anǵ ámǵ bimǵ nánǵ ugǵawixǵinǵ.

Ámá “Orǵxǵdǵmǵnǵ.” urǵǵǵá nánǵrǵinǵ.

57 Óǵyo warǵná ámá wo Jisasomǵ re urǵinǵinǵinǵ, “Amǵ ǵimǵ joxǵ úǵmǵ nǵonǵ enǵ númǵ rǵxǵdǵmemǵárǵinǵ.” urǵǵǵ 58 o ámá royǵ enǵ neánǵri nǵxǵnǵrǵenǵinǵinǵri re urǵinǵinǵinǵ, “Sǵwǵ sayǵ xegǵ sirǵrǵkǵ sá wenǵa nánǵ tǵinǵrǵinǵ. Inǵ enǵ xegǵ yéwǵ tǵinǵrǵinǵ. E nerǵ aiwǵ ámá imónǵinǵáonǵyá sá wémǵa nánǵ

añf wí menini.” uriniginini. ⁵⁹ Ámi womi re uriniginini, “Joxi nixídei.” uríagi o re uriniginini, “Xámi xe nuri gí ápo péaná xwíá oweyáriniri sijnwí naniriréini?” uríagi aí ⁶⁰ o re uriniginini, “Ámá nioni dñf mnikwíropa yarigíáyf ayf eni ámá piyínñf imónñagíá nání wigí ámá péaná xwíá oweyárinípoyniri sijnwí winírixini. E neri aí joxi xwiyíá Gorixo xegí xwioxíyo mímeámí neri umeñweaníá nánipi ami ami wáf urimérixini.” uriniginini. ⁶¹ Ámi ámá wo nibiri re uriniginini, “Ámínáoxini, nioni rixídmemíni. E neri aiwi xámi xegí ámáyo nuri yayí owiemeniri sijnwí nanei.” uríagi aí ⁶² Jisaso ewayf xwiyíá rípi uriniginini, “Ámá omñf mearñf wo nikinimóniri ríwími dání sijnwí anáná xfo omñf mearñfpi xixeni warinímani.” nuriri re uriniginini, “Joxi eni dñf nnikwírori nnikídfísaná ámi nikinimóniri amípi joxi pñi wíaríyyf meámiri nání dñf nimori nerínáyf, omñf Gorixo nání píránñf mwiipa eri oyá xwioxíyo páwipaxí mepa eri imónñini.” uriniginini.

10

Ámá 72 nírípearí yaxwí uowárapñf nánirini.

¹ Jisaso e nurimáná ámá ámi wíyo 72 nírípearí añf xfo uníá ayf ayo nání waúni waúni xámi umeapíri nání nurowárapiri ² re uriniginini, “Ámá nioni xwiyíá yanf seaiapowárfáyf, ayf aiwá yof pírpírfí niniri mñipaxññf imónini. E neri aiwi ámá seyíné aiwá apí mipíri nání obaxí mimónñoi. Ayínáni Gorixo ámá wíni eni aiwá mipíriññf nimóniro xwiyíá yayf winipaxípi yanf wiowáripíri nání yaríñf wípoyi.” nuriri ³ re uriniginini, “Soyíné of nioni searíáyo úpoyi. Ámá wí síwí sayf sipísipí roanarigíápánñf seaipírfé nání searowárapñini.” nuriri ⁴ re uriniginini, “Nuróná nígwí wowí bíraní, fá árupianf wúraní, síkwí súraní, nímeámi mupani. Óf e ámáyo níwiniríná yayf niníro e éf mñweapaní. ⁵ Añf wiwámi nípawiríná yayf níwiri xámi re urírixini, ‘ “Seyíné Gorixoyá dñf tñi níwayíróniro oñweápoyi.” neaimónariní.’ urírixini. ⁶ Anjwámi xiáwo sanñjo imónñagí níwiniríná xwiyíá yayf níwiríná e uríapi mídídí mikixepani. Añf xiáwo sanñjo mimónñagí níwiniríná yayf apí mídídí wikixérixini. ⁷ Añf giwi giwámi nípawiro níñwearíná aiwá tñi iniígf tñi seaiapíapi anani niníro ñweárixini. Ayf rípi nánirini. Ámá nígwí omñf neríná nígwí mearigíápa soyíné wáf nemero nioni omñf níniiríná iniígf tñi aiwá tñi seaiapíáyf nígwññf wayíá nípírfáriní.” nuriri xegí wiepísaríñowa

aiwá oneaiapí poyiniri aní wiwá wiwámi emepírixiniri ámi re uriniginini, “Aní wiwámi nípawiro ηweáiwámi dání aní axípimi ámi wiwámi ηweanro nání mupa érixini. ⁸ Aní gipi gipimi nírémorfná aiwá míraní seaianro ‘Aníyo nání eini.’ nisearimi úfáyo númi nuro pí pí aiwá seaipáfap sa anani nírrixini. ⁹ Aní apimi simixí yarigfáyo naní wimixiro ‘Gorixo xwioxíyo míméamí neri píraniní seamenηweanfá anwi ayo enagí nání nisanro ηweárixini.’ uriro érixini. ¹⁰ E neri aiwi aní gipi gipimi nírémorfná ayí niseairíméami wigí aníyo nání mipseaupa éaná nuro óf aní apimi nání ininíyimi dání re urírixini, ¹¹ ‘Seyíne díní re mopíri nání, “Gorixo xwioxíyo míméamí neri píraniní neamenηweáminiri éf aiwi nene api nání mneaimónarinagí nání xfo xeaniní neaiapínfárfani?” yaiwipíri nání xwíá síkí segí aní rípimi dání aí negí síkwíyo xéinípi pírfí wiaikímí seasiariní.’ urírixini.” nuriri ¹² re uriniginini, “Nioni aga nepa seararinini. Gorixo áma níyoní mí ómómíximí eníayimi áma aní Sodomí ηweaagfáyí —Eníná Sodomí ηweaagfáyí rfáni níkiróa warinagfa Gorixo anínamí dání rfá mamówáraná níyoní rfá niniginini. Sfá ayimi ayo Gorixo xeaniní xwé níwiri aiwi áma soyíne arfá míseai xe oúpoyiniri sínwí seanfáyo Gorixo xeaniní níwírná Sodomí ηweaagfáyo ríniní winínfápi tñni xixeni winínfámani. Seáyí e múronfáriní.

Aní bi bimi ηweáyí xfomí díní míwíkwíroarinagfa uréwapíyiní nánirini.

¹³ “Isíreriyíne ‘Gorixo nene nání aga wimónariní.’ yaiwinarinagfa aí xeaniní o seaikárinfápi ayíkwí menagí nání díní sípí oseainí. Isíreriyíne aní yoí Korasiníyí ríniníyo ηweagfáyíne tñni aní yoí Betisaida ηweagfáyíne tñni aweyí! Sfá wíyi seyíne majfá seaórinfáriní. Émáyi aní yoí Taiayí ríniníyo ηweáyí tñni Saidoníyí ríniníyo ηweáyí tñni emímí nioni seaíwapíyinápi sínwí níwíníro sínwíryí, ayí eníná nisanro iyfá íríkwí wú páníro rfá uráwíyo iwíeaníro yaniri egfáriní. ¹⁴ Gorixo áma níyoní xeaniní winfáyimi xeaniní Taia ηweáyo tñni Saidoní ηweáyo tñni winfápi tñni seyíne seaikárinfápi tñni axípi imónínfámani. Seyíne seaikárinfápi seáyí e múronfáriní. ¹⁵ Isíreriyíne, Kapaneami ηweáyíne ‘Gorixo anínamí nání nneameami neayínfáriní.’ níyaiwiro seáyí e ríyarínjoí? Rfá aniní weariníyo niseamamówárinfáriní.” nuriri ¹⁶ wiepísaríníyo ámi re uriniginini, “Áma gíyí gíyí soyíne wáf urímearfná arfá seaífáyí nioní ení arfá niariní. Gíyí gíyí arfá míseaipa éfáyí nioní ení arfá mniariní. Nioní arfá mniipa

éféyá Gorixo, nirowárenapiŋomi eni arfá miwiarŋoi.” urŋŋnigini.

Ámá 72 imónigfáwa ámi Jisasomi wímeagfá nánirini.

17 Ámá 72 urowárapŋyá ámi diŋf yayf niyaiwia nibiro Jisasomi niwímearo re urigfawixini, “Ámináoxini, ámá imfó diŋf xixéroarŋyó aí none yoŋ joxiyá niri rane mixf umánowáraná anani arfá nŋneaimi éf warŋoi.” urfagfá 18 o re urŋŋnigini, “Soyfne imfóyo mixf umánowárarfá nioni Seteno —O imfóyo xiráonŋf imónŋorini. O ápiaŋwŋŋf aŋŋnami dani piéronaparŋagi winŋjanigini. 19 Arfá nípoŋf. Nioni eŋf sixf eániŋf seiapowáriŋá eŋagi nani soyfne weaxfá tŋni wáre tŋni anani xórórf ero Seteno, fwf oépoyiniri seáiwapiyarŋomi anani xórórf wiro epaxfŋni. E yarfná wí xwírfá seaikxenfámani. 20 E niŋseariri aiwi imfó xixéroarŋyó mixf umánowáraná arfá niŋseairo éf warigfá eŋagi nani seáyf e nimóniro yayf mepani. Sa rŋpi nánini yayf époyf. Aŋŋnami ikwí ámá wé rónŋyá nani ŋwirárinŋŋnamí segf yoŋ eni ŋwirárinŋagi nani yayf époyf.” urŋŋnigini.

Gorixomi seáyf e umenŋf nánirini.

21 Kwíyá Gorixoyápi ukikayonagi nani axiná yayf seáyfimi dani nerf Gorixomi re urŋŋnigini, “Gf ápoxini, xwíá imixiri aŋŋna imixiri enjoxini, wiepŋsarŋowa yarigfá api nani ámá seáyf e nimóniro ‘Nioni niŋŋpi diŋf rixa niŋfá imónŋáoni nani go níwapŋyinŋoi?’ rŋnfáyo joxf yumfí wirf ámá ‘Nioni niaíwonŋŋf nimóniri majfá imónŋáoni nani anani níwapŋyi.’ rŋnfáyo joxf wfá rókiamori yarŋoxi eŋagi nani seáyf e rimearŋŋni. Ápe, joxf ‘E oemini.’ simónarŋagi nani rarŋŋni.” nuriri 22 re rŋŋnigini, “Gf ápo amŋpí xwíá rŋrimf nŋrimfni yanfwá nani fánŋf niepfxfniasŋfŋni. Ámá wo Gorixomi xewaxo nani xixeni niŋfá mimónini. Gf áponi xixeni niŋfá imónini. Ámá wo ápo nani eni niŋfá mimónini. Xewaxonini niŋfárinini. Ámá ‘Xewaxonif gf ápo nani wfá orókiamómŋni.’ yaiwífáyf, ayf eni gf ápo nani niŋfá imónŋoi.” niri 23 niŋŋnŋmóniri xegf wiepŋsarŋowa wigfpi ŋweaŋagfá siŋwí niwŋniri awamŋni re urŋŋnigini, “Amŋpí nioni eri xwiýfá riri yarŋápi soyfne siŋwí nanayífápi nani Gorixoyá diŋf tŋni yayf seáyf e dani seainpaxfŋni. 24 Gorixoyá wfá rókiamoagfá obaxfýf tŋni mixf ináyýf tŋni amŋpí soyfne siŋwí nanarigfápi ‘Siŋwí owŋnaneyf.’ niri aiwi wí siŋwí miwŋnŋpa ero amŋpí soyfne arfá niarigfápi ‘Arfá owianeyf.’ niri aiwi wí arfá

m̄wipa ero yaḡár̄n̄i. Aȳn̄n̄i soȳné yaȳ seáȳm̄i dán̄i seain̄pax̄r̄n̄i.” ur̄ñ̄n̄iḡn̄i.

Ewaȳ ikax̄ Samariaȳ wo xer̄w̄ wom̄i wá wian̄ñ̄f̄ nán̄r̄n̄i.

25 Ámá ñw̄ ikax̄ eán̄ñ̄p̄i meweḡá wo “Jisaso en̄f̄ eán̄ñ̄or̄f̄an̄i? Iwam̄f̄o ow̄iwap̄ȳim̄n̄i.” n̄ȳaiwir̄i n̄wiáp̄n̄imear̄i re ur̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Near̄ewap̄yar̄ñ̄ox̄n̄i, nion̄i ar̄re ner̄i ðñ̄f̄ n̄ȳim̄ñ̄f̄ t̄ñ̄áon̄i imón̄im̄f̄ár̄n̄i?” ur̄f̄aḡi 26 Jisaso re ur̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Ñw̄ ikax̄ eán̄ñ̄p̄i ar̄re n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄i? Jox̄i f̄á n̄ror̄f̄n̄á ar̄re r̄n̄ñ̄aḡi roar̄ñ̄r̄n̄i?” ur̄f̄aḡi 27 o re ur̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Re n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄i, ‘Jox̄i ðix̄f̄ Ámin̄á Gor̄ixom̄i ðñ̄f̄ six̄f̄ nuyir̄i ner̄f̄n̄á ðix̄f̄ xwiox̄f̄ o nán̄i yaȳf̄ osin̄n̄r̄i er̄i en̄f̄ six̄f̄ eán̄ñ̄f̄ t̄ñ̄i x̄f̄ðir̄i ðñ̄f̄ t̄ñ̄i p̄ir̄án̄ñ̄f̄ w̄kw̄ror̄i éir̄ix̄n̄i. J̄wan̄ñ̄ox̄i ðñ̄f̄ sip̄i inar̄ñ̄f̄pa ámá jox̄i t̄ñ̄i ñweaḡf̄áȳf̄ nán̄i en̄i ax̄f̄p̄i sin̄f̄w̄n̄iḡn̄i.’ n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄i.” ur̄f̄aḡi 28 Jisaso re ur̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Jox̄i x̄ixen̄i rar̄ñ̄n̄i. E ner̄f̄n̄áȳf̄ ðñ̄f̄ n̄ȳim̄ñ̄f̄ t̄ñ̄ox̄i nimón̄r̄i an̄ñ̄f̄ ñwear̄f̄ár̄n̄i.” ur̄f̄aḡi 29 ñw̄ ikax̄ eán̄ñ̄p̄i mewen̄o ámá n̄ñ̄n̄i xewan̄ñ̄o nán̄i re oyaiw̄ipoȳn̄r̄i “O ñw̄ ikax̄ eán̄ñ̄p̄i t̄ñ̄i x̄ixen̄i ámá x̄f̄o t̄ñ̄i ñweaḡf̄áȳf̄ nán̄i ðñ̄f̄ sip̄i n̄wir̄i ar̄r̄á wiar̄ñ̄or̄f̄an̄i?” oyaiw̄ipoȳn̄r̄i ám̄i yar̄ñ̄f̄ re w̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Ámá nion̄i t̄ñ̄i naw̄in̄i ñwear̄w̄áȳf̄ ḡiȳf̄r̄f̄an̄i? Ámá ḡiȳf̄ nán̄i n̄iwan̄ñ̄on̄i ðñ̄f̄ sip̄i inar̄ñ̄ápa ðñ̄f̄ sip̄i ax̄f̄p̄i e nin̄ñ̄o?” Yar̄ñ̄f̄ e w̄iáná 30 Jisaso ewaȳf̄ xw̄iȳf̄á rip̄i ur̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Ámá wo an̄f̄ yōf̄ Jerusarem̄ȳi p̄ñ̄i n̄wiár̄im̄i an̄f̄ yōf̄ Jerikoȳi r̄ñ̄ñ̄f̄yo nán̄i wear̄f̄n̄á re en̄ñ̄n̄iḡn̄i. Ámá ámáyá am̄ip̄i f̄w̄f̄ oxaur̄ápaneȳn̄iro yar̄iḡf̄á wa om̄i f̄á n̄ixero xeḡf̄ rap̄rap̄f̄ wir̄iro iwan̄f̄ mépero r̄ixa napén̄imear̄f̄n̄á p̄ñ̄i n̄wiár̄im̄i uḡf̄awix̄n̄i. R̄ixa numáná en̄áná 31 apax̄f̄p̄an̄ñ̄f̄ imón̄ñ̄f̄ wo en̄i óf̄ ax̄f̄yim̄i n̄wer̄f̄n̄á wen̄ñ̄f̄ éf̄ȳf̄ w̄ñ̄ñ̄n̄iḡn̄i. Iwan̄f̄ mépéfo daiwo wen̄aḡi n̄w̄ñ̄r̄i ar̄r̄á b̄i m̄iw̄i or̄iw̄ám̄i dán̄i múron̄ñ̄n̄iḡn̄i. 32 Ámi Judaȳf̄ wiḡf̄ yōf̄ Ripaiȳi r̄ñ̄ñ̄f̄áȳf̄ wo —Ripaiȳf̄ Gor̄ixox̄o nán̄i r̄id̄yowá yar̄iḡfiwám̄i ar̄r̄á wiar̄iḡf̄áȳf̄r̄n̄i. Ripaiȳi r̄ñ̄ñ̄f̄á wo iwan̄f̄ mépéfo wen̄e n̄ir̄émor̄i n̄w̄ñ̄r̄i aiw̄i o en̄i or̄iw̄ám̄i dán̄i múron̄ñ̄n̄iḡn̄i. 33 E ner̄i aiw̄i ámá Samariaȳf̄ wo —Samariaȳf̄ t̄ñ̄i Judaȳf̄ t̄ñ̄i en̄j̄n̄á dán̄i xep̄ixep̄á rón̄aḡf̄ár̄n̄i. Samario en̄i an̄f̄ w̄iyo nán̄i nur̄f̄n̄á w̄ñ̄ñ̄n̄iḡn̄i. Ámá iwan̄f̄ near̄i t̄fo riwo wen̄aḡi n̄w̄ñ̄r̄i om̄i wa n̄wian̄r̄i 34 an̄w̄i e nur̄i iniñ̄ḡf̄ wain̄f̄ b̄i t̄ñ̄i ran̄f̄ b̄i t̄ñ̄i iwan̄f̄ weáf̄áyo ḡñ̄ñ̄f̄ wir̄i w̄f̄á ut̄r̄i nemáná n̄im̄f̄eyoar̄i xeḡf̄ doḡíyo seáȳi e n̄ñwir̄ár̄r̄i n̄imeám̄i an̄f̄ ámá am̄i am̄i dán̄i n̄bir̄i wéfr̄ix̄n̄r̄i m̄r̄ñ̄ñ̄f̄ wiwám̄i nán̄i nur̄i e mewen̄o 35 w̄f̄áp̄i t̄ñ̄i íkw̄f̄ w̄ñ̄f̄xaú n̄roar̄i an̄iwám̄i

meariŋomi niwiri re uriŋinigiŋi, ‘Ámá romi nigwí rĩnamĩ dání píráníŋí méirĩxĩni. Rĩna anĩpá imónáná o nání joxĩ dǐxĩ nigwí xwiríá ikixéánáyĩ ámi nioni nibirĩná nioniyá xixeni mĩni siapĩmǎrĩni.’ uriŋinigiŋi.” Jisaso ewayĩ xwiyíá apĩ nurimáná ³⁶ ŋwí ikaxĩ eáníŋĩpĩ mewenomi yariŋĩ re wiŋinigiŋi, “Joxĩ dǐŋĩ arĩre yaiwiarĩŋini? Iwanĩ nearĩ tĩomi ámá waú wo niwiniro aĩ awa go o tĩni ŋweagíá wóniŋĩ nimóniri arĩrá wiŋinigiŋi?” uráná ³⁷ ŋwí ikaxĩ eáníŋĩpĩ mewenomi re uriŋinigiŋi, “ ‘Ámá niwiniĩrĩná wa niwianiĩri nanĩ wiĩŋo o tĩni ŋweagíá wóniŋĩ imóniŋinigiŋi.’ nimónarĩni.” urĩagi Jisaso “Joxĩ enĩ nuri axĩpĩ e nera úirĩxĩni.” uriŋinigiŋi.

Mataĩ tĩni xĩnapĩ Mariaĩ tĩni nánírĩni.

³⁸ Jisaso wiepĩsarĩŋiyĩ tĩni ófyo nuróná aŋĩ bimi rémóáná apĩxĩ wĩ Mataiyĩ rĩniŋĩ aiwá míraŋĩ winĩ xegĩ aŋĩfyo nání niwiriĩmeámĩ nuri ŋweaŋáná ³⁹ í xegĩ xexirĩmeái Mariaiyĩ rĩniŋĩ nibiri Jisasoyá sĩkwí tĩŋĩ e niŋweámáná oyá pĩné aríá wiarĩná ⁴⁰ Mataĩ aiwá riyamĩ emĩniri yarfĩná upupĩgĩ winariŋagi nibiri Jisasomi re uriŋinigiŋi, “Ámĩnáoxĩni, niĩni aiwá riyamĩ yarfĩná gĩ nĩrĩxĩmeái pĩni nĩniwiarĩmi nibiri ‘Ayĩ ananĩrĩni.’ riyaiwiarĩŋini? Í sanĩ nĩrípĩni nání uowárenapeĩ.” urĩagi ⁴¹ Ámĩnáo re uriŋinigiŋi, “Mataixĩ, Mataixĩ, jíxĩ dǐŋĩ obĩbaxĩ morĩ amĩpĩ obaxĩ nání ayá sĩwĩ rĩrorĩ yariŋini. ⁴² E nerĩ aĩ jíxĩ anĩŋĩ minĩ epaxĩ imóniŋiyĩ obaxĩmani. Aga ná bĩnĩrĩni. Mariaĩ apĩ nání dǐŋĩ neyĩrorĩ aríá niarĩni. Í dǐŋĩ eyĩroarĩŋĩpĩ mĩdĩdĩ mĩwikĩxepa nerĩ jíxĩ nĩrĩŋĩpĩ bi urĩmĩméini.” uriŋinigiŋi.

11

Ayĩ Gorĩxomi nurĩrĩná rĩpaxĩpĩ nání uréwapĩyĩŋĩ nánírĩni.

¹ Jisaso wĩ e nuri rĩxa Gorĩxomi xwiyíá rĩrĩmĩ niwimáná enáná xegĩ wiepĩsarĩŋiyĩ wo re uriŋinigiŋi, “Ámĩnáoxĩni, Jono wayĩ nĩneameaia wago xegĩ wiepĩsarĩŋowamĩ Gorĩxomi xwiyíá rĩrĩmĩ wipĩrĩ nání uréwapĩyĩŋĩpa joxĩ enĩ e nearéwapĩyĩ.” urĩagi ² o awamĩ re uriŋinigiŋi, “Gorĩxomi xwiyíá rĩrĩmĩ niwiriĩná re urĩrĩxĩni, ‘Ápoxĩni, ‘Ámá nĩni joxĩni ŋwĩáoxĩ enagi nání wéyo rĩméirĩxĩni.’ neaimónarĩni. “Joxĩ xwioxĩfyo mĩmeámĩ nerĩ neamenŋwearĩpĩ siŋáni imónĩwĩniŋini.” neaimónarĩni. ³ Nene aiwá sĩá ayĩ ayimĩ nanĩwá nání neaiayĩrĩxĩni. ⁴ Ámá nene íwĩ neaĩfáyo yokwarĩmĩ wĩagwĩ nání joxĩ nene íwĩ yariŋwáyĩ yokwarĩmĩ neaiĩrĩxĩni. Ámá wĩ enĩ eánígĩáyĩrĩanĩrĩ iwamó owĩwapĩyĩpoyĩnĩrĩ siŋwĩ mĩneanĩpa éirĩxĩni.’

Gorixomi xwiyá rirímí n>wirfná e urírxini.” uriniginí.⁵⁻⁷ E nurimáná ewayá xwiyá rípi uriniginí, “Soyné woxi dixí áamá aní wí e dání wo áriwegíyo símeáaná aiwá meñagí nání joxi áamá nkumxiniri emearigíayí womi nuri aiwá nání rixinjí nurirfná re uriríni, ‘Gí áamá aní wí e dání wo aní wíyo nání únfo rixa áriwegí ríná nímeáagí omi aiwá bi mni wimi nání meñagí nání joxi tfe nání rixinjí bariní. Aiwá biaú bi ninimeairiréni?’ uráná aníyo inimi dani, sá weñmi dani re ririníoi, ‘Aiwá nání ayá wí mnriníweapani. Aní ówaní niyárimáná niaíwípia tñni ikwianwíyo rixa sá weñwini. Nioni wí n>wiápnímeari aiwá rímeaipaxí menini.’ ririníoi.⁸ Nioni re searariní, ‘Aní xiáwo aiwá nání rixinjí bfo xegí nkumxiniri emearinjí wo aiwi n>wiápnímeari xfo rixinjí urariníyí umeaipaxímani. E neri aiwi aríki rixinjí urayarfná n>wiápnímeari xfo wimónarinípi nipi mni winiginí.’ searariní.⁹ Ayináni nioni re searariní, ‘Soyné Gorixomi amipi wí nání yarinjí wíaná o anani mni seiapinífarini. Rixinjí nurirfná amipi wí o tñnj e nání pfa nerfnáninjí anani meapírfarini. Rixinjí nurirfná wáf e nrómáná wakwí óránáninjí o anani arífa nisiri aní ówaníninjí ríkwiiiniginí.’ searariní.¹⁰ Ayí rípi nání searariní. Áamá nni Gorixomi rixinjí urayarínayí ayí anani wí meapírfarini. Áamá gíyí amipi wí nání pfa nerfná anani meapírfarini. Gíyí wáf e dani wakwí óráná o anani aní ówaní wíkwiiinífarini.” uriniginí.

¹¹ Ewayá xwiyá ámi bi rípi nuriri re uriniginí, “Ápoyné woxi dixí iwo nibiri peyí nání rixinjí riránayí, weaxífa nimeari wiriréni? Oweoi, wí e wiriméni.¹² Iní kímínj nání eni rixinjí riránayí, wáre nimeari wiriréni? Oweoi, e eni nimeari wiriméni.¹³ Soyné íwí nera warigíoyné aiwi segí niaíwí rixinjí searánayí, anani amipi awiaxíyí anipá mni wiarigíoynerini. E neri aí segí ápo anínamí ñweaño anipaxíriní. ‘Omi gíyí gíyí rixinjí uránayí, kwíyí oyápi aí anani mni winífarini.’ searariní.” uriniginí.

“O ení eáninjí oboyá tñni yarini.” rígfá nánirini.

¹⁴ Jisaso, imífo maní píróninjí womi —O áamá womi dínj xixéroariníagi nání ámáo eni maní píróniníorini. Imífomi míxí umáinowáraná imífo éfí úaná áamá maní píróninío ámi pñné riniginí. Ámi pñné rarínagí ¹⁵ áamá e epíroyí egíayí síñwí e n>winíro ududí nero aí ¹⁶ áamá wí re rígfawixini, “O imífo míxí numáinowárirfná imífo xiráóninjí imóninío —O xegí yoí bi Bieseuroyí riníorini. Oborini. O ení weámíxowárfagi nání ení eáninjí oyá tñni umáinowárinífarini.” rarfná áamá ámi

wí “Jisaso ení eáninorfaní? Iwamfó owíwapiyaneyí.” nírínro nìbìro re urígfawixíní, “Anínami dání emímí bí iwamfó neaíwapiyí.” uríagfa aiwí ¹⁷ o wigf yaiwigfá nání adadí nìwirí ewayf xwíyá re uríniginí, “Ámá gwí axírí xepíxepá nírónro mìxí nínírónyá, ayf aní mìwiárekìxínipaxíríní. Ámá xiráxogwáowa ení xepíxepá nírónro mìxí nínírónyá, ayf ení aní mìwiárekìxíníprífaríní. ¹⁸ Ayínání Seteno tñní xegf imfó axíyí tñní xepíxepá nírónro mìxí nínírónyá, aríge nero ení neánírí ropíráo? Oweo! E nerí aiwí seyfné ‘Ení eániní Bieseuroyá tñní imfó mìxí umáinowáraríní.’ nírariní. ¹⁹ Nioní nepa Bieseuroyá ení eániní tñní imfó mìxí numáinowárirí síñwiríyí, segf ámá ení eániní goyá tñní mìxí umáinowárarígfáríní? Segf ámá imfó mìxí umáinowárarígfáwa sfá yoparfíyímí nìwiápínímearo yaríní re seaipírfáríní, ‘Nene ámá wo imfó mìxí umáinowárarínagí nìwínírane “Ení eániní Goríxoyá tñní e yaríní.” rínarínwá enagí nání seyfné pí nání Jisaso axípi yarínagí nìwínírfná xwíyá nímearo “Ení eániní oboyá tñní yaríní.” urígfawixíní?’ Yaríní e seaipírfáríní. ²⁰ Nioní ení eániní Goríxoyá tñní imfó mìxí umáinowárarínagí aí seyfné ‘Goríxo xío xegf xwioxíyo míméamí nerí neameñweanfápi ríxa rimóníní?’ míyaiwiaríní. ‘Ámá yeáyf neayímíxemeanfa nání uowárenapínfo, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarínwáo ríxa nene tñní rimónínwíní?’ míyaiwiaríní.” nurírí ²¹ ewayf xwíyá ámi bí rípi uríniginí, “Ámá ení ríní wo éwaikí oxá nayírí nítírí awí meñweañáná ámá wo xegf aníyo nípáwirí amípi wí íwí meapaxí meníní. ²² E nerí aí ámá ení rínómí nímúrorí omí seáyí e imóníní wo nìbírí mìxí wímínírí nerífná xopírárí nìwirí amípi níní mìxí nání maxíríníyí nurápmáná amípi oyá níní ení ríxa nurápirí yaní nìwia warínírfíní.” Jisaso ení eániní xíoyá oboyápmí múronagí nání ewayf xwíyá e uríniginí.

²³ Ámá wí ámáyí níní Jisasomí díní wíkwíroro xídíro epíríxínírí prí rakiámí wianro yarígfáyí nání ewayf xwíyá ámi bí nurírí re uríniginí, “Ámá nioní tfámíní mimónígfáyí, ayf nioní tñní mìxí imónínwáyírfíní. Ámá nioní tñní sipísipí awí meaárípa yarígfáyí, ayf sipísipí xídíxídwárí yarígfáyírfíní.” uríniginí.

Ewayf ikaxf imfó xegf wíníyo wirímeanfí náníríní.

²⁴ Ámá ayf “Nene Jono nearáná saníní onímíapí nerane aiwí imfó xíxéroaríní róníní imónaníní.” oy-

aiwípoyinri ámi xixewisí ikaxí bi nuriri re uriniginini, “Imó xixeroarinyí mixel umánowaráná amá womi pini niwiárimni nuriná inigí mayími ge ge sá onweáminiri nemi pfa nimeginiméisaná re yaiwiárinirini, ‘Gí ámi anj axí pini niwiárimni bñae nani ouminini.’ niyaiwimi ²⁵ nurí anj rixa síf peáriniri piráinijí imixáriniri yárinijagi niwiniri siní anfa imónijagi niwiniri nani ²⁶ ámi nurí imó wé wíumi dánj waú íwí neróná xíomi seáyí e múroro egáyo niwirimeámi nuro axomi nixixéroro e ñweaarigfárinini. Xámi sípi imónago aí ínáyí aga sípi ikeamóninirini.” uriniginini.

Yayí winipaxíyí nani urinj nánirini.

²⁷ Xwiyá api uraríná apixí wí amá e epíroyí egáyo dani rfaiwá re uriniginini, “Apixí joxí nrixiriri aminj siapinj Gorixoyá dnj tñni yayí winipaxírinini.” urfagi aí ²⁸ o re uriniginini, “E wí niyairiri miripani. Amá gíyí gíyí xwiyá Gorixoyá arfa wiro axípi ero yarigfáyí amá ayini Gorixoyá dnj tñni yayí winipaxírinini.” uriniginini.

Ekinyí bi nani rixinj urigfa nánirini.

²⁹ Amá obaxí Jisaso tñnj e epíroyí enána siní wini wini epíroyí yarijagfa o re uriniginini, “Isireriyíné, agwi ñweagfáyíné íwí nera nuro arfki yarigfáyíné, emimí nani seaimónarijagi aiwi nioni emimí wí miseaíwapiyipa neri aiwi ná biní Gorixoyá wfa rókiamoagí Jonao yagípiní seaíwapiyimfárinini. ³⁰ Enína Gorixoyá wfa rókiamoagí Jonaoyí rininjo —O sfá wiyáú wiyi piyininj nimóniri peyí agwíyo weagorini. O amá anj yoí Ninipayí rininjyo ñweaagfáyo Gorixoyá smimajfóninj wiinjpa amá imónijaoni amá agwi ñweagfáyíné Gorixoyá smimajfónininj seaininini. ³¹ Gorixo amá niyoní mí ómómiximí enfáyimi apixí enína Sibayí anjyo menweaagí —Í mixel ínáyí Soromono nijfa seáyí e nimóniri ririmí yaríná arfa wimíniri nani anj aga ná jfami dani bñirini. Í amá woní Soromonomí seáyí e imónijaoni re éf nírómáná seararijagi aiwi seyíné arfa miniarijagfa nani í sfá ayimi niwiápinimeari xwiyá seameárinfárinini. ³² Amá enína anj yoí Ninipayí rininjyo ñweaagfáyí —Ayí Gorixoyá wfa rókiamoagí Jonao Gorixoyá xwiyá waf uriméáná ayí wigí íwí egfápi rfwimíni nimamoro nisaniro ñweaagfárinini. Ayí amá wo Jonaomí seáyí e imónijaoni re éf nírómáná seararijagi aiwi seyíné arfa miniarijagfa nani amá ayí sfá Gorixo amá niyoní mí ómómiximí enfáyimi niwiápinimearo xwiyá seameárfárinini.” uriniginini.

Ewayí ikaxí ramixel nani urinj nánirini.

33 O xwiyá Gorixoyá ramixíniní imóninagí nání re ríiniginí, “Ámá wo ramixí nímixárómáná aní sakwímaníyo tarínimaní. Sixí wá nímearí upíkákwiárarínimaní. Nímixárómáná ámá íwíapá gíyí gíyí wá óninagí sijnwí wínipírí nání ikwíanwíyo seáyí e ikwíáraríníní.” nurírí³⁴ re uríniginí, “Segí sijnwí ení uyíwíniní imóniní. Segí sijnwí tñí píraniní naníro wé róniní nerónáyí, díní naníní aumaúmí niníro segí xwioxíyo wániní okímixinaríno. E nerí aiwí segí sijnwí tñí íwí nání naníroná segí xwioxíyo sániní yímixinaríno. ³⁵ Díní naníní aumaúmí niníro segí xwioxí wániní seaókiarínípi supíkíniniginírí díní tñí érixíní. ³⁶ Segí xwioxíyo sá wí mýiní wání nókíaríníná uyíwí wá seaókiarínípaniní segí xwioxí níní wá seaókiaríníní.” uríniginí.

Parisiowamí xwiyá umeáriní náníní.

³⁷ E nuríísáná enáná Parisi wo “Gí aníyo aiwá onaiyí.” nurírí nípemeámí úáná Jisaso nurí aiwá nípíre éí nweanáná ³⁸ Parisio Jisaso xámí wé piaxíniní eaní nání wigí yarígápa wé iniígíyo igwá míwíró aiwá nípíre éí nweanagí níwínírí ududí yaríná ³⁹ Jisaso re uríniginí, “Parisioyíné íwí mearo ríá kíro ro yaníro moarígápi segí xwioxíyo síní magwí enáná kapíxí tñí píreríxí tñí igíá nearínániní kíyí b́aríwámí dáníní kwírínarígíoyínéxíní. ⁴⁰ Majímají ikárinarígíoyíné ‘B́aríwámíní imíxaríno íníríwámíní mimíxíníní.’ ríyaiwíaríno? ⁴¹ Amípí soyíné íá xirígápi ámá uyípeayíyo ayá nurímíxíro arírá níwíro míní wíánáyí, soyíné igíá neáníroniní imónípíríní. ⁴² Parisioyíné aweyí! Sá wíyí soyíné majíá seaóríníní. Goríxo xeaníní ríá tñí seaikáriníá enagí nání díní sipí oseainíní. Soyíné aiwá nímíroná aníní míní yíyí tñí aí tñí siyó amípí píraniní íá níro ro ríxa wé wúkaú imónáná wo Goríxomí míní níwíro aí ámáyo wé róniní wíarígáyí píní wíaríro Goríxomí díní sixí muyípa ero yarígíoyínéxíní. Soyíné aiwá onímíapia aí segí aníní míní yarígá jíapi píní míwíarípa ero ámáyo naní mimíxípa yarígápi ení ero nerí sijnwíríyí, naní imónímínírí eníní. ⁴³ Parisioyíné aweyí! Sá wíyí soyíné majíá seaóríníní. Soyíné rotú aníyo ámá sijnwí oneanípoyínírí símí símí e nwearo makeríayo awí éanarígíe ámá yayí ‘Ámínáoxíní.’ oneanípoyínírí emero ‘Oyaneyí.’ seaimónarínagí nání Goríxo xeaníní seaikáriníní.” uríniginí. ⁴⁴ Ámá níní Parisiowamí níwíníníná “Nanowaríní.” yaiwíarínagí níwínírí awa wigí íwí yarígápi ámá píyí xwáripáyo ínímí wení yapí imóninagí nání re uríniginí, “Aweyí! Sá

wiyi soyíné majfá seaórínfárini. Soyíné áamá piyí tigfe xwá emadirónináná áamá ‘Áamá piyí tigferían?’ miyaiwí maiwí pwarigféniní imónigfoyínérini.” uráná ⁴⁵ nwf ikaxí eáninípi mewegfá wo níwiápnímeari re uriniginini, “Nearéwapiyarinoxini, Parisiowami e nurífná none eni ikayíwí neameararini.” urfagi aí ⁴⁶ Jisaso nwf ikaxí eáninípi mewegfáwa áamáyo aniní miní sekaxí “E éfrixini. E éfrixini.” nuriro aí wiwaninowa wí miyarigfá enagi nání re uriniginini, “Nwf ikaxí eáninípi mewegfoyíné eni aweyi! Sfá wiyi soyíné majfá seaórínfárini. Soyíné áamáyo saní xwé ayá wí níwikwiáro aí sewaninoyíné saní xwé api iwamíó mímíeyoarigfoyíné enagi nání Gorixo xeaniní seaikárinfárini. ⁴⁷ Soyíné Gorixoyá wfá rókiamoagfáwami segí arfowa pikiarigfáyo xwáripáyo aniní miní mfá imixarigfoyínéxini. ⁴⁸ Soyíné e nerinípimi dání áamáyo áwaní réniní urarinoi, ‘Negí arfowa Gorixoyá wfá rókiamoagfáwami nípikiaríroná apání yagfá enagi nání wigí xwáripáyo mfá imixarinwini.’ Éniní urarinagfá nání Gorixo xeaniní seaikárinfárini. ⁴⁹ Ayínání Gorixo diní neñwiperi soyíné nání xixeni re riniginini, ‘Nioni wfá rókiamoarigfá wami tñni xwiyfá wáf urimearigfá wami tñni uowaráná ayí wíyo pipikímí ero wíyo mixí xfdowarapiro epírfárini. ⁵⁰ Wfá rókiamoagfá niyoni nioni anina imixiri xwá imixiri enína e enjáé dání nípikía bíagfá nání áamá agwí nweagfáyíné nioni ení seameámfárini. ⁵¹ Aiborfomi xámí xiráo Keno pikine dání nípikía níbfásaná yoparí nioniyá wfá rókiamoagfá Sekaraiuomi pikigfawixini. Omi nioni nání ikwaníwí ridiyowá yaníro ikwikwiárimí yarigfe midáni enáná gí aní awawá “Nwfárini.” rinine midáni enáná áwiními e pikigforini. Omi pikigfe nání oxí apíxí agwí nweagfá tiyíné nioni ení seameámfárini.’ Gorixo e rinirini.” uriniginini. ⁵² Nwf ikaxí eáninípi mewegfáwa áamáyo Gorixo “Oépoi.” wimónarinípi mímíwíaikí wiarinagfá nání xixewisí ikaxí re uriniginini, “Nwf ikaxí eáninípi mewegfoyíné aweyi! Soyíné amípi Gorixo ‘Áamáyo owíwapiyipoi.’ wimónarinípi míwíwapiyipa yarínagfá nání sfá wiyi soyíné majfá seaórínfárini. Soyíné kí aní níjfa nání míriniñiwá nání fá níxiráro aí sewaninoyíné wí níkwiro mipáwipa ero áamá nípáwianí éfáyo soyíné pfrí mákímí wiro yarigfárini.” e nurífná ⁵³ aní e pñni níwiárimí nuri emearfná re egfawixini. Nwf ikaxí eáninípi mewegfáwa tñni Parisiowa tñni wigí xwioxíyo dání rfá ápiáwíniní níweri omi símí tñni uríro amípi obaxí wí nání yaríní wíayiro neróná ⁵⁴ “O xwiyfá sipí nwf ikaxí eániní

xixeni mimóniηí bī ráná xwíríxí oumeaneyi.” níriniro arfá wíaxídigawixini.

12

“Naní ero sipí ero mepani.” uríηí nánirini.

¹ Ámá oxí apíxí obaxí ayá wí epíroyí nīyáiróná xokírípí inaríná Jisaso xegí wíepísariηowa Parisiowa seáyí e nimóniro sipí yayiro naní yayiro yarígíapa awa ení e epíríxinirí awami xámi re uríηinigiñi, “Soyíné bisfkerfá yisí (Bisfkerfá sñi sñí eñáná yisí onímiápi tía aiwi nīmini íkwianwí eapínáraríηírini.) Soyíné bisfkerfá yisí Parisiowayá nání wáyí nero emépoyí. Wigí naní ero sipí ero yarígíapi nání seararíηini.” nuriri ² awa sipí ero naní ero mepa oépoyiniri re uríηinigiñi, “Amípi agwí íniñi imóniηíyí ríwéná sñáni imóniníárini. Amípi íniñi nimóniri yokwarímí iníηíyí ríwéná ámá nñi nijfá imónipíríárini. ³ Pí pí xwíyíá áríwiyimi yumí ikaxí ríníáyí ení ámá nñi ikwáwiyíná arfá wípíríárini. Pí pí xwíyíá aηí náyo íniñi dání ikeagígwí ríníáyí ríwéná aηí seáyíyo niηweámáná áwaní rowiáropíríárini.” uríηinigiñi.

Wáyí wípaxo nánirini.

⁴ O re uríηinigiñi, “Gí nīkumixiniri emearígíoyíné, nioni re seararíηini, ‘Segí waráyini seapíkiarígíáwa nání wáyí mepani. Dñí ení seaxekwapaxí meηagi nání ayí nání wáyí mepani.’ seararíηini. ⁵ Ámá wáyí wípaxo nání nioni áwaní osearimini. Ayí Goríxorini. O ámáyo nípíkímáná xewaníηo dñí ení nīseaxekwapiri ríá aníηí wearíηíyo seaíkeaárípaxí eηagi nání wáyí omíni wíríxini. Oyi, o nání aga wáyí wíríxini.” uríηinigiñi. ⁶ Ámá ayí dñí “Goríxo ámaéne nání aηípaxí dñí moaríηírini.” oyaiwípoyiniri re uríηinigiñi, “Ámá makerfáyo nání nuri ηí sirfkwá wé wú núní bí neríná nīgíwí ríá niηípia biaú tñi bí yarígíárini. Iní apia aga onímiápia nání aiwi Goríxo wí dñí peá nīmori arfá ikeamoaríηímani. ⁷ Seyíné nání ení Goríxo wí arfá ikeamoaríηímani. Segí mñíyo dñí aí ararí weníyí nání o nijfárini. Goríxoyá sñwíyo dání seyíné iní onímiápia tñi xixeni mimóniηagíá nání wáyí bī mepani.” nuriri ⁸ re uríηinigiñi, “Nioni re seararíηini, ‘Ámá go go ámáyá sñwíyo dání anani ‘Jisasomi xídaríηáonirini.’ uraríηo nání ámá imóniηáoni nīweapíríná o nání ení Goríxoyá aηínajíyá sñwíyo dání ‘Gí ámaóriní.’ rímíárini. ⁹ E nerí aiwi go go ámá nání wáyí nerí sñwíyo dání ‘Jisasomi muxídaríηáonirini.’ uraríηo nání nioni ení

Gorixoyá anjñajfyá sñwfyo dáni “Gí áamáomani.” rimfáriní.’ seararññí.” nuriri ¹⁰ re urññinigini, “Ámá go go ámá imónñáoní yarñápí nání xwíyá sípí nñimeariri aiwi ananí Gorixo yokwarimí wiipaxfíriní. E nerí aiwi go go Gorixoyá kwíyí yarñápi nání ‘Eñí eánñí Setenoyá tñí yarñí.’ niri riperí numearírnáyí, Gorixo ananí yokwarimí wiipaxí menini.” nuriri ¹¹⁻¹² re urññinigini, “Ámá wí fá niseaxero rotú anjyorani, gapimanowa tñí erani, áminá neamenweagfáwa tñí erani, nimeámi niseaurónáyí, ‘Arige xwíyá wákwinanfwiní?’ miyaiwipa nero ayá síwí misearopa éfrixini. Ayí rípi nánirini. Sa axíná Gorixoyá kwíyípi xwíyá soyíne uríprípi seaiwapiyini enagi nání wáyí mepa éfrixini.” urññinigini.

Ewayí ikaxí amípi mímúronñí wo nánirini.

¹³ Ámá e epfroyí egfáyí wo Jisasomi re urññinigini, “Nearéwapíyarñoxini, amípi ápo niperfá nñimí pépi gí ráro xegípi ikwínarorñagí nání ‘Dixí rígwáo tñí piránñí yaní menípiyi.’ urei.” urfagi aí ¹⁴ o re urññinigini, “Ámáoxini, ámayo xwírxí méwññiginiri go nírípeáfirini? Go awagwíyá amípi yaní oameiniri nírípeáagi nání nírarññini?” omí e nurimáná ¹⁵ ámá niyoní re urññinigini, “Segí iyá fá amípi dñí niyimñí imónñípi seiapípaxí menini. Xwé ayá wí tñnoxí aiwi wí dñí niyimñí imónñípi siapípaxí menini. Ayínáni amípi naní sñwí fwi nñwñírná ‘Nioní meapaxíriní.’ yaiwiarígfápi nñpini ení nání wáyí oseainini. Seyíne iyá fá amípi nánini dñí ikwíropfrixiniri seararññini.” nuriri ¹⁶ ewayí xwíyá rípi urññinigini, “Ámá amípi mímúronñí woyá omñíyo wítí aiwá xwé pñpñfí inñagí nñwñiri ¹⁷ dñí neyírori re yaiwññinigini, ‘Arí emñíréini? Aiwá pñpñfí inñí tñ tñmí nání gí aní apáni menini.’ niyaiwiri ¹⁸ re rñññinigini, ‘Re oemini. Aní aiwá nání mñrññíyí emí pñpñnamí niyárimáná ámi aga xwé wiwi wiwá nñmíra numáná gí wítí aiwá nñn tñn amípi nioniyá tñn aní iwiwámi nñta úmñgini. ¹⁹ E niyárimáná niñwanñoní re rñmñgini, “Gí amípi nñn ríxa déroni. Aiwá xwiogwí fá ropaxí nání mñwenini. Ananí kikiá ñwearí aiwá nñr inñí nñr nerí yayí éimñgini.” rñmñgini.’ rññagi aí ²⁰ Gorixo omí re urññinigini, ‘Majímají ikárinarñí roxini, sfá ríyimíni joxí ríxa nñperfíni. Nñpéaná dixí amípi piránñí tññpi go meanfáriní?’ urññinigini.” Ayo e nuriri ²¹ re urññinigini, “Ewayí xwíyá apí ámá Gorixo nání dñí mñmopa nero ‘Amípi xewanñoní nígí wíni wíni nñmeayiri otímíni.’ yaiwiarígfáyí nánirini. Ámá e yarígfáyí amípi

nánì bí nero nìgwí meáfáyí áamá uyípeayí imónìgáfáyó arírà wianìro nánì mìnì wírìxìnì. E nerínáyí, amípí aṅínamì ayá rìmìxarìgáfápínìṅ tarìṅoì. Aṅínamì amípí wí anípá imónarìṅfmanì. Íwí yarìgáfáyí wí páwìpaxí mimónìnì. Ípìkwìyí enì wí amípí xwírífá ikìxepaxí mimónìnì. Ayínánì xwífá t́yo amípí wínì wínì nìmeaayirì mītìpa nerì á máyo ayá nurìmìxìrì arírà nìwirínáyí, aṅínámìnì anìṅ wénfè awínìṅf eáararìṅoì. ³⁴ Segí amípí naní ayá rìmìxarìgáfápì xwífá t́yo wenjánáyí, ayí xwífá t́yo nánì dìnṅf mopírífárìnì. Aṅínamì wenjánáyí, Gorìxo t́ṅṅf e nánì mopírífárìnì.” urìṅnìgìnì.

Ewayí ikaxí omìṅf wíiarìgáfá naníyí nánìrìnì.

³⁵⁻³⁶ O gí wiepìsarìṅáyí wé nìrónìro ṅweáfìrìxìnìrì ewayí xwìyífá re urìṅnìgìnì, “Ámá xìnáíwánìṅf nìmónìro omìṅf wíiarìgáfáwa wìgí boso nánì ‘Aiwá apìxí meánìnì nánì imìxarìgáfápì gíná pínì nìwíarìmì bìnìrìfèṅoì?’ nìyaiwìro rapìrapì írìṅfyo kíktìyìnìgífú nìkíroro nìpìmoánìro arerìxí nìyínìro uyíwí nìmìxároro o nìrémorì wáf e dánì wakwí óráná apaxí mé ówanṅf íkwianeyìnìro xwayí nanìrì ṅweaarìgáfápa seyíné enì e éfìrìxìnì. ³⁷ Boso nìrémorì omìṅf wíiarìgáfáwa sá mìwé wé nìrónìro ṅweaṅagífa nìwìnìrìfínáyí, awa yayí winìpaxìrìnì. ‘Boso omìṅf wíiarìgáfáwa wé nìrónìro ṅweaṅagífa nìwìnìrì xewanìṅo rapìrapì nìkírorì arerìxí nìyínìrì “Aiwá narìgíe éf ṅweápoyì.” nurìrì aiwá mìnì nìwìia unìṅoì.’ seararìṅìnì. ³⁸ O áriwégìyoranì, isífayoranì, nìrémorì xegí omìṅf wíiarìgáfáwa sìnì wé nìrónìro ṅweaṅagífa nìwìnìrìfínáyí, awa yayí winìpaxìrìnì.” urìṅnìgìnì. ³⁹ Ewayí xwìyífá ámì bì nurìrì re urìṅnìgìnì, “Rìpì enì nánì dìnṅf mópoyì. Aṅf iwámì xiáwo íwí meanì bìnò nánì ‘Sífá rìyimì bìnìṅoì.’ nìyaiwìrì sìnṅwìrìyí, awì nìṅwearì íwí meano opáwinìrì sìnṅwí mìwìnìpa emìnìrì enìrìnì.” nurìrì ⁴⁰ re urìṅnìgìnì, “Seyíné enì wé nìrónìro ṅwearìfìnì. Sífá áamá imónìṅáonì nánì ‘O nìweapìnìmenìṅoì.’ yaiwífáyimì nìweapìmfárìnì.” urìṅnìgìnì.

Ewayí ikaxí bosìwo nánìrìnì.

⁴¹ Pìtao re urìṅnìgìnì, “Ámìnáoxìnì, ewayí xwìyífá apì rarìṅpì nearéwapìyarìṅononì nánì rìrarìṅìnì? Ámá nìyonì enì nánì rìrarìṅìnì?” urìagì ⁴² Jìsaso ámì ewayí ikaxí urìmìnìrì nánì yarìṅf re winìṅnìgìnì, “Omìṅf wíiarìṅf wo xegí bosoyá xwìyífá arífá nìwìrì dìnṅf nenṅwìperì nerínáyí arìge imónìnì? O re imónìnì. O omìṅf rìpì nánì bosìwo oimónìrì xegí boso rìpeaṅorìnì. O xegí bosoyá omìṅf wíiarìgáfáyó umeirì aiwá yanṅf umeirì yarìṅorìnì.

43 Boso ami dáni n̄b̄r̄i xegí bosiwo xámi yagípa s̄ni ax̄p̄i pírán̄iḡ yar̄iḡagi n̄w̄in̄r̄f̄n̄a bosiwo yayí win̄pax̄r̄in̄i.
 44 Nepa searar̄iḡin̄i. O pírán̄iḡ yar̄iḡagi n̄w̄in̄r̄f̄n̄a xegí om̄iḡ n̄n̄i en̄i on̄imein̄ri r̄ípeanf̄ar̄in̄i. 45 E ner̄i aiw̄i bosiw̄í axo ‘Gí boso yapap̄n̄i b̄n̄imen̄iḡoi.’ n̄ȳaiwir̄i om̄iḡ w̄iir̄iḡf̄awam̄i t̄n̄i om̄iḡ w̄iir̄iḡf̄iwam̄i t̄n̄i iwan̄ḡ n̄iméper̄i aiw̄á n̄r̄i iniḡḡ n̄r̄i nemáná pap̄k̄í ner̄f̄n̄áȳ
 46 ‘Boso n̄b̄n̄imen̄iḡoi.’ n̄ȳaiwir̄i yar̄iḡȳimi s̄f̄á x̄fo b̄n̄iȳimi maj̄f̄á nimón̄r̄i yar̄iḡȳimi boso r̄ixa n̄irémónap̄r̄i re en̄f̄ar̄in̄i. Bosiw̄omi m̄iḡ n̄wák̄wiri áamá ar̄k̄í yar̄iḡf̄áȳ t̄n̄i wár̄in̄f̄ar̄in̄i. 47 Bosiw̄í go go xegí boso wimónar̄iḡp̄i nán̄i n̄j̄f̄á nimón̄r̄i aiw̄i pírán̄iḡ mim̄ix̄ipa ner̄i wé n̄rón̄r̄i m̄iḡweapa ner̄f̄n̄áȳ boso n̄b̄r̄f̄n̄a iwan̄ḡ r̄ip̄i r̄ip̄i eámeám̄i eaayin̄f̄ar̄in̄i. 48 E ner̄i aiw̄i bosiw̄í go go xegí boso wimónar̄iḡp̄i nán̄i n̄j̄f̄á mimón̄pa ner̄i sip̄í o iwan̄ḡ eapax̄ b̄i nim̄ix̄ir̄f̄n̄áȳ, boso n̄b̄r̄f̄n̄a iwan̄ḡ on̄imiáp̄i weaan̄f̄ar̄in̄i. Áamá n̄n̄i am̄ip̄í xwé wí wíf̄áȳ r̄f̄wéná aȳ en̄i xwé uráp̄ip̄r̄f̄ar̄in̄i. Gor̄ixo en̄i áamá gom̄i xegí om̄iḡ w̄iin̄i ur̄iḡȳf̄ nán̄i r̄f̄wéná yar̄iḡ re win̄f̄ar̄in̄i, ‘Om̄iḡ n̄ion̄i siap̄iḡáȳ x̄ixen̄i en̄f̄ran̄i?’ ur̄in̄f̄ar̄in̄i.” Jisaso xegí w̄iep̄isar̄iḡȳf̄ x̄fo m̄iḡwean̄áná úrap̄í néra up̄r̄ix̄in̄r̄i d̄iḡ m̄ófr̄ix̄in̄r̄i ewaȳ xw̄iȳf̄á ap̄i ur̄iḡin̄iḡin̄i.

“Áamá xep̄ixep̄á rón̄ip̄r̄f̄a nán̄i b̄iḡáon̄r̄in̄i.” ur̄iḡ nán̄ir̄in̄i.

49 O re r̄iḡin̄iḡin̄i, “Nion̄i áamá xw̄f̄á t̄f̄yo ḡweaḡf̄áyo xean̄iḡ Gor̄ixoyá r̄f̄an̄iḡ w̄ikeaár̄im̄f̄a nán̄i b̄iḡáon̄r̄in̄i. ‘Xean̄iḡ ap̄i ápiáw̄in̄iḡ r̄ixa wém̄in̄r̄i ner̄i s̄iḡw̄ir̄iȳf̄, aȳ nan̄f̄r̄in̄i.’ nimónar̄in̄i. 50 E ner̄i aiw̄i xean̄iḡ áamá iniḡḡ wax̄f̄ m̄áróm̄in̄r̄f̄n̄iḡ yar̄iḡp̄i n̄ion̄i n̄úmean̄f̄ar̄in̄i. S̄in̄i m̄n̄imeapa en̄agi nán̄i d̄iḡ r̄f̄á n̄ixear̄in̄i.” Jisaso x̄om̄i p̄ik̄ip̄r̄f̄a en̄agi nán̄i e nur̄ir̄i 51 re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Nion̄i nán̄i ‘O áamá n̄ȳon̄i p̄iȳf̄á w̄r̄im̄f̄án̄r̄i b̄iḡor̄in̄i.’ r̄in̄iaiw̄iar̄iḡoi? Oweoi! Áamá n̄ion̄i d̄iḡ n̄in̄ikw̄r̄oro yar̄iḡf̄áȳ t̄n̄i uȳn̄if̄ yar̄iḡf̄áȳ t̄n̄i xep̄ixep̄á rón̄f̄r̄ix̄in̄r̄i b̄iḡáon̄r̄in̄i. 52 Ríná dán̄i ná r̄f̄w̄f̄yo en̄i an̄ḡ ná w̄iwám̄i dán̄i áamá wé wú ax̄f̄ȳf̄ imón̄iḡagi aiw̄i xw̄iȳf̄á n̄ion̄iȳap̄im̄i dán̄i xep̄ixep̄á n̄rón̄iro midán̄i waú imón̄iḡáná midán̄i waú wo imón̄in̄f̄ar̄in̄i. 53 Xano t̄n̄i xewaxo t̄n̄i xep̄ixep̄á rón̄r̄i x̄in̄ái t̄n̄i xemiái t̄n̄i xep̄ixep̄á rón̄r̄i x̄if̄ái t̄n̄i xewaxom̄i x̄iep̄í t̄n̄i xep̄ixep̄á rón̄r̄i néra up̄r̄f̄ar̄in̄i.” ur̄iḡin̄iḡin̄i.

S̄m̄imaj̄f̄ón̄iḡ imón̄iḡp̄i nán̄i ur̄iḡ nán̄ir̄in̄i.

54 O áamá ox̄f̄ ap̄ix̄í e ep̄f̄roȳf̄ eḡf̄áyo re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Seȳf̄né sogw̄f̄ wear̄iḡm̄i dán̄i agw̄f̄ yapar̄iḡagi n̄w̄in̄r̄f̄n̄a ‘R̄ixa in̄iá yapar̄in̄i.’ rar̄iḡf̄apa nepa eaar̄iḡr̄in̄i. 55 Im̄iḡf̄ dam̄i

dáni eni barinagí niwiniṛíná ‘Agwí ríná ríá síninṛiṛi.’ rarigfápa nepa ríá sínarinṛiní. ⁵⁶ Naṛí riro sipí riro yarigfóyíné, agwí tiri iminí eri yarinagí niwiniṛíná ananí ‘E imóninṛiṛi.’ xixeni rarigfá aiwi amipí nioni símimajfóniní imixarinṛipí sinwí ninaniro ‘Ayí Gorixo rípi nání síwá ríá neaiariní?’ miyaiwiarigfáyínéxini.

Ewayí ikaxí ámá xwiýfá rimearino náninṛiní.

⁵⁷ “Sewaninṛoyíné amipí sipí imóninṛiṛiṛi naṛiní eyeyírómí erfiní.” nuriri ⁵⁸ ewayí xwiýfá rípi urinṛiniginí, “Ámá wo omi xwiýfá omearinṛinṛi joxí tṛiní xwirixí yaniri sirimeááná siní óf e nuríná o tṛiní xwiýfá nimixiniri omi píraninṛiṛi piýfá wíririṛiní. E miwipa nerínáyí, o xwirixí mearinṛo tṛiní e nání fá niriṛémi nurí xwirixí niriṛméísáná enáná xwirixí mearinṛo joxí fá niriṛiriṛi porisí womi miní wíáná o gwí anṛiyo rinwirárinṛiṛi. ⁵⁹ Joxí nigwí yoparṛiṛi niroari niroayíróninṛiṛiṛiṛi, gwí anṛiyo dání nipeyearṛiní. ‘E mepa nerínáyí, aninṛi e ṛwearíariní.’ seararinṛiní.” Jisaso ayí “Xwirixí mearinṛo Gorixorfaní?” yaiwiro síá o ámá niyoní mí ómómixiní enṛiṛi siní mimóninṛiṛiṛiṛi “Nene dinṛi niyaikiroane omi dinṛi owikwíroaneyí.” yaiwiro oépoyinṛiṛi ewayí xwiýfá e urinṛiniginí.

13

“Nisaniro mepa nerónáyí, nikeamóniprífáriní.” urinṛiṛi náninṛiní.

¹ Jisaso ámá e epíroyí egfáyo siní uréwapiyariná ámá wí niwiápinimearo áwanṛi re urigfawixini, “Émáýí gapimaní Pairato porisí wami uowáraná awa anṛi Gorixo nání ridiyowá yarigfiwámi nuro ámá Gariri piropenisíyo dánṛi wí ridiyowá yaríná pipikimí egfawixini.” urifagfa ² o re urinṛiniginí, “Seyíné ‘Gariri dánṛi ayí rikikiriṛi néra nuróná ámá niyoní múronigfá enagí nání e pikigfawixini.’ riyauiwiarinṛi? ³ ‘Oweoi, seyíné íwí yarigfáyí ríwíminí nímamoro mísanipa nerínáyí, seyíné eni axṛipi éninṛi aninṛiprífáriní.’ seararinṛiní. ⁴ Ámá 18 ayí anṛi rípiṛiṛiṛi wíwá ipí xegí yoí Siroamiyi rininṛiṛiṛiṛiṛiṛi e nipiṛineamioari ámá apimiṛi pikiṛiṛiṛiṛiṛiṛiṛi nání seyíné re riyauiwiarinṛiṛi, ‘Ámá ayí rikikiriṛiṛi néra nuro ámá Jerusaremí ṛweagfá winiyí niyoní seáyi e múronigfá enagí nání anṛi iwá nipiérori pikiniginí.’ riyauiwiarinṛi? ⁵ Oweoi, seyíné íwí yarigfáyí ríwíminí nímamoro mísanipa nerínáyí, seyíné eni axṛipi éninṛi aninṛiprífáriní.” Ámá e epíroyí egfáyo “Xixeni e neaímeaníariní.” oyaiwípoynṛiṛi e urinṛiniginí.

Ewayf ikaxf ikfa pikfna nanirini.

⁶ E nurirfna ewayf xwiyfa rtpi uriniginini, “Amá wo xegf wainf uraxf omifyo ikfa pikf iwf nurarimána rfwená sogwf dminirf nbbayiri aí pfa megfnayiniginini. ⁷ Pfa nimegfnayiri nánf xegf omif ayf wiarifjomi re uriniginini, ‘Íkfa rina xwiogwf waú womi nionf sogwf nánf nbbirf pfa megfnayiarini. Ná mfwearifjna ikwapif meaarini. Emi rómoárei.’ urána ⁸ o re uriniginini, ‘Ámináoxini, ámi xwiogwf ro xe opweni. Ná wenf nánf ppiifyo ará niyárimána xwfa piyf wiáromfni. ⁹ Xwiogwf wfomi ná wéagi niwfnirfnáyf, ayf nanfirini. Ná mfwenagi niwfnirfná nrorf emf mórfxinini.’ uriniginini.” Jisaso amá ayf “Nene ikfa pikf anánif imónifagwf nánf rfa neararini?” oy-aiwípoyfnirf ewayf ikaxf e uriniginini.

Anif rfwfnifimi nanf imixif nanirini.

¹⁰ Jisaso sabarfa wiyimi rotú anfyo nifweámána amáyo uréwapfarná re eniginini. ¹¹ Apixf wí —Í imfo dnf xixéroarifagi nánf anif simixf nerf nrfkwfnirf emearfná xwiogwf wé wúkaú síkwf wú enána ámi wfúmi dánf waú wo múonirini. Éf ropaxf wiarifjimanf. ¹² Í e nweanagi Jisaso niwfnirfná “Efnf.” nurirf re uriniginini, “Ineyf, simixf siarifpfi rixa pfnf rfwiarifjoi.” nurirf ¹³ wé seáyf e ikwiáraná re eniginini. Í éf píranif nrorf Gorixomf yayf seáyf e umeniginini. ¹⁴ E éána rotú anf menweano Jisaso Sabarfayo apiximf nanf wimixfagi nánf wikf dnf niwfiwirf amá e epfroyf egfayo re uriniginini, “Sfa wé wfúmi dánf wiyf omif nánf imónini. Sfa ayo Jisaso nanf seaimixfná nánf biffni. Sabarfayo mfbpa erfni.” urfagi aiwf ¹⁵ omf Jisaso mixf nurirf re uriniginini, “Nanf erf sipf erf yarifgofné, Sabarfayo aí burfmákaú tfnf dogf tfnf wigf anfyo nfpawirf níkweámi inifgf onfnirf inifgf tfnf e nánf niféra mupa yarifgáranf?” Ayf Sabarfayo wigf burfmákaú nánf dnf nifmoro aí amá nánf dnf mifmoarifagfa nánf e nurirf re uriniginini, ¹⁶ “Apixf rí Ebrfamoyá fwiárfawéyf wifni. Seteno simixf apf nfwirf gwfñif jarfnfnána xwiogwf ¹⁸ múonirini. ‘Imf Sabarfayo gwfñif niwfkwearf nanf niwimixfná nfpkwfnf mfyarfnini.’ rfnfiwiarifjoi?” urarfná ¹⁷ omf wikf dnf wfiwifáwa ayá winifniginini. Ayá winarfná amá oxf apixf e epfroyf egfayf amipf ayá rfwamónifpaxf Jisaso yarifpfi nánf yayf seáymf dánf néra ugfwixini.

Ewayf ikaxf masité siyf nanirini.

18 O áamá obaxí dñj mīwīkwíropa yarīṅagá nīwīnīrī re ragírīnī, “Nionī ewayí xwīyá bí pípi nīrīrī Gorīxo xwioxíyo mīmeámí nerī seameṅweanfápi ‘Rīpīnīṅí imónīnī.’ rīmīnī?” nurīrī 19 re urīṅnīgīnī, “Apī masíté siyīnīṅí —Masíté aiwá xegí siyí aga onīmīárīnī. Apī masíté siyīnīṅí imónīnī. Ámá wo masíté siyí nīmeari xegí omīṅíyo moaráná nerápirī íkíá nīmónīrī peyíaná ṅí nībīrī ápaxíyo yéwí tīṅnīgīnī.” urīṅnīgīnī. Ámá “Agwī Jisasomī ámá obaxí dñj mīwīkwíropa yarīṅagá aiwí idáná obaxí dñj wīkwíropírfárīnī.” oyaiwīpoyīnīrī Jisaso e uragírīnī.

Ewayí ikaxí yisí nánīrīnī.

20 Ewayí xwīyá axípi ámi bí re urīṅnīgīnī, “Arīge nīrīrī Gorīxo xwioxíyo mīmeámí nerī seameṅweanfápi ‘Rīpīnīṅí imónīnī.’ rīmīnī?” nurīrī 21 re urīṅnīgīnī, “Apī yisīnīṅí —Yisí bisíkerfá sīnī sīṅí eṅáná bí onīmīápi ínīmī táná yarīṅípa nīpīnī íkwīaṅwí eapīnarīṅírīnī. Gorīxo xwioxíyo mīmeámí nerī seameṅweanfápi yisīnīṅí imónīnī. Apīxí wí bisíkerfá sīnī sīṅí dīramíxí xwé wámī sīxí ínīṅáná yisí bí nīmeari ínīmī táná nīmīnī íkwīaṅwí eapīnarīṅīnī.” uragírīnī.

Ewayí ikaxí óf onīgíyīkwī nánīrīnī.

22 O Jerusaremī nánī nuríná aṅí apī apīmī nuréwapīya waríná 23 ámá wo re urīṅnīgīnī, “Ámīnáoxīnī, síá Gorīxo ámá nīyonī mí ómómīxīmí enfáyīmī o ámá womīnī womīnī nenenī yeáyí neayīmīxemeanfáranī?” urfagí o ámá ayo re urīṅnīgīnī, 24 “Gorīxomī dñj nīwīkwírorī xídariḡfápi óf onīgíyīkwīnīṅí inīnī. Óf ayīmī páwīpírī nánī anīṅí miní éfírīxīnī. Ámá obaxí ananī opáwīaneyīnīrī neríná yopa megīnīpírīfárīnī.” nurīrī 25 ewayí ikaxí re urīṅnīgīnī, “Aṅí xiáwo nīwīápnīmeari aṅí ówaní yaráná seyíné nībīro wáf bíariwámīnī nīrómáná wakwí nórīrī ‘Ámīnáoxīnī, aṅí ówaní neafkwīenapei.’ uráná re searínfárīnī, ‘Nionī majfárīnī. Aṅí ḡmī dāṅfífnéxīnī?’ searáná 26 re uranīrī éfáyí ‘Joxí negí aṅí wáfíyo nīrémorī nene tīnī nawínī aiwá tīnī inīḡí tīnī nīnīrane nearéwapīyīṅenerīnī.’ uranīrī éfáyí 27 aṅí xiáwo re searīnīṅoi, ‘Aṅí ḡmī dāṅfífnéxīnī? Nionī majfárīnī.’ searínfárīnī. ‘fwi yarīḡfáyíné nionī pīnī nīnīwīárīmī éf úpoyí.’ searínfárīnī.” nurīrī Gorīxo aṅí xiáwónīṅí imónīṅagí nánī e nurīrī 28 re urīṅnīgīnī, “Seyíné re wīnīpírīfárīnī. Segí seáwowa Ebíríamo tīnī Aisako tīnī Jekopo tīnī awa Gorīxoyá xwīyá wáf rókīamoagfáwa tīnī xfóyá xwioxíyo nīpáwīro ṅweanṅagá nīwīnīro Gorīxo ‘Segípi bíanīrīwámīnī ṅweápoyí.’ searfagí nīwīnīróná

seyíné manj magí níróniro ñwí piyí wírínipíríríní.
 29 Émáyí oxí apíxí sogwí weaparíñmí dánjyí weapiro
 sogwí wearíñmí dánjyí yapíro mídímídánjyí ení biro
 nero Goríxoyá xwioxíyo nípáwiro aiwá naríñagí sñwí
 wínipíríríní.” nurírí 30 xewaníño ámi níweapíríná nání
 re uríñinigíní, “Émáyí xámi surímá imónígíáyí xámi xámi
 imónipíríríní. Xámi xámi imónígíáyíné surímá epíríríní.”
 uríñinigíní.

Jerusaremíyo imónínfápi nání áwanj uríñ náníríní.

31 Jisaso xwíyíá apí nuríísáná enáná Parisi wa re
 urémeagíawixíní, “Gapímaní Xeroto rípikiní nání
 wimónaríñagí nání re píní níwiárimí ui.” uríagí 32 o re
 uríñinigíní, “Soyíné nuro Xeroto, síwí sayíníñí íwí yaríñomí
 áwanj re urémeápoyí, Jisaso re raríní urémeápoyí, “Nioní
 síá áríní wíyo imíó dñj xixéroaríñyí míxí umáínowárirí
 símíxíyí píraníñí imímíximí erí nemáná omíñí (Omíñí ayí
 xewaníño áamá níyoní nání upeínfá náníríní.) Omíñí Goríxo
 o éwínígínírí nírowárenapíñpí yárimfáriní.” raríní.
 urémeápoyí.” nurowárirí 33 áamá e epíroyí egíáyo xewaníño
 nání re uríñinigíní, “Nioní Xeroto nání wáyí míninaríñagí
 aiwí nioní ríxa úmígíní. Nioní síá áríní wíyo nurí
 Jerusaremí rémómfáriní. Seyíné ‘Wíá rókiamoarígíá womí
 amí amí nípikiríná ayí nanjmaní. Jerusaremí nípikirínáyí
 ayí ananíríní.’ yaiwiaríñagí nání waríñíní.” nurírí 34 re
 uríñinigíní, “Jerusaremí ñweáyíné, wíá rókiamoarígíáwamí
 píkiro áamá Goríxo seyíné nání searowárfáyo sñá tñí
 nearo píkiro yarígíáyíné, karfkarí xegí miá negírí xwioxíyo
 mímeámí yaríñpa nioní íníná axípi e seaiayimínírí éagí
 aí seyíné míseaimónaríníní. 35 Aríá époyí. Anj Goríxo
 yeáyí níseayímíxemearíná seyíné ñweanírí egíe ríxa anípa
 imónígoí. Nioní sñwí mínanípa néra nuro ríxa ‘Ámínáo
 uowáraná weapíníó oyá dñj tñí yayí winípxoríní.’
 nítróná ámi sñwí nanípiríríní.” uríñinigíní.

14

Síkwí mínekwidonjómí nanj imíxíñj náníríní.

1 Sabaríá wíyímí Parisiowa wígí áminá wo Jisasomí
 “Yawawí nurai nioníyá anjyo aiwá onaiyí.” uríagí Jisaso
 nípáwírí ñweanáná awa omí sñwí wínaxífdíñáná 2 áamá
 wo —O xegí síkwí aníñj mínekwidóaríñoríní. O Jisaso
 símímanj tñjímíní ñweanagí Jisaso e níwínírí 3 ñwí ikaxí
 eáníñpí mewegíáwamí tñí Parisiowamí tñí xwíyíá bí
 nuríríná yaríñj re winíñinigíní, “Sabaríáyo soyíné áamá símíxí
 egíáyí nanj nímixírínáyí, ‘Ayí ananíríní.’ ríyaiwiaríñojí?

‘Nwíáxini.’ riyaiwiarinjo?” uríagi aí ⁴ awa píné marí wimóninagá Jisaso síkwí mínekwidonomi wé seáyí e níwikwiárití fá níxirití naní níwimixití xegí aní e nání nurowárimáná ⁵ awamí re uriniginí, “Soyíné woxí díxí íworaní, burímákaúraní, Sabaríá ayo aiwí míninwí iniígf ríwoníyo piéoráná apaxí mé mímíxeaarínífraní?” uríagi ⁶ Goríxoyá nwf ikaxí eáninípimí Sabaríáyo ámáyo arírá níwiríná nání ríwaminí meáninagi nání awa xwíyíá bí murípaxí wimóniniginí.

“Símí símfé nweaníro mimónipa éríxini.” uríní nánirini.

⁷ Jisaso awa tñní aiwá nínirí níñwearíná ámá aiwá nání urepeáríáyí xamí símfí símfí e onweaneyinirí níwíapíro weníní éagá Jisaso síñwí e níwínirí ríxa níní níwíapíro aiwá naríná o ewayí xwíyíá rípi uriniginí, ⁸ “Woxí woxí apíxí meániní nání aiwá imíxíápi nání rírepeáráná joxí nuri símfí símfí imóninje mññweapa éríxini. Ámá urepeáríá wo joxí seáyí e rímúronjo ení níbirínáyí, ⁹ ámá aiwá apí nání earepeárífo joxí nweane níbirí re ríninjoí, ‘Joxí nweaní re o nweaninjoí.’ ríráná joxí ayá néra nuri iwíyíá jíamí nwearfáriní. ‘Iwíyíá jíamí nweaí.’ rírípíríxininí símfí símfí imóninje mññweapa éríxini. ¹⁰ Rírepeáráná joxí nuri iwíyíá jíe nwearfíní. Rírepeárífo joxí iwímí nweanagi níranirí re ríniginí, ‘Gí níkumíxininí emearígwííoxiní, joxí nuri áwíní dae nweaí.’ ríráná ámá oxí apíxí awí neáníro joxí tñní aiwá narígfáyíyá síñwíyo dání joxí ámináoxíniní imóniríní.” Ewayí xwíyíá apí nurirí ¹¹ re uriniginí, “Ámá go go xewaninjo weyí mení ríwéná Goríxo wimíxáná ayá nerí xwíyíá ní móga unífaríní. Go go weyí míméní wauní ikárinífo omí Goríxo weyí uménífaríní.” uriniginí.

“Aiwá nání nurepeáríriná re éríxini.” uríní nánirini.

¹²⁻¹⁴ Ámí xwíyíá rípi aiwá apí nání urepeáríomí re uriniginí, “Ámá nání aiwá ríyamí nerínáyí díxí níkumíxininí emearígfáyífraní, ríríxímeáowaraní, díxí ámá axí joxíyáyífraní, ámá aní axí e dání amípi mímúronígfáyífraní, ayí ríwéná joxí ení aiwá nání rírepeáráná ayíyá ení joxíyá nígfápa axípi nímiginirí ayo murepeárípa éríxini. Aiwá ríyamí neríná ámá uyípeayíyo tñní ámá wará mininíyo tñní síkwí ikí egíáyo tñní síñwí supárigíáyo tñní nurepeárírináyí, ámá e imónígfáyí joxí wí ríyamí nerí siapípaxí menagi nání ríwéná ámá wé rónígfá wíapínímeááná Goríxo mí ómómíxímí neríná xewaninjo joxíyá nání siapíníá enagi nání yayí seáyímí dání osiníní.” uriniginí.

Ewayf ikaxf aiwá apixf meani urepeárinjfpí nánirini.

15 Ámá wo awa tñni niñwearo aiwá narigfo Jisaso e urarinjagi arfá niwirí niwiápfnimearí omí re uriniginini, “Ámá Gorixoyá xwioxfyo nipáwirí niñwearí aiwá nipírfá gíyí gíyí anani oyá dñj tñni yayf winipaxíyfrini.” urfagi aí ¹⁶ o ewayf ikaxf re uriniginini, “Ámá wo ámá obaxf nurepeárimáná aiwá xwé riyamí nerí ¹⁷ ríxa riyamí niyárisáná ámá xegf xináiniñf nimónirí omiñf wiilarinjomí ‘Ámá nioni urepeárimenáyó “Bfpoyi. Aiwá ríxa riyamí ináriní.” urimeí.’ wáf uowárfagi aí ¹⁸ ámá nñni áxenwarfninñf niga nuro ‘Aiwá api nání baníméwiní. Baníméwiní.’ nuriróná ámá xámí nurí wáf wímeáo re uriniginini, ‘Gf xwfa bí bí éaoní nurí sñwí winimí enjagi nání aiwá nání bípaxf menini. Xe xegf kikiáf ounirí sñwí naneí.’ uráná ¹⁹ omiñf wiilarinjo nurí ámá ámí womí wáf wímeááná o ení re uriniginini, ‘Burímákau omiñf enfa nání wé wúkau bí éaoní nurí waú waú maxirínf níkumixára nurí iwamfó emí enjagi nání aiwá nání bípaxf menini. Xe xegf kikiáf ounirí sñwí naneí.’ uráná ²⁰ o ámá ámí womí wáf wímeááná o ení re uriniginini, ‘Apixf sñf meáaoní enjagi nání bípaxfmaní.’ uráná ²¹ omiñf wiilarinjo nurí xegf boso, aiwá riyamí niyárirí ñweañomí áwanf urémeááná wikf nónrí xegf omiñf wiilarinjomí re uriniginini, ‘Anñni nurí añf ripí ripimí ófyo nemerí ámá uyípeayfyo tñni wará mininñyo tñni síkwí ikf egfáyo tñni sñwí supárigfáyo tñni nioniyá añf re nání niwirímeamemí bei.’ uowárfagi ²² o nurí xfo uríípa nememí nibirí re uriniginini, ‘Bosoxini, nioni joxí níríípa néagi aiwí ikwianwí wí sñni anipá imónini.’ urfagi ²³ boso re uriniginini, ‘Aiwá ripí nání gf añf magwí epíri nurí omiñf óf amí amí ininñyo nemerí ámá omiñf yarigfáyo mixelaameí.’ uowárfagi ²⁴ o nurí xixeni éáná boso ámá aiwá nání awí eánigfáyo re uriniginini, ‘Nioni “Ámá xámí aiwá nání urepeárimenáyf aiwá wí aíwí mepíriméoi.” seararinini.’ uriniginini.” Jisaso Judayf “Nene ámá xámí aiwá nání urepeáriméfyfninñf imóninagwi nání rfa nearariní.” oyaiwípoyinirí ewayf xwíyfa api uriniginini.

“Wiepísarinñf oyáoní oimónimini.” moarfná urinñf nánirini.

²⁵ Ámá oxí apixí epíroyí egfáyf o tñni ófyo nuróná o níkinimónirí re uriniginini, ²⁶ “Ámá go go nioni tfámíni nibirí ‘Wiepísarinñf oyáoní oimónimini.’ niwimónirfnáyf, Jisasoní dñf síxí niyinñfpi o xegf xanomí uyinñfpiraní, xináimí uyinñfpiraní, xiepimí uyinñfpiraní, xegf niaíwíyo

uyinjipirani, xexirfmeayo uyinjipirani, seayi e mimuropa nerfnayf o gf wiepsarinjayf wo imonipaxf menini. Go go Jisasoni nani dñj sipi wiarinjipi xewanijo dñj sipi yaiwinarinjipimi seayi e mimuropa nerfnayf o gf wiepsarinjayf wo imonipaxf menini. ²⁷ Ámá go go nioni ninixdarfná 'Nioni Jisasoni xdarinjagi nani ámá wí xeaninjf nikariri aiwi aninjf xdimfarini.' niyaiwipa nerfnayf o gf wiepsarinjayf wo imonipaxfmani." nuriri ²⁸ ewayf ikaxf re urinjiginini, "Seyfne woxi anj sepiá wiwá nimirá opeyimindirfná xámi éf niñweámáná anj iwá miriri nani dñj neñwiperi 'Nigwf ararirfani?' niyaiwiri 'Nigwf nioniyá anani aniwá tñni xixenirfani?' yaiwinarinjirini. ²⁹ 'Nigwf ararirfani?' niriri meyiropa neririxa sñjá nikikiróá nipeyirfná nigwf anipá imoninjagi nani anj miramfxwfnf niyárimí úaná ámá anj iwámi niwinirfná joxi nani riperirf niyayiro ³⁰ re riprfarini, 'Ámá ro anj iwá miriminiri éf aiwi niwáni miripaxf m+wimónfagi nimiramfxwfnárimi unjirini.' riprfarini." nuriri Jisaso ámá nioni ninixdarigfayf anj miramfxwfnf neroninjf nioni pñni ninwiárimí upfrixiniri e urinjiginini. ³¹ Ewayf xwiyfá axipi ámi bi re urinjiginini, "Míxf ináyf wo xegf siminjf winarigfayf ámá nñni 10,000 imonijnána míxf ináyf jfami dánjyá siminjf winarigfayf ámá 20,000 imoninjagi nani o xámé éf niñweari dñj niyaikirori 'Míxf niniróná anani xopirarf wiminiréini? Enj m+wínipa emniréini?' yaiwinijo. ³² Rixa 'Míxf ináyo xopirarf ninijo.' niyaiwirfnayf wfo sñni ná jfami ñweañána xegf ámá wíyo re uowárinijo, 'Nuro omi re urémeápoi, "Negf míxf ináyo re rarini urémeápoi, 'None soyfne tñni míxf xixe seaipaxf menini. Pí pí nearfíyf niyanfwarini rarini.'" urémeápoi.' uowárinijo." Jisaso ewayf xwiyfá e nuriri ³³ "Seyfne woxi dixf iyfá fá amipi nani dñj yaikiá m+mopa nerfnayf ayf gf siepsarinjáoxi imonirfmeini." nuriri ³⁴ re urinjiginini, "Ayfnani saxf awfí yarinjf aiwi awfí yarinjipi anipá nerf aiwáninjf imonijnána ámi arige éaná awfí enijo? Oweoi. ³⁵ Sikf amipi ominjfo aiwá xwé oeniri wiároarigfa aiwi saxf awfí anipá imonáná aiwá urf eniginiri ominjfo wiáropaxf menini. Aninjini emi moarigfarini. Ámá giyfne arfá tfgfayfne arfá okiarf nimónfpoi." Jisaso xegf wiepsarinjyf saxfninjf imoninjagi nani e urinjiginini.

15

Ewayf ikaxf sipisipf anfa imonijho nanirini.

1 Ámá takisí nání nígwí uráparígá —Ayí émáyí gapimanowamí wipírfa nání wigí Judayo nígwí níwurápíyiróná wigí meapírfa nání ení ámí bí íwí uráparígááyírini. Ayí tñí íwí yarígá wíníyí tñí Jisasomí xwíyá arfá wianíro nání anwí e baríngá 2 Parisiowa tñí nígwí ikaxí eáníñpí mewegfáwa tñí síngwí e níwíníro mepí “Íyí tinaríñoi.” níriníro wigípi re rínígíawixíni, “Ámá o íwí yarígáyo ní mímíníri aiwá nawíní ení narígíarini.” rínaríná 3 Jisaso ewayí xwíyá rípi uríñinigíni, 4 “Soyíné ámá woxí sipísipí 100 tñoxí wo anfá imónánáyí, amí eaníyo dání sipísipí 99 wíníyí e níwárimoxí nurí anfá imónfo nání pfa néra núísáná ríxa wínímearfáriní. 5 Níwínímearfáná nímeari yayí tñí xwanwí níkwónímí nurí 6 aní e níremorfáná díxí ní kumíxíníri emearígáyo tñí ámá aní axí e njeagfáyo tñí rfaiwá re urímearfáriní, ‘Gí sipísipí anfá imónfo ríxa pfa nerí meáagi nání nioní tñí nawíní yayí oyaneyí.’ urírfáriní.” Jisaso ámá íwí yarígá o tfámíní barígááyí sipísipí anfá imónfo yapí imóníngáfa nání ewayí xwíyá apí nuríri 7 re uríñinigíni, “Nioní re seararíñini, ‘Ámá sipísipí nání pfa nerí nímeari nání yayí épa aní najowa ámá íwí yaríñí wo nísaníri yaríngá níwíníróná yayí nero aí ámá 99 “Ríxa wé róníngwaéneríni. Nene saníñí imónípaxí meníni.” yaiwinarígááyí nání aní najowa yayí yarígáamaní.’ seararíñini.” uríñinigíni.

Ewayí ikaxí nígwí anfá imóníño náníriní.

8 Ámí ewayí xwíyá axípi bí rípi uríñinigíni, “Apíxí wí nígwí wé wúkaú tñí nígwí wo nímiáperfánáyí uyíwí ní míxároárímáná píraníñí pfa nerí aní síyí níperi wínímeaníñinigíni. 9 Níwínímearfáná xegí imáníñí yarígíwamí tñí aní axí e njeagfáyo tñí rfaiwá re uríñinigíni, ‘Nígwí níni miápéao ríxa meáagi nání níni tñí nawíní yayí oyaneyí.’ uríñinigíni.” Jisaso ámá íwí yarígá o tfámíní barígááyí nígwí miápéí yapí imóníngáfa nání ewayí xwíyá apí nuríri 10 re uríñinigíni, “Nioní re seararíñini, ‘Nígwí apíxí nímiáperi pfa nerí ámí meáo náníñíñí yayí épa Goríxoyá aní najowa ámá íwí yaríñí wo nísaníri yaríngá níwínírfáná yayí e yarígíarini.’ seararíñini.” uríñinigíni.

Ewayí ikaxí níaiwí aníñíño náníriní.

11 E nurímáná ámí ewayí xwíyá re uríñinigíni, “Ámá wo xegí níaiwí oxí waú tñíño 12 —Xogwáo xanomí níwiápfínímearí re uríñinigíni, ‘Ápe, joxí nípéaná “Amípi omí wímíngíni.” yaiwiaríñípi ríxa níapeí.’ uríngá xano ‘Amípi rfwéná yaní nímerí nioní wímíngíni.’ yaiwiaríñíyí

ríxa awaúmi yanj nimeiri mñni n̄wimáná enjáná ¹³ ríxa sfá árñn̄ óráná xogwáo o xegñni awí eámeám̄ nerí n̄imeám̄ anj wími ná jfami nán̄i nurí anj ayo n̄iñwearñá uyñni nerí xegñ n̄igwí am̄ipí xano winjyí xwirixwiríá ikixen̄inigiñi. ¹⁴ Xegñ n̄igwí xwirixwiríá nikixerí ámayo n̄iwieemáná enjáná re en̄inigiñi. Ámá anj ayo dánjyí aiwá nán̄i d̄fw̄ n̄ikeamón̄iro yarñá o ríxa uyípeayo imón̄ñ en̄agi nán̄i o eni aiwá nán̄i d̄fw̄ n̄ikeamón̄iri nán̄i ¹⁵ nurí ámá anj ayo dánj womi n̄igwí om̄ñj nán̄i rixñj urfagi o om̄ñj Judayñ n̄ñi xwiríá winarñjpi nán̄i re urñinigiñi, ‘Gf om̄ñjyo nán̄i nurí gf odipíyo aiwá n̄iwiii.’ urfagi ¹⁶ o nurí om̄ñj e nerñá ríxa agwí enj m̄wínarfagi aiwá p̄fá odipí narñjpi n̄ipaxí wimón̄fagi aiwí ámá wí om̄ aiwá bi m̄ñi m̄wigfawixñi. ¹⁷ E enjáná o ámi dñj fá n̄ixirñi re yaiwin̄inigiñi, ‘Gf ápoyá om̄ñj wiiarñgfáyñ n̄ñi aiwá apáni n̄p̄rñi nán̄i múrón̄ñagi aiwí nion̄i re n̄iñwearí aiwá agwí nán̄i n̄pém̄ñiri riyarññi?’ ¹⁸ Nion̄i n̄wiápñn̄imeám̄i nurí gf ápom̄i re urémeám̄igñi, ‘Ápe, nion̄i fw̄ Gorixom̄i wikárñi joxi sikárñi éanigiñi. ¹⁹ Nion̄i nanj mimón̄ñagi nán̄i sñi d̄x̄ riwaxon̄i imón̄ipaxí menñi. Joxi ‘Gf om̄ñj niarñjoxññj imón̄ñjoxññi.’ n̄irei.” Ápom̄i e urémeám̄igñi.’ n̄yairi ²⁰ n̄wiápñn̄imeám̄i xano tñj e nán̄i nurí nurí ríxa anjwi e báná xano xegñ xewaxo jfiwo barñjagi n̄wññi wá n̄wianñi m̄rñ nurí n̄makfkiyiri kíyí miaúnáná ²¹ xewaxo re urñinigiñi, ‘Ápoxñi, nion̄i Gorixom̄i fw̄ wikárñi joxi sikárñi enjññi. Nion̄i ámá nanj mimón̄ñagi nán̄i sñi d̄x̄ riwaxon̄i imón̄ipaxí menñi.’ urfagi aiwí ²² xano om̄ñj wiiarñgfáyo r̄faiwá re urñinigiñi, ‘Soyñé rap̄rap̄ im̄ññj mimón̄ñj anññi n̄imeám̄i n̄b̄ri uyírpoyi. Om̄ okiyfá numerñá wé ramaxí wá wéyo uyír̄ñi s̄kwí s̄u uyíñi époyi. ²³ E nemáná burimákau sipk̄ ikwanñ imón̄arñj n̄imeám̄i n̄b̄ri p̄k̄ipoyi. Nene n̄ñrane íwo nán̄i yayí oyaneyi. ²⁴ N̄igf íw̄ ro peñññj imón̄ñj am̄ññj wiápññimeaññi. “Anñññi.” yaiwiagwá ro ámi neaímeáḡi nán̄i yayí yan̄i aiwá oim̄xaneyi.’ urfagi awa o urf̄pa nero ríxa aiwá riyamñ nero yayí seáyñm̄i dán̄i néra warñá re en̄inigiñi. ²⁵ Xewaxo xam̄ñj om̄ñjyo yarññm̄i dán̄i n̄b̄ri ríxa anj tñj e anjwi e dán̄i wenñj éfyí wññññi. Sonj r̄ro s̄m̄ññj ero yarñjagfá n̄wññi ²⁶ om̄ñj wiiarñgfá womi r̄faiwá nurñi o ríxa anjwi e báná re urñinigiñi, ‘Ayí pí nán̄i nerí rarññi?’ uráná ²⁷ o re urñinigiñi, ‘D̄x̄ r̄igwáo ríxa rém̄ñññi. O rññj wí m̄meá nanj emeago d̄x̄ ápom̄i wímeáḡi nán̄i o burimákau sipk̄ ikwanñ imón̄arñj

pikiñoi.' uráná ²⁸ o wikí nóniri mípáwipaxí níwimóniri wá e roñáná xano nipeyeari piyipiýí xwiýfá urfagi aiwi ²⁹ xanomí mîxí nuriri re uriniginí, 'Nioni rináiníniní nimóniri omíní siaríná xwiogwí obaxí nimúroaríná sekaxí amípi joxí nírífíyí nání nioni wí miríwialíkinárini. E nerí aí nioni gí níkumîxiní emearínáyí tñi yayí yaní nání memé miá aí wo mîniapiníní. ³⁰ Nioni mîniapipa nerí aiwi díxí riwaxo, apíxí iyí ede dání oikîxearígííwa tñi nemeríná díxí nígwí xwé nowárinjo nání burimákau sípikí ikwaní imónarinjo apáni upikíiní.' uráná ³¹ xano re uriniginí, 'Gí íwoxiní, "Nioniyáyí wí ámi o nírápinfáriní." mîyáiwipani. Joxí íníná nioni tñi ñwearinjoxi amípi áponiyáyí nñi díxíniní. ³² E nerí aí díxí rígwáo penóniní imóninjo ámíniní wiápinmeañoi. "Aníniniginí." yaiwiagwáo ámi neaímeaagí nání "Yayí mepa oyaneyí." risimónariní? Oweoi, xe yayí oyaneyí.' uriniginí." Jisaso Parisiowa "None xiráxogwáowau xiráoniní imóninagwi nání rífa nearariní?" oyaiwípoyniní nání ewayí xwiýfá apí uriniginí.

16

Ewayí ikaxí bosíwí díní émí saímí moño nániriní.

1 O ewayí xwiýfá rípi eni xegí wiepîsarínjowami nuriri re uriniginí, "Ámá amípi nñi mîmúroniní wo o xegí bosíwo nání ámá wí níbîro áwaní re urígíawixiní, 'Díxí bosíwo díxí iyí fá amípi xwiríá ikîxeariní.' urfaga ² o bosíwo nání 'Obiní.' nuriri o ríxa báná re uriniginí, 'Pí éagi nání joxí nání xwiýfá wí rarínagfa wíaniginí? Amípi nioniyá joxí nínimeiríná aríge nínimeia wariníní? Amípi nioniyá pñi níníwiárimí urí nání nñi fá nírorí bíkwíyo níñwiráriní niapeti. Joxí sñi gí bosíwí nimóniri ñweariméini.' urfagi ³ bosíwo nurí re yaiwiniginí, 'Nioni bosíwí roarináyí boso "Joxí kiki fá ui." níránáyí arí emfárfani? Bosíwí nimóniri yarínáoni xwíá nímíríná ení meání emfárfani? Ríxiní nura nuríná ayá nínínfárfani?' nîyáiwirí ⁴ re yaiwiniginí, 'Ai, pí pí éimiginí ríxa níjía imóniní. Gí boso "Joxí kiki fá ui." níránáyí ámá nioni wigí añíyo nání anani nímímínipíri nání pí pí éimiginí ríxa níjía imóniní.' nîyáiwirí ⁵ ámá o xegí boso nígwí wayá ríwéná niáppírxiní winíyo 'Bípoyi.' nuriri awa ríxa báná xámí bíomí re uriniginí, 'Gí boso pí siapiní nání ríwéná rírápinfáriní?' urfagi ⁶ re uriniginí, 'Weríxí síxí íníní díramíxí 100 niapiní nání xixení axípi nírápinfáriní.' urfagi bosíwo re uriniginí, 'Díxí bíkwí nígwí nání ñwiráraríninami nímearí éf níñweámáná weríxí

sixí ínɨŋɨ́ dɨramixí 100 nánɨ eánɨŋe nɨkwírɨrɨ 50 ŋwírárei.’ nurɨrɨnáná xfo enɨ bosoyá bɨkwíyo axípi dɨramixí 100 nánɨ eánɨŋɨ́pi nɨkwírɨrɨ ámi 50 ŋwírárɨŋɨnɨgɨnɨ. ⁷ Ámá ámi wo báná bosɨwo yarɨŋɨ́ re wɨŋɨnɨgɨnɨ, ‘Gí bosɨ joxɨ siapɨŋɨ́yɨ ararɨrɨnɨ?’ urɨŋagɨ o re urɨŋɨnɨgɨnɨ, ‘O wɨtɨ́ íá 1000 nɨonɨ niapɨŋɨ́ nánɨ xɨxenɨ axípi nɨrápɨnɨfárɨnɨ.’ urɨŋagɨ bosɨwo re urɨŋɨnɨgɨnɨ, ‘Dɨxí bɨkwíyo wɨtɨ́ íá 1000 nánɨ ŋwírárɨnɨŋe nɨkwírɨrɨ wɨtɨ́ íá 800 ŋwírárei.’ nurɨrɨnáná bosoyá bɨkwíyo enɨ nɨkwírɨrɨ axípi nɨŋwírárɨrɨ womɨ womɨ nɨnɨ e néra uŋɨnɨgɨnɨ. ⁸ Bosɨ xegɨ́ yapɨ́ wɨwapɨyarɨŋɨ́ bosɨwo nánɨ ‘O “Nɨonɨ onɨmímɨnɨfɨoyɨ.” nɨyaiwɨrɨ e éfɨrɨnɨ.’ rarɨŋagɨfá arɨfá e nɨwɨrɨ o nánɨ ‘Dɨŋɨ́ émi saímɨ monɨorɨnɨ.’ nɨyaiwɨrɨ seáyɨ e umenɨnɨgɨnɨ.” Jɨsaso ewayɨ́ xwɨyɨfá apɨ́ nurɨrɨ wɨepɨsarɨŋɨ́yo ámi bɨ rɨpi urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Ámá agwɨ́ rɨnáná amɨpí xwɨfá tɨyo wenɨ́pi nánɨ dɨŋɨ́ nɨkwírɨro yarɨgɨfáyɨ wɨgɨ́ wɨnɨyɨ́ tɨnɨ nɨnɨróná dɨŋɨ́ émi saímɨ nɨmoro nero nánɨ ámá nɨonɨ dɨŋɨ́ nɨnɨkwírɨro yarɨgɨfáyɨ seáyɨ e imónɨŋoɨ. ⁹ Ayɨnánɨ re seararɨŋɨnɨ, ‘Nɨgɨwɨ́pi ámá wí apɨ́ tɨnɨ sɨpí imɨxarɨgɨfá aɨwɨ soyɨné uyɨpeayɨ́ wí negɨ́ nɨkumɨxɨnɨrɨ emearɨŋwáyɨŋɨŋɨ́ imónɨpɨ́rɨ nánɨ nɨgɨwɨ́pi tɨnɨ arɨrá wírɨxɨnɨ. E nerɨnáyɨ́ rɨwéná sɨfá yoparɨyɨmɨ nɨgɨwɨ́ nɨnɨ rɨxa anɨpá imónáná Gorɨxo soyɨné xegɨ́ aŋɨ́ ínɨnáná ŋweapɨ́rɨfá nánɨ enɨŋɨ́yo páwɨpɨ́rɨfá nánɨ seamímɨnɨnɨfárɨnɨ.’ seararɨŋɨnɨ. ¹⁰ Ámá omɨŋɨ́ onɨmɨápɨ nerɨnáná píránɨŋɨ́ dɨŋɨ́ nɨkwírɨro xɨxenɨ yarɨgɨfá gɨyɨ́ gɨyɨ́ xwé enɨ xɨxenɨ yarɨgɨfárɨnɨ. Ámá omɨŋɨ́ onɨmɨápɨ nerɨnáná dɨŋɨ́ nɨkwírɨro mé ámáyo sɨŋwɨ́yo dánɨ nɨwɨepɨsɨro omɨŋɨ́ yarɨgɨfá gɨyɨ́ gɨyɨ́ omɨŋɨ́ xwé nánɨ aɨ axípi yarɨgɨfárɨnɨ. ¹¹ Ayɨnánɨ nɨgɨwɨ́ ámá wí nɨmearo ayɨ́ tɨnɨ sɨpí imɨxarɨgɨfáyɨ soyɨné nɨgɨwɨ́ ayɨ́ aɨ tɨnɨ ámáyo mɨnɨ mɨwɨpa ero arɨrá mɨwɨpa ero nerɨnáyɨ́ ‘Gorɨxo ananɨ xegɨ́ amɨpí nanɨ́ aŋɨ́namɨ wenɨ́yɨ́ none píránɨŋɨ́ umeianɨwá nánɨ neaiapɨnɨfárɨnɨ.’ rɨyaiwɨarɨŋoɨ? Oweoɨ. ¹² Soyɨné amɨpí ámá woyáyɨ́ sɨŋwɨ́ muwɨnaxɨ́dɨpa nerɨnáyɨ́ omɨŋɨ́ soyɨnéyápi mepɨ́rɨfáyɨ go seaiapɨnɨfárɨnɨ? Oweoɨ. ¹³ Ámá wo ámá waúyá xɨnánɨŋɨ́ nɨmónɨrɨ omɨŋɨ́ wɨipaxɨ́ menɨnɨ. E nerɨnáyɨ́ wɨomɨ́ dɨŋɨ́ sixí nuyɨrɨ́ wɨomɨ́ dɨŋɨ́ peá nɨmorí nerɨ́ wɨomɨ́ píránɨŋɨ́ ayá tɨnɨ nɨxɨ́dɨrɨ́ wɨomɨ́ peayɨ́ nɨwɨanɨrɨ́ enɨŋoɨ. Soyɨné nɨgɨwɨ́yɨ́yá omɨŋɨ́ wɨiarɨŋɨ́ŋɨ́ nɨmónɨro ‘Nɨgɨwɨ́ wí mɨnɨmúropa oenɨ.’ nɨyaiwɨrɨnáyɨ́, Gorɨxoyá omɨŋɨ́ wɨiarɨŋɨ́ woxɨnɨŋɨ́ imónɨpaxɨ́ menɨnɨ.” urɨŋɨnɨgɨnɨ.

Jɨsaso xwɨyɨ́fá urɨŋɨ́yɨ́ wí nánɨrɨnɨ.

¹⁴ Jɨsaso xegɨ́ wɨepɨsarɨŋowamɨ e urarɨnáná Parisiowa — Awa nɨgɨwɨ́ nánɨ xwapɨ́ wɨmónarɨŋowarɨnɨ. Awa arɨfá e nɨwɨróná damɨ́ dánɨ́ rɨperɨ́rɨ́ umeararɨŋagɨfá ¹⁵ Jɨsaso e

nɪwɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné á máyá sɪŋwɪyo dání ‘Wé rónɪŋwáonerɪnɪ.’ nɪrɪro yapɪ nɪwɪepɪsiro rarɪgɪoyɪné aí Gorɪxo amɪpɪ segɪ xwioxɪyo ínɪmɪ imónɪŋɪpɪ nɪpɪnɪ nɪjɪá imónɪnɪ. Amɪpɪ nání á má ‘Rɪpɪ ayá tɪŋɪpɪ imónɪnɪ.’ rɪápɪyɪ Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dání xwɪrɪá winarɪŋɪyɪ imónɪnɪ. ¹⁶ Gorɪxo Ebɪrɪfamo xɪomɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrorɪ píránɪŋɪ xɪdarɪŋagɪ nání re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Dɪxɪ seárɪawé á má obaxɪ nimóga úɪáyɪ gɪ ayá tɪŋɪnɪŋɪ nimóga upɪrɪfárɪnɪ.’ urɪŋɪ enagɪ nání Moseso tɪnɪ wɪá rókiamoagɪáwa tɪnɪ apɪ nání Bɪkwɪyo nɪrɪro eagɪárɪnɪ. Seyɪné pɪné apɪ nɪsearéwapɪya bɪgɪárɪnɪ. E nerɪ aiwɪ Jono wayɪ nɪneameaia uŋo nɪrémorɪná xwɪyɪá yayɪ seainɪpaxɪpɪ re searayɪnɪnɪgɪnɪ, ‘Seyɪné Gorɪxoyá xwioxɪyo páwɪpɪrɪ nání ɪwɪ yarɪgɪfápɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro nɪsanɪro ŋweáɪrɪxɪnɪ.’ searayɪnɪnɪgɪnɪ. Á má nɪnɪ aŋɪ ayómɪnɪ enɪ tɪnɪ óɪ nimóga páwianɪro yarɪŋoɪ. ¹⁷ E nerɪ aiwɪ amɪpɪ nɪnɪ Moseso tɪnɪ wɪá rókiamoagɪáwa tɪnɪ Gorɪxoyá Bɪkwɪyo eagɪápɪ bɪ onɪmiápɪ aí surɪmá imónɪnɪfámanɪ. Awa nɪrɪro eagɪápa xɪxenɪ imónɪnɪfárɪnɪ. Aŋɪna tɪnɪ xwɪá rɪrɪ tɪnɪ ananɪ anɪpá nimónɪrɪ aiwɪ Bɪkwɪ Gorɪxoyá ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ anɪpá imónɪpaxɪ menɪnɪ. ¹⁸ Go go xegɪ xɪepɪ xámɪ meanɪmɪ emɪ nɪmorɪ á mɪ wɪnɪ nɪmearɪnáyɪ ayɪ ɪwɪ inarɪŋɪ. Go go apɪxɪ á má wo nɪmearɪ emɪ monɪmɪ nɪmearɪnáyɪ ayɪ enɪ ɪwɪ inarɪŋɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Rasaraso tɪnɪ amɪpɪ mɪmúrónɪŋo tɪnɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁹ Jisaso á má ayo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Á má wo amɪpɪ mɪmúrónɪŋo —O nɪgwɪ xwé tɪgɪáwa rapɪrapɪ awiaxɪnɪ yɪnarɪgɪfápa ínɪná rapɪrapɪ ayɪá rɪŋɪnɪ nɪyɪnɪrɪ sɪá ayɪ ayo aiwá nanɪnɪ nɪnɪrɪ anɪŋɪ sɪrɪ munɪ ŋweanɪná ²⁰ á má wa wigɪ á má wo xegɪ yoɪ Rasarasoyɪ rɪnɪŋo —O uyɪpeayɪ imónɪŋáná uranɪ xegɪ wɪ pɪpɪrɪmɪfó enorɪnɪ. Omɪ nɪmeámɪ nɪbɪro amɪpɪ mɪmúrónɪŋoyá ákɪŋá ɪwɪ e wɪrárɪgɪforɪnɪ. ²¹ Amɪpɪ mɪmúrónɪŋo íkwɪanɪwɪyo éɪ nɪŋwearɪ aiwá nɪnɪrɪ yunɪpɪa píeróyɪ uranɪ tɪŋo ‘Mɪmeánɪ oemɪnɪ.’ nɪyɪwɪrɪ yarɪná sɪwɪ wɪ nɪbayɪro xegɪ uranɪyo aɪwɪ meayɪgɪawɪxɪnɪ. ²² Uyɪpeayo rɪxa nɪpéagɪ aŋɪnájɪ Gorɪxoyáyɪ oyá dɪŋɪpɪ nɪmeámɪ nɪyɪro Ebɪrɪfamo tɪŋɪ e wárɪgɪawɪxɪnɪ. Amɪpɪ mɪmúrónɪŋo enɪ péagɪ omɪ enɪ xwɪá nɪweyárɪmáná enáná ²³ o rɪá anɪŋɪ wearɪŋɪyo dání rɪnɪŋɪ xáɪwɪ inarɪná sɪŋwɪ anaúyɪ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Ebɪrɪfamo ná jɪamɪ ŋweanɪná Rasaraso xɪo tɪfámɪnɪ kɪnɪmónénapɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ ²⁴ rɪáiwá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Arɪo Ebɪrɪfame, rɪá tɪ mɪmenɪŋwɪ ayɪkwɪ mɪnɪrarɪnɪnɪ. Rasarasomɪ re urowárénapeɪ, “Wé sɪmɪpɪnɪ inɪgɪyɪo ígɪá neámáná aɪwɪ imɪŋɪ urɪnɪ nání wɪkwɪárauɪ.” urowárénapeɪ.’ urɪŋagɪ aí ²⁵ Ebɪrɪfamo re urɪŋɪnɪgɪnɪ,

‘Arfoe, joxi sini siŋoxi niŋwearina amipi nanini simeari Rasarasomi sipini wimeari yagfirini. E neru aiwi agwi o sa kikiŋa yarina joxi riniŋi nani niwieaniri ŋweanini. ²⁶ Ripi eni piŋi eariri segi tŋamini eadrori negi tŋamini eadrori enagi nani seyine wi nene tŋamini mixemonaipaxirini. Nene eni wi seyine tŋamini mixemonaipaxirini.’ uragi ²⁷ rŋa xaiwi weanariŋo re uriniŋini, ‘Nioni tŋamini Rasarasomi re nani uowarenapiaxi mepa enanayŋi, wauni rixiŋi re oririmiŋi, “Gi apoya animini uowarei.” oririmiŋi. ²⁸ Gi niriŋimeowa we bi nipiŋi imonigŋawa nioni riniŋi meariŋa rimi dani bipirixiniri Rasaraso xwiŋa nijŋa wino uowarei.’ uragi aiwi ²⁹ Ebirfamo re uriniŋini, ‘Awa rŋwamiŋi Moseso niriŋi eniŋi tŋi wŋa rokiamoagŋawa niriŋo eagŋa tŋi anani ŋa nroro nijŋa imonipaxirini. Xwiŋa api riniŋipimi anani arŋa wirixini.’ uragi ai ³⁰ rŋa xaiwi weanariŋo re uriniŋini, ‘Arfo Ebirfame, xwiŋa apimi arŋa umonipaxi meŋagi nani rirariŋini. Ama piŋi wo niwiapinimeari nijŋa wianayŋi, anani arŋa niwiro nisaniŋo ŋweapaxirini.’ uragi ai ³¹ o re uriniŋini, ‘Xwiŋa Moseso niriŋi eniŋi tŋi wŋa rokiamoagŋawa niriŋo eagapi tŋi arŋa mumonipa neronayŋi, ama piŋi wo niwiapinimeari nijŋa wiminiri yariŋagi ai ayŋi arŋa wi wipaxi menini.’ uriniŋini.” Jisaso xwiŋa api e uriniŋini.

17

Iwi oepoyiniri wiwapiyarigŋayŋi nani uriniŋi nanirini.

¹ O xegi wiepisariŋowami re uriniŋini, “Ama wi wi iwi oepoyiniri iwamfo niwiwapiyipirŋa aiwi ama e wiwapiyifayŋi aweyi! Sŋa wiyi ayŋi majŋa worinirini. Ayŋi xeaniŋi rŋa tŋiŋi wimeanŋa enagi nani diŋi sipi wiwiniŋini. ² Ayŋi niaiwi ripiamini nioni diŋi niŋwiroaniro yariŋapiami pirŋi wiaikianiŋo nero iwi oepoyiniri wiwapiyarina Gorixo ‘Ayŋi xwiŋa mayirini.’ mirŋi rixa nipemana enana riniŋi xwe winirini. Sini niaiwipiŋami iwi nani miwiepisipa enana ama wa ayo ŋa nixero sŋa xwe wo siŋwi tŋi gwŋi nijariŋo rawirawayo nimamowaririnaŋi, sipi enagi aiwi riniŋi Gorixo wiminiri enipiniŋi imoninimani. ³ Ayinani piraniŋi erixini.

Iwi sipi yokwarimŋi niwiirina epaxipi nanirini.

“Joxi ama wo, Gorixomi niŋdirini nani ririŋimea imoniŋo iwi sianayŋi mixi uririxini. O rixa diŋi neyirori nisaniŋi nerinaŋi iwi sipi yokwarimŋi niwiiri ‘Ananirini.’ uririxini. ⁴ O iwi nisiri piŋaxi weanariŋagi nani nibiri ‘Rixa diŋi

neyírori íwí ámi wíni simfámani.’ rirémeáaná joxi yokwarimí nwiiri ‘Ananirini.’ urírixini. Sfá axiyimi o sípa axípi wé wíumí dánj wáu rirémeaayíanáyí, joxi eni yokwarimí wiayírixini.” uríagi ⁵ wá wuri meiarigfáwa Ámínáomi re urígfawixini, “Joxi dñj ríkwíroaríñwáyí ámi bi dñj ríkwíroani nání nealii.” uríagífa ⁶ Jisaso re uríñnigini, “Soyíné nijfáriní. Masité aiwá siyí negí omíñño íwí uraríñwáyí aga onimíapia nerí aiwí segí dñj nioní nání níkwíroarígfáyí ayíññj neríñáyí, ‘Íkíá xé roxini niyoámíga rawírawáyo e dání roí.’ uránáyí ananí arfáníñj seainfáriní. Amípi ‘Nioní epaxímani.’ yaiwiarígfá aí ananí epírfáriní.

Ewayí ikaxí omíñj wiarígfáyí nánirini.

⁷ “E nerí aí soyíné woxi díxí rínáiníñj nimónirí omíñj siaríñj wo xwíá nimirí yuní ikikémí yaríñe dánirani, sipísipí píraníñj níméra waríñe dánirani, pñni níwiarími níbñri rémónapána joxi ‘Ayá tñni aññni níwiaríri níñweari aiwá nei.’ uríréini? Oweoi, o sa díxí rínáiníñj omíñj siaríño enagi nání ⁸ xámi re urírfíni, ‘Amíná aiwá rfá níniyeairí díxí rapírapí níkfíyinimáná aiwá níxerí niapána nioní iniígf níri aiwá níri nemána enána joxi ríwíyo nírfíni.’ urírfíni. ⁹ O joxi sekaxí urífpí tñni xixeni síáná omí weyí umeríréini? Oweoi, díxí omíñj siaríño enagi nání yayí wiríméini.” Jisaso ewayí xwíyífa apí nuríri ¹⁰ re uríñnigini, “Gí seaiepisaríññooyíné eni sekaxí amípi nioní searfáyí xixeni neríñáyí seayi e mimónípa nero re rírfírixini, ‘None xínáíwanéniñj nimónírane oyá omíñj wiaríñwáoneniñni. Omíñj negíni nearífyíni enwáriní.’ rírfírixini.” uríñnigini.

Peyíyí tígífa wé wúkaú nanj imíxíñj nánirini.

¹¹ Jisaso Jerusaremí nání nurí Gariri píropenisí tñni Samaria píropenisí tñni mídimídáni enána o áwínimani nípurína ¹² añj bimí rémóána áma wé wúkaú peyíyí tígífa ná jíamí nírómáná ¹³ rfáiwá re urígfawixini, “Jisaxi, negí neamemearíñoxini, none nání wá orunini.” uríagífa ¹⁴ o síñwí níwínírfána re uríñnigini, “Soyíné nuro apaxípáníñj imónígfáwami síwá winaúpoi.” uríagi awa sñni óf e warína re eníñnigini. Wigí wará nanj imóníñnigini. ¹⁵ Nanj imónána awa wo weníñj inífyí wíniñnigini. Xegí wará nanj imóníñagi níwínirí níkinímónímí nurí Goríxomí yayí numerína rfáiwáníñj níra nurí ¹⁶ Jisaso yá síkwí tñj e nípfkínimeari omí yayí wíñnigini. Áma oyí Samariayí worini. ¹⁷ O yayí wiarína Jisaso áma e rówapígfáyo re uríñnigini, “Áma wé wúkaú nanj imóníawixini. Wífa

gim+nir+i? 18 Pí nání áamá anj m+dánj roní Gorixomi yayf umem+niri b+hoj? Wífa Judayowa ámi m+ib+pa pí nání éoi?” nuriri 19 Samariaomi re urowárij+niginí, “Níwíáp+nimeámi uí. Joxi dñj nínikw+rór+ñj+pimi dání erfkiemeánf+i.” urowárij+niginí.

“Gíná Gorixo xwioxfyo m+imeámí nerí neameñweanfáriní?” urigfá nánir+i.

20 Parisiowa “Gorixoyá dñj tñi áamá nene yeáyf neayim+xemeanfa nání gíná arfowayá xwíá piaxfyo dání iwiaronfárfani?” n+yaiwiro Jisasomi yar+ñj re wigfawix+i, “Gorixo xwioxfyo m+imeámí nerí neameñweanfápi gíná imón+nfárfani?” Yar+ñj e wíagfa nání o re ur+ñj+niginí, “Sf+m+majfón+ñj seainarfná sñwí n+w+n+ro re r+p+rfámani, ‘Gorixo xwioxfyo m+imeámí nerí neameñweanfápi ríxa ríy+r+i.’ r+p+rfámani.” nuriri 21 “Áamá Gorixoyá dñj tñi yeáyf neayim+xemeanfa nání arfowayá xwíá piaxfyo dání iwiaronfoyi rar+ñwáo negf tñi áw+n+mí re riwo r+ron?” oyaiwípoyniri re ur+ñj+niginí, “Wí re r+p+rfámani, ‘Sñwí w+n+poyí. Ríy+r+i. Sñwí w+n+poyí. Jíiy+r+i.’ r+p+rfámani. Ayf r+pí nání searar+ñj+i. Gorixo xwioxfyo m+imeámí nerí seameñweáw+niginiri yar+ño ríxa seyfné tñi áw+n+mí re ronf enagí nání rar+ñj+i.” nuriri 22 xegf wiep+sar+ñowami re ur+ñj+niginí, “Rf+wéná soyfné ‘Sfá áamá imón+ño ámi sñjání nimóniri emenfáyi anj+i oimón+i.’ yaiwip+rfá aiwi anj+i imón+agí sñwí w+n+p+rfámani. 23 Áamá wí nioní nání ‘Sñwí w+n+poyí. Jíiwor+i. Sñwí w+n+poyí. Riwor+i.’ searánáyf, nepa nearar+ño+iiri númi muxf+d+pa éf+r+i+i. 24 Ápianwí nerfná wíá anj íkwíron+ñj n+m+i+i ókiar+ñj+pa áamá imón+ñj+oní n+weap+rfná áamá nfn+yá sñwíyo dání sñjání imón+m+á enagí nání númi mupa éf+r+i+i. 25 Xámi áamá agwi ríná ñweagfáyf rfwí n+móáná nioní rfn+ñj xwé wí meámfáriní. 26 Áamá enjíná Nowao tñj íná néra wagfápa áamá imón+ñj+oní weap+m+i+i yarfná axípi epírfáriní. 27 Ayf ‘Gorixo ini+gf waxf tñi xwírfá wí nealk+xenfámani.’ n+yaiwiro o nání dñj peá n+moro aiwá n+ro ini+gf n+ro néra nuro apíxí nñw+rára uro n+meága uro yarfná Nowao ríxa sipíxíyo íni+i páwíáná re enj+niginí. Ini+gf waxf xwé n+róga n+wiáp+n+mearí oxí apíxí nfní ini+gf namigfawix+i. 28 Nowao tñj íná dání ná rfwíyo Roto tñj íná ení Sodomí ñweagfáyf axípi e yagfáriní. Ayf ení Gorixo nání dñj peá n+moro aiwá n+ga uro ini+gf n+ga uro nero amípi bí bí niga uro om+ñj néra uro anj n+m+ra uro yarfná re enj+niginí. 29 Sfá Roto Sodomí pfní n+wiár+i+i éf úf+yimí Gorixoyá dñj tñi rfá tñi sfjá tñi anjnamí dání n+piérorí áamá anj

apimí ηweagfáyí nfní rfa nññiniginí. ³⁰ Rfwéná ení ámá axípi e néra nuro ‘Gorixomí xewaxo nñweapínfámaní.’ nñyaiwia warfná ámá imónñáoní sññaní imónñmfáriní. ³¹ Sfá ayimí ámá aní pákfkí nñmírìga peyiníyo seáyí eniwámí ηweagfá gíyí gíyí nñwepfnro ‘Nígf iyfá fá aní xwfá eníwámí weníyí nñmeámí éf oumíni.’ nñyaiwiro mñpáwipa éfríxiní. Aiwá omññíyo yarígfá gíyí gíyí ení wigí amípi meañro nání ámí aní tññí e nání mupa éfríxiní. ³² Rotomí xiepi nání dññí oseainíni. Í xegí iyfá fá amípi nání dññí sipí wíagí nñkññmónñrì wenññí éfyí re enñiniginí. Nñperi sññá imónññiniginí. ³³ Ámá xegí amípi dññí tññípi nánññí dññí móf go go o dññí nñyñmññí imónññí anññí ηweanfa nánñpi sññí ínñnfámaní. Ámá xegí amípi dññí tññípi nání aí ‘Pí enññoi!’ yaiwíf go go o dññí nñyñmññí imónññípi anññí ηweanfa nání sññí ínñnfáriní. ³⁴ Sfá ámá imónññáoní weapñmfáyimí ámá wáu aní íkwianñwíyo sá wenñáná Gorixoyá anññajowa wfo, Gorixomí dññí wñkwíroarñnomí nñwirñmeáro wfo dññí mñwñkwíroarñnomí e wáripñrfáriní. ³⁵ Ayimí apñxí wípaú ení pñrawá yuní ikíxémí yarfná wñmí nñwirñmeáro wñmí e wáripñrfáriní. ³⁶ [Ámá wáu ení omññíyo yarfná wñomí nñwirñmeáro wñomí wáripñrfáriní.”] Jisaso e urfagí ³⁷ xegí wiepñsarññowa re urígfawixíni, “Ámñnáoxíni, joxí neararññípi gñmí imónññfáriní?” urfagfa Jisaso “O weapññfe nání ámá áwanñ wí nearñpaxí menñni. Ámá nññí sññwí tññí wññpñrfáriní.” oyaiwípoynñrì ewayí xwíyfa re urññiniginí, “Píyí weñe apurí obaxí pñnarññrñni.” urññiniginí.

18

Ewayí ikaxí apñxí aní tññí xwñrñxí mearñño tññí nánñrñni.

¹ Jisaso xegí wiepñsarññowa Gorixomí xwíyfa rñrñmí nñwirfná anññí winfagí pññí wáripñrfáxinñrì ewayí xwíyfa bí nurñrì ² re urññiniginí, “Aní bimí opisí anñño dání xwñrñxí eyeyírómí yarññí wo —O Gorixo nání wáyí mepa erí ámá nññíyo dññí sipí mñwípa erí yarññorñni. ³ Omí apñxí aní wí —Í ení aní apimí dánñrñni. Í íníná o tññí e nání nñbayirí re urayññiniginí, ‘Ámá níññí pñné nñmeararñgfáyí joxí tññí nñrorai sanñ nññrápñrì xwñrñxí bí oyaiyí.’ urayíagí aí ⁴ o ‘Sanñ murápñpa oemñni.’ nñyaiwia núñsáná rfwéná í nání rñxa anññí winfagí re yaiwññiniginí, ‘Nioní Gorixo nání wáyí mé nerí ámányo dññí sipí mñwiarññáoní aiwí ⁵ apñxí aní í anññí nimoa-yarññagí nioní í anññí miní bayarfná anññí nññññññrñrì ímí oumeañrómñni.’ yaiwññiniginí.” ⁶ Jisaso ewayí xwíyfa

e nuriri re uriniginini, “Ámá xwirixí eyeyírómí yariní súpío enípi nání díní mópoyí. ⁷ O ámá súpío aiwí apixí aní íníná bayarínagí nání saní urápiniginini. Gorixo ámá óníní wí mimónínagí aí re riyaiwiarínó, ‘Gorixo ámá xfo xegíni eyíroníyí omí áríwiyirani, ikwáwiyirani, “Joxi saní nearápei.” urayarínáyí o kikiá néra núśśáná ná ríwíyo dání saní urápiniginini.’ riyaiwiarínó? ⁸ Oweo! ‘Aníni saní urápiníárini.’ seararinini. E nerí aiwí ámá imónínáoni níweapíríná ámá siní díní níníkwíro yarinagí sínwí wínímíáríani? Ríxa píní níníwíarimí warínagí wínímíáríani? Ayínáni píraníní díní mópoyí.” uriniginini.

Ewayí ikaxí Parisio tñi takisí nání nígwí uráparínó tñi nánirini.

⁹ O ewayí xwíyá rípi ení wani díní níkwíróniro “None wé rónínwáonerini.” yaiwiro ámá wíyo peayí níwianiro “Súpíowarini.” yaiwiro yariǵtáyo nuriríná re uriniginini, ¹⁰ “Ámá waú —Wfo Parisiorini. Wfo takisí nání nígwí nearáparínorini. Awaú Gorixomi xwíyá rírímí wianiri nání aní Gorixo nání nanwí rídiyowá yariǵíwámí nání axíná nuri ¹¹ Parisio xegípi anwí e nírómáná xegí díní tñi ínimi dání re rírímí winiginini, ‘Gorixoxini, nioni ámá wa yapí súpíoni menagí nání yayí osimini. Wa yapí ámáyo íwí uráparínáonimani. Wa yapí ríkikírfo yarináonimani. Wa yapí apixí tñi íwí inarínáonimani. Takisí nání nígwí nearáparíní dao yapí mimónínini. Ayínáni yayí osimini. ¹² Sabarí ayí ayo sía wíyaúmi aiwá nínwá nínwírínarínáonirini. Amípi nioni meááyí ení yaní nímerí wé wúkaú enáná wo joxi nání tarínáonirini.’ Parisio Gorixomi e uraríná ¹³ takisí nání nígwí uráparínó ná ífamini e nírómáná piaxí weánarínagí nání sínwí nímfeyoarí anínamí maní ayá ía níxírínímáná Gorixomi rírímí re winiginini, ‘Gorixoxini, nioni íwí yarináonirini. Wá níwianei.’ uriniginini.” Jisaso ewayí xwíyá e nuriri ¹⁴ re uriniginini, “Ámá o Gorixoyá sínwíyo dání wé róníní nímonimí xegí aní e nání úagí aiwí wfo wé róníní mimóníniginini. Ámá go go xewanínó seáyí e menfoyí Gorixo xwíámí imíxíníárini. Go go ‘Súpíonirini.’ níyaiwirí ínimi imónfoyí Gorixo seáyí e umeníárini.” uriniginini.

Niaíwí onímíapiami wé ikwíkwíarimí ení nánirini.

¹⁵ Wiepísarínówa ámá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé owíkwíarínirí nímeámí barínagí níwíníro “Nímeámí míbípani.” uraníro yarinagí Jisaso sínwí e níwínirí ¹⁶ niaíwípiami ráiwá “Bípoyí.” nuriri wiepísarínówami

re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá niaíwɪ onɪmiápiá xanɪyaúmi dɪŋɪ nɪwɪkwɪroro yarɪgɪápa Gorɪxomi dɪŋɪ wɪkwɪrófáyɪ o xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ pírániŋɪ umeŋweanɪfá eŋagɪ nánɪ niaíwɪ rɪpia xe obɪpoyɪnɪrɪ sɪŋwɪ wɪnɪpoyɪ. Pírɪ mɪwɪaíkɪpa époyɪ. ¹⁷ ‘Ámá go go niaíwɪ onɪmiápiánɪŋɪ mimónɪpa erɪ Gorɪxomi yeáyɪ murɪnɪpa erɪ nerɪnáyɪ, oyá xwioxɪyo wɪ nɪpáwɪro ŋweapɪrɪfámani.’ seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Amɪpɪ mɪmúrónɪŋɪ wo yarɪŋɪ wɪŋɪpɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁸ Judayɪ áminá wo nɪwɪmeari yarɪŋɪ re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋɪ naŋoxɪnɪ, nionɪ pí nerɪná dɪŋɪ nɪyɪmɪŋɪ tɪŋáonɪ anɪŋɪ íníná ŋweámɪfá nánɪ imónɪmɪfárɪnɪ?” yarɪŋɪ e wɪagɪ ¹⁹ Jisaso ámá o “Xɪo enɪ naŋo eŋagɪ nánɪ Gorɪxo tɪnɪ xɪxenɪ imónɪŋorɪfani?” oyaiwinɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ pí nánɪ ‘Naŋoxɪnɪ nɪrarɪŋɪnɪ? Ámá nɪyonɪ nánɪ Gorɪxonɪ naŋɪ imónɪnɪ. ²⁰ Nwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ joxɪ nɪjɪfárɪnɪ. ‘Apɪxɪ tɪnɪ fɪwɪ minɪpanɪ. Nɪwɪápɪnɪmearɪ ámá mɪpɪkɪpanɪ. fɪwɪ mɪmeapanɪ. Ámá wo nánɪ xwɪyɪfá nɪyimárónɪrɪ yapɪ murɪpanɪ. Rɪnɪyaúmi wéyo merɪnɪ.’ Nwɪ ikaxɪ e eánɪŋɪpɪ joxɪ nɪjɪfárɪnɪ.” urɪfagɪ ²¹ yarɪŋɪ wɪo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ sɪnɪ niaíwɪ imónɪŋae dánɪ nɪpɪnɪ nɪméra bɪŋárɪnɪ.” urɪfagɪ ²² Jisaso arɪfá e nɪwirɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nwɪ ikaxɪ apɪ pírániŋɪ nɪméra nɪbɪrɪ aɪ bɪ sɪnɪ meŋɪrɪnɪ. Dixɪ iyɪfá fá amɪpɪ nɪnɪ nɪgwɪf nánɪ bɪf nemáná ámá uyípeayɪyo mɪnɪ nɪwɪa nurɪnáyɪ, aŋɪnamɪ amɪpɪ ayá tɪŋɪ tɪŋoxɪ imónɪrɪfárɪnɪ. E nemáná nɪbɪrɪ nionɪ nɪxɪdɪrɪxɪnɪ.” urɪfagɪ aɪ ²³ o arɪfá e nɪwirɪná amɪpɪ xwé wɪ mɪmúrónɪŋo eŋagɪ nánɪ aga xwioxɪyo dánɪ dɪŋɪ rɪfá nuxerɪ xwɪrɪfá nɪmónɪrɪ kɪpɪŋɪ nɪyɪrɪ roŋagɪ ²⁴ Jisaso e nɪwɪnɪrɪ re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá amɪpɪ mɪmúrónɪgɪfáyɪf nene Gorɪxomi nuxɪdɪrane oyá xwioxɪyo páwianɪ nánɪ anɪŋɪ minɪ oyaneyɪnɪrɪ nero aiwɪ nɪpáwɪpaxɪ mimónɪŋoɪ. ²⁵ Kamerɪ eŋɪ rapɪrapɪ gwɪ kiwearɪgɪfá óf ayɪkwɪnimɪ páwɪpaxɪ mimónɪnɪ. Ámá amɪpɪ mɪmúrónɪgɪfáyɪf kamerɪ eŋɪ ófɪyimɪ mɪpáwɪpa yarɪŋɪfɪf yapɪ Gorɪxoyá xwioxɪyo nɪpáwɪro ŋweapaxɪ mimónɪŋoɪ.” rɪfagɪ ²⁶ ámá e nɪŋweámáná arɪfá wigɪfáyɪf —Judayɪ nɪnɪ “Amɪpɪ mɪmúrónɪgɪfáyɪf Gorɪxoyá dɪŋɪ tɪnɪ amɪpɪ meaarɪŋagɪfá nánɪ Gorɪxo yayɪ winarɪnɪ.” yaiwiagɪfáyɪrɪnɪ. Ámá e nɪŋweámáná arɪfá wigɪfáyɪf ududɪ wɪnɪfagɪ omɪ re urɪgɪfawixɪnɪ, “Joxɪ nearɪfɪpɪ nepa eŋánáyɪ, Gorɪxo ámá gɪyo yeáyɪ uyimɪxemeanɪfárɪfani?” urɪfagɪfá aiwɪ ²⁷ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Amɪpɪ ámá mepaxɪ imónɪŋɪfɪf Gorɪxo ananɪ e nepaxɪrɪnɪ. Gorɪxo ananɪ ámá yeáyɪ uyimɪxemeapaxɪrɪnɪ.” urɪfagɪ ²⁸ Pitao re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ai, ámá o xegɪf amɪpɪ pɪnɪ mɪwɪárɪpa nerɪ rɪxɪdɪpaxɪ

m̄iwimónariṅagi aiw̄i none neḡí aṅf̄ t̄f̄ni am̄ip̄í n̄f̄ni p̄f̄ni n̄wiár̄im̄i jox̄i núm̄i r̄ix̄f̄d̄iṅw̄in̄i.” ur̄f̄agi²⁹⁻³⁰ Jisaso awam̄i re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ nion̄i d̄iṅf̄ n̄in̄ikw̄r̄oro w̄in̄iȳf̄ en̄i Gor̄ixoyá xw̄iox̄ȳo páw̄ífr̄ix̄in̄ir̄i wáf̄ r̄imep̄r̄i nán̄i wiḡf̄ aṅf̄ran̄i, xiep̄im̄iran̄i, xex̄ir̄f̄meáowam̄iran̄i, xaniyaúmir̄an̄i, wiḡf̄ n̄iaíw̄f̄yoran̄i, p̄f̄ni n̄wiár̄im̄i n̄in̄ix̄f̄d̄ir̄fnáȳf̄, an̄f̄á imón̄ip̄r̄f̄áman̄i. Agwi r̄íná Gor̄ix̄o aȳf̄ p̄f̄ni n̄wiár̄im̄i úf̄á ax̄ip̄i w̄in̄i m̄in̄i n̄wimáná ámá n̄f̄ni mí ómóm̄ix̄im̄f̄ éíná aȳf̄ d̄iṅf̄ an̄iṅf̄ íníná ṅweap̄r̄f̄a nán̄i en̄i win̄f̄ár̄in̄i.” ur̄iṅin̄iḡin̄i.

Ám̄i áwan̄f̄ “N̄in̄ip̄ikip̄r̄f̄ár̄in̄i.” ur̄iṅf̄ nán̄ir̄in̄i.

³¹ O xeḡf̄ wiep̄isar̄iṅf̄ wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú awam̄i j̄f̄am̄in̄i e n̄imeáa numáná re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Jerusarem̄i nán̄i war̄iṅw̄in̄i. E rémóáná am̄ip̄í Gor̄ixoyá xw̄iȳf̄á w̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa ámá imón̄iṅáon̄i nán̄i n̄r̄iṅo eaḡf̄áp̄i x̄ixen̄i nímean̄f̄ár̄in̄i. ³² Neḡf̄ Judaȳf̄ miȳf̄ n̄ir̄or̄f̄ráná émáȳf̄ wa f̄á n̄in̄ixero ikaȳf̄w̄f̄ n̄imear̄iṅo iwan̄f̄ n̄imépero rean̄w̄f̄ n̄ur̄iṅo ³³ s̄ikw̄f̄á raḡf̄ p̄r̄f̄f̄ nuȳik̄iro n̄inimáná n̄ip̄ikip̄r̄f̄ár̄in̄i. E ner̄i aiw̄i r̄ixa s̄f̄á w̄iyaū w̄iyi óráná ám̄i n̄wiáp̄f̄n̄imeám̄f̄ár̄in̄i.” áwan̄f̄ p̄írán̄iṅf̄ e ur̄f̄agi aiw̄i ³⁴ xw̄iȳf̄á ap̄i awam̄i ín̄im̄f̄n̄iṅf̄ imón̄iṅaḡf̄ nán̄i n̄ij̄f̄á w̄í mimón̄ipa nero x̄f̄o r̄f̄f̄ȳf̄ “Aȳf̄ nán̄i r̄f̄a nearar̄in̄i?” miȳaiwiḡf̄awix̄in̄i.

S̄iṅw̄f̄ supár̄iṅf̄ wom̄i nan̄f̄ im̄ix̄iṅf̄ nán̄ir̄in̄i.

³⁵ O aṅf̄ xeḡf̄ yōf̄ Jeriko r̄in̄iṅp̄i t̄f̄iṅf̄ e r̄f̄m̄ine rémoar̄fná ámá s̄iṅw̄f̄ supár̄iṅf̄ wo óf̄ man̄f̄pá t̄f̄ni n̄iṅweámáná ámá e pwar̄iḡf̄áyo aiwá nán̄i r̄ix̄iṅf̄ nur̄ir̄fná ³⁶ ar̄f̄á w̄if̄ȳf̄ win̄iṅin̄i. Ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ ikw̄ikwier̄f̄ pwar̄iṅaḡf̄a ar̄f̄á n̄iwir̄i yar̄iṅf̄ re win̄iṅin̄i, “P̄í nán̄i yar̄iṅo?” ur̄f̄agi ³⁷ ámá w̄í áwan̄f̄ re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Nasaret̄i d̄an̄f̄ Jisaso pwar̄iṅaḡf̄ yar̄iṅo.” ur̄f̄aḡf̄a ³⁸ o r̄f̄aiwá re r̄iṅin̄iḡin̄i, “Jisasox̄i, m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Depitom̄i xiáwox̄in̄i, jox̄i wá n̄wianei.” rar̄iṅaḡf̄ ³⁹ ámá Jisasom̄i x̄ám̄i umeaḡf̄áȳf̄ o r̄f̄aiwá e rar̄iṅaḡf̄ ar̄f̄á n̄wiṅo m̄ix̄f̄ nur̄iṅo “P̄f̄ni wiárei.” ur̄f̄aḡf̄a aiw̄i r̄f̄aiwá en̄f̄ t̄f̄ni ám̄i w̄in̄i w̄in̄i n̄r̄ir̄i re r̄iṅin̄iḡin̄i, “Jisasox̄i, Depitom̄i xiáwox̄in̄i, jox̄i wá n̄wianei.” ur̄ar̄iṅaḡf̄ ⁴⁰ Jisaso e n̄ir̄ónap̄imáná sekax̄f̄ re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Om̄i n̄iwir̄imeám̄i b̄f̄poȳi.” ur̄f̄agi ámá w̄í r̄ixa n̄iwir̄imeám̄i aṅw̄i e báná ⁴¹ Jisaso yar̄iṅf̄ re win̄iṅin̄i, “Nion̄i p̄í onin̄ir̄i n̄irar̄iṅin̄i?” ur̄f̄agi re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Ám̄ináox̄in̄i, nion̄i ám̄i s̄iṅw̄f̄ oan̄im̄in̄ir̄i r̄irar̄iṅin̄i.” ur̄f̄agi ⁴² Jisaso re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “D̄ix̄f̄ s̄iṅw̄f̄ anan̄i oxoarf̄in̄i. D̄iṅf̄ n̄in̄ikw̄r̄or̄iṅf̄pim̄f̄ d̄án̄i erf̄kiemeán̄ir̄f̄in̄i.” uráná ⁴³ re en̄iṅin̄i. Xeḡf̄ s̄iṅw̄f̄ noxoar̄i s̄iṅw̄f̄ an̄iṅin̄iḡin̄i. S̄iṅw̄f̄ nan̄ir̄i Jisasom̄i nux̄f̄d̄ir̄i Gor̄ixom̄i

seáyi e umearítná áamá níní o e éagi nîwîntîro ayí enî Gorîxomî seáyi e megíawixîní.

19

Sakiaso enîpî nánîrîní.

¹ Jisaso rîxa Jeriko nîrémorî anî apimî áwînimî pwarítná ² áamá wo Sakiasoyî rîníño —O áamá takisî nánî nîgwî uráparígfáyo xîráowánîñî imónígfá worîní. Amîpî wî mîmúrónîñorîní. ³ O “Áamá Jisasoyî rîníño goríani?” nîyaiwirî síñwî wînimîntîrî nerî aiwî rîpîwo enagi nánî oxî apîxî uyimároarîñagíá o yopa nîmegînimî ⁴ ayo xámi numearî anîntî nurî “Jisaso ófî rîyimî punîñoî.” nîyaiwirî omî síñwî wînimîntîrî nánî íkíá womî nîpeyirî wenîñî nerî rojáná ⁵ Jisaso nîbirî e nîrónapîmáná síñwî anáníyyî Sakiasomî nîwîntîrî re urîñîñigîní, “Sakiase, anîntî wepînei. Síá rîyi joxî tîntî ñweámîntî. Díxî anî e nánî owaiyi.” uríagi ⁶ o anîntî nîwepîntîrî yayí tîntî nîwirîmeámî xegí anî e nánî nîmeáa uñîñigîní. ⁷ Xegí anî e nánî nîwirîmeámî úagi áamá nínî síñwî e nîwîntîro wíkfî díñî nîwîaiwîro re rîñígfawixîní, “Áamá íwî yarîñî o tîntî ñweámîntîrî nánî pí nánî uño?” rînarítná ⁸ Sakiaso éfî nîrómáná Jisasomî re urîñîñigîní, “Ámînáoxîntî, nîgfî iyíá íá amîpî nínî bî biaú kîkîrîfî ne-payómáná bî áamá uyípeayí imónígfáyo mîntî wimíárîntî. Áamá gîyî gîyo nionî yapí nîwîwapîyirî nîgwî íwî urápiñáyo wigí íwî urápiñáyí tîntî nionîyá wî tîntî seáyi e níkwîárîntî mîntî wimíárîntî.” uríagi ⁹ Jisaso re urîñîñigîní, “Agwî áamá ro aríto Ebîrîfámo Gorîxomî díñî nîwîkwîrorî yagípa axípi nerî nîsanîrî éagi nánî Gorîxo rîxa yokwarîmîfî nîwiirî yeáyí uyimîxemeañoi. ¹⁰ Ayí rîpi nánîrîntî. Áamá imónîñáoni áamá íwî néra nuro anîñîfî ikeamónanîro yarígfáyo nánî pífá nerî yeáyí uyimîxemeámîntîrî bîñáonîrîntî.” rîñîñigîní.

Ewayí ikaxí omîñîfî wîiarígfá wé wúkaú nánîrîní.

¹¹ Áamá ayí xwîyífá apî arífá nîwîro Jerusaremî Jisaso warîñe nánî rîxa anwî e imónîñagi nîwîntîro díñîfî re nîmóá ugíawixîntî, “Gorîxo nene xwioxíyo mîmeámîfî nerî neamenñewanî rîxa nîmónîntîñoî. Jisaso Jerusaremî nîrémorítná émáyo mîxí nuxídwárîmáná mîxí ináyí nîmónîrî xwioxíyo mîmeámîfî nerî neamenñewanîñoî.” Díñîfî e nîmóá warítná Jisaso “O negí mîxí ináyí apaxífî mé nîmónîmenîñoî.” oyaiwípoyîntîrî ewayífî xwîyífá bî nurîrî ¹² re urîñîñigîní, “Áamá ámîná wo mîxí ináyí imónaurî ámî nîbirî xegí áamáyo menñewarî emíánîrî anîfî ná jfámî imónîñîfîmî umîntîrî nerítná ¹³ xegí xînáíwánîñîfî

nimóniro omiñf wiarigfá wé wúkaú awami 'Eini.' nuriri nigwf gorf áamá anif minf omiñf emá waú wo nero mearigfo wonf wonf niwia nurf re uriniginif, 'Nigwf nionf seaiaparifá rípi sayá imixiprfá nánf bisnisf nimixa warfná seaimeáimigini.' nurimi úaná ¹⁴ áamá anf e xfo tñf nweagfáyf wigf xwioxíyo dánf wikf dñf niwaiwiro wigf áamá wíyo re uowárigfawixini, 'Míxf ináyf imimiximf yarifomf nuro "O nene neamenweanfa nánf mneaimónarini." urfpoi.' uowárfagfa awa nuro míxf ináyf imimiximf yarifomf e urfagfa aiwi ¹⁵ o áminá bfomf míxf ináyf nimixiri xegf anf e nánf uowárfiniginif. O ríxa míxf ináyf nimónriri anf e nrémorfná awa bisnisf nimixirfná nigwf sayá rfa imixfawixinirf sñwf owinimnirf re rfiniginif, 'Gf omiñf niarigfá nigwf wináwa obfpoi.' ráná ¹⁶ wo nibriri re uriniginif, 'Negf neamenweanoxini, nigwf gorf joxi niapifjo tñf bisnisf nimixa nurfná ríxa wé wúkaú sayá imixifárinif.' urfagi ¹⁷ o re uriniginif, 'Gf omiñf niarifj nafoxini, ayf awiaxfirinif. Joxi nigwf nionf siapifjáo tñf nionf ririfjapa xixeni enf nánf gapimanf nimónriri anf wé biaúmif menweáirixini.' uriniginif. ¹⁸ Ámif wo nibriri re uriniginif, 'Negf neamenweanoxini, nigwf gorf joxi niapifjo tñf bisnisf nimixa nurfná ríxa wé wú sayá imixifárinif.' urfagi ¹⁹ míxf ináyo re uriniginif, 'Joxi eni gapimanf nimónriri anf wé bimf menweáirixini.' uriniginif. ²⁰ Ámif wo nibriri re uriniginif, 'Negf neamenweanoxini, nigwf joxi niapifjo nionf írkwfíyo wowf nerf tñjáo sinf riworini. ²¹ Joxi xeanifj rarifjoxi enagf nánf wáyf ninfagi "Nigwf ro xwírfá ikixéánáyf, iwanf neanfárfanif?" niyaiwiri bisnisf wí mimixifárinif. Joxi amipí áamá wa tfáyf díxf mearf aiwá áamá wa íwfá urfáyf díxf mirf yarifjoxi enagf nánf rirarifjini.' urfagi ²² o re uriniginif, 'Omiñf niarifj sumí roxini, jifwanifjoxi nifrfíyo dánf xwíyfá rimearimfñini. Nionf xeanifj rarifjáoñi amipí áamá wa tfáyf nigf mearf aiwá wa íwfá urfáyf nigf mirf yarifjáoñi enagf nánf joxi nifjfa imónifjagf nánf ²³ pí nánf nigwf nionf siapifjáo nigwf anfíyo mñitipa enfirini. E nitirf sñwifríyf, nigwf o tñf ámif bif seáyf e ikwiárfinifjáná meáminirf éarini.' nuriri ²⁴ áamá anwf e rogíayo re uriniginif, 'Ámá romf nigwf ro nurápiro nigwf wé wúkaú tñjomf mñif wípoi.' urfagi ²⁵ awa re urifgawixini, 'Ai, negf neamenweanoxini, o ríxa wé wúkaú tñjorini. Pí nánf ámif wo wirfñif?' urfagfa ²⁶ o re uriniginif, 'Nionf re seararifjini, "Ámá gíyf gíyf nionf winápi piránifj nifmero xwé nimixirfnáyf ámif winf meaprfárinif. Gíyf

giyí nioní wiñápi mímepa nerí kikiíá nerínáyí api aí ámi nurápi mífáriní.” searariñini. ²⁷ E nerí aiwi nioní tñni mǐxí imónariñwáyí “O negí mǐxí ináyí nimóniri neameñweani nání mǐneaimónariní.” yaiwífáyo niwirimeámi nǐbǐro gí sñwí aníñae dání pǐkípoyí.’ uríñinigini.” ²⁸ Jisaso ewayí xwiyíá api nurárimí Jerusaremí nání niyiríná xámi umeañinigini.

Jerusaremíyo nǐrémoríná mǐxí ináyí rémoarigíápa rémoñf nánirini.

²⁹ Jisaso añí onímia biau —Añí apiau dǐwí Oripí rǐniñápiimi dání añwi e imónini. Apiau yoí Betipasi rǐniñápi tñni Betani rǐniñápi tñni tññí e añwi e nǐrémoríná wiepǐsaríñyí waúmi re uowáríñinigini, ³⁰ “Awagwí añí jǐapimi nání nuri nǐrémoríná dogí sǐpǐkí e yuráríniñagí wǐnǐío —Sini áma seáyí e éf mǐñweaarigíforini. Omí níkweari nimeámi bǐpiyi. ³¹ Áma wo sñwí neaniri ‘Awagwí pí nání íkweaaríñi?’ earánáyí, re urǐpiyi, ‘Ámináo seáyí e éf niñweari nimeámi umǐniri nání yearowáríñoi.’ urǐpiyi.” uowáríñagí ³² awaú nuríná xío urǐfpa axǐpi enagí niwǐniri ³³ rǐxa dogí sǐpǐko íkweaaríná xiáwowa re urigíawixini, “Pí nání dogíomi íkweaaríñi?” urǐfagí ³⁴ awaú “Yegí Ámináo seáyí e éf niñweari nimeámi uní nání íkweaaríñwi.” nuriri ³⁵ Jisaso pwaríñe nání nimeámi nuri e nurárimáná wigí rapǐrapǐ seáyí e yínigíápi seáyí e niwikwiáriro Jisasomi seáyí e ñwiráraná ³⁶ dogíomi éf niñweari nimeámi waríná oxí apǐxí xío tñni warigíáyí mǐxí ináyíyo yayí wianǐro yarigíápa wigí iyíá sañwíyo rǐkáríñigíáyí nimearo óf e íkwianwí neapára nuro ³⁷ o rǐxa Jerusaremí tññí añwi e nǐrémoríná dǐwí mǐñí Oripíyi rǐniñápiimi ipǐmieaaríná xegí wiepǐsaríñí obaxí xío tññí e epǐroyí egíáyí re egíawixini. Emímí Jisaso yaríñí nǐniyí sñwí wǐnayigíá nání yayí seáyimí dání nero Gorixo nání rǐaiwáníñí nǐrǐro yayí numero ³⁸ re nǐra ugíawixini, “Mǐxí ináyí Ámináo neauowáríñí ro oyá dǐñí tñni seáyí e oimónini. ‘Añíñami ñweañoxini, joxi niwayíróniri onñweani.’ neaimónariní. Omíni seáyimí dání yayí oumeaneyí.” nǐra waríná ³⁹ Parisi wa áma epǐroyí egíáyó áwǐnǐmí dání re urigíawixini, “Nearéwapǐyaríñoxini, dǐxí wiepǐsaríñíyo mǐxí nuriri ‘E mǐrǐpa époyí.’ ureí.” urǐfagí aí ⁴⁰ o re uríñinigini, “Wí pǐni wiárǐpǐríméoi. Pǐni niwiárǐrínáyí, sǐñá tiyí ení rǐaiwáníñí nǐrǐro nioní nání Gorixomi seáyí e umepǐráoi.” uríñinigini.

Jisaso Jerusaremí nání ñwí eañf nánirini.

⁴¹ Jisaso rixa Jerusaremi tñj e anwi e niremorina anj apimi niwinirina njw neari ⁴² re rijnigini, “Jerusaremi njweayne nioni e piranij seanjwiraripaxi imonijapi nani nijfa nimoniro sinwiriyi, ayi nanj imonimniri enjirini. E neri aiwi nioni segi sinjw anigite dani pininjij imonijagi nani seyne majfa imonijo. ⁴³ Rfwená áamá seyne tñni mixi inarigfay awi niseamero segi akijapimi pixemoananiro nani xwfa waiwinij nita nipeyiro awi xapixapi niseamudimomana ⁴⁴ segi anj pipinami nera uro niaiw pipikimi ero nero anj nimiririna sñj nikikironiga peyinijiyi bi xe okikironiniri sinjw winipirfaman. Yeay seayimixemeama nani seaimeagi aiwi seyne mi minomixipa yarijagfa nani e e seaikarpirfarini” rijnigini.

Anj ridiyowá yarigfiwami dani mixi urowarapij nanirini.

⁴⁵ Jisaso rixa Jerusaremi niremori anj nanjw Gorixo nani ridiyowá yarigfiwami nipawiri áamá makerfa nimixiro nanjw ridiyowá nani bi yarigfayo mixidami niwirina ⁴⁶ re urijnigini, “Bikwi Gorixoyapimi xegi anj riwá nani re niriniri eanini, ‘Anj nioniyayi áamá nibiro xwiya ririm nipirfiwarini.’ niriniri eanijagi aiwi seyne anj áamá yap niwepisiro fw uraparigfayiyaiwanij imixarijo.” urijnigini.

⁴⁷ O sfa ayi ayo anj iwami dani áamáyo uréwapiyarina apaxpanij imonigfa xweowa tñni njw ikaxi eanijipi mewegfawa tñni Judayi áamina seayi e imonigfawa tñni omi “Opikianeyi.” niriro aiwi ⁴⁸ ox apixi nñni oya xwiya arfa wianiro aga niwimonarijagi nani omi pikipaxi bi mimonijagi nani sinjw winaxdimegfawixini.

20

“Joxi neni tñjoxi imonei.’ go ririjo?” urigfa nanirini.

¹ Sfa Jisaso anj Gorixo nani ridiyowá yarigfiwami nipawiri áamáyo xwiya yayi winipaxi imonijipi uréwapiyarinj wiyimi apaxpanij imonigfa xweowa tñni njw ikaxi eanijipi mewegfawa tñni Judayi mebaowa tñni omi niwimearo ² re urigfawixini, “‘Joxi neni tñjoxi imonei.’ go ririgagi joxi áamá anj riwami makerfa nimixiro nanjw ridiyowá nani bi yarigfayo mixidami éinigin?” urigfa ³ o re urijnigini, “Nioni eni yarinj bi oseaimini. Soyne áwanj niranayi, nioni yarinj niarigfapi nani eni anani áwanj searimfani.” nuriri ⁴ yarinj re winiginini, “Jono wayi niameaia ujo Nwfa anjnam njweajo urig rfa eniginini?”

Xegí dñj tñi rfa enjñigini?” urfagi ⁵ wiwanijowa yariñj niniro re rinigfawixini, “None ‘Gorixoyá dñj tñi enjñigini.’ uráná re nearinijoi, ‘Soyíne pí nani o riñjpi nani arfa niwiro dñj mikwíropa egfáriní?’ nearini enagi nani wí e uripaxí menini.” nriñiro ⁶ ámi re rinigfawixini, “E nerí aí none ‘Jono xegí dñj tñi wáf nurimeri wayí niseameaia unjriñi.’ uránáyí ámá nñi ‘Jono Gorixoyá dñj tñi wáf rókiamonj worini.’ niyaiwiro nani sñjá nñearo neapikiprixini. Api eni wí muripa oyaneyi.” nriñiro ⁷ Jisasomi re urigfawixini, “None majfáriní. Gorixoyá dñj tñi yagrfáni? Xegí dñj tñi yagrfáni?” urfagfa ⁸ o re urijñigini, “Soyíne Jono nani dñj yaiwiarigfápí nani áwanj minirfagfa nani nioni eni ‘Joxi e éirixini.’ nriño nani áwanj wí searimiméini.” urijñigini.

Ewayí ikaxí wainí omijí uwñaxídiarigfáwa nánriñi.

⁹ O ewayí xwiyfá rpi urijñigini, “Ámá wo wainí uraxí omijí bi iwfa nura núsaná ámá wami re urijñigini, ‘Gf omijí rpi píranijí sñwí nuwñaxídírxini.’ nurimi añj wimí urñimñri nani nurí emá obaxí nñweañsáná ¹⁰ rixa wainí sogwí yóí éaná xegí omijí wiirigfá wo xfo xegí wí ourápuinñri uowárfagi aiwi omijí sñwí uwñaxídiarigfáwa omi fá nixero iwanj nimépero anfomi wárigfawixini. ¹¹ Omijí xiáwo ámi xegí omijí wiarigfá womi uowáraná omijí sñwí uwñaxídiarigfáwa omi eni iwanj nimépero o ayá owinñri riperirí numero anfomi wárigfawixini. ¹² Omijí xiáwo ámi omijí wiarigfá womi uowáraná omi mñj nñoro bñarwámñi moaigfawixini. ¹³ Omijí xiáwo awa íníná xegí omijí wiarigfáwami iwanjñi nimépero anfowami uowáranijagfa nani re yaiwijnigini, ‘Nioni arire eminréini? Gf íw dñj sixí uyñáomi ouowárimini. ‘Omi xixeni arfa wiprfáriní.’ nimónariní.’ niyaiwiri uowárfagi aí ¹⁴ awa xegí xewaxo barñjagi sñwí nñwiniro re rinigfawixini, ‘Xanoyá dñj meanfo jfiwo barini. Omijí amipiyí negí imónñfa nani omi opkianeyi.’ nriñiro ¹⁵ omi fá nixero bñarwámñi nñmoaimáná pikigfawixini.” Jisaso ewayí xwiyfá e nuriri yariñj re winjñigini, “Omijí xiáwo xewaxomi pikíagfa nani awami pí winfáriní?” Yariñj e nñwiri ¹⁶ re urijñigini, “Omijí xiáwo nñbri omijí sñwí uwñaxídiarigfáwami pñpikimí niyárimáná omijí ámi wa sñwí onñwñaxídípoyñri mñi winfáriní.” urfagi ámá e rówapigfá arfa e niwiro “Jisaso ‘Judayíne omijí sñwí uwñaxídiarigfáyí yapí imónijoi.’ rfa neararini?” niyaiwiro re rigfawixini, “ ‘Oweoi! Wí e enfámani.’”

neaimónarini.” uríagfa aí ¹⁷ o síḡwí agwí nîwîniñî re urîḡîñigîni, “Seyîné ‘Wí e epaxí menîni.’ yaiwiarîḡagfa aí pí nánî Bîkwíyo ewayí xwîyífa rîpî eḡíná nîrîro eagíawixîni, ‘Sîḡá aḡí mîrarîḡífa wa sîḡá awiaxí wo nánî pífa nerîná wo “Sîpîxîni.” nîrîro emî mófo Gorîxo “Awi XORîni.” nîrîri nîmearî aḡí xfo mîrarîḡiwámî iwamífo nîtiwayîrorî mîrîḡîrîni.’ xwîyífa wífa rókiamoagífa wa e nîrîro eagíapî pí nánî rîniñî? Seyîné dîḡî rîmoarîḡoi? ¹⁸ Sixí botorîxí sîḡáyo nîpîérorî pírfî miyeámí inarîḡîpa áma ḡiyí ḡiyo sîḡáo nîpîérorî xaíwí nearînáyí axîpî imónîpîrfárîni. Xwasíwí yeáyí bimî sîḡá nîpîérorî nearîná yuní wárarîḡîpa sîḡáo áma ḡiyí ḡiyo nîpîérorî nearîná axîpî xwasíwí yunîñîḡî imîxîmífarîni.” Jîsaso xfo sîḡáónîḡî nimónîri nánî e urîḡîñigîni.

Nîḡwí takisí nánî émáyo wiayigífa nánîrîni.

¹⁹ Nḡwí ikaxí eánîḡîpî mewegífa wa tîni apaxípanîḡî imónîḡífa xwéowa tîni awa “Jîsaso ewayí xwîyífa nînearîrîná ‘Soyîné omîḡî xiáwomî xewaxo píkiánîḡî imónîḡoi.’ rífa neararîni?” nîyaiwîro axína “Rîxa ía oxîraneyî.” nîyaiwîro aiwî oxí apîxí e epíroyí egíáyí nánî wáyí nîwîro ía mîxîrîpa nero ²⁰ síḡwí nîwînaxífa nemero áma wa yapí nîwîwapîyîro síḡwí nîwînaróa oupoyîniñî nurowáñîro re uríḡíawixîni, “Soyîné áma naḡoyîñénîḡî nimónîro yapí nîwîwapîya nurîná pasánîḡî nîméra úpoyî. Xwîyífa omî ananî ḡwí yipaxí wí ránáyí, rîxa omî ía xepîrî nánî ḡapîmanomî áwanḡî uranî nánî re urípoyî, ‘Takisí nánî nîḡwí émáyí nearáparîḡíapî sîni mîni wianîréwîni? Mîni mîwîpa yanîréwîni?’ urípoyî. O ‘Oweoi, sîni mîni mîwîpa époyî.’ ránáyí émáyí omî ía nîxero ḡwí yipíraoi.” urowáñîḡífa ²¹ awa nuro Jîsasomî nîwîmearo pasánîḡî nîméra nurîná weyí re umearîḡíawixîni, “Nearéwapîyarîḡoxîni, joxî xwîyífa nîrîri nînearéwapîyîrîná náyonî nearéwapîyarîḡoxî eḡagî nánî nene nîḡíarîni. Áma ḡiyí ḡiyí símeáagfa aí símîmanḡî síḡwí nîwîniñî síḡwí nánî wáyí mé xwîyífa Gorîxoyá nepánî urarîḡîpî nearéwapîyarîḡoxîrîni.” nurîro ²² yarîḡî re wigíawixîni, “Dîḡî joxîyá píoi yaiwiarîḡîni? ‘Nene émáyí mîxí ináyí Sîsaomî takisí nánî nîḡwí mîni nîwiayîranéná apánî wiarîḡwîni.’ rîsimónarîni? ‘Nîpîkwîni mîyarîḡwîni.’ rîsimónarîni?” uríagfa aiwî ²³ Jîsaso yapí wîwapîyanîro yarîḡíapî nánî dîḡî adadí nîwirî nîḡífa nimónîri nánî re urîḡîñigîni, ²⁴ “Émáyíyá moní bî síwá nípoyî.” nurîri rîxa síwá wíaná yarîḡî re wîḡîñigîni, “Nîḡwí rîpîmî yoi goyá eánîri símîmanḡî goyá ḡwîrârîniñî inîni?” uríagî awa “Émáyí mîxí ináyí Sîsaoyá eánîni.”

urʼagʼta ²⁵ o re uriniginini, “Nigwʼ rʼipimi sʼmimanjʼ Sisaoya ηwirarininagʼi nani xewaninomi minʼi wʼirixini. Amipi nʼni oyá imoninʼyʼi eni xewaninomi wʼirixini. E neri ai amipi Gorixoyá imoninʼyʼi xʼomi wʼirixini.” Jisaso Gorixo áma xewaninoninʼjʼ imixininʼjʼ enagʼi nani omi dinʼjʼ owikwʼrʼpoyiniri e urʼagʼi ²⁶ awa yapʼi nʼwʼiwapʼyiro pasaninʼjʼ e uméʼta ai ámayá sʼηwʼyʼo dani Jisaso xwʼyʼá mearinipaxʼi wʼi mʼrarinagʼi arʼá nʼwiro áma nʼni eni Jisaso piraninʼjʼ e renwʼipearinagʼi arʼá nʼwiro nani ududʼi nero xwʼyʼá bi murigʼawixini.

“Áma ámi wiápʼnimeapʼrʼfárinʼi.” urinʼjʼ nani rini.

²⁷ Áma Judayʼi wa, Sajusiyi rininʼjʼ wa —Sajusiowa re rarigʼfáwarini, “Áma nipémána enánayʼi wʼi nʼwiápʼnimeapʼrʼfámani.” rarigʼfáwarini. ²⁸ Awa nibiro Jisasomi yarʼinʼjʼ wianiro nani re urigʼfawixini, “Nearéwapʼyarinnoxini, eniná Moseso ηwʼi ikaxʼi nʼnearirʼfána nene nani niri rʼwaminʼjʼ re eanʼrini, ‘Áma go go apixʼi nʼmeari niaiwʼi memea péánayʼi ámi xexirʼmeáo apixʼi animi nʼmeari pejoyá niaiwʼi wo wiemeaiwiniginini.’ Moseso e niri eanʼrini.” nuriro ²⁹ ewayʼi xwʼyʼá rʼipʼi urigʼfawixini, “Xiráxogwá wé wʼúmi dánʼjʼ waú egʼfáwa xiráo apixʼi wʼi nʼmeari niaiwʼi memea péána ³⁰ xogwáo wo animi nʼmeari niaiwʼi memea péána ³¹ ámi wo nʼmeari niaiwʼi memea péána wé wʼúmi dánʼjʼ waú imonigʼfáwa nowani o o ími nʼmeaayiro aiwi niaiwʼi wʼi memea nowani rixa péána ³² apixi eni xiráxogwá nowamini nimeaniri nipemixarimána xʼi eni peniginini.” Ewayʼi xwʼyʼá Jisasomi e nurimána ³³ omi majʼfá wikʼxeáraniro nani yarʼinʼjʼ re wigʼfawixini, “Gorixo áma nʼyonʼi mí ómómiximʼi winʼfa nani pegʼfá nʼni nʼwiápʼnimearʼfána í xiráxogwá wé wʼúmi dánʼjʼ waú nowani meagʼí enagʼi nani goyái imoninʼfárfani?” urʼagʼta ³⁴ Jisaso re uriniginini, “Riná áma apixʼi ηwirariro mearo inarigʼfárinini. ³⁵ E neri ai rʼwéná Gorixo menʼweanána áma oyá sʼηwʼyʼo dani anani nʼwiápʼnimearo ηweapʼrʼfáyʼi apixʼi ηwirariniro meaniro inipʼrʼfámani. ³⁶ Iná ámi bi nʼpepaxʼi imonipʼrʼfámani. Ayʼi rʼipʼi nani rini. Anʼfnajowa yarigʼfápa nero ηweapʼrʼfárinini. Gorixoyá dinʼjʼyo dani xwʼaripáyo dani wiápʼnimeapʼrʼfá enagʼi nani ayʼi Gorixoyá niaiwʼi nimoniro aninʼjʼ ininá ηweapʼrʼfárinini. ³⁷ Soyʼné dinʼjʼ ‘Pegʼfáyʼi wʼi nʼwiápʼnimeapaxʼi menini.’ yaiwiarinagʼfa aiwi anani nʼwiápʼnimeapʼrʼfárinini. Xwʼyʼá eniná Moseso ikʼfá onimianána iwʼi rʼfá minʼi ápiawʼi wearinagʼi wininʼjʼpʼi nani rʼwaminʼjʼ nearfána Gorixo xewaninjo nani urinʼjʼpʼi re niri

eanjírini, ‘Gorixoni dixí ráwowa Ebirfamo tñni Aisako tñni Jekopo tñni awayá Nwáfáonirini.’ Moseso rfwamijí e nearína xiáwowa rixa pegfá aiwi o rfwamijí e níriri eanjírini. ³⁸ Gorixo omi e nurirfá omi xiáwowa rixa pegfámi aiwi Gorixoyá sijnwíyo dáni wigí dñj sñni sñj enagi nání e ripaxírini. Gorixo ámá pegfáyí nání Nwáfáomani. Sñj egfáyí nání Nwáfáorini. Oyá sijnwíyo dáni ámá nñni wí pegfá aiwi, wigí dñj sñni sñj enagi nání nñni sñni sñjírini.” urarína ³⁹⁻⁴⁰ njwí ikaxí eánijípi mewegfáwa ámi dñj síxí mínipa nero yaríj ámi wíni bi míví re urígíawixini, “Nearéwapíyaríjoxini, joxi wigí yaríj sífápi nání nurirfá aga nanj uraríjini.” urígíawixini.

“Kiraiso niaíwí goyáorani?” uríj nánirini.

⁴¹ Jisaso re uríjinigini, “Ámá pí nání re rarígíarini, ‘Ámá nene yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxíyo dáni iwiaronfo sa míxí ináyí Depitoyá xiáwo imónínfáirini.’ pí nání rarígíarini? ⁴²⁻⁴³ Bíkwi Samiyi riníjyó Depito xewaníjo ámá arfowayá xwfá piaxíyo dáni iwiaronfo nání níriri rfwamijí rípi eanjírini, ‘Gorixo gí Ámináomi re uríjinigini, “Joxi wé náumini éf níjweari joxi tñni míxí infáyo xopírírí ríwiimfáé nání xwayí nanirí njweárixini.” Gorixo gí Ámináomi e uríjinigini.’ Depito rfwamijí api nearína ⁴⁴ xegí xiáwo nání ‘Gí Ámináorini.’ níriri nání aríge xegí xiáwo imónini?” Jisaso ámá nñni “Ámá yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxíyo dáni iwiaronfoyi raríjwáo anani Depitomi seáyí e nimóniri nepa Gorixoyá xewaxoríani?” oyaiwípoyiniri e uríjinigini.

“Njwí ikaxí eánijípi mewegfáwa yarígíapa mepani.” uríj nánirini.

⁴⁵ Ámá nñni o e raríjagi arfá wiarfá xegí wiepísaríjowami re uríjinigini, ⁴⁶ “Njwí ikaxí eánijípi mewegfáwa yarígíapa mepa érixini. Awa ámá weyí oneamépoyiniri rapírapí sepiáni níyínimi añj emero ámá makerfá imíxarígíe dáni ‘Ámináoxini.’ onearípoyiniri emero rotú añjyó nípáwirónarani, aiwá imíxarígíe nírémorónarani, ‘Ámá níyíyá símí símí e onjweaneyi.’ níyaiwiwo ero ⁴⁷ sfwí yá ríkíníjyí yapí ámá yá aiwá pírf nñni fwí manarígíapa apíxí aníwayá amípi fwí urápaniro nání ero ámá yá sijnwíyo dáni Gorixomi xwíyá rirími níwiróna aníj miní nira uro yarígíapa soyíne ení axípi mepa érixini. Ríwéná Gorixo ámá níyoní mí ómómíximí yarína awa xwíyá xwé meárinípfáfáirini.” uríjinigini.

awí eánarigíe nisearowáiro gwí aníyo niseañwiráiro nioní nixídaríñagá nání xwíyá seamearípíri nání mixel ináyíyá síñwí tñí e nání tñí gapímaníyíyá síñwí tñí e nání tñí niseameámí seaupírfáriní. ¹³ E seaipírfá enagí aí ananírini. Ayí rípi nánirini. Xwiríxí seamearfná nioní nání áwaní urípíri imónipírfáriní. ¹⁴⁻¹⁵ Xwiríxí seamearfná nioní dñí niseakikayorí nijfá niseaiapíri xwíyá urípíri nání imónipíri seaimiximfá enagí nání soyfne xwiríxí seamepírfáyí wí pírfí seawiaikipaxí menini. Ayínání soyfne síní fá mīseaxiripa enánáyí, dñí re mófrixini, ‘Ananírini. Xwíyá pírfí wiaikimínirí nání menwípepa oemini. Sa Goríxoyá dñíyo dání uríimigini.’ yaiwírixini. ¹⁶ Segí sénáiwaraní, sénowaraní, séríxímeáowaraní, nawíní mñngíáyíraní, níkumixinirí emearígfáyíraní, míyí seauráná segíyí wíamí píkipírfáriní. ¹⁷ Soyfne nioní nixídaríñagá nání ámá nñí wikí niseaóníro símí tñí seaipírfá aiwí ¹⁸ Goríxo yeáyí seayimíxemeanfá enagí nání soyfne anípa wí imónipírfámaní. Segí dfá wí aí anípa imónínfámaní. ¹⁹ Soyfne ení neáníro nioní aníñ nínixídirónáyí, segí dñípi erfíkiemeánipírfáriní.

“Jerusaremí xwiríá ikíxepírfáriní.” uríñfá nánirini.

²⁰ “E nerí aí mixel nimeámí bífáyí aní Jerusaremí rípi mawí mudímoagá nīwíníroná ‘Ríxa aní rípi xwiríá ikíxepíri añwí ayorfaní?’ yaiwírixini. ²¹ E nīwíníroná ámá Judía píropenísíyo ñweagíáyí dñwí mññíyo nání éf yiro ámá Jerusaremí apimí ñweagíáyí pñí nīwíarimí uro ámá apimí bfaríwámíní omíñíyo amí amí yarígfáyí aní apimí amí mīrémopa ero éfrixini. ²² Ayí rípi nánirini. Ináyí Goríxo xeaníñfá ríá tñí seaikárinfá apíriní. Iná amípi nñí nání Bíkíyó nírínirí eáníñpí xixení imónínfáriní. ²³ Iná xeaníñfá ríá tñí xwíá tñíyo seáimeanfá enagí nání apíxí niaíwí agwí egííwa tñí síní niaíwí amíñfá wiarígfííwa tñí éf aníñfá mupaxí imóníñagí nání aweyí! Goríxo ámá tñíyo wikí nīwóníri xeaníñfá wikárarfná ²⁴ mixel nimeáa bífáyí Jerusaremí ñweáyo kirá tñí pípíkímí ero íwí meaaníro nání nīpíkiomearo wigí aní ayí ayo nání nimeámí umiro epírfáriní. E nemáná émayí nībíro Jerusaremí dáníyífné seáyí e niseaimóníro xwíraimímí niseaikíxéa nuro Goríxo ‘Yoparí e imóníwínigini.’ yaiwíaríñe imóníñáná ríxa re imónínfáriní.

Ámá imóníño nīweapírfá nánirini.

²⁵ “Sogwí tñí emá tñí síní tñí ekíyíñfá ináná ámá xwíá tñíyo nīyoní gwí ararí ñweagíáyí ayá síwí

nurori diñf ría uxenfarini. Rawirawá eni xwé ayá wí níróga nîwiápîni-meáisáná nijiri moariñagi nîwînróná ududf winînfárinî. ²⁶ Sinj sogwí amîpí añf piríyo enjyf añfni mîxénapfagi nîwînróná ‘Xwíá tíyo ñweañwaéne pí neaimînrî ría yarîni?’ nîyaiwiro wáyf níkarînróná eanîramoro wepîrfárinî. ²⁷ E neróná siñwí re nanîpîrfárinî. Ámá imóniñáoni níknîmáná enj neánîri agwí tîni nawîni wepariñagi nanîpîrfárinî. ²⁸ E nerî aí soyîné sogwí emá amîpí ekiyîñf inarîñagi nîwînrîná ‘Gwîniñf nearoayironî añwí ayorfani?’ nîyaiwiro píranîñf éf nîrómáná nionî nánî wenîñf nîyánîri rófrîxîni.” urîñîniñîni.

Ewayf ikaxf íkáf pikfna nánîrîni.

²⁹ O awami ewayf xwíyáf bi re urîñîniñîni, ‘Íkáf pikf tîni íkáf nîni eni yarîñfîpî nánî diñf mópoyî. ³⁰ Íkáf mîñf inarîñagi nîwînróná ‘Rîxa xwiogwîrfani?’ yaiwiarîgfápa ³¹ sinj amîpí ekiyîñfniñf enî axîpî inarîñagi nîwînróná ‘Gorîxo nene xwioxíyo mîmeámf nerî neameñweanî rîxa añwí ayorfani?’ yaiwîfrîxîni. ³² Nionî nepa seararîñîni, ‘Ámá agwí ríná ñweagfáyf sinî mîpepa enáná amîpí nîni nionî Jerusaremî nánî searfápi xîxenî nimónînfárinî.’ seararîñîni. ³³ Añfna tîni xwíá rîrî tîni ananî anîpá nimónîri aiwî xwíyáf nioníyá wí surfmá imónînfámanî.

“Awîniñf ñweáfrixîni.” urîñf nánîrîni.

³⁴ “Mîfrîxí maiwí nîpúsáná mîrogwí rîxa íá nîwiárimîxîrîná nîpiérorî nearîná yarîñfpa soyîné enî segf waráyo nánîni nîyaiwinîro aiwá xwé nîro iniîgf wainf xwé nîro yanîro nánî yarînáyf sfá nionî weapîmfáyi axîpî e seaîmeanîñîni diñf tîni ñweáfrixîni. ³⁵ Sfá nionî weapîmfá nánî imónfáyi ámá xwíá rîrî nîrîmîni ñweagfáyo nîwimónînfárinî. ³⁶ Soyîné íníná awîniñf nîñwearóná Gorîxomî yarîñf re wîfrîxîni, ‘None amîpí neaîmeááná enj neánîrane múrorane ámá imónîñoyá sfmîmanjfmîni éf rorane yanfáwá nánî enj bi sixf neaîmîxeî.’ urîfrîxîni.” urîñîniñîni.

³⁷ Ikwáwíyíná añf ridíyowá yarîgfíwámî dánî ámáyo nuréwapíya núisáná sfápi tîni nîpeyearî dfwf mîñf Oripíyî rîniñfîpimî sá wémînrî nánî yagfîrîni. ³⁸ O sfá ayf ayo e yarîná ámá nîni wfá mónîñfmî nîwiápîni-meáro omî añf ridíyowá yarîgfíwámî dánî arfá wianîro nánî bayagfárinî.

22

Jisaso nánî mekaxf megáf nánîrîni.

1 Súa Judayí bisíkerfá yisí mayí úrapí nimixiro narigfáyi, sfá Anínajo Wiárf Neamúroagoi riniñyi —Enína sfá ayi Judayo Isipiyí mixí ináyo fá xenwirárináná Gorixo niaíwí oxí xamíní nini opikimiri anínají oyáo uowáriní aiwí Judayí Gorixo ñwí ikaxí urinípi bisíkerfá yisí mayí úrapí nimixiro niniro sipísipí nipiikiro ówanño ragí xópé yárfá enagi nani anínajo ayo múroñinigini. Ayinani xwiogwí o o pwéaná sfá ayi nani dñí mopíri nani sipísipí nipiikiro bisíkerfá yisí mayí úrapí nimixiro narigfáriní. Ríxa sfá ayi anwi e imónaná ² apaxpánñí imónigfá xwéowa tñi ñwí ikaxí eánñipi mewegfáwa tñi oxí apixí nini nani wáyí nero nani “Jisasomi arire yumí inimi pikianwini?” nira warfná ³ Isikarioti dñí Judaso —O Jisasoyá wiepсарiní wé wúkau síkwí waú imónigfáyí worini. Omí Seteno rfwmíni nitori dñí uxixéroáná ⁴ o nuri apaxpánñí imónigfá xwéowa tñi Judayíyá porisowa tñi xwiyfá nirináro Judaso re uriniginí, “Soyné omí fá xiripíri nani nioni arire neri pasáññí umemfáriní?” uraná ⁵ awa yayí nwiníro re urigfawixini, “Joxí e neaiáná ñgwí siapanwáriní.” urfagfa ⁶ Judaso “Ananirini.” nuri nuri ámá oxí apixí epfroyí mñwipa enána omí pasá umemini nani wenñí wiaxfdñinigini.

Aiwá Anínajo Múroagí nani imixigfí nánirini.

⁷ Jisaso, sfá bisíkerfá yisí mayí úrapí nimixiro iwamfó nigfáyi —Ayí sfá Anínajo mipiki Wiárf Múroñí nani sipísipí miá nipiikiro narigfáyirini. Sfá ayi imónaná ⁸ o Pitaomi tñi Jonomí tñi re uriniginí, “Awagwí none aiwá anínajo enína neamúroagí nani nani nani nuri neaimxípiyi.” urfagi ⁹ awaú re urigfísixini, “Joxí ‘Awaú ge nuri píránñí oimixípiyi.’ simónarini?” urfagí ¹⁰ o re uriniginí, “Awagwí aní e niremorfná iniigí síxí maxirñí wo tñi órorí ninrfná númi nuri aní o páwíwámi awagwí eni nipáwiri ¹¹ aniwámi xiáwomi re urfísixini, ‘Yearéwapiyarño re rñoi, “Nioni gf seaiepсарináoyiné tñi aiwá Anínají Wiárf Neamúroagíyí nani aní awawá ikwfrónñí gíwámi dání nanfwni?” Jisaso e rñoi.’ nuri ¹² o aní awawá seáyi émí ikwfrónñí xwé wámi aiwá narigfáyí aiwá yeaanpíri mímiaurfwí yárinñíwámi síwá eaiáná e aiwá rfá neayeáisixini.” uowáraná ¹³ awaú nuri Jisaso urípi xixeni nñwiga nuri aiwá Anínajo Wiárf Múroagíyí nani imixigfísixini.

“Ripi gf waráriní.” uriní nánirini.

¹⁴ Ríxa aiwá nipiíri bíná Jisaso tñi wáf wurmeiarigfáwa tñi aiwá naniro nani nawini nñwewo ¹⁵ o re uriniginí,

“Nioni sɪni rɪniŋɔ mɪnimeapa nerɪnɔ ‘Gɔ seaiɛpɪsarɪŋoyɪnɛ tɪni xami aiwɔ Anɪnajɔ Neamuroagɔ nani rɪpi onimɪni.’ aga nɪnimonɔfagi bɔarɪni. ¹⁶ Ayɔ rɪpi nani seararɪŋɪni. ‘Aiwɔ rɪpi ami bi bi nioni tɪni xwɔɔ tɔyo dani nanɔwamani. Gorɪxo xwioxɔyo mɪmeamɔ nerɪ seamenɔweanɛ dani aiwɔ rɪpi nani mɔkɔpi xixeni imonɪnɔfariɪni. Ina dani nioni ami nɔweapɪri nioni tɪni nawini nanɔwarɪni.’ seararɪŋɪni.” nurɪri ¹⁷ kapɪxɔ wɔ nɔmearɪ Gorɪxomi yayɔ nɔwimana re urɪŋɪnigɪni, “Kapɪxɔ rɔwɔ yanɔ ninɔro niga upoyɔ. ¹⁸ Inigɔ wainɔ ami bi xwɔɔ tɔyo dani nɔmɔfamani. Rixa Gorɪxo soyɪnɛ xwioxɔyo mɪmeamɔ nerɪ piranɪŋɔ seamenɔweanɛ dani iniɔgɔ wainɔ ami ina nɔmɔfariɪni.’ seararɪŋɪni.” nurɪri ¹⁹ bisɔkerɔɔ bi nɔmearɪ Gorɪxomi yayɔ nɔwimana nɔkwɪrɪri yanɔ nɔwia nurɪ re urɪŋɪnigɪni, “Nionɔyɔ warɔ tɔyɔ soyɪnɛ arɪrɔ seaimɔɔ nani rɔdiyowɔ nerɪniŋɔ imonɪni. Rɔwenɔ nioni nani dɪŋɔ seainɔfɔ nani nioni eɔpa bisɔkerɔɔ kwɪrɪri seiapɪri eɔpa axɔpi eɔrɪxɪni.” nurɪmanɔ ²⁰ awa rixa aiwɔ nɪnimana enana bisɔkerɔɔ nɔmearɪnɔ eɔpa kapɪxɔ iniɔgɔ wainɔ rɔwonɔ wɔ nɔmearɪ re urɪŋɪnigɪni, “Gorɪxo xwɔyɔɔ sɪŋɔ bi reroarɪŋɔpi nani nioni nɔperɪnɔ gɔ ragɔ puɔyɔ iniɔgɔ wainɔ sɪxɔ rɔwanɪŋɔ imonɪni. ²¹ E nerɪ aiwɔ arɔɔ nɔpoyɔ. Ama nioni nani mɔyɔ nurɪno nioni tɪni nɪŋwearane aiwɔ narɪŋwini. ²² Ama imonɪŋaonɔ Gorɪxo rɪŋɔ jɔayo axɔpi nɪnɪpɪkiro aiwɔ ama nioni nani mɔxɔyo mɔyɔ nurɪnomɔ Gorɪxo xeanɪŋɔ xwɛ winɔɔ enagɔ nani aweyɔ!” urɔfagi ²³ wɛpɪsarɪŋowa yarɪŋɔ re niga ugɔawixɪni, “None go go e winɔ nani rɔɔ rarɪni?” nɪra ugɔawixɪni.

“None gɔmɪni go seayi e imonɪrɔfenɪŋoi?” rɪniɔgɔɔ naniɪriɪni.

²⁴ Wɛpɪsarɪŋowa xwɔyɔɔ rɪpi enɔ nɪrɔro sɪmɔ tɪni re rɪniɔgɔawixɪni, “None wo go go seayi e neaimonɪri enana wone sɪmanɔwɔyoniŋɔ wurɔnanɔwarɔfani?” nɪrɔga warɔnɔ ²⁵ Jisaso re urɪŋɪnigɪni, “Emayɔyɔ mɔxɔ inayɔyɔ amayɔyɔ sɪŋwɔ e dani seayi e nimonɪro wɔ enɔ bi mɛ sekaxɔni nurɔro aiwɔ wiwanɪŋowa nani re rɪnarɪgɔfariɪni, ‘Sɔwi niaiwɔ nɪni nioni tɔfaminɔ imonɪgɔfayɔ arɪrɔ wiarɪŋaonɪriɪni.’ rɪnarɪgɔfariɪni. ²⁶ Soyɪnɛ enɔ awa yarɪgɔɔpa axɔpi e mepani. Segɔ raronɪŋɔ imonɔfoyɔ segwaonɪŋɔ imonɔwɪnɪgɪni. Segɔ bosonɪŋɔ imonɔfoyɔ senainɪŋɔ omɪŋɔ seaiarɪŋonɪŋɔ imonɔwɪnɪgɪni. ²⁷ Dɪŋɔ piranɪŋɔ mopoyɔ. Nene piɔɔ rarɪŋwarɪni? Ama kikiɔɔ nɪŋweamanɔ aiwɔ narɪŋo seayi e imonɪŋorɔfani? Aiwɔ rɔɔ nuyearɪ yanɔ wiarɪŋo seayi e imonɪŋorɔfani? ‘Ayɔ kikiɔɔ nɪŋweamanɔ aiwɔ narɪŋo seayi e imonɪŋorɔfani.’ rarɪŋwarɪni. Nioni e imonɪŋaonɔ aiwɔ soyɪnɛ tɪni nɪŋwearɔnɔ anani segɔ okɪnɪniŋɔ nimonɪri arɪrɔ seaiarɪŋaonɪriɪni. ²⁸ Soyɪnɛ

wa iwamfó níwapíyaníro yaríná nioní t́nì éf nírooro ṕnì níníwíarímì úfámaní. ²⁹ Ayínánì ǵf ápo 'Joxì m̀x́f ináyf nímónírì áamá ayo meṅweáírìxìnì.' nírìṅfpa ³⁰ nioní enì re seararìṅnì, 'Nioní rìxa m̀x́f ináyf nímónírì meṅweaṅáná soyf́né nioní t́nì nawínì aiwá nímfaé aiwá níro inìǵf níro nero neǵf Isíreriýf gẃf wírìf wírìf wé wúkaú síkwf wau enfyo xíráowayf́nénìṅf nímóníro meṅweapf́ŕfárìnì.' seararìṅnì." urìṅnìgìnì.

"Pitaoxi ŕfwf nímorf́nì." urìṅf nánìrìnì.

³¹ O re urìṅnìgìnì, "Saimonoxìnì, Saimonoxìnì, Seteno soyf́né nánì Gorìxomì śḿf t́nì re urarìnì, 'Ámá wítf aiwá síkf t́ṅfýf neyíroríná yarìǵfápa nioní Jísaso wieṕsarìṅf awa enj́ ŕfá eánìṅoìnìrì iwamfó owíwapíyìmìnì.' Obo Gorìxomì e urarìnì. ³² E nerì aiwì d̀ṅf soyf́néyá níkwíroarìǵfápì samìṅf mepa oenìrì Gorìxomì rìxìṅf seaurìyánìgìnì. Saimonoxìnì, ŕwéná joxì ámì d̀ṅf nímorì níkìnìmónìrì nioní t́fámìnì nìbíríná áamá nioní nìx́darìṅaǵfá nánì d̀x́f rìrìxímeáowa simónarìǵfáyo enj́ síxí eámìx́fírìxìnì." urf́agì ³³ Pitao re urìṅnìgìnì, "Ámínáoxìnì, gẃf rìyíferanì, rìpíkíferanì, nìwawìnì yeaipf́ŕfárìnì." urf́agì ³⁴ o re urìṅnìgìnì, "Pitaoxìnì, śfá rìyìmì karfkarf́ sìnì ŕfaiwá m̀rìpa enáná xwíýfá biaú b̀ nioní nánì re urayìŕf́nì, 'Jísaso nánì nioní majf́fárìnì.' urayìŕf́nì." urìṅnìgìnì.

Nìgwf t́nì íá t́nì kirá t́nì nánìrìnì.

³⁵ O awamì re urìṅnìgìnì, "Nioní xámì 'Xwíýfá wáf emépoyt.' nìsearowárìríná 'Nìgwf wowf t́nì árupianj́f wú t́nì síkwf sù ámì b̀ t́nì nìmaxìrìmì memepa époyt.' searowáfagì aiwì soyf́né amípí wí nánì d́fwf níkeamóníro remeǵfawìxìnì?" urf́agì awa "Oweoi, amípí wí nánì d́fwf níkeamónìṅwanìgìnì." urf́agf́a ³⁶ o re urìṅnìgìnì, "E nerì aiwì agwì soyf́né goxì goxì nìgwf wowf t́ṅoxì nìmaxìrìmì uì. Árupianj́f enánáyf enì nìmaxìrìmì uì. Goxì goxì kirá m̀x́f nánì enj́yf mayoxì enánáyf d̀x́f iyf́fá nìpírìrì b́f éírìxìnì. ³⁷ Ayf rìpì nánì seararìṅnì. B̀kwíyo nioní nánì re nìrìnìrì eánìnì, 'Rf́fá kíroarìǵfáyo mépearìǵfápa omì enì níkumìxíro axípì mépep_f́fárìnì.' nìrìnìrì eánìnì. Amípí nioní nánì nìrìrì eánìṅf_pì xixenì nímónìnìṅoi." urf́agì ³⁸ awa re urìǵfawìxìnì, "Ámínáoxìnì, none m̀x́f nánì m̀ṅf b́xaú rìxa rìp_f́xaúrìnì." urf́agf́a o "Xwíýfá rìxa apánìrìnì." urìṅnìgìnì.

D́fwf Oripìyo dánì Gorìxomì xwíýfá rìrìḿf wìṅf nánìrìnì.

³⁹ E nìrìnìmì anj́yo nìpeyearì xegf yarìṅfpa d́fwf m̀ṅf Oripìyì rìnìṅf_pìmì nánì yaríná xegf wieṕsarìṅowa enì númì nìyíro ⁴⁰ rìxa nìrémorf́ná awamì re urìṅnìgìnì,

“Seteno iwamíó mǐseaiwapǐyipa oenǐrǐ nánǐ Gorǐxomǐ rǐxǐnǐ urǐpoyǐ.” nurǐmǐ ⁴¹ áamá sǐnǎ ananǐ iwanǐf mopaxǐ imónǐnǐe numáná xwǐfáyo xómǐnǐf nǐyǐkwímáná Gorǐxomǐ xwǐyǐfá rǐrǐmǐf nǐwirǐ ⁴² re urǐnǐnǐgǐnǐ, “Ápe, joxǐ nǐsimónǐrǐnáyǐ xeanǐnǐf nionǐ nǐmeanǐpǐ kapǐxǐf nionǐ nǐmǐnǐnǐf imónǐnǐf wá ananǐ emǐ mǐwiárǐmopaxǐrǐnǐ. E nerǐ aiwǐ nionǐ nimónǐnǐfǐpǐ mé dixǐf dǐnǐf tǐnǐ xǐxenǐ ananǐ imónǐf wǐnǐgǐnǐ.” urarǐnǎ ⁴³ anǐnǐnǐf wo sǐnǎnǐ nǐwimónǐrǐ enǐf sǐxǐf weámǐxǐnǐnǐgǐnǐ. ⁴⁴ E éáná Jisaso rǐnǐnǐf agwǐ esǐnǐwǐnǐnǐf wǐmeáagi Gorǐxomǐ xwǐyǐfá enǐf tǐnǐ nurǐrǐnǎ xegǐf okǐnǐf nǐpwerǐnǎ ragǐnǐnǐf nǐpurǐ xwǐfáyo nǐyóǐsáná ⁴⁵ Gorǐxomǐ xwǐyǐfá rǐrǐmǐf wiarǐnǐe dánǐ éf nǐwiewarómǐ nurǐ xegǐf wiewǐsarǐnǐjowa tǐnǐf e wenǐnǐf éyǐf wǐnǐnǐnǐgǐnǐ. Dǐnǐf sǐpǐf wiarǐnǐagǐf nánǐ enǐf samǐnǐf nǐwóroá nuro sá órówapǐnǐagǐfá nǐwǐnǐrǐ ⁴⁶ re urǐnǐnǐgǐnǐ, “Pǐ nánǐ soyǐné sá wenǐo? Seteno iwamíó mǐseaiwapǐyipa oenǐrǐ nánǐ nǐwiápǐnǐmearo Gorǐxomǐ rǐxǐnǐf urǐpoyǐ.” urǐnǐnǐgǐnǐ.

Jisasomǐ fǎ xegǐfá nánǐrǐnǐ.

⁴⁷ Sǐnǐ e urarǐnǎ re enǐnǐgǐnǐ. Áamá wǐf ǐkwǐkwierǐf bǐmiarǐnǎ áamá Judasoyǐ rǐnǐnǐjo —O wiewǐsarǐnǐf wé wúkaú sǐkwǐf wauǐ imónǐgǐfá worǐnǐ. O áamáyo nǐpemeámǐ nǐyapǐrǐ Jisasomǐ kíyǐf miaúñǐmǐnǐrǐ nánǐ anǐwǐ e báná ⁴⁸ Jisaso re urǐnǐnǐgǐnǐ, “Judase, áamá imónǐnǐáonǐ pasá nǐnǐmerǐ kíyǐf nǐmiaúñǐmǐnǐrǐ rǐbarǐnǐnǐ?” uráná ⁴⁹ Jisaso tǐnǐ rogǐfáwa omǐ rǐxa fǎ xǐranǐro yarǐnǐagǐfá nǐwǐnǐro re urǐgǐfawǐxǐnǐ, “Ámǐnǎoxǐnǐ, ‘Awamǐ mǐnǐf orópoyǐ.’ rǐsimónǐrǐnǐ?” nurǐro ⁵⁰ wo re enǐnǐgǐnǐ. Apaxǐpánǐnǐf imónǐnǐf seáyǐf e imónǐnǐjoyá xǐnǎínǐnǐf nǐmónǐrǐ omǐnǐf wǐiarǐnǐomǐ mǐnǐf rómǐnǐrǐ éyǐf pǐrǐf nǐmoyǐkǐrǐ arǐfá wé náúmǐ dánǐo mǐnǐf wǐrǐpǐearǐnǐgǐnǐ. ⁵¹ Arǐfá mǐnǐf wǐrǐpǐeáagi Jisaso “Pǐnǐf wǐárǐpoyǐ. E mepanǐ.” nurǐrǐ áamá arǐfá mǐnǐf wǐrǐpǐeáomǐ wé seáyǐf e nǐkwǐárǐrǐ nanǐf imǐxǐnǐnǐgǐnǐ. ⁵² Omǐ nanǐf nǐmǐxǐmáná apaxǐpánǐnǐf imónǐgǐfá xwéowa tǐnǐ porǐsǐf anǐf rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ awǐ mearoarǐgǐfáwa tǐnǐf Judayǐf mebáowa tǐnǐf awa xǐomǐf fǎ xǐranǐro bǐfáyo re urǐnǐnǐgǐnǐ, “Soyǐné mǐnǐf tǐnǐf iwanǐf tǐnǐf fǎ maxǐrǐgǐfáyǐf áamá fǐwǐf xauráparǐgǐfáyo fǎ xǐranǐro yarǐgǐfápa nǐanǐro rǐbarǐnǐo? ⁵³ Nionǐf sǐfá ayǐf ayo anǐf sǐpǐsǐpǐf rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ nǐweanǎnǎ soyǐné fǎ wǐf mǐnǐxǐrarǐgǐfawǐxǐnǐ. E nerǐ aiwǐf árǐwǐyǐnǎ obo emearǐnǎ soyǐné fǎ nǐxǐranǐro nánǐf rǐseaimónǐgoǐ?” urǐnǐnǐgǐnǐ.

Pitao “O nánǐ majǐonǐrǐnǐ.” urǐnǐf nánǐrǐnǐ.

⁵⁴ Jisaso e urǐagǐf áǐf awa omǐf fǎf nǐxero nǐméra nuro apaxǐpánǐnǐf imónǐnǐf seáyǐf e imónǐnǐjoyá anǐf e mearémóáná

Pitao awami r'wíyo yaxídí néra nuri⁵⁵ áamá wí ákíñáyo añr'iwámi dání r'fá níkearo ñweañag'fa n'wíniri o eni n'páwiri n'wímeari e éf ñweañána⁵⁶ ap'ixí omiñf wiiariñf wí r'fá w'fá óniñána Pitaomi s'miman'f s'ñw'f n'wíniri s'ñw'f agw'f n'wíga n'peyiri áamá e ñwixapig'fáyo re ur'iñinigini, "Áamá ro eni Jisaso t'ni emeariñf wor'ni." ur'fagi aí⁵⁷ Pitao "Oweoi." nur'iri re ur'iñinigini, "Ine, jíxi rar'ño nání nioni maj'fáriní." nur'iri⁵⁸ n'ñweámána enána ámi wo omi s'ñw'f n'wíniri re ur'iñinigini, "Joxi eni áamá Jisasoyáowa wox'íníñf imónariní." ur'fagi aí Pitao "Royi, nioni xenwon'iri." nur'iri⁵⁹ n'ñweañisána enána áamá ámi wo á máyo ar'kí "Áamá ro eni Gariri p'ropen's'fyo dáño enagi nání nepa Jisaso t'ni emeariñor'ini." urayar'na⁶⁰ Pitao re ur'iñinigini, "Royi, joxi rar'iñ'y'f nioni maj'fáriní." sini e urar'na re en'inigini. Kar'kar'f wo r'ixa r'aiwá r'iñinigini.⁶¹ Kar'kar'f r'aiwá r'ána Jisaso n'k'ni'móniri Pitaomi s'ñw'f w'inána o Jisaso p'né xámi re ur'f'p' "Kar'kar'f sini r'aiwá m'r'f enána joxi biaú b' ayo 'Jisaso nání nioni maj'fáriní.' urayir'f'ni." ur'f'p' nání d'ñf win'fagi⁶² n'peyeari ák'ñá b'fariwámi dání ñw'f p'y'f w'f'riñinigini.

Iwan'f mépero xw'ri'ix'f mépero eg'fá nán'iriñi.

⁶³ Áamá Jisasomi f'á x'rar'ig'fáy'f ikay'w'f numear'iro iwan'f n'iméper'na⁶⁴ xeg'f s'ñw'fyo w'fá nitár'máná iwan'f nearo re nura ug'fawix'ini, "W'fá nearókiamoar'iñox'ini, iwan'f go r'fá rear'ini? Joxi w'fá rókiamoar'iñoxi enagi nání r'ixa áwan'f neareí." nur'iro⁶⁵ ikay'w'f numear'ironá ayá wí nur'fásána⁶⁶ r'ixa w'fá ónáná Juday'f mebáowa xw'ri'ix'f imixar'ig'fáy'f, ay'f apax'pán'ñf imónig'fá xw'éowa t'ni ñw'f ikax'f eán'ñf'p' meweg'fáwa t'ni awí eánáná Jisasomi awa t'fáminí n'iméra n'b'iro wár'fag'fa⁶⁷ awa re ur'ig'fawix'ini, "Joxi yeáy'f neayim'ixemean'fa nání ar'fowayá xw'fá piax'fyo dání iwiaron'oy'f rar'iñwáox'f enánáy'f, áwan'f neareí." ur'fag'fa aiwi o re ur'iñinigini, "Nioni n'sear'fagi aiwi soy'né 'Nepar'ini.' n'yaiwiwo ar'fá n'p'r'iméoi.⁶⁸ Nioni eni yar'ñf b' seaiánáy'f, soy'né áwan'f wí n'r'ip'r'iméoi.⁶⁹ E ner'f aiwi re searar'ñini, 'Áamá imóniñáoni Gor'ixo, en'f six'f eán'ñoyá wé náúm'ini ñweámi nání añwi ayor'ini. Íníná o t'ni n'ñweari óniñf imónim'fáriní.' searar'ñini." ur'fagi⁷⁰ nowan'f re ur'ig'fawix'ini, "Joxi niaíw'f Gor'ixoyáox'irani?" ur'fag'fa o "Soy'né api n'rar'ñoi." ur'fagi⁷¹ awa re r'niñg'fawix'ini, "None xewan'ño xw'y'fá meár'ni'pax'p'f rar'ñagi ar'fá wíwáy'f nání s'ñw'f w'inarog'fá ámi wí n'b'iro xw'y'fá mear'pax'f mimónini." r'niñg'fawix'ini.

23

Omí Pairato tńj e wáríǵǵá nánirini.

¹ E níriniro nowaní niwíápńimearo Jisasomí gapímaní Pairato tńj e nání níméra nuro ² nírémómáná Jisaso nání nixekwímoro Pairatomí re uríǵǵawixini, “O yapí nínēaíwapiya nurí Judayene yarińjwáyí nínēawiaíkirí ‘Émáyyá mǵxǵ ináyǵ Sisaomí nǵgwǵ takisǵ nání mǵni mǵwipani.’ nínēariri xewaninjo nání re rarini, ‘Nioni ámá yeáyǵ seayimǵxemeámǵa nání arǵowayá xwǵá piaxǵyo dání iwiaronǵoni, mǵxǵ ináyǵ imóninǵonirini.’ rarinǵagǵ arǵá wíwáriní.” urǵagǵa ³ Pairato Jisasomí yarińj níwia nuríná yarińj re winǵnigini, “Joxí Judayǵyá mǵxǵ ináyǵ imóninǵoxirani?” urǵagǵi o “Joxí dǵxǵ rǵxa apí nǵrarinini.” urǵagǵi ⁴ Pairato apaxǵpáninǵ imóninǵǵá xwéowami tńni ámá e epǵroyǵ egǵáyo tńni re urinǵnigini, “Xwǵyǵá mearipaxǵ imóninǵ bǵ nání pǵá megǵinarinini.” urǵagǵi aiwi ⁵ awa arǵkí re urayíǵǵawixini, “Jisaso Judia pǵropenisǵ re amí amí nēmerí ámá nǵni re oyaiwǵpoyiniri, ‘O negǵ mǵxǵ ináyǵ imónáná émáyo mǵxǵ xǵdowáranǵwáriní.’ oyaiwǵpoyiniri nuréwapiya warinorini. Gariri pǵropenisǵyo dání néra bińjǵyǵ re ení aí nearéwapiyariní.” urǵagǵa ⁶ Pairato arǵá e níwiri awami yarińj re winǵnigini, “O Gariri pǵropenisǵyo dánorani?” urǵagǵi ⁷ awa re uríǵǵawixini, “Oyǵ, Jisaso pǵropenisǵ gapímaní Xeroto meńweanǵyo dánorini.” urǵagǵa Xeroto ení iná Jerusaremí nweanǵagǵ nání Pairato o tńj e nání wiowárininigini.

Omí Xeroto tńj e nání wiowárigǵá nánirini.

⁸ Judayowa Jisasomí gapímaní Xeroto tńj e nání níméra úáná o eníná dání amǵpí Jisaso yarińjǵyǵ nání arǵá níwiri “Omí sǵnǵwǵ owinimini.” niyaiwia bagǵ nání omí sǵnǵwǵ níwiniríná yayǵ níwiniri “Jisaso emǵmǵ bǵ oníwapiyini.” niyaiwiri ⁹ yarińj obaxǵ níwiayarinǵagǵ aiwǵ xǵoyá bǵ murinǵnigini. Murǵpa yaríná ¹⁰ apaxǵpáninǵ imóninǵǵá xwéowa tńni nǵwǵ ikaxǵ eáninǵipi mewegǵáwa tńni xwǵyǵá rǵá tńj xekwímóagǵa ¹¹ Xeroto tńni xegǵ porisowa tńni uyǵniǵ mero ikayǵwǵ meariro nemáná rapǵrapǵ awiaxǵ wú mǵxǵ ináyowa yínarǵǵá imóninǵ wú nuyíro amí Pairato tńj e nání wiowárininigini. ¹² Xeroto tńni Pairato tńni xámí xepǵxepá rónagǵíwauǵ sǵá ayimi nawíni imóninǵǵisixini.

“O pí éagǵi ikǵáyo yekwǵroárimini?” urinǵ nánirini.

¹³ Jisasomí amí Pairato tńj e nání níméra úáná Pairato “Apaxǵpáninǵ imóninǵǵá xwéowa tńni Judayǵ mebáowa tńni ámá nǵni tńni obǵpoyi.” niri ¹⁴ awa amí báná re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné xámi áamá ro nɪmeámi nɪbɪrɪ re nɪrɪfawixɪnɪ, ‘O áamá nɪnɪ “Émáyo mɪxɪ xɪdowáranɪwárinɪ.” oyaiwípoyɪnɪrɪ nɪsearéwapiya emearɪŋorɪnɪ.’ nɪrɪfá aiwɪ soyɪné xwɪyɪfá umeararɪgɪfápi nánɪ nionɪ segɪ sɪŋwɪ anɪgɪfɛ dánɪ yarɪŋɪ wɪayɪagɪ aiwɪ omɪ xwɪyɪfá mearɪpaxɪ wɪ mimónɪnɪgɪnɪ. ¹⁵ Xeroto enɪ pɪfá nɪwirɪ aí omɪ xwɪyɪfá mearɪpaxɪ bɪ mimónɪpa enɪagɪ nánɪ ámi none tɪŋɪ e nánɪ seapowárenapɪrɪnɪ. Arɪfá époyɪ. None omɪ pɪkianɪ nánɪ uyɪnɪɪ enɪ bɪ aga mimónɪnɪ. ¹⁶ Ayɪnánɪ ‘Nionɪ yarɪŋápɪ nánɪ rɪnearɪŋo?’ oyaiwinɪrɪ sa iwanɪnɪ nɪméperɪ wárimɪnɪnɪ.” uráná ¹⁷ Judayɪ xwiogwɪ ayɪ ayo aiwá Anɪnajo Múroagɪ nánɪ narɪgɪfáyimi “Émáyɪ gapɪmano negɪ áamá gwɪ ŋweanɪ wo oneawárinɪ.” nɪyaiwiro nánɪ ¹⁸⁻¹⁹ áamá e epɪroyɪ egɪfá nawɪnɪ nɪnɪ xɪxewiámɪ re urɪgɪfawixɪnɪ, “Jisasomɪ nɪpɪkirɪ Barabasomɪ —O Jerusaremɪ ŋweagɪfáyɪ wa tɪnɪ nɪwiápɪnɪmearo ‘Émáyo mɪxɪ oxɪdowáraneyɪ.’ nɪrɪro mɪxɪ nɪwiróná áamá pɪkɪagɪfá omɪ émáyɪ fá nɪxero gwɪ anɪyo ŋwirárɪgɪforɪnɪ. “Omɪ neawárii.” uráná ²⁰ Pairato “Jisasomɪ owárimɪnɪ.” nɪyaiwirɪ áamá ayo ámi bɪ urɪagɪ aiwɪ ²¹ ayɪ rɪmɪŋɪ tɪnɪ re urayɪgɪfawixɪnɪ, “Íkɪfáyo yekwɪroárei. Íkɪfáyo yekwɪroárei.” urayarɪná ²² Pairato rɪxa biaú urɪfá aiwɪ ámi bɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Pí nánɪ? O pí fɪwɪ éfɪ nánɪ íkɪfáyo yekwɪroárɪmɪnɪ? Xwɪyɪfá omɪ nɪmearɪrɪ pɪkipaxɪ wɪ imónɪŋagɪ mɪwɪnɪmeáinɪ. Ayɪnánɪ iwanɪnɪ nɪméperɪ wárimɪnɪnɪ.” urɪagɪ aí ²³ áamá ayɪ Pairato omɪ íkɪfáyo oyekwɪroárɪnɪrɪ arɪkɪ ámi wɪnɪ sɪmɪ tɪnɪ nurayiróná pɪné Pairatoyá xórórɪ wigɪfawixɪnɪ. ²⁴ Pɪné oyá xórórɪ wɪagɪfá nánɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Segɪ seaimónarɪŋɪpɪ xe oimónɪnɪ.” nurɪrɪ ²⁵ áamá nɪnɪ wɪwanɪŋyɪ “Neawárii.” urɪfo —O Jerusaremɪ ŋweagɪfáyɪ wa tɪnɪ nɪwiápɪnɪmearɪ “Émáyo mɪxɪ oxɪdowáraneyɪ.” nɪrɪro mɪxɪ nɪwiróná áamá pɪkɪagɪfá omɪ émáyɪ fá nɪxero gwɪ anɪyo ŋwirárɪgɪforɪnɪ. O nánɪ ayɪ “Neawárii.” urɪomɪ Pairato nɪwárinɪ Jisaso nánɪ wigɪ dɪŋɪ yaiwɪfáyo nɪxɪdɪrɪ porisowa íkɪfáyo yekwɪroárɪpɪrɪ nánɪ mɪnɪ wɪŋɪnɪgɪnɪ.

Jisasomɪ yekwɪroárɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

²⁶ Mɪnɪ wɪáná porisowa omɪ nɪméra nurɪná Jisasomɪ iwanɪ mépeayɪfá enɪagɪ nánɪ rɪxa enɪ meánɪpa nerɪ ná neága warɪŋagɪ nɪwɪnɪro áamá wo Saimonoyɪ rɪnɪŋo — O anɪ xegɪ yoɪ Sairini dánɪrɪnɪ. O maiwɪ amɪyo dánɪ Jerusaremɪ nánɪ barɪŋomɪ ófɪ e órórɪ nɪnɪro “O íkɪfá yoxáfpá níkwónɪmɪ Jisasomɪ oxɪdɪnɪ.” nɪyaiwiro omɪ íkɪfá yoxáfpá sanɪwɪyo nɪwikwiárɪro nɪméra warɪná ²⁷ áamá oxɪ apɪxɪ

obaxí ikwíkwierí ríwíminí nuro apíxí obaxí wíwa ení ríwíyo númí nuróná nwapé t́níní ámíxíá níwíaxída waríngagíá
²⁸ Jisaso níkínímónírí re uríngíníní, “Jerusaremí dání apíxí ríwayíné nioní nwapé mímímieapa époyí. Sewaníngíwayíné nání mieainíro segí niaíwíyo miearo éfíríxíní. ²⁹ Ayí rípi nání seararíngíní. Ríwéná xeaníngí ríá t́ngí seaímeanfá engagí nání apíxí niaíwí t́ngííwa wígí niaíwí nání aga d́ngí śpí wínfá engagí nání ámá re rípiríáríní, ‘Apíxí oxí rogííwa t́níní síní apíyá niaíwí ḿxírígííwa t́níní apíxí síní niaíwí amíngí ḿníní ḿwípa yarígííwa t́níní íwa yayí owiníní.’ rípiríáríní. ³⁰ Xeaníngí apí aga xáíwí seaímeanfá engagí nání ámá d́wí ḿngíyo ‘Nípiérorí neaikwarímóí.’ uríro d́wí ḿngí onímíápiá wímí ení ‘Seáyí e rítí neaíí.’ uríro epíríáríní. ³¹ Wé róníngáoní íkíá śngíníngí imóníngáoní aí xeaníngí níkárfáyí nání seyíné íwí yarígíáyo dání íkíá kíringíníngí imóníngíáyoéné anípaxí seaikáríníáríní.” uríngíníní. ³² Ámá ríkíkíríó yarígííwaú ení Jisaso t́níní nawíní píkianíro nání níkumíxíro níméra nuro ³³ ríxa yoí ámá Míngí Gíxweái ríníngé nírémore omí íkíáyo níyekwíroárímáná ḿdímídání ríkíkíríó yarígííwaúmí ení yekwíroáraríná ³⁴ Jisaso Goríxomí re uríngíníní, “Ápe, nioní níarígíá tíyí awa majfá nímonímáná níaríngagíá nání joxí yokwarímí wííí.” uraríná porisowa Jisasoyá rapírapí goní goní meámíníréníní sárú nero yaní inaríngagíá ³⁵ ámá númí b́fáyí e nírówapíro śngwí níwíníro Judayí ámínáowa ení aí ríperírí numero re rígfawíxíní, “O ámá wíyo arírá wiagoríní. O nepa ámá aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí raríngwáo enánáyí, Goríxo nírípearí nene yeáyí neayímíxemeanfá nání uowárénapíníoyí raríngwáo enánáyí, xewaníngó arírá oíníní.” níra waríná ³⁶ porisowa ení ikayíwí numearíroná iníngí wainí ḿxí yaríngípi ḿníní wianíro nání anwí e níbíro ³⁷ re urayígfawíxíní, “Joxí Judayíyá ḿxí ináyoxí enánáyí, jíwaníngoxí éfí ḿníníeí.” urígfawíxíní. ³⁸ “Ámá royí ḿxí ináyí Judayíyáoríní.” níríro íkíá wáráyo ríwamíngí e neámáná oyá yoxáyíyo xwápiyi seáyí émí pífraugíawíxíní.

³⁹ Ríkíkíríó yarígííwaú, Jisasomí ḿdímídání íkíáyo yekwíroárííwaú wíó Jisasomí ikayíwí nurírí re uríngíníní, “Joxí nepa ámá yeáyí neayímíxemearfá nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí raríngwáoxíraní? Jíwaníngoxí éfí ḿníníní yawawí ení yeamíníní eí.” uríngí aí ⁴⁰ wíó “E murípaní.” nurírí ḿxí re uríngíníní, “Ríníngí o mearíngípi joxí axípi nímeari aiwí Goríxo nání wáyí ḿsinaríníraní? ⁴¹ Yawawí yeapíkíaná ayí ananíníní. íwí yaríngwííyo dání xíxení yeapíkíaríngóí. Ámá royí íwí bí méagí aiwí

pikiarinjo.” nuriri ⁴² Jisasomi re uriniginini, “Joxi rixa mixf inayf nimoniri nimenjwearfna nioni nani dinj morixini.” urfagi ⁴³ Jiaso re uriniginini, “Nepa rirarinini. Agwi nioni tni anfnami njwearfwi.” uriniginini.

Jiaso penj narinini.

⁴⁴ Rixa sogwf awini e njwearana re enjiginini. Sogwf nisfkwiri anj nimini sfá xaiwf niyinara nuri rixa 3:00 p.m. imonana sogwf ami noxarori anjiginini. ⁴⁵ Sogwf sfkwiarinana raprapf sepiá anj sipisipf ridiyowá yarigfiwá njwá tñmimi epanjoarininjú awini e naxinowarirf wúkaú epanjoarininjiginini.

⁴⁶ Jiaso rfaiwá re riniginini, “Ápoxini, gf dinj orinjwirarimini.” nurimi dinj yanjiginini. ⁴⁷ Jiaso dinj yanfagi porisowami seayf e imoninjo amipi ayf e éagf sñwf e niwiniri Gorixomi yayf numeri re riniginini, “Ámá ro nepa wé róninjo, sipi wí mimixipa enomi ai pikiwini.” riniginini. ⁴⁸ Ámá oxf apixf nni Porisowa Jisasomi yekwiroararfná sñwf winaniro bimifayf sogwf sfkwiarirf amf oxarori nerf Jiaso perf éagf niwiniro ayá fá nixirinimi wigf anj e nani umigfawixini. ⁴⁹ Ámá Jiasoyá xegf imoninjyf tni apixf Gariri piropenisfyo dánf o tni nawini bigfiwá tni ná jfami onimiápi nírómáná omf pikiarfná amipi api e éagf sñwf winigfawixini.

Jisasomi xwfa weyarigfa narinini.

⁵⁰⁻⁵¹ Ámá wo xegf yof Josepoyf rininjo —O Judia piropenisfyo anj xegf yof Arimatia danorini. O Judayfya xwirixf mearigfa mebaf worini. O wé róninjo enagf nani xegf wfa Jisasomi pikianiro nani mekaxf nihero yarigfapi nani “Aparinini.” miwimoninjinini. “Gorixo xwioxfyo miameamf nerf neamenjwearfapi gini gina imoninfarfani?” niyaiwiro weninjf nerf njwearorini. ⁵² O émayf gapimanf Pairato tñf e nani nurf Jiaso piyomi xwfa weyarimini nani yarinjf niwiri Pairato “Oyi.” urfagi nurf ⁵³ Jiaso pikifomi miameami niwepniri xwfa e dani raprapf apfa wenjpi tni xopixopf nrori sñayo amá of rixigfayimi —Ayi amá sini mitagfayirini. Ayimi timiniri nani miameami nurf inimi tiniginini. ⁵⁴ Sabarfá nani amipi piraninjf nimixiro tarigfayimi nitiri aiwi Sabarfá nayi rixa anwi e enana tiniginini. ⁵⁵ Apixf Gariri piropenisfyo dani numi bfiwá “Jisasomi arige rfa tarini?” niyaiwiro sñwf winaniro numi nuro sñá ofyimi sñwf niwinironá xfomi tarfná enf sñwf niwinimi ⁵⁶ wigf anj e nani nuro Sadéyo Jiasoyá wará xopé éwaniginiri ikfa dfa dinj nanj eearinjf bi tni gniif bi tni

píráninjí nimixiro nitiro sá wegííwa Sabaríáyo njwí ikaxí éáninjípi rarínjipa kikiá nweagíawixini.

24

Jisaso ámi wiápínimeanjí nánirini.

¹ Sadéyo aga wíá móninjími íwa íkíá díá tñi gñini tñi xámi píráninjí imixárigíápi nimeámi nuro ² ríxa Jisaso xwíá weyáriníne nírémoro síjá xwáripáyo manj e éf ráráriníno mímegwinárf nimega nurí yáni e wenagi níwiniro ³ ófíyimi nípáwiro aí Áminá Jisaso míwenagi níwiniro ⁴ “Píyo gerfáni?” níyaiwiro ududí niníro rojáná re enjinigini. Ámá waú egí rapírapí xwínfá eagííwaú símímanj e rónapígísisixini. Símímanj e rónapáná ⁵ apíxíwa wáyf níkáriniro símímanj xwíáyo íkwíróáná awaú re urígísisixini, “Sínjf úo nání ámá xwíá weyárarígíe pí nání pífá yarínjoi? ⁶ Síni re míwenini. Ríxa wiápínimeájinigini. O síni seyfné tñi Gariri píropenísíyo nemeríná searínjipi nání dínjf mópoyi. ⁷ Re searínjirini, ‘Negí Judayf ámá imóninjáoní míyí ninírironá ámá íwí yarígíáyf íá ninixero íkíáyo níyekwíroáripírfá enagi aí ámi síá wíyáú wíyi ríxa nórimáná enáná wiápínimeámfáriní. rínjirini.’ uríagí ⁸ íwa Jisaso xwíyíá eníná urínjf apí nání dínjf níwiniri ⁹ xwáripáyo píni níwiárimí nuro wiepísarínjif wé wúkaú síkwí wo awami íwa wínfápi nání repíyí níwiro ámá Jisaso yá xegí imóninjíyo ení níyoní repíyí wigíawixini. ¹⁰ Apíxí repíyí wiarígííwa Magídara dánjf Mariaí tñi Joanaí tñi Jemisomí xínáí Mariaí tñi ámi wíwa tñirini. Íwa wáf wurímeiarígíáwami wigí wínfápi nání áwanj uríagífa aí ¹¹ “Íwa wigí xwíyíá íkíá íwíyo dáníninjí rarínjoi.” níyaiwiro “Nepaxini.” míyaiwipa nero aí ¹² Pítao níwiápínimeari anjini nurí xwáripáyo nírémómáná nípíkwíni níwiniro wéninjf éfíyí wíninjínigini. Rapírapí Jisasomí xopíxopí róninjúni wí e wenagi níwiniro ámi xegí anj e nání nurfná e enagi wínípi nání ududí néra unjinigini.

Wiepísinjif waú Emeasi nání warfná wímeanj nánirini.

¹³ Jisaso yá xegí ámá imóninjíyí waú síá axíyiminí anj Emeasiyí ríninjípimi nání nuri —Anj apí Jerusaremí dání ná jfámíne onímíápirini. ¹¹ kiromita imóninjirini. ¹⁴ Awaú ófíyo nuri Jerusaremíyo amípi Jisasomí wífápi nání repíyí niga nuri ¹⁵ xwíyíá níriga warfná Jisaso xewaníno anjwí e níbirí níwímeari awaú tñi nawíní nuro ¹⁶ awaú Jisasomí sínjwí níwiniro aiwí omí mí mómíxí yarfná ¹⁷ Jisaso yarínjif re wínjinigini, “Awagwí anj nurfná xwíyíá níriga waríjípi pí

éf nánì nìrìga warìnjì?" uráná awaú éf nìrómáná s̄m̄ìmanj̄ k̄ip̄nj̄ n̄iyiri ¹⁸ w̄fo, K̄riopasoyi r̄in̄iño re ur̄inj̄niḡin̄i, "Ámá n̄n̄n̄i Jerusarem̄i ur̄fnan̄ro úfáyo sa jox̄in̄i e imón̄f̄f̄p̄t̄ nánì maj̄f̄aran̄i?" ur̄faḡi ¹⁹ o yar̄inj̄f̄ re win̄inj̄niḡin̄i, "Jerusarem̄iyo pí imón̄f̄niḡin̄i?" ur̄faḡi awaú re ur̄iḡf̄isix̄in̄i, "Nasaret̄i d̄anj̄f̄ Jisaso nánì r̄inar̄inj̄wī. O Gor̄ixoyá s̄nj̄w̄f̄yo dánì ámá n̄n̄nyá s̄nj̄w̄f̄yo dánì eni w̄fá rókiamoar̄inj̄f̄ enj̄ eáninj̄f̄ wo nimón̄r̄i em̄im̄f̄ eri xw̄iyf̄á píran̄inj̄f̄ ur̄imer̄i yar̄iño nánì r̄inar̄inj̄wī. ²⁰ Om̄i apax̄f̄p̄áninj̄f̄ imón̄iḡf̄á xwéowa t̄n̄i neḡf̄ áminá neamen̄weaḡf̄áwa t̄n̄i xw̄ir̄ix̄f̄ numero om̄i ik̄f̄á seáȳiyo oyekw̄iroár̄f̄poȳn̄r̄i émáyo m̄in̄i w̄iōi. ²¹ Xám̄i nene d̄inj̄f̄ re k̄ikayówar̄in̄i, 'Gor̄ixo nene émáȳf̄yá gw̄f̄ nj̄wean̄waénéninj̄f̄ imón̄inj̄waéne neāik̄wean̄f̄a nánì urowár̄enap̄in̄fo ámá or̄fan̄i?' D̄inj̄f̄ e k̄ikayówar̄in̄i. Xw̄iyf̄á ap̄i aí ám̄i b̄i r̄ip̄ir̄in̄i. Om̄i r̄ixa n̄ip̄ik̄imáná en̄áná s̄f̄á w̄iyáú w̄iyi óráná ²² agw̄i s̄f̄á r̄iyim̄i neneýá ap̄ix̄íwa ayá nearem̄oó̄i. Íwa w̄fá món̄inj̄f̄m̄i ámá xwár̄ip̄á t̄nj̄f̄ e nánì nuro aí ²³ p̄iyf̄ t̄fo m̄iwen̄aḡi n̄iw̄in̄ro nene nj̄wean̄waé nánì n̄b̄i-ro re nearáōi, 'Newané xwár̄ip̄áyo dánì or̄inj̄á n̄iw̄in̄ranéná an̄jn̄aj̄f̄ waú n̄irónap̄iri "O s̄nj̄f̄ un̄j̄ōi." near̄f̄īi.' near̄f̄aḡf̄a ²⁴ neḡf̄ ámá wa ámá p̄iyo t̄fe nánì nuro ap̄ix̄íwa near̄f̄ap̄i s̄n̄i ax̄f̄p̄i e imón̄inj̄aḡi n̄iw̄in̄ro aiw̄i p̄iyom̄i s̄nj̄w̄f̄ b̄i m̄iw̄in̄á̄ōi." Jisasom̄i rep̄iyf̄ e w̄iaḡf̄i ²⁵ Jisaso re ur̄inj̄niḡin̄i, "Awagw̄i maj̄imaj̄f̄á yar̄iḡf̄íwagw̄ir̄in̄i. Am̄ip̄i w̄fá rókiamoaḡf̄áwa n̄ir̄ro r̄fwam̄inj̄f̄ eaḡf̄ap̄i ar̄f̄á n̄wiri aiw̄i an̄j̄n̄i 'Nepar̄in̄i.' n̄iyaiwiri d̄inj̄f̄ m̄ikw̄f̄ropa yar̄iḡf̄íwagw̄ir̄in̄i. ²⁶ Awagw̄i ámá yeáyf̄ seayim̄ixemean̄f̄a nánì ar̄f̄owayá xw̄f̄á piax̄f̄yo dánì iwiaron̄f̄oyi rar̄iḡf̄o nánì re r̄iyaiwiar̄inj̄i, 'O r̄fn̄inj̄f̄ b̄i m̄imeá anan̄i m̄ix̄f̄ ináyf̄ nimón̄r̄i nik̄f̄n̄im̄i Gor̄ixo t̄f̄ám̄in̄i nj̄weapax̄f̄r̄in̄i.' r̄iyaiwiar̄inj̄i? Oweōi, xám̄i r̄fn̄inj̄f̄ n̄imeámáná r̄fw̄f̄yo nik̄f̄n̄ipax̄f̄r̄in̄i." nur̄ir̄i ²⁷ r̄fwam̄inj̄f̄ Gor̄ixoyáyo am̄ip̄i x̄fo nánì n̄ir̄n̄r̄i eáninj̄f̄p̄i Moseso eane dánì rep̄iyf̄ píran̄inj̄f̄ n̄iw̄iéra ur̄i am̄ip̄i w̄fá rókiamoaḡf̄áwa r̄fw̄f̄yo eaḡf̄e dánì eni rep̄iyf̄ píran̄inj̄f̄ n̄iw̄iéra ur̄i en̄inj̄niḡin̄i. ²⁸ An̄j̄f̄ awaú war̄iḡf̄ie r̄ixa an̄j̄w̄i e n̄irémor̄fná Jisaso awaú "O w̄iár̄f̄ n̄im̄úror̄i un̄inj̄ōi." oyaiw̄ip̄iȳn̄r̄i w̄iwap̄iyar̄fná ²⁹ awaú urakion̄wir̄áran̄ri nánì re ur̄iḡf̄isix̄in̄i, "Jox̄i m̄iyeam̄úropan̄i. Sogw̄f̄ r̄ixa wéf̄ en̄aḡi nánì s̄f̄á rór̄in̄inj̄ōi. Yawawi t̄n̄i sá re oweaneyi." ur̄faḡf̄i awaú t̄n̄i sá wém̄in̄r̄i nánì naw̄in̄i an̄f̄yo n̄ipáwiro ³⁰ n̄inj̄weaḡf̄asáná r̄ixa aiwá nan̄ro ner̄fná Jisaso bis̄f̄ker̄f̄ap̄i n̄imear̄i Gor̄ixom̄i yayf̄ n̄iwimáná n̄ikw̄r̄ir̄i m̄in̄i wiar̄fná ³¹ awaú r̄ixa s̄nj̄w̄f̄ mí wóm̄ix̄ipax̄f̄ nimón̄r̄i om̄i s̄nj̄w̄f̄ mí wóm̄ixáná re en̄inj̄niḡin̄i. O awaú s̄nj̄w̄f̄ an̄iḡf̄ie dánì an̄fn̄inj̄niḡin̄i. ³² O an̄fn̄f̄aḡi

nɪwɪnɪri re rɪnɪgɪsɪxɪnɪ, “O tɪnɪ ɔ́ɣo nɪbɪranéná o xwɪyɪ́á Gorɪxoyá rɪwamɪɲɪ éánɪɲɪpɪ píránɪɲɪ repɪyɪ́ nɪyeaiéra barɪná yegɪ́ xwioxɪ́yo dánɪ rɪxa dɪɲɪ́ nɪfá yealɪ́rɪnɪ.” nɪrɪnɪri ³³ axíná Jerusaremɪ nánɪ nɪwɪáɪpɪnɪmeámɪ nuri wɪepɪsarɪɲɪ́ wé wúkaú sɪkwɪ́ wo egɪ́awamɪ tɪnɪ áamá awa tɪnɪ nawínɪ ɲweagɪ́ayo tɪnɪ nɪwímeari ³⁴ ayɪ́ “Ámɪnáo rɪxa wɪáɪpɪnɪmeáɪnɪgɪnɪ. Saimonomɪ sɪɲánɪ wimónɪnɪgɪnɪ.” rɪnarɪɲagɪ́a arɪ́á nɪwiri ³⁵ amɪpɪ́ ɔ́ɣo néra úfɪpɪ́ nánɪ áwanɲɪ́ nurɪri re urɪgɪsɪxɪnɪ, “O rɪxa bɪsɪkerɪ́á kwɪrarɪ́ná yawawi rɪxa sɪɲwɪ́ mɪ wómɪxɪ́wɪsɪxɪnɪ.” urɪgɪsɪxɪnɪ.

Wɪepɪsɪɲɪ́yo áwɪnɪ e éf rónapɪɲɪ́ nánɪrɪnɪ.

³⁶ Sɪnɪ Jisaso nánɪ áwanɲɪ́ e urarɪ́ná re enɪnɪgɪnɪ. Xewanɪɲo áamá nɪyonɪ áwɪnɪmɪ dánɪ sɪɲánɪ rónapɪɲɪnɪgɪnɪ. ³⁷ Sɪɲánɪ rónapáná ayɪ́ sɪrɪ́ nɪpɪkɪnɪro wáyɪ́ nɪkárɪnɪro “Pɪyɪɲɪ́ siwí womɪ sɪɲwɪ́ rɪfa wɪnɪɲwɪnɪ?” yaiwɪarɪ́ná ³⁸ o re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Seyɪ́né ɔ́f nɪkárɪnɪro ‘Jisasorɪanɪ?’ mɪyɪawí dɪɲɪ́ obɪbaxɪ́ pí nánɪ nɪmóá warɪɲoɪ? ³⁹ ‘Ayɪ́ Jisasorɪanɪ?’ yaiwɪpɪ́rɪ́ sɪkwɪ́yo tɪnɪ wéyo tɪnɪ sɪɲwɪ́ nanɪpoyɪ́. ‘Gɪ́wɪ́ tɪnɪ enɪ́ tɪnɪ enɪ́ rɪ renɪ?’ yaiwɪpɪ́rɪ́ wé seáyɪ́ e nɪkwɪárɪpoyɪ́. Pɪyɪɲɪ́ siwí gɪ́wɪ́ tɪnɪ enɪ́ tɪnɪ tɪɲɪranɪ?” nurɪri ⁴⁰ xegɪ́ wé tɪnɪ sɪkwɪ́ tɪnɪ sɪwá wɪagɪ́ ⁴¹ ayɪ́ yayɪ́ seáyɪ́mɪ dánɪ winanɪro nero aí sɪnɪ “Aga Jisasorɪanɪ?” mɪyɪawí ududɪ́ nɪwɪga warɪ́ná o ayɪ́ “Pɪyɪɲɪ́ siwímanɪ. O aiwá narɪnɪ.” oyaiwɪpoyɪ́nɪrɪ́ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ nɪmɪ́ nánɪ aiwá bɪ menɪranɪ?” urɪ́agɪ́ ⁴² ayɪ́ peyɪ́ pɪrɪ́ bɪ umealáná ⁴³ o nuráɪrɪ́ wɪgɪ́ sɪɲwɪ́ anɪgɪ́e dánɪ nɪɲɪnɪgɪnɪ.

⁴⁴ O re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Xámɪ nionɪ sɪnɪ seyɪ́né tɪnɪ nɪmerɪ́ná xwɪyɪ́á rɪpɪ́ searɪɲanɪgɪnɪ, ‘Rɪwamɪɲɪ́ amɪpɪ́ nionɪ nánɪ Moseso ɲwɪ́ ikaxɪ́ nɪrɪrɪ́ eanɪpɪ́ tɪnɪ wɪ́á rókiamoagɪ́áwa nɪrɪro eagɪ́apɪ́ tɪnɪ Bɪkwɪ́ Samɪ́yo nɪrɪnɪrɪ́ eánɪɲɪpɪ́ tɪnɪ wɪ́ surɪ́má mé aga xɪxenɪ nɪmónɪnɪfárɪnɪ.’ searɪɲanɪgɪnɪ.” nurɪri ⁴⁵ awa rɪwamɪɲɪ́ xɪ́o nánɪ Bɪkwɪ́ Gorɪxoyáyo eánɪɲɪpɪ́ nɪjɪ́á oimónɪpoyɪ́nɪrɪ́ wɪgɪ́ dɪɲɪ́ jɪ́ayo nanɪ́ nɪwɪmɪxɪrɪ́ ⁴⁶ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Enɪ́ná dánɪ Bɪkwɪ́yo rɪwamɪɲɪ́ re nɪrɪnɪrɪ́ eánɪnɪ, ‘Ámá yeáyɪ́ seayɪ́mɪxɪmɛanɪ́fa nánɪ arɪ́owayá xwɪ́á piaxɪ́yo dánɪ iwiaronɪ́o rɪnɪɲɪ́ nɪmearɪ́ nɪpɪrɪ́ aiwɪ́ sɪ́á wɪyaú wɪyɪ́ ɔ́ráná ámɪ xwárɪpáyo dánɪ wɪáɪpɪnɪmɛanɪ́fárɪnɪ.’ nɪrɪnɪrɪ́ eánɪnɪ. ⁴⁷ Rɪpɪ́ enɪ́ nɪrɪnɪrɪ́ eánɪnɪ, ‘Ámá omɪ́ dɪɲɪ́ nɪwɪkwɪ́rorɪɲɪ́pɪmɪ́ dánɪ xegɪ́ imónɪɲɪ́yɪ́ xwɪyɪ́á rɪpɪ́ wáɪ wurɪmɛɪpɪ́rɪ́fárɪnɪ, “Segɪ́ ɪ́wɪ́ yarɪ́gɪ́áyɪ́ rɪwɪmɪnɪ́ nɪmamoro sanɪɲɪ́ imónánáyɪ́, Gorɪxo yokwarɪ́mɪ́ seaiɪnɪɲoɪ.” Jerusaremɪ́ dánɪ anɪ́ nɪmɪnɪ́ wáɪ e wurɪmɛɪpɪ́rɪ́fárɪnɪ.’ nɪrɪnɪrɪ́ eánɪnɪ. ⁴⁸ Seyɪ́né amɪpɪ́ nionɪ nánɪ wɪnɪ́á rɪpɪ́ nánɪ áwanɲɪ́ urɪ́mɛ́rɪ́xɪnɪ. ⁴⁹ Arɪ́á époyɪ́. Gɪ́ ápo enɪ́ná segɪ́ seáwowayá sɪ́mɪmanɪ́ e dánɪ ‘Nionɪ

segí seárfawéyo gí kwíyípi wimíáriní.’ uríñípi seyíné seáímeaníá nání nioní ríxa seaiapowárimíiní. Seyíné Goríxoyá kwíyí émi dání siní eñí míseaeámíxípa neríiná ańí rípiimí píní níwiarímí amí amí mupaní. E nerí aí ríxa eñí seaeámíxáná nioní nání amí amí wáí uríméfríxiní.” uríñíniginí.

Ańínamí nání peyíñíniginí.

⁵⁰ O Jerusaremí dání ayo níwirímeámí nurí ańí xegí yoí Betaniyí ríníñípimí níremómáná xegí wé seáyí e nimíxírí ayí Goríxoyá dńí tńí píraníñí ońweápoyíní amípí yaríñí níwirí ⁵¹ siní níwiaríná Goríxo omí níménapímí ríxa ańínamí nání peyíñíniginí. ⁵² Ríxa ańínamí nání peyílagí ayí e síñwí níwínímí ámi Jerusaremí nání nuro seáyímí seáyímí nimóga nuróná ⁵³ íníná ańí rídíyowá yarígíiwámí nípáwiayiro Goríxomí seáyí e umeagíáriní.

Xwiyá yáy neainaríj Jono eanípírini.

Ríwamíj rípi “Xwiyá yáy neainápax Jono eanípíyí” ríníjírini. O Jisaso wiepísagowa worini. Xewaníjo nání níriri nearíná yumí “Wiepísaríj Jisaso díj sixí uyíoyí” níriri eanorini. O Jisaso ríxa nípémáná níwiápínimeámi anínamí nání nípeyimáná enáná ámi xwiogwí aga obaxí nípwémáná enáná ríwamíj rípi eanírini. Ámá “Goríxo aríre imóníjoríani?” yaiwiaríná Jisaso ríri erí enípimi dání níjía imóníríxíníri níriri eanírini. “Óf Goríxo tífáminíníj iníjyí Jisasaríani?” níyaiwiro díj níwíkwíroríjípimi dání díj níyimíj imóníjípí tígáyí ení imóníríxíníri níriri eanírini.

Xwiyáoyí ríníjo ámá imóníjípí nánírini.

¹ Iwamíó xwá rírí síní menjáná Xwiyáoyí ríníjo íná nweanírini. O Goríxo tíní nawíní níjwearí o tíní xixení imóníjírini. ² Aga iwamíó dání Goríxo tíní nweagílorini. ³ O Goríxo neríjípimi dání amípí imóníj nípíní imóníjírini. Pí pí imóníjípí wí xegípi mimóní xó neríjípimi dáníni imóníjírini. ⁴ O díj ámá amípí síj imóníná nání tíjorini. Díj o téníjípí, ayí ámáyo Goríxo imóníjípí nání wía wókiná nánírini. ⁵ Wía apí sía yínáríje wía ónaríná sápi wí sía uyímíxíjímáni.

⁶ Ámá wo —O wayí neameainí Jonoyí ríníjorini. Goríxoyá xwiyá yaní wiowáríjorini. Omí Goríxo urowárenapáná ⁷ o ámá níní wía apí nání aría níwiro díj íkwíropírí nání áwaní urímíníri nání bíjíniginí. ⁸ O ámáyo wía wókiaríjomaní. Sa wía wókiaríjo nání áwaní nearímíníri bíjorini.

⁹ Aga nepa wía wókiaríjo, ayí rorini. Xwía tíyo nání níbiríná Goríxo imóníjípí nání díj mopírí nání wía wókímíxíjorini. ¹⁰ O xwá tíyo nweanáná xwárí téní amípí téní xó neríjípimi dání imóníjí aiwí oxí apíxí mí míwómíxíjíawíxíní. ¹¹ O ámá xegí Judayí téní e nání úagí aiwí mumímíníjíawíxíní. ¹² E nerí aiwí ámá omí numímíníro díj wíkwíróáyí niaíwí Goríxoyá oimónípoyíníri síjwí wíníjírini. ¹³ Ayí niaíwí ámá emearíjía yapí imóníjíámáni. Apíxí xíraríjía yapí imóníjíámáni. Ámáya díjíyo dání ení imóníjíámáni. Sa Goríxoyá díjíyo dání xegí niaíwíyí imóníjírini.

¹⁴ Xwiyfáoyi riniŋo aga áamá nimóniri xwíá tŋyo nene tŋni ŋweaŋaná nene seáyí e o imóniŋŋpí aga xegí bŋ imóniŋagí winiŋwanigini. O, Gorixoyá siŋŋniŋŋf émiaoŋo xfo tŋni xixeni seáyí e imóniŋagí winiŋwanigini. Ámaéne wá ayá wí neawianariŋagí winiŋwanigini. Gorixo imóniŋŋpí nepa xixeni siwá neainariŋagí eni winiŋwanigini. ¹⁵ O nání wayf neameaiŋf Jono áwanŋf niriŋná wáf re riŋŋnigini, “O nioni re riŋáorini, ‘Ríwŋyo bŋŋo nioni sini meŋáná o xámi ŋweaŋagí nání nioni seáyí e nimónini.’ riŋáorini.” riŋŋnigini. ¹⁶ Ayf rŋpí nání “Ámaéne wá ayá wí neawianariŋagí winiŋwane Gorixo imóniŋŋpí nepa xixeni siwá neainariŋagí winiŋwane eŋwanigini.” rariŋŋni. O wá nŋneawianiriŋná bŋ onimiápi mŋneawianí xwapí ayá wí nŋneawianiri arirá ámi ámi neaiŋŋrini. ¹⁷ Ayf rŋpí naniŋrini. Moseso Gorixoyá diŋf tŋni ŋwí ikaxí niriŋf ríwamiŋf eaŋf eŋagí aiwí ayf Jisasi Kiraiso neaiwapiyiŋŋpimi dání Gorixo wá neawianariŋŋpí nání niŋfá imónirane nepa xfo imóniŋŋpí nání niŋfá imónirane eŋwáŋrini. ¹⁸ Wainá aiwí Gorixomi áamá go siŋwí winiŋŋrini? E neri aí Nwíá siŋŋniŋŋf émiaoŋo —O íniná xanoyá sáŋyo ŋweaŋorini. Nene “Xano imóniŋŋpí apiriŋani?” yaiwiani wíá neaókimiŋŋrini.

Wayf neameaiŋf Jono xewanŋo nání riŋŋpí naniŋrini.

¹⁹ Judayf wí Jerusaremí dání re niyaiwiro, “Wayf umeaiariŋf Jono áamá Gorixoyá diŋf tŋni yeáyf neayimixemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rariŋwáorani? Worani?” niyaiwiro apaxípaniŋf imónigíá wa tŋni áamá Ripaiyi riniŋŋyí wa tŋni —Ripaiowa aŋf Gorixo nání ridiyowá yariŋgíwami mewegíawami saŋf uráparigíawarini. Awa tŋni nuro Jonomi “Goxiriŋni?” urípoyniri urowáŋaná ²⁰ awa nuro omí niwímearo yariŋf “Goxiriŋni?” wíáná o yumí bŋ miwí waropáŋf niriŋf “Aga nepa searariŋni.” nuriŋf “Nioni áamá yeáyf seayimixemeanfa nání Gorixoyá diŋf tŋni aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rariŋŋonmani. Kiraisoyf rariŋŋonmani.” uríagí ²¹ awa yariŋf re wigíawixini, “Joxi ayf o meŋánáyf, goxiriŋni? Joxi wíá rókiamoagí Eraijaoxirani?” uríagí o “Ayf nionmani.” uríagí awa “Joxi wíá rókiamoagí Isirerene xwayf naniŋf ŋweaŋwáoxirani?” uríagí o “Oweoi.” uríagí ²² awa “Joxi ‘Goniriŋni.’ simónariŋni? Áamá none nearowárenapíáyo áwanŋf uraniŋf rariŋwini. Jiwanŋoxi píoi rinariniŋni?” uríagí ²³ o re uriŋniŋigini, “Nioni wíá rókiamoagí Aisaiaa riŋŋpí tŋni xixeni áamá diŋf meŋe dání ríaiwá re rariŋáoniriŋni, ‘Óf Ámináo nání píranŋf wimoípoyi.’ rariŋáoniriŋni.” uríagí ²⁴ awa

—Parisiowa urowárfáwarini. ²⁵ Awa yariñf re wigfawixini, “Joxi áamá yeáyf neayimixemearfa nánf arfowayá xwfá piaxfyo dánf iwiaronfoyf rariñwáoxf mimónipa erf wfá rókiamoagf Iraijaxoxf mimónipa erf wfá rókiamoagf nene xwayf nanrfi ñweañwáoxf mimónipa erf enánáyf, pí nánf áamáyo wayf numeaiia wariniñf?” urfagfa ²⁶ Jono re uriniñgini, “Nionf áamáyo wayf numeairfná iniñgf tñniñf umeaiariniñonrfini. E nerf aí seyfné tñniñf áwiniñmñ roñf wo soyfné sñjwf mí mómixforini. ²⁷ Áamá nioniyá rfwfyo binfo nánf rariñini. Áamá nionf nánf ‘Wé róniñorini.’ niaiwiariniñagfa aí o aga seáyf e nimóniñagf nánf oyá síkwf sú gwf wikweaipaxonimant.” uriniñgini. ²⁸ Jono iniñgf Jodanf rapáyo jfaríwáminiñf añf yoñ Betani tññf e wayf umeaiarfná niñwimearo yariñf apf wigfawixini.

Jisaso sipisipf ridiyowá nániniñf imóniñf enagf nániniñf.

²⁹ Wayf neameainf Jono, sá weño Jisaso xfo tññf e nánf bariniñagf niñwinrfi re riniñgini, “Sipisipf miá ridiyowániñf áamá niñneneniñf uyfnif yariñwápiñf yokwarimf neaiinfa nánf Gorixo neaiapiño iworini. ³⁰ O re riniñorini, ‘Áamá nioniyá rfwfyo binfo nionf sñniñf menáná o ñweaagf enagf nánf nionf seáyf e nimóniñorini.’ riniñorini. ³¹ Xámf nionf eniñf áamá niñbñrfi yeáyf neayimixemeanfwiniginiñrfi xwayf nanrfi ñweañwáomf mí miñwómixipa nerf aiwf o nánf gf Isireriyof wayf numeaiariniñfipimiñf dánf wfá urókiamóminiñrfi binjáriñf.” riniñgini. ³² Wayf neameainf Jono Gorixomf xewaxof wimeañfpiñf nánf mñko nimóniñrfi áwanf re neariniñgini, “Nionf kwíyf Gorixoyápiñf añfnamf dánf xawiówf yapf niñweapñrfi omf xerñweáagf winiñjaniginiñf.” niñneariniñrfi ³³ re neariniñgini, “Xámf nionf eniñf áamá niñbñrfi yeáyf neayimixemeanfwiniginiñrfi xwayf nanrfi ñweañwáomf mí miñwómixipa nerf aiwf iniñgf tñniñf wayf numeaiia ouniñrfi niñrowárenapiño re niñriniñgini, ‘Áamá joxi kwíyf niñweapñrfi wimeáagf winiñrfi nánf diñf re yaiwíñriñini, ‘Áamáyo wayf numeairfná kwíyf tñniñf numeairf síxf umímonfo, ayf orfanif?’ yaiwíñriñini.’ niñriniñgini. ³⁴ Gorixo niñriniñfpiñf tñniñf xiñeniñf niñwaniniñonf omf sñjwf niñwinrfi nánf nímeañfpiñf nánf mñkonf ‘O niaíwf Gorixoyáorini.’ seariniñiniñf.” neariniñgini.

Wiepñsariniñf waú waú awamf niñwirimeáa unñf nániniñf.

³⁵ Wayf neameainf Jono, sá weño wfápiñf tñniñf xegf wiepñsariniñf waú tñniñf nawíniñf éf niñrorfná ³⁶ weniniñf éyf winiñginiñf. Jisaso añf wariniñagf niñwinrfi re riniñgini, “Sipisipf miá ridiyowá nánf Gorixo neaiapiño iworiniñf.”

rʻagi³⁷ wiep̄sar̄iŋowáú Jono e rʻagi arʻá n̄wiri Jisa-
som̄i núm̄i warʻná³⁸ o n̄k̄in̄imón̄ir̄i w̄in̄iŋ̄iniḡin̄i. Awaú
núm̄i bar̄iŋaḡi n̄w̄in̄ir̄i re ur̄iŋ̄iniḡin̄i, “Pí yan̄iri núm̄i
n̄ibar̄iŋ̄i?” urʻagi awaú re ur̄iḡisix̄in̄i, “Rabai —Neḡ
agap̄né n̄ir̄ir̄ná ‘Nearéwap̄yar̄iŋox̄ir̄in̄i.’ rar̄iŋwáp̄ir̄in̄i.
Rabai, jox̄i an̄j giwám̄i wear̄iŋ̄ir̄in̄i?” urʻagi³⁹ o re
ur̄iŋ̄iniḡin̄i, “Awagwí n̄ib̄iri s̄iŋw̄ w̄in̄piȳi.” urʻagi awaú
t̄n̄i nuro an̄j x̄to wear̄iŋiwá s̄iŋw̄ n̄w̄in̄iri r̄ixa s̄áp̄i t̄n̄i
4:00 p.m. imón̄iŋaḡi nán̄i s̄á ayi o t̄n̄i e sá weḡawix̄in̄i.
⁴⁰ Waȳ neameain̄j Jono Jisaso nán̄i rʻagi arʻá n̄wiri núm̄i
úf̄iwaú w̄fo Ad̄iruor̄in̄i. O Saimon̄i Pitaom̄i xex̄ir̄imeáor̄in̄i.
⁴¹ O xám̄i nur̄i xex̄ir̄imeáo Saimono nán̄i p̄á ner̄i re
ur̄imean̄iŋ̄iniḡin̄i, “Yawawi áamá neḡ Xib̄iruȳ p̄né t̄n̄i
Mesaiayōi rar̄iŋwáo —O áamá yeáȳ uyim̄ixemean̄ta nán̄i
ar̄owayá xw̄fá piax̄yo dán̄i iwiaron̄oȳi rar̄iḡor̄in̄i. Ki-
raisoȳi en̄i r̄in̄iŋor̄in̄i. Om̄i r̄ixa s̄iŋw̄ w̄in̄imeáwīi.” nur̄im̄i
⁴² n̄wir̄imeám̄i Jisaso t̄ŋj e nán̄i nuri w̄imeáán̄a Jisaso om̄i
s̄iŋw̄ agw̄ n̄w̄in̄ir̄i re ur̄iŋ̄iniḡin̄i, “Jox̄i Jonom̄i xewaxox̄i
Saimonox̄ir̄in̄i. Ríná dán̄i yōf Sipasox̄i —Yōf ap̄i Ḡirik̄iȳf
p̄né n̄ir̄ir̄ná Pitaoȳi rar̄iḡáp̄ir̄in̄i. (Yōf m̄k̄f̄p̄i s̄iŋjái r̄in̄in̄i.)
Yōf Sipasox̄i r̄ir̄ip̄ráoī.” ur̄iŋ̄iniḡin̄i.

Piripo t̄n̄i Nataniero t̄n̄i nán̄ir̄in̄i.

⁴³⁻⁴⁴ Jisaso, sá weŋo w̄fáp̄i t̄n̄i Gariri p̄iropen̄is̄yo nán̄i
um̄in̄ir̄i ner̄iná áamá wom̄i —O Piripoȳi r̄in̄iŋor̄in̄i. An̄j yōf
Bet̄saida dán̄or̄in̄i. An̄j ap̄i aȳf Ad̄iruo t̄n̄i Pitao t̄n̄i en̄i
an̄j apimi dán̄owaur̄in̄i. Jisaso Piripoȳi r̄in̄iŋom̄i n̄w̄imear̄i
“Jox̄i n̄ix̄f̄deī.” urʻagi⁴⁵ Piripo nur̄i xeḡf áamá wom̄i —O xeḡf
yōf Natanieroȳi r̄in̄iŋor̄in̄i. Om̄i n̄w̄imear̄i re ur̄iŋ̄iniḡin̄i,
“Áamá Moseso en̄iná n̄ir̄iri r̄fwam̄iŋj ear̄i w̄fá rókiamoaḡáwa
n̄ir̄o r̄fwam̄iŋj earo eḡfo r̄ixa s̄iŋw̄ w̄in̄imeáw̄in̄i.
O Nasaret̄i dán̄j Josepom̄i xewaxo Jisator̄in̄i.” urʻagi
⁴⁶ Nataniero áamá Gor̄ixo Is̄irer̄iȳo yeáȳ uyim̄ixemean̄ta
nán̄i urowár̄enap̄in̄fo nán̄i re ur̄iŋ̄iniḡin̄i, “Jox̄i re
r̄iyaiwiar̄iŋ̄in̄i, ‘Nasaret̄i dán̄i nene ayá s̄w̄f nearopax̄f
imón̄iŋj b̄i imón̄ipax̄f̄ir̄in̄i.’ r̄iyaiwiar̄iŋ̄in̄i?” urʻagi Piripo
re ur̄iŋ̄iniḡin̄i, “Jox̄i n̄ib̄ir̄i s̄iŋw̄ w̄inēi.” nur̄im̄i nuri Jisaso
t̄ŋj e bar̄iná⁴⁷ o Nataniero bar̄iŋaḡi n̄w̄in̄ir̄i o nán̄i re
r̄iŋ̄iniḡin̄i, “Is̄irer̄iȳf wo áamáyo yap̄f b̄i m̄w̄iwap̄yar̄iŋo
iwor̄in̄i.” rʻagi⁴⁸ Nataniero udud̄f n̄w̄in̄ir̄i re ur̄iŋ̄iniḡin̄i,
“Ar̄ige ner̄i jox̄i nion̄i nán̄i n̄ijfá imón̄iŋ̄in̄i?” urʻagi Jisaso
re ur̄iŋ̄iniḡin̄i, “Piripo s̄ini r̄faiwá mir̄ir̄ipa éfm̄i jox̄i ik̄fá
pik̄nam̄i ik̄wap̄iŋ̄yo ŋwean̄án̄a s̄iŋw̄ ran̄faniḡin̄i.” urʻagi
⁴⁹ Nataniero re ur̄iŋ̄iniḡin̄i, “Nearéwap̄yar̄iŋox̄in̄i, jox̄i
niaiw̄f Gor̄ixoyáox̄ir̄in̄i. Is̄irerene neḡf m̄ix̄f ináyox̄ir̄in̄i.”

urʻfagi ⁵⁰ Jisaso re urɪɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ ʻJoxɪ ɪkʻtá pikʻnami ɪkwapiɪɻyo ɪweaɪáná sɪɪwʻ rɪnʻanɪgɪnɪ.’ rɪrʻfagi nánɪ joxɪ ʻGorɪxomɪ xewaxorʻanɪ?’ nɪnɪaiwirɪ dɪɪɻ rɪnɪkwɻroarɪɪnɪ? Nionɪ apimɪ seáyɪ e imónɪɪɻ bɪ yarɪɪnɪgɪ sɪɪwʻ nanɪrʻfárɪnɪ.” nurɪrɪ ⁵¹ omɪ re urɪɪnɪgɪnɪ, “Aga nepa seararɪɪnɪ. Anɪnamɪ dánɪ óf ináná Gorɪxoyá anɪnɪjɪf ámá imónɪɪáonɪ tɪɪɻ e nánɪ yirɪ weapɪrɪ yarɪɪnɪgɪfá sɪɪwʻ wɪnɪpʻrʻfárɪnɪ.” urɪɪnɪgɪnɪ.

2

Aga iniɪgɪf iniɪgɪf wainɪf oimónɪrɪ imɪxɪɪɻf nánɪrɪnɪ.

¹ Sʻtá wɪyáú pwéáná Gariri pɪropenɪsɻyo anɪf bɪ xegɪf yoʻf Kenai rɪnɪɪɻpimɪ ámá wo apɪxɪf meaarɪɪnɪgɪf nánɪ aiwá apɪ nimɪxɪro yarɪná Jisasomɪ xɪnái anɪf ayo ɪweaɪáná ² omɪ tɪnɪ xegɪf wiepɪsarɪɪnowamɪ tɪnɪ urepeárʻtá enɪgɪf nánɪ awa enɪ nɪbɪro ɪweaɪáná re enɪnɪgɪnɪ. ³ Ámá aiwá apɪ nánɪ awɪ eánʻtáyɪf iniɪgɪf wainɪf nɪnɪ nowáráná Jisasomɪ xɪnái re urɪɪnɪgɪnɪ, “Íwe, wainɪf nɪnɪ rɪxa nowáráoɪ. Bɪ sɪnɪ mɪwenɪnɪ.” urʻfagi ⁴ Jisaso re urɪɪnɪgɪnɪ, “Ineyɪ, jɪxɪ nionɪ pí oenɪrɪ nɪrarɪɪnɪ? Nionɪyá enɪf eánɪɪɻf sɪɪánɪ imónɪnɪyɪf rínámanɪ.” urʻfagi ⁵ xɪnái ámá aiwá nɪxero yanɪf wiarɪgɪfáwamɪ re urɪɪnɪgɪnɪ, “O pí pí searɪfɻyɪ xɪxenɪ xɪdɪpoyɪ.” urʻfagi ⁶ Jisaso sɪɪɪá tɪnɪ xwárʻtá sɪxɪf imɪxɪnɪɪɻf wé wɻúmɪ dánɪf wo —Apɪ wánɪ wánɪ iwajɪfá nerɪná 100 ritá iwajɪfá epaxɪpɪrɪnɪ. Judayɪf wigɪf yarɪgɪfápi tɪnɪ xɪxenɪ nerɪná Gorɪxoyá sɪɪwɻyɪo dánɪ amɪpɪf wé rónɪgɪfá imónanɪro igwɻfá wɻmoarɪgɪfápa yanɪrɪ yarɪgɪfápirɪnɪ. Jisaso sɪxɪf wé wɻúmɪ dánɪf wo apɪ wenɪgɪf nɪwɪnɪrɪ ⁷ ámá aiwá yanɪf wiarɪgɪfáwamɪ re urɪɪnɪgɪnɪ, “Iniɪgɪf niwiro iwajɪfá nerɪná magwɻf époyɪ.” urʻfagi awa aga iniɪgɪf iwajɪfá neróná magwɻf imɪmɪf yáráná ⁸ o awamɪ re urɪɪnɪgɪnɪ, “Xwárʻtá sɪxɪf tɻyo dánɪ niwiro nɪmeámɪ nuro seáyɪf wiarɪgɪfóyɪné seáyɪf e seaimónɪɪnomɪ mɪnɪf wípoyɪ.” urʻfagi awa nɪmeámɪ nuro mɪnɪf wíáná ⁹ seáyɪf wiarɪgɪfáwamɪ bosɪf umiearɪɪno aga iniɪgɪf rɪxa wainɪf imónɪfɪpɪf gɪgɪf nerɪ —O awa iwífe nánɪ majɪfá nerɪf aiwɪf aiwá yanɪf wiarɪgɪfáwa nɪjɪfárɪnɪ. O gɪgɪf nerɪf apɪxɪf meaarɪɪnomɪ “Eɪnɪ.” nurɪrɪ ¹⁰ re urɪɪnɪgɪnɪ, “Ámá nɪnɪf iniɪgɪf wainɪf yanɪf nɪwɪa nuróná re yarɪgɪfárɪnɪ. Xámɪ awiaxɪpɪf yanɪf nɪwɪa núɪsáná ámá wainɪf apɪ rɪxa nɪnɪmáná enɪáná nanɪf onɪmɪápɪf imónɪɪɻpɪf yanɪf nɪwɪa warɪgɪfárɪnɪ. E yarɪgɪfá enɪgɪf aiwɪf joxɪ e méɪnɪ. Joxɪ xámɪf wainɪf nanɪf imónɪɪɻpɪf yanɪf nɪneaiapɪrɪf aiwɪf wainɪf aga awiaxɪpɪf yómɪɪɻf nɪmerɪf agwɪnɪf neaiaparɪɪnɪ.” urɪɪnɪgɪnɪ. ¹¹ Jisaso Gariri pɪropenɪsɻyo anɪf Kenayo nɪɪwearɪná emɪmɪf apɪ

iwamó nîwîwapîyirîñpimi dâni enî eânîñî xfo imónîñpî sîwá winarîná xegî wiepîsarîñowa sîñwî nîwîñiro dîñî wîkwîrogîawixîni.

¹² E nemo anî xegî yoî Kapaneami rîñîñpimi nânî nîwerî xegî xînáî tîñî xexîrîmeáowa tîñî xegî wiepîsarîñowa tîñî enî nawîñî nîwero e sîá árîñî wî wegîawixîni.

Jisaso anî rîdiyowá yarîgîwámi nîpáwiri enîpî nânîrîni.

¹³ Jisaso sîá Anîñajo Neamúroagoî rîñîñyi anwî e imónîñáná Jerusaremi nânî nîyoari ¹⁴ anî rîdiyowá yarîgîwámi ákîñáyo nîpáwiri wenîñî éyî wîñîñîñîñî. Nîgwî nânî wa burîmákau bî ero sipîsipî bî ero xawíowî bî ero yarîñagîa nîwîñîrî nîgwî senisî wiarîgîáwa enî éfî nîñwearo yarîñagîa nîwîñîrî re enîñîñî. ¹⁵ Sámî nîmearî sîkwîá nîyîrearîná sipîsipî tîñî burîmákau tîñî mîxî xîdowárîrî xiáwowami enî mîxî xîdowárîrî nîgwî senisî yarîgîáwayá nîgwîpî nîmearî emî noyaxîmori wigî íkwianwî enî mîwiárorî nemáná ¹⁶ xawíowî bî yarîgîáwami mîxî re urîñîñîñî, “Nîmeámi úpoyî. Anî gî ápoyá riwá makerîá anîwânîñî pí nânî imîxarîñoi?” urîagî ¹⁷ xegî wiepîsarîñowa Bîkwîyo rîwamiñî re nîrîñîrî eânîñpî nânî dîñî winîñîñîñî, “Ápoxîñiyá anîwámi píranîñî éfîrîxîñîrî sîmî nîxeadîpénîrîñpimi dâni mîyîóyo urîkwînarîñîñî.’ nîmónarîñî.” nîrîñîrî eânîñpî nânî dîñî winîñîñîñî. ¹⁸ Judayî ámináowa Jisaso épî sîñwî nîwîñiro mîxî re urîgîawixîni, “Nene ‘E epaxorîñî?’ siaiwianî nânî emîmî bî rîxa rîneaiwapîyarîñîñî?” urîagîa ¹⁹ Jisaso re urîñîñîñî, “Soyîné anî riwá pîneápoyî. E nerînýyî, nionî ámî sîá wîyaú wîyimi mîrîmîfárîñî.” urîagî ²⁰ Judayî ámináowa re urîgîawixîni, “None anî riwá mîrarîná xwiogwî 46 neamúronîwárîñî. Joxî ananî sîá wîyaú wîyimi mîrîpaxoxîranî?” urîagîa aiwî ²¹ o e nurîrîná ewayî ikaxî xewanîño nânî nîrîrî e urîñîñîñî. ²² Ayîñánî rîwéná Jisaso Gorîxoyá dîñîyo dâni pîyî weñe dâni nîwiápîñîmeámáná enáná wiepîsarîñowa ewayî ikaxî xfo anîwá nânî urîñîñpî nânî dîñî nîwinîrî “Bîkwîyo xfo nânî nîrîñîrî eânîñpî tîñî xwîyîá xfo rîñîñpî tîñî neparîñî.” nîyaiwiro dîñî wîkwîrogîawixîni.

Jisaso ámá nîñî xwioxîyo dâni yaiwiarîgîápi nânî nijîá imónîñîñî nânîrîni.

²³ Sîá Anîñajo Neamúroagoî rîñîñyi nânî aiwá imîxarîgîñá Jisaso sîñî Jerusaremi nîñwearîná emîmî yarîñagî ámá obaxî e ñweagîáyî sîñwî nîwîñiro omî dîñî nîwîkwîroro apaxî mé “Orîñîñî?” yaiwiarîñagîa aiwî ²⁴ xewanîño nepaxîño nîmónîrî sîñánî “Onîrîñî.” nîrîrî

áwanj m̄rowiáronj̄niḡini. O áamá n̄ni yariḡápi n̄ni nijá imóniño enagi n̄ni áwanj m̄rowiáronj̄niḡini. ²⁵ Áamá wiḡ yaiwiariḡápi xwiox̄yo adad̄ n̄wir̄ nijá imóniño enagi n̄ni wí áamá n̄b̄ro api n̄ni áwanj ur̄paxomani.

3

Jisaso t̄ni Nikodimaso t̄ni xwiýá r̄niḡí n̄nir̄ini.

¹ Áamá wo —O xeḡ yōf Nikodimasoýi r̄niñor̄ini. Gw̄ m̄oniḡá yōf Parisiȳ r̄niñȳf wor̄ini. Axo Judaȳ mebá wor̄ini. ² O s̄fá wiyimi ár̄wiyimi nuri Jisasomi n̄wimeari re ur̄iñniḡini, “Rabai, ‘Joxi nearéwap̄yar̄iñj̄ Gorixo r̄rowár̄enap̄iñoxi imóniñini.’ neaimónar̄ini. Gorixo d̄iñj̄ mukikayon̄aná áamá wo em̄im̄f joxi yar̄iñj̄pi epax̄ mimóniñagi n̄ni rar̄iñini.” ur̄fagi ³ Jisaso re ur̄iñniḡini, “Aga nepa r̄rar̄iñini. Áamá giȳf giȳf seáȳmi d̄ani mewepa ner̄fnáȳf, Gorixoyá xwiox̄yo wí ñweap̄r̄fá men̄ini.” ur̄fagi ⁴ Nikodimaso re ur̄iñniḡini, “Áamá go go r̄ixa xwé niwiarómáná ar̄ige ner̄i ámi eweaniñoi? ‘Ámi x̄náȳf agw̄yo páwíaná omi ámi s̄iñj̄ x̄nái x̄r̄ipax̄r̄ini.’ n̄r̄ir̄i r̄nir̄ar̄iñini?” ur̄fagi ⁵ Jisaso re ur̄iñniḡini, “Aga nepa r̄rar̄iñini. Áamá iniñḡyo d̄ani ewear̄i Gorixoyá kw̄ȳfyo d̄ani ewear̄i mepa ner̄fnáȳf, wí Gorixoyá xwiox̄yo n̄p̄awiri ñweapax̄ men̄ini. ⁶ Xan̄yaúmi d̄ani x̄rar̄iḡápi, aȳf warápin̄r̄ini. Kw̄ȳfyo d̄ani imónar̄iñj̄pi, aȳf d̄iñj̄ s̄iñj̄ imóniñj̄p̄r̄ini. ⁷ Nioni re r̄r̄fápi n̄ni, ‘Joxi “Gorixoyá xwiox̄yo ñweáim̄ḡini.” n̄simónr̄fná wí seáȳmi d̄ani ewear̄f̄pi n̄múropax̄mani.’ r̄r̄fápi n̄ni udud̄ m̄isin̄pani. ⁸ Im̄iñj̄ yar̄iñj̄pi n̄ni d̄iñj̄ moi. Im̄iñj̄ xeḡf wimónar̄iñj̄mani yar̄fná joxi iw̄f rar̄iñagi ar̄fá n̄wir̄i aiwi ḡim̄i d̄ani b̄f̄p̄ran̄i, ḡim̄i n̄ni úp̄ran̄i, joxi nijá imónar̄iñj̄mani. Nijá mimóniñpa ner̄i aiwi ‘Im̄iñj̄ men̄ini.’ r̄ipax̄mani. Kw̄ȳf eni ax̄f̄pi imónini. Áamá s̄iñj̄ ewear̄fná s̄iñw̄f w̄in̄ipax̄ mimóniñagi aiwi ‘S̄iñj̄ meweáý̄r̄ini.’ r̄ipax̄ men̄ini.” ur̄fagi ⁹ Nikodimaso re ur̄iñniḡini, “Joxi n̄rar̄iñj̄pi ar̄ige ner̄i imónipax̄r̄ini?” ur̄fagi ¹⁰ Jisaso re ur̄iñniḡini, “Joxi áminá neḡf Is̄r̄erene nearéwap̄yar̄iñj̄ woxi enagi aí nioni r̄rar̄iñj̄pi n̄ni majá rimóniñini? ¹¹ Aga nepa r̄rar̄iñini. None nijá imóniñwáȳf n̄ni r̄rane s̄iñw̄f w̄in̄iñwáȳf n̄ni áwanj̄ r̄rane yar̄iñaḡwi aiwi p̄né none rar̄iñwáȳf soȳfné ar̄ikw̄kw̄f yar̄iñoi. ¹² Am̄ipi xw̄fá r̄r̄im̄i imóniñȳf n̄ni áwanj̄ sear̄aná soȳfné ‘Nepar̄ini.’ n̄ȳaiwiro d̄iñj̄ m̄ikw̄ropa yar̄iñaḡfá n̄ni am̄ipi an̄fnami imóniñj̄pi áwanj̄ n̄sear̄r̄fnáȳf, ar̄ige nero ‘Nepar̄ini.’ n̄ȳaiwiro

dijí ikwíropíráoi? ¹³ Ámá imóniŋo —O anínamí dání weapiŋoríni. O ámá niyoní aiwí oni anínamí nání yinoríni. ¹⁴ Eníiná negí aríowa ámá dijí meañe nemeróná ámá weaxfá sidíŋf ófyí siŋf upírfá nání Moseso ainixí tñni weaxfáníŋf nimíxiri íkfáyo niŋwirárimáná seáyí e mfeyoáfpí siŋwí niwíniríŋfipimí dání siŋf ugíawixíni. Ainixí weaxfáníŋf imíxiniŋfpi niŋwiráriro mfeyoagfápa ámá imóniŋomi axípi numfeyoapírfáríni. ¹⁵ Ámá omí dijí wikwírófá gíyí gíyí dijí niyimíŋf tfgfáyí imónipírfá nání omí numfeyoapírfáríni. ¹⁶ Ayí rípi nániríni. Goríxo ámá niyoní dijí síxí xwapí ayá wí nuyirí nání xegí niaíwí siŋfniŋf émiaonŋo nene nání wírenapiŋiníni. Ámá xewaxomí dijí wikwírófá gíyí gíyí maníniŋpa nero dijí niyimíŋf imóniŋfpi tfgfáyí imónipírfá nání wírenapiŋiníni. ¹⁷ Ayí rípi éwiniŋiníni Goríxo xegí xewaxomí xwfá rírímí nání uowárenapiŋiníni. O ámáyo xwíyfá umeáríwiniŋiníni muowárenapiŋiníni. Yeáyí uyimíxemeaníwiniŋiníni uowárenapiŋiníni. ¹⁸ Xewaxomí dijí wikwírófá gíyí gíyí Goríxo xwíyfá umeárífaxí mimóniŋoi. E nerí aiwí xewaxomí dijí miwikwírófá gíyí gíyí Goríxoyá siŋfniŋf émiaonŋomi dijí miwikwíroarígífaxí enagí nání ríxa xwíyfá umeárífaxí imóniŋoi. ¹⁹ Sa mfkí tŋyo dání Goríxo ‘Xwíyfá tñoxíni.’ uríni ‘Xwíyfá mayoxíni.’ uríni enfáríni. O xwífarímí ŋweagfáyí e éfrixiníni wimónariŋfpi wfaníŋf wókiagi aiwí ámá wigí yarígfápi sípíní imóniŋf enagí nání wfá ókiŋfpi nání miwimóniŋpa nerí sfá yiniŋfpi nání wimónariŋfíni. ²⁰ Ayí rípi nání ámá sípíní yarígfáyí nñni wfá ókiŋfpi nání aga miwimóní sfá yiniŋfpi nání wimónariŋfíni. Wigí yarígfápi wfá ókímíxínaníŋiníni wfá ókiŋe nání barígfámani. ²¹ E nerí aiwí ámá yadimíŋf yarígfá gíyí gíyí Goríxo wimónariŋfpi oemíniŋí arfá niwirí yaríŋfpi siŋnání oimónirí wfá ókiŋe nání ananí barígfáríni.” uríniŋiníni.

Wayí umeaiŋf Jono Jisaso nání ríŋfpi nániríni.

²² E nemáná Jisaso tñni wiepísaríŋowa tñni Judia píropenísfyo nání nuro wí e awa tñni nawíní niŋwearóná ámáyo wayí numeaiia warfáná ²³ wayí neameaiŋf Jono aní yoí Inoníyí riniŋfipimí —Aní api Serimí dání anwí eríni. Jono aní apimí niŋwearfáná e iniŋf obaxí wearíŋe enagí nání o ení ámá bímíarígífáyo wayí numeaiia warfáná ²⁴ —Íná Jono siní gwí aníyo miŋwiráriníŋínáríni. ²⁵ Íná Jono xfo xegí wiepísaríŋowa re egíawixíni. Niwiápñimíearo wigí Judayí wo tñni xwíyfá níríníróná Goríxoyá siŋwíyo dání naní imónaníro nání iniŋfíyo ígfá eánarígífápi nání

xwiyfá ximiximf niniro ²⁶ e nemowa wayf neameainf Jono tñf e nánf nuro re urigfawixini, “Nearéwapiyarinoxini, ámá joxi tñf iniigf Jodani rapáyo jfaríwámini nweagfio —O joxi áwanf nearinoxini. O re yarini. Ámáyo wayf numeaiia warini. E yaríná oxí apixí niaíwí nñf o tñf e nánf warinoxí.” urfagfa ²⁷ wayf neameainf Jono re urinoxini, “Ámá wigf dñfyo dánf seáyf e imónarigfámani. Anfnamf nweano ‘Ámá o e nerf seáyf e imónini.’ mtyaiwipa nerfnáyf, wí e nerf seáyf e imónipaxfmani. ²⁸ Xámf nionf áwanf re seararinoxif arfá nigfáriní, ‘Nionf Kiraisonf, ámá yeáyf seayimixemeanfa nánf arfowayá xwíf piaxfyo dánf iwiaronfoyf rarigfonimani. Omf xámf umeáwiniginif nrowárenapinoxini.’ seararinoxif rixa arfá nigfáriní.” nurif ²⁹ ewayf xwiyfá bñ ripf urinoxini, “Apixí nwiráfoyf ayf apixí oyáriní. Apf wáf wiinoxáímani. E nerf aiwf o damf dánf éf nrorf apixí meáo yayf yarinoxif arfá nwirfná xfo ení yayf seáyfmf dánf yarinoxifini. Ayfnánf dñf nífá nninif bñ onmiápi mninarinini. ³⁰ Nionf rixa yfwf nimóga warfná xewaninox niwiarorf aga nepa néra nuninoxí.” nurif ³¹ ámf re urinoxini, “Ámá eramf dáño ámá nyonf seáyf e wimóninoxini. Ámá xwíf rírimf dáñonf aga ámá imónif amipí xwíf tñfyo dánf nánf rírf yarinoxifini. E nerif aiwf anfnamf dáño aga nyonf seáyf e wimónini. ³² Xewaninox anfnamf dánf sinwf winif arfá wirf enfyf nánf ámáyo áwanf nura warinoxif aiwf wí o áwanf rarifpí mumífnarinoxí. ³³ E seararinoxif aiwf ámá áwanf o rarifpí arfá nwirf ‘Neparini.’ yaiwífá gíyf gíyf rénixf rarinoxí, ‘Neparini. Gorixo xfo rarifpí tñf xixeni yarinoxini.’ rarinoxí. ³⁴ Ayf ripf nánifini. Ámá Gorixo uowárenapinoximf xewaninoxof kwíyf aykwf mwinif enagif nánf xfoyfá xwiyfá nira warinoxini. ³⁵ Xano xewaxomf dñf síxf nuyirf amipí nñf íanfíf wiepfxfniasinifini. ³⁶ Ámá xewaxomf dñf wíkwíroarigfá gíyf gíyf dñf nyminxif imónifpí tfgfáyrini. E nerf aiwf xewaxomf aríkwíkwf wiarigfáyo dñf nyminxif imónifpí wímeanfá menini. Wikf Gorixo ámá ayo wónarifpí anif wikfmonfáriní.” urinoxini.

4

Jisaso tñf Samariayf apixf wí tñf xwiyfá rñigfí nánifini.

¹⁻³ Parisiowa arfá re wigfawixini, “Jisaso wiepsarinoxif imixif wayf umeairf yarfná oyáyf wayf umeaiarinf Jonoyá wiepsarinoxifyo rixa wiárf múroarinoxí.” arfá e wiagfa aiwf Jisaso xewaninox ámáyo wayf umeaiarinoxif marfáí,

sa xegí wiep̄sar̄iḡowa wayí umeaiar̄iḡaḡta nán̄i Parisiowa ar̄fá e wiḡfawix̄in̄i. Áminá Jisaso Parisiowa ar̄fá e wífá en̄aḡi nán̄i n̄ijfá nimón̄r̄i ám̄i Gariri p̄t̄ropen̄is̄fyo nán̄i um̄in̄r̄i nán̄i Judia p̄t̄ropen̄is̄fyo p̄fn̄i n̄wiár̄im̄i nur̄i ⁴ “Aga Samariaȳf an̄f t̄ḡiman̄i oum̄in̄i.” n̄iyaiwimo iman̄i nur̄fná ⁵ Samariaȳf an̄f b̄i xegí yoí Saikāi r̄in̄iḡp̄i —An̄f ap̄i xw̄fá en̄íná Jekopo xewaxo Josepom̄i win̄p̄i t̄ḡi e an̄w̄i er̄in̄i. ⁶ M̄in̄iḡw̄f Jekopo iniḡḡ iw̄in̄fa nán̄i r̄ip̄in̄iḡwá er̄in̄i. An̄f ap̄i t̄fe n̄irémómáná sogw̄f áw̄in̄i e ḡwean̄jáná an̄f éf nán̄i en̄f sam̄iḡf uwéaḡi iniḡḡ nán̄i m̄in̄iḡw̄f r̄ip̄in̄iḡwá t̄ḡi e sá n̄iḡwear̄i ⁷⁻⁸ wiep̄sar̄iḡowa aiwá b̄f yan̄t̄ro nán̄i an̄f ap̄im̄i nán̄i r̄ixa numáná en̄jáná Samariaȳf ap̄ix̄f wí iniḡḡ iw̄im̄in̄r̄i bar̄iḡaḡi n̄w̄in̄r̄i re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Iniḡḡ iw̄iḡp̄i b̄i on̄im̄in̄i.” ur̄faḡi ⁹ í re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Ar̄iḡe simón̄faḡi jox̄i ‘Iniḡḡ b̄i niap̄e.’ n̄irar̄iḡin̄i? Jox̄i Judaȳf wox̄ir̄in̄i. Niín̄i Samariaȳf ap̄ix̄f w̄in̄i en̄aḡi nán̄i r̄irar̄iḡin̄i.” —Judaȳf Samariaȳf t̄fn̄i wí kum̄ix̄inar̄iḡfá men̄aḡi nán̄i í e ur̄faḡi ¹⁰ Jisaso re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “J̄ix̄i Gor̄ixo ámáyo an̄fá wiar̄iḡp̄i nán̄i n̄ijfá imón̄r̄i nion̄i ‘Iniḡḡ b̄i niap̄e.’ r̄ir̄fáon̄i nán̄i n̄ijfá imón̄r̄i ner̄i s̄ḡw̄ir̄iȳf, j̄ix̄i yar̄iḡf n̄íaná nion̄i iniḡḡ d̄iḡf s̄iḡf sieweapax̄f imón̄iḡf b̄i siap̄m̄in̄r̄i éar̄in̄i.” ur̄faḡi ¹¹ í re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Ámináox̄in̄i, iniḡḡ aȳf ná m̄m̄i r̄w̄on̄i. Iniḡḡ iw̄ir̄i nán̄i en̄i m̄max̄ir̄iḡaḡi nán̄i iniḡḡ iw̄ir̄i mimón̄iḡin̄i. Aȳfnán̄i jox̄i iniḡḡ d̄iḡf s̄iḡf eweapax̄f imón̄iḡp̄i ge iw̄ir̄fn̄i? ¹² Jox̄i ‘Neḡf ar̄fo Jekopom̄i —O m̄in̄iḡw̄f r̄iwá n̄r̄ip̄r̄i iniḡḡ xewan̄iḡo n̄r̄i xewaxowa n̄t̄ro xegí sip̄isip̄f bur̄imákaū am̄ip̄i n̄t̄ro en̄or̄in̄i. Om̄i anan̄i wiar̄f múron̄áon̄ir̄in̄i.’ r̄iyaiwinar̄iḡin̄i?” ur̄faḡi ¹³ Jisaso re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Ámá iniḡḡ r̄iwám̄i n̄fá ḡiȳf ḡiȳf n̄fn̄i ám̄i iniḡḡ nán̄i winayin̄fár̄in̄i. ¹⁴ E ner̄i aiw̄i ámá iniḡḡ nion̄i wíap̄i n̄fá ḡiȳf ḡiȳf ám̄i iniḡḡ nán̄i winayin̄fá men̄in̄i. Aȳf r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Iniḡḡ nion̄i m̄in̄i wíap̄i ámá xwiox̄fyo iniḡḡ s̄m̄iḡf meaar̄iḡe dán̄i úr̄ur̄im̄f yar̄iḡp̄án̄iḡf nimón̄r̄i d̄iḡf n̄iȳm̄iḡf imón̄iḡp̄i ín̄íná ḡweap̄r̄fá nán̄i wim̄ix̄in̄fár̄in̄i.” ur̄faḡi ¹⁵ ap̄ix̄i re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Ámináox̄in̄i, niín̄i ám̄i ḡw̄fn̄f yeáȳf m̄in̄ipa oen̄r̄i iniḡḡ jox̄i rar̄iḡp̄i niap̄e. Iniḡḡ iw̄im̄in̄r̄i m̄b̄ipa em̄fa nán̄i en̄i niap̄e.” ur̄faḡi ¹⁶ o re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “J̄ix̄i nur̄i d̄ix̄f oxom̄i n̄wir̄imeám̄i re nán̄i b̄ip̄iȳf.” ur̄faḡi ¹⁷ ap̄ix̄i re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Ox̄f maȳin̄r̄in̄i.” ur̄faḡi Jisaso re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “J̄ix̄i ‘Ox̄f maȳin̄r̄in̄i.’ n̄irar̄iḡp̄i x̄ixen̄i n̄irar̄iḡin̄i. ¹⁸ Aȳf r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. J̄ix̄i ox̄f wé b̄i n̄ip̄in̄i r̄imeaḡf̄ix̄ir̄in̄i. J̄ix̄i ámá ḡw̄i meán̄iḡo d̄ix̄f oxo men̄aḡi nán̄i x̄ixen̄i nepa n̄irar̄iḡin̄i.” ur̄faḡi ¹⁹ ap̄ix̄i re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Ámináox̄in̄i, ‘Jox̄i e n̄irar̄iḡaḡi nán̄i wífá

rókiamoarigfá woxirfani?" nimónarini." nuriri 20 re uriniginini, "Enina negf arfowa Gorixomi yarini wirow yayf wirow yaniro nani dfwf ripimi nani bagfarini. E neri aiwi Judayine re rarigfarini, 'Wi e marfai, sa Jerusarem dani yayf niwirina ayf apani yarinoi.' rarigfarini." urfagi 21 Jisaso re uriniginini, "Ineyi, piranini arfa ni. Sfa wiyi dfwf ripimi danirani, Jerusarem dani, apo Gorixomi yayf miwirifa nani parimonfarini. 22 Seyne yayf wiarigfo arigenini imoninipi nani majfa imoninoi. E neri aiwi yayf wiarinwao arigenini imoninipi nani Judayene nijfarini. Ayf ripi nanirini. Gorixo amayo yeayf uyimixemeaminiri yarini gwf Judayene imoninwarimi dani yarini enagi nani o, yayf wiarinwao nene nijfarini. 23 E niririri aiwi sfa ama e nero yayf nifrixiniri wimonarinipi tni xixeni wiarigfayf apo Gorixomi xegf kwifyo dani yayf wirow xixeni xfo imoninipi nani din ni moro yayf wirow wipirfyi rixa anwi e neri rixa parimonoi. Ayf ripi nanirini. Ama xfo nani e nero yarigfayf nioni gf yayf niarigfayf imonifrixiniri wimonarinini enagi nani rarini. 24 Gorixo kwifyni enorini. Ayinani omi yayf wiarigfayf xegf bi epaxfmani. Sa kwifyo dani yayf wirow xixeni xfo imoninipi nani nepa din ni moro yayf wirow epaxirini." urfagi 25 apixi re uriniginini, "Mesaiiao —Ama Gorixo yeayf neayimixemeanfa nani arfowaya xwfa piaxyo dani iwiaronfoyi rarinwaoirini. O ama nimoniri binfapi nani niini nijfarini. O nibirina amipi nini awanji nearinfarini." urfagi 26 Jisaso re uriniginini, "Oyi, jixi tni xwfyfa rinarigwfi ronirini." uriniginini. 27 E urafna xegf wiepissarinowa, anj japimi nani ufawa ami nibiro wenini efayf winigfawixini. Apixi wi tni xwfyfa rinarinagfi niwiniro ududf nero aiwi wo niwiapinimeari xwfyfa bi re muriniginini, "Joxi pi urapminiri urarinini? Pi nani i tni xwfyfa rinarinini?" muripa eana 28 apixi xwafaf sixf e nitimi anj japimi nani nurf amayo re uriniginini, 29 "Ama niini enina dani nera binapi nipini nani awanji nirarinomi nurane sinwf owinaneyi. O Kiraiso, ama yeayf neayimixemeanfa nani arfowaya xwfa piaxyo dani iwiaronfoyi rarinwao menirani?" uremeana 30 ayf anjipimi pini niwiarimi Jisasomi sinwf winfe nani ugfawixini.

31 Wiepissarinowa apixi amayo wirimeaminiri uana "Nearwapiyarinoxini, aiwa bi nei." urarinagfa ai 32 o re uriniginini, "Aiwa nini nani soyne majfapi tinonirini." urfagi 33 wiepissarinowa nepa aiwa nani nearariniri re rinigfawixini, "None jamf uana ama wo nibiri aiwa nini nani minf rfa winoi?" rinarina 34 Jisaso re uriniginini,

“Nioni n̄rowárɛnapiŋo e éwiniɣiniɣi wimónariŋɣi eri xfo ‘Joxi e érixiɣini.’ n̄riŋɣi xiɣeni yáriɣi nerínáyí, ayí gí aiwániŋí imónini. ³⁵ Seyíné ewayí xwiyá r̄ipi m̄riɣa yarigfáriɣi, ‘Emá waú waú siniriɣi. R̄ixa múróána aiwá mianfárini.’ m̄riɣa yarigfáriɣi? Seyíné e n̄riɣo aiwá nioni re searariŋini, ‘N̄wiáɣniɣmearo omiŋíyo m̄ini m̄ini weníŋí emiamópoyi. Aiwá r̄ixa yóí nerí mipaxí imónini. ³⁶ Agwi aiwá miariŋí go go omiŋí nerína xegí éɣi n̄ani nigwí n̄meari ayí d̄iŋí n̄iyimiŋí imónip̄r̄ta n̄ani r̄ixa yarini. Aiwá iwá urariŋo t̄ni miariŋo t̄ni nawini n̄waúni yayí epiɣi n̄ani e yarini. ³⁷ Xwiyá seyíné re rariɣáɣi, ‘Wo iwá uriri wo miri yarigfáriɣi.’ rariɣáɣi, ayí nioni r̄iɣáɣi t̄ni xiɣeni r̄iniɣi. ³⁸ Nioni gí seaieɣisariŋáoyíné, aiwá soyíné iwá muriɣáɣi mip̄ri n̄ani searowáriŋáriɣi. Soyíné aiwá wa iwá urigfáɣi n̄miróná awa aniŋí miní egfáɣi miariŋoi.’ uriniŋini.”

³⁹ Samariayí, aŋí j̄apimi d̄aniŋí ap̄xi áwaní re uríagí “Ámáo niini enina d̄ani néra b̄iŋáɣi n̄p̄ini n̄ani áwaní n̄riŋoi.” uríí enagí n̄ani obaxí o n̄ani d̄iŋí n̄wiɣw̄ro n̄ani ⁴⁰ n̄biɣo n̄wiméaróná nene t̄ni on̄weaneyiniɣo yariniŋí wíagí o s̄á wiyá e weniniŋini. ⁴¹ Ámá obaxí wini wini eni xwiyá o rariŋɣi arfá n̄wiɣo n̄ani d̄iŋí n̄wiɣw̄ro ⁴² ap̄iximi re nura ugíawixini, “Jixi nearíɣi arfá n̄wirane n̄ani omi d̄iŋí m̄wiɣw̄roariŋwini. Newaniŋene eni o xwiyá rariŋagí arfá n̄wirane r̄ixa n̄j̄á nimóniri re yaiwiariniŋwini, ‘Ámá niyoni yeáyí uyimixemeám̄ani n̄ri b̄iŋor̄ani?’ yaiwiariniŋwini.” urigíawixini.

Gapimaní woyá niaíwomi naní imixiniŋí n̄aniɣi.

⁴³ S̄á wiyá wen̄o aŋí apimi p̄ni n̄wiáriɣi Gariri p̄ropeniŋíyo n̄ani uniniŋini. ⁴⁴ Jisaso xewaniniŋo re riŋo enagí n̄ani, “Wíá rókiamoariŋí gomi ámá xegí aŋí e d̄aniŋí wé ikwianw̄íyo un̄wiráriɣfáriɣi? Oweoi.” riŋo enagí n̄ani ámi Gariri p̄ropeniŋíyo n̄ani uniniŋini. ⁴⁵ Ayinani Gariri p̄ropeniŋíyo rémóána Gariri n̄weáyí eni aiwá s̄á An̄inajo Múroagíyi n̄ani Jerusaremíyo n̄ani niyiro n̄n̄wearóná am̄p̄i xfo yariniŋɣi winigfá enagí n̄ani wigí aŋíyo rémóána uminiŋíawixini.

⁴⁶ Jisaso Gariri p̄ropeniŋíyo aŋí Kenai r̄iniŋe —E xami aga iniŋí aí wainí imixiniŋí erini. E n̄rémori n̄weanána gapimaní wo xegí íwo simixí nerí aŋí yoí Kapaneamiyo n̄weanána ⁴⁷ xano arfá re wininiŋini, “Jisaso Judia p̄ropeniŋíyo p̄ni n̄wiáriɣi n̄biɣi Gariri p̄ropeniŋí t̄iyómini rémónapiŋoi.” rariŋagí arfá e n̄wirí Jisaso t̄iŋí e n̄ani niyapiri xegí niaíwo r̄ixa n̄p̄emini n̄ri aŋwi ayo enagí n̄ani o n̄weapiri gí iwomi

nanj oimixiniri yarinj wiagi ⁴⁸ Jisaso re urinjiginini, “Seyine nioni emim mepa eri amipi ayá ríwamónipaxi mepa eri yarinjagi ninanirínayí, wí dñj níkwíropíriméoi.” urfagi ⁴⁹ gapimano re urinjiginini, “Ámináoxini, gí íwo peniginiri joxi anjini wepei.” urfagi ⁵⁰ Jisaso re urinjiginini, “Dixi uj. Dixi íwo sinj uninjoi.” urfagi o xwiyá Jisaso urípi “Neparini.” niyaiwiri dñj níkwírori xegí anj e nani nuri nuri ⁵¹ óf e sá wenjo wíápi tñi sinj ófyo warína xegí xináiwáninj nimóniro ominj wiarijáwa óf e óróf niniro re urigfawixini, “Dixi íwo ríxa sinj úniginini.” urfagi ⁵² o yarinj re winjiginini, “Giná nanj imóniginini?” urfagi awa re urigfawixini, “Aginá 1:00 p.m. imónaná wará ríá píri píni wíariginini.” urfagi ⁵³ xano re yaiwinjiginini, “Aginá Jisaso ‘Dixi íwo sinj uninjoi.’ níríná simixi píni wíaríaríani?” niyaiwiri xómi dñj níwíkwírori xegí íwixé eni dñj wíkwírogfawixini. ⁵⁴ Jisaso Judia píropenisíyo píni níwíarími ámi Gariri píropenisíyo nemerína emim ámi bi api enjiginini.

5

Síkwí ikí enj womi nanj imixinj nánirini.

¹ Jisaso e nemo ninjweanjísána Judayí wigí yarigfápa Gorixo nani dñj moaniro aiwá Jerusaremíyo imixarína o e nani niyoari níremómána ² —Jerusaremíyo ákinjá íwi wíyi Sipisipyi rininjíyi tñj e ipi wá Xibiruyí píne tñj xegí yof Betesaidai rininjíwá e ríwonjwárinini. Mídímídáni ríwíyi nani anj wíámfó wé wú mirinjerini. ³ Anj wíámfó wé bi api mirinje áma simixi yarigfáyí tñj sinjwí supárigfáyí tñj síkwí ikí egfáyí tñj síkwí wé kirinj egfáyí tñj ayí obaxí e ninjwearo [inijí yaromí éfpi sinjwí owínaneyiniri njwearigíerini. ⁴ Wainí wainá anjínaj Gorixoyá wo níweri ipiwámi yaromí méána áma simixi tígíyí go go xámi páwíána xegí wará nanj imónarinj enjagi nani njwearigíerini.] ⁵ Jisaso e níremori áma e njwearigíyí wo —O xegí simixipi yarína xwiogwí 38 múrojinini. ⁶ O e wenjagi sinjwí níwíniri “Simixi enjína dani néra binjoríani?” niyaiwiri njíá e nimóniri nani re urinjiginini, “Joxi ‘Nanj oimónimini.’ rísimónarinini?” urfagi ⁷ simixo re urinjiginini, “Áma roxini, ipiwá yaromí éána áma ipíyo ninimeari níwáripíri nani mayonirini. Níwaninjoni níwíápínimeámi nuri páwimíniri yarína áma wa xámi páwiarigíarini.” urfagi ⁸ Jisaso re urinjiginini, “Níwíápínimeari dixi íkwianjwí níxoperi nímeámi uj.” urána re enjiginini. ⁹ Nanj nimóniri xegí íkwianjwí nímeámi anj unjiginini.

Sfá ayi Sabarfá ayimírini. ¹⁰ Ayínáni Judayf ámináowa nanf imónfomi re urigfawixini, “Sabarfáyimi enagi náni dixf íkwianwf xe nimeámi ouniri sñwf ranipaxf mimóninwiní. Nwfáriní.” urfagfa aí ¹¹ o re uriniginini, “Ámá nioní nanf nimixfo, o ‘Dixf íkwianwf nimeámi ui.’ nrfagi nimeámi warinini.” urfagi ¹² awa yarinf re wigfawixini, “‘Dixf íkwianwf nimeámi ui.’ go ririno?” yarinf e wíagfa aí ¹³ ámá o xfomi nanf wimixfo náni njfá mimónipa nerí náni áwanf uripaxf mimóniniginini. Ayf ripí nánirini. Jisaso ámá e epfroyf egfáyo áwinimí dakwíagi nánirini.

¹⁴ E nemána enána Jisaso ámá o anf ridiyowá yarigfiwámi ronagi níwiniri re uriniginini, “Arfa ní. Simixf joxi yarinfpí ríxa nanf imóniniginini. ‘Xámi sífpimí ámi bí wiárf múroninfpí siniginiri náni fwf ámi mepa érixini.’ rirarinini.” urána ¹⁵ o nurí Judayf ámináowami Jisaso náni re uriniginini, “Nanf nimixfo, ayf orini.” urfagi náni ¹⁶ Jisaso Sabarfáyo omí nanf wimixf enagi náni awa “Ririxinif wikárfwaniginini.” niyaiwiro iwamfo e wianro egfawixini. ¹⁷ E wianro éagfa aiwi Jisaso re uriniginini, “Amipí gf ápo bí pñni mwiárf aniní miní néra binfpí nioní ení axfpí e nerí ámáyo arírá wiarinini.” urfagi náni ¹⁸ Judayf ámináowa ríxa mekaxf número “Omí pikíwaniginini.” rinigfawixini. O “Sabarfáyo nwfárinini.” rininfpí níwiaikiri éfyf nánini marfái, xewaninjo Gorixo náni “Gf áporini.” níríná ayf réniní rífyf, “Nioní Gorixo tñni xixeni imóninini.” éniní rífyf náni ení e rinigfawixini.

“Ápo amipí íniní niepíxíniasinifini.” uriní nánirini.

¹⁹ Ayínáni Jisaso níwiápnimeari “Xaminoni bí osearimini.” nuriri xewaninjo náni re uriniginini, “Aga nepa seararinini. Xewaxo xegf diníyo dání amipí wí epaxf menini. Xano yarinfpimí sñwf níwiniri apini yarinirini. Pí pí xano yarinfpí xewaxo ení axfpí e yarinirini. ²⁰ Ayf ripí náni seararinini. Xano xewaxomí diní sixf nuyiri amipí xfo yarinfpí síwá wiarinirini. Soyfne ududf epírfá náni emimí xewaxo agwi yarinfpimí seáyí e imóniní bí éwiniginiri wiepísinírinini. ²¹ Xano ámá piyíyo ámi sñf nimixiri diní sixf umíoarinípa xewaxo ení xfo xegf diníyo dání ámá xfo wimónariníyo ananí diní sixf umíoarinirini. ²² Ripí ení xano ámá womí xwiyfá umeararinímani. Xewaxo ámá niyoní xwiyfá mearfwiniginiri winí enagi náni oní xwiyfá meararinirini. ²³ Ámá nñni xanomí wé íkwianwíyo unwirárarigfápa xewaxomí ení axfpí e érixiniri ámá niyoní xwiyfá mearfwiniginiri mñni winirini. Ámá

xewaxomi wé ikwianwíyo muɲwírárípa yarígááyí xano, urowárenapíɲomi eni wé ikwianwíyo muɲwírárarígáárini.” nuriri²⁴ re uríɲínigini, “Aga nepa seararíɲini. Ámá xwíyá nioni rariɲápi ará niro nioni nrowárenapíɲomi dɲí wíkwíroro éfá gíyí gíyí ríxa dɲí niyimíɲí imóníɲípi tígááyíriní. Wí xwíyá meáríniptírfa nání mimóníɲoi. Sini óf pearígááyíminí mīwaríɲoi. Dɲí niyimíɲí imóníɲí íniná ɲweapírfaíminí waríɲoi.” nuriri²⁵ re uríɲínigini, “Aga nepa seararíɲini. Sfá ámá piyíníɲí imónígááyí manj Gorixomi xewaxoyá ará níwiro xídipíríyi ríxa aɲwi e nerí ríxa parímonoi. Ámá ará níwiro xixeni éfá dɲí niyimíɲí imóníɲípi íniná ɲweapírfa nání meapíráoi.”²⁶ Ayí rípi nánirini. Xano dɲí niyimíɲí imóníɲípi mfkf tɲo nimónirí ámá xfo wimónaríɲíyo wiaríɲípa xewaxo eni dɲí niyimíɲí imóníɲípi mfkf tɲo oimónirí wiɲírini.²⁷ Rípi eni xewaxo ámá imóníɲo enagi nání anani ámá niyoní mí ómómíximí winfa nání eni imóníwínigínirí íáníɲí wíepíxíniasíɲírini.²⁸ Nioni searápi nání dɲí ududí mīseainípaní. Ayí rípi nání seararíɲini. Sfá ámá xwáripáyo wegá níníyí xewaxoyá manj ráná ará níwiro wiápínimeapírfaí aɲwi e nimóga baríɲagi nání seararíɲini.²⁹ Ará níwiro xwáripáyo dání níwiápínimearóná naɲí yarígááyí dɲí niyimíɲí imóníɲípi íniná píraníɲí ɲweapírfa nání mearo sipí yarígááyí xwíyá meáríniro epíráariní.³⁰ Níwaníɲoni gí dɲíyo dání amípi wí epaxí mimóníɲini. Ápomí ará wiaríɲápi tñní xixeni ámáyo xwíyá umeararíɲáriní. Nioni gí nimónaríɲípi mīxídípa nerí nrowárenapíɲo wimónaríɲípi níxídírí nání ámáyo xwíyá numearíríná xixeni ayo umeararíɲáriní.” uríɲínigini.

Jisaso nání áwanj rígá nánirini.

³¹ Ámí re uríɲínigini, “Soyíné dɲí re niaiwiaríɲagá aiwí, ‘Xewaníɲo nání áwanj nearáná “Neparíni.” wai-wipaxí meníni.’ niaiwiaríɲagá aiwí³² ámí wo nioni nání áwanj seararíɲírini. Nioni nání nísearíríná ‘Ayí neparíni.’ yaiwipaxírini.” nuriri³³ re uríɲínigini, “Xámí segí wamí wayí neameainj Jono tɲíminí urowáraná o nioni nání áwanj nísearíríná nepaxíɲí imóníɲípi tñní xixeni searíɲínigini.³⁴ Soyíné re ríseaimónarini, ‘Xewaníɲo nání áwanj rínaríɲípi aga ámá wí rarígáapimí dání sopíɲí ononirí raríni.’ ríseaimónarini? Oweoi, seyíné Goríxo yeáyí seayimíxemeanfa nání wayí neameainj Jono nioni nání searíɲípi míɲí nrorí seararíɲini.³⁵ O uyíwí ápiáwí wearíɲípaníɲí nerí ámáyo wíá okímíxaríná soyíné xegí xwíyá uyíwí wíáníɲí imóníɲáná yayí axínáni

egfawixini. ³⁶ O nioni nani awanj nisearíagi aiwi nioni nani awanjnini searipaxí imónini bí omi seáyi e wimónini. Emimí amipí gí ápo e epaxí imóniwiniğiniri niapiniğipi nani rariğini. Nioni emimí niseairina api nioni nani awanj reniniğ searariniğrini, 'Xegí xano urowárenapiğorini.' éniğ searariniğrini. ³⁷ Gí ápo, nioni nirowárenapiğo eni nioni nani rixa awanj seariniğrini. Omi soyíne aría bí wirowárenapiğo eni nioni nani rixa awanj seariniğrini. Omi soyíne aría bí wirowárenapiğo eni nioni nani rixa awanj seariniğrini. ³⁸ Xwiyá xó seariniğyí segí xwioxíyo miwenini. Ayinani áma o nirowárenapiğoni diğ minikwíroğoi. ³⁹ Soyíne diğ niyiminiğ imóniniğipi meáwaniniğnirowo Gorixoyá Bıkwiyo ía roro pariro yarigiğrini. Ríwaminiğ ayo niriğiri eániğipi nioni nani awanj riniğagi aí ⁴⁰ soyíne diğ niyiminiğ imóniniğipi tigiğyí imónipíra nani nioni tiamiğini miğipaxí seaimónarini." niriğ ⁴¹ re uriniğini, "Nioni áma weyí niğérixiniğiri biğoni meğagi aiwi ⁴² nioni soyíne nani niğriniğ. Soyíne Gorixomi diğ sixí uyarigiğoyíneğani. ⁴³ Nioni gí diğyio dani biğoniğani. Gí ápo niriğiriğeariğ nirowárenapiğoni aiwi soyíne miniminiğariniğoi. Áma wo xó xegí diğyio dani banáyí, anani numiniğipaxoyíneğini. ⁴⁴ Soyíne áma weyí oneameğoyiniğiri ero Gorixo —Oni niğwá imóniniğorini. O weyí oneameğiriğ xó wimónariniğipi miğidipi ero yarigiğoyíneğ, soyíne sini e neróna arige nero diğ niğwíropíraoi? Oweoi!" niriğ ⁴⁵ re uriniğiniğ, "Nioni nani re miniaiwiğa epoyi, 'Xanoyá siğwíyo dani nene xwiyá neaxekwímoníğrini.' miniaiwiğa epoyi. Áma seyíne seaxekwímoníğ, ayí Mosesorini. Soyíne omi diğ niğwíwímoğa nuro re yaiwariğriniğ, 'O arirá neainíğrini.' yaiwariğriniğ. ⁴⁶ Amipí Moseso niriğiriğ eariğipi diğ niğwíroğo siğwiriğyí, nioni nani niriğiriğ eariğ epagi nani nioni eni diğ niğwíroğaniğo egfárinini. ⁴⁷ E neri aí xó niriğiriğ eariğipi nani diğ niğwíroğoğ yarigiğoyíneğ, soyíne arige nero xwiyá nioniğapi eni diğ niğwíropíraoi? Oweoi wí e epaxí menini." uriniğiniğ.

6

Jisaso oxí 5,000 awí eániğíayo aiwá mini wiğ naniğini.

¹ Jisaso e nurárimo neméşaná ipí Gariri riniğiwámi — Ipi awá xegí yoğ ámi bí Taibiriasiyi riniğiwárinini. Awamiğiğariwámi dani nani nuriğ niğweaniğ ² áma obaxí emimí xó simixí yarigiğíayo wariğipiğ siğwí niğwíğa nuro nani epíroyí nero omi numiğ uxídarinağ ³⁻⁴ síağ Judayí aiwá Aniniğajo Neamúroagoğ riniğiyiğ nani imixipíriğ rixa anwiğ e imóniniğaniğ Jisaso dıwíyoğ nani niğiriğ xegí wiğipisariğowa tınığ e éğ

ninwearo ⁵⁻⁶ Jisaso sinwaf anifaf wininiginini. Amá aga ayá wí epíroyaf nero xfo tfáminí bimiariñagfa niwiniri xfo enípi nání nijfá nimóniri aiwi re yaiwiniginini, “Gf wiepisariñá Piripo nepa ení neániri dñí rfa níkwíroní? Iwamfó owiwapiyimini.” niyaiwiri re uriniginini, “Amá tífaf aiwá nípiri nání ge bí neri wianfwiní?” urfagi ⁷ Piripo re uriniginini, “None aiwá of ininí 200 tñi bí nerane yaní niwiranénaf, amá re epíroyaf egfáf aga obaxí imóniñagfa nání woní woní bí onímiápi aí meapaxí imóninimeniní.” urfagi ⁸ wiepisariñaf wo —O Saimoni Pitaomi xogwáo Adíruoyi rininorini. O re uriniginini, ⁹ “Íwf woyá bisfkerfá pírawá barí tñi imixinini wé wú tñi peyf orá biaú tñi neñagi aiwi amá obaxí epíroyaf egfá tfo yaní wipaxí rimónini? Oweoi!” urfagi ¹⁰ Jisaso ará xwapí ene nání wiepisariñowami re uriniginini, “Amá nñi éf onweápoyiniri urípoi.” urfagi wiepisariñowa Jisaso urípa éaná oxí nñi éf ñweañaná fá rófáf 5,000 imóniñiginini. ¹¹ Jisaso amá nñi éf ñweáagfa niwiniri bisfkerfá pírawá barí tñi imixinini nímeari Gorixomi yayí niwimáná amá e éf ñweagfáyo yaní nímeri niwia uniginini. Peyf orápiáú eni nímeari axípi nerfna wigí onaneyiniro wimónariñipi tñi xixeni niwia uniginini. ¹² Ríxa apáni niníro agwf ími uyíagi niwiniri wiepisariñowami re uriniginini, “Wí xwirfá mikixepa oépoyiniri niníro tfápi awí eamépoi.” urfagi ¹³ awa bisfkerfá pírawá barí tñi imixinini wé wú api amáf niníro tfápi awí neaemero soxí fá xwé wé wúkaú síkwí waúmi aumaúmí nero magwf miárigfawixini. ¹⁴ Amáf emimí Jisaso wíwapiyípi sinwaf niwiniro nání re rinigfawixini, “Neparini. Wfá rókiamoarini xwfá tfo binfo orini.” rinariñagfa ¹⁵ Jisaso xfomí míf ináf imixipiri nání miwimónariñagi aí ayí “Fá nuxerane míf ináyo oimixaneyí.” yaiwiarñagfa dñí adadí niwiri nijfá nimóniri nání ayo e niwárimí xegípi dfwf minífo nání yiniginini.

Jisaso ipí Gaririyo xwirinwaf nosaxa uní nánirini.

¹⁶ Sfápi tñi xegí wiepisariñowa ipí imaní e nání niwero ¹⁷ ewéyo nípixemoáníro Kapaneami nání oriwámi dání xemoaníro nání nímeami nuro ríxa sfá yiníñaná Jisaso awami siní miwímeámi enáná re eniginini. ¹⁸ Ríwipi xwé eri ipí imeamíkwí eri yarfná ¹⁹ wiepisariñowa ewéyo níreaa nuro siní ipíyo áwini e kiromita wé wúraní, wé wúmi dñí woraní, núfasaná wenini éfáf winigfawixini. Jisaso ewé tfáminí ipíyo xwirinwaf nosaxa bariñagi winigfawixini. Sinwaf e niwiniro éf yariñagfa aí ²⁰ o re uriniginini,

“Ananire. Nionirini. Wáy mepani.” urtagi ²¹ awa omi rixa “Re xemónapei.” uraniro yaríná re enjiginini. Rixa ipíyo jfaríwámíni anj wígf dñf niyaiwiro warígf iwiékínimeagfawixini.

Ámá y Jisaso nani pfa egfa nanirini.

²² Ámá oríwámí dání bisfkerfá nfe sá wegáy wíapí tñni niwiápínimearo re yaiwigfawixini, “Agíná ewé ámi wí re mívé ná bání wenjagi winíwaniginini. Nene síñwí winíjaná Jisaso xegf wiepísaríñowa tñni ewépámí mípíxemoánaríñagfa níwinirane wiepísaríñowaní nípíxemoáníro waríñagfa winowárfwaniginini.” yaiwiaríná ²³ ewé wí anj yof Taibiriasí dání bisfkerfá Ámínáo xegf xanomi yayf níwírí wíagi nfe nání báná ²⁴ ámá e epíroyf egáy Jisaso síní wígf tfe míñweañagi winíro wiepísaríñowa ení míñweañagfa winíro nerí nání ewé bífayo nípíxemoáníro Jisaso nání Kapaneamíyo pfa yaníro ugíawixini.

“Nioni aiwá anjnamí dáníññf imóníñáonirini.” uríñf nanirini.

²⁵ Ayf ipíyo jfaríwámíni Jisaso Kapaneamíyo ñweañáná níwímearo re urígfawixini, “Nearéwapíyaríñoxíni, joxí re nání gíná bfoxíni?” uríagfa ²⁶ Jisaso re uríñíniginini, “Aga nepa seararíñini. Seyné emímí nioní seaiwapíyíapí síñwí níwiniróná síwáníñf níseairí seaiwapíyímíníri éapí nání níjfa nimóníro nání nioní nání pfa ríyaríñoi? Oweoi, seyné bisfkerfá níwiniróná agwí ímí seayíf enjagi nání nioní nání pfa yaríñoi.” nuríri ²⁷ ewayf xwíyfa re uríñíniginini, “Aiwá píyí pénaríñpí meaaníro nání mepa nero aiwá níwiníñpímí dání dñf níyímíñf imónípaxípi meaaníro nání éríxini. Aiwá apí ámá imóníñáoní ananí seaiapípaxíri. Ápo Goríxo ‘Mímíwiároaríñoríani?’ níniawírí xfo e éwiníginíri nírfpeañoní aiwá apí ananí seaiapípaxíri.” urtagi ²⁸ ayf re urígfawixini, “Nene pí neríná Goríxo ámá e oépoyíníri wimónaríñpí yaníwini?” uríagfa ²⁹ Jisaso re uríñíniginini, “Seyné rípi neróná Goríxo wimónaríñpí yaríñoi. Ámá xfo nírowárénaríñoní dñf nínikwírorónáyí, xfo wimónaríñpí yaríñoi.” urtagi ³⁰ ayf re urígfawixini, “Nene síñwí níwinirane dñf ríkwíroani nání pí emímí neaiwapíyíríni? Joxí aga píyí eríni? ³¹ Bíkwíyo xwíyfa re níwiníri eáníñpa, ‘O aiwá níwírí nání anjnamí dání winíñiginini.’ níwiníri eáníñpa negf aríowa ámá dñf meañe nimeróná aiwá maná ríníñpí —Aiwá apí Goríxoyá dñfyo dání xegípi weagípirini. Aríowa ámá dñf meañe nimeróná aiwá

api nagfárini.” urfagfa ³² Jisaso re uriñinigiñi, “Nioni aga nepa searariñini. Aiwá eniná anñnamí dání sea-iapiño, ayf Mosesomani. Agwi eni aga aiwá nepaxiñpi anñnamí dání seaipariño, ayf gí áporini. ³³ Aiwá nepaxiñf ápo Gorixo seaipariñpi, ayf aiwá anñnamí dání niweapiri ámá xwfa tfoyo ñweagfa diñf niyimñf tfgáyf imóniprfa nání sixf umímoariñorini.” urfagi ³⁴ ayf re urigfawixini, “Ámináoxini, aiwá joxi nearariñpi ínina neaiapfirixini.” urfagfa ³⁵ Jisaso re uriñinigiñi, “Aiwá nepaxiñf diñf niyimñf imóniprfápi, ayf nionirini. Ámá nioni tfámini bfa giyf giyf ámi agwí wipaxf menini. Nioni diñf niwárfófa giyf giyf ámi iniigf nání bi gwfnf yeáyf wipaxf mimónini. ³⁶ E ni-seariri aiwi nioni re searfanigiñi, ‘Seyné emimf nioni enápi siñwí nñaniro aiwí “Orfani?” nñiaiwiro diñf mñikwíroariño.’ searfanigiñi. ³⁷ E nerí aí ámá ápo ‘Dixirini.’ nñiriri niapiñyf nñni xixeni diñf nñikwíroro nioni tfámini bprfáriní. Nioni tfámini bfáyf mxf wí umáñmíamani. ³⁸ Nioni anñnamí dání niweapirfná nioni gí nimónariñpi emfániri weapiñaonimani. Nioni nirowárenapiño wimónariñpi emfániri niweapiri nání ámá xfoya diñf tñni nioni tfámini bfáyf mxf wí umáñmíamani. ³⁹ Nioni nirowárenapiño e éwiniñiriri wimónariñpi, ayf ripirini. Nioni ámá xfo niapiñyf wíyo mñyorripa eri sfá yoparíyi imónaná ámí wiáfnimeaprfá nání diñf sixf umímorí emfa nání wimónariñirini. ⁴⁰ ‘Gí ápo e éwiniñiriri wimónariñpi, ayf ripirini.’ searariñini. O ámá xewaxoni siñwí nñaniro diñf niwárfófa giyf giyf diñf niyimñpi tfgáyf imóniprfa nání wimóniri nioni sfá yoparíyimi ayf ámi wiáfnimeaprfá nání diñf sixf umímómfa nání wimóniri yariñirini.” uriñinigiñi.

⁴¹ Judayf xewaniño re rinípi nání, “Aiwá anñnamí dání weapiñpi, ayf nionirini.” rinípi nání anñjómí niriñiro o nání ⁴² re rinigfawixini, “Jisaso ro Josepomi xewaxo menirani? Xaniyaú nání nene majfáraní? O arige nerí ‘Anñnamí dání wepñiñaonirini.’ rfa rarini?” rinariñagfa ⁴³ Jisaso re uriñinigiñi, “Pí nání anñjómí niriñiro rinariño? ⁴⁴ Ámá wo aí xewaniñoyá diñfo dání nioni tfámini bipaxf menini. Ápo, nirowárenapiño xe o tfámini ouniri diñf ukikayonánani nioni tfámini bipaxirini. Ayf sfá yoparíyimi wiáfnimeaprfá nání nioni diñf sixf umímómfáriní. ⁴⁵ Rfwamiñf wfa rókiamoagfáwa eagfáyo re rñniñi, ‘Gorixo ámá niyoní wíwapíyiníriní.’ rñnini. Ayínáni ámá ápo wíwapíyarfná arfa wigfa giyf giyf nñni nioni tfámini

barigfárini. ⁴⁶ Gorixo wíwapiyinjí aiwí ayí wí Gorixomi sñwí winigfá nání mñrarinjini. Ná woní Gorixo tñj e dání bñjáoní ápomí sñwí wininjáriní. ⁴⁷ Aga nepa seararinjini. Nioní dñj níkwírófá gíyí gíyí dñj níyimiñj íniná ñweapírfá nání tífáyíriní. ⁴⁸ Aiwá nñirñjípimí dání dñj níyimiñj imónipaxípi, ayí nionirini. ⁴⁹ Eníná segí seárfawéyí ámá dñj meañe nemeróná aiwá maná rññjípí nñiro aiwí nñweagfásaná pegfawixini. ⁵⁰ Aiwá añnamí dání weapiñj rípi xegí bixini. Ámá nñirñnáyí, nñepírfámaní. ⁵¹ Aiwá dñj níyimiñj imónipíri nání añnamí dání weapiñjípí, ayí nionirini. Ámá gíyí gíyí aiwá rípi nñirñnáyí, aññj íniná ñweapírfáriní. Aiwá ámá xwíá rírimí ñweagfá nñí dñj níyimiñj tífáyí nimóniro íniná ñweapírfá nání mñni wimfápi, ayí gí warápirini.” urñjniginí.

⁵² Judayí wigípi xwíyíá ximiximí nñiro re rñnarñagfá, “Ámá ro arige nerí xfoyá wará naníwá nání neaiapínfárfani?” rñnarñagfá ⁵³ Jisaso re urñjniginí, “Aga nepa seararinjini. Seyñé ámá imónñáoniyá warápi mññipa ero ragípi mññipa ero nerónáyí, dñj níyimiñj imónñjípí tífáyíné meníni. ⁵⁴ Gí wará nñiro gí ragí nñiro éfá gíyí gíyí dñj níyimiñj imónñjípí tífáyí enagfá nání sfá yoparíyimi owiápnimeápoynirí dñj síxí umímómfáriní. ⁵⁵ Gí wará rípi aiwá nepaxíñj imónirí gí ragípi iniigí nepaxíñj imónirí enagí nání seararinjini. ⁵⁶ Ámá gí wará nñirí ragí nñirí éf go go nioní tñni níkwimixinirai nawíní imónñwií. Nioní ení xfo tñni níkwimixinirai nawíní imónñwií. ⁵⁷ Ápo, dñj níyimiñjípí mñkí tñño nñrowárenapñjirini. Ápo e enj enagí nání nioní ení dñj níyimiñjípí mñkí tñjáoní imónñjini. Ayínáni go go nñbirí nioní nñirñnáyí, nioní ení dñj mñkí tñjáoní enagí nání xfo ení dñj níyimiñj íniná ñweanfa nání tñj wo imónñfáriní. ⁵⁸ Aiwá añnamí dání weapiñj rípi nání seararinjini. Rípi aiwá eníná negí arfowa nñiro nñweagfásaná pegfápi yapí mimónini. Go go aiwá rípi nñirñnáyí, dñj íniná ñweanfa nání tñj wo imónñfáriní.” urñjniginí. ⁵⁹ Jisaso rotú añj Kapaneamíyo mñrñññiwámí dání nuréwapíyiríná e nura unñjniginí.

Xwíyíá dñj íkwíróáná dñj níyimiñj imónipaxípi urñj nánirini.

⁶⁰ Ayínáni xegí wiepísarñjyí obaxí amípi o nuréwapíyiríná nura úpi arfá nñwiróná re rigfawixini, “Xwíyíá o rarñjípí ududí inñjípí rarini. Ámá go xixeni arfá winírfenñjoi?” rarñagfá aiwí ⁶¹ Jisaso xegí wiepísarñjyí obaxí o rípi nání aññúmí irñnarñagfá nñjía nimónirí

re uriniginini, “Xwiyá ududí seainipaxí searíapimi dáni róreamioarinjoí? Nioni pñni niniwiárimí upíri riseaimónariní? ⁶² Seyné áamá imóninjoní xewaninjoní weapinjáe nání ámi peyarinagí ninanirínáyí, pí wipíri seaimóniníaríani? Sini pñni niniwiárimí upíri nání seaimóniníaríani?” nuriri ⁶³ re uriniginini, “Diní niyiminjí íniná ñweapírfá nání wiarinípi, ayí kwíyí Gorixoyápirini. Ámáyí wigí ení eánigíá tñni wí e imónipaxí menini. Xwiyá nioni searíapi áamá diní níkwíroriníjpimi diní íniná ñweapírfá nání kwíyí ewearinípirini. ⁶⁴ E nerí aí wiyíné xwiyá nioniyá sini diní mnikwíroarinjoí.” uriniginini. Jisaso iwamíó dání áamá xíomí diní míwíkwírófáyí nání níjía imóniri xíó nání miyí uriníó nání ení níjía imóniri eno enagi nání e nuriri ⁶⁵ re uriniginini, “Wiyíné diní mnikwíroarinagíá nání re searíaniginini, ‘Ápo áamá go go nioni tñí e xe ouniri síñwí míwinípa nerínáyí, o nioni tñámini wí bípaxí menini.’ searíaniginini.” uriniginini.

⁶⁶ Xwiyá api nura úí enagi nání xegí wiepísaríníyí obaxí omí pñni níwiárimí nuro ámi o tñni nawini bí aní memegíawixini. ⁶⁷ Ayínáni Jisaso xegí wiepísaríní wé wúkaú síkwí waú awami re uriniginini, “Soyíné ení ‘Ríxa pñni níwiárimí owaneyí.’ riseaimónariní?” uríagi ⁶⁸ Saimoní Pitao re uriniginini, “Ámináoxini, none go tñámini waníwini? Xwiyá diní niyiminjí tñwáone imónani nání imóninípi joxini tñoxirini. ⁶⁹ None ríxa diní níkwírorane níjía re imóninwini, ‘Joxi síyikwí míninjí Gorixo rirípeañoxiríani? Yeáyí neayimíxemeaníá nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarínwáo, ayí joxirini.’ níyaiwirane níjía imóninwini.” uríagi ⁷⁰ Jisaso re uriniginini, “Nioni áamá wé wúkaú síkwí waú soyíné mísearípeapa renaniginini? E nerí aí woxí oboxíninjí imóninini.” uriniginini. ⁷¹ Isikariotí dání Saimonomí xewaxo Judaso —O wiepísaríní wé wúkaú síkwí waú awa worini. O xíó nání miyí uriníó enagi nání e uriniginini.

7

Jisasomi xogwáowa xíomí diní míwíkwírógíá nánirini.

¹ Jisaso e níyárimo néisáná Judayí ámináowa xíomí píkianíro nání mekaxí mearinagíá níjía nimóniri nání “Judia píropenisíyo oememini.” míwimóní Gariri píropenisíyo aní emearíná ² aiwá Judayí aní pákí pákí ininjíyo níñwearíná imíxayarígíapi —Aiwá api, ayí eníná íwiárfawé Moseso tñni nemeróná seníá aníyo níñweaxa wagíapi nání diní winini nání xwiogwí ayí ayo Judayí wigí aníyí pñni níwiárimí nuro

sía wé wíúmí dání waú wo aní pákí pákí iníñyo níñwearo aiwá imíxarígápiríni. Aiwá apí ríxa anwí e imóníñáná ³ xogwáowa re urígíawixíni, “Díxí wiepísaríñí wíníyí ení emímí amípí joxí yaríñípi síñwí winípirí nání aní re píní níwíarímí Judia píropenísíyo nání uí. ⁴ Ayí rípi nání ríraríñwíni. Ámá wo ámá níní xfo nání níjía oimónípoyníri níwimónírínáyí, xegí yaríñípi ínímí yaríñímaní. Emímí joxí yaríñípi nepa nerínáyí, jíwaníñoxí nurí ámá níyíyá síñwíyo dání síwá winíríní.” urígíawixíni. ⁵ Awa xegí xogwáowa aí dñí míwíkwíropa nero nání e urígíawixíni. ⁶ Jisaso re uríñínigíni, “Soyíné upíríná ananí gíní gíná upírífa nání imóníñagí aiwí nioní umfáíná síní mimóníni. ⁷ Ayí rípi nání seararíñíni. Ámá xwíta tío dání níñíyí soyíné tñí símí tñí inípaxí mimóníñoi. E nerí aiwí nioní wíí yarígápi nání ‘Sípíríni.’ nuríri waropáí wiararíñagí nání símí tñí niaríñoi. ⁸ Segípi aiwá nene xwiogwí o omí imíxayaríñwápí nání yoápoí. Nioní gí umfáíná síní mimóníñagí nání wí umíméíni.” ⁹ nurárimí Gariri píropenísíyo ñweañínigíni.

Jisaso aiwá aní pákí pákí iníñyo níñwearóná imíxarígápi nání yoaní náníríni.

¹⁰ Jisaso, xexírímeáowa ríxa aiwá apí nání yoáfámí enáná xfo ení ámáyá síñwíyo dání míyoá yumí ínímí níyirí Jerusaremí níremorí ñweañáná ¹¹ Judayí aiwá imíxarígíe xfo nání pía néra nuro “O geríni?” níriga nuro ¹² ámá e epíroyí egíáyí ikeagígwí ayá wí níriga nuro wí “Ámá nañoríni.” ríro wí “Oweoi, nañomaní. Ámá níyoní dñí nukínímíxírí xewími nípemeámí waríñoríni.” ríro nero aiwí ¹³ Judayí ámínáowa nání wáyí nero nání ámá wí o nání ámá símímaní e dání mírínígíawixíni.

¹⁴ Jisaso sía aiwá imíxarígáyí ríxa áwíni e imóníñáná aní rídíyowá yarígíwámí nání nurí nípáwirí ámáyo uréwapíyaríná ¹⁵ Judayí ámínáowa dñí ududí níwiníro re rííawixíni, “Aríre nerí níjía o raríñípi nímonírí rífa raríni? Síkurífa menyoí.” raríñagífa ¹⁶ Jisaso re uríñínigíni, “Xwíyífa nioní searéwapíyaríñápi nioní gípi maní. Nioní nírowárenapíñoyápiríni. ¹⁷ ‘O wimónaríñípi oemíni.’ wimónaríñí gíyí gíyí nioní searéwapíyaríñápi nání níjía nímonírí re yaiwípaxíríni, ‘Goríxoyá dñíyo dání rífa nearéwapíyaríni? Xfo xegí dñíyo dání rífa nearéwapíyaríni?’ níyaiwirí níjía imónípaxíríni. ¹⁸ Ámá go go xfo xegí dñíyo dání nírírínáyí, ámá weyí onímépoyníri yaríñíríni. E nerí aí ámá níní ámá xfomí urowárenapíñomi

weyť oumépoyĩnĩri yariño, o aga nepaxĩnorĩni. Yadiĩniť yariñorĩni. ¹⁹ Enĩnĩ Moseso ŋwť ikaxť nĩrĩnĩrĩ eániťĩpĩ mĩseaiapĩpa renĩnigĩni? E nerĩ aĩ soyťnéyá wo aĩ ŋwť ikaxť eániťĩpĩ pĩránĩň xĩdarĩňmani. Pĩ náni soyťné nionĩ nĩpĩkianĩro yariñoi?” urĩagi ²⁰ ámá e epťroyť egťáyť re urĩgťawixĩni, “Imťó xixéroarĩň roxĩni, ámá gĩyť rĩpĩkianĩro yariňagťa rariňĩni?” urĩagťa ²¹ Jisaso re urĩňnigĩni, “Nionĩ emĩmť ná bĩni éagi seyťné sinĩ ududť ikárĩnarĩñoi. ²² Moseso ŋwť ikaxť ‘Segť niaĩwĩyo nĩxĩrĩmáná sťá wé wťúmĩ dánť waú wo múróáná sťá ayimĩ iyť sťmť sťó wákwiřĩxĩni.’ rĩňřĩnĩ. E nĩsearĩri aiwĩ ayť Moseso marťái, negť arťowa siwť apĩ érowiápĩnigťárĩni. Ayĩnání seyťné segť niaĩwĩyť ŋwť ikaxť rĩnĩňĩpĩ nĩxĩdĩrĩňĩpĩmĩ dánĩ nanť oimónĩpoyĩnĩ Sabarťáyo aiwĩ iyť sťmť sťó wákwiarĩgťárĩni. ²³ Seyťné ‘Nanť nerane ŋwť ikaxť Moseso nĩrĩrĩ eanťĩpĩ pĩřĩ mĩwiaĩkĩpa oyaneyť.’ nĩyaiwiro Sabarťáyo enĩ iyť sťmť sťó wákwiarĩgťárĩni. Seyťné e yariťgťa enagi nání pĩ nání nionĩ ámá womĩ Sabarťáyo nanť wimĩxťápĩ nání wikť nónarĩñoi? ²⁴ Siňwť tťnĩnĩ nĩwĩnaxťdĩro mĩřĩpa époyĩ. Xťo yariňagťĩpĩ enĩ mí nómĩxĩrĩnĩ rťřĩrĩxĩni.” urĩňnigĩni.

Jisaso nání “Kiraisorťani? Worťani?” rĩnigťá nánírĩnĩ.

²⁵ Ámá Jerusaremi ŋweagťáyť wĩ re nĩra ugťawixĩni, “Ámá ro ámá nĩpĩkianĩro egťo menĩrani? ²⁶ Siňwť wĩnťpoyĩ. Ámá nťnĩ arťá egťe siňánĩ nĩrorĩ rariňagĩ aĩ mebá neamenťweagťáwa omĩ xwĩyťá bĩ murarĩñoi. Awa ‘Ámá ro Kiraiso, ámá yeáyť neayimĩxemeanťa nání arťowayá xwťá piaxťyo dánĩ iwiaronťoyĩ rariňwáo, ayť orťani?’ mĩyaiwĩpa rĩyariñoi? ²⁷ E nerĩ aĩ ‘Ámá o Kiraiso, ámá arťowayá xwťá piaxťyo dánĩ iwiaronťoyĩ rariňwáořani?’ wiaiwĩpaxť menĩni. Ayť rĩpĩ nánírĩnĩ. Nene xĩnái xťomĩ xĩrĩňe nání nĩjťá imónĩňwĩnĩ. E nerĩ aiwĩ Kiraiso, ámá Gorĩxo yeáyť neayimĩxemeanťa nání urowárėnapĩnťo imónĩnťánĩyť ámá wo ‘E dánorĩni.’ rĩpaxť menĩni. Ayĩnání ‘O Kiraisorťani?’ wiaiwĩpaxť mimónĩňwĩnĩ.” rariňagťa ²⁸ Jisaso anť rĩdiyowá yariťgťiwámĩ dánĩ nurėwapĩyĩrťnĩ enť tťnĩ nĩrĩrĩ re urĩňnigĩni, “Seyťné nepa nionĩ nání nĩjťá ero ‘O e dánorĩni.’ rĩpaxť imónĩro yariťgťáyťnerani? Nionĩ gť dĩňť tťnĩ bĩňámani. Nepaxĩň imónĩňo —O soyťné majťorĩnĩ. O nionĩ nĩrowárėnapĩňřĩnĩ. ²⁹ O tťňť e dánĩ bĩňáonĩ enagi nání o nionĩ nĩjťárĩnĩ. O nionĩ nĩrowárėnapĩňřĩnĩ.” urĩagi nání ³⁰ omĩ řá xĩranĩro nero aiwĩ řá xĩrĩpaxĩnĩ sinĩ mimónĩňagĩ nání řá bĩ mĩxĩrĩgťawixĩni. ³¹ E nerĩ aĩ ámá e epťroyť egťáyť obaxť wĩ dĩňť nĩwĩkwťroro re nĩra ugťawixĩni, “Kiraiso, ámá

yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rarinhwáo nimónirfná emimf ámá ro yarinhfpimi nímúrori enfáraní? Oweoi.” rígfawixini.

Jisasomi fá oxirfpoyiniri urowarigfa nánirini.

³² Parisiowa ámá e epfroyf egfáyf Jisaso nání ikeagigwf e rarinhagfa arfa níwiro nání awa tñi apaxfpáninhf imónigfa xwéowa tñi dñf axfpí nixiriro Jisasomi fá oxirfpoyiniri rídiyowá yarigfiwámí awí mearoarigfa wamí urowaragfa awa nuro o uréwapiyaríne rémóagfa ³³ Jisaso re urinhnigini, “Seyfne tñi re bi onímiápi níñweámoni gf nírowarénapiño tfe nání umfáriní. ³⁴ Ríxa úaná seyfne nioní nání pfa níniro aiwí wí síñwf nanipfrfámani. Seyfne nioní ñweámfaé upaxf wí mimóniñoi.” urfagí ³⁵ Judayf ámináowa re ríngfawixini, “O gimí nání uminiri rarini? Aga gimí nání úaná nene o nání pfa megínanfwáriní? Negf ámayf Gírikíyf añfyo ñweagfámí nání nurí émayo uréwapiyimfániri rfa neararini? ³⁶ Xwíyfa o re rífpí, ‘Seyfne nioní nání pfa níniro aiwí wí síñwf nanipfrfámani. Seyfne nioní ñweámfaé upaxf wí mimóniñoi.’ rífpí pí níyaiwirí rfa ríñoi?” ríngfawixini.

Inigf oyfa tñf nání urinhf nánirini.

³⁷ Sfá aiwá apí imixarigfáyf yoparfyi —Ayi seáyí e imónihfíyirini. Sfá ayi imóniñaná Jisaso éf nírori enj tñi re rinhnigini, “Ámá inigf nání gwíntf yeáyf wí gíyf gíyf nioní tfámíni níbiro inigf onfpoyí. ³⁸ Nioní dñf níkwírófá gíyf gíyf Bíkwíyo níriniri eáninhf rípi tñi xixeni imónipfráoí, ‘Wígf xwioxfyo ná ínimí dání inigf dñf níyíminihf imixarinhfpí oyfa tñf pwenfáriní.’ níriniri eáninhfpí tñi xixeni imónipfráoí.” urinhnigini. ³⁹ Jisaso e nírirfná kwíyf Goríxoyá xfómi dñf wíkwírófáyf meapfrfápi nání e urinhnigini. Íná Jisaso síní añfnamí nípeyirí mikfnípa éiná enagí nání Goríxo síní xegf kwíyfpí ámayo síxí mumímopa yagináriní.

Jisaso nání dñf xixegíni tñi nepayoro rígfá nánirini.

⁴⁰ Ámá e epfroyf egfáyf o e rarinhagí arfa níwiro wí re níra ugíawixini, “Aga neparini. Ámá ro wfa rókiamoagf nene xwayf naniri ñweañwáorini.” níra warfná ⁴¹ wí re níra ugíawixini, “ ‘Ámá ro Goríxo yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rarinhwáo, Kiraisorini.’ neaimónariní.” níra warfná wí re níra ugíawixini, “Gariri píropenisfyo dñf wo Kiraiso, ámá arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rarinhwáo imónipaxfrani? Oweoi, e dñf wo ámá arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rarinhwáo imónipaxf menini.

⁴² Bɪkwɪyo re mɪrɪnɪpa renɪ, ‘Kiraiso, arɪowayá xwɪá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪoyɪ rarɪɲwáo negɪ arɪo Depitoyá ɪwɪárɪawé wo imónɪnɪárɪnɪ. Anɪ Betɪrexemɪ —Enɪná Depito xegɪ ɲweaagerɪnɪ. Omɪ e dánɪ xɪrɪnɪárɪnɪ.’ mɪrɪnɪpa renɪ?” nɪra nuro nánɪ ⁴³ ámá e epɪroyɪ egɪáyɪ o nánɪ dɪɲɪ xɪxegɪnɪ tɪnɪ nepayoro nɪrɪróná ⁴⁴ wɪ “Rɪxa ɪá oxɪraneyɪ.” nɪwimónɪrɪ aɪwɪ omɪ ɪá bɪ mɪxɪrɪgɪawɪxɪnɪ.

Judayɪ mebáowa Jisasomɪ dɪɲɪ mɪwɪkwɪrogɪá nánɪrɪnɪ.

⁴⁵ Rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ awɪ mearoarɪgɪáwa ámɪ nuro apaxɪpánɪɲɪ imónɪgɪá xwéowamɪ tɪnɪ Parisiowamɪ tɪnɪ wímeááná awa re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Pɪ nánɪ omɪ ɪá mɪxɪrɪ anɪpáoyɪné barɪɲo?” urɪagɪá ⁴⁶ awɪ mearoarɪgɪáwa re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Enɪná aɪwɪ ámá o nearéwapɪyarɪɲɪpa wo mɪnearéwapɪyagɪrɪnɪ.” urɪagɪá ⁴⁷ Parisiowa ikayɪwɪ nurɪro re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Soyɪné enɪ rɪxa dɪɲɪ nɪseakɪnɪmɪxɪrɪ xɪɲwɪmɪ nɪseaipemeámɪ mupa reɲo?” nurɪro ⁴⁸ re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Seamenɲweaɲwáone woranɪ, Parisione woranɪ, omɪ dɪɲɪ bɪ wɪkwɪrófranɪ? Oweoi! ⁴⁹ E nerɪ aí ámá epɪroyɪ egɪá ɪɪayɪ ɲwɪ ikaxɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪɲɪpɪ nánɪ píránɪɲɪ nɪɲɪá mimónɪpa nero nánɪ Gorɪxoyá sɪɲwɪyo dánɪ anɪnɪpɪrɪá nánɪ ramɪxárɪnɪɲɪyɪrɪnɪ.” urɪagɪá ⁵⁰ Nikodimaso —O enɪ Parisi worɪnɪ. Xámɪ árɪwɪyɪmɪ nurɪ Jisasomɪ nɪwímeari yarɪɲɪ wɪɲorɪnɪ. O nɪwɪápɪnɪmeari re urɪɲɪnɪgɪnɪ, ⁵¹ “Negɪ ɲwɪ ikaxɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪɲɪyo bɪ rɪpɪ rɪrɪnɪnɪ, ‘Ámá womɪ xɪo rɪnarɪɲɪpɪ arɪá mɪwɪpa eri o yarɪɲɪpɪ píránɪɲɪ nɪɲɪá mimónɪpa eri nemáná ananɪ xwɪyɪá umeárɪpaxɪrɪnɪ.’ rɪrɪnɪnɪ?” urɪagɪ ⁵² awa ikayɪwɪ re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Joxɪ enɪ Gariri dánɪ iwoxɪrɪanɪ? Bɪkwɪyo píránɪɲɪ ɪá rorɪ pɪá merɪ nerɪnáyɪ, joxɪ re nɪyáiwɪrɪ nɪɲɪá imónɪrɪnɪ, ‘Wɪá rókiamoarɪɲɪ wo Gaririyo dánɪ imónarɪɲɪmanɪ.’ nɪyáiwɪrɪ nɪɲɪá imónɪrɪnɪ.” urɪgɪawɪxɪnɪ.

Apɪxɪ ɪwɪ inɪɲɪ wɪmɪ xwɪrɪxɪ umeagɪá nánɪrɪnɪ.

⁵³ Ámá nɪnɪ wɪgɪ anɪ xɪxegɪnɪyo umɪagɪá aɪwɪ

8

¹ Jisaso dɪwɪ xegɪ yoɪ Oripɪyo nánɪ nurɪ ² sá weɲo wɪá mónɪɲɪmɪ ámɪ nɪwɪápɪnɪmeámɪ nɪbɪrɪ anɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ nɪpáwɪrɪ ámá nɪnɪ xɪo tɪámɪnɪ barɪɲagɪá nánɪ o éɪ nɪɲweámáná uréwapɪyarɪná re enɪnɪgɪnɪ. ³ ɲwɪ ikaxɪ eánɪɲɪpɪ mewegɪáwa tɪnɪ Parisiowa tɪnɪ awa apɪxɪ ámá wɪ ɪwɪ inarɪɲagɪ wɪnɪmeáá wɪmɪ nɪméra nɪbɪro áwɪnɪ e éɪ nurárárɪmáná ⁴ omɪ re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪɲoxɪnɪ, apɪxɪ rɪ ɪwɪ inarɪɲagɪ wɪnɪmeááɪrɪnɪ. ⁵ Apɪxɪ rɪnɪɲɪ imónɪɲɪyɪ nánɪ ɲwɪ ikaxɪ Moseso nɪrɪrɪ eanɪpɪmɪ dánɪ re

rínini, ‘Síná tñi iwanj nearo pikírixini.’ riniñagi aí joxi pío rirñini?” uríğawixini. ⁶ Rfwená o Moseso riniñpi niwiaikiri xegf bí rířpimi dani xwiýfá uxekwímoaneyinro iwamfó niwiwapiyiro e urfagfa aiwi o ířpá éf niñweámána xwáfáyo webfá tñi rfwamñj neari ⁷ awa arfki ámi ámi yarñj wiayarñagfa o ámi éf nrori re uriniñini, “Soyfne woxi goxi fwf bi miyarñoxi xami ími síná eai.” nurimi ⁸ ámi ířpá éf niñweari xwáfáyo rfwamñj eaarfná re eniniñini. ⁹ Awa Jisaso e urfagi arfá niwiro woni woni Jisaso tñj e pñi niwiárimi nuróná ámináowa xami numearo nñi rixa núána apixini xegf xewini Jisasoýa sfmf e éf roñagi niwiniri ¹⁰ ámi éf nrori ími re uriniñini, “Ineyi, ámayf gimnirini? Ayf wo xwiýfá mirimearñranini?” urfagi ¹¹ í re uriniñini, “Ámináoxini, wo xwiýfá minimearñranini.” urfagi Jisaso re uriniñini, “Nioni eni xwiýfá wí rimearíméini. Dixf añj ui. Re dani ámi fwf bi minipa érixini.” uriniñini.

“Nioni áma nani uyfwññj imóniñanonirini.” uriniñ naniñini.

¹² Jisaso ámi re uriniñini, “Nioni áma xwáfá tño ñweagfá niyonni uyfwf wfñññj wókimixarñanonirini. Áma nioni nixdfáyf sfá yinññmni añj emepřfá menini. Wfá dñj niyimññj tğfáyf imixipaxf imóniñpi wókimixinñranini.” urfagi nani ¹³ Parisiowa re uríğawixini, “Joxi e rířpi jñwanñoxi símeanj mfkoxinññj nimóniri áwanj rñnarñagj nani ‘Neparini.’ niyaiwirane arfá seaianíméwini.” urfagfa ¹⁴ Jisaso re uriniñini, “Nioni aí niñwanñoni nani áwanj rñnarñapi, ayf neparini. Ayf rñpi nani seararñini. Ge dani rfa bññanigññri gimni nani umfárñññni imóniñpi nani niñfá nimóniri nani seararñini. E nerini aí soyfne nioni bññae naniñranini, nioni umfáe naniñranini, majfá nimóniro nani nñrarñññ. ¹⁵ Soyfne áma xwáfá tño dánñyýf yaríğápa sññwñf tñnini niwinaxfdiro rarññagfa aí nioni áma womi aí sññwñf tñnini niwinaxfdiri xwiýfá mumeaararñini. ¹⁶ Nioni xwiýfá numearñri sññwñriyýf, nioni gñ dñj tñni mepa nerini ápo, nirowárènapññoýa dññño dani nerini nani nepa xixeni imóniñpi tñni umearipaxññni. ¹⁷ Segf ñwñf ikaxf eánñño aí re nññññni eánini, ‘Áma waú xwiýfá áwanj nññríná axipñni nññrínáyf, xwiýfá api nepa imónini.’ nññññni eánini. ¹⁸ ‘Nioni niñwanñoni nani áwanj searññni ápo, nirowárènapñño eni nioni nani áwanj searññni yarññagj nani soyfne nioni seararñapi nani “Neparini.” yaiwipaxññni.’” urfagi ¹⁹ awa re uríğawixini, “Dixf ápo ge ñweani?” urfagfa o re uriniñini, “Soyfne nioni nani niñfá mimónipa ero gñ ápo nani niñfá mimónipa ero yarñññ. Soyfne nioni nani

nijfá nimóniro sɪŋwɪrɪyí, gí ápo nání eni nijfá imónanro éfárini.” urɪŋɪnigɪni. ²⁰ Aní rɪdɪyowá yarɪgfiwámɪ Gorɪxo nání nɪgwí tarɪgíá tɪŋí e dánɪ nuréwapɪyɪrɪná xwɪyíá apɪ urarɪŋagɪ aiwɪ omɪ íá xɪrɪpɪrɪfɪná sɪnɪ mimónɪŋagɪ nání íá bɪ mɪxɪrɪgíawɪxɪnɪ.

“Nioni umfaé nání soyfne wí upaxí menini.” urɪŋí nánirini.

²¹ O ámɪ re urɪŋɪnigɪni, “Nioni pɪnɪ nɪseawiárɪmɪ úáná soyfne nioni nání pɪá nɪniro aí segí fɪwí yarɪgíápɪ sɪnɪ yokwarɪmɪ minɪŋáná pepɪrɪfárini. Nioni umfaé soyfne bɪpaxí wí mimónɪŋoɪ.” urɪfagɪ ²² Judayí ámɪnáowa re nɪra ugíawɪxɪnɪ, “O ‘Nioni umfaé soyfne bɪpaxí mimónɪŋoɪ.’ rɪfagɪ nání xewanɪŋo pɪkínɪmɪnɪrɪ nání mɪnearɪpa rɪyarɪnɪ?” nɪra warɪná ²³ o re urɪŋɪnigɪni, “Nioni eramɪ dánɪŋonɪrɪnɪ. Soyfne bɪramɪ dánɪŋoyɪnérɪnɪ. Soyfne xwíá tɪyo dánɪŋoyɪnérɪnɪ. Nioni xwíá tɪyo dánɪŋonɪmanɪ. ²⁴ Ayɪnánɪ re searɪnɪ, ‘Segí fɪwí yarɪgíápɪ sɪnɪ yokwarɪmɪ minɪŋáná pepɪrɪfárini.’ searɪnɪ. Ayí rɪpɪ seararɪŋɪnɪ. Soyfne dɪŋí nɪnɪkwɪroro ‘Ayí orɪnɪ.’ mɪnɪaiwɪpa nerónáyí, segí fɪwí yarɪgíápɪ sɪnɪ yokwarɪmɪ minɪŋáná pepɪrɪfárini.” urarɪŋagɪ ²⁵ awa re urɪgíawɪxɪnɪ, “Goxɪrɪnɪ?” urɪfagíá Jisaso re urɪŋɪnigɪni, “Nioni iwamíto dánɪ searagáonɪ onɪrɪnɪ. ²⁶ Soyfne yarɪgíápɪ nání xwɪyíá searɪmearɪmɪ nání xwɪyíá xwapí xɪrɪŋáonɪrɪnɪ. Soyfne aríá mɪniarɪŋagíá aiwɪ nioni nɪrowárɪnɪŋo nepaxɪŋorɪnɪ. Amɪpɪ omɪ aríá wɪŋápɪ ámá nɪnɪ aríá egíe dánɪ rarɪŋárɪnɪ.” urɪfagɪ aiwɪ ²⁷ ayí majíá nimóniro “Ápo Gorɪxo nání ríá neararɪnɪ?” mɪyaiwɪarɪŋagíá nání ²⁸ Jisaso re urɪŋɪnigɪni, “Soyfne ámá imónɪŋáonɪ íkíáyo nɪyekwɪroárɪpɪrɪ seáyɪ e nɪnɪmɪfeyoarɪná nijfá ‘Ayí orɪnɪ.’ imónɪpɪrɪfárini. Nioni gí dɪŋí tɪnɪ amɪpɪ bɪ yarɪŋámanɪ. Ápo nɪréwapɪyɪŋɪpɪnɪ rarɪŋárɪnɪ. ²⁹ Íníná nioni nɪrowárɪnɪŋo yayí winɪpaxɪpɪnɪ yarɪŋagɪ nání nioni pɪnɪ nɪnɪwiárɪmɪ mɪnú sɪnɪ dɪŋí nɪkɪkayonɪ.” urɪŋɪnigɪni. ³⁰ Xwɪyíá apɪ urarɪná ámá obaxí dɪŋí wɪkwɪrogíawɪxɪnɪ.

Ámá áxɛŋwarí inɪgíáyí nání urɪŋí nánirini.

³¹ Jisaso Judayí omɪ dɪŋí wɪkwɪrófáyo re urɪŋɪnigɪni, “Soyfne gí xwɪyíá rarɪŋápɪ dɪŋí íá nɪxɪrɪrónáyí, nionɪyá gí seaɪpɪsarɪŋá nepaxɪŋíyíne imónɪŋoɪ. ³² Xwɪyíá nepaxɪŋí imónɪŋípɪ nání nijfá nimóniro e nemáná xwɪyíá apɪ dɪŋí íá nɪxɪrɪrɪŋɪpɪmɪ dánɪ áxɛŋwarí minɪgíáyíne imónɪpɪrɪfárini.” urɪfagɪ ³³ wa re urɪgíawɪxɪnɪ, “Negí aríto Ebɪrɪfamoyá fɪwíarɪwɛnɪrɪnɪ. Enɪná dánɪ ámá wayá xɪnáiwanɛnɪŋí nimónɪrane omɪŋí mɪwiiagwaéne, joxɪ aríge nerɪ ‘Áxɛŋwarí

minigfáyfné imónipfrárini.' neararini?" urfagfa ³⁴ Jisaso re uriniginini, "Aga nepa seararini. Ámá fwf yarinf go go fwf xfo yarinfpiyá xináininf nimóniri áxenwarí wini. ³⁵ Ámá xináiwáninf nimóniro ominf wiirigfáyf aninf aniwámi xiáwo tfini nweearigfámani. E neri aí xewaxo íniná aninf e nweearinfriini." nuriri ámá e rówapigfáyf re oyaiwípoyiniri, " 'Seyfné xináíwayfnéninf nimóniro ominf wiirigfáyfné yapí imóniñoi.' rfa neararini?" oyaiwípoyiniri ewayf xwiyfá apí nuriri ³⁶ re uriniginini, "Ayínáni xewaxoni xináíwayfnéninf nimóniro ominf wiirigfáyfné áxenwarí seaininfpi anipá seaimixiyáná aga áxenwarí minigfáyfninf imónipfrárini." nuriri ³⁷ re uriniginini, "Nioni nijfárini. Seyfné arfo Ebirfamoyá fwiárfawéyfnérini. E nimóniro aí seyfné gf xwiyfápi segf xwioxíyo aumaúmí miníf enagi nání nioni nipikiano nání yarino. ³⁸ Nioni ápo tfini niñwearfná siñwf wininápi nání rarinarini. Seyfné eni amípi segf ápo rarinagf arfá wigfápi yarigfárini." uriniginini.

"Segf ápo oborini." urinf nánirini.

³⁹ Awa re urigfawixini, "Negf arfo Ebirfamoriini." urfagfa Jisaso re uriniginini, "Nepa Ebirfamoyá fwiárfawéyfné enánáyf, xfo yagfpa epaxfriini. ⁴⁰ E neri aí nioni xwiyfá nepáni Gorixomi arfá winápi seararínáoni niniipikiano yarino. Soyfné nianiro yarigfápa arfo Ebirfamo wí e menjiginini. ⁴¹ Ayínáni re searfíni, 'Segf ápo yarinfpi yarino.' searfíni." urfagi ayf re urigfawixini, "Negf inókiwa fwf niniro neaxirigfámani. Negf ápo imóniño ná woní Gorixorini." urfagfa ⁴² Jisaso re uriniginini, "Nioni gf dñf tfini biñámani. Gorixo nirowárenapfagi o tñf e pñi niwiárimí biñá enagi nání Gorixo nepa segf ápo enánáyf, soyfné nioni dñf sixf niyipaxfriini. ⁴³ Soyfné nioni xwiyfá rarfná arfá nero aí pí nání nijfá mimónipa yarino? Ayf rípi nánirini. 'Xwiyfá arfá owianeyi.' miseaimónarinagf nání nijfá mimónipa yarino. ⁴⁴ Soyfné niaiwf segf ápo oboyáoyfné enagfa nání xfo wimónarinfpa niaiwfífné eni 'Axípi oyaneyi.' seaimónarinfriini. O eníná dání ámáyo pikíxwirfó yagorini. Nepa bi miripaxf imóniño enagi nání pí pí xwiyfá niriíná yapfni rarino. O yapf rariño imóniri ámá yapf rarigfá niyfá xanóninf imóniri enagi nání gini gíná yapf niriíná sa mfkf xfo imóninfpi tfini xixenr rarinfriini. ⁴⁵ E neri aí nioni nepaxinf imóninfpini seararinagf nání 'Neparini.' niyaiwiro dñf mñkwróarino. ⁴⁶ Soyfné goxi fwf nání xwiyfá nimeáripaxfmani? Oweoí, wí xwiyfá nimeáripaxfmani. E neri aí nioni nepáni seararfná pí nání 'Neparini.' niyaiwiro

dijí mĩnikwíroarĩñoi? ⁴⁷ Ámá Gorixoyáyí xwiýfá xfoyápi arfá wiarĩgífarĩni. Soyíné Gorixoyáoýné mimónĩñagfá nání xwiýfá oyápi arfá mĩniarĩñoi.” urĩñnigĩni.

“Arfo Ebírfamo sini menjána nioni ñweaagárinĩ.” urĩñ nánĩrinĩ.

⁴⁸ Judayí ámináowa omĩ ikayfwf re urĩgíawixĩni, “None joxĩ re nrĩrĩranená, ‘Ámá sipĩ roxiyí Samariayí woxĩrinĩ. Imfó xixéroarĩñĩ roxinĩ.’ nrĩrĩranená xixeni mĩrĩripa réwĩni?” urĩtagfá ⁴⁹ Jisaso re urĩñnigĩni, “Nioni imfó dijí mĩnixixéroarĩninĩ. Gí ápomĩ wé íkwianwíyo uñwirárarĩñagĩ aí soyíné wé íkwianwíyo mĩniñwirárarĩñoi. ⁵⁰ Nioni gí dijí tĩni seáyĩ e imónĩmfánĩrĩ mĩyarĩñagĩ aiwĩ wo nioni nání ‘Seáyĩ e oimónĩni.’ niaiwíoyí soyíné tĩni nioni tĩni neapayonfo ñweani. ⁵¹ Aga nepa seararĩñĩni. Ámá gíyí gíyí xwiýfá nioniyápi nixídĩrĩnáyí, wĩ nĩpepĩrfámani.” urĩtagĩ ⁵² Judayí ámináowa re urĩgíawixĩni, “Joxĩ e rarĩñagĩ nání rĩxa nijfá re imónĩñwĩni, ‘Joxĩ imfó xixéroarĩñĩ woxĩni.’ nijfá e imónĩñwĩni. Arfo Ebírfamo tĩni wfá rókiamoagfáwa tĩni pegífarĩni. E éagfá aí joxĩ re rarĩñĩni, ‘Ámá gíyí gíyí xwiýfá nioniyápi nixídĩrĩnáyí, wĩ nĩpepĩrfámani.’ rarĩñĩni. ⁵³ ‘Joxĩ negí arfo Ebírfamo peñomi seáyĩ e mĩwimónĩñoxĩrinĩ.’ neaimónarĩni. Wfá rókiamoagfáwa enĩ pegífarĩni. Joxĩ gonĩrinĩ yaiwinarĩñĩni?” urĩtagfá ⁵⁴ Jisaso re urĩñnigĩni, “Nĩwanĩñoni seáyĩ e nĩmfeyoánĩrĩnáyí, surfma imónarĩpaxĩrinĩ. Seáyĩ e nĩmfeyoarĩño, ayí gí áporĩni. O nání soyíné ‘Negí Nwíáorĩni.’ rarĩgífarĩni. ⁵⁵ E nrĩro aí xfo nání nepa nijfá mimónĩñoi. E nerĩñĩ aiwĩ nioni nijfárinĩ. ‘O nioni majfárinĩ.’ nrĩrĩnáyí, nioni soyínenĩñĩ yapí rarĩñáoni imónĩpaxĩrinĩ. E nerĩ aí o nioni nepa nijfá nimónĩrĩ nání xwiýfá oyápi xfdarĩñárinĩ. ⁵⁶ Segí arfo Ebírfamo sfá nioniyáyĩ nání ‘Sĩñwf winĩmfárfani?’ nĩyaiwiri nání yayí winĩñnigĩni. Oyĩ, o sĩñwf nĩnanĩrĩ yayí seáyĩmĩ dání winĩñnigĩni.” urĩtagĩ ⁵⁷ Judayí ámináowa re urĩgíawixĩni, “Joxĩ sini xweyañoxi menjyí ‘Arfo Ebírfamomĩ sĩñwf wĩnagáonĩrinĩ.’ rĩrarĩñĩni?” urĩtagfá ⁵⁸ Jisaso re urĩñnigĩni, “Aga nepa seararĩñĩni. Arfo Ebírfamo sini menjána nioni xámĩ ñweaagárinĩ.” urĩtagĩ ⁵⁹ awa “ ‘Gorixoxo tĩni xixeni imónĩñoorfani?’ oniaiwípoyĩnĩrĩ rífa neararĩni?” nĩyaiwiro omĩ sĩñá eanĩro nání sĩñá meáagfá aiwĩ xewanĩño re enĩnigĩni. Yumfĩ nimónĩrĩ añĩ rĩdiyowá yarĩgíiwámĩ dání peyeañnigĩni.

9

Sĩñwf supárinĩ womĩ nanĩ imixĩñĩ nánĩrinĩ.

¹ E nemo nîpurîná wenîñî éyî wîñîñîñîñî. Ámá wo xînáî xîrîñe dánî sîñwî supárîñî néra uño ñweañagî wîñáná ² xegî wiepîsarîñowa enî sîñwî nîwîñîro yarîñî re wigîawixîñî, “Nearéwapîyarîñoxîñî, íwî go enîpîmî dánî xînáî sîñwî supárîñî ro xîrîñîrîñî? Xîo éagî nánîranî, xanîyaú éagî nánîranî?” yarîñî e wíagîa ³ Jisaso re urîñîñîñî, “Ámá ro íwî éagî marîfáî, xanîyaú enî íwî éagî marîfáî, sa omî dánî emîmî Gorîxoyá sîwánîñî inîñî nánî e enjo xîrîñîrîñî. ⁴ Agwî sîñî ikwáwîyîná imónîñîñî emîmî ñîrowárénapîño ‘E éwîñîñî.’ yaiwîarîñîpî éwanîñîñî. Árîwîyîná ámá wo emîmî mepaxî imónîñîñî rîxa añwî e enagî nánî rarîñîñî.” urîñîñîñî. Dîñî re oyaiwîpoyîñîrî, “Xîomî pîkîáná árîwîyîñîñî imónîñîñî.” oyaiwîpoyîñîrî e nurîrî ⁵ ámî re urîñîñîñî, “Nionî xwîfá tîyo ñîñwearîñî ámá ñîñîyî nánî wîfá wókîmîxîñîñî.” nurárîmî ⁶ xwîfáyo reañwî núrîmáná xwîfá tîñî reañwî tîñî yiyî ñîdîrî ámáoyá sîñwîyo xópé ñîwîmáná ⁷ re urîñîñîñî, “Joxî nurî ipî Siroamîyî rîñîñîfáwámî nánî —Yoî mîkî ayî mewárîñîñî nánîrîñî. E rîñîñîfáwámî nánî nurî sîmîmanîyo wayî rónei.” urowárîfagî o nurî sîmîmanîyo wayî ñîrónîmáná re enîñîñîñî. Rîxa sîñwî anîño bîñîñîñî. ⁸ Rîxa sîñwî anîño barîñagî ámá añî xîo tîñî e ñweagîfáyî sîñwî e ñîwîñîro sîñwî supárîño enagî nánî éfî ñîñweámáná aiwá nánî rîxîñî urago barîñagî sîñwî ñîwîñîro re ñîra ugîawixîñî, “Ámá royî e ñîñweámáná aiwá nánî rîxîñî neararîño menîranî?” ñîra warîñá ⁹ wî re ñîra ugîawixîñî, “Ayî orîñî.” ñîra warîñá wî “Oweot, ayî o yapî imónîñîyî worîñî.” ñîra warîñá xewanîño arîkî re urîñîñîñî, “Nionî onîrîñî.” urarîñagî ¹⁰ ayî re urîgîawixîñî, “Joxî arîge nerî dîxî sîñwî oxoáñî?” urîagîa ¹¹ o re urîñîñîñî, “Ámá Jisaso yarîgîo xwîfá bîmî reañwî núrîrî yiyî ñîdîrî gî sîñwîyo xópé ñîñîmáná re ñîrîñoî, ‘Joxî ipî Siroamîwámî nánî nurî wayî rónei.’ ñîrîfagî nionî nurî wayî ñîrónîrîñî re éñî. Sîñwî noxoarî anîñî.” urîfagî ¹² ayî re urîgîawixîñî, “Ámá o ge ñweañî?” urîagîa o “Nionî majîfárîñî.” urîfagî ¹³⁻¹⁴ ámá ayî sîfá Jisaso xwîfápîmî reañwî núrîrî yiyî ñîdîrî omî sîñwî nanî wîmîxîñîyî Sabarîfayî enagî nánî ámá xámî sîñwî supárîgomi Parisiowa tîñî e nánî ñîméra nuro wáráná ¹⁵ Parisiowa enî omî yarîñî re wigîawixîñî, “Joxî arîge nerî sîñwî oxoáñî?” urîagîa o re urîñîñîñî, “O xwîrîñwî bî tîñî gî sîñwîyo xópé ñîáná nionî nurî wayî ñîrónîrîñî sîñwî oxoáñî.” urîfagî ¹⁶ Parisiyî wîa re ñîra ugîawixîñî, “Ámá o Sabarîfá nánî ñwî ikaxî rîñîñîpîmî xopîrárî ñîyayîrî nánî Gorîxo tîñî e dánî bîñomîñî.” ñîra warîñá wîa re ñîra ugîawixîñî, “Ámá

ƒwƒ yarĩŋƒyƒ wo enánáyƒ, arĩge nerĩ emĩmĩ o yarĩŋƒpĩnĩŋƒ imónĩŋƒpĩ epaxĩrĩnĩ?” nĩra nuróná dĩŋƒ xĩxegĩnĩ tĩnĩ nepayoro nánĩ ¹⁷ ámĩ sĩŋwƒ supárágomĩ re urĩgƒawixĩnĩ, “O dĩxƒ sĩŋwƒ roxaóƒ enagĩ nánĩ pĩ ámáoxĩnĩ rarĩŋĩnĩ?” urĩagƒa o re urĩŋĩnĩgĩnĩ, “O Gorĩxoyá wƒá rókiamoarĩŋƒ wo menĩranĩ?” urĩŋĩnĩgĩnĩ.

¹⁸ O xegƒ sĩŋwƒ oxoáƒyƒ nánĩ pĩránĩŋƒ áwanƒ urarĩŋagĩ aiwĩ xámĩ sĩŋwƒ supárágomĩ aiwĩ Judayƒ ámináowa arƒá mĩwipa nero re yaiwigƒawixĩnĩ, “Nepa sĩŋwƒ supárágo ámĩ sĩŋwƒ manĩŋorĩnĩ.” nĩyaiwiro “Ámá sĩŋwƒ oxoáoƒyá xanĩyáú obƒpĩyĩ.” nĩrĩro ayaú rĩxa báná ¹⁹ yarĩŋƒ nĩwiróná re urĩgƒawixĩnĩ, “Niaíwƒ ayagwĩyáoranĩ? Ayagwĩ re rĩrarĩŋĩ, ‘Xĩnái nĩxĩrĩrĩná sĩŋwƒ supárĩŋo xĩrĩŋrĩnĩ.’ rĩrarĩŋĩ? E xĩrĩŋƒ enánáyƒ, arĩge nerĩ agwĩ sĩŋwƒ noxoarĩ anarĩnĩ?” urĩagƒa ²⁰ xanĩyáú re urĩgƒisixĩnĩ, “Ayƒ yegƒ íwo enagĩ nánĩ yayawi nĩjƒárĩnĩ. Xĩnái nĩxĩrĩrĩná sĩŋwƒ supárĩŋƒ enƒyƒ nánĩ enĩ yayawi nĩjƒárĩnĩ. ²¹ E nerĩ aí agwĩ o sĩŋwƒ oxoáƒyƒ nánĩ yayawi majƒárĩnĩ. Sĩŋwƒ supárĩŋƒyƒ woxoáo nánĩ enĩ yayawi majƒárĩnĩ. Xewanĩŋomĩ yarĩŋƒ wĩpoyĩ. Sĩnĩ onomanĩ. Xewanĩŋo nánĩ áwanƒ osearĩnĩ.” urĩgƒisixĩnĩ. ²² Xanĩyáú Judayƒ ámináowa nánĩ wáyƒ winƒagĩ nánĩ e urĩgƒisixĩnĩ. Ayƒ rĩpĩ nánĩrĩnĩ. Judayƒ ámináowa re rĩnárĩgƒá enagĩ nánĩ, “Ámá gĩyƒ gĩyƒ Jisaso nánĩ waropárƒ nero ‘ “O Kiraiso, ámá yeáyƒ neayimĩxemeanƒa nánĩ arƒowayá xwƒá piaxĩyo dánĩ iwiaronƒoyĩ rarĩŋwáorĩnĩ.” neaimónarĩnĩ.’ ránáyƒ, rotú anƒyó dánĩ yoƒ emĩ kwĩrĩmoanƒwárĩnĩ.” ²³ rĩnárĩgƒá enagĩ nánĩ xanĩyáú re urĩgƒisixĩnĩ, “Onomanĩ. Xewanĩŋomĩ yarĩŋƒ wĩpoyĩ.” urĩagƒĩ ²⁴ Parisiowa ámĩ “Sĩŋwƒ supárágo obĩnĩ.” nĩrĩro o rĩxa báná re urĩgƒawixĩnĩ, “Joxĩ Gorĩxomĩnĩ seáyĩ e numƒeyoarĩ waropárƒ ineĩ. Ámá ‘Nanƒ nĩmĩxĩŋoĩ.’ rarĩŋo ƒwƒ yarĩŋƒyƒ wo enagĩ nánĩ none nĩjƒárĩnĩ. Ayĩnánĩ waropárƒ ineĩ.” urĩagƒa ²⁵ o re urĩŋĩnĩgĩnĩ, “O ƒwƒ yarĩŋoranĩ? Nanoranĩ? Nionĩ majƒárĩnĩ. E nerĩ aí rĩpĩ nánĩ nionĩ nĩjƒárĩnĩ. Xámĩ sĩŋwƒ supárágáonĩ aiwĩ agwĩ o níƒpimĩ dánĩ sĩŋwƒ noxoarĩ anĩŋĩnĩ.” urĩagĩ ²⁶ awa re urĩgƒawixĩnĩ, “O pĩ sírĩnĩ? Arĩge nerĩ dĩxƒ sĩŋwƒ roxoáƒrĩnĩ?” urĩagƒa ²⁷ o re urĩŋĩnĩgĩnĩ, “Nionĩ rĩxa áwanƒ searƒagĩ aí arƒá mĩnĩarĩŋoĩ. Arĩge nĩyaiwiro ‘Ámĩ arƒá osianeyĩ.’ nĩrarĩŋoĩ? Soyƒné enĩ rĩxa xegƒ wiepĩsarĩŋƒyƒnĩŋƒ imónanĩro mĩrĩpa rĩyarĩŋoĩ?” urĩagĩ ²⁸ awa ikayƒwƒ numearĩro re urĩgƒawixĩnĩ, “Xewanĩŋoxĩnĩ xegƒ wiepĩsarĩŋƒyƒ woxĩrĩnĩ. None neaiepĩsagƒ Mosesoyáonerĩnĩ. ²⁹ None Mosesomĩ xwĩyƒá Gorĩxo urĩŋrĩpĩ nánĩ nĩjƒá imónĩŋwĩnĩ. E nerĩ aí ámá oyƒ e dāŋorƒanrĩ none majƒárĩnĩ.” urĩagƒa ³⁰ ámá o re urĩŋĩnĩgĩnĩ, “Soyƒné

rariġfápi ududf ninipaxf rariŋoi. Soyfné o biŋe dáni majjá enaġfa aiwi o ġf siŋwá noxaófrini. ³¹ Ámá fwf yariġfáyf Gorixomi rixiŋf uráná arfá miwipa yariŋf enaġf nání nene niġfáriní. E nerí aí ámá go go Gorixomi wéyo numeri xfo wimónariŋfpi nixfdirínáyf, Gorixo ámáomi arfá niwiri xfo rixiŋf urariŋfpi nání arirá wipaxfrini. ³² Aga eníná dáni aí nene arfá wí re miwiŋwáriní, ‘Ámá wo niwiápfnimeari xinái xiriŋe dáni siŋwá supáriní womi siŋwá oxoáiniginí.’ rariŋaġfa arfá miwiŋwáriní.” nuriri ³³ re uriŋiniginí, “Ámá o Gorixo tŋf e dáni mibipa neri siŋwiriyf, xfo yariŋfpi bi epaxf imónimiri éfmani.” urfagi ³⁴ awa mixf re uriġfawixini, “fwf niniriŋfipimi dáni rixiriŋoxini, joxi none rinearéwapiyariŋini?” nurimáná xegf yoí emi kwfrimogfawixini.

Siŋwá supárininif imóniġfáyf nánirini.

³⁵ Jisaso “Ámá siŋwá supáragoyá yoí kwfrimóoi.” rariŋaġfa arfá e niwiri o nání pfa nemi niwimeámáná re uriŋiniginí, “Joxi ámá imóniŋomi diŋf riwkwfronini?” urfagi ³⁶ o re uriŋiniginí, “Ámináoxini, ámá imóniŋo gorini. Nioni diŋf wkwfrómi nání áwanf nirei.” urfagi ³⁷ Jisaso re uriŋiniginí, “Omi joxi rixa siŋwá winiŋfrini.” nuriri siŋáni re uriŋiniginí, “Joxi tni rinariġwfi roni, ayf onirini.” urfagi ³⁸ o re uriŋiniginí, “Ámináoxini, nioni rixa diŋf rikwfronini.” nurimi xfo tŋf e xómiŋf niykwiri yayf wiŋiniginí.

³⁹ Jisaso re riŋiniginí, “Ámá niyoní epayóma nání xwfa tŋyo nání biŋáriní. Ámá siŋwá supáriġfáyfninif imóniŋyf siŋwá anipri imóniro siŋwá anigfáyfninif imóniŋyf siŋwá supáripri imóniro epfá nání biŋáonirini.” rfagi ⁴⁰ Parisi xfo tni aŋwi e rówapigfáwa re uriġfawixini, “None nání eni ‘Siŋwá supáriġfoyinérini.’ rinearariŋini?” urfagfa ⁴¹ Jisaso re uriŋiniginí, “Soyfné siŋwá supáriġfoyiné siŋwiriyf, rfwf ni moariġfápi nání xwiyfá meárinipaxfmani. E neri aí soyfné ‘Siŋwá anihwáonerini.’ niro nání rfwf ni moariġfápi nání xwiyfá meárinipfráriní.

10

Ewayf ikaxf sipisipf awí mearoariŋo nánirini.

¹ “Aga nepa searariŋini. Go go sipisipf xwfná fwiyo mi páwipa neri wí e dáni ogámf neri ni pxiemoánirínáyf, fwf meariŋf wo imónini. fwf xaurápariŋf wo eni imónini. ² E neri aí xwfná fwiyo páwiarino, ayf sipisipf xiáworini. Awí mearoariŋorini. ³ O xwfná róniŋe nání báná fwí e iníná

awí roŋo ówanj́ wíkwíáná xiáwo xeǵ siṕsiṕ nání yó ráná xiáwoyá manj́ arfá n̄wirí ux́dáná n̄méra n̄peyearí ⁴ ríxa xfoyá n̄n̄í b̄faríwám̄n̄í enáná o xám̄í umearíná siṕsiṕýf́ xiáwoyá manj́ um̄iñ̄nar̄iñj́ enagí nání núm̄í wariǵfár̄n̄í. ⁵ Xejẃf́ wom̄í wí núm̄í ux́d̄p̄f̄r̄m̄éoi. Manj́ áamá xejẃf́ woyá um̄iñ̄nar̄iñagí n̄w̄in̄ro nání núm̄í mux́d̄pa nero éf́ up̄f̄ráoi.” ur̄iñ̄niḡn̄í. ⁶ Jisaso ewaýf́ xw̄iýf́á ap̄í ur̄f̄agí aiw̄í xfo ap̄í nání n̄j̄f́á oimón̄f̄poȳn̄r̄í uréwap̄iyim̄n̄r̄í yar̄iñ̄f̄p̄í nání n̄j̄f́á mimón̄ḡfawix̄n̄í.

“Siṕsiṕf́ pírán̄iñj́ awí mearoar̄iñáon̄í nion̄r̄n̄í.” ur̄iñ̄f́ nán̄r̄n̄í.

⁷ O aýf́ n̄j̄f́á mimón̄pa yar̄iñagíf́a nání ám̄í ewaýf́ xw̄iýf́á re ur̄iñ̄niḡn̄í, “Aga nepa searar̄iñ̄n̄í. Nion̄í siṕsiṕf́ xw̄f́n̄á f̄w̄in̄iñj́ imón̄iñáon̄r̄n̄í. ⁸ Nion̄í sin̄í m̄ib̄ipa enáná biǵf́á ḡiýf́ ḡiýf́ f̄w̄f́ mear̄iḡf̄áȳf̄n̄iñj́ imón̄iñoi. f̄w̄f́ xaurápar̄iḡf̄áȳf̄n̄iñj́ en̄í imón̄iñoi. E ner̄í aí siṕsiṕýf́ wiǵf́ manj́ arfá m̄iwiǵfár̄n̄í. ⁹ Nion̄í nīwan̄iñon̄í f̄w̄in̄iñj́ imón̄iñáon̄r̄n̄í. Ḡiýf́ ḡiýf́ nion̄iyáyóm̄n̄í f̄wiapáná yeáýf́ uyim̄ixemeám̄fár̄n̄í. Ará w̄iwákwín̄f́ ep̄f̄r̄f́a nání f̄wiap̄ro peyearo nero ep̄f̄r̄fár̄n̄í. ¹⁰ f̄w̄f́ mear̄iño siṕsiṕf̄yo p̄ip̄í wim̄n̄r̄í bar̄iñf̄man̄í. f̄w̄f́ xauráp̄r̄í p̄ip̄íkím̄f́ er̄í xw̄f̄f́á ik̄xer̄í wim̄n̄r̄í bar̄iñagí aiw̄í xewan̄iñon̄í r̄ip̄í wim̄n̄r̄í b̄iñár̄n̄í. Ewárán̄iñj́ éf̄r̄ix̄n̄r̄í d̄iñj́ n̄iȳm̄iñj́ imón̄iñf̄p̄í s̄ix̄f́ umímóm̄n̄r̄í b̄iñáon̄r̄n̄í. ¹¹ Siṕsiṕf́ nání pírán̄iñj́ awí mearoar̄iñáon̄í, aýf́ nion̄r̄n̄í. Siṕsiṕf́ nání awí pírán̄iñj́ mearoar̄iñáon̄í siṕsiṕf́ ar̄r̄á wim̄n̄r̄í ner̄f́n̄á ‘Nion̄í n̄p̄íkíaná aýf́ anan̄r̄n̄í.’ yaiwiar̄iñár̄n̄í. ¹² N̄igw̄f́ meám̄n̄r̄í awí mearoar̄iñj́ wo —O siṕsiṕf́ xiáwo nimón̄r̄í pírán̄iñj́ awí mearoar̄iño mar̄f́ái, o s̄f̄w̄í saýf́ siṕsiṕf́ roanim̄n̄r̄í bar̄iñagí n̄w̄in̄r̄f́n̄á siṕsiṕf́ p̄f̄n̄í n̄wiár̄m̄í éf́ úáná s̄f̄w̄í saýf́ r̄iróm̄f́ er̄í x̄d̄f̄x̄d̄owár̄f́ er̄í yar̄iñ̄f̄r̄n̄í. ¹³ O sa n̄igw̄f́ nání meám̄n̄r̄í yar̄iño enagí nání siṕsiṕf́ nání nepa d̄iñj́ moar̄iñf̄man̄í.” nur̄r̄í ¹⁴⁻¹⁵ re ur̄iñ̄niḡn̄í, “Siṕsiṕf́ pírán̄iñj́ awí mearoar̄iñáon̄í, aýf́ nion̄r̄n̄í. Ápo t̄f̄n̄í nion̄í t̄f̄n̄í x̄ixe mí óm̄ix̄inar̄igw̄f̄ipa nion̄í t̄f̄n̄í siṕsiṕf́ nion̄iyáýf́ t̄f̄n̄í en̄í x̄ixe mí óm̄ix̄inar̄iñwár̄n̄í. ‘Nion̄í ḡf́ siṕsiṕf́ imón̄iñf̄yo ar̄r̄á wim̄n̄r̄í nání nupeir̄f́n̄á aýf́ anan̄r̄n̄í.’ yaiwiar̄iñáon̄r̄n̄í.” nur̄r̄í ¹⁶ re ur̄iñ̄niḡn̄í, “Nion̄í siṕsiṕf́ ám̄í wí —Siṕsiṕf́ xw̄f́n̄á t̄f̄yo d̄ánj́ imón̄iñf̄ýf́ mar̄f́ái, ám̄í wí en̄í t̄ñáon̄r̄n̄í. Aýf́ wí an̄iñj́ e xe ñweáf̄r̄ix̄n̄r̄í s̄iñw̄f́ w̄in̄ipax̄f́ mimón̄iñ̄n̄í. Ayo en̄í w̄in̄iýf́ t̄ñj́ e awí neaár̄f̄m̄iḡn̄í. Aýf́ ḡf́ manj́ arfá n̄niro xw̄f́n̄á t̄f̄yo d̄ánj́f̄ýf́ t̄f̄n̄í nawín̄í imón̄iñro awí mearoar̄iñj́ ná won̄í axon̄í t̄ñj́ imón̄iñro ep̄f̄r̄fár̄n̄í. ¹⁷ Ám̄í s̄iñj́ nimón̄r̄í wiáp̄f̄n̄imeám̄f́a

nání sipísipíyo arírá wimíníri neríná ‘Nioní níperíná ayí ananíríní.’ yaiwiaríhagí nání ápo díní síxí níyini.¹⁸ Nioní áamá xe onípíkípoyníri síhíwí míwínípa nerínáyí, wí nínípkípaxímaní. Xe onípíkípoyníri síhíwí wínaríháyí gíyí marfáá, níwaníhonoríní. Peri ámí wiápínímearí emífa nání ení síxí eáníhípí tñáoníríní. Gí ápo o e éwínígíníri sekaxí nírihí éagí nání apí e epaxoníríní.” uríhínigíní.

¹⁹ Judayí ámináowa Jisaso e raríhagí arfá níwiro nání díní xíxegíní tñí nepayoro bí bí níriníroná²⁰ wífa obaxowa re níra ugíawixíní “Imfó díní uxíxéoaríhagí nání xóxwí nerí raríní. Pí nání arfá wiaríhóí?” níra warfá²¹ wífa re níra ugíawixíní, “Xwíyífa o raríhípí ímfó xíxéoaríhí wo yapí mírínaríní. ‘Ámá ímfó díní xíxéoaríhíyí ámá síhíwí supárigfáyo síhíwí woxoapaxí ímóníhóí.’ ríseaimónaríní? Oweoi.” níra ugíawixíní.

Jisasomí ríwí umogfá náníríní.

²² Sfá Judayí eníná émáyí wa aní rídíyowá yarígíwámí xórórí nero xwírífa íkíxegfá enagí nání ámí píráníhí ímíxáragfápi sfá apí nání díní winíní nání awí neáníro yayí yayarígífápi ímóníháná²³ —Ayí iniá earí ímíhí rírí yaríhínáríní. Íná Jisaso aní rídíyowá yarígíwámí nípáwirí aní wíámfó wígí eníhání míxí ináyí Soromono nání ríníhípímí emearfá²⁴ Judayí ámináowa níwímearo míní míní xapíxapí numero re urígíawixíní, “Gíná jíwaníhóxi nání xe níjfa oímónípoyníri nírarífaríní? Aníhí yumí níairíaraní? Joxí Kiraisoxí, ámá yeáyí neayímíxemearífa nání aríowayá xwífa píaxíyo dání íwíaroníoyí raríhíwáoxí enánáyí, síhání áwaní níaríní.” uríagfá²⁵ Jisaso awamí re uríhínigíní, “Nioní ríxa áwaní searíagí aiwí soyíné ‘Nepa níararíní.’ níyaiwiro díní míníkwíroaríhóí. Emímí gí ápo e éwínígíníri nírihí nioní yaríhápí síhání áwaní ayí oríníhíhí searíhagí aí²⁶ soyíné gí sipísipíyíféníhí mímónípa nerí nání nioní díní míníkwíroaríhóí.²⁷ Sipísipí nioníyáyí gí maní arfá níniro níxídarígífaríní. Nioní ayo mí níwómíxírí²⁸ díní aníhí íníná níweapírfá nání míní wiaríhagí nání wí aníhípírfá meníní. Sipísipí nioníyáyí níníwéú tñí ífa xíríhagí nání ámá gíyí nírápírfáfaríní?²⁹ Gí ápo sipísipíyí níapíhíríní. O ámá níyoní seáyí e wímóníhagí nání nioníyá gí ímóníhíyí ápo níníwéfí tñí ení ífa xíríhagí nání ámá gíyí urápírfáfaríní?³⁰ Nioní tñí ápo tñí axowawíríní.” uríagí³¹ Judayí ámináowa xámí yaníro egfápa síhí tñí Jisasomí opíkianeyíníro mearíhagífa³² Jisaso re uríhínigíní, “Nioní emímí ápo e éwínígíníri nírihípí obaxí seaiwapiyíaríní. Gímíní gípi seaiwapiyíapí

ero Gorixomi xewaxoni yayí seáyí e dání nimeaniri ero epírfá nání simixí api wímeanirini.” uriniginini. ⁵ Jisaso Mataími tñni xinaninimi tñni ípaúmi xexirímeáo Rasarasomi tñni ayo dñjí sixí nuyiri aiwi ⁶ “Rasaraso simixí yarini.” uríagí aríá níwiríná ámi sía wíyaú xfo ñweañe ñweañiginini. ⁷ E nñweañísáná xegí wiepísarñowamí re uriniginini, “Ámi Judia píropenísíyo nání owaneyi.” uríagi ⁸ wiepísarñowa re urígíawixini, “Nearéwapíyarñoxini, ayí xámi síñá tñni ripíkianiri egíe nání ámi numiniri rñneararñini?” uríagí xfo ikwáwíyíniní imóninagí nání ⁹ ewayí xwíyíá re uriniginini, “Sogwí fwiapíe dání wée nání awá wé wúkaú síkwí waú tñjirini. Ámá ikwáwíyíná añj neríná ná eánarígíamani. Xwíá tíyo wíá ókinagí nání síñwí píraniní níwínaxída nuro nání ná eánarígíamani. ¹⁰ E neri aí amá áríwíyimi añj neríná ná eánarígíarini. Síñwí níwíga upíri wíá mókinagí nání ná eánarígíarini.” nuriri ayí re oyaiwípoyiniri “Gorixo wimónarínipí níxídiríná ayí ikwáwíyíná añj nemerínániní ríá imónini?” oyaiwípoyiniri ¹¹ e nurimáná awamí re uriniginini, “Negí níkumíxiniri emearñwáo Rasaraso simixí neri sá weni. E neri aí nioni saiwiarí wimíniri warinini.” uríagi ¹² wiepísarñowa re urígíawixini, “Ámináoxini, sa sání níweríná anani naní imóniníñoi.” nuriro ¹³ awa “Rasaraso sa sá weñagí nání ríá neararini?” níyaiwiro e uríagí aí Rasaraso ríxa péf nání ínimi nuriri nání ¹⁴ ámi nípíkwini síñáni áwaní re uriniginini, “Rasaraso ríxa píyirini. ¹⁵ E neri aí soyíné síñwí wínipírfipi nání yayí ninarini. O simixí yaríná nioni xfo tñni mñweáá enagí nání soyíné nioni emfápi síñwí nñnaniróná dñj níkwíropíri nání yayí ninarini. O tñj e nání owaneyi.” uríagi ¹⁶ Tomaso —O xegí yoí ámi bí Didimasoyí rarígíorini. O xfo tñni wiepísaríní wíamí re uriniginini, “O tñni nawíni peaníwá nání none ení owaneyi.” uriniginini.

¹⁷ Jisaso Rasarasoyá añj tñj e nání añwi e níbiríná aríá re winiginini, “O ríxa níperi xwáripáyo tígíamí enána sía wíyaú wíyaú pwéfirini.” aríá e winiginini. ¹⁸ Añj Rasarasoyá Betaniyí rññe Jerusaremí dání aíwímimani. Sa kiromita waú wo imóninirini. ¹⁹ Ayínáni Judia píropenísíyo dñj obaxí wí xexirímeáo Rasaraso péf nání Mataími tñni Mariaími tñni ípaúmi ogañj wianiro nání níbñro ípaú tñni ñweañáná ²⁰ Mataí “Jisaso barini.” rñnarínagí aríá níwiri óf e wirímiaumíniri nuri xinaniní Mariaí siní añíyo ñweañáná ²¹ í Jisasomi re urémeaniginini, “Ámináoxini, joxí re nñwearí síñwiríyí, gí nírixímeáo nípémíniri enímani. ²² E neri aí níini re nípímónarini,

‘Gorixomi pí pí nání yariñí wíyí agwí aí ananí xixeni siinñoi.’ nipiñonariñí.” urfagi²³ Jisaso re urñinigiñí, “Dixí ririxímeáo ámi niwiápiñimeañoi.” urfagi²⁴ Mataí re urñinigiñí, “O sía yopariyi áamá nñí niwiápiñimearoná o ení wiápiñimeañapi nání niñí nijfariñí.” urfagi²⁵ Jisaso re urñinigiñí, “Áamá piyí egíayí ámi niwiápiñimearo sñí epíri nání dñí sixí umímoariñáyí, ayí nioniriñí. Nioni dñí níkwírófá giyí giyí nipero aí ámi sñí upírfariñí. ²⁶ Áamá sñí nero dñí níkwírófá giyí giyí wí anñipírfá meníni. Jíxi dñí nñíkwírori ‘O nepa ría nírariñí?’ rñiaiwariñíni?” urfagi²⁷ í re urñinigiñí, “Oyi, Ámináoxini, niñí joxí dñí níkwírori re siaiwariñíni, ‘Kiraisoxi, niaíwí Gorixoyáoxirfani? Enína dani re rigíoxirfani, ‘Aríowayá xwíá piaxíyo dani áamá wo yeayí neayimixemeanía nani iwiaronfariñí.’ rigíoxirfani?’ siaiwariñíni.” urñinigiñí.

²⁸ E nurimí nuri xñanñí Mariaími “Eini.” nuriri yumí re urñinigiñí, “Nearéwapiyariño nírémónapiri jíxi nani ‘Obini.’ rariñí.” urfagi²⁹ í aría e niwirína aññí niwiápiñimeámi Jisaso tñí e nani uñinigiñí. ³⁰ Jisaso sini añí e nírémonapí sini Mataí tñí órorí iníe ñweañaná ³¹ Judayí añíyo Mariaí tñí nawíni niñweámána ogañí wiarigíayí í aññí niwiápiñimeámi peyeaagi niwiniro xexirímeáoyá xwáripáyo ámixía eminiri nani wariniri númi úagía ³² Mariaí Jisaso roñe níremori niwiniirína xíoyá síkwí tñí e nípiñinimeari re urñinigiñí, “Ámináoxini, joxí re niñweari sñiwiriyí, gí nírixímeáo péminiri enímani.” urfagi³³ Jisaso í ámixía yariñagi niwiniiri Judayí í tñí barigíayí ení ámixía yariñagía niwiniiri wá niwuniri xwioxíyo dani dñí ría uxeariñagi ³⁴ re urñinigiñí, “Seyíne omí ge tigíawixini?” urfagi re urigíawixini, “Ámináoxini, nibiri sñiwí wíneí.” urfagía ³⁵ Jisaso ení ñwí eañinigiñí. ³⁶ Ñwí eáagi Judayí sñiwí e niwiniro re rigíawixini, “Omí aga dñí sixí uyiño enagi nani ría eariñí?” rariñá ³⁷ wí re rigíawixini, “Áamá royí sñiwí supariñomi sñiwí miwoxoapa enírani? Rasaraso sini sñí eními nibiri sñiwiriyí, piyí mepa oeniri sñí imiximiri mepa epaxirfani?” rigíawixini.

Jisaso Rasaraso piyomi sñí imixiñí naniiriñí.

³⁸ Jisaso ámi wá bí niwunirína oyá xwáripá —Awá sñá óyi enagi nani sñá wo píroarinñíwariñí. Awá tñí e níremori ³⁹ re rñinigiñí, “Sñá ro riwómopoyí.” urána peñomi xexirímeái Mataí re urñinigiñí, “Ámináoxini, nene omí tñwaé dani sía wíyau wíyau ríxa óriñí enagi nani ríxa

piyanj neaeanijoi.” urfagi ⁴⁰ Jisaso re uriniginini, “Nioni re miriripa reanigini, ‘Jixi dij nnikwrororanyf, enj eaninj Gorixoyapi sijnwfi winirfini.’ miriripa reanigini?” urfagi ⁴¹ wa sija emi riwomooana Jisaso anjnami sijnwfi nananiri re riniginini, “Apoxini, Rasaraso nani rixinj wuriyipi arfa niagi nani yayi siarinjini. ⁴² Nioni rixinj rirananyf, joxi inina arfa niarinjagi nani nioni nijfa aiwi oxfi apixi re rogfá ti dij nnikwroro ‘Gorixo uowarenapijorani?’ oniaiwi poyiniri rirarinjini.” nirimana re enjiginini. ⁴³ Enj tni niri raiwa re riniginini, “Rasarase, fwiapei.” rana ⁴⁴ re enjiginini. Pejo fwiapiniginini. Pejo fwiapaná irikwfi wi weyo tni sikwifo tni xopixopfi roniri rapirapfi wu tni mififo xopixopfi roniri enjagi nani Jisaso re uriniginini, “Xopixopfi ronifififikiwfkweami niwiro warfipoyi.” uriniginini.

Judayf aminaoowa “Jisasomi opikianeyi.” rinarigfa nanirini.

⁴⁵ Judayf obaxfi wi Mariai tnf e nani bfiyf Jisaso e eagi niwiniro omi dijfi wikwifroagfa aiwi ⁴⁶ wi Parisiowa tnf e nani nuro Jisaso efp nani awanj urfagfa nani ⁴⁷ Apaxpaninj imonigfa xweowa tni Parisiowa tni Jisaso nani xwiffa imixaniro nani Judayf mebaowami awi neaariro re nriaga ugfa wixini, “Ama oyfi emimfi ayá wi yarinjagi nani arire yanifwarini?” nira nurina ⁴⁸ re rinigfawixini, “None o xegfi yarinjipi xe aninj nera ouniri sijnwfi niwinariranyf, ama nini omi dijfi niwikwroro nerona Romi danjifo —Ama Romiyfi rinigfayf Judayf simanjfifoninj inimi wurinifayfiri. ‘Ama ayo mixfi oxfdowaraneyi.’ rarina ayfi nibiro negfi anj ridiyowa yarinwaiwa pipinamfi ero negfi amayo eni xwirfa ikixero efririxiniri nani ari yanifwarani?” rinarina ⁴⁹ wigfif wo, Kaiapasoyi riniho —O xwiogwi omi dani apaxpaninj imonigfawami seayfi e wimonijorini. O niwifinimeari mixfi nuriri re uriniginini, “Soyine aga nijfa bi mimonigfifinerini. ⁵⁰ Ripi nani eni dijfi nejpiero mmoarinjoi, ‘Negfi ama nini pefrixiniri ayfi rfinjfi meaniri efpfi nani ama na woni rfinjfi api nimeari nipiranyf, negfi dijifo dani nanirini.’ mmoarinjoi.” uriniginini. ⁵¹ O rinjipi xegfi dijifo dani miriniginini. O xwiogwi omi dani apaxpaninj imonigfawami seayfi e wimonijho enjagi nani wfa nirokiamori reninj riniginini, “Jisaso negfi Judayo arira niwirina upeinijoi. ⁵² Negfi Judayf nanini marfi, Gorixoyá niaiwfi imonigfa ami gimifweagfayfi eni ama axifininj imonipirfa nani upeinijoi.” eninj rfiagi nani ⁵³ sfa ayimi dani xfomi pikianiro nani mekaxfi nira ugfa wixini.

⁵⁴ Jisaso xƒomi pikianiro mekaxƒ nira warinagƒa nani Judayƒ tƒnƒ e ami sƒnaniƒe memepa nerƒ ama dƒnƒ meanƒ tƒnƒmƒni omƒnƒ tƒnƒ e nani nurƒ anƒ onimiƒa bi Ipƒremiyƒ rinƒnƒƒpimi xegƒ wiepƒsarƒnƒowa tƒni nawini ƒweanana ⁵⁵ sƒa Anƒnajo Neamuroagoƒ rinƒnƒƒyi anwi e imonƒnagƒi nani ama obaxƒ sƒa ayi sƒni mimonƒpa enana Judayƒ wigƒ yarƒgƒapa Gorixo oneamimƒniri igƒa eananro nani wigƒ omƒnƒ tƒnƒmƒni pƒni niwiarimi Jerusaremio nani nuro ⁵⁶ e dani Jisaso nani pƒa nemero anƒ ridƒyowa yarƒgƒiwaya akiƒayo inriwamini eƒ nromeronƒa re nriƒga ugƒawixini, “O aiwa rƒpi nani wi mibƒpa epaxƒrini.’ riseaimonarini?” nriƒga ugƒawixini. ⁵⁷ Apaxƒpanƒnƒ imonƒgƒa xweowa tƒni Parisiowa tƒni Jisasomƒ ƒa oxiraneyinrona re rinarƒgƒa enagƒi nani “Jisaso ge ge ƒweanagƒi ama go go niwinirina nibiro awanƒ nearƒrƒixini.” rinarƒgƒa enagƒi nani e nriƒga ugƒawixini.

12

Marial werixƒ nanƒ bi Jisasomi sikwƒyo iwayimonƒ naniƒni.

¹ Jisaso sƒa Anƒnajo Neamuroagoƒ rinƒnƒƒyi imonƒnfa nani sƒa we wƒumi dƒnƒ wo sƒni enana o anƒ Betaniyƒ rinƒne Rasaraso, ami sƒnƒ imixƒnƒo ƒweanƒpimƒ nani nurƒ ƒweanana ² ama anƒ apimƒ dƒnƒ wi aiwa Jisaso nani rƒa niyearo Matai aiwa nixeri yanƒ niwia warina Rasaraso ama Jisaso tƒni aiwa narƒgƒayƒ tƒni nawini niƒweamanana aiwa narina re eniniginƒi. ³ Marial werixƒ awiaxƒ nigwƒ xwe ronƒ wa —Sixƒ wƒxau enana xegƒ sanƒ kiro wo imonƒpaxƒwarini. Awaniƒmeari Jisasomi sikwƒ sosƒayo niwayimomanana xegƒ dƒa tƒni kwikwƒrimƒ yarina xegƒ sinadinƒ ama aniwami ƒweagƒayo niyonƒ wearƒagƒi ai ⁴ Isikarioti dƒnƒ Judaso — O wiepƒsarƒnƒowa eni worini. Jisaso nani miyƒ wurimƒanri imonƒnƒo, ayƒ orini. O niwiapƒnƒmeari re rininiginƒi, ⁵ “Pi nani werixƒ dƒnƒ nanƒ eanriƒ awa amayo K300.00 nani bƒ nerane nigwƒ meawapi ama uyipeayƒyo arira wiani nani mƒni miwipa rewini?” rininiginƒi. ⁶ O uyipeayƒyo dƒnƒ sipi niwiri nani e murƒfwƒ mearinƒorini. Ayinani nigwƒ wowyƒ o ƒa nixiriri nani nigwƒ wa tƒapi bi fwƒ mearinƒo enagƒi nani e rƒagƒi ⁷ Jisaso re rininiginƒi, “I niarinƒipi xe owinri sƒnƒwƒ winƒpoyi. Sƒa nioni nitipƒrƒayimi e nani xe oxirini. ⁸ Ama uyipeayƒ sini seyne tƒni aninƒ ƒweapƒrƒa enagƒi nani ayo ginƒ gina ‘Arira owianeyi.’ niseaimonirinaƒyƒ, anani arira wipaxƒrini. E nerƒ aiwi nioni seyne tƒni nawini aninƒ re ƒweamanana menagƒi nani searininƒi.” urinigininƒi.

Apaxfpánijf imónigfá xwéowa “Rasarasomi eni pikíwanigini.” rinigfá nánirini.

⁹ Judayf obaxf “Jisaso anj apimi nweani.” rinarinagfa arfa nwirowo Jisasomini sinwf winanrowo marfai, Rasaraso, sinj imixinomni eni winanrowo bafafa aiwi ¹⁰ Apaxfpánijf imónigfá xwéowa xwiyfá nimixirowo “Rasarasomi eni pikíwanigini.” rinigfawixini. ¹¹ Jisaso Rasaraso piyomni sinj imixinj enagi nani Judayf obaxf wigf amináowa tfáminni pini nwiárimni nuro Jisasomi dinj wikwíroarinagfa sinwf nwinrowo nani e nirinrowo mekaxf megfawixini.

Jisaso Jerusaremio niremorfna mixf inayf rémoarigfapa rémojf nánirini.

¹² Ámá obaxf aiwá sfá Anfnajo Neamúroagoi riniñfyi nani imixarigfapi nani Jerusaremio eptroyf egfáyf sá wegfa wíapi tñni arfa re wigfawixini, “Jisaso Jerusaremio re nani barini.” arfa e nwirowo ¹³ iriminj eaarigfáyf wí nidoro o tñni of e ororf inanrowo nani nimeami nuróna apf re nira ugfawixini, “Gorixomni seayf e oumeaneyf. Ámá Gorixowarénapiñf royf oyá dinj tñni seayf e oimónini. O mixf inayf Isirerene negorini.” O tñni of e ororf inanrowo apf e nira warfna ¹⁴⁻¹⁵ Jisaso Bikwíyo re nirinri eánijpi tñni xixeni eninigin, “Saionni —Jerusaremni nani dfwf yof bi Saionirini. Apimi nweayfne sinwf winfpoi. Segf mixf inayo dogi sipikfyo ninweámána iwo barinagf nani amipi wí nani wáyf mepani.” nirinri eánijpi tñni xixeni o dogi sipikf wo nimeari seayf e nixenweari nimeami binigin. E éagi aiwi ¹⁶ axináyf wiepisarñowa xfo yariniñpi nani “Ayf nani rfa yarini?” miyaiwí majfa nera núfasána Jisaso rixa nikinri nwiápnimeami anfnami nani nipeyimána enána xfo nani e nirinri eánijpi nani dinj winri amá ayf xfomi seayf e numero wigfapi nani eni dinj winri egfawixini.

¹⁷ Ámá Jisaso Rasaraso xwaripáyo wenána “fwiapei.” nurri sinj imixarfna xfo tñni e ninwearo sinwf winarogfáyf o épi nani repyf nwiéra emearinagfa nani ¹⁸ amá eptroyf egfáyf emimf xfo enj api nani repyf nera warinagfa arfa wífa enagf nani o tñni of e ororf inanrowo nani ugfawixini.

¹⁹ Ayinani Parisiowa re rinigfawixini, “Sinwf winfpoi. Ámá obaxf tñni barinagfa nani none o nani rinárfwapi arige yanfwini? Sinwf winfpoi. Ox f apixf sfwi niaiwf tñni omi rixa númi barinow.” rinigfawixini.

Émayf wí Jisasomni sinwf winanrowo egfa nánirini.

²⁰ Ámá sfá aiwá api imixarigfapimi Gorixomni seayf e umeanrowo nani úfáyf wí amá Girikiyf riniñfyirini.

21 Ayí Piripomi —O wiep̄sar̄iḡowa wo aḡ Bet̄isaida r̄in̄iḡ Gariri p̄ropen̄s̄yo ikw̄rón̄iḡp̄imi d̄aḡor̄ini. Ayí om̄i n̄iwímearo r̄ix̄iḡ re ur̄iḡfawix̄ini, “Rárox̄ini, ‘Jisasom̄i s̄iḡw̄f ow̄inaneyi.’ neaimón̄ar̄ini.” ur̄iḡaḡa 22 Piripo nur̄i xex̄ir̄meáo Ad̄ruom̄ áwan̄i nur̄im̄i awaú nuri Jisasom̄i áwan̄i ur̄iḡaḡi 23 Jisaso áma ayo re ur̄in̄iḡin̄iḡini, “Áma imón̄iḡáon̄i seáȳi e nimón̄ir̄i ik̄fn̄im̄fa n̄áni r̄ixa aḡw̄i ayor̄ini.” nur̄in̄ir̄i 24 ewaȳi xw̄iȳfa bi x̄fo pen̄fápi n̄áni re ur̄in̄iḡin̄i, “Aga nepa searar̄in̄i. Wit̄i siȳ wo ur̄f ner̄i xw̄fayo m̄ipiéropa ner̄in̄áȳi, xeḡf̄pi ropax̄ir̄ini. Ur̄f ner̄i xw̄fayo n̄ipiéror̄in̄áȳi, ná obax̄f wepax̄ir̄ini. 25 Áma xewan̄iḡo n̄an̄ini ayá r̄im̄ix̄in̄f̄f̄ go go an̄in̄im̄ix̄in̄in̄f̄ar̄ini. Áma xewan̄iḡo n̄an̄ini ayá m̄ir̄im̄ix̄in̄f̄f̄ áma w̄iyo n̄an̄i en̄i ayá ur̄im̄ix̄in̄f̄f̄ go go man̄n̄im̄ix̄in̄f̄f̄ d̄iḡf̄ n̄iȳim̄iḡf̄ imón̄iḡf̄pi t̄f̄ḡo imón̄in̄f̄ar̄ini. 26 Áma ‘Jisaso wimón̄ar̄iḡf̄pi éim̄iḡin̄i.’ yaiwiar̄iḡf̄ go go nion̄i n̄ix̄d̄f̄w̄in̄iḡin̄i. Nion̄i am̄i ḡim̄i ḡweáám̄i ‘Jisaso wimón̄ar̄iḡf̄pi éim̄iḡin̄i.’ yaiw̄if̄ go go x̄fo en̄i e ḡwean̄f̄ar̄ini. Áma nion̄i e éir̄ix̄in̄ir̄i nimón̄ar̄iḡf̄pi yar̄iḡf̄ gom̄i gom̄i ápo wé ikw̄ian̄w̄f̄yo uḡwir̄ar̄in̄f̄ar̄ini.

Jisaso x̄fom̄i p̄ikip̄r̄f̄ap̄i n̄áni ur̄iḡf̄ n̄an̄ir̄ini.

27 “Aḡw̄i r̄iná r̄ixa d̄iḡf̄ r̄f̄a n̄ixear̄iḡaḡi ápom̄i p̄ioi ur̄im̄f̄ini? ‘Ápox̄ini, xean̄iḡf̄ nion̄i n̄imean̄f̄pi “M̄iwímeapa oeni.” osimón̄ini.’ ur̄im̄in̄iréini? Oweoi, r̄iná ap̄i on̄imean̄ir̄i n̄áni biḡá en̄aḡi n̄áni w̄i e ur̄im̄iméini. 28 ‘Ápox̄ini, d̄ix̄f̄ yoḡ seáȳi e im̄ix̄ir̄i en̄f̄ s̄ix̄f̄ eán̄iḡf̄ jox̄iȳap̄i ámayo s̄iwá wir̄i éir̄ix̄in̄i.’ r̄irar̄in̄i.” r̄aná re en̄in̄iḡin̄i. Aḡf̄nam̄i d̄áni xw̄iȳfa bi re r̄inénap̄iḡin̄iḡini, “Nion̄i em̄im̄f̄ jox̄i n̄iw̄wap̄iyir̄iḡf̄p̄imi d̄áni ḡf̄ yoḡ r̄ixa seáȳi e nim̄ix̄ir̄i ḡf̄ en̄f̄ s̄ix̄f̄ eán̄iḡf̄pi s̄iwá n̄iwiri aiw̄i am̄i bi t̄f̄ni s̄iwá wim̄f̄ini.” r̄inénap̄iḡin̄iḡini. 29 Xw̄iȳfa e r̄inénap̄f̄aḡi áma e ep̄roȳf̄ nero rówap̄iḡf̄aȳf̄ ar̄f̄a e n̄iwiro n̄áni w̄i “Sa ak̄ir̄iw̄f̄ rar̄ini.” rar̄iná w̄i “Aḡf̄naj̄f̄ wo x̄fom̄i ur̄iḡoi.” rar̄iná 30 Jisaso aȳf̄ e r̄inar̄iḡaḡf̄a ar̄f̄a n̄iwiri re ur̄in̄iḡin̄i, “Man̄f̄ apá nion̄i n̄áni m̄ir̄inénap̄iḡoi. Seȳné d̄iḡf̄ mop̄ir̄i n̄áni r̄inénap̄iḡoi. 31 Gor̄ixo áma xw̄f̄a t̄f̄yo d̄aḡf̄yo xw̄iȳfa umeár̄ini r̄ixa aḡw̄i ayor̄ini. Xw̄f̄a r̄ir̄im̄i meḡweaḡo —O obor̄ini. Om̄i xop̄ir̄ar̄f̄ win̄i en̄i aḡw̄i ayor̄ini. 32 Niw̄an̄iḡon̄i xw̄f̄ám̄i d̄áni seáȳi e n̄im̄f̄eyoááná nion̄iyá d̄iḡf̄yo d̄áni áma n̄f̄ni nion̄i t̄f̄ám̄ini bip̄r̄f̄ar̄ini.” nur̄ir̄i 33 xewan̄iḡom̄i ik̄f̄ayo n̄iyekw̄iroár̄ir̄iná pen̄f̄ap̄i n̄áni d̄iḡf̄ om̄ópoȳin̄ir̄i e ur̄iḡaḡi 34 áma e ep̄roȳf̄ eḡf̄aȳf̄ re ur̄iḡf̄awix̄ini, “Neḡf̄ ḡw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iḡf̄yo d̄áni ‘Kiraiso, áma yeáȳf̄ neayim̄ix̄emeanf̄a n̄áni ar̄f̄owayá xw̄f̄a piax̄f̄yo d̄áni iwiaron̄f̄oȳf̄ rar̄iḡwáo, an̄iḡf̄

íniná ηweanfárini.’ riniηagi arfá winwá ηjagi nání joxi arige neri ‘Ámá imóniηomi nipi ki ro ikfáyo niηwirá riro seáyí e umfeyoapfrfárini.’ nearariηini? Ámá imóniηoyf gorini?” urfagfa ³⁵ Jisaso xewaniηo wfániηf ηjagi nání ewayf xwiyfá bi nuriri re uriηinigi ni, “Wfápi sfá árfni wíyo seyfné tfnf e óniηiηoi. Sfá seaóriηigini sini wfá óniηáná anj époyi. Ámá sfá yiniηfmf yarigfáyf ‘Ami iyf rwarariηini?’ miyaiwiarigfá ηjagi nání searariηini. ³⁶ Wfápi sini seyfné tfni niηweari seaóriηáná wfápiyá niaiwfyfnéniηf wimóniprfá nání wfápi mi dnf wíkwfropoyi.” uriηinigi ni.

O xwiyfá api nurárimf pfnf niwiárimf nurf pfnf ηweanigi ni.

Judayf obaxf Jisasomi dnf miwíkwfrogfá nánirini.

³⁷ Judayf Jisaso wigf síηwf tfnf e dání emimf ayá wí wíwapfíyagi aí sini dnf miwíkwf ró nero “Ayf orfaní?” miyaiwigfawixini. ³⁸ Ayf rípi nání e egfawixini. Xwiyfá wfá rókiamoagf Aisaiayf riniηo xegf Judayf nání nriri eanf rípi, “Ámináoxini, negf repiyf wiarinwápi giyf ‘Neparini.’ niyaiwiro dnf neakwírogfárini? Oweoi. Ámináoxiniyá enj sixf eániηipi giyo síwá wíáná mí nómi xiro niífá imónigfárini? Oweoi.” nriri eanfpi xixeni imóninfa nání Judayf Jisasomi dnf miwíkwfrogfawixini. ³⁹⁻⁴⁰ Xwiyfá ámi bi Aisaiáo nriri eanf rípi, “Ámá ayf píraníηf síηwf winiro dnf píraníηf moro neróná saníηf nimóniro wigf fwf yarigfápi emi nimamoro ámi Gorixo tfámini upfrixini rí síηwf upf rori dnf sfáníηf wimixiri enfrini.” Aisaiáo e nriri eanfpi xixeni imóninfa nání Judayf Jisasomi dnf miwíkwfropaxf imónigfárini. ⁴¹ Aisaiáo oriηá niwinirfná Gorixo urowárenapnfo níkniri ηweanagi niwiniri nání o nání e ríηfrini. ⁴² Judayf nfn Jisasomi dnf miwíkwf roariηagfa aiwi Judayf áminá obaxf wí aí omi dnf miwíkwf roro aiwi Parisiowa negf rotú anfyo dání yof emi neakwírimopfrixini wáyf nero nání waropárf niniro “Jisasomi xfdariηáonirini.” mirinígawixini. ⁴³ Weyf Gorixo umeariηfpi nání miwimónipa neri weyf ámá umearigfápi nání niwimóniri nání waropárf niniro “Jisasomi xfdariηáonirini.” mirinígawixini.

“Nioni raríηápi mi dání ámá nfn epayónipfrfárini.” uriηf nánirini.

⁴⁴ Jisaso enj tfni rfaiwá nriri re riηinigi ni, “Nioni dnf níkwf roariηigfá giyf giyf nionini dnf mnikwí roariηoi. Nirowárenapiηomi eni dnf wíkwf roariηoi. ⁴⁵ Nioni síηwf nanarigfá giyf giyf nirowárenapiηomi eni síηwf winariηoi.

46 Ámá nioni dñjť nřkwřróťáyť anřjť sťá yinřje mřņweapa éřřixřnřřř xwťá tťyo wťánřjť wókřmřxřmřnřřř břņárřnř. 47 Nionř ámá xwťá tťyo řweagťáyo xwřyťá umeárřmřnřřř mřbřť ámá nřyonř yeáyť uyimřxemeámťánřřř břņárřnř. Ayřnánř ámá xwřyťá nionř rarřņápř arťá nřniro aí mřnřxřđťá gřyť gřyo nionř wř xwřyťá umeárřarřņámanř. 48 Ámá nionř rřwř nřnřmoro xwřyťá nionř rarřņápř peayť nřwianřro éťáyť wonř wonř xwřyťá meárřnřpaxřpř rřxa wenř. Xwřyťá nionř uráná arťá mřnřgťáyo dánř sťá yoparřyimř xwřyťá meárřnřpaxř eņagř nánř rarřņřnř. 49 Nionř gř dñjťyo dánř wř mřřř ápo, xewanřņo nřrowárėnapřņo amřpř nionř urřmťápř nánř sekaxť nřřņjť eņagř nánř gř dñjťyo dánř rarřņámanř. 50 Ápo sekaxť rřņřpřmř ámá dñjť nřkwřrorřņřpřmř dánř dñjť nřyřmřņjť tťgťá anřjť řnřná řweapřřřa nánř řmónřpaxř eņagř nánř nionř nřjřárřnř. Ayřnánř amřpř nionř seararřņápř, ápo nřřņjťpřnř seararřņárřnř.” urřņņnřgřnř.

13

Jisaso wiepřsarřņowamř sřkwř sosťáyo řgťá weañť nánřřnř.

1 Aiwá sťá Anřņajo Neamůroagoř rřnřņřyi nánř sřnř mimřxřpa eņáná Jisaso xwťá tťyo přnř nřwiárřmř xano tře nánř yinř anřwř ayo eņagř nánř o nřjřárřnř. Ámá xřo xegř řmónřgřťáyo dñjť sřxř nuya nřbřřsáná xřo pene nánř aí nuya uņņnřgřnř. 2 Sťápř třnř xřo třnř wiepřsarřņowa třnř aiwá apř nanřro nánř awř neánřmáná Obo re eņņnřgřnř. Sai-monomř xewaxo Isřkariotř dąņjť Judaso nuri Jisaso nánř mřyť ourřnřřř dñjť nřwřkwřrómáná eņáná 3 Jisaso xegř xano amřpř nřnř řánřjť wiepřxřņiasřņjť eņagř nánř nřjřá řmónřřř Gorřxo tťámřnř břņřpř nánř nřjřá řmónřřř ámř xřo tťámřnř unřápř nánř enř nřjřá řmónřřř nerř nánř 4 aiwá narřgře dánř nřwiápřnřmearř xegř rapřrapř e pánřņřyť nřpřrárřmáná roarřxř wů nřmearř řřņjťyo nřkřkřyřnřmáná 5 řnřgř přrerřxř wřnamř niwayřmorř wiepřsarřņowamř sřkwř sosťáyo řgťá nřweáa nuri roarřxř křkřyřnřņů třnř nřkwřra nuri 6 rřxa Sai-monř Pitaomř wimřnřřř yarřná re urřņņnřgřnř, “Ámřnáoxxřnř, joxř gř sřkwřyo řgťá neámřnřřř rřyarřņņř?” urřagř 7 Jisaso re urřņņnřgřnř, “Nionř simřpř nánř agwř joxř majřá nřmónřřř aiwř rřwėná ‘E nřwapřyimřnřřř rřa eņņnřgřnř?’ nřyaiwirř nřjřá řmónřřřárřnř.” urřagř 8 Pitao re urřņņnřgřnř, “Ná rřwřyo aiwř joxř gř sřkwřyo wř řgťá nearřá menřnř.” urřagř Jisaso re urřņņnřgřnř, “Nionř dřxř sřkwřyo řgťá mřreapa nerřnáyť, joxř nionř třnř nawřnř kumřxřnřpaxř mimónřņņř.” urřagř 9 Saimonř Pitao re urřņņnřgřnř, “Ámřnáoxxřnř, sřkwřyonř řgťá mřneapanř. Gř wėyo třnř mřņjťyo třnř aí řgťá neař.” urřagř

¹⁰ Jisaso re uriniginini, “Igfá eáninij go go kíyí bī meŋagi nánī sa síkwíyoni igfá eánipaxí imónini. Soyíné kíyí bī meŋagi aiwí noyínéni marfá.” uriniginini. ¹¹ Xífo nánī miyí wurino nánī nijfá nimóniri nánī “Noyínéni kíyí mayoyínemani.” uriniginini.

¹² Ríxa síkwíyo igfá níweáa núsáná xegí rapírapí nimeari níyíniri aiwá narigíe ámi éf níŋweari re uriniginini, “Nioni seaíapí nánī díní ‘Ayí nánī rfa neaiariní?’ rímoŋo? ¹³ Soyíné ‘Nearéwapíyarínjoxíní níriro ‘Ámináoxíní níriro yarígfarini. E imónináoní enagi nánī e níriiróná xixeni nírarígfarini. ¹⁴ Nioni Ámináoní imóniri searéwapíyarínjoxíní imóniri enagi aiwí segí síkwíyó sosfáyo igfá seaeáini. Ayínáni soyíné ení segí síkwíyó xixe igfá eánírixini. ¹⁵ Nioni ríxa síŋwepígí seaíwapíyílagí nánī nioní seaíapa soyíné ení axípi e niga úrírxini. ¹⁶ Aga nepa seararínini. Ámá xínáíniní nimóniri omíní wíiaríníyí go xegí bosomi seáyí e wimónaríníri? Xwíyíá yaní wíowárinjo ení urowárinjomi seáyí e wimónaríníraní?” níriri ¹⁷ re uriniginini, “Soyíné nioní síŋwepígí seaíwapíyíá apí nánī nijfá nimóniro xixeni nerfnáyí, yayí seainipaxí seaímeanfáriní. ¹⁸ Nioni noyínéni nání míseararínini. Searípearínjáoyíné imónígíapí nání nioní nijfá aiwí Bíkíwíyo re níriniri eániní rípi, ‘Ámá nioní tñí aiwá nawíní narígwífo nioní xopírárí nimíniri síkwí nímfeyoari sosfá neanfáriní.’ níriniri eáninípi xixeni imóníwíniginiri noyínéni searípeanárini. ¹⁹ Soyíné amípi ríwíyo imónínípi imónarínjagí níwíniróná ‘Ayí orfaní?’ níaiwípirí nání agwí re dání amípi síní mimónipa éfmi áwaní seararínini. ²⁰ Aga nepa seararínini. Ámá nioní urowárinjáyo umímínípirfá gíyí gíyí nioní ení nímímínarínjo. Nioní nímímínípirfáyí nírowárenapínjomi ení umímínarínjo.” uriniginini.

“Miyí níriro Judasorini.” inimi uriní nánirini.

²¹ Jisaso e nírisáná díní rfa uxéagi síŋání áwaní níri re uriniginini, “Aga nepa seararínini. Soyíné woxí miyí níriníjo.” uríagi ²² xegí wíepísarínjowa o rfo nání majfá enagfa nání kfkímí nimóniro síŋwí nainega níroná ²³ wíepísarínjowa wo —O Jisaso xfo díní síxí uyínorini. O xfo tñí e anwí e éf níweanagí nání ²⁴ Saimoní Pítao omí sfmímajfó níwirfná réníní uriniginini, “Joxí yaríní níwiri ámá xfo rfo nání áwaní rei.” Éniní uríagi ²⁵ wíepísarínjo xfo tfámíní níkinímónaumaná yaríní re wíniginini ‘Ámináoxíní, joxí rfo, ayí gorini?’ uríagi ²⁶ Jisaso re uriniginini, “Aiwápmi múyo neagwiri wimo, ayí orini.”

nurimáná aiwápi múyo neagwiri Isikarioti dánj Saimonomi xewaxo Judasomi mĩni wiñinigini. ²⁷ Mĩni wíaná Seteno Judasomi dñj xixeróagi Jisaso re urñinigini, “Joxi erfpĩ añĩni ei.” urfagi aí ²⁸ xfo tĩni aiwá narigfáwa o Judaso e oeniri urfpi nánĩ majfá nero ²⁹ wĩ dñj re yaiwigfawixini, “Judaso nĩgwĩ wowĩ xirĩño enagi nánĩ re rfa urĩñoĩ, ‘Aiwá Anfnajf Neamúroagf rĩpi nánĩ nanfpi joxi bf neaii.’ rfa urĩñoĩ? ‘Uyipeayfo arĩrá wimĩnĩri nánĩ amĩpi bi mĩni wi.’ rfa urĩñoĩ?” yaiwiarfná ³⁰ Judaso, múyo neagwiri wĩfpi nurápanimo árwiyimĩ peyeañinigini.

Jisaso ñwĩ ikaxf sñjfpĩ urñjfnánĩri.

³¹ O rixa peyeáaná Jisaso re rñjñinigini, “Ámá imónĩñaoni rixa seáyĩ e imónfagi ámáyf sñjwĩ nanĩpĩri rixa rínarini. Nioni e éagi nĩnanĩfná Gorixoyá enj sixf eánĩfpi nánĩ eni nĩjfá imónĩpĩráoi. ³² Nioni e nimónĩrñjfpimĩ dani Gorixoyá enj eánĩf sñjánĩ nimónĩfnáyf, nioni eni seáyĩ e nĩnimixĩri nĩniinĩñoĩ. ³³ Gf niaiwoyfné, sñĩ soyfné tĩni bi onĩmiápi ñweámĩni. Soyfné nioni nánĩ pfá nipĩrfá enagi aiwĩ negf Judayo re urñjapa, ‘Nioni umfáe soyfné eni wĩ upaxf menini.’ urñjapa agwĩ soyfné eni axfpi seararñjini.” nurĩri ³⁴ re urñjñinigini, “Nioni ñwĩ ikaxf sñj bi osearimĩni. Nioni dñj sixf seayarñjapa soyfné eni axfpi xixe dñj sixf yinĩrĩxini. ³⁵ Sewanĩñojfné dñj sixf xixe nĩyinĩrfnáyf, ámá sñjwĩ nĩseanĩro re seaiaiwipĩrĩrĩni, ‘Oyá wiepĩsĩjowarĩani?’ seaiaiwipĩrĩrĩni.” urñjñinigini.

“Pitaoxĩni, joxi rfwf nĩmorĩni.” urñjfnánĩri.

³⁶ Saimoni Pitao re urñjñinigini, “Ámĩnáoxĩni, joxi gĩmi umĩnĩri nánĩ neararñjini?” urfagi Jisaso re urñjñinigini, “Agwĩ nioni ume agwĩ joxi wĩ mĩnixfdĩpaxf enagi aí rfwená joxi anani nĩxfdĩrĩrĩni.” urfagi ³⁷ Pitao re urñjñinigini, “Ámĩnáoxĩni, pí nánĩ ‘Agwĩ joxi mĩnixfdĩpaxĩri.’ nĩrarñjini? Joxi éf rĩmĩnĩmĩnĩri nánĩ yarfná nioni nĩpĩkirfnáyf, ananĩri.” urfagi ³⁸ Jisaso re urñjñinigini, “Joxi nepa nioni éf nĩmĩnĩri nánĩ rĩpĩkipaxoxĩrĩni? Aga nepa rĩrarñjini, ‘Karfkarf sñĩ rfaiwá mĩrĩpa enána joxi biaũ bi nioni nánĩ ‘O nánĩ nioni majfĩrĩni.’ rĩrĩni.’ rĩrarñjini.” urñjñinigini.

14

“Gorixoxo tñj e nánĩ ófĩnĩñj imónĩñaonĩri.” urñjfnánĩri.

¹ Wiepĩsarñjfo “Soyfné dñj rfa mĩseaxepani.” nurĩri re urñjñinigini, “Gorixomi dñj wĩkĩroro nioni eni dñj

níkwírooro éríxini. ² Aní gí ápoyáyo awawá obaxí ikwíronini. Nioni soyíne nání aní wé searoárimí enagi nání aní awawá ayí mikwíronipa nerí síjwíríyí, ananí áwaní searimínirí enárini. ³ Nioni nurí aní wé nísearoárimí ámí níbirí soyíne ení nioni nweámíae nioni tñní nawíni nweapírífa nání níseairiménapimí umfáriní. ⁴ Ófí nioni aní apimí nání umfáyi nání soyíne níjfarini.” urfagi ⁵ Tomaso re uríjínigini, “Ámínáoxini, joxí uríe nání none majífa nerane nání aríge ófí urfáyi nání níjfa imóníjwini?” urfagi ⁶ Jisaso re uríjínigini, “Ámá ‘Goríxo tñí e nání úimigini.’ wimónaríjyó nání níwaníjoni óyíniñí imóníjáonirini. Amípí Goríxo nání nepa imóníjipi ámá ayo síwá wirí dñí níyimíñí imóníjipi síxí umímori yaríjáonirini. Ámá wo ófí wíyimi dání ápo tñí e nání wímeapaxímani. Nionini ófí ápo tñe nányíniñí imóníjáonirini. ⁷ Soyíne nioni nání ‘Oríani?’ níniawiro píraníñí níjfa nímoníro síjwíríyí, gí ápo nání ení píraníñí níjfa imónaníro egfáriní. E nísearí aiwí agwí ríná dání soyíne o nání níjfa nímoníro síjwí wínigfáriní.” urfagi ⁸ Piripo re uríjínigini, “Ámínáoxini, joxí ápo síwá neaiáná ‘Ayí apánirini.’ neaimónarini.” urfagi ⁹ Jisaso re uríjínigini, “Piripe, nioni soyíne tñí eníná dání emejá aiwí joxí nioni nání síni píraníñí níjfa mímonípa reñini? Ámá nioni síjwí nanfá gíyí gíyí ápomí ení wíníyí enagi nání joxí pí nání ‘Ápo ení síwá neai.’ níraríjini? ¹⁰ Ápo xewaxoni tñí nawíni imónirai xewaxoni ápo tñí nawíni imónirai enagwí nání joxí síni ‘O xano tñí axowaúrani?’ níniawirí dñí mnikwíroaríñí reñini? Xwíyífa nioni seararíjapi gí dñíyó dání seararíjámani. Amípí nioni yaríjapi ení ápo, nioni tñí nawíni imónígwííoyá dñíyó dání yaríjáriní. ¹¹ Xwíyífa nioni re searfapi, ‘Ápo nioni tñí nawíni imónirai nioni ápo tñí nawíni imónirai enwi.’ searfapi nání ‘Neparini.’ níyaiwiro dñí níkwírópoyí. ‘E oyaneyí.’ maiseaimónípa nerínáyí, emímí amípí nioni níseaiwapíya baríná soyíne síjwí wínigfapi nánini ‘Neparini.’ níyaiwiro dñí níkwírópoyí. ¹² Aga nepa seararíjini. Nioni dñí níkwíroarígífa gíyí gíyí amípí nioni seaiwapíyaríjapi ení epírífarini. Oyi, nioni ápo tñe umífa enagi nání amípí nioni seaiwapíyaríjapimí wíarí seáyí e imóníjipi aí epírífarini. ¹³ Xewaxoni ení eáníñí ápoyá ámáyo síwá níwiríjipimí dání ‘Ápo seáyí e imóníjorani?’ wíaiwíríxiniñí soyíne pí pí nání ápomí ríxíñí nuríríná xegí xewaxonimí dání nurírí ríxíñí uránáyí, nioni ananí xixeni níseaiimfáriní. ¹⁴ Amípí ápomí ríxíñí nuríríná nionimí dání nurírí ríxíñí urfapi

nioni anani niseaiimfáriní.

“Nioni Kwíyí Goríxoyápi urowárimfáriní.” uríjé nániríni.

15 “Soyíné nioni díjé síxé niniyirínáyí, nioni sekaxí searíjápí xixení xídípírfáriní. 16 Nioni ápomí ríxíjé uráná arírá seaipaxí imóníjé ámí wo soyíné t́níní nawíní aníjé íníná ηweáwinígínirí segí t́fámíní urowárenapínfáriní. 17 Kwíyí x́fo nání nepa imóníjépiní seaíwapíyaríjépi nání raríjíní. Ámá x́fomí díjé míwíkwíroarígíáyí kwíyí x́foyápmí mí níwómíxíro níjé mimónípaxí enjagí nání arírá wimínirí eníápí umímínípaxí meníní. E nerí aí kwíyípi ríxa soyíné t́níní nawíní imóníjagí nání apí nání níjé imóníjotí. Idáná soyíné ení niseaimearí xwioxíyo seanjewanfáriní. 18 Nioni wimiáoyínéniéjé segípi niseawárimí umíamaní. Ámí soyíné t́jé e nání bímfáriní. 19 Ámá nioni díjé máníkwíroarígíáyí síjwí mánanípa epíri nání anjwí ayoríní. E nerí aí soyíné ámí síjwí nanípírfáriní. Nioni ámí síjé emía enjagí nání soyíné ení síjé epírfáriní. 20 Síá soyíné nioni ámí síjé éáná nanípírfáyímí re níyaiwiro níjé imónípírfáriní, ‘O xano t́níní imónírí enjáná none x́fo t́níní imónírane x́fo none t́níní imónírí enjagwí nání x́fo t́níní axoneríní.’ níyaiwiro níjé imónípírfáriní. 21 Ámá go go gí sekaxí raríjápí fá níxírírí níxídírínáyí, nioni díjé síxé níyaríjoríní. Nioni díjé síxé níyaríjé gomí gomí gí ápo díjé síxé uyírí nioni uyírí nerí níwaníjoni nání yumí bí míwí xixení síwá winímfáriní.” uríagí 22 Judaso —Isíkariotí dánjé Judaso marfáí, wiepísaríjowa Judasoyí ríníjé woríní. O re uríjé níjé, “Ámínáoxíní, pí éagí nání ámá níní xwíá t́yo ηweagíyo síwá míwinípa nerí newaníjonení síwá neainírfáriní?” uríagí 23 Jisaso re uríjé níjé, “Ámá go go nioni díjé síxé niniyirínáyí, xwíyífá nioni raríjápí xídínfáriní. Omí gí ápo díjé síxé nuyírí yawawí o t́fámíní níbírai o t́níní nawíní aníjé ηjewanfáriní. 24 Ámá nioni díjé síxé máníyarígíáyí nioni raríjápí x́darígíamaní. Xwíyífá nioni seararíná soyíné aríá niarígíápí, ayí nioni gí díjé t́níní raríjápímaní. Ápo nírowárenapíjoyá díjé t́níní raríjápíríní.” nurírí 25 re uríjé níjé, “Nioni síní soyíné t́níní níjewanfáriní amípi apí nání searíní. 26 E nerí aí ríwéná arírá seinífo —O kwíyí Goríxoyápiríní. X́fo ámá nioni níx́darígíayo nání urowárenapínfápiríní. Apí amípi níní nání seaíwapíyíáná nioni níseara waríjé nípiní nání díjé seinínfáriní. 27 Nioni soyíné pínní níseawíárimí nurí aiwí soyíné nioniyá díjé t́níní níwayíróníro ηjwapírfáriní. Nioniyá díjé t́níní níwayíróníro ηjwapírfápi nání nírírfáriní ámá xwíá t́yo dánjé

wigí dñj tñni yarigfápi nánni m̄rarin̄ni. Nioniyá dñj tñni aga niwayiróniro ñwepírfa nánni imónipírfar̄ni. Ayinánni dñj rfa niseaxer̄i wáyf bi minipa éfr̄ix̄ni. ²⁸ Xwiyfá nionni searfá r̄ipi, ‘Nionni p̄ni niseawiár̄imi nur̄i ámi seyfné tñj e nánni bimfár̄ni.’ searfápi soyfné r̄ixa arfá nioi. Nionni ápo tñj e nánni umi enaḡi nánni soyfné nepa dñj sixf nin̄iyirfnáyf, yayf seáȳimi dánni seainim̄ni r̄i éfr̄ini. Ápo seáȳi e nimúronjo enaḡi nánni rar̄in̄ni. ²⁹ Soyfné nionni searfápi xixeni imónifagi niwinirfná dñj n̄kw̄roro ‘Ayf o near̄in̄jpirfani?’ yaiwiro oépoȳni r̄i sin̄ni mimónipa éf̄mi searar̄in̄ni.” nur̄i ³⁰ re ur̄in̄niḡni, “Xwfá t̄yo men̄weanjo —O obor̄ni. O r̄ixa bar̄inaḡi nánni nionni soyfné tñni niñwear̄i ámi ayá wí searim̄méni. O nionni en̄j m̄neán̄jo enaḡi aiwi ³¹ ámá xwfá t̄yo dán̄jyf n̄ni re niawír̄ix̄ni r̄i, ‘O xanomi dñj sixf uyinor̄fani?’ niawír̄ix̄ni r̄i ápo sekaxf n̄in̄j̄pi tñni xixeni oem̄ni.” nur̄i re ur̄in̄niḡni, “Re dánni niwiápf̄ni meámi r̄ixa owaneyi.” ur̄in̄niḡni.

15

“Wainf uraxf nepax̄in̄j imónin̄j̄p̄in̄j̄ imónin̄j̄áon̄in̄ni.” ur̄in̄j̄ nán̄in̄ni.

¹ Jisaso ewayf xwiyfá nur̄i re ur̄in̄niḡni, “Wainf uraxf nepax̄in̄j̄ imónin̄j̄p̄i, ayf nion̄in̄ni. Wainf om̄in̄j̄ xiáwo ḡf ápor̄ni. ² Wireñf nion̄im̄i dánni neán̄r̄i ná m̄iwétyf n̄ni ápo emi wix̄imoar̄in̄r̄i. Wireñf ná wear̄in̄j̄yf n̄ni xwiogw̄f w̄fomi ná xwé wéwin̄ḡin̄r̄i o emi w̄iwákwim̄f niyár̄imáná m̄fá im̄ixárar̄in̄r̄i. ³ Xwiyfá nionni searar̄in̄j̄apimi dánni soyfné r̄ixa m̄fán̄in̄j̄ in̄jo. ⁴ Soyfné uraxf wireñf eán̄in̄j̄pa ax̄ipi nionni neán̄r̄ix̄ni. E ner̄fnáyf, nionni wireñ̄in̄j̄ ax̄ipi soyfné seaeán̄m̄fár̄ni. Wainf m̄fkom̄i wireñf meán̄ipa ner̄fnáyf, ná m̄iwepaxf imónin̄j̄pa soyfné eni nionni wireñ̄in̄j̄ m̄ineán̄ipa ner̄fnáyf, ná wepaxf men̄ni. ⁵ Nionni uraxf wainf m̄fkn̄in̄j̄ imónin̄j̄áon̄in̄ni. Soyfné uraxf wainf wireñ̄in̄j̄ imóniḡf̄oȳnér̄ni. Ámá nionni wireñ̄in̄j̄ neán̄in̄j̄ go go nionni x̄f̄oyá m̄fk̄i imónin̄j̄áon̄i enaḡi nánni ná xwén̄in̄j̄ wear̄in̄r̄i. Ayf r̄ipi nán̄in̄ni. Soyfné nionni p̄ni nin̄wiár̄imi nur̄fnáyf, am̄ipi wí epaxf men̄ni. ⁶ Wireñf emi mótyf yeáyf yárar̄in̄j̄pa ámá nionni wireñ̄in̄j̄ m̄ineán̄ipa éf̄ gomi gomi emi móáná yeáyf yárar̄in̄r̄i. Wireñf ax̄ip̄ni e en̄j̄yf awí neár̄i r̄fá ikear̄áná r̄fá nowárar̄in̄r̄i.” nur̄i ⁷ re ur̄in̄niḡni, “Soyfné nionni wireñ̄in̄j̄ neán̄r̄i xwiyfá nioniyápi x̄d̄r̄i ner̄fnáyf, soyfné pí pí seaimónar̄in̄j̄yf nánni ápom̄i r̄ix̄in̄j̄ uráná anan̄i seainfár̄ni. ⁸ Soyfné e nero ná xwén̄in̄j̄ ner̄in̄j̄pimi dánni en̄j̄ sixf eán̄in̄j̄ ḡf ápoyp̄i

ámáyo siwá wíáná ‘O seáyí e imóniñorfaní?’ wíaiwipírfáriní. Soyíné e neríñipimí dání ení ‘Xegí wiepisiñyí wírfaní?’ wipimóninírfáriní. ⁹ Ápo dñí sîxí niyinjápa nioní ení dñí sîxí seayinjíni. Ayínání nioní dñí sîxí seayinjápi aninjí neayíwiniñiní éríxini. ¹⁰ Soyíné nioní sekaxí searíáyo xixeni níxídarónáyí, nioní gí ápo sekaxí níriñipi pírániñí xídarinjagi nání dñí sîxí niyarinjápa nioní ení axípi aninjí soyíné dñí sîxí seayimírfáriní. ¹¹ Dñí nífá bi onímiápi seairí yayí bi onímiápi seainíri oeníri nání mîseararinjíni. Dñí nífá níniñí yayí ninarinjápa soyíné ení dñí nífá ayá wí seairí yayí seainíri oeníri seararinjíni. ¹² Sekaxí nioní rarinjápi rípiríni. Nioní dñí sîxí seayarinjápa soyíné ení axípi xixe dñí sîxí yinírxini. ¹³ Ámá wo xegí ámáyo dñí sîxí nuyiríná arírá wimíníri nání upeípi dñí sîxí uyarígíapi bi tñí xixeni mimóníni. Aga seáyí e múroníni. ¹⁴ Soyíné nioní sekaxí seararinjápi xixeni axípi nerónáyí, gí ámáyíné imóniñoi. ¹⁵ Xínáiwániñí nimóníro omíñí wíiarígíáyí wigí boso ‘E emíáníri nání rífa neararíni?’ mîyaiwí majíá imónarígíá enjagi nání sîni ‘Inókiwayínéniñí imónígíoyínéyí searímíméni. Amípi ápo níraríná aríá winjá nípiñí áwaní níseairíri nání ‘Gí ámáoyínéyí seararinjíni. ¹⁶ Soyíné nioní fá niyamíxígíámani. Ayí nioní soyíné nuro ámáyo nuréwapíyirinjápipimí dání aiwá niyímíniñí wéfríxiniñí fá yiyamíximí níseairí searípeañáriní. Ayínání pí pí nání ápomí ríxíñí nurírná nionímí dání nuríri uránáyí, ananí xixeni seaiínírfáriní. ¹⁷ Sekaxí nioní rarinjápi rípiríni. Aga xixe dñí sîxí yinírxini.

“Gí seaiepisarinjáoyíné enjagi nání ámá símí tñí seaipírfáriní.” uríñí náníriñí.

¹⁸ “Ámá xwíá tíyo enjipi náníni moarígíáyí soyíné símí tñí seaiarinjápi níwiniñírná dñí re mófríxini, ‘None sîni símí tñí mîneaipa neríná xámí Jisasomí wigíáraní?’ mófríxini. ¹⁹ Soyíné ámá xwíá tíyo wenjipi náníni moarígíáyí tñí nawíní nimóníri síñwíryí, soyíné wigíyí imónaníri éfá enjagi nání dñí sîxí seayipaxíriní. E nerí aí soyíné ámá xwíá tíyo wenjipi náníni moarígíáyí tñí nawíní mimónípa ero ayí tñí axípi mimónípa éríxiniñí fá yiyamíximí seairí ená enjagi nání ayí símí tñí seaiaríñoi. ²⁰ Ewayí xwíyíá nioní searíá rípi, ‘Ámá xínáiniñí nimóníri omíñí wíiaríñí go go xegí bosomí seáyí e wimónaríñímani.’ searíapi nání dñí mófríxini. Nioní xeaníñí nínikárirónáyí, soyíné ení xeaníñí seaikáripírfáriní. Xwíyíá nioníyápi aríá níniro níxídarónáyí, soyínéyápi ení aríá níseairo seaxídiptírfáriní. ²¹ E nerí aí nioní nírowárenapiño nání

nijfá píranijf mimónipa nero nání soyfné nioni nínixfdiro 'Jisasoyáonerini.' rarijagfa nání xeanijf rípi nípiní seaikáripfrfáriní." nuriri ²² re urijniginí, "Nioni nibirí xwiyfá murípa nerí síjwiriyf, wigf fwf nero nioni rfwf nímfáp nímfáp nání xwiyfá meárinipaxf imónaniri éfámani. Nioni ríxa bíjáf enagf nání ayf re wí rípaaxf menini, 'Negf enwápi nerfná fwf mýaríjwiniri enwáriní.' rípaaxf menini. ²³ Ámá nioni sfmf tfni niarigfáyf gf ápomi eni sfmf tfni wiaríjoi. ²⁴ Nioni emimf amípi ámá eníná dání aiwi mýwíwapiyigfá bí mýwíwapiyípa nerí síjwiriyf, wigf fwf nero nioni rfwf nímfáp nímfáp nání xwiyfá meárinipaxf menini. E nerí aiwi nioni emimf wíwapiyínápi síjwí nínaniro aí nioni tfni gf ápo tfni eni níwawini sfmf tfni yeaiaríjoi. ²⁵ Rfwamíj nioni nání wigf jwf ikaxf eáníjyó dání eáníj rípi, 'Mkf menagf aiwi sfmf tfni nigfáriní.' níriniri eáníjpi xixeni imónini nání niaríjoi." urijniginí.

²⁶ Ámi re urijniginí, "Arirá seainfo —O Goríxoyá kwíyfirini. Api nioni ápo tfnjf e dání soyfné tfnjf e nání uowárenapimfápirini. Api kwíyf Goríxoyápi xfo tfnjf e dání nibirí xfo nání nepa imóníjpiní seaíwapíyaríjpi nání raríjini. Api níbirfná nioni nání áwanj searínfáriní. ²⁷ Soyfné nioni ámáyo iwamfo nuréwapíya unjáf dání nioni tfni emeagfoyné enagf nání seaímeanj mfkoyfné eni ámáyo nioni nání áwanj uríprfáriní.

16

¹ Soyfné axínáni djnf nínikwíroro nemáná óreámioapríxiniri api nípiní seararíjini. ² Ayf re seaipfrfáriní. Rotú anjyó dání segf yof emi níseakwírimoro aiwi rfwéná xe nímfóniríná ámá seapíkífáyf Goríxo wimónaríjpiní yaríjwiniri seapíkíprfáriní. ³ Ápo nání nijfá píranijf mimónipa ero nioni nání eni axfpi e mimónipa ero nero nání api seaipfrfáriní. ⁴ Xwiyfá nioni searfápi, ayf rípi nání searíni. Xeaníjf api ríxa nímfónarfná nioni níseara úápi nání djnf moprfá nání searíni. Api nání iwamfo soyfné tfni emenjwáf dání áwanj mýsearíjaniginí. Síni soyfné tfni nemerí nání áwanj mýsearíjaniginí.

Kwíyipi enfápi nání uríj nánirini.

⁵ "Ríxa nírowárenapíjoi tfnjf e nání waríjagf aí soyfné woxi 'Joxi gimí nání urfíni?' mániraríjoi. ⁶ Nioni 'Ríxa numfíni.' searfagf nání soyfné íkíníj sípi seaiarini. ⁷ E nerí aí aga nepa seararíjini, 'Nioni soyfné tfni aníj re níjwearfná arírá níseaipaxf aiwi pfní níseawíarimí nurfná arírá aga seáyi e imóníjpi seaipaxfíni.' seararíjini.

Ayí rípi nánirini. Nioni pñi niseawiárimí mupa nerínáyí, arirá seainfomi —Kwíyípi nání raríñini. Omí murowárenapípa epaxíriní. Nioni nurínáyí, omí soyíné tífáminí urowárenapímíá enagí nání raríñini. ⁸ Kwíyípi nibiríná áamá xwíá tíyo dáníyí re yaiwíríxiníri, ‘Nene “Íwípi, ayí apíríani?” moaríñwápi tñi “Wé róníñípi, ayí apíríani?” moaríñwápi tñi “Goríxo áamáyo xwíyíá numeáriríná e winíáríani?” moaríñwápi tñi apiaú apí xenwíni moaríñwáríani?” yaiwíríxiníri wíwapíyiníárini. ⁹ Ayí nioni dñí mñnikwíropa yaríñagíá nání kwíyípi ‘Íwípi, ayí apíríani?’ oyaiwípoyiníri wíwapíyiri ¹⁰ nioni ápo tñí e nání yíaná o nñimímínimáná soyíné siní sñwí ámí wí mñnaníá enagí nání kwíyípi ‘Wé róníñípi, ayí apíríani?’ ení oyaiwípoyiníri wíwapíyiri ¹¹ Goríxo obo, áamá xwíá tíyo menweañomí ríxa xwíyíá umeáriní enagí nání kwíyípi ‘Goríxo xwíyíá numeáriríná e winíárini.’ ení oyaiwípoyiníri wíwapíyiri eníárini.” uríñinigini.

¹² Ámí re uríñinigini, “Nioni xwíyíá xwapí ámí bí tñi ‘Osearímíni.’ nimónaríñagí aiwí agwí soyíné aríá nipaxí mimóníñoi. ¹³ E nerí aiwí kwíyí amípi nepaxíñí imóníñípi nání raríñípi nibiríná Goríxo nání nepáni imóníñípi nñni seaiwapíyiníárini. Apí xegí dñí tñi wí mñsearípa nerí ápomíni aríá wiaríñípiní ríníá enagí nání amípi Goríxo nání imóníñípi xixení searéwapíyiníárini. Amípi ríwíyo imóníníápi nání ení wíá searókiamoníárini. ¹⁴ Kwíyípi xwíyíá nioni raríñápi wíá nñsearókiamorí nioni nání nñsearíri nání nioni seáyi e nimíxiníárini. ¹⁵ Ápo nioni fáníñí niepíxíniasiñí enagí nání amípi nñni oyá imóníñípi nioníyáriní. Ayínáni nioni re searíni, ‘Kwíyípi nioni raríñápi aríá nñnirí wíá searókiamoníárini.’ searíni.” uríñinigini.

“Íkñíñí sípi nñsealísáná yayí seainíárini.” uríñí nánirini.

¹⁶ Jisaso ámí re uríñinigini, “Nioni bí onímíápi soyíné tñi nñweámáná enáná sñwí nanípíriméoi. Soyíné segípi ámí bí onímíápi nñweámáná sñwí nanípírfáriní.” uríagí ¹⁷ wiepísaríñíyí wa re ríñígfawixini, “O pí enípi nání ríá re áwaní neararini, ‘Nioni bí onímíápi nñweámáná enáná sñwí nanípíriméoi. Soyíné segípi ámí bí onímíápi nñweámáná sñwí nanípírfáriní.’ Rípi ení ‘Ápo tñí e umíni rariñini.’ neararíñípi pí enípi nání ríá neararini?’ nñríníro ¹⁸ re ríñígfawixini, “ ‘Bí onímíápiyí raríñíyí pí nání ríá neararini? None xíó raríñípi nání nñíá mimóníñwíni.’ rínaríñagíá ¹⁹ Jisaso awa yaríñí

owianeyin̄iro wimónar̄in̄qagi nán̄i nijfá nimón̄iri nán̄i re ur̄in̄niḡin̄i, “Nion̄i ‘B̄i on̄imiápi n̄in̄jweámáná en̄áná s̄in̄w̄f nan̄ip̄r̄iméoi. Seḡf̄pi ám̄i b̄i on̄imiápi n̄in̄jweámáná s̄in̄w̄f nan̄ip̄r̄fár̄in̄i.’ searf̄api nán̄i yar̄in̄j̄f nin̄iro r̄ir̄inar̄in̄jo? 20 Aga nepa searar̄in̄in̄i. Soȳiné ám̄ixfá nero n̄w̄f p̄iyf w̄r̄in̄ip̄r̄i aiwi ámá xw̄fá t̄fyo dán̄jȳf —Ayf Gor̄ixo t̄fni xep̄ixepá rón̄iḡfáȳr̄in̄i. Ayf yayf seáȳimi dán̄i win̄in̄in̄jo. Ríná soȳiné ík̄in̄in̄j̄f sip̄i n̄iseair̄i aiwi r̄fwéná d̄in̄j̄f nífá seain̄in̄fár̄in̄i.” nur̄iri 21 ewayf xw̄iyfá b̄i r̄ipi ur̄in̄niḡin̄i, “Ap̄ixíwa niaíw̄f n̄ix̄ir̄ir̄fná yar̄iḡfáp̄i nán̄i d̄in̄j̄f mópoȳi. Ap̄ixf̄ niaíw̄f s̄in̄w̄f wanar̄fná ‘R̄in̄in̄j̄f n̄in̄in̄iri niaíw̄f x̄ir̄imi nán̄i r̄ixa r̄ínarf̄ani?’ n̄iyaiwiri nán̄i ík̄in̄in̄j̄f sip̄i wiar̄in̄j̄r̄in̄i. E ner̄i aí r̄fwéná niaíw̄f r̄ixa n̄ix̄ir̄imáná niaíw̄f x̄ir̄fo nán̄i d̄in̄j̄f nífá winar̄in̄qagi nán̄i r̄fn̄in̄j̄f win̄f̄f̄pi nán̄i ar̄fá ikeamoar̄in̄j̄r̄in̄i. 22 Soȳiné en̄i ax̄f̄p̄in̄in̄j̄f seaimón̄in̄i. Agwi soȳiné ík̄in̄in̄j̄f sip̄i n̄iseair̄i aiwi nion̄i ám̄i s̄in̄w̄f seanáná xwiox̄fyo d̄in̄j̄f nífá seain̄in̄fár̄in̄i. Yayf ap̄i ámá wí am̄ipi wí n̄iseaikár̄iro aí p̄r̄f̄ searakipax̄f mimón̄in̄j̄p̄i nán̄i rar̄in̄in̄i. 23 D̄in̄j̄f yayf seain̄te dán̄i nion̄i ám̄i am̄ipi b̄i nán̄i yar̄in̄j̄f nip̄r̄fám̄ani. Aga nepa searar̄in̄in̄i. Ápom̄i am̄ipi b̄i nán̄i r̄ix̄in̄j̄f nur̄ir̄fná nion̄im̄i dán̄i uránáyf, anan̄i n̄iseaiap̄in̄fár̄in̄i. 24 Ín̄fná dán̄i ápom̄i nion̄im̄i dán̄i r̄ix̄in̄j̄f mur̄ipa néra n̄ib̄fásáná aí d̄in̄j̄f nífá seain̄in̄fáp̄i b̄i on̄imiápi m̄iseain̄ipa éwin̄iḡin̄iri om̄i anan̄i r̄ix̄in̄j̄f ur̄f̄r̄ix̄in̄i. R̄ix̄in̄j̄f uráná seaiap̄in̄fár̄in̄i.” ur̄in̄niḡin̄i.

“Nion̄i ámá Gor̄ixo t̄fni xep̄ixepá rón̄iḡfáyo r̄ixa xop̄ir̄ár̄f win̄j̄ar̄in̄i.” ur̄in̄j̄f nán̄ir̄in̄i.

25 Ám̄i re ur̄in̄niḡin̄i, “Xw̄iyfá nion̄i n̄iseara úáp̄i ewayf xw̄iyfá t̄fni n̄iseair̄i aiwi r̄fwéná ewayf xw̄iyfá t̄fni ám̄i b̄i m̄isearf̄ ápo nán̄i s̄in̄j̄án̄i áwan̄j̄f seair̄im̄fáíná nimón̄in̄fár̄in̄i. 26 Íná Gor̄ixom̄i r̄ix̄in̄j̄f nur̄ir̄fná nion̄im̄i dán̄i ur̄ip̄r̄fár̄in̄i. Sewan̄in̄joȳiné r̄ix̄in̄j̄f uráná anan̄i ar̄fá seain̄fá en̄qagi nán̄i ‘Íná nion̄i soȳiné nán̄i ápom̄i r̄ix̄in̄j̄f seaur̄iyim̄fár̄in̄i.’ m̄isearar̄in̄in̄i. 27 Xewan̄in̄jo d̄in̄j̄f s̄ix̄f n̄iseayir̄i nán̄i ar̄fá seain̄fár̄in̄i. Soȳiné nion̄i d̄in̄j̄f s̄ix̄f n̄iyiro ‘Ápo t̄in̄j̄f e dán̄i b̄in̄j̄or̄fani?’ n̄iaiwiro yar̄in̄qaḡfá nán̄i xewan̄in̄jo d̄in̄j̄f s̄ix̄f n̄iseayir̄i nán̄i ar̄fá seain̄fár̄in̄i.” nur̄iri 28 re ur̄in̄niḡin̄i, “En̄fná nion̄i ápo t̄fni n̄jweaaḡáon̄i aí o t̄in̄j̄f e dán̄i p̄fni n̄wiár̄im̄i xw̄fá t̄fyo nán̄i b̄in̄j̄ar̄in̄i. Re n̄in̄jwean̄isáná xw̄fá t̄fyo p̄fni n̄wiár̄im̄i ám̄i o t̄in̄j̄f e nán̄i um̄f̄in̄i.” ur̄fagi 29 xeḡf wiep̄sar̄in̄jowa re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Ayf ap̄ir̄in̄i. Agwi jox̄i ewayf xw̄iyfá t̄fni m̄inearar̄in̄in̄i. R̄ixa s̄in̄j̄án̄i áwan̄j̄f nearar̄in̄in̄i. 30 Agwi none d̄in̄j̄f re n̄isiaiwirane nijfá imón̄in̄jw̄in̄i, ‘Am̄ipi n̄fni nán̄i nij̄or̄fani?’

Ámá yarínjé mīwipa éimí aiwí wigé xwioxíyo “Yarínjé apí owimíní.” yaiwiarígápi nání nijfá imóniñorfaní? nisaiwirane nijfá imóniñwiní. Ayínání dñjé re nisaiwirane dñjé rikwíroarínwiní, ‘Joxí Goríxo tñjé e dání biñoxíríní.’ rikwíroarínwiní.” uríagfá ³¹ Jisaso re urínjínigíní, “Agwí soyfné dñjé rínikwíroarínjoi? ³² Soyfné xídxíxdowáré seaiáná nioní nigépi píni níníwiárimí segé añmí nání xixegíní umipíríná ríxa añwí e nerí ríxa imóníni. Soyfné nioní píni níníwiárimí núagfá aí ápo dñjé níkiñkayonagí nání nioní nigépi ñweapaxímaní. ³³ Soyfné ayá síwí mīsearó ‘O tñí ikáríníñwáonerfaní?’ nīyáwiníro kiki fá éfrixíníri xwíy fá nioní nīseara bíapi searfáriní. Soyfné xw fá t fyo ñweañáná ámá Goríxo tñí xepíxepá rónígíáyí xeaníñjé sealkáripírfá enagí aiwí nioní ayo ríxa xopíráré wíá enagí nání dñjé síxé níníro ñweáfrixíní.” urínjínigíní.

17

Wiepísarínjéyo nání ríxínjé wuríyínjépi náníriní.

¹ Jisaso xwíy fá apí nura núísáná añínami nání síñw f nanáníri re ríñjínigíní, “Ápoxíní, nimóníní nání ríxa rínáríní. Díxé riwaxoní enjé síxé eáníñjé joxíyápi ámáyo síwá wimí nání joxí ‘O ámá nīyoní seáyí e imóniñorfaní?’ oniaiwípoyíníri níírixíní. ² Ámá joxíyá dñjéyo dání nioní níxídarígíáyó dñjé nīyímíñjé imóníñjépi síxé umímopaxo imóníwínigíníri ‘Ámá nñní nání néni tññoxí imónei.’ nírínjé enagí nání rírarínjíní. ³ Ámá rípiní neríñjépipimí dání dñjé nīyímíñjé imóníñjépi tégíáyí imónarígíáriní. Joxí nání ‘Ñw fá imóníño, ayé Goríxoríní. Ámí wo mīñweaníní.’ dñjé rímoro Jisasi Kiraisoní, joxí nīrowárenapíñoní nání ‘Nepa ayé oríní.’ dñjé nímoro yarígíáyí, ayé dñjé nīyímíñjépi imónarígíáriní. ⁴ Joxí o e éwínigíníri nírínjépi xixení nípíní nīyátríná enjé síxé eáníñjé joxíyápi níwíwapíyírínjépipimí dání seáyí e joxí imóníñjépi ámá xw fá t fyo dánjéyo síwáníñjé wíáriní. ⁵ Ápoxíní nioní e éá enagí nání xámí xw fá rírí síní mimónípa enjémí joxí tñní nññwearíná níkníriñjé ñweaagápi ‘Ámí nioní tñní nññwearíná nioní tñní nawíní seáyí e nimóníri axépi oikíníni.’ osimóníní.” nuríri ⁶ re urínjínigíní, “Ámá xw fá t fyo dánjé joxíyá dñjé tñní nioní níxídarígíáyí joxí imóníñjépi nání xixení nijfá oimónípoyíníri wíwapíyínjépi. Ayé ámá díxéyí nioní niapíñjéyí nání rírarínjíní. Díxé xwíy fá nioní nírínjépipimí píraníñjé níxída nóbíro ⁷ ríxa nijfá re imóníño, ‘Amípi joxí fáníñjé níepíxíniasíñjé nioní níríri yarínjépi nípíní joxí niapíñjériní.’ Nijfá e imóníño. ⁸ Xwíy fá joxí

nirinjipi xewanijoni rixa urfa enagi nani nijfa e imonijoi. Xwiyfa nioniyapi arfa ninirona dinj ninikwifroro xixeni re nisaiwiro nijfa imonijoi, ‘Gorixo tfamini bijnini.’ nisaiwiro ‘Gorixo urowarenapijorfan?’ niaiwiarjoi.” nuriri ⁹ re urijniginini, “Amá xwfa tfo dajf apoxi tfini xepixepa ronigfayo arira owiniri yarinjf misiarinjini. Amá joxiyá dinj tfini dinj nikwifroarigfayf dixf imonijagf nani yarinjf siarinjini. ¹⁰ Amipi amá ai nioniyayf ayf joxiyá imonini. Amipi amá ai joxiyayf eni ayf nioniyá imonini. Ayf dinj ninikwifrorinjipimi dani amayo reninjf urarjoi, ‘Seayf e imonijoi, ayf orini.’ urarjoi. ¹¹ Nioni joxi tfamini bimni enagi nani xwfoy re bi tfini sini nweamimeini. E neri ai amá rowa sini xwfa tfo re nweapirfa enagi nani apoxini, —Joxi siyikwf mininjf imonijoxirini. Joxi dixf enj eaninjpi —Enj eaninjf joxi neamixowarinjpi nani rarinjini. Api tfini piraninjf umerixini. Yawawi nawini imonigwifpa ayf eni axipi nawini imonipirfa nani piraninjf umerixiniri rirarinjini. ¹² Nioni awa tfini emearfna enj sixf eaninjf joxi neamixowarinjpi tfini nimera nibiri awininjf numearoa barfna awa wo miyorfirinipa nemana aiwi Bikwifo dani rfwaminjf eaninjpi xixeni imonini nani awa wonini xewanijoi nerinjipimi dani yoririnimini yarini. ¹³ Agwi nioni joxi tfnj e nani bimfni. E neri ai dinj nifa nioni ninarinjpa awa eni bi onimiapi mwinf xwe wifwiniginiri sini xwfa tfo nijnwearfna nioni nira warinapi rirarinjini.” nuriri ¹⁴ re urijniginini, “Nioni amá apoxi dinj rikwifroarinjfo xwiyfa joxiyapi urinfa enagi nani amá xwfa tfo dajfyf ayo smf tfini wiarjoi. Nioni xwfa tfo dajonni mimonipa enapa awa eni xwfa tfo dajninj mimonijagfa nani smf tfini wiarjoi. ¹⁵ Awami joxi xwfa tfo dani owirimeaniri mirirarinjini. Sipf wikararjoi xwirfa mwikixepa enfa nani joxi piraninjf mewiniginiri rirarinjini. ¹⁶ Nioni xwfa tfo dajonni mimonipa enapa awa eni xwfa tfo dajninj mimonipa enagfa nani amá xwfa tfo dajfyf tfini axyf mimonijoi. ¹⁷ Xwiyfa joxiyapi aga nepani imonijagf nani amá rowa joxi simonarinjpi nani xixeni kumixinipiri nani xwiyfa api nurwapiyirinjipimi dani piraninjf imixfirixini. ¹⁸ Joxi xwfoy nani uwiniginiri nrowarenapijpa xamijoni eni awami uwarinjarini. ¹⁹ Joxi amayf nani wifwiniginiri nrowarenapijpi tfini xixeni niwanijoni owiimniri nani okumixinimini. Amá rowa eni joxi e efixiniri simonarinjpi nani okumixinipoyiniri nani joxi wifwiniginiri nrowarenapijpi tfini xixeni owiimini.”

nuriri²⁰ re uriniginini, “Nioni awa nanini rixinj mirirarinini. Awa urewapiyana dinq nkwirorofayf nani eni apoxini rirarinini.²¹ Ayf nini axfyfninj imoniprfa nani yarinj siarinini. ‘Apoxi nioni tni imoniri nioni joxi tni imoniri egwipa ayf eni yawawi tni nawini oimontpoyi.’ nimonarini. Ama nini dinq ninikwiroro ‘Gorixo uowarenapagi weapinorani?’ niaiwirixiniri ‘Ama tiyf axfyfninj oimontpoyi.’ nimonarini.²² Enj sixf eaninj joxi neamixowarinipi awa eni yawawi axowawi imonigwipa axowaninj oimontpoyiniri nani weamixowarinirini.²³ Awa aga xixeni axowaninj oimontpoyiniri nioni awa tni nawini imoniri joxi nioni tni nawini imoniri enjwini. Ama nini re niyaiwiro nijfa imoniprfa nani e imoninwini, ‘Gorixo omi uowarenapinirini. Omi dinq sixf uyinipa awami eni dinq sixf uyni.’ niyaiwiro nijfa imoniprfa nani e imoninwini.” nuriri²⁴ re uriniginini, “Apoxini, ama joxiyf dinq tni nixfdarigfa rowa nioni xami joxi tni ninjwearina nikfniri njweagapa ami nikfniri njweanana snjwf naniprfa nani nioni njweamfae awa eni nioni tni njweafirixiniri nani nimonarini. Apoxiniyf dinq tni nikfniri njweagapi nani rirarinini. Ayf ripi nanirini. Xwfa riri sini mimoninana dinq sixf niyinoxi enagi nani rarinini.²⁵ Apoxini, joxi we roninjoxirini. Joxi nani ama xwfa tyo danjyf nijfa xixeni mimonipa enagfa aiwi nioni joxi nani nijfa xixeni imoninini. Rowa eni joxi nani ‘O omi uowarenapinorani?’ nisaiwiro nijfa imoninoti.²⁶ Joxi imoninipi nani awami rixa niwipiyiri wfa urokiamonarinini. Dinq joxi sixf niyarinipa awa eni winiyo axipi uyiprfa nani ami bi tni wiwapiyimfni. Nioni eni awa tni nawini imonimfa nani ami bi tni wiwapiyimfni.” uriniginini.

18

Jisasomi fa xirigfa nanirini.

¹ Gorixomi rixinj e nurarimo xegf wiepсарinowa tni nuro irirenj xegf yof Kidroniyf rininjipami nixemoro ominj ojkwfi bi oriwami dani ininjipi tfe remogawixini.² Judaso, Jisaso nani miyf urino eni Jisaso tni xegf wiepсарinowa tni inina e awi eanayarigfa enagi nani ominj ojkwfi api nani nijfarini.³ O emayf porisf wami awi eari anj ridiyowa yarigfiwami awi mearoarigfawami eni Parisiowa tni apaxipanj imonigfa xweowa tni e dani awi eari nemana awa ramixf tni uyfwf tni mixfnapi tni nixirimana ojkwfipimi nani nuro remoana⁴ Jisaso xfomi

wikárípírípí nípíní nání ríxa níjǎá nimónírí nání aṅwí e nuri re uríṅínigíní, “Soyǎné go nání pǎá yaríṅo?” urǎgí⁵ awa re uríǎawixíní, “Nasaretí dánǎ Jisaso nání pǎá yaríṅwíní.” urǎǎǎ Judaso xǎo nání pasáníṅǎ umearíṅo awa tǎnǎ ronǎná Jisaso “Ayǎ nioníríní.” uríṅínigíní. ⁶ “Ayǎ nioníríní.” uráná awa re egǎawixíní. Óǎ nero rǎwímínanǎǎ úǎǎǎ xwǎǎyo pikínimeagǎawixíní. ⁷ Xwǎǎyo pǎkínimeagǎǎ o ámí re uríṅínigíní, “Go nání pǎá yaríṅo?” urǎgí awa “Nasaretí dánǎ Jisaso nání pǎá yaríṅwíní.” urǎǎǎ ⁸ Jisaso “ ‘Ayǎ nioníríní.’ ríxa searǎanigíní. Ayínání nioní nání pǎá nínírǎǎǎǎ, ámá rowayǎ xe oúpoyínírí sǎṅwǎ wínípoyí.” uríṅínigíní. ⁹ Xámí Goríxomí re urǎǎǎ, “Ámá joxíyá dǎṅǎ tǎnǎ xǎdǎǎrǎxínírí niapíṅǎǎǎ womí mǎwíoríríṅáríní.” urǎǎǎ xǎxení imóníní nání e uríṅínigíní. ¹⁰ E urarǎná Saimoní Pitaó kirá bá nímíxearí re eṅínigíní. Mǎǎǎ nuri apaxǎpáníṅǎ imóníǎǎǎwamí seáyí e wimóníṅoyá omíṅǎ wíiaríṅomí —O xegǎ yoǎ Maríkasoýí ríníṅoríní. Omí mǎṅǎ rómínírí éǎǎǎ pǎǎǎ noyǎkirí arǎǎ mǎṅǎ wírǎpieaníṅíní. ¹¹ Pǎǎǎ noyǎkirí arǎǎ mǎṅǎ wírǎpieáǎǎ Jisaso Pitaomí mǎxǎ re uríṅínigíní, “Kirápá xegǎ aṅǎyo ámí upǎroí. Xeaníṅǎ kapíxíníṅǎ ápo o onínírí niaparíṅǎǎ ‘Mínípa oení.’ rísimónaríní?” uríṅínigíní.

Jisasomí Anaso tǎṅǎ e nání níméra nuro wárigǎá náníríní.

¹² Émáǎǎ porisowa tǎnǎ wigǎ seáyí e wimóníṅo tǎnǎ Judayǎ aṅǎ rǎdǎyowá yaríǎǎǎwámí awí mearoaríǎǎǎwá tǎnǎ Jisasomí ǎǎ nǎxero gwǎ níjǎro ¹³ xámí Anaso tǎṅǎ e nání níméra ugǎawixíní. Anasomí xǎneagwo Kaiapasoríní. Xwiogwǎ omí o apaxǎpáníṅǎ imóníǎǎǎwá seáyí e wimóníṅoríní. ¹⁴ Xámí xegǎ Judayo re uríṅo, ayǎ oríní, “ ‘Negǎ ámá níní pepǎǎrǎxínírí ayǎ rǎnǎṅǎ meaanírí éǎǎǎ nání ámá ná woní rǎnǎṅǎ apí nímearí nǎperǎǎǎǎ, ananíríní.’ nimónaríní.” uríṅoríní.

Pitaó “Oyá niepǎsaríṅǎ wonímaní.” ríṅǎ náníríní.

¹⁵ Omí xǎneagwo, Anasoýí ríníṅo tǎṅǎ e nání Jisasomí níméra warǎná Saimoní Pitaó tǎnǎ wíepǎsaríṅǎǎǎ ámí wo tǎnǎ awaú Jisasomí rǎwǎyo nǎxǎǎ nuri apaxǎpáníṅǎ imóníǎǎǎwamí seáyí e wimóníṅoyá aṅǎ tǎṅǎ e nírémómáná wíepǎsaríṅǎ wǎomí apaxǎpáníṅǎ imóníǎǎǎwamí seáyí e wimóníṅo sǎmímanǎǎ oyá níjǎǎ eṅagí nání o Jisaso tǎnǎ aṅǎ ákíṅáyo ínímí nǎpáwírí ¹⁶ Pitaó sǎnǎ bǎǎrǎwámíní íwí e ronǎǎǎ nání nuri apíxǎ ákíṅá íwíyímí awí roaríṅímí Pitaó nání nuriṅo nǎpéyearí nǎwírímeámí íwíaparǎná ¹⁷ apíxǎ ákíṅá íwíyímí awí roaríṅí Pitaomí re uríṅínigíní, “Joxí ení ámá royá wíepǎsaríṅǎ woxí meníraní?” urǎǎǎ o “Nionímaní.” nuriṅí nǎpáwírí ¹⁸ xǎnǎíwáníṅǎ nimóníro omíṅǎ yaríǎǎǎǎǎ

t́nı́ anı́ rı́dıyowá yarı́gı́wámi awı́ mearoarı́gı́fáwa t́nı́ e nı́rówapı́ro imı́nı́f rarı́nı́agı́ nánı́ rı́fá nı́keámáná rı́fá imónarı́fná Pitao enı́ rı́fá oimónı́mı́nı́rı́ anı́wı́ e nurı́ awa t́nı́ nawı́nı́ nı́rorı́ rı́fá imónarı́nı́agı́nı́.

Anaso Jisasomı́ yarı́nı́f nı́wı́a unı́f nánı́rı́nı́.

¹⁹ Apaxı́pánı́nı́f imónı́gı́fáwami seáyı́ e wımónı́nı́o Jisasoyá wı́epı́sarı́nı́fı́f nánı́ yarı́nı́f wı́rı́ xwı́yı́fá ámáyo uréwapı́yarı́nı́fı́pı́ nánı́ yarı́nı́f wı́rı́ éagı́ ²⁰ Jiaso re urı́nı́nı́gı́nı́, “Nı́onı́ ámá nı́yonı́ sı́nı́ánı́ne dánı́ uréwapı́yarı́nı́arı́nı́. Nı́onı́ gı́nı́ gı́ná nuréwapı́yırı́fná rotú anı́yo dánı́ranı́, anı́ rı́dıyowá yarı́gı́wámi dánı́ranı́, sa negı́ Judayı́ awı́ eánarı́gı́e dánı́ uréwapı́yarı́nı́á enı́agı́ nánı́ ²¹ joxı́ pí nánı́ nı́onı́ yarı́nı́f nı́arı́nı́nı́. Nı́onı́ xwı́yı́fá urarı́fná arı́fá nı́arı́gı́fáyo yarı́nı́f wı́. Pı́ pí urarı́nı́apı́ nánı́ ayı́ ananı́ nı́jı́fárı́nı́.” uráná ²² anı́ rı́dıyowá yarı́gı́wámi awı́ mearoarı́gı́fáyı́f wo anı́wı́ e éf nı́rómáná Jisasomı́ wé t́nı́ nupı́kákı́wı́rı́ re urı́nı́nı́gı́nı́, “Apaxı́pánı́nı́f imónı́gı́fáwami seáyı́ e wımónı́nı́omı́ e nurı́rı́fná ‘Apánı́ urarı́nı́nı́.’ rı́sımónarı́nı́?” urı́fagı́ ²³ Jiaso re urı́nı́nı́gı́nı́, “Nı́onı́ xenı́wı́nı́ nı́rı́rı́ sı́pı́nı́ rarı́náyı́, xenı́wı́ rı́ápı́ nánı́ áwanı́f neareı́. Nı́onı́ nanı́f rarı́náyı́, pí nánı́ iwanı́f neaarı́nı́nı́?” urı́fagı́ ²⁴ Anaso Jiaso sı́nı́ gwı́ jı́nı́nı́áná apaxı́pánı́nı́f imónı́gı́fáwami seáyı́ e wımónı́nı́f ámi wo, Kaiapasoyı́ rı́nı́nı́o t́nı́f e nánı́ wı́owárı́nı́nı́gı́nı́.

Pitao “Oyá nı́epı́sarı́nı́f wonı́manı́.” ámi urı́nı́f nánı́rı́nı́.

²⁵ Saimonı́ Pitao rı́fá ikeaarı́nı́ne éf nı́rómáná rı́fá imónarı́fná e rówapı́gı́fáyı́f wı́ re urı́gı́fawı́xı́nı́, “Joxı́ enı́ xegı́ wı́epı́sarı́nı́fı́f woxı́ menı́ranı́?” urı́fagı́a aí o “Oweoi.” nurı́rı́ “Nı́onı́ enı́ wonı́manı́.” urı́fagı́ ²⁶ Apaxı́pánı́nı́f imónı́gı́fáwami seáyı́ e wımónı́nı́oyá xı́nı́áı́wánı́nı́f nımónı́ro omı́nı́f wı́ıarı́gı́fáyı́f wo —O Pitao arı́fá mı́nı́f wı́rı́pı́eanı́omı́ xexı́rı́meá worı́nı́. O enı́ Pitaomı́ re urı́nı́nı́gı́nı́, “Nı́onı́ ojı́kwı́ı́yo Jiaso t́nı́ nawı́nı́ ronı́agı́ sı́nı́wı́ ranı́fáoxı́ menı́ranı́?” urı́fagı́ ²⁷ Pitao ámi “Oweoi.” uráná re enı́nı́gı́nı́. Karı́karı́ rı́aiwá rı́nı́nı́gı́nı́.

Jisasomı́ Pairato t́nı́f e nánı́ wı́owárı́gı́fá nánı́rı́nı́.

²⁸ Wı́fá mónı́nı́mı́ Kaiapaso t́nı́f e dánı́ émáyo gı́apı́manowayá anı́wámi nánı́ Jisasomı́ nı́mıra nuro aiwı́ Judayı́ ámı́nı́áowa none nı́páwı́rı́nı́fı́pı́mı́ dánı́ xwı́rı́fá ikı́xenáná aiwá Anı́nı́ajo Neamúroagoı́ rı́nı́nı́fı́yi nánı́ mı́nı́paxı́ imónanı́gı́nı́rı́ mı́páwı́ yarı́nı́agı́fá ²⁹ gı́apı́manı́f pı́rımı́á imónı́nı́o —O émáyo wo xegı́ yoı́ Pairatoyı́ rı́nı́nı́orı́nı́. O awa t́nı́f e nánı́ nı́wı́apı́rı́ re urı́nı́nı́gı́nı́, “Omı́ pí xwı́yı́fá

náni xwiyfá mearanīro nīmeámi barīḡoi?” urfagi ³⁰ awa re urīgfawixīni, “Ámá ro fwf mīyarīḡo eḡánáyí, joxi tfe náni nīmeámī banīrī éwámani.” urfagfa ³¹ Pairato re urīḡinīḡinī, “Sewanīḡoyfné nīmeámī nuro segf ḡwf ikaxf rarīḡpī tfnī xīxenī xwiyfá umearīpoyī.” urfagi Judayowa re urīgfawixīni, “Émáoyfné fwf yarīgfáyo opīkīpoyīnīrī sīḡwf neanarīgfámani.” urīgfawixīni. ³² Xwiyfá Jisaso xámi re urīḡpī, “Nionī nīnīpīkīrīfná e nīniro nīpīkīpīrīrīrīnī.” urīḡpī xīxenī imónīnī náni Judayowa Pairatomī xwiyfá e urīgfawixīni. ³³ Pairato ámi gapīmanowa wīgf aḡf iwámī nīpáwímáná “Jisaso obīnī.” nīrīrī re urīḡinīḡinī, “Joxi mīxf ináyí Judayīyáoxīrani?” urfagi ³⁴ Jisaso re urīḡinīḡinī, “Dīxf dīḡf tfnī rīnīrarīḡinī? Wa rīrfagfa rīnīrarīḡinī?” urfagi ³⁵ Pairato re urīḡinīḡinī, “Nionī dīxf Judayf wonīranī? Dīxf ḡwf axīrī imónīgfáyí tfnī apaxīpánīḡf imónīgfá xwéowa tfnī joxi nīrīmeámī nībīro nionī tḡḡf re rīwáráoi. Joxi pí éagī nīmeámī rībáoi?” urfagi ³⁶ Jisaso re urīḡinīḡinī, “Ámá mīxf ináyí nīmónīro xwífá tīyo meḡwearīgfáyí yapī mimónīḡinī. Nionī xwífá tīyo dánḡyf mīxf ináyí imónīwīnīḡinīrī mīnīrīpēagfá eḡagī náni xwífá tīyo meḡwearīgfáyfnīḡf mimónīḡinī. Mīxf ináyí xwífá tīyo dánḡf wonī nīmónīrī sīḡwīrīyí, ḡf Judayowa íá mīnīxīrīpa oēpoyīnīrī ḡf sīmīḡf nīnarīgfáyí mīxf nīwīipaxīrīnī. E nīrīrīrī aī mīxf ináyí nionī imónīḡápī xwífá tīyo dánḡfmanī.” urfagi ³⁷ Pairato re urīḡinīḡinī, “Ayfnánī ‘Joxi mīxf ináyí woxīrīnī.’ nīmónarīnī.” urfagi Jisaso re urīḡinīḡinī, “‘Mīxf ináyoxīrīnī.’ joxi xīxenī nīrarīḡinī. Nionī nepaxīḡf imónīḡpī ámáyo áwanḡf urīmīḡinīrī ḡf ókī nīxīrīrī xwífá tīyo náni bīrī eḡárīnī. Ámá nepaxīḡf imónīḡpī xīdarīgfá ḡyḡf ḡyḡf nfnī nionī arfá nīarīgfárīnī.” urfagi ³⁸ Pairato re urīḡinīḡinī, “Nepaxīḡf imónīḡpī pīrīnī?” urīḡinīḡinī.

Pairato “Ananī yekwīroárīpoyī.” rīḡf nánīrīnī.

E nurīmo Judayf nfnī tḡḡf e náni nīpēyearī re urīḡinīḡinī, “O xwiyfá meárīnīpaxf bī rarīḡagī arfá mīwīnī. ³⁹ E nerī aī xwīogwf ayf ayo sfá Aḡfnajo Neamúroagoī rarīgfáyī náni aiwá imīxarīfná ámá ḡwf ḡweaḡf wo seawáriarīḡárīnī. ‘Judayeneyá mīxf ináyí imónīḡo oneawárinī.’ rīseaimónarīnī?” urfagi ⁴⁰ ayf xwamiánf nīwīera nuro “Omī mīneawáripantī. Barabasomī —O ámáyá amīpī pīkīoráparīḡf worīnī. Omī neawáritī.” nura ugīawixīni.

19

¹ Ayf Pairatomī e urarīḡagfa náni porisowa Jisasomī nīmeámī nuro sīkwfá nearo ragf pīrī nuyīkiárīmáná

² ópiyá enjñnñf imónnñf wírí níkíkíyimáná míxí ináyf amñnanñwñnñf imónnñf mññyo dñkínarígfápa mññyo udñkiáríro rapírapí ayfá rññf míxí ináyf yínarígfá wú nimearo omí uyíríro nñyárímáná ³ xfo tññf e anwi e uro “Ámñnáoxñnñ, Judayíyá míxí ináyoxñrñnñ.” uríro wé upíkákwiro nñyayimáná enjáná ⁴ Pairato ámi nñpeyearí re urññnignñnñ, “Arfá nípoyí. ‘Xwíyfá meárññpaxf bí mñrarññagí arfá nñwirí nñmeámi rñwiaparññ?’ oniaiwípoyññrñ nñmeámi fwiaparññnñ.” nurírí ⁵ Jisaso, ópiyá enjñnñf imónnñf rí udñkiáríro rapírapí ayfá rññú uyíríro éfo fwiapáná Pairato áma e awí neaárímáná rogfáyo re urññnignñnñ, “Áma royoí. Sññwñ wññpoyí.” urfagí ⁶ Apaxfápánñf imónnñf xwéowa tññf anñf rídnñyowá yarígfíwámí awí mearoarígfáwa tññf omí sññwñ nñwññróná xwamiánf nñwiro “Íkfáyo yekwíroárfpoyí. Íkfáyo yekwíroárfpoyí.” urfagfá Pairato re urññnignñnñ, “Nioní o xwíyfá meárññpaxf bí mñrarññagí arfá nñwirí nánñ sewanññoyñné nñmeáa nuro yekwíroárfpoyí.” urfagí ⁷ Judayowa re urígfawixñnñ, “O nánñ negf ñwñ ikaxf eánññyo dánñ bí rññnñ. Ayo dánñ ‘Xe sññf ouní.’ rñpaxf mimónñnñ. O ‘Niaíwñ Goríxoyáonñrñnñ.’ rñññf enñagí nánñ xe sññf ounñrñ sññwñ wññpaxf menñnñ. Xe píkoí.” urfagfá ⁸ Pairato xwíyfá apí arfá nñwirfñá wáyf ámi bí tññf nñwññrñ ⁹ ámi gapñmanowayá anñwámí nñpáwírí Jisasomí yarññf re wññnignñnñ, “Joxí gñmí dánñoxñrñnñ?” urfagí aí Jisaso xwíyfá bí murññnignñnñ. ¹⁰ Xwíyfá bí murarññagí nñwññrñ nánñ re urññnignñnñ, “Joxí xwíyfá bí mñññrñ rñyarññññ? ‘O íkfáyo nñyekwíroárrñ níkwéawárññ mepa epaxorññ.’ rññiaiwiarññññ? Gf dnñf tññf nñrñyekwíroárrññá nñrñyekwíroárrñpaxfññ. Nñrñwárññá nñrñwárññpaxfññ.” urfagí ¹¹ Jisaso re urññnignñnñ, “Eramí ñweañño apí xe oimónñrñ sññwñ mñranñpa nerí sññwñrñyí, joxíyá dnñf tññf wí e rñpaxf imónñmññrñ éfmaní. Ayñnánñ sipí joxí nñrñpí xwé nerí aiwí nioní joxí tñé nánñ nñwiowárñoyápi aga seáyí e imónñnñ.” urfagí ¹² Pairato arfá e nñwirí nánñ omí wárñmññrñ éyí Judayí xwamiánf nñwiayiro re urígfawixñnñ, “Joxí áma romí níkwearí nñwárñññáyí, émáyñnéyá míxí ináyf Sisao tññf níkwumñxññrñ emearññf woxí mimónñññ. Áma go go xewanñño nánñ ‘Míxí ináyonñrñnñ.’ nñrññññáyí, Sisaomí mamówárñmññrñ yarññf enñagí nánñ rarññññ.” urarññagfá ¹³ Pairato xwíyfá apí arfá e nñwirí nánñ Jisasomí nñmeámi wáf e nñpeyearí sññá tññf wáf imíxñññe —Ayí Xibñruyí pñné tññf Gabataí rñññerññ. E íkwianñwñ xwírxí numerfñá éf ñweaarígfánamí éf nññwearí ¹⁴ —Sfá ayí Judayí Anññajo

Múronj̄yi nán̄i aiwá imixárarigfáyirini. Ayimi sogwí rixa áwinīmi ηweám̄in̄ri enáná Pairato re ur̄in̄nigini, “Siηwí win̄f̄poyi. Segí mixí ináyo riworini.” ur̄tagi ¹⁵ Judayf̄ xwamiánf̄ re wigf̄awixini “Xe n̄imeáa xe n̄imeáa oúpoyi. N̄imeáa nuro íkf̄áyo yekw̄iroár̄f̄poyi.” urar̄in̄agf̄a Pairato re ur̄in̄nigini, “Segí mixí ináyo ‘Íkf̄áyo oyekw̄iroár̄ini.’ r̄iseaimónar̄ini?” ur̄tagi apax̄pán̄in̄j̄ imónigf̄a xwéowa re ur̄igf̄awixini, “Negí mixí ináyf̄ ámi wo menini. Émáynéyá mixí ináyf̄ Sisao en̄i negorini.” ur̄tagf̄a ¹⁶ Pairato Jisasomi oyekw̄iroár̄f̄poyin̄rī porisowam̄i t̄f̄nī wiowár̄in̄nigini.

Jisasomi yekw̄iroár̄igf̄a nán̄ir̄ini.

¹⁷ Jisasomi an̄j̄ apimi dán̄i n̄iméra nuróná xewan̄in̄o íkf̄a yoxáfp̄a xwan̄wí níkwón̄imi nurī wí e xwíá yoí bī M̄in̄j̄ Gixweái rin̄in̄je —Xib̄r̄uyf̄ p̄né Gor̄igotaī rin̄in̄jerini. E n̄irémoro ¹⁸ e Jisasomi yekw̄iroár̄igf̄awixini. N̄iyekw̄iroár̄iróná Jisaso áwinī e enáná amá waū en̄i m̄id̄im̄id̄anī yekw̄iroár̄igf̄awixini.

¹⁹ Pairato r̄fwam̄in̄j̄ bī re n̄ir̄rī nearī yoxáfp̄amī seáȳ e p̄fraun̄in̄igini, “Nasaret̄ī dán̄j̄ Jisaso, Judayf̄ mixí ináyorini.” r̄fwam̄in̄j̄ e nearī p̄fraúaḡi ²⁰ Jisasomi yekw̄iroár̄ie an̄j̄ apimī ná j̄f̄amī mimón̄in̄aḡi nán̄i Judayf̄ obaxí n̄ipuróná r̄fwam̄in̄j̄pī —Apī near̄iná Xib̄r̄uyf̄ p̄né t̄f̄nī earī Rom̄iyf̄ p̄né t̄f̄nī earī Ḡirik̄iyf̄ p̄né t̄f̄nī earī en̄j̄pir̄ini. Apī fá roarin̄agf̄a nán̄i ²¹ Apax̄pán̄in̄j̄ imónigf̄a seáȳ e imónigf̄awa Pairatom̄i re ur̄igf̄awixini, “Jox̄i r̄fwam̄in̄j̄ re n̄ir̄rī meapanī, ‘Judayf̄ mixí ináyorini.’ n̄ir̄rī meapanī. Sa re n̄ir̄rī eaī, ‘Xewan̄in̄o “Judayf̄ mixí ináyon̄ir̄ini.” rin̄in̄jor̄ini.’ n̄ir̄rī eaī.” ur̄tagf̄a aí ²² Pairato re ur̄in̄nigini, “Nionī eáap̄i xe oeánini.” ur̄in̄nigini.

²³ Porisowa Jisasomi r̄ixa n̄iyekw̄iroár̄imáná rap̄irap̄i am̄ipī o yin̄in̄j̄pī yan̄j̄ n̄imero biaú biaú n̄it̄ro nowanī x̄ixenī n̄imearo aí xegí sorf̄a gwí bī m̄ikiwén̄in̄j̄ —Ú n̄imix̄r̄iná axúnī imixár̄igf̄úr̄ini. ²⁴ Ú nán̄i re rin̄igf̄awixini, “None maxepa oyaneyi. Áwinī e n̄it̄imáná go go mean̄ir̄en̄in̄jor̄in̄rī sárú oyaneyi.” rin̄igf̄awixini. B̄ikw̄f̄yo xw̄iyf̄a n̄ir̄in̄rī eán̄in̄j̄ r̄ipī, “Rap̄irap̄i nionī seáȳ e yinar̄in̄j̄ayf̄ yan̄j̄ nin̄tro gí sorf̄a meap̄rī nán̄i go go mean̄ir̄en̄in̄jor̄in̄rī sárú egf̄awixini.” ²⁵ n̄ir̄in̄rī eán̄in̄j̄pī x̄ixenī imóninī nán̄i porisowa e egf̄awixini.

Jisasomi x̄inái t̄f̄nī x̄in̄s̄imái t̄f̄nī K̄riopasomī x̄iepī Mariaí t̄f̄nī Maḡidara dán̄j̄ Mariaí t̄f̄nī íwa íkf̄a yoxáf̄ Jisasomi yekw̄iroár̄in̄in̄j̄fp̄amī an̄wī e rojáná ²⁶ Jisaso xegí x̄inái e roj̄aḡi n̄iw̄in̄rī wiep̄sar̄in̄j̄ x̄fō d̄in̄j̄ s̄ixí uyin̄o en̄i an̄wī e roj̄aḡi n̄iw̄in̄rī x̄ináim̄i re ur̄in̄nigini, “Ineyī, d̄ixí íwo

iworini.” niriimána ²⁷ wiep̄sariniomi re uriniḡini, “Dix̄ rínái iyirini.” ur̄tagi wiep̄sarino s̄á ayimi dani xeḡ an̄yo nani pir̄anin̄i numera un̄in̄igini.

Jisaso pen̄f̄ nan̄ir̄ini.

²⁸ E nur̄arimo nij̄á re nimónir̄iná “Xano e éwin̄igin̄iri niriḡipi r̄ixa n̄ipini yár̄ini.” nij̄á e nimónir̄iná B̄ikw̄yo x̄fo nani niriḡiri eánin̄i n̄ipini x̄ixeni oimóniri re r̄in̄in̄igini, “Iniḡf̄ nani ninar̄ini.” r̄aná ²⁹ six̄f̄ wain̄f̄ m̄ix̄f̄ yar̄in̄ipi magw̄f̄ in̄in̄f̄ wá wen̄aḡi nani wa ír̄ikw̄f̄ bi n̄imearo iniḡf̄ wain̄f̄ apimi ḡf̄á neámána xisop̄yi r̄in̄in̄if̄ wegw̄f̄an̄in̄if̄ imónin̄if̄wami nik̄iroár̄imána xeḡf̄ man̄f̄ t̄in̄f̄ e wim̄ix̄f̄aḡi ³⁰ Jisaso wain̄f̄ m̄ix̄f̄ yar̄in̄ipi n̄in̄imána “R̄ixa p̄xw̄f̄in̄igoi.” niriḡi m̄in̄if̄ war̄f̄ nin̄iri d̄in̄if̄ niyámiga un̄in̄igini.

Porisowa Jisasomi miw̄yo ayin̄w̄f̄ ik̄iroḡf̄á nan̄ir̄ini.

³¹ S̄á Jisasomi yekw̄roár̄iḡf̄ayi —Ayi an̄f̄najo Judayo múron̄f̄ nani aiwá am̄ipi pir̄anin̄if̄ nim̄ix̄ro tar̄iḡf̄ayir̄ini. Ayi r̄ixa s̄á ór̄aná Sabarf̄á aga seáȳf̄ e imónin̄if̄yi nimónin̄i en̄aḡi nani porisowa Jisasomi t̄ini awaúmi t̄ini awi men̄wean̄ána sabarf̄á imónin̄igin̄iri Judaȳf̄ am̄ináowa nuro Pairatomi re ur̄iḡf̄awix̄ini, “Apax̄f̄ mé d̄in̄f̄ sim̄igw̄f̄á niyin̄iri opépoyn̄iri s̄ikw̄yo en̄f̄ p̄r̄f̄ jeápoyi. Nipéána wiḡf̄ war̄ap̄i oyoaneȳin̄iri en̄f̄ p̄r̄f̄ jeápoyi.” ur̄aḡf̄a ³² porisowa nuro m̄d̄im̄idani yekw̄roár̄iḡf̄iwaúmi s̄ikw̄yo p̄r̄f̄ nijearo aí ³³ Jisaso yekw̄roár̄in̄ije wen̄in̄if̄ éf̄aȳf̄ win̄iḡf̄awix̄ini. O r̄ixa n̄ipéaḡi n̄win̄iro nani xeḡf̄ s̄ikw̄f̄ p̄r̄f̄ m̄ijeapa nero aí ³⁴ poris̄f̄ wo wákwir̄xá t̄ini ayin̄w̄f̄ ik̄ir̄oána ax̄ína iniḡf̄ t̄ini raḡf̄ t̄ini f̄wiap̄in̄in̄igini. ³⁵ Ámá Porisowa e yar̄iná sin̄w̄f̄ win̄aron̄aoni áwan̄f̄ niriḡiná x̄ixeni aga nepa rin̄ar̄ini. Nioni rarin̄ap̄i nij̄á x̄ixeni e nimóniri nani seȳné “Nepar̄ini.” yaiwiro d̄in̄f̄ ikw̄f̄oro éf̄rix̄in̄iri áwan̄f̄ seararin̄ini. ³⁶ B̄ikw̄yo re niriḡiri eánin̄ipi x̄ixeni imónin̄i nani porisowa omi e wiḡf̄awix̄ini, “Xeḡf̄ en̄f̄ bi p̄r̄f̄ jeap̄r̄f̄amani.” ³⁷ B̄ikw̄yo ami bi re niriḡiri eánin̄ipi, “Ayin̄w̄f̄ ik̄iroár̄iḡf̄omi sin̄w̄f̄ win̄ip̄r̄f̄ar̄ini.” rin̄in̄ipi eni x̄ixeni e imónin̄in̄igini.

Jisasomi xw̄f̄ayo weyár̄iḡf̄á nan̄ir̄ini.

³⁸ E niyár̄imána en̄ána ámá wo —O Arimatia d̄an̄f̄ Josepoyi rin̄in̄or̄ini. O Jisasoýa wiep̄sariniȳf̄ wo aí Judaȳf̄ am̄ináowami wáȳf̄ n̄wiri nani in̄im̄i x̄idar̄in̄or̄ini. O Pairato t̄in̄f̄ e nani nuri “Jisaso piyo omeám̄ini.” ur̄ána Pairato xe omean̄iri sin̄w̄f̄ win̄f̄aḡi o nuri piyomi xw̄f̄a weyár̄im̄in̄iri nani n̄imeám̄i úána ³⁹ ámá ami wo —Xeḡf̄ yōf̄ Nikodimasoyi rin̄in̄or̄ini. O x̄ami ár̄fw̄yim̄i Jisaso t̄ini xw̄ȳf̄á rin̄iḡf̄ior̄ini.

O eni nibiri ikfa dfa biau —Bi murfyi rinihpi tni bi earosyi rinihpi tni apiauini. Apiau xami nawini nifa megfapiau xegf sanj 30 kiro imonihpirini. Api tni piyomi xope oemini nimeami nibiri ⁴⁰ awau piyomi nimeari Judayf wigf ama piyf nitirina yarigfapa rapirapfyo rigwirigwf nitorina ikfa dfa dnf nanj earihpi tni xope niyarinana ⁴¹ nimeami omihf anwi e inihpimi nani —Omihf api Jisasomi yekwiroarfe dani anwi e ehpirini. Snja of sini ama mitarigfayi tnhpirini. Omihf apimi nani nimeaa nuri ⁴² sfa ayi Sabarfa nani Judayf amipi piranihf nimixiro tarigfayi imonihgagi nani snja of anwi e inihfyimi nani nimeami nuri e tigfisixini.

20

Jisaso wiapfnimeanf naniini.

¹ Sadeyo wfa monihfm sini sfa yinjanana Magidara danj Mariai snja ofyimi Jisaso weje nani nur wenihf eyf winihnigini. Snja xwe ofyimi ef rarariniho sini mipronf rixa wi e wenagf niwinimi ² anjni nuri Saimoni Pitaomi tni wiepisihf wfo, xfo dnf sixf uyihomi tni niwimeari re urihnigini, “Aminoomi rixa nexwearo gimf rfa tfawixini? Newane majfari.” urfagf ³ Pitao tni wiepisihf wfo tni anj e pni niwiarimi xwaripayo nani nuri ⁴ ananjni nuri wfo Pitaomi nimurori xwaripayo xami niremori ⁵ nirkwiniri inimi wenihf yanffyf winihnigini. Rapirapf Jisasomi xopixopf ronihuni wenagf niwiniri aiwi inimi mipawi wenihf yarina ⁶ Saimoni Pitao eni rfwyo nibiri bfariwamini ef nromana wenihf me xwaripayo inimi nipawiri wenihf eyf winihnigini. Rapirapf xopixopf ronihuni wenagf niwiniri ⁷ rapirapf mihfyo xopixopf rogfiu wfu tni nawini mwe xegf wi e nikroniri wenagf winarina ⁸ wiepisihf wfo, xami xwaripayo remoo eni nipawiri rapirapf e imonihgagi niwiniri “Neparini.” niyawiwi dnf wikwironihgini. ⁹ Ina awau Bikwfyo Jisaso ami xwaripayo dani niwiapfnimeanfapi nani niriniri eanihpi nani sini piranihf dnf mimopa neri majfa neri nani ¹⁰ ami egf anj e nani ugfisixini.

Magidara danj Mariai Jisasomi sihwf winihf naniini.

¹¹ Mariai xwaripa tnhf e anwi e nromana hwf neari e nerina xwaripayo inimi nirkwiniri wenihf yanffyf winihnigini. ¹² Jisaso tigfe anfnajf wau rapirapf apfa wenf niyininana wfo mihf tigfamini hweari wfo sikwf tigfamini hweari enagfi winana ¹³ awau Mariaimi re urigfisixini, “Ineyi, jixi pi nani hwf earihini?” urfagfi i

re uriniginini, “Gí Ámináo nexweari tfe nani niini majía enagí nani nwf eارينين.” nurimána ¹⁴ nikinimóniri weniní éfyf wininiginini. Jisaso daiwo ronagí niwiniri aiwi mí m>wómixiniginini. ¹⁵ Mí m>wómixágí Jisaso re uriniginini, “Ineyí, pí nani jíxi nwf eارينين? Go nani pía yarinyinini?” urfagi Mariaí omíní xiáwo ninariniri re uriniginini, “Ápoxini, joxi piyomi nimeami nuri wí e tírá oenwiriyí áwaní nirei. Niini nuri nimeari nimeami umíini.” urfagi ¹⁶ Jisaso “Mariaixini!” urfagi í nikinimóniri Xibiruyí píné tñi Rabonaiyi —Api “Nearéwapiyarinjoxini.” niriíná rarigápirini. E urfagi ¹⁷ Jisaso re uriniginini, “Nioni sini gí ápo tfe nani mipeyía enagí nani jíxi ía minixepani. Jíxi nuri áma nioni gí niriíxímeá imónigíayo re urei, ‘O re rinjoi, “Nioni gí ápo Gorixo tfe nani peyarinini. O seyíne eni segí ápo Gorixorini.” rinjoi.’ urémeai.” urfagi ¹⁸ Magídara dání Mariaí nuri xegí wiepisiñíyo áwaní re urémeariniginini, “Niini Ámináomi rixa sinwf winíini. Xfo niriípi, ayí apirini. Ayí apirini.” nura uniginini.

Xegí wiepisiñowa xfomi sinwf winigíá narinini.

¹⁹ Sadéyo sía axíyimi síapi tñi wiepisiñowa Judayí ámináowa nani wáyí nero nani aní wígí nweagíiwami ówaní xaiwí niyárimána nweanána re eniginini. Jisaso awami áwini e nironapiri re uriniginini, “ ‘Gorixoyá dñí tñi niwayiróniro onweápoi.’ nimónarinini.” nurimána re eniginini. ²⁰ Wé niri ogíúkaú síwá wiri miwf wákwirixá tñi ikírogíayi síwá wiri éagi wiepisiñowa Jisaso ámi siní enagí sinwf niwiniro nani dñí nífa winarína ²¹ ámi re uriniginini, “ ‘Soyíne Gorixoyá dñí tñi niwayiróniro onweápoi.’ nimónarinini. Ápo nioni xwía tíyo nirowárenapinípa nioni eni soyíne searowárinini.” nurimána ²² awami píramí imimí niwiowárirí re uriniginini, “Kwíyí Gorixoyápi numimíniro api tñi nawíni eméfirixini. ²³ Soyíne áma íwf yarigápi yokwarimí nerínáyí, ayí Gorixo eni yokwarimí wiiarinini. Soyíne yokwarimí m>wiipa nerínáyí, ayí Gorixo eni yokwarimí m>wiiarinini.” uriniginini.

Tomaso Jisasomi sinwf wininí narinini.

²⁴ Wiepisiñowa wo, Tomaso —O wiepisiñí wé wúkaú síkwí waú imónigíáwa worini. Xegí yoí ámi bí Didimasiirini. O m>nweanána wía Jisaso wiwaninowamini wímeáí enagí nani ²⁵ Tomasomi re urigíawixini, “None Ámináomi rixa sinwf winíwinini.” urfagía aí o re uriniginini, “Nioni wéyo niri ogíayaú m>winípa eri niri ogíayaúmi wé m>wixímopa eri miwf wákwirixá tñi ikírogíayimi gí wé m>wixímopa eri

nerínáyí, díní wí ‘Nepa oríní.’ nìyáiwirí wíkwírómíméini.” uríniginíni. ²⁶ Sfá wé wíúmí dání waú wo nórímáná enáná ámí xegí wiepísínjowa aníyo íníní njeañáná Tomaso ení wfa tñní nerímeáníro njeañáná Jisaso aní ówaní nìyáriníjagí aiwí awamí áwíní e nírónapímáná re uríniginíni, “‘Goríxoyá díní tñní nìwayíróníro onjeápoýí.’ nímónariníni.” nurímáná ²⁷ Tomasomí re uríniginíni, “Díxí wé símí re nínimíxénapírí gí wéyo síjwí naneí. Díxí wé re nínimíxénapírí gí miwíyo nìwíxímoí. Síni díní mìníkwíró mepaní. Aga díní nìkwírói.” uríagi ²⁸ Tomaso re uríniginíni, “Joxí gí Ámínáoxíríní. Gí Nwíáoxíríní.” uríagi ²⁹ Jisaso re uríniginíni, “Joxí síjwí nínanírí nání ríxa ‘Neparíní.’ nìyáiwirí díní ríníkwíróíní? Ámá nioní síjwí mìnánípa nero aí ‘Neparíní.’ nìyáiwiro díní nìkwírófáyí yayí winíjyíríní.” uríniginíni.

“Bíkwí rípi ámáýí díní wíkwírófíríxínírí eáníní.” uríní náníríní.

³⁰ Jisaso emímí ámí ayá wí wiepísarínjowa síjwí anígíe dání ení aí apí nání bíkwí rípimí ríwamíní bí meáníní. ³¹ E nerí aí seyíné Jisasomí díní wíkwíroro “O Kiraiso, ámá yeáyí neayimíxemeanífa nání Goríxoyá díní tñní aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarínjwáorfaní?” wíaiwiro “Goríxoyá xewaxorfaní?” wíaiwiro éfíríxínírí ríwamíní rípi nírínírí eáníní. Omí díní nìwíkwíroríníjípimí dání díní nìyímíní imóníníjípí tígífáyí imónífíríxínírí nírínírí eáníní.

21

Wiepísíní wé wíúmí dání waú ámí Jisasomí síjwí winígífa náníríní.

¹ Jisaso e néisáná xegí wiepísínjowamí ipí Taibiriasíyí ríníjwá —Xegí yoí bí Gaririyí ríníjwáriní. Awá ríwone ámí síjání síwá nìwiníríná rípi eníniginíni. ² Saimoní Pitao tñní Tomaso, Didimasoyí rínínjo tñní Garirí píropenísíyo aní yoí Kena dání Nataniero tñní Sebediomí xewaxowáú tñní wiepísíní ámí waú tñní awa nerímeáníro nawíní nínjwearóná ³ Saimoní Pitao re uríniginíni, “Nioní ubení ipíyo mamówárimí umííní.” uríagi awa re urígíawixíní, “None ení joxí tñní waníwíní.” nuríro nìpeyearo ewéyo nìpíxemoáníro sfá ayimí áríwíyimi peyí nání néra nuro aiwí símí egíawixíní.

⁴ Ríxa sogwí xemónapímínírí yaríní tñní Jisaso nìbirí ipí imaníjwá tñní ronagí aiwí xegí wiepísínjowa omí mí míwómíxí éagífa ⁵ Jisaso re uríniginíni, “Niaíwíyíné, segí ubení mamówárarígífáyo peyí fá mímínípa reñot?” uráná

awa “Oweoi.” urfagfa 6 o re uriniginini, “Ubenf ewe namini mamowarana peyf bi mininijoi.” urfagi o rffpi tfin xixeni yarfná re eniginini. Peyf xwe obaxf ayá wí minfagi nani minixepaxf wimóniniginini. 7 Minixepaxf wimónfagi wiepsinjf Jisaso dñjf sixf uyijo Pitaomi re uriniginini, “E nearfo negf Ámináorini.” urfagi Saimoni Pitao arfa e niwirf Jisasomi xami owimeaminiri xegf rapirapf seayf e yinarinjú —Ú niwirárimána yarinjurini. Ú nimeari niyinimána ipiyo nimawirf xeamoniginini. 8 Ipiyo nimawirf xeamogf ai wiepsinjf wfa ipi imanfpá tñjf e añwi e sa 100 mita imóninjagf nani ewepami peyf ubenf magwf mininjú ú tñni minixeáa nibiro 9 imanfpami niwiékfinimearo weninjf éfáyf winigfawixini. Rfa nikeánimána peyf bi rfwaminjyfo werf bisferfá bi eni werf enjagf winarfná 10 Jisaso re uriniginini, “Peyf soyfnéyá ubenfyfo minffpi bi nimeami yapfpoyi.” urfagi 11 Saimoni Pitao eweyo npxemoániri ubenf peyf magwf mininjú imanfpá tfe nani minixeáa biniginini. Peyf xwérxanf 153 mininjagf aiwi ubenf ú wí marfkíninjagf wininiginini.

12 Jisaso re uriniginini, “Soyfné añwi e nibiro aiwá nfpoyi.” urfagi xegf wiepsinjowa omi rixa mí niwómixiro “Negf Ámináorini.” niwiaiwiro nani wo yarinjf “Goxirini?” wipaxf mimónipa yarfná 13 Jisaso rfa wearinje añwi e nurf bisferfá nimeari yanf niwia nurf peyf eni axfpf e niwia uniginini. 14 Jisaso xwáripáyo dánf niwiápnimeámána wiepsinjowami xami biaú síwá niwinimána ámi síwá wininjf bi apirini.

Pitaomi “Nioniyáyo píraninjf umérixini.” urinjf nánirini.

15 Rixa aiwá ninimi Jisaso niwiápnimeari Saimoni Pitaomi re uriniginini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñjf sixf niniyirfná dñjf sixf ámá rowa niyigfápimi wiárf nimúrorf rin+yinjini?” urfagi o re uriniginini, “Oyi, Ámináoxini, nioni dñjf sixf risinjápi nani joxi nijfárinini.” urfagi o re uriniginini, “Sipisipf miá nimerfná aiwá wiarigfápa joxi ámá nioni tfáminf bfyfo axfpf nerf píraninjf uréwapiyirixini.” uriniginini. 16 Jisaso ámi bi nuriri re uriniginini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñjf sixf rin+yinjini? Miniyinjf rejinini?” urfagi o “Oyi, Ámináoxini, nioni dñjf sixf risinjápi nani joxi nijfárinini.” urfagi Jisaso “Ámá sipisipf awí mearoarigfápa joxi axfpf nerf ámá nioni gf imóninjyfo píraninjf umérixini.” uriniginini. 17 Jisaso ámi bi nuriri re uriniginini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñjf sixf rin+yinjini? Miniyinjf rejinini?” urfagi Pitao

Jisaso rixa biaú bi “Joxi dñf sixf rñnyinqñi?” urfpi nani dñf sipi nwinri re urñnigñi, “Ámínáoxñi, amipi nñi nani joxi njfoxrñi. Niont dñf sixf rñnyñapi nani eni njfoxrñi.” urfagi Jisaso re urñnigñi, “Sipisipi aiwá wiarigfápa joxi eni áma niont nixdarigfáyo axfpi nerit píranñf uréwapiyirixñi. ¹⁸ Aga nepa rñrarññi. Joxi sinti íwf sikñf nerfna jwanñoxi arerixf nñyñri dixf simónfñmñi wagfñi. E nerit ai joxi rixa xweyanf nerfna dixf wé wúkaú wimixána áma wí gwf nñrñjiro joxi ‘Mupa oemñi.’ yaiwiarñfñmñi nimeáa rupifárñi.” urñnigñi. ¹⁹ Wiepsinowa re oyaiwipoyñri, “Pitao penfapi nani rfa nearañi? O e nerit niperñfñpimi dani seayit e Gorixo imónñfpi nani swá neainfárñi? Oyi.” oyaiwipoyñri e urñnigñi. E nurimána re urñnigñi, “Joxi nixdei.” urñnigñi.

Jisaso wiepsinñf xfo dñf sixf uyño nani rññpi nññri.

²⁰ Pitao nñkñmónñri wiepsinñf Jisaso dñf sixf uyño —O xami nerimeánimána aiwapi nññroná Jisaso tfámñi nñkñmónauri yarñf re winorñi, “Ámínáoxñi, miyf rurino gorñi?” urññorñi. O awaúmi númi barññagi nwinri ²¹ Jisasomi re urñnigñi, “Ámínáoxñi, áma romi eni pí wipifárñi?” urfagi ²² Jisaso re urñnigñi, “O niont ámi aññami dani weapimfáiná nani xe ñweáwinññri nñnimónñrñáyf, ayf dñf joxiyá menagi nani pí nani nñrarññi? Jwanñoxñi sa nixdei.” urñnigñi.

²³ Ayinani áma Gorixoyá imónñgfáyf rñpi rññmegfárñi, “Wiepsinñf o wí nñpenfámani.” rññmegfá aiwi Jisaso “Joxi niperfámani.” wí murf rñpini urñnigñi, “O niont ámi weapimfáiná nani xe ñweáwinññri nñnimónñrñáyf, ayf dñf joxiyá menagi nani pí nani nñrarññi?” urñnigñi. ²⁴ O Jisaso wiepsarñf Pitaomi e urññorñi. O amipi api nani áwanf nñri rfwamñf eañorñi. Nene o nani njfá re imónñwñi, “O áwanf rññpi nepani rññi.” njfá e imónñwñi.

²⁵ Amipi Jisaso eñf ámi obaxf ayá wí eni eñagi aiwi niont re nñmónarñi, “O eñfpi nñpini nani bñkwfyo rfwamñf píranñf nearñáyf, xwfá tfyo bñkwf api déropaxfñi.” nñmónarñi.

Wáf wurimeiarigfáwa egfápi nánirini.

Rfwamijf rípi, “Wáf wurimeiarigfáwa egfápiyi” rinijfpi Ruko níriri eanjfirini. O Jisasoyá wiepisagiyf womani. Judayf eni womani. Émáyf dokitá worini. Poro tñni Sairaso tñni émáyf anjyo wáf nurimerfná wirimeárogfiorini. O Tiopirasó amípi wáf wurimeiarigfáwa Jisaso ríxa anjnamí nání nipeyimáná enáná egfápi nání nijfá oimóniri rfwamijf rípi eanjfirini. Rfwamijf nearfná Tiopirasó re oyaiwiniri eanjnigini, “Iwamfó ámá Jisasoyá siyikf imónigfáyf sa Jerusaremí dání nimóniróná ayf Judayfni imónagfá aiwi Gorixo xfoyá kwíyípi síxí umímóáná anj apimí wáf nura neméfasáná e dání wáf nura numiro Samariayf anjyo nura neméfasáná ámí nuro émáyf anjyo eni nura neméfasáná enáná émáyf obaxf eni Jisasoyá siyikf nimóga nuróná ayá wí nimóga nuro Judayo múrogfawixini.” oyaiwiniri rfwamijf neari rípi eni oyaiwiniri, “Pitaomí tñni Poromí tñni eni Gorixo nurípearí enj síxí weámíxiñowaúríani?” oyaiwiniri emímí amípi Jisaso enjpa Pitaó xámí néra unjpi nání níriri eari ámí rfwíyo Poro néra unjpi nání níriri eari enjigini.

1-2 Tiopirasoxini, rfwamijf nioní xámí níriri eanjápi, ayf Jisaso iwamfó erí wíwapiyiri enjpi tñj e dání sfá xegf wáf wurimeiarigfáwami —Awa xfo rípeañowarini. Awami Gorixoyá kwíyíyo dání sekaxf nurimáná xfo anjnamí nání peyijfíyi tñj e nání níriri eanjáriní. ³ O rfnijf nimeari níperi níwiápnimeámáná sfá 40 nóra warfná awa “O ámí síj rfa ñweani?” oyaiwípoyniri ámí ámí síwá winayiri Gorixo ámá xfoyáyf xwioxíyo mímeámí nerí umenñweanfápi nání uréwapiyiri nerfná awa síní ududf mé “Ayf orfani?” níyaiwiro níwipímónimáná enáná re enjigini. ⁴ Awami awí neaárimáná sekaxf re urinjigini, “Ápo ‘Níseaiapímfáriní.’ searíjfi —Api, ayf nioní searána soyfné arfá niarigfápirini. Api síní míseámeapa enáná anj Jerusaremí tfoyó dání níwárimí mupa nero api nání weníj nero ñweáfríxini. ⁵ Ayf rípi nánirini. Jono wayf níseameairfná iniigf tñni seameinjf aiwi síní sfá obaxf mórípa enáná Gorixo xfoyá kwíyí tñni wayf seameainfáriní.” urinjigini.

Jisaso anjnamí peyijf nánirini.

⁶ Awa ríxa awí neánimáná omí yaríj re wigfawixini, “Ámínáoxini, enjíná negf wa míxí ináyf nimóniro negf

nearfawéyo umenweaagfápa ríná dání joxí ení axípi mîxí ináyí nimónîrî Isirerene xwioxíyo mîmeámí nîneairî neamenwearfáranî?” Yarîñí e wíagfá ⁷ o re urîñîñigîñî, “Sfá seyíné yarîñí niarigfápi nánî parîmonfáyi —Ayi ápo Gorîxo xfo xegí néní tîño nimónîrîñîpimî dánî nîrîrî tagfîyirîñî. Ayi nánî seyíné nijfá imónîpîrî mimónîñagî nánî áwanf searîmîméîñî. ⁸ E nerî aiwî rîpî nánî nijfá imónîpîrî nánî áwanf searîmîñî. Kwíyí oyápi nîseaimearî ení sixí seaímîxáná soyíné nionî seaimeañá mîkoyíné nimónîro ámá Jerusaremî ñweagfáyo áwanf urîmero ámá Judia pîropenîsîyo tîñî Samaria pîropenîsîyo tîñî amî amî ñweagfáyo urîmero ámá xwíá yoparí ñkwîrónîñîmî ñweagfáyo aí urîmero éfîrxîñî.” ⁹ E nurármáná awa sîñî sîñwí wînarfá o Gorîxoyá dîñf tîñî nîpeyirî wigí sîñwí anigfê dánî agwí bimî aínîñîñigîñî. ¹⁰ Nîpeyirî agwí bimî aínáná awa sîñî anîñamî sîñwí anánîñáná re enîñigîñî. Ámá rapîrapí apfá wenf yínigfíwáwá awa tîñf e nîrónapîrî ¹¹ re urîgîsîxîñî, “Garîrî pîropenîsîyo dánjoyíné, pí nánî re éf nîrómáná anîñamî wenîñf yánîño? Ámá o, Jîsasoymîñîño seyíné tfe dánî Gorîxoyá dîñf tîñî anîñamî nánî rîxa nîpeyirî aí soyíné sîñwí wînarfá peyípa ámî axípi wepîñîñfárinî.” urîgîsîxîñî.

Ámá womî Judaso nánî wayfá urîpeagfá nánîrîñî.

¹² Awa dîwí Oripîyî rîñîñîpimî —Apî Jerusaremî dánî anwî e enîpîrîñî. Sabarfáyo Judayf ná jfámî mupa nero aí Jerusaremî dánî dîwí mîñf apî tîñf e nánî ananî wagfápirîñî. Apimî pîñî nîwîárîmî nuro ¹³ rîxa Jerusaremî nîrémoro anî pákîkî seáyî émî mîrîñîñiwámî —Iwá awa sá wearîgîwîwîrîñî. Iwámî nánî wáiwíyo nîpeyîro páwigfawîxîñî. Awa wigí yoí rowarîñî. Pitao tîñî Jono tîñî Jemîso tîñî Adîruo tîñî Pirîpo tîñî Tomaso tîñî Batoromuo tîñî Matîyuo tîñî Arîpiasomî xewaxo Jemîso tîñî Saimonî Sereto tîñî Jemîsomî xewaxo Judaso tîñî awarîñî. ¹⁴ Ámá awa dîñf ná bîñî tîgífáwa nimónîro ámá wí amî tîyí ení apîxí wíwa tîñî Jîsasomî xîñáí Mariaí tîñî Jîsasomî xexîrîmeáowa tîñî ení awa tîñî nawîñî awí neánayîro anîñf miní Gorîxomî xwîyífá rîrîmî wîayarfá ¹⁵ sfá wîyî ámá awí eánfáyí nîñî ámá 120 enáná Pitao áwîñîmî éf nîrómáná re urîñîñigîñî, ¹⁶ “Gí nîrîxîmeáyíné, enîñá mîxí ináyí Depito kwíyí Gorîxoyápipimî dánî Judaso nánî —O ámá ‘Jîsasomî fá oxîraneyî.’ yaiwífáyo o tîñf e nánî nîpemeámî unjorîñî. O nánî nîrîrî Bîkwíyo eanîpî surfámá imónîpaxí mimónîñagî nánî amîpî Judaso enîpî ayîñánî xîxenî imónîñîrîñî. ¹⁷ O none tîñî nemerane yanfáwá nánî

urípeañf enagi nání o ení nearípeañfíyí woríni. ¹⁸ (O sípí wikáríñfípimí dání nígwí meañfípí tñní xwíá bí bíf nemáná e dání ná neánírfíná xegí agwíyo áwínímí narfíkíníri agwí amípí nípíní mixelánowíñínigíni. ¹⁹ Jerusaremí ñweagfáyí níní o e iníí nání arfá níwiro nání wigí píné tñní xwíá apí yoí Akerídamayí —Yoí mfkí ayí ámá níperi ragí xwíáyo puñf náníri. Yoí e wírigfáríni.) ²⁰ “Xwíyíá rípi Bíkíwí Samíyí ríníñfíyo níriníri eáníñagí nání Judaso xfo enípi eníriní, ‘Añf oyá yíwí imóníwínigíni. Ámá wí e mñweapa éfríxíni.’ Xwíyíá apí suríma imónípaxí mimóníñagí nání amípí Judaso enípi xixení imóníñfíri. Xwíyíá ámí bí rípi Bíkíwí axíyo ení níriníri eáníni, ‘O e nimóníri éwínígíníri rípeañfípi ámá wo xe nimóníri éwínígíní.’ eáníñagí nání ²¹⁻²² noneyá wo anípa imóníñáná ‘Ayí ananíríni.’ rípaaxí meníni. Ayínání ámá none Jisaso tñní emearfíná íníná nawíní wagwáyí wo none tñní nawíní Jisaso wíápínímeañfípi nání áwaní uranfíwá nání aga orípeaneyí. Ámá iwamfó Jono wayí níneameaia wage dání Jisaso xegí xanoyá dñf tñní añfínamí nání peyíñe nání o tñní emeagwáyí wo nání raríñíni.” Pitao e urfagí ²³ ayí ámá waú nání —Wífo Josepí Basabasoyí ríníñoríni. Oyá yoí ámí bí Jasítasoríni. Wífo Mataiasoríni. Awaú nání re rínígíawíxíni, “Ámá rowaú ananí womí Judaso nání wayíá rípeapaxowaúríni.” níriníro ²⁴ Goríxomí yaríñf níwiro re urígíawíxíni, “Ámínáoxíni, joxí ámá níní wigí xwíoxíyo sípí tñní nañf tñní nání imóníñfípi níjfoxí enagi nání ámá awaú gfmíní go joxí simónfagí rípeáo síwá neaií. ²⁵ Jisaso awa wáf nurímeífríxíni níri nearípeáagí aí Judaso xfo ‘Aníñf apí oimónímíní.’ mñwimóní píní níwíaríri xegí ‘Oumíní.’ wimónaríñfímíní ríxa úf enagi nání joxí o nání wayíá oimóníri síñf rípeáo síwá neaií.” Yaríñf e níwimáná ²⁶ Judayí wigí yarígíápa neróná “Rowaú gfmíní go xixení ayo imónírfeníñoi?” níyaiwiro sárúníñf nero Mataiasomí wáf wurimeiarigfá wé wúkaú síkwí wo awa tñní axfípi imóníni nání síñomí kumíxárigíawíxíni.

2

Kwíyípi Goríxomí dñf wíkwíroarígíáyo wímeañfípi náníri.

¹ Sfá Pedikosíyí rarígíáyí —Sfá ayí Judayí aiwá omíñf síñfíyo dání mífapí Goríxomí yayí wianíro nání nímeáa níbíro peaxí tarígíáyíri. Sfá ayí imóníñáná ámá Jisasomí dñf wíkwíroarígíáyí añf wíwá axiwámí awí eáníñáná re eníñigíni. ² Añfínamí dání ríwípí xwéníñf íwí níra weapfíyí

añf ayf ηweagfiwámí niwámíni árto ináríniηíni. ³ Ártó ináríniηáná síηwí wíntáyf wíngfawixíni. Rfá ápiáwíniηf imóníηf bí aípfnawf néra nurí womíni womíni níηweaxa úagí xixé síηwí ainenigfawixíni. ⁴ Síηwí e ainenarfná re eníniηíni. Ayo níyonf Goríxo kwíyí xfoyápi ayá wí síxf umímoníniηíni. Síxf umímóáná kwíyípi wímíxífpí tñní xixení nero pfné xegf wí wínyf mírípxáf imónigfáyf aí ananí rípxáf nímoníro níra ugíawixíni.

⁵ Judayf wí —Ayf añf xwíá rírí nírími ní amí gími íkwíroníηíyo xirígáyíri. Goríxomi pírániηf oxídaneyíniro aníηf míni yarígáyíri. Ayf níbímiáná Jerusaremí uríniηífná ríwípi xwéníηf íwí níra weapíηípi ináríni. ⁶ Íwí níra weapáná ámá xwé ayá wí epíroyf nero Jisasomí xídarígáyf wígf aga pfné xixegíni tñní níra waríηagfa arfá níwíro nání ududf nero ⁷ ayá níriwamóníro díηf síηá níweániro re ríniηíawixíni, “Ámá aga pfné xixegíni tñní rarígfa rowa nowaní Garírí píropenísfíyo dánf meníraní? ⁸ Nowaní e dánowa enagf aíwí aríge nero negf aga pfné oníná dání arfá níwíá uñwá xixegíni tñní neararfná arfá níwíá waríηwíni? ⁹ Nene wiene Patíayf ríniηwaéne wiene Midíayf ríniηwaéne wiene Iramíyí ríniηwaéne wiene Mesopotemia dánene wiene Judia dánene wiene Kapadosa dánene wiene Podasí dánene wiene Esia dánene ¹⁰ wiene Pírígia dánene wiene Pabíríá dánene wiene Isípí dánene wiene Sairíní tñími ní Ribíá píropenísfíyo dánene wiene Romí dánene nene níbírane re uríniηwaéne —Wiene aga nepa Judayeneríni. Wiene Judayf yarígápi níxídírane nání nawíni imóníηwaéneríni. ¹¹ Ámí wiene Kírítí dánene wiene Arebíá dáneneríni. E e dánene aíwí nínenení wine wine awa amípí Goríxo eníná ení neáni ní yagíyí nání nínearífná negf aga pfné xixegíniyo dání raríηagfa arfá wíaríηwíni.” E níriηa nuróná ¹² ududf néra nuro ududf níkáriro nání wí re níriηa ugíawixíni, “Pí neáímeaní nání ríá yaríηoi?” níriηa waríηagfa aíwí ¹³ wí ríperírf níwíro re níra ugíawixíni, “Awa wainí síηípi xwé nínimáná papíkí nero nání raríηoi.” níra ugíawixíni.

Pitao Jisaso nání xwíyíá uríηf náníri.

¹⁴ E níra warfná Pitao Jisasoyá wiepísagf wé wúkaú síkwí wo imónigfá wíá tñní éf nírómáná ení tñní repíyí nerí re uríηíniηíni, “Gf Judia píropenísfíyo dáníyífné tñní níoní repíyí seiarfná pírániηf arfá ókíarf nímoníro none neáímeáfpí nání níjía imónípoí. ¹⁵ Ayf rípi nání searíηíni. Agwí síni 9:00 a.m. ámá wainí xwapf mánípa yaríηífná imóníηagí

nánì soyíné áamá nionì t́nì re rogíá rowa nánì yaiwiarigfápi nepa papíkí nero m̀rarìṅoì. ¹⁶ Awa yarigfápi, ayí eṅíná ẃfá rókiamoagí Joeroyì r̀nìṅo ǹr̀r̀r̀ eaagí r̀p̀p̀, ayí ap̀r̀r̀ǹ, ¹⁷ ‘Gorìxo re rarìnì, “Śfá yoparíyí t́ṅíná kwíyí nioníyápi t́nì áamá ǹǹǹ wíyí wíyonì ayá wí s̀x̀x̀ umímóáná segí niaíwí oxí t́nì apíxí t́nì xwíyífá nioníyápi ẃfá urókiamoaro segí íwí s̀k̀k̀ṅíyí íkwíkwí yá̀r̀ro segí xweyaníyí orìṅá ẁǹr̀ro ep̀f̀r̀f̀r̀ǹ. ¹⁸ Íná áamá wíyá x̀ǹǹáíwánìṅí nímóǹro omìṅí wíiarigfá oxowamì t́nì apíxíwamì t́nì ayo aí ǵ kwíyípi t́nì s̀x̀x̀ umímóáná xwíyífá nionì nánì ẃfá rókiamop̀f̀r̀f̀r̀ǹ. ¹⁹ Nioníyá d̀ṅí t́nì aṅí p̀r̀r̀yoyó dání ayá r̀wamónipaxí imónìṅíyí iǹr̀r̀ xẃfá r̀r̀m̀ dání ekíyìṅíyí iǹr̀r̀ nerf́ná re enf́r̀ǹ. Xẃfá r̀m̀ ragí purí ŕfá werí s̀ṅwír̀fá awímìṅíṅí imónìṅí t̀r̀r̀ yarf́ná ²⁰ aṅí p̀r̀r̀yoyó sogwí śfá yiǹr̀ emá ragí r̀ṅí imóǹr̀r̀ enf́r̀ǹ. E nemáná eṅáná śfá Ámínáonì áamá ǹyoyonì mí ómómìxímí wimf́a nánì seáyí e imónìṅíyí parìmonf́r̀ǹ. ²¹ Ayí s̀ǹǹ m̀parìmopa eṅáná áamá d̀ṅí ǹǹk̀ẁr̀oro ‘Ámínáoxìnì, yeáyí neayimìxemeaí.’ ǹr̀f́a ǹyoyonì yeáyí uyimìxemeámf́r̀ǹ.” Gorìxo e rarìnì.’ ẃfá rókiamoagí Joero e ǹr̀r̀r̀ eaagípi áamá rowa yarf́ná seyíné axípi x̀x̀enì ẁǹarìṅoì.

²² “Ǵ Isìreríyíné, xwíyífá nionì searímí r̀p̀p̀ enì arf́a nípoyí. Nasaretì d̀ṅí Jisaso nánì rarìṅìǹ. O Gorìxoyá d̀ṅí t́nì emímí t́nì ayá r̀wamónipaxí imónìṅípi t́nì amípi b̀i áamá mepaxí imónìṅípi t́nì néra uṅípmì dání Gorìxo s̀wá r̀ǹṅí neainf́r̀ǹ, ‘O nionì ǹr̀f̀pearì urowárenapìṅáorìǹ.’ s̀wá éṅíṅí neainf́r̀ǹ. O seyíné t́nì ǹṅwef́ná néra uṅí apì ǹp̀ǹ nánì seyíné ǹj́fá imónìṅoì. ²³ Eṅíná Gorìxo xewanìṅo ‘Apì nerìṅípmì dání áamáyo yeáyí uyimìxemeámìṅìǹ.’ ǹyaiwíarìr̀ ipìmoárìṅípi t́nì x̀x̀enì segí maṅíyoyó dání omì áamá Gorìxo nánì d̀ṅí wí m̀moarigf́ayí yoxáfápmì eṅí noro ǹyekẁroár̀ro p̀k̀gíawìxìǹ. ²⁴ Omì p̀k̀gífá aiwì p̀yípi omì anìṅí gwíṅìṅí yiǹpaxí meṅagí nánì Gorìxo níkwef́r̀ṅípmì dání s̀ṅí wimìxáná ámì wíáf̀ǹmeaṅìṅìṅì. ²⁵ M̀x̀x̀ ináyí Depito o nánì ǹr̀r̀r̀ r̀wamìṅí re eaagípi nionì seararìṅápi t́nì x̀x̀enìr̀ǹ, ‘Ámínáo nionì ṅweaṅaé íníná ṅweaṅagí ẁǹarìṅanìṅì. O nionì t́ṅí e aṅwì e ǹṅweaṅagí nánì óf̀ b̀i emf́amanì. ²⁶ Ayínánì ǵ xwioxíyoyó dání d̀ṅí nífá ǹǹǹr̀r̀ yayí xwíyífáni rarìṅìǹ. Ap̀ǹ marf́ái, ǵ wará urf́ epaxí r̀r̀r̀ “Nìr̀r̀ǹ ǹyìmìṅí imónìm̀fá nánì nímìxìnf́arànì? Oyì, e nímìxìnf́arànì.” ǹyaiwìr̀ d̀ṅí ǹsìkwímorì ṅweaṅìǹ. ²⁷ Ayí r̀p̀p̀ nánìr̀ǹ. Joxì d̀ṅí nioníyá p̀yìṅí siwí t́fámìǹ, Xedisíyì r̀ǹṅí t́fámìǹ ǹǹwárìmì onuǹr̀ m̀ǹǹ erì áamá

joxi aniní miní rixádarinǎóni xwáripáyo dání piyí oeniri sɨwí mɨnaní eri erífa nání dɨnɨ nísikwímori ɨweanɨni. 28 Óf dɨnɨ niyimɨnɨ imónɨnɨpi íníná ɨweámífa nániyi joxi rixa sɨwá niɨfrɨni. Joxi dɨnɨ nɨnikikayoríná nionɨ tɨni nɨɨweanɨnoxɨnɨnɨ imónɨnɨnɨgɨ nání dɨnɨ nífá bi onimíapɨ mɨniní aga xwé ninɨnɨnɨot.’ Depito e ragírɨni. 29 Gf ámayíné ‘Negí arífo Depito nání xwiýfá bi osearenɨwipémɨni.’ nimónarɨni. O nɨpéagɨ xwífa weyarigfo xwáripá sɨni jfe rɨpɨnɨni. 30 Ayínání eníná o wífa rókiamoarɨnɨ wo imónɨnɨnɨgɨ nání re niyaiwiri ‘Gorixoxo sɨnǎyo dání “Dixí ráríawéyí wo mɨxí ináyí nimónɨri joxi meɨweaarɨnɨpa axɨpi meɨweanɨfárɨni.” nɨriɨnonɨrfani?’ niyaiwiri nání 31 ná ríwíyo imónɨnɨfápi nání nɨjífá nimónɨri Kiraiso, aríowayá xwífa piaxíyo dání iwiaronfoyi rarɨɨwáo xwáripáyo dání wiápnimeanɨfápi nání rɨɨfrɨni. Xwiýfá o rɨnɨ rɨpi ‘Joxi gf dɨnɨ piyɨnɨ siwí táfamɨni nɨnɨwárimɨ onunɨri mɨnií eri xwáripáyo dání piyí oeniri sɨwí mɨnaní eri erífarɨni.’ rɨnɨfá, ayí xfo nání mɨrɨ Kiraiso nání rɨɨfrɨni. 32 Ámá Jisasoyi rɨnɨnɨo Gorixoyá dɨnɨ tɨni xwáripáyo dání wiápnimeanɨpi nenení neaímeanɨ mɨkonerɨni. 33 Ayínání o Gorixoyá dɨnɨ tɨni xfo táfamɨni nɨpeyiri seáyí e o imónɨnɨfápi tɨni xixeni nimónɨri wé náúmɨni nɨɨweámáná xano xíoyá kwíyí ‘Nionɨ ámayo wimífarɨni.’ rárɨnɨfápi wíagɨ o eni nene kwíyípi sixí neaímóagɨ nání seyíné ududí seainarɨnɨ rɨpi arífa neairo sɨwí neanɨro yarɨnɨot. 34 Ayí rɨpi nání seararɨnɨni. Ámá anɨnamɨ nání peyɨnɨ, ayí Depitomanɨ. Xewanɨnɨ re rɨɨfrɨni, ‘Ámíná Gorixoxo gf Ámínáomɨ re urɨnɨnigɨni, “Joxi gf wé náúmɨni ɨwea. 35 Joxi mɨxí sianɨro bífáyo xopírárí ríwiimífaé nání sɨwí nanɨri ɨweárixɨni.” omɨ Gorixoxo e urɨɨfrɨni.’ Depito xewanɨnɨ e rɨnɨ enagɨ nání ‘Anɨnamɨ nání peyɨnɨ, ayí omanɨ.’ yaiwipaxɨrɨni. 36 Ayínání gf Isireriyí nɨni aga nɨjífá rɨpi xixeni oimónɨpoyi. Jisaso, seyíné ikífáyo yekwiroárigfo, o ayí anɨnamɨ nání peyɨnɨni. Gorixoxo o ámínáo oimónɨri wimixɨri ámá yeáyí neayimixemeanífa nání aríowayá xwífa piaxíyo dání iwiaronfoyi rarɨɨwáo oimónɨri wimixɨri enɨfrɨni.” Pitao e urɨnɨnigɨni.

37 Pitao e uraríná ayí arífa nɨwiro ikɨnɨnɨ sɨpí nɨwiri nání Pitaomɨ tɨni wáf wurimeiarigfá wíamɨ tɨni re urigíawixɨni, “Nɨrixímeáoyíné, nene arɨ yaníwɨni?” uríagfá 38 Pitao re urɨnɨnigɨni, “Segí íwí yarigíáyí ríwíamɨni nɨmamoro ámá nɨni ‘Jisasi Kiraisomɨ dɨnɨ rífa wíkwíroarɨnɨot?’ seaiwipɨri nání wayí meápoyi. E éáná Gorixoxo segí íwí yarigíáyí yokwarímí nɨseaiiri xíoyá kwíyípi nɨseaiapɨnɨnɨot. 39 Ayí

rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Kwíyɪ ɛɲíná dánɪ Gorɪxo ‘Ámáyo wáɪnɪnɪ nánɪ urowárɛnɛpɪmɪárɪnɪ.’ rárɪɲɪpɪ, ayɪ re roɲwáonɛnɪ nánɪ rɪɲɪmɪnɪ. Seyíné tɪnɪ segɪ niaíwɪ tɪnɪ ámá ná jɪamɪ aɲɪ ɡɪmɪ ɲweagfáyo —Ámá Gorɪxo xfoyá oimónɪpoyɪnɪrɪ wéyo fá umɪrɪnɪfá ɡɪyɪ ɡɪyo —Ayo nɪyonɪ nánɪ Gorɪxo e rɪɲɪ ɛɲagɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ.” urɪɲɪnɪɡɪnɪ.

⁴⁰ O xwíyɪfá ámɪ ayá wɪ tɪnɪ woákɪkɪ nɪwɪrɪ ɛɲɪ rɪrɛmɪxɪ nɪwɪa nurɪ re urayɪɲɪnɪɡɪnɪ, “Xɛanɪɲɪ ámá uyɪnɪf yarɪɡfá tɪyo wímeanɪfɪpɪ nɛnɛ ɛnɪ neaímeanɪɡɪnɪrɪ wáyɪ nɪsɛainɪrɪ Gorɪxo yeáyɪ oneayɪmɪxɛmɛanɪrɪ kɪnɪmónɪfɪrɪxɪnɪ.” urayɪɲɪnɪɡɪnɪ. ⁴¹ Ayɪnánɪ ámá Pítáyo rarɪɲɪpɪ nánɪ dɪɲɪ nɪkwɪrɔro “Ayɪ nɛpaxɪnɪ.” wiaíwɪfáyɪ wayɪ nɪmɛaro nánɪ sfá ayɪmɪ Jisasomɪ xɪdarɪɡfáyɪ tɪnɪ ámá sɪɲɪ ámɪ 3,000 kumɪxɪnárɪɡfawɪxɪnɪ. ⁴² Sɪɲɪ kumɪxɪnárɪfáyɪ anɪɲɪ mɪnɪ rɪpɪ néra ugɪawɪxɪnɪ. Wáƒ wurimeiarigfáwa uréwɛpɪyarɪnɪ arɪfá wɪayɪro xɪxɛ arɪrɪ inayɪro Jisaso pɛɲɪpɪ nánɪ dɪɲɪ wɪmɔnɪ nánɪ aɪwá nawɪnɪ nayɪro Gorɪxomɪ xwíyɪfá rɪrɪmɪf wɪayɪro néra wagɪfárɪnɪ.

Jisasomɪ uxɪdarɪɡfáyɪ ɛɡfáɪpɪ nánɪrɪnɪ.

⁴³ Wáƒ wurimeiarigfáwa Gorɪxoyá dɪɲɪ tɪnɪ ɛmɪmɪf ayá wɪ ɛro ayá rɪwamónɪpaxɪf imónɪɲɪpɪ ayá wɪ ɛro yarɪɲagɪfá nánɪ ámá nɪnɪ wáyɪ nero “Pí oɛpoyɪnɪrɪ rɪfá neaíwɛpɪyarɪɲo?” nɪyáiwɪro e yarɪnɪ ⁴⁴ Jisasomɪ dɪɲɪ wɪkwɪrɔarɪɡfáyɪ nɪnɪ nɪkumɪxɪnɪro nawɪnɪ nɛmɛro amɪpɪ wɪɡɪf imónɪɲɪpɪ aɪ tɪnɪ rɪxa nawɪnɪ nɪxɪrɪro ⁴⁵ wɪɡɪf wo amɪpɪ bɪ nánɪ dɪwɪf ikeamónɪfagɪf nɪwɪnɪrɪnɪfá wɪɡɪf xwɪfáranɪ, amɪpɪranɪ, nɪɡwɪf nánɪ bɪf nero dɪwɪf ikeamónɪfomɪ arɪrɪ nɪwɪro e néra wagɪfárɪnɪ. ⁴⁶ Sfá ayɪf ayo nawɪnɪ nɛmɛróná aɲɪf rɪdɪyowá yarɪɡfáwáɪmɪ awɪf neánayɪro wɪɡɪf wɪnɪyɪf tɪnɪ aɪwá nɪnayɪróná aɪwá nɪnɪrɪ nɪnɪro wɪkɪf tɪnɪ bɪ onɪmɪáɪpɪ mɪnɪf aɡa yayɪf seáyɪmɪf dánɪ nɪnɪro ⁴⁷ Gorɪxomɪ yayɪf seáyɪf e numero e yarɪnɪf ámá nɪnɪf yayɪf nɪwɪnɪrɪ “Ayɪf nanɪf inarɪɲo.” yáiwɪagɪfárɪnɪ. E yarɪnɪf Ámɪnɪfá Gorɪxo sfá ayɪf ayo ámá xfoɪmɪ dɪɲɪf wɪkwɪrɔagɪfá nánɪ yeáyɪf uyɪmɪxɛmɛaarɪɲɪfɪf xámɪ dɪɲɪf wɪkwɪrɔɡfá wɪnɪyɪf tɪnɪ nawɪnɪ kumɪxagɪfárɪnɪ.

3

Pítáyo sɪkwɪf ɪkɪf ɛɲɪf womɪ nanɪf imɪxɪɲɪf nánɪrɪnɪ.

¹ Sfá wɪyɪmɪf 3:00 p.m. Judayɪf Gorɪxomɪ xwíyɪfá rɪrɪmɪf wɪarɪɡɪfíná Pítáyo tɪnɪ Jono tɪnɪ e yanɪrɪ nánɪ aɲɪf rɪdɪyowá yarɪɡfáwáɪmɪf nánɪ yarɪnɪf ² ámá wo —O sɪnɪ xɪnáyá aɡwɪyo dánɪ sɪkwɪf ɪkɪf ɛɲorɪnɪ. Sfá ayɪf ayo xɛɡɪf ámáyɪf omɪf ɪkwɪaɲwɪyo nɪtɪmáná nɪmɛámɪf nuro aɲɪf rɪdɪyowá yarɪɡfáwáɪmɪf fɪwɪ Awɪaxoɪ rɪnɪɲɪfɪyɪmɪf ɲwɪrɪrɪayɪɡɪforɪnɪ. Ámá

anj ridiyowá yarigfiwámí páwiarigfáyo nigwí nání rixinjí ourinrí óf ayimí ηwirarayigforiní. ³ O Pitao tñní Jono tñní anj ridiyowá yarigfiwámí páwianíri yarinjagfi níwíníri awaúmí nigwí nání rixinjí uraríná ⁴ Pitao tñní Jono tñní omí sñwí agwí níwínáríri Pitao re urinjínigíní, “Joxí sñwí yeaneí.” uríagi ⁵ o “Nígwí bí niapaníri rarínjii.” níyaiwirí sñwí winénapfagi aí ⁶ Pitao re urinjínigíní, “Nioní nigwí siripáraní, goríraní, mayoní aiwí nioní xirínjápíní bí osiapímíní. Enj síxí eáninjí Nasaretí dánj Jisasi Kiraisoyáyo dánj joxí ananí nanj imónipaxí enagi nání ‘Níwiápfínímeari anj ei.’ rírarínjíní.” nuríri ⁷ xegí wé náúmíní fá níxíríri mfeyoááná síní mé re enjínigíní. Xegí síkwí sosfápiaú tñní xómínjípiaú tñní ríxa síwí fá níyírí re enjínigíní. ⁸ Enj tñní níwiápfínímeari píráninjí éf nírómáná iwamfó anj nerí awaú tñní nawíní anj ridiyowá yarigfiwámí nípáwirí nímwírí nímwírí níxeamóá nemeríná Goríxomí yayí seáyímí dání nímera unjínigíní. ⁹ Ámá nñní o anj emerí Goríxomí yayí seáyímí dání umerí yarinjagi sñwí níwíníro ¹⁰ omí ríxa mí níwómíxíro “Ámá anj íwí Awiaxoí ríninjíyímí níñwearí nigwí nání rixinjí neararínjo ayí ro oríní.” níyaiwíro nání “Arige nerí nanj rífa imónínjoi?” níyaiwíro ududí bí onímíápi mé o imónífpí nání dñj níyága ugíawixíní.

Pitao anj ridiyowá yarigfiwámí dání urinjí náníriní.

¹¹ Omí nanj wímíxíagfí nání Pitaomí tñní Jonomí tñní nímakfíkíyírí anj wiámfó Soromonoyáí ríninjípímí rojáná ámá nñní mírí níbímíro ududí ikárínaríná ¹² Pitao ámayí e yarinjagfa níwíníri nání níwiápfínímeari re urinjínigíní, “Gí Isíreríyíné, pí nání ududí ayá wí níkaríníro sñwí agwí yeanarínjoi? ‘Egí enj síxí eáninjíyo dáníraní, síwí wé róninjí yarigfípímí dáníraní, omí nanj wímíxíagfí anj yaríní.’ ríyēaiaiwíarínjoi? Oweoi! ¹³ Nwí fá negí aríowa Ebíríamo tñní Aisako tñní Jekopo tñní awayáomí xewaxo Jisaso ámí seáyí e oimóníri wímíxaríní. O seyíné émayí opíkípoyíníri wiowáraná Pairato ‘Jisaso íwí bí méf enagi nání gwí níwíkwearí owárimíní.’ wimónífagi aí seyíné Pairatoyá sñwíyo dání ríwí umogíforíní. ¹⁴ Ámá aga wé rónínjoríní. Síyíkwí bí mínínjoríní. Omí seyíné ríwí número ámá píxíwíríyo yarínj wo nání ‘Neawárii.’ urigíawixíní. ¹⁵ Seyíné dñj níyímínj mfkí ikinjfpí xiáwomí nípíkíro tñgfa aiwí Goríxoyá dñjyo dání xwárpáyo dání níwiápfínímeari neaímeanj mfkone wawíríní. ¹⁶ Jisasomí yawawí dñj wíkwíroarigwífpímí dání ámá síkwí ikí enj ro —O seyíné sñwí wíníro níjfa imóníro egíforíní. O apímí dání ríxa síkwí síwí fá yínjoi. Oyi, yawawí Jisasomí dñj

níwíkwírorai éwí enagi nání áamá ro segí síḡwíyo dání ríxa naní nimónírí síxí kwíyíníḡ oḡoí. ¹⁷ Ai níríxímeáyíné, nioní níjfaríní. ‘Seyíné Jisasomí ríwí numoróná majfá nero “Goríxo urowárenapíḡorfaní?” míyaiwí wiaríná segí áminá seameḡweagfáyí ení axípi wígfáríní.’ nímonaríní. ¹⁸ E nerí aiwí xwíyífá eníná Goríxo xegí wífá rókiamoagfáwayá maḡfyo dání áamá nene yeáyí neayimíxemeanfa nání xwífá piaxíyo dání iwiaronfoyí raríḡwáo nání re ragípi, ‘O ríníḡ nímeari penífaríní.’ ragípi, api seyíné wikárigfápimí dání xíxeni imóníḡríní. ¹⁹⁻²⁰ Ayínání Goríxo seyíné segí íwí egfápi yokwarímí oneaiíní nání dḡḡ sípí níseairí ríwímíní nímamoro xífo táfámíní kínímónípoi. Goríxo ámí Jisasomí —O aríowayá xwífá piaxíyo dání iwiaronfoyí raríḡwáo, nene yeáyí neayimíxemeanfa nání urípeaḡoríní. Omí nene nání ámí neawárienapíyirí dḡḡ síxí neamímorí enfáyí parímówiníḡíní nání segí íwí egfápi ríwímíní nímamoro xífo táfámíní kínímónípoi. ²¹ O xegí dḡḡ tḡní ámí wainí wainá weapíaxí meníní. Goríxo amípi síḡ bí imíxínfáyí nání —Ayí eníná dání xegí wífá rókiamoagfáwayá maḡfyo dání ragíyiríní. Ayí nání síní aḡínami weníḡḡ nerí ḡweani. ²² Moseso o nání níríríná re ragí enagi nání raríḡḡ, ‘Arírá seainfa nání Áminá Goríxoyá dḡḡ tḡní segí imóníḡyí wo wífá rókiamoaríḡḡ nioníníḡ nímonírí iwiaronfáríní. Amípi o searíí níní seyíné arífá níwiro xíxeni éríxíní. ²³ Ámá wífá rókiamoaríḡḡ imóníomí arífá míwífáyí síní wíḡ Isíreri wíníyí tḡní nawíní níkumíxíníro ḡweapíríxíní Goríxo áamá ayí ayo níyoní emí pípíkímí enfáríní.’ Moseso e ragí enagi nání raríḡḡ. ²⁴ Goríxoyá wífá rókiamoagfá nowani, Samueroyí ríníḡo wuríyḡe dání oyá ríwíyo dání níwuriya bígfáwa ení amípi Jisaso sífá nene ḡweaḡwá ríná enípi nání ragfá enagi nání segí íwí yaríḡfápi ríwímíní mamópoi. ²⁵ Xwíyífá Goríxoyá wífá rókiamoagfáwa níwuriya bagfápi tḡní xwíyífá Goríxo xewaníḡo negí aríowami nuríríná Arífo Ebíríamomí símímaḡfyo dání ‘Díxí iyí axípámí dání áamá ḡwí wírí wírí níní xwífá tḡyo ḡweagfáyo píraníḡḡ wímíxímífaríní.’ réroáragípi tḡní apiaú, ayí seyíné nání ríníḡagi nání raríḡḡ. ²⁶ Goríxo xegí xewaxomí nurípearí nurowárenapíríná níyínéní píraníḡḡ seaimíxínífápimí dání segí uyíní yaríḡfápi píni níwiárimí kíkífá éríxíní ní nurípearí xámí seyíné tḡḡ e nání urowárenapíḡ enagi nání raríḡḡ.” uríḡḡnigíní.

4

Pitaomí tḡní Jonomí tḡní ḡwí yígfá náníríní.

1-2 Awaú áamá ayo síní uraríná apaxípaníhí imónigfáwa tñí aní rídiyowá yarigfiwámí awí mearoarigfáyo seáyí e imóního tñí Sajusiowa tñí awa nĩbĩro awaú nuréwapiyiri “Jisaso wiápínimeaní nání áamá nñí ení wiápínimeapírfáríní.” uraríhagfí arfá wífá enagí nání wigí xwioxfyo dání dñí rfá ápiáwfníhí nĩwóroa nuro ³ fá nĩxĩrĩro rĩxa sfá enagí nání wífárfá xwĩrĩxĩ uméwanigĩnĩrĩ gwí aníyo hĩwĩrĩrĩgíawixĩnĩ. ⁴ E éagfá aiwĩ Pitao uraríná arfá wífáyí obaxí wí Jisasomí dñí wĩkwĩrogíawixĩnĩ. Sfá ayi dñí wĩkwĩrófáyí áamá xámí dñí wĩkwĩrogíáyí tñí nĩkumĩxĩnĩmáná oxí nñí 5,000 imóníhĩnigĩnĩ.

Pitaomí tñí Jonomí tñí xwĩrĩxĩ umegfá nánĩrĩnĩ.

⁵ Sá wegíáwa wífá tñí Judayí wigí umenweagfáwa tñí ámináowa tñí hĩwí ikaxí eáníhĩpĩ mewegíáwa tñí Jerusaremiyo awí neánĩroná ⁶ apaxípaníhí imónigfáyo seáyí e wimóního —O Anasoyĩ rĩnĩhĩorĩnĩ. O tñí oyá áamá axígwíowa Kaiapaso tñí Jono tñí Arekĩsadao tñí agwíowa ení awí eánfáwa tñí awí neánĩro hĩweanáná ⁷ Pitaomí tñí Jonomí tñí gwí aníyo dání nĩmeámí nĩbĩro awí eánigfáyo áwĩnĩ e éf uraráná yaríhĩ re wigíawixĩnĩ, “Sĩkwí ikf enomí píráníhĩ nĩwimĩxĩrĩnĩ arĩge wífĩrĩnĩ? Pí ení eáníhĩpĩmĩ dánĩranĩ, yof goyápĩmĩ dánĩranĩ, neríná awagwí éfĩpĩ éfĩrĩnĩ?” urfagfá ⁸ Pitao kwiyí Gorĩxoyápĩ ayá wí sĩxĩ wĩnĩhagí nání nĩwiápínĩmearĩ re urĩhĩnigĩnĩ, “Isĩrerene neamenweagfóyfné tñí negí ámináoyfné tñí ⁹ yawawĩ sĩkwí ikf ení romĩ naní imĩxĩwĩpĩ arĩge neri naní imĩxĩrĩfanĩrĩ agwĩ nĩjfá imónanĩro nání yaríhĩ yeaiarĩhagfá nání ¹⁰ apĩ nání soyfné nĩjfá xĩxeni imónĩpĩrĩ nání áwaní bĩ osearĩmĩnĩ. Áamá naní imónfĩ re éf roní ro yawawĩ Nasaretĩ dání Jisasĩ Kiraisomĩ dání —Omĩ Isĩrerene rfwí umóáná ikfáyo yekwĩroarfagfá aiwĩ Gorĩxo ámĩ sĩhĩ wimĩxĩfagí nání wiápínĩmeanĩorĩnĩ. Omĩ dání áamá ro naní imónĩrĩnĩ. ¹¹ ‘O gorĩfanĩ?’ mĩyaiwipa époyĩ. Bĩkwĩyo nĩrĩnĩrĩ eáníhĩpĩ tñí xĩxeni sĩhĩ aní mĩrarĩgíoyfné ‘Sĩpĩorĩnĩ.’ nĩrĩrĩ emĩ mogfó Gorĩxo nĩmearĩ aní xfo mĩrarĩhĩwámĩ iwamfó nĩtĩwayĩrorĩ eno, ayf ná wonĩ onĩrĩnĩ. ¹² Áamá nene yeáyĩ neayimĩxemeapaxí imóníhĩ ámĩ wo menĩnĩ. Gorĩxo áamá nene yeáyĩ neayimĩxemeapaxí imóního nání nĩnearĩrĩnĩ áamá nñí xwífá rĩrĩ nĩrĩmĩnĩ hĩweagfáyo aiwĩ yof ámĩ wo nání nĩrĩrĩ nearĩhĩmanĩ. Ayf ná wonĩ onĩrĩnĩ.” urĩhĩnigĩnĩ.

¹³ Xwĩrĩxĩ umearĩgíáwa Pitao tñí Jono tñí masĩsfá bĩ mĩwĩ rarĩhagfí nĩwĩnĩroná awaú sĩkurfá megíiwaú aga kĩnĩxowá enagfí nání nĩjfá nĩmónĩro nání ududf nero “Awaú arĩge neri nĩjfá awaú rarĩgĩpĩ imónĩgĩrĩfanĩ?”

nɪyawirowná rixa sɪŋwá mí nɪwómɪxɪro re yaiwigfawixɪnɪ, “Awaú Jisaso tɪnɪ emeagfíwaúrɪanɪ?” nɪyawiwo ¹⁴ áamá síkwá íkɪ eŋɪ naŋɪ imónɔ awaú tɪnɪ nawínɪ ronɔagɪ nánnɪ ámɪ xwɪyɪfá bɪ murɪpaxɪ imónɪgfawixɪnɪ. ¹⁵ E nerɪ aiwɪ awaúmɪ sekaxɪ “Awagwɪ xwɪrɪxɪ eamearɪŋwá re pɪnɪ nɪwiárɪmɪ bɪarɪwámɪnɪ bɪ ŋweápiyɪ.” nurɪmáná wigfɪpɪ xwɪyɪfá nimɪxɪro ¹⁶ re rɪnɪgfawixɪnɪ, “None awaúmɪ pí wianɪwɪnɪ? Ámá oxɪ apɪxɪ nɪnɪ Jerusaremɪ re ŋweagfáyɪ emɪmɪ seáyɪ e imónɪŋɪ éfɪpɪ nánnɪ rixa nɪjɪfá imónɪŋoɪ. Ayɪnánɪ none wí ‘Awaú méfɪrɪnɪ.’ urɪpaxɪ mimónɪŋagɪ aiwɪ ¹⁷ xwɪyɪfá awaú rarɪgfɪpɪ ámɪ sɪnɪ bɪ tɪnɪ nɪrɪga nuro ámá nɪnɪ rɪnɪmepɪrɪxɪnɪrɪ awaúmɪ íkwairɪrɪ nɪwirane ‘Awagwɪ ámɪ arɪkɪ bɪ tɪnɪ ámá Jisasoɪ rɪnɪŋo nánnɪ muréwapɪyɪpa eri xwɪyɪfá murɪpa eri épiyɪ.’ ouraneyɪ.” nɪrɪnɪro ¹⁸ “Awaú ámɪ obɪpiyɪ.” nɪrɪmáná ŋwɪ íkaxɪ re urɪgfawixɪnɪ, “Awagwɪ ámɪ arɪkɪ bɪ tɪnɪ Jisaso nánnɪ muréwapɪyɪpa eri xwɪyɪfá murɪpa eri épiyɪ.” urɪfagɪ aiwɪ ¹⁹ Pitao tɪnɪ Jono tɪnɪ re urɪgfɪsɪxɪnɪ, “Gɪmɪnɪ gɪpɪ Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ xɪxeni rɪfá imónɪnɪ? Yawawi Gorɪxo yearɪŋɪpɪ nɪxɪdɪrai nerɪná ‘Awaú Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ naŋɪ yarɪŋɪɪ.’ rɪseaimónarɪnɪ? O yearɪŋɪpɪ mé soyɪné yeararɪgfápɪ nɪxɪdɪrai nerɪná ‘Awaú Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ naŋɪ yarɪŋɪɪ.’ rɪseaimónarɪnɪ? Sewanɪŋoyɪné dɪŋɪ nɪmoro rɪpoyɪ. ²⁰ Ayɪ rɪpɪ nánnɪ rarɪŋwiɪ. Yawawi wɪnɪgwɪfɪpɪ tɪnɪ arɪfá wigwɪfɪpɪ tɪnɪ wí pɪnɪ nɪwiárɪrɪ mɪrɪpaxɪ meŋagɪ nánnɪ rarɪŋwiɪ.” urɪfagɪ ²¹ awa iwanɪ mépepaxɪ imónɪŋɪpɪ nánnɪ pɪfá nɪmegɪnɪro nánnɪ ámɪ íkwairɪrɪ bɪ tɪnɪ nɪwia núfasáná ámá nɪnɪ awaú éfɪpɪ nánnɪ Gorɪxomɪ yayɪ seáyɪmɪ umearɪŋagɪfá nánnɪ awaúmɪ sa wárɪgfawixɪnɪ. ²² Ámá emɪmɪ neri naŋɪ imɪxɪfɔ, o xegɪ xwiogwɪ rixa 40 nɪmúrorɪ ámɪnáo eŋagɪ nánnɪ ámá nɪnɪ Gorɪxomɪ yayɪ seáyɪmɪ numéra ugɪfawixɪnɪ.

Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪ wigfá nánnɪnɪ.

²³ Xwɪrɪxɪ umearɪgfáwa awaúmɪ wáraná awaú egɪ nɪkumɪxɪnɪro yarɪgfáyɪ tɪŋɪ e nánnɪ nuri apaxɪpánɪŋɪ imónɪgfá xwéowa tɪnɪ wigɪ Judayɪ ámɪnáoowa tɪnɪ urɪfá nɪpɪnɪ nánnɪ repɪyɪ nɪwia úagɪ ²⁴ ayɪ arɪfá e nɪwimáná dɪŋɪ ná bɪnɪ tɪgfáyɪ nimónɪro Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪ nɪwiwo re urɪgfawixɪnɪ, “Ámɪnáoɪnɪ, joxɪ aŋɪna tɪnɪ xwɪfá rɪ tɪnɪ rawɪrawá tɪnɪ imɪxɪrɪ amɪpɪ nɪnɪ ayo nɪyonɪ yarɪŋɪpɪ imɪxɪrɪ enoxɪrɪnɪ. ²⁵ Xwɪyɪfá joxɪyá rɪpɪ dɪxɪ kwɪyɪpɪmɪ dánɪ negɪ arɪfó Depito —O dɪxɪ rɪnálnɪŋɪ nimónɪrɪ omɪŋɪ sɪagorɪnɪ. O nɪrɪrɪ Bɪkwɪyo rɪwamɪŋɪ re eanɪrɪnɪ, ‘Émáɪ pí nánnɪ mɪxɪ rɪfá ápiáwɪ nɪwerɪnɪŋɪ imónɪgfawixɪnɪ? Pí nánnɪ wigɪ surɪmá imónɪnɪfápɪ nánnɪ

ipimoárigfawixini? ²⁶ Áminá Gorixomi tñni áamá xfoya dñj tñni xiáwowayá xwá piaxfo dán niwiarori yeáy uyimixemeáwiniḡiniri urípeanom tñni awaúmi mixí ináy xwá tfo dán tñni á máyo umenweagfáwa tñni mixí wianiro nání mixí épmixamoro xopírárf wianiro nání awi neániro egfawixini. Depito dix kwíyfp tñni e nriri eanfñni. ²⁷ Api tñni xixeni anj rípmi dán mixí ináy Xeroto tñni gapimanf Podiasi Pairato tñni é máyf ámi wa tñni negf Isireriyf tñni dixf riwaxo Jisasomi —O dixf rínáinñf nimóniri siiarñorini. Siyikwí bi mínñorini. Omi xopírárf wianiro nání awi eánigfawixini. ²⁸ E nerí aiwí joxí majfá imónñfpi yaniro nání awi reánigfawixini? Oweoi, sa Gorixoxí enjána enj neánirfna pí pí e éfrixiniri ipimoáragfñni yaniro nání awi eánigfawixini. ²⁹⁻³⁰ Ámináoxini, agwí joxí awa íkwairf nñeairo nearfápmi dñj kíkayo. Nene dixf rínáíwanéñf nimónirane siiarñwaéne dixf enj eanñfo dán simixf tfgfáyo píranñf wimixirane dixf riwaxo Jiaso, siyikwí mínñomi dán emimf bi tñni ayá ríwamónipaxf bi tñni wíwapñirane nerfna ayá igigf mé xwíyá joxíyáfp xixeni uranfwa nání enj síxf bi neaeámíxei.” ³¹ Gorixomí xwíyá e nurimáná enjána re enñigini. Anj ayf awi neániro ñweagfiwá sírf nuga uññigini. Sírf nuga warfna kwíyf Gorixoyáfp ayá wí síxf wíññigini. Ayá wí síxf wíññána xwíyá Gorixoyáfp ayá bi mé xixeni nuréwapña ugfawixini.

Jisasoyá siyikf imónigfáyf xixe nñowíayf inigfá nánirini.

³² Ámá Jisasomí dñj nñwikwíroro axífp imónigfáyf dñj xixegfñi bi bi mimó axífpini nímóa nuróná re yayagfárini. Wigíyf wo xegf amípi bi enjána “Ayf aga ñgñiniri. Negf imónñyf womí arírá nñwirfna api wipaxf menini.” yaiwiagfámani. “Wone wone negf amípi, ayf nñeneníyánñf imónini.” yaiwiagfárini. ³³ E nero wáƒ wurimeiarigfáwa enj síxf eánñf Gorixó imónñfpi á máyo síwá nñwirfna Jiaso xwárpáyo dán nñwiápnimeámí emearñagí síñwf wñnarogfáfp nání repíyf wiayarfna Gorixó nanj ayá wí nñwikára uññigini. ³⁴ Ayf rípi nánirini. Wigíyf wí amípi bi nání anñf dfwf nìkeamóga warñagfa síñwf mñwinípa yagfárini. Xwá tñni anj tñni surfmá enjfp tfgfáyf ñgwí nání bf nero ñgwí xéfáfp nimeámí nñbñro ³⁵ wáƒ wurimeiarigfáwami miní wíána awa wigf wí dfwf ikeamónarigfáyo wipaxfp tñni xixeni yanj nñwia wagfárini. ³⁶ E néra nuróná wigf wo Josepoyí rññño —O Judayf aiwí xiáweyf Ripaiyf enagí nání siyikf Ripaiyf worini. Pññwí Saiprásí dán xññorini. Wáƒ wurimeiarigfáwa yoƒ síñf bi Banabaso —Yoƒ mfkf ayf enj rñremíxf yarñño enagí nánirini.

Yof e wárigforini. ³⁷ O eni xwfa surfma bi tñorini. Api bf nemána nigwf xépi nimeámi nibiri wáf wurimeiarigfáwa negf uyipeayfo yanf owípoyinri mni winiginni.

5

Ananiaso tñi Sapairai tñi xiapxiagwf ayaú nánirini.

¹ Ámá wo xegf yof Ananiasoyi riniño tñi xiepi xegf yof Sapairaiyi riniñi tñi egf xwfa surfma bi ámáyo nigwf nani bf neri ² xiagwo xiepi nijfa imonihana nigwf xéfi bi xegf yumfi nitimána bi wáf wurimeiarigfáwa “Nigwf xéfi nipini api neaiaparini.” oyaiwípoyinri nimeámi nuri mni wíagf aiwi ³ Pitao re uriniginni, “Ananiasoxini, Obo xfo wimónarñipi oeniri dñf rixixéróoxni, pí nani kwíy Gorixoyapimi yapf wíwapiyiminri xwfa bf nerfna nigwf xépi bi dixf pñi nitimána bini neaiaparini? ⁴ Sini bf mepa nerfna dixf mimónarñiran? Xwfa api bi nerfna nigwf xépi dixf dñf tñi pí pí ‘Oemini.’ nisimónirfna anani mepaxpirani? E nimóniri aí joxi pí nani dñf inimi níkwíronimána ‘Wáf wurimeiarigfawami yapf owíwapiyimini.’ yaiwiginni? Yapf joxi neaiwípoyinri éfpi, ayf ámaone marfa, Gorixomi wíwapiyiminri éniginni.” urfagi ⁵ Ananiaso xwfyfa api arfa níwimána re eniginni. Xwfa yo nipiérori dñf niyámiga uniginni. Dñf niyámiga úána ámá o éfpi nani arfa wífyf nni wáyf níkariga ugíawixini. ⁶ O dñf niyámiga nuri piyf wenagi íwf síkijowa níwiápnimearo rapirapf tñi wowf nero nimeámi nuro xwfa weyárgíawixini.

⁷ Ananiasomi xiepi xegf wí e sepiá bi onimiápi niñweañsána xegf xiagwomi winípi nani sini majfi nimónirfna Pitao tñf e nani nibiri páwíána ⁸ o re uriniginni, “Nigwf xwfa bf nerfna xépi nipinipi, ayf rípi apirani? Jíxi nirei.” urfagi “Ayf rípi apirini.” urána ⁹ Pitao re uriniginni, “Ayagwí pí nani ‘Kwíy Ámináoypa eni eanarñiranri yapf níwíwapiyirai iwamfo owíwapiyaiyi.’ rñisixini? Ámá dixf ragwo xwfa weyárfáwa ríxa fwi e riwa rónarñoi. Jíxi eni xwfa ríweyáripri nimeámi rupráoi.” urána re eniginni. ¹⁰ Í eni Pitaoya síkwf tñf e nipiérori dñf niyámiga uniginni. Dñf niyámiga úagi íwf síkijowa níwiapiro í piyf wenagi níwiniro nimeámi nípeyero xegf oxo xwfa weyárfé midañf e xwfa weyárgíawixini. ¹¹ E éána Jisasoya síyikf imonigfayf nni tñi ayaúmi wimeápi nani arfa wífa gíyf gíyf tñi wáyf níkariga wagfáriní.

Wáf wurimeiarigfáwa emimf xixegíni ayá wí egfá nánirini.

¹² Wáf wurimeiarigfáwa áamá wigf tífáminí mimónigfáyf tfe nemeríná emimf tfini ayá riwamónipaxf imóninif tfini néra nuro axípi nawíní nimóniro anj ridiyowá yarigfiwámi ínimi awí neániríná anj wiámfó Soromonoyái rininifpimi awí neániro yayiagfa aiwi ¹³ Jisasomi dinif mīwīkwīroarigfáyf wáyf nero nání “Awa tfini awí bī oeánaneyi.” miyaiwipa yagfáriní. E nero aí awa nání xwiyfá nīriróná “Ámá nanjowariní.” ragfáriní. ¹⁴ Ámá ámi ayá wí ayá wí Ámináomi dinif wīkwīrófáyf oxf tfini apixf tfini íníná sfá ayf ayo wí tfini wí tfini kumixinayigfáriní. ¹⁵ Ámá emimf wáf wurimeiarigfáwa néra warigfápi sinjwí nīwiniro nání “Negf áamá simixíyo Pitaoyá onapámigf eni aí wíáná nanj imónipfáoi.” niyaiwiro wigf áamá simixí yarigfáyf nimeámi nuro óf e Pitaoyá nīpuríná onapámigf inipaximíní ikwianjwíyo wíráragfáriní. ¹⁶ Ámá Jerusaremi tinif e anj miní miní ikwíroninifyo njweagfáyf eni wigf áamá simixí xixegíni tífáyf tfini imfó xixéronifif tfini nimeámi wáf wurimeiarigfáwa tinif e nání bimíáná píraninif imimiximf wiagfáriní.

Wáf wurimeiarigfáwami xeaninif wigfá nánirini.

¹⁷ Apaxípaninif imónigfáyo seáyí e wimóninjo tfini xegf níkumixinirí emearigfáwa tfini —Awa xegf gwí mónigfáwa Sajusiyí rinigfáwariní. Awa tfini wáf wurimeiarigfáwami sipí dinif bī onimíápi mīwīaiwí aga sipí dinif xwé ayá wí nīwīaiwiro nání nīwīápinimearo re egfawixiní. ¹⁸ Awami fá nīxero gwí anjyo njwírárigfawixiní. ¹⁹ Gwí anjyo njwíráragfa aiwi árfwiyimí Ámináoyá anfnajf wo nīweapirí gwí anjyo ówanj níkwirí awami nīmīxeámi nīwīapirí re uriniginí, ²⁰ “Soyíné nuro anj ridiyowá yarigfiwámi éf nīrómáná áamá e rōwapigfáyo xwiyfá áamá dinif niyimínif imónipfáriní nání rininif nīpiní nání uréwapiyípoi.” urfagi ²¹ arfá nīwimowa nuro wfá nóga warinif tfini anj ridiyowá yarigfiwámi nīpáwiro áamá éf rōwapigfáyo uréwapiyaríná apaxípaninif imónigfáyo seáyí e wimóninjo tfini xegf níkumixinirí emearigfáwa tfini awí neánimáná negf Isireriyí meba parimentí imónigfá nowaní tfini xwiyfá oimīxaneyiníro nání “Eini.” nuríro rīxa awí neánárimáná anj ridiyowá yarigfiwámi awí mearoarigfá wa wáf wurimeiarigfáwami wirímīaupirí nání gwí anjyo nání uowáragfa aiwi ²² gwí anjyo nīrémoríná awa nání pfá nīmeginíro ámi Judayf mebaowa awí eánigfe nání nībīro repiyf nīwiro ²³ re urigfawixiní, “Gwí anjyo nīrémómáná ówanj siní xaiwí yárinirí awí mearoarigfáwa fwi tinif e awí

roro enagfa nîwînrane aí ówanf nîkwirane nîpáwirane sîhwf wînfwáyf sîni ínimî ñweanagfa mîwînfwîni.” urfagfa ²⁴ anf ridiyowá yarigfiwámî awí mearoarigfáyo seáyî e wimónîño tîni apaxípa imónigfá xwéowa tîni arfá e nîwiróná ududf ayá wí nero re rîinigfawixîni, “Agwî pí imónîmînrî nánî rfa yarîni?” rînarfná re enîinigîni. ²⁵ Ámá wo nîrémónapîrî áwanf re urîñîinigîni, “Aî, ámá agíná soyfné gwî anfyo ñwirárigfáwa anf ridiyowá yarigfiwámî éf nîrómáná ámáyo uréwapîyarîñoi.” uráná ²⁶ anf ridiyowá yarigfiwámî awí mearoarigfáwa tîni wigf seáyî e wurfnigfo tîni awamî ámi fá xîrîpîrî nánî nuro aí awa uréwapîyarfná arfá wiarigfáyf sîñá neaeapîrîxînrî wáyf nîwiro nánî awamî fá nîxero nîméra nîbîróná uyfnîf wí mîmépegfawixîni.

Wáf wurimeiarigfáwa Judayf mebaowamî masîsfá mîwî urigfá nánîrîni.

²⁷ Wáf wurimeiarigfáwamî nîmeáa nîbîro Judayf mebaowa awí eánigfe éf uráráná apaxípanîñf imónigfáyo seáyî e wimónîño xwíyfá numearîfná ²⁸ re urîñîinigîni, “None arfá jîyikf nîseorane sekaxf ‘Segf uréwapîyarigfo nánî sîni muréwapîyipa époyî.’ searfagwî aí soyfné arfki o nánî nuréwapîyiróná segf uréwapîyarigfápi rîxa Jerusaremi tîyo nîyonî fá menárîniñgoi. None xenwone nánî re oneaiiwîpoyînrî, ‘Awa omî nîpîkiro nánî reá roánigfáwarfnî?’ oneaiiwîpoyînrî uréwapîyarigfoyfnérîni.” urfagi aí ²⁹ Pitao tîni wáf wurimeiarigfá wfa tîni re urigfawixîni, “Ámá neararigfápi marfái, Gorîxo neararîñpîni pîrf wiaîkipaxf mimónîñwîni. Ayînanî soyfné arfá jîyikf nîneaorî nearigfápi wiaîkiarîñwîni. ³⁰ Ayf rîpi nánîrîni. Jisasomî soyfné nîpîkiróná yoxáyo yekwîroárigfa aiwi Nwfá negf arfowa enîná dánî nîxída bagfoyá dîñfyo dánî o ámi wiápînrîmeanfîrîni. ³¹ O ayf Gorîxo gf wé náúmîni onîñweanîrî seáyî e nîwimîxîrîfná ‘Xíáwowayá xwíá piaxfyo dánî iwaroñf wo imónîrî mîxf ináyf wo imónîrî éwîngîni.’ nîyaiwirî wimîxîñfîrîni. Isîrerene negf íwf yarîñwápi rîwîmîni mamorane yokwarîmf neaiipaxf imónîrane yanfwa nánî o rîxa e nimónîrî xanoyá wé náúmîni ñweanî. ³² None seararîñwá api sîhwf nîwînrane nánî mîkonerîni. Kwíyîpi enî ‘Api neparîni.’ oyaiwîpoyînrî neaiwapîyarîñfîrîni. Nonenî marfái, ámá Gorîxomî manf pîrf mîwiaikî arfá wífá gíyf gíyo enî xegf kwíyîpi rîxa mîni wîñfîrîni.” urigfawixîni.

³³ Xwirixf mearigfáwa xwiyfá e rarinqáfa arfá niwiro wikf rfa ápiawfnhf niwero opikianeynro wimóninhiginí.
³⁴ Opikianeynro wimónarfná amá wo —O xegf yof Gamerieroyf rinhorini. O Parisi worini. Nwf ikaxf eánihfpi uréwapiyarinf worini. Nuréwapiyirfná nanfni nehwiperf rarino enagf nánf amá nfni wé ikwanjwfyónihf njwirárigforini. O xwiyfá urini nánf awí eánigfe éf nírómáná sekaxf re urinhiginí, “Ámá rowamf bfi onimiápi bfamf wárfpoyf.” nurirf rixa bfamf wáraná ³⁵ re urinhiginí, “Gf Isireroyfné xwiyfá bfi osearimfni. ‘Ámá rowamf owianeyf.’ yaiwiarigfápi snf mepa neróná xámf dhf píraninhf mópoyf.
³⁶ Ayf rípi nánf seararinhini. Eníná onimiápi amá Tiudasoymf rinhino enfpi nánf dhf mópoyf. O xewaninho nánf re rinhiginí, ‘Ámíná seáyf e imónihá wonirini.’ nirinirf yarfná amá 400 xwiyfá o rihfpi arfá niwiro nánf gwf numóniro yarfná émáyf omf pikíaná xegf gwf mónigfáwa wíwíni éf umigfawixini. Éf umiagfa nánf o oeminihf enfpi surfmá yarinhiginí. ³⁷ E nemáná enáná amá amf wo — Gariri piropenisfyo dánf Judasoymf rinhino nánf rarinhini. O gapimanfíf amá nfni yof njwirárigfíná niwiápfni mearf xegf dhfyo dánf amá wí o tfni gwf numóniro ‘Émáyo míf oxídownaneyf.’ niro yarfná omf anfnimífagfa omf arfá wigfáyf enf wíwíni éf umiamogfawixini. ³⁸ Ayfnánf amá rowa yanro yarigfápi píf mfiwáikipa nero wé ía umíxeánfpyof. Amá rowa Gorixoyá dhfyo dánf marfáf, wigf dhfyo dánf nifmoárfro nerfnáyf, wa awamf xopíráf wipírfá enagf nánf xe éfrixinirf shwf winfpyof. ³⁹ E nerf aí awa wigf dhfyo dánf marfáf, Gorixoyá dhfyo dánf nerfnáyf, soyné xopíráf wí wipaxf menini. E owianeynro nerfnáyf, Gorixo tfni mífxfnhf iníagfa shwf ainenipírfárfni.” urinhiginí.

Wáf wurimeiarigfáwamf rfnhf wíagfa aí yayf egfá nánirini.

⁴⁰ Xwirixf umearigfáwa Gameriero “E épyof.” urfípi arfá niwiro nífdfiro nánf wamf “Wáf wurimeiarigfáwamf niwirimeámf fwiápfpyof.” nurimáná rixa níméra fwiápaná síkwfá ragf píf uyíkímf nero njwf ikaxf re urigfawixini, “Jisaso nánf snf bfi muréwapiyipa éfrixini.” nuriro wárigfawixini. ⁴¹ Wáraná awa xwirixf umearigfáwa tfhf e dánf nipeyero nuróná re niyaiwiro nánf, “Gorixo Jisasomf xfdarinhwáone ayá neaimoarinhf neaikárfápi xixeni meapaxowarfnirf xe ía xero iwanf mépero éfrixinirf shwf neanfírfani?” niyaiwiro nánf yayf néra nuro ⁴² íníná sfá ayf ayo anf rídiyowá yarigfíwámf dánirani, amá anf wíwá

wiwámi dánirani, arfki uréwapiyiro wáf urimero neróná “Ámá Gorixoyá yeáyf neayimixemeanfa nání urowárenapinjo, arfowayá xwáf piaxfyo dání iwiaronfoyi rariñwáo, ayf Jisasorini.” urigfawixini.

6

Seáyf wipírfá nání ámá wé wáfumi dánf wáu rípeagfá nánirini.

¹ Iná Jisasomi xfdarigfáyf ámi wí tñni sayá nimóga nuróná wigf Judayf émáyf tñimini xirigfáyf wí nwiápñimearo Judayf anf ná tñif e xirigfáyo anñúm ikaxf re urigfawixini, “Negf yarñwápa sfá ayf ayo aiwá yanf nwiá nuróná negf apixf aniwami soyfne pí nání múroarñoi?” anñúm ikaxf e nura warfná ² Jisasoyá wiepsagf wé wúkaú síkwf wáu imónigfáwa nwiápñimearo ámá Jisasomi xfdarigfá síyikf imónigfá nñoni “Eini.” nuriro re urigfawixini, “None aiwáni yanf seaiapani nání xwíyfá Gorixoyá searéwapiyarñwápi pñni nwiárífná ‘Ayf nanf menini.’ neaimónarini. ³ Ayfnáni negf nrixfmeáyfné, negf ámá nanfni yarigfápi nání fá roárññowa nánini yeyimá nearo wé wáfumi dánf wáu nání nearána none aiwá yanf niseaiapa emepírfá nání rípeaanfwiní. Ámá kwíyf Gorixoyápi ayá wí síxf wíñri dñf émf saímf moro egfáwa nání rariñwiní. ⁴ Awa aiwá api yanf mearfná noneyf rípiñi mimáyo nñirane anñf minf yanfwarini. Gorixomi rixñf urirane ámá xwíyfá oyápi nání xixeni nijfá oimónfpoynri uréwapiyirane yanfwarini.” urfagfá ⁵ ámá Jisasoyá síyikf imónigfá nñni “Apánirini.” nñaiwiro ámá wé wáfumi dánf wáu rowami eyírogfawixini. Wo Sitipenoyi rññjo —O Jisasomi enf neánri dñf wíkwírori kwíyípi ayá wí síxf wíñri enorini. Ámi wo Piriporini. Ámi wo Pírokorasorini. Ámi wo Naikenaorini. Ámi wo Taimonorini. Ámi wo Pamenasorini. Ámi wo Nikoraso —O émáyf anf yof Adiokf dánf wo aiwi enífná dání síwf xegf imónigfáyf yarigfápi pñni nwiárímo Judayf yarigfápiñi yarñorini. ⁶ Ámá awami neyíro wáf wurimeiarigfáwa tñf e nání nimeámi úfná wáf wurimeiarigfáwa awa nání Gorixomi rixñf nurimáná enf neánro píranñf éfrixñiri wigf wé seáyf e wikwiárigfawixini.

⁷ Xwíyfá Gorixoyápi síni nñiga nemefná ámá Jerusalemí ñweagfá Jisasomi xfdarigfáyf ámi wíni ayá wí sayá nimóga nuro apaxfpanñf imónigfá obaxf eni arfá nñwiro dñf nñwíkwírómná xixeni egfawixini.

Sitipenomi fá xirigfá nánirini.

⁸ Sitipeno, Gorixoxómi wá ayá wí wianiri ení sixí weámixiri ení enagi o áamá síñwí anigíe dání emímí seáyí e imóniñipi tñí ayá riwamónipaxí imóniñipi tñí niwíwapíya waríná ⁹ Judayíya rotú aní áamá Áxenwarí Minigíái riniñíyo awí eánarigíá wa —Wa aní yoí Sairini dánjowarini. Wa aní yoí Arekisadíría dánjowarini. Awa tñí wigí Judayí winiyí —Wa Sirisia piropenisíyo dánjowarini. Wa Esia piropenisíyo dánjowarini. Awa tñí niwiápínimearo Sitipeno tñí xwiyíá ximiximí niníro mixí niriñiróná ¹⁰ kwíyí Gorixoyápi sixí winiñí enagi nání o diñí émí saímí nimorí píraníñí renjwipwearíñagi nání wí xopírará niwiri murípaxí imónigíawixini. ¹¹ Xopírará niwiri murípaxí nimóníro nání wigí wíamí yumí ínimí re urigíawixini, “Omí nuxekwímoro re rípoi, ‘O negí aríto Mosesomí riperíríñíñí umerí Gorixomí umerí yaríñagi aríá wíwáriní.’ rípoi.” nurárimí nuro ¹² omí wikí niwóníro fá oxirípoiñiri áamá sipíáyo tñí ámináowami tñí ñwí ikaxí eániñipi mewegíawami tñí símírí xwiyíá nura nemero éaná ayí wikí wóníagi níbro omí fá níxero nímeámí nuro Judayí mebaowa awí eánigíe wárigíawixini. ¹³ E nemáná áamá omí yapí ouxekwímópoyiñiri uríáyí éf níroro re urigíawixini, “O negí aní ñwíá riwá nání sipí riri negí ñwí ikaxí eániñipi nání ení sipí riri aríki yaríñorini. ¹⁴ Rípi raríñagi aríá wíwá enagi nání raríñwini, ‘Nasareti dání Jisaso aní riwá nípiñearí síwí nene xídaníwá nání Moseso nérowiápíniri nearagípi xwíá iwení nání ámí síñí bí érowiápíníñíñíñí.’ raríñagi aríá wíwá enagi nání raríñwini.” uraríná ¹⁵ mebaowa xwíríxí umearigíe ñweagíáwa nowani omí síñwí agwí niwíñiróná xegí símímaní aníñajowayá símímaníñíñí xwíñí eearíñagi wíñigíawixini.

7

Sitipeno xwíríxí umearigíawami rirímí wiñí nánirini.

¹ Apaxípaníñí imónigíáyo seáyí e wimóniño Sitipenomí yaríñí re wiñíñigini, “Xwiyíá joxí ríxekwímoarigíápi neparani?” uríagi ² o re uríñíñigini, “Nígí nírixímeáyíné tñí ápoiñé tñí xwiyíá bí searimí nání aríá nípoi. Eníñá negí aríto Ebrífamo aní yoí Xaraniyo nání mú síni xwíá Mesopotemia riniñípimi ñweañaná Nwíá aníñami aníñí seáyí e nimóniri ñweaño xó tñí e níronapiñí ³ re uríñíñigini, ‘Joxí xwíá díxí rínái ríxiriñe tñí díxí rírixímeáyo tñí píni niwiárimí xwíá nioni síwá símfáé nání úrixini.’ uríagi ⁴ Karídiayí aníyo xó ñweañe

píni níwíarími nuri Xaraniyo níremori nurínírná xano e nípémáná enjána Gorixoyá dínyo dání níjweaxa níbírí xwáfá agwí seyíné jweagfápimi jweaagfíríni. ⁵ Apimi jweaagfáiwi Gorixo xwáfá api onímiá bíkwí nání aí ‘Aga joxí díxíríni.’ nurírí míwiagfí enagi nání o síni sínjí níjwearí nemeríná ‘Xwáfá rípi níoní gíríni.’ wí rípacfí imónagfímani. E nerí aí o síni níaiwí meméá enjána Gorixo símímanjyó dání re uríjínigíni, ‘Joxí tńi díxí ráríawé tńi segfí imónínífa nání seaiapímíáríni.’ nurírí aiwí ⁶ rípiníjé ení uríjínigíni, ‘Díxí ráríawé nuro ámá anjí mídánjyí nímoníro émayí anjí wíyo jweanáná omíjé rífa tńjé níwiro numépero yaríná xwiogwí 400 múronfáríni. ⁷ Díxí ráríawéyo ámá gwí axírími omíjé rífa tńjé wípírfáyo xamíjyó níoní rífa umearáná díxí ráríawéyí e níjweagfásáná e píni níwíarími níbíro xwáfá rípimi dání Gorixoní yayí nínímero seáyí e nímepírfáríni.’ Negfí aríomi xwíyífa e nurímáná ⁸ re uríjínigíni, ‘Níoní “E seaiimfáríni.” réoáríapi nání díjé morífa nání símímajíó rípi éíríxíni.’ uríagi Ebíríamo xewaxo Aisakomi nemearíná ríxa sfá wé wíúmí dánjé waú wo nórimáná enjána iyí símí sfó wákwinjínigíni. Aisako e dání Jekopomi nemearí iyí símí sfó wákwinjínigíni. Jekopo e dání negfí aríó íríjowa wé wúkaú síkwí waú awamí nemearíná ení iyí símí sfó wákwinjínigíni. ⁹ Aríó íríjé awa Josepomi sípí díjé níwíaiwiro ‘Isípíyí anjyó xínáíníjé nímonírí omíjé níwíiríná, ananíríni.’ níwíaiwiro nígwí xeaníro nání bí egíawíxíni. Omí e sípí wíagífa aí síni Gorixo aníjé díjé nukíkayorí ¹⁰ Isípíyí xeaníjé wíkarígíe dání éfí numínírná oyá díjé tńi Isípíyí míxí ínáyí Peroyí ríníjoyá síjwí tńjé e dání Josepo díjé nífa wínípacfí rírí píraníjé nejwíperí rírí yaríjagi níwínírí nání gapímaní ámínáo oimónírí Isípíyí anjé níyoní tńi xíoyá anjé tńi mejweanífa nání rípeanjínigíni. ¹¹ Josepo gapímaní nímonírí mejweanáná Isípíyí anjyó tńi Kenaníyí anjyó tńi aiwá nání dífwí níkeamóníro síyíkí eánígíawíxíni. Negfí aríowa ení aiwá nání pífa neróná bí mímánípacfí nímoníro aiwí ¹² aríó Jekopo xwíyífa ‘Isípíyí anjyó aiwá wení.’ rínaríjagi arífa níwirí nání negfí aríó íríjowa iwamíó nuro meapírfáfa nání uowáríjínigíni. ¹³ Ámí rífwíyo aiwá bí yaníro úáná Josepo xewaníjé nání áwanjé nurírí ‘Segfí séríxímeáoníríni.’ uríagi Isípíyí míxí ínáyí Peroyí ríníjé Josepomi xanímírówa tńi xexírímeáyí tńi nání níjfa imóníjínigíni. ¹⁴ Josepo gí apímírówa weapírfíxíni rí xwíyífa yanjé wíowaríagi epówa o tńjé e nání níweróná oxí apíxí níaiwí níni ayí ámá 75 níwero ¹⁵ Bíkwíyo nírinírí eáníjépa Jekopo Isípíyí anjyó nání níwerí e dání nípémáná

enáná negf arfo írɨjowa eni e dání pegfawixini. ¹⁶ Piyf awamɨ xwáfá weyáranɨro nání nimeámɨ Kenaniyf anɨyo Sekemiyɨ rinɨje nání nimeámɨ niyiro sɨnjá óf arfo Ebirfamo Xamomɨ fwiárfawéyo nigwáf niwirɨ bf enɨyimi tɨgfawixini.

¹⁷ Rixa Gorixo arfo Ebirfamomɨ sɨmimanɨyo dání ‘Dixf ráráwéyo e niwiimfárini.’ urɨɨpɨ parɨmonfáyi rixa anɨwɨ e imónarfná negf arfowa Isipiyf anɨyo dání sayá nimóga warfná re enɨnigini. ¹⁸ Ámá arfo Josepo enɨpɨ nání majfá imónɨɨf wo mɨxf ináyf nimónɨrɨ Isipiyf anɨyo niɨenɨwearfná ¹⁹ negf arfowamɨ nepaxɨɨf pákínf nimónɨrɨ wíwapɨyirɨ wigf niaíwɨ sɨɨf xirfáyf yfwɨ tɨɨmeiarigfápimi dání piyf oenɨrɨ sipí wikárɨrɨ enorini. ²⁰ O ayo e wikárarfná niaíwɨ wo —O negf arfo Mosesoyɨ rinɨjorini. Gorixoyá sɨɨwɨyo dání niaíwɨ awiaxorini. Omɨ xinái nixirɨrɨ xaniyaú egf anɨyo emá waú wo niɨenɨweagfísáná ²¹ Pero urarɨɨpa neri piyf oenɨrɨ nání wí e xegfɨpɨ wíraráná xfomɨ xegf xemiái iwo wí e wírarɨnɨɨagɨ niwɨnɨrɨ niɨeareɨ píranɨɨf niɨerfná xegf xewaxónɨɨf niɨéra unɨnigini. ²² Ayínáni negf arfo Moseso Isipiyf anɨyo sikuráfá yagfápɨ xfo eni sikuráfá néísáná Isipiyfá nɨjáf imónagfápɨ xixeni nɨpɨni nɨjáf nimónɨrɨ xwiyfá rɨrɨ omɨɨf eri enfa nání dɨɨf sɨxf níga wiápfɨnɨmeanɨnigini. ²³ E neri aí xegf xwiogwɨ nfnɨ rixa 40 imónáná re wimónɨɨnigini, ‘Gf nɨrɨxfmeá Isirerɨyo bɨ nurɨ sɨɨwɨf owɨnɨmɨni.’ niwimónɨrɨ nání nurɨ ²⁴ wenɨɨf éyf wɨnɨɨnigini. Isipiyf wo xfo xegf xexirfmeáyf womɨ sipí niwikárɨrɨ iwanɨf mépearɨɨagɨ niwɨnɨrɨ ‘Gf nɨrɨxfmeáomɨ ourakiowárɨmɨni.’ niyaiwirɨ Isipiyomɨ xfomɨ eni iwanɨf bɨ oeámɨnɨrɨ éyf piyf nɨpɨkiriɨ tɨɨnigini. ²⁵ Piyf nɨpɨkiriɨ nitirfná gf nɨrɨxfmeáyf re niaiwipfráfóɨnɨrɨ éyf, ‘O yarɨɨpimi dání Gorixo gwɨnɨɨf ɨweanwaéne neaíkweawárɨmɨnɨrɨ nání rfa yarini?’ niaiwipfráfóɨnɨrɨ éyf xewanɨɨo yaiwípa axfɨpɨ e mɨwiaiwigfawixini. ²⁶ Sá weɨo wáfɨpɨ tɨni xegf Isirerɨyf tɨɨf e nání nurɨ waú mɨxf inarɨɨagfɨ niwɨnɨrɨ piyfá owfɨrɨmɨnɨrɨ nání re urɨɨnigini, ‘Ámá axf rowagwí, pí nání axowagwini iwanɨf xaiwɨf eánarɨɨɨ?’ urfagɨ ²⁷ wfomɨ xaiwɨf neri xopiráf wimɨnɨrɨ éo arfo Mosesomɨ nixoyfpiowárɨrɨ re urɨɨnigini, ‘Go simɨxfagɨ joxɨ neameɨweanoxɨ imónɨrɨ xwiyfá píranɨɨf yeaimɨxɨpaxoxɨ imónɨrɨ neri yarɨɨni?’ ²⁸ Joxɨ agíná Isipiyomɨ pɨkɨɨpa nioni eni nɨpɨkímɨnɨrɨ rɨyarɨɨni?’ urfagɨ ²⁹ arfo Moseso arfá e niwimo éf nurɨ anɨf midánɨf wo nimónɨrɨ Midianiyf anɨyo niɨwearɨ apɨxf niɨmeámáná niaíwɨ waú nemeareɨ niɨweanɨsáná ³⁰ rixa xwiogwɨ 40 múróáná ámá dɨɨf meane dfwɨ Sainai tɨɨfɨmɨni emearfná re enɨnigini. Íkfá enɨf tɨɨf

wínáina ríá ná mǎnǎ ápiáwǎni wearǎje dánǎ anǎnajǎ wo sǎnǎni wimónǎniǎni. ³¹ Arǎo Moseso íkǎá ana ríá ná mǎnǎ ápiáwǎni wearǎjagǎ nǎwǎnǎrǎnǎ xǎo wǎnarǎjǎpǎ nǎni ududǎ nerǎ ‘Pírǎnǎjǎ sǎjwǎ owǎnǎmǎni.’ nǎyaiwirǎ anwǎ e warǎnǎ Ámǎnǎo re urǎjǎniǎni, ³² ‘Nionǎ Nwǎá díxǎ arǎowa Ebǎrǎfamo tǎni Aisako tǎni Jekopo tǎni awa nǎxǎdagǎonǎrǎni.’ urǎfagǎ arǎo Moseso sirǎ nǎpǎkǎnǎrǎi ófǎ níkǎrǎnǎrǎi nǎni ‘Ámǎ sǎjwǎ bí tǎni owǎnǎmǎni.’ mǎwimónǎpa yarǎjagǎ aiwǎ ³³ Ámǎnǎo re urǎjǎniǎni, ‘Xwǎá joxǎ roje njwǎá imónǎje enjagǎ nǎni díxǎ síkwǎ sǎ yoárei. ³⁴ Isipǎyǎ anǎyo dánǎ gǎ ámáyo umépeanǎro wikǎrarǎigǎpǎ sǎjwǎ wǎnǎrǎi amǎpǎ nǎni wikǎrarǎigǎpǎ nǎni “Yeyǎ!” rarǎjagǎ arǎá wirǎ enǎonǎ yeáyǎ wimǎxǎmǎigǎnǎrǎi nǎni weaparǎjǎni. Ayǎnǎni joxǎ wiápǎnǎmeai. Nionǎ “Isipǎyǎ anǎyo nǎni orǎrowǎraumǎni.” nimónǎrǎni.’ urǎjǎniǎni.” ³⁵ Sǎtipeno e nurǎrǎi ámǎ re urǎjǎniǎni, “Ámǎ o —O xǎmǎ re urǎgǎfǎorǎni, ‘Go simǎxǎagǎ joxǎ neamejweanǎjoxǎ imónǎrǎi xwǎyǎá píránǎjǎ yeaimǎxǎpaxoxǎ imónǎrǎi nerǎ yarǎjǎni?’ urǎgǎfǎorǎni. O anǎnajǎ íkǎá onǎmiánǎina tǎnjǎ e dánǎ sǎnǎni wimónǎjo enǎ síxǎ weámǎxǎnǎ arǎowamǎ yeáyǎ uyimǎxemearǎi umenwearǎi éwǎnǎigǎnǎrǎi urowǎrǎjo, ayǎ axo negǎ arǎo Mosesorǎni. ³⁶ Negǎ arǎowamǎ Isipǎyǎ anǎyo dánǎ nǎpemeámǎ unǎorǎni. Anǎ ayo dánǎ nǎpemeámǎ umǎnǎrǎi nerǎnǎ ayǎ rǎwamónǎpaxǎ bí tǎni emǎmǎ bí tǎni nǎwǎwǎpǎya urǎi ipǎ ayǎá rǎnjǎ rǎwonǎjǎ tǎnjǎ e dánǎ wǎwǎpǎyǎrǎi ámǎ dínjǎ meanje nemerónǎ xwǎogwǎ 40 múroarǎnǎ wǎwǎpǎyǎrǎi enǎorǎni. ³⁷ Rǎpǎ enǎ negǎ arǎo Isǎrerowamǎ urǎjo axorǎni, ‘Segǎyǎ wo wǎá rókiamoarǎnjǎ nionǎnǎnjǎ imónǎnǎa nǎni Gorǎxo rǎpeanǎrǎni.’ urǎjo, ayǎ axorǎni. ³⁸ Negǎ arǎowéyǎ ámǎ dínjǎ meanje awǎ neánǎro njweanǎnǎ díwǎ mǎnjǎ Sainaiyǎ rǎnǎnjǎpǎmǎ nǎyǎrǎi ronǎnǎ anǎnajǎ Gorǎxoyáo xwǎyǎá uragorǎni. O seyǎné nǎjǎá imónǎpǎrǎa nǎni enǎ xwǎyǎá Gorǎxoyá anǎpǎ mimónǎ anǎnjǎ ínǎnǎ rǎnǎpaxǎ imónǎnjǎpǎ anǎnajǎo rarǎjagǎ arǎá nǎwirǎ rǎwamǎnjǎ nearǎi wǎnjǎniǎni. ³⁹ E nerǎ ai negǎ arǎowéyǎ ‘Mosesomǎ awayǎni arǎá owianeyǎ.’ mǎwimónǎ nero rǎwǎ número amǎpǎ Isipǎyǎ anǎyo wenǎpǎ nǎni ayǎ sípǎ nǎwirǎ nǎni ‘Ámǎ e nǎni mupaxenerǎni?’ nǎyaiwinǎro ⁴⁰ arǎo Mosesomǎ xogwáo Eronomǎ re urǎgǎawǎxǎni, ‘Joxǎ njwǎá bí nene negǎ xǎdanǎwǎ nǎni neaimǎxeǎ. Nene re dánǎ apǎ xwǎnjwǎ níkwónǎmǎ nuranénǎ apǎ xǎmǎ neameanǎ nǎni neaimǎxeǎ. Ayǎ rǎpǎ nǎni rǎrarǎnjwǎni. Ámǎ Moseso ro, nene Isipǎyǎ anǎyo dánǎ nǎneapemeámǎ bíjo díwǎ rǎpǎmǎ peyǎánǎ pí wǎmeáagǎ ámǎ rǎxa mǎweaparǎnǎni? Nene majǎrǎni.’ nurǎrǎmánǎ ⁴¹ sǎnjǎ gorǎ bí awǎ neánǎro apǎ tǎni burǎmǎkáú miǎ xopaikǎgǎ nimǎxǎro nanwǎ bí burǎmǎkáú

miápi nání rídiyowá yaníro nání nimeámi nibíro wigí wé tñní imixfápi nání yayí seáyími dání néra ugáfawixíni. ⁴² Ayínáni Gorixo ríwí numorí emá tñní sogwí tñní siní tñní nání xe dñí níkwíróa úríxíníri wárinígníni. Wáfagi ayí wíá rókiamoagfáwa Bíkwiyo Gorixo nání níwuriyiro eagfá rípi tñní xixení egáfawixíni, 'Isireriyíné, áamá dñí meaje nemero xwiogwí 40 múroaríná nanwí nípikiro rídiyowá wiagfo, ayí Gorixoníraní? Oweoi, nionímaní. ⁴³ Isipiyí aníyo píni níwiárimí nuróná senfá aní nwfá xegí yoí Morokiyí ríninípiyá tñní nwfá siníniní imixíniní Repanyí ríninípi tñní —Nwfá apiaú sewaniníyíné xídaníro nání imixigfápiáuríni. Apiaú nimeámi ugfá enagi nání nioniyá dñí tñní míxí wa nibíro xwirfá níseaikíxero seapíkiomeáfáyo níwirimeámi nuro aní xegí yoí Babironí tñí e oríwámi dání wáripfíraríni.' Wíá rókiamoagfáwa Gorixo nání e níwuriyiro ríwaminí eagfápi tñní negí aríowéyí xixení egáfawixíni. ⁴⁴ Negí aríowa áamá dñí meaje nimeróná senfá aní —Senfá aní iwá Gorixo Mosesomí 'Áamá nímixiróná e éfíxíní. E éfíxíní.' uríri nímixiróná iwá síñwí níwínaxída úríxíníri síwá wirí éáná imixagfíwáriní. Iwá Gorixo nání nepaxiní imóninípi síwá wiagiwá ení nimeámi emeagfáriní. ⁴⁵ Áamá dñí meaje nimeámi emeagfáwa pegfámi dání ámi wigí níaiwíyí xaminíyí Josuao tñní senfá aníwá nímearo éamá gwí wíri wíri negí xwíá rípi níweaagfáyo Gorixo míxí xídwáriníe dání wíwaniníyí nurápiro senfá aní Gorixomí seáyí e umepfíwá nímeámi nibíro nípákiróná ayí negí míxí ináyí Depito tñí e nání nípákía bagfáriní. ⁴⁶ Depito nání Gorixo yayí wíñagi xíomí Depito ríxiní re uríninígníni, 'Nwfá gí aríto Jekopo ríxídagoxí, aní joxí nwearfá nání wíwá onímíriyiníri síñwí nané.' uríní aí ⁴⁷ aní iwá Depito xamíño mumíriyinígníni. Umíriyíño, ayí xewaxo Soromonoríni. ⁴⁸ E nerí aí Gorixo, seáyí émi imóníño aní áamá mírarigfáyo nweariníomaní. O nání wíá rókiamoagfí wo xwíyá níri ríwaminí re eanfíriní, ⁴⁹ 'Ámináo re ríñoí, "Anína gí éfí nweámífa nání íkwianwínaríni. Xwíárimí gí síkwí íkwíárimífa náníriní. Nioní seáyí e seaimónínáoní enagi nání pí aní nímiríyipfíráoi? Wí e nioní sá nweámífaé gíyí eríni? ⁵⁰ Re ríníaiwíaríñoí, 'Xwíáriní tñní anína tñní xewaníño mímixípa eníriní?' ríníaiwíaríñoí?" Ámináo e ríñoí.' Wíá rókiamoagfí wo e níri rí eanfíriní." Sítipeno e nurímáná ⁵¹ re uríninígníni, "Míní síwíá níyiro áamá Gorixomí muxídarigfáyí yarígfápa aríkwíkwí néra uro arífa míwí ero yarígíoyíné íníná kwíyí Gorixoyápi síwá

seainimiri yaríná mirirakí inarigfáriní. Segí arfowa néra bagfápa axípi e yarigfoynerini. ⁵² Wáf rókiamoagfáyo negí arfowa xeanijí miwikarigfá wo rimónini? Oweoi. Eníná ‘Gorixoyá wé rónijo binfáriní.’ xwiýá yaní e niwiro áwaní uragfáwami negí arfowa nipikía bagfa aiwi ríná soyiné awa eníná dání ragfómi rfwf numero miyí nuriro nání pikigfoynerini. ⁵³ Gorixoyá nwí ikaxí rinijípi anijnajowa Mosesomi urigfápimi dání tfgáyiné imónijagfa aí nepa mimáyo nitinro mixfdarigfoynerini.” Sitipeno e uriniginí.

Sitipenomi sñá nearo pikigfá nánirini.

⁵⁴ Xwirixí umeanro nání awí eánigfáwa Sitipeno e rarijagí arfá niwiróna wikí rfa ápiawfinijí niwero nání makirfwf nimoro yarijagfa aiwi ⁵⁵ Sitipeno Gorixoyá kwíyípi ayá wí sixí umimoño enagí nání anínamí sñwí agwí anáníyí wininiginí. Wáf Gorixo tñj e dání píronaparijagí sñwí winiri Jisaso oyá wé náumini éf rojagí winiri nerí ⁵⁶ re uriniginí, “Aí, nioní ríxa anína oxoániri enagí winiri áma imónijo Gorixoyá wé náumini éf rojagí winiri eníni.” uráná re egfawixini. ⁵⁷ Arfá nipíroniro xwamiání neróna omí fá xiranro nání axíná mífí nipumiro ⁵⁸ fá níxero xixoyípií níméra nuro ríxa aní apimí ákijáyo bfaríwámí dání sñá tñni eanro yarigfáwa wigí iyfá nipirayiro áma wo, Soroyí rinijo oneameinro xfoyá sikwí tñj e nitayimáná ⁵⁹ Sitipenomi sñá tñni neáa ugfawixini. Sñá tñni neáa warfna o rfaiwá re riniginí, “Áminá Jisasoxini, gí dñjpi orinwirárimini.” nírímí ⁶⁰ xómijí niyikwiri ámi ení tñni rfaiwá nírifná re riniginí, “Ámináoxini, ‘Omí sipí wikaríapi nání yokwarímí wiimfámani.’ miyaiwipa ei.” nurárimí peniginí.

8

¹ Soro xegí amáowa Sitipenomi pikiarfna dñj sipí bi miwi “Apáni yaríjo.” yaiwiniginí.

Soro amá Jisasoyá siyikí imónigfáyo xeanijí wikaríj nánirini.

Sfá ayimí dání amá Jisasoyá siyikí imónigfá Jerusaremi nweagfáyo xeanijí rfa tñj wikararfna ayí nñni éf numiamoróna wí Judia píropenisfoyo amí amí nwearo wí Samaria píropenisfoyo amí amí nwearo nero aiwi wáf wurimeiarigfáwa Jerusaremi dání éf mugfawixini. ² Amá Gorixomi píránijí xfdanro nání anijí miní yarigfá wí Sitipeno piyomi nimeámí nuro xwfá niweyárimáná amixfá níméro ení tñni nwí mieágfa aí ³ Soro re eniginí. Amá

Jisasoyá siyikf imónigfáyo paimimf niwia nurf anf wiwá wiwámf nípawirf pfa nemerf oxfranf, apixfranf, fá nixerf níropémf nurf gwf anfyo niñwirára unñiginf.

Samaria piropenisfyo xwiyfá yayf neainarñfpf nánf wáf urimegfá nánirñf.

4 Ámá amf amf xfdxfdwárf éfáyf éf numiamoróná xwiyfá Jisaso nánf wáf nurimero ⁵ wigf wo, Piripoyf rññjo anf yof Samaria rññfpmf nřémorf ámá Gorixo yeáyf neayimixemeanfa nánf uowárénapñjo nánf wáf urarfná ⁶ ámá ayá wí o tñf e epfroyf nero o nura unfpf arfá wiwo emimf o néra unfpf sñwf winro neróná dñf nawínf nimónmána arfá ókiarf mónigfawixñf. ⁷ Ayf rñf nánirñf. O yarñfpmf dánf imfó dñf xixéroarigfáyf ámá ayo pñf niwiárimf nuróná xwamiánf niyárimf uro enf siwímf egfáyf nanf imónro skwf ikf egfáyf nanf imónro yarñagfa niwinro nánf omf arfá ókiarf numónro ⁸ anf apimf dánf yayf seáymf dánf néra ugfawixñf.

9 Ámá wo —O xegf yof Saimonorñf. Anf apimf dánf xegf ikaywf tñf ayáf mfkf nikirf xegf yarñfpmf yarfná ámá Samaria piropenisfyo ñweagfáyf ududf wiagforñf. O e nerf nánf “Nionf seáyf e mimónñáonrñf?” rñagorñf. ¹⁰ Ámá seáyf e nimónrñf meñweagfáyfranf, inmf wurñigfáyfranf, anf apimf dánf nñf omf arfá ókiarf numónro re ragforñf, “Enf sxf eánñf Gorixoyá rariñwápf xfo imónñfpmf, ayf axfpmf o imónñf.” ragforñf. ¹¹ Ayáf mfkf nikirñfyo dánf xegf néra warñfpmf yarfná ududf nikárñro nánf arfá ókiarf numónro e ragforñf. ¹² O nánf ámá anf apimf dánfyf sñf e yaiwiarfná Piripo xwiyfá Gorixo xwioxfyo mmeámf nerf umenweanfa nánf rññf yayf neainarñfpmf nánf wáf urñf Jisaf Kiraiso nánf wáf urñf yarñagf arfá niwiróná dñf wkwfrogfawixñf. Dñf wkwfrofáyf oxfranf, apixfranf, wayf meagfawixñf. ¹³ Saimono enf aí xwiyfá Piripo nřa unfpf nánf “Neparñf.” niyaiwirf dñf niwkwfrorf wayf meaññiginf. E nemána Piripomf wí pñf niwiárf anñf sñwf niwinaxfdimerf Piripo emimf tñf ayá rñwamónipaxf seáyf e imónñfpmf tñf yarñagf niwinrñf ná ámf ámf ududf nikariga unñiginf.

¹⁴ Wáf wurimeiarigfáwa wigf Jerusaremñf ñweagfámf dánf arfá re niwiro nánf, “Samariayf xwiyfá Gorixoyá rñxa arfá niwiro umímnaói.” arfá e niwiro nánf wigf waú Pitaomf tñf Jonomf tñf uowárřagfa ¹⁵ awaú niwerf kwíyf Gorixoyápf Samariayo enf wimeanñf nánf Gorixomf rññf urigfísixñf. ¹⁶ Ayf rñf nánirñf. Ámá ayf Jisasomf dñf niwkwfroro nánf wayf niwearo aiwf kwíyfpf sñf

míwainigfáyíriní. Síní míwainíí enagí nání awaú Gorixomí ríxíñf nurimáná ¹⁷ o omí wé seáyí e ikwíkwíarímí éáná kwíyípi ayo aíníñínigíní.

¹⁸ Saimono wáf wurimeiarigfíwaú wé seáyí e wikwíararigfípimí dání Gorixo xegí kwíyípi ayo míní wiaríñagí níwínírí nígwí bí níroarí awaúmí míní wimínírí nerí ¹⁹ re uríñínigíní, “Awagwí yarígfípa nioní ení áamá gíyí gíyí níyoní wé wikwíaráná kwíyí Goríxoyápi aíníní nání ení síxí éáníñf awagwí imónígfípi nioní ení bí neámíxípiyí.” urfagí aí ²⁰ Pitao re uríñínigíní, “Joxí ení síxí éáníñf imónígwí Gorixo anípá yeaiapíñf rípi ‘Nígwí tñí bí epaxoníríní.’ yaiwiaríñagí nání joxí díxí nígwí aí tñí aníníírixíní. ²¹ Díñf joxíyá ‘Awaú yarígfípa oemíní.’ yaiwiaríñfí Goríxoyá síñwíyo dání aga naní wí mimóníñagí nání joxí yawawí tñí nawíní níkwímíxínírí yawawí yarígwípi epaxí mimóníñíní. ²² Ayínání sípí joxí emínírí éf rípi ríwífmíní nímamorí jíwaníñoxí díxí díñfyo dání ‘E oemíní.’ yaiwípi nání ‘Goríxo ananí yokwarímí rífa níinírífeníñof?’ níyaiwirí ríxíñf ureí. ²³ Joxí yawawí sípí díñf yeaiwiaríñfí ayá wí díñf síxí ríyíñagí síñwí níranírí íwí joxí yaríñfípimí dání gwíníñf yáriníñagí síñwí níranírí nání raríñíní.” urfagí ²⁴ Saimono re uríñínigíní, “Awagwí nírarígfípi wí mánímeapa oenírí nání aiwaníñowagwí Ámínáomí yaríñf níwíípiyí.” uríñínigíní.

²⁵ E nemowaú egí síñwí tñí Jisaso emearíná wínígfípi nání urírí xwíyífá Ámínáo nání urírí níyárimí aní e píní níwíarímí Jerusaremí nání nuríná Samariayí aní obaxí wíyo xwíyífá yayí neainaríñfípi wáf nura múrogísisixíní.

Piripo áamá Itiopia dánf womí uréwapíyíñf náníríní.

²⁶ Piripomí aníñají Ámínáoyá wo nurírí re uríñínigíní, “Joxí níwíápínímeámí óf Jerusaremí dání aní Gasayí ríníñfípimí nání iníñfíyi —Óf ayí áamá díñf meañe iníñfíyiríní. Ayí tñf e nání uí.” urfagí ²⁷ o níwíápínímeámí nurí ófíyí tñf e nírémoríná weníñf éfíyí wíníñínigíní. Gapímaní Itiopia dánf wo —O Itiopiayí aníyo menñeanjí Kadesiyí ríníñfíyá amípi ayá tñf imóníñf nípíní mewenjo, ayí oríní. O Jerusaremí dání Gorixomí yayí seáyímí numemo baríñagí wíníñínigíní. ²⁸ O ámí xegí aní e nání nuríná karí osí íropearíñfípimí éf níñweámáná xwíyífá Goríxoyá wífá rókiamoagí Aisaiao nírirí eanípi fá níróa waríñagí ²⁹ kwíyí Goríxoyápi Piripomí re uríñínigíní, “Joxí nurí osí íropearíñfípimí ñweañomí wímeatí.” urfagí ³⁰ Piripo aníñí mírí nurí anwí e dání arfá wíyí wíníñínigíní. O wífá rókiamoagí Aisaiao nírirí eanípi fá níróa waríñagí arfá

níwiri re uriniginini, “Joxi fá roarinipi mfkípi nani rixa nijfá nimónimáná ríroarinini?” urfagi ³¹ o re uriniginini, “Ámá wo miniepisipa nerfnáyf, arige nerí mfkípi nani nioní nígípi nijfá imónimíini?” nuriri re uriniginini, “Joxi nixemónapiri nioní tñi onweaiyi.” uriniginini. ³² Xwiyfá Bíkwyfo eániní o fá roarinagi arfá winípi, ayf rípirini, “Sipísipí nípiikianiro nani niméra warigfápa omi eni axípi niméra ugfawixini. Sipísipí miáyo fá wíwákwmí yarfná ogení bí mírarinípa o eni axípi maní bí míyoámoniginini. ³³ Ayá imimí wikárarfná amá wo nurakiri ‘fíwí bí menjorini.’ muriniginini. Nípikiáná xwífá tfo bí tñi mñweaní nani xegf amá imónigfáyo wiwaniníyí wikárigfápi nani go áwaní urinfárfani?” xwiyfá o fá roarinagi wímeanípi ayf apirini. ³⁴ Itiopia dání gapimano Piripomi yaríní níwiri re uriniginini, “Wfá rókiamoago nírii eaní api xewaninjo nani nírii eanírani? Amá wo nani nírii eanírani? Joxi anani áwaní níriiini?” urfagi ³⁵ Piripo xwiyfá Bíkwyfo eániní amáo fá rófpimi dání iwamfó nuréwapíya nurí Jisaso nani repíyí winiginini.

³⁶ Awaú siní nerimeánimí óf ayimí nuri iniigf wú weariní e níremori Itiopia dání gapimano re uriniginini, “Sñwí wínei. Iniigf e wearini. Nioní ‘Wayf omeámini.’ nínimónírfnáyf, pí nírakionwírariníagi nani wayf mímeapa epaxf imónimíini?” urfagi ³⁷ [Piripo re uriniginini, “Joxi dñí bí bí mamó Jisasomini dñí níwíkwírorfnáyf, anani wayf meapaxf imónírfini.” urfagi o re uriniginini, “Jisasi Kiraiso Gorixomí xewaxorini.’ níyaiwiri nani dñí wíkwíronini.” nuriri] ³⁸ osf íropearinípimi omíní mearinomi “Re íkwíroárei.” nuriri Piripo tñi Itiopia dání nayoari iniigfyo nani níweri nípawiri e dání Piripo amá omi wayf umeainiginini. ³⁹ Wayf numeairi awaú iniigfyo dání níminimeámi peyarfná re eniginini. Kwíyí Ámináoyápi Piripomí aníni ménapiniginini. Aníni ménapána Itiopia dání gapimano Piripomí amí sñwí bí mívínípa nerí aiwí óf xegf waríníyimi nírfná yayf néra uniginini. ⁴⁰ Piripo weníní éyí wíniginini. “Aní xegf yoí Asidotí ríá rémóini?” níyaiwiri e dání nírfná aní óf e api api íkwíroníníyo xwiyfá yayf neainarinípi wáf nura nímurori aní yoí Sisaria ríninípipimi rémoniginini.

9

Soro Jisasomí dñí wíkwíroníyi nánirini.

1 Soro sɪnɪ ámá Jisasomɪ xɪdarɪgɪáyɪ pɪnɪ wɪárɪrɪxɪnɪrɪ éf nɪremorɪ re nɪra nɪmerɪná, “Jisasomɪ anɪɲɪ nuxɪdɪrónáyɪ, mɪyɪfó rárárɪnɪɲɪyónɪɲɪ urɪkwɪnáná pɪpɪkɪmɪ wɪánɪwárɪnɪ.” nɪra nɪmerɪná apaxɪpánɪɲɪ imónɪgɪáyɪ seáyɪ e wimónɪɲo tɪɲɪ e nánɪ nurɪ 2 omɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ anɪ yof Damasɪkasi nánɪ nurɪ Judayene negɪ rotú anɪyo awí eánɪgɪáyɪ oxɪranɪ, apɪxɪranɪ, gɪyɪ gɪyɪ of Jisaso tɪámɪnɪ inɪɲɪyɪmɪ xɪdarɪɲagɪa nɪwɪnɪrɪná fá nɪxɪrɪrɪ gwɪ nɪjɪrɪ Jerusaremɪ re nánɪ nɪmeámɪ bɪmɪfa nánɪ joxɪ payɪ bɪ Judayeneyá rotú anɪ wɪwá wɪwámɪ mewegɪfáwa nánɪ nɪrɪrɪ rɪwamɪɲɪ nearɪ niapowáreɪ.” nurɪrɪ o payɪ nearɪ mɪnɪ wɪowáráná 3 Soro payɪ nurápɪrɪ nɪmeámɪ nurɪ nurɪ nurɪ rɪxa Damasɪkasi tɪɲɪ e anɪwɪ e rémóáná re enɪnɪgɪnɪ. Anɪnamɪ dánɪ wɪfá nókiénapɪrɪná omɪ wɪfá wókiárɪɲɪnɪgɪnɪ. 4 Wɪfá wókiáráná o xwɪáyɪ pɪkɪnɪmeááná re enɪnɪgɪnɪ. Anɪnamɪ dánɪ xwɪyɪfá re rɪnénapɪɲɪnɪgɪnɪ, “Soroxɪnɪ, Soroxɪnɪ, joxɪ pí nánɪ nionɪ rɪkɪkɪrɪfó nɪkárarɪɲɪnɪ?” urɪfagɪ 5 Soro re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, joxɪ goxɪrɪnɪ?” urɪfagɪ “Nionɪ Jisasonɪ joxɪ rɪkɪkɪrɪfó nɪkárarɪɲonɪrɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ. 6 E nurɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “E nerɪ aí joxɪ nɪwɪápɪnɪmeámɪ anɪ apɪ ikwɪrónɪɲɪpɪmɪ nánɪ nurɪ e ɲweanɪáná ámá wo joxɪ aga nerɪpɪ nánɪ áwanɪ rɪrɪnɪɲoɪ.” urarɪná 7 Soro tɪnɪ warɪgɪáyɪ e nɪrówapɪmáná xwɪyɪfá bɪ mɪrɪpaxɪ nɪmónɪro xwɪyɪfá rɪnénapariɲɪpɪ arɪfá nɪwɪro aɪwɪ ámá womɪ sɪɲwɪ mɪwɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. 8 Soro xwɪáyɪ pɪkɪnɪmeaé dánɪ nɪwɪápɪnɪmeárɪ xegɪ sɪɲwɪ noxoarɪ nanɪrɪ aɪwɪ amɪpɪ wɪ sɪɲwɪ wɪnɪpaxɪ mɪmónɪɲagɪ nánɪ omɪ wéyo fá nɪmaxɪrɪro nɪméra nuro Damasɪkasi nɪrémore 9 nɪɲwearɪná o sɪnɪ sɪɲwɪ mɪwɪnɪpaxɪ nerɪ inɪgɪ nɪrɪ aɪwá nɪrɪ mɪpa yarɪná sfá wɪyáú wɪyɪ órɪɲɪnɪgɪnɪ.

10 Ámá Damasɪkasi ɲweanɪyɪ wo —O xegɪ yof Ananiasorɪnɪ. Jisasomɪ uxɪdarɪɲɪ worɪnɪ. Omɪ Ámɪnáo orɪɲá nupárɪrɪ “Ananiasɪ!” uráná o “Ámɪnáoxɪnɪ, nionɪ ɲweanɪnɪ.” urɪfagɪ 11 Ámɪnáo re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ nɪwɪápɪnɪmeámɪ of Awɪaxoɪ rɪnɪɲɪyɪmɪ nánɪ nurɪ anɪ Judasoyáiwámɪ dánɪ ámá anɪ xegɪ yof Tasasi dánɪ Soroyɪ rɪnɪɲo nánɪ yarɪɲɪ wɪ. ‘O re rɪɲweanɪ?’ Yarɪɲɪ e wɪ. Aɪ agwɪ o nionɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪ niarɪɲagɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ. 12 O orɪɲá nɪwɪnɪrɪná re wɪnɪrɪnɪ. Ámá wo, Ananiasoyɪ rɪnɪɲo nɪwɪapɪrɪ xɪfó ámɪ sɪɲwɪ anɪnɪ nánɪ wé seáyɪ e wɪkwɪárɪfagɪ wɪnɪfɪ enɪgɪ nánɪ enɪ rarɪɲɪnɪ.” urɪfagɪ aí 13 re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, ámá obaxɪ ámá joxɪ nɪrarɪɲo nánɪ xwɪyɪfá rarɪɲagɪa arɪfá wɪɲárɪnɪ. O ámá joxɪyá imónɪgɪáyɪ Jerusaremɪ dánɪ sɪpɪ wɪkárɪɲɪpɪ nánɪ arɪfá

wiñárini. ¹⁴ Apaxípaniñí imónigfá xwéowa payí nearo wiowárenapítagfá nání amá joxí xwíyí rírímí nísiríná yoí Jisasoyí rarigfáyo gwí yipaxí nimónimi biñorini.” urfagi aí ¹⁵ Ámináo re uríñinigini, “O gí inókiníñí omíñí niiríño imóniri yoí nioniyápi nání émáyo tñi wigí m+xí ináyíyo tñi dixí Isireríyo tñi wáf uríri enfá nání ríxa rípeañáo enqagi nání joxí anani o tñí e nání ui. ¹⁶ O nioni nání wáf urimearíná ríñíñí wímeanfápi nání xamiñoni nífá niwiri wíwapiyimfáriní.” urfagi ¹⁷ Ananiaso arfá e niwimi nuri aniwámi nípawiri wé seáyí e niwikwiárimáná re uríñinigini, “Jisasomi dñí niwikwírorai nání gí nír+xímeá imóníñí Soroxini, Áminá Jiaso, óf joxí baríñíyimi sñáni simóníño joxí ámi sñwí aniri kwíyí oyápi síxí rímimorí ení nání nirowárenapítagí baríñini.” uraná axíná re eníñigini. ¹⁸ Sñwíyo yfáníñí imóníñí uparíñípi ríxeámioañinigini. Ríxeámioáaná o ámi píraníñí sñwí naniri nání niwíapínimearí wayí ni-meámáná ¹⁹ aiwá níniri ení síxí eániñinigini.

Soro Damasikasíyo niñwearíná uréwapíyíñí nánirini.

Soro amá Jisasomi xídarigfá Damasikasíyo ñweagfáyí tñi sfá wí niñwearíná kikiáfá bi mé re eníñigini. ²⁰ Apaxí mé xegí Judayíyá rotú añí wí e wí e míriniñíyo nípawiemerí Jiaso nání “Ayí Goríxomi xewaxorini.” urimeñinigini. ²¹ E urimearíná xfo raríñagi arfá wiarigfáyí nñni aníñí ududí niwiníro re níríga ugíawixini, “Jerusaremí dání amá Goríxomi xwíyí rírímí niwiríná yoí Jisasoyí rarigfáyo ríkikirífo niwikárimí biño, ayí ro meníraní? Amá re dñí axípi yarigfáyo ení gwí niyirí ni-meámi nuri apaxípaníñí imónigfá xwéowa tñí e wáriminiri biño, ayí ro meníraní?” níríga waríná ²² Soro wáf nurimerí píraníñí nireñwípéa nuríná xegí Judayo ududí winí nurekáriri “Amá Goríxo yeáyí neayimíxemeanfa nání urowárenapíño, ayí Jiasorini.” uraríná ayí o e uraríñípi xopírárí wipaxí bi mimónigfawixini.

Judayí Soromi mekaxí umegfá nánirini.

²³ Sfá ayá wí ríxa nimúrómáná enáná xegí Judayí Soromi pikianíro nání awí neáníro mekaxí meagfa aiwi ²⁴ Soro ayí xfo nání mekaxí méfápi nání arfá wíagi nání ayí o éf uminiri nání peyeáaná opikianeyiníro añí api nípimini ákíñáyo midimídáni fwí ge ge iníje ikwáwiyimíraní, áríwiyimíraní, íníná aníñí awí níroa pwaríñagfa aiwi ²⁵ xegí uréwapíyaríñíyí re egíawixini. Ríxa sfá yiníjáná Soromi soxí fá xwé wúmi nímíarimáná gwí níjimáná

ákijáyo seáyí émi dání awayini nímamówára wepínáná o xwíá mǵde dání nīroámīnīmeámī unīnigīnī.

Soro ámi Jerusaremī nánī unī nánīrīnī.

²⁶ Soro rīxa Jerusaremī nánī nuri e nīrémómáná xewanījo ámá Jisomī xǵdarīgǵáyǵ tǵnī gwiaumǵ oinīmīnīrī yarǵná ayǵ “O enī nene tǵnī Jisomī xǵdarīnǵwáyǵ womani.” nīyaiwiro wáyǵ nīwiéra warīnǵagǵa aiwi ²⁷ Banabaso omī sanǵ nurápīrī wáf wurimeiarigfáwa tǵnī e nánī nīwirimeámī nuri Soro óf e nuri Ámīnámī sīnǵwǵ wīnīrī o tǵnī xwīyǵá rīnīrī enǵpǵ nánī repǵyǵ wirī o Damasīkasī nīnǵwearī Jisaso nánī wáf nurīrǵná ayá igigǵ mé urarīnǵpǵ nánī repǵyǵ wirī enīnigīnī. ²⁸ E enīná dánī Soro Jisomī dīnǵ wīkwǵroarīgǵáyǵ tǵnī gwiaumǵ ninīro ananī Jerusaremī anǵ nīpīmīnī nemerǵná ayá igigǵ mé Ámīná Jisaso nánī nuréwapīya nuri yarǵná ²⁹ Judayǵ émáyǵ tǵámīnī xīrīgǵáyǵ nīwiápǵnīmearo re egǵawīxīnī. O tǵnī xwīyǵá xīmīxīmǵ ninīro mīxǵ nīrīnǵásáná rīxa “Omī píyo dánī pīkianīrēwīnī?” nīrīnīro e yanīro yarīnǵagǵa aiwi ³⁰ Jisomī dīnǵ nīwīkwǵroro nánī xegǵ xexīrǵmeá imónīgǵáyǵ omī owīkáraneyīnīro rīnarīgǵápǵ nánī nījǵá nimónīmáná omī nīmeámī anǵ yoǵ Sisaria nánī nīwero e dánī anǵ Tasasī tǵnīmī nánī urowáragǵawīxīnī.

³¹ Ayīnánī ámá Jisaso yá sīyīkǵ imónīgǵá Judia pīropenīsǵyo nǵweagǵáyǵranī, Gariri pīropenīsǵyo nǵweagǵáyǵranī, Samaria pīropenīsǵyo nǵweagǵáyǵranī, nīnī nīyopīyārīrī nīnǵwearo dīnǵ sǵkǵkǵ nomīxīga nuróná Ámīnáo nánī wáyǵ wiro kwīyǵ Gorīxoyápǵ arīrá wirī yarǵná ámá sīnǵ wīnī wīnī nīkumīxīga ugǵawīxīnī.

Pitao Iniasomī nanǵ imīxīnǵ nánīrīnī.

³² Pitao anǵ apǵ apǵ ikwǵrónīnǵyō nemerǵná anǵ yoǵ Ridayǵ rīnīnǵpīmī nánī nīwerī nīrémorī ámá Gorīxoyá imónīgǵá e nǵweagǵáyǵ tǵnī nīnǵwearǵná ³³ ámá wo —Xegǵ yoǵ Iniasoyǵ rīnīnǵorīnī. Xegǵ enǵ nīnī sīwīmǵ eno enǵagī nánī ikwīanǵwǵyo weǵáná xwīogwǵ wé wǵúmī dánǵ wau wo múronǵorīnī. O ikwīanǵwǵyo weǵagī Pitao sīnǵwǵ nīwīnīrī ³⁴ re urīnīnigīnī, “Inīase, Jisasī Kiraiso píránīnǵ sīmīxǵagī nánī nīwiápǵnīmeari dīxǵ ikwīanǵwǵ kǵroárei.” uráná re enīnigīnī. O axíná wiápǵnīmeanīnigīnī. ³⁵ Nīwiápǵnīmeari emearīnǵagī ámá anǵ apǵ Ridayǵ rīnīnǵpīmī dánǵyǵ tǵnī ámá ayoxǵ Saronīyī rīnīnǵpīmī nǵweagǵáyǵ tǵnī omī sīnǵwǵ e nīwīnīro nánī nīkīnīmónīro Ámīnáo tǵámīnī dīnǵ wīkwǵroǵawīxīnī.

Pitao uráná Tabitaí wiápǵnīmeanǵ nánīrīnī.

³⁶ Anj yof Jopay riniñyoy apix Jisasomi xfdarinj wí —Í xegf yof Tabitaíriní. Gírikíy pfné tñni Dokasíriní. Í kikiá bí mé aninj miní ámá uyípeayf imónigfáyo nání ayá nñwianrri nání sanj nurápa warinjirini. ³⁷ Í Pitao siní Ridayo ñweañaná simixí nñweri penjnigini. Péagi piyimí píraninj ígfá nearo anj awawá ikwíroninjyoy seáyí émi nñtimáná ³⁸ “Pitao anj yof Ridayo ñweani.” rinarinjagfa arfá nñwiro Jopa anj apimí dání anwi e enagí nání Jisasomi xfdarigfáyf wigf waumí urowáraná awaú nuri waunf rixinj re urigfísixini, “Joxí nene tñj e nání beí. Siní mepani.” urfagí ³⁹ Pitao nñwiápnimeámí awaú tñni nñbiro anj e rémóáná ayf anj awawá seáyí émi ikwíroninjwámí nání nipemeámí nñpeyiro apixí aní imónigfíwa xfo roñe anwi e éf nñrómáná ñwf nearo rapirapí aikf amipí nñni í siní wíyí tñni nññwearfná imixagfpí sñwá nñwia warfná ⁴⁰ Pitao ayo “Wáfmi nání peyeápayí.” nurowárimáná xómíñf nñyíkwirí Gorixomí yarinj nñwimáná apixí piyí wenfmñni nñkinimónrri re urinjnigini, “Tabitaíxi, wiápnimeai.” uráná re enjnigini. Í ríxa sññwí noxoari Pitao ñweañagí nñwñnñri sá wñrárññe dání nñwiápnimeari éf ñweañnigini. ⁴¹ Nñwiápnimeari éf ñweááná Pitao ími wéyo fá nñxírimáná nñmfeyoari ámá Gorixoyá imónigfáyo tñni apixí aníwami tñni ení rñaiwá nurñri ríxa fñwiapáná í ámí sññf úagí nání ayo miní wñjnigini. ⁴² Pitao e éfpí nání ámá anj Jopay riniñe nñmñni ñweagfáyf arfá nñwiáñróná obaxf wí Ámñnáomi dñj nñwíkwíroa ugñawixini. ⁴³ O sfá ayá wí Jopa nñwerfná ámá wo tñni —O xegf yof Saimonoyi riniñorini. Burimákau wará enj eri yeáyf imixiri yarñjorini. O tñni ñweaagfñni.

10

Anññajf wo Koniriasomí sññáni urónapññf nñññrini.

¹ Anj yof Sisariay riniñfpimí ámá wo —O xegf yof Koniriasoy riniñjorini. Émáyf porisf siminj nñwinñro axe gwf mónigfá Itariy riniñyoy seáyí e imóninjyf worini. ² “Gorixomí píraninj ouxfdmñni.” nñyaiwirí aninj miní yarñjorini. O tñni ámá xegf anjyoy ñweagfáyf tñni Gorixó nání wáyf nñwinñro nání Judayf uyípeayfyo sanj urápayirí nñgwí mñni wiayirí yarñjorini. Íníná Gorixomí xwñyífá rñrñmí wiayarñjorini. ³ O sfá wñyimí 3:00 p.m. imónññaná orññá wñnarfná anññajf Gorixoyá wo nñwímeari re urinjnigini, “Koniriasoxini!” urfagí ⁴ o sññwí agwf nñwñnárññisáná sñrñ nñpñkññri re urinjnigini, “Ámñnáoxini, píñni?” urfagí

añfnajo re uriniginini, “Gorixo xwiyfá joxi ririmf wia-yarinjipi arfá sirí uyipeayfo sanj nurápirfná miní wia-yarinjipi sijnwí raniri nerí nání yayf winarinjagi nání nirowárenapinói. ⁵⁻⁶ Agwi joxi ámá wo Saimonoyi rininjomí —O xegí yof bi Pitaorini. O ámá burimákau wará enj eri yeáyf imixiri yarinj Saimonoyi rininjoyá añ rawrawá imanpá tñi mirninjiwámi nweani. Omí wirimiauþri nání Jopa nání ámá wami uowáret.” ⁷ Añfnajo e nurimi úaná Koniriaso xegí aniwámi ominj wiirigfáyf waúmi “Eini.” nuriri siminj winarinj xfo tñi aninj miní emearinj womi eni —O “Gorixomi píraninj ouxfdimini.” niyairiri aninj miní yarinjorini. Omí eni “Eini.” nuriri awami ⁸ amipi nñi añfnajo urifpi nání repyf niwimáná Jopa nání uowáriniginini.

Pitao ikwfkwf niyáriti wininjipi nánirini.

⁹ Sá wegíáwa wíapi tñi niwiápinimeámi nuro nuro sini of e nuróná Jopa tñj e añwi e rémoanro yarfná Pitao ikwawedf imóninjána Gorixomi xwiyfá ririmf wimniri nání añ xfo wearinjwámi waíwíyo nixéga nipeyiri añ ríwí seáyfo ikwíroninje dání e yarfná ¹⁰ agwí wíagi “Aiwá onimini.” niwimóniri aí ayf aiwá sini riyamf yarfná ikwfkwf niyáriti ¹¹ weninj yánfíf wwininiginini. Añfnami dání of ninimáná raprapf xwé wúninj imóninj bi midáni biaú midáni biaú fá nixirimáná xwíáyo nání awayini nimamówára wepfninarinjagi niwiniri ¹² rixa xwíáyo ikwiárináná weninj éyf wwininiginini. Nanwí xwé xixegñi tñi amipi agwí tñi napéa warinjipi tñi inj xixegñi tñi iwáfipimi wenagi winarfná re eniginini. ¹³ Xwiyfá bi nriénapiri re uriniginini, “Pitaoxini, niwiápinimeari nanwí api nipikiri nei.” urfagi aí ¹⁴ Pitao re uriniginini, “Ámináoxini, aga oweoi. Nanwí Judayene njwí ikaxf eáninjipimi dání ‘Njwáriti.’ rininjipi, ayá nininiri piaxf neánipaxf imóninjipi sini minfáoni enagi nání joxi nriifpi wí emiméini.” urfagi ¹⁵ xwiyfá ámi bi re rinénapiniginini, “Gorixoniri rixa ‘Njwá mimónini.’ rárfipi nání sini diñj re niyairipani, ‘Ninirfnáyf, sini ayá nininiri piaxf neánipaxf imóninjipirfani?’ niyairipani.” rinénapiniginini. ¹⁶ Pitao sijnwí winiri arfá wirí éfpi axfpi biaú bi niwinayimáná enáná re eniginini. Iwáfpi apaxf mé nipeyiri añfnami aíniniginini.

¹⁷ Pitao ikwfkwf niyáriti winifpi nání “Pí nání rfa winifini?” niyairiri ududf ayá wí nikáriga warfná re eniginini. Ámá Koniriaso xfo tñj e nání wáf uowárfáwa añ wíyo Saimonoyá añ nání yarinj niwiéra nibimáná rixa

ákijá fwi e nironapiro ¹⁸ rfaiwá re rigfawixini, “Ámá Saimono ámi yof bi Pitaoyi riniho re riñweani?” rfaiwá e rarina ¹⁹ Pitao ikwkwf niyariri mfkpi nani “Pi nani rfa winfifi?” niyaiwiri diñf e pikinarina Gorixoyá kwiyipi omi re uriniñigini, “Arfa ni. Ámá waú wo joxi símeaniro nani pfa siarinho. ²⁰ Wigf diñfyo dani marfa, niñwanihoni awa joxi siriménapiri uowárenapfa enagi nani joxi niwiápnimeami niwepniri diñf obibaxf ‘Pi nani rfa yarini?’ mímó anani awa tñi nkumixiniri nawini úpoyi.” urfagi ²¹ Pitao awa rogfe nani niwepniri re uriniñigini, “Arfa nípoyi. Ámá soyfne pfa yarigfo, ayf nioni nani yarinho. Soyfne pi nani bfoyfnerini?” urfagi ²² awa re urigfawixini, “Koniriaso — O porisf 100 imonigfayo seayi e wimonihorini. Ámá wé ronihonimóniri Gorixomi wayf wiarihorini. Dixf Judayf nini ‘O ámá nañorini.’ rarigforini. Omi añfnajf wo re urénapiñigini, ‘Joxi xwiyfa o ririnfapi arfa wirfa nani omi wirmiaupfiri nani dixf wami uowarei.’ urénapiñf nani bfwáonerini.” urfagfa ²³ Pitao “Anani nfiwiapiro nioni tñi sa oweaneyi.” uriniñigini.

Pitao Koniriasoyá añiwami nani unj nanirini.

Sá weño wápi tñi niwiápnimeari awa tñi nuróná ámá Jopa dánf Jisasomi diñf niwikwíroro nani xexirfmeá imonigfáwa tñi nawini nuro ²⁴ ófmi sfá wiyi wegfáwa niwiápnimeami warina Koniriaso xegf xexirfmeayf tñi xegf nkumixiniri emearigfayf tñi awi neaárimána wenihf neri ñweañána Pitao añf apimi Sisariayi riniñipimi niremori ²⁵ añf Koniriasoyáiwami páwiminiri éyf o Pitao tñi nerimeánirina oyá sikwf tñf e nipkínimeari miñf xwíayo ikwíroniñigini. ²⁶ E éagi aiwí Pitao omi árfwf numeari re uriniñigini, “Joxi niwiápnimeari éf roi. Nioni eni sa ámá wonirini.” nuriri ²⁷ o tñi xwiyfa niriniri nerimeánimi nipáwirina ámá obaxf awi neánro ñweañagfa niwiniri ²⁸ re uriniñigini, “Judayene re rinariñwápi nani émayfne xamiñfyfne eni niñfá imonihoi, ‘Nene émayf tñi gwiaumf niniranénarani, xwiyfa niñwearanénarani, apimi dani negf ñwf ikaxf rinariñwápimi wiaikiariñwini.’ E rinariñwápi nani xamiñfyfne niñfá imonihoi. E neri aí Gorixo nioni re oyaiwiniri oriñá nipárinigini, ‘Émayf aí wo tñi gwiaumf minipaxf mimónini.’ E oyaiwiniri oriñá nipárinif enagi nani ‘Émayf tñi gwiaumf ninirina piaxf eáñipaxfirini.’ wí sini ripaxonimani. ²⁹ Gorixo siwá éniñf níf enagi nani ámá rowa nioni nirimeanro báná nioni urakiminiri wí murf sa arfa niwiri númi bfanigini. Ayinani

yaríṅf bī oseaimini. Pí nání niriṁeáfonirini?” uríagí
³⁰ Koniriaso re uríṅnigini, “Nioní agíná ayíṁini sáfí
 tñí xixeni reyáiná 3:00 p.m. imóniṅáná aṅf riwámí dání
 Gorixomí xwíyá rirímí wiaríná re eníṅini. Ámá rapírapí
 xwínfá eaaríṅf yíníṅf wo nírónapírí ³¹ re níríṅnigini,
 ‘Koniriasoxini, joxí Gorixomí yaríṅf wiaríṅfí arfá sirí joxí
 ámá uyípeayíyo arírá wiayaríṅfí síṅwí ranírí nerí nání
 yayí winaríṅagí nání nírówárénapíṅo. ³² Agwí joxí ámá
 wo Saimonoyí riniṅomí —O xegí yoí bī Pitaorini. O ámá
 burímákáú wará ení erí yeáyí imíxírí yaríṅf Saimonoyí
 riniṅoyá aṅf rawírawá imanípá tñí míriniṅiwámí ṅweani.
 Omí wirímiaupírí nání Jopa nání dīxí wamí urowáreí.’
 níríagí ³³ nioní síní mé aṅfíni ámá wa joxí sirímeapírí nání
 urowáraná joxí naní nerí awa tñí bīfíni. Agwí nene Ámínáo
 ‘Xwíyá ayo uríríxini.’ ríríṅfí níríni arfá wianírane nání
 Gorixoyá síṅwí aníṅe dání awí neánárirane ṅweanwini.”
 uríṅnigini.

Pitao aṅf Koniriasoyáiwámí dání uréwapíyíṅf nánirini.

³⁴ Pitao maní niyoámorí re uríṅnigini, “Xámí nioní
 Gorixo yaríṅfí nání majfá nerí aiwí agwí ríxa níjfá
 imóniṅini. O wí símí símí e nimerí animí yarfáníṅf
 epaxomani. ³⁵ Omí wáyí wiro wé róníṅf imóniṅfí ero
 yaríṅfá gíyí gíyí gwí wirí wirími dání imónigfáyí aiwí
 xfo táfíni báná anani yayíni níwirí umíminaríṅfíni.
³⁶ Xwíyá Gorixo Isírerene yaní neaiapíṅf rípi nání seyíne
 ríxa níjfáriní. Jisasi Kiraisomí —O Ámínáo nimónirí ámá
 níyoní seáyí e wimóniṅorini. Omí dīṅf wíkwíroaríṅwápimí
 dání Gorixo tñí píyá wíriniṅpaxí imóniṅwini. ³⁷ Jono
 xámí wayí xegí umeainíṅfí nání wáf nememáná enáná
 Gariri dání iwamfó nimóga bírí Judia píropenísíyo amí amí
 imónimerí eníṅfí nání xamíṅfíṅé níjfáriní. ³⁸ Nasaretí
 dání Jiaso nání raríṅini. Omí Gorixo nírfpearí xegí
 kwíyíṅfí wirí ení síxí weámíxírí éáná o Gorixo dīṅf
 ukíkayonagí nání nemeríná ámáyo naníni níwiirí ámá obo
 dīṅf níxíxérorí sípí wikáraríṅfíyo níyoní naní imíxímeníṅfí
 nání seyíne ríxa níjfáriní. ³⁹ Amípí o negí Judayí
 aṅfíyo erí negí aṅf xwé Jerusaremíṅfími dání erí eníṅfí
 wone síṅwí wínaronwáone riwonerini. Omí níṅkíróná
 yoxáyo yekwíroarfáṅfá aí ⁴⁰ sáfá wíyáú wíyí nórímáná
 enáná Gorixoyá dīṅfíyo dání níwiáṅfíniṁearí ámá síṅwí
 anígíe dání síṅáni wimóniṅnigini. ⁴¹ Gí ámá Judayí
 níni síṅwí anígíe dání marfái, ámá Gorixo eníná dání
 síṅwí wínarófíxíniṅfí neaeyíroné —None o xwáripáyo
 dání níwiáṅfíniṁeámáná enáná o tñí iníṅfí nírane aiwá

nirane enwáonerini. Noneyá siñwí aninwaé dání siñáni nineaimóniri ⁴² sekaxí re neariniginini, ‘Soyíné nioní nání á máyo wáf urímero “Ámá siñí ñweagfáyo tñní ríxa pegfáyo tñní niyoní áwini e ninweámáná wigí yarigfápi eyeyírómf ení nání Goríxo rípeaño, ayí orini.” Áwaní e urímero éfrixini.’ ⁴³ E neariño nání wáf nearókiamoagfá nñni re nearagforini, ‘Ámá omí diñí wíkwírófáyí nñni xfo wiinípimi dání Goríxo anani yokwarimí wiariñirini.’ nearagforini.” uriniginini.

É máyo Kwíyí Goríxoyápi waíniní nánirini.

⁴⁴ Pitao xwíyí fá api sini nura warí ná re eniginini. Ámá xwíyí fá o rarinípi arfá wiarigfáyo niyoní kwíyí Goríxoyápi waíniniginini. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kwíyí Goríxoyápi waínáná Judayí Jisasomi diñí wíkwíroarigfá Pitao tñní bífáyí weniní éfáyí winigfawixini. Xwíyí fá arfá wiarigfá tñyí ríxa píné xixegíni ayí majfá imónigfáyí ríro Goríxomi seáyí e umero yarínagfá nñwiniro nání re yaiwigfawixini, “Goríxo xegí kwíyí é máyo sipí míví nene xwé ayá wí neaiapinípa ayo ení anfá axípi rí fá wiarini?” niyaiwiro ududí níkaríga warí ná Pitao re uriniginini, ⁴⁷ “ ‘Ámá kwíyí Goríxoyápi waíní tñyí iniigí tñni wayí meapaxí mimóniño.’ go riniño? Oweoi, kwíyípi nene neaainípa axípi waíní enagi nání á má wo e rí paxí mimónini.” nurí ⁴⁸ sekaxí re uriniginini, “Ámá tño Jisasi Kiraisomi diñí wíkwíroarinagfá nání wayí umeaipoyí.” uráná ayí “ ‘Joxi nene tñni sáf á mi wíni re onweaneyí.’ neaimónarini.” urigfawixini.

11

Pitao Koniriasoyá aniwámi enípi Jerusalemí dání áwaní uriní nánirini.

¹ Wáf wurimeiarigfáwa tñni á má Jisasomi diñí nñwíkwíroro nání xexírfmeániní imónigfá Judia píropenisíyo wí e wí e ñweagfáyí tñni xwíyí fá rípi rinarinagi arfá nñwiro “É máyí ení Goríxoyá xwíyí fápi arfá nñwiro diñí wíkwírogfá rini.” rinarinagi arfá nñwiro ñweanáná ² Pitao Jerusalemí nání niyirí ré móáná xegí Judayí wí —Ayí Jisasomi diñí nñwíkwíroro aiwi re rarigfáyirini, “É máyí Jisasomi diñí nñwíkwíroróná iyí símí sfo nñwákwiniro nene imóninwápa nimóniróná, ayí ananirini.” rarigfáyirini. Ayí wí Pitaomi míxí nuríro ³ re urigfawixini, “Joxi pí nání negí yarínwápi ogámí nerí é máyí, iyí símí sfo mñwákwiniro egfáyí tñni gwiaumí ninirí nawíní aiwá niniginini?” urfagfá aí ⁴ Pitao xámi imóníe dání repiyí nñwiéra nurí nurenwípea

nurfná re uriniginí, ⁵ “Nioni aní yoí Jopayo ninweari Gorixomi xwiyá ririmi níwirfná ikwíkwí niyáriti oriña niparáná weniní yánfáyí wininjaniginí. Rapirapí xwé wúniní imóniní bí midáni biaú midáni biaú níxirimáná anínamí dání awayini nimamówáriga weaparinagí níwiniri nioni tñí e ikwiárinénapáná ⁶ rapirapí iwáf ininúmi píraniní síñwí owinimiri inimi síñwí agwí winfáyí wininjaniginí. Nanwí áamá iwí mearigfáyí tñí sayí tñí agwí tñí níropéa wariníyí tñí iní tñí inimi weñagí níwinirfná ⁷ anínamí dání xwiyá re rinénapíagí arfá winjaniginí, ‘Pitaoxini, níwiápinimeari nanwí apí nípkiri nei.’ nírfagí arfá níwiri aí ⁸ nioni re urinjaniginí, ‘Ámináoxtini, amipí “Nwáriní.” rininípi, nínrfná piáxf eánipaxí imóninípi síni iwamfó gígf bí méáonirini. Aga wí nímméini.’ urfagí aí ⁹ xwiyá anínamí dání rinénapípi ámi bí nírinénapiri re nírenapiniginí, ‘Gorixoní ríxa “Nwá mimónini.” rárfapi nání joxi síni dñí re mýaiwipani, “Ninirfnáyí, síni ayá nininiri piáxf neánipaxí imónini.” mýaiwipani.’ Xwiyá e nínrénapimáná ¹⁰ xwiyá apí axípi biaú bí nínrénapimáná íririwáfpí ámi anínamí nání míxeánénapiniginí. ¹¹ Míxeánénapáná axíná re eniginí. Áamá waú wo —Awa Sisaria dání nioni tñí e nání uowárfáwarini. Awa aní none wearinwáiwami rémónapigfawixini. ¹² Rémonapáná kwíyí Gorixoyápi re níriniginí, ‘Joxi awa tñí ananí uí. Awa tñí nawíni nuróná dñí kfkími nimóga nurí “Pí nání áamá rowa tñí warinini?” mýaiwipani.’ nírfagí nioni tñí áamá Jisasomi dñí níwíkwíroro nání nírxímeá imónigfá wé wúmi dñí wo rowa tñí nurane áamá nioni nání uowárenapfóyá aniwami páwíáná ¹³ o xegí aníyo anínají wo sínáni níwimóniri urinípi nání repíyí níneairi re neariniginí, ‘Anínajo re nírfiniginí, “Dixí áamá wa Saimonomí —Oyá yoí bí Pitaorini. Omí wirímiaupíri Jopa nání uowárei.” nínriri ¹⁴ re nírfiniginí, “Xwiyá o níbirí rirínfápi joxi tñí áamá joxiyá aniwami wearigfáyí tñí arfá wíprfápmi dání Gorixo yeáyí seayimíxemeaníriní.” Anínajo e nírfiniginí.’ nearfagí ¹⁵ nioni xwiyá iwamfó uréwapíyarfná re eniginí. Kwíyí Gorixoyápi nene xámi níneaímeárfná neaáinípa ayo ení axípi waíniniginí. ¹⁶ Axípi waínfagí níwiniri xwiyá Ámináo nearagí rípi nání dñí níroniniginí, ‘Jono inígf tñíni wayí seameaíagí aiwí Gorixo seyíné xegí kwíyípi tñí wayí seameainíriní.’ rinípi nání dñí níroniniginí. ¹⁷ Gorixo nene Áminá Jisasi Kiraisomi dñí níwíkwírómáná enáná xegí kwíyípi aníá

neaiapinpa áamá ayo eni axípi wíagi nání ‘Nioni Gorixo xegí díníyo dání yarínípi pírí urakipaxoríni.’ ríseaimónaríni?” uríagi ¹⁸ awa xwíyá Pítao urípi píráníni aríá níwiro omí ámí xwíyá bí murí Goríxomí seáyí e numeróná re rígfawixíni, “Goríxoyá díní tíní émáyí eni wígfí íwí yarígfápi ríwímíni nímamoro díní níyímíni imóníni meapaxí imóníni.” rígfawixíni.

Adioki ηweáyí wí Jisasomí díní wíkwíróáná imóníni ní náníni.

¹⁹ Xámí Sítipenomí nípkiróná Jisasomí díní wíkwíroarígfáyo xeaníni níwíkaríro xídíxídwárí éagíá émáyí anímíni numiamoróná wí xwíá rawírawápámí enípi xegí yof Pínisia ηwearo wí píriníwí Saipírasí rínínyimí ηwearo wí aní bí xegí yof Adioki ηwearo neróná xwíyá Goríxoyápi émáyo muréwapíyí wígfí Judayoní nuréwapíya nuro aí ²⁰ wígfí wa píriníwí xegí yof Saipírasí dání xirígfáyí tíní aní yof Sairíní dání xirígfáyí tíní Adioki níremoro wá nímeróná émáyo eni xwíyá Ámíná Jisaso nání yayí wínpaxípi nura emegíawixíni. ²¹ E yaríná Ámíná Goríxo díní ukíkayorí ení síxí weámíxírí yarínagí nání ámá obaxí wígfí ηwíá nání yarígfápi aríá níkeamoro Ámínáo tífámíni níkinímóníro díní wíkwírogíawixíni.

²² Ámá Jerusaremí dání Jisasoyá síyíkí imónígfáyí xwíyá rípi rínarínagíá aríá níwiro “Adiokíyo émáyí obaxí Jisasomí díní wíkwíroaríni.” rínarínagíá aríá níwiro nání Banabasomí Adioki nání uowárfagíá ²³ o nurí aní apímí níremorí wíníngíni. Goríxo émáyo wá níwianírí ayo wímíxarínípi níwínírná díní nífá níwínírí ení ríremíxí níwírí re uríníngíni, “Goríxomí wí ríwí mumó aníní mífí ayá tíní xídíríxíni.” uríníngíni. ²⁴ O ámá naní yaríni imónírí Goríxoyá kwíyípi ayá wí síxí wínírí Jisasomí díní ayá wí wíkwírorí yaríni enagí nání e uríníngíni. Ámá obaxí Ámínáomí díní wíkwírófáyí axíníni nímóníro níkwímíxíga warínagíá ²⁵ Banabaso Soro nání pífá emínírí aní yof Tasasí nání nurí ²⁶ apímí ηweanagí níwínírí níwíríméámí bííwáú nawíní Adiokíyo níηwearíná ámá e dání Jisasoyá síyíkí imónígfáyí tíní awí neánayíro obaxí wíyo nuréwapíya nuríná xwíogwí wo awáúmí e múroníngíni. Adiokíyo e íná dání ámá wí ámá Jisasí Kiraisomí uxídarígfáyí nání yof Kírísíténíyí iwamíó wírígfáriní.

²⁷ Íná wífá rókíamoorígfá wa Jerusaremí píni níwíarímí Adioki nání níweapíro ²⁸ wígfí wo Agabasoyí ríníni éf nírorí Goríxoyá kwíyíyo dání wífá nurókíamorí re uríníngíni, “Aiwá nání xwíá tíyo níyoní aga dífí ayá

wí ikeamónanfwarini.” E urinipi Romiyf mixf ináyf Kirodiasoyf rininjo menweanána dfwf apf ikeamónafgfa nání ²⁹ Jisasomi xfdarigfáyf wonf wonf xixegfinf niwipaxf imóninipa wigf dinf re yaiwigfawixinf, “Negf nriximeá Judia piropenisíyo nweagfáyo arirá wianfwa nání nfgwf apf apf nitirane wiowarfwaniginf.” niyaiwiwo ³⁰ xixeni e nero nfgwf awí eáfapf Banabaso tfnf Soro tfnf awáu nimeámf nuri Jisasoyá síyikf imónigfá Jerusaremí nweagfáyo wipenweagfáwamf minf wipisfi nání wiowarfawixinf.

12

Mixf ináyf Xeroto Jemisomf pikirf Pitaomf gwf uyirf enf nánirini.

¹ Iná Judayf mixf ináyf Xeroto Jisasoyá síyikf imónigfáyf wíyo rikikifó wikárinf nání fá nixirirf ² porisf wamf uráná kirá tfnf Jonomf xiráo Jemisomf pikigfawixinf. ³ Jemisomf pikíagfa nání Judayf yayf yarínagfa niwínirf Xeroto spí ámf bñ nerf re eniniginf. Pitaomf enf fá xiriniginf. Sáf Pitaomf fá xiriníyif tñíná Judayf Gorixo eníná múronipf nání dinf moprf nání bisfkerfá yisf mayf úrapí nimixiro narigíná omf Xeroto fá xiriniginf. ⁴ Omf fá nixirimáná re yaiwiniginf, “Sáf Anfnajo Neamúroagof rininjf ripf ríxa pwéaná omf gwf aníyo dánf nímixearf ámf nínf síjwf anigfe dánf xwirixf numerf pikímiginf.” niyaiwirf gwf aníyo niwírárfnfá porisf awí eánigfá biaú biaú xixegfinf wáu wáu awí mearoayiprf nání wáriniginf. ⁵ E wáraná Pitaomf gwf aníyo awí mearoarínagfa aí Jisasoyá síyikf imónigfáyf Gorixo omf arirá owininirf aninjf minf arfá rfá wé yarínf niwiéra ugfawixinf.

Anfnajf wo Pitaomf gwf aníyo dánf mixeanf nánirini.

⁶ Sáf Xeroto “Ayimf omf nímixearf ámf síjwf anigfe dánf xwirixf umémiginf.” yaiwiníyif sínf wfá mónináná Pitaomf senfá wírfkauf niyárfnimáná áwínimf sá wenáná porisf wáu mdfimdfánf nweari wa gwf anjf ówanf niyárfnimáná bfarf wámf dánf awí roro enáná re eniniginf. ⁷ Ámináoyá anfnajf wo nironaprf gwf aníyo wfá ókiáraná Pitaomf miwíyo saiwiárf wimínirf nání ayíjwf núrorf re uriniginf, “Joxf anjnf wiápfnímeat.” uráná re eniniginf. Senfá arfkauf xegf wéyo dánf íkweámioaniniginf. ⁸ Senfá arfkauf íkweámioáagf anfnajo ámf re uriniginf, “Dixf arerixf yínirf síkwf sú yínirf ei.” nurirf o ríxa e éáná re uriniginf, “Dixf iyfá níkfkiyinimf níxfdei.” urfagi ⁹ gwf anjf awámf dánf omf númf nípeyearf númf nurfná “Anfnajo nír xwíyfá nír rí yarínipf, ayf nepa rfa niarini?” miyaiwí “Sa oríná

rfa wininini?" niyaiwiri ¹⁰ awaú porisí xfo tñf anwi e awí rogáfawami múrori jfami awí rogáfawami eni múrori nemána ákinjá ówanf ainixf tñi imixinifnamí —Anami pñi nwiárimí nipeyearína gwí anfyo pñi nwiárimí ríxa anf apí ikwíronifpimi emearigfánaríni. Ana tñf e rémóána re eniginíni. Xegípi fkwímínifiginíni. Xegípi fkwímínána nipeyeari óf wiyimí nurína re eniginíni. Anfnajo ríxa pñi nwiárimí úána ¹¹ Pitaó xegí dñf ía nixiriri re rinifiginíni, "Ámináo nioní éf nimínimíniri nání xegí anfnajo nurowárenapiri Xeroto 'Gf ení eánifyo dání e wikárfimiginíni.' yaiwiarifpí pfrí urakiri gf Judayí 'Xeroto omí e wikárfwiniginíni.' niyaiwiro dñf wikwímoarigfápi pfrí urakiri nerí gwí anfyo dání nimíxeáonrfaní? Oyi, e níoniríni." rinifiginíni. ¹² Dñf e ía nixirimó anf apíxf Mariaíyí rinifí wiyá —Ímí xewaxo Joní Makoríni. Omí xinái Mariaíyí rinifíyá anf iwámi nání nurí ámá obaxí aniwámi awí neánarímána Goríxo xfomí arírá owinirí nání yaríf nwiá warfna nrémorí ¹³ ákinjá fwí mde dání iwanf nearí ikaxí rimákíána apíxf wí, anf iwámi xináinif nimónirí omíf wiiaríf wí —Í xegí yoí Rodaíríni. Í iwanf neánirí ikaxí rimákínifagi nání gorfanirí sñwf owinimínirí nurí ¹⁴ "Goxiríni?" nurí Pitaoyá manf umínifagi nání dñf nífá wíagí re eniginíni. Xámí ówanf mfwkwíomeá anfní nurí ayá tñi re urifiginíni, "Pitaó ákinjá ówanfyo bíarwámíni dání bíraiwo roní." uríagi ¹⁵ ámá ayf re urigfawixíni, "Jíxi xaxá nerí rarifini." uríagí aí í axfpi arfki ámi bí tñi urarína ayf re urayigfawixíni, "Pitaoyá anfnajo rfa roní?" urayarífagí aiwí ¹⁶ Pitaó sñi ówanf iwanf nearí ikaxí rimákiarífagi ayf nuro ówanf nfwkwíro winigfawixíni. Pitaó riwo ronagi nwiníro dñf niyága úagí aí ¹⁷ Pitaó ayf xwíyífá mirípa oépoyirí wé ówanf nuyimána Ámináo nwiiri gwí anfyo dání nimeámi nupeyearína éfpi nání repíyí nwiéra nurí re urifiginíni, "Jemisomí tñi negí nrixímeá imónigfáyo tñi nioní níf apí nání áwanf urírfixíni." nurárimí nipeyearí mí nání uniginíni.

¹⁸ Ríxa wífa ónána porisí Pitaomí awí mearoarigfáwa o mñweanagi nwiníro "Pitaó aríge nerí rfa unoi?" nwiníro ayá ípípfá nñwiraríga warfna ¹⁹ mxf ináyí Xeroto Pitaó nání pfá néra nurí pfá nimegínarímána porisí awí mearogífa awami yaríf imímí nwiárimána wfami sekaxí re urifiginíni, "Awami nimeámi nuro pikípoi." Sekaxí e nurímo Judia pñopenísfyo pñi nwiárimí anf yoí Sisaria nání nwerí e urírfifiginíni.

Míxf ináyí Xeroto penf nániríni.

20 Xeroto áamá Taia ηweáyo tñni Saidoni ηweáyo tñni wikf bi onimiápi mīwónf ayá wí wónariηagf wigf wí awí neánárimáná o ηweane nánf nībīro xámf Xerotoyá gapimanf seáyi e imónigfá wo tñni —O xegf yoí Bīrasitasorīni. O tñni xámf Xeroto wikf wónariηfpf nánf xwiyfá nimixīro re urigfawixīni, “Joxi Xeroto wikf neaónariηfpf nánf omi xwiyfá nīneauriyiri piyfá neawīrii. Áamá dīxī mīxī ináyomi sīmanwiyóniηf wurīnigfáyo aiwá bī yarīηwáone eηagf nánf rīrariηwīni.” uráná o re urīηnigīni, “Soyfne tñni nawīni nīrorane seauriyimfārīni.” urīagf awa wenīf nero ηweanáná 21 sfá Xeroto xwiyfá imixīnfá nánf rārīηfyi parīmóáná o mīxī ináyowa yīnarigfāpī okiyfá ninimáná xegf siá íkwianwī seáyi e imixīniηfnamī nīηweari xwiyfá rīrīmī wiarīná 22 áamá awí eánigfáyf rīaiwá nīrīro re rayigfawixīni, “Xwiyfá api áamá woyá mīrīnarīni. Api aηfnamī dánf ηwfá imóniηf woyāniηf rīnarīni.” rayarīná re eηīnigīni. 23 Ayf urarigfāpī nánf xewanīηo pīrf nīrakīnīrī “Gorīxomīni seáyi e numerī rīpoyī.” murīpa éagf nánf Gorīxoyá aηfnajf wo rīniηf wīáná agwf ayīηwī norīná piyf omonīnigīni.

24 E nerī aī xwiyfá Ámīnáoyá surīmá mimónf sīni nīrīga nurī nánf áamá obaxī nīkumīxīga ugfawixīni.

25 Banabaso tñni Soro tñni awaúmi nīgwī rīpi negf nīrīxīmeá imónigfá Jerusaremī ηweagfáyo mīni wīsixīnīrī wīowārīgāpī rīxa nīyārīmáná Jonī Makomī nīwirīmeámī Jerusaremī pñni nīwīarīmī ámi Adioki nánf yigfawixīni.

13

Banabasomī tñni Soromī tñni wáf urīmepīsfī nánf nīrīpearo urowārīgā nánrīni.

1 Jisasoyá sīyikf imónigfá Adiokiyo ηweáyf wigf wa wfá rókīamoarīgā imónīro wa urēwapīyarīgā imónīro egfáwa rowarīni. Wo Banabasorīni. Ámī wo Simiono xegf yoí bī Naijeroyī wfīrigforīni. Ámī wo Sairini dánf Rusiasorīni. Ámī wo Maneyeno —O gapimanf Xeroto tñni nēmerīná xwē iwīarōηorīni. Ámī wo Sororīni. 2 Ayf awí neánīro Ámīnáomī yayf nīwīro aiwá ηwfá ηweanáná kwīyf Gorīxoyāpī re urīηnigīni, “Banabaso tñni Soro tñni nionī awaú e éisixīnīrī wéyo fá umīrārīηāpī xīxenī emepīsfī nánf nurīpearo urowārīpoyī.” uráná 3 ayf aiwá ηwfá ηwearo Gorīxomī xwiyfá rīrīmī wīro néfasáná awaúmi wé seáyi e nīwikwīarīmáná urowārīgāwixīni.

Banabaso tñni Soro tñni pīrīηwī Saipīrasīpīmī dánf wáf urīmegfī nánrīni.

4 Awaúmi kwíyí Gorixoyápi urowáríagi níweri aní yoí Serusia ríníhípimi dání sípíxí womí nípíxemoáníri níhweámáná pírhíwí Saipírasí ríníhíyimi nání nuri ⁵ sípíxo aní yoí Saramisiyí ríníhípimi iwiékínimeááná awaú sípíxíyo dání nayoari Judayíyá rotú aní wí e wí e nírhíníhíyo dání Gorixoyá xwíyíápi wáf nurímeríná Joní Mako ení saní nurápi merí ⁶ ríxa pírhíwí miwí mídání dání mídání nání wáf nura neméísisáná aní yoí Peposiyí ríníhípimi nírémore wínigíawixíní. Ámá ayáf míkí ikiní wo —O Judayí woríní. Mímóní wáf rókiamoaríní woríní. Xegí yoí Ba-Jisasoyí wírigíforíní. ⁷ O t́níní píropenisí apimí dání pírimíáo — O xegí yoí Sejiási Porasoríní. Díní neyírorí aumaúmí iníhíoríní. O t́níní níkumíxíníri hweagíforíní. O aní apimí hweanagí Banabaso t́níní Soro t́níní síhíwí e níwíníri wáf urímeart́ná pírimíáo xwíyíá Goríxo nání wáf rarígípi aríá owimíníri awaúmi “Eíní.” uríagi aí ⁸ ayáf míkí ikiní — Gírikíyí wí gí ṕné t́níní Erimiasoyí ríníhíoríní. O pírimíáo Jisasomí díní míwíkwíropa oeníri awaúmi xegí díníyo dání pírfí rakímíníri éagi aiwí ⁹ Soro —O xegí yoí bí Poroyí urígíforíní. O kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wíníhagí nání ayáf míkí ikiníomí ríxa síhíwí agwí níwínáríri ¹⁰ míxí re uríhínigíní, “Oboyá níaiwíníhí ímóníhí roxíní, ámá wé róníhí yarígíá gíyí gíyo pírfí urakímíníri yaríhoxíríní. Aríkí yapí wíwapíyírí íwí urápirí néra waríhoxíríní. Ámínáo nání nepaxíhí ríníhípí joxí aníhí míní yapíní imoríréíní?” nuríri ¹¹ re uríhínigíní, “Agwí nioní re ríraríhíní, ‘Ámínáo ríxa díní ríkíkayóagi nání joxí síhíwí nísupáríri síá obaxí wíyo sogwí síhíwí wínírfámani.’ ríraríhíní.” uráná re eníhínigíní. Agwí wíáníhí úráríri síá uyínáríri éagi nání “Ámá go go wéyo íá níníxíríri óf síwá nínírféníhí?” níyaiwirí ámá nání ṕfá emeníhínigíní. ¹² E éagi pírimíáo síhíwí níwíníri Jisasomí díní wíkwíroníhínigíní. E nerí Ámínáo nání uréwapíyarígípi nání ududí níwíga uníhínigíní.

Banabaso t́níní Soro t́níní Pisidia píropenisíyo nání nuri Adiokíyo wáf urímegí náníri.

¹³ Poro t́níní níkumíxíníri emearígííwáú t́níní Peposí ṕníní níwíárimí nuro sípíxí womí nípíxemoáníro níhweámáná nuro Pabiria píropenisíyo aní xegí yoí Pega ríníhípimi iwiékínimeááná nayoaro e dání Joní Mako awaúmi ṕníní níwíárimí ámí xegí axí Jerusaremí nání úagi aiwí ¹⁴ Poro t́níní Banabaso t́níní awaú Pega nímúrorí Pisidia píropenisíyo aní xegí yoí Adiokíyí ríníhípimi nírémore Sabarfáyo Judayíyá rotú aníyo nípáwírí éf hweanáná ¹⁵ híwí ikaxí éáníhípimi bí íá roro wáf rókiamoagfáwa eagfápimi bí íá

roro niyárimáná rotú anj iwámi mewegfáwa áamá womi awaú éf ηweagfíe nání nurowáriro re urigfawixíni, “Re urei, ‘Negí niriixímeá imónigfíwagwí, awagwí xwiyfá enj rirémixí neaipaxí bi enánáyí, ananí nearípiyi.’ urei.” urowáraná o nurí awaúmi axípi e uráná ¹⁶ Poro niwiápíni meari wé ówanj nuyimáná re uríni níni, “Gí Isireriyíné tñni émayí Gorixomi wáyí niwiro nání nene tñni nawíni awí neánirane Gorixomi yayí wiaríηwáyíné tñni arfá nípoi. ¹⁷ Nwáf Isirereneýá arfowéyí uxídagíto, o enjíná negí arfowami neyírori ayí anj midánjyí nimóníro Isipiýí anjyo ηweanáná oyá dñj tñni sayá nimóga numáná enáná o enj síxí neániri emímí niwíwapiya unjipimi dání anj ayo dání niwirimeámi biñiniginí. ¹⁸ Niwirimeámi báná ayí áamá dñj meaje nemeróná xwiogwí 40 pwearfná o ayá nurimixiri wé íá numixeáníísáná ¹⁹ Kenaniyí anjyo áamá gwí wirí wirí wé wíumi dánj waú apimi xwirfá níxerí xwíá wigí ηweagfápi nurápiri negí arfowami mñni wininiginí. Api nípiñi yarfná xwiogwí 450 pweniniginí. ²⁰ Gorixo e niwíísáná oyá dñj tñni áamá wa aníwá nimónayiro wáf rókiamoagí Samueroýi ríniño tñjíná nání nimeñweága níbfásáná ²¹ negí arfowa Gorixomi re urigfawixíni, ‘Míxí ináyí neameñweani nání neaimónaríni.’ uráná o Kisomi xewaxo, Soromi —O xiáwo írniño Bejimanoyáoríni. Omí míxí ináyí nání urípeááná o numeñwearfná xwiogwí ámi 40 pweniniginí. ²² Gorixo omí surfma nímixiri ámi Depito xamiño míxí ináyí nimóniri oumeñweaniri imixiño nání woákíki nerí re neariniginí, ‘Jesomi xewaxo Depito áamá nioni dñj unjwiráripaxí wo imóniñagi winiñáoríni. Nioni nimónariñj nípiñi xixeni enforíni.’ neariniginí. ²³ O ‘Depitoyá íwiarfawéyí wo Isireriyó yeáyí uyimixemeanfa nání oimiximíni.’ niyáiwiri negí arfowami símimanjyo dání uríñpa xixeni nerí áamá Jisasoyi ríniño imixiñríni. ²⁴ O síni áamáyo piaumímí mwiníñáná Jono xámi Isireriyó niyoní wáf nemi ‘Segí íwí yarigfápi ríwfmíni mamóáná wayí seameaimíni.’ nurimerí ²⁵ ríxa Gorixo e éwiniginiri wimixiyiñpi yoparfi urimfániri nerfná re rayiñríni, ‘Seyíné nioni nání “Goríni.” yaiwiaríño? Seyíné weníñ nerí niñweagíonímani. E nerí aí arfá nípoi. Áamá nioniyá ríwíyo bíño nioni aga seáyí e nímuñoño enagi nání xegí síkwí sú gwí wíkwéaipaxí mimóniñíni.’ rayiñríni.

²⁶ Gí niriixímeá imónigfáyíné, Ebirfamoyá íwiarfawéyíné tñni éma Gorixomi wáyí niwiro nání ayí tñni re awí eánigfáyíné tñni rípi osearimíni. Xwiyfá áamáyo yeáyí uyimixemeapaxo nánipi níneneni arfá wiani nání Gorixo

ríxa urowárenapinriní. ²⁷ Ámá Jerusaremí ηweagfáyí tñí wigí mebá nimóniro umenweagfáwa tñí omí ayí orfanirí mí mīwómīxīpa ero eníná dání wáf rókiamoagfáwa o nání nīrīrī rfwamīñí eagfápi —Apí Sabarfá ayí ayo dání fá roarīgíápirīnī. Apí mīkí nání dīñí mīmó surfmá fá nīro nání ‘Ayí o nání rfa rīnīnī?’ mīyaiwīpa ero néfasáná wáf rókiamoagfá awa nīrīro eagfápi tñí xīxení omí wikārīgíawīxīnī. Wáf rókiamoagfá awa nīrīro eagfápi tñí xīxení nīwikārīróná ‘Sipíoxīrīnī.’ nurīro xwīyí fá umeārīgíawīxīnī. ²⁸ E nemowa nīmeámí nuro omí xwīyí fá numearīrī pīkipaxí imónīñí bī nání pífá nīmegīnīrī aiwī gapīmaní Pairatomí ‘Pīkoi.’ urīgíawīxīnī. ²⁹ Omí nīpīkiróná wáf rókiamoagfáwa o nání nīrīro eagfá nīpīnī xīxení nīwīmáná enáná wa yoxáfámí dání nīyoámí nīwepīnīro xwārīpáyo weyārīgíawīxīnī. ³⁰ Gorīxoyá dīñí tñí xwārīpáyo dání ámí wiápīnīmeanīñīnī. ³¹ Nīwiápīnīmeámáná sfá ayá wí ámá Garīrī pīropenīsīyo dání o tñí nawīnī Jerusaremí nání bigfáyo sīñání wīmónayīñīnī. Ayīnání sīñání wīmónayīñīyí negí Isīrerīyí imónīñīyo áwaní urīmepīrī nání imónīgíáyīrīnī. ³²⁻³³ Yawawī enī xwīyí fá yayí seainīpaxí rīpī searanīrai nīyaiwīmī barīñwī. Gorīxo negí arfowamí sfmīmanīyo dání nurīrīnā ‘Nīseaiimfārīnī.’ urīñpī Jīaso xfoyá dīñí tñí wiápīnīmeanīpīmī dání awayá íwiáfawene rīxa xīxení apí, xfo urīñpī neaiīñīrīnī. Xwīyí fá Bīkwí Samīyo soní bīaúyí rīnīñpīmī nīrīnīrī eánīñí rīpī, ‘Joxí Gorīxonīyá íwoxīrīnī. Agwí nioní simīxáná imónīoxīrīnī.’ Xwīyí fá e nīrīnīrī eánīñpī enī xīxení imónīñīrīnī. ³⁴ Nene dīñí re yaiwīanfá nání ‘O Gorīxoyá dīñí tñí wiápīnīmeáfíyí nání ámí nīperí wí pīyí epaxí menīnī.’ yaiwīanfá nání Bīkwíyo nīrīnīrī eánīñpī Gorīxo re urīñīrīnī, ‘Depītomí sfmīmanīyo dání nurīrīnā “Ayá nīrīrīmīxīrī pīránīñí sīimfārīnī.” urīñápí joxí enī axīpī nīsiimfārīnī.’ urīñīrīnī. ³⁵ Ayīnání o nání Bīkwí Samīyo soní ámí bīmī Depīto re rīñīrīnī, ‘Gorīxoxí ámá e wīwīnīgīnīrī urīñpī anīñí mīnī xfdarīño joxí xwārīpáyo dání xe pīyí oenīrī sīñwí wīnīrfá menīnī.’ rīñīrīnī. ³⁶ Depīto imónīñpī nání nene nījīfārīnī. O Gorīxo e éwīnīgīnīrī wīmónarīñpī nēra nūtsáná péáná negí arfowa xwáf weyārīnīñīyo weyāráná pīyí enīñīnī. ³⁷ E nerí aí ámá Gorīxoyá dīñí tñí wiápīnīmeanī wí pīyí menīñīnī. ³⁸ Ayīnání gí nīrīxīmeá imónīgíáyīné, yawawī seararīgíwīpī nání xīxení nījīfá re imónīpoyí. Jīaso enīpīmī dání Gorīxo negí íwí yarīñwápí yokwarīmí neaiīpaxīrīnī. ³⁹ Íwí yarīñwá ñwí ikaxí Moseso nīrīrī eanīpī xfdarīñwápīmī dání yokwarīmí neaiīpaxí mīmónīñpī Jīasomí dīñí wīkwírówá

gene gene xegí xewaxo neaiinjípimi dání ananí yokwarímí neaiiri gwíníñfí neajiníñfípí neaikweawárirí epaxíríní. ⁴⁰⁻⁴¹ Ayínání wáf rókiamoagfáwa níríro eagfá rípi xixeni seaimónínigínírí wáyf níseainírí dínf mórírixíní, ‘Goríxo ríñfípimi ikayf wí umeararígfáyíné, xámi síñwí níwíníro ududf nemáná anínfíríxíní. Ayf rípi nání seararíñíní. Nioní seyíné tñíná yaríñápi ámá wa áwanf searagfa aiwi seyíné agwí aí ná rfwíyo aí bí “Neparíní.” yaiwipírfá meníní.’ xwíyfá api wáf rókiamoagfáwa níríro eagfápi xixeni seaimónínigínírí wáyf níseainírí dínf mórírixíní.” uríñínigíní.

⁴² Poro tñí Banabaso tñí e nura numowáú peyearíná ámá arfá wíáyf ríxíñfí re urayígfawixíní, “Awagwí ámi Sabarfá wíomí dání xwíyfá agwí neararígfípí axípi ananí nearéwapíyipísífaní?” urayígfawixíní. ⁴³ E nemáná ríxa rotú añf tñf e pñí níwiárimí amí amí numiamoróná Judayf obaxf wí tñí émáyf Goríxomí wáyf níwíro nání Judayíníñfí imónígfáyf wí tñí Poromí tñí Banabasomí tñí númí waríñagfa awáú ámi nura nuríná enf rírémixf níwírí re urígfísixíní, “Seyíné Goríxo wá níneawíanírí neaiinjípí fá níxíríro ñweáfírixíní.” urígfísixíní.

⁴⁴ Sabarfá wo ríxa parímóáná ámá añf apimí ñweáyf nápi xwíyfá Goríxoyápi arfá wianíro nání awí eánígfá aí ⁴⁵ ámá ayá wí awáú rarígfípí arfá wianíro nání epíroyf yaríñagfa Judayf síñwí e níwíníro sípi dínf bí onímíápi míwíaiwí ayá wí níwíaiwíro nání Poro uréwapíyaríñfípí pírfípfí ero ikayf wí umearíro egfawixíní. ⁴⁶ E yaríñagfa aí Poro tñí Banabaso tñí ayá ígígfí bí míwiní re urígfísixíní, “Yawawí aga xwíyfá rípi yegfí Judayíné níseamúrorai émáyo xámi urípaxf meñagí nání seyíné xámi seararíñwí. E nerí aí xwíyfá rípi arfá míyeaí arikwíkwí neróná seyíné áwanf réníñfí níyearíro yaríñoí, ‘Dínf níyímíñfí imóníñfípí meapaxf imónígfáyf tñí xixeni mimóníñwíní.’ Áwanf éníñfí níyearíro yaríñagfa nání agwí yawawí seyíné pñí níseawiárimí émáyo uréwapíyanírai waríñwí. ⁴⁷ Ayf rípi náníríní. Ámínáo sekaxf nearíñfí rípi ñwí ikaxf eáníñfíyo re eáníní, ‘Goríxoní joxí émáyo uyíwíníñfí wáf wókímíxírfa nání ríñwiráfáríní. Joxí nioní nání uríráfípimi dání ámá xwfá nírimíní gímí ñweagfáyo yeáyf uyímíxemeámfa nání e oimónírí rírowáfáríní.’ Goríxo e nínearíríná yawawí nání eníníñfí ríñfí enagí nání émáyo uranírai waríñwí.” urígfísixíní. ⁴⁸ E uraríñagfí émáyf arfá níwíroná dínf nífá níwínírí xwíyfá Ámínáoypí nanf e rínaríñagí nání re ríñígfawixíní, “Api seáyí e imóníní.” níriníro ámá Goríxo

dñf eyíroárñf yf dñf wíkwf rog fawixini.

⁴⁹ Xwíyá Ámínáo yápi añf apí tñf e nímíni rínárí mearfíná ⁵⁰ Judayf re egfawixini. Apíx seáyí e imónigfá ayf tñf rotú ñweaarigfíwámí tñf añf apimí seáyí e nimóniro meñweagfáwamí tñf símírírí wíagfá ayf Poromí tñf Banabasomí tñf sipí níwikáríro wígf tñf e dání míxí xfdowárigfawixini. ⁵¹ Wígf tñf e dání míxí xfdowárfagfá awaú “Nene sipíni wikáraríñwaénerfani?” oyaiwinfpoyíníri egf síkwíyo xwíá síkf xéníñfpi pírí wíaikímí níyárimí añf yoí Aikoniamíyí ríníñfipimí nání ugfsisixini. ⁵² E nerí aí añf apimí dání Jisasomí dñf níwíkwf roro uxfdarigfáyf yayf bí onímiápi míwiní yayf seáyími dání niga uro kwíyf Goríxoyápi ayá wí síxí wíníñfipimí dání eñf neága uro néra wagfárini.

14

Poro tñf Banabaso tñf Aikoniamí dání egfí nánirini.

¹ Awaú xámí egfípa Aikoniamíyo níremómáná Judayíyá rotú añfyo nípáwiri nuríríná píraníñf reñwípearíñagfí nání ámá xwé ayá wí, Judayf tñf Gírikíyí tñf ámá gwí apiaú dñf wíkwf rog fawixini. ² E nerí aiwí Judayf arfá níwiro dñf míwíkwf ropa éfáyf Gírikíyí ámá Jisasomí dñf wíkwf roarigfáyo símí tñf owípoyíníri símírírí níwiro yaríñagfá nání ³ awaú e ayá wí níñwearíná “Ámá tíyí wí míxí níyēaipaxí aí Ámínáo ananí yeameníñoí.” níyaiwiri ayá igígf bí míwiní sa níra ugfsisixini. E yaríná Ámínáo “Awaú neararigfípi nepa rífa neararíñí?” owípimónfpoyíníri gf dñfyo dání xe nuríri emímí tñf ayá ríwamónípaxí imóníñfpi tñf owíwapíyípiyíníri eñf síxí níweámíxa uñínigini. ⁴ E nerí aí ámá añf apimí ñweagfáyf dñf bí biaú níxíríro wí Judayf, dñf míwíkwf roarigfáyo tñf kumíxíníro wí wáf wurimeiarigfíwáú tñf kumíxíníro neróná re eñínigini. ⁵ Gírikíyí wí tñf Judayf wí wígf seáyí e nimóniro umēñweagfáyf tñf ayf níwiápínímearo “Awaúmi sipí níwikárírane sfñá tñf opkianeyí.” níriníro yaríná ⁶ e owianeyíníro yarígfápi nání awaú níjfa nímoníri nání Raikonía píropenísíyo añf símf biaú xegf yoí Risítírapimí tñf Debipimí tñf nání éf uri añf mídímídání ikwíroníñfpiamí ení nání éf uri nerí ⁷ añf ayo dání xwíyá yayf neainaríñfpi wáf urímegfsisixini.

Poro tñf Banabaso tñf Risítírapimí dání egfípi nánirini.

⁸ Awaú añf yoí Risítíraí ríníñfipimí emearfíná ámá e dñf wo —O xínái agwíyo dání síkwí ikf eñf xíríñorini.

Xegf síkwíyo enj bí meáninagí nání o bí onimíapí irú nípímíxírí anj yagomaní. O éf níjwearí ⁹ Poro urarinjípí arfá wiarfná re enjíniginí. Poro síjwí agwí níwínárirfná wíníyí wíniniginí. Xegf síkwí sípí enjyí nanj wímíxíní nání Jisasomí dínj wíkwíroarinagí níwínírí ¹⁰ ímí tñní nírirí “Níwíápínimeari díxí síkwí tñní píraninj éf roí.” uráná re enjíniginí. Úrapí éf níroamori anj enjíniginí. ¹¹ Poroyá manjyo dání éf níroamori anj yarínagí áamá e epíroyf egfáyí síjwí apí níwíníro xwíyá nímfeyoaro níriróná wígf Raikoníayí pñé tñní re rigfawíxíní, “Negf njwá anjnami njweagfáwa ríxa áamá nímóníro nene tñj e nání riwáú weapíí.” níró ¹² “Banabaso, o negf njwáo Susoyí wíríninoríní.” ríro Poro xwíyá yanj umeaiarínjo enagí nání “O negf njwáo Xemísoyí wíríninoríní.” ríro neróná ¹³ Susoyí wíríninjo —O nání anj rídíyowá yarígfíwá anj apímí ákínjáo bíaríwámí dání umíríyininoríní. Oyá apaxfpaninj ímónínjo urfá íwí yeyí ininj bí nímaxírímí burímákáú oxí wo tñní níméra níbírí ákínjá íwí e éf nírómáná áamá e epíroyf egfáyí tñní “Awaú nání rídíyowá owianeyí.” níwímóníro e wianíro yarfná ¹⁴ wáf wurimeiarigfíwáú, Banabaso tñní Poro tñní ayí “Awaú nání e owianeyí.” rínarinagfá arfá níwírí re egfísixíní. Ayí “Nene wianírí yarínjwápí awaú aga míwímónariní.” oyaiwípoyínírí egf íyá naxerí áamá epíroyf egfíe áwínímí anjíní nuri xwíyá ímí tñní níra nuri ¹⁵ re urígfísixíní, “Áamá tíyíné, pí nání e yeaianíro yarínjo? Yawawí ení seyíné ímónígfápa ámáwawíríní. Yawawí sa rípí nání yarínjwí. Seyíné segf njwápi níxídíróná surímá yarígfápi pñí níwíarímí Goríxomí —Njwá nepa dínj tñj ayí oríní. O anjna ímíxírí xwíá ímíxírí rawírawá ímíxírí nerí amípí nñní ayo yarínjípí ímíxínoríní. Omí seyíné xídípírí nání yawawí xwíyá yayí seainípaxí rípí wáf seararínjwí. ¹⁶ Áamá gwí wírí wírí nñní aga eníná dání níjweaxa bígfáyí Goríxo wígf síwíyo xe oxídípoyínírí níwíga níbírí aiwí ¹⁷ xewanínjo ímónínjípí nání yumí míseainí xegf nanj níseaiirínjípímí dání síwáninj níseaiiga bíjíríní. Segf omínj ná wearínjíná wenfá nání oyá dínj tñní iniá eaénapírí aiwá pírpírí inírí yarfná seyíné níníro yayí niga warígfáríní. Ayínání o e níseaiirínjípímí dání xewanínjo ímónínjípí nání síwáninj níseaiiga bíjíríní.” ¹⁸ Xwíyá e níwírí aiwí áamá ayí arfí “Awagwí nání xe rídíyowá oépoyínírí síjwí neanfíyí.” urarinagfá awaú aninj míní pírfí urakianírí néfísáná enáná ayí kíkíá egfawíxíní.

Poromí síjáfá nearo tígfá náníríní.

19 Judayí wí Adioki dání bīro Aikoniami dání bīro nero áamá obaxí e ηweagfáyo dīñí ukīnīmīxáná “Poromī sīpī e owikáraneyi.” wimónariñpī nīxídro re egfawixīnī. Omī sīñá tīnī nearo “Rīxa pīyírfanī?” nīyaiwiro añí apimī dání níropémī nīpeyearo e wáfagfá aí ²⁰ áamá Jisasomī dīñí nīwīkwírooro xídarigfáyí pīyo weñe mīdīmīdánī rówapáná re enīnigīnī. O ámī wiápnīmeanīnigīnī. Ámī nīwiápnīmearī añí apimī nánī nurī sá weñe wáfapī tīnī Banabaso tīnī añí yoí Debi rīnīñpīmī nánī nuri ²¹ añí apimī dání xwīyíyá yayí neinarīñpī wáf nurīmeríná áamá obaxí Jisasomī dīñí nīwīkwírooro ouxídfpoyīnīrī nīwīmīxárimī ámī Risítira nánī nuri e enī nurára múrori Aikoniamī e enī nurára múrori Adioki e enī nurára múrori neríná ²² awaú xámī nura púaná Jisasomī uxídigfáyí enī neánīro omī pīnī mīwiárí anīñí mīnī xídfpírfa nánī enī rīrémīxí nīwiéra nuri re urīgísisixīnī, “Xeanīñí ayá wí nīneaímeáa numáná enáná Gorīxoyá xwioxíyo páwianfáwárimī.” nurīrī ²³ áamá wa Jisasoyá sīyíkí imónigfáyo wīpenweapírfa wa añí apī apimī nīwurípeaária nīweri xámī aiwá ηwíá ηwírárīnīrī Gorīxomī xwīyíyá rīrīmí wiri néfísáná Ámīnáo, wīgí dīñí wīkwíroarīgífo píránīñí oumenīnīrī wéyo nīwīmī ugísisixīnī.

Poró tīnī Banabaso tīnī ámī egí axīmīnī ugí nánīrīnī.

²⁴ E nemowaú Pisidia pīropenísíyo áwīnīmī nīpuri Pabiria pīropenísíyo nīrémorī ²⁵ añí yoí Pega rīnīñpīmī xwīyíyá Gorīxoyápī nurára nīmúrori añí yoí Ateria rīnīñpīmī nánī nīweri ²⁶ e dání sīpīxí womī nīpīxemoánīrī nīηweámáná nuri Adiokīyo nánī nuri —E ayí awaú rīxa emétipī wáf emearíná Gorīxo wá wianfápīmī dání éfísixīnīrī omī wéyo nīwiro wáfígerīnī. E nánī nuri ²⁷ nīrémómáná Jisasoyá sīyíkí imónigfáyo awí neaárīrī amīpī awaú nemeríná Gorīxo enīpī nánī repīyí nīwiéra nuri Gorīxo émáyí nīkīnīmónīro dīñí onīkwírīpoyīnīrī ówanīnīñí wíkwīiñpī nánī repīyí nīwiri ²⁸ e nemowaú Jisasomī uxídarigfá añí apimī ηweáyí tīnī nawínī sía ayá wí e ηweagfísixīnī.

15

Émá Jisasomī xídarigfáyí nánī xwīyíyá imīxīgíá nánīrīnī.

¹ Ámá wa Judia pīropenísíyo dání nīweapīro Adioki nīrémómáná áamá Jisasomī dīñí nīwīkwírooro nánī wīgí xexírímeá imónigfáyo nuréwapīyiro re urīgíawixīnī, “Seyíné Judayene tīnī xīxenī imónīpírī nánī negí arío Moseso rīñpī iyí sīmí sío mīwákwīnīpa nerónáyí, Gorīxo yeáyí seayīmīxemeapaxí menīnī.” urarīñagfá ² Poró tīnī Banabaso tīnī xwīyíyá sīmí tīnī xīmīxīmí nīnīro xwīyíyá ayá

wí nriṅga nriwíapnimearo néfasáná áamá e dánḡ Jisasoyá siyikí imónigfáyí re rniṅfawixini, “Poro tñni Banabaso tñni negí wa tñni Jerusaremí nání nuro wáf wurimeiarigfáwa tñni áamá e dánḡ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenḡweagfáwa tñni nerimeánmána ‘Iyí símí sfo wákwinḡpoyí.’ neararigfá rípi nání xwiýfá nimixiróná, ayí nanḡrini.” nriḡniro³ urowárauáná awa xwíá Pinisiayí rniḡḡpimi tñni Samaria piropenisíyo tñni nripurfána anḡ api apimi Jisasomi dḡḡ nriwíkwíroro nání xexirímeá imónigfá wíyoní wíyoní émáyí Gorixo táfmini kiniḡmónigfápi nání e e áwanḡ nura niḡmúroróná yayí nriwimóá ugḡfawixini.

⁴ E nemowa rixa Jerusaremí nriémoro anḡ e dánḡ Jisasoyá siyikí imónigfáyí tñni wigí wipenḡweagfáwa tñni wáf wurimeiarigfáwa tñni yayí wiemeáná Poro tñni Banabaso tñni awaú émáyí tñḡ e emearfána Gorixo egí wéyo dání néra unḡ nriḡni nání repíyí wiarfána re enḡniḡini. ⁵ Parisi imónigfá Jisasomi dḡḡ wíkwíroarigfá wa nriwíapnimearo re rigfawixini, “Émá Jisasomi dḡḡ wíkwíroarigfáyí negí iyí símí sfo wákwinḡḡwápi mepa epaxí wí mimónini. Ayí ḡwí ikaxí negí arfo Moseso eanḡpimi mixelḡpa nerfána, ‘Ayí ananirini.’ uripaxí mimónini. Ayo nuréwapíyirane ‘Apimi anḡḡ miní xíḡḡrini.’ uríwanḡini.” rigfawixini. ⁶ Ayínáni wáf wurimeiarigfáwa tñni Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenḡweagfáwa tñni api nání xwiýfá imixanro nání awí neanro ⁷ rixa xwiýfá ayá wí rrirowiáḡ níḡfasána enána Pitao nriwíapnimearí re urinḡniḡini, “Gí nriḡḡmeá imónigfóyíné, xámi dání émáyí xwiýfá yayí neainarḡḡpi arfá wiro dḡḡ wíkwíroro epírfá nání soyínéyá wo iwamífo wáf uríwinḡḡnri Gorixo eyíroḡo, ayí nioní enḡḡ nání soyíné níḡfáriní. ⁸ Nioní ayo wáf urimeáná Gorixo —O ámayá xwioxíyo imóniḡḡpi nñni nání níḡfá imóniḡorini. O xegí kwíḡpi nene neaiarḡḡpa axípi mñni nriwirḡḡpimi dání síwá réniḡḡ neainḡrini. Émáyí ení dḡḡ níḡkwíroróná, ayí ananirini. Síwá éniḡḡ neainḡrini. ⁹ Judayene xegí bí neaiirí émáyo xegí bí wiiri enḡmaní. Nene neaiḡḡpa axípi ayí ení dḡḡ wíkwíroarḡḡḡa nriwíniḡri yokwarimí wiinḡrini. ¹⁰ Ayínáni soyíné Gorixo wikí oneaónri pí nání yarḡḡ? Nwí ikaxí Moseso eanḡpimi dání sanḡ negí arfowa ananí nimeámi upaxí mimóniḡḡpi —Api, ayí ḡwí ikaxí negí arfowa oxídaneyiniḡóná níḡḡḡpaxí mimóniḡḡpini. Api pí nání émá Jisasomi dḡḡ wíkwíroarigfáyo wikwiáranro yarḡḡ? Soyíné Gorixo ayo mriwikwiáḡḡpi wikwiáranro nerḡḡpimi dání Gorixo nene wikí oneaónri yarḡḡ. ¹¹ Nene dḡḡ wí re mímó, ‘Nwí ikaxí eánḡḡpi xíḡarḡḡwápi

dáni yeáyf neayimixemeapaxfrini.’ wí mimó dñf re neaipimónini, ‘Áminá Jisaso émáyo wá niwianri ayo nání wayfá upeinjyo dánini Gorixo yeáyf uyimixemeaarinjpa Judayene eni axfp e yeáyf neayimixemeaarinjfrini.’ Dñf e neaipimónini.” urinjigini.

¹² Awí eánigfáwa xwiyfá bi mirf sini arfáni niwiro yarfná Banabaso tñni Poro tñni éf nrori xwiyfá nuriri emimf tñni ayá riwamónipaxf imóninjf tñni awaú émáyf tñf e wáf urimearfná Gorixo egf wéyo dani wíwapiyinjfp nání repiyf niwiri ¹³ rixa nírárimáná enáná Jemiso niwiápnimeari re urinjigini, “Gf nriximeá imónigfoyne, xwiyfá nioniyá bi eni arfá nípoyf. ¹⁴ ‘Gorixo émáyf nání wí dñf mmoarinini.’ yaiwiagwá aiwf xewanjño émáyf wí nioniyá imónfrixiniri niwieyírorinjfpimi dani ámá ayf nání monjpi iwamfó swá neainjfrini. Api nání Saimono rixa repiyf neainjoi. ¹⁵ Agwi o nearfpi, ayf wfá rókiamoagfáwa Depitoyá fwiárfawé nání nriro eagfá rípi tñni xixeni imónini, ¹⁶ ‘Api nipiini nimónimáná enáná Gorixoní ámi nibiri anj segf mixf ináyf Depitoyá pineamioagiwá ámi mirimfarini. Anjwá xwirfá ikixéninjfp ámi nimirí sñf imiximfarini. ¹⁷ Ayf rípi nání e emfarini. Judayf gwf axfrí marfá, ámá gwf wirf wirí nñni Ámináoni tfámini obfpoyiniri nání ámi api e mirimfarini. Ayf émá nioniyá imónfrixiniri wéyo fá umirinjáyf nioni tfámini obfpoyiniri ámi mirimfarini. ¹⁸ Ámináoni xwiyfá rípi seyfné nijfá oimónfpoyiniri eníná dani searinjáoni seararinjini.’ Xwiyfá wfá rókiamoagfáwa eagfá api tñni Saimoni nearfpi tñni xixeni imónini. ¹⁹ Ayináni dñf nioniyá eni rípirini. Émá Gorixo tfámini ukini mónarigfáyo upupígf mwikaripa oyaneyf. ²⁰ Nwf ikaxf eáninjf nipiini nání mwikwiáripa nemáná aí sa payf wí nearane re urfwanigini, ‘Judayene xwirfá neainpaxf imóninjf rípi rípi mepa éfrixini. Ámá wí mimónf njwfá imóninjfp nání ridiyowá yarigfápi minipa éfrixini. Apixf nimearfná sewini mimeánipa éfrixini. Nanwf gwf sinwíyo xiráná ragf sini enjfp minipa éfrixini. Rakiwf eni minipa éfrixini.’ Apini payf nearane urfwanigini. ²¹ Ámá eníná dani néra nibiro nene njwanwá ríná eni Sabarfá ayf ayo anj api apimi ámá wa njwf ikaxf Moseso eanjpimi dani fá roro uréwapiyiro yarinjagfa nání émáyf Judayene xwirfá neainarinjfp nání nijfá imóninjoi. Ayináni rfwaminjf apini nearane e urfwanigini.” urinjigini.

Émáyf nání payf nearo wiowarigfá nánirini.

22 Wáf wurimeiarigfáwa tñni Jerusaremi dání Jisasoyá s̄iyikf̄ imónigfá nñni tñni wigf̄ wipen̄weagfáwa tñni eni dñj̄f̄ ná bñni n̄ixir̄iro re r̄in̄igfawix̄ini,

“Negf̄ wí Poro tñni Banabaso tñni payf̄ n̄imax̄ir̄im̄i upf̄ri nán̄i n̄ir̄f̄pearanénáyf̄ nan̄j̄r̄ini.” n̄ir̄in̄iro Judasomi —O xegf̄ yoʼf̄ ámi b̄i Basabasor̄ini. Om̄i tñni ámi wo Sairasomi tñni —Awaú Jisasomi dñj̄f̄ n̄iw̄ikw̄r̄oro nán̄i xex̄ir̄f̄meá imónigfáyo seáȳi e imónigfíwaúr̄ini. Awaúmi n̄ir̄f̄pearo ²³ payf̄ re n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñ̄f̄pi wiowár̄igfawix̄ini, “Wáf wurimeiar̄iñ̄wáone tñni Jisasoyá s̄iyikf̄ imónigfáyo umen̄weañ̄wáone tñni nene segf̄ sér̄ix̄f̄meá imóniñ̄waéne seȳf̄né negf̄ n̄ir̄ix̄f̄meá imónigfáȳf̄né nán̄i —Wiȳf̄né añ̄f̄ yoʼf̄ Adiokiyo ñ̄weagfáȳf̄né, wiȳf̄né Siria p̄iropenis̄f̄yo ñ̄weagfáȳf̄né, wiȳf̄né Sirisia p̄iropenis̄f̄yo ñ̄weagfáȳf̄né. Seȳf̄né nán̄i payf̄ r̄ip̄i near̄i wiowár̄enap̄ar̄iñ̄w̄ini. Seȳf̄né n̄iȳf̄néni yayf̄ oseain̄ini. ²⁴None r̄ixa ar̄fá re wíwár̄ini, ‘Negf̄ȳf̄ wí none “Soȳf̄né nuro e ur̄f̄poȳi.” mur̄f̄wám̄i ayf̄ seȳf̄né t̄fe nán̄i n̄b̄iro sear̄ewap̄iyar̄f̄ná dñj̄f̄ r̄fá seaxer̄i dñj̄f̄ s̄im̄igw̄fá seayin̄ir̄i en̄j̄r̄ini.’ ar̄fá e wíwá en̄aḡi nán̄i ²⁵⁻²⁶none r̄ixa dñj̄f̄ ná bñni tñni nimónimáná ‘Ayf̄ r̄ip̄i neranéná nan̄j̄r̄ini.’ neaimónif̄r̄ini, ‘Ámá negf̄ wami n̄ir̄f̄pearane Banabasomi tñni Soromi tñni —Awaú nene dñj̄f̄ s̄ix̄f̄ uyin̄wáwaúr̄ini. Negf̄ Áminá Jisasi Kiraiso nán̄i wáf nur̄imeríná yoʼf̄ mayf̄ nimóniri ur̄imegfíwaúr̄ini. Awaúmi tñni negf̄ wami tñni seȳf̄né tñj̄f̄ e nán̄i nurowár̄enap̄ir̄f̄ná, ayf̄ nan̄j̄r̄ini.’ neaimónif̄r̄ini. ²⁷Ayin̄nani r̄f̄wam̄iñ̄f̄ re eaar̄iñ̄wápi Judaso tñni Sairaso tñni awaú man̄j̄f̄ tñni eni anani áwan̄j̄f̄ sear̄f̄isix̄in̄ir̄i urowár̄ar̄iñ̄w̄ini. ²⁸None xw̄iȳfá nim̄ix̄iranéná kwiȳf̄ Gor̄ixoyáyo dání re r̄in̄f̄waniḡini, ‘Ñw̄f̄ ikax̄f̄ ayá wí san̄f̄n̄iñ̄f̄ imóniñ̄f̄pi m̄iwikwiár̄ipani.’ r̄in̄f̄waniḡini. Ñw̄f̄ ikax̄f̄ émáȳf̄né aga p̄f̄ni m̄iwíar̄ipax̄f̄ imóniñ̄f̄pi, ayf̄ r̄ip̄in̄ir̄ini. ²⁹Ámá wigf̄ mimónf̄ ñ̄w̄fá imóniñ̄f̄pi nán̄i r̄id̄iyowá yar̄igf̄ápi m̄in̄ipa éf̄r̄ix̄ini. Rakiw̄f̄ m̄in̄ipa éf̄r̄ix̄ini. Nan̄w̄f̄ gw̄f̄ sin̄w̄f̄yo x̄iráná ragf̄ sin̄i en̄aḡi nán̄i m̄in̄ipa éf̄r̄ix̄ini. Ap̄ix̄f̄ n̄imearóná sew̄ini m̄imeán̄ipa éf̄r̄ix̄ini. Seȳf̄né nene r̄f̄wá ap̄ini e nerónáyf̄, ayf̄ apáni yar̄iñ̄oi. Negf̄ xw̄iȳfá ap̄ir̄ini.”

E n̄ir̄iro payf̄ eagfawix̄ini. ³⁰E nemowa m̄ini wiowáráná awa payf̄ n̄imeám̄i Adioki nán̄i n̄iwero n̄irémómáná ámá e dñj̄f̄ Jisasoyá s̄iyikf̄ imónigfáyo awí neaár̄imáná payf̄ m̄ini wíagfá ³¹ayf̄ fá n̄iroróná xw̄iȳfá en̄j̄f̄ r̄irém̄ix̄f̄ n̄iwiro

eániḡagi nání dḡḡ nífá winḡḡnigḡni. ³² Dḡḡ nífá winarḡná Judaso tḡḡ Sairaso tḡḡ awaú ení wáf rókiamoarigfíwaú enḡḡfí nání wigf xexirḡmeá imónigfáyo xwiyfá ayá wí bḡ tḡḡ enḡ rirémixf níwiri enḡ sḡxf níwímixiri egfísixḡni. ³³ E nemowaú sfá wí e niḡweagfísáná enḡáná awaúmḡ ámḡ wigf urowárigfáwa tḡḡ e nánḡ nurowárro yayf wiowárḡagfá nánḡ xexirḡmeá imónigfá e ḡweagfáyo pḡḡ níwiarḡmḡ kikiḡfá néra ugfísixḡni. ³⁴ [Jerusalemḡ nánḡ nuri aiwḡ Sairaso “Adiokḡyo ámḡ bḡ tḡḡ niḡwearḡná, naḡḡ emḡḡni.” yaiwiḡḡnigḡni.] ³⁵ Awaú e éagfí aí Poro tḡḡ Banabaso tḡḡ Adiokḡyo niḡweari ámá obaxf wí tḡḡ nawínḡ xwiyfá Ámínáoyápḡ wáf urimeri uréwapḡyiri egfísixḡni.

Poro tḡḡ Banabaso tḡḡ ewáramónigfí nánḡḡni.

³⁶ E nemowaú rḡxa sfá wí múróáná Poro Banabasoḡ re urḡḡḡnigḡni, “Yawawi ámḡ nurai aḡḡ apḡ apimḡ xwiyfá Ámínáoyápḡ wáf nurimerainá ámá Jisasomḡ dḡḡ níwḡkwḡro nánḡ yegf nírixḡmeá imónigfáyf arḡge rḡa ḡweaḡoḡḡḡ sḡḡwḡ owḡḡmeaaiyḡ.” urḡḡḡ ³⁷ Banabaso “Ayf ananḡḡni.” níyaiwirḡ “Jonḡ Mako ení yawawi tḡḡ nawínḡ owaneyḡ.” wimónḡḡḡ aiwḡ ³⁸ Poro arḡkí re urarḡḡḡḡ nánḡ, “Xámḡ wáf urimeanḡrane nuranéná sinḡ náḡ oyaneyḡḡḡ nánḡ mú Pabiria pḡropenḡsfyo dánḡ pḡḡ níyeawiḡḡmḡ uḡo ámḡ yawawi tḡḡ nawínḡ níwirḡmeámḡ mupa oyaiyḡ.” urarḡḡḡḡ nánḡ ³⁹ mḡxḡ níḡḡnowieánḡfísáná apimḡ dánḡ newáramónḡri Banabaso Jonḡ Makomḡ níwirḡmeámḡ nurḡ sipḡxḡ womḡ níḡḡxemoánḡri niḡweari pḡḡḡwḡ Saipḡrasiyḡ rḡḡḡḡpimḡ nánḡ ugfísixḡni. ⁴⁰ E nánḡ úagfí aí Poro Sairasoḡ nímeari xexirḡmeá imónigfáyf awaú wáf emearḡná Ámínáo wá níwianḡḡ uméwḡḡḡḡḡ omḡ wéyo mḡḡ wíáná e dánḡ pḡḡ níwiḡḡmḡ nuri ⁴¹ Siria pḡropenḡsfyo tḡḡ Sirisia pḡropenḡsfyo tḡḡ áwḡḡ e nuri aḡḡ apḡ apimḡ níréómáná ámá Jisasoyá sḡyikḡ imónigfá wíyḡ wíyo nuréwapḡya nuríná enḡ sḡxḡ wímḡxḡgfísixḡni.

16

Poro Timotiomḡ níwirḡmeámḡ uḡḡ nánḡḡni.

¹ Poro aḡḡ Debiyḡ rḡḡḡḡpimḡ nírémorḡ ámḡ nurḡ Risḡḡḡraḡ rḡḡḡḡpimḡ nírémorḡná wḡḡḡḡnigḡni. Ámá Jisasomḡ xḡdarḡḡḡḡ wo —O xegf yoḡ Timotiorḡḡ. Xḡnái Jisasomḡ dḡḡ wḡkwḡroarḡḡ wírḡḡḡ. Í Judayf enḡḡ aí omḡ xano Girikiyḡḡḡ. ² Ámá Risḡḡḡra ḡweáyf tḡḡ Aikoniamḡ ḡweáyf tḡḡ Jisasomḡ dḡḡ níwḡkwḡro nánḡ xexḡxexirḡmeá imónigfáyf Timotio nánḡ “Ámá naḡḡ worḡḡḡ.” rarḡḡḡḡḡḡ.

³ O nání Poro “Yawawi tñní nawíní oemeaneyí.” níwimónírí nání omí nímeari iyí símí sfo wákwiñínigíní. Ayí rípi nání e enjínigíní. Judayí aríwámídání ñweagfáyí nñní o xegí xano Gírikíyí enjagí nání xfo iyí símí sfo míwákwiñínjípí nání níjífá e imónigfá enjagí nání Poro negí Judayo wáf urímeari ná omí arfá míwipa epíríxínírí iyí símí sfo wákwiñínigíní.

⁴ Anj apí apimí nurára ní múroróná xwíyáfá wáf wurimeiarigfáwa tñní Jerusaremíyo Jisasoyá síyikí imónigfáyo wipenñweagfáwa tñní awa xwíyáfá ní míxiróná rínárigfá rípi, “Negí ñwí ikaxí eáníñ rípi míni é má Jisasomí dñj níwíkwíroro nání negí ní ríxímeá imónigfáyí ogámí mepaxí imóníní. Apimíní ní xídíróná apáníríní.” e rínárigfápí nání áwanj nurára múroaríñagfá nání ⁵ anj apí apimí á má Jisasoyá síyikí imónigfáyí dñj wíkwíroaríñagfápí enj neáníro xaiwí fá níxíríro nání sáf ayí ayo á má á mí wí Jisasomí dñj níwíkwíroro wínyí tñní kumíxínagfáríní.

Poro Tírowasíyo níñwearí ná oríñá wíñíñjípí náníríní.

⁶ E nemowa píropenísí biaú Pírígia tñní Garesia tñní ríníñjípí biaú tñjímíní warí ná kwíyí Goríxoyápí xe Esia píropenísíyo nání nuro á má e ñweagfáyo xwíyáfá yayí wíñpaxípi wáf urímé ríxínírí síñwí míwíñf urakíowaríñjínigíní. ⁷ Awa á mí wímíní nání ní kínímóníro nuro ríxa Maisia píropenísíyo ní rémómáná Bitinia píropenísíyo nání owaneyínírí yarí ná á mí kwíyí Jisasoyápí xe oúpoyínírí síñwí míwíñf urakíowaríñjínigíní. ⁸ Awa Maisia píropenísíyo ní múroro anj Tírowasíyí ríníñjípímí nání níwero ⁹ ní rémómáná sáf ayímí áríwíyímí Poro sá wejáná oríñá wíñfíyí wíñíñjínigíní. Á má Masedonia píropenísíyo dánj wo éf nírorí wauní ríxínj “Joxí Masedonia re nání ní bírí arírá neaií.” uraríñagí oríñá e níwíñírí nání ¹⁰ none (rífwamíñj rípi eanjóní tñní) re yayíwíñwanigíní, “Goríxo ríxa á má ayo e dání wáf ourímépoyínírí síwá ní neairí oríñá rífa neapáraríní?” níyáiwírane Masedonia táfámíní nání píyo waníréwíñírí páfá neranéná sípíxí wo e nání umínírí yaríñagí wíñíñwanigíní.

Ridiaí ní kínímónírí Jisasomí dñj wíkwíronj náníríní.

¹¹ E nemone sípíxomí ní píxemoánírane níñwearane anj Tírowasíyí ríníñjípímí dání pñní níwíárímí nurane píríñwí Samotíresíyí ríníñjípímí tñj e nání ní meámí nurane ní múrorane sá weñwáone wáfpi tñní anj Níaporísíyí ríníñjípímí tñj e nání ní meámí nurane wíárí ní múrómáná ¹² e dání anj Pírípaiyí ríníñjípímí — Anj Masedonia píropenísíyo íkwíroníñj seáyí e imóníñjíyí, ayí bí Pírípáiríní. Romíyí ní bíro anj apímí dání anj ní míríro

ηweagfápírini. Apimi none nírémómáná sáf obaxf wí e nηwearane ¹³ Sabarfáyo “Inigf wearηjú tñf e ámá Gorixomi xwiyfá ririmf wiarigferini.” niyaiwirane anj apimi nání ákñjá fwíyo nipeyearane inigf e wearηf ú tñf e nání nīwerane éf nηweámáná apixf e awí neánīro ηweagfiwami xwiyfá yayf neainarηfp̄ urarfá ¹⁴ apixf wí —Í xegf yoí Ridiáirini. Anj Taiatairai riniηfp̄imi dánirini. Í rapirapf ayfá rñf nīgwf xwé ronfp̄i nīgwf xeni nání bf yarñirini. Judayf mimónñí aí Gorixomi wáyf nīwiri nání yayf wiarηf wírini. Í xwiyfá Poro rarñfp̄i arfá nīwiri Gorixó í xwiyfá api dñf ikwíropaxf oimónñi xwioxfyo píranñf wimixáná í “Poro neararñfp̄i neparini.” niyaiwiri Jisasomi dñf wíkwíronñigini. ¹⁵ Jisasomi dñf nīwíkwírori rixa wayf nīmeari ámá xegf anjwami í tñf nawini ηweagfáyf eni wayf nīmearo e nemáná í re nearññigini, “Soyfne re nñiaiwirónáyf, ‘Neparini. Ámínáomi dñf wíkwíróf wírini.’ nñiaiwirónáyf, gf anjwami nání nībīro anani sá wepfriréoi?” Anñf minf e nearayíagi nání í tñf unwanigini.

Poromi tñi Sairasomi tñi gwf anfyo ηwirarigfá nánirini.

¹⁶ E nemone sáf wiyi Gorixomi xwiyfá ririmf wiarigfe nání warfá apixf wí —Í ámá wiyá xñáñññf nimónñi omñf wiarññirini. Imfó xixéoarñfp̄imi dani ámá sñi majfá imónigfápi áwanf urékweaarññirini. Ámá imi xiáwowánñf imónigfáwa í ámáyo áwanf urékweaarñfp̄imi dani nīgwf xwé urápayarigfirini. Í none tñf ófymí óróf nñiránená ¹⁷ í Poro tñf none númí nīneaxfdiri arfki rfaiwá re nīra neaxfdññigini, “Ámá rowa Nwfá wíyo nīmúrori aga seáyf émi imónñomi xñáíwánñf nimónīro omñf wiarigfáwarini. Óf Nwfá e imónñjo nene yeáyf neayimixemeanfa nání inñfyi nání wáf neararigfáwarini.” nīra neaxfdññigini. ¹⁸ Ámí ámí sáf ayá wíyo axfp̄i e nīneaxfdirfná e rayarñagi nání Poro rixa anñf bi onimiápi mīwinipa yarñagi nání nīkññimónñi imfó imi xixéoarñfp̄imi mīxf re urññigini, “Jisasi Kiraisoyá enñ eánñfyo dani sekaxf re rīrarññi, ‘Apixf rimi pñi nīwiárimí uí.’ rīrarññi.” uráná re enñigini. Sñi mé imfó api imi pñi nīwiárimí unñigini. ¹⁹ Imi pñi nīwiárimí úaná xanowánñf imónigfáwa re nīyaiwiro, “Óf apixf rí áwanf rékweaarñfp̄imi dani nīgwf meaayarñwáyí rixa anipá imónigo. Ámí bi sñi meapaxf mimónini.” nīyaiwiro Poromi tñf Sairasomi tñf fá nīxero makerfá imixarigfe nání níropémi nuro gapimanowa sñwf anigfe

dáni xwíríxí oumeaneyíníro nímeámi nuro ²⁰ awa tñj e níwáíro re uxekwímogfawixíni, “Ámá Judayí rowaúyí ámá negí aní rípmi ñweagfáyo nearakiowáripaxí yaríñagí nání nene píraníñj mññweapaxí neaimónaríni. ²¹ Síwí nene Romíyene imóníñagwí nání gapímaníyínéyá síñwíyo dáni ananí fá xírírane xídírane epaxí wí mimóníñjpi ámá rowaú wáf neararíñj.” uráná re eníñigíni. ²² Ámá e epíroyí egfáyí ení níwiápínímearo awaúmi míxí wianíro yaríñá gapímanowa egí iyíá nupíríro porisí wamí sekaxí re urígíawixíni, “Soxí mépépayí.” uríagí ²³ iwaní rípi rípi nímepeayimáná nímera nuro gwí aníyo níwáíróná gwí aníyo awí mearoaríñomi re urígíawixíni, “Joxí awaúmi éf mupaxí imóníñj ñwiráraríñwápi níñwirárimáná píraníñj awí mearóiríxíni.” ²⁴ Sekaxí e uráná awaúmi gwí aníyo nímeámi nípáwiri awawá ná ínmi ikwíróñjípimi nání nímeámi nípáwirí e níñwiráriríñá re eníñigíni. Egí síkwí íkíá wára wínamí níwíxímorí wára wína tñni níwakíríwíárimáná rokímí yáriníñigíni. ²⁵ E wikáríagí aí ríxa áríwegí imóníñáná Poro tñni Sairaso tñni Goríxomi xwíyíá rírímí wiri yayí umeanírí nání soñj rírí yaríñagí ámá gwí aníyo ñweagfáyí aríá wiaríñá re eníñigíni. ²⁶ Poboní xwíá aí tñni yaiwíámí méáná gwí aníwá nímiríñá síñá píará xwíámí eapíñíyí ríwómínímínírí neríñá re eníñigíni. Gwí aní ówaní nñni íkwínowírí sentá ámáyo yáriníñyí nñni íkweánowírí eníñigíni. ²⁷ Gwí aníwámí awí mearoaríño sá weñe dáni níwiápínímearí weníñj éyí wíñíñigíni. Gwí aní ówaní íkwínowíñagí níwínírí “Gwí ñweagfá nñnyí ríxa éf úfawixíni.” níyáwirí ámá ayí éf úfá nání gapímanowa nioní nípíkíríxíñírí xegí kirá nímixearí ríxa píkinímínírí éyí ²⁸ Poro ení tñni ríaiwá nurírí re uríñigíni, “Jíwaníñoxí mípíkínípaní. Gwí ñweañwáone nínonení síni riwone ñweañwíni.” uríagí ²⁹ o awí mearoarígíá wíamí “Uyíwí nímixáromeaénápípayí.” nura mírí nípáwiri wáyí wíñagí ení óf níkaríga Poro tñni Sairaso tñni tígíie nípíkínímearí ³⁰ awaúmi nímixeámi nípeyearí bfaríwámíni nírómáná re uríñigíni, “Ápowagwí Goríxo yeáyí níyímíxemeaní nání pí emíñi?” uríagí ³¹ awaú re urígísisixíni, “Ámíná Jisasomí dñj wíkwíróáná Goríxo yeáyí níryímíxemearí ámá díxí aníwámí joxí tñni ñweagfáyo ení yeáyí uyímíxemeaníño.” urígísisixíni. ³² E nurírí omí tñni ámá xegí aníwámí ñweagfá níyoní tñni xwíyíá Ámínáo nánípi rírímí wíáná ³³ síni áríwegí imóníñagí aiwí o awaúmi “Eíni.” nurírí iwaní mépéfáyo ígíá níweámáná re eníñigíni. Wayí mearí ámá xegí aníwámí

ηweagfáyf eni wayf mearo nemáná enáná ³⁴ o awaúmi xegf aniwámí nimeáa nípawiri aiwá nixeri mñni nñwiríná xfo tñni áamá xegf aniwámí ínimi ηweagfáyf tñni “Rixa Gorixomi dññf wíkwírówaénerfani?” nñyaiwiro nání yayf seáyimi dání néra ugáfawixini.

³⁵ Gapimanowa wáfapi tñni nñwiápnimearo porisf wami awí mearoarñjo tññf e nání xwiyfá yanf re wiowárigfawixini, “Omí ‘Ámá awaúmi wárei.’ urfpoyi.” wiowárigfáa awa nuro uráná ³⁶ o xwiyfá api Poromí áwanf nuriri re urññnigini, “Gapimanowa nioni nání xwiyfá yanf re wiowárenapáoi, ‘Awaúmi owáriní.’ wiowárenapfáa nání awagwí anani nñwiapiri kikiáf néra úpiyi.” urfagi aí ³⁷ Poro re urññnigini, “Yawawi Romiyf wawi imónñagwfi aí mfkf wí menagi aí gapimanowa, xwírxf nñyeamero áamá obaxf síñwí anigfe dání iwanf yeamepero gwf anfyo yeañwiráiro egfáwa ínimi nñyeamixearo yeawáraníro rírarññoi? Oweoi, aga wí e yeaipaxf mimónini. Wiwanñnowa nibíro ‘ñwiapfiyi.’ yearáná peyeañwií.” urfagi ³⁸ porisowa xwiyfá Poro urfipi ámi nimeáa nuro gapimanowami repiyf nñwiro “Awaú Romiyf waúriní.” urfagfá awa arfá nñwiróná wáyf níkaríniro ³⁹ nuro awaúmi piyipiyl nuríro gwf anfyo dání nñmixearo nñwáriróná arfkí waunf rixññf re urayigfawixini, “Awagwí anf rípiimi pñni nñneawiárimí nurfná ‘Ayl nanñriní.’ neaimónariní.” urayarññagfá ⁴⁰ awaú gwf anfyo dání nñpeyeari anf apíxf Ridiályi rñññiyáiwámí nání nuri nípawiri áamá Jisasomí dññf nñwíkwíroro nání egf xexirfmeá imónigfáyf tñni e nawini nerimeáníro xwiyfá ámi bí tñni enf ríremíxf nñwiárimí ugáfawixini.

17

Tesaronaika ηweáyf Poromí tñni Sairasomí tñni iwanf weaníro egfá nánirini.

¹ E nemowa e dání nuro anf biaú Abiporisi tñni Aporonia tñni rñññfpiáúmi nñmúróa nuro anf Tesaronaikaí rñññfpiimi —Anf apimi Judayf wigf rotú anf wiwá mñrñññfpiimí. Apimi nñrémómáná ² Poro xegf íníná yarññpa e eni axípi neri Sabarfá wiyáú wiyimi Judayf wigf rotú anfyo awí neáníro ηweañáná nñwímeari Bíkwf Gorixoyáyo dání nureñwípéa nurfná ³ ayf re oyaiwípoyiniri urayññnigini, “Bíkwíyo dání api api nñriniri eánñgagi nání áamá yeáyf neayimíxemeanfa nání Gorixoyá dññf tñni arfowayá xwíá piaxfyo dání iwiaronfoyi rarññwáomí wa pikíaná rñññf o nñmeari xwáripáyo dání wiápnimeañfi

apimi wí nímúropaxí mimónini.” oyaiwípoyniri mfkfpi nání uréwapiyiri mñí níróa uri neríná re urayiniginí, “Ámá Jisasoyí riniñí ro, nioní wáf searariñáo, o ayí ámá yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwáf piaxíyo dání iwiaronfoyi rariñwáorini.” urayiniginí. ⁴ E nurirñípiimi dání Judayí wíyo dñí ukiniimixfagi ayí dñí “Neparini.” niwipimóniri nání Jisasomi dñí niwikwíroro Poro tñí Sairaso tñí nawíni níkumixiniro Gírikíyí Gorixomi wáyí niwiro nání yayí umearigfáyí obaxí tñí añí apimi seáyí e nimóniro menweagfáwayá apíxí wíwa tñí ení dñí niwikwíroro nání awaúmi níkumixinayiro yaríná ⁵ Judayí Jisasomi dñí niwikwírófáwa awaúmi sipí dñí niwíaiwiro nání niwiápnimearo re egfawixini. Makerfá imixarigfe dání ámá sipiyí wa Poromi tñí Sairasomi tñí wikí niwóniro mixí wipíri nání símfráxwíró niwiemero ayí ríxa íkwíkwierí niga uro wikí niwóga uro yaríñagfa niwiniro niwirimeámi añí apimi áwiniimi nípuróná mixíni népmixamóa nípuro Poro tñí Sairaso tñí añí Jesonoyáiwámi rfa ñweañiniro e nání nuro awaúmi ámá negí añí rípiimi ñweagfáyíyá síñwí anigfe dání xwíríxí oumeaneyiniro añí iwámi pírí íkwieámí néra nípáwiro ⁶ awaú nání páfá nímeginiro nání Jesonomi tñí Jisasomi dñí niwikwíroro nání xexirímeá imónigfá wami tñí fá níxero añí apimi dání gapímanowa tñí e nání níropémi nuróná rfaiwá re níra ugíawixini, “Ámá añí xwáfá nímini íkwíroníñíyo ñweagfáyí wigí yarígfápi mé pñí owiárfipoyiniri sipíni urekárarigfáwa ríxa nene ení nínearekáriro yaríñoi. ⁷ Awa Jesono numíminiri xegí añiwámi nání nípemeámi uñowarini. Awa ñwí ikaxí negí mixí ináyí Sisao ríñípi niwíaikiro xegí bí néra nuro re rarígfáwarini, ‘Segí mixí ináyí Sisao, ayí surífmá mixí ináyorini. Wo omí seáyí e wimóniño xegí yoí Jisasorini.’ rarígfáwarini.” rfaiwá e níra nuro ⁸ ámá e epíroyí egfáyí tñí añí apimi dání gapímanowa tñí ayí rfaiwá e raríñagfa arfá niwiro símí níróniro wikí niwóga niwiápnimearo ⁹ gapímanowa xwíríxí numéfasáná Jesonowa ámi axípi bí mepa oépoyniri nígwí bí nurápiro wárigfawixini.

Poró tñí Sairaso tñí Beriayo egfípi nánirini.

¹⁰ Sfá ayimi áríwiyimi Jisasomi dñí niwikwíroro nání xexirímeá imónigfáyí Poromi tñí Sairasomi tñí fá xirípirixiniri ríxa añí Beriaí riniñípiimi nání éf urowárfagfa awaú nuri añí apimi níremoríná Judayíyá rotú añí e míriniñiwámi nípáwiri xwíyíyá yayí neainarñípi wáf urígfísisixini. ¹¹ Judayí Beria ñweáyí —Ayí Judayí

Tesaronaika ηweagfáyf yapi mimóniηoi. D+iηf píran+iηf eyíroarigfáyf enagi nánf seáyf e wimóniηoi. Ayf sfmf nixeadfpéniro “Xw+yfáf Poro nearar+iηfpi arfáf owianeyf.” n+iwimóniro sfáf ayf ayo re n+yaiwiro, “O nearar+iηfpi, ayf Bikwfyo n+r+n+r+i eán+iηfpi tfnf nepa xixeni rfa imón+n+f?” n+yaiwiro Bikwfpf íáf n+róa uro pfáf n+méra uro neróná¹² obaxf wí Jisasomi d+iηf wikwfroro G+rik+yf anj apimi d+iηf seáyf e imónigfáyf wí oxf tfnf apixf tfnf eni d+iηf wikwfroro yarfnáf re en+iηigini. ¹³ Judayf Tesaronaika ηweagfáyf xw+yfáf r+pi, “Beraiyo eni Poro xw+yfáf Gorixoyáf wáf urarini.” r+nar+iηagi arfáf n+iwiro re egfawixini. Anj apimi nánf nuro ámáf e d+iηfyf Poromi m+xí owípoy+n+r+i sfmfráxwíró wieméánáf ámáf obaxf rixa epfroyf nero wikf n+iwóga wiápfn+i meagfawixini. ¹⁴ Ámáf obaxf rixa epfroyf nero wikf n+iwóga wiápfn+i meaar+iηagfáf Jisasomi d+iηf n+iwikwfroro nánf xexfxexirfmeáf imónigfáyf siηwf e n+iw+n+iro re egfawixini. Apaxf mé Poromi rawirawáf t+iηf e nánf éf urowarigfawixini. Poromi rawirawáf t+iηf e nánf éf nurowariro Sairaso tfnf Timotio tfnf sinf e ηweanánáf ¹⁵ ámáf Poromi éf n+míga úfáyf omf sfáf obaxfyo n+méra núfasánáf anj Atenis+yf r+n+iηf+pimf n+rémoro e dánf wárauánáf o ámf sekaxf re urowar+iη+iηigini, “Sairaso tfnf Timotio tfnf nionf t+iηf e nánf b+paxf imóniηánáyf, anjni b+isixini.” urowaránáf omf e n+iwárimf ugfawixini.

Poro Atenisi dánf wáf ur+iηf nán+r+iηf.

¹⁶ Poro Atenisi dánf awaú nánf wen+iηf neri n+iηwearfnáf anj apimi mimónf ηwfáf imón+iηfyf —Ayf xopaikigf xixegfnf ámáf imixigfáyfr+n+f. Ayf aga ayáf wí amf amf n+m+n+f éf nurárara un+iηagi n+iw+n+r+i nánf sfmf nírónimf nemerfnáf ¹⁷ Judayfyáf rotú anjyoy n+páwiayirf ayf tfnf émáf Gorixoy nánf d+iηf moarigfáyf tfnf xw+yfáf r+n+iro sfáf ayf ayo makerfáf imixarigfáf nánf nuayirf ámáf o eméfnáf e rówapigfáyf tfnf xw+yfáf r+n+iro néra nurfnáf ¹⁸ ámáyo uréwap+yariyfáf Epikurian+yf r+iηigfáf wa tfnf S+toik+yf r+iηigfáf wa tfnf Poro tfnf x+m+x+m+f xw+yfáf r+iηigfawixini. O wáf nurirfnáf Jisaso nánf ur+r+i ámáf xwáripáyo dánf wiápfn+i meapfrfáf nánf ur+r+i yariηagi nánf wa peayf n+iwianiro re rigfawixini, “Ámáf xw+yfáf r+irowiárf emear+iηf ro pí xw+yfáf nearim+n+r+i rfa rar+n+f?” r+iro wa “O anjnamf d+iηf ηwfáf imónigfáf ámáf anj m+dánfyfyáf nánf nearim+n+r+i rfa rar+n+f?” r+iro nero ¹⁹⁻²¹ omf n+iwirfmeámf nuro —Ámáf Atenisi d+iηfyf tfnf ámáf anj m+dánf anj apimi urfniηigfáyf tfnf kikiáf b+ mé an+iηf minf pí pí xw+yfáf siηf r+n+fpi arfáf wiro áwanj ur+iro yaniro nánfni yariyfáyfr+n+f. Ayf omf n+iwirfmeámf

nuro Ariopagasiyi rinihí pámi dání xwiyfá réwapínarigfe nání niwirimeámi nuro re urigfawixini, “Xwiyfá síhí joxi wáf neararinihi nene píranini arfá nisirane nihí ímónani nání áwaní nearei. Ayí rípi nání rirariniwini. Xwiyfá joxiyá nínearíná nene síni arfá miwiariniwápi rarinihagi nání xwiyfá mífkípi nání nihí ímónani nání rirariniwini.” urfagfa

²² Poro Ariopagasi tihí e dání éf nírómáná re urinihigini, “Atensí dániyíné, segí hwfá ímóninihi nímeróná awayini ayá tñi wéyo umearinihagfa síhwí seanini. ²³ Ayí rípi nání seararinihi. Xámi nioni ahí rípihi nimeri segí hwfá éf nurárára unihíyo —Ayo seyíné yarinihi níwiro seáyí e umearigfáyorini. Ayo píraninihi síhwí mí nómi xa nuríná winfanigini. Éf urárarinihihi bimi ríwaminihi rípi ‘Nwfá nene majfáó nánirini.’ eánihagi winfanigini. Ayínáni hwfá seyíné majfá nimóniro aiwi yarinihi níwiro seáyí e umearigfo nání áwaní bi osearimini. ²⁴ Nwfá xwfá ríri níriminihi imixirihi amípi níni arími eníyí imixirihi eno, o ahínamí tñi xwfárimí tñi Ámináo seáyí e wimónihio enagi nání dhí re yaiwipaxí mimónini, ‘O ahí nahwí ridiyowá yanfá nání negí wé tñi mirarinihwayo hwearinihíriní.’ dhí e yaiwipaxí wí mimónini. ²⁵ Xewaniho ámá niyoni wigí dhípihi síxí umímorí síhí nimóniro ahí upaxí ímónipríri nání wimixirihi amípi níni ámá nípríri nánirani, yínipríri nánirani, wimixiyirihi yariniho enagi nání rípi ení yaiwipaxí mimónini, ‘O amípi wí nání dhíwí ikeamónarinihagi nání negí wé tñi arírá wipaxorini.’ Dhíhi api ení yaiwipaxí wí mimónini. ²⁶ Nwfá o xewaniho re niyaiwiri, ‘Ámá gwí arí arí e e hwepárfáriní. Gwí arí arí xífáíwa xirípríriná íná íná ímóninfáriní.’ niyaiwiri ahíhíni neyíróárimáná ámá ná woní imixinihípihi dání ámá gwí wirí wirí níni nimóga bihwáriní. ²⁷ Ámá gwí arí arí níni xewaniho nání pfá néra nuro ámiríninihi neróná síhwí winimeapírfá nání xfo ení api e eníriní. E nerí aí o nene xixegíni hwearhwá gene gene tihí e dání ná jfami míneaimónini. ²⁸ Ayí rípi nání seararinihi. Segí sorixowa aí re rigfápi, ‘Nene ení Nwfáó neaemeahenerini.’ rigfápihi tñi xixeni nene ení eáninihi oyáyo dání ímónirane hwearane ahí emerane yariniwini. ²⁹ Nene Nwfá o neaemeahene ímónihagwi nání dhí re miyaiwipa oyaneyí, ‘Nepa Nwfá ímónihio ímóninihihi, ayí ámaéne dhíhi nímorane wé tñi xopaikigí ímóninihi hwfá síhíyo dání imixarinihwapíraní, síhí goríyo dání imixarinihwapíraní, síhí sirípayo dání imixarinihwapíraní, sa apíhinihi rífa ímóninihi?’ miyaiwipa oyaneyí. ³⁰ Ayínáni Nwfá o —O Gorixorini. O ámá xámi o nání majfá nero wigí hwfápiní nímera bigfápi

nánì peá nìmori kiki fá nìwia nìbìrì aiwì agwì áamá amì gìmì ñweagfá nìyonì re neararìnì, ‘Segí íwí yarìgíápì nánì ríwímìnì nìmamoro sanìñfì nìmónìro ñweápoyi.’ neararìnì. ³¹ Ayí rìpì nánì e neararìnì. O sáfá wìyimì áamá xwíá rìrì nìrímìnì ñweañwáyo xwìyíá píránìñfì nìneamearìríná wonì wonì negí yarìñwápi nánì yarìñfì imímí neainfá nánì rìxa ráriñfìrìnì. Nene xwìyíá neamearìnfo enì rìxa rípeáriñfìrìnì. Nene ‘Rípeáriño, ayí oríani?’ yai-wianíwá nánì o péo ámì sñfì nerì owiápiñimearìrì ení sìxí weámìxáná wiápiñimeañfìrìnì.” Poro e uráná re enìinigìnì. ³² Ámá e awí eánìgíáyí Poro xwìyíá “Xwáripáyo dánì wiápiñimeañfìrìnì.” ríagí arfá nìwiróná wí rìperìrì wígfawixìnì. Wí “Xwìyíá joxì neararìñfìpi ríwéná ámì bì tìnì arfá sianíwárìnì.” urìgíawixìnì. ³³ E uráná Poro réwapínarìgíe dánì píni nìwiárimì úagí aí ³⁴ ámá wí —Oxí wo xegí yoí Daionisiasoyì rìnìñorìnì. O Ari-opagasi dánì réwapínarìgíáyí worìnì. Apìxí wí xegí yoí Damarisíyì rìnìñírìnì. Ámá ámì wí enì nawínìrìnì. Ayí omì nìkumìxìnìro númì nuro Jisasomì dñfì wìkwírogíawixìnì.

18

Poro Koriníyo nìñwearíná enípi nánìrìnì.

¹ Poro e nemi Atenisì píni nìwiárimì aní yoí Korinì rìnìñfìpimì nánì nurì e ² nìrémómáná ámá Judayí wo —Xegí yoí Akwiraoyì rìnìñorìnì. Xínáí Podasi píropenisíyo dánì xìrìnìñorìnì. Xiepi xegí yoí Pìrisiraírìnì. Romíyí mìxí ináyí Kìrodiaso Judayí aní apimì ñweagfá nìyonì sekaxí re urìñfì enagí nánì “Romì aní rìpimì dánì píni nìneawiárimì úfìrìxìnì.” urìñfì enagí nánì ayaú Itari píropenisíyo píni nìwiárimì Korinì nánì sñfì bigíyíayúrìnì. Ayaúmi Poro nìwímearì ³ nìgwí omìñfì o yarìñfìpi ayaú enì yarìgíí enagí nánì ayaú tìnì nawínì nìñwearo senfá aní pákipírfá nánì imìxímí nero nìñwearóná ⁴ Poro Sabarfá ayí ayo Judayíyá rotú aníyo nánì nurì ayí tìnì Gírikíyí tìnì enì re owipímónìrì, “Xwìyíá Gorìxoyápi dánì Jisaso nánì neararìñfìpi neparìnì.” owipímónìrì ayí tìnì nawínì rotú aníyo dánì xwìyíá xímìxímí nìnìro rìnayìgíawixìnì.

⁵ E nérá nuríná Sairaso tìnì Timotio tìnì Masedonia píropenisíyo dánì nìbìrì Poromì wíméááná o xegí nìgwí omìñfì yarìñfìpi píni nìwiárimáná Sabarfáyoni maríái, sáfá ayí ayo Judayí tñfì e nánì nuayirì píránìñfì uréwapíyimìnìrì neríná woákíkfì re wiayìñinigìnì, “Ámá yeáyí neayimìxemeanfá nánì aríowayá xwíá píaxíyo dánì iwíaroníoyì rarìñwáo, ayí Jisasorìnì.” ⁶ E urayaríná ayí

ríxa xixewiámí nuríro ikayfíwí uráná Poro xegí iyfá nípírírí síkí xéníñpí pírí wiaikímí yárinígní. Pírí wiaikímí níyárirí re uríñnigíni, “Seyfíné anínánáyí sewaníñyífné rfá meárinfáyo dání anínípríraríni. Seyfíné arfá mñiaríñagfá nání nioní wí níxímeapaxímaní. Agwí nioní seyfíné pñí níseawiárímí ríxa émáyo wáf urímíníri riwoní waríñíni.” urárinígní. ⁷ E nurárimo pñí níwiárímí nurí añí ámá woyá —O xegí yoí Titiasí Jasítasoyí ríññoríni. Goríxo nání wáyí níwirí nání yayí umearíñfí woríni. Xegí añí Judayíyá rotú añíyo dání oríwámí dání mírínñoríni. Oyá añiwámí nání nurí e dání xwíyífá uraríná re eñígníni. ⁸ Judayí wo —Xegí yoí Kírísípasoríni. Judayíyá rotú añíyo awí eánarígífáyo seáyí e umenñeañoríni. O tñí ámá o xegí añiwámí wearígífáyí tñí Poro urárinígní arfá níwiro Jisasomí dñfí níwíkwíroro émáyí Koríní ñweagífáyí obaxí ení arfá níwiro dñfí wíkwíroro wayí mearo yaríná ⁹ sfá wíyímí Ámínáo re eñígníni. Poromí oríñá nupárirí re uríñnigíni, “Joxí wáyí mñsinípa oení. Xwíyífá nioní nání joxí nura waríñpí pñí mñwiárfí síní aníñfí nura úrírxíní. ¹⁰ Ayí rípi nání ríraríñíni. Nioní joxí dñfí ríkíkayonagí nání ámá mñxí sífápímí dání wí ríñíñfí sínínfámaní. Ámá añí rípímí nioní dñfí nñíkwíripírfá nání nígní imóníñyí obaxí eñagí nání ríraríñíni.” urfágní nání ¹¹ o añí apímí nññwearí Goríxo nání nuréwapíya waríná emá 18 múronígníni.

¹² Judayí Koríníyo ñweagífáyí, Romíyí wo xegí yoí Gario pírimíáo nímoníri Gíríkíyí píropenísfí e menñeañáná, Judayí dñfí axípi tñíní nímoníro níwiápnímearo Poromí xwíyífá oumeáraneýíñíro wáf pírimíá Gario xwíríxfí umearíñe nání nímeámí nuro ¹³ Poromí nuxekwímoro re urígíawíxíní, “Ámá ro ámá Goríxomí yayí numeróná ñwí ikaxí ríñíñpímí níwiaikíro xegí bí nero éfírxíníri dñfí xenñwímíni ukínímíxaríñoríni.” urfágní aí ¹⁴ Poro ríxa mañfí exoámíníri yaríná pírimíá Gario Judayí ayo re uríñnigíni, “Poro íwí éfí síñwíríyí, ríkíkírfó éfí síñwíríyí, nioní re yaiwímíníri éáríní, ‘Ámá rowa uxekwímoarígífápi arfá níwiríná, ayí ananíríni.’ yaiwímíníri éáríní. ¹⁵ Soyfíné uxekwímoarígífápi, ayí xwíyífá tñí yoí tñí segí ñwí ikaxí eáníñpímí dání ríñíñpí nání o tñí mñxí ríñaríñagfá nání segípi xwíyífá nímixíro eyírópoyí. Nioní ‘Xwíyífá apí oseaeýíroímíni.’ mñnimónaríni.” nuríri ¹⁶ xwíríxfí umearíñe dání mñxídamí wiowáraparíná ámá wí re egíawíxíní. ¹⁷ Judayí wigí rotú añíyo awí eánarígífáyo seáyí e umenñeañomí —O xegí yoí Soténisoríni. Omí íá níxero pírimíá Gario xwíríxfí umearíñe mñdáníñe iwaníñfí

mépearinagfá aí o dñf sipí wí m+wí kikiá eniniginí.

Poró ámi Siria piropenisfyo nání nurí Adiokíyo rémonf nániríní.

¹⁸ Poró siní sfá ayá wí e niñweañísáná áamá e dñf Jisasomí dñf n+wikwíroro nání xexirímeá imónigfáyo yayf n+wiárimo Siria piropenisfyo nání úimiginíri sip+xí womí n+pixemoáníri Pírisirái tñí Akwirao tñí ení nawíní n+pixemoáníri o tñí nuro Poró Goríxomí dñf n+wikwírorí nání ñwáf ñweañípi nání añf xegf yoí Segíria ríninípimí dání dáf níróníri ¹⁹ ríxa añf Epesasi ríninípimí nírémoro Poró ayaúmí añf apimí n+wiárimí Judayfya rotú añf e m+rininjiwámí nání nurí n+páwiri ayf tñí xwíyáf níríníro ²⁰ ayf “Joxí siní bí tñí niñweámoxí úiríxíní.” neaimónaríní.” urfagfá aiwí o “Ananíríní.” m+wimónf ²¹ yayf n+wiárimí nurfná re uriniginíní, “Goríxo n+wimónírnáyf, nioní ananí ámi re seaíménapimfáríní.” nurárimí nurí sip+xíyo n+pixemoáníri Epesasi pñí n+wiárimí nurí nurí nurí ²² sipíxo ríxa añf Sisaria ríninípimí iwiékfnímeááná Poró nayoámínimeámí Jerusaremí nání niyirí Jisasoyá s+yikf imónigfáyo yayf n+wiára n+múroairí añf yoí Adiokíyo nírémorí ²³ e sfá wí niñweañísáná pñí n+wiárimí nurí xwáf yoí Garesia ríníri Pírigia ríníri eñe —Ayf xfo xámí wáf urímenjeríní. E n+purná áamá Jisasomí dñf wikwíroarigfáyo xwíyáf ámi bí tñí nuríri eñf sixf n+weámíxára múroniginíní.

Aporoso Epesasiyo tñí Koriníyo tñí dání uréwapíyinj nániríní.

²⁴⁻²⁵ Judayf wo —Xegf yoí Aporosoríní. Añf yoí Arekisadíría dání xirínf woríní. Xwíyáf nírírná neñwíperí émf saímí rarínoríní. BíkWF Goríxoyáyo níríníri eáninípi n+píní aumaúmí inínoríní. Óf Ámínáomí xfdípxfíyí nání píranínf uréwapíyigfo eñagí nání ámayo Jiaso nání uríri píranínf uréwapíyirí nerfná sfmí n+xeadípeníri uréwapíyarínoríní. E nerí aí wayf Jono umeaiagfpi náníní níjáf imónínoríní. O Epesasiyo nírémorí ²⁶ Judayfya rotú añfyo iwamfo n+páwiri ayá igigf mé xwíyáf Goríxo nání urarínagí aí Pírisirái tñí Akwirao tñí o apíní nání rarínagí aráf n+wiríná omí n+wirímeámí nurí of Goríxomí xfdípxfíyí nání bí, o siní majfá eñípi nání áwanf nuríri ámi bí tñí píranínf uréwapíyigfísixíní.

²⁷ Aporoso “Nioní Gírikíyí piropenisfyo nání úimiginí.” wimónáná áamá Epesasi dánf Jisasomí dñf n+wikwíroro nání xexirímeá imónigfáyf omí dñf sixf numímowáriro payf bí nearo Gírikíyí piropenisfyo ñweagfá Jisasomí dñf

wikwíroarigfáyí nání ríwamíñí re eagfawixíni, “Ámá ro seaímeááná yayí tñí nípemeámi úríxíni.” Ríwamíñí e nearo wiowaráná o nurí e nírémómáná ámá Goríxo wá wianaríñagi nání Jisasomí dñí wikwíroarigfáyo xegí nuréwapíyiríñípimí dání arírá níwiríná arírá bí onímíápi míwíñínigíni. ²⁸ Ayí rípi náníríni. O ámá obaxí síñwí anigíe dání Judayí xewí nímore rarigfáyí tñí xímíxímí níñiro níñíníróná o Bíkwí Goríxoyáyo dání míñí nírorí “Ámá yeáyí neayímíxemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo, ayí Jisasoríni.” nuríríná xwíyíá mímúropaxí imóníñípi nurírí xórórí bí onímíápi míwíñínigíni.

19

Poró ámi Epesasiyo níremorí e dání ení náníríni.

¹ Poró, Aporoso síni añí yoí Koríníyí ríñíñípimí ñweañáná, o dífwíni eními áwínímí nípumáná ámi añí yoí Epesasiyo níremorí Jisasomí xídarigfá wíyo níwímearí ² yaríñí re wíñínigíni, “Soyíné Jisasomí dñí wikwíróáná kwíyí Goríxoyápi seaímeanoyínerani?” uríagi awa re urígíawixíni, “Xwíyíá re ríñíñípi, ‘Goríxoyá kwíyí bí ñweani.’ ríñíñípi aí ríñaríñagfa síni aríá bí míwíñwáoneríni.” uríagfa ³ o re uríñínigíni, “Wayí nímearoná pí wayí meagíoyíneríni?” uríagi awa “Wayí Jono umeaiagípi axípi meañwáoneríni.” uríagfa ⁴ o re uríñínigíni, “Wayí Jono umeaiagípi, ayí ámá re oyaiwípoyíñírí umeaiagípiñírí, ‘Ámá ayí wigí íwí yarígíápi ríwímíni mamófáyíñíríni?’ oyaiwípoyíñírí umeaiagípiñírí. O ámáyo wayí api numeairíná re uragíñírí, ‘Ámá níoniyá ríwíyo bíñíomi dñí wikwíróríxíni.’ O e urago, ayí Jisaso nání uragíñírí.” uríagi ⁵ awa Poró e urípi aríá níwiro wayí ámá Ámíná Jisasomí dñí níwikwíroríná mearígíápi meagíawixíni. ⁶ Wayí api meááná Poró wé seáyí e wikwíaráná re eníñigíni. Kwíyí Goríxoyápi ámá awamí waíníñínigíni. Kwíyípi waínáná awa xwíyíá míkí api apimí dání ananí ríro wíá rókiamoarígíáníñí ríro egíawixíni. ⁷ Ámá e egíáwa nowaní wé wúkaú síkwí waú awaríni.

⁸ Poró añí apimí níñwearí Judayíyá rotú añíyo nípáwirí ayá bí mé xwíyíá nura nurí ámá ayí re owípímónírí, “Ayí ámá Goríxo xío xegí xwíoxíyo mímeámí nerí umeñweaníápi nání ámá ro neararíñípi, ayí neparíni.” owípímónírí nureñwípea nurí ñweañáná emá waú wo ríxa nímúrómáná enjáná ⁹ Judayí wí dñí wakísí níñiro Poró raríñípi píñí

níwialkiro áamá obaxf epfroyf egfá sñwáf anigfē dání óf Gorixoxo tñf e nání inñf yi nání Jisasomí xfdarigfáyí nání ikaywf rarfna o ayo pñí níwiarimí nurí áamá Jisasomí dñf níwíkwf roro nání wiepřsarñf wññf imónigfáyo níwirimeámí xfo tñí nawíní nuro sfá ayf ayo añf xwífá réwapřnarigfá Tiranasoýáiwámí dání nurenwípéa uññigñí. ¹⁰ O e yarñagí nání áamá Judayřraní, Gřrikífřraní, Esia přropenífyo ñweagfáyf nñí Poroyá manfyo dání xwífá Ámínáo nánipř arfá wiarfna xwiogwf waú múroññigñí.

Sipaomí xewaxowa imfó mxf oumáñnowáraneyññiro egfá nánñí.

¹¹ Poro Gorixoxoyá dñf tñí emímf xegf bñ áamá sñwáf mñwinarigfá imónñfpi yarñagí nání ¹² iríkwřraní, roarífřraní, o kwřřnarñfpi áamá nurápímí nuro áamá smíxf yarigfáyf tñf e nání nimeámí úaná smíxf ayf pñí wiarří áamá imfó dñf xixéoarñf yf tñf e nání nimeámí úaná imfó pñí níwiarimí urí yagřřñí. ¹³ Judayf añf wí e wí e nemero “Imfó mxf umáññpaxonerñí.” řřnarigfáyf wí re yagřřñí. “Imfó áamá romí xixéoarñf yf míf umáñnowáraneyf.” ñiyaiwiro iwámfó yof Jisasoyáyo dání míf umáñnowáranero neróná imfóyo re nura wagřřñí, “Nioní yof Poro wáf neararñjo, Jisasoyí řññjomí dání řřarñagí nání áamá xixéoarñf romí pñí níwiarimí uí.” nura nuro nemerfna ¹⁴ Judayfya apaxřpánñf imónñf xwé wo —Xegf yof Sipaoyí řññjorñí. Omí xewaxowa wé wfúmí dñf waú imónigfáwa ení axřp e yanero yarfna ¹⁵ imfó awa urarigfo re urññigñí, “Nioní ananí Jisasomí mí omíxřř Poro nání ñjřá imónřř eñagí aiwí soýfne goýfnerñí?” uráná re eññigñí. ¹⁶ Áamá imfó dñf xixéoarñjo ñmawirí ñixeamomerí awamí xopřrřf wíáná řññf xaiwf wññagfa añf iwámí dání éf nuróná aikf urřřfáwa ugřawixñí. ¹⁷ Añf iwámí dání éf nuróná aikf urřřfáwa úfáyf nání áamá Judayřraní, Gřrikífřraní, Epesasi ñweagfáyf nñí arfá níwiarero nání wáf níkarñiro Ámíná Jisasoyá yof ñřřóná seáyí e numero ¹⁸ Jisasomí dñf wíkwřfóyf obaxf wí ñbayiro wíf yarigfápí waropřf wiro wfá urókiamóniro ñyayiro ¹⁹ wíf yf obaxf wí ayáf xixegfñí yarigfáyf wíf ikaywf sñwáf wñaxdfwanigññřř bñkwfyo ñwřřarññf yf ñimeámí ñbřro áamá ññnyá sñwfyo dání řfá níkeaárímáná ñgwf bñkwf řfá ikeaárřpí bñ neróná tarigfápí řfá ñřřóná ññí K50,000 imónímññřř éagi wññgřawixñí. ²⁰ Apí ñřřñí ñimóga warfna xwífá Ámínáo nánipř surfmá mimónf wí e wí e sñí xwé ñřřga emearñagí nání áamá ámí ámí ayá wí kumíxñayigřawixñí.

Epesasi ηweagfáy s̄m̄imiákwf nero egfá nánir̄ini.

21 Ap̄i r̄ixa nimónimáná enáná Poro Gor̄xoyá kwíȳpimi dán̄i re yaiwiñ̄iniḡini, “Nion̄i nur̄i Masedonia p̄ropenis̄fyo áw̄n̄im̄i ur̄i Gir̄ikiȳf an̄fyo áw̄n̄im̄i ur̄i n̄iyár̄imont̄i Jerusarem̄i nán̄i úim̄iḡini.” E n̄iyaiwir̄iná re r̄iñ̄iniḡini, “Nion̄i r̄ixa Jerusarem̄iyo nán̄i nur̄i n̄irémor̄fnáȳf e dán̄i wí e nán̄i xám̄i mupax̄f nimón̄ir̄i nur̄i an̄f Rom̄iȳf r̄in̄ñ̄fpimi s̄ñw̄f w̄n̄f̄m̄iḡini.” n̄ir̄ir̄i 22 ámá x̄fom̄i seáȳf wiiar̄igfíwaúm̄i —Eḡf yōf Timotiom̄i t̄fn̄i Erasitasom̄i t̄fn̄i awaúm̄i Masedonia p̄ropenis̄fyo nán̄i nurowár̄ir̄i aí o s̄in̄i ám̄i b̄i t̄fn̄i Esia p̄ropenis̄fyo ηwean̄aná 23 ámá wí n̄wiáp̄n̄imearo óf Gor̄xom̄i x̄fdar̄igfáȳi nán̄i m̄ix̄f n̄ir̄inowieán̄ir̄iná s̄m̄imiákwf on̄imiáp̄f megfawix̄ini. 24 E egfíná ámá wo —Xegf̄ yōf Demit̄riasor̄ini. O xegf̄ n̄igw̄f om̄iñf̄ nerfná am̄ip̄i s̄ñá sir̄ipá t̄fn̄i im̄ixar̄igfáp̄i yar̄iñf̄ȳf wor̄ini. Esia p̄ropenis̄fyo ηweáȳf wigf̄ ηw̄fá xwépi —Ap̄i xegf̄ yōf Atemisiȳf r̄in̄ñ̄fp̄ir̄ini. Ap̄i wigf̄ an̄f r̄id̄iyowá yar̄igfíwám̄i éf urár̄ar̄iñ̄fp̄n̄iñf̄ imón̄iñ̄fp̄i sir̄ipá t̄fn̄i wigf̄ ηw̄fá on̄imiá bia anan̄i n̄imeám̄i nuro wigf̄ an̄f x̄ixegf̄niyo tip̄r̄f̄a nán̄i im̄ixar̄igfáȳf wor̄ini. Ámá om̄iñf̄ x̄fo yar̄iñ̄fpa ax̄ip̄i neróná n̄igw̄f on̄imiá meaar̄igfáman̄i. 25 O ámá om̄iñf̄ x̄fo yar̄iñ̄fpa ax̄ip̄i yar̄igfáwam̄i t̄fn̄i ámá om̄iñf̄ xegf̄ b̄i on̄imiáp̄i yar̄igfáwam̄i t̄fn̄i awí neaár̄ir̄i re ur̄iñ̄iniḡini, “Gf̄ ámáoȳfné, soȳfné nijfár̄ini. Om̄iñf̄ none yar̄iñwá r̄ipi nán̄ini n̄igw̄f wí m̄ineamúroar̄in̄ini. 26 Ámá Poroȳf r̄in̄iño negf̄ an̄f Epesasiyon̄i marfáa, negf̄ Esia p̄ropenis̄fyo nim̄ini en̄i yar̄iñ̄fpimi soȳfné s̄ñw̄f w̄n̄īro arfá wiro yar̄igfár̄ini. O ámá wigf̄ ηw̄fá f̄a x̄irar̄igfá imón̄iñ̄fp̄i r̄f̄w̄f oumópoȳn̄ir̄i nerfná re urar̄iñor̄ini, ‘Ñw̄fá ámá wé t̄fn̄i im̄ixar̄igfáp̄i nepax̄iñf̄ mimón̄ini. Mimón̄i ηw̄fár̄ini.’ E urar̄iñaḡi nán̄i ámá obax̄f arfá n̄iwiro ηw̄fá nene im̄ixar̄iñwáp̄i r̄ixa r̄f̄w̄f umogfár̄ini. 27 None o rar̄iñ̄fp̄i xe or̄in̄ir̄i s̄ñw̄f n̄iw̄n̄iranénáȳf, n̄igw̄f om̄iñf̄ none nerane n̄igw̄f m̄ineamúroar̄iñ̄fp̄i peaȳf wian̄ipax̄f imón̄in̄f̄ap̄in̄i marfáa, r̄ipi en̄i imón̄in̄f̄ar̄ini. An̄f r̄id̄iyowá yar̄iñwáiwá, negf̄ ηw̄fá Atemisiȳf r̄in̄ñ̄fp̄i nán̄i m̄ir̄in̄iñiwá nán̄i en̄i peaȳf n̄iwian̄īro ‘Sip̄ir̄ini.’ r̄ipax̄f imón̄ir̄i ηw̄fá ap̄ix̄f imón̄iñf̄ í, ámá Esia p̄ropenis̄f̄ t̄fyo ηweagfá n̄fn̄i t̄fn̄i xw̄fá nim̄ini ηweagfáȳf t̄fn̄i yaȳf umear̄igfí en̄i surf̄má nimón̄ir̄i xw̄fá iwer̄i en̄fár̄ini.” urfaḡi 28 awa arfá n̄iwiróná wikf̄ b̄i aȳikw̄f m̄iwón̄faḡi en̄f t̄fn̄i r̄f̄aiwá re n̄ira ugfawix̄ini, “Epesasi ηwean̄waéneyá ηw̄fá Atemisipi, ayf seáȳf e imón̄iñ̄fp̄ir̄ini.” n̄ira nuro 29 an̄f n̄ipim̄in̄i r̄f̄aiwá r̄irowiám̄f niga nurfná ámá n̄fn̄i re egfawix̄ini. Wáf ámá

awí eánarigfe náni nawíni xwamiánf néra mfrí nuro áma Masedonia pïropenisfyo dánf Poro tñni emearigfíwaú —Egf yof rowaúmi Gaiasoyi riniñomi tñni Arisitakasoyi riniñomi tñnirini. —Awaúmi ía nixero níropémi úaná ³⁰ Poro áma wikf tñni awí eánarigfe piyfá xwiyfá bi ourimniri yarfná áma Jisasomi xfdarigfáyf xe ouniri sñwí mwinarfná ³¹ gapimanf Esia pïropenisf ayo umenweagfá wa —Awa Poro tñni níkumixinïro emearigfáwarini. Awa xwiyfá Poro náni nurowáriróná re urayigfawixini, “Arfki áma awí eánigfe náni mupani.” urarfná ³² áma awí eánigfe dani xwamiánf nero wa wigf bi náni rïro wa wigf bi náni rïro neróná arikikf ninïro náni áma nápi arfá kwíkwfkwíkwf nero “Ayf rïpi náni awí eánfwaénerfani?” miyaiwipa nero ³³ wa Judayf wigf wo Arekisadaoyi riniño xwiyfá ririmf oneaiinri wáraná áma e epfroyf egfáyf wí “Ayf o náni awí eánfwaénerfani?” yaiwiarfná o re oyaiwípoyinri, “Judayf rfá api neamearigfámanti.” oyaiwípoyinri xwiyfá ourimniri náni wé ówanf uyiminri éyf re egfawixini. ³⁴ Awa o Judayf wo enagi sñwí mí níwómixinïro náni nawíni axiná nrayiro ayá wí rfaiwá re nura ugfawixini, “Epesasi ñweañwaéneyá ñwá Atemisipi, ayf seáyf e imónini.” Anñf minf e nïra nuro nïra nuro ³⁵ gapimanowayá payf weaiarïño nibiri áma epfroyf egfáyo pfrf wiaikimf niyárimáná re urinïnigini, “Episasi ñweagfóyfné, áma wo sinï majfá re rimónini, ‘Episasi ñweagfáyf añf ridiyowá yarigfiwá wigf ñwá xwé Atemisiyi riniñipi náni mïriniñiwá tñni ñwá api añfnami dani piérónapinipi tñni menweagfáyfirini.’ Áma wo sinï majfá e rimónini? Oweo. ³⁶ Nionï searfá api áma wo ‘Ayf nepamanti.’ rïpaxf mimóninagf náni soyfné niyopiýára oseauni. Úrapí mikárinipa époyi. ³⁷ Ayf rïpi náni seararini. Áma soyfné ía nixemi bfá rowaú negf añf ridiyowá yarïñwáiwámí dani amipi bi fwf mïmeapa eri negf ñwá imóninï náni ikayfwf aí bi mïrïpa eri éfiwaurini. ³⁸ Xwirixf náni mimónipa nerï gapimanowa xwirixf arfá wianïro náni mïñweapa reño? Ayfnáni Demitriasio tñni omñf axipi yarigfáwa o tñni nawíni kumixinigfáwa tñni áma womi xwiyfá oumearanïro nerónáyf, xwiyfá umeararigfe náni rïxa nuro e dani xixe oxekwímonfpoyi. ³⁹ Soyfné xwiyfá sinï wí tfgfáyfné enánáyf, xwiyfá náni sfá awí eánarïñwáiná dani rfrixini. ⁴⁰ Ayf rïpi náni seararini. Agwi none éwapfnwá rïpi mfkf mayf enagi náni gapimanowa ‘Piyo dani awí neánïro rïrowiámí ninïro simimiákwf éoi?’ nearána ‘Xwiyfá anani urïpaxf imónanfwiní.’ rïseaimónarini? Oweo, rïxa gapimanowa

xwiyfá neamearipaxf imóninwini.” ⁴¹ Gapimanowaya payf weaiarino e nurfísaná áamá e awí eánigfáyo xixegfni urowarapiniginí.

20

Poro ámi Masedonia Píropenisfyo emerí Girikiyf anfyo emerí enj nánirini.

¹ Áamá xwiyfá rírowiámf niníro simimiákwf yarigfá pñi nwiáriro kikiá yarfná Poro áamá Jisasomí xfdarigfáyo xfo tñf e nání “Eini.” nuriri ríxa báná enj ríremíxf níwiri yayf níwiárimí Masedonia píropenisfyo nání úimiginiri e dání pñi níwiárimí ² nurí píropenisf apimi áwinimí nípurfná áamá e nweagfá Jisasomí dñf wíkwírogfáyo enj ríremíxf ayá wí níwiéra nípurí Girikiyf anfyo níremori ³ e nweanána emá waú wo ríxa ní múrómáná enána ríxa Siria píropenisfyo nání úimiginiri sípíxf womí píxemoánimiri éyf Judayf wí o nání mekaxf rinarinagfa nání ámi dñf re yaiwiniginí, “Ámi Masedonia píropenisfyo nioní bñáimaní oumíni.” níyairiri imaní nurí ⁴ áamá rowa ení o tñí nawíni ugíawixini. Wo Beria dánf Pirosomí xewaxo Sopataorini. Ámi waú Tesaronaika dánf Arisítakaso tñí Sekadaso tñí awaurini. Ámi wo Debi dánf Gaiasorini. Ámi wo Timotiorini. Ámi waú Esia píropenisfyo dánf Tikikaso tñí Tíropimaso tñí awaurini. ⁵ Awa nioní tñí Poromí tñí xámí níyeamearo Tírowasi dání yawawi nání weninj nero nweanána ⁶ Judayf Goríxo múronfyi nání dñf mopíri nání sfá bisíkerfá yisf mayf nimíxiro narigfáyf ríxa pwéaná yawawi Piripai e dání pñi níwiárimí nurai sípíxf womí nípíxemoánirai níjwearai sfá ríxa wé wú yeamúróaná awamí Tírowasiyo níwíwearai e nweanána sfá wé wúmi dánf waú neamúroniginí.

Yutikaso piyomi Poro sinj imixinj nánirini.

⁷ Sadéyo nene aiwá nírane rosapá imíxirane yaní nání awí neániranéná Poro áamá e dánf awí eánfáyo xwiyfá nurifná “Wíaríná ríxa anj úimiginí.” níyairiri nání xwiyfá aninj minf xwfá nímiri níra nurí ríxa áriwegf imónaná ⁸ anj awawá seáyí e ikwíroninj nene awí neánimáná xwiyfá arfá wiarinjwáwámí ramíxf obaxf míxároárininjagi aí ⁹ íwf síkinj wo —O xegf yof Yutikasorini. O pípíwfyo níjweámáná Poro aninj minf xwiyfá xwfá nímiri nura warfná arfá níwiri sá nífasf níyayísaná ríxa sá dñf mamó níweáiriri re eniginí. Pákíkf wíxáu wá ikwíroninj seáyí e enjwámí dání pírimioaniginí. Pírimioáná áamá níwepfniro nímearfá

xwáfami piyí wenagi meáagfa aiwi ¹⁰ Poro niwepíniri íwí síkíñomi seáyí e nupikákwiniri nímíkwiyínimáná re uríñinigini, “Seyíné dñí sípí mīseaipani. Ámí síñí eníñoi.” nurimí ¹¹ ámí nīpeyiri ayí tñni nawíni aiwá níkwíriri nínimáná ayí tñni xwiyfá nriḡa núfasáná ríxa wáf nóga waríñí tñni Poro pñni níwiárimí úagi ¹² ayí íwí síkíñí o ámí síñí éagi nimeámí wigí añí e nání nuro dñí wáf bí onimíápi mīwóníñinigini.

Poró Tīrowasiyo pñni níwiárimí Mairitasíyo nání uní nánirini.

¹³ Poro “Awa añí Asosiyi ríñíñípimí nání sípíxíyo waríná nioní xwáfáyo úimigini.” níyáiwiri none sípíxí womí nīpíxemoánirane Asosíyo nání nurane xfo nání weníñí nerí ñweanfwá nání óf neaimoíf enagi nání none omí xámí numearane sípíxomí nīpíxemoánirane Asosí nání nurane nīrémorane ñweañáná ¹⁴ Poro ríxa xwáfáyo níbirí añí apimí neaímeáná o tñni nerimeánimí sípíxíyo nurane añí Mitirini ríñíñípimí nīrémorane ¹⁵⁻¹⁶ e dání pñni níwiárimí nurane sípíxomí sá wenwáone píriñwí Kaiosiyi ríñíñípimí oriwámí dání nímúrorane ámí sá wenwáone píriñwí Semosiyi ríñíñípimí nīrémorane Poro nioní Esia píropenisíyo nīrémorí níñwearíná sfá ayá wí nímúronigini re yaiwiáriñinigini, “None añíni nuranénáyí, sfá Judayeneyá Pedikosiyi ríñíñíyi síní mīpwéfmí enáná Jerusaremí rémoanfwáraní? Ayínání Epesasi múróimigini.” yaiwiáriñí enagi nání none Epesasi miwiékíñimeá nímúrorane ámí sípíxomí sá wenwáone añí Mairitasíyi ríñíñípimí rémonwanigini.

Poró Jisasoyá síyikí imónigfá Epesasi ñweáyo wípenweagfáwamí uríñí nánirini.

¹⁷ Poro Mairitasíyo nīrémománá e dání ámá Jisasoya síyikí imónigfá Epesasiyo ñweagfáyo wípenweagfáwa nání re uowáriñinigini, “Awa obípoyí.” nurowárirí ¹⁸ awa ríxa o tñí e nání báná re uríñinigini, “Sfá nioní segí Esia píropenisí tñyo iwamfo rémonáyimí dání pñni níseawiárimí unáyí nání seyíné tñni nawíni níñwearíná pí pí enápi nání soyíné níjfarini. ¹⁹ Seyíné tñni níñwearíná Ámínáoyá xínáíníñíñí nimóniri o nání wáf níwurimeiri níseariríná seáyí e mímónipa nerí ínimí níseaimóniri enáriní. Seyíné nání dñí sípí niaríñagi nání wáiní wáiná ñwí níseaeayiri enáriní. Judayí nioní nání mekaxí níriñaríñagfa nání xeaníñí obaxí nímeañí aiwi ²⁰ nioní wé ía mímíxeání xwiyfá seyíné arfá níwiro níxífdíroná naní seaimíxipaxípi wí yumí mīseai nerí ámá obaxí síñwí aníḡe dáníraní, añí xixegíyo

ínimi dánirani, nisearéwapiyiri enjárini. ²¹ E neríná Judaynérani, Girikiyénérani, ayá nisearemori re searayinjáriní, ‘Segí íwí yarigfápi ríwfmíni nímamoro Gorixo táfamíni níkinimóniríná negí Áminá Jisasi Kiraisomi dñj wíkwírópoyí.’ searayinjáriní.

²² Arfá nípoyí. Agwí kwíyí Gorixoyápi o Jerusalemí nání úwínigínirí níkáyonagí nání anj apimí rémóaná pí pí nímeanfápi nioní majfá aiwí, sa e nání waríjini. ²³ E rémóaná pí pí nímeanfápi nioní majfá enagí aiwí anj apí apimí múroaríná Gorixoyá kwíyípi ayá re níremoaríjírini, ‘E rémóaná gwí ríyiro xeaníj seaikáiro epírfáriní.’ ²⁴ Ayá e níremoaríjagí aiwí, nioní dñj mñjwiráriníjini. Ayínání mñj yíwí nírimí e nání ananí waríjini. Sñj umfá nání ‘Ayf seáyí e imóníjpirfáni?’ mñyaiwí, pí pí níkáripírfá aí gí xámí néra bíjápá sñ axípi néra nurí rípi ní nerínáyí, ‘Ayf seáyí e imóníjpirfáni?’ nímonáriní. Áminá Jiaso re nñyaiwirí sekaxí níríjipi, ‘O Gorixo ámáyo wá wianíj enagí nání xwíyí yáy winipaxípi wáf níriméiwínigíni.’ nñyaiwirí sekaxí níríjipi yoparípi nípi ní wáf nuráriméiríná ‘Ayf seáyí e imóníjpirfáni?’ nímonáriní.

²⁵ Arfá nípoyí. Nioní seyfné tíjimi nemi xwíyífá ámá Gorixomí dñj wíkwíroarigfáyo xegí xwioxíyo míméamí nerí umenweanfápi nání wáf searímearíjáyfné, nñyfnéni ámi gí símímanj bí sñwí nanípirfá menjpi nání nioní níjfaríni. ²⁶⁻²⁷ Ayínání ayá re searemoaríjini, ‘Eníná dání Gorixo “Re éimigíni.” yaiwiárinípi nání nioní áwanj níseariríná wé ífá mímíxeání nípi ní xixení seararíjagí enagí nání ámá nñyíyá wo anínáná “Poro rífá nímeáríjoi.” rípaxí imónínífá meníni.’ seararíjini. ²⁸ Ámá Jiasoyá imónigfá sewaníjyófné umenweagfápipimí ríkíkíríto wiarigfóyfné imónípiríxínirí wáyf seainíwínigíni. Ámá Gorixoyá síyikí imónigfá nñyoní —Ayf nání yoxáfpámí dání nupeiríná xewaníjgo gwíniñj roayíroaríjyíriní. Ayo nñyoní numenwearíná Gorixoyá kwíyípi sipísipí awí mearoarigfápa axípi awí umearóríxínirí seaimíxaríjyófné xixení píraníj umenweáfríxini. ²⁹ Ayf rípi nání seararíjini. Nioní ríxa píni níseawiárimí úaná ámá síwí sayf sipísipí roarigfápáníj nímoními seyfné táfamíni níbiri ámá soyfné umenweagfáyo xe nanj oépoyínirí sñwí míwíní xwírfá seaikíxeayírfáriní. ³⁰ Ayf rípi nání ení seararíjini. Segíyí wa ení níwiápinímearo re nñyaiwiro yapf wíwapíyipírxini, ‘Jiasomí xídarigfáyí wigí wíniyo píni níwiárimí nioníni oníxídfóyí.’ nñyaiwiro yapf wíwapíyipírxini. ³¹ Ayínání nioní seyfné tíni níjwearí

xwiogwí waú wo nímúroaríná woxini woxini nání dñj́ sípí niseairi ñwí tñni enj́ rirémixí searinjápi bí pñni mñwiárí aninj́ miní yayinjápi nání ríwímíni mímamó síñwí tñni aninj́ miní éríxini. ³² Agwí nioní Goríxo seamenfa nání xegí wéyo seawáriti soyíné xwiýfá o ámá ñiyoni wá ñiwianiti enj́pi nání dñj́ wíkwíropíri seawáriti yarinjini. Xwiýfá api anani síkíki seaomixiri amípi nanj́ Goríxo ámá nioní gí imóninjíyo wímiginiiri imóninjípi meapaxíyíné seaimixiri epaxí imónini. ³³ Nioní seyíné tñni ññwearíná segí woyá síñá gorírani, síñá siripáraní, rapirapíraní, wí síñwí íwí mñwíninjáriní. ³⁴ Nioní seyíné tñni ññwearíná enj́pi sewaninjóyíné ñijfáriní. Amípi wí mñsearapí ‘Pí yíniiri pí ñiri emíni?’ ñiyaiwiri neríná wé gí rúmi dání ñigwí ominj́ nerí ñigwí ñimeari bí neríná nioní gí bí erí ámá nioní tñni ñweaarigfáyo ení bí wiiri enj́riní. ³⁵ Amípi ññni nioní enj́pi neríná ríxa re seaíwapíyinjáriní. Ámá sípíyí seáyí nerí mñnipaxí imóninjíyo arírá wíríxini. Xwiýfá Ámíná Jisaso rinj́ rípi, ‘Yayí mñni wiaríño winarinjípi yayí uráparíño winarinjípimi seáyí e imónini.’ xwiýfá api ení ríwímíni mímamó dñj́ móríxini.” urinjínigini.

³⁶ Poro xwiýfá api ñipini nurárimí xómíñj́ ñiyíkwiri awa tñni Goríxomi xwiýfá rirímí ñiwiro ³⁷⁻³⁸ awa xwiýfá Poro “Gí símímanj́ ámi bí síñwí naniprífámani.” urí enj́gí nání dñj́ sípí ñiwiri ñwí nearo omí ñimakíkiyayiro kíyí ñímiaúnayiro xíomí ñimeáa nuro sípíxí tñj́ e wárigfawixini.

21

Poro ámi sípíxíyo ñipíxemoániri unj́ nánirini.

¹ E nemone awami pñni ñwiárími ámi sípíxíyo nuranéná ñiyakía mú irínií pññwí yoí Kosíyi rñinjípimi ñirémorane sá wenwáone nurane pññwí Rosíyi rñinjípimi ñirémorane e dání nurane anj́ yoí Patarai rñinjípimi ñiwíékíñimearane ² e nayoarane sípíxí ámi wo Pínia pñropenífíyo nání umíniiri yarinj́gí ñwíñirane omí ñipíxemoánirane ññweámáná ñimeámi nurane nurane ³ pññwí yoí Saipírasíyi rñinjípi wé onamíñúmíni enáná ñímúrorane nurane nurane xwiýfá re rñnáríñj́ enj́gí nání, “Anj́ yoí Taiayi rñinjípimi sípíxí royá sanj́ e tñwanigini.” rñnáríñj́ enj́gí nání none Siria pñropenífíyo anj́ apimi ñiwíékíñimeámáná ⁴ e nayoarane ámá Jisasomi xídarigfáyí nání pía nemerane ayí tñni sífá wé wíúmí dñj́ waú ñweañáná ayí kwíyí Goríxoyáyo dání Poromí re urayigfawixini, “Joxí Jerusaremíyo nání wí nuri xwíññwí

mosaxipani.” nurayiro ⁵ sáá none ayí tñni ηweaani imóniηtyí nñni rixa óráná aní apimí pñni nñwiárimí nurane ayí tñni wigí apixí tñni wigí niaíwí tñni nñneameámí nuro rawírawá imaní e dání xómiηí nñyikwirane Gorixomí xwiyá rirímí nñwimáná yayí ninowárimí ⁶ none sipxomí pñxemoánáná ayí wigí aní e nání ugíawixini.

Agabaso Poromí ikwairirí wiñpí nánirini.

⁷ E nemone Taia pñni nñwiárimí nurane aní yoí Toremeyí riniñpimí nñrémómáná nayoarane áamá Jisasomí dñí nñwikwíroro nání negí nñrixímeá imónigfáyo yayí nñwirane ayí tñni sáá ayí sá weñwáone ⁸⁻⁹ wíápi tñni e dání pñni nñwiárimí nurane aní Sisariayí riniñpimí nñrémómáná nayoarane aní xwiyá yayí winipaxí wáf urariñí Piripoyí riniño —O eníiná wáf wurimeiarigfáwami seáyí wírixini rí wé wíúmí dání waú rípeániñowa worini. O xegí xemiáíwa —Íwa Gorixo nání wáf rókiamoarigfíwarini. Apíyá wípaú wípaú íwa tññorini. ¹⁰ Oyá aníyo nñpáwirane o tñni sáá wí ηweañáná wáf rókiamoariñí wo —Xegí yoí Agabasorini. O Judia pñropenisíyo pñni nñwiárimí nñweapirí ¹¹ none nñneaimearí oríñá ikaxí nñnearirí re eníniñini. Poroyá arerixí nurápirí xegí wéyo tñni síkwíyo tñni nñjárini rí re riniñini, “Kwíyí Gorixoyápi riniñpí rípirini, ‘Arerixí rirí xiáwomí Judayí Jersaremí dání axípi re gwí nuyiro émáyo mñni wipírfáriní.’ Kwíyí Gorixoyápi riniñpí apirini.” nearíagi ¹² none aríá e nñwiranéná none tñni áamá e ηweáyí tñni Poromí wauní rixiñí re urayinwanigini, “Joxí Jersaremí nání mñyipaní.” uríagwí aí ¹³ Poro re neariniñini, “Seyíné pí nání ηwíni ηwíni nearo íkñniñí sipí nípaxí níkarariñot? Awa nioní gwí nñjáránáyí, ‘Ayí ananirini.’ nñyaiwirí nánini e nání mñwariniñini. Áminá Jisasomí xídaríñagi nání nñpíkíánáyí, ‘Ayí ananirini.’ nñyaiwirí nání ení wariniñini.” nearíagi ¹⁴ none omí urakipaxí mimóníagi nñwinirane omí xwiyá ámi bí murí re riniñwanigini, “Ámináo ‘Omí wímeáwinigini.’ yaiwiariniñpí xe wímeáwinigini.” riniñwanigini.

Poró Jersaremíyo nñrémorí Jisasoyá síyikí imónigfáyo umenweagfáwami repíyí wiñí nánirini.

¹⁵ E nemone sáá ayí rixa neamúróáná none yúrará nemáná rawírawá pñni nñwiárimí Jersaremíyo nání nñyirane ¹⁶ Sisaria dání áamá none pñni nñwiárimí yariniñwáé dání Jisasomí xídarigfáyí wa tñni nñyirane awa none aní Nesonoyá —O Saipírasí pñriñwíppimí dání worini. Eníiná dání Jisasomí dñí nñwikwírorí xídagí worini. “Oyá aníyo sá

owépoi.” niyaiwiro nání níneaipemeámi níneyairo e neawárigfawixini.

¹⁷ E nemone ríxa Jerusaremi nání niyirane e rémóána ámá Jisasomi dñf níwíkwírooro nání negf nírixímeá imónigfáyf yayf níneairo níneamímínfagfa ¹⁸ sá weñwáone wáfpi tñí Poro tñí none níwiápnímeámi Jemiso tñf e nání nurané Jisasomi dñf wíkwíroarigfáyo wipenweagfáwa ení Jemiso tñí awí eániñána ¹⁹ Poro ríxa yayf níwimáná xfo émayf tñfmíní wáf nurímerfná Goríxo xfoya wéyo dání wiemenf bí bí nání repíyí níwiéra úagf ²⁰ awa arfá níwiróná Goríxomi seáyi e numero re urigfawixini, “Gwáfáoxini, negf Judayf sípí ayá xwé wí Jisasomi dñf wíkwíronagfa joxí ríxa níjfa imóniñini. Ayf nñí negf ñwí ikaxí enína dání níriníri eániñfipimi xfdaníro nání símf xeadfénariñoi. ²¹ Ayo ámá wí joxí nání re urigfawixini, ‘Poro émayfyá añfo nemefná negf Judayf émayf tfámíni ñweagfáyo re uréwapíyaríñfíni, “Ñwí ikaxí negf arfo Moseso níriní eañfipimi pñí wiáñro síwí negf arfowa érowiápníngfápimi mífádpá ero nero segf níaiwí iyf símf sífo mífákwipa éfrixini.” Ámá ayo Poro e uréwapíyaríñfíni.’ ²² E urigfá enagf nání arí yaníwini? Negf Judayf Jisasomi xfdarigfá añf ríipimi tfámíni ñweagfáyf ananí joxí bífpí nání ríxa arfá níwípírf enagf nání ²³ xwíyfa none ríraní rípi axfpi éfrixini. Negf ámá ñwí ñweagfá wáú wáú ñweañoi. ²⁴ Joxí awa tñí níkumíxiníro nene xwíraimímf neainaríñfpi anípa imónínfa nání yaríñwápi awa tñí nawíni nero ámi nañf imónírixini. E nerfná wáú wáú awa wigf dfá níróñro xwíraimímf winaríñfpi anípa imóníro nañwí Goríxo nání rídiyowá wíro epírfá nání bí wíírixini. Joxí none ríraríñwápi axfpi e nerfná ámá nñí re yaiwípíráfoi, ‘Poro nání neararigfápi mfkf mayfíni. O ení negf ñwí ikaxí eániñfipimi níxídirí píráníñf yaríñoríni.’ yaiwípíráfoi. ²⁵ E nísearírane aí enína xwíyfa nímxíranéná ‘Émá Jisasomi dñf wíkwíroarigfáyf negf ñwí ikaxí eániñf nípíni xfdírixiníri uraníréwini?’ níriníranéná re rínaríñwanigíni, ‘Ñwí ikaxí rípiáú rípiáú pñí wiáñpaxf mímoníni.’ nírinírane payf re nearí wáñíwanigíni, ‘Nañwí ámá wí mímoní ñwí imóníñf nání rídiyowá éfápi mñípa éfrixini. Rakiwí ení mñípa éfrixini. Nañwí síñwíyo gwí xíráná ragf síni enagf nání mñípa éfrixini. Apíxf nímearoná sewíni mímeánípa éfrixini.’ Apíáú apíáú nání nearí wíowaríñwanigíni.” urfagfa ²⁶ Poro sá weño wáfpi tñí ámá ñwí ñweagfá wáú wáú awamí níwirímeámí nurí xwíraimímf winaríñfpi anípa imóníwíngíni rí yarígfápa xfo tñí nawíni wigf yarígfápa

nemáná o anj ridiyowá yarigfiwámi nípawiri apaxfpáninj ímónigfáyo áwanj re urinjinigini, “Sfá áamá awa xwiraímimí winarinjipi anipá imóninfa nání yarigfápi nípini néfasáná Gorixo nání xixegini woni woni ridiyowá wiptrfáyi sfá ayimiriini.” urinjinigini.

Judayf Poromí anj ridiyowá yarigfiwámi dání mixf wigfá nánirini.

²⁷ E nemo sfá wé wfúmi dánj waú awa xwiraímimí winarinjipi anipá imóninfa nání yarigfápi rixa yoparipi anjw e imónimínirí yarfná Esia ppropensfyo dánj Judayf wí Poro anj ridiyowá yarigfiwámi nweanagí nîwînîro re egfawixini. Ámá e epfroyf egfáyo símirírf nîwiemero omí fá nîxero ²⁸ rfaiwá re rigfawixini, “Negf Isireriyfné rixa símínjf neainfpoi. Ámá re ronj royf áamá xwfá nîmîni nweagfáyo nuréwapiyemeri áamá negf gwf axf imóninwárf nání uréwapiyiri negf njw ikaxf eáninjipi nání uréwapiyiri negf anj ridiyowá yarinjwá riwá nání uréwapiyiri nerfná api nípini nání ‘Sípíriini.’ urarinjorini. Sa apinini marfát, áamá Grikíyí wí anj ridiyowá yarinjwá riwámi nípemeámi nfiwapiinjipimi dání njwá imóninjf re rixa xórórf enjriini.” nîrîro ²⁹ —Xámi áamá Esia ppropensfyo dánj Tîropimasoyf rinîno Poro tñi anj apimi nawíni emearinjagfi winfá enagí nání xenjw re mogfawixini, “Poro omí ridiyowá yarinjwáiwámi ínimi nípemeámi fiwapiinjorini.” xenjw nîmoro nání rfaiwá enj tñi nîrîroná e nîrîro ³⁰ áamá anj apimi nweagfá nñi símimiákwf e yarigfápi arfá nîwiro mfrf nîbîmiro Poromí fá nîxero ridiyowá yarigfiwámi dání níropémi peyeáaná apaxf mé ówanj nñi nîyára ugfawixini.

Romíyf porisowa Poromí urápigfá nánirini.

³¹ E nemowa Poromí nípikianîro nání yarfná áamá wí porisowámi seáyí e imóninjomí xwíyáf re urémeagfawixini, “Jerusaremí nweáyf nñi símimiákwf inarini.” urémeágfá ³² o anjanini xegf porisf wami tñi awami seáyí e wimónigfáwami tñi nîwirimeámi Poromí pikianîro yarigfe nání wéaná ayf porisowa tñi wigf seáyí e wimóninjo tñi weparinjagfa nîwînîro ámi Poromí iwanj meá pñi wiárigfawixini. ³³ Pñi wiárfagfa porisowami seáyí e wimóninjo anjw e nîbîri Poromí fá nîxeri xegf porisf wami re urinjinigini, “Gwf senfá wirfkaú tñi yípoi.” nurirí ayo yarinjf re wiarinjagini, “Ámá ro gorini? O pí éfriini?” ³⁴ Yarinjf e wiarinjagi aiwí áamá e epfroyf egfáyf xwamiánf nîrîro wí xegf bî nání rîro wí xegf bî nání rîro nero arikikí yarinjagfa o arfá kwíkwíkwíkwí nîwirí nání o yarinjf wiarinjipi e dání nijfá píraninjf imónipaxf menjagi nîwînirí re urinjinigini,

“Porisoneyá anjwámi náni nimeámi úpoyi.” urfagi ³⁵⁻³⁶ omi niméra warfna rixa áma e epfroyf egfáyf númi nuro rfaiwá ímf tñi “Rurápapikiarifoi?” nifiga warfna awa rixa anj iwámi sfña wáiwf tñf e nifémorfna áma Poromi pikianiro yarigfáyf porisowami urápapikianiro yarifagfa náni omi seáyf e nifmfeyoaro nifirimi peyigfawixini.

Poro Judayf xfomi umeararigfápi owákwimifiri urifipfí nánifini.

³⁷ Porisowa rixa wigf anjwámi nimeáa páwianiro yarfná awami seáyf e wimónifomi Poro re urifiniginí, “Nioní xwifáa bí ananí ririfimifiréini?” urfagi o re urifiniginí, “Aí, joxí Gírikifpfné ananí rarifini. ³⁸ Ayifnání re nimónarini, ‘Joxí áma Isipifpfné xámi re rifo, ‘Émáyo mifxí xdfwanifini.’ nifirí áma 4,000 gwí mónifgá, Irifkififgá rinfifowami nifwirimeámi áma difnf meafje nání ufjo, ayf joxifmaní.’ nimónarini.” urfagi ³⁹ Poro re urifiniginí, “Áma joxí rarififo, ayf nionifmaní. Nioní anj onifmiá yof mifrifinif bimi dáfonifmaní. Sirisia pifropenfifyo anj Tasasifpfné rinfifpimi dánf Judayf wonifini. Waunf rixifnf bí orifimifini. Áma tifyo xwifáa ourifirí ananí sfñwf nanifiréini?” nurifí ⁴⁰ o rixa ananí xe ourifirí sfñwf winána Poro sfña wáiwfyo e nifrómáná áma ayf xwifáa mifripa oepoyifirí wé ówanj nuyifí rixa ifififá imónárfaná wigf Xibifruyf pfné tñi nurifí re urifiniginí,

22

1 “Rárowayfné, ápowayfné, xwifáa áma wí nifekwifmoarifgápi wákwimifirí searfána ananí arfá nifirifréoi?” urfagi ² arfá wifáf Poro nuriffná wigf Xibifruyf pfné tñi rarififagfí arfá nifwiro erówarí aí bí mé aga ifififá imónárfagfa Poro ámi re urifiniginí, ³ “Nioní Judayf wonifini. Sirisia pifropenfifyo anj yof Tasasifpfné rinfifpimi gf nókí nifirififoní aí anj rifpimi dání xwé iwiaronifonifini. Negf nearéwapifagfí Gameriero nifiréwapifififná ifwf ikaxí eánififpí negf arfowa neaififgápi náni aga xifxení pifránifnf nifréwapifififnf enagf náni agwf seyfné Gorifxomí oxdfaneyifirí sfmf nifxeadifpénifro yarifgápa nioní ení axifpí e imónififonifini. ⁴ Ayifnání enifná nioní áma Óf ‘Gorifxo tfámifni imónififoi.’ rinfifififimí difnf wifkwifroarifgá anifnimifimifirí náni xeanifnf nifwirí oxifyoraní, apifxifyoraní, gwí nififirí gwí anjifyo wáragáonifini. ⁵ Negf apaxifpánifnf imónififnf xwé tñi negf ámifná mebá imónifgáwa tñi ení ‘O nepa e yagorifni.’ searfifpaxí imónififoi. Awa negf Judayf anj yof Damasifkasifpfné rinfifpimi ifweagfáf

nání payf nearo niapowaráná nioní áamá e ηweagfá óf axíyimi xfdarigfáyf ení aní rípmí dání rfníηf meáfríxínrí ayo fá nixerí gwí nīyimáná ámí re nání nīmeámí bīmfa nání aní rípmí pfní nīwiárimí nurí Damasikasīyo nání ujanigíni.

Poro “Apīyaríná Gorixo níkinimixíηfríni.” uríηfnániríni.

⁶ “E nemoní nurí nurí Damasikasí tñηf anwí e rémómínrírí nerí ríxa ikwawedf enáná re enīnigíni. Anínamí dání wfá sñwí mīmíηf iníf xwé bí nókiárénapíηnigíni. ⁷ Wfá apí nókiárénapáná nioní xwfáyo nípfkínímeari arfá wíáyf xwíyá bí re nírínénapfagi wíjanigíni, ‘Soroxíni, Soroxíni, pí nání xeaníηf níkararíηníní?’ nírínénapfagi ⁸ re uríjanigíni, ‘Ámínáoxíni, joxí goxíríní?’ urfagi o ‘Nioní Nasaretí dání Jisasoní joxí xeaníηf níkararíηoníríní.’ níríagi ⁹ —Ámá nioní tñí warígfáwa wfá nókiárénapfípfí píraníηf sñwí níwínaxídíro aiwí o tñí xwíyá rínarígwííomí arfá nípfkwíni mīwígfawixíni. ¹⁰ ‘Joxí xeaníηf níkararíηoníríní.’ níríagi re uríjanigíni, ‘Ámínáoxíni, nioní pí oenírí níraríηníní?’ urfagi Ámínáo re níríηnigíni, ‘Joxí níwiápnímeámí Damasikasí jfapimí nání nurí e rémóáná áamá wo nísímeari e éwínigínírí rírípeañápi nání áwaní ríríníηoi.’ níríagi ¹¹ nioní wfá apí sñwíyo nínpírorí sñí sñwí mīmíηf nínínírí sñwí manípaxf níaríηagf nání áamá nioní tñí warígfáwa wéyo áríwí nínímaxíríro Damasikasíyo nání níníméra nuro e nírémorí ηweañáná ¹² áamá wo, xegf yoí Ananiasoyí ríníηo —Judayf aní apimí ηweagfáyf nfní ‘Ámá awíaxf woríni.’ rínagíforíni. Negf ηwí íkaxí ríníηfpi bí múroagománi. Aníηf míní nípní xíxení axípfí xfdagoríni. ¹³ O níbirí nioní tñí anwí e nírómáná re níríηnigíni, ‘Gf níríxímeáo imóníηf Soroxíni, díxí sñwí ámí aneí.’ níráná re enjanigíni. Gf sñwí ámí nanírí omí sñwí wíníjanigíni. ¹⁴ Omí sñwí wínáná o re níríηnigíni, ‘Nwfá negf arfowa xfdagfo joxí e éwínigínírí wimónaríηfpi nání níjfa erí Wé Róníηomí ení sñwí wínírí xfoyá maníyo dání xwíyá rarfná arfá wirí oenírí rírípeañfríni. ¹⁵ Ámá níyoní xfo nání áwaní nurírfná jīwaníηoxí wfá nírókiárífná sñwí wínírí arfá wirí éfpi nání repíyí wirfa nání rírípeañfríni. ¹⁶ Ayínáni joxí pí nání sñí yómíηf yaríηníní? Ríxa níwiápnímeari wayf meai. Joxí Ámínáomí ríxíηf urírípmí dání díxí íwí yaríηfpi yokwarímf nísiirí wayf píraníηfníηf ríroníηoi.’ níríagi nioní axípfí e enjanigíni.

“Gorixo Poroni é máy tñjímíni n̄rowáríjínigíni.” uríjé nániríni.

17 “E nemoni ámi Jerusaremi náni n̄biri anj r̄idyowá yaríjwá riwámi dáni xómíjé n̄yíkwiwí Ámínáomi xwíyá r̄irímí n̄wiríná ikwíkwí n̄yáriri weníjé éáyí 18 Ámínáo re n̄raríjagi w̄iníjanigíni, ‘Joxi s̄íjwí naniri arfá niri enjipi náni anj r̄ipimi dáni uráná arfá m̄sipa ep̄r̄f enjagi náni joxi s̄ini mepani. Anjini anj r̄ipimi p̄ni n̄wiárími ut.’ n̄r̄fagi 19 nioni re uríjanigíni, ‘Ámínáoxini, nioni éwap̄nagápi áma re jweáyí n̄ni n̄jía imóníjoi. Áma joxi náni d̄íjé r̄ikw̄roarigfáyo nioni fá n̄xeri gwí anjyo n̄jwír̄ir̄i iwanj n̄méperi yagáoni enjagi náni wiwaníjyí r̄ixa n̄jía imóníjoi. 20 Joxi náni wáf urimeagí Sitipenomi p̄ikigíiná nioni anjwí e n̄rómáná “Ayí omi n̄p̄kiróná apáni yaríjoi.” n̄yaiwirí omi p̄kiaríná wigí iyfá awí mearonjanigíni.’ urfagi aí 21 Ámínáo re n̄r̄íjínigíni, ‘Joxi ut. Nioni ná jfami é máy tñjímíni r̄rowárímfá enjagi náni joxi anani ut.’ n̄r̄íjínigíni.” uríjínigíni.

Porisí seáyí e imóníjoi Poromi éf umíníjé nániríni.

22 Áma e ep̄royí egfáyí Poromi arfá n̄wia n̄b̄asáná aiwi xwíyá “É máy tñjímíni r̄rowárímfárini.’ n̄r̄íjírini.” r̄fe náni arfá n̄wimáná xwíyá xwamiánf n̄r̄iro ímf t̄ni re rigfawixini, “Áma e imóníjoi xe onjweaniri s̄íjwí w̄inipaxf m̄neaimónarini. R̄ixa ruráp̄kiaríjoi?” 23 Xwamiánf e n̄ra nuróná wikí ayíkwí n̄wóga m̄waríjagi náni wigí iyfá n̄wirayiro úpirixá m̄meámí yán̄ro xwfá sikí úpirixá m̄meámí yán̄ro yaríjagfa 24 porisí seáyí e imóníjoi sekaxf re uríjínigíni, “Omi porisone negf anj riwámi n̄meáa n̄páwiro áma ayí xwamiánf n̄wiróná r̄fá t̄jé wian̄ro yaríjgápi m̄fk̄pi náni waroparf oneainiri náni s̄kwfá ragf p̄r̄f nuyík̄iro yaríjé imímf wípoi.” urfagi 25 awa omi n̄meáa n̄páwiro s̄kwfá ragf p̄r̄f uyíkian̄ro náni gwí jíaná Poro Porisí anjwí e rojomí re uríjínigíni, “‘Romíyíyá jwí ikaxí re r̄inini,’ r̄isimónarini, ‘Áma Romíyí womi m̄fk̄pi náni p̄fá mé xámi s̄kwfá eápoi.’ r̄inini.’ r̄isimónarini?” urfagi 26 poriso arfá e n̄wimáná seáyí e wimóníjoi t̄jé e náni nurí re uríjínigíni, “Áma Romíyí romi joxi pí wim̄n̄ri yaríjínini?” urfagi 27 porisí seáyí e imóníjoi Poro t̄jé e náni n̄páwiri re uríjínigíni, “J̄iwaníjoxi n̄reí. Joxi Romíyí woxirani?” urfagi o “Oyi.” urfagi 28 porisí seáyí e imóníjoi re uríjínigíni, “Nioni gapimanowami n̄gwí xwé wíaná ‘Romíyí woxirini.’ n̄n̄r̄iro nimixigfárini.” urfagi Poro re uríjínigíni, “Gf inókí t̄ni ápo t̄ni enjíná dáni Romíyí

wimixigfípaú enagfi nání nioní gí nókí nixiríje dání Romiyf imóníñá woniríní.” urfagi nání ²⁹ porisf sákwfá ragf pírí nuyikiro yaríñf wianíro nání gwí jarfáwa wáyf níwiníri omí wáramogfawixíni. Wigf porisf seáyí e wimóníño ení “Poró Romiyf worfani?” níyaiwirí níjáfá nimónímáná “Omí senfá tñí gwí jípoyí.” urfí enagfí nání wáyf winíñinígíni.

Poró xwiyfá wákwinímíníri nání Judayf mebáowa awí eánigfíe dání uríñf nániríní.

³⁰ Poriso, sá weño wáfípi tñí Judayf omí uxekwímoarigfápi nání xixení níjáfá oimónímíníri omí níkwewárimáná wamí sekaxí re uowárapíñinígíni, “Apaxfápáñíñf imónigfá xwéowa tñí Judayf mebáowa tñí awí oeánfípoyí.” nuowárapíri awa ríxa awí eánaráná Poromí níméra níwepínirí awa síñwí anígíe éf uráraríñinígíni.

23

¹ Poró mebáowamí síñwí agwí níwináríri re uríñinígíni, “Gf nírxímeáoyfíne, Goríxo síñwí aníñáná amípi nioní iwamfó dání sfá ríyimi nání enápi nípiñí aí nání díñf níyaikírorfíná bí nání ayá sfwí máníró díñf peá nunaríní.” urfagi ² apaxfápáñíñf imóníñf xwéó, Ananiasoyf ríñíño ámá Poró tñí e añwí e rogfáyo “Omí wé manfyo upíkákwpoyí.” uráná ³ Poró Ananiasomí re uríñinígíni, “Kíkéróníñf ínímí pípfwí enagí aí seáyí e xwífa nanfñíñf eáníñf roxíni, Goríxo joxí ení wé nírupíkákwiníño! Joxí negf íwí ikaxí níriníri eáníñfpa xwíríxí nímemíníri e éf níñwearfíná íwí ikaxí apimí ogámí nerí ‘Omí wé upíkákwpoyí.’ urípi nání ‘Ayf apání yaríñíni.’ rísimónaríní?” urfagi aí ⁴ ámá e rówapígfáyf míxí re urígfawixíni, “Joxí ananí apaxfápáñíñf imóníñf xwéomí ikayfwí uraríñoxíraní?” urfagí ⁵ Poró re uríñinígíni, “Nírxímeáoyfíne, ‘Apaxfápáñíñf imóníñf xwé worfani?’ míyaiwí nerí ríñíni. Xwiyfá Bíkwyfo re níriníri eáníñagí nání, ‘Joxí segf seáyí e nímoníri seamenweagfá wo nání xwiyfá sípi bí míripaní.’ níriníri eáníñagí nání o seáyí e imóníñfpi nání níjáfá nímoníri síñwíríyí, wí e rímíníri éámaní.” nuríri aí ⁶ mebáowa wa Sajusi imóníri wa Parísí imóníri enagfa níwiníri gí Parísí rowa gwí onímónífpoyíni ení tñí re uríñinígíni, “Nírxímeáoyfíne, nioní Parísí woníriní. Parísí imónigfí wíyaúyá xewaxoníriní. Nioní ‘Ámá pegfáyf ámí níwiápínimeapfírfáriní.’ níyaiwirí díñf kíkayonagí nání xwíríxí nímearígfóníriní.” urarífná ⁷ Parísíowa tñí Sajusiowa tñí wíwíni míxí nírinínowieáníro díñf bí biaú níxíriro yanf epayónígfawixíni. ⁸ Ayf rípi

nánirini. Sajusiyf re rarigfáyirini, “Ámá pegfáyf ámi wiápfni meapaxf menini. Anfnajf wí menini. Kwíyf eni menini.” rarigfáyirini. E nerí aí Parisiyf “Nipini ananí imónipaxf imónini.” rarigfáyirini. Apimi dání dñf bñ biaú nixiriro yanf nepayóniro ⁹ xixewiámf nñrñnowieága nuro ñwf ikaxf eánñfpimi mewegfá Parisiowayá wa nñwiápfni mearo Sajusiowa tñni ximiximf ninñro nñrñroná re urigfawixini, “Ámá ro fwf bñ éo mimónñgagf winñjwini. Anfnajf woraní, kwíyf biraní, omí xwíyfá uránáyf, ayf pí enñjo?” nurñro ¹⁰ xixewiámf ayá wí nñrñnowieága wiápfni mearfná porisf seáyí e imónñjo Poromí mñdñmñdání mñmñxeawiámf ninñroná omí dñdiyimf nero pikipñrxinñri xegf porisowamí sekaxf re uowárainñnigini, “Soyfné nñwepññro enf neánñro ayo Poromí nuráñro negf porisf anf riwámí nání nñmeámí yapfpoyí.” uowáraiáná awa xixení o urífpa e egfawixini.

¹¹ Poro sfá ámi rñxa wñyimi árñwñyimi sá wenjáná Ámínáo miwñmñdání nurónapñri re urññnigini, “Joxí dññf sixf ínet. Jerusaremí tñyo dání xwñrñxf rñmearfná joxí nioní nání ‘Sññwf e winñri arfá e wirí enñrini.’ urarññpa émáyfyá anf xwé Romíyo ení axñpi urñrfá enagí nání dññf sixf ínet.” urññnigini.

Judayf Poro nání mekaxf megfá nánirini.

¹² Wfápf tñni Judayf wí Poro nání mekaxf nñmeróná awá ñwfá nñjwñrárññro sññá womí dání re rññgñawixini, “None iniñgf mññpa erane aiwá mññpa erane néra nurane Poromí pikíwaé dání ámi nñpaxf imónanñwárini.” nñrññro ¹³ —Ámá mekaxf nñmero “Sññá romí dání rarññwini.” rigfáwa amá 40 wiárf múrogfáwarini. ¹⁴ E nemowa apaxfpanññf imónñgfá xwéowa tñni Judayf amínáowa tñni tñgfe nání nuro yumfí re urigfawixini, “None awá ñwfá nñjwñrárññirane sññá womí dání re rññwárini, ‘Poromí sñni mñpíkípa neranéná aiwá bñ aiwf mñmepaxf imónñjwini.’ Sññá womí dání e rññárñwá enagí nání ¹⁵ soyfné tñni mebáowa tñni ámi xwñrñxf nñwiro yarññf wiayanñronññf nimónñro porisfyo seáyí e wimónñjomí wáf re urepearfpoyí, ‘Joxí none Poromí ámi píránññf yarññf wianí nání nñmeámí weapeí.’ urfpoyí. None omí nñpíkianí nání yumfí ayá eánanñwini. Poromí nñmeáa nñweapñri sñni anwi e mñbñpa enáná nñpíkianñwárini.” urigfawixini.

¹⁶ Poromí xexirñmeályá niaíwo “Awa yumfí ayá eánarññoi.” rñnarññgfa arfá nñwirí porisowayá anjwámí nání nurí nñpáwiri Poromí áwanf urfagi ¹⁷ o porisf womí “Eini.” nurñrñ re urññnigini, “Íwf sñkññf ro dñxf porisf seáyí

e simóniṅomi xwiyfá wí áwanṅ urini nání o tṅṅ e nání nipemeámi ui.” urfagi ¹⁸ o íwí sikiṅomi nipemeámi porisí seáyí e wimóniṅo tṅṅ e nání nuri re uriniṅini, “Poró, gwí ṅweaṅo ‘Eini.’ niriṅi re niriṅoi, ‘Íwí sikiṅ ro xwiyfá wí dixí seáyí e simóniṅomi urini nání o tṅṅ e nání nipemeámi ui.’ niriṅi nipemeámi barini.” urfagi ¹⁹ porisíyo seáyí e wimóniṅo omi wéyo fá nixiriṅi nimeámi aigí wí e nání nuri aigípi niṅweámáná yariṅi re wiṅiniṅini, “Xwiyfá joxi áwanṅ niriṅipi pí xwiyfáriṅi?” urfagi ²⁰ o re uriniṅini, “Judayí xwiyfá ná bini símí e nita nuróná re rinfawixini, ‘Poromi ámi mikiṅpi nání yariṅi bi wianiniṅi nimónirane porisíyo seáyí e wimóniṅomi yapí re uréwapiyiwaniniṅini, “Wáfáriná joxi Poromi mebáowane xwirixí ámi bi umeanfáwá nání nimeámi weapiṅini.” urfawaniṅini.’ rinfawixini. ²¹ Ámá 40 wiárfi múrogfáwa awá ṅwá niṅwiráriṅi ro síṅá womi dání re rinfawixini, ‘Omi pikíwáé nání aiwá mniṅpa erane iniṅi mniṅpa erane éwaniṅini.’ niriṅi omi pikianiro nání rixa yumí áyá neániṅo ṅweaṅagfá nání awa nurowárenapiro yariṅi síáná arfá miwipani. Awa joxi rixa re uráná, ‘Wáfáriná nioni Poromi soyiné tṅṅ e nání anani nimeámi weapiṅini.’ uráná nání xixeni niriṅiṅi ro wenini nero ṅweaṅoi.” urfagi ²² porisí seáyí e imóniṅo íwí sikiṅomi arfá jiyikí nori re urowáriṅiniṅini, “Xwiyfá joxi repiyí niriṅi áwanṅ niriṅipi nání ámá womi aí ‘Nioni omi e urini.’ muripani.” urowáriṅiniṅini.

Poromi Pirimiá Piriso tṅṅ e nání wiowiariṅi naniṅi.

²³ Porisí seáyí e imóniṅo xegí porisí áminá imónigfáyí waúmi “Eini.” niriṅi re uriniṅiniṅini, “Awagwí porisí éf tṅni mxiṅ yariṅfáyí 200 apimi ‘Nikiniṅi ṅweápoi.’ uriri osíyo niṅweámáná mxiṅ yariṅfáyí 70 apimi ‘Nikiniṅi ṅweápoi.’ uriri wákwirixá tṅni mxiṅ yariṅfáyí 200 apimi ‘Nikiniṅi ṅweápoi.’ uriri nemáná rixa árfwiyimi 9:00 p.m. imónáná aṅi yoí Sisariayi riniṅipimi nání upiri nání awí eaárfiyi. ²⁴ Osí wí eni Poro seáyí e éf niṅweámáná uní nání nimeari omi éf numíga nuro pirimiá Piriso tṅṅ e wárfpoi.” niriṅi ²⁵ payí re riniṅiṅi wínaniniṅi ríwaminiṅi eaniniṅini,

²⁶ “Nioni Kirodiasi Risiasoni payí rina pirimiá Pirisoṅi tṅṅ e nání neari wírenapariniṅini. Negí áminá seáyí e imóniṅoxi nioni yayí bi osimini. ²⁷ Judayí ámá romi fá nixiriṅi rixa nipiṅkianiro yariṅagfá nioni arfá ‘Romiyí worini.’ niwíriná gí siminiṅi nínarigfáyí tṅni mifí nurane omi éf uminiṅwaniniṅini. ²⁸ Nioni omi uxekwímoarigfápi mikiṅpi nání nijfá imónimi nání wigí Judayí mebáowa xwiyfá

imixarigfe nání nimeámi nuri aiwi ²⁹ omi xwiyfá nuxekwímoróná none pikipaxí bi uríro gwí yipaxí bi uríro miyaríñagfa n'wíníri xwiyfá wigí ñwí ikaxí eáníñípimi dání wiwaníñíyí m'ixí rinarigfápi náníni uxe kwímoaríñagfa w'íníñanigíni. ³⁰ Ámá wo n'bíri áwaní re n'ráná, 'Judayí Poromí pikianíro nání yumí mekaxí mearíñoi.' n'ráná nioní s'ni mé omi joxí t'ñí e nání n'wiowárenapíri ámá omi uxe kwímoarigfáyo sekaxí re urfanigíni, 'Nuro pírimiaóyá s'ñwí aníñe dání uxe kwímófríxíni.' urfanigíni. Ayí xwiyfá ríxa apíriñi."

³¹ Porisowa wigí seáyí e wimóníño sekaxí urípa axípi nero ár'wiyimí Poromí níméra nuro añí yoí Adipatírísíyí r'íníñípimi n'rémoro ³² ríxa w'fá ónáná porísí síkwí t'ñí warigfáwa xe osíyo n'ñweámáná m'ixí yarigfáwa Poromí ananí re dání níméra oupoyíni r'p'ni n'wiárimí ámi wigí porísí añiwámí nání úagfa ³³ awa níméra nuro ríxa Sisariayo n'rémoro pírimiaó t'ñí e nání nuro payí m'ni n'wiro Poromí ení x'fo t'ñí e n'wáriróná "Ayí roríni." urfagfa ³⁴ pírimiaó payína nurápirí ríxa f'á n'rómáná "Ro ámá nioní umenweañáyo dání wor'ani? Mí dánor'ani?" n'yaiwirí Poromí yaríñí re winíñigíni, "Píropenisí gíyo dánoxíriñi?" urfagi Poro "Sirisia píropenisíyo dánoníriñi." urfagi ³⁵ o re uríñíñigíni, "Ananíriñi. Ámá joxí ríxe kwímoarigfáyí rémónapáná díxí xwíríxí arfá simfáriñi." nuríri wamí sekaxí re uríñíñigíni, "Omi gapímaní añí m'ixí ináyí Xeroto m'ragiwámí n'ñwiráriro menweápoyi." uríñíñigíni.

24

Piriso Poroyá xwíríxí arfá winí náníriñi.

¹ Ríxa s'fá wé wú óráná apaxípaníñí imóníñí xwéo, Ananiaso t'ñí Judayí meba imónigfáyí wa t'ñí ámá womí —O xwíríxí neróná xwiyfá wuríyaríñí woríni. O xegí yoí Tetasoríni. Omi n'wirimeámí Sisaria nání n'wero pírimiaómí n'wímearo xwiyfá Poromí xwíríxí umeaníro nánípi urfagi ² Poromí "E'ni." nuríro o ríxa báná Tetaraso Poromí nuxekwímoróná pírimiaómí re uríñíñigíni, "Negí ámíná awíaxí seáyí e imóníñí Pirisoxíni, joxí neamenweañagi nání nene m'ixí bi miní kiki'fáni ñweañáná xwiogwí ríxa obaxí pwéñigíni. Joxí d'ñí píraníñí neñwíperí n'neamenweañáná amípi eñíná dání n'p'kwíni mimóníñípi d'ñí joxíyá t'ñí gwí axírí imóníñwaéne neaeyíroiariñagi nání agwí ríxa naní nimóga waríñwíni. ³ Negí añí g'ímí g'ímí apí n'p'ni e neaiaríño,

ayí joxíni enagi nání nene nijárini. Ayínáni yayí tñi ríraríḡwíni. ⁴ E nerí aiwí nioní ayá wí áxémá siáráná aníḡ síninígíni rí joxí neaiḡpí nání ayá wí rírímiméni. Sa wauní rixíḡ rípiḡni orírímíni, ‘Joxí ayá nínearímixiri píné bí onírípoyíni sḡwí neanei.’ orírímíni. ⁵ Ámá Poroyí ríníḡ royí sḡwí aríkióḡní neaikáraríḡoríni. Negí Judayí xwíá níyoní ḡweagíáyo mǐxí épmíxamoaríḡoríni. Negí ámá aríowa níneaiwapiya bigíápi aríá nikeamoro yoí sḡḡ Nasaretene níriníro kumíxínayíápi, ayí o mǐkǐ ikíḡríní. ⁶ Negí aní rídíyowá yaríḡwáiwá aí xórórí emíníri yaríḡagí níwíníranéná íá xíríḡwanígíni. [Negí ḡwí ikaxí eaníḡpí ríníḡpa xwíríxí oumeaneyínírane íá xíríḡagwí aiwí ⁷ porísí seáyí e imóníḡ Rísiasoyí ríníḡo mǐxí nímonímí níbíri ení neáníri omí xíó nínearápiwerí ⁸ sekaxí re nearíḡnigíni, ‘Ámá romí xwíríxí umeaníri éfáyíné pírimíáo sḡwí tḡḡ e dání umérixíni.’ nearowáríagi nání baríḡwíni.] Ayínáni amípi none ríraríḡwápi nání xewaníḡoxí yaríḡ níwia nuríḡpimí dání ananí none uxekwímoaríḡwápi nání xíxeni níjǐá imóníríni.” Tetaraso e nuríri ⁹ Judayowa ení Poromí nuxekwímoro pírimíáomí re urígáwixíni, “Amípi Poro nání rírípi neparíni.” urígáwixíni.

¹⁰ Pírimíáo Poro ríxa xwíyíá oríníri níkinímóníri sḡwí wínáná Poro re uríḡnigíni, “Joxí ámá ḡwí rírímí nímeḡwearí xwíríxí nímeámí bayíáyo aríá níwiéra waríná xwiogwí obaxí rímúroḡoxí enagi nání nioní níjǐaríni. Ayínáni joxíyá sḡwíyo dání xwíyíá wákwínímí nání níriríná ‘Ayí ananíríni.’ níyaiwíri yayí ninaríni. ¹¹ Ámá rowa re rírípaxíri, ‘O Goríxomí yayí wimíníri nání Jerusaremiyo rémoḡe dání sǐá ayá wí maríáí, wé wúkaú síkwí waúní wóríḡnigíni.’ rírípaxíri. ¹² Nioní aní rídíyowá yaríḡíwámí dáníraní, rotú aníyo dáníraní, aní apimí wí e dáníraní, wa tñí xwíyíá mǐxí rínaríḡagí sḡwí nínaníro mǐxí épmíxamoaríḡagí nínaníro meḡáwixíni. ¹³ Agwí níxekwímoarígíá reḡpíyí pírimíáoxí ‘Nepaxíni.’ yaiwíri nání ení mǐkǐ bí sḡwá sípaxí mimóníḡo. ¹⁴ E nerí aí awa ríríá rípiḡni, ayí neparíni. Nioní Nwíá negí aríowa xidagíomí nuxídíríná Ófí Goríxomí xídarígíáyi ríníḡyímí dání xídaríḡaríni. Ámá ófí ayímí xídarígíáyi nání awa re rarígíaríni, ‘Negí aríowa níneaiwapiya bigíápi aríá nikeamoro píní wíarígíaríni.’ raríḡagíá aí nioní síní amípi negí ḡwí ikaxí Moseso nírirí eaníḡpí tñí xíxeni imóníḡpimí dḡḡ wíkwírorí amípi wíá rókiamoagíáwa níro eagíapimí dḡḡ wíkwírorí eníni. ¹⁵ ‘Ámá pegíáyí níni wé rónígíáyíraní, uyíní egíáyíraní,

níní ámi níwiápínimeapíráríní.’ níyáiwírí Gorixomí díní ukíkayoníní. Wiwanínowa ení axípi e níyáiwíro díní ukíkayoní. ¹⁶ Nioní díní e níyáiwírí nukíkayorí nání Gorixoyá síñwíyo dáníraní, ámayá síñwíyo dáníraní, pí pí neríná ayá sípí mìnipa oenírí aníñí míf wé níronírí oemínírí yarinjáríní. ¹⁷ Wí e emeagáoní xwiogwí wí ríxa ní múrófími ámi gí aní e nání níbírí nígwí bí gí ámá gwí axírí imónígíáyíyá uyípeayíyo mìní wírí Gorixó nání rídíyowá níwírí éimiginírí nímeámi níbírí ¹⁸ ríxa xwíraimímí níñípi anípá éwíniginírí yarinjwápi níyárimáná aní rídíyowá yarinjwáiwámí nípáwírí e éimiginírí bíjápí yaríná ayí síñwí nanimeagfawixíní. Síñwí nanimeááná nioní ámá ayá wí tíní epíroyí nerí símímiákwí mé aga kíkífá yarinjagí aí Judayí Esia píropenísíyo dání wí ¹⁹ —Ayí nioní nání xwíyífá bí tígíáyí enánáyí, níbíro joxíyá síñwí tíní re dání níñíxekwímoro síñwíríyí, naní imónímínírí éfíní. ²⁰ Ayí joxí tíní re míbípa éagífá nání nioní Jerusaremíyo mebaowa awí eánígíe dání xwíríxí níñímeróná xwíríxí nápi síñwí wínígífápi nání re rogífá rowa wiwanínowa áwaní ‘Ná rípiríní.’ orírípoi. ²¹ Mepa oenwíríyí, awa Jerusaremíyo dání xwíríxí nímeafíná xwíyífá nioní ímí tíní re uríná rípiní ‘Nioní “Ámá pegíáyí ámi wiápínimeapíráríní.” níyáiwírí kíkayonagí nání agwí soyíné xwíríxí nímeariní.’ uríná apíní nání joxíyá síñwí tíní e dání níxekwímopaxíríní.” ²² Poro e uríagí aí pírimíá Píriso ámá Óf Gorixó Tíámíníyí ríníñíyímí xídárigíáyí nání bí níjífá imóníf enagí nání sífá xwíríxí píráníñí wímíxínífáyi nání ná jé níta nurí re uríníñigíní, “Porísí seáyí e imóníño, Rísiaso weapáná segí xwíríxí píráníñí seaimíxíyímífáríní.” nurírí ²³ porísí Poromí awí mearoaríñomí re uríníñigíní, “Joxí omí awí nímearorí aiwí gwíní níyáripa éiríxíní. Xe eríríó eméwíniginí. Xegí ní kumíxínírí emearígíáyí omí arírá wianíro bánáyí, pírfí murakipání.” uríníñigíní.

Piriso tíní xiepí Dirusirái tíní Poromí arfá wigífí náníríní.

²⁴ Sífá wí ríxa nórimáná enáná Píriso tíní xiepí Dirusirái —Í Judayí apíxí wíríní. Í tíní ípaú Poromí awí mearogíe nírémorí “Ámá wa omí nímeámi obípoi.” nurírí Poro ríxa níbírí “Kíraisí Jísasomí díní níwíkwíroríná, ayí apíríní.” repíyí níwíera waríñagí arfá wíaríná ²⁵ o “Wé róníñí neríná, ayí apíríní.” urírí “Nípíreánírí neríná, ayí apíríní.” urírí “Gorixó ámá níyoní mí ómómíximí neríná, ayí apíríní.” urírí yaríná Píriso ríxa wáyí wíníagí re uríníñigíní, “Joxí ámí awí nímearoarígíe nání uí. Ríwéná nioní ámí ananí arfá símfá nání níñímóníríná ‘Eíní.’ rírímífáríní.” nurárimí

26 niḡwearfná Poro niḡwí bī oniapiniri dñḡ e nukikayori wainí wainá re yayagriní. “Ámá wa Poromí niwirimeámí obípoi.” nuriri Poro báná o tñní xwiyfá rñayagfiriní. 27 E yayarfná xwiogwí waú rixa pwéaná ámá sñḡ wo, xegí yoí Posiasí Pesitasoyí rñiḡo pñrimíáo nimóniri Piriso imóniḡpí urápáná Piriso re enḡnigini. Judayí nioní nání yayí owinípoiñiri wíwapiyimñiri nání Poro xe gwí oḡweaniri wáñḡnigini.

25

Poro Romiyí mixí ináyo xwirixí píranñḡ nimixiyíwinḡñiri urñḡ nánirini.

1 Pesitaso, pñrimíáo sñḡ imóniḡo pñropenisí o meḡweaníyo nñremómáná rixa sá wíyaú wíyi óráná aḡ Sisaria rññḡpimí pñní niwiárimí Jerusaremí nání niyiri rémóáná 2 apaxípanñḡ imóniḡfá xwéowa tñní Judayí wigí seáyí e wimóniḡfáwa tñní omí niwímearo Poro nání áwanḡ nuriróná nuxekwímoayiro awayini rixñḡ re uríḡawixini, 3 “Poromí negí neaimónarñḡpí wiani nání anani ‘Oyi!’ neariréñni? ‘Poromí Jerusaremí tñḡ re nání wa ni-meámí yapfirixini.’ neaimónarini.” nuriro ayí inimi “Óf e áyá neánirane pikíwanḡni.” niyaiwiro e urfagí aiwi 4 Pesitaso re urñḡnigini, “Poro sñní Sisaria gwí ḡweani. Niwanññoni e nání umfá nání aḡwí e imónini. 5 Ayínáni segí Judayíné seáyí e seaimóniḡfáwa nioní tñní nawini úwanḡni. Ámá o fwi seaikáriḡo enánáyí, anani xwiyfá umearpñrini.” urñḡnigini.

6 Pñrimíáo Pesitaso e nurññfná sá wé wúkaúrani, wé wíumi dñḡ waú worani, sñní mñmúronáná Jerusaremí pñní niwiárimí Sisaria nání niwerí e nñremori sá weḡo wáfpi tñní siá ikwianḡwí xwirixí meariḡfánami éf niḡweámáná sekaxí re urowáñḡnigini, “Poromí niwirimeámí bípoyí.” urowáfná 7 wa nuro Poromí ni-meámí báná Judayí Jerusaremí dání weapfáyí Poromí mñdñmñdání nñrówapimáná xwiyfá mñwákwínipaxí imóniḡfá ayá wí nuxekwímoayiro aiwi Pñrimíáo “Neparini.” yaiwini nání mñkí bī sñwá wipaxí mimónipa egfawixini. 8 E yarfná Poro xwiyfá owákwínimññiri nuriri re urñḡnigini, “Nioní negí Judayí ḡwí ikaxí eánñḡpí bī pñrí mñwiaikí eri rñdiyowá yaríḡíwámí ení xórórí bī mé eri Romiyí mixí ináyí Sisaomí ení sipí bī mñwikarí eri enárini.” urfagí ai 9 pñrimíáo Pesitaso Judayí xfo nání yayí owinípoiñiri Poromí re urñḡnigini, “Nioní dixí xwirixí Jerusaremí dání arfá sirí xwiyfá awa rixekwímoariḡfápi eyeyíromí eri emfá nání ‘E nání anani

ouminí.’ risimónariní?” urfagi aí ¹⁰ Poro re uriniginí, “Siá ikwiaḡwáf xwirixí mearigfá Sisaoyá maḡyo dání imixáriníḡ rīnamí dání xwirixí nīnīmepaxí imóniḡe rīxa re roḡiní. Ayí wí e dání xwirixí ananí nīmepaxí mimóniní. Joxí nījfaríní. Nioní ḡ Judayo fwf bī mīwikárinḡaniginí. ¹¹ fwf erí sipí imóniḡ nīpīkipaxíḡ bī erí enáoní enánáyí, ‘Mīnīpīkipaní.’ rīpaxonīmaní. E nerí aí awa xwirixí nīmearigfáḡ mīkí mayí imóniḡánáyí, áamá wo awa omí wíḡ dīḡ tīnī owípoyinírí mīnī nīwipaxí mimóniní. Ayínání yarīḡ re osimíní, ‘Mīxí ináyí Sisao xewanīḡo nīḡ xwirixí arfá níwinḡiní.’ nīmónariní.” urfagi ¹² pīrimíá Pesitaso xegí gapīmaní yarīḡ wiemeanfa nání ínīmī wurínigfá wa tīnī xwiyfá nīrīnīmáná re uriniginí, “Joxí ‘Sisao arfá níwinḡiní.’ rīfyí nání o tīḡ e nání rīrowáranfwaríní.” uriniginí.

Poro nání Pesitaso Agīripaomí áwaní urīḡ nániríní.

¹³ Rīxa sfá wí órīmī enáná Judayíyá mīxí ináyí wo —O xegí yoí Agīripaoyí rīnīḡoríní. O tīnī xexírīmeái Benaisí tīnī ípaú pīrimíá sīḡ Pesitasomí yayí owiayīnírí Sisaria nání nībīrī e nerí ¹⁴ sfá obaxí e ḡweanáná pīrimíá Pesitaso xwirixí Poroyá nání mīxí ináyí Agīripaomí áwaní nurírí re uriniginí, “Áamá wo, Pīriso ḡwí ḡwirárago ḡweaní. ¹⁵ Nioní Jerusaremīyo nání nurí urīnīḡáná apaxípánīḡ imónigfá xwéowa tīnī Judayí wíḡ mebáowa tīnī omí xwiyfá nuxekwímorore nīrīḡfawixíní, ‘Joxí omí “Nepa sipí ayīkwí mīwikárinḡoxíríní.” nurírí negí neaimónarinḡpī wianí nání neaiapeí.’ nīrīḡfá aí ¹⁶ nioní awamí re urīḡaniginí, ‘Romīyene re yarīḡwámaní. Áamá xfomí uxekwímoarigfáyí tīnī sīnī nawíní axí e awí neánīro omí xwiyfá ayí uxekwímoarigfáḡ nání wákwínīmīnírí sīnī mīrīpa enáná amíná áamá wíḡ wīmónarinḡpī xe owípoyinírí wiarīḡwámaní.’ urīḡaniginí. ¹⁷ Ayínání awa re nání nīweapīro awí eánáná nioní sīnī mé wíapí tīnī xwirixí nání siá ikwiaḡwafnamí éf nīḡweámáná wamí re urīḡaniginí, ‘Áamá omí nīwirīmeámí bīpoyí.’ urfagi ¹⁸ omí nīmeámí báná uxekwímoarigfáwa éf nīroro nuxekwímoróná fwf mīwákwínīpaxí imóniḡ nioní ‘Apí nání uxekwímoapírīréoí?’ yaiwīḡapí nání muxekwí mó nero ¹⁹ sa wíḡ ḡwfá imóniḡpī nīmépero ‘Apí nerfná apí nerfná, ayí ananíríní.’ rīnarigfáḡ nání mīxí rīnīro áamá pīyí wo Jīsasoyí rīnīḡo —O nání Poro ‘Sīnī sīḡ ḡweaní.’ rarīḡoríní. O nání mīxí rīnīro egfawixíní. ²⁰ E yarīḡḡfá nīwinírí nioní re yaiwīḡaniginí, ‘Xwirixí náḡ nījfá imónīmí nání arīge nerí pīránīḡ yarīḡ wīayīmīnīréiní?’

niyaiwiri dñj ududf ninarñagf nánf omf re urññanigñf, 'Nionf dñxf xwñrñxf Jerusaremñ dánf arfá sirñ xwñyáf awa rñxekwñmoarigfáfñ eyeyíromñ erñ emfá nánf "E nánf ananf oyimññf." rñsimónarññf?" urñfagf aí ²¹ Poro yarññf re nñññnigññf, ' "Mñxf ináyf Sisao xewanñño gñ xwñrñxf arfá nñfá nánf fáf nñxñrññf onñmenñweanf." nñmónarññf.' nñrñfagf porñsf wamñ sekaxñ re urññanigññf, 'Nionñ Sisao tññf e nánñ wiowárñmñfáe nánñ awí mearóñrñxññf.' urññanigññf." Pñrimíá Pesñtaso e urñfagf ²² Agñripao re urñññnigññf, " 'Nionñ enñ ámá omñ arfá bñ owimññf.' nñmónarññf." urñfagf "Wñfáríná joxñ enñ ananf arfá wirñfárññf." urñññnigññf.

Agñripao tññ Benaisí tññ Poromñ arfá wigñfí nánñrññf.

²³ Sá wegñfá wñfápñ tññ Agñripao tññ Benaisí tññ ípau okiyfá nññfísáná wá nñmónñga wigñf anñ xwé awí eánarigñfiwámñ nñpáwiri porñsfyo seáyñ e wimónñgfáwa tññf ámá anñ apimñ seáyñ e nñmónñrññf menñweagñfáwa tññf enñ nawíññf nñpáwiro éf ñweañáná pñrimíá Pesñtaso wamñ sekaxñ nurñrññf Poromñ rñxa nñwirñmeámñ báná ²⁴ re urñññnigññf, "Mñxf ináyf Agñripaoxñ tññf ámá nññf yawawi tññf re awí eánñgfáyñné tññf xwñyáf bñ osearñmññf." nurñrññf re urñññnigññf, "Ámá ro nánñ Judayñf nññf nionñ anñ rñpimñ ñweañánárññf, Jerusaremñ nánñ úánárññf, gñ arfá enñfáe dánñ ímñ tññf " "Xe sññf ounñ." mñneaimónarññf.' nñrayarñgfá romñ sññwñf wññpoyñ. ²⁵ Omñ yarññf nñwia nurñ aiwñ fñf o enñpñ nánñ pñkipaxñf imónññf bñ nánñ pñfá megñnárññanigññf. Xewanñño 'Sisao xwñrñxf nionñyá arfá nñwññnigññf.' nñrñfagf nánñ nionñ omñ Sisao tññf e nánñ wiowárñmñfá nánñ rñxa rárññárññf. ²⁶ E nerñ aí xwñyáf negñf mñxf ináyf ámñná Sisao nánñ 'Poro e enñrññf. E enñrññf.' nñrñrññf payñ nearñ wiowárñmñfá nánñpñ sññf pñfá nñmegññrññf nánñ nionñ omñ ámá nñyñnéññf yarññf wiayiro mñxf ináyf Agñripaoxñ anñpaxñf wiayirñ mñkf iperñ epñrñpimñ dánñ o xwñyáf nionñ ananf payñ eapaxñf bñ searññf nánñ omñ seyñné tññf re nánñ 'Eññf.' urññññf. ²⁷ Ayñ rñpñ nánñrññf. 'Gwñf ñweaññf wo xñomñ uxekwñmoarigfáfñ nánñ rñwamññf meá sa nñwiowárñrñfáyñf, ayñ xaxánññf nerñ emñññf.' nñmónarññf." urñññnigññf.

26

¹ Agñripao Poromñ re urñññnigññf, "Joxñ dñxf enñ ananf reñ." urñfagf Poro wé nñmómáná xwñyáf wákwññmññññf nánñ re rñññnigññf, ²⁻³ "Mñxf ináyf Agñripaoxññf, joxñ sñwñf Judayene yarññwápñ nññf nññfá erñ nene 'Apñ nerñfáyñf, Gorñxomñ píránññf xñdarññwññf.' nñrñññrññe dññf xñxegññf moarñwápñ nánñ nññfá erñ enññf. Apñ nñpññf aga nññfá xñxenñf

imóniḡoxi enagi nani nioni joxi arfá eḡe dani amipi Judayf nixekwímoarigfápi nani niwákwinimiri rimi nani aga yayf ninarini. Ayinani waunf rixiḡf rípi oririmini, 'Gf xwiyfá niwákwinimiri rariḡápi joxi arfá ninirfna anḡf mḡsinipa oeni.' nimónarini.

⁴ Nioni enina sini onimiaina dani agwi re nani nera biḡápi nani Judayf nini niḡfáriní. Onina dani gf gwí axiri imónigfáyf tḡni niḡweari Jerusaremi dani xwé iwiaroḡáriní. ⁵ Enina dani nioni Parisiyf —Judayf Gorixomi oxídaneyiníro neróna dḡḡf xixegfni bi bi moarigfápimi dani gwí nimóga ugfá ayf ayo niyoní Parisiyf riniḡfáyf ḡwfá xerḡwírariḡfápi winiyfayo seáf e múroní. Ayf Gorixomi nixídróna yarigfápa nioni eni nixída biḡápi nani Judayf nini niḡfáriní. Ámá ayf 'Áwanf oraneyi.' niwimónirfáyf, 'Nepa Poro e yagorini.' niriḡpaxfíriní. ⁶ Agwi nioni Gorixoni negf arfowami nuriri símimaḡfyo tinḡfpi nani 'Neparini.' niyaiwiri dḡḡf ukikayoḡagi nani ayf xwiyfá nimeararḡḡḡ. ⁷ Negf Judayf gwí wirí wirí wé wúkaú síkwf waú eni ikwáwiyimíraní, árḡwiyimíraní, inina Gorixomi yayf umero xídiro neróna re niyaiwiro nani, 'Nene Gorixoni negf arfowami nuriri símimaḡfyo tinḡfpi imónani nani éwanigini.' niyaiwiro nani dḡḡf axípi ukikayoḡḡ. Míxí ináyoxini, axí api nani nioni dḡḡf ukikayoḡagi nani niḡf Judayf xwiyfá nixekwímoarḡḡḡ. ⁸ Gorixoyá dḡḡf tḡni pegfáyf wiápfnimeaarigfápi nani seyfné pí nani 'Wí "Neparini." yaiwipaxf mimónini.' yaiwiarigfáriní?

⁹ Enina niwanḡḡḡ eni re yaiwiagáonirini, 'Yoí Nasareti dḡḡf Jisasomi dḡḡf wíkwíroarigfáyf xe oépoyniri síḡwf winipaxf mimónini. Xwirfá oikixéminiri nani ayá wí nerfna, ayf naḡf yarḡḡni.' yaiwiagáonirini. ¹⁰ E niyaiwirḡfyo dani Jerusaremyo rípi yagáriní. Apaxfpanḡḡf imónigfá xwéowa 'Ámá Jisasomi dḡḡf wíkwíroarigfáyo gwí yipaxoxirini.' niniriro niriḡeáána nioni nurí ayo gwí yemerí gwí aḡfyo ḡwírari rí nerfna apini yagámani. Xwiríxí numeranéná 'Opíkípoyi.' rfáyf tḡni nioni eni níkumíxiriri 'Opíkípoyi.' ragáriní. ¹¹ Rotú aḡf ayf ayo niḡawiemerí riniḡf niwiiemerfna 'Jisasomi sini dḡḡf miwíkwíroarḡḡwini.' niriro ikayíwí umearḡpoyniri wíwapiyagáriní. Nioni ámá ayf nani wíkf rfá ápiáwinḡḡf nónarḡḡagi nani ayf nuro émayf aḡfmi aí ḡweaḡána nioni eni númi nurí fá nixíra wagáriní.

Poro "Nioni api niwinirḡfipimi dani kinimóniḡáriní." urḡḡf nanirini.

12-13 “Míxí ináyoxini, nioni e néra nuríiná apaxfániní ímónigfá xwéowa nioni Damasikasí nání nurí ámá aní apimi Jisasomi díní wíkwíroarigfáyo ení fá xiríwíniginí nínirípearo payí nearo niapowáráná nioni aní apimi nání nurí síní ófyo nuríiná ríxa ikwawedí enáná wáf bí anínamí dání ókiénapfagi wíniniginí. Sogwí wáf nókiríná anarínípi tñní xixení marfái, aga seáyí e imóninípi midímidání nókiárfagi wíniniginí. Nioniní marfái, ámá nioni tñní ugfáwa ení wínigfawixini. ¹⁴ Nínonení xwíáyo nípkínímeámáná nioni arfá wíáyí Xibírúyí píné tñní xwíyfá bí re rínénapfagi wíniniginí, ‘Soroxini, Soroxini, joxí pí nání nioni xeaníní níkararíniní? Joxí Jisasomí ríniní owimínirí neríiná jíwanínjoxí ayínjwíniní omónaríniní.’ rínénapfagi arfá níwiri ¹⁵ yaríní re wíniniginí, ‘Ámínáoxini, goxiríniní?’ urfagi o re níniniginí, ‘Nioni Jisasoní joxí xeaníní níkararíniní. ¹⁶ E nerí aí joxí níwiáfnímeari éf roí. Nioni rípi emí nání joxí tfámíní simóníniní. Joxí nioni nání ámáyo wáf nuríyemerí agwí síjwí nanaríní rípi nání áwaní urírfa nání rírípeáiní. Apíní áwaní urírfa nání marfái, amípi ríwíyo síwá simfápi nání ení áwaní urírfa nání rírípeáiní. ¹⁷ Nioni díxí gwí axírí imónigfáyí sípí síkaraníro yaríná éf rímínirí émáyí —Ayí joxí nioni nání wáf urírfa nání rírowárimfáfríniní. Ayí sípí síkaraníro yaríná éf rímínirí simfáriní. ¹⁸ Ayí rípi nání joxí émáyí tfámíní rírowárimfáriní. Joxí wáf nura warínípiní dání ayí níwiáfnímearo síjwíniní noxoaro wigí neríiná sfá yiníníminí yarígfápi píní níwiárimí wáf óníníminí nání kínimóníro Seteno menjweáníminí dání píní níwiárimí Goríxo menjweáníminí kínimóníro yaríná nioni wigí fíwí yarígfápi yokwarímí wiirí ámá nioni díní níníkwíro nání nioni gí imónigfáyí tñní kumíxáriní emífa nání joxí émáyí tfámíní rírowárimfáriní.’ níniniginí.” nurí ¹⁹ re uríniginí, “Míxí ináyí Agírípaoxini, ayínání oríná anínamí dání nípárenapfípi wí pírí míwíakí nerí ²⁰ re néra unáriní. Iwamfó Damasikasiyo dání uréwapíyirí Jerusaremí dání ení uréwapíyirí Judia píropenisíyo níyoní dání uréwapíyemerí émáyí tñíní ení uréwapíyemerí neríiná re nura unáriní, ‘Segí fíwí yarígfápi ríwíminí mamoro Goríxo tfámíní ukínimóníro nero ámá síjwí níseanaxídimeríná “Wigí fíwí yarígfápi ríxa ríwíminí nímamoro nání rífa yarínjoxí?” seaiawipaxí imóninípi éfríxiní.’ nura unáriní. ²¹ Nioni e néra unáoní enagí nání Judáyí wí níwiáfnímearo aní rídiyowá yarínjwáiwámí dání fá níníxíríro nípkíaníro éagfa aiwí ²² Goríxo arírá

níí enagi nání agwí nioní onixwéyíné síŋwí anigíe dání éf nírómáná ‘Wáf rókiamoagfáwa tñí Moseso tñí “E nimónínfáríní.” ragfápiní ríxa imónínfíríní.’ seararíní. ²³ ‘Awa re ragfáríní, “Ámá yeáyí neayimixemeanfá nání Gorixoyá dñí tñí arówayá xwáf piaxíyo dání iwiaronfómí rñíní wímeanfáríní.” níróro ámí rípi ragfáríní, “Xewaníŋo xwáripáyo dání wiápínímeanfá enagi nání o iwamfó xwíyáf wfáníŋí imóníní Goríxo ámáyo yeáyí uyimixemeanfápi nání Judayo tñí émáyo tñí wáf urínfáríní.” ragfápi ríxa axípi e imónínfíríní.’ seararíní.” urínínigíní.

²⁴ Poro xwíyáf wákwínímíní nání e nura warfná pírimíáo Pesitaso ímí tñí re urínínigíní, “Poroxíní, joxí xaxá nerí raríní. Díxí níjáf xwé imónínípi xaxá rímearíní.” urfagi aí ²⁵ Poro re urínínigíní, “Ámíná seáyí e imóníní Pesitasoxíní, nioní xaxá nerí míraríní. Nepaxíní imónínípiní seararíní. Dñí síxí níyínímáná seararíní. ²⁶ Ayí rípi náníríní. Míxí ináyí ro amípi nioní seararínápi nání níjáf imóníníagi nání dñí síŋá neánaríní. Apí, ayí ínímí píní mimóníní enagi nání ‘Omí wíárí mímúropaxí imóníní.’ nimónaríníagi nání omí nítamíxwínrí murí nípiní repíyí níwiéra waríní.” Pesitasomí e nurímáná ²⁷ re urínínigíní, “Míxí ináyí Agírípoxíní, ‘Wáf rókiamoagfáwa níróro eaagfápi nepa ríníní.’ ríyáiwíní? Joxí dñí e yáiwíníoxí enagi nání nioní níjáfáríní.” urfagi ²⁸ Agírípao Poromí re urínínigíní, “Axínání ná bíní nínrírfáná ‘O Jisasomí dñí wíkwíropaxoríní.’ ríníaiwiaríní?” urfagi ²⁹ Poro re urínínigíní, “Nioní ‘Goríxomí ríxíní bí oseauríyímíní.’ nimónaríní. Joxí náníní marfái, ámá sfá ríyímí arfá niarígfá níní nioní ná bíní searánaríní, aníní míní searánaríní, nioní Jisasomí dñí wíkwíroaríníapa níyínéní ení axípi níwíkwíroro nioní imóníníapa axípi oimónífoyíní nínimónaríní. Nioní gwí níyígfá rípi seyíné ení axípi oseayífoyíní míseararíní.” urínínigíní.

³⁰ Míxí ináyo tñí pírimíáo tñí Benaisí tñí níwiápínímearo ámá ayí tñí nawíní éf ŋweagfáyí ení níwiápínímearo ³¹ wíwíní wí e éf nírómáná re rínígíawixíní, “Ámá o ananí nípikipírí nánírání, gwí ŋwírárípirí nánírání, fwf bí menfíríní.” níróro ³² Agírípao pírimíá Pesitasomí re urínínigíní, “Ámá o ‘Míxí ináyí Sisao xwíríxí nioníyá nieyíróíwíníginí.’ mírípá nerí síŋwíríyí, ayí ananí kíkífá wáripaxíríní.” urínínigíní.

27

Poromí Romíyí aníyo nání sípíxíyo wíowárigfá náníríní.

1 Ríxa none nání re rárin+ínáná, “Romiyí anjyó Itariyi rín+ínjípimí nání sipíxíyo owiowáraneyí.” rárin+ínáná porisí 100 bimi seáyí e wimóninjo wo —O siminjo wínarigfá Sisaoyá rín+ínjípí woriní. O xegí yoí Juriasoyí rín+ínjoriní. O Poromí tñí gwí nweagfá wamí tñí niméra ounírí wiowáraná

2 Adíramitiamí dájyíyá sipíxí wo Esia píropenisí tñj ríriwámíní umínírí yarínagí níwínirane ámá wo xegí yoí Arisítakaso —O Masedonia píropenisíyo anjí yoí Tesaronaika dájoriní. O tñí nawíní nípixemoánirane níñwearfná xwáfipimí pñí níwiárimí nurane

3 sipíxomí sá weñwáone wáfí tñí anjí yoí Saidoniyí rín+ínjípimí níwiékfnímearane ayoáaná Juriaso Poromí ayá nurímíxírí nání xegí níkumíxínírí emearigfáyí míranjí owípoyínírí ayí tñj e nání xe ounírí síñwí wín+ínjíniginí.

4 Ámí sipíxomí nípixemoánirane anjí apimí pñí níwiárimí nuranéná iminjo símfmíní níneaxemí barínagí nání níyakía nurane nání pírinjwí Saipírasiyí rín+ínjípimí oríwámí dání nímeámí nurane

5 imanjpámí nuranéná Sirisia píropenisíyo tñí Pabiria píropenisíyo tñí ní múróa nurane Risia píropenisíyo anjí yoí Mairá rín+ínjípimí níwiékfnímearane nayoámáná

6 porisí 100 bimi seáyí e wimóninjo Arekísadíría dájyíyá sipíxí wo Itari píropenisíyo umínírí yarínagí níwínírí nímeámí níneaurí o tñí sipíxomí nípixemoánirane

7 anjí apimí pñí níwiárimí nurane sipíxo awayiní awayiní warínagí nání sá ayá wí nóróa nurane ríá meakíroarínagí níwínirane aninjí miní nerínjípimí dání anjí yoí Naidasiyí rín+ínjípimí tñj e anjwí e níré mómáná iminjo símfmíní níneaxemí barínagí nání níyakía nurane xwáfá simíní imóninjo Sarímoniyí rín+ínjípimí ní múrorane pírinjwí yoí Kírítíyí rín+ínjípimí oríwámí dání níyakirane

8 sipíxí omínjí mearigfáwa ríá nímeakírooro sa aninjí miní nerínjípimí dání Kírítí tñj imanjpámí níxída nípurane wí e “Rawírawá simíní ríwónjí Nanjí Imóninjoí” rín+ínje —E anjí Rasia rín+ínjípimí dání anjwí eríní. E rémonjaniginí.

9 Síá ayá wí ríxa nórimáná enáná Judayí íwí yarigfápi Goríxo yokwarímí wiinjí nání dínj mopírí nání aiwá nwfá nwfírínarigfáyí ení ríxa múrófmí enáná xwiogwí nání rawírawá samínj míwearíníná enagí nání Poro arfá jiyíkí norí

10 re urínjíniginí, “Ámáoyné, gí dínj re ní mónaríní, ‘Agwí none re pñí níwiárimí ámí sipíxomí nímeámí nuranénáyí, xwíríá ikíxénipaxíríní.’ ní mónaríní. ‘Sanj nímeámí warínwápi tñí sipíxo tñí anfnínfá nání marfáí, none ení anfnáníwáriní.’ ní mónaríní.” urfagí

aí ¹¹ porisí 100 bimi seáyí e wimóniño sipixomi omiñf meariño tñi sipixomi xiáwo tñi awau rarigfipi nani dñf nífá wíagf nani omi Poro yopa muriginñigini. ¹² Ayf ipi siminí ríwoñf sipixoxo ñweañfipimi xwiogwí nani rawirawá síwífá yíaná sipixí píráníñf wepaxe mimóniñagf nani ámá ná sipixíyo ñweagfápí re rinárigfawixini, “Anani e epaxí enánáyí, re dani pñi ñwiárimí sipixomi ñimeámí nurane ipi siminí ríwoñf yoí Pinikasíyí rinñíwámí — Siminí ríwoñf awá pirñwí Kiritipimi axí ríwámíni ríwoñfwarini. Xwífá midáni midáni wiápnimeañf enagf nani e rawirawá wiñwí mé enjerini. Sogwí wearñfímí dani ríwónapñíwárini. Awámí ñirémorane rawirawá síwífá yaríná awámí ñweáwanigini.” rinárigfawixini.

Ríwipí xwé éaná rawirawá imeamkwí ení nánirini.

¹³ Imiñf rawirawá tñf ríwámí dani sipixomi Pinikasí tñf e awayini ñixemi upaxípi barñagf ñwññíróná “Siminí ríwoñf none rárfwáwámí nani anani sipixomi ñimeámí upaxíriní.” ñiyaiwiro ainíxí gwíyo dani mamówarññf ípeañfipi ñimíxearo sipixomi ñimeámí nuróná pirñwí Kiriti imañpá tñf e añwí e dani ñixída ñipuro ¹⁴ siní ná jfamini e munñáná re enñigini. Ríwipí íkífá jjimí epaxí bí — Imiñf apí yoí Miwímíni Barñfipyí rinñípirini. Apí tñfímí dani ñiweapíri ¹⁵ sipixomi xenweáaná sipixí símí imiñf barñfímíni mémopaxí enagf nani negí waníri yarñwaé nani pñi ñwiárirane “Imiñf xe ñiméra oneauni.” ñiyaiwirane e yaríná ¹⁶ none pirñwí yoí Kodayí rinñípimi oríwámí dani ñipuríná imiñf bí onimíapí yimáronáná ewé sipixomi dñf níropémí warñwápí anñf miní nerñfipimi dani ñimíxeáa ñbírane sipixoxo tñf e enáná ¹⁷ sipixomi ikwiáranírane nani ñimíxeáa ñyapírane ñikwiárimáná sipixí xwéo orónowiniginíri sámí tñi xegí sipixí miwí midimidáni ñixemi ñbíro gwí ñija ñipwémáná sipixoxo ení tñi ñixemi nurí xwífá ipi seáyí e ríwoñáná íñimí añwí e imóniñfipimi — Apí yoí Sairítasíyí rinñífipi Apíríka dani añwí erini. Apimí sipixoxo aññi nuríná síxí úroniginíri wáyí winfagí sipixoxo awayini ouníri ainíxí gwí yuráññf ípearñfipi ñimamówaríro níropémí nuróná imiñf xe ñineaxemi oneauníri wññwaniginí.

¹⁸ Sipixomi sá weñwáone wífapi tñi sipixoxo wiápnimearí eámorí néra warñagf awa sipixoxo nayí oeníri saní wí emí ñimeámí nero ¹⁹ sá weñwáone wífapi tñi sipixí omiñf mearigfáwa wiwanñowa sipixomi saní unñf íkwearí ñwirárirí yarígfáyí bí emí ñimeámí egfawixini. ²⁰ Ríwipí símí tñi anñf sipixomi xenweaaríná sífá obaxí ayá wí

óríagí aí síńf tńńi sogwí tńńi bĭ anarĭńagĭ síńwí mĭwĭńĭpa nerane nánĭ “Ámĭńĭ rĭwarĭńwĭńĭ?” nĭyĭwĭrane síńwí mĭwĭńaxíđĭpa nerane nánĭ đĭńf “Wĭ e nĭwĭékĭńĭmearane síńf wanfwarĭńĭ.” nĭyĭwĭa warĭńwápĭ đĭńf peá nĭmónĭrane “Rĭxa nanfnanfwarĭńĭ.” nĭyĭwĭa nurane ²¹ awa sfá ayá wĭ neamúroarĭńá nĭmeamĭwĭáronĭgĭńĭrĭ ayá sfwí uroarĭńagĭ nánĭ aiwá mĭńf néra numáná eńáná Poro nĭwĭápĭńĭmearĭ ámáyo áwĭńĭ e nĭrómáná re urĭńĭńĭgĭńĭ, “Ámáoyĭné, nĭonĭ searĭńĭpĭmĭ arfá nĭńĭro nĭńĭxđĭro pĭrĭńwí Kĭrĭtĭyo pĭńĭ nĭwĭárimĭ sípĭxo nĭmeámĭ mupa nero síńwĭrĭyí, segf amĭpĭ xwĭrfá ikĭxénĭrĭ anĭpá imónĭrĭ éfĭyí wĭ e emĭńĭrĭ éfĭmanĭ. ²² E seararĭńagĭ aiwĭ sípĭxí ro xwĭrfá nĭkĭxénĭrĭ aí ámáone wĭ anĭnanfzá meńagĭ nánĭ đĭńf peá mĭmónf síńĭ đĭńf síxí oseáĭńĭ. ²³ Ayf rĭpĭ nánĭ seararĭńĭ. Sfá rĭyĭmĭńĭ árĭwĭyĭmĭ Gorĭxo —Nĭonĭ ámá oyáyf imónĭńĭá wonĭrĭńĭ. Oyá ańfńajf wo nĭonĭ tńńf e nĭrónapĭrĭ ²⁴ re nĭrĭńĭńĭgĭńĭ, ‘Poroxĭńĭ, joxĭ Romĭyí ańfyo ananĭńĭrémorĭ mĭxí ináyf Sisao xwĭrĭxí rĭmenfe sfmĭmanĭ e urorfárĭńĭ. Ayĭńánĭ síńĭ wáyf mĭsĭńĭpanĭ. Arfá nĭ. Gorĭxo joxĭ tńńĭ ámá sípĭxí romĭ ĩweagfáyf tńńĭ nĭyĭńénĭ xe síńf oúpoyĭńĭrĭ yĭwĭf eńagĭ nánĭ woxĭ aí ĩńĭgĭ namĭpaxfmanĭ.’ ²⁵ Ańfńajo e nĭrĭf eńagĭ nánĭ soyĭné đĭńf síxí oseáĭńĭ. Ámáoyĭné, nĭonĭ Gorĭxomĭ đĭńf re wĭkwfĭronĭńĭ, ‘Nĭonĭ nĭrĭfĭpĭ xĭxenĭ nĭmónĭńĭńĭo.’ nĭwĭkwfĭrorĭ nánĭ e seararĭńĭ. ²⁶ E nerĭ aí ĩmĭńf síńĭ nĭneaxemĭ warĭńá pĭrĭńwí bĭmĭ síxí úroanfwarĭńĭ.” urĭńĭńĭgĭńĭ.

²⁷ None rfwĭpĭ rawĭrawá Edĭriayĭ rĭńĭńfńwámĭ sípĭxomĭ nĭneaxemĭ warĭńá rĭxa sfá wé wúkaú síkwí wáu wáu ĩmónfĭyĭmĭ árĭwegf ĩmónáná sípĭxí omĭńf mearĭgĭfáwa “Xwíá bĭ tńńf e rĭxa ańwĭ erfanĭ?” nĭyĭwĭro ²⁸ gwí e e kĭkwĭrfá neaárĭga puńfĭrĭ tńńĭ ĩwamfó neróná “Xwíá síńĭ ná mĭmĭranĭ? Sa mĭmĭ onĭmĭápĭranĭ?” yĭwĭarĭgĭfárfĭ nĭmearo nĭmamówárfro ĩwamfó síńwí nĭwĭńaxíđĭróná xwíá síńĭ ná mĭmĭ eńagĭ nánĭ 40 mĭta ĩmónĭńagĭ nĭwĭńĭro ámĭ bĭ tńńĭ nŭfasáná ámĭ bĭ nĭmamówárfro xwíá tńńf e rĭxa 30 mĭta eńagĭ nĭwĭńĭro ²⁹ sípĭxí ĩmĭńf nĭxemĭ nurfńá wĭ e sfńáyo síxí úronĭgĭńĭrĭ sípĭxí ámĭ bĭ tńńĭ nĭxemĭ mupa oenĭrĭ ĩkwémĭńfyo dánĭ aĭńxí ĩpeaarĭńf wĭrfkaú wĭrfkaú nĭmamówárfmáná wfá ańfńĭ oónĭńĭrĭ wĭgĭ ĩkayfŭf nĭra ugĭawĭxĭńĭ.

³⁰ Sípĭxí omĭńf mearĭgĭfáwa sípĭxomĭ pĭńĭ nĭwĭárimĭ éf owaneyĭńĭro ámáyo yapĭ nĭwĭwápĭyĭro “Sípĭxí sfmĭfyo dánĭ enĭ aĭńxí ĩpearĭńf bĭ mamówáranĭrĭ yarĭńwĭńĭ.” nurĭro ewépa rawĭrawáyo ĩkwĭárfńáná apámĭ nĭpĭxemoánĭrĭ

éf owaneyinro ríxa mamówáraríná ³¹ Poro porisí 100 bimí seáyí e wimóninjomí tñní xegí porisowamí tñní re urinigininí, “Ámá sipíxí omíní mearigfá rowa sipíxí romí none tñní mñweapa nerínáyí, soyíné sñí nuro xwáfá tñí e rémoprímeóí.” uráná ³² porisowa mírí níwíápínimearo ewépá gwí níyimáná awayiní mamówárarigfárí mñí níwákwirowáwáyo mamówárigfawixiní.

³³ Wáfá ónne nání Poro ení rírémixí níwia nuri re urayinigininí, “None ríwípí rípi nání ayá sáfí nearoarínagí nání aiwá mñí mímíwíáíkf níwírane yaríná sáfá obaxí ríxa nóra nuri agwí ríxa wé wúkaú síkwí waú waú imóniníyiríní. ³⁴ Ayínání nioní ení rírémixí níseairí ‘Aiwá bí nímearo nípoyí.’ seararíniní. Sewaníníyíné aiwá níniro oerfkiemeánipoyiní seararíniní. Woxí aí bí manínipa epírí enagí nání seararíniní.” nurimáná ³⁵ bisíkerfá bí nímeari wígf sñwí anigfé dání aiwá apí nání Goríxomí yayí numemáná níkwíriri ríxa naríná ³⁶ ámá nñní ení ríxa dñí wáfá bí wónfagí aiwá bí nímearo níniro ³⁷ —Ámá sipíxíyo ñweañwáene ayí 276 eneríní. ³⁸ Nene ríxa apání nínimáná sipíxo nayí oeniri wítí aiwá mñíwápi rawáwáyo emí nímeámí egfawixiní.

Sipíxo síxí núrórí orónowiníní nániríní.

³⁹ Ríxa wáfá ónáná árfwíyimi “Xwáfá bí añwi eríní.” yaiwífápi sñwí níwíniróná mí mómíxípa nero aí símíní ríwoní bí iníkiní wíaronagí níwíníro e epaxí enánáyí, sipíxo nímeáa níyirane e oiwíékínimeaneyiní éfáyí ⁴⁰ wa gwí ainíxí ípeariní mamówárinínípi rawáwáyo ípeane amí xe oépeaniri níkwewára pwaríná wa imínípi símíní ríwonípipimí nání níxemí oneauniri sipíxoyá rapírapí nemíméa nípeyiro soná ení níkwearo iníkiní wíaroné nání omíní níméra waníro yarínagfá aí re enigininí. ⁴¹ Sipíxo xwáfá ínimi enáná rawáwá akwínfáná ríwoné síxí núrórí símí xwáfáyo xaíwí norañiaríní nání wíwí bí mepaxí imónináná rawáwá sipíxí íkwémíníyo miákwíayíáná sipíxo ríxa orónowiarínagí wínigfawixiní. ⁴² Sipíxo ríxa orónowiarínagí níwíníro porisowa xámí re rínárigfá enagí nání “Sipíxo sipí éánáyí, ámá gwí ñweagfá none awí mearoarínwáowa iníbé neáa éf upríxinípi pipíkímí éwaniginí.” rínigfápa “Ríxa opíkianeyí.” rínarínagfá aiwí ⁴³ porisowamí seáyí e wimóninjo “Poromí níméra nuri Romíyí añíyo xixení rémówaniginí.” níyaiwiri nání awa wianíro yarigfápi pírfí nurakiri sekaxí re nearínigininí, “Ámá iníbé warigfáyíné ríxa nímwírí níxeamoro iníbé neáa nuro imaní e iwíékínimeápoiyí. ⁴⁴ Iníbé mívarigfáyíné

íkfá wárarantí, sipixo ororómí iníípirantí, fá nixirimáná nikwiáriga nuro imanǵ e iwiékínimeápoysi.” nearfagi nene axípi e nerane nání wo aí iníigí mnamí ninenení imanǵ e iwiékínimeanwaniginí.

28

Poromi Moritayo ηweañána wimóniηipi nánirini.

1 Nene wo maníní ninenení imanǵ e niwiékínimeámáná ámá e dánǵyí “Piríηwí riyi xegí yoí Moritai riniηiyirini.” raríηagfá arfá niwirane roñáná ² ayí none neaiapaniro nání ayá tñí nero iniá aníηí siyamfó eri imíηí riri yaríηagi nání rfá nikeámáná ninenení nneaipemeámi nuro rfá tñí e neawárifagfá aí ³ Poro rfá kiríηí bia awí nearí sarfáwá nerí nimeáa nibiri rfá ikeaararíná re eníηiginí. Weaxfá wo rfá usínfagi níremimeámi níwipi Poroyá wéyo sidíηí norí ririwíηiginí. ⁴ Ririwíagi wé éf míxeááná sidíro siní yekwiríηagi ámá piríηwí ayimí dánǵyí síηwí e níwiniro wiwini re riniǵfawixini, “Ámá ro rawírawáyo mnamío aí ámá pikíxwírfó ení worfani? Ayínáni ηwíá añnamí dánǵí imónigfáyí ‘Xe síηí mupa oeni.’ yaiwiarigfápimi dání weaxfá sidíηí rfá oηoi?” riniǵfá aiwí ⁵ Poro weaxfáomi wíwíá nírorí rfá nikeaarímáná riniηí bkwí onímiápi aí mwiníηiginí. ⁶ Ríniηí bkwí onímiápi aí mwiníηigi aiwí ámá ayí “O xegí wé ríxa níminíηoi.” yaiwiro “Ríxa nípiérorí piyí neníηoi.” yaiwiro nero nání síηwí níwiniro níηwearo ayá wí síηwí níwiniro níηweagfásáná “Sípi api wímeaníηoi.” yaiwiarigfápi míwímeáagi níwiniróná ámi dñí síηí bí nímoró re níriga ugáfawixini, “Ámá ro ηwíá añnamí dánǵí imóniηíyí worfani?” níriga ugáfawixini.

⁷ None iwiékínimeáwaé ámá piríηwí apimi ámá níyoní seáyí e nímoniri meηweañoyá omíηí bí iníηí erini. O xegí yoí Pabiriasoyí riniηorini. O yayí nínearí níneaipemeámi nurí none sfá wíyáú wíyi o tñí níηwearane mírañí neiarfáná ⁸ Pabiriasomi xano rfá pírfí wiayiri agwí xoxí urorí wiaríηagi nání “O símíxí wentí.” raríηagfá Poro arfá e níwiri o weje nání nurí nípáwiri Goríxomi yaríηí níwimáná wé seáyí e níwikwiárirí nañí imíxíηiginí. ⁹ Nañí nímiximáná enáná ámá piríηwí apimi ηweagfá símíxí yarigfáyí níni Poro omí nañí imíxíípi nání arfá níwiro o tñí e nání bayarfná nañí imímiximí eníηiginí. ¹⁰ E yarfná ámá ayí wéyo níneamero aiwá amípi nañí bí níneaiapa nuro none ríxa piríηwí apimi píni níwiárimi waniri yarfná óf e sípíxíyo nuranéná aiwá nanfáwá nání anípa bí neaiapowárifawixini.

Poró Romiyo rémonj nánirini.

¹¹ None pirinwáf apimi emá waú wo nweanwáone sipixáf Arekisadírria dánj wo —Rawirawá xwiogwáf nání síwáf yinagí nání pirinwáf apimi e ninweanjisáná uminirí yarínorini. O sipixáf símí ikayfáf tñní imixininjípí ámá ayáf waúninjí sipixomi símí e imixininjorini. Sipixomi nípíxemoánirane pirinwáf apimi pñní níwíárími nurane ¹² anj yof Sairakusiýí rininjípimi niwiékínimearane síá wíyáú wíyi e wenwáone ¹³ ámí sipixomi nípíxemoánirane niyakía nurane anj yof Rijiamiyí rininjípimi nírémorane e sá wenwáone wáfapí tñní iminjí rawirawá tñjímí dání yaparinjagí nínwínirane sipixomi nimeámí nurane omí sá wenwáone wáfapí tñní simíní ríwonj yof Putioraiýí rininjíwámí nírémorane nayoámáná ¹⁴ re yaiwijnwanigíni, “Ámá Jisaomi dñj níwíkwíroro nání níríxímeá imónigfáyí anj rípimi re wí rfa nweanjoí?” niyaiwirane páf nerane wí tñní ríxa nerimeánirane ayí “Síá wé wífúmí dánj waú nene tñní ananí re nweapaxíraní?” nearíagífa ayí tñní wíníyí nearíápa e nweanwanigíni. Apí apí néra níbíwasáná Romí anj tñj e rémonjwanigíni. ¹⁵ Romiyo nweagfá níríxímeá imónigfáyí wí none nání “Awa óyimi baríno.” rínarínjagífa arfá níwíro óf e owírimeaneyíníro níbíróná wí anj Apiasí tñj e makerfá imixarigíe awí roro wí Ámá Anj Mídánj Níbíro Sá Wearígfíwá Wíkaú Wíwáyí rininjípí tñj e awí roro egfáyo Poró sínjwáf nínwíniríná Goríxomi yayí numeri dñj síxí ínínjínigíni.

¹⁶ None ríxa Romí náyo rémóáná gapímanowa Poromí gwí anjyo mñjwirárí anj wíwámí xegípi nweanjaná porisí awí mearoarínjo xe awí omearonirí sínjwáf wínigfawixíni.

Poró Romiyo dání wáf urínj nánirini.

¹⁷ Poró síá wíyáú wíyi ríxa nóráná “Judayí áminá imónigfá Romiyo re nweagfáyí obípoyí.” nírírí awa ríxa o tñj e awí eánáná re urínjínigíni, “Gf Judayíné, nioní negí Judayo xwírífa wíxímínirí wí mepa erí síwí eníná dání negí arfowa érowiápfínigfápí pírí wíáikímínirí wí mepa erí éagí aiwí Jerusaremíyo dání gwí niyigítoní negí Judayí Romiyo mñní níwígífaríni. ¹⁸ Romiyo mñní níwíagífa ayí xwíríxí nínímero yarínj níníayiróná íwí nioní nípkípaxí bí menáoní imónínjagí nínaníro nání ríxa Poromí kíkífa owáraneyínirí éagífa aiwí ¹⁹ negí Judayí pírí wíáikímí nero ‘Wáripaxomani.’ rígfawixíni. E rarínjagífa nioní sínjwáf e níwínirí ‘Go arfá enje dání ráná xe kíkífa ounirí nímixípfírfárfaní?’ niyaiwirí nání re urínjanigíni, ‘Romiýí míxí ínáyí Sisao gí xwíríxí arfá níwínigíni.’

urijanigini. Nioni negí Judayí nání xwiyíá bi uxekwímómíá nání mírarijini. ²⁰ E nigíá api nání áwaní searimíniri nání ‘Awamí síjwí níwíniri xwiyíá urimí nání obípoi.’ ríanigini. Ámá Isírerene yeáyí neayimíxemeaníá nání díní ukíkayoarijwáomí nioni díní ukíkayonagí nání gwí ainíxí rírí níyini.” urijinigini. ²¹ E uríagi awa re urígíawixini, “Judia píropenisíyo dání joxí nání payí bi mímeanjwáriní. Negí wo e dání ení níbirí repíyí níneairínáraní, áwaní nínearínáraní, joxí nání sípí bi mínearíjírini. ²² E nerí aí ‘Díní joxí yaiwiaríjírí, “Goríxomí píraníjí xídarígíáyí api api neríjípimí dání píraníjí xídarígíárini.” yaiwiaríjírí aríá osianeyí.’ neaimónariní. Ayí none rípi nání aríá níwirane níjíá imónijagwí nání rírarijwini. Ámá Óí Goríxo táfamini iníjíyiyí ríníjíyimi níxídíro gwí mónígíáyí nání ámá amí amí njweagíáyí ‘Ayí naní míyaríjoi.’ rínarígíá nání none níjíárini.” urígíawixini.

²³ Judayí áminá awa “Síá ayimí Poro xwiyíá nearíníá nání awí eáníwanigini.” nírináriro síá ayí ríxa imónaná obaxí aní xíó njweanjwámí nání báná wíá móníjímí dání síápi tñí nání Goríxo ámáyí xegí xwioxíyo mímeámí nerí umenjweaníápi nání áwaní nuríríná repíyí níwiéra urí nioni Jisasomí díní wíkwíroarijápá ayí ení owíkwírípoyíniri o nání nuréwapíyiríná njwí ikaxí Moseso nírirí eanjípimí dání tñí wíá rókiamoagíáwa níriro eagíápi dání tñí mñjí níróa urí nerí nura waríná ²⁴ wa xíó uraríjírí aríá níwiro “Neparini.” wípímóníagi aiwí wa aríá níwiro díní míkwrógíawixini. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro uraríjírí nání díní bi biaú nímoró nání xwiyíá ná bini rínáripaxí mimóní yaríná Poro xwiyíá yoparí rípi uráná omí píni níwiárimí ugíawixini, “Kwíyí Goríxoyápi wíá rókiamoagí Aisaiaoyí ríníjomi ‘Joxí ámá ayo nurí e urírixini.’ uráná o nurí negí aríowéyo aga xixeni re uríjírini, ‘ “Seyíné aríá néra nuro aí níjíá wí imónípíríámani. Síjwí naga nuro aí díní ‘Ayí apíríani?’ wí mopíríámani.” ’ urírixini. Ayí rípi nánirini. Wigí díní tñí néra warígíáyí mñjí síjáníjí imonagíá nání rírarijini. Wigí síjwí mísupáripa ero aríá mípírónipa ero nero síjwíríyí, wigí síjwí tñí síjwí aníro aríá ero díní píraníjí neyíroro moro wigí íwí yarígíáyí ríwímíni mamoro éánáyí, Goríxoní píraníjí wímíxíipaxírini.’ Aisaiao Goríxo nání e níwuríyiríná negí aríowéyo imónagíápi tñí aga xixeni nírirí wuríyíjírini. ²⁸ Ayínáni seyíné aga níjíá re imónípoi, ‘Goríxo xíó nene yeáyí neayimíxemeámíniri enípi nání wáf urarígíáwa ríxa émayó ourípoiíniri nání uowáriníjírini. Ayí aríá wípíríárini.’ yaiwípoi.” ²⁹ [Poro

e uráná Judayí mîxîmîxeawiámí nîga nuro omî pîní nîwiárîmî ugíawîxîní.]

³⁰⁻³¹ Poro e ańí xífo bí enjwámî nîñwearî áamá xíomî xwîyíá oñweaneyînírî bíáyo yayí nîwîmorî xwîyíá Gorîxo ámayí xegí xwîoxíyo mîmeámí nerî umenñweaníápi nánî wáí nurîrî ínîmî bí mimóní Ámíná Jîsası Kîraiso nánî uréwapîyaríná áamá wí pîrî urakianîro mepa egíawîxîní. E yaríná xwîogwí wáú múroñînîgîní.

Payí Poro Romíyo ηweáyí nání eañnaríni.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí aní yoí Romíyo ηweagfáyí nání Poro níriri eañnaríni. Aní api, Itari p̄ropenísíyo ikwíróniñp̄i aní amí amí ikwíróniñíyo seáyí e imónini. E Romíyí m̄ixí ináyí Sisaoyí riniño ηweagf̄p̄irini.

Payí rina Poro Koriniyo niηweámáná apixí Pibíyí riniñimí neari wiowáriñnarini. Siní Romíyo bi memé eními neari wiowáriñnarini. Ayí nijfá nimóniro re oyaiwípoyiniri níriri eañnigini, “Ámá nini íwí yarigfáyí imóniñoi. Wigí íwí nerinipimi dáni Gorixo t̄ni xepixepá róniñoi. Nwí ikaxí Moseso níriri eañp̄i nixídirinipimi dáni ámá wé róniñí wí imónipaxímani. Sa Gorixomi xewaxo Jisasomi d̄iñí niwíkwírorinipimi dáni oyá siñwíyo dáni wé róniñí imóniro amí o t̄ni nawíni imóniro epaxíriní.” oyaiwípoyiniri níriri eañnigini.

1 Poroni payí rina neari mónaparini. Nioni Kiraisí Jisasoyá xináininiñí nimóniri yariniá wonirini. Gorixo wáí nurimeiarini wo imóníwiniginiri wéyo ía numiriri oyá xwíyí yáyí neainarip̄i nurimeíwiniginiri nír̄peariniñonirini. ² Xwíyí api o eniná xegí wíá rókiamoagfáwa nír̄ro r̄waminiñí ηwíá riniñíyo eagf̄apimi dáni n̄neariri s̄mí e t̄niñp̄irini. ³ Xwíyí yáyí neainariniñí api xegí xewaxo nání riniñp̄irini. O aga ámá nimóniríná imóniñp̄i nání d̄iñí n̄moranéna re yaiwiariniwáriní, “M̄ixí ináyí Depitoyá iyí axípa imóniñíyí worfani?” yaiwiariniwáriní. ⁴ Kwíyí xegí bi o imóniñp̄i nání d̄iñí n̄moranéna re yaiwiariniwáriní, “Gorixo ení sixí eániñí x̄o imóniñp̄i ayá wí síwá neari xwáripáyo dáni owiápn̄meaniri amí siñí wimixiri nerinipimi dáni réniñí neariniñfani, ‘Gí niwaxorini.’ neariniñfani?” yaiwiariniwáriní. O Jisasi Kiraiso negí Ámináo nání rariñini. ⁵ Omí dánini Gorixo wá n̄neawianiri xegí wáí wurimeiarigfáwa oimónipoyiniri nearipeañriní. None wáí wurimeiaríná émáyí x̄ixegini n̄ni wí wí d̄iñí “Xwíyí api neparini.” yaiwiro siní p̄r̄f̄ m̄wialkí arfá ȳm̄igí wiwo éf̄rixiniri nearipeañriní. Kiraisomi e wíf̄rixiniri nearipeañriní. ⁶ Seyíne ení ayí wiyínerini. Jisasi Kiraiso x̄oyá imónip̄ri nání wéyo ía seaumiriniñí wiyínerini. ⁷ Aní Romíyo ηweagfáyíne —Ámá Gorixo d̄iñí sixí seayiri nioníyá oimónipoyiniri wéyo ía seaumiririñí eñíyínerini. Seyíne nání nioni payí rina neari

mónaparíñini. “Negí ápo Goríxo tñni Áminá Jisasi Kiraiso tñni awaú wá seawianíri seyíné níwayíróntiro ñweapíri nání seaiiri éisixíni.” nimónaríni.

“*Romíyíné síñwí seaníimígíni.*” nimónaríni.” uríñf nániríni.

⁸ Payí rina nearína xámi rípi osearímíni. Aní nimíni xwíyí fá rípi fá menáraríñagí fá nání gí Goríxomi yayí wiaríñini, “Romíyo ñweagí fá Jisasomi xídarígfáyí píraníñf dñf wíkwíroaríñoi.” Xwíyí fá apí aní nimíni fá menáraríñagí fá nání seyíné níyínéni nání yayí wiaríñini. Jisaso neaiñfípimi dání seyíné e yaríñagí fá nání Goríxomi yayí wiaríñini. ⁹ Xewaníño —O e éwíngíñirí níríñfípi aníñf míní níwiirí fá xwíyí fá xegí xewaxo nání yayí neainaríñfípi wáf urímíñirí nání yaríñáoríni. Xewaníño nioní xíomi ríxíñf nurírí fá sá bí mñweá íníná seyíné nání yaríñf seawíiaríñapí nání ananí sopíñf opaxíñini. ¹⁰ Omí ríxíñf nurírí fá seyíné tñf e nání míbipaxí imónayíñá enagí aiwí agwí ananí oyá dñf tñni bípaxí imóníimígíñirí anípaxí yaríñf wiaríñáríni. ¹¹ Ayí rípi nániríni. Nioní seyíné tñf e níseáímeari searéwapíyarí fá seyíné kwíyípimi dání ámi bí tñni yóí imóníro síkí kíkí ámi bí tñni nomíxíga upíri nání nioní aga níbirí síñwí seaními nání nimónaríni. ¹² Nioní seyíné níseáímearfí fá nioníni ení síxí seáímíxími nání maríáí, seyíné ení Jisasomi dñf níwíkwíroro píraníñf xídaríñagí fá seaníri nioní ení dñf níwíkwíroro píraníñf xídaríñagí naníro neríñfípimi dání xíxe ení síxí ímíxínaní nání raríñini.

¹³ Gí nírixímeáyíné, seyíné rípi nání mají fá epírixíñirí nání áwaní osearímíni. Ayá wí seyíné tñf e nání bíimígíñirí nerí aí amípi bí pírí nírakíayílagí nání seyíné bí síni síñwí míseaníñáríni. “Nioní émá ámi gími ñweagí fá tñf e nemerí wáf urarí fá wí arí fá níniro Jisasomi dñf wíkwírogí fápa segí wí ení nioní urarí fá axípi wíkwíróríxíñirí segí tífámíni bíimígíni.” nimónaríni. ¹⁴ Nioní ámá níyoní kíníxí imónígfáyorani, wauyí imónígfáyorani, dñf émí saímí mogíáyorani, mají fá imónígfáyorani, ámá ayo níyoní xwíyí fá yayí neainaríñfípi urímí fá nání yoxáñíñf ináríñíñini. ¹⁵ Ayínáni nioní ámá Romí ñweagí fá yíné ení xwíyí fá yayí seainípaxípi wáf searímí fá nání símf dípénaríñini.

“*Xwíyí fá yayí neainaríñfípimi dání Goríxo yeáyí neayímíxemeaaríñíñini.*” uríñf nániríni.

¹⁶ Xwíyí fá yayí neainaríñfípimi dání Goríxo dñf wíkwíróráyo níyoní —Xámi Judayo yeáyí uyímíxemeari

émáyo ení yeáyí uyimixemearí epaxí enqagí nání xwiýfá apí nání nioní ayá bí mé ananí wáf rímeariñáríni. ¹⁷ Ayínání nene “Goríxo arige nerí áamá ámí wé róniñfí xfo imóniñfípí wimixínfárfani?” niyaiwirane ududfí neainipaxímani. Ayfí rípí nániríni. Xwiýfá yayfí neainaríñfípimí dání Goríxo wfá rénñfí neaókímixáríñfíríni. Áamá Jisasomí iwamfó dání dñfí nìwìkwíróa numáná ámí xegí bí mé sa anñfí wìkwíroarigfáyfí, ayfí wé rónigfáyfí wimixaríñfíríni. Bikwíyo dání re níríniñfí eánñfípí, “Áamá Goríxoní dñfí nìkwíróagfa nání ‘Wé rónigfáríni.’ rárñfáyfí dñfí nìyímñfí tígíáyfí imónipfírfáríni.” níríniñfí eánñfípí nioní seararíñfápí tñni xixení imóniñfagí nání seararíñfíni.

Áamá Goríxomí ríwí umogfá nániríni.

¹⁸ Goríxo áamá wé róniñfí xfo wimónaríñfípí mé ríkíkirfó yarigfáyfí —Ayfí wigfí ríkíkirfó yarigfápí neróná Goríxo nání nñfí imónipaxí imóniñfípí ríwímñí mamoarigfáyfíríni. Áamá ayfí nání Goríxo anñnamí dání wikfí wónfagí nání pírí umamonfípí ríxa síñfáni piaumímí iníni. ¹⁹ Ayfí rípí nání raríñfíni. Goríxo áamá xfo nání re yaiwipaxfípí, “O imóniñfípí, ayfí apí rífa imóníni?” yaiwipaxfípí yumfí mñwimónfí síñfáni imóníni. Goríxo xewanñño imóniñfípí nání síwá winñfí enqagí nání raríñfíni. ²⁰ Xewanñño imóniñfípí —Apí síñwfí tñní síñwfí winipaxfí mimóniñfagí aí eníná anñna imíxírí xwáfí imíxírí ene dání áamá apimí síñwfí nìwìniñfírná “Xfo imóniñfípí, ayfí apírfani?” yaiwipaxfíríni. “Enfí amípí apí imíxíño eánñfípí ná ríwíyo aí wí samñfí wenfámanti.” yaiwirí “Xfo imíxíñfípimí xegí bí nñwimóníni nání aga seáyí e rífa wimóníni?” yaiwirí epaxfíríni. Ayínání áamá Goríxomí wí yapfí re uréwapíyipaxfí meníni. “Nioní joxí imóniñfípí nání majfá nimóníni nání nípíkwíni mimóniñfí enáoníni.” urípaxfí meníni. ²¹ Eníná áamá ayfí síní xixení “Goríxo apí rífa imóníni?” niyaiwiwo aiwí re egfawixíni. O Nwáfao enqagí nání wé íkwianñwíyo típaxfípa mñtípa ero amípí xfo imíxíñfípí nání yayfí mñwipa ero wigfí dñfí nímorfírná majímajfá ikáríniñfíro dñfí xewñfíni nímóa núfasáná dñfí rífa xeyánigfáyfí imóníro egfawixíni. ²² “Dñfí émí saímí monwaéneríni.” níríro aiwí majímajfá ikáríniñfírfáyfí nimóníro ²³ Nwáfá mñpé anñfí imóniñfíomí mumímñfí ríwí numero mimónfí ñwfá bí fá oxíraneyíniñfíro ámaraní, inñfíraní, odípíraní, nanñwfí onímíápiaraní, xopaikígfí bí nimíxíro “Negfí ñwfá imóniñfípí, ayfí rípírfíni.” rígfawixíni.

Áamá Goríxomí ríwí numorfírná egfápí nániríni.

24 Gorixo ámá e majimajfá nikáriníro yarínagáfa nínwínírná wigí feapá winaríníþimí dání sípí imóníníþimí xe oikíríþeáníþoyíníri síñwí winínínigíní. Síñwí e winíþagí wiwaníníþyí þíaxí eámíxíníþawíxíní. 25 Ayí ríþí nání Gorixo e eníriní. Ámá ayí nepa imóníní Gorixo náníþí ríwí umoro yapí imóníníþí fá xíríro nemáná amíþí níní imíxíníþomí —O aníní miní yayí umepaxoríní. “Ámá níní e éfríxíní.” nimónaríníþoríní. Omí yayí numero fá míxírí xífo imíxíníþimíní fá xíríro wéyo umero yarínagáfa nání Gorixo e eníriní. 26 Ayínání Gorixo wigí feapá winaríníþimí dání þíaxí weáníþaxí imóníníþí xe oikíríþeáníþoyíníri síñwí winíþagí apíxíwa oxí níméánírná xírínífríxíníri imóníníþí þíní níwiáriníro apíxí wí tíní níþíkwiní mimóníníþí niga ugíawíxíní. 27 Oxowa ení apíxí nímearo xírífríxíníri imóníníþí þíní níwiáriníro “Oxí wífa tíní íwí oinaneyí.” níyáiwíro aga símfí níxeadíþéníroná oxí wífa wífa tíní íwí níníro þíaxí weáníþaxí imóníníþí iníþawíxíní. Ayínání “Wígí néra ugíáþí tíní xíxení þírí Gorixo umamoníþí ríxa wíméaníriní.” raríníní.

28 Ámá “Gorixo apí imóníníþorfaní?” níwíaiwíro símfí e mítíníþa yarínagáfa nání o wigí “Sípí e e oyaneyí.” yáiwíaríþáþí nání xe míní niga úfríxíníri síñwí winínínigíní. Síñwí e winíníþí enagí nání ayí amíþí níþíkwiní mimóníníþí ámá mepaxí imóníníþí néra nuro re yaríþáriní. 29 Níþíkwiní mimóníníþí níní nání míníþí iníro ríkíkírífo epaxí imóníníþí níní nání míníþí iníro anímíþí yaríþá epaxí imóníníþí níní nání míníþí iníro “Ámá wí rífa omeáríníþoyí.” yáiwíaríþáþí nání míníþí iníro yaríþáriní. Apíní yaríþámaní. Ríþí ení ayá wí yaríþáriní. Síñwí íwí winíro “Amíþí apí nioní meapaxíþíriní.” bí onímíáþí míyáiwí ayá wí yáiwíro níwíáþínímearo ámá þíkíro símfíráxwíró ero yapí wíwáþíyíro ámá wí nání nurírná sípí owíméaníri uríro únúníþí wikáriníro mímáyfo wíro 30 xwíyíþáþí uñwíráríro Gorixo nání símfí tíní ero ámáyo xíxewíámí ríníro míxí kíníro míxí meakíníro sípí imóníníþí ámá síní níþfá mimóníþáþí éwapíníro xínáíxaneyo maní wíáíkíro yaríþáriní. 31 Ríþí ení yaríþáriní. Majfá ikáriníro díníþí uñwíráríþaxí mimóníþa ero wíyo díníþí sípí míwíþa ero wá míwíaníþa ero yaríþáriní. 32 E yaríþáþí Gorixo re raríníþí nání níþfá nimóníro aiwí, “Ámá sípí apí yaríþáþí wí síñíþí upaxímaní. Pepaxíriní.” raríníþí nání níþfá nimóníro aiwí sípí apí imóníníþimí níxíþa nuro apíní mé sípí seáyí e imóníníþí ríþí ení nero íwí apí néra waríþáþí weyí ayá wí meararíþáriní.

2

“Gorixo ámá n̄iyoní mí ómóm̄ixim̄f ner̄íná wiḡf eḡfápi t̄f̄n̄i x̄ixen̄i wiin̄fár̄in̄i.” ur̄iñf nán̄ir̄in̄i.

1 Ayin̄án̄i ámá w̄iyo xw̄iyfá umearar̄iḡfá wiȳf̄nén̄i wiȳf̄nén̄i b̄i osear̄im̄in̄i. S̄fá yoparf̄yim̄ Gorixo ámá n̄iyoní mí ómóm̄ixim̄f yar̄fná “Ayf nán̄i fw̄f ap̄i en̄ár̄in̄i.” ur̄ipaxf imón̄iñ̄fpi t̄ḡfáȳfnémani. Ayf r̄ipi nán̄ir̄in̄i. Ámá fw̄f yar̄iḡfápi nán̄i xw̄iyfá umearar̄iḡfáȳfné, seȳfné en̄i fw̄f ax̄fpi yar̄iḡfáȳfné en̄agi nán̄i w̄in̄iyo xw̄iyfá numear̄iróná sewan̄iñ̄f̄ȳfné en̄f̄n̄iñ̄f mear̄inar̄iḡfá en̄agi nán̄i Gorixo mí ómóm̄ixim̄f seaiar̄fná xw̄iyfá b̄i ur̄ipaxf imón̄ip̄r̄fám̄an̄i. 2 R̄ipi n̄iyaiwir̄i n̄ijfá imón̄iñ̄w̄in̄i, “Ámá sip̄i e yar̄iḡfáyo Gorixo xw̄iyfá numear̄ir̄i p̄rf̄ numamor̄fná x̄en̄w̄fn̄i b̄i mé x̄ixen̄i ayo r̄fá wiar̄in̄i?” yaiw̄iñ̄w̄in̄i. 3 fw̄f ax̄fpi nero aí seḡf w̄in̄iyf̄ fw̄f yar̄iḡfápi nán̄i xw̄iyfá umearar̄iḡfáȳfné, w̄in̄iyo numear̄iróná seḡf ax̄fpi eḡfápi nán̄i p̄iof̄ yaiwinar̄iñ̄o? “Xw̄iyfá Gorixo neamear̄in̄fápi anan̄i múropaxener̄in̄i.” r̄iyaiwinar̄iñ̄o? 4 Gorixo seḡf fw̄f yar̄iḡfápi r̄fw̄m̄in̄i omamópoȳin̄r̄i wá n̄iseawian̄r̄i seaiñ̄fpi nán̄i majfá nimón̄iróná r̄ipi en̄i r̄iseaimónar̄in̄i, “O wá ayá wí neawian̄r̄i p̄rf̄ apaxf mé m̄ineamamó er̄i ok̄in̄imón̄f̄poȳin̄r̄i xwapf̄ ayá wí xwayf̄ nan̄r̄i ñwear̄i yar̄iñ̄fpi peayf̄ wian̄paxf imón̄iñ̄fpi yar̄in̄i.” r̄iseaimónar̄in̄i? 5 Oweoi, seȳfné d̄iñf wak̄isf̄ nin̄iróná seḡf fw̄f yar̄iḡfápi r̄fw̄m̄in̄i m̄imamoar̄iḡfáyo dán̄i s̄fá Gorixo sip̄i ámá yar̄iḡfápi nán̄i wikf̄ r̄fá ápiáw̄f̄n̄iñf̄ n̄iwer̄i p̄rf̄ umamonf̄áyi nán̄i x̄fo p̄rf̄ seamamonf̄ápi w̄in̄i w̄in̄i íkw̄ikwar̄im̄f̄n̄iñf̄ yárar̄iñ̄o. 6 Bikw̄f̄yo re n̄ir̄in̄r̄i eán̄iñ̄fpa, “Gorixo ámáyo p̄rf̄ numamor̄fná won̄i won̄i x̄ixeḡfn̄i wiḡf néra uḡfápi t̄f̄n̄i x̄ixen̄i p̄rf̄ umamonf̄ár̄in̄i.” n̄ir̄in̄r̄i eán̄iñ̄fpa en̄fár̄in̄i. 7 Ámá Gorixo yayf̄ neamer̄i seáȳi e neaim̄ix̄r̄i negf̄ wará ur̄f̄ mepaxf̄ neaim̄ix̄r̄i d̄iñf̄ n̄iȳm̄iñf̄ t̄ñwaéne neaim̄ix̄r̄i éw̄in̄iḡin̄r̄i epaxf̄pi t̄f̄n̄i x̄ixen̄i nero p̄f̄n̄i m̄iwiárf̄ an̄iñf̄ min̄f̄ yar̄iḡfáyo o p̄rf̄ numamor̄fná d̄iñf̄ n̄iȳm̄iñf̄ t̄ḡfáyf̄ imón̄ip̄r̄i nán̄i wim̄ix̄in̄fár̄in̄i. 8 E ner̄i aí ámá wiwan̄iñ̄f̄ȳf̄ nán̄in̄i d̄iñf̄ n̄imón̄iro xw̄iyfá nepax̄iñf̄ imón̄iñ̄fpi arikw̄f̄kw̄f̄ n̄iwiro n̄ip̄ikw̄in̄i mimón̄iñ̄f̄pim̄i x̄f̄dar̄iḡfáyo p̄rf̄ numamor̄fná xeḡf wikf̄ r̄fá ápiáw̄f̄n̄iñf̄ wear̄iñ̄f̄pim̄i dán̄i p̄rf̄ umamonf̄ár̄in̄i.

9 Ámá sip̄i yar̄iḡfá ayf̄ ayo xean̄iñf̄ m̄imen̄iñw̄f̄ ayikw̄f̄ m̄ir̄ipaxf̄ imón̄iñ̄fpi w̄imeanf̄ár̄in̄i. Judayf̄ e yar̄iḡfáyo an̄ipaxf̄ n̄iw̄imear̄i aí émáyf̄ e yar̄iḡfáyo en̄i w̄imeanf̄ár̄in̄i. 10 Ap̄i e n̄iwir̄i aí ámá nan̄f̄ yar̄iḡfá ayf̄ ayo seáȳi e umer̄i wé íkwian̄w̄f̄yo ñw̄ir̄ár̄ir̄i n̄iwaȳirón̄iro ñweap̄r̄i nán̄i wiir̄i

eníárini. Judayí e yarigfáyo anipaxí e niwiiri aí émáyo eni wiiníárini. ¹¹ Gorixo ámáyo pirí numamoríná símí símí e nimerí pirí umamonfámani. Sa ámá wigí egfápi tñni xixeni pirí umamonfá enagí nání rariñini. ¹² Ámá Gorixoyá ñwí ikaxí eániñipi mayí nimóniro íwí yarigfáyí aníñipírí nání xwiyfá numeáriríná ñwí ikaxí eániñipimi dání numeárirí “Joxí xwiyfá e eániñí api niwiaikiri enírfani?” nuriri umeárinfámani. E nerí aí ñwí ikaxí eániñipi tfgfá íwí yarigfáyo o apimi dání xwiyfá nuriri umeáriníárini. ¹³ Ayí rípi nánirini. Ámá xfoyá ñwí ikaxí eániñipimi nepa m+xdf surfámá arfá wiárfáyí nání Gorixo dñí re yaiwinfámani, “Nioniyá sñwíyo dání wé róniñí imónigfáyírfani?” yaiwinfámani. Ámá arfá niwimáná xixeni xídarigfáyí nánini “Wé róniñí imónigfáyírfani.” ráriniárini. ¹⁴ Émáyf —Ayí ñwí ikaxí eániñipi mayí imónigfáyírfani. Ayí wigí dñí tñni ñwí ikaxí eániñipi riniñipa nerónáyí, ñwí ikaxí eániñipi mayí imóniñagfá aiwí wigí dñíyo dání re yaiwiarigfáriní, “Mepaxí imóniri anani nepaxí imóniri enípi, ayí apírfani?” yaiwiarigfáriní. ¹⁵ Ayí pí pí neróná wigí dñíyo dání “Nioni e nerfá sípi rfa yariñini?” yaiwiniro “E nerfá naní rfa yariñini?” yaiwiniro yarigfápi síwá réniñí inarigfáriní. Ñwí ikaxí Bkwíyo eániñipa negí xwioxíyo ení axípi éniñí reánini? Síwá éniñí inarigfáriní. ¹⁶ Xwiyfá yayí neainariñí nioni rariñapi riniñipa sfá Gorixo xegí xewaxo Jisasomi dání ámá wigí egfápirani, dñí ínimí ikwíroarigfápirani aí, piríro winfáyi imónáná ámá niyoní wigí egfápi tñni xixeni pirí umamonfáriní.

“Judayí ñwí ikaxí eániñipimi dñí niwikwíroo aí wiaikiarigfáriní.” uríñí nánirini.

¹⁷ E nerí aí wiyfne “Nene Judayí wírinñwaénerini.” rinarigfáyfne re yarigfáriní. Ñwí ikaxí Moseso eanípimi dñí niwikwíroróná “Negí apimi xídaríñwápimi dání Gorixo yeáyí neayim+xemeanfáriní.” riro seáyí e nimeniro “Ámá Gorixoyá ayá tññwaéne imóniñwini.” riro yarigfáriní. ¹⁸ Seáyí e nimeniro “Gorixo ámá e éríxiniñí wimónariñipi tñni xixeni ríxa nífá imóniñwini.” riro “Ñwí ikaxí eániñipimi dání nearéwapíyigfene enagí nání naní imóniñipimi sñwí mí nómixirane ‘Api naní imóniñipirini.’ rípxenerini.” riro yarigfáriní. ¹⁹ “Ámá sñwí supárigfáyo nene sñwí tññwaéne anani nipemeámi upaxenerini.” yaiwinarigfápa seyfne dñí re niyaiwiniro dñí sfá eániro, “Émáyo uréwapíyipaxí imónigfáyí ámá wimani. Ayí nenenirini.” niyaiwiniro dñí sfá

eániro “Émáyf Gorixo náni majjá nero sía yiniñmñniñ emearigfáyo wía wókimixipaxí imónigfáyf áma wimani. Ayí nenenirini.” yaiwiniro yarigfáriní. ²⁰ “Áma diñf mamó nerí arfki yarigfáyo ayiyumí wipaxí imónigfáyf, ayí nenerini.” yaiwiniro “Áma sini niaíwí diñf mogfáyo uréwapiyipaxí imónigfáyf, ayí nenerini.” yaiwiniro “Nwí ikaxí eániñfpi tñwaéne enagwi náni mfkí amípi náni niñfá imónirane nepaxiñf imóniñfpiñi rirane yarñwaénerini.” yaiwiniro yarigfáriní. ²¹ Seyfne e e niyaiwiga warigfápi nepa nimónirfnáyf, áma wíyo uréwapiyarigfáfné pí náni sewaniñfyfné miréwapíñf yarigfáriní? Ámáyo “fwí mímeapaní.” nuríro aí seyfné ení fwí mímeá yarigfáfnéraní? ²² “Meániñfáfné, fwí minípaní.” nuríro aí seyfné ení fwí miní yarigfáfnéraní? “Áma xopaikigí nimixíro ‘Negí ñwáfpi, ayí rípirini.’ rarigfápi náni xwírfa neainarini.” níríro aí seyfné añf ñwáfá xopaikigí náni miriniñfyo nipáwiro fwí mímeapa yarigfáraní? ²³ Weyf nimeníro “Nwí ikaxí eániñfpi tñwaéne mimónipa reñwini?” rarigfáfné, apimi niwiaikirfná pí náni “Ayf Gorixomi ayá m>wimó wé ikwianwíyo unwiráranñwini.” yaiwiarigfáriní? ²⁴ Judayfné “Gorixomí xfdarñwini.” níríro aí sipí api apí yarigfáfné enagí náni Bikwíyo xixeni rípi níriniñi eániñi, “Sipí seyfné yarigfápipimi dani émáyf Gorixomi ikayfwí umeararigfáriní.” E níriniñi eániñfpi seyfné náni xixeni riniñi.

“Áma iyf sfmí sfo wákwínarigfápimi dani Gorixoyá imónarigfámani.” urñfnániñi.

²⁵ Judayfné ñwí ikaxí eániñfipimi xixeni nixfdirónáyf, segí síwí “Áma o Gorixoyá imóniñf worfani?” yaiwipfri náni iyf sfmí sfo wákwínarigfápi nañf seaiipaxí aí ñwí ikaxí eániñfipimi niwiaikirfnáyf, iyf sfmí sfo niwákwiniro aí nañf seaiipaxí mimóní nerí miwákwínigfáyf yapí imóniñoi. ²⁶ Áma iyf sfmí sfo miwákwínigfáyf ñwí ikaxí eániñfpi xixeni nixfdirónáyf, iyf sfmí sfo miwákwínigfá aí Gorixo “Ayf áma nioniyáfrini.” yaiwiarñagí náni wákwínigfáfníñf imóniñoi. ²⁷ Judayfné ñwí ikaxí eániñfpi tñgáfné imóniñoi iyf sfmí sfo wákwiniro egfáfné aí apimi wiaikíánáyf, émáyf —Ayf iyf sfmí sfo miwákwínarigfáfrini. Ayf miwákwínigfá aí ñwí ikaxí eániñfpi tñni xixeni yarigfápipimi dani seyfné xwiyfá seaxekwímopaxí mimónipa epírfáraní? Oyi, xwiyfá seaxekwímopaxí epírfáriní. ²⁸ Ayf rípi náni seararññi. Segí waráyo igí wegá bimí dani áma Gorixoyá imónarigfámani. Wákwínarñf áma Gorixoyá wimixipaxí

imóniñpí eni iyí símí seyíné sío wákwínarigfápímani.
 29 Oweoi, áamá nepa Gorixoyá imónigfáyí wigí xwioxíyo
 ínimi dání e imónarigfárini. Wákwínariñfí áamá xíoyá
 wimixipaxí imóniñpí, ayí wigí diñíyo dání imónarigfárini.
 Nwí ikaxí eániñpí xídarigfápími dání marfái, kwíyí
 Gorixoyápími dání áamá oyá imónarigfárini. Áamá e
 imónigfáyo wíniyí seáyí e umepírfámani. Gorixoní
 umenífárini.

3

*“Judayí xwíyífá Gorixoyá eániñpí tígífáyífárini.” uríñfí
 nánirini.*

1 Áamá iyí símí sío wákwínarigfápími dání Gorixoyá
 imónipaxí menagí nání píyo dání Judayene émáyo
 múronwini? Negí wákwínariñwápími dání aga pí naní
 neaiariñfífárini? 2 Ai, nene Judayene enagwí nání amípi
 naní bí bí obaxí neaimenifárini. Naní bí bí obaxíyí
 xírání imóniñpí, ayí rípirini. Gorixo xwíyífá xíoyápí
 Judayí níxídíro mewéfirixinirí neaiariñfífárini. 3 Judayí
 diñfí níwíkwíro xwíyífá apími xaiwí fái mixelípa egfái
 enagí nání píoi rípafrini? “‘Ayí diñfí níwíkwíro xaiwí
 fái mixelípa egfái nání Gorixo “Naní e níseaimfárini.”
 uráriñpí arfái ikeamonfárini. Xixeni e enífámani.’
 rípafrini.” ríseaimónarini? 4 Aga oweoi! Áamá
 níni yapí rarigfái imóniñagfái aí Gorixo nání wí e
 rípafrí menini. Nepáni níriñfí xegí raríñpí tíni xixeni
 yáraríñorini. Bíkwíyo dání axípi re riniñfí, “Áamá ‘Gorixoxí
 íwí nene enwápí nání xwíyífá neameáraríñpí xixeni
 neameáraríñfí.’ ríriñfífárini. Joxí xwíyífá rímeáraníro
 yaríná xopíraráfí wirfárini.” riniñagí nání re yaiwiñwini,
 “Gorixo raríñpí tíni xixeni yáraríñorífani?” yaiwiñwini.
 Ayínáni “O xegí Judayo ‘E níseaimfárini.’ uráriñpí wí arfái
 ikeamonfámani.” searariñfíni.

5 E nerí aí Judayene Gorixomí maní níwiaíkirane
 sípi enwápími dání o nearíñpí tíni xío xixeni píraníñfí
 xídaríñpí síñáni piaumímí níniñfíyí, píoi rípafrini?
 Áamá wí nene níwiaíkirane sípi yaríñagwí síñwí
 níneaniríñfíyo dání “Neparini. Áamá wímani. Sa Gorixoní
 xío ríñpí tíni xixeni yáraríñorini.” yaiwiariñagfái nání
 nene re rípafrani, “Gorixo Judayene wíkwí níneaónirí pírfí
 níneamamoríná nípikwíni míyariniñfí.” rípafrani? “Áamá
 diñfí nípikwíni mamó rarigfápa nímorí rífa raríñfí?”
 nímonarini. 6 Oweoi, wí e rípafrí menini. “Judayene
 sípi enwápí nání Gorixo pírfí níneamamoríná nípikwíni

niyarínini.” rípaquí enánáyí, o arige nerí áamá niyoní ení pírí umamopaxí imónini? O áamá niyoní ení pírí umamopaxo enagí nání wí e rípaquí menini. ⁷ Áamá wo re níriniḡini, “Áamá wí nioní Gorixomí maḡyo niwiaíkirí sipí yariḡagí siḡwí nínaníro re yaiwipíráoí, ‘Áamáyo xíto xegí urariḡípi símf e nítinirí xixeni xídaríḡo, ayí áamá wímani. Sa Gorixorini.’ E niyaiwiro omí yayí numerínáyí, pí nání o nioní íwí éápi nání xwíyá nínimeáriri pírí nímamopaxírini? Sipí nioní éápimi dání áamá Gorixo yariḡípi nání diḡí naḡí nímoro yariḡagí nání nioní arige pírí nímamopaxírini?” Áamá wo e níriniḡini. ⁸ Áamá o e níriniḡípi nepa enánáyí, áamá wí nioní yapí nínixekwímoro repíyí “Poró e nira waríḡorini.” raríḡápa axípi re oraneyí, “Naḡí imóniḡípi siḡání imixani nání ne sipí néra owaneyí.” oraneyí. E níseariri aí áamá e raríḡáyí xixeni xwíyá meárinipírírini.

“Áamá wé róniḡí imóniḡíyí wí menini.” uríḡí nánirini.

⁹ Ayínání píoi raniréwini? “Judayene seáyí e imóniḡí bí neaímeaní enagí nání émáyo seáyí e wimóniḡwini.” raniréwini? Wí e raniméwini. Ayí rípi nánirini. Nioní xámí níríríná “Áamá níneneni Judayenerani, Gírikiyenerani, negí íwí yariḡwápi neaikwarípeaárini.” ríxa ráríá enagí nání wí e rípaquí menini. ¹⁰ Bíkwíyo dání rípi rípi nira uníḡíyí nioní searariḡápi sopiḡí nonini. Bíkwíyo wí e rípi nírini eánini, “Áamá wí aga wé róniḡí mimóniḡoi. Wo aí e mimónini. ¹¹ Áamá wí niḡíá nimóniḡoi ‘Arige nerí Gorixomí ínimí wurínimíniréini?’ yaiwiaríḡámani. ¹² Níni omí ríwí umóagí nání oyá siḡwíyo dání ríxa sipí imóniḡoi. Wí wé róniḡí imóniḡípi yariḡámani. Wo aí e miyaríḡíri.” nírini eánini. ¹³ Ámí wí e rípi ení nírini eánini, “Wíḡí maḡíyo dání raríḡápi xwáripá oxoámioḡáná píyaní eaariḡípiḡí imónini. Yapí owíwapiyaneyiníro ayá wí nira waríḡírini. Weaxíá sidíḡí noríná áamá píkiariḡípa wíḡí xwíyá nírironá axípi yariḡíri.” ení nírini eánini. ¹⁴ Ámí wí e rípi ení nírini eánini, “Xwíyá áamáyo ikayíwí umeariḡoi ramixiḡoi yariḡápi wíḡí maḡíyo magwí rároni.” ení nírini eánini. ¹⁵ Ámí wí e “Ayí áamá opíkianeyiníro aga símf xeadípenariḡírini. ¹⁶ Ayí nimeriḡíe aga uyíní níwikáríásáná ríxa ‘Yeyí!’ raríná píni níwiárimí waríḡíyíri. ¹⁷ Óf áamá níwayiróniḡoi ḡweapíri nání imóniḡíyimi wí waríḡámani.” ení nírini eánini. ¹⁸ Ámí wí e “Ayí ‘Gorixo seáyí e imóniḡoríani?’ niyaiwiro

wí wáyť wiarigťámani.” eni niriñiri eániñi. Api api nira uniñiyť nioni searariñapi tñi xixenirini.

¹⁹ Nene nįjťá re imóniñwini. Ámá nimiñi ñweagťáyť Gorixomi xwiťá mañť nexoámoro muripaxť imóniro oyá siñwıyo dani xwiťá meariniñpaxť imóniro epřřa nani pí pí ñwť ikaxť eaniñipimi dani riniñipř Judayene, apimi xđřřixiniñi nearepearıñene neararini. ²⁰ Ayť rıpi naniñi. Ámá wı “Ñwť ikaxť eaniñipimi pıranıñı oxđđimini.” niyaiwiro éfáyť api tñi xixeni mé wiwanıñiyť “Nioni niwialiri řwť éaonıřani?” niyaiwinrı niťjťá e imonarigťarini. Ayınani ámá ñwť ikaxť eaniñipimi niřđđıñipimi dani wı Gorixoyá siñwť tñı e dani wé rónigťáyť imóniřřa menini.

“Ámá Jisasomi dıñť wıkwřrófáyť wé róniñoi.” urıñť naniñi.

²¹ E neri ai agwi rına óť Gorixo řřoyá siñwť tñı e dani ámá wé róniñı oimónıpoyiniñi wimixarıñıyi xewanıño řıxa řřwá neaiñiriñi. Ñwť ikaxť Moseso enina niriñi eaniřpi tñi xwiťá wřa rókiamoagťáwa niriñi eagťapi tñi apiau óť agwi rına Gorixo ámá wé róniñı oimónıpoyiniñi wimixarıñıyi nani niriñi sopıñť nori aiwi wé róniñı api ámá wiwanıñiyť ñwť ikaxť eaniñipimi niřđđıñipimi dani imóniñpaxťpımani. Xegť bi imóniñıřřini. ²²⁻²³ Ayť rıpi searariñini. Gorixo ámá go go Jisasi Kiraisomi dıñť wıkwřroarıñagi niwinıřřná “Gť wé róniñı worini.” rarıñıřřini. Ayť rıpi naniñi. Ámá niñeneni řwť nerane Gorixo seayı e imóniñı api éřřixiniñi imóniñıpi mé piřřı wearıñwá enagwi nani o Judayo xegť bi wiiri émayı xegť bi wiiri neri yeayı uyimixemeanřmani. Dıñť wıkwřrófá giyť giyť nñi nani o “Dıñť wıkwřroarigťáyť, ayť gť wé rónigťáyřřini.” rarıñıřřini. ²⁴ Gorixo winıyť eni řře bi oniıpoyiniñi miñeai wá niñeawianrı Kiraisı Jisaso niñeapeirřná nearoayıroñıpimi dani “Gť wé rónigťáyřřini.” rarıñıřřini. ²⁵⁻²⁶ O ámá “Jisaso nene anıñaniginiñi nani wayřa neapeiñřřani?” niyaiwiro dıñť wıkwřroarigťapimi dani wigť řwť yarigťapi yokwarimť wiimiginiñi omi amáyá siñwť anigťe dani řđıyowanıñı wiarıñıřřini. E neriñá “Niwanıñonť wé róniñı imóniñıpi tñi xixeni yarıñarıñi.” éniñı niriñi řřwá neaiñiriñi. Ayť rıpi nani rarıñıñi. Enina dani Gorixo kikiřanıñı neri “Ámá řwť éřřapi nani axina pıřř oumamómıni.” niyaiwi sa niñúroa núřřaná agwi rına ámá nñi “Neparini. Gorixo wé róniñı imóniñıpi tñi xixeni yarıñorini.” yaiwiřřa nani xewaxomi e wiarıñıřřini. Ayınani Jisasomi dıñť wıkwřrófá giyť giyť nani anani “Wé rónigťáyřřini.” řřpaxorini.

27 Ayínáni áamá go “Nwí ikaxí Moseso níriri eanípimi xídaríhápimi dání wé rónihí imóniháonírini.” níriri míxí meakínipaxí imónini? Oweoi, nwí ikaxí eánihípi xídarígíhápimi dání maríái, sa Jisasomi diñf wíkwíroarígíhápimi dání wé rónigíáyf imónarígíhápimi eñagí nání áamá e ríhápaxí imónigíáyf wí menini. 28 Ayínáni re neaimónaríhírini, “Gorixo ‘Áamá ayf wé rónigíáyfírini.’ níríríná wigí nwí ikaxí eánihípi xídarígíhápimi dání ráraríhírini. Jisasomi diñf wíkwíroarígíhápimi dání e ráraríhírini.” E níneaimóniri uréwapíyaríhírini. 29 “Gorixo Judayoni yeáyf uyimíxemeanía nání imónihorini.” riyaiwiarího? “Émáyo eni yeáyf uyimíxemeanía nání mimónihorini.” riyaiwiarího? Oweoi, émáyo nání eni imónihorini. 30 O ná woni imónihorini eñagí nání “Áamá ayf gí wé rónigíáyfírini.” níríríná bí bí yaríhagí níwíniríhípimi dání e rárínfámani. Iyf símí sfo wákwínigíáyfírani, sfo míwákwínigíáyfírani, sa Jisasomi diñf wíkwíroaríhagí níwíniríhípimi dání “Wé rónihí imónigíáyfírini.” rárínfárini. 31 Nene re níriranénáyf, “Áamá Jisasomi diñf wíkwíroarígíhápimi dání Gorixo ‘Ayf wé rónigíáyfírini.’ ráraríhírini.” níriranénáyf, “Nwí ikaxí eánihípi xwíái oiwenínirí yaríhírini.” ríseaimónarini? Aga oweoi! E níriranénáyf, nepa nwí ikaxí eánihíhápimi sfkíkfí nomíxírí yaríhírini.

4

“Ebiríamo Gorixomi diñf wíkwíróagí nání ‘Wé rónihorini.’ ráríhírini.” uríhí

1 Negí arfo írino, Ebiríamo —O nene yapi imónihorini. O xegí eñípi nání diñf nímorane “Gorixo apimi dání ‘Áamá wé rónigíáyfírini.’ ráraríhírini?” níriranéná píoi raníwini? 2-3 Arfo Ebiríamo xewaního eñf neánirí eñípimi dání Gorixo “Gí wé rónihorini.” níríriri síhíríyf, xewaního anani míxí meakínipaxí. E neri aí Bíkíyf dání píoi nírínirí eánini? “Ebiríamo ‘Gorixo nepa nírariní.’ níyairí diñf wíkwíróagí nání o nání Gorixo ‘Wé rónihorini.’ yaiwiaríhírini.” nírínirí eánihagí nání Gorixoyá síhírí tñf e dání míxí meakínipaxí wí mimónini. 4 Nene níjía rípi imónihwápi nání diñf omoaneyi. Áamá wo o xegí nígwí omíhí éfpi nání nígwí wíáná, “Anípá wípírini.” yaiwiaríhírini. “Xegí omíhí éfpi nání xixeni wípírini.” yaiwiaríhírini. 5 Nígwí omíhí yaríhírini nání diñf e níyairíane aí áamá Gorixo “Wé rónigíáyfírini.” ráraríhírini nání diñf nímoranéná “Ayf wigí egíhápí tñf xixeni ríá

wiarini?" wí yaiwipaxímaní. Ámá nioní gí ení neániri yaríñápipimi dání Gorixo "Wé róniñorini." oriniri mé sa omí —O ámá íwí yarígfáyí xíomí dñí wíkwíróagí níwíniríná ananí "Wé rónígfáyíriní." rárariñorini. Omí dñí níwíkwíróarínáyí, o "Ayí dñí níkwíróaríñagí nání gí wé rónígfáyíriní." yaiwiáraríñíriní. ⁶ Nioní searariñápi tñí xixeni eníná míxí ináyí Depito yayí ámá níwaníñoni ení neániri píraníñí oemíniri yarígfápipimi dání maríáí, yayí dñí wíkwíróarígfápipimi dání Gorixo "Gí wé rónígfáyíriní." ráráagi nání winariñípi nání xwíyá bí ení níriri re ríñíriní, ⁷ "Ámá wígfí ríkíkiríó yarígfápi Gorixo yokwarímí wiñí gíyí gíyí yayí owinini. Ámá wígfí íwí egíápi Gorixo ríxa yokwarímí wiíagi nání ámi ríwéná xwíyá mímeárinípiríá imónígfá gíyí gíyí yayí owinini. ⁸ Ámá wígfí íwí egíápi nání Ámínáo ríxa dñí peá nímorí nání ámi 'Sípí e enoríani?' míwaiwipa eníáyí yayí owinini." Depito e ríñíriní. ⁹ "Yayí ámá Gorixo 'Wé rónígfáyínérini.' urárfípimi dání winípaxí imóniñípi, ayí ámá iyí símí sío wákwínígfáyíni nánirini." ríseaimónarini? Sío míwákwínígfáyí nání ení menirani? Bíkíwíyo xwíyá re nírini eániñípi, "Gorixomí Ebírfámo dñí wíkwíróagi nání 'Gí wé róniñí worini.' yaiwiáraríñíriní." nírini eániñípi nene mñí iroaríñwá enagi nání re nímonarini, "Yayí api sío míwákwínígfáyí nání enirini." nímonarini. ¹⁰ Ebírfámo aríge enáná Gorixo "Wé róniñorini." ráríñíriní? Iyí símí ríxa sío wákwíníñmíraní, síní sío míwákwíníñmíraní? Ríxa sío wákwíníñáná maríáí, síní sío míwákwíníñáná ráríñíriní. ¹¹ Ayí ríwíyoní Gorixo sekaxí re uríñíniñíni, "Ígí wenípi naineniríná 'Nioní Gorixoyá wonírfani?' yaiwirífa nání iyí símí sío wákwíneí." uríagi o dñí síní sío míwákwíníñáná wíkwíróagi nání "Gorixo 'Wé róniñorini.' ráríñonírfani?" yaiwini nání igí api eníriní. Ayínání Ebírfámo ámá iyí símí sío míwákwínígfá aí Gorixomí dñí wíkwíróagífa nání "Wé rónígfáyíriní." rárariñípi nání iwamíó épeno enagi nání wígfí xiáwo íríñóniñí imónini. ¹² Sío wákwínígfáyí nání ení wígfí xiáwo íríñóniñí imónini. Dñí míwíkwíró síoñí wákwínígfáyí maríáí, ámá sío níwákwíníro aí Ebírfámo sío míwákwíníñáná Gorixomí dñí wíkwíronípa axípi wíkwíróarígfáyí nání ení wígfí xiáwo íríñóniñí imónini.

"Ebírfámo dñí wíkwíróaríñípipimi dání Gorixo símímaníyo dání uríñípi wímeañíriní." uríñí nánirini.

¹³ Ebírfámo ñwí ikaxí ríñíñípipimi xídariñagi nánirani, oyá iyí axípa imónígfáyí xídípiríá enagi nánirani, Gorixo xegí símímaníyo dání "Díxí iyí axípa imónígfáyí tñí

añí nímíni segí imónínfáriní.” uríñfmaní. Xíomí dñí wíkwíróagi nání “Wé róníñoríni.” ráríri símímaníño dání e uríri eníriní. ¹⁴ Ámá dñí míwíkwíró ñwí ikaxí eáníñfímíni xídarígfáyo Goríxo Ebírfamomí símímaníño dání “E níseaiimfáriní.” uríñfpi nepa níwímeari síñwíríyí, ámá Goríxomí dñí wíkwíroarígfáyí surímá ero xwíyíá Goríxo uríñfpi surímá xwíáni uxewieárirí epaxíriní. ¹⁵ Ayí rípi náníriní. Ámá ñwí ikaxí eáníñfímíni xíxeni oxídimíníri éfáyí wigí níwíaiíkiríñfímíni dání Goríxo pírí umamonfápi nání yarígfáriní. E nerí aí ñwí ikaxí mírínípa enánáyí, níwíaiíkipaxí imóníñfpi ení meníni. ¹⁶ Ayínáni Goríxo Ebírfamomí “Joxími dání ámá níyoní naní wíimfáriní.” uríñfpi ámáyo níwímearíná xegí bí mimóní íníná ámáyo wá níwíanírí anípa wíiaríñápi tñí xíxeni oimóníri nání ámáyí nñí xíomí dñí wíkwíroarígfápímí dáníni owímeanírí eníriní. Ñwí ikaxí eáníñfpi tígfáyoni owímeanírí enímaní. Ebírfamo Goríxomí dñí wíkwíronípa wíkwíroarígfá gíyí gíyo ení owímeanírí eníriní. O dñí wíkwíroaríñwápi épeño enagi nání níneneniyá negí aríto íríñóníñí imóníñoríni. ¹⁷ Bíkwíyo xwíyíá rípi “Goríxoní ámá gwí wírí wírí obaxí ayá wí nání xíáwo íríñoxí imóníwíníginírí simíxíni.” nírinírí eáníñfpi níoni seararíñápi tñí xíxeni imóníñagi nání raríñíni. Ayínáni Goríxo —O ámá pegfáyí ámí wíápínímeapírí nání dñí síxí uyírí amípí síni mimóníñfpi oimóníri rírí yaríño, ayí oríni. Ebírfamo dñí wíkwíronjo, ayí axoríni. Ayínáni o “E níseaiimfáriní.” uríñfpi bí aríá mikeamoníni. Síni símímaní e tñíni. ¹⁸ Ebírfamo Goríxo “Díxí rárfawéyí obaxí e imónípírfáriní.” nírinípi xíxeni nínímeari ámá gwí wírí wírí obaxíyíyá xíáwo íríñoni imóníimíginírí yagfíriní. E nerí Goríxo “E níseaiimfáriní.” uríñfpi nání dñí nímoríná “ ‘Apímí dání xíxeni e nímeanfárfáni?’ níyáiwírí dñí wíkwíropaxímaní.” wímóníagi aí nímeáwíníginírí aníñí Goríxomí dñí níwíkwírorí níwíkwífmóa uníñíni. ¹⁹ E nerí xewaníño imóníñfpi nání dñí nímoríná “Xwíogwí níoniyá 100 nání añwí e enagi nání ríxa yíwí imóníñáonírfáni?” yáiwírí “Gí apíxí Seraí ení ríxa rípaíwí imóníñírfáni?” yáiwírí nerí aíwí Goríxomí dñí wíkwíronípi bí míváramó aníñí fá níxíra nurí ²⁰ Goríxo xegí símímaníño dání “Díxí apíxí Seraí níaiwí wo xírínfáriní.” uríñfpi nání dñí níwíkwíroríná dñí bí bí mímó omí yayí numerí ení neága nurí xegí dñí wíkwíronípi xaíwí fá níxíra uníñíni. ²¹ Xáiwí fá níxíra nuríná re yáiwíñíñíni, “Goríxo ‘Níseaiimfáriní.’ nírinípi e mepaxoríni? Oweoi,

aga xixeni e epaxorini.” yaiwiñinigiñi. ²² Ayináni Bikwíyo niriñiri eániñipa Gorixo Ebirámo diñf e wikwíroarñagwi niwiniñi náni “Gí wé róniñf worfani?” yaiwiñinigiñi.”

²³ Bikwíyo dani “Gí wé róniñf worfani?” yaiwiñinigiñi.” niriñiri eániñipi, ayf Ebirámo naniñi miriniñi. ²⁴ Nene diñf neaimonfa naniñi eni niriñiri eániñi. Gorixomi —Oyá diñf tñi Áminá Jisaso xwáripáyo dani wiápñimeañrini. Omi diñf wikwíroarñagwi nani “Gí wé rónigfáyfñi.” rárinfene diñf neaimonfa naniñi eni niriñiri eániñi. ²⁵ Negf fwf yarñwápi yokwarimf neaiñfa naniñi ridiyowániñf wiri nene nani “Wé rónigfáyfñi.” rinfa naniñi xfoyá diñf tñi xwáripáyo dani wiápñimeañrini eno, ayf Jisaso diñf wikwíroarñwáorini.

5

“Gorixo ámá xfo tñi nawini imónfirixiniñi Kiraiso enjipimi daniñi piyfa neawfirñrini.” urñf naniñiñi.

¹ Ayináni Gorixo nene Jisasomi diñf wikwíroarñagwi siñwf niñeaniriñi “Wé rónigfáyfñi.” rárarñf enagwi naniñi re ripaxfñiñi, “Nene negf Áminá Jisasi Kiraiso neaiñfipimi daniñi rixa Gorixo tñi nawini piyfa wfiriniñwaniñi.” ripaxfñiñi. ² Jisasomi diñf wikwíroarñwápiimi daniñi Gorixo xfo ámáyo wá niwianiriñi wiarñfipiñi naniñi xe niñfá imóniro apiñi wímeáyf imóniro oépoyiniñi siñwf neaññeneriniñi. E imóniñwaéne seáyi e Gorixo imóniñfipiñi siwá neaiwiniñiniñi diñf wikwímoarñwápiñi naniñi diñf niñfá neainariñiñi. ³ Apiñi naniñi diñf niñfá neainariñfmaní. Xeaniñf nene neaimearñfipiñi naniñi eniñi diñf niñfá neainariñfñiñi. Ayf ripiñi naniñiñi. Xeaniñf neaimaarñfipiñi, ayf xaiwf neaimixiniñi naniñi rfa neaimaariniñiñi diñf niñfá neainariñfñiñi. ⁴ Nene piñi piñi neaimaarñfipiñi xaiwf niñneaimixa úaná Gorixoyá siñwíyo daniñi miñiwiáro yarñwaéne imónariñwáriní. Miñiwiáro yarñwaéne imóniñagwiñi naineniranená “Seáyi e Gorixo imóniñfipiñi siwá neaininiñfáñiñi?” niyairane diñf ikwímoarñwáriní. ⁵ Diñf e nikwímoranéñiñi rfaipáwiniñf wí meañfwámaniñi. Ayf ripiñi naniñiñi. Gorixo xegf kwiyf sixf neaimonfipimiñi daniñi xewanñe siwá reniñf neainiñf enagwiñi naniñi, “Nioniñi seyñe naniñi aga wá nonariñoniriñi.” Siwá éniñf neainiñf enagwiñi naniñi diñf nikwímoranéñiñi wí rfaipáwiniñf meañfwámaniñi. Diñf “E neaimañfáñiñi?” niyairane wikwímoarñwápiñi xixeniñi neaimañfáñiñi.

⁶ Ayf ripiñi naniñi “Diñf wikwímoarñwápiñi naniñi rfaipáwiniñf meañfwámaniñi.” searariñiñi. Xamiñi Gorixomiñi rfwf umoagwaéne enjf óñiñf nerane xewanñene yeáyiñi

yimixemeánanirane nání wí mimóniñáná Gorixo xe oenirí wimóniñáná ámá Kiraiso yeáyí neayimixemeámánirí nání neapeiñírini. ⁷ Ámá wé róniñí wo nání arirá wíimiginiñirí ananí pepaxí imónigíáyí obaxíraní? Oweoi, aga wíni wíná áríní wa ámá naní wo nání arirá wíimiginiñirí miñí winipaxí imónarigíárini. ⁸ E neríñí aiwí nene ríxa ámá wé róniñí nimónimáná enáná marfái, nene siní uyínií wiaríná Kiraiso neapeiñípimi dání Gorixo nene nání diñí sipí neaiñípi nání neaiwapiyiñírini. ⁹ Ayínáni re niyaiwirane aiwí, “Jisaso niñeríná xegí ragí púípi igfániñí neaeámóaná nene nání Gorixo ‘Wé rónigíáyírini.’ ráríñírini.” niyaiwirane aiwí rípi añípaxí yaiwiñwini, “Rfwená Gorixo ámáyo pírf numamoríná Kiraiso enípimi dání yeáyí neayimixemeanfárini.” yaiwiñwini. ¹⁰ Ayí rípi seararíñini. Nene Gorixo tñí xepíxepá róniñáná xewaníño xegí xewaxo penípimi dání xfo tñámíni bípaxí oimónífoyiniñí piyfá neawíríñí enagí nání rípi añípaxí yaiwiñwini, “Gorixo ámáyo pírf numamoríná ríxa piyfá neawíríñene xewaxo niwiápnímeariñí siní imóniñípimi dání yeáyí neayimixemeanfárini.” yaiwiñwini. ¹¹ Api nánini diñí nífá neainaríñímani. Nene negí Ámíná Jisasi Kiraiso —O nene Gorixo tñí nawíni imónanfá nání piyfá neawíríñorini. O diñí sipí niñeairíná neaiñípi nání diñí niñmoranéna “Xano Gorixo ení apíniñí imóniñoríani?” niyaiwirane yayí seáyimi dání yaríñwárini.

“Adamo enípimi dání ámá xwíyá meáriniñí nimóniro aí Jisaso enípimi dání wé rónigíá imónigíárini.” uríñí nánirini.

¹² Ayínáni ámá wo maní wiaíkiñípimi dání xwíá tño ñweagíáyí nñí íwí epírfa nání épenírini. Ámá o íwí neríñípimi dání pení enagí nání ámá nñí ení wigí íwí neríñípimi dání pearigíápi xímeanírini. ¹³ Nwí ikaxí eániñípi siní menjána ámá íwí néra wagfá aiwí ñwí ikaxí “Api mepaní. Api mepaní.” riniñí bí siní menjí enagí nání Gorixo wiwaníñíyí ayá udunipaxí enípi íkwí winami niñwirára pweagímani. ¹⁴ E neríñí aiwí nene niñfá re imóniñwini. Ámá Adamo tñí e dání niñweaxa niñbiro Moseso tñí e nání ñweagíáyí nñí niñpéa wagíárini. Ámá nñí Adamo —O ámá ríwíño bíño neaiñífápi nání diñí moaní nání áríxániñí neaiñorini. Ámá nñí o wiaíkiñípa mñwíakipa nero aí nñí niñpéa wagíárini.

¹⁵ E nerí aí Gorixo wá niñeawianirí anípa neaiñípimi dání imóniñwápi, ayí Adamo enípimi dání imóniñwápi tñí xíxení meníni. Ayí rípi nání seararíñini. Ámá

o wiaíkiñfipimí dání áamá obaxí pegfá aiwi rípi nání anípaxí yaiwiñwini, “Goríxo áamáyo wá wianírí áamá, Jisasi Kiraisoyí ríniñjo ayá nurímíxírí enípimí dání wiirí enípi Adamo enípimí seáyí e nimúrorí áamá obaxí ayá wíyo wímeanfíriní.” yaiwiñwini. ¹⁶ Rípi nání ení dñf nímoranéna “Goríxo wá níneawianírí neaiiñfipimí dání imóniñwápi, ayí Adamo enípimí dání imóniñwápi tñní xíxeni meníni.” yaiwianfíwini. Adamo wiaíkiñfí ná bimíni dání áamá xwíyífá meáríniñgíáyí imóniñgíáríni. E neríñfí aiwi Goríxo áamá ayá wí wiaíkiaríñagfá níwínimáná ayí ení xíxeni oniípoyíniñfí míyawi wá níwianírí wiñfipimí dání áamá obaxí wé róniñagfá ráríniñfíyí imóniñgíáríni. ¹⁷ Nioní searfápi, ayí rípi seararíñíni. Áamá wo Goríxomí maníyo wiaíkiñfipimí dání áamá nñní pearígfá aiwi rípi imónanfíwápi anípaxí imóníni. Nene Goríxo wá ayá wí níneawianírí wíniyí ení wigí oniípoyíniñfí mé anípa “Wé róniñgíáyífíneríni.” nearáríniñene Jisasi Kiraiso neaiiñfipimí dání dñf níyímíñfípi tññwaéne imónírane xfo tñní nawíni seáyí e imónírane yanfíwáríni. ¹⁸ Ayínáni nene dñf rípi moanígíni, “Áamá ná woní wiaíkiñfipimí dání áamá nñní xwíyífá meáríniñpaxí imóniñgíáyí imóniñgíápa áamá ná woní níperi wé róniñfí enípimí dání áamá nñní ‘Xwíyífá mayíyíriní.’ rínarípaxí imóniñgíáyí imóníro dñf níyímíñfípi tñfígfáyí imóniñpaxí imóníro egíáríni.” moanígíni. ¹⁹ Ayí rípi seararíñíni. Áamá wo Goríxo “E éríxíni.” uríñfípi wiaíkiñfipimí dání áamá obaxí fíwí yarígfáyí imóniñgíápa áamá ná woní Goríxo “E éríxíni.” uríñfípi arfá níwirí xíxeni xífdíñfipimí dání áamá obaxí “Wé róniñfí imóniñgíáyífíneríni.” uráríniñfíyí imóniñfírfáríni.

²⁰ Áamá re oyaiwípoyíniñfí, “Ai, bí onímíapí míwíkiaríñwini. Aga ayá wí wiaíkiaríñwini.” oyaiwípoyíniñfí Goríxo Mosesomí ñwí ikaxí níriníni eáníñfípi wéyo ía umíríñfíriní. E nerí aí xfo áamá ayá wí níwiaíkiá ugíápi tñní xíxeni wá níwiaga mú wiárf nímúrorí níwiaga uníriní. ²¹ Áamá nñní wigí fíwí neríñfípi dání pearígfápa nñní ení Goríxo wá níwianírí “Wé róniñfí imóniñgíáyífíriní.” ráraríñfipimí dání dñf níyímíñfípi —Apí negí Ámíná Jisasi Kiraiso enípimí dání neaímeaaríñfíriní. Apí tñfígfáyí imóniñfírfá nání wigí níwiaíkiá ugíápi tñní xíxeni wá níwiaga mú wiárf nímúrorí níwiaga uníriní.

6

“Kiraiso tñní nawíni ikáríniñwaéne xfo tñní perane wiápfíniñmearene eníwaénéniñfí imóniñwini.” uríñfí náníriní.

¹ Gorixó íwí áamá ayá wí nîwíaiákía warigfápi tîni xixeni wá nîwiaga úimigînrî yarîŋagî nâni píoi ranfîwîni? “ ‘Gorixó ámi bi tîni wá oneawianînrî ámi íwí bi tîni néra owaneyî.’ oraneyî.” rîseaimónarîni? ² Oweoi, aga wí e mîrîpa oyaneyî. Sîni íwí mepa oépoyînrî rîxa piyîŋîŋî imónîŋwaéne arige nerane íwí néra wanfîwîni? ³ Rîpi nâni seyîné sîni majîá rimónîŋoi? Nene Kiraisi Jisaso tîni ikârîŋîŋwaéne imónani nâni wayî nîmearanénáyî, nene eni xfo penîpânîŋî nîperane xfo tîni nawîni ikârînani nâni wayî meanwârîni. ⁴ Ayînâni negî wayî meanwâpimi dâni Kiraiso tîni nawîni nikârînrîfná xfo nîperî xwîáyo weyârîŋîŋpânîŋî nene eni nîperane xwîá neaweyârîŋîŋenénîŋî imónîŋwanigîni. Kiraiso nîpémáná xanoyá eŋî eánîŋî mûrónîŋî imónîŋîpi tîni ámi sîŋî nerî wiápîŋîmeanîpa nene eni xâmi íwí nâni dîŋî sîxî uyagwâpi pîni nîwiârîrane sîŋî imîrîŋî mimónîŋîpi oxîraneyînrî wayî nîmearanéná xwîá neaweyârîŋîŋenénîŋî imónîŋwanigîni. ⁵ Nene xfo tîni nawîni nikârînrîrane nâni xfo penîpa nene eni penwaénénîŋî imónîŋagwi nâni rîpi eni aŋîpaxî imónîni. Xfo wiápîŋîmeanîpa nene eni axîpi wiápîŋîmeanîwârîni. ⁶ Nene nîjîá re imónîŋagwi nâni e rîpaxîrîni. Íwí nâni sîni áxenwarî minîpa yanfîwá nâni xâmi dîŋî sîxî uyagwâpi sîni muyîpa éfrîxînrî nene Jisaso tîni nikârînrî nâni xfomi yoxâpâmi nîyekwîroárîróná xâmi íwí nâni dîŋî sîxî uyagwâpi eni yoxâpâmîŋîŋî yekwîrónîŋîŋigîni. ⁷ Ayî áamá rîxa péfáyî sîni íwí nâni áxenwarî minî gwîŋîŋîŋî wîkweawârîá eŋagî nâni rarîŋîni. ⁸ Kiraiso péáná nene enîŋîŋîŋî penwá eŋagî nâni dîŋî nîwîkwîrorane rîpi eni yaiwîŋwîni, “O tîni nawîni dîŋî nîyimîŋîŋî imónîŋîpi tîŋwaéne imónanîwârîni.” yaiwîŋwîni. ⁹ Ayî nîjîá rîpi imónîŋagwi nâni e yaiwîŋwîni. Kiraiso nîpémáná xwârîpáyo dâni nîwiápîŋîmearî nâni ámi bi penîámani. Piyî áamá pearigfápimi sîni arîá wíaxîdîŋîfá nâni mimónîni. ¹⁰ Ayî rîpi nânrîni. O nîperîfná ná wînâni íwí áamá yarigfápi nâni penîŋigîni. E nerî aí rîxa nîwiápîŋîmearî sîŋî nimónîrî nîŋwearîfná Gorîxomi wé íkwîaŋwîyo ouŋwîrârîmînrî nâni ŋweani. ¹¹ Ayînâni seyîné eni “Nene rîxa penwaénénîŋî imónîŋwaéne íwí nâni sîni áxenwarî minî eŋwaénerfani?” yaiwîŋwîro “Kiraisi Jisaso tîni nawîni ikârîŋîŋwâpimi dâni Gorîxomi wé íkwîaŋwîyo uŋwîrârani nâni sîŋî imónîŋwaénerfani?” yaiwîŋwîro éfrîxîni.

¹² Ayînâni “Negî wará nîpepaxî imónîŋîrî íwí nâni mîŋîŋî inarîŋwâpi sîni yanî nâni áxenwarî xe nîneaiŋa ounî.” mîyaiwîpanî. ¹³ Segî sîkwîranî, wéranî, íwí nâni feapá seaináná “Ayî api nâni rîfá imónîni?” nîyaiwîmáná “Api

E neríñpimí dání siyikwí mínigfáyíné imónífríxíni.
²⁰ Ayí rípi nání seararíñini. Xámí seyíné fwí yaníro
 nání xínáíwayínéniñí nimóníro áxenwarí niníroná wé
 róníñí imóníñípi nání éfríxíniñí míseaxenwiráríñíñí.
²¹ Segí fwí xámí yagfápi nání “Píni yagwáfaní?” niyaiwiro
 ayá seinaríñípi pí naní seaiiagfíñí? Ámá apimí dání
 sa aníñpírfá enagi nání naní bí seaiiagfímaní. ²² E nerí aí
 seyíné fwí epírfá nání feapá seainagfípi dání ríxa gwíniñí
 seaikweawaríñíyíné nimónímáná Goríxo wimónaríñípi
 epírfá nání xínáíwayínéniñí nimóníro yaríñagfá nání naní
 rípi seaiiaríni. Siyikwí bí mínigfáyíné seaimíxíri dñí
 niyimíñípi tígfáyíné imónípi seaimíxíri yaríni. ²³ Ayí
 rípi seararíñini. Ámá nigwí omíñí neróná wigí éfápi nání
 nigwí mearígfápa ámá fwí éfápi dání aníñpírfáñí. E
 nerí aiwí Goríxo xíxe nání mñniapí anípa neaiaparíñípi
 —Apí dñí niyimíñí imóníñípiñí. Apí negí Ámíná Jisasi
 Kiraiso tñni nawíni ikaríñíñíwaéne neaiaparíñíñí.

7

*“Peníwaénéníñí imóníñíwaéne ñwí ikaxí eáníñípi sñni fáníñí
 míneaxenwiráríñíñí.” uríñí náníñíni.*

¹ Gí níríxímeáyíné, ámá mípé sñni síñí niñwearína
 ñwí ikaxí ríniñípi xídípi rífa nání uxenwiráríñípi nání
 sñni majfá rimóníñot? Ñwí ikaxí ríniñípi nání níjfa
 imónigfáyíné enagi nání raríñini. ² Ewayí ikaxí rípi nání
 dñí nímoranéná nioní seararíñápi ananí dñí mopaxíñini.
 Apíxí oxí nímeánírfá ñwí ikaxí “Oxí nímeánírfá o tñni
 aníñí kumíxíniñíni.” ríniñípi dání oxo sñni ñweañána
 o tñni nawíni ñweañána nání fáníñí xenwiráríñini. E nerí
 aí oxo níperínáyí, ñwí ikaxí ímí xegí oxo nání fáníñí
 xenwiráríñípi ríxa rakiowaríñini. ³ Ayínáni íyá oxo
 mípé sñni síñí ñweañána omí pñni níwiárími nurí womí
 meánána “Ámá o oyá apíxíñini.” rípiñíñini. E nerí aí íyá
 oxo péanáyí, ñwí ikaxí o nání fáníñí xenwiráríñípi ríxa
 rakiowaríñí enagi nání í nurí womí meáníagi aí “Ámá o oyá
 apíxíñini.” rípiñíñini.

⁴ Ayínáni gí níríxímeáyíné, ámá pegfáyí pí pí ñwí
 ikaxí ríniñípi sñni fáníñí míxenwiráríñíñípa seyíné
 ení Kiraiso tñni nawíni ikaríñíñíwaéne, xfo penípi
 dání ríxa pegfá enagi nání sñni ñwí ikaxí eáníñípi
 dání wé róníñí oimónaneyíniro xídípi rífa nání fáníñí
 míseaxenwiráríñini. Seyíné ení ámá wo tñni —O nípémána
 ámí síñí nerí wiápiñímeañoríni. Seyíné ení ámá o tñni
 nawíni ní kumíxíniro Goríxo nání neróná íkíá sogwí naní

weariñfna yapí imónífríxiniñí ñwí ikaxí niriñiri eániñfpi sini faniñf míseaxewiráriní. ⁵ Ayí rípi naniñini. Nene sini Jisasomi diñf mívkwíró amá wigí diñfyo nixdíroná yarígfápa neranéna fwi nani feapá neainariñfpi ñwí ikaxí eániñfpimi dani síwaniñf neapiomeaagíriní. E yagí enagí nani anínaníwá nani íkíá sogwí sípí weariñfna yapí yagwáriní. ⁶ E nerí aí ríxa penwaéneniñf nimónirane nani ñwí ikaxí eániñf xami faniñf neaxewiráriníñfpimi dani gwíniñf neaikweawáriníñenerini. Ayínani agwí nene Goríxomi nuxdíranená xami ñwí ikaxí ríwamíñf eagfápimíni síñwí níwínoxdírane yagwápimi mé ámi síñf bí, xíoyá kwíyí neaíwapíyaríñfpimi níxdíriñf yaríñwini.

“Ñwí ikaxí niriñiri eániñfpi fwi nani síwá neapiomeaaríñfíriní.” uríñf naniñini.

⁷ Ayínani píoi raniréwiniñf? “Ñwí ikaxí eániñfpi sípíriní.” raniréwiniñf? Oweoi, wí e rípxí menini. Níwaníñoni ñwí ikaxí eániñfpi fá míropa nerí síñwíryí, aríge nerí “E nerína ayí fwi rífa yaríñiniñf?” yaiwimíniñf enáriniñf? Ñwí ikaxí “Amípi wayá síñwí fwi mívwinípa eríiniñf.” riniñfpi meániñfpa nerí síñwíryí, nioni aríge apí nani níjfa nimóniriñf “Síñwí fwi níwiniñfna ayí fwi rífa yaríñiniñf?” yaiwimíniñf enáriniñf? ⁸ Fwi nani feapá ninaríñfpi ñwí ikaxí “Síñwí fwi mívwinípa eríiniñf.” riniñfpimi dani anani amípi xíxegíniñf síñwí fwi owíniñiriñf nani síwá nípiomeañfíriní. Síñwí fwi wíniñmífa nani apí apí síwaniñf nípiomeaagí apí e enáriniñf. Ñwí ikaxí “E mepaní. E mepaní.” riniñfpi míriñfpa nerí síñwíryí, fwi nani feapá neainariñfpi síwá wí míneapiomeapaxí imónimíniñf ení meñagí nani searariñfniñf. ⁹ Enína nioni ñwí ikaxí eániñfpi nani majífa nimónirína “Anani nañoniríniñf.” níyaiwiniñf maiwí ñweaagáriní. Ína fwi nani feapá ninaríñfpi níniñmeámí sániñf níñmewéagí aiwí nioni ñwí ikaxí eániñfpi nani ríxa níjfa nimónirínaíyí, fwi nani feapá ninaríñfpi saíwíaríniñf níñfíriní. E níagí nani nioni “Fwi yaríñáonirífaniñf?” níyaiwiniñf “Goríxoyá síñwíyo dani aníniñmíniñf yaríñáonirífaniñf?” yaiwiniñfaniñfniñf. ¹⁰ “Ñwí ikaxí eániñfpi nioni níxdíríná diñf níyíñf imónimífa nani imóníñfpiñfaniñf?” xami diñf e níyaiwirí aí píraníñf níjfa nimónirína apí síwá réniñf níñfíriní, “Joxí diñf níyíñf imóníñoxímaniñf. Naníniñfáriní.” Síwá éniñf níñfíriní. ¹¹ Fwi nani feapá ninaríñfpi ñwí ikaxí eániñfpimi dani síwá níniñpiomearína yapí níniñwapíyiriñf naniñmífa nani níñf enagí nani raríñiniñf. ¹² Ayínaniñf re níyaiwirane níjfa imóníñwiniñf, “Ñwí ikaxí eániñfpiñf Goríxo tífamiñf imóníñagí nani awíaxí imóníñfpiñfniñf. Ñwí ikaxí eániñfpimi dani

sekaxí ríninǵyí nńńi awiaxí imóniní. Wé róninǵ imóninǵpí nání rínirí nanǵ imóninǵpí nání rínirí yarínǵyíríní.” E nǵyairirane nǵǵá imóninǵwíní. ¹³ Ayínání “Nanǵ imóninǵ apí nioní anńńmńa nání nimixinǵíríní.” rimíniréiní? Oweoi, wí e rǵpaxí mimóniní. Gorixo nioní rǵpiaú yaiwíwínǵinǵinǵirí ǵwí nání ǵeapá ninarinǵpí xe ǵwí enńa nání wíwapǵyirí anńńnńa nání wimixirí oenirí sǵǵwí naninǵinǵinǵiní, “ǵwí nání ǵeapá ninarinǵpí re enǵrńani? Nwǵ ikaxǵpimi dání —Apí nanǵ imóninǵpíríní. Apimi dání anńńmńa nání nimiximínirí enǵrńani?” yaiwirí “Nwǵ ikaxǵ ríninǵpimi dání sǵwá nipiomeaarǵagí nání ǵwí ayǵ aga xwirńa nínǵpaxǵ imóninǵpírńani?” ení yaiwirí éwinǵinǵinǵirí ǵwí nání ǵeapá ninarinǵpí xe ǵwí enńa nání wíwapǵyirí anńńnńa nání wimixirí oenirí sǵǵwí naninǵinǵiní.

“ǵwí nání ǵeapá neainarinǵpí áxenwarńinǵ neaiárarinǵíríní.” urinǵnániríní.

¹⁴ Nene nǵǵáríní. Nwǵ ikaxǵ eáninǵpimi dání kwíyǵ Gorixoyápí xńo wimónarinǵpí nání sǵwá neaiarǵagí aǵ ǵwí nání áxenwarń nínáríninǵoní enǵagí nání nioní gǵ nimónarinǵpimi xńdarinǵaríní. ¹⁵ Ayǵ rǵpí seararinǵiní, “Nioní yarínǵapí nání ududǵ ninaríní. ‘Apí oemíní.’ nimónarinǵpí mé sǵpǵpí, xwirńa ninarinǵpí aǵ yarínǵaríní.” seararinǵiní. ¹⁶ Nioní “Sǵpǵ apí mepa oemíní.” nimónarinǵpí nerńnýyǵ, ayǵ “Nwǵ ikaxǵ ríninǵpí nanǵ imóniní.” ríninǵpí tńńi xǵxenńinǵ nírírí woákǵkǵ yaríniní. ¹⁷ Ayínání “Nioní sǵpǵ apí oemíní.” nimónǵagí nání e yarínǵámani. ǵwí ǵeapá ninarinǵ gǵ xwioxǵyo nǵronǵpimi dání nináná sǵpǵ e yarínǵaríní. ¹⁸ Nioní “Nanǵ imóninǵpí oemíní.” nínimónirí aiwí wí mepa nerí nání dǵnǵ re nǵyairirí nǵǵá imóniní, “Gǵ xwioxǵyo —Nioní gǵ dǵnǵyo dání nínimónirí xńdarinǵapí nání raríniní. Gǵ xwioxǵyo nǵpǵkwíní mimóninǵpíní rńa níniní?” nǵyairirí nǵǵá imóniní. ¹⁹ Ayǵ apíríní. “Nanǵ imóninǵpí oemíní.” nimónarinǵpí mepa nerí sǵpǵ “Mepa oemíní.” nimónarinǵpí yarínǵaríní. ²⁰ Nioní “Sǵpǵ mepa oemíní.” nimónarinǵpí yarínǵa enǵagí nání ayǵ nǵwaninǵoní “Sǵpǵ apí oemíní.” nimónǵagí nání e yarínǵámani. ǵwí ǵeapá ninarinǵ gǵ xwioxǵyo níninǵpimi dání yarínǵaríní.

²¹ Ayínání nioní íníná yarínǵapimi dání sǵǵwí re animeánńiní. “Nanǵ oemíní.” nimónarinǵoní sǵpǵ nání ǵeapá ninarinǵ gǵ xwioxǵyo níninǵpí pńrń nǵrakiarǵíríní. ²² Gǵ dǵnǵ tńńi ǵwí ikaxǵ Gorixo rǵnǵpí nání dǵnǵ nǵmorńná “Ayǵ nanǵíríní.” nǵyairirí yayǵ ninarinǵagí aiwí ²³ gǵ xwioxǵyo níninǵpimi dání niarínǵpí xegǵ bǵ imóninǵagí animeániní. Gǵ xwioxǵyo nǵpǵkwíní mimóninǵ níninǵpí,

ayí ñwí ikaxí Gorixoyá gí dñí tñí “Apí naní ríá ríniní?” yaiwiarñápi tñí apiaú mîxññí inarñí. Apí nínñípi íwí nání íeapá ninarñípi nání gwññí nîjárñaríní. ²⁴ Ai, nioní e imónñáoní enagí nání íkññí sipí nimîxáríniní. Wará anñimíá nání imónñírí tñáoní íwí nání íeapá ninarñí gwññí jarínñípi go níkwewárípaxí imóniní? ²⁵ Ai, negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñípimi dání Gorixo neákwewárípaxí imónñagí nání omí yayí owianeyí. Ayínání nioní nîra úapi, ayí rîpi seararñiní, “Nioní gí dñí tñí ‘Ñwí ikaxí Gorixo rñípi oxídmíní.’ nînimónrî aiwí íwí nání íeapá ninarñí nání gwññí jarínñípi —Apí nîpîkwíní mimónñí gí xwioxíyo nínñípiríní. Apimi xídarñáríní.” seararñiní.

8

“Gorixo wimónarñípi xídaníwá nání oyá kwíyípi neaiñíriní.” urñí nániríní.

¹ Ayínání Kiraisí Jisaso tñí ikárññwaéne omí dñí wîkwíróaná “Wé rónígfáyíriní.” rínñípi tñí xîxení nimónírane nání siní xwíyíá bî neameárípaxí mimónñwíní. ² Gorixoyá kwíyípi —Apí Kiraisí Jisaso tñí ikárññwaéne dñí nîyímñí tñwaéne imónaní nání neaimîxarñípiríní. Apí dñí neaxíxéroarñípi dání íwí nání íeapá neainarñí nene neaanñimîxarñípi neákwewárñí enagí nání “Siní xwíyíá neameárípaxí mimónñwíní.” seararñiní. ³ Ñwí ikaxí eánñípi tñí xîxení oxídaneyíní nîpîkwíní mimónñí xwioxíyo neainñípi dání ení mîneaeánarñagí nání nene mepaxí imónñwápi, ayí Gorixo neaiñíriní. Xegí xewaxo —O wará íwí nání íeapá neainarñene inñwápa axípi inñoríní. O negí íwí yarñwápi yokwarímí neaiíní nání Gorixo rídiyowánñí oenrî nîwírénapírná íeapá neainarñípi nání gwññí neajárñípi xwíyíá umeárñíriní. ⁴ Agwí nene nîpîkwíní mimónñí negí xwioxíyo neainñípi nîxídrñípi dání maríáí, xegí kwíyípi e éfrîxínrî e éfrîxínrî síwá neaiarñípi nîxídrñípi dání ñwí ikaxí Gorixo xí rñípi tñí xîxení xídani nání íeapá nání gwññí neajárñípi xwíyíá umeárñíriní.

⁵ Ámá nîpîkwíní mimónñí wigí xwioxíyo inñípi xídarígfáyí apíní símí e tînarígfáríní. Ámá Gorixoyá kwíyípi síwá wiarñípi xídarígfáyí ení apí símí e tînarígfáríní. ⁶ Ámá nîpîkwíní mimónñí wigí xwioxíyo inñípi símí e tînarígfáyí nanñípríá aiwí ámá Gorixoyá kwíyípi síwá wiarñípi símí e tînarígfáyí dñí nîyímñí

tígíáyí imóniro nıwayıróniro ηwearo epíríárını. ⁷ Ayí rıpi nánırını. Ámá nıpıkwını mimónıηı xwioxıyo ínıηıpi sımf e nitınırı yarıgíáyı “Nwı ikaxı Gorıxoyápi xıdıpaxenerfanı?” mıyayıwı nero nánı omı sımf tını nıwıro yarıgíáyırını. E yarıgíáyı ηwı ikaxı Gorıxoyá wı epaxı mimónıgíáyırını. ⁸ Nıpıkwını mimónıηı xwioxıyo ínıηıpi yanı nánı imónıgíáyı Gorıxo yayı winınfa nánı enı wı epaxı menını.

⁹ Nıpıkwını mimónıηı xwioxıyo ínıηıpımı xıdarıgíáyı e nimónıro aí seyíne axıpi gwınıηı mıseajárını Gorıxoyá kwıyıpi apı érıxınırı apı érıxınırı sıwá seaiarıηıpımı xıdarıgíáyınerını. Kwıyı Gorıxoyá nepa segı xwioxıyo searonánayı, e imónıgíáyınerını. Ámá go gomı Kiraisoyá kwıyıpi mıronánayı, ayı oyáo mimónıηagı nánı seararıηını. ¹⁰ Kiraiso xegı kwıyıpımı dánı segı xwioxıyo searonánayı, fıwı egıápi nánı segı wará nıpepırfa nánı rıxa imónıηagı aí Gorıxo “Wé rónıgíáyırını.” rıxa rárıηı enagı nánı segı dıηıpi rıxa nıyımıηı imónını. ¹¹ Kwıyı Gorıxoyápi —Apı Jısaıo xwárıpáyo dánı wıápınımeanıpırını. Apı segı xwioxıyo searonánayı, Kiraisı Jısaıo, piyı éaná ámı sıηı wımıxıηo seyíne enı segı warápi —Apı urı epaxı imónıηıpırını. Segı warápi xegı kwıyı seyíne searonıpımı dánı sıηı seaimıxınıfárını.

“Kwıyı Gorıxoyápi xıoyá nıalıwı imónanı nánı neaimıxıηıfárını.” urıηı nánırını.

¹² Ayınanı gı nırıxımeáyıne, rıpi osearımını, “Gorıxo nanı bı rıxa e neaiırı bı sırı neaiırı enfa enagı nánı nene nıpıkwını mimónıηı negı xwioxıyo ínıηıpımı xıdanı nánı sırı fánıηı mıneaxenwirárını rıxa xegı kwıyıpi sıwá neainarıηıpımı xıdanı nánı fánıηı neaxenwirárını.” osearımını. ¹³ Ayı rıpi nánı seararıηını. Seyíne nıpıkwını mimónıηı ínıηıpımı nıxıdıronayı, nanınıpırıfárını. E nerı aí Gorıxoyá kwıyıpi seaiwapıyarıηıpımı nıxıdırıηıyo dánı fıwı nánı feapá seainarıηıpi pıkımoarıgıfápánıηı nerınayı, dıηı nıyımıηı tıgıáyıne imónıpırıfárını. ¹⁴ Ámá Gorıxoyá kwıyıpi xe nıneaipemeámı úwınıgınırı xıxenı xıdarıgíáyı, ayı Gorıxoyá nıalıwınıηı imónıηoı. ¹⁵ Ayı rıpi nánırını. Kwıyı Gorıxo sıxı seamımonıpi, ayı ámı xıomı wáyı owıpoyınırı gwı omıηı yarıgıáyınenıηı imónıpırı nánı seaimıxıηımanı. Oweoı, kwıyı o neaiarıηıpi nıalıwı xıoyá piaxı mearıηı wınıηı oimónıpoyınırı seaimıxıηıfárını. E neaimıxıηıpımı dánı Gorıxomı “Ápoxını, Raráoxını.” urarıηwárını. ¹⁶ Nene negı dıηı nımorane “Nıalıwı Gorıxoyáénerfanı?” nıyáıwınıranená oyá kwıyı xamıηıpi

sopiñf neawariñfíriní. ¹⁷ Nene niaíwí Gorixoyaéne enagwi nání o míní neaiapímfánirí tñfípí meanfwaríní. Apí nímearanéná Kiraiso tñní nawíní meanfwaríní. Ríníñf o meanfpa agwí ríná nene ení xe oneaímeáwínáyf, ríwéná o tñní neaiapímfánirí tñfípí nímearanéná o tñní nawíní níkfñrane seáyí e imónanfwaríní.

*“Ríwéná Gorixo tñní nñhwearane seáyí e imónanfwaríní.”
uríñf nániríní.*

¹⁸ Nioní anfnamí dání seáyí e imóníñf nene neaímeanfápí nání dñf nímorfná dñf re yaiwiarñjáríní, “Apí aga seáyí e imóníñf enagí nání rñnñf agwí ríná nímeaaríñfípí, ayf sípípiarfaní?” nñyawiñf paimímf wiarñjáríní. ¹⁹ Amípí Gorixo xwíá tñyo nímíxirí tñf íkfáraní, nanwíraní, ámaraní, nípíní xegf niaíwí imónígfáyf piaumímf winínfápí nání símf níxeadfpeníro weníñf nero ñweañoi. ²⁰⁻²¹ Ayf rípí nání e nerí ñweañoi. Amípí o imíxíñfípí Adamo fwí épéáná urí nera úwínígníní ramíxíñfyf aníñf míramíxárínípa erí seáyí e imóníñf niaíwí Gorixoyaéne gwíññf neaíkweaawaráná imónanfwapí tñní axfípí imónirí éwínígníní ramíxáríñfíriní. Amípí xfo imíxíñfípí xegfípí ramíxáríníñfmaní. Ríwéná amí píraníñf imíxíñfíní Gorixo ramíxáríñfíriní. ²² Nene níjfaríní. Apíxí niaíwí xírímíní nání “yeyí” rírí rñnñf winírí yaríñfpa amípí nñní Gorixo imíxíñfyf ení amí míramíxáríníñf imónímfánirí nání axfíníñf “yeyí” rírí rñnñf winírí yaríñfíriní. ²³ “Yeyí” rírí rñnñf winírí yaríñfípí, ayf apíní marfái, ámaéne Gorixoyá kwíyfpí —Apí amípí ná ríwíyo neaiapímfánirí nñwákwíníñf neaiapíñfíriní. Apí tñhwaéne ení Gorixo negf warápí síñf inaní nání nearoayírorí xfo xegf piaxf neamení nání neaimíxírí enífná nání “yeyí” nñrñrane xwayf nanírane ñweañwíní. ²⁴ Gorixo yeáyf neayímíxemeáagí nání amípí nanf xfo neaiínfápí nání dñf nñwikwímorí ñweañwíní. E nerí aí amípí nene dñf nñwikwímóo waríñwápí ríxa nñneaímearí síñwíríyí, síñí apí oneaímeanírí dñf wikwímopaxí meníní. Ámá dñf wikwímoarígfápí ríxa wímeááná síñí apí nání dñf mñwikwímopa yaríñagífa naní raríñníní. ²⁵ E nerí aí nene “Gorixo seáyí e imóníñf apí neaimíxínfáríní.” yaiwiarñwápí síñí mñneaímeapa enáná dñf nñwikwímoranénáyf, símf níxeadfpenírane gíní gíná neaímeanírñeníñoiñí aníñf miní xwayf nanírí ñweaaríñwáríní.

²⁶ Negf dñf wikwímoaríñwápímí dání dñf síxí ínariñwápa Gorixoyá kwíyfpí ení omí dñf owíkwíroaneyíní nerfná enf meáníñhwaéne arírá

neaiaríñí. Omi rixíñí nuríranéná “Apí urípaxírfani?” mīyáiwí majtá yaríñagwí aí kwíyí xamíñípi xwíyítá tñní murípaxí imóníñí ararixí nírírfiná apaxípáníñí nimónírí neauriyaríñí. ²⁷ Neauriyaríná Goríxo —O ananí ámáyá xwioxíyo adadí níwírí pí pí díñí moarígíapí nání níjítá imónaríñoríní. O xegí kwíyípi xíoyá ámaéne nání níneauriyiríná gí ámáyí e imónírfírxínírí wimónaríñípi ní neauriyaríñagí nání pí pí uraríñípi nání ananí níjítá imóníní. ²⁸ Nene níjítá re imóníñwíní. Amípi níni Goríxomí díñí síxí uyarígíáyo wímeaaríñípi nanjít imóníñípirantí, sípí imóníñípirantí, oyá díñí tñní nanjít wímíxínífa nání wímeaaríñírfíní. Ámá xíoyá imónírfírxínírí yaiwiáragípi tñní xíxeni imónírfírxínírí wéyo íá umíríñíyo e wíiaríñírfíní. ²⁹ Ayí rípi náníríní. Ámá amípi níni síní mimóníñáná xífo yeáyí uyímíxemeanífa nání xámí níjítá imóníñíyí xewaxo imóníñípa ayí ení axípi nimóníríná Kiraiso xíráóníñí imónírí xogweá obaxíñíñí tñño imónírí enífa nání repearíñírfíní. ³⁰ Repearíñíyo apíní níwírí píní mīwiárfí ámá xíoyá imónírfírxínírí wéyo íá umíríñírfíní. Wéyo íá umíríñíyo apíní níwírí píní mīwiárfí “Gí íwo upeíñípímí dání díñí wíkwíroaríñagífa nání wé róníñí imónígíáyírfíní.” ráríñírfíní. E ráríñíyo apíní níwírí píní mīwiárfí seáyí e xífo imóníñípa ayí ení axípi imónípiírfífa nání wímíxíñírfíní.

“Díñí sípí Goríxo nene nání neaiaríñípi wí pírfí rakípaxí mimóníní.” uríñí náníríní.

³¹ Goríxo apí apí e neaiíñí enagí nání píoi raníréwíní? O nene tñní nawíní imóníñagwí nání go símfí tñní neaipaxí imóníní? Oweoi, wí e mimóníní. ³² O xegí xewaxomí kíyí mīmíauñí nene nání xe opíkípoiynírí urowárenapíñí enagí nání nene re mīyáiwípaxí reñwíní, “O ayí ení xíxe onípoiynírí mīyáiwí xíoyá xewaxo anípá wírenapítagí nání amípi xíomí píráníñí xídípaxí imónaní nání imóníñípi ení ananí neaiapínírfíní.” mīyáiwípaxí reñwíní? ³³ Goríxo íá yíyamíxímí neaiñene go xwíyítá neaxekwímopaxí imóníní? Oweoi, wí e mimóníní. Nene nání “Wé róníñí imónígíáyírfíní.” ráríño, sa Goríxo enagí nání ³⁴ ámá go negí íwí enwápi nání xwíyítá neamearípaxí imóníní? Oweoi, ayí rípi nání wí e mimóníní. Jisasi Kiraiso — O nene nání penoríní. Apíní mé ámí níwiápiñímearí xano tñní xíxeni nimónírí xegí wé náúmíní ñweañoríní. E níñwearíná apaxípáníñí nimónírí rixíñí neauriyaríñoríní. O apaxípáníñí nimónírí rixíñí neauriyaríñagí nání ámá xwíyítá neamearípaxí wo meníní. ³⁵ Kiraiso nene nání díñí sípí níwírí neaiíñípi pí pírfí rakípaxí

imónini? Xeaniñí neaímeáánáraní, rímwá níneairínáraní, áamá wí xwíraimimí neaikixéánáraní, aiwá nání dífwí nikeamóníranénáraní, ikwauyixí nimóníranénáraní, áamá wí mityó rárfáyo nene nuríkwínírnáraní, kirá tñní rírómfí neaiarínáraní, apí nípini níneaimeari aiwí Kiraiso diñí sípí níwiri neaiiñípi wí pírí rakipaxí mimónini. ³⁶ Nioní seararíñápi Bikwíyo níriníri eáníñí rípi tñní xixeni imónini, “Nene Goríxoxiníyaéne imóníñagwí nání íníná pípi kímfí neaianíro yarígíárini. ‘Najwí nípi kíaníwá nání ríá imónini?’ níyaiwiro píkiarígíápa neaiapíkiarígíárini.” Níriníri eáníñí apí nioní seararíñápi tñní xixeni imónini. ³⁷ Apí nípini neaímeaaríñagí aiwí negí diñí síxí neayinomi dání xopíráríñíñí níwiranéná mígí níwimíxirane xopírárí wiaríñwárini. ³⁸ Nioní rípi aga nípi mómíni, “Nene níperínáraní, siní xwíá tíyo níñwearínáraní, añíñajíraní, imíóraní, amípi agwí ríná imóníñípiíraní, amípi ríwéná imóníñípiíraní, añí píríyo dání ení eáníñí imónígíáyíraní, ³⁹ añíñají tñíñmíni imóníñípiíraní, xwánají tñíñmíni imóníñípiíraní, ai amípi nñní Goríxo imíxíñíyí wí diñí sípí o nene nání neaiaríñípi —Apí Ámíná Jisasi Kiraiso neaiiñípimi dání síwá neaiñípiíraní. Apí wí pírí rakipaxí menini.” nípi mómíni.

9

“Gí Judayí obaxí Jisasomi ríwí umogíá enagí nání gí diñí ríá níxearini.” uríñí nánirini.

¹ Nioní Kiraiso tñní ikáríniñáoní enagí nání agwí nioní searímípi nepa searímíni. Goríxoyá kwíyípi neaiwapíyaríñípimi níxídiríná diñí níyaikirorí “Ayí ananíríani? Sípíríani?” níyaiwiri píkinaríñápi nioní yapí míseararíñagí nání sopíñí níwarini. ² “Gí Isíreríyí Jisasomi ríwí numero ‘Yeáyí neayimíxemeaníá nání urowárenapínó, ayí omani.’ yaiwiaríñagíá nání íníná nioní diñí ríá níxerí ikíniñí nuyimíníri eri níarini.” seararíñíni. ³ Goríxo Poroní siní Kiraiso tñní nawíni mikáríniípa oenírí peá níni morí emí nímoaríñípimi dání nioní gí nírixímeáyí —Ayí gí áamá gwí axírí imónígíáyí nání raríñini. Ayí Kiraisomi diñí wíkwíropírí nání arírá wipaxí enánáyí, “Xe peá onímoni.” nípi paxírini. ⁴ Ayí gí Isíreríyí nání raríñini. Goríxo xegí piaxí menjí wimíxíñíyírini. Moseso tñní áamá diñí meaní e nemeríná Goríxoyá apákíki inaríñípi síñwí wíñagíáyírini. Goríxo “E níseaiimíárini.” réroaríñípi aríá wiagíáyírini. Nwí ikaxí Moseso eañípi meagíáyírini. Omí yayí wianíro nání epaxí imóníñípi

nání nįjǎ imónįgǎyǎrǎnǎ. Sǎmǎmanǎyǎo dánǎ Gorǎxo “E nǎsealimǎǎrǎnǎ.” urǎńyǎrǎnǎ. ⁵ Xiáwo írǎńǎ xámǎ imónįgǎwa, ayǎ ayǎyǎrǎnǎ. Ayǎyǎ xiáwǎyǎo dánǎ yeáyǎ neayimǎxemeanǎ nánǎ imónįńo ámá imónįńrǎnǎ. Amǎpǎ nǎyonǎ seáyǎ e wimónįńo, ayǎ orǎnǎ. O Gorǎxo, anǎńǎ ínǎná nene yayǎ umepaxǎ imónįńorǎnǎ. “E éwanǎgǎnǎ.” nimónarǎnǎ.

Ámá Gorǎxo ǎá yamǎxǎrǎńǎyǎ nánǎ urǎńǎpǎ nánǎrǎnǎ.

⁶ Gǎ Judayǎ nápǎ Jisasomǎ rǎwǎ umogǎǎ enǎgǎ aí “Xwǎyǎǎ Gorǎxo ayo ‘E nǎsealimǎǎrǎnǎ.’ urǎńǎpǎ pǎsǎlǎ weárǎnǎ.” rǎpaxǎmanǎ. Ayǎ rǎpǎ nánǎrǎnǎ. Negǎ arǎo Jekopoyǎ ǎwiǎrǎfawéyǎ nǎnǎ omǎ dánǎ nemeága nuro nánǎ Isǎrerǎyǎ aíwǎ wǎ Gorǎxoyǎ mimónįńagǎ nánǎ nǎnǎ nepa Isǎrerǎyǎ imónįgǎǎmanǎ. ⁷ Ebǎrǎfamoyǎ ǎwiǎrǎfawéyǎ nǎnǎ enǎ xǎoyǎ enǎgǎ aí nǎnǎ Gorǎxoyǎ nǎiǎwǎńǎńǎ imónįgǎǎmanǎ. Oweoi, enǎná Gorǎxo Ebǎrǎfomomǎ re urǎńǎńǎgǎnǎ, “Dǎxǎ rǎrǎfawé nepaxǎńǎ imónįgǎǎyǎ segǎ nǎiǎwǎ wamǎ dánǎ marǎǎǎ, Aisakomǎ dánǎnǎ nemeága upǎrǎǎrǎnǎ.” urǎńǎńǎgǎnǎ.

⁸ Ayǎ rǎpǎ nánǎ seararǎńǎnǎ. Gorǎxo nǎiǎwǎ Ebǎrǎfamo emeanǎyǎ nǎnǎ nánǎ “Ayǎ nǎiǎwǎ nepaxǎńǎ imónįgǎǎyǎrǎnǎ?” mǎyǎiwǎ sa nǎiǎwǎ xǎo Ebǎrǎfomomǎ sǎmǎmanǎyǎo dánǎ xwǎyǎǎ urǎńǎpǎmǎ dánǎ emeanǎyǎ nánǎ “Ayǎ nepaxǎńǎ imónįgǎǎyǎrǎnǎ?” nǎyǎiwǎrǎ rǎńǎrǎnǎ. ⁹ Ebǎrǎfomomǎ sǎmǎmanǎyǎo dánǎ re urǎńǎ enǎgǎ nánǎ, “Xwiogwǎ wǎomǎ rǎnǎńǎńǎ imónǎná Seraǎ nǎiǎwǎ wo rǎxa xǎrǎńǎná ámǎ bǎmǎǎrǎnǎ.” urǎńǎ enǎgǎ nánǎ rarǎńǎnǎ. ¹⁰ “Gorǎxo apǎnǎ enǎ enǎgǎ nánǎ seararǎńǎnǎ.” marǎǎǎ, Rebekǎǎ ámá ná wonǎ, negǎ arǎo Aisakoyǎ nǎiǎwǎ ayǎǎ agwǎ enǎná enǎpǎmǎ dánǎ enǎ axǎpǎ sǎwǎ rǎńǎńǎ neaiarǎnǎ. Ámá nepa xǎoyǎ imónįgǎǎyǎ ámá emeǎnarǎgǎpǎmǎ dánǎ imónarǎgǎǎmanǎ. ¹¹ Nǎiǎwǎ ayǎǎ Iso tǎnǎ Jekopo tǎnǎ sǎnǎ mǎxǎrǎ agwǎyǎo nerǎná sǎnǎ nanǎ bǎ eri sǎpǎ bǎ eri mepa enǎná Gorǎxo ámá xǎo yarǎńǎpǎ nánǎ re oyǎiwǎpoyǎńǎrǎ, “O ámá nionǎyǎ oimónǎpoyǎńǎrǎ ǎá nǎyamǎxǎrǎrǎńǎyǎ, wiwanǎńǎyǎ wigǎ nanǎ epǎrǎǎpǎrǎnǎ, sǎpǎ epǎrǎǎpǎrǎnǎ, apǎ nánǎ dǎńǎ nǎmorǎ ǎá yamǎxǎrǎńǎmanǎ. Sa xewanǎńo e emǎńǎrǎ enǎwǎpǎarǎgǎpǎ nánǎ dǎńǎ nǎmorǎ ámáyo ǎá yamǎxǎrǎńǎrǎnǎ.” Dǎńǎ e oyǎiwǎpoyǎńǎrǎ ¹² Rebekǎímǎ re urǎńǎńǎgǎnǎ, “Xǎrǎo xogwǎomǎ ínǎmǎ wurǎńǎńǎrǎnǎ.” urǎńǎńǎgǎnǎ. ¹³ Bǎkwǎyǎo dánǎ re rǎńǎńǎpǎ, “Gorǎxonǎ xogwǎo Jekopo nánǎ nǎnimónǎrǎ aí xǎrǎo Iso nánǎ mǎnimónarǎnǎ.” rǎńǎńǎpǎ nionǎ “Gorǎxo xǎo wimónarǎńǎpǎnǎ yǎrarǎńǎrǎnǎ.” seararǎńǎpǎ tǎnǎ xǎxenǎ rǎnǎnǎ.

¹⁴ Ayǎńǎnǎ pǎoi rǎńǎrǎwǎnǎ? “Gorǎxo ámáyo ǎá nǎyamǎxǎrǎrǎńǎ enǎpǎ nǎpǎkwǎnǎ menǎrǎnǎ.” rǎńǎrǎwǎnǎ? Oweoi, wǎ e rǎpaxǎ mimónǎnǎ. ¹⁵ Ayǎ rǎpǎ nánǎrǎnǎ. Moseso

Gorixomi rixinjé uráná Bíkwyo nriñiri eániñpa Gorixo re urinjñigini, “Ámá nioni wá owianimñiríná anani wá wianimñini. Ámá nioni ayá urimiximñiríná anani ayá urimiximñini.”¹⁶ Gorixo e urinjé enagi nani ayé ámá wigé dijé tñi “E oimónaneyi.” yaiwiarñagá nani íá yamixárinñiyé imónarigfámani. E i oimónaneyinro aninjé miné yarñagá nani íá yamixárinñiyé imónarigfámani. Sa Gorixo wá wianarñipimé dani íá yamixárinñiyé imónarigfáriné.¹⁷ Bíkwyo dani Moseso tñiná Gorixo Isipyé mixé ináyomi re urinjé enagi nani nene anani dijé axépi mopaxirini, “Nioni xopiraré síapimé dani enjé eániñé nioniyá sñani piaumimé inri yoé nioniyá xwéa nirimini yané niwéa uré éwinñigini nioniyá dijé tñi joxé mixé ináyé nimóniri menjewaxirini.”¹⁸ Gorixo e urinjé enagi nani nene re nyaiwirane nijé imónñwiné, “Ámá ‘Wá owianimñini.’ wimónñyó wá wianarñirini. Ámá ‘Dijé wakisé oinñoyinri owimiximñini.’ wimónñyó dijé wakisé inñirini nani wimixarñirini.” nyaiwirane nijé imónñwiné.

“*‘Gorixo nñikwini miyarinini.’ rñpaxé mimónini.*” urinjé naniñini.

¹⁹ Seyné re nriñiráoí, “Joxé neararñipi nepa enánáyé, Gorixo pí nani ámá wigé sipé egfápi nani siné ayairiré wiarñirini? O ‘Ámá xe api api oimónñoyi.’ yaiwiarñipi ámá go píré urakipaxé imónini? Oweoé, wí e mimónñagá nani rarñwiné.” E nriáná²⁰ re searimñini, “Seyné pí ámayné nimónimáná Gorixomi xixewiamé wiarñoi? ‘Xwárfá sixé xwéa tñi imixéwá imixarñomi’ ‘Niwáni imónñapi pí nani e nimixñini?’ urinñoi.’ rñseaimónarini?²¹ ‘Xwárfá sixé imixarñoi xwéa axé xépipimé dani xwárfá sixé wíxau nimixiríná wéwá ayé aiwá rfá nani imixiri wéwá ráf sixé yinñéa nani imixiri epaxé mimónini.’ rñseaimónarini?’ searimñini.²² Gorixo “Ámá fweé egfápi nani wiké nonñipi owiwapñimini.” wimóniri “Píré umamómi nani gé enjé eániñpi síwá owiwapñimini.” wimóniri neri aí ámá xwárfá sixé xwiréa ikixenñwinñiginiñi ipimoárinñiyéñinjé imónigfáyo apaxé mé píré mumamó kikiéa neri sa sñwé nñwiga warñagá nani ámá go xixewiamé nñwiri “Joxé nñikwini miyarñini.” uripaxé imónini?²³ O ámá xwárfá sixé wá wianñimñiginiñi ipimoárinñiyéñinjé imónigfáyo —Ayé eni seáyé e xéo imónñipi bí imónñirixiniñi enjéa dani ipimoárinñiyéñini. Ayo wá wianaríná ámá nñi sñwé nñwinro re yaiwíñirixiniñi, “Seáyé e Gorixo imónñipi, ayé xegé bí imónñijé apirñani?” yaiwíñirixiniñi

wíniyo apaxí mé pirí mumamó kikiá néra uñírini. ²⁴ Ámá xwáríá sixí wá wianíimiginri ipimoáriníyíníyí imónigíáyí, ayí nenenirini. Nioniyá oimónípoynirí wéyo íá neaumirínenerini. Gí Judayí wieneni íá neaumirínímaní. Émá wíyo eni íá umirínirini. ²⁵ Nioni “Gorixo émayí eni nioniyáyí oimónípoynirí wéyo íá umirínirini.” seararínápi eníná xwíyíá wíá rókiamoagí Xoseao Bíkwyo niriri eañ rípi tñni xixeni rinini, “Ámá Gorixoniyá mimónigíáyí nání ‘Gí ámarini.’ riri ámá dñí sixí muyipa enáyí nání ‘Gí dñí sixí uyináyirini.’ riri emíarini. ²⁶ Añí nioni ‘Ámá nigíyínémani.’ urínápi nání re rípiríarini, ‘Niaíwí Nwíá dñí níyíminí tñjoyáyirini.’ rípiríarini.” Xoseao e niriri eañrini. ²⁷ Eníná wíá rókiamoagí Aisaiaoyí riníno Isireriyíyá fwiárfawéyí nání niriríná re rinirini, “Isireriyíyá fwiárfawéyí ámá obaxí iníki rawírawápami eníyí imóninípa imóninagí aiwi Gorixo árínipimi yeáyí uyimíxemeaníarini. ²⁸ Áminá Gorixo ‘Xwíá tíyo nweagíayo pirí umamómiginí.’ rinípi níyáriríná sini mé pirí umamoáríníá enagí nání rarínini.” Aisaiao e niriri eañrini. ²⁹ “Gorixo xegí Judayo wá miwianípa nerínáyí, wí yeáyí uyimíxemeaníyí imónipaxí menini.” oyaiwípoynirí nání Aisaiao ámi rípi eni rinirini, “Ámináo —O añínají nñni simíní wínarígíorini. O Isirerene negí ámá bí xe onweápoynirí sinwí míneanípa nerí sinwíríyí, ámá añí Sodomíyí rinínípipimi nweáyí tñni Gomorayí rinínípipimi nweáyí tñni nñni aníá imónagíápa nene eni imónanirí enwáriní.” niriri eañrini.

“Judayí xenwí xídarígíá enagí nání wé rónigíáyí mimónigíáriní.” uríní nánirini.

³⁰ Ayínáni nene píoi raniréwiní? Sa rípi raníwini. Émayí wí “Gorixo ámá nání ‘Gí wé rónigíáyíriní.’ níráriríná ayí apimi dání rárarínífaní?” níyaiwiro “Wé róninwáyí” oimónaneyiníro aníní miní mepa nero aí api tñni xixeni imónigíawixini. Wé róniní Gorixo ámá Jisasomí dñí wíkwíroarinagíá níwíniríná rárarínípi api tñni xixeni imónigíawixini. ³¹ E imóninagíá aí Isireriyí nwf ikaxí rinínípipimi níxídirínípipimi dání wé róniní oimónaneyiníro aníní miní neróná wé róniní nwf ikaxí eániníyo rinínípi tñni xixeni mimónigíawixini. ³² Ayí pí nání api tñni xixeni mimónigíawixini? Ayí Jisasomí dñí níwíkwírorínípipimi dání oimónaneyiníro mé wigí dñí tñni nwf ikaxí rinínípipimi níxídirane oimónaneyiníro yarínagíá nání wé róniní

apí tñní xixeni mimónigfawixíni. Ayí Jisasomí —Judayí Jisasomí nípikiro aí “Goríxomí xewaxomí wí pikipaxenemantí. Ayínání o Goríxomí xewaxomantí.” rarígfá enagí nání o sñá ámá níkirípeaánírí ná eánarígfóníñí imóníñoríní. Omí níkirípeaáníro náníñí eánígfawixíni. ³³ Bíkwyó dání apí nání xixeni re nírinírí eáníní, “Arfá époyí. Goríxoní dfwf Saioníyí ríníñípimí —Apí Jerusaremíyo ríníní. Apimí ámá níkirípeaánírí ná eáníro sfmírírí wirí epírfa nání sñá wo e tñní. E nerí aí omí dñí wíkwírófáyí xfo ríñípi tñní xixeni wiínfá enagí nání ayá wí epírámantí.” Bíkwyó dání xixeni e nírinírí eáníní.

10

“Judayí nápi Kiraisomí dñí míwíkwírogfá enagí nání Goríxo yeáyí uyimíxemeañmaní.” uríñí náníríní.

¹ Gí nírxímeáyíné, Goríxo gí Isíreríyo yeáyí uyimíxemeáwínígnírí íkíníñí sípí níaríñagí nání omí ríxíñí aníñí míní wuríyaríñáríní. ² E nerí aí ayí yeáyí míyimíxemeáníñoí. Nioní ayí yarígfápí nání píráníñí dñí fá níxírírí nání áwaní raríñíní. Ayí Goríxomí oxídaneyíníro símí níxeadípeníro nero aí píráníñí dñí neñwípémáná míyaríñoí. ³ Ayí rípi nání seararíñíní. Ayí “Ámá e yarígfápimí dání Goríxo ‘Wé rónígfáyíneríní.’ urararíñírfání?” níyaiwiríná xenwí yaiwíarígfáríní. Xenwí dñí re níyaiwíro, “Negí píráníñí yaríñwápimí dání Goríxo ‘Wé rónígfáyíneríní.’ nearínfáríní.” níyaiwíro apíní níxídíro nání Goríxomí yeáyí símanwíyóníñí míwúrínípa ero “Apí neróná wé rónígfáyíné imónípírfáríní.” ráríníñípimí míxídípa ero egfá enagí nání seararíñíní. ⁴ Gí Judayí dñí re moarígfápí, “Ñwí ikaxí ríníñípimí níxídíríñíyo dání wé róníñwaéne imónanfwaríní.” Dñí e moarígfápimí Kiraiso pírfí wíalíkímonírfíní. E ení enagí nání omí dñí wíkwírófá gíyí gíyí nání Goríxo “Wé rónígfáyírfíní.” rárínfáríní. ⁵ Moseso ámá wé rónígfá imónípírfí nání ñwí ikaxí eáníñípimí xídarígfáyí nání nírinírí ríwamíñí nearíná réníñí ríñírfíní, “Ámá wé rónígfá imónípírfí nání ñwí ikaxí eáníñí rípi nípiní yarígfáyí xixeni e neríñípimí dání dñí níyímíñí tígíá imónípírfáríní.” ⁶ Wé róníñí ámá ñwí ikaxí eáníñípimí xídarígfápimí dání imóníñípí nání Moseso e ríñí enagí aiwí dñí wíkwírówápimí dání “Ámá wé rónígfáyírfíní.” ráríníñene Kiraiso yeáyí neayimíxemeañfá nání ríxa níweapírí nípémáná ámí wíapínímeañí enagí nání Bíkwyó dání nírinírí eáníñípa re raríñwáríní, “Re

míyáiwínípaní, ‘Anínamí nání gene peyaníwárífaní?’ míyáiwínípaní. Ayí xwíyíá ‘Apimí dání Goríxo ámáyo yeáyí uyimíxemeaníáríní.’ rínínípi aríá wianíwá nání Kiraisomí anínamí dání gene nípeyirane nípeameámí weapaníwá nání raríníní. ⁷ Rípi ení míyáiwínípaní, ‘Siríríkí síríwí mayí imónínífmí nání gene weaníwárífaní?’ míyáiwínípaní. Ayí Kiraisomí amí dání gene níwepínirane nípeameámí yapaníwá nání raríníní.” ⁸ Bíkwyíyo xwíyíá Goríxoyápi nání píoi ríníní? Rípi re ríníní, “Xwíyíá api ná jífamí mimóníní. Aníwí e segí símímaní tíní e imóníníagi nání api ananí xwíyíá ríro díní moro epaxí imóníní.” Bíkwyíyo e ríníní. Xwíyíá amá Jisasomí díní wíkwíróríxínírí none wáí raríníwápi nání raríníní. ⁹ Xwíyíá api, ayí rípiríní. Ámáyné ayá mé Jisaso nání “Ámínáoríní.” nírirí woákíkí erí “O Goríxoyá díní tíní xwáripáyo dání wíápínímeaníriní.” níyáiwírí díní wíkwírorí nerínáyí, Goríxo yeáyí seayimíxemeaníáríní. ¹⁰ Ayí rípi seararíníní, “Goríxo amá wo Jisasomí díní wíkwíroaríníagi níwínírná ‘Wé róníníoríní.’ rárírí maníyo dání woákíkí yaríníagi níwínírná yeáyí uyimíxemearí yaríníriní.” seararíníní. ¹¹ Nioní seararíníapi Jisaso nání Bíkwyíyo dání re nírinírí eánínípi tíní xíxení seararíníní, “Ámá omí díní níwíkwírorínáyí, xíto rínípi tíní xíxení wíiníá enági nání ayá wí winínífa meníní.” nírinírí eánínípi tíní xíxení raríníní. ¹² Ayí rípi náníríní. Ámíná díní nínenení wíkwíroaríníwáo —O amá arírá neaíwínígínírí yaríní wiarígíá níyoní wá bí onímíapi níwianí ayá wí wianaríníoríní. O ná woní enági nání Judayo xegí bí wírí émáyo xegí bí wírí yarínímaní. ¹³ Bíkwyíyo re nírinírí eáníní rípi “Gíyí gíyí Ámínáo yeáyí oníyimíxemeanírí yaríní wííáyo yeáyí uyimíxemeaníáríní.” nírinírí eánínípi níoní seararíníapi tíní xíxení axípi ríníníagi nání seararíníní. ¹⁴ Ámá wo gí Judayí nání re níránáyí, “Kirisomí díní níwíkwírógíá enági nání aríge nero yeáyí oneayimíxemeanírí yaríní wípíráoi? O nání aríá níwígíáyí enági nání aríge nero díní wíkwírópíráoi? Ámá wo o nání wáí muríní enági nání aríge nero aríá wípíráoi? ¹⁵ Goríxo amá wa wáí urípírfá nání muowáríní enági nání aríge nero wáí urípíráoi?” Ámá wo Poroní raríníapi pírfí nírakímínírí nání e níránáyí, re urímíní, “Bíkwyíyo dání ‘Ámá xwíyíá yayí winípaxí imónínípi wáí urímearígíáyí nurémearíná ayí awíaxíríní.’ nírinírí eáníníagi nání wáí urípírfá nání Goríxo ríxa muowárípa reñínígíní? ¹⁶ Wáí ourímépoyínírí

urowáríagí aí Judayí níní xwíyá yáy winípaxípi píráníjé xixeni arfá níwiro mǎxǎdǎgǎwixíni. Wfá rókiamoagí Aisaiáo Bǎkwíyo re níriri eanǎrini, ‘Ámináoxíni, none áwanǎ urarǎjwápi gíyǎ arfá níneairǎ dǎjǎ íkwǎroarǎjoi? Oweoi, wí e mǎyarǎjoi.’ Níriri eanǎ api nioni seararǎjapi tǎni xixeni imónǎjagí nání rarǎjini. ¹⁷ Ayínáni nene nijfá rǎpi imónǎjwini. Ámá xwíyá Kiraiso nání arfá níwirǎjyó dání dǎjǎ wǎkwǎroarǎgǎrǎni. Ámá wí xwíyá api wá urarǎgǎpimi dání arfá wiarǎgǎrǎni.” urǎmǎni. ¹⁸ Ámá wo “Xwíyá Kiraiso nání wá rarǎgǎpi Judayí nepa arfá rǎa wigǎwixíni?” níránáyǎ, re urǎmǎni, “Aga rǎxa arfá wigǎwixíni. Bǎkwíyo dání re nírini eánini, ‘Ámá xwí rǎri nírimini jweagǎyǎ wigǎ manǎ rǎxa arfá wigǎwixíni. Ámá anǎ nímini jweagǎyǎ wigǎ xwíyápi rǎxa arfá wigǎwixíni.’ níriniri eánǎjagí nání ‘Judayí rǎxa arfá wigǎwixíni.’ rarǎjini.” urǎmǎni. ¹⁹ Ámí ámá wo “Xwíyá wá uragǎpi nání Judayí majfá imónǎgǎrǎni?” níránáyǎ, re urǎmǎni, “Oweoi, émáyǎ aí nijfá imónǎjánáyǎ, ‘Judayí nijfá mimónǎgǎrǎni.’ rǎpaxǎ menini.” urǎmǎni. Moseso Gorixo nání re níwurǎyiri eanǎ enagí nání rarǎjini, “Judayíné Gorixoní ámá xenwǎ wíyo píráníjé mearǎjagí síjwǎ nínanǎrǎná sípi dǎjǎ wíaiwǎrǎrǎni. Ámá seyíné ‘Majfá imónǎgǎrǎni.’ wíaiwǎrǎgǎyo píráníjé mearǎjagí síjwǎ nínanǎrǎná wǎkǎ wónǎpǎrǎrǎni.” Moseso e níwurǎyiri eanǎ enagí nání rarǎjini. ²⁰ Judayí “Gorixo émáyo marfáí, nenení neamímínǎfǎrǎni.” yaiwǎrǎjagǎ aí wfá rókiamoagí Aisaiáo ení xwíyá Gorixo nání níwurǎyirǎná ayá igí mé nerí re níwurǎyiri eanǎrini, “Ámá omí ge dání wǎnímeanǎréwǎniri mǎyarǎgǎyǎ Gorixoní rǎxa síjwǎ nanǎmeagǎrǎni. Ámá Gorixoní nání yarǎjǎ mǎwǎpa egǎyo níwanǎjoni xámí piaumǎmǎ winǎjǎrǎni.” Émáyǎ nání Aisaiáo e níriri rǎwamǎjǎ nearí aiwí ²¹ gǎ Isirerǎyǎ nání Gorixo rǎjǎ rǎpi rǎwamǎjǎ eanǎrini, “Ayǎ Gorixoní tǎmíni obǎpoyǎniri anǎjǎ minǎ wé awíá níwǎxǎdǎrǎná ná mé ámá manǎ níwǎíkirí rǎwǎ síwǎ yiri yarǎgǎyo wé awíá wǎxǎdǎjǎrǎni.” níriniri eanǎrini.

11

“Isirerǎyǎ árǎnǎ bimí Gorixo wá wíanarǎjǎpǎ wímeaarǎni.” urǎjǎ nánirǎni.

¹ Ayínáni “Gorixo xegǎ Isirerǎyo rǎxa anǎjǎnǎ rǎwǎ umonǎrǎni.” rǎmínǎréni? Oweoi, wí e rǎpaxǎ menini. Nioni ení Isirerǎyǎ wonirǎni. Ebǎrǎmoyá fǎwǎrǎwéyǎ wonirǎni.

Siyikf Bejımano tını imónıñá wonıřını. Nionı e imónıñáonı aı Gorıxo wı rfwf mınımonıf enıagı nánı “İsırerı nıyonı rıxa anıñfını rfwf umonıřını.’ rıpaxf menını.” seararıñını. ² O xegf ámayı —Ayf amıpı sını mimónıñáná fá yıyamıxımıf enıyırını. Ayo wı rfwf umonıřımanı. Wıfá rókıamoagf İraııao nánı Bıkwıyo nırınırı eánıñıřı sını majfá rimónıñıoı? O Gorıxo ayo enı xıxe rfwf umówınıgınırı xegf İsırerıyıf nánı anıñúmıf ikaxf nurıřıná re urıñınıgını, ³ “Ámınáoxını, dıxf wıfá rókıamoarıgıfáwamı nowamını pıkıro joxı nánı rıdıyowá epıřfá nánı íráf onıñıyıf pıpınamıf ero éfá enıagı nánı joxı dıñıf rıkwıroná yoparonı ñweanını. Nionı enı nıpıkıanıro nánı rıxa pıfá nıarıñıoı.” urıfagı aı ⁴ Gorıxo pıoı urıñınıgını? “Joxını marfáı, ámá nını nionıyá imónıñıyıf 7,000 imónını. Ayf wayá ñwıfá xopaıkıgıf imónıñıf Bfarıyıf rınıñıřıpımıf xómıñıf nıyıkıwıro yayıf mumearıgıfáyıřını.” urıñınıgını. ⁵ Ayınanı enına e imónıñıřıpa agwı rıná enı axıřıf ářınıf wı Gorıxo xegf wá wıanarıñıřıfıf tını xıxenı nerınıfá fá neayamıxıñıf ářınıf wıene ñweanwını. ⁶ Gorıxo ámayı fá nuyamıxıřıná xegf wá nıwıanarıñıřıpımıf dání fá uyamıxıñıf enıagı nánı “Ámaéne nanıf bı yarıñıagwı nıneanırı nánı fá neayamıxıñıřını.” yai-wıpaxf menını. Ámá nanıf yarıñıagıfá nánı fá nuyamıxıřıf sıñwıřıyıf, wá wıanarıñıřıfıf mimónıf, mimónıf wá wıanarıñıřıfıf imónımınırıf enıřını. ⁷ Ayınanı pıoı rıpaxıřını? İsırerıyıf wé rónıñıf apı oımónaneyınıro anıñıf mınıf yarıgıfápıf mimónıřıpa egfá aıwıf ámá Gorıxo xegf dıñıf tınıf fá uyamıxıñıyıfını xıxenı imónıgıfářını. Wınıyıf Gorıxoyá dıñıyo dání wıgıf dıñıf rıxa wakıřıf inıgıfářını. ⁸ Nionı seararıñıpıf tını xıxenı Bıkwıyo dání re nırınırıf eánıñıřıpa, “Ayf dıñıf pıránıñıf nımero ‘Gorıxo apı nealıwapıyımınırıf rıfá yarını?’ mıyayıwıf éřıřınırıf káká sıñwıf anırıf arıkwıkwıf arfá wıřıf dıñıf xaxá merıf epıřıf wımıxıñıf enıagı nánıf apıf e nıra nıbıfásáná agwıf rıná enıf sınıf yarıñıoı.” Bıkwıyo dání e nırınırıf eánıñıřıpa agwıf rıná xıxenıf dıñıf wakıřıf inarıñıoı. ⁹ Depıto enıf re rıñıřınıf, “Ayf ‘Nıwayırórıfıf ñweanwını.’ nıyayıwıro maıwıf ñweanáná aıwáf yayıf yanıro nánıf nımıxıro narıgıfápıf dıñıf Gorıxoxınıyáf tınıf xe sıpogwıñıñıf imónıřıf mıřenıñıf imónıřıf éwınıgını. Xe nıkıřıpeaanıřıf ná eánarıgıfářınıñıf imónıřıf rıfá meaarınarıgıfářınıñıf imónıřıf éwınıgını. ¹⁰ Gorıxoxıf yarıñıřıfıf nánıf sıñwıf anopasıfıpıřıfıf nánıf joxıyáf dıñıf tınıf sıñwıf xe sfáf uyınırıf joxıf yarıñıřıfıf nánıf majfáf nero ikarınarıgıfářıfıf xe anıñıf aıwáf fá xwénıñıf nımearıkwınımıf emero éřıřını.” Depıto e rıñıřıpa gıf Judayıf nápıf xıxenıf apıf nerof dıñıf wakıřıf inarıñıoı.

“Judayıf manıf wıaıkıgıfáf enıagıf nánıf Gorıxo émayınéf yeayıf

seayimixemeaarini.” uriní nánirini.

¹¹ Ayínáni áamá wo yarini re níányí, “Judayí Jisasomi dñí mñiwkwíropa nero níkirípeaánirí ná neániríniní neróná aniní axípi e imónaríwaniginirí egfáraní?” Yarini e níányí, re urimíni, “Aga oweoi, ayí wiaikigfá enagi nání Gorixo émayo yeáyí uyimixemeaarini. Judayí o émayo naní wiarinagí sinwí nñwinróná sipí dñí nñwiiwiro Jisasomi dñí owkwírópoyinirí nání e yarini.” urimíni. ¹² Ayí naní wiaikigfá enagi nání agwí ríná Gorixo áamá xwíá tño nweagfá wínyo naní ayá wí nñwiirí aiwí Judayí Gorixo íá uyamixiní nñni ríxa Jisasomi dñí nñwkwírorínáyí, émayo ení naní xwapí ayá wí wiinfáriní. Judayí níkirípeaánirí ná eánigfá enagi nání Gorixo émayo naní ayá wí nñwiirí aiwí Isirerí Gorixo íá uyamixiníyí nñni Jisasomi dñí nñwkwírorínáyí, émayo nñwiiríná xámí naní wiinípa mé ámí seáyí e imóninípi wiinfáriní.

¹³⁻¹⁴ Agwí Romíyo nweagfá émayíné xwíyá bí osearimíni. Gorixo émayo wáí ourinirí nñrowárenapinoní enagi nání nioní e neríná rípi ení yarinarini. Gí áamá gwí axírí imónigfáyí “Gorixo émayo naní ríá wiiarini?” nñyiwiro sipí dñí wiiwiarigfápmí dání wieríkiemeáimiginirí xfo émayo ourinirí nñrowárenapinípi yarinarini. E neríná “Gorixo e éwiniginirí nñrowárenapinípi seáyí e imóninípiráni?” nñyiwirí yayí tñni néra warinarini. ¹⁵ Ayí rípi searariní, “Gorixo Isireríyo ríwí umonípimi dání áamá xwíá tño nweagfá wínyí tñni xfo nawíni piyíá wírinigfáyí imóninagfá nání Isireríyo ámí numimíniríná ayí ríxa xwárípayo dání wiápnimeáfáyiní imónipírfáriní. ¹⁶ Bisíkerfá iwamfo nimixiríná xámí bí onimiápi nñxerí ‘Rípi, ayí Gorixo nánipirini.’ nñyiwirí táná nápi nñpini Gorixoyaniní imónarinípa Judayí fwiárfawéwa Gorixoyá imónigfá enagi nání ríwíyo imónigfáyí ení axípi oyá imónipírfáriní. Íkfá pipiní wírí ‘Gorixo nánirini.’ nñyiwirí nitirínáyí, rení ení oyá imóninípa Judayíyá xiáwo íriníyí Gorixoyá imónigfá enagi nání ríwíyo imónigfáyí ení axípi oyá imónipírfáriní.” searariní. ¹⁷ E nerí aí ewayí xwíyá rípi osearimíni, “Gorixo xegí Judayo ríwí numoríná íkfá oripí reniní bí nóreari émayíné — Seyíné rení oripí áamá íwíá urarigfá marfái, oripí xegípi yaparinípmí dániní rení eánigfáyínerini. Seyíné Gorixo nñmearí wínyí rení eánigfá seanwirárfí enagi nání seyíné oripí pipinípmí dání inígfí níniríná Judayíyá xiáwo íriníyo Gorixo naní wiiagípmí dání inígfíniní nñni rení wínyí tñni píraniní rení onarigfáriní. ¹⁸ E nerí aiwí Judayo Gorixo ríwí numoríná reniní óreaníyí nání wárixayíné

mimónipa époyí. Wárixane oimónaneyinirónáyí, xámi píraníñí dñí n̄yáikirorí re mór̄rixini, ‘Reñene pípiñí nání iniñgí ím̄ixaríñwámani. Pípiñíyí —Ayí Judayíyá xiáwo írñíyíñini. Ayí nene nání iniñgí ím̄ixaríñíñini.’ mór̄rixini.” osearim̄ini.

19 Émá Jisasomí dñí w̄kw̄roariḡáyíné re n̄ránáyí, “Nene neañwirár̄im̄inir̄i nání ayo óreañíñini.” n̄ránáyí, 20 re searim̄ini, “Seyíné ananí raríñoi. Ayí Jisasomí dñí m̄iw̄kw̄roaríñaḡa nání óreañíñini. E nerí aí seyíné ení píyo dání mar̄fái, sa dñí w̄kw̄roariḡápimi dání óreae seañwirár̄iñíyíné imóniḡáyíné eñagí nání wá mimónipa ero wáyí ero éf̄rixini.” searim̄ini. 21 Goríxo “Reñí ík̄fá bimi dání nóreari ñwirár̄iñí mar̄fái, ík̄fá ná apámi dání eániñp̄i xe oeániñi.” m̄iyaiwí óreañí eñagí nání émáyíné ení “Xe oeániñi.” m̄iyaiwí ax̄p̄i neaóreaniñinir̄i “Wáyí éf̄rixini.” seararíñini. 22 Ayínání Goríxo ámáyo wá n̄wianir̄íná wirí wik̄f̄ t̄ñi n̄wir̄íná wirí yaríñp̄i nání dñí mór̄rixini. Jisasomí dñí m̄iw̄kw̄ropa neríñp̄imi dání nik̄r̄ipeaánir̄i náníñí eániñḡáyo Goríxo wik̄f̄ t̄ñi n̄wir̄i aiwí émáyíné wá seawianar̄ini. Seyíné dñí w̄kw̄roariḡápimi dání aníñí wá seawianipaxí imóniñánáyí, ayí ananí wá n̄seawiaga un̄f̄ar̄ini. E mepa ner̄ínáyí, seyíné ení seawákwímo náníyí. 23 Reñí óreámoñíñiñí imóniḡáyí ení dñí m̄iw̄kw̄ró yariḡáp̄i r̄ixa emí n̄moro dñí w̄kw̄róánáyí, Goríxo wiḡf̄ óreane dání ámi ñwirár̄in̄f̄ar̄ini. Goríxo ananí ámi ñwirár̄ipaxí eñagí nání raríñini. 24 Émáyíné Goríxo ík̄fá orip̄í xeḡf̄p̄i yaparíñnamí dání nóreari ámá aiwá omíñí ner̄íná mepa yariḡápa ner̄i ámáyánami seañwirár̄iñí eñagí nání xeḡf̄ anamí dání óreañp̄i añipaxí ámi wiḡf̄ ax̄fnami ñwirár̄ipaxí imóniñagí nání seararíñini.

“Goríxo ámi Isireríyo yeáyí uyim̄ixemeanf̄ar̄ini.” uríñí nánir̄ini.

25 Gí n̄rixímeáyíné, seyíné “Nene dñí émí saímí moñwaéner̄ini.” n̄yaiwin̄ro “Goríxo xeḡf̄ Judayo aníñíñi emí moñíñini.” yaiwip̄f̄rixinir̄i xwíyíyá yumíí imóniñí r̄ip̄i nání majf̄á oimónipoyinir̄i m̄nimónar̄ini. Xwíyíyá yumíí imóniñp̄i, ayí r̄ip̄ir̄ini. Émá Goríxo íá uyam̄ixiñíyí n̄ñi x̄fo t̄f̄am̄ini b̄ip̄f̄re nání Isireríyí nápi dñí wak̄s̄f̄ niga up̄f̄f̄ar̄ini. 26 E néra numáná eñáná Goríxo Isirerí n̄yoní yeáyí uyim̄ixemeanf̄ar̄ini. Nioní seararíñap̄i B̄kw̄f̄yo dání xwíyíyá n̄r̄inir̄i eániñí r̄ip̄iaú sopiñí n̄war̄ini, “Éf̄ neamín̄n̄fo d̄f̄w̄f̄ Saioní —D̄f̄w̄f̄ Saioníyí r̄iníñp̄i Judayíyá añí e nání r̄iníñp̄ir̄ini. Éf̄ neamín̄n̄fo d̄f̄w̄f̄ Saioní ñweañwaéneyáo nimónir̄i Jekopoyá f̄wiárf̄awene uyíñí

yaríñwápi emi neawiaíkimonfárini.” nírini eáni 27 ámi wí e “Gorixoni wigí íwí egfápi yokwarimí níwiiríná ‘Rípi níwiimfárini.’ réoárímíni.” nírini eáni enípiaú nioni seararíñápi tñni xixenirini. 28 Judayí xwiyá yayí neainipaxí imóniñápi ríwí numero nání Gorixomi símí tñni wiarígfáyí imóniñagfa nání Gorixo émáyíné naní seaiiarini. E nerí aí Gorixo wigí xiáwo íriniño ía uyamixiniño enagí nání xíoyá dñí sxi uyiniño. 29 Gorixo wá níwianiríná anipá níwiri nioniyá oimónipoyiniri wéyo ía numiriríná ámi yarápmíto míwiarino enagí nání rarini. 30 Émáyíné eníná Gorixomí wiaíkiagfa aiwí agwí ríná Judayí xaminiño wiaíkiaríñagfa nání Gorixo seyíné ayá searimixarini. 31 Judayí Gorixo émáyíné ayá searimixaríñagí níwianiríná sípi dñí níseaiawiri ámi xíto tñmíni kñmónáná xaminiño ení ayá urimixinfa nání émáyíné wiaíkiagfapa ayí ení axípi nero xíomi wiaíkiarino. 32 Gorixo ámá níyoní Judayorani, émáyorani, ayá urimiximigini “Ámá nñni gí naní níwiaíkiarígfáyirini.” nírini gwiniño yárinirini.

“Gorixo dñí émí saímí monjo enagí nání yayí uméwanigini.” urini nánirini.

33 Gorixo dñí émí saímí morí níjfa imóniri enípi aga seáyí e imóniñagí nání nioni mñí sñjá weáinipaxirini. Nene ámaéne dñí o “E éimigini.” níyaiwiri monípi nání anini miní yarini niga nurane aí “E rfa moní?” yaiwipaxene menini. Nene dñí o nímorí yarini nání anini miní “Arige nímorí rfa yarini?” níyaiwirane aí mfkípi nání xixeni dñí mopaxene menini. 34 Nioni seararíñápi Bíkwiño dani re nírini eániñápi tñni xixenirini, “Ámináo dñí moarini nání ámá wí níjfa rimónino? Oweoi. Omi ámá wí píranini dñí ureñwípegfáraní? Oweoi. 35 Ámá gíyí winiyí xami wífápi nání xíto wipaxí imóninorini? Oweoi.” nírini eániñápi nioni seararíñápi tñni xixeni imónini. 36 Amipi nñni oyá dñí tñni imóniri xegí imóniñápa oyá dñí tñni siní imóniri o nánini imóniri enagí nání rarini. Nene ínina omí seáyí e numéra úwanigini. “E éwanigini.” nimónarini.

12

“Ridiyowá Gorixo wimónariniñápi iníwanigini.” urini nánirini.

1 Ayinani gí nírixímeáyíné, Gorixo wá neawianayarini nání ení rirémixí bí osearimini. Nanwí noní Gorixo nání ridiyowá yárarigfápa sewaniniño ení o nání ridiyowá sñí síyikwí minini xíto wimónariniñápi oimónaneyiniróná “Negí dñíño oxfdinaneyi.” míyaiwí

“Oyá dñfyoní oxídaneyí.” nıyawiwo xamñfıfıné mını wınířřıxını. E neróná Gorıxomı yayıf umeanıro nanı epaxıpi tını xıxenı yarıñoı. ² Gorıxomı mıxıdarıgıfayıf yarıgıfapa axıpi mé “E éřřıxını.” wımónarıñfıpi nanı nıjıfá imónıřřı nanı segıf dñfı xamı moagıfapı xe sıñf bı oneaimıxınıřřı sıñwıf wınířřıxını. Xe dñfı sıñf bı oneaimıxınıřřıná xıfıo wımónarıñfıpi —Apı awıaxıf imónıřřı oyá sıñwıfıyo danı apanı imónıřřı wé rónıñfı imónıřřı enıřřıřını. Apı nanı ananı nıjıfá imónıřřıřını. ³ Nıonı Gorıxo wá nınıwıanıřřı nıñfıřřıpımı danı nıyıfınenı woxını woxını řıřı osearımını, “ ‘E imónıñáonıřřanı?’ nıyawiwinıřřıná dıxıf imónıñfıpi nanı nımúrorı ‘Seayı e imónıñáonıřřanı?’ mıyawiwinıřřanı. ‘E imónıñáonıřřanı?’ nıyawiwinıřřıná dñfıf wıkwıřřıroarıgıfá woxını woxını Gorıxo e epaxo e epaxo oımónıřřı sımıxıñfıpi nanı dñfı nımorı dıxıf nepa imónıñfıpi tını xıxenı ‘E imónıñáonıřřanı?’ yawiwinıřřını.” osearımını. ⁴ Negıf wará ná wıřřımı danı wéranı, sıkwıřřanı, bı bı inıñwını. Bı bı inıñwápı tını axıřřını yarıñwámanı. Xıxegıfını yarıñwářřını. ⁵ E imónıñfıpa axıřřı Kıraıso tını ikářřınıñwaéne enı re imónıñwını. Obaxene aıwı omı dñfıf wıkwıřřıroarıñagwı nanı nınenenı axıřřı wará ná bımı danı sıkwıf wé ayıf imónıñfıpánıñfıf nımónıřřı ikwıřřıróñwını. ⁶ Nınenenı wá neawıanıñfıpi tını xıxenı nıneayıřřıná xıxegıfını e epaxıf e epaxıf oımónıřřıpoyınıřřı neaimıxıñfı enagıf nanı xıxegıfını epaxıf imónıñwápı tını xıxenı oyaneyı. Gorıxo xwıyıfá xıoyápı wıfá urókıamóřřıxınıřřı neaimıxánáyıf, negıf dñfıf wıkwıřřıroarıñwápı tını xıxenı e éwanıgını. ⁷ Negıf wınıyo arıřřá wıřřıřřıxınıřřı neaimıxánáranı, wınıyo wıwayıyıřřıřřıxınıřřı neaimıxánáranı, ⁸ enıf řıřémıxıf wıřřıřřıxınıřřı neaimıxánáranı, xıxenı e éwanıgını. Negıf wınıyo negıf amıřřı nınowıayıf inıřřıřřıxınıřřı neaimıxánáyıf, sıřřıfı mıwıf éwanıgını. Negıf wınıyo oumenıweápoyınıřřı neaimıxánáyıf sımıf nıxeadıřřıpénıřřıne éwanıgını. Negıf wınıyo wá wıanıřřıřřıxınıřřı neaimıxánáyıf, kıřřıñfıf mıyıf yayıf tını éwanıgını.

“Kıraıso tını ikářřınıñgıfıfıfıné apı apı néra úřřıxını.” urıñfıf nánıřřını.

⁹ Segıf wınıyo dñfıf sıřřıfı nıwıřřıná mımónıf mıwıwayıyıpı éřřıxını. Sıřřıfıf imónıñfıpi řřıwıřřımını nıřřımamorı nanıf imónıñfıpi fáfı xıřřıřřıxını. ¹⁰ Xexıřřıxıřřıřřımeayıf ayá řřıřřımıxıf nıñıro řıřřıanıñfıf menarıgıfápa inıřřıřřıxını. Negıf wınıyo wéyo umeaneyınıro sımıf xeadıřřıpénıřřıřřıxını. ¹¹ Řřıwıf sıwıfá mıyıf nıřřıřřıkwınıřřı éřřıxını. Amınáomı nıxıfıdıřřıróná xıfıoyá kwıyıřřıfı e nııřřıřřıxınıřřı seaimıxarıñfıřřıpımıf sıñwıřřıřřıanıñfıf wıaxıfıdıřřıřřıxını.

12 Ámínáo seaiiníápi nání díní ikwímoarígíápi dání díní nífá seainíwínígíni. Xeaníhí seaiméááná xwámámí wíríxíni. Íníná Goríxomí ríxíhí urayíríxíni. 13 Ámá Goríxoyá imónígíáyí wí dífí ikeamónaríhagí níwínírná segí bí miní wíríxíni. Ámá aní midání wí seaiméááná segí aníyo nání nipemeámi úfíxíni. 14 Ámá rímewá seaiarígíáyo Goríxo naní wíwínígíní ríxíhí urííxíni. Ayo uramíxíwínígíní ríxíhí murí naní imíxíwínígíní ríxíhí urííxíni. 15 Ámá yayí yaríhagí níwíníroná ayí tñní nawíní yayí ero hwi eearíhagí níwíníroná ayí tñní nawíní hwi earo éfíxíni. 16 Segí wíniyo nání “Wíto sípíoríni. Wíto nanjoríni.” míyaiwipani. Ná bíní axípní mófíxíni. “Seáyí e imóníhwaénerfani?” míyaiwinípa nero ámá yunígíáyí tñní ananí gwiaumí niníro eméfíxíni. “Nene díní émí saímí moíhwaénerfani?” míyaiwinípa éfíxíni. 17 Sípí seikáraná seyíné ení xíxe sípí míwikáripáni. Ámá níní “Apí nerínná xíxeni rífa yaríni?” yaiwiarígíápi nání díní nímore éfíxíni. 18 Díní míxímíní níkwímorí mepa éfíxíni. Ananí nepaxí enánáyí, ámá níní tñní píyí níwíníro hwaéfíxíni. 19 Gí díní síxí seayíhagí, ríkíkíríó seikárfáyo seyíné ení “Pírí oumamoaneyí.” níyaiwiro mé Goríxo wíkí ríá ápiáwíníhí wóníhípi xe ayo wímeáwínígíní síhwi wínííxíni. Bíkíwíyo dání rípi nírní eáníhagí nání seararíhíni, “ ‘Ríkíkíríó yarígíápi nání “Goríxoní pírfí umamómígíni.” nímonaríni. Ríkíkíríó seikárfáyíné maríáí, níwaníhóní pírfí numamorí ríníhí wímíáríni.’ Ámínáo e ríhírní.” Bíkíwíyo dání e nírní eáníhagí nání “Sewaníhíyíné ‘Pírí oumamoaneyí.’ níyaiwiro xíxe míwipa éfíxíni.” seararíhíni. 20 E mepa nero Bíkíwíyo dání re nírní eáníhípa éfíxíni, “Joxí tñní símí tñní inarígíáyí agwí wiaríhagí níwínírná aiwá míní wíríni. Gwínní yeáyí wiaríhagí níwínírná inígí níwírí wíríni. E níwírínná wígí sípí seaiarígíápi nání ayá wímorefíni.” Bíkíwíyo dání e nírní eáníhípa éfíxíni. 21 Ríkíkíríó seikárfáyo xíxe sípí níwíronáyí, ayí seyíné xopíráríhíhí seaiaríhí. Sewaníhíyíné pírfí oumamoaneyíní nerónáyí, sewaníhíyíné samíhíhí imíxínaríhí. Seyíné e mepa nero naníni níwíronáyí, xopíráríhíhí wiaríhí. Ayínání sa apíní éfíxíni.

13

*“Gapímaníyo símaníwíyóníhí yeáyí wurínníwanígíni.”
uríhí nánírní.*

1 Ámá ayf ayf gapimanfyo simanwfyóniñf yeáyf wurfnfrxini. Gapimanf wí nimóniróná wigf diñfyo dáni imónarigfámani. Gorixoyá diñfyo dáni imónarigfárini. O xe oimónfpoyinri sñwf winariñfyfni gapimanfyf imónarigfá enagf nánri rariñini. 2 Ayináni gapimanfyo ámá giyf wiaikianiro nerfnáyf, ayf Gorixo “E oimónfpoyi.” yaiwinfpi eni prf rakianiro yariñoi. Ámá e éfáyf rfa meaárinaniro yariñoi. 3 Ayf ripi nánri searariñini. Gorixo gapimanf nimóniro seamenweagfáyf nanf yariñfáyo enf óf wimixfrxini wimixiñfmani. Sipí yariñfáyo enf óf wimixfrxini wimixiñfni. “Neamenweagfáyf nánri wáyf mepa oemini.” niseaimónirfnáyf, nanfni erfni. E yariñagfa sñwf niseanirfnáyf, yayf seameprfárini. 4 Seamenweagfáyf Gorixo seyfné nanf seailfrxini wimixiñf enagf nánri searariñini. E nerf aiwi seyfné sipí nerfnáyf, enf óf erfni. Gapimanfyf kikiá éwanigini iwanf fá rixiriñoi? Oweoi, Gorixo sipí nera warigfáyf re oyaiwípoyniri, “O nene nánri wikf wóniñagf nánri gapimanfyf prf e rfa neamamoariñoi?” oyaiwípoyniri seamenweagfáyf sipí yariñfáyo prf umamófrxini wimixiñf enagf nánri searariñini. 5 Ayináni nene ayo simanwfyóniñf yeáyf wurfnfwanigini. “Prf mneamamopa epfrfa nánri simanwfyóniñf yeáyf wurfnfwanigini.” marfái, “Nene woni woni negf yariñwápi nánri nyaiwinirfná ‘Ayo simanwfyóniñf niwurnirfná, apáni yariñwini.’ yaiwianfwa nánri eni simanwfyóniñf yeáyf wurfnfwanigini.” searariñini. 6 “Apáni rfa yariñwini?” yaiwianfwa nánri eni gapimanfyo nigwf takisf nánri minf wiarñwárin. Gorixo neamenweáfrxini wimixiñowa píranñf neamenweaanro nánri anñf minf yariñagfa nánri searariñini. 7 Seamenweagfá giyo pí pí minf wipaxf imóniñfpi anani minf wífrxini. Takisf nánri pí pí nigwf wipfrfa nánri imónigfáyo sa anani minf wífrxini. Simanwfyóniñf yeáyf wurfnipfrfa nánri imónigfáyo e wurfnfrxini. Wé ikwianwfyo umepfrfa nánri imónigfáyo e uméfrxini.

“Winiyo diñf sipí niwirfná ñwf ikaxf riniñfpi tñf xixeni yariñoi.” urñf nánriñf.

8 Seyfné fwf éfápimi dáni “Nigwf neaipei.” searipaxfyfné mimónipa éfrxini. Apf mimónf “Diñf sipí neaii.” searipaxfpiñf imónfrxini. Pí nánri marfái, ámá wo wíyo diñf sipí niwirfná ñwf ikaxf eániñfpi tñf xixeni yariñf enagf nánri rariñini. 9 Bikwíyo dánri ripi ripi riniñfyf, “Meánigfáyné wí tñf fwf minipani. Nwiápnimeari

ámá mîpîkipanî. íwî mîmeapanî. Amîpî wayá nánî sîŋwî íwî mîwîninîpanî.” apî apî rîninîŋyî tîni sekaxî ámî bî enî rîninîŋî enjánáyî, nîni nawîni nîkwierorîná sekaxî ná bimîni, Jisaso “Jîwanîŋoxî nánî dîŋî sipî inarîŋîpa ámá wîyo nánî dîŋî sipî wîrîxinî.” rîŋîpimî íkwîkwîrî inîŋagî nánî seararîŋîni. ¹⁰ Ámá wo womî nepa dîŋî sipî nîwirîná sipî bî wiarîŋîmanî. Ayînanî “Ámá wigî wîniyo dîŋî sipî nîwirînáyî, ŋwî ikaxî rîninîŋyî tîni xîxenî yarîŋoi.” seararîŋîni.

“Jisaso weapînfáyi aŋwî e enagî nánî píránîŋî éwanîgîni.” urîŋî nánîrîni.

¹¹ Rîpî enî osearîmîni. Agwî ríná nene ŋweanŋwáiná nánî seyîné nîŋfá imónîŋoi. Sfá Kiraiso nîweapîrî yeáyî neayimîxemeanfáyi nene dîŋî iwamfó wîkwîróaná ná jîfamî imónîŋîpa sîni e mimónîŋagî nánî sá wegîáyîné wiápfîmîeapaxíná rîxa rínarîni. ¹² Sfá nîyiga núísáná rîxa wfá nókîa warîŋîpa sfá nene xwíá tîyo ŋweanfáwá nánî imónîŋîyî rîxa nóra warîni. Kiraiso weapînfá nánî aŋwî e imónîŋagî nánî ámá aikî nrîrîrî tarîgfápa amîpî sipî árîwîyíná yarîgfápi pîni wiárîrane ámá mîxî nánî ikînarîgfápa amîpî nanî ikwáwîyíná yarîgfápi íá xîrîrane oyaneyî. ¹³ Ámá ikwáwîyíná píránîŋî yarîgfápa neranéná papîkî erane uyîniî erane mepa éwanîgîni. Ámá wî tîni íwî inîrane iyî ede dánî onarîgfápi monîpa éwanîgîni. Xeanîŋî rînimîerane sipî dîŋî yaiwinîrane mepa éwanîgîni. ¹⁴ E mepa nerane negî Ámîná Jisasî Kiraiso wimónarîŋîpî aikîŋîŋî nîyînrîane íwî nánî íeapá neainarîŋîpî yanî nánî wî dîŋî mîmopa éwanîgîni.

14

“Sérîxîmeáyo xwîyíá numearîro ‘Sîpî yarîŋoi.’ murîpanî.” urîŋî nánîrîni.

¹ Ámá Jisasomî dîŋî nîwîkwîrorîná wigî dîŋî samîŋî nîwero ududî nîwinîro “Apî nerînáyî, Gorîxo negî yarîŋwápi nánî yayî enrîfenîŋoi?” yaiwinarîgfáyo seyîné ananî umîmînpoyî. Ayî tîni xwîyíá xîmîxîmî inîpîrî nánî umîmînpîrî nánî mîseararîŋîni. Nŋŋîni nero umîmînpîrî nánî seararîŋîni. ² Ámá Jisasomî dîŋî nîwîkwîrorîná wigî dîŋî enî neánîro wî ududî mîwinîpa nero “Apî nerînáyî, Gorîxoyá sîŋwîyo dánî ananî yarîŋwîni.” yaiwinarîgfáyî pí pí reaxî winîfîpi ananî narîgfárîni. Ámá Jisasomî dîŋî nîwîkwîrorîná wigî dîŋî samîŋî wearîgfáyî nanîwî mînfî aiwánî narîgfárîni. ³ Ámá “Pî

pí reaxí winíípi ananí nípaxíriní.” nīyaiwiro narigíáyí ámá “Nanwí nínípaxímaní.” nīyaiwiro mīnarigíáyo peayí mīwianípa oépoí. Ámá nanwí mīnarigíáyí ení pí pí reaxí winíípi ananí narigíáyo xwíyíá numearíro “Nípíkwíní mīyaríñoi.” murípa oépoí. Ayo Goríxo ríxa umímíníñí enagí nání raríñíní. ⁴ Pí pí ananí narigíáyo xwíyíá numearíro “Nípíkwíní mīyaríñoi.” urarigíá gíyíné ámá woyá xínáíwáníñí nimóníro omíñí wīiarigíáyo xwíyíá numearíranénáyí, “Apání yaríñwíní.” ríseaimónaríní? Oweoi, xwíyíá numearíríná “Sípí yaríñoi.” urírí numímínírí “Ananí yaríñoi.” urírí epaxo ná woní wigí bosíworíní. Ayí nanwí nínírínáraní, mīnīpa nerínáraní, wigí bosíwo —O Ámíná Goríxoríní. Oyá díní tíní xíomi díní nīwíkwíróa upaxí enagí nání o ananí umímíníníáríní.

⁵ Ámá wí “Sfá ayí wí tíní xíxeni mimóníní. Goríxoyá síñwíyo dání ayá tíníyí ríá imóníní?” yaiwīarigíáríní. Wí “Sfá wíyí seáyí e mímóní níní Goríxomi yayí umeanfáwá nání apání ríá imóníní?” yaiwīarigíáríní. Ámá ayí ayí “Sfá wíyí seáyí e imóníñíraní? Níní axípi imóníñíraní?” nīyaiwiríná “Nioní e rīyaiwīaríñíní?” nīyaiwirí ipímóníríxíní. ⁶ Ámá “Sfá ayí seáyí e imóníñíyírání?” nīyaiwiro xídarigíáyí Ámínáo nene yaríñwápi nání yayí owinínírí nání e yaríñíáríní. Ámá pí pí reaxí winíípi narigíáyí ení Ámínáo nene yaríñwápi nání yayí owinínírí nání narigíáríní. Ayí ananí níníróná wigí narigíápi nání Ámínáomi yayí wīarigíá enagí nání raríñíní. Ámá nanwí mīnarigíáyí ení Ámínáo nene yaríñwápi nání yayí owinínírí nání “Api mīnīpa oyaneyí.” nīyaiwiro xídarigíáríní. Ayí ení wigí narigíápi nání Goríxomi yayí wīarigíáríní. ⁷ Ayí rípi seararíñíní. Negíyí wo xíomíní yayí winíní nání síñí ñweapaxímaní. Xíomíní yayí winíní nání “Opémíní.” yaiwīpaxímaní. ⁸ Nene síní síñí nīñwearíná ayí Ámínáo nene yaríñwápi nání yayí owinínírí yaríñwáríní. Pí pí neríná Ámínáo yayí owinínírí yaríñwáríní. Níperíná ení yayí owinínírí pearíñwáríní. Ayínání nene níperínáraní, síní síñí nīñwearínáraní, newaníñene yayí inaníwanírí mé sa Ámínáo yayí winíní nání éwanígíní. ⁹ Ayí rípi nání seararíñíní. Kiraiso ámá pegíáyo tíní mīpé síní síñí ñweagíáyo tíní wigí Ámínáo imónímíánírí ríxa níperí ámí wíápínímeaní enagí nání seararíñíní. ¹⁰ Kiraiso ámá nīyíyá Ámínáoní imónímígínírí níperí wíápínímeaní aí díní samíñí wegíáyíné pí nání segí séríxímeá díní ení eáníñí tígíáyo xwíyíá numearíro “Sípí yaríñoi.” uraríñoi? Díní

enġ eánġġ tġġáyġné enġ pí nánġ segġ sérġxġmeá dġġġ samġġġ wegġáyġ peayġ wġanarġġoġ? Gorġxo ámá nġyonġ xwġrġxġ umenġáyġ nġnenenġ neamenġá enġagġ nánġ seararġġġnġ. 11 Bġkwġyo dánġ re nġrġnġrġ eánġnġ, “Ámġnáo re rġġġrġnġ, ‘Anġġġ nonġ ġweanġáonġ, nġwanġġonġ imónġġápġmġ dánġ seararġġġnġ. Ámá nġnġ Gorġxonġ nánġ xómġġġġ nġyġkwġróná yayġ nġnġmero woákġġġ nġnġróná “Nġyonġ nánġ Ámġnáo xġ, ayġ joxġrġnġ.” nġrġpġrġfá rġnġ. Ámġnáo e rġġġrġnġ.” Bġkwġyo dánġ e nġrġnġrġ eánġġagġ nánġ “Ámá nġnenenġ xwġrġxġ neamenġárġnġ.” seararġġġnġ. 12 Ayġnánġ nene nġġfá re imónġġwġnġ. Pġ pí newanġġene enġwápġ nánġ Gorġxo xwġrġxġ neamearġná “Ayġ apġ nánġ e enġwárġnġ. E enġwárġnġ.” nura wanġwárġnġ.

“Sérġxġmeáyo óreámġoapaxġ imónġġġpġ mġwġwápġyġpanġ.” urġġġ nánġrġnġ.

13 Ámá nġyonġ xwġrġxġ umenġó, ayġ Gorġxo enġagġ nánġ Jġsasomġ dġġġ wġkwġronġwaéne xwġyġfá xġxe nġmearġnġrane “Nġpġkwġnġ mġyarġġoġ.” rġnarġġwápġ sġnġ mġrġnġpa nerane dġġġ píránġġġ re neyġrorġ éwanġġġnġ, “Negġ nġrġxġmeá sġpġ epġrġxġnġrġ nġkġrġpeaánġpaxġ imónġġġpġranġ, nóreámġoapaxġ imónġġġpġranġ, bġ mġwġwápġyġpa éwanġġġnġ.” Dġġġ e neyġrorġ éwanġġġnġ. 14 Nġonġ Ámġná Jġsaso tġnġ ikárġnġápġmġ dánġ nġġfá nġmónġrġ dġġġ re nġyaiwġrġ nġpġmónġnġ, “Pġ pí ámá narġġfápġ nġnġrġfá bġ píaxġ weánġpaxġ menġnġ.” nġyaiwġrġ nġpġmónġnġ. E nerġġġ aí ámá “Apġ nġnġrġfá píaxġ neánġpaxġrġfánġ?” yaiwġarġġfá ġyġġ ġyġġ ayġnġ aiwá apġ píaxġ weánġpaxġ imónġnġ. 15 Segġ dġġġ tġnġ “Apġ ananġ nġpaxġpġrġnġ.” nġyaiwġro nġnġróná wġwápġyarġġfápġmġ dánġ sérġxġmeá axġpġ nemáná “Sġpġ imónġġġpġ nġfáonġrġfánġ?” nġyaiwġrġ xwġrġfá nġkġxénġrġfá yġf, “Ayo sġnġ dġġġ sġpġ nġwġrane píránġġġ umearġġwġnġ.” rġseaimónarġnġ? Kġraisġ yeáyġ uyġmġxemeámġfánġrġ upeġġġ enġagġ nánġ sérġxġmeáyo segġ narġġfápġmġ dánġ xwġrġfá mġwġkġxepanġ. 16 Ayġnánġ segġ “Ananġ nġpaxġpġrġnġ.” nġyaiwġrġ narġġfápġmġ sérġxġmeá wġ nġseaxġdġro axġpġ nerġġġpġmġ dánġ píaxġ nġweánġrġfá yġf, ámá wġ segġ yarġġfápġ nánġ “Ayġ sġpġ imónġġġpġ yarġġoġ.” rġpġrġxġnġrġ apġ e mepanġ. 17 Ayġ rġpġ nánġ seararġġġnġ. Gorġxo, xwġoxġyo páwġanġwáomġ ínġmġ nġwurġnġranéná ayġ xwġyġfá ínġġġ tġnġ aiwá tġnġ nánġ “Apġ nġpaxġrġnġ. Apġ mġnġpaxġrġnġ.” ranġwá nánġ ínġmġ wurġnarġġwámánġ. Ayġ wé rónġġġ imónġġġpġ xġdġrane ámá tġnġ pġyġfá wġrġnġrane kwġyġ Gorġxoyápġmġ dánġ dġġġ nġfá neainġrġ yanġwá nánġ ínġmġ wurġnarġġwárġnġ. 18 Ámá e nero Kġraisomġ

xídarigfá giyf giyf Gorixo “Ayf apáni yaríñoi.” yaiwiri ámá “Ayf mímíwiaró xixeni yaríñoi.” ríro yarigfáyf enagf nání raríñíni. ¹⁹ Ayínáni “Nene yaríñwápimi dání ámá níwayíróniro ñwearo wigf díñf wíkwíroarigfápi yóf imóníro epaxf imóníñfpi ní oyaneyí.” níyaiwiro xáiwf ía xírírixíni. ²⁰ Aiwá segíyf wí “Ñwíáríni.” yaiwiarigfápi níniñfpi dání Gorixo emíníri yaríñfpi mípíneamóníñf oyaneyí. Pí pí ámá narigfápi Gorixoyá síñwíyo dání ananí nípaxf imóníñagf aí ámá bí níniñf wíyo óreámioaníri wímíxaná ayf sípí yaríni. ²¹ Nañwí níniñfínananí, iníigf wainf níniñfínananí, pí pí nerfíná apímí dání segf séríxímeá óreámioapaxf imóníñfpi mepa nerónáyf, ayf nañf yaríñoi. ²² Seyfíne woxíni woxíni Gorixo síñwí raníñe dání “Iníigf wainf tñfí nañwí tñfí nání emfápi nání e ipí ríyaiwiñíni?” níyaiwiro ipímónírixíni. Ámá iníigf wainf tñfí nañwí tñfí nání díñf níyaikírómáná “E nerfíná ayf ananíriñíni.” yaiwinarigfápi ní xídarigfáyf wigf díñfpi “Nioní sípíni yaríñíni.” míyaiwinípa yaríñagfá nání yayf winaríñfíni. ²³ E nerí aiwí ámá wigf díñf tñfí “Nioní apí níniñfíná Gorixoyá síñwíyo dání nípi kwíni mímóníñáná rífa naríñíni?” yaiwinarigfápi níwíai kíniñfí nerfínáyf, wigf díñfíyo dání “Sípí rífa yaríñíni?” yaiwinarigfápi. Ayf “E nerfíná apáníriñíni.” yaiwinarigfápi tñfí xixeni mé níwíai kíniñfí nání wigf díñfpi dání “Nioní sípíni yaríñíni.” yaiwinarigfá enagf nání raríñíni. “Gorixoyá síñwíyo dání ayf e ananí epaxeneríni.” míyaiwiní enfípi arfíki nerfínáyf, ayf íwf yaríñoi.

15

“Negf neaimónaríñfpi míni mífídíni wíniyf wimónaríñfpi ení xídfwaníñíni.” uríñf náníriñíni.

¹ Nene Jisasomí díñf níwíkwíroranéná díñf enf eániñf tññwaéne negf neaimónaríñfpi náníni mífídíni re yaiwíwaníñíni, “Ámá Jisasomí díñf níwíkwíroro aí wigf díñf samíñf wegíáyf amípi Gorixoyá síñwíyo dání ananí epaxf imóníñfpi nání ududf nero ‘Nepa e epaxfmaní.’ níyaiwiro xídarigfáyfíriñíni?” níwíai wímáná níyunírane éwaníñíni. ² E neranéná nene díñf samíñf wegíáyfo nañf wíiaríñwápimi dání síkíki oomíxaneyíniñfí wigf yayf winípaxf imóníñfpi xídfwaníñíni. ³ Ayf rípi nání seararíñíni. Kiraiso aí xegf wimónaríñfpi mífídíni xífo Gorixomí uríñfpi nání Bíkíwíyo re níriñíri eániñfpa, “Ámá joxí ikayíwf rímeararigfápi ayf nioní ení nírfíriñíni.” Bíkíwíyo dání apí níriñíri eániñfpa Gorixo wimónaríñfpi xídfíñf enagf

náni re seararíñini, “Negí neaimónaríñipimi mîxídní dní samíñí wegíáyí wimónaríñipimi xídníwanígini.” seararíñini. ⁴ Xwíyá eníiná Bîkwíyo nîrîri eagíá gíyí gíyí nene íá nîroranéná éwapíníwaníginirí eagíárini. íá nîroranéná aníñí miní xídnípaxí imónirane dní sîxí ínirane enwápimi dání dní Goríxo neainíápi náni ikwímófrîxinîrí eagíárini. ⁵ “Goríxo —O áamá dní sîxí ínîro xíomí aníñí miní xídníro epíri náni ananí wimîxaríñorini. O seyíné ‘Kiraisí Jisaso enípa nerane oxídaneyí.’ nîyaiwiróná dní axípní xîrîro nawíni nimónimáná píraníñí ñwearo éfrîxinîrí seaimíxíwínígini.” nimónarini. ⁶ “Seyíné dní axípní tígíáyíné nimónîro náni maní ná bámi dáníñíñí nîrîro omí —O negí Áminá Jisási Kiraisomí xanorini. Omí seáyí e uméfrîxinîrí e seaimíxíwínígini.” seararíñini.

“Kiraiso ‘Émáyo ení yeáyí uyimîxemeáimígini.’ yaiwinípi tíni xixeni e eníñini.” uríñí nánîrini.

⁷ Ayínáni Kiraisomí dní wîkwíroaríñwaéne yaríñwápimi dání áamá Goríxomí seáyí e umepíríá náni “Kiraiso neamímíñípa negí wínyo ení ounímínaneyí.” nîyaiwirane xíxe mímíñíwanígini. ⁸ Nioní seararíñápi, ayí rîpîrini. Kiraiso “Goríxo dní ñwîrírîpaxí imóníñoríñaní?” yaiwinirane “Aríowamí Goríxo wígí símímaníño dání ‘Nîseaimíárini.’ réroáríñipi xixeni neainírfaní?” yaiwinirane yaníwá náni xífo iyí símí sífo wákwíníñwaéneyá inókíníñí nimónîrí arírá neainírfaní. ⁹ Judayene arírá neainíñí maríái, émáyí ení Goríxo wá nîwianîrí winí enagí náni xíomí yayí uméfrîxinîrí ayo ení Kiraiso arírá winírfaní. Émáyí náni nioní seararíñápi Bîkwíyo nîrîrîrí eáníñí tíyí tíni xixeni imóníñagí náni seararíñini. Wí e ayí re nîrîrîrí eánini, “Ayínáni áamá émáyí aríá egíe dání Goríxoxi náni woákíki wirí dní yoí nîrîríná soníño dání rîrí emíárini.” nîrîrîrí eánini. ¹⁰ Ámí wí e ení re nîrîrîrí eánini, “Émáyíné Goríxo xegí Judayí tíni yayí éfrîxiní.” nîrîrîrí eánini. ¹¹ Ámí wí e ení re nîrîrîrí eánini, “Émáyíné nîyíñeni Ámináomí yayí uméfrîxiní. Áamá nîmíni ñweagíáyí nîni yayí uméfrîxiní.” nîrîrîrí eánini. ¹² Ámí wí rókiamoagí Aisaiáo nîrîrí eníñipimi ení re nîrîrîrí eánini, “Xíáwo Jesioyá piaxíño dání wo niwiaroríná mîxí ináyí nimónîrí émáyo umenweanírfaní. Émáyí dní ‘Píraníñí neainífo, ayí oríñaní?’ nîyaiwiro wîkwímopírfaní.” nîrîrîrí eáníñagí náni seararíñini. ¹³ “Goríxo —O áamá dní ‘O naní e neainírfaní?’ nîyaiwiro wîkwímoarígíápi náni wimîxaríñorini. O seyíné xíomí dní nîwîkwíroríná dní

nifá seainrri nıwayırónıro ıwearo epırfa nánı xwapı ayá wı seaiıwınıgını.” nimónarını. Seyfne enı eánııfı oyá kwıyıpı enı sıxı seaeámıxııfımı dání “Gorıxo e neaiınfárfanı?” nıyaiwıro dııfı nıwikwımorfná ayá wı wikwımófrıxınırı “Gorıxo apı seaiıwınıgını.” nimónarını.

Poro xfo émáyo wáf urıméfpı nánı yayf winııfı nánırını.

¹⁴ Gf nırıxımeáyfne, nionı enı seyfné nánı dııfı re nıseaiıwırı nıpımónını, “Ayf wigf wınıyo nanıf wiıpaxf imónııfı nánı nıjfa imónıro wıwını xıxe éwapfnıpaxf imónıro egfáyf enagı nánı wınıyo nanıf imónııfı onımiáfı bı mıwıı xwapı ayá wı nıwiia warıgfárfanı.” nıseaiıwırı nıpımónını. ¹⁵ E nısearırı aí seyfné xwıyfa bı bı dııfı seaimómı nánı payf rına neáa nurfná ayá igıgf mé nırırı eáarını. Ayf rıpfı nánırını. Gorıxo wá nınıwianırı ¹⁶ Kiraisı Jıasó nánı émáyo wáf urfwınıgınırı nırıfıpearıfını. Émáyf xegf kwıyf ámá xfoyá wımıxarııfımı dání aiwá peaxf tınııfı Gorıxo wımónarııfıpnııfı oımónıpoyınırı nionı ámá apaxfpá nimónırı yarıgfánııfı nerfná xwıyfa Gorıxo tfámını imónııfı yayf neainıpaxf imónııfı wáf urarııarını. ¹⁷ Ayınánı Kiraisı Jıasó tını ikárinııaonı enagı nánı Gorıxomı nuxfdırfná yarınápı nánı mıxı meakfnınıpaxfını. ¹⁸⁻¹⁹ Nionı seáyı e nikárinırı amıpfı wı nánı mırı sa Kiraiso nionı yarınápımı dání enıfı nánını orımını. Nionı émáyf tınımını wáf urırı Gorıxoyá kwıyıpı enıfı nımıxııfımı dání emımıf tını ayá rıwamónıpaxf imónııfı tını wıwapıyırı yarfná ayf arfa nınıro nánı Jıasomı dııfı wikwırogfárfanı. Ayınánı iwamfo Jerusaremı dání nera neméısána Iirikamı pıropenısı tııfı e nánı amı amı nemefná xwıyfa Kiraiso nánı yayf neainıpaxfpı nımını fá mearııanıgını. ²⁰ Apı e nerfná “Kiraiso nánı nıjfa imónıgfámı ourımemını.” mınimónıf “Majfa imónıgfámı ourımemını.” nıyaiwırı e enárfını. “Ámá wo sfııá anıf nánı xámı tıwayırónıyo omırımını.” mınimónııfı enagı nánı e enárfını. ²¹ “Majfa imónıgfámı ourımemını.” nınimónırı enápı Bıkwıyo re nırınırı eánııfıfı tını xıxenı imónını, “Ámá o nánı sıını murémeánııfıyf sıııwıf wınıpırfárfanı. O nánı xwıyfa arfa mıwigfáyf nıjfa imónıpırfárfanı.” E nırınırı eánııfıfı tını nionı enápı tını xıxenı imónını.

“Sıpenı nánı nurfná Romıyo imanı seamúrómfárfanı.” urııfı nánırını.

²² Ayınánı seyfné tfámını obımınırı xwapı ayá wı nınimónırı aí e enápı áxenwarı nınıga warınagı nánı wı nıbıpaxf nimónııfımanı. ²³ E nerı aí nionı tfá rımını wı e

sini urimepaxi mimónipa eri xwiogwi obaxi nimúroarína eni ámi ámi “Romiyi tiami ni umigini.” nimónayiri eni enagi nani ²⁴ nioni “Sipeni piropenisíyo nani nurina seyíne eni siñwi niseaga seamúrómigiini.” nimónarini. “Seyíne tñi xwiya niseañwaxa seamúroarína gi diñi bi yayi oniniri óf e nani aiwá bi niapowárixini.” nimónarini. ²⁵ “E éimigini.” ninimóniri ai anigwi amá Gorixoyá imónigía Jerusaremí ñweagíayo arira wimniri e nani warinini. ²⁶ Amá Gorixoyá imónigía Masedonia piropenisíyo tñi Griki piropenisíyo tñi ñweagíayí, ayí amá Gorixoyá Jerusaremíyo ñweagía dñwi ikeamónarigíayo arira wiwaniginiri raúroarínigía enagi nani nioni nigwi api nimeami e nani warinini. ²⁷ Wiwaniníyí wigi diñi tñi yayi nero “E éwanigini.” rinigfawixini. E neri ai “Émayí ayo arira miwipaxi imónigíayirini.” riseaimónarini? Oweoi, Judayí Jisasomi diñi wikwírogíayo dani émayí xwiya yayi neainarínipi aría niwiro diñi niwikwírorína kwiyí tígíayí nimóniro nani wiwaniníyí eni ayo wigi amipi bi tñi arira wipaxi enagi nani rarinini. ²⁸ Ayinani wigi raúroarínigíapi nimeaa nuri mñi niwiri “E niremorína éimigini.” nimónarinípi nipi niyárimoni Sipeni piropenisíyo nani nurina seyíne tñimaní seamúrómíarini. ²⁹ Nioni re niyaiwiri niñía imóninini, “Seyíne tñimñi nibiri seaimeána Kiraiso naní niaeaiirína bi onimiápi mñeaiini ayá wi neaiiníarini.” niyaiwiri niñía imóninini.

³⁰ Gi nrixímeayíne, anigwi eni ríremixí bi rípi oseaimini. Seyíne negí Amína Jisasi Kiraiso nani diñi moro negí nrixímea nani diñi sipi wianwá nani kwíyípimi dani imóninwápi nani diñi moro nero Poroni tñi nawini gwí nimóniro nioni nani aniní miní Gorixomí rixiní nuriyírixini. ³¹⁻³² Nioni Gorixo niwimóninípipimi dani seyíne tiami yayi tñi nibiri seyíne tñi xwiya niñwearinípipimi dani diñi sixí inimía nani rixiní re nuriyírixini, “Judia piropenisíyo ñweagía xwiya yayi neainarínipi aría miwi wiaikiarigíayí omi wíápimi dani éf umíne.” nuriyírixini. Nioni Jerusaremí niremorína eni amá Gorixoyá e ñweagíayí arira nioni wimíapí nani yayi winíwíniginiri Gorixomí rixiní nuriyírixini.

³³ Gorixo —O anani amá niwayiróniro ñweapíri nani wimíxarinini. O seyíne diñi seakikayówinigini. “Api e éwinigini.” nimónarini.

16

Yayí Poro wiowárinípi nanirini.

1 Nioní negí níríxímeáí Pibíyí ríníñí —Í Jisasoyá siyikí imónígíá Segírria ηweagíáyo saní wuríñaroaríñí wíríní. “Í apíxí awíaxí wíríní.” seararíñíñí. 2 Í seyíné tífáminí níríná seyíné “Í ení Ámináo tíní ikáríníñí wírífaní?” niyaiwiro umímíníírxíní. E neríná úrapí míví áamá Goríxoyá imónígíá wigí wíniyo umímínípxí imóníñípa axípi numímíníro pí pí nání ikeamóníagí nívíníroná arírá wíríxíní. Ayí rípi náníríní. Í áamá ayá wíyo arírá wirí nioní ení arírá nírí yaríñí enagí nání raríñíñí.

3 Pírísiraímí tíní xiagwo Akwiraomí tíní “Poroyayí eaiwárenapíñoi.” urípoyí. Ayaú nioní Kiraisí Jisasomí nírídírí yaríñápi nání gwí nímónígííyaúríní. 4 Nioní éfíníní nání yofí mayí nimónírí egííyaú enagí nání Goríxomí yayí wiaríñáríní. Nioníní maríáí, éamá Jisasoyá siyikí imónígíá nímíní ηweagíáyí ení ayaú nání yayí wiarígíáríní. 5 Jisasoyá siyikí imónígíá xíomí yayí wianíro nání aní ayaúyáiwámí awí eánarígíáyo ení “Poroyayí seaiwárenapíñoi.” urípoyí.

Epínitasomí —O gí díní síxí uyíñáoríní. Esia píropenísíyo áamá níní síní enáná xámí Kiraisomí díní wíkwírono, ayí oríní. Omí ení “Poroyayí siowárenapíñoi.” urípoyí.

6 Mariaímí —Í seyíné arírá oseaimínírí aníñí miní eníríní. Ímí ení “Yayí siowárenapíñoi.” urípoyí.

7 Adíronikasomí tíní Juniasomí tíní awaúmí ení “Yayí eaiwárenapíñoi.” urípoyí. Awaú nioní tíní axígwíoneríní. Awaú nioní tíní nawíní gwí aníyo ηweanwáwaúríní. Nioní síní Kiraisomí díní mívíkwíronáná awaú xámí o tíní ikárínígííwaú imónígííriní. Wáí wurímeiarígíá seáyí e imónígíáyí waúríní.

8 Abíríetasomí —O Ámináooyá wo nioní díní síxí uyíñáoríní. Omí ení “Yayí siowárenapíñoi.” urípoyí.

9 Ebanomí —O Kiraisomí nírídírí yaríñwápi nání gwí nímóníñíyí woríní. Omí tíní gí díní síxí uyíñáo, Sítekisomí tíní awaúmí ení “Yayí Eaiwárenapíñoi.” urípoyí.

10 Aperisomí —O Kiraisomí nírídíríná mímíwiáró píráníñí xídaráñagí wíñaríñwá woríní. Omí ení “Yayí siowárenapíñoi.” urípoyí.

Arisítoburasoyá aníwámí wearígíáyo ení “Yayí seaiwárenapíñoi.” urípoyí.

11 Yegí axowawi Xerodionomí ení “Yayí siowárenapíñoi.” urípoyí.

Nasisasoyá imónígíáyo —Ayí Ámináooyá wí imónígíáyíriní. Ayo ení “Yayí seaiwárenapíñoi.” urípoyí.

12 Tiraipinaími tñni Tiraiposaími tñni —Ípaú Ámínáomi nixídíríná áamá wí eni oxídífpoyíniri rfwí nirkwíniri anihí miní yarígfípaúrini. Ípaúmi eni “Yayí eaiwárenapiñoi.” urífpoyi.

Gí dñí sîxí uyiñáo, Pesisomi —O Ámínáomi nixídíríná wíniyí eni dñí owikwírfpoyíniri anihí miní yaríñorini. Omi “Yayí siowárenapiñoi.” urífpoyi.

13 Rupasomi —O Ámínáomi nixídíríná mowíá xídaríñomani. Omi “Yayí siowárenapiñoi.” nuríroná xínáimi —Í omi xínái gí inókínihí imónihíriní. Ími eni e urífpoyi.

14 Asigíritasomi tñni Pírigonomi tñni Xemisomi tñni Patírobasomi tñni Xemasomi tñni negí nírîxímeá awa tñni ñweagfáyo eni “Yayí seaiwárenapiñoi.” urífpoyi.

15 Pírorogasomi tñni xiepi Juriaími tñni Neriasomi tñni xínapiimi tñni Oribasomi tñni áamá Goríxoyá imónigfá ayí tñni ñweagfáyo eni “Yayí seaiwárenapiñoi.” urífpoyi.

16 Jisasoyá sîyikí imónigfáyíné yayí niníroná yayí óf eánenírxíni. Jisasoyá sîyikí imónigfá ñweagfá api api nipiñi yayí seaiwárenapiñoi.

“Áamá xepíxepá orónaneyiníro seaiwapíyarigfáyí sîñwí winaxídírxíni.” uríñí nánirini.

17 Gí nírîxímeáyíné, eñí rirémíxí bî rîpi oseaimini. Seyíné áamá mîxí orínífpoyíniri seaiépísiro óreámioáfpoyíniri seaiwapíyro yarigfáyo —Ayí none seaiwapíyíñwápi níwiaíkiro xegí bî seaiwapíyaníro yarigfáyíriní. Ayo sîñwí winaxídífpoyi. Sîñwí níwinaxídíróná ayí tñni gwiaumí minípa époyi. 18 Ayí rîpi nání seararíñini. Áamá e yarigfáyí nepa Ámíná Kiraisoyá xínáiwánihí nimóníro omihí wíiarigfáyímani. Reaxí winaríñipi nánini dñí nímoró yarigfáyíriní. Ayí díyimání ikaxí nuríro weyí umeararigfápimi dání áamá maiwí “E neaiwapíyaníro rfa yaríñoi?” mîyaiwí egfáyo yapí wíwapíyarigfárini. 19 “Romí ñweáyí xwíyíá yayí neainaríñipi rfwí mumó píraníñí xídaríñoi.” ríníñipi añí níminí yaní iwénímení enagí nání nioní seyíné nání yayí ninarini. E nerí aí áamá nioní seararíñáyí yapí seaiwapíyipírxíni seyíné nañí imóníñipi nání dñí émí saímí moró sîpi imóníñipi nání majfá ero oimónífpoyíniri nimónaríñagí nání raríñini. 20 Nioní seararíñapi seyíné xixeni nerínáyí, Goríxo —O ananí áamá níwayíroníro ñweapírfá nání wímíxaríñorini. O sîni mé obomí xopírárí níwimáná seyínéyá suyímanjwíyo wárinfáriní.

“Ámíná Jisaso wá seawianfwiniginí.” nimónariní.

“Ámá tiyí yáy seaiwárenapáoi.” uriní nánirini.

²¹ Timotio —O Kiraisomí nixfdiri yarinjápi nání gwí nimóniní worini. O yáy seaiwárenapinói. Nioní tñní axígwíowa, Rusiaso tñní Jesono tñní Sosipatao tñní ení yáy seaiwárenapáoi. ²² Tetiasoní —Nioní Poro áwaní nírariná payí rina eaarináonirini. Nioní ení Ámínáoáyíné yáy seaiwárenapíini. ²³ Gaiaso —O Poroní xegí aníyo nweanáná píraniní nimearinorini. Jisaso yá siyikí imónigíá aní ríipimí nweagíáyí xegí aníyo awí eánipíri nání umíminarinorini. O ení yáy seaiwárenapinói. Erasitaso —O aní ríipimí dání gapímaníyíyá nigwí menweanorini. O tñní xogwáo Kwotaso tñní awaú ení yáy seaiwárenapíini. ²⁴ [Ámíná Jisasi Kiraiso seyíné niyínéní wá seawianfwiniginí. “E imónfwiniginí.” nimónariní.]

“Gorixomi seáyimi uméwaniginí.” uriní nánirini.

²⁵⁻²⁶ Seyíné xwíyíá yáy neainarinípi —Xwíyíá api Jisasi Kiraiso nání nioní wáí urarinjápi tñní xixenirini. Api eníná dání ínimí yumíí imóninípirini. Ínimí yumíí nimóga bagí aiwí agwí ríná ríxa wá wókímíxininípirini. Émá nimíni nweagíáyí wí aríá níwiro díní owíkwírópoyinirí Gorixo —O aniní noní nweanorini. O eníná dání “E imónfwiniginí.” rárinípa wá rókiamoagíáwa eagíapi wá urimearinwápimí dání émá nimíni nweagíáyí tñí e ríxa sináni áwaní rinárininípirini. Xwíyíá api xaiwí íá oxirípoyinirí seaimíxipaxo, ayí Gorixorini. ²⁷ Díní émí saímí morí nwá imónirí eno, ayí onirini. Omí Jisasi Kiraiso neainípi nání díní nimoriníipimí dání yáy seáyí émí oumeaneyí. “E éwaniginí.” nimónariní.

Payf Poro Korinþyo ñweáyf nánì xámì eaññarìní.

Payf rina Jisasoyá sýikfýf añf yoþ Korinþyo ñweagfáyf nánì Poro xámì nìrìrì eaññarìní. Añf apþ Girikiyf þiropenisfyo xwé bi imóniñþirìní. Poro émayf añfyo wáf nurimerfná añf apimì enì nìrémorþ (Wáf wurmeiarigfá 18:1-17) xwiogwáf wo nñwearì nuréwap+yirì ámì wo sinì enáná áwini e dánì wí e nánì nurì nñwearfná arfá re wiññigini, “Jisasoyá sýikf imónigfá Korinþyo ñweáyf nþikwini mýarñjo.” rinarñagfá arfá nñwirì payf ayf Poromì yarñf owianeyinro nearì wiowarñþi enì nimearì nánì payf rina nearì wiowarññigini. Ayf Jisasomì dñf nñwkwfuro aiwì sinì niaíwì þfopia yapì imóniro fwf sinì Jisasomì dñf mñwkwfropa nerfná egfáþi fá xiriro yarñagfáþi nánì m+xñ nurìrì eaññigini. Xfomþ yarñf payf nearñþipimì dánì wigfáþi nánì enì áwanf nurìrì eaññigini.

1 Poronì —Nionì Gorixo xegf nñwimónirñþimì dánì gf íwf Jisasi Kiraisoyá wáf wurmeiarñf wo imónfwinigini wéyo fá numirñjonirini. Nionì negf nñrxmeáo, Soteniso tñnì nawini nñwearfná ² sýikf Jisasoyá imónigfá añf Korinþyo ñweagfáyfné nánì —Seyfné Kiraisi Jisaso tñnì nawini ikarignfáyfné enagi nánì sýikwaf minf imónfrxinirì searþeanfýfnérini. Seyfné ámá añf nñmni gimi gimi ñweagfá negf Áminá Jisasi Kiraisomì —O Áminá ayf tñnì nene tñnì nánì nawini imónñjorini. Omì yayf wiarigfáyf nñnì tñnì nawini xewanñjoyá imónfrxinirì wéyo fá seaurñfýfnérini. Seyfné nánì payf rina nearì mónaparñni. ³ “Negf ápo Gorixo tñnì Áminá Jisasi Kiraiso tñnì awaú wá seawianri sefýné nñwayróniro ñweapfri nánì seaiiri éisixini.” nimónarini.

“Gorixo seaiarñþi nánì yayf wiarñjarini.” urñf nánirini.

⁴ Seyfné Kiraisi Jisaso tñnì ikarignfáyfné enagi nánì Gorixomì nurìfná xfo wá nñseawianrfná nañf seaimixiñþi nánì dñf nñmorì iníná sefýné nánì yayf wiarñjarini. ⁵ Ayf rþi nánì rarññini. Kiraiso tñnì ikarignfáyfné Gorixo wá nñseawianri nañf imónñf bi bi nñseaimixirfná réwapñpaxf imóniro nñfá imónpaxf imóniro epfífa nánì bi onimiáþi sixf mñseamímó nþini ayá wí seamímonfrini. ⁶ Xwiýfá Kiraiso nánì yanf seaiarñwáþi xwioxfyo sfkfkññf seomixinñagi nánì

⁷ negí Áminá Jisasi Kiraiso ámi xwítá tío nání nîweapîri piaumîmî inîwîningînrî xwayî nanîrî nîjwearóná e e epaxî imónîrîxînrî xegî kwíyîpimî dání sixî seamímoŋîpî nání dîwî wî mikeamónîŋoî. ⁸ Jisasi Kiraiso sîá xîo ámá nîyonî mí ómómîxîmî enîáyi nání sîkîkî nîseaomîxa nunîá enagî nání xwíyîá mîseaxekwîmopaxîyîné imónîpîrîárînrî. ⁹ Gorîxo —O seyîné xegî xewaxo, negí Áminá Jisasi Kiraiso tînrî nawînrî gwiaumî inîgîáyîné oimónîpoyînrî wéyo íá seaumîrîŋorînrî. O ananî ámá ikwîárînrîpaxî imónîŋo enagî nání “O xîxenî e neaiinîárîanî?” yaiwîpaxîrînrî.

“Jisasoyá sîyikî imónîgîáyîné yanî mepayónîpanî.” urîŋî nánîrînrî.

¹⁰ Gî nrîrîxîmeáyîné, gî dîŋî tînrî marîáî, negí Áminá Jisasi Kiraiso e wîwapîyîwîningînrî nrîrîpeanîpimî dání enî rîrémîxî bî oseaimînrî. Seyîné nîyînénrî xwíyîá axîpî rîro pîránîŋî nrîxîrînrîro ŋweapîrî nání xîxegînrî yanî mepayónîpa ero dîŋî axîpî moro dîŋî aga ná bînrî íá xîrîro nero ŋweáîrîxînrî. ¹¹ Gî nrîrîxîmeáyîné, ámá Kîrowioyá wî nîbîro seyîné nání nînrîróná “Ayî mîxî rîrowiágî inarîŋoî.” nrîá enagî nání seararîŋînrî. ¹² Wiyîné wiyîné rîpî rîpî rarîgîá enagî nání seararîŋînrî. Wiyîné “Poró neaiepîsîarîŋenerînrî.” rarîná wiyîné “Aporoso neaiepîsîarîŋenerînrî.” rarîná wiyîné “Pîtao neaiepîsîarîŋenerînrî.” rarîná wiyîné “Kîraiso neaiepîsîarîŋenerînrî.” rarîgîá enagî nání enî rîrémîxî seiarîŋînrî. ¹³ “Kîraiso ná wonî imónîŋagî aí sîyikî oyá imónîgîáyî xîxegînrî yanî epayónîpaxîrînrî.” rîseaimónarînrî? “Poró nene arîrá neainîá nání íkîáyo yekwîroárigîárînrî.” rîyaiwîarîŋoî? Seyîné wayî nîseameairîná Porómî oxîdîpoyînrî yoî nionîyá nrîro wayî seameaigîárînrî? ¹⁴⁻¹⁵ Nionî segîyî wîyo wayî mumeaipa nerî aí Kîrisîpasomî tînrî Gaiasomî tînrî awaúmînrî wayî numeairî nání Gorîxomî yayî wiarîŋînrî. Ayînánî ámá wî re rîpaxî menînrî, “Poroyá yoî nrîrîná wayî neameaigîenerînrî.” rîpaxî menînrî. ¹⁶ Ayî neparînrî. Ámá Sitepanasoyáyo enî wayî umeainîpî nání rîxa dîŋî nînrîagî aiwî ámi wîyo enî wayî umeainîárîanî? Nionî rîxa dîŋî mînrînrînrînrî. ¹⁷ Ayî rîpî nání rarîŋînrî. Kîraiso ámáyo wayî umeaîwîningînrî nrîrowárênápîŋîmanî. Xwíyîá yayî neainarîŋî xîo nánîpî wáî nrîmeîwîningînrî nrîrowárênápîŋîrînrî. Kîraiso yoxáfpâmî nrîperîná neainîpî surîmá enîgînrî wáî nrîmeîwîningînrî nrînrîrowárênápîrîná ámá wigî dîŋîyo dání émî saímî nrîmoro uréwapîyarîgîápî uréwapîyîwîningînrî nrîrowárênápîŋîmanî.

“Enj eániri nijá seáyí e imóniri Gorixo enjpi Kiraiso síwá neainjfrani.” urinj nánirini.

18 Xwiyá Jisaso yoxáþámí nene nání neapeinjpi nání ámá nanínaniro yarigáyí re rarinjagá aí, “Xwiyá apí majá nikárinro rarigáþirini.” rarinjagá aí nene Gorixo yeáyí neayimixemeaarinjene re yaiwinjwini, “Jisaso iká yoxáþámí þenjþimi dání Gorixo enj eáninj xegí imóninjpi síwá neainjfrani?” yaiwinjwini. 19 Nioní rarinjápimi Bikwíyo re nírini eáninjþi sopinj níwarini, “Gorixoní ámá ‘Dinj émf saímí moarinjwaénerini.’ yaiwinarigáyó mirirakí wimíáriní. ‘Dinj imegí yegí monjwaénerini.’ yaiwinarigáyó djnj míxixeyakí wimíáriní.” E níriniri eáninjþi nioní rarinjápimi sopinj níwarini. 20 Ayínání Gorixo e winá enjagí nání ámá ríná djnj imónigá “Dinj émf saímí moarinjwaénerini.” yaiwinarigáyí arirerini? Nwí ikaxí eáninjþi mewegáyí ení arirerini? “Xwiyá xímíxímí niniri mirarinjwaénerani?” yaiwinarigáyí ení arirerini? Ámá Gorixomí djnj miwíkwíroarigáyí “Dinj émf saímí nimorane rarinjwaénerini.” rarigáþi nání o ríxa re oyaiwípoyiniri míneaíwapíyipa enjfrani, “Nepa djnj émf saímí nímororo rarigáþimani. Majá nikárinro rarigáþirini.” oyaiwípoyiniri míneaíwapíyipa enjfrani? 21 Ayí ripí nání rarinjini. Gorixo xewaninjo djnj émf saímí nímoriná ámá xómi djnj miwíkwíró “Dinj émf saímí nene negí moarinjwápimi níxíðíranená anani xóyá ámaéne imónipaxíriní.” yaiwiarigáyí apí xe oimónipoyiniri sínjwí miwiní xwiyá none wá rarinjwápimi —Apí “Majá ikárininjþirini.” rarigáþirini. Apimí dánini ámá nepa djnj wíkwíroarigáyó Gorixo “Yeáyí uyimixemeáimigini.” wimóninjfrini. 22 Gí Judayí xwiyá apí neparfaniri ipimónani nání emímf bí oneaíwapíyípoyiniri wimónarinjfrini. Émá yí xwiyá apí neparfaniri ipimónani nání nijá seáyí e imóninj bí onearéwapíyípoyiniri wimónarinjfrini. 23 E e wimóníagí aiwí none wá nurimeranéná xwiyá ripí wá urarinjwáriní, “Ámá Gorixo yeáyí uyimixemeáwinigini nání uowárenapinjomi yoxáþámí yekwíroarigáwixini.” urarinjwáriní. E uraríná émá yí “Xwiyá majá injþi ríá rarinjoi?” yaiwiarigáriní. Gí Judayí “Símírirí neaiarinjþi ríá rarinjoi?” yaiwiarigáriní. 24 E nerí aí xóyá imónaníwá nání wéyo fá neaumirinjene Judayenerani, Gírikíyenerani, xwiyá apí aríá níwiranéná re yaiwiarinjwáriní, “Kiraiso níperi níwiáþnímearinjþimi dání Gorixoyá enj síxí eáninj tñí djnj émf saímí o monjþi tñí síwá neainjfrani?”

yaiwiar+iŋwárini. ²⁵ Ayf rípi nánirini. Ámá diŋf re yaiwiar+gáfpi, “Gorixo majfá níkariniri yarini.” yaiwiar+gáfpi, api aí pí pí nijfá ámá imónigfáyo wiárf nimúrori seáyi e wimónini. “Gorixo eŋf saminjf niweri yarini.” yaiwiar+gáfpi, api eni aí pí pí eŋf eáninjf ámá imónigfáyo wiárf nimúrori seáyi e wimónini.

²⁶ Gf nrixiŋmeáyiné, Gorixo gf ámá oimónipoyiniri wéyo fá seaumiráná íná seyiné imónigfápi nání diŋf nimoróná “Poró ayf api nání rfa nearariní?” yaiwipaxirini. Nioniyáyf oimónipoyiniri wéyo fá niseaumiriríná segfyf obaxf wí nijfá ámá wigf diŋfyo dání imónarigfápi xwé bi imónináná wéyo fá seaumirinifrani? Segfyf obaxf wí xwerixayiné imónináná wéyo fá seaumirinifrani? Segfyf obaxf wí eŋf rinjf nimóniro ámáyo umenweanáná wéyo fá seaumirinifrani? Oweoi. ²⁷ O ámáyo yeáyf uyimixemeámfaniri nání neríná ámá “Negf diŋfyo dání diŋf émf saimf moŋwaéenerini.” yaiwinarigfáyo ayá wimómfaniri nání “‘Majfá ikárininjf imóninifpirini.’ rarigfápimi oxfdimini.” niyaiwiri eŋfirini. Ámá “Eŋf sixf eáninwaéenerini.” yaiwinarigfáyo ayá wimómfaniri nání “‘Eŋf meáninifpirini.’ rarigfápimi oxfdimini.” niyaiwiri eŋfirini. ²⁸ Ámá xfomi mixfdarigfáyf “Api seáyi e imóninifpirani?” yaiwiarigfápi anipá imiximfaniri nání “Amipi ayf peayf niwianiro ‘Sipirini.’ rarigfápimirani, ‘Mipimóninifpirini.’ rarigfápimirani, sa apimi oxfdimini.” niyaiwiri eŋfirini. ²⁹ Ámá wo aí Gorixoyá sŋwíf tŋjf e dání mixf meakfninipaxf mimónipa éwiniginiri api api niyaiwiri eŋfirini. ³⁰ E nerí aí xewaninjo neaiinifpimi dání Kiraisi Jisaso tŋni nawini ikárininwaéenerini. Omi dání Gorixo diŋf émf saimf xfo moarinifpi diŋf sixf neamimori xfoyá sŋwifyo dání ámá wé róninwaéne neaimixiri ámá nioniyá sŋyikwíf míninjf imónifrixiniri wimóninifpi neaimixiri negf fwf yarinwápimi dání gwfninjf nearoayirori eŋfirini. ³¹ Gorixo Kiraisomi dání api api neaiinjf enagf nání Bikwifyo re niriniri eáninifpi, “Ámá mixf nimeakfniróná ámá wí nání mixf mimeakfnf Ámináo nání mixf meakfnfpoyi.” niriniri eáninifpi xixeni xfdfirixini.

2

“Niseaimearíná Jisaso nánini searéwapiyinjarini.” urinjf nánirini.

¹ Gf nrixiŋmeáyiné, nioni iwamfó niseaimeari xwiyfá Gorixoyá ínimi imóninifpi wáf niseariríná “Poró nijfá seáyi e imóninorfaní?” oniaiwipoyiniri xwiyfá xwé imóninif rarigfápi tŋni seariri amaéne negf diŋfyo dání diŋf émf saimf

moariŋwápi t́ni seariri mé ² diŋf riþini moŋáriní, “Ámi bi ǵf diŋf t́ni ǵwf nímiþiri muripa oemini. Sa Jisasi Kiraisomi iḱfá yoxáþami yekwiroáriþfápi nánini ouréwapiyimini.” nimori apini seaíwapiyinárini. ³ Nioni seyíne t́ni niŋwearíná eŋf saminiŋf niniweri ŋweanárini. Wáyf eri óf eri neri ŋweanárini. ⁴ Nisearéwapiyirínarani, wáf nisearirínarani, xwiýfá ámá “Apí seáyí e imóniŋþirífaní?” yaiwiariǵfápi bi t́ni nímiþiriŋþimi dání diŋf os-eakinimiximiniri neri misearí emimí eŋf eániŋf Gorixoyá kwíyþimi dání niseaíwapiyiríná searéwapiyinárini. ⁵ E eŋápi, ayf riþi nání eŋáriní. Seyíne Gorixomi diŋf niwíkwíroróná ámaéne “Diŋf émf saímí moariŋwini.” yai-winarinwáþimi niwíkwíró Gorixoyá eŋf eániŋþimi diŋf owíkwírópoyiniri e neri seaíwapiyinárini.

*“Nijfá Gorixoyápi xegf kwíyþimi dánini imóniþaxíriní.”
uriniŋf nániriní.*

⁶ E niseariri aí none ámá Gorixomi diŋf wiwíkwíroariǵfá yóf imóniǵfáyo nijfá diŋf émf saímí móniŋþimi dání imóniŋf bi urarinwáriní. Nijfá api ámá ríná daniŋf imóniǵfáþimi dánimaní. Nijfá api ení ámá ríná daniŋf seáyí e nimóniro meŋweaǵfáyf —Ayf anínaniro yariǵfáyiriní. Ayfya imóniǵfáþimi dánimaní. ⁷ Nijfá diŋf émf saímí móniŋþimi dání imóniŋf nioni seararinþápi, ayf Gorixoyá yumfí imóniŋþiriní. Api inimi imóniŋagi nání ámá “Gorixo enfápi nání nijfá oimónaneyí.” niwimóniro aiwi wiwaniniŋfýf diŋf mopaxí mimónini. Api Gorixo aŋfna t́ni xwíári t́ni sini mimixipa eŋe dání yumfí diŋf eŋwiþeariŋþiriní. Nene xfo t́ni aŋfnami ŋweaníwá nání eŋwiþeariŋþiriní. ⁸ Ámá ríná daniŋf seáyí e nimóniri meŋweaǵfáyf wí Gorixo yumfí diŋf eŋwiþeariŋþi nání nijfá mimóniǵfáriní. Ayf nijfá nimóniro siŋwiriýf, Áminá eŋf eániŋf nene yeáyf neayimixemeanfa nání Gorixo imóniŋþi neaíwapiyinomi wí iḱfáyo yekwiroáraniro eǵámani. ⁹ None rarinwápi nání Bikwíyo dání xixeni re niriniri eánini, “Amipi Gorixo ámá xfomi diŋf sixf uyariǵfáyo wipiþmoárinþi, ayf ámá wí siŋwf niwiniþa ero arfá niwipa ero ‘Neaipþmoárinþi, ayf apirfaní?’ niyairi diŋf miþmopa ero yariǵfáþiriní.” E niriniri eániŋþi none seararinwápi t́ni xixeni imónini. ¹⁰ Gorixo nene nání neaipþmoárinþi ámá wigf diŋf t́ni diŋf miþmopaxí imóniŋagi aiwi Gorixo xegf kwíyþimi dání rixa wáf nearókiamoniriní. Ayf riþi nániriní. Xegf kwíyþi nemiþ amipi nni nání nijfá imónini. Amipi Gorixo yumfí eŋwiþeariŋþi nání aí nijfá imónini. ¹¹ Ámá go ámá wo

tñni rixa ikárin+gíáyíné aiwi sñni pþopia yapí imóniþnáná searéwapiyinárini. ²⁻³ Seyíné niaiwí pþopia aiwá mñn+paxñniþñí imóniþnagífa nánni xwiyífa inimi imóniþñpi nisearéwapiyiríná aiwá mñseaiapí amññniþññí seaiapinárini. Agwi ríná aí seyíné kwiyíþpi oseaiwapiyimñniþni yariþññpimi mñxídfí segí dññí tñni íeapá seainarññpimi mñxídfíro sñni aiwá nñpaxñniþñí mimóniþñoi. Seyíné segí wñniyo sñni sipí dññí wiaiwiwo sñmí tñni inñro nerónáyí, “íeapá neainarññpimi xídfírane sipí ámá Gorixomi mñxídfídarígíáyí yariþññpimi erane mepa yariþññwini.” riseaimónarini? ⁴ Ayí rñpi nánni e seararññni. Seyíné yanñ nepayónñro wiyíné “Nene Poromñni xídarññwaénerini.” rñro ámi wiyíné “Aporosomñni xídarññwaénerini.” rñro nerónáyí, re riseaimónarini, “Ámá Gorixomi mñxídfídarígíáyí yapí mepa yariþññwini.” riseaimónarini? ⁵ Seyíné píranññí dññí yaikirópoyi. Aporoso pí rífa imónniþni? Poroni pí rífa imónniþniþni? Sa Ámínáoyá xñnáipawinññí nimónniþrai yawawi xñxegñni pí pí éisixinñniþni ífa yeaumñráná yariþññwawirini. Yawawi apñni yariþññwññpimi dánni seyíné Gorixomi dññí wñkwírogíarini. ⁶ Nioni iwamíó wáí nisearññríná aiwá íwífanññí seaurññjarini. Aporoso rñwíyo nisearéwapiyiríná aiwá apí yeáyí eniþñniþni iníþñniþñí seapñseameññrini. Yawawi e egwíwawi aiwi seyíné Gorixoyá dññíyo dánniþni aiwá ná neráþññriniþñí yapíþññrini. ⁷ Ayinánni gñmñni go aiwá íwífa urñññranñ, gñmñni go iníþññí pñseaññranñ, ayí ananñrini. Sa Gorixoyá dññíyo dánni aiwá ná yaparñññí enagí nánni xíó nánniþni “Seáyí e imónniþño, ayí orññani?” yaiwipaxññrini. ⁸ Aiwá íwífa urññño tñni iníþññí pñseañño tñni awaú wíó wíómi seáyí e mñwimónniþni. Níwaúni xñxenñ axíþpi imónniþniþni. Sífa Gorixoxo ámayo yayí wimonññáyimi awaúmi yayí nñwimorññá wíó xegí enñpi tñni xñxenñ wiirñ wíó xegí enñpi tñni enñ xñxenñ wiirñ enññrini. ⁹ Yawawi Gorixomi xñnáipawinññí nimónniþrai e éisixinñniþni wimónarñññpi yanñrai nánni gwí nawinñni mónniþñwíwawi enáná seyíné oyá aiwá omñññyíñénññí imónniþnagífa nánni rarññniþni.

Uréwapiyariþññíyí nánni aññ mñraríþññíyí tñni rñframñññyí enñ nánniþniþni.

Seyíné Gorixoxoyá xegí anñwánññí enñ imónniþñoi. ¹⁰ Nioni Gorixoxo wá nñnñwianñniþni e nimónniþni éwñniþñniþni sñxí nñmímonññpimi dánni ámá sññá aññ mñranñro nánni dññí émí saímí moariþññpánññí nerññá píranñññí nisearéwapiyirñni sññá xámí tñwayíronñanigñni. Sññá xámí nñtñwayírómáná enáná ámá ámi xamññí wo e dánni nñmñra peyarini. E nerñ aí seyíné sññá xámí tñwayíronñññomi dánni omññraneyñññróná

úrapi mé woxini woxini xixegini píraniní dñí nímori mirírixini. ¹¹ Seyíne nijá re imóninjo. Síná iwamfó twayiróninjo, ayí Jisasi Kiraisorini. Síná ámi sñí wo twayirónipaxí mimónini. Omí dánini seáyí e nímira peyipaxírini. ¹² Omí dání aní nímira nipeyiríná amá wí síná gorí tñirani, síná siripá tñirani, síná ayá tñí imóniníyí tñirani, miriro winíyí íkíá tñirani, ówí tñirani, ará siyikí tñirani, miriro yarínjo. ¹³ Amá xixegini nímira ugíapí sá Kiraiso weapiníayimi amá nineneni sñwí winani nání sñáni imóniníarini. Sñáni imónaná re yaiwianíwáriní, “Aní nímírironá ayí tñí mirígíaríani?” yaiwianíwáriní. Ayí rípi nánirini. Sá ayimi ríá níníipimi dání sñwí winaxídaníwáriní. Xixegini mirígíapí wíyíyá ríá náná “Ayí Gorixomi dñí níwíkwíroro aí ríá nípaxí imóniní tñiníyí mirígíaríani?” yaiwirane wíyíyá ríá nímínirí éí aí sñí miríninjo nímíniranénáyí, “Ayí Gorixomi dñí níwíkwíroroná píraniní níxídiro ríá mínipaxí imóninípí tñiníyí mirígíaríani?” yaiwirane yaníwáriní. ¹⁴ Aní amá gíyí gíyí síná xámi twayiróninjomí seáyí e nímira peyigíapí ríá míní sñí miríninjánáyí, amá ayo Gorixo yayí wimoníarini. ¹⁵ Aní amá gíyí gíyí nímira peyigíapí ríá nowaránáyí, “Aní riwá mirarinini.” yaiwigíapí anípá imóní enjagí aiwí Gorixo yeáyí nuyimíxemearíná aní xiáwíyo ríá nímínirí yaríná ríayo dániníyí umíxeaníarini.

“Seyíne Gorixoyá aní wíwániníyí imóninjo.” uriní nánirini.

¹⁶ Aní Gorixo tñí awí eánarígíwániníyí imónigíáyíne imóninípí nání seyíne sñí majíá rimóninjo? Oyá kwíyípi seyíne aniwániníyí imóninípími ínimí seanweanípí nání ení sñí majíá rimóninjo? ¹⁷ Amá gíyí gíyí aní Gorixo tñí awí eánarígíwámí xwíríá seaikíxéánáyí, iwá nioniyáiwání imóníwínigínirí imíxíníyí enjagí nání xíomí ení xwíríá wikíxeníarini. Seyíne níyínéni, ayí aní iwániníyí imóninjo nání rarínini.

“Segíyí wone mineamíeyoapaní.” uriní nánirini.

¹⁸ Amá woxí “Níwaninjoní dñí émí saímí monáonirini.” níyaiwinirí yapí méwapínipani. Segíyí wo “Nioní amá ríná dáníyíyá sñwíyo dání dñí píraniníyí émí saímí monáonirini.” níyaiwinirínáyí, nepa Gorixoyá sñwíyo dání dñí émí saímí monjo imóniníá nání dñí api pñí níwiárimáná wigí sñwíyo dání majíá ikárinariní wo imóníwínigíní. ¹⁹ Amá Gorixomí míxídarígíáyí “Nene dñí émí saímí moariníwáriní.” yaiwinarígíapí, ayí Gorixoyá sñwíyo dání majímajíá níkáriníro yarígíapí enjagí nání

searariŋini. Bikwíyo dani nioni searariŋapi tñni xixeni rípi niriñiri eániŋagi nani rariŋini, “Ámá ‘Diŋí émf saímí moariŋwáriní.’ yaiwinarígfápimi dani sipogwí wioárinfáyo opikínipoyinri yariŋo, ayí Gorixorini.” niriñiri eániŋagi nani rariŋini. ²⁰ Ámi wí e eni bi rípi niriñiri eániñi, “Áminá Gorixo nijfáriní. Ámá ‘Diŋí émf saímí moŋwaénerini.’ yaiwinarígfáyí wigí diŋí tñni enwípearígfápi surfímá imónini.” niriñiri eániñi. ²¹ Ayináni negí nearéwapiyarígfáyí womi seáyí e numfeyoarane “Omíni xfdariŋwaénerini.” miriŋpa oyaneyí. Ayí rípi nani searariŋini. Amípi nñni ayí seyíne arirá seainfa naniñini. ²² Poronirani, Aporosorani, Pitaorani, xwíá ririrani, seyíne siní siŋí niŋwearfnáraní, niŋperfnáraní, amípi agwí ríná imóniŋíyíraní, ríwíyo imóninífáyíraní, nñniyí ayí seyíneyá imónini. ²³ Seyíne ení Kiraisoyá imóniŋoi. O ení Gorixoyá imóniŋo enagi nani “Negí nearéwapiyarígfáyí womi seáyí e mimixípa oyaneyí.” searariŋini.

4

“Gorixo ámá xfoyá imónigfáyo yariŋfápi nani piríro umenfáriní.” uríŋí naniñini.

¹ Seyíne wá rimeariŋwáone nani diŋí niŋmoróna rípiñi mófrixini, “Awa Kiraiso api éfrixiniri wimónariŋípi epíri nani xegí xináiwániŋí imónigfáwarfani? Xwíyá oya yumí riníŋípi áwaní wuríyipíri nani xegí bosíwowániŋí imónigfáwarfani?” yaiwífrixini. ² “Bosíwí nimóniro yariŋfáyí wigí diŋí tñni amípi ayá wí nerfnáyí, ayí apáni yariŋoi.” yaiwiaríŋwámani. “Sa ná bñni boso urariŋípi tñni xixeni diŋí uŋwiráripaxí imóniŋípi nerfnáyí, ayí apáni yariŋoi.” yaiwiaríŋwáriní. ³ Ámá opisí aŋíyo dani xwírixí meariŋfá wíraní, seyínerani, segí diŋíyo dani nioni gf yariŋápi nani piríro niñimerfnáyí, ayá síwí bi mñniró “Api, ayí ananiñini.” yaiwimñini. Niñwaníŋoni aí gf yariŋápi nani piríro niñeniri “E éapi naŋírfani? E éapi sipírfani?” yaiwinaríŋámani. ⁴ Nioni diŋí peá nuniri “Íwí bi méaonirini.” niyaiwiniri aiwi “Xwíyá mayoni imóniŋini.” wí ríŋpaxí menini. Nioni yariŋápi nani piríro epaxí imóniŋo, ayí ná woni Áminá Gorixorini. ⁵ Ayináni siní imóniŋaná seyíne ámá wíyo xwíyá mumeáripani. Ámináo —O niñbíríná amípi síá yiniŋímfñniŋí imóniŋíyí wíá okímíxiri ámá diŋí ínimi níkwírómáná egfápirani, rígfápirani, niŋpini siŋáni imíxiri enforini. O weapiñe nani xwayí naníro ŋweáfrixini. Íná dani xixegíni womíni womíni yayí niñeameríná wo xegí néra uŋípi tñni wo xegí néra uŋípi tñni xixeni nearínfáriní.

“Seyîné seáyi e seáyi e nîmenîroná nanîmani.” urîñf nânîrîni.

⁶ Gí nîrixîmeáyîné, payí rîna nearîná ewayí xwîyîá nionî tîni Aporoso tîni nânî nîra warîñápi, ayí seyîné diñf píranîñf nîmoro “Poró nene yarîñwápi nânî rîa neararîni?” oyaiwípoyînrî nânî nîra warîñîni. Seyîné yawawi nânî nîra warîñápi nânî diñf nîmoróná Bîkwîyo nîrînrî eánîñfpi ogámí mepa nero seáyi e mimónîpa nemáná wîyo imîmí wimîxîro wîyo seáyi e umîeyoaro mepa érxîxînrî seararîñîni. ⁷ Seyîné nânî ámá gîyí “Seáyi e imónîgîáyîrîni.” yaiwiarîñoi? Oweoi, wí e mîseaiawiarîñoi. Amîpí seyîné imónîgîápi Gorîxo wí sîxí mîseamímof reñoi? Oweoi, amîpí seyîné imónîgîápi o sîwiá sîxí seamímofîrîni. O sîwiá sîxí seamímofî enagi nânî pí nânî seáyi e nimónîro sîxí mîseamímopa enî nânîñîñf mîxí meakîñînarîñoi. ⁸ Neparîani? Seyîné rîxa aiwá xwé nînrónîñf agwí ímí rîa seayîni? Rîxa amîpí wí mîmúrónîgîáyîné nimónîro rîa ñweañoi? None sîni sîpîánîñf nimónîrane ñweañáná seyîné rîxa mîxí ináyí nimónîro rîa ñweañoi? Ai, none enî seyîné tîni nawîni mîxí ináyí nimónîrane seáyi e imónanîwá nânî re neaimónarîni, “Seyîné nepa rîxa mîxí ináyí nimónîro, sîñwîrîyí nanî imónîmînrî enîrîni.” neaimónarîni. ⁹ Nionî diñf re nimónarîñagi nânî seararîñîni, “Wáí wurîmeaiarîñwáone Gorîxo aga sîwiá neawarîñonerîni. Ámá xwîrîxí numemáná ‘Rîxa opîkîpoyî.’ rárînrîñyîñîñf imónîñwáonerîni. Pí pí nîni sîñwí tîgîáyí —Anîñajîrîni, ámarîni, nîni sîñwí nîneanîro rîpîá neamearîpîrî nânî áwînimî yarîñwáone imónîñwîni.” nimónarîni. ¹⁰ None Kiraisomî nîxîdîrane nânî majîmajîá ikárînrîñwáone aí seyîné o tîni nawîni níkarînrîro nânî rîxa diñf nanî imónîñfînrîni tîgîáyînénrîni. None enî samîñf neawenone aí seyîné rîxa enî eánîgîáyînénrîni. None peayí neawianîgîone aí seyîné seáyi e seaimîxîgîoyînénrîni. ¹¹ Enîná dánî agwî rîná nânî none agwí nânî erane iniñf nânî neainîrî iyîá írîkwîni pánîrane ámá wé tîni neaupîkákwiarîgîone imónîrane anî sá weanîwá nânî wí mayone enagi nânî anî xwîrîñîmerane ¹² negí wé tîni omîñf anîñf miní erane ámá rîperîrî neaíaná píranîñf nanîñî umearîrane xeanîñf neaíaná xwámámí wirane ¹³ ikayîwí neamearáná piyîá xwîyîá urîrane yarîñwáonerîni. Xwîá rîrî nîrîmîni dánîyí ráf neaimoarîgîonerîni. Ámá nîni none piaxí eanî íyanñwîñîñf neaimoarîgîonerîni. Agwî rîná enî apî sîni e neaimoarîñoi.

“Poronî ikanîñf niaxîdîrîxîni.” urîñf nânîrîni.

14 Ríwamihí nioni neáa warihá apí seyíné ayá os-eaimómínri meá niaíwí gí dñí síxí seayiháyínénihí dñí fá oxíríþoyínri eaaríhíni. 15 Seyíné Kiraisomí píránihí xíðipírfá nání yayíwí seamearígíáyí nepa fá mīropaxí enánáyí, segí áponínihí imóniháoni ayí obaxí meníni. Nioni xwíyí fá yayí seainíþaxí imónihíþi iwamíó wáf nísearíríná seyíné Kiraisí Jisaso tñni nawíni ikáríníþrí nání nioni seameaháyínénihí imónihagí fá nání seararíhíni. 16 Segí áponínihí imóniháoni, ayí nioni enagí nání ení rírémíxí ríþi oseaimíni, “Nioni yaríhápá axíþi ikaníhí niaxíðírxíni.” osearímíni. 17 Nioni seararíhápí oéþoyínri xámí Timotiomi —O gí dñí síxí uyíri dñí uñwiríriri enáoríni. Kiraiso nání wáf uríhápimí dání dñí wíkwíróagí nání gí íwónihí imónihoríni. Omí seyíné tífámíni urowárenapíháríni. O ríxa níseaimírná nioni Kiraisomí níxíðírná yaríhápí — Apí nioni amí amí nemeríná Jisaso yá síyikí imónigí fá níyoní uréwapíyaríhápíri. Apí nání o dirírí seainího.

18 Wiyíné nioni mibípa emí fá nánínihí seáyí e seáyí e nímeníro wárixayíné imónarího. 19 E nerí aí Ámíná Goríxo níwimónírná nioni síni mé seyíné tífámíni níþrí wárixayíné yá xwíyíþi arí fá mísealí segí ení neáníro seáyí e imónigíþi apimí dání rí rimónarígíawíxínri síhíwí seanaxíðímíáríni. 20 Ámá maníþání raríhagí fá níwíníranéná “Ayí Goríxoyá xwíoxíyo páwíþíráyírfáni?” yaiwíaríhámáni. Ení neáníro uxídaríhagí fá níwíníranéná “Ayí oyá xwíoxíyo ñweáyírfáni?” yaiwíaríhwa enagí nání seararíhíni. 21 Seyíné gímíni gíþi nání seaimónaríni? “Poró síyikí nearaní nání iwaní nímeámi bífwinígíni.” ríseaimónaríni? “Dñí síxí neayaríþi neaíwapíyíní nání nípení nímonímáná bífwinígíni.” ríseaimónaríni?

5

Wígí wo xanoyá apíxí tñni íwí nínirí meánigíþi nání míxí uríhí náníri.

1 Xwíyí fá þi ríþi seyíné nání rínímearíni, “Jisaso yá síyikí imónigí fá Koríníyo ñweagíáyí wí íwí inarího.” rínímearíni. Íwí apí émá Goríxomí míxídarígíáyí aí xe oiníþoyínri síhíwí níwínarígíþi nání seararíhíni. Segí wo xanoyá apíxí tñni íwí nínyíísáná meánigí enagí nání raríhíni. 2 Íwí apí síni enáná pí nání wárixayíné imónarího? Síþi apí yaríhómí segí síyikí imónigíþimí dání níþaríro mopaxí enagí nání apí e nemáná ñwí nearó síhíwíyí, ayí naní yaníri egíáríni. 3 Nioni ná jíamí níñwearí aí gí dñíþi seakíþayóní seyíné tñni ñweaaríhápánihí síþi apí enómí

ríxa xwiyfá umeárinjarini. ⁴⁻⁵ Áminá Jisaso nrowárinþimi dání dñf re moáfanigini, “Ayf awí neánroná nioni sni dñf ukikayonána enf eáninþf Áminá Jisasoyápmi dání xwiyfá axf rþi rñfrixini, ‘Xe fwf apf yarño náomini xwrfá wikixenfa nání Seteno tñni owáraneyf. Rfwyo sfá Ámináo binfáyimi xegf dñfþi yeáyf uyimixemeanfa nání agwi Seteno tñni owáraneyf.’ rñfrixini.” dñf e moáfanigini.

“Ámá sipi enomi emi parimórixini.” urinþf nánirini.

⁶ Seyfne wárxaxa imónarigfápí aga nañf menini. Yisf bi onimiáþi tfagi aí bisfkerfá nþimini ikwianwþ eapínararfná nþini nþmiga warinþi nání seyfne nþfá mimónipa reñoi? ⁷ Yisf onimiáþi táná bisfkerfá nþimini ikwianwþ eapínararinþa axþi xámi fwf ná woni éf aí ámá obaxf axþi xéniþaxf enagi nání seyfne bisfkerfá sinñinþf imóniþri nání yisf xámiñinþf imóninþi emi kwfrimópoyf. Seyfne ríxa bisfkerfá yisf mayf sinñinþf imóninþagi aí seararinþi. Ayf rþi nánirini. “Judayene Gorixoyá anñnajo neamúroagþi nání dñf moani nání sipisipf rdiyowá yarñwápa Kiraiso eni nene nání ríxa rdiyowá inñf enagi nání seyfne ríxa bisfkerfá yisf mayf sinñinþf imóninþoi.” nimónarini. ⁸ Ayfnáni nene Kiraiso neaiinþi nání dñf moani nání aiwá apf nñirane yayf neranéná bisfkerfá yisf xámiþi —Apf sipi wikáiro rikikifó ero yarigfáninþf imóninþirini. Apf tñni nimixiri mnf bisfkerfá yisf mayþi —Apf dñf nañþini fá xiro nepa imóninþini nání riro yarigfáþirini. Bisfkerfá yisf mayf apf tñni nwanigini.

⁹ Nioni xámi payf wina re nñiri neari mónapinjarini, “Seyfne ámá fwf inarigfáyf tñni nawini gwiaumf minþani.” nñiri neari mónapinjarini. ¹⁰ E nñiri nearfná ámá Gorixomi mixfdarigfá fwf iniróraní, sinwþ fwf winiróraní, fwf uráþiróraní, wigf ñwáfpmi xfdiróraní, yarigfáyf nání mþsearinþanigini. “Ámá Gorixomi mixfdarigfá apf apf e yarigfáyf tñni gwiaumf wí minþa oemini.” nþyaiwirónáyf, xwfá ririmi þini nwiárirí nání e epaxf imóninþagi nání wí e mþsearinþanigini. ¹¹ Payf xámi nñiri nearfná ayf rþi imóninþi nání searinþanigini, “Ámá ‘Jisomni nixfdiri nání segf séríximeáonirini.’ rarinþf wo apixf wí tñni fwf inirirani, sinwþ fwf winirirani, xegf ñwáfpmi xfdirirani, ámáyo ikayfwf umeáririrani, inigf xwapf nñimáná papikf erirani, ámáyá amipí wí fwf uráþirirani, e yarño tñni gwiaumf minþani. Aiwá aí o tñni nawini nikumixinri minþani.” nñiri eanþanigini. ¹²⁻¹³ Ayf

rþþi nání seararþþini. Ámá Jisasoyá siyikí imóniþwaéne tþni sini nawíni mimónigþáyo nioní siþwí nþwþnaxþdþri xwþyþá urþpaxí rimóniþþini? Oweoþ, ayo Gorþxo siþwí nþwþnaxþdþri xwþyþá urþpaxþriþni. E nerí aí ámá Gorþxomi dþþí nþwþkwþrooro nání seyþné tþni nawíni imónigþáyo siþwí nþwþnaxþdþro sipí yarþþagþa nþwþnþrþná xwþyþá urþþriþþini. Ámá sipí enomi emi parþmóþriþþniþri seararþþini.

6

“Segþ wíyo xwþriþxí mumepani.” urþþí nánþriþni.

1 Segþyþ wo xegþ imóniþþi wo tþni xwþyþá imixþþisi nání nimónþriþná, arige nerí “Ámá Gorþxoyá imónigþáýþ tþni nþriþrane þiránþþi oyeaimþxþpoyþ.” mþyaiwí ayo nimúrori “Ámá Gorþxoyá mimónigþáýþ tþni nþriþrane þiránþþi oyeaimþxþpoyþ.” niyaiwiri wigþ opisþ aþþ tþþi e nání warþþriþriþni? 2 Gorþxoyá ámá imóniþwaéne Kiraiso nþweapþriþná xþo tþni nawíni nene ámá Gorþxoyá mimónigþáyo xwþriþxí umeanþwáþi nání sini niþþá mimónþpa reþoþ? Seyþné xwþriþxí seáýþ e imóniþþi aþi umeþþriþá enagþ nání “Xwþyþá onþmiá agwi rína rþnarþþwáþia xwþriþxí mþmenþpaxí imóniþwaénerþni.” riyaiwinarþþoþ? Anani xwþriþxí menþpaxí imónigþáýþnerþni. 3 Aþþnajiþ maþþ Gorþxoyáyo þriþ wiaikigþáyo xwþriþxí nene umeanþwáþi nání sini niþþá mimónþpa reþoþ? Seyþné e eþriþá enagþ nání xwþyþá xwþá tþyo rþnarþþwáyo aþþpaxí xwþriþxí umepaxýþnerþni. 4 Ayþnání wiyþné xwþyþá bi tþgþáýþné nimónþroná þi nání ámá Jisasoyá siyikí imónigþáýþnéýá siþwþyo dání sipþá imónigþáýþ wí þiránþþi oneaimþxþpoyþniþri ayþ tþþi e nání warþgþárþniþri? 5 Ayá seaimopaxí bi rþþi yarþþi oseaimþni. Jisasoyá siyikí imónigþáýþné, segþyþ wo wo tþni xwþyþá tþþi nimónþriþná segþyþ dþþi tþþi wo xwþyþá arþá nþwiri þiránþþi wimixþyþpaxí imóniþþo menþranþi? 6 Sérþxímeánþþi imóniþþi wo wþomi xwþriþxí oumemþniþriþná, ayþ naþþ mimóniþþi nerí aí Jisasomi dþþi mþwþkwþroorþgþáýþ þiránþþi oyeaimþxþpoyþniþri ayþ tþþi e nání nþmeámþ nurþnýþ, ayþ aga sipí imóniþþiþi yarþni. 7 “Jisasomi þiránþþi oxþdaneyþ.” yaiwiarþgþáýþné xwþriþxí nþmenþroná apimi dání rþxa rþpaíwþniþþi meaárarþþoþ. Dþxí womi xwþriþxí mumé xe onikárþniþri nerþnýþ, “Ayþ apáni yarþþoþ.” searþmþþni. Xwþriþxí mumé amþþi xe þwí onþráþniþri nerþnýþ, “Ayþ apáni yarþþoþ.” searþmþþni. 8 E nerí aí seyþné wí e mepa nero sipí ikárþniþro þwí rápenþro yarþþoþ. Sérþxímeánþþi imónigþáyo aí aþi e wikárarþþoþ. 9 Gorþxo ámá rikþkþrþó yarþgþáýþ xe xþoyá

xwioxtyo opáwípoyiniri sɨɨwɨ mɨwɨnɨpa enɨápi nánɨ seyɨné sɨnɨ nɨjɨfá mimónɨpa reɨoɨ? Seyɨné xerɨwɨnɨ nɨmoro yarɨnɨɨɨf méwápɨnɨpanɨ. Ámá ɨwɨ ninɨrɨ rɨpeánarɨgɨfáyɨranɨ, wigɨ ɨwɨfápimɨ fá xɨrarɨgɨfáyɨranɨ, oxɨ wo apɨxɨ wɨ tɨnɨ ɨwɨ inarɨgɨfáyɨranɨ, oxɨ wo wɨfo tɨnɨ “ɨwɨ oinaiyɨ.” wimónarɨgɨfáyɨranɨ, oxɨ wo wɨfo tɨnɨ iyɨ onarɨgɨfáyɨranɨ, ¹⁰ ɨwɨ urápekɨxearɨgɨfáyɨranɨ, amɨpɨ wayáyo sɨɨwɨ ɨwɨ wɨnarɨgɨfáyɨranɨ, iniɨgɨ xwé ninɨro papɨkɨ yarɨgɨfáyɨranɨ, ikayɨwɨ umeararɨgɨfáyɨranɨ, majɨfá nɨwikárɨmáná ɨwɨ uráparɨgɨfáyɨranɨ, ámá e yarɨgɨfáyɨ wɨ Gorɨxo gɨ xwioxtyo xe onɨweápoyiniri wɨ sɨɨwɨ wɨnɨnɨfá menɨnɨ. ¹¹ Xámɨ wiyɨné apɨ bɨ yagɨfáyɨné imónɨɨɨagɨfá aɨ Ámɨná Jisasɨ Kiraiso tɨnɨ kwɨyɨ negɨ ápo Gorɨxoyápi tɨnɨ egɨfɨpimɨ dánɨ Gorɨxo segɨ yagɨfápi rɨxa ɨgɨfánɨɨf seaeámori sɨyɨkwɨ mɨnɨɨɨfɨyɨné imónɨfɨrɨxɨnɨrɨ seaimɨxɨrɨ xwɨyɨfá mayɨ imónɨgɨfáyɨné imónɨfɨrɨxɨnɨrɨ seaimɨxɨrɨ enɨfɨrɨnɨ.

“Ámá náomɨ dánɨ pí pí neróná Gorɨxomɨ seáyɨ e umepaxɨ imónɨɨɨfɨnɨ époyɨ.” urɨɨɨf nánɨrɨnɨ.

¹² Seyɨné re nɨyaiwiarɨɨagɨfá aɨwɨ “Pí pí ‘Oemɨnɨ.’ nɨneaimónɨrɨfná ananɨ epaxenerɨnɨ.” nɨyaiwiarɨɨagɨfá aɨwɨ apimɨ nɨpimɨnɨ dánɨ nanɨf seaimɨxɨpaxɨ menɨnɨ. Amɨpɨ nionɨ “Oemɨnɨ.” nɨnimónɨrɨfná apɨ ananɨ nepaxonɨ aɨwɨ wɨ nánɨnɨ xe mɨɨɨf nɨnɨga ounɨrɨ sɨɨwɨ wɨnɨmɨfámanɨ. ¹³ Ámá ɨwɨ inarɨgɨfá wɨ ɨwɨ wiwanɨɨɨfɨf yarɨgɨfápi nánɨ re oyaiwípoyiniri, “Ananɨrɨnɨ. Ámá nápi, ayɨ apɨ nánɨ menɨranɨ?” oyaiwípoyiniri ewayɨ ikaxɨ rɨpɨ rarɨgɨfárɨnɨ, “Aiwá ayɨ agwú nánɨrɨnɨ. Agwú enɨ ayɨ aiwá nánɨrɨnɨ.” E rarɨgɨfápi nepa rɨnɨɨagɨf aɨwɨ Gorɨxo agwú tɨnɨ aiwápi tɨnɨ anɨpá imɨxɨnɨfárɨnɨ. E nerɨ aɨ ámaéne ɨwɨ inanɨfá nánɨ menɨnɨ. Ámɨnáo wimónarɨɨɨfɨnɨ yanɨfá nánɨ imónɨɨwɨnɨ. Ámɨnáo enɨ ámá nápi nanɨf oimónɨfɨpoyiniri yarɨɨfɨrɨnɨ. ¹⁴ Gorɨxo sa negɨ Ámɨná Jiaso owiápnɨmeanɨrɨ sɨɨɨf wimɨxɨɨfmanɨ. Nene enɨ wiápnɨmeanɨfá nánɨ xegɨ enɨf eánɨɨfɨpimɨ dánɨ sɨɨɨf neaimɨxɨnɨfá enɨagɨf nánɨ rarɨɨnɨ.

¹⁵ Seyɨné Kiraisoyá sɨyɨkɨpɨ imónɨgɨfáyɨné enɨagɨf nánɨ xɨoyá nápimɨ dánɨ seyɨné bɨ bɨnɨɨf imónɨgɨfápi nánɨ sɨnɨ majɨfá rimónɨɨoɨ? Ayɨnánɨ nionɨ oyá nápimɨ dánɨ bɨnɨɨf imónɨɨáonɨ nɨyónɨmɨ nurɨ apɨxɨf iyɨ ede dánɨ warɨgɨfá wɨmɨ nɨkumɨxɨnɨrɨfná “Ayɨf ananɨrɨnɨ.” rɨyaiwiarɨɨoɨ? Oweoɨ, wɨ e yaiwipaxɨ menɨnɨ. ¹⁶ Ámá apɨxɨf iyɨ ede dánɨ warɨgɨfɨmɨ kumɨxɨnɨgɨfá gɨyɨf gɨyɨf, ayɨ xɨf tɨnɨ nawɨnɨ nimónɨro ná ayɨf ná bɨnɨnɨɨf imónɨgɨfápi nánɨ seyɨné sɨnɨ majɨfá rimónɨɨoɨ? Bɨkwɨfyo dánɨ xwɨyɨfá rɨpɨ “Ayau nɨkumɨxɨnɨrɨfná ná ayɨf ná

bínþnþjþ imónigþírini.” níriniþi eániþagi náni searariþini.
 17 E nerþ aí áamá Ámínáo tþni nawíni kumixínþáyþ o tþni
 nawíni nimóniróná kwíyþ axþþi tþgþáyþ imónarigþárini.
 18 Áamá wí tþni þwþ inanigþiniri wáyþ nero éþ úþriþxini. Pí pí
 þwþ áamá yarigþá wíniþý náomi býariwámiþni nero aí apiþþi tþni
 þwþ inarigþáþi xegþ bi imónini. Náomi ínimi dáni nero náni
 wiwanþjþýþ xwirþá ikixenarigþárini. 19-20 Segþ ná xixegþni
 imónigþáþi, ayþ kwíyþ Gorixoyáþi náni —Api Gorixo siþþi
 seamímóaná seaaínþjþþiriþni. Apiþ náni segþ wará anþnþjþ
 imónigþáþi náni seyþné siþni majþá rimóniþjot? Gorixo Jisaso
 neaiiþþimiþi dáni rixá bþnþjþ neaiþjþ enagi náni rixá xþoyá
 imóniþwþni. Siþni sewanþjþýþnéyá mimóniþjot. Ayþnáni
 seyþné segþ náþimiþi dáni pí pí neróná Gorixomiþi seáyþ e
 umepaxþ imóniþjþþini éþriþxini.

7

Áamá meánigþáyþ náni urþjþ nánirþni.

1 Seyþné payþ nearo yarþjþ nigþáþi náni áwanþþi bi os-
 earþmiþni. Oyþ, áamá apiþþi bi mþmeapa nerþnýyþ, ayþ nanþ
 yarþjot. 2 E nþsearþriþi aí þwþ xixegþni áamá inarigþáþimiþi
 dáni þeapá seainþpaxþ enagi náni oxþ woxþ woxþ dixþ apiþþi
 mearþ apiþþi wíyþ wíyþ eni dixþ oxþ meániþriþi éþriþxini. 3 Apiþþi
 wíyþ “Gþ oxo íá onixþriþni.” nþsimónirþná xiagwoxþ ími
 xe íá xirþriþxini. Oxþ woxþ “Gþ apiþþimiþi íá oxirþmiþni.”
 nþsimónirþná xieþýyþ eni “Xe íá onixþriþni.” yaiwíriþxini.
 4 Xiagwoxþ, ayþ dixþ náþi náni xiáwoxþmaniþ. Dixþ apiþþi
 dixþ náþi náni xifáirþni. Xieþýyþ eni, ayþ dixþ náþi náni
 xifáiyþmaniþ. Dixþ oxo, ayþ jíxþyá náþi náni xiáworþni.
 5 Ayþnáni wþyagwí wþyagwí “Íá oxirþnaiyþ.” níriniþríná
 arþá mé minþ xixe “Oyþ.” rínþsifixini. Sþá árþnþ Gorixomiþi
 xwþyþá rirþmþ wiani náni xixe “Oweoþ.” níriniþríná, ayþ
 ananþriþni. E nþsearþriþi aí sþá “ ‘Oweoþ.’ orþnaiyþ.”
 yaiwíþþiþi rixá nóriþmáná enáná ámiþ íá xirþnþsifixini. Ayþ
 rþþiþi nánirþni. Woxþ woxþ “Áamá wí tþni þwþ inanþþi náni
 mþjþ minþpa oemþni.” nþsimónirþi aí xixenþ apiþ emþniþriþi
 náni enþ mþreániþagi náni Seteno áamá wí tþni þwþ inþriþi
 náni rirþþeawþnigþiniriþi “Ámiþ íá xirþnþsifixini.” searariþini.
 6 “Sþá árþnþ Gorixomiþi rixþjþ urþþriþi náni xixe ‘Oweoþ.’
 níriniþróná, ayþ ananþriþni.” searariþáþi sekaxþ e éþriþxiniþriþi
 mþsearariþini. Nþseaimónirþná xe e éþriþxiniþriþi siþwþ sea-
 narþjþniþi. 7 “Áamá nþniþi nioniþi apiþþi mþmeapa enáoniþi yapþi
 nimónirþná, ayþ ananþriþni.” nimónarþniþi. E nerþ aí
 Gorixo áamá o omiþi xixegþniþyo wá nþwianþriþi nþwiirþná

wíyo meánipaxí oimónipoyiniri wiiri wíyo mímeánipaxí oimónipoyiniri wiiri enj enagí nání seararijiní.

⁸ Segí áamá siní mímeánigíáyí tñni apixí aníyí tñni nání rípi osearimíni. Ayí mímeáninjáoni yapí siní aninj e nimóniróná nanj yaríno. ⁹ E niseariri aí rípi ení osearimíni. “Áamá wí tñni íwí inaní nání minj míneainípa oyaneyí.” niseaimóniri aí xixeni api yaníro nání enj míseaeainípa nerónáyí xe meánírixini. “Nímeánipíri nání dñj sípí níwia nurínáyí, nanj menagí nání xe meánírixini.” seararijiní. ¹⁰ Ríxa meánigíáyíné nání njwí ikaxí rípi —Api nioniyápi maríái, Ámináo ríjipini. Api osearimíni. Apixí meánigííwa wigí oxowami níwárimí mupani. ¹¹ E mepa nerí níwárimí nurínáyí, ámi oxí mímeání kikiíá njweárixini. “Kikiíá onjweáminí.” míwimónípa nerínáyí, ámí xiagwo tñni kumixinírixini. Xiagwowa ení wigí apixíwami emí mímopa érixini.

¹² Áamá xamínj wíníyíné xwíyíá rípi —Api Ámináo ríjipimani. Nioniyápirini. Api ení osearimíni. Ámináomi dñj wíkwíronjyí woxí apixí dñj míwíkwíronj wí rímeáninjána í siní “Ananí meáninjáomini omeánimíni.” níwimóniríná xiagwoxí ími emí mímopa érixini. ¹³ Apixí Ámináomi dñj wíkwíronjixí, oxí dñj míwíkwíronj womí meáninjixí enánáyí, o siní “Gí apixí meanjái tñni aninj onjweáminí.” níwimóniríná omí níwárimí mupa érixini. ¹⁴ Ayí rípi nání rarijiní. Oxí Ámináomi dñj míwíkwíronj wo aríge nerí Goríxoyá wo imónipaxíriní? Ayí xegí xiepí dñj wíkwíronj tñni nawíní nemerinjípimí dání Goríxomí dñj níwíkwírorí áamá xíoyá wo imónipaxíriní. Apixí dñj míwíkwíronj wí ení xegí xiagwo, dñj wíkwíronjo tñni nawíní nemerinjípimí dání áamá Goríxoyá wí imónipaxíriní. Api mepa nero pñni níwiárimí nurónáyí, segí niaíwí Goríxoyá wí mimóní oyá sínjwíyo dání piaxíninj eánigíáyí imónipírixini. Nioní seararijápi xixeni nerínáyí, oyá imónipíráriní. ¹⁵ E niseariri aí Goríxomí dñj míwíkwíronj meánigííó “Gí apixí Goríxomí dñj wíkwíronj rími níwárimí ouminí.” níwimóniríná xiepíxí xe pñni níwiárimí onuniri sínjwí wínírixini. Dñj míwíkwíronj meánigííí “Gí oxí Goríxomí dñj wíkwíronj romí níwárimí ouminí.” níwimóniríná xiagwoxí xe pñni níwiárimí onuniri sínjwí wínírixini. Niseawárimí ugíáyíné siní áxenwarí inígíáyí yapí mimóninó. Goríxo níwayíróniro njweárixiniri nánípí ríxa wéyo íá neaumiríjene enagí nání rarijiní. ¹⁶ Oxí dñj míwíkwíronj womí xiepíxí, jíxí díxí oxomí pñni níwiáripa nerí o tñni níjwearíná sínjwepígí níwirinjípimí

dáni wierfkiemearfárfani? Míwierfkiemeapa erfárfani? Jíxi majfáriní. Apíxí dñf mîwîkwîronf wîmî xiagwoxi, joxi eni í tñni nîñwearfná sîñwepîgf nîwirîñfîpimi dáni wierfkiemearfárfani? Mîwierfkiemeapa erfárfani? Joxi eni majfáriní. Ayínáni segf áamá Gorîxomi dñf mîwîkwîrogfá meánîgfáyo nîwárimî mupa éfrîxîñîrî seararîñîni.

*“Segf imónîfrîxîñîrî yanf seadîmîxîñfîpî imónîfrîxîñî.”
urîñf nánîrîñî.*

17 Seyfné woxîni woxîni Áminá Gorîxo ayf xîxegfnî apî apî e imónîfrîxîñîrî yanf seadîmîxîñfîpî, o ayf nioniyá áamá oimónîpoyîñîrî wéyo fá seaumîráná imónîgfápî axf apîni “Xe oimónîmîni.” nîyaiwiro imónîfrîxîñî. Gorîxoyá sîyikf nimónîrî amî gîmî ñweagfá nîyonî sekaxf axfîpî urîmearîñîrîni. 18 Segfyf wo Judayo enagî nánî iyf sîmf sfo wákwinîñáná Gorîxo o áamá nioniyá oimónîrî wéyo fá numîrîrñáyf, áamá o “Iyf sîmf sfo wákwinîñfîpî arîge nerî yo mîyimîñîréñî?” mîyaiwipa éwinîgîñî. Segfyf wo iyf sîmf sfo mîwákwinîñáná Gorîxo nioniyá oimónîrî wéyo fá numîrîrñáyf, áamá o Judayf wonfnîñf oimónîmîñîrî iyf sîmf sfo mîwákwinîpa éwinîgîñî. 19 Ayf rîpî nánîrîñî. Iyf sîmf sfo nîwákwinîrñáranî, mîwákwinîpa nerfnáranî, Gorîxoyá sîñwfyo dáni ná ayo mimónîni. Oyá sîñwfyo dáni “Ná ayo imónîni.” yaiwiarîñfîpî, ayf sekaxf xfo rîñfîpimi xfdarîgfápîñîrîni. 20 Ayínáni áamá woxîni woxîni, seyfné Gorîxo áamá nioniyá oimónîpoyîñîrî wéyo fá seaumîráná pí pí xîxegfnî imónîgfápî xe apîni nimónîro ñweáfrîxîñî. 21 Woxî Gorîxo áamá nioniyá oimónîrî wéyo fá rumîráná áamá woyá xînáixîñîñfî nimónîrî omîñf wîiarîñoxî nimónîrñáyf, ududf bî mirîñîpa nerî “Nionî sîni axf apîni nimónîrfná, ayf ananîrîñî.” yaiwîrîxîñî. E nerî aí xînáixîñîñfî nimónîrî omîñf wîiarîñoxî áamá áxenwarf minîgfáynîñfî imónîpaxf enánáyf, ananî xînáixîñîñfî nimónîrî omîñf wîiarîñfîpî pfnî nîwiárîrî kikiáfá úrîxîñî. 22 Xînáixîñîñfî nimónîrî omîñf wîiarîñoxî, ayf rîpî nánî “Ududf bî mirîñîpanî.” rîrarîñîni. Gîyf Áminá Gorîxo áamá nioniyá oimónîpoyîñîrî wéyo fá umîráná áamá wíyá xînáiwánîñfî nimónîro omîñf wîiarîgfáyf enánáyf, ayf sîni apî imónîñagfá aí Gorîxo rîxa gwf roayíronfyfîrîni. Gîyf Ámináo áamá nioniyá oimónîpoyîñîrî wéyo fá umîráná áxenwarf minîgfáyf enánáyf, ayf xfo wimónarîñfîpî epírfá nánî xegf xînáiwánîñfî omîñf wîiarîgfáyf imónîñagfá nánî “Ududf mirîñîpanî.” seararîñîni. 23 Jisaso neaiñfîpimi dáni Ámináo bfnîñfî nîseairî gwf searoayíronf enagî nánî áamá wíyfyá xînáiwáynénîñfî mimónîpa éfrîxîñî. 24 Gf nîrîxîmeánîñfî

imón+g'áy+né, Gorixo áamá nioniyá oimón+poy+n+r+ wéyo íá seaum+ráná pí pí xixeg'tn+ imón+g'ápi o xeg' s'ηw'yo dán+ ap+n+ imón+fr+x+n+.

Áamá m+meán+g'áy+ nán+ ur+η+ nán+r+n+.

²⁵ Sey+né áamá s+n+ m+meán+g'áy+ nán+ pay+ near+ yar+η+ nig'ápi nán+ Ám+náo sekax+ b+ m+n+r+η+ aiwi nion+ — Nion+ Ám+náo wá n+n+wian+r+ ni+n'pim+ dán+ xw+y'á d+η+ u'ηw+rár+pax+ imón+η'p+ searar+η+on+r+n+. Nion+ g' d+η'yo dán+ b+ osear+m+n+. ²⁶ Xean+η+ nea+meám+n+r+ yar+η+p+ r+xa nea+mea+ar+η+ enag+ nán+ nion+ d+η+ re moar+η+n+, “Áamá agwi pí pí imónar+g'ápa an+η+ ax'p+ e imón+fr+x+n+. ‘E ner+ínáy+, ay+ na'η+r+n+.’ nimónar+n+.” Nion+ d+η+ e moar+η+n+. ²⁷ Wox+ r+xa ap+x' meanox+ enánáy+, “Ím+ ar+ge wár+m+n+ré+n+?” n+yaiwir+ mepan+. Wox+ ap+x' m+meanox+ enánáy+, “Ap+x' ar+ge ner+ meám+n+ré+n+?” n+yaiwir+ mepan+. ²⁸ E n+sear+r+ aí wox+ ap+x' n+mear'ná ay+ f'w' b+ m+yar+η+n+. Ap+yáix+ en+ ox' n+meán+r'ná ay+ f'w' b+ m+yar+η+n+. E ner+ aí xean+η+ meán+g'áy+ s+n+ xw'á t'yo ηweanáná wímean'ápi sea+mean+g'n+r+ searar+η+n+. ²⁹ G' n+r+x'meáy+né, e n+sear+r'ná r+p'n+η+ searar+η+n+, “Jisaso weap+n'áy+ nán+ r+xa a'ηw+ ayo enag+ nán+ áamá ap+x' r+xa meag'áy+né re nimón+ro éfr+x+n+. Ap+x' mayowa áxerwar' min+pa nero nán+ ‘Gorixo wimónar+η'p+n+ oem+n+.’ n+yaiwiro yar+g'áwa yap+ nimón+ro éfr+x+n+. ³⁰ Ám+x'á yar+g'áy+né ám+x'á m+yar+g'áy+ yap+ nimón+ro éfr+x+n+. D+η+ ní'á seinar+η'y+né d+η+ ní'á m+winar+η'y+ yap+ nimón+ro éfr+x+n+. Am+ípí b' nero t'g'áy+né am+ípí may'y+ yap+ nimón+ro éfr+x+n+. ³¹ Om+η+ ner'ná am+ípí xw'á t'yo wen'pim+ dán+ om+η+ yar+g'áy+né áamá ap+ nán+ wí udud' m+winar+g'áy+ yap+ nimón+ro éfr+x+n+.” Am+ípí agwi ríná xw'á r+rím+ en'y+ imón+η'pa an+η+ imón+n'á men+n+. Xeg' b+ imón+n'á nán+ a'ηw+ ayo enag+ nán+ searar+η+n+. ³² “Am+ípí ayá wí nán+ udud' mir+n+pa oépoy+.” n+nimón+r+ nán+ searar+η+n+. Áamá ap+x' m+meag'áy+ Ám+náo nion+ yar+η+ápi nán+ yay+ owin+n+r+ nán+ o yay+ win+pax+ imón+η'p+n+ nán+ d+η+ n+móa war+g'ár+n+. ³³ E ner+ aí áamá ap+x' meag'áy+ “G' ap+x' yay+ owin+n+r+ nán+ ar+ge em+n+ré+n+?” n+yaiwiro ap+ nán+ d+η+ n+móa nuro ³⁴ d+η+ b+ biaú íá x+rar+g'ár+n+. Ap+x' s+n+ ox' m+meán+g'íwa t'n+ ap+yáíwa t'n+ íwa wí wí re yaiwiar+η'r+n+, “Niún+ g' nápi t'n+ d+η'p+ t'n+ s+yikw' mín+η+ Ám+náo g' áamá e oimón+poy+n+r+ wimónar+η'p+ t'n+ x+xen+ oimón+m+n+.” n+yaiwir+ o nán+ wiipax+ imón+η'p+ nán+n+ d+η+ moar+η'r+n+. E ner+ aí ap+x'

ríxa oxí meánigííwa wí wí axípi e yaríñmaní. “Gí oxo yayí owiníní nání arige emíníréíní?” níyáiwírí xwíá tíyo dání imóníñpí nání díní nímóa waríñríní. ³⁵ Nioní seararíñpí naní oníní mīseararíñnī. Sewaníñfíné níxídrífná naní oseainíñ seararíñnī. Nioní áxenwarí oseaimíní mīraríñnī. Seyíné naní imóníñpíní nero amípi pí pí imóníñpí nání mīmíwíakí mīseainípa yarífná “Ámínáo wimónaríñpíní oyaneyí.” níyáiwíro oépoyníñ nání seararíñnī.

³⁶ Ámá go go “Apíyá nioní nání ríxíñfí nuríyigíímí nípíkwní mīwikáraríñnī.” níyáiwírífnáyí, í xwé nimóníñ ríxa meapaxí imóníñagí síñwí wíníñí “Ímí ríxa omeámíní.” níyáiwírí míñfí níníñí nání “Kíkíá bí epaxonímaní.” yáiwíníñ nerífnáyí, xe o xegí wimónaríñpí nerí ímí omeaní. E nerífná, ayí sípí bí mīyaríníñ. Ananíníñ. ³⁷ E nerí aí go go “Ná bíní apí oemíní.” ríníñpí nání díní síxí íníñí íeapá winípxí imóníñpí xe míñfí oníníñ mīmónípa erí xewaníño xegí díníyo dání “Apíyá nioní nání ríxíñfí nuríyigíí kíkíá oñweaní.” yáiwírí nerífnáyí, ayí naní yaríní. ³⁸ Ayínání ámá apíxí xegí ríxíñfí wuríyigíímí nímearífná, ayí naní yaríní. Ámá apíxí xegí ríxíñfí wuríyigíímí mīmeapa nerífná, ayí ení naní nerí seáyí e imóníñpí yaríní.

³⁹ Apíxí wíyá oxo síñí mīpé ñweañáná aníñfí re yáiwíwínígíní, “Oyá apíxíní rimóníñníní?” yáiwíwínígíní. E nerí aí xegí oxo ríxa nīperífnáyí, síñí omí mīmeánfí “Go gomí omeánímíní?” nīwimóníñfná, ananí meánfíwínígíní. E nerí aí ámá sípíá imóníñfí womí mīmeánfí Jisaso tñní ikárinígíáyí womíní meánfíwínígíní. ⁴⁰ Ámí nīmeánífná, ananí enagí aiwí nioní gí díní ayí rípi nímónaríní, “Í ámí mīmeánfí síñí aníñfí apíxí aní nñwearífnáyí, yayí oxí tñní nñwearífná winínfápmí seáyí e imóníñpí winínfáriní.” nímónaríní. “Nioní ení Goríxoyá kwíyí tññáonírfaní?” níyáiwírí seararíñnī.

8

Nañwí mimónfí ñwíápi nání rídiyowá iníñpí nání uríñfí náníñíñí.

¹ Seyíné payí nearo nañwí ámá wigí mimónfí ñwíá imóníñpí nání rídiyowá yarígfápi nání yaríñfí nigíápi nání bí osearímíní. Ayí neparíní. Seyíné ríwamíñfí nearo nírígíápa Jisasomí díní wíkwíronwaéne nīnenení ríxa níjía imóníñwaéneríní. Ayí nepa imóníñagí aiwí rípi osearímíní. Ámá “Ríxa níjía imóníñáonírfaní?” nīwimóníñfná, díní apímí dání wárixá imónarígfáriní.

E nerí aí áamá wíyo dñj́ sṑpí nṑwirí arírá nṑwiríná apimí dání Jisasoyá siyikí imónñjwaéne sṑkṑkṑ ámi bí eámixinarñjwárini. ² None go go “Amípí bí nání ríxa nñj́fá imónñjáonírṑfani?” nṑyaiwinírṑnáyí, nñj́fá Goríxo “Ámá nṑnṑ e oimónṑpoyí.” wimónarñjṑpí tṑnṑ sṑnṑ xixeni wí mimónñjorini. ³ E nerí aí go go “Nñj́fá imónñjáonírṑfani?” mṑyaiwiní Goríxomí dñj́ sṑxí nuyirínáyí, Goríxo “Ámá o nioniyá imónñj́ worṑfani?” yaiwini. ⁴ Ayínáni gṑwí ámá wí wigí ñjwáṑpí nání rídiyowá nemáná ámi makerṑfá imíxaríná Jisasoyá imónñgṑfáyṑné bí nero naríṑṑpí nání rṑpí osearṑmṑnṑ. Nene nñj́fárini. Xwṑfá tṑyo mimónṑ ñjwáṑpí obaxí enaṑi aiwí bí nepaxñj́ imónñjṑpímaní. Nṑpṑnṑ nepa ñjwṑfá mipímónñjṑpírini. Nṑwṑfá nepa imónñjṑpí, ayí ná woní Goríxonírini. ⁵ Ámá wí re raríṑṑfárini, “Nṑwṑfá rṑpí anṑnamí dánṑpírini.” Wí “Xwṑfárini dánṑpírini.” raríṑṑfárini. Nṑwṑfá raríṑṑfá apí bí “Nepa ñjwṑfá imónñini.” riniñjṑpírini. Bí “Kwíyí seáyí e imónñj́ tṑñj́rini.” riniñjṑpírini. Apí apí obaxí ayá wí imónñjṑṑi aiwí ⁶ nene nání ñjwṑfá imónñjṑpí, ayí ná woní Goríxorini. O negí áporini. Amípí nání mṑkṑ ikinorini. Ámá xṑo nání imónñjwaéne ayí onírini. Nene nání seáyí e imónñjṑpí ení “Pírini?” marṑfá, ayí ná woní Ámíná Jisasi Kiraisorini. Omí dání Goríxo amípí nṑnṑ imíxṑrṑ sñj́ nene imónñjwáṑpí neaimíxṑrṑ enorini.

⁷ E nerí aí ámá Jisasomí dñj́ wíkwṑroaríṑṑfáyí nṑnṑ nñj́fá apí nimónñro “Negí ñjwṑfá xṑdagwáṑpí ná mṑkṑ mayí imónñjṑpírṑfani?” yaiwiaríṑṑfámani. Segíyí wí Jisasomí sṑnṑ dñj́ mṑwíkwṑró neríná wigí ñjwáṑpí fá nixṑra nṑwagṑfásaná yaríṑṑfáyí enaṑífá nání mimónṑ ñjwáṑpí nání gṑwí rídiyowá inṑṑpí nṑnṑróná “Ayí gṑwí ñjwṑfá imónñjṑpí nání rídiyowá éṑṑpí rṑa narñjṑnṑ?” nṑyaiwiro wigí dñj́ pṑwṑnñj́ imónñṑṑpimí dání “Nṑpṑkwṑnṑ mṑyarñjṑnṑ.” nṑyaiwiro nání apimí dání piaxí nṑweánṑrṑ udunarñjṑrini. ⁸ E nerí aiwí aiwá mṑnṑpa yarñjwáṑpimí dánṑrani, narñjwáṑpimí dánṑrani, Goríxo neamímṑnarñjṑmaní. Mṑnṑpa neríná oyá sñjwṑyo dání siyikwṑpianénñj́ imónarñjwámani. Nṑnṑríná ení oyá sñjwṑyo dání seáyí e imónarñjwámani. ⁹ E nerí aí ámá Jisasomí dñj́ nṑwíkwṑro aí wigí dñj́ yóṑnñj́ mimónñṑfáyí wiyṑné ananṑ nṑpaxí imónñjṑpí narñjṑṑfá nṑseanṑro nání ayí ení nṑnṑmáná “Nṑpṑkwṑnṑ mimónñjṑpí rṑa éwṑnṑ?” nṑyaiwirñjṑpimí dání óreámioṑṑrṑxṑnṑrṑ dñj́ tṑnṑ nṑrṑxṑnṑ. ¹⁰ Ámá Jisasomí dñj́ nṑwíkwṑro aiwí sṑnṑ dñj́ yóṑnñj́ mimónñṑfáyí segí ámá “Nṑwṑfá riniñj́ rṑpí ná mṑkṑ mayírini.” yaiwiarñj́ wo ñjwṑfá imónñj́ apí nání anṑ rídiyowá yaríṑṑfáwamí nñjweámáná aiwá rídiyowá éṑṑpí

narinþagi niwinironá “Nene eni anani nipaxenerfaní?” niyaiwiniro enj s+xí nínimáná nípíraoi. ¹¹ Rixa niniro wigf xwioxíyo dáni wíá m+wókípa nerí udunáná re searimíni, “Seynéyá nijfá imónigfápimi dáni siní yófninþf mimónigfá t+yf —Ayf segf sér+xímeáninþf imónigfáyíriní. Kiraiso upeinþyíriní. Ámá ayf seyné nijfá nimóniro ‘Pí pí nþwá ámá mewegfá nepa mimónini.’ yaiwiarigfápimi dáni rixa xwíríá ikixenáoi.” searimíni. ¹² Ayínáni nene negf nír+xímeá dínþf siní yóf mimónigfáyo sipí e wikárirane ayf wigf dínþf “Apí neranéná nþpkwiní mþyarinþwiní.” yaiwinarigfápimi wiaíkirane nerinþpimi dáni Kiraisomi eni sipí wikárarinþwiní. ¹³ Ayínáni nioní gfwf narinþápimi dáni gf nír+xímeá imónigfáyf óreámioapaxf enánáyf, ayf nóreámioaro uduninþginíri nioní aga ná ríwíyo dáni aiwi ámi gfwf bñ nímíamanti.

9

“Wáf wurimeiarinþwáone nisearápípaxípi Poroní wí searápíñámani.” urinþf nánirini.

¹ “O áxenwarf ininþorini.” riniaiwiarinþoi? “Jisasoyá wáf wurimeiarinþf wo mimónini.” riniaiwiarinþoi? “O negf Áminá Jisasomi sþnwf m+wininþorini.” riniaiwiarinþoi? “O Ámináo nání wáf neararinþpimi dáni dínþf wíkwíronþwaéne menini.” riyaiwinarinþoi? ² “Poró Jisasoyá wáf wurimeiarinþf womaní.” niaiwiarigfáyf wí enánáyf aí seyné anþpaxf nioní wáf wurimeiarinþá imóninþápi nání “Rixa xixeni nijfá imóninþoi.” nimónariní. Poroní wáf searána seyné rixa Gorixo tñni nawíni ikárinþigfáyíne nimóninþinþpimi dáni ámayo áwanþf réninþf urarinþoi, “O nepa Jisasoyá wáf wurimeiarinþf worini.” urarinþoi.

³ Ámá pairírf niarigfápi wiaíkíminíri nání rípi nura warinþáriní, ⁴ “Jisasoyá wáf wurimeiarinþwáone nání re níneaiaiwiro rírarinþoi, ‘Awa yarigfápi nání nþgwí nání wayfá iniþgf niro aiwá niro epaxf mimóninþoi.’ níneaiaiwiro rírarinþoi? ⁵ ‘Wáf wurimeiarigfá wíá tñni Ámináomi xogwáowa tñni Pitao tñni awa apíxí nímearo apíxí tñni nawíni emearigfápa Porowa axípi wí e epaxf mimóninþoi.’ níneaiaiwiro rírarinþoi? ⁶ Apí niyaiwiro rírarinþoi? Rímíni rípi niyaiwiro rírarinþoi? ‘Wáf wurimeiarigfá wíá wigf nþgwí omíþf pñni wiáripaxf aiwi Poró tñni Banabaso tñni awaúni aiwá nþpisi nání nþgwí omíþf yarigfápi pñni wiáripaxf mimóninþi.’ níyeaiaiwiro rírarinþoi? ⁷ Simíþf wínarigfá ámá wo míxí oniþpoyiníri wirimeáf gíyþf rixa enþf níméamáná wiwaninþf upírowárinarigfáriní? Oweoi,

wí e epaxí menini. Ámá giyí aiwá omiñí nurimáná mímianí yarigfáriní? Oweoi, api ení wí epaxí menini. Ámá giyí burimákaú nimeróná wiwanñiyí amñí mñipa yarigfáriní? Oweoi, api ení wí epaxí menini. ⁸ Nioni ámá dñí moarigfápimiñ nixídirí rfa rariñini? Oweoi, ñwí ikaxí Moseso niriñ eañpimi dani ení axípi e rinini. ⁹ Apimi dani re niriñri eániñ, ‘Burimákaú tñi wití aiwá exwexwimí neríná bi mñipa oeniñ mañí gwí mijáripañ.’ niriñri eaniñpi ‘Gorixo burimákaú naniñ dñí nímori riñrini.’ riseaimónarini? ¹⁰ ‘Ayí ámaéne nani ení dñí nímori mñipa eñfani?’ miseaimónipa reñoi? Oyi, ayí ámaéne nani ení riñrini. Moseso ámá aiwá iwíá urípiñ nani xwíá yuní nikixéa warigfáyí tñi aiwá yóí eáná miarigfáyí tñi nñi nawini wigí bi nípíra nani dñí nikwímoro érixiniñ e rariñrini. ¹¹ Wáí wurimeiarñwáone xwiyíá Gorixoyápi niseariríná aiwá iwíániñ seaurarñagwi aí re riseaimónarini, ‘Aiwá iwíániñ neaurarigfápimi dani bi nímoro aiwá nípíri nani nínearápíronáyíraní, aikí yinípíri nani nínearápíronáyíraní, ayí nañí miyarñoi.’ riseaimónarini? ¹² ‘Ámá wí anani nisearápíro nípaxí eñánáyí, ayí none añpaxíriní.’ nimónarini.” rariñarini.

E nerí aí none nisearápípaxí imóniñpi misearápíñwáriní. Ámá xwiyíá yayí neainípaxí uraríná “Amípi wí nearápaniro nani rfa yarñoi?” niyaiwiro dñí miwikwíropa epírixiniñ nisearápípaxí nimónirane aí wí misearápí dífwi ikeamóniñwápimi xwámámí wiñwáriní. ¹³ Ámá amípi añí ridiyowá yarigfiwámí inimi eñyo mearigfáwa aiwá nípíri nani iwámí wenípi mearigfápi nani seyíné niñfá mimónipa reñoi? Ámá nañwí Gorixo nani nimeámí báná ridiyowá wiiarigfáwa ridiyowá wíífápi bi nímearo narigfápi nani ení seyíné niñfá mimónipa reñoi? ¹⁴ Axípi Ámíná Jisaso sekaxí re riñrini, “Ámá xwiyíá yayí seainípaxípi wáí nurimeiarigfáwa apimi dani aiwá nípíri nani meárixini.” ¹⁵ Ámínáo sekaxí e riñí aí nioni seyíné tñi niñwearíná wí misearápí nerí agwi ení api bi nioni oniapípoiñri payí nearí miseamónaparñini. Ayí rípi nani seararñini. Nioni aiwá nisearápiñ mñí nerí néra unápi nani mxi meakñinarñápi ámá wo aiwá niniapíriná nisanñonwiráriniginiñri nani “Nioni xami pémiñini.” nimónarini. ¹⁶ Aríá nípoi. Nioni xwiyíá yayí neainípaxípi wáí niseariríná Gorixo e éwiniginiñri sekaxí nirowárenañí eñagi nani e yarñápi nani niwanñoni mxi meakñiniñpaxí wí menini. Nioni Gorixo e éwiniginiñri nirowárenañípi mepa nerínáyí, sfá wí nioni majfá nóripaxíriní. ¹⁷ Gí dñí

tíni “Wáí ourimemini.” ninimóniri sijnwiriyí, “Gorixo yayí nimopaxípi eminiri yarini.” ripaxirini. Gí diñf tíni “Wáí ourimemini.” minimóní Gorixo sekaxí nrowárenapiñf enagi nání nerínayí, arige niyaiwiri “O yayí nimopaxípi yarini.” rimíni? ¹⁸ Ayínáni pípimi dání nioní yayí nimopaxirini? Nioní ámayo xwiyfá yayí neainpaxípi wáí nuriríná apimi dání uráipaxí imóniñfpi muráipa neriníyo dání yayí nimopaxí imóniñfpi yarini.

“Ámá pí pí imónigfápa nioní ení imónarini.” uriní nánirini.

¹⁹ Nioní nepa ámá womí xináiníniñf nimóniri omiñf wiariñáoni meñagi aí ámá ayá wí Jisasomí oxídfpoyiniri nání nioní gí diñfyo dání ámá niyfyá xináiníniñf nimóniri omiñf wiariñáoni imóniñf. ²⁰ Nioní gí Judayí tíni niñwearíná Jisasomí diñf owíkwírópoyiniri ayíniñf nimóniri yarini. Nwí ikaxí riníñfipimi ñwá mixelwiráriníñáoni aiwí gí Judayí apimi ñwá xewirárinigfáyí tíni nawíni niñwearíná, “Nioní arige yaríná ayí Jisasomí diñf wíkwíropírói.” niyaiwiri nání nioní ení apimi ñwá xewiráriníñáoni imónarini. ²¹ Gí Judayí tíni niñwearíná ayíniñf nimóniri aiwí ámá Gorixoyá ñwí ikaxí riníñfipimi ñwá mixelwirárinigfáyí tíni nawíni niñwearíná, ayí Jisasomí diñf wíkwíróríxiniri nioní ení ñwá mixelwiráriníñáoni imónarini. Nioní ñwí ikaxí riníñfipimi mixeldí nerí marfáí, Kiraiso riníñfipimi xdaríñáoni enagi nání rariñf. ²² Nioní ámá ení samíñf wegfáyí tíni nawíni niñwearíná ayí Jisasomí diñf wíkwíropíri nání nioní ení ení samíñf niwenjoni nimóniri uréwapiyarini. Ámá níni wíyo erfíkiemeáimigini ayí pí pí imónigfápa nioní ení axípi e imónarini. ²³ Nioní api nípiñf yarini, ayí rípi nání yarini. Xwiyfá yayí neainpaxí imóniñfpi uráná arfá nípiñf nání yarini. Xwiyfá api ámayo nañf wimixariniñfipimi nioní ení onímeaniri e yarini.

“Gorixo yayí neaimoníwinigini Jisasomí píraníñf ouxidaneyi.” uriní nánirini.

²⁴ Ámá yamíyamúrónigí inarigfáyí níni añfni nero aí ná woní, múróo xfo diñf niyaiwiri niyiri meariñfpi nání seyiné níñfá mimónipa reñoi? Ayínáni seyiné ení Jisasomí níxídróná yamíyamúrónigí nero xámi rémoarigfápániñf érixini. ²⁵ Ámá re yaiwiarigfáyí, “Nífá xixelíni yaníro nání awí éanarigfe nání nurí winíyo múróimigini.” yaiwiarigfáyí wiwaníñfyí ení síxí ímíxinaníro nání pí pí míñf winariniñfpi arfá nikeamoro ení síxí éamíxinarigfáriní.

E yarigfáy urf imixinipaxf imóninípí bî meanîro nánî yarîñagfa aí nene urf imixinipaxf mimóninípí meanîrane nánî yarîñwîni. ²⁶ Ayínánî nionî Jisasomî nîxfdirfná yamîyamúrónigfnîñf ninîrî irfnîf xixenî warîñárîni. Wé neánîrfnâ xarîxarf nerî meá píranîñf sopîñf norî nîrómánâ xixenî eaarîñáonîrîni. ²⁷ Niîwanîñonî eñf sîxf oímîxinîmîniîrî nánî náonî iwanîñinîñf eánîrî pí pí nionî mîñf ninarîñpî arfá oîkeamómîniîrî nánî iwanîñinîñf eánîrî yarîñárîni. Ayf rîpî nánî e yarîñárîni. Nionî áamá wîyo wáf re nurîméisánâ, “Kiraisomî nîxfdirónâ yamîyamúrónigfnîñf ninîro xfdffrîxinî.” nurîméisánâ eñánâ Gorîxo “Ayf tîni yamîñiyf mimóninîni.” nîrîniñinîrî e yarîñárîni.

10

“Sîpî Judayeneyâ neárfawéyf yagfâpa mepa éwanîgîni.” urîñf nánîrîni.

¹ Gf nîrîxîmeáyîné, negf neárfawéyf yagfâpî nánî dîñf mopîrî nánî bî osearîmîni. Ayf nîni Moseso Isipîyf añfyo dánî nîwirîmeámî nurfnâ agwf Gorîxo nîpemeámî úwîniñinîrî tîñpîmî sîmañwfyónîñf íniîmî nîñweámánâ númî wagfárîni. Nîni enî ipî Ragf rîñoyî rîniñf wá nîxerónâ mîdîmîdânî eadîkiowárîniñánâ áwîniîmî nîxéa ugfawîxinî.

² Nîni agwfîpîmî sîmañwfyónîñf nîñweaxa uro ipîwámî xero nerónâ Moseso tîni nawîni anî nikárîniîro néra ugfawîxinî.

³ Aiwá mayf e nemerónâ aiwá manái rîniñf Gorîxoyâ kwíyîyo dánî imóninípî ayf nîni nîga wagfárîni. ⁴ Iniîgî mayf e nemerónâ Gorîxoyâ kwíyîyo dánî sîmîñf meanú ayf nîni nagfárîni. Sîñâ iniîgî sîmîñf meaago —O wîniyf úfámî númî emeagorîni. O, ayf Kiraiso nánî rarîñîni. ⁵ E nerîñf aiwî ayf nápi yarîgíapî nánî Gorîxo wikf nîwónîrî áamá dîñf meanje dánî amî amî opépoyîniîrî nîwikára wagfîrîni.

⁶ Ayf amîpî apî apî néra nurónâ pegfâpîmî dánî nene nánî sîñwepîgî neainîni. Ayf sîpî imóninípî nánî mîñf inagfâpa nene enî axfîpî mîñf minîpa éwanîgîniîrî sîñwepîgî neainîni. ⁷ Ayf wî wîgî ñwáfîpîmî nîxfdirónâ Bîkwíyo dánî re nîrîniîrî eánîñpî tîni xixenî re egfawîxinî, “Ámáyf aiwá nîro iniîgî nîro epîrî nánî nîñweagfásánâ rîkîkîrfó inanîro nánî wiápîniîmeagfawîxinî.” nîrîniîrî eánîñpî tîni xixenî e egfawîxinî. Nene ayf yagfâpa nerane mimónî ñwáf imóninîñfyo wî mîxfîdîpa éwanîgîni. ⁸ Ayf wî fwf inîgíâpa —fwf e inîgíâpî nánî Gorîxo pîrf umamópoyîniîrî uránâ áamá xfomî píranîñf xfdarîgíáyf sfá axfîyimî áamá fwf inarîgíâyó, nîni 23,000 imónigíâyó pîpîkîmîf emegfâpî

nánì rarìñjìní. ðwí ayí e inagíápa nene enì axíþi e minípa éwanigìní. ⁹ Ayí wí Ámíná Goríxo nepa ení eánìñorífanírì iwamfó wíwapíyagíápa —E wíwapíyíáná oyá ðñí tñní ámá ayo weaxfá sidíñí óagi nánì pegííná nánì rarìñjìní. E iwamfó wíwapíyagíápa nene enì m+wíwapíyipa éwanigìní. ¹⁰ Ayí wí Goríxomì aníñúmí wirínagíápa —Aníñúmí e wirínáná aníñají ámáyo xwíríá wikíxearíño píkiñíþi nánì rarìñjìní. Goríxomì aníñúmí wirínagíápa nene enì axíþi e mepa éwanigìní. ¹¹ Apí apí e níwímeáa uñþi wigí wíníyí éf oweayímeáníþoyínírì síñwepígíñíñí wirí nene agwí ríná sfá yoparfíyí ríxa nimónííná ñweañwaéne íkwairírí neainífa nánì Bìkwíyo ñwiráriníþírìní. ¹² Ayínánì “Goríxomì píráníñí xídaríñáonì ayí yagíápa wí epaxonímani.” yaiwinaríñí goxí goxí, jíwaníñoxí axíþi nerì aníñimigìnírì píráníñí menítríxíñí. ¹³ “Ení eánígíáyírfanírì ámáyo iwamfó wíwapíyarígfáþi axíþi míneámeá xegí bí imóníñíþi neámeaaríñí.” míyaiwipani. Goríxo —O ámá ðñí wikwíáríníþaxí imóníñoríñí. O iwamfó ámá seaíwapíyíáná seyíné xwámámí míwipaxí imóníñíþi xe oseaiwapíyíþoyínírì wí síñwí seaníñfá meníñí. Ámá wí xe iwamfó oseaiwapíyíþoyínírì síñwí níseaníríñá seyíné xopírárí wipírífa nánì enì xwámámí wipaxíyíné seaimíxíyínífaríñí.

Ríðiyowá mimóní ñwíáþi nánì iníñíþi nánì uríñí náníríñí.

¹⁴ Gí nírixímeáyíné, Goríxo negí nearfawéyo nañí wíagi aiwí obaxí ayá wí wigí síþí neríñíyo dánì xwíríá íkíxenagfá enagi nánì nene ðñí nímorane mimóní ñwíáþi wí míxírípa nerane apí tñí e dánì éñíñí owaneyí. ¹⁵ Ðñí tígíáyíné, nioní ðñí tígíáyí uraríñápa axíþi nísearímínírì yaríñáþi nánì sewaníñíyíné ðñí níyaikiroro “Síþírífaní? Nañírífaní?” yaiwíþoyí. ¹⁶ Kapíxí iníígfí wainí íníñíþi —Apí Ámíná Kiraiso nene nánì níneapeiríñá ragí puñíþi nánì ðñí neainíñfá nánì imóníñíþírìñí. Nene níñíranéná Goríxomì yayí wiaríñwáþírìñí. Iníígfí apí níñíranéná o tñí mímíñíñípa yaríñwáraní? Aiwá o níneapeiríñá xfo náo ríñíñí wíníñíþi —Apí nánì ðñí neainíñfá nánì níkwírírì naríñwáþírìñí. Aiwá apí níñíranéná enì o tñí nawíní mímíñíñípa yaríñwáraní? ¹⁷ Aiwá níkwírírì naríñwá apí ná bíñí enagi nánì nene ámá obaxene imóníñagwí aiwí ná bíñí dáníñí níkwírírì naríñwáyo dánì síyíkí ná bíñí mimónípa reñwíní? ¹⁸ Gí Isíreríyí yarígfáþi nánì enì ðñí móþoyí. Ríðiyowá éfáþi narígfáyí Goríxo, e íráf oníño tñí míñínarígfáríñí. ¹⁹ Nioní searímínírì yaríñáþi seyíné ríxa ðñí rímoñoi? “Ríðiyowá ámá Goríxomì míxídarígfáyí wigí

mimóní ñwáfápi nání yarigáfápi, ayí nepaxiñí imóniñípi nání rífa neararíni?” riyaiwiaríñoi? “Wigí ñwáfá imóniñípi ení, ayí nepaxiñí imóniñípi nání rífa neararíni?” riyaiwiaríñoi? ²⁰ Oweoi, wí e searimínirí miyaríñini. Rípi oyaiwípoyínirí seararíñini, “Ámá Gorixomi m+xídarigáfáyí wigí rídiyowá yarigáfápi Gorixoxo nání rídiyowá mé wigí mimóní ñwáfá kwíyí sípi tñípi nání rídiyowá yarigáfáraní?” oyaiwípoyínirí seararíñini. Seyíné wigí rídiyowá éfápi níniróná kwíyí api tñí nawíní mñínipíríxinirí seararíñini. ²¹ Wí re miyaiwinípa éfríxiní, “Nene ananí kapíxí Ámínáo neaiñípi nání dñí moanfá náníwá nírane mimóní kwíyíyí náníwá nírane epaxeneríni. Nene ananí aiwá Ámínáo nánípi nírane mimóní kwíyíyí nání rídiyowá éfápi nírane epaxeneríni.” miyaiwinípa éfríxiní. ²² “Rídiyowá mimóní ñwáfá nánípi naríñwápimi dání Ámíná Gorixoxo wikí dñí neaiwini nání símirí wíwanigíni.” ríseaimónaríni? “Ení eáníñí nene eáníñwápi xíoyápimi seáyí e imóniñagi nání pírfí neamopaxenemani.” riyaiwinaríñoi?

“Gorixomi yayí umepaxí imóniñípi éwanigíni.” uríñí nániríni.

²³ Wiyíné re rarigáfápi, “Pí pí ‘Oyaneyí.’ níneaimóniríná nene ananí epaxíríni.” rarigáfápi nepa níríro aiwí api bí neríñípi dání píraníñí imíxinarigáfámaní. Gorixomi dñí wikwíronwaéne “Pí pí ‘Oyaneyí.’ níneaimóniríná ananí epaxeneríni.” yaiwinaríñwápi nepa imóniñagi aiwí api bí neríñípi dání síkíki omíxinaríñwámaní. ²⁴ Segíyí wo “Nañí níwaníñoníni nímeaní nání aríge emíniréini?” miyaiwípa erí “Nañí ámá tíyo ení wímeaní nání aríge emíniréini?” yaiwirí éwinigíni. ²⁵ Pí pí gíwí ámá wí makeríá imíxarigé dání bí yarigáfápi seyíné ananí bí nero níniróná ayá síwí searonigínirí “Mimóní ñwáfápi nání rídiyowá éfápiraní? Rídiyowá mepa éfápiraní?” yaríñí minípa éfríxiní. ²⁶ Bíkwyíyo dání “Xwáfá ríríraní, amípi xwáfá tíyo enípiraní, níní Ámínáoayá imónini.” nírínirí eáníñagi nání “Pí pí gíwí enípi ananí nípaxeneríni.” seararíñini. ²⁷ Ámá Jisasomi dñí míwíkwíroní wo “Aiwá bí onaneyí.” searepearáná seyíné “Ananí Owaneyí.” níseaimóniríná, sa nuro ayá síwí searonigínirí pí pí aiwá seiapípi nání “Wigí mimóní ñwáfápi nání rídiyowá éfápiraní? Mepa éfápiraní?” miyaiwípa nero ananí nífríxiní. ²⁸ E nerí aí ámá wo áwaní re nísearírínáyí, “Gíwí rípi ñwáfá imóniñípi nání rídiyowá inípiríni.” nísearírínáyí, áwaní searíto nání dñí nímoreo seyíné naríñagífa níseaniríná “Gíwí api Jisasomi dñí wikwíroarigáfá tíyí minípaxí imóniñípi pí nání rífa naríñoi?”

nɪyɪwɪrɪ ayá sɪwɪ uronɪgɪnɪrɪ mɪnɪpa éfrɪxɪnɪ. ²⁹ Seyɪné nɪnɪróná “Nɪpɪkwɪnɪ mɪyarɪŋwɪnɪ.” nɪyɪwɪro ayá sɪwɪ searonɪgɪnɪrɪ mɪrarɪŋɪnɪ. Áwanɪ searɪo “Ayɪ nɪpɪkwɪnɪ mɪyarɪŋoɪ.” nɪseaiɪwɪrɪ ayá sɪwɪ uronɪgɪnɪrɪ rarɪŋɪnɪ. E seararɪŋagɪ nánɪ ámá wo nɪwɪápnɪmearɪ re nɪrɪnɪŋoɪ, “Nene ananɪ nepaxɪ imónɪŋɪpɪ pí nánɪ ámá wɪ ayá sɪwɪ uropaxɪ imónɪŋɪpɪmɪ dání ámɪ mepaxɪ imónɪŋwɪnɪ? ³⁰ Nionɪ gɪwɪ apɪ nɪnɪrɪ Gorɪxomɪ yayɪ nɪwɪrɪnáyɪ, gɪwɪ nionɪ yayɪ wɪápnɪ nánɪ mɪkɪ píyo dání pairɪrɪ nɪpaxɪ imónɪnɪ?” Ámá wo e nɪrɪnɪ aɪ ³¹ rɪpɪ osearɪmɪnɪ, “Seyɪné gɪwɪ nɪnɪrónáranɪ, inɪgɪ nɪnɪrónáranɪ, pí pí nerónáranɪ, ámá wɪ sɪŋwɪ nɪseanɪróná ‘Gorɪxomɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪroro nánɪ rɪa yarɪŋoɪ?’ oseaɪɪwɪpoyɪnɪrɪ omɪ seáyɪ e umɪeyoapaxɪ imónɪŋɪpɪ éfrɪxɪnɪ.” osearɪmɪnɪ. ³² Judayɪranɪ, Gɪrɪkɪyɪranɪ, ámá Gorɪxoyá sɪyɪkɪ imónɪgɪáyɪranɪ, ayɪ omɪ sɪnɪ xɪdɪpaxɪ eŋánáyɪ, nene oyá sɪŋwɪyo dání ananɪ epaxɪ aɪ ayo óreámioapaxɪ imónɪŋɪpɪ mepa éwanɪgɪnɪ. ³³ Nionɪ yarɪŋápa seyɪné enɪ axɪpɪ éfrɪxɪnɪ. Nionɪ pí pí nerɪná nɪwanɪŋonɪ nánɪnɪ ayá tɪnɪ mɪmenɪ “Ámá obaxɪyo Gorɪxo yeáyɪ uyɪmɪxemeanɪa nánɪ omɪ dɪŋɪ owɪkwɪrɪpoyɪnɪrɪ arɪge nerɪ ayo ayá tɪnɪ umemɪárɪanɪ?” nɪyɪwɪrɪ ayɪ yayɪ winɪpaxɪ imónɪŋɪpɪnɪ yarɪŋárɪnɪ.

11

1 Nionɪ Kiraiso yagɪpɪ ikanɪŋɪ wɪarɪŋápa seyɪné enɪ nionɪ ikanɪŋɪ nífrɪxɪnɪ.

“Apɪxɪwa mɪŋɪyo wɪ pánɪfrɪxɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

2 Seyɪné nionɪ nánɪ íníná dɪŋɪ arɪá mɪkeamó Jɪsɪsomɪ xɪdarɪŋwaéne yarɪŋwápnɪ nánɪ nionɪ seaiékɪkwɪyɪŋápnɪ xaiwɪ fá nɪxɪrɪro yarɪŋagɪa nánɪ yayɪ bɪ oseaimɪnɪ. ³ Seyɪné seaiékɪkwɪyɪŋápnɪ xaiwɪ fá nɪxɪrɪro aɪ “Rɪpɪ nánɪ enɪ nɪjɪá oimónɪpoyɪ.” nɪmónarɪnɪ. Kiraiso ámá oxɪ nɪyonɪ seáyɪ e wimónɪrɪ oxowa xɪepɪwamɪ seáyɪ e wimónɪro Gorɪxo Kiraisomɪ seáyɪ e wimónɪrɪ enɪ. ⁴ Ayɪnánɪ oxɪ go go Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ nurɪrɪnáránɪ, oyá xwɪyɪápnɪ wɪá nurókɪamorɪnáránɪ, wɪ mɪŋɪyo nɪpákɪnɪmáná e nerɪnáyɪ, o xegɪ seáyɪ e wimónɪŋomɪ —O ayɪ Kiraisorɪnɪ. Omɪ ayá wɪmoarɪnɪ. ⁵ E nerɪ aɪ apɪxɪ gɪ gɪ mɪŋɪyo wɪ mɪdɪkɪnɪpa nemáná Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ nurɪrɪnáránɪ, oyá xwɪyɪápnɪ wɪá nurókɪamorɪnáránɪ, í xegɪ seáyɪ e wimónɪŋomɪ —O ayɪ xegɪ xiagworɪnɪ. Omɪ í ayá wɪmoarɪnɪ. Apɪxɪ e yarɪgɪwɪ re imónɪgɪwɪ tɪnɪ xɪxenɪ imónɪŋoɪ. Íwamɪ gwɪ nɪyɪrɪná ayá xwé owɪnɪnɪrɪ dɪá nɪnɪ róáná mɪŋɪ wáɪ nero nánɪ ayá wɪnarɪŋɪwɪ tɪnɪ xɪxenɪ imónɪŋagɪa nánɪ rarɪŋɪnɪ. ⁶ Apɪxɪ gɪyɪ “Mɪŋɪyo wɪ mɪpákɪnɪpa oemɪnɪ.” nɪwimónɪrɪnáyɪ, wɪgɪ

dá nni eni róníírixini. E niseariri aí apixí dá nni roánáyí mihí wáf nimóniri nani ayá nwinírnáraní, úrapí roánáyí wiwiá fá nweri nani ayá nwinírnáraní, mihíyo wí pákíníírixini. ⁷ Ayí rípi nani rarihíni. Gorixo áamá oxí iwamfó nimixiri nitírná seáyí e xewaníhónihí imónihípa wimixihí enagí nani oxíyí Gorixo xfo imónihípi síwánihí nwiniri nani omi rixihí nurírnáraní, oyá xwiyíápi wáf nurókiamorírnáraní, amípi wí mihíyo mipánipa éírixini. E neri aí apixíyí wigí fwiagwíyí imónigfápi síwánihí nwiniri nani ayí Gorixomi rixihí nurírnáraní, oyá xwiyíápi wáf nurókiamorírnáraní, amípi wí mihíyo páníírixini. ⁸ Ayí rípi nani rini. Eníá Gorixo áamá oxí nimixírná apixími dání bí nyori imixihímaní. Apixí nimixírná oxomí dání bí nyori imixihíriní. ⁹ Apixími oxo arírá wíwinígini rí imixihímaní. Oweoi, apixí oxomí arírá wíwinígini rí imixihíriní. ¹⁰ Ayínáni “Oxíyí apixíyo seáyí e ríá wimónihoi?” yaiwípiri nani imónihípi wí apixíwa mihíyo páníírixini. Íwa pí pí yarígíápi aníanjí síhíwí winaxídarígíá enagí nani rarihíni. ¹¹ E seararíhagí aiwi oxí Ámináo tñni nawíni níkarínírná “Nioni apixí mayoni neri aí sopihí noniri yaríhónirini.” rípaxí menini. Apixí eni Ámináo tñni nawíni níkarínírná “Oxí mayíni neri aí sopihí noniri yaríhónirini.” rípaxí menini. ¹² Neparini. Gorixo apixí iwamfó nimixírná ayí oxíyo dání nyori imixihíriní. E neri aí rípi eni neparini. Oxí nni apixíwa xírarígíáriní. E neri aí apixífraní, oxífraní, píraní, amípi nipi n mfkí ikiho, ayí Gorixorini.

¹³ Sewaníhíyíné xwiyíá nioni seararíhí rípi nani dhí nyaiquiroro “Sípíríani? Nanííríani?” yaiwípoyí. Apixíwa amípi bí mihíyo mipákínipa nemáná Gorixomi rixihí nurírnáyí, “Anani yaríhói.” ríseaimónarini? “Anani mýaríhói.” ríseaimónarini? ¹⁴ Ámaéne negí imónihwápimi dání síwá rénihí neainaríhíriní. Áamá oxí dá sepiá xírá enáná ayí ayá winípaxí imónini. ¹⁵ E neri aí apixí dá sepiá enáná ayí dhí nífá winípaxí eni. Negí imónihwápimi dání síwá énihí neainaríhíriní. Pí nani marfáí, Gorixo apixíwa rítí iníírixiniri dá sepiá winí enagí nani sepiá enánáyí “Dihí nífá winípaxí eni.” seararíhíni. ¹⁶ Áamá wí “Xwiyíá Poro rarihí rípi nani xíxewíámí ouraneyí.” nwinimónírná rípi urimíini, “None ámi xegí bí yaríhíwámaní. Síyikí Jisasoyá imónigfá ami ami hweagfáyí eni xegí bí xídarígíámaní. Ayí nioni ríápiní yarígíáriní.” urimíini.

“Aiwá Ámináo nani dhí oneainiriri imixaríhíwápi úrapí minimepani.” uríhí nani rini.

17 Sey+né Gorixomi yay+ wian+ro nani awi nean+rona nan+ mimon+ sipipi+n+ nimon+ri+ yarig+fa enagi nani ami sekax+ r+pi n+r+r+na seg+ yarig+fa+pi nani wey+ n+meari+ sear+m+me+n+. 18 Xami r+pi+ sear+m+ni+. Nion+ ama wi re rar+ngafa arfa win+ar+ni+, "Jisasoya siyik+ imon+g+fa Korin+yo nweag+fa+y+ Gorixomi yay+ umean+ro nani awi nean+rona nawini mimon+ yan+ epayonar+g+ar+ni+." rar+ngafa arfa niwiri "Bi nepa e rfa yar+ngoi?" yaiwiar+ngar+ni+. 19 Ay+ nepar+ni+. "Sey+né d+ng+ na b+ni+ nimoro ax+pi+n+ mimon+g+fa+y+n+er+ni+." nimonar+ni+. Sey+né re yaiwin+pi+ri+ nani "Neg+y+ wiene Jisasomi xixen+ nix+d+irane m+m+wiaroari+nwaene, ay+ aner+ani?" yaiwin+pi+ri+ nani xixeg+ni+ yan+ nepayon+ro yar+ngoi. 20 Ay+nani sey+né awi nean+rona "Aiwa Aminao nani 'D+ng+ oseain+n+ri+ n+r+r+x+ni+.' near+ng+pi+ nar+ngwini+." niyawiwo aiwi nepa m+nar+ngoi. 21 Ay+ r+pi+ nan+r+ni+. Awi nean+ro aiwa n+n+rona niy+n+eni+ sin+ me aiwa xixeg+ni+ rfa yeaar+fa+pi an+ni+ niyoaro xixeg+ni+ n+n+ro nani wiy+ne agw+ni+ nwean+na wiy+ne ini+g+ wain+ xwap+ n+nimana pap+k+ yarig+ar+ni+. 22 Pi nani e yarig+ar+ni+? Aiwa niro ini+g+ niro ep+r+fa nani seg+ an+ men+rani+? Jisasoya siyik+ sey+né imon+g+fa+pi+ peay+ owiananey+n+ri+ e yarig+ar+ni+? Ser+x+mea aiwa nani d+w+ ikeamonar+g+fa+yo ay+ owimoaney+n+ri+ e yarig+ar+ni+? "Poru wey+ neamear+pa+x+ imon+ng+pi+ yar+ngwini+." riseaimonar+ni+? Oweoi, api nera war+ngafa nani wi wey+ seamear+m+fa+mani+.

Aiwa Aminao xfo nani d+ng+ win+win+ng+n+ri+ im+x+ng+pi+ nani ur+ng+ nan+r+ni+.

23 Xwi+y+fa nion+ enina sear+wap+yi+ng+pi+ g+ d+ng+yo dani m+sear+wap+yi+ng+ar+ni+. Aminao n+r+wap+yi+ng+yo dani sear+wap+yi+ng+pi+, ay+ r+pi+ri+ni+. Sfa Aminana Jisaso nani Judaso pasa ume+y+imi+ Aminao aiwa bi n+meari+ 24 aiwa api nani Gorixomi yay+ niwimana n+kw+r+ri+ re r+ng+nig+ni+, "R+pi+ g+ warar+ni+. Sey+né nani r+d+yowan+ng+ in+m+pi+ri+ni+. Soy+né nion+ seaim+pi+ nani d+ng+ seain+n+fa nani nion+ eapa ax+pi+ e yay+r+x+ni+." ur+ng+nig+ni+. 25 Awa r+xa aiwa n+nimana kap+x+ ini+g+ wain+ in+ng+ wa n+meari+ xeg+ yar+ng+pa ax+pi+ nemana re r+ng+nig+ni+, "Gorixo xwi+y+fa s+ng+ 'E n+seaim+ar+ni+.' rauroaar+ng+pi+ 'Nepa xixen+ n+neaim+ar+ani+?' oyaiwipoy+n+ri+ nion+ n+per+na g+ rag+ pu+y+ ini+g+ wain+ six+ r+wan+ng+ imon+ni+. Inina soy+né ini+g+ r+w+ n+n+r+na nion+ nani d+ng+ seain+n+fa nani n+r+r+x+ni+." ur+ng+nig+ni+. 26 Sey+né o r+ng+pi+ nero aiwa api niro ini+g+ awa niro ner+ng+pi+ dani o ami weap+n+e nani wa+ ren+ng+ ni+ra

warigfárini, “Ámináo nene náni rixa neapeinþrini.” Éniþf nira warigfárini.

“Ámináoýá aiwáþi gýýné úrapí niniríná xwiyfá meárinþaxf yarifo.” urif nánirini.

²⁷ Ámá gýyf xámi píraninþf diþf miyaikiró Ámináo ayá winþaxf imóninþþi ero aiwáranþ, iniigþranþ, xfo nánþ diþf winþni nánþþi úrapí niro nerónáyf, waráþi tñni ragþþi tñni xórórinþþf nero nánþ xwiyfá meárinþaxf imónifo. ²⁸ Ayinánþ ámá woxþ woxþ, “Nanþ imóninþþi rfa yariniþ? Siþi imóninþþi rfa yariniþ?” niyaiwiriþ yariniþ niga nútsáná aiwá aþi tñni iniigf awá tñni xe nfrixini. ²⁹ Ayf riþi nánirini. Ámá aiwá aþi tñni iniigf awá tñni niniríná “Ámináo xegf waráþimi dánþ neaiinþf enagþ nánþ rfa nariniþ?” miyaiwipa nerfnáyf, ayf xwiyfá meárinanþro nánþ narinþagfa nánþ rariniþ. ³⁰ Sa mfkf apimi dánþ segf obaxf wí simixf nero niyþpé nimónirþ ero wí rixa þiyf ero egfárini. ³¹ Nene xámi negf yariniþwáþi nánþ yariniþ niga nurane “Nanþ rfa yariniþ? Siþi rfa yariniþ?” niyaiwirane diþf píraninþf nimixinþmáná aiwá aþi ninirane siþwiriþf, Kiraiso xwiyfá bi nneameárirþ siyikf neareáminþri enþmanþ. ³² E nerþ aí agwi ríná Ámináo xwiyfá nneameárirfná rfwéná nene ámá xfomi mixfdarigfáyo tñni nawinþ xwiyfá umeárimiginiþri rixa xwiyfá nneameárirþ siyikf neareaarinþ. ³³ Ayinánþ gf nriximeáyfne, aiwá nionþ seararinþáþi nanþro nerþmeánirfná axíná nawinþ píraninþf onaneyinþri rfwýyo rémoarigfáýf nánþ weninþf nerþ niþwearþni. ³⁴ Seyfne aiwá aþi ninþroná úrapí nero xwiyfá meárinþþrrixinþri segfýf wí agwf enþ miþweáninþánáyf sinþ mþþpa neróná wigf aniwámi dánþ aiwá nfrixini. Aiwá aþi nánþ xwiyfá bi sinþ niþwenagþ aí ámi niseáimearfná searimfárini.

12

“Kwiyþpimi dánþ epaxf imónigfáþi bi bi imónini.” urif nánirini.

¹ Gf nriximeáyfne, seyfne payf nearo Gorixo xegf kwiyþþi sixf seamimonþþpimi dánþ e e epaxf imónþrrixinþri seaimixinþf seyfne yariniþ nigfáþi nánþ “Seyfne xe majfá nero oéþoyi.” minimónarinþ. ² Seyfne sinþ Gorixomi mixfdþpa neróná seaigfáþi nánþ niþfá imónifo. Ámáýá mimónþf niþfá imóninþfyo —Ayf xwiyfá bi riþaxf mimóninþfýrini. Ayo oxfdþþoyinþri yapf pí pí seaieþisíaná seyfne nepaxinþri xfdagfáþi nánþ niþfá imónifo. ³ Ayinánþ “Seyfne niþfá re

oimónþpoyi.” nimónarini. Ámá wí Gorixoyá kwíyþpimi dáni nírírná wí re ríþaxí menini, “Jisaso xewanijo roapikínijorini.” ríþaxí menini. Ámá wí Gorixoyá kwíyþpimi dáni miríþa nerínáyí, “Jisaso negí Ámináorini.” eni wí ríþaxí menini.

4 Kwíyþpimi dáni e e epaxí imónþríxiniri síxí umímoaríþíþi xíþegíni imónijagí aiwi kwíyí axíþí ná bini imónijþpimi dánini yaríþáriní. 5 E neríþyo dáni ámáyo seáyí e e wíþríxiniri Ámináo wimíþaríþíþi xíþegíni enagí aiwi Ámináo, ayí ná woni axorini. 6 Anani nepaxí imóniþáþi xíþegíni imónijagí aiwi Gorixo, ayí ná woni e e epaxí imónþríxiniri ení síxí weámíþaríþrini. 7 E neríþí aiwi o ámá xíoyá imóniþá nini xíþe arírá iníþríxiniri womini womini þegí kwíyíþo dáni epaxí imónijþíþi þi þi þanþí wiaríþrini. 8 Þi þi þanþí niwiríná ámá wo kwíyþpimi dáni þe dínþí émí saimí niþmori ámáyo píraníþí uríþaxí oimóniri wiri wo kwíyí axíþpimi dáni þe niþþá seáyí e nimóniri píraníþí uréwapíþipaxí oimóniri wiri 9 ámi wo kwíyí axíþpimi dáni þe dínþí ayá wí oníkwíroniri wiri ámi wo kwíyí axíþpimi dáni þe ení síxí neániri ámá síþmíþí yaríþáyo píraníþí owimíxiniri wiri 10 ámi womi emíþmí epaxí oimóniri wiri ámi womi xíoyá xwíyíþá wíþá urókiamopaxí oimóniri wiri ámi womi ámá wí kwíyí þimi dáni raríþagíþá aríþá niwiríná adadí niwirí “Ayí kwíyí apimi dáni ríþa raríþoþ?” yaiwipaxí oimóniri wiri ámi wo ámá gwí wíþí wíþí xwíyíþá míþkíþí apí apimi dáni anani ríþaxí oimóniri wiri ámi womi xwíyíþá míþkíþí apí apimi dáni aríþá niwirí þanþí umeaipaxí oimóniri wiri yaríþrini. 11 Gorixo ámá wíyí wíyo þanþí xíþegíni e e niwíþa nuri aiwi kwíyí axíþ ná þimi dánini e e epaxí imónþríxiniri niwimíþrírná womi píþí owimíþrírná apí wiaríþrini. Ámi womi píþí owimíþrírná apí wiaríþrini.

“Obaxene imónijagwi aiwi wará ná þiníþíþí imónijwini.” uríþíþí nánirini.

12 Ámáýá wará ná þini enagí aiwi náþimi dáni wé síkwíþí amíþí xíþegíni þi þi imónini. Waráþimi dáni amíþí xíþegíni þi þi imóniþyíþí nini obaxí imónijagí aiwi náþi ná þinirini. Ámá Kiraisoyá síþikíþí imóniþáýíþí ámá waráþi þíni ríþramíþyíþí imóniþaxíþrini. 13 Ayí ríþiþí nánirini. Nene —Wiene Judayenerani, wiene Gírikiþyenerani, wiene xínáíwanéniþíþí nimónirane omíþíþí wíiaríþwaénerani, wiene áþenþwarí míþneainíþí negí dínþíþí þíni emearíþwaénerani, —Níneneni eni kwíyí axíþpimi dánini síþikíþí ná þini

imónani nání wayf neameairo kwíyf axþini neaainri enj enagi nání rariþni. ¹⁴ Nene nijfá re imóniþwini. Ámá waráþ, ayf ná bini mimónf sikkwíraní, wéraní, miþfíraní, xixegfni bi bi imónni. ¹⁵ Sikwú xwiýfá ríþaxf nimóniri re ránáyf, “Niúni wéuni mimóniþagi nání nápiýa binimani.” ránáyf, “ ‘Nápimi dáni bi imóniþþimani.’ yaiwipaxfíri.” riseaimónarini? Oweoi. ¹⁶ Arfána eni re ránáyf, “Niinani siþwíyini meþagi nání nápiýa binimani.” ránáyf, “ ‘Nápimi dáni bi imóniþþimani.’ yaiwipaxfíri.” riseaimónarini? Oweoi. ¹⁷ Náþi níni siþwíni enánáyf, arige nerí arfá epaxfíri? Náþi niþini arfáni enánáyf, arige nerí diþf weániþaxfíri? ¹⁸ Náþi, ayf axþi ná bini mimónni. Siþwíraní, arfáraní, aþi aþi e nimóga úwiniþiniþi Gorixo xfo wimóniþpa diþf neýirori nimixiri tiþfíri. ¹⁹ Waráþimi dáni amíþi sikkwíraní, wéraní, xixegfni imóniþpa mimónf axf ná bini nimónirfánáyf, waráþi arige imóniþaxfíri? Oweoi, e nerfánáyf, wará xegf imóniþpa bi imóniþaxf menini. ²⁰ Negf wará imóniþþi, ayf ríþiri. Waráþimi dáni amíþi xixegfni wéraní, sikkwíraní, imóniþþi ayf obaxf aiwi waráþi, ayf ná biniri. ²¹ Siþwíyi xwiýfá ríþaxf nimónimáná wéumi wí re uríþaxf menini, “Ná saþf miniráþariþúxi, pí nání júxi tfini nawini imónimfini? Niýini anani nigþi þweapaxfíyini.” uríþaxf menini. Miþfíyi eni sikkwúmi wí re uríþaxf menini, “Ná saþf miniráþariþúxi, pí nání júxi tfini nawini þweámfini? Niýini anani nigþi þweapaxfíyini.” uríþaxf menini. ²² Oweoi, pí pí nápimi dáni imóniþf “Enj meániþþirfani?” yaiwiaríþwáþi meþánáyf, omiþf amíþi nene nápimi dáni yaríþwáþi niþikwíni epaxf menini. ²³ Nápimi dáni imóniþf “Naþf onimiáþi imóniþþiri.” yaiwiaríþwáyf nene anani píraníþf okiyfá meariþwáriní. Nápimi dáni imóniþf siþáni mímepaxf imóniþfýf píraníþf rítf yaríþwáriní. ²⁴ E nerí aí pí pí nápimi dáni imóniþf “Awiaxf imóniþþirfani?” yaiwiaríþwáþi, ayf rítf mepaxf imóniþagi nání wí e yaríþwámani. Gorixo ámá waráþi nimixiri pí pí nápimi dáni enþi niþwiráriní “Naþf onimiáþi imónni.” yaiwiaríþwáþi seáyi e imónfwiníþiniþi þwiráriní. ²⁵ Nápimi dáni imóniþfýf midimidáni mímearóniþpa ero xixe píraníþf meniro epírfá nání e þwiráriní. ²⁶ Nápimi dáni imóniþf bi rfiniþf winána nápimi dáni imóniþf niþini rfiniþf wináriní. Bi imóniþþimí yayf uméána niþini diþf nífá niþwiga waríþfíri.

²⁷ Kiraisoyá siþikþi imóniþfýné oyá waráþiniþf imóniro wiyfni wiyfni oyá nápimi dáni sikkwíniþfíraní,

wén+ñ+rani, xixegñi imóniro enoi. ²⁸ Gorixo áamá xfoyá siyikfpi imónigfáy xixegñi bi bi nimóga úfrixinri rípeañrini. Wí wáf wurimeiarigfáy imóniro wí xewanñoyá xwiyfápi wáf urókiamoarigfáy imóniro wí uréwapiyarigfáy imóniro epírfá nání rípeañrini. Xiráni xiráni imóniñf apí apí nripeámána ámi wí emimf epírfá nání imóniro wí simixf yarigfáyo nanf wimixipírfá nání imóniro wí dfwf ikeamónarigfáyo arirá wipírfá nání imóniro wí pí pí omiñf yarigfáyo mepírfá nání imóniro wí áamá gwf wirf wirí xwiyfá mfkf apí apimi dání ríprfá nání imóniro epírfá nání rípeañrini. ²⁹ Nfni wáf wurimeiarigfáy rimóniñoi? Nfni wáf rókiamoarigfáy rimóniñoi? Nfni uréwapiyarigfáy rimóniñoi? Nfni emimf yarigfáy rimóniñoi? ³⁰ Nfni simixfyo nanf imixipírfá nání rimóniñoi? Nfni gwf wirf wirí xwiyfá mfkf apí apimi dání ríprfá nání rimóniñoi? Nfni xwiyfá mfkf apí apimi dání rarigfápi yanf umeaipírfá nání rimóniñoi? Oweoi. ³¹ E nisearri aí seyfné woxini woxini, “Gorixo áamá e e epaxf imónírxinri kwíypimi dání sixf umímoariñf apí apí enagf aí sa seáyf e imóniñfpi oimónimni.” niyaiwirf smf xeadípenírxini.

13

“Ámáyo nepa ñiñf sipí niwirfná rípríprí yarigfárini.” urñf nánirini.

“Aríge nerí Gorixo wimónariñfpi tñi xixeni yaniréwini?” niseaimónífná epírfápi nání áwanf bi osearimni.

¹ Nioni gwf wirf wirí xwiyfá mfkf ámarani, aññajrani, rarigfápipimi dání anani rípxaf nimóniri aí ámáyo ñiñf sipí mñwipa nerfnáyf, surfmá nírariñ berf ikaxf nírífná yaiwiniñf yáraríñpániñf imónimfni. Sonf udfá xami mñwiráripa nemána eána raríñpániñf eni imónimfni.

² Nioni xwiyfá Gorixoyápi wáf rókiamopaxf imóniri amipi nfni o éimigñinri enwípeárñf inimi imóniñfpi nání nifjá imóniri amipi nfni áamá “Ayf apí rfa imónini?” niyaiwiro nifjá imónigfápi nání nifjá imóniri nerí aí ámáyo ñiñf sipí mñwipa nerfnáyf, surfmá imónimfni. Nioni Gorixomi ñiñf enf neániri nñwíkwíroríñfipimi dání “Dfwf rípxi ná jfe ui.” urípxaf nimóniri aiwi ámáyo ñiñf sipí mñwipa nerfnáyf, surfmá imónimfni.

³ Nioni gf iyfá fá amipi yanf nimeri uyípeayfo nñwirí aí ámáyo ñiñf sipí mñwipa nerfnáyf, wí nanf nimixípxaf menni. Negf womi pikianiro yarfná niaíwomi wáripíri nání re nuríri aí, “Nioni fá nñxíriro rfa nñwioárfpoyf.” nuríri aí ámáyo ñiñf sipí mñwipa nerfnáyf, nioni éapi wí nanf nimixípxaf mimónini.

4 Ámá wínyo dñj sþpí nþwirfná pþp marfái, rþp yarigfárni. Sþpí wínyþ wífáþi apaxé mé þrþ umamoarigfámani. Ayá nurmþxirþ nanþ imóniþþþni wiariþfárni. Wínyo sþpí dñj wí wiaiwiarigfámani. Wínyo dñj sþpí wiarigfáyþ wiwanþjyþ mixé meakfnþiro wárxaxa imóniro ⁵ uyþniþ wikárþro yarigfámani. Amþpí nenenþ arige nerþ neaímeanþrenþþnþrþ mepa ero apaxé mé sþmþ rfnþj mþwinþpa ero fþw wínyþ wikárþþi nanþ sþmþ xwanþw níkwónþmþ memepa ero yarigfárni. ⁶ Nþþkwþni mimóniþj yarigfáþi nanþ dñj nífá mþwinþ wé róniþj imóniþj yarigfáþi nanþ dñj nífá winarþjþrþni. ⁷ Ámá wínyo dñj sþpí wiarigfáyþ pí pí wímeáána “Xe oneámeanþ.” yaiwiro dñj wþkwþroarigfáþi wí þþni mþwiárþpa ero amþpí nþni Gorþxo nþwiirfná nanþ dñj níkwþmoro þwearo pí pí sþpí imóniþj wímeáána xwámámþ wiro yarigfárni.

⁸ Ámáyo dñj sþpí wiarþjwáþi ná rfwþyo aí wí anþpá imónþnfá menþagþ nanþ anþjþ fá xþrþpaxþrþni. E nerþ aiwþ Gorþxoyá kwýþþimi dánþ wfá rókiamopaxé imónþjwáþþrþni, xwþyfá mþkþ apþ apimi dánþ rþpaxé imónþjwáþþrþni, pí pí nþjþfá imónþjwáþþrþni, apþ nþþni anþpá imónþnfárþni. ⁹ Nioni seararþjþþi nanþ áwanþþ bþ osearþmþni. Agwþ ríná nene Gorþxoyá kwýþþimi dánþ nþjþfá imónþjwáþþi sa bþni bþni imónþjwþni. Oyá xwþyfá wfá rókiamoarþjwáþþi nþþni marfái, bþni bþni rókiamoarþjwárþni. ¹⁰ E nerþjþ aiwþ Kiraiso nþweapþrþ amþpí Gorþxo éimþgþnþrþ yarþjþþi rþxa yóþ imónána agwþ ríná nene bþni bþni imónþjwáþþi anþpá imónþnfárþni. ¹¹ Nioni seararþjþþi niaiwþ tþni rþramþjyþ oemþni. Enþná nioni sþni niaiwþ nimónþrþná niaiwþ rarigfáþa xwþyfá axþþi rþrþ niaiwþ yaiwiarigfáþa axþþi yaiwiri niaiwþ dñj moarigfáþa axþþi morþ néisána aí rþxa ámþnáoni nimónþmáná niaiwþ yarigfáþi sþni fá mþxþrþ þþni wiárþjþrþni. ¹² Agwþ nene Gorþxo éimþgþnþrþ yarþjþþi nanþ nþjþfá bþni bþni imónþjwáþþi xþxéá sþa yþkinþjyþo dánþ nene sþjwþ nþþkwþni mainenarþjwáþþi tþni rþramþjyþ oemþni. Agwþ ríná xþxéáyo sþmþmanþþni roþþagþ nþwinþrane aiwþ rfwéná nepa o tþni xþxenþ sþmþmanþþyo sþjwþ aine-nanþwárþni. Agwþ ríná nene bþni bþni nþjþfá nimónþrþ aí rfwéná xþo nene nanþ xþxenþ nþjþfá imónþjþpa nene enþ xþo nanþ nþjþfá imónanþwárþni. ¹³ E nerþjþ aiwþ agwþ ríná Gorþxomþ dñj wþkwþrorane o neaiinþþþi nanþ dñjþ ikwþmorane wínyo dñj sþpí wirane yarþjwáþ biaú bþ apþ anþjþni imónþnfáþþrþni. Biaú bþ apþ bþ seáþi e imónþjþþi, ayþ ámáyo dñj sþpí wiarþjwáþþrþni.

14

Kwiyáþimi dání epaxí imóniþíþi nání ámiþi ur-iþí nánirini.

1 Seyíné “Ámáyo d-iþí sipí owianeyi.” niyaiwiro aniþí miní xídfírixini. E nero aí Gorixó apí apí e imónírixini-rí kwiyáþimi dání seaimíxar-iþíþi “Apí apí oimónaneyi.” niyaiwiro símí níxeadíþéníro aiwi ná bini ayí oyá xwiyá ámáyo wíá urókiamopaxí imóniþíþi nání aþipaxí símí xeadíþénírixini. 2 Ayí ríþi nání searar-iþíþi. Ámá giyí giyí gwí wirí wirí xwiyá mfkí wíniyí majíá imónigfáþimi dání nírixináyí, ayí ámáyo murar-iþíþi. Wíniyí xwiyá mfkí apí nání majíá imóniþagíá nání Gorixomíþi nuríþi kwiyáþimi dání yumí imóniþíþi rar-iþíþi. 3 E nerí aí giyí giyí xwiyá Gorixoyáþi wíá nírókiamorónáyí, ayí ríþimi dání ámáyo sfkíþi womíxiro eþí ríremíxí wirow d-iþí wíá wókímíxiro epaxíþi urarigfáþini. 4 Ámá xwiyá mfkí xegí wíyo dání rar-iþí go go, ayí xewaníþo sfkíþi omíxinarini. Ámá Gorixoyá xwiyáþi wíá rókiamoar-iþí go go, ayí Gorixó wimónar-iþíþi uríþimi dání Jisasoyá siyikíþi imónigfáyo sfkíþi womíxar-iþíþi. 5 Nioní “Seyíné niyínéni xwiyá mfkí þi bimi dání oríþoyi.” nínimónirí aiwi aga aþipaxí ayá wí nimónar-iþíþi, ayí ríþirini. “Gorixoyá xwiyáþi wíá orókiamóþoyi.” nimónarini. Ayí ríþi nánirini. Wíá rókiamoar-iþí go go Jisasoyá siyikíþi imónigfáyo nurírxiná xfo uríþimi dání sfkíþi níwomíxirí nání xwiyá mfkí xegí wíyo dání rar-iþí go gomí seáyí e wimóniþagí nání rar-iþíþi. Xwiyá mfkí xegí wíyo dání rar-iþí go go ráná ámá wo níwiáþinimearí Jisasoyá siyikíþi imónigfá wíniyo o ríþimi dání sfkíþi owomíxinirí yaní numeairíná ení ananirini. 6 Gf nírixímeáyíné, ríþi nání píraníþí d-iþí móþoyi. Nioní seyíné tíþí e nání níbirí xwiyá mfkí wíyo dání nísearírxináyí, “Apí wí naní neaimíxipaxí imóniþi.” ríseaimónarini? Oweoþi. Nioní xwiyá Gorixó wíá níwókímíxirí nírixíþi mísearíþa nerírxáraní, níþíá o nání nioní imóniþá þi mísearíþa nerírxáraní, xwiyá oyáþi þi wíá mísearókiamopa nerírxáraní, þi mísearéwapíþa nerírxáraní, sa xwiyá mfkí wíyo dání níseara nurírxáyí, aríge nerí naní wí seaimírxáraní? Oweoþi, wí e epaxímaní.

7 D-iþí mayí imóniþíþi, pékákíraní, gitáraní, ayí axíþi imóniþi. Yaiwíníþí niyárixí níþikwíni irí míréþeþa nerírxáyí, ámá aríge “Ayí apí ríá rarini?” yaiwipaxírxini? Ámá kwiyáþimi dání xwiyá mfkí wíyo dání ení nírixináyí, ámá aríá míwiarigfáýí aríge nerí “Ayí apí ríá rarini?” yaiwipaxí imóniþi? 8 Ámá míxí nání awí roþo xowienomí dání ríaiwá oríþirí þírxámí níþikwíni meþa nerírxáyí, ámá giyí

“Míxí nání ríaiwá iyí ríráoí?” niyaiwiro éwaikí tñní níkíñíñí tñní aríkipaxíríñí? Oweoí, pírámí nípikwíñí mepa nerínáyí, wí e epaxí meníñí. ⁹ Seyíné ení áamá wíyo kwíyíþimí dání xwíyíá mfkí xegí wíyo dání nurírínáyí, áamá aríá seaiarígíáyí aríge nero “Apí nání ríá neararíñóí?” niyaiwiro níjía imóníþaxíríñí? Oweoí, seyíné urarígíáþí mímianjwí upaxí imóníñí. ¹⁰ Ayí neparíñí. Xwíá rírímí xwíyíá mfkí xíxegíñí tñjí rarígíáþí obaxí imóníñí. Xwíyíá bí mfkí mayí imóníñímani. Níñí mfkí tñjí imóníñí. ¹¹ E nerí aí áamá wo xwíyíá mfkí nioní majía imóníñíþimí dání raríñagí aríá níwiríná “Émáý wórñani?” yaiwimíñí. Xíto ení nioní aríá míwiaríñagí nínaníríná “Émáý wórñani?” níaiwiníñóí. ¹² Seyíné Goríxo apí apí imóníþríxíñíñí kwíyíþimí dání síxí seamímoaríñíþí “Oimónaneyí.” niyaiwiro símí níxeadíþéníro yarígíáyíñé imóníñagíá nání pí pí neróná ríþí éfírixíñí. Kwíyíþimí dání epaxí imóníñwáþimí dání Jisasoyá síyíkí imóníñwaéne ení sfkífkí omíxíñíþaxí imóníñíþí oyaneyíñíro ayá wí néra úfírixíñí.

¹³ Ayínání segíyí wo kwíyíþimí dání xwíyíá mfkí seyíné majía imónígíáþimí dání nísearírínáyí, aríá míwiarígíáyíñé yaní seameaimíñíñí nání Goríxomí ríxíñí uríwíñíñíñí. ¹⁴ Ayí ríþí nání seararíñíñí. Nioní gí áamá aríá niarígíe dání xwíyíá mfkí xegí bimí dání Goríxomí ríxíñí nuríríná gí dñjí aí tñní murí sa mañíþámí dání nurírínáyí, “Apí ourímíñí.” niyaiwirí murípa éá enagí nání nioní ríáþí bí nañí mñíiaríñí. ¹⁵ Ayínání nioní pí emíñíréíñí? Nioní Goríxomí ríxíñí nurírínáraní, soñí níñíñí omí yayí numerínáraní, xwíyíá mfkí bí bimí dání mañíþá tñní nurírí aí “Ayí apí ríá uraríñíñí?” niyaiwirí gí dñjí tñní ení nawíní uríñímíñíñí. ¹⁶ Seyíné e mepa nero Goríxomí yayí níwiríná dñjí tñní nawíní murí xwíyíá mfkí bí bimí, seyíné majíáþimí dáníñí nurírínáyí, áamá síþíá imónígíá seyíné tñní nawíní awí eánarígíáyí aríge nero “Ayí ríáþí xíxení e imóníwíñíñíñí.” ríþaxíríñí? Oweoí, xwíyíá mfkí seyíné rarígíáþí aríá míwíþaxí nímoníro nání wí e ríþaxí meníñí. ¹⁷ Seyíné e nerínáyí, Goríxomí píráñíñí yayí níwíro aiwí wíñíyo sfkífkí míwomíxí ududí iní wíkáraríñagíá nání seararíñíñí. ¹⁸ Seyíné kwíyíþimí dání xwíyíá mfkí wíyo dání ayá wí níñíro aí nioní ení kwíyíþimí dání xwíyíá mfkí bí bimí dání seáyí e níseamúrorí nání Goríxomí yayí wiaríñáríñí. ¹⁹ E nímoníñí aí Jisasoyá síyíkí imónígíá bí tñní nerímeáníñí wí gí aríá egíe dání xwíyíá mfkí bí bimí dání nuríríná “Íá míropaxí imóníñíþí ourímíñí.” mñímonaríñí. Oweoí, “Poró íþí ríneaíwáþíyaríñí?” oyaiwíþoyíñíñí sa

“Xwiyfá mfkf nioni nijfá imóniþapimi dáni nuriri ‘Ayf apf rfa urariþini?’ yaiwimþi arfnf ourimni.” nimónarini. “E nerfná seáyi e imóniþipi yariþini.” nimónarini.

²⁰ Gf niriþimeáyfné, seyfné niaíwí onimiá diþf mmaxiripa époyi. E niseariri aí niaíwí pþopia fwf oyaneyiniro siní diþf mmoarigfápa seyfné eni axþi imónþoyi. E nero diþf nímorfná áminá yapi mófrixini.

²¹ Isireriyf arfá miwiarinþagfá nání Gorixo amá wí e dánþyf miþf nimeámi nibiro xwirfá wikixéfrixiniri riþipi nání þwf ikaxf eániþyo re niriniri eánini, “ ‘Gorixoní amá mfkf wí e dánþyfyá xwiyfá mfkf bi tñni amá tþyo uriri wí e dánþyfyá maþþimi dáni uriri emfa enagi aiwi nioni wí arfá nipirámami.’ Ámináoni e rariþini.” niriniri eánini.

²² Ayináni nene re yaiwiþwini, “Gorixoyá kwiyþpimi dáni xwiyfá mfkf nene majfá nimóniri aí rariþwáþi, ayf amá omí rixa diþf wikwíroarigfá winyþf arfá nineairóná óf nikáriniro ‘Ayf enþ eániþf Gorixoyáþimi dáni rfa yariþoi?’ oyaiwíþoyiniri mimónini. Sa omí diþf miwíkwíroarigfáyf óf nikáriniro ‘Ayf enþ eániþf Gorixoyáþimi dáni rfa yariþoi?’ oyaiwíþoyiniri imónini.” yaiwiþwini. E neri aí oyá xwiyfáþi, nene wfá urókiamoariþwáþi, ayf amá xfomi diþf miwíkwíroarigfáyf arfá nineairóná “Enþ eániþf Gorixoyáþimi dáni rfa rariþoi?” oyaiwíþoyiniri mimónini. Sa xfomi diþf wikwíroarigfáyf e oyaiwíþoyiniri imónini.

²³ Ayináni amá Jisasoyá siyikf imónigfáyfné awí neániróná niþfnéni xwiyfá mfkf seyfné majfá bi bimi dáni nira warfná amá sipfá imónigfáyf wíraní, amá siní Gorixomi diþf miwíkwíroarigfáyf wíraní, niseaímearo niþwearóná “Ámá tiyf xóxwí yarigfáyf menirani?” riþirfáriní.

²⁴ Seyfné wí e mepa nero niþfnéni xwiyfá Gorixoyáþi wfá nirókiamóa warfná amá sipfá imónigfáyf wíraní, amá siní Gorixomi diþf miwíkwíroarigfáyf wíraní, niseaímearo niþwearóná seyfné rariþfá niþpimni dáni “fwf awa rariþáþi miyariþwaénerfani?” niyaiwiro wairirf iniro “Apf nene nání eni rfa rariþoi?” niyaiwiro ayá miþmiþf roro nemána

²⁵ sipí imóniþf wigþi yumí egfáþi nání waropárf nero miþf xwfáyo níkwíróniro Gorixomi yayf numero “Neparini. Gorixo seyfné diþf seakikayoni.” riþirfáriní.

Gorixomi yayf umeaniro nání nerimeániróná epaxþi nání uriþf nánirini.

²⁶ Gf niriþimeáyfné, pí oyaneyiniri nearariní? Seyfné awí neániróná woxi soþf searéwapiyini nání imóniri woxi xwiyfá bi searéwapiyini nání imóniri woxi xwiyfá Gorixo wfá wókimiþþi bi searini nání imóniri woxi xwiyfá

m+fk+ b+ bim+ d+ni b+ sear+ni n+ni im+on+r+ wox+ xw+y+á m+fk+ b+ bim+ d+ni r+n+í+p+ b+ yañ+ seameain+ n+ni im+on+r+ ner+ aí n+p+ni ner+na Jisasoyá s+yik+ im+on+g+á+y+né s+fk+fk+ om+x+in+p+r+ n+ni é+r+x+ini. ²⁷ Seg+y+ wí “Xw+y+á m+fk+ bim+ d+ni ouraney+.” n+wim+on+r+na obaxowa xe onear+poy+ni+r+ s+ñw+ m+w+n+pan+. Waú+ran+, waú woran+, ay+ apán+r+ni. Axína nawíni or+poy+ni+r+ s+ñw+ m+w+n+pan+. Wo xámi n+r+imána wo r+fw+yo r+fw+n+g+ni. E yar+na wo yañ+ seameaíw+n+g+ni. ²⁸ Ámá wo xw+y+á yañ+ seameaipax+ menjánay+, xw+y+á m+fk+ ap+ apimi d+ni rar+g+áwa Jisasoyá s+yik+ im+on+g+á+y+néyá ar+á eg+e d+ni man+pa t+ni s+ñáni m+r+pa nero wig+ d+ñ+yo d+ni Gorixo t+ni nawíni ín+mi r+n+í+r+x+ini. ²⁹ Awí neán+róná seg+ xw+y+á Gorixoyá w+á rókiamoar+g+á+y+ waúran+, waú woran+, awa xe xw+y+á sear+í+r+x+ni. Rixa searána win+y+ o nepa kwíy+pimi d+ni r+á rar+ni+r+ p+á n+mero mí om+x+í+r+x+ini. ³⁰ E ner+ aí seg+y+ wo é+ n+ñwear+ w+á rókiamoar+ñ+ wom+ ar+á wiar+na Gorixo xw+y+á b+ w+á wókím+xánay+, o xw+y+á ap+ áwan+ sear+ni n+ni dao xámi rar+ño p+ni wíar+fw+n+g+ni. ³¹ Nion+ searar+ñápi n+x+d+roná sey+né n+y+nen+ nij+á im+on+ro en+ r+rém+x+ in+ro ep+r+á n+ni wox+ wox+ anan+ w+á n+rókiamóa upax+ im+on+ño+. ³²⁻³³ Nene nij+aran+. Gorixo yaiwín+ñ+ yar+ñoman+. “Xw+y+á n+xeayiri ner+ or+poy+.” m+wim+on+ “N+í+way+rori or+poy+.” wim+onar+ñag+ n+ni w+á rókiamoar+g+áwa kwíy+pimi d+ni rókiamopax+ im+on+ñ+p+ t+ni úrapí mir+ píran+ñ+ d+ñ+ íá n+x+r+ro r+í+r+x+ini.

Gorixoyá s+yik+ im+on+g+á wí e wí e ñweag+á n+ni yar+g+ápa ³⁴ s+yik+ oyá Korin+yo ñweag+á+y+né en+ awí neán+róná ap+x+íwa xw+y+á wí m+r+pa oépoy+. Awí neán+ranéna ap+x+íwa xe xw+y+á onear+poy+ni+r+ s+ñw+ m+w+n+pa yar+ñwá enag+ n+ni rar+ñ+ni. Nw+ ikax+ eán+ñ+yo d+ni r+n+ñ+pa oxoy+né simañw+yón+ñ+ sear+n+í+r+x+ini. ³⁵ Íwa Jisasoyá s+yik+ im+on+g+á+y+ awí eán+g+e d+ni xw+y+á n+r+r+na ayá win+pax+ yar+ñag+á n+ni wín+ wín+ “Ap+ n+ni nij+á oim+on+m+ni.” n+wim+on+r+na añ+ x+xeg+ni+yo d+ni oxom+ yar+ñ+ wíw+n+g+ni. ³⁶ Sey+né seáy+ e seáy+ e mim+on+pan+. “Xw+y+á Gorixoyápi nene t+ám+ni m+fk+ im+on+ñwaéner+ni.” r+yaiwinar+ño+? “Xw+y+á oyápi Korin+yo ñweañwaéner+ni t+ám+ni r+n+ñ+r+ni.” r+iseaim+onar+ni?

³⁷ Ámá goxi goxi “Nion+ Gorixoyá xw+y+ápi w+á rókiamoar+ñá won+r+ni.” n+yaiwin+r+nanar+ni, “Oyá kwíy+ s+x+ n+mímon+ñ+pimi d+ni e epax+ nim+on+r+ yar+ñáon+r+ni.” n+yaiwin+r+nanar+ni, xw+y+á nion+ n+r+r+ eaar+ñá r+pi n+ni d+ñ+ re yaiwí+r+x+ini, “Poró sekax+ Ám+náo ur+í+pim+ d+ni r+á

niriri eanirani?" yaiwirixini. ³⁸ Ámá go go e miyaiwipa yariragi niwinirináy, seyiné eni "O nepa Gorixoyá wá rókiamoarirí wo menini." yaiwirixini. ³⁹ Ayinani gí nirixímeáyiné, Gorixoyá xwiýá wá orókiamoaneyiniri símí xeadipéntro oyá kwíyí tñni xwiýá mfkí bî bimí dání seyiné rarigíapí pírí mirakínipa ero éfirixini. ⁴⁰ E nero aí Gorixomi yayí umeanro nání awí neániróná pí pí seyiné yarigíapí nipiñi nitíwayiroro píranirí éfirixini.

15

Jisaso nipémáná xwáripáyo dání wiápñimeaniripi nánirini.

¹ Gí nirixímeáyiné, xwiýá yayí neainarirí nioni wá searirapí —Apí seyiné aríá níniríná "Neparini." niyaiwiro dirí niwikwiroro íkíá xwá aí tñni neríná síkí kí noniri roarirípa seyiné eni axípi xwiýá api tñni síkí kí noniri rogíapirini. Apí nání dirirí oseaimini. ² Seyiné nioni wá searirapí anirí miní xaiwí íá nixira nurónáy, Gorixó apimí dání yeáyí seayimixemeaníarini. Seyiné siní xaiwí íá rixiririo? E mepa nerínáy, surímá wikwirópaxirini. ³ Nioni wá níseariríná xwiýá xiráni xiráni imónirí searirapí —Apí nioni eni eníná aríá winapirini. Apí, ayí rípirini. Kiraiso nání eníná Bîkwíyo dání niriniri eánirípa o nene íwí yarirwápi yokwarimí neaiinía nání niperi ⁴ xwá niweyárimáná enáná Bîkwíyo dání "O niwiápñimeaníarini." niriniri eánirípa síá wiyá wiyi nórimáná enáná Gorixoyá dirí tñni wiápñimeanirigini. ⁵ Niwiápñimeámo Pitaomi sirání nurónapirí ríwíyo xegí wiepísiní wé wúkaú síkwí waú awami sirání urónapiririgini. ⁶ E nemáná ámi ríwíyo xíomi dirí wikwirógíayí —Ayí 500 apimí wiárí múrogíayirini. Nioni payí rípi eaarirí ríná winí winí ríxa nípero aiwí náyí siní ríweanó. Apimí ná wináni axíná sirání urónapiririgini. ⁷ E nemáná ríwíyo xegí xogwáo Jemisomi sirání nurónapimáná wá wurímeiarigíá nowamini eni sirání urónapiririgini. ⁸ E néisáná nioni —Nioni apíxiwa niaiwí nixiriróná kwíyí wiárigíayí wonirirí imóniríáonirini. Nioni awami aga ríwí náyo yoparípi sirání nimóniririgini. ⁹ Ayí rípi nání raririni. Nioni ámá Gorixoyá siríkí imónirígíayo xeanirí wikáragáoní enagi nání wá wurímeiariríwá nigí wá niwamini siríkwíñirí imóniríáoní, ayí nionirini. Gorixoyá siríkí imónirígíayo xeanirí wikáragá enagi nání nepa "Wá wurímeiarirí imónirí woxini." nirípaxí menini. ¹⁰ E nerí aí Gorixó wá nínwianirí niirípimí dání agwí ríná nioni imóniríapí imónirini. O wá niwianirípi surímá

nıwianıñfımanı. Oweoi, nionı anıñf minıf nerı nánı wáf wurımeiarıñwá nıgıf wıfami múronjárını. E nerı aí nıwianıñonı enıf eánıñfpımı dání nerı múronjámanı. Nionı enápı sa Gorıxo wá nıwianıñfpımı dání ená enagı nánı rarıñını. ¹¹ Ayınánı seyfné awamı wigıf mañıyo dání arfá nıwirfnáranı, nionıyáyo dání arfá nınırfnáranı, wáf nınonenı seararıñwá seyfné dıñf wıkwırogıfapı, ná bıni ayı apırını.

“Rıwéná pegıáyıf nfnı wiápfnımeapırfárinı.” urıñf nánırını.

¹² None wáf nısearırfná “Kiraiso Gorıxoyá dıñıyo dání wiápfnımeanıñiginı.” seararıñwá enagı nánı segıyf wı dıñf arıge nıyaiwıro “Pegıáyıf ámi sıñf nero wı wiápfnımeapırfá menını.” rarıgıfárinı? ¹³ Ayı rarıgıfápa áma pegıáyıf nepa mıwiápfnımeapa nerfnáyıf, “Kiraiso aí Gorıxoyá dıñf tını wiápfnımeanıfmanı.” ranıginı. ¹⁴ Kiraiso Gorıxoyá dıñf tını mıwiápfnımeapa nerı sıñwirıyfı, xwıyfá none wáf seararıñwápı ná mayıf imónırı seyfné dıñf wıkwıroarıgıfapı ná mayıf imónırı epaxıfırını. ¹⁵ Sıpı imónıñf apı yanırı enwá aí ámi bı rıpı áma yapı rarıgıáyıf yapı imónanırı enwárını. None “Gorıxoyá dıñıyo dání Kiraiso wiápfnımeanıfırını.” xenwıf ranırı enwá enagı nánı “Yapı rarıgıáyıf yapı imónıñwını.” rıpaxıfırını. Pegıáyıf nepa Gorıxoyá dıñıyo dání mıwiápfnımeapa nerfnáyıf, “Kiraiso enı Gorıxoyá dıñf tını wiápfnımeanıfmanı.” rıpaxıfırını. ¹⁶ Ayı rıpı nánı rarıñını. Áma pegıáyıf Gorıxoyá dıñf tını mıwiápfnımeapa nerónáyıf, “Kiraiso aí wı wiápfnımeanıfmanı.” ranıginı. ¹⁷ Kiraiso Gorıxoyá dıñf tını mıwiápfnımeapa nerı sıñwirıyfı, seyfné dıñf wıkwırogıfapı sıwiá wıkwırooro segı fıwı yarıgıfapı nánı sıni xwıyfá meárınıpaxıf imónıro yanıro egıfárinı. ¹⁸ Áma Kiraisomı dıñf nıwıkwıroarımáná pegıáyıf enı rıxa anıñını anınanıro egıfárinı. ¹⁹ Nene re nıyaiwirane, “Nene nıpémáná enáná Kiraiso wı arırá neainınfámanı. Sa xwıfá rırımını emearfná Kiraiso arırá neainınfárinı.” E nıyaiwirane omını dıñf nıkwımoránáyıf, áma íkfnıñf sıpı wıpaxıf imónıñf nıyonı nánı nene anıpaxıf neaipaxıfırını. Ayı Kiraiso nepa xwárıpáyo dání mıwiápfnımeapa enı enánáyıf nánı rarıñını.

²⁰ Nionı e nısearırı aıwı Kiraiso nıperı wenıfmi dání Gorıxoyá dıñf tını wiápfnımeanıfırını. Ó áma rıxa pegıáyıf nánı xámi nıwiápfnımearfná omıñıyo aıwá nıwákwınıf wı xámi miarıgıfápánıñf wiápfnımeanıfırını. ²¹ Ayı rıpı nánı seararıñını. Áma wo sıpı yagıpımı dání ámaéne pearıñwárını. E yarıñwápa áma ámi wo enıpımı dání

eni wiápfnimeanfwarini. ²² Nineneni Adamo tñni ikáriniñwaéne imóniñagwi náni peariñwáriní. E yariñwápa Kiraiso tñni ikáriniñwaéne neperane aiwi ámi sññ nerane wiápfnimeanfwa enagi náni rariñni. ²³ Wiápfnimeaprfáýf wigf imónaná wiápfnimeaprfárini. Kiraiso aiwá n#wákwínf wíniñf xámi wiápfnimeañfni. Omí dání r#wfyo xfo weapána xegf imónigfáýf wiápfnimeaprfárini. ²⁴ O ámi aññnamí dání n#weaprfná amípí nene tññf riná imóniñfpí yoparfpi imóninfárini. Íná aññnajfrani, ámarani, omí mañf pfrf wiaikiarigfá g#yf g#yf, enñf eánigfáýf imóniro nénf tfgfáýfnññf imóniro meñweagfáýf imóniro egfáyo anípá n#wimiximáná amá xfoýá xwioxfyo m#meámf nerí umenweanfáýf xano Gorixomi simañw#yóniñf wurfnipfrí wiinfárini. ²⁵ Ayf rípi náni rariñni. Gorixoxo amá Kiraiso tñni s#mf tñni inarigfáyo xopfrarf n#wirí ikwianwf xegf sikwf ikwiarinfánaniñf wimixiyinfé náni mixf ináyf nimónirí meñweanfárini. B#kwfyo apí náni e n#riniñf eániñagi náni rariñni. ²⁶ S#mf tñni inarigfí yoparf anípá imixinfápi, ayf piyf nene peariñwápirini. ²⁷ B#kwfyo bí rípi x#xení n#riniñf eániñf, “Gorixoxo amípí n#n# omí simañw#yóniñf wimixiyiñfni.” n#riniñf eániñagi aí anani re yaiwipaxfni, “Amípí n#niyf riniñfpi, ayf amípí n#ni Kiraisomi simañw#yóniñf oimónirí wimixiyiño ení náni m#riniñf.” yaiwipaxfni. ²⁸ Amípí n#pini xewaxomi simañw#yóniñf yeáyf wurfnináná o dññf re nimorí enfárini, “Gf ápo Gorixoxo amípí niyoní amáyorani, amipíyorani, seáyf e n#wimónirí oudenweanirí xewaninjoní amípí n#pini simañw#yóniñf nimixiyiñomi simañw#yóniñf yeáyf owurfnimíni.” nimorí e enfárini.

²⁹ “Amá pegfáýf wiápfnimeaprfárini.” searariñwápi nepa mimóniñánáyf, pí náni wiyfné segf pegfá wíniyo nañf owimixaneyniñro ámi wayf meaarigfárini? “Pegfáýf wí wiápfnimeaprfámani.” rariñfápi nepa imóniñánáyf, pegfá wíniyo nañf rípi oimixaneyniñro neróná pí nañfpi owianeyniñro epaxfni? Oweoi, sa surfmá epaxfni. ³⁰ “Pegfáýf wiápfnimeaprfárini.” rariñwápi nepa mimóniñánáyf, pí náni Jisasoyá wáf wur#meiarñwáone yof mayf imónanirí yariñwini? ³¹ Gf n#rix#meáyfné, sfá ayf ayo nemerfná “Nioní n#pémfáonirini.” yaiwinarinápí s#mf e n#tiniñf emeariñárini. E searariñagi aí “Xewaninjo seáyf e nimónirí rariñf.” miniaiwipani. Seyfné negf Áminá Kiraisí Jisaso tñni aní ikáriniñwaéne nimónirane náni nioní mixf n#meakfniñf “N#pémfáonirini.” yaiwinarinápí s#mf e n#tiniñf emeariñni.” searariñni. ³² “Pegfáýf

wiápñimeapþrþárini.” rarinþwápi nepa mimóninþánáyf, niont pí nánþ anþ Epesasiyþ riniþþimi nþjwearfná xwþýfá Gorixoyápi arþki wáf urimeminiþrþ nánþ yoþ mayþ nimóninþ áamá wí sidþ inþ rþrómf yariniþþániþf yarigþáyf tñni nawini mþxþ ininþáriniþ? Pípiþ nanþ oniniþrþ e enþáriniþ? E nerþ aí pegþáyf nepa mþwiápñimeapa nerþnýf, áamá winiþýf re rarigþápa, “Apaxþ mé pearinþwaéne enagþ nánþ amþpí wí nánþ ‘Arige oyaneyiþ?’ mþyaiwí sa maiwí iniþgþ nþrane aiwá nþrane oyaneyiþ.” rarigþápa niont eni axþpi e ripaxþriniþ. ³³ E nerþ aí áamá yapþ oneaiepþsípoyiniþrþ siþjwþ mþwiniþpaniþ. Áamá rþá kþroarigþáyf tñni nþkumþxinþro nawiniþ nemerónáyf, seyþné nanþ yarigþápþ þrþ nþseawiaþkiro sipí imóninþþpi yapþ seaiepþsipþrþxinþrþ seararinþniþ. ³⁴ Seyþné xaxá yarigþápþ þniþ nþwiárímáná þíráninþf dñþf nþmoro segþ þwþ yarigþápþ eni þniþ wiárþrþxinþniþ. Segþýf wí nepa Gorixoxo nánþ dñþf mþmoþoiþ. Ayþnánþ ayá seainþpaxþþi rþiniþ.

“Pegþáyf nþwiápñimearoná wará ámi xegþ bi ninþmi wiápñimeapþrþáriniþ.” urinþf nánþriniþ.

³⁵ Áamá wí yariniþf re nipþráoiþ, “Áamá pegþáyf ámi arige nero wiápñimeapþrþáriniþ? Wará ámi gþminiþ gþpiþ ninþmi wiápñimeapþrþáriniþ?” nþráná ³⁶ re urþimþginiþ, “Majþmajþá ikárnarigþá tþýné, ‘Aiwá siyþ wiároarinþwáyf urþ nerþ mþpiéropa nerþnýf, nerápþrþ nþyapþpaxþriniþ.’ rþseaimónariniþ? Oweoþ, xámi urþ nerþ nþpiérómáná rþwþyo nerápþrþ yaparinþriniþ.” urþimþginiþ. ³⁷ Siyþ seyþné wiároarigþápþ witiþ siyþraniþ, ámi xegþ wíranþ, nþwiáróa nurþnýf, rþxa nerápþrþ nþyapþmáná imóninþþpi wiároarigþáraniþ? Oweoiþ, siyþ anþpápþ wiároarigþáriniþ. ³⁸ Seyþné siyþ anþpápþ wiároarinþagþa aí Gorixoxo “Apþ nerápþrþ oyapþniþ.” yaiwiarinþþpi tñni xixeniþ nerápþrþ yaparinþriniþ. Siyþ apþ apþ xegþ þwþraniþ, enþraniþ, apþ tñni xixeniþ imóninþþpi xixegþniþ apþ yapþ þfá oriþxinþrþ imþxarinþriniþ. ³⁹ Wará nþniþ axþpi minþniþ. Áamá wará xegþ eniþ bi inþniþ. Nanþwþ wará xegþ eniþ bi inþniþ. Inþf wará xegþ eniþ bi inþniþ. Peyþf wará xegþ eniþ bi inþniþ. ⁴⁰ Amþpí anþnamþ dánþ þfá rixinþýf tñni xwþárímþ dánþ þfá rixinþýf tñni nánþ eniþ dñþf mópoyiþ. Awiaxþ amþpí anþnamþ dánþ þfá rixinþýf imóninþþpi xegþ bi imóniniþ. Awiaxþ amþpí xwþárímþ dánþ þfá rixinþýf xegþ bi imóniniþ. ⁴¹ Wfá ókariþýf nánþ eniþ dñþf mópoyiþ. Sogwþf wfá ókariþþpi xegþ bi imóniniþ. Emá wfá ókariþþpi xegþ bi imóniniþ. Siþf wfá ókariþþpi eniþ xegþ bi imóniniþ. Siþf nþniþýf eniþ wfá ókariþþýf axþpi mimóniniþ. Xegþ bi xegþ bi imóniniþ.

⁴² Áamá pegþáyf nþwiápñimearoná wará inþþrþápþ niont nþra warinþápñinþf imóniniþ. Wará agwiþ ríná ninþrane

ñweañwápı —Aþı urı epaxı imónıñþırını. Aþı xwıá weyárarıñwá eñagi aí urı mepaxı imónıñþı nınımána wiápınımeanıwárinı. ⁴³ Wará nene xwıá weyárarıñwápı, ayı sıpı imónıñagi aí sıñı nınımı wiápınımeanıwápı, ayı aga awıaxı imónıñþırını. Wará xwıá weyárarıñwápı eñı meánıñþı imónıñagi aí sıñı nınımı wiápınımeanıwápı eñı eánıñı imónıñþırını. ⁴⁴ Wará nene xwıá weyárarıñwápı xwıá tıyo dánı imónıñagi aí sıñı nınımı wiápınımeanıwápı, ayı añınamı dánı kwıyıpiyá wará imónını.

Wará xwıá tıyo dánı imónıñþı eñagi náni re yai-wıpaxırını, “Añınamı dánı kwıyıpiyá wará imónıñþı enı rıa wenı?” yaiwıpaxırını. ⁴⁵ Bıkwıyo dánı aþı tını xıxenı imónıñı rıþı rınıñagi náni rarıñını. “Ámá iwamıó imónıñı Adamomı Gorıxo nimıxırıná dıñı sıxı umımonı eñagi náni o dıñı tıñı wo nimónımı sıñı wagırını.” rınıñagi aí Adamomı rıwıyo imónıño —O Kiraisorını. O ámáyo dıñı nıyımıñþı sıxı umımonıa náni kwıyı imónıñorını. ⁴⁶ E nerı aí añınamı dánı kwıyıpiyá wará xámi imónarıñwámanı. Wará xwıá rırımı dánıþı nimónımána rıwıyo añınamı dánı imónıñþı inanıwárinı. ⁴⁷ Ámá Gorıxo iwamıó imıxıño xwıá tını imıxıñı eñagi náni xegı wará xwıárımı dánı inarıñwápı imónagırını. E nerı aí ámá rıwıyo imónıño —O Kiraisorını. O wará añınamı dánı imónıñþı imónıñırını. ⁴⁸ Xwıá tıyo ñwearıgıá gıyı wará ámá xwıá tını imıxınıño inagıpa inarıgıárını. Añınamı ñwearıgıá gıyı wará ámá añınamı dánı inıñıpa axıþı inarıgıárını. ⁴⁹ Ayınanı dıñı re oyai-wıaneyı, “Agwı nene wará ámá xwıá tını imıxınıño inagıpa rıxa nınırane náni rıwéná wará ámá añınamı dánı inıñıpa inanıwárinı.” oyaiwıaneyı.

⁵⁰ Gı nırıxımeáyıné, rıþı osearımını. Ámá wará íkía ıwı wınánıñı mimónı sıni gıwı tını eñı tını nene imónıñwápı Gorıxoyá xwıoxıyo wı ñweapaxı menını. Negı wará urı epaxı imónıñþı amıþı urı mepaxıþı tıñı e ñweapaxı mimónını. ⁵¹⁻⁵² Nionı rarıñáþı náni ududı rıseainarını? Aı, nionı yumı xwıyıá Gorıxoyáþı áwanı bı osearımını. Gorıxomı dıñı wıkwıroarıñwaéne nıneneni mıpepa nerane aí pékákı yoparıþı ráná sıni mé áþıañwı norımıxırı yarıñıpa nıneneni ámi wará xegı bı imónanıwárinı. Pékákı ráná pegıáyı wará urı mepaxı imónıñþı nınımı wiápınımearo sıni sıñı ñweañwaéne wará xegı bı inırane yanıwárinı. ⁵³ Ayı rıþı seararıñını. Íná negı wará urı epaxı imónıñþı sıni anıñı mıñı axıþı imónıpaxımanı. Urı mepaxı imónıñþı íkıkı inınıárını. Íná negı wará nıpepaxı imónıñþı sıni anıñı mıñı axıþı imónıpaxımanı. Mıpepaxı imónıñþı íkıkı

inînfârîni. ⁵⁴ Negî wará piyî eri urî eri epaxî imónîñîpî xegî bî nimónîrî piyî eri urî eri mepaxî imónîñîpîmî rîxa íkíkî inána Bîkwîyo dánî re nîrînrî eánîñîpî tîni xîxenî imónînfârîni, “Piyîpiyî rîñîñîpî rîxa anîpá imîxîni. Rîxa xopîrârî winîni.” ⁵⁵ Xwîyîfá axî ámî wî e eánîñî rîpî enî xîxenî imónînfârîni, “Piyî rîpîxîni, ‘Sîni ámáyo xopîrârî wipaxîpînrîni.’ rîsimónarîni? Oweoi, sîni e wî epaxîpîxi menîni. Piyî rîpîxîni, ‘Ámáyo pîkîmî nánî sîni sidîñî opaxîpînrîni.’ rîsimónarîni? Oweoi, sîni e wî epaxîpîxi menîni.” Íná nánî e nîrînrî eánîñîpî tîni enî xîxenî imónînfârîni. ⁵⁶ Íwî ámaéne yarîñwápîmî dánî Piyîpî sidîñîñî norî neapîkipaxî imónîni. Pîpîmî dánî marîái, nene Gorîxoyá ñwî íkaxî rîñîñîpîmî nîwiaîkirîná íwî yarîñwárîni. Ayînánî “Piyîpî ñwî íkaxî rîñîñîpîmî dánî eñî eánîñî nimónîrî ámá pîkipaxî imónîñîpîrîni.” rîpaxîrîni. ⁵⁷ E nerî aí Gorîxomî yayî owianeyî. O negî Ámîná Jisasi Kiraiso neaiñîpîmî dánî Piyîpîmî xopîrârî wipaxî neaimîxîñîrîni. ⁵⁸ Ayînánî gî nîrîxîmeáyîné, dîñî wîkwîrogîfápi xaiwî íá nîxîrîróná bî éfî mîmîxeánîpa éfîrîxîni. Ámînáomî nuxîdîróná rîwî nîrîkwînrî yarîgîfápi wî surîmá imónînfá menîgî nánî “Nene xîo ‘E éfîrîxîni.’ rîñîpî bî onîmiápi nerînýyî, ayî apánîrîni.” mîseaimónî anîñî minî xwapî ayá wî éfîrîxîni.

16

Nîgwî ámá Gorîxoyá wîniyo nánî awî eaarîgîfápi nánî urîñî nánîrîni.

¹ Agwî seyîné payî nearo “Ámá Gorîxoyá imónîgîfá Judia pîropenîsîyo ñweagîfáyo nîgwî wianîwá nánî awî eaarîñwîni.” nîrîgîfápi nánî bî osearîmîni. Nionî Jisasiyá sîyîkî imónîgîfá Garesia pîropenîsîyo wî e wî e ñweagîfáyo “Nîgwî awî eámeámî nerîná api éfîrîxîni. Api éfîrîxîni.” uréwapîyîñápi seyîné enî axîpî nero re éfîrîxîni. ² Nionî rîxa seyîné tîñî e nîseaimearî ñweañáná seyîné nîgwî ámî wî awî eámeámî mepa epîrîfá nánî Sadé ayî ayo awî neánîróná woxîni woxîni omîñî néfasáná nîgwî meáfápi tîni yamîñîyî nîtîróná píránîñî xegî wî e yómîñî tîfîrîxîni. ³ Rîwéná nionî seyîné tîe nîremorîná ámá seyîné re nîyaiwiro rîpeáfáyo, “Nîgwî rîpi ananî Jerusaremî nánî nîmeámî upaxîyîrîni.” nîyaiwiro rîpeáfáyo payî wî nearî wiowárîmîfârîni. ⁴ E nerî aí “Ayî tîni nurîná ananîrîni.” nimónánáyî, nionî ayî tîni wanîwárîni.

“Rîwéná seyîné tîámîni bîmîfârîni.” urîñî nánîrîni.

⁵ Ríwíyo nioní Masedonia pítopenisíyo imaní nìbírí seaíménapímfáríní. “Masedonia pítopenisí tñjímíní xámí úmíginí.” nimónaríjagí nání raríjíní. ⁶ Imaní nìbírí nìseaíménapímáná seyíné tñní ayá wí onímíápí ñweámfárífaní? Emá rawírawá imeamfkwí yaríjípí nípimíní seyíné tñní ñweámfárífaní? Nioní majfáríní. Sa seyíné tñní nñweámoní ámí gímíní “Oumíní.” nínimóníríná seyíné nioní óf e dñjí sîxí níga umífa nání niapowáripírfáríní. ⁷ Ayí rípi nání raríjíní. Nioní “Agwí síjwí nìseaga oseamúrómíní.” mínimónaríní. “Seyíné tñní ayá wí ñweámíginí.” nínimónírí dñjí e ikwímonjá enjagí nání raríjíní. Ámínáo xe éwíníginírí síjwí nínanírínáyí, e emfáríní. ⁸ E nerí aiwí sía Judayene Pedikosiyí ríníjyí imóníe nání Epesasiyo re ñweámfáríní. ⁹ Pí nání maríát, nioní yaríjápí nání pírí mákímí nianíro yarígfá obaxí enjagí aiwí Goríxo ámá ayá wí xío nání dñjí wíkwíropírí nání ouréwapíyinírí ówanjíní nkwíjíní.

¹⁰ Timotio nìseaímearínáyí, nioní Ámínáo nání nemerí uréwapíyaríjápá o ení axípí uréwapíyaríjé enjagí nání seyíné tñní nñwearíná ayá síwí muropa enífa nání píráníjé wéyo uméfríxíní. ¹¹ Segíyí wí Timotiomi xe peayí owianípoynírí síjwí mívínípa éfríxíní. O tñní níríxímeá imónígfáyí wí tñní nawíní nioní tñjé re nání bípírfá nání weníjé nerí ñweañjagí nání o “Ámá tñ nanj níníro niowáráoí.” yaiwíwíníginírí seyíné omí píráníjé wéyo níméra nuro nioní tñjé e nání bínífa nání wírénapífríxíní.

¹² Negí níríxímeá imóníjé Aporoso nání xwíyífa rípiríní. Nioní negí níríxímeá wí seyíné tñámíní nurowárenapíríná omí enjé rírémixí ayá wí wíagí aiwí o “Ríná seyíné tñjé e nání obímíní.” mívimónaríníní. E nerí aí “Seyíné tñámíní bípaxí imóníjíní.” nívimóníríná bínfáríní.

Yoparípi nurírná uríjípí náníríní.

¹³ Seyíné píráníjé awíníjé ñwearo dñjé wíkwírogfápí xaíwí fá xíríro dñjé síxí íníro enjé eáníro éfríxíní. ¹⁴ E neróná pí pí seyíné yarígfápí ámáyo dñjé sípí nívíríjyío dání éfríxíní.

¹⁵ Gí níríxímeáyíné, nioní enjé rírémixí bí rípi os-eaimíní. Sítepanasepówa nání seyíné nífáríní. Ámá Gíríkí pítopenisíyo dánjyí epówa aiwá nívákwiní miarígfápa Jis-somí xámí dñjé nívíkwíro uxfdígfepówaríní. Wígí dñjyío dání “Ámá Goríxoyá imónígfáyo arírá owianeyí.” yaiwígífpí nání símf e nítíníro yarígfepówaríní. ¹⁶ Seyíné ámá éníjé imónígfáyo yeáyí nívuríníro ámá ayí tñní níkumíxíníro

ríwí níríkwínimáná Gorixoyá imónigfáyo arirá wiarigfá gíyo eni yeáyí wurínírixini.

¹⁷ Sitepanaso tñi Potunetaso tñi Akaikaso tñi awa nioni tñí e nání níbíro seyíné níbíro miníipaxí imóniñpí arirá níagfá nání nioni dñí nífá ninarini. ¹⁸ Awa nioni dñí sixí nimímoro seyíné eni dñí sixí seamímoro éagfá nání seáyí e imónigfáwa iwa rfanirí sñwí mí wómíxípoi. ¹⁹ Jisasoyá siyikí imónigfá Esia píropenisíyo dáníyí yayí seawárenapariñoi. Akwirao tñi xiepí Pírisirai tñi ayau egí aníyo dání Jisasoyá siyikípi imónigfá awí eánarigfáyí tñi nawíni yayí niseawárenapiríná seyíné eni Ámináo tñi nawíni ikárinigfáyíné enagfá nání yayí bí onímiápi niseawárenapariñoi. ²⁰ Negí níríxímeá re dáníyí nñni eni yayí seawárenapariñoi. Sewaniñyíné yayí niniróná xixe yayí óf eáninípoi.

²¹ Xámi neága unípi áma wo nioni raríná eáf aiwi agwi nioni Poroni gí wé tñi yayí niseawárenapirí ríwamíñí rípi neari wírenapariñini. ²² Áma gíyí gíyí Ámináomi dñí sixí muyipa nerínáyí, xe oroapikínípoi. “Ámináo ríxa oweapini.” nimónarini. ²³ “Áminá Jisaso wá seawianíwínigini.” nimónarini. ²⁴ Kiraisí Jisaso tñi nawíni ikáriníñwaéne enagí nání niyínení dñí sixí niseaya úimigini. “E éimigini.” nimónarini.

Paȳ Poro Korin̄yo ŋweáȳ nán̄ r̄w̄ȳo eaŋ̄nar̄in̄i.

Paȳ r̄ina Jisasoyá s̄yik̄ȳf̄ aŋ̄f̄ yōf̄ Korin̄yo ŋweaḡf̄áȳf̄ nán̄i Poro r̄w̄ȳo n̄ir̄ir̄i eaŋ̄nar̄in̄i. Aŋ̄f̄ ap̄i Ḡirik̄iȳf̄ p̄ropen̄is̄ȳo xwé b̄i imón̄iŋ̄f̄p̄ir̄in̄i. Paȳ Poro Korin̄yo ŋweáȳf̄ nán̄i xám̄i n̄ir̄ir̄i eaŋ̄na near̄fná d̄iŋ̄f̄ n̄ik̄in̄imón̄iro p̄irán̄iŋ̄f̄ éf̄r̄ix̄in̄ir̄i m̄ix̄f̄ nur̄ir̄i eaŋ̄f̄ nán̄i emá b̄i n̄ipwémáná eŋáná “Aȳf̄ nimón̄iro yar̄iḡf̄áp̄i nán̄i Taitaso s̄ŋw̄f̄ n̄iw̄niauini ourowár̄im̄ini.” n̄iyaiwir̄i urowár̄f̄aḡi Taitaso s̄ŋw̄f̄ n̄iw̄inaumi n̄ib̄ir̄i áwan̄f̄ rén̄iŋ̄f̄ ur̄iŋ̄niḡin̄i, “Wí m̄ix̄f̄ jox̄i ur̄iŋ̄f̄pimi d̄áni r̄ixa n̄isan̄iro nero aiw̄i wí ‘Poro p̄ipimi d̄áni sekax̄f̄ near̄ipax̄f̄r̄fan̄i?’ n̄ir̄iro ar̄f̄k̄i yar̄iŋo.” Éniŋ̄f̄ ur̄f̄aḡi nán̄i Poro paȳ r̄ina n̄ir̄ir̄i near̄fná n̄ipenīf̄ xw̄iȳf̄á b̄i ur̄ir̄i m̄ix̄f̄ b̄i ur̄ir̄i xw̄iȳf̄á xw̄iȳf̄á b̄i ur̄ir̄i ner̄i eaŋ̄niḡin̄i.

¹ Poron̄i —Nion̄i Gor̄ixo wimón̄iŋ̄f̄pimi d̄áni Kirais̄i Jisasoyá wáf̄ wur̄imeiar̄iŋá won̄ir̄in̄i. Nion̄i t̄fn̄i neḡf̄ n̄ir̄ix̄ímeá Timotio t̄fn̄i yawawi s̄yik̄f̄ Gor̄ixoyá imón̄iḡf̄á Korin̄yo ŋweaḡf̄áȳf̄né t̄fn̄i oyá ámá imón̄iḡf̄á Ḡirik̄iȳf̄ aŋ̄f̄yo wí e wí e ŋweaḡf̄áȳf̄né t̄fn̄i nán̄i paȳ r̄ina near̄i món̄apar̄iŋwi. ² Neḡf̄ ápo Gor̄ixo t̄fn̄i Áminá Jisasi Kiraiso t̄fn̄i awaú wá seawian̄ri seȳfné n̄iwaȳrón̄iro ŋweap̄r̄i nán̄i seaim̄ix̄iri éisix̄in̄i.

Xean̄iŋ̄f̄ wímeáaḡi aí Gor̄ixo ik̄iŋw̄f̄ um̄ir̄iŋ̄f̄p̄i nán̄ir̄in̄i.

³ Gor̄ixo —O neḡf̄ Áminá Jisasi Kiraisom̄i xano imón̄ir̄i oyá Nw̄f̄áo imón̄ir̄i eŋor̄in̄i. Om̄i yaȳf̄ n̄iwirane seáȳf̄ e um̄f̄eyoaneȳf̄. Wá wianar̄iḡf̄á ámáyo wímeaar̄iŋ̄f̄ n̄ip̄in̄i m̄f̄k̄f̄ ikiŋor̄in̄i. Ámá pí p̄ip̄i nán̄i d̄iŋ̄f̄ s̄ip̄i wiar̄iŋ̄f̄yo m̄iŋ̄f̄ ik̄iŋw̄f̄ um̄ir̄ar̄iḡf̄áp̄i m̄f̄k̄f̄ ikiŋo, aȳf̄ or̄in̄i. ⁴ O m̄iŋ̄f̄ ik̄iŋw̄f̄ neam̄ir̄ar̄iŋ̄f̄pa nene en̄i ax̄f̄p̄i pí pí xean̄iŋ̄f̄ wímeáf̄yo m̄iŋ̄f̄ ik̄iŋw̄f̄ um̄iran̄f̄wá nán̄i pí pí xean̄iŋ̄f̄ neaímeááná m̄iŋ̄f̄ ik̄iŋw̄f̄ neam̄ir̄ar̄iŋ̄f̄r̄in̄i. ⁵ R̄fn̄iŋ̄f̄ Kiraiso ámáyo ar̄ir̄á owim̄n̄ir̄i ner̄fná wímeaŋ̄f̄p̄i nene en̄i ayá wí neaímeaar̄in̄i. E ner̄i aí x̄fo neaiiŋ̄f̄pimi d̄áni Gor̄ixo m̄iŋ̄f̄ ik̄iŋw̄f̄ ayá wí neam̄ir̄ar̄iŋ̄f̄r̄in̄i. ⁶ Xean̄iŋ̄f̄ none neaímeáf̄p̄i, aȳf̄ seȳfné seaer̄f̄kiemeaarane m̄iŋ̄f̄ ik̄iŋw̄f̄ seam̄ir̄irane yan̄f̄wá nán̄i neaímeaar̄in̄i. M̄iŋ̄f̄ ik̄iŋw̄f̄ Gor̄ixo neam̄ir̄ar̄iŋ̄f̄p̄i, aȳf̄ seȳfné m̄iŋ̄f̄ ik̄iŋw̄f̄ seam̄iran̄f̄wá nán̄i en̄i neam̄ir̄ar̄iŋ̄f̄r̄in̄i. Nepa m̄iŋ̄f̄ ik̄iŋw̄f̄ seam̄ir̄ar̄iŋ̄waéȳfné eŋánáȳf̄, xean̄iŋ̄f̄ none xwámám̄f̄ wiar̄iŋ̄wápa seȳfné en̄i xean̄iŋ̄f̄ ax̄f̄p̄i imón̄iŋ̄f̄p̄i xwámám̄f̄ wipax̄f̄ȳfnér̄in̄i. ⁷ None re n̄iyaiwir̄i n̄ij̄f̄á imón̄iŋ̄w̄in̄i, “R̄fn̄iŋ̄f̄ none meaar̄iŋ̄wáp̄i

seyíné ení axípi meaarigfárini. Ayínáni Gorixo miní ikíwá neamrarinípa seyíné ení axípi seamrarinífrini.” nīyaiwirí nījá nimónirane nání dñí re nīyaiwirane ikwímoaríwápi sḱkḱ onini, “Seyíné ení neánro pí pí seaímeápi ananí xwámámí nīwiro ḡweapírfárini.” yaiwiaríwápi sḱkḱ onini.

⁸ Negí nīrixímeáyíné, ayí rīpi nání seararínini. Xeaníḡ none Esia píropenisíyo ḡweañáná neaímeanípi “Seyíné siní majíá oimónipoyi.” mīneaimónarini. Xeaníḡ ríá tñí none ení neánirane aí xwámámí mīwipaxí imóninípi neaímeáagi “Arí yaníwini?” nīyaiwiríná “Ríxa nīpeaniréwini?” yaiwiníwáriní. ⁹ Ai, newaníḡone “Ení eáninwáonerfani?” nīyaiwirane dñí mīwírariní sa Gorixomi —O áamá pegfáyí wíápnimeapírfá nání wimíxariní. Omíni none dñí uḡwíraraníwá nání sḱkwíá neainípi neainíniginí. Sḱkwíá neainí api áamá opisí añíyo dání xwíríxí aríá nīwimáná “Ríxa píkipoyi.” raríḡo ríxa “Awamí píkipoyi.” ránániní neainíniginí. ¹⁰⁻¹¹ E nerí aí nene maní umónani nání mīmúropaxí imóniní apimí dání Gorixo éf neamíninífrini. Ríwíyo bí ení éf neamíninífrini. “Ámí ríwíyo bí maní umónipaxípimí umónanirí yaríná éf neamíninífrini.” nīyaiwirí dñí wikwímoaríwáo seyíné none nání ríxíní nīneauriyirínipimí dání aríá nīneairíná ananí éf neamíninífrini. Gorixo éf neamínariníagi nīwíniróná re nīyaiwiro, “O áamá obaxene ríxíní wuríyaríwápi aríá nīneairí nání Porowamí wá nīwianirí xeaníḡ wímeápipimí dání éf umíninífrani?” nīyaiwiro none nání omí yayí wipírfárini.

Koriniyo ámí munípi nání áwaní uríní nánirini.

¹² Ayí rīpi nání mīxí meakíninarínwini. “None naní ríá wíinwaniginí? Sípi ríá wíinwaniginí?” yaríní e niníranéná re yaiwinarínwini, “Gorixomí mīxídaríḡfáyo síyikwí míniní nimónimáná wíirane omí píraníní nuxídíná epaxípi nepání wíirane nerane aiwí seyíné ayí añípaxí e seaíinwaniginí.” yaiwinarínwini. Ayí “Níjá áamá wigí dñíyo dání imónarinípipimí dání marfáí, Gorixo wá nīneawianirí ení síxí neaimíxínipimí dání ayo e wíirane seyíné añípaxí e seaíirane eníwaniginí.” nīyaiwinirane nání mīxí meakíninarínwini. ¹³⁻¹⁴ None seyíné nání payí nearí nīseamónapírfáná ríwaminí seyíné fá nīroro níjá mimónipaxípi nearí wírénaparínwámani. Sa ríwaminí seyíné ananí fá nīroro níjá imónipaxípi nearí wírénaparínwáriní. Agwí seyíné none e oyaneyinirí nearí wírénaparínwápi nání “Awa ayí api nání ríá

yarinþoi?" niyaiwiro xixeni mĩneaiwaiarĩnþagfa aiwi seyfné rĩpi epĩrfa nani dĩnĩ seaikwĩmonþwĩni. Rĩwéná seyfné none yarinþwápi nani "Awa ayf api nani regfawixini?" niyaiwiro none e oyaneyinĩri yarinþwápi tĩni xixeni neaiaiwipĩrfa nani dĩnĩ seaikwĩmonþwĩni. Seyfné "Porowa e yanĩro nani regfawixini?" xixeni nĩneaiaiwirónáyf, sfá Áminá Jisaso weapĩnřáyimi none seyfné nani ayá wĩ mĩxř seameakĩnanřwápa seyfné eni none nani mĩxř neameakĩnipĩřfárinĩ.

15 Seyfné "Ayf neparĩni. Poro aga seáyĩ e oimónimĩnĩri payf nearĩ mónapĩnĩmanĩ. Sa nene nani ayo pĩránĩnĩ owimĩximĩnĩri nearĩ mónapĩnĩřfani?" Seyfné anani e yaiwipĩri nani dĩnĩ nĩseaikwĩmorfná re yaiwiñanigini, "Xamĩ seyfné tĩnĩ e nani nĩbĩřfná dĩnĩ sixř biaú seamímóimĩgini." yaiwiñanigini. 16 E niyaiwirfná ayf rĩpi yaiwiñanigini, "Masedonia pĩropenĩřyo nani nurfná seyfné tĩnĩmanĩ xamĩ numáná amĩ Masedonia pĩropenĩřyo dánĩ nĩbĩri Judia pĩropenĩřyo nani nurfná óf e dĩnĩ sixř níga umfa nani bi niapĩřřixinĩri amĩ seyfné tĩnĩ aximanĩ bĩimĩgini." yaiwiñanigini. 17 Nionĩ e yaiwiñá enþagĩ nani seyfné re riniaiwiarĩnþoi, "Poro 'E éimĩgini.' niyaiwirfná dĩnĩ ikwĩroayiri mĩxeayiri nerĩ yaiwiñřinĩ." riniaiwiarĩnþoi? "O 'Rĩpi éimĩgini.' niyaiwirfná sipfĩ imónarĩnþipimĩ dánĩ niyaiwiri nani sa dĩnĩ ikwĩrorĩ mĩxearĩ yarinþorĩni." riniaiwiarĩnþoi? 18 Pĩ pĩ Gorĩxo rarĩnþpi dĩnĩ uñwiráripaxřpa xwĩyřá none searĩnþwápipimĩ eni dĩnĩ uñwiráripaxřpi searĩnþwanigini. Xwĩyřá none searĩnþwápi wĩ dĩnĩ ikwĩrorĩ mĩxearĩ yarinþwámanĩ. 19 Ayf rĩpi nani seararĩnĩ. Íwř Gorĩxoyáo, Kiraisĩ Jisaso — O nani nionĩ tĩnĩ Sairaso tĩnĩ Timotio tĩnĩ none wář searĩnþwáorĩni. O dĩnĩ ikwĩrorĩ mĩxearĩ yarinþomanĩ. Oweoi, xegř dĩnĩ niyaiwiri ikwĩróřpi anĩnĩnĩ ikwĩroarĩnþo enþagĩ nani seararĩnĩ. 20 Gorĩxo řmĩmanřyo dánĩnĩnĩ "E nĩseaiimřarĩni. E nĩseaiimřarĩni." nĩřĩřfná obaxř rárĩnþpi "Ayf neparĩni." yaiwianřwá nani řwánĩnĩ inĩnþo, ayf Kiraisorĩni. O e imónĩnþo enþagĩ nani Gorĩxomĩ seáyĩ e umeanřwá nani yoparřpi nĩřĩranéná Jisasi Kiraisoyá yoř řĩrane "Api e imónřwĩnĩgini." řĩrane yarinþwárinĩ. 21 Seyfné tĩnĩ none tĩnĩ nĩneneni Kiraiso tĩnĩ nawĩnĩ ikářĩnanřwá nani řkřkř neaomĩxarĩnþo, ayf Gorĩxo xewanĩnþorĩni. Wář rarĩnþwápi nani nearĩpeanþo, ayf axorĩni. 22 "Ayf oyářfani?" oyaiwĩpoyinĩri yarinþřpa nene eni neaiĩnřřinĩ. Xegř kwĩyřpi nĩneaiapĩřfná nene "O réroářĩnþpi nĩpĩnĩ xixeni nĩneaiĩnřarĩni." yaiwianřwá nani kwĩyřpi tĩnĩ ikiyĩnĩnĩnĩ neaiářĩnřřinĩ.

23 Nioni apaxí mé seyíné tíñí e nání nìbìrì mìxí searána dñí ríá seaxenìgìnrì “Ámì Koriníyo nání mibìpa éimìgìnrì.” yaiwiñanìgìnrì. Nioni dñí e yaiwiarína Gorìxo, síñwí nanìño ananì sopìñí nopaxínrì. 24 None seáyì e nìseaimónìrane seyíné dñí íkwíropaxí imónìñpì “Ayí rìpìnrìnrì.” osearaneyìnrì mìyarìñwìnrì. Seyíné Jìsàsòmì dñí nìwìkwíroróná sirí muní nero wìkwíroarìgíá enagì nání none Gorìxòmì nìxídiranéná seyíné dñí nìfá seainíña nání sa seyíné tínrì nawínì omìñíñíñí éwanìgìnrì imónìñwìnrì.

2

1 Ayínání nioni seyíné nání dñí yaní nìmenìrì re yaiwiarìñanìgìnrì, “Nioni seyíné tíñí e nání nìbìrì mìxí searíapimì dánì dñí sípì seaipaxí mìseaimìxìpa éimìgìnrì.” yaiwiarìñanìgìnrì. 2 Ayí rìpì nání e yaiwiarìñanìgìnrì. Nioni nìbìrì mìxí nìsearìrì dñí sípì nìseaimìxìrínáyí, áamá wí gíyí nioni dñí yayí nimopíríáríani? Oweoì, seyíné e nìseairínáyí, áamá nionì dñí yayí nimopíríá wí menìnrì. 3 Ayínání nioni mibí payínrì nearì wírènapìñanìgìnrì. “Nioni báná yayí nimopaxíyíné mìxí searíapimì dánì dñí sípì mìseaimìxìpa éimìgìnrì.” nìnimónìrì nání payínrì nearì wírènapìñanìgìnrì. “Nioni yayí ninarína seyíné enì seainarìñínrì.” yaiwiarìñapì “Apì aga nepa imónìnrì.” nìpìmónìñí enagì nání rarìñìnrì. 4 Ayí neparìnrì. Xámì nionì payí nearì nìwírènapìríná dñí ríá samìñí mìnìxé ayá wí nìxearína ñwí tínrì eañanìgìnrì. Payí ana dñí sípì oseainìrì meañanìgìnrì. Seyíné rìpì nání nìjíá oimónìpoyìnrì eañanìgìnrì, “Porò nene nání dñí sípì nìwirína xwapí ayá wí ríá wiarìnrì?” oyaiwìpoyìnrì eañanìgìnrì.

“Sìpì éomì rìxa yokwarìmí wìñárìnrì.” urìñí nánìnrìnrì.

5 Segí áamá xegí sípì nerìñpìnrì dánì dñí sípì neaimìxìño nepa nionì dñí sípì mìnìmìxìñínrìnrì. Seyíné dñí sípì seaimìxìñínrìnrì. Nìyínrìnrì dñí sípì mìseaimìxìpa nerì aì wiyínrìnrì dñí sípì seaimìxìñínrìnrì. Omì ayá ríá wèpaxí imónìñpì mìrìpa éimìgìnrìnrì apìnrì seararìñìnrì. 6 Áamá omì síyìkí nìwèarína segíyí nápi weagíapì “Ayí apánìnrìnrì.” nìmónarìnrì. 7 Ayínání dñí sípì íwí xewanìño nerìñpìnrì dánì wìnarìñpì anìñí rítí wìárìngìnrìnrì agwì seyíné ámì síyìkí bì mìweá yokwarìmí nìwìiro mìñí ikìñwí umìrìrìxìnrì. 8 Ayínání ení rìrèmìxí rìpì oseaimìnrì. O “Áamá tíyí nionì dñí síxí nìyarìgíáyínrìnrì?” oyaiwìnrì naní wí wìínrìnrì. 9 Payí ana nionì nearì nìwírènapìríná re nìyaiwìrì eañarìnrì, “Nioni payí nearì uríapì nìpìnrì nání

aríá yímigí epíríréoí? Aríkwíkwí nipíríréoí?” niyaiwimáná iwamíó seaíwapíyiminírí nání payí ana eanáríní. ¹⁰ Seyíné ámá xegí sípí éfpí nání yokwarímí wíánáyí, nioní ení ananí yokwarímí wíiarínjíní. Ayínání nioní ámá omí nepa yokwarímí wíipaxí imónínjé bí enánáyí, yokwarímí níwíiríná seyíné nání “Aríge nerí arírá wíimfárfaní?” niyaiwirí Kiraisoyá síñwí tñjé e dání yokwarímí wíinjáríní. ¹¹ None xíxe yokwarímí minípa nerínjípímí dání Seteno yapí níneaiepísimáná xopírárí neainígínírí nání ámá íwí éomí yokwarímí wíinjáríní. Obo yapí neaiepísimínírí yarínjípí nání níjía imónínjagwí nání rarínjíní.

Poro anjé Tírowasíyo níñweaxa múroñjé náníríní.

¹² Xámí nioní xwíyíá Kiraiso nání yayí neainarínjípí wá urímínírí nání anjé Tírowasíyo nání nurí níremóríná Ámínáo ówanínjé níkwíífpímí dání ananí e epaxí imónínjáoní nainenírí aiwí ¹³ negí nírxímeá Taitaso segí títámíní dání síní míbípa éagí nání pía nímegínírí dínjé sípí niarínjagí nání iwleánínjanígíní. Ayínání nioní Tírowasí ñweáyo píní níwíárímí Masedonia píropenísíyo nání bíjanígíní.

“Wáí níwúrimeiranéná ámáyo sínadinjénínjé wearinjwáríní.” urínjé náníríní.

¹⁴ Taitaso nání dínjé sípí niarínjagí nání iwleánínjáoní aiwí agwí Goríxomí yayí wíarínjíní. Ayí rípí nání yayí wíarínjíní. O Kiraiso pí pí imónínjípímí xopírárí wípaxo oimónírí wímíxínjíríní. Apíní marfáí, o ge ge níneaipemeámí umínírí neríná xopírárí wípaxíyí oimónípoyínírí níneaímíxírí níneaipemeámí warínjíríní. Ayí rípí nání ení yayí wíarínjíní. Goríxo none wáí wúrimeiarínjwápímí dání anjé nímní xwíyíá Kiraiso nání rínjípí “Ayí apírání?” oyaiwípoyínírí yarínjíríní. Xwíyíá o nánípí awíí dínjé earinjé bínnjé anjé nímní rínárímenjípíríní. ¹⁵ Ayí rípí náníríní. Sínadinjé Kiraiso Goríxomí dínjé nanjé oweanírí ríá ikeáaráná nanjé wearinjípínjé imónínjípí, ayí none imónínjwíní. None sínadinjé Goríxo yayí wíarínjípínjé imónínjwápí neáa nuríná ámá Goríxo yeáyí oneayímíxemeanírí yarígíáyí tñjé e neáa urí ámá nanínanírí yarígíáyí tñjé e neáa urí yarínjíríní. ¹⁶ Ámá maiwí nanínaníro yarígíáyí xwíyíá wáí rímeiarínjwápí aríá níwíróná “Anínaníwárfaní?” yaiwípírí nání píyanjé pearígíáfpínjé wearinjíríní. E nerí aí ámá Goríxo yeáyí neayímíxemeáwínígínírí wímónarígíáyí xwíyíá apí aríá níwíróná “Dínjé níyímínjé tñjwaéne imónaníwárfaní?” yaiwípírí nání sínadinjé síñjé ñweapíríáfpínjé wearinjíríní. Xwíyíá apí wáí nírímeríná

e epax̄ȳt̄ ḡiȳr̄in̄i? ¹⁷ E epax̄t̄ imón̄iḡwáȳt̄, aȳt̄ noner̄in̄i. Aȳt̄ r̄ip̄t̄ nán̄ir̄in̄i. Ámá obax̄t̄ xw̄iȳf̄áp̄t̄ wáf̄ n̄ir̄imer̄fná “Neḡt̄ yar̄iḡwáp̄im̄i dán̄i n̄igw̄t̄ meaani nán̄i r̄fa yar̄iḡw̄in̄i?” n̄iyaiwiro úrap̄i yar̄iḡf̄ápa wí m̄iyar̄iḡwáoner̄in̄i. Xw̄iȳf̄áp̄t̄ wáf̄ n̄ir̄imer̄fná nepán̄i nimón̄ir̄i Gor̄ixo ap̄t̄ e éf̄r̄ix̄n̄ir̄i near̄ipeañ̄ip̄t̄ t̄fn̄i x̄ixen̄t̄ n̄ir̄ir̄i yar̄iḡwár̄in̄i. Kiraiso t̄fn̄i nikár̄in̄imáná Gor̄ixoyá s̄iḡw̄t̄ t̄ḡt̄ e dán̄i rar̄iḡwá en̄aḡi nán̄i “E epax̄t̄ imón̄iḡwáȳt̄, aȳt̄ noner̄in̄i.” searar̄iḡin̄i.

3

“Xw̄iȳf̄á s̄iḡt̄ réroár̄in̄iḡp̄t̄ nán̄i wáf̄ wur̄imeiar̄iḡwáoner̄in̄i.” ur̄iḡt̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ Nion̄i e searar̄iḡaḡi nán̄i seȳfné “Porowa ámi r̄ixa weȳt̄ mear̄inar̄iḡoi.” r̄iseaimón̄ar̄in̄i? Oweōt̄, seȳfné none wáf̄ n̄ir̄imeranéná yar̄iḡwáp̄t̄ nán̄i n̄ijf̄á imón̄ip̄r̄i nán̄i ámá wí seáȳt̄ e n̄ineam̄eyoaro “Porowa wáf̄ n̄ir̄imer̄fná im̄ir̄iḡt̄ m̄iyar̄iḡf̄áwar̄in̄i.” n̄ir̄iro paȳt̄ wina neaeaiar̄iḡfoneman̄i. Ámá wí en̄i none yar̄iḡwáp̄t̄ nán̄i n̄ijf̄á imón̄ip̄r̄i nán̄i seȳfné “Porowa e yar̄iḡf̄áwar̄in̄i.” n̄ir̄iro paȳt̄ wina neaeaiar̄iḡfoneman̄i. Wa nán̄t̄ e n̄ir̄iro paȳt̄ weaipax̄t̄ aiw̄t̄ none nán̄t̄ wí e n̄ir̄ir̄i paȳt̄ neaeaipax̄t̄man̄i. ² Paȳt̄ “Porowa e imón̄iḡf̄áwar̄in̄i.” n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iḡp̄fn̄iḡt̄ seȳfné r̄ixa imón̄iḡoi. Neḡt̄ paȳt̄n̄iḡt̄ imón̄iḡf̄áȳfné neḡt̄ mimáyo t̄n̄iḡagw̄t̄ nán̄t̄ wí peá seamopax̄t̄ȳfneman̄t̄. Paȳt̄n̄iḡt̄ seȳfné imón̄iḡf̄áp̄t̄ ámá n̄fn̄i n̄ijf̄á nimón̄iro f̄á roariḡf̄á en̄aḡi nán̄t̄ rar̄iḡin̄i. ³ Paȳt̄n̄iḡt̄ seȳfné imón̄iḡf̄áp̄t̄ siwá rén̄iḡt̄ inar̄iḡf̄ár̄in̄i. Kiraiso xewan̄iḡo n̄ir̄ir̄i eañ̄p̄fn̄iḡt̄ imón̄iḡw̄in̄i. Siwá éniḡt̄ inar̄iḡf̄ár̄in̄i. None searéwap̄iyiḡwáp̄im̄i dán̄i Kiraiso paȳt̄ seȳfné imón̄iḡf̄áp̄fn̄iḡt̄ near̄fná iniḡt̄ r̄fwam̄iḡt̄ eánar̄iḡp̄t̄ t̄fn̄i meá ḡw̄f̄á an̄iḡt̄ s̄iḡt̄ imón̄iḡoyá kw̄iȳp̄t̄ t̄fn̄i seaeañ̄r̄in̄i. Moseso t̄ḡḡn̄á Gor̄ixo ḡw̄t̄ ikax̄t̄ nur̄ir̄fná s̄ḡḡáyo eañ̄p̄án̄iḡt̄ meá ámaȳfnéyá d̄iḡp̄im̄i seaeañ̄r̄in̄i.

⁴ None Kiraisoyá d̄iḡt̄yo dán̄i Gor̄ixo nán̄i d̄iḡt̄ s̄ḡḡá neaeánar̄iḡt̄ en̄aḡi nán̄t̄ rar̄iḡin̄i. ⁵ “Newan̄iḡone imón̄iḡwáp̄im̄i dán̄i wáf̄ r̄imeapax̄t̄ imón̄iḡw̄in̄i.” wí yaiwin̄ipaxoneman̄i. Wáf̄ r̄imepax̄t̄ imón̄iḡwáp̄t̄, aȳt̄ Gor̄ixo neaim̄ix̄iḡp̄im̄i dán̄in̄i e imón̄iḡw̄in̄i. ⁶ O ámi s̄iḡt̄ b̄i “E n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” n̄ir̄ir̄i réroár̄in̄iḡp̄t̄ wáf̄ nur̄imeipax̄t̄ imón̄ir̄ix̄n̄ir̄i neaim̄ix̄iḡr̄in̄i. S̄iḡt̄ réroár̄in̄iḡt̄ ap̄t̄ ámá ḡw̄t̄ ikax̄t̄ eán̄iḡp̄im̄i n̄ix̄f̄d̄ir̄iḡp̄im̄i dán̄i on̄ix̄f̄d̄ipoȳn̄ir̄i réroár̄in̄iḡp̄im̄i. Kw̄iȳp̄t̄ n̄ipemeám̄i neawar̄iḡp̄im̄i dán̄i on̄ix̄f̄d̄ipoȳn̄ir̄i réroár̄in̄iḡp̄ir̄in̄i. ḡw̄t̄ ikax̄t̄ eán̄iḡp̄im̄i ámá “X̄ixen̄t̄ ox̄f̄daneȳt̄.” n̄iyaiwiro aí ap̄im̄i

wialkiarigfa enagi nani pemixarinjirini. E neri ai xegf kwiyipi amayo dinj niyiminjipi sixt umimoarinj enagi nani xwiyfa sinj rooarininjipi nani waf nurimeipaxf imonfrinxinri neaimixinjirini.

Sinj rooarininjipi xami rooarininjipimi seayi e wimoninj nanimini.

⁷ Gorixo xegf nwf ikaxipi snja piarayo akirenj niperi ninjwirarir Isireriyoyo min wiána wfa xfo pirpirf neri okimixarinjipi eni snjan wimoninjinigini. Api Mosesomi wfa wokimixana oyá smimanj xwinfa eanjiginini. Xwinfa o eanjipi awayini awayini neaypoaa warinagf ai axina sini enj tni xwinfa earinagf nani arfowa sinwf m+minj winarinagf nani sinwf m+wini paxf imonagfarini. Nwf ikaxf eaninj api, ama pemixarinj imoninjipi urarana Gorixoyá wfa pirpirf neri okimixarinjipi tni eni snjan imoninj enagi nani ⁸ “Xwiyfa sinj re rooarininj ‘Kwiyipi amaene anan n+neainri dinj niyiminj tñwaene neaimixipaxirini.’ rininjipi nwf ikaxf eaninjipimi wiarf nimurori wfa mokimixipaxf imonini.” riseaimonarini?

⁹ Xami rooarininjipi —Apimi dani ama anfnpirfa nani xwiyfa mearinarigfapirini. Api awiaxf imonagf aiwi sinj rooarininjipi —Apimi dani Gorixo “Ama we ronigfayirini.” rarina nani imoninjipirini. Api xami rooarininjipimi seayi e niwimoniri aga awiaxf imonini. ¹⁰ Re ripaxirini, “Xami rooarininjipi awiaxf aiwi sinj rooarininjipi sogwyo uywf mixarona pea unarinjipa pea umixinj enagi nani rixa supikinarinjigininj imoninjirini.” ripaxirini. ¹¹ Ayf ripi nani e ripaxirini. Xwiyfa xami rooarininjipi —Api opinagwfa neaypoaa warinjpaninj imoninjipirini. Api awiaxf imonagf aiwi xwiyfa sinj rooarininjipi —Api yaxwf m+rooarinf aninj rooarininjipirini. Api awiaxf nimoniri xami imoninjipimi aga wiarf seayi e muroninj enagi nani rarinjini.

¹² None “Xwiyfa sinj rooarininjipi wi neaypoaa unf menini.” niyaiwirane dinj snja neaeanfagi nani waf nirmeranena ayá igigf bi me rimearinjwarini. ¹³ None Moseso yagipa wi yarinjwáonemani. O re yagorini. Xegf smimanjyoyo dani xwinfa eanjipi neaypoaa warina gf Isireriyf sinwf minanipa oepoyinri smimanjyoyo rapirapf aximfo bi tni ritf inagfirini. ¹⁴ E seararinagf aiwi wigf dinj wakist inagfirini. Ai sfa riyi tñf e nani gini gina xwiyfa xami rooarininjipi fa uroiana rapirapf aximfo axipi tñnininj wigf dinjyoyo sini ikwarimoarinini. Ayf ripi nani wigf dinjyoyo sini ikwarimoarinini. Ama Kiraiso tni

nawíní nikáríníriþjþimi dání rapírapí axímíóþi Gorixo yípímoaríþíríní. ¹⁵ E nerí aí gí Isíreríyí gíní gíná eníná dání sfá ríyi tþjþ e nání þwí ikaxí Moseso eanþþi fá níróríná rapírapí axímíó bí síní wigí dþjþyo íkwarímoáríníní. ¹⁶ Síní wigí dþjþyo íkwarímoáríníþjþagi aiwí Ámínáo tfámíní níkínímónírí dþjþ níwíkwírórnáyí, rapírapí wigí dþjþyo íkwarímoáríníþjþíníþjþ yípímónarígfáríní. ¹⁷ Ámíná tfámíní kínímóníþíró, ayí Gorixoyá kwíyíþíríní. O xwíyíá sþjþ níréroáríríná kwíyí apí nání réroáríþíríní. Ámínáoyá kwíyí apí ámá gíyo níwainírnáyí, ayí þwí ikaxí eáníþjþimi dání áxenwarí minígfáyí imóníþaxíríní. ¹⁸ Ayínání Ámínáomí dþjþ wíkwíroaríþwá nínenéní xío imóníþjþi nání síwáníþjþ níwiníranéná negí sfmímanþjþ rítí bí miníþjþagi nání wíá Ámínáo ónaríþjþi negí sfmímanþjþyo dání xwínfáníþjþ weámíxaríþíríní. E neríná nene wíá xío seáyí e nimónírí ónaríþjþi tþní xíxení imónaníwá nání wíá ámí bí ámí bí nógáníþjþ waríþwíní. Ámínáo ayí kwíyíþíríní. Apímí dání xío imóníþjþíníþjþ nimóga waríþwíní.

4

*“Wáf uraríþwáþimi dání Gorixo wíá wókímíxaríþíríní.”
uríþjþnáníríní.*

¹ Ayínání Gorixo wá níneawianíriþjþimi dání xío imóníþjþi nání ámáyo síwáníþjþ winíwaníþjþínírí nearíþeáagi nání síní aníþjþ ayá rfá neawearíní. ² E nerí aí ámá ayá neainíníþjþínírí ínímí yaríþgfáþi wí “Ananí oyaneyí.” raríþwámaní. Ináyíþjþ nímónírí yapí owieþsaneýínírí wí yaríþwámaní. Xwíyíá Gorixoyáþi ení níriranéná naíroayírí nerí raríþwámaní. Apí apí mepa nerane sa xwíyíá nepaxíþjþ imóníþjþi sþjþání wíá rókíamoaríþjþagwí ámá e sþjþwí níneaníróná “Awa apáni yaríþjþ.” neaiwíþírfá nání Gorixoyá sþjþwí neaníþe dání e yaríþwáríní. ³ Xwíyíá yayí neainaríþjþ none wáf uraríþwáþi rítíþjþ níwinírnáyí, sa ámá anínaníro yaríþgfáyó rítíþjþ winaríþjþíní. ⁴ Ayí ríþi nání rítíþjþ winaríþjþíní. Xwíyíá Kiraiso —O pí pí Gorixo imóníþjþi tþní xíxení axíþi imóníþjþoríní. Xwíyíá o wá níneawianírí seáyí e imóníþjþ neaiþjþi wíá neaókímíxaríþjþíní. Xwíyíá yayí neainaríþjþ apí náníþi ámá Kiraisomí dþjþ míwíkwíró anínaníro nání yaríþgfáyó wíá míwókímíxípa oenírí wigí þwíá imóníþjþ —O, ayí oboríní. O dþjþ þíriþírfí wíþjþ enagi nání xwíyíá apí rítíþjþ winaríþjþíní. ⁵ None wáf nuríranéná newaníþjþone seáyí e oimónaneyínírí nání wáf uraríþwámaní. Jisasi Kiraiso nání “Negí Ámínáoríní.” urírane none nání “Jisasi

xídaríjwá enagí nání segí sénáíwanéníjí nimónírane omíjí seaiiaríjwáone imóníjwíni.” urírane yaríjwárini. ⁶ Ayí rípi nání e yaríjwárini. Goríxo —O amípi níni iwamfó nimíxíríná “Sfá yíkiáríjipi wíá oónini.” ríjorini. Rípi yaríjho, ayí ení axorini. O wá níneawianíri seáyí e neaiíjipi —Api Kiraisoyá sfmímanjyó dání xwínfáníjí neaeámíxaríjpirini. Api nání níjía oimónípojíníri negí díjyó wíá neaókímíxíjírini. E neaiíjho, ayí axo enagí nání raríjini.

“Xeaníjí neaímeaaríjagí aí wáf raní nání siní ayá ría neawearini.” uríjí náníriní.

⁷ Wáf nurímeífríxíníri nearípeanjípi, ayí ayá tíjípíníjí imóníjípíriní. Api tíjwáone ení meání xwáfá síxí xwáfá tíni imíxíníjíníjí nimónírane samíjí imóníjwáonerini. Ámá arfá níneairóná re yaiwíprí nání e imóníjwáonerini, “Ení eáníjí seáyí e imóníjí xwíyíá yayí neainaríjípimí dání neaímeápi wáf rímearígfáwayámani. Sa Goríxoyárini.” yaiwíprí nání samíjí e imóníjwáonerini. ⁸ Xeaníjí xíxegíni neaikáraríjagí aiwí sumíníjí imóníjwáonemani. Wainá neaímeápi nání ududí neainaríjagí aiwí negí díjí aníjí níyoámíga míneaujonerini. ⁹ Ámá wí míxí neaxídwáfárgíá aiwí Goríxo wí neaiepisamoaríjjonemani. Iwaní níneearí neatíagíá aiwí aníjí eaníramorí wearíjwáonemani. ¹⁰ Íníná wáf nírímeranéná rípi níyaiwirane yaríjwáonerini, “Negí Jisasomí pikígfápa none ení níneapíkirínáyí, ananírini.” níyaiwirane yaríjwáonerini. Ámáyí none e yaríjagwí síjwí níneaníróná “Jisaso níperi aiwí ámí síjí nimóníri jweanjagí nání ría yaríjho?” yaiwíprí nání api e yaríjwáonerini. ¹¹ Íníná xwáfá tíyo amí gímí nemeranéná Jisasomí xídaríjwáone enagí nání yoí mayí nimónírane emearíjwárini. Ámáyí wará pepaxí tíjí imóníjwáone yoí mayí nimóníri yaríjagwí níneaníróná “Jisaso ámí síjí nimóníri anínamí jweanjagí nání ría yaríjho?” yaiwíprí nání e nimóníri emearíjwárini. ¹² Ayínání rípi ríparíriní, “None wáf nírímeranéná níneaxeanípaxí imóníjwáonerini. E nerí aí e imóníjwápimí dání seyíné ríxa díjí níyímíjí tígfáyíné imóníjho.” ríparíriní.

¹³ Ámá wo, Bíkwyó dání “Nioní Goríxomí díjí níwíkwírorí nání ámáyo uríjanigíni.” ríníjho díjí wíkwíroagípa none ení axípi e wíkwíroaríjwáonerini. Ayínání Jisasomí díjí níwíkwírorane nání xwíyíá yayí neainaríjipi ámáyo wáf uraríjwárini. ¹⁴ Níjía

re imóniþagwi nání wáf urariþwárini. Áminá Jisaso xwáriþáyo dání owiápíniþmeaniri siþí wimixiþo none eni xíomí siþí wimixiþípa axípi siþí níneaimixiri seyíné tíni nawíni gwiaumí níneairi Jisaso tíþí e neawáriþárini. Níþá e imóniþagwi nání wáf urariþwárini. ¹⁵ Ayí seyíné naþí oseaiianeyini nání yoí mayí imónirane neaxeanipaxí imónirane yariþwárini. Ámá Gorixoyá xío wá níwianiriþíþimi dání sayá nimóga nuróná ayí omí yayí ayá wí níwiéra waríþgáþimi dání “Gorixo seáyí e imóniþorþani?” wiaiwiþaxí imóníwiniþgini yoí mayí imónirane neaxeanipaxí imónirane yariþwárini.

“Anþnamí dání neaímeaníþi símimaþí e níþinirane nání diþí síxí ínaríþwárini.” uríþí nánirini.

¹⁶ None aþí nání diþí nímorane nání Kiraiso nání wáf urani nání sini ayá ríá neawearini. Negí waráþi xeaniþí neaímeaaríþíþimi dání ríxa síþi nimóga waríþagi aí diþíþini síá ayí ayo siþí bi síxí ínaríþíri. ¹⁷ Ayí ríþi nání síá ayí ayo negí diþíþi siþí bi síxí ínaríþíri. Xeaniþí agwi ríná neaímeáþíþimi xwámámí níwiéra úwáyí nání Gorixo yeáyí níneayimixemearíþá seáyí e imóniþíþi neaiiníþárini. Aþí nání diþí nímoranéna “Xeaniþí none neaímeaaríþíþi axíná ná biþiniþí neaímeari onímiáþiþi neaímeari yariþíþani?” níyaiwirane peayí wianariþwárini. “Sa síþi agwi ríná neaímeaaríþíþi nání diþí aríá ikeamopaxíþi tíni xixeni Gorixo naþí neaiiníþani. Ámi wiárí imóniþí bi tíni neaiiníþárini.” yaiwiaríþwárini. ¹⁸ Ayí síþi agwi ríná neaímeaaríþíþi — Aþí siþwí tíni siþwí winiþaxí imóniþíþirini. Aþimi siþwí níwiniþanéna e yaiwiaríþwámani. Aþiþi ríwíyo Gorixo yeáyí níneayimixemearíþá neaímeaníþi — Aþí agwi nene siþwí tíni siþwí winiþaxí mimóniþíþirini. Aþí símimaþí e níþiniríþá e yaiwiaríþwárini. Ayí ríþi nání rariþini. Siþwí tíni agwi ríná winiþwáþi aníþí maríáþi bi onímiáþi imóniþíþirini. E nerí aí agwi ríná siþwí tíni míwiniþwáþi íniná aníþí imóniþíþá eþagi nání rariþini.

5

“Wará siþí imónaníwáþi nání diþí nímoríþíþimi dání diþí síxí ínaríþwárini.” uríþí nánirini.

¹ Nene níþá re imóniþagwi nání ríwíyo neaímeaníþi símimaþí e tíniþwini. Xwíá tíyo níþwearanéna seníá aníþyo þweaaríþwáþi — Ayí negí waráþi nání rariþini. Níþerane negí waráþi ríxa níþneamioaríþíþi neríþá negí diþíþi síxí ínaníwá nání aþí Gorixo neaimixiþiþí wíwániþí imónini.

Wará api áamá imixigfámani. Gorixo imixinj eanagi nání anjnamí íníná aninj miní imónínfápirini. ² Wará agwí ríná negí dñjþi sixí ínñwápimi siní sixí nínirane xwáfá tño nñwearanéná wará sñj anjnamí imóninj negí dñjþi sixí wínanfwápimi owínaneyinri nání yeyñinj nñirane ñwearwini. ³ Wará sñjþimi negí dñjþi sixí nñwínanéná wará mayí nimónirane dñjþini mñweapa yanfwá enagi nání apimi sixí owínaneyinri yeyñinj rarñwáriní. ⁴ Wará agwí dñj sixí ínñwápimi siní níniranéná wará sanj neaunarñagi nání yeyñinj rarñwáriní. Dñjþini nimóniri onweaneyinri mirarñwini. Ayí wará nñyimñj imóninjþi nñepaxí imóninjþimi rití enfa nání wará anjnamí imóninjþimi sixí nñwínrane onweaneyinri yeyñinj rarñwáriní. ⁵ Wará sñjþimi sixí wínanfwá nání neaipmoño, ayí Gorixorini. O “Wará sñjþimi sixí wínanfwá nání ríxa neaipmoárñenerfani?” oyaiwípoyinri xegí kwíyþi nñeaiapri ikñyññinj neaiárñrini. ⁶ Ayínáni pí pí xeaninj neaimaarñagi aiwi dñj e nñmorñjþimi dání dñj sixí nña warñwáriní. Nene nñjfarini. Siní wará xwáfá tño nñwearfná imónñwápimi sixí níniranéná Ámínáo tñj e mñwearwini. ⁷ Omi negí sñwí tñ tñni sñwí nñwinrñjþimi dání bi enj sixí nínirane mé sa dñj nñwkwírorñjþimi dání enj sixí nínirane yarñagwi nání rarñjini. ⁸ “Siní wará urí epaxí imóninj rþimi dñj sixí nñwínrane wáf ranfwá nání dñj sixí ínñwini.” nñseariri aí negí dñjþi wará rþimi dání nñyoámiga nurí Ámínáo tñj e onweanri aga neaimónarñrini. ⁹ Ayínáni xfo tñj e ñweaanfwáinarani, siní xfo tñni mñweá xwáfá tño nñwearanénarani, “E éwanigini.” yaiwiarñwáþi, ayí rþirini, “Xfo yayí winþpaxí imóninjþini éwanigini.” ¹⁰ Ayí rþi nání e yaiwiarñwáriní. Kiraiso áamá nñyoní sñwí mí ómómiximí nerfná nñneneni ení sñwí mí ómómiximí neainfá enagi nání xfoyá sñmimanj tñj e dání éf roanfwáriní. Xwáfá tño nñwearfná winí wine nanj imóninjþirani, sþi imóninjþirani, enwáþi tñni xixeni þri neamamonfá enagi nání siní xwáfá tño nñwearanéná “Xfo yayí winþpaxíþi éwanigini.” yaiwiarñwáriní.

“Ámá sñññinj imónñwini.” urñj nánirini.

¹¹ Nene “Ámíná Jisaso sñwí mí ómómiximí neainfarini.” nñyaiwiri nñjfa e nimónirane nání wáyí neainarñrini. Ayínáni áamá nñkinimóniro omí dñj owíkwírópoyinri wáf nurímeranéná þiráninj arfáyo nurémóa warñwáriní. Gorixoyá sñwíyo dání ríxa sñjání þiaumí inñagwi nání o none yarñwá nþini nání xixeni nñjfa imónini.

Seyfne eni none nani dñf nĩmoróná re oneaiawĩpoyinri dñf wikwĩmonwinĩ, “Porowa dñf inĩmi nĩkwĩronĩmána mĩyarĩgĩfárinĩ. Wigĩ yarĩgĩfápi wĩ inĩmi mimónĩ nĩpĩni sñjání piaumĩmĩ rĩa inĩni?” oneaiawĩpoyinri dñf wikwĩmonwinĩ. ¹² None e searĩagwi nani “Porowa rĩxa api mimónĩgĩfáwa enagĩ nani ámi weyf mearĩnarĩñoi.” rĩseaimónarinĩ? Oweoi, wĩ e mĩyarĩñwinĩ. Sa seyfné none yarĩñwápi nani rĩxa nĩjĩfá xixeni nimónĩmána rĩpi oepoyinri seararĩñwinĩ. Seyfné áma wĩ tñni —Áma sññwĩ manĩgĩe dánĩ yarĩgĩfápi nani dñf mamó sa áma sññwĩ anĩgĩe dánĩni yarĩgĩfápi nani “Nanĩ imónĩgĩfáyĩrinĩ.” moarĩgĩfáyĩrinĩ. Seyfné áma dñf e moarĩgĩfáyĩ tñni xwiyfá nĩrĩnróná none mĩxĩ nĩneameakĩniro wa none nani xenwĩ rarĩgĩfápi oyanĩpoyinri seararĩñwinĩ. ¹³ Áma wĩ “Porowa majĩmajĩfá nikárinĩro yarĩgĩfáwarĩni.” rarĩgĩfápi “Ayf neparĩni.” nĩseaimónĩrĩnáyĩ, re yaiwĩrĩxinĩ, “Sa Gorĩxomi oxĩdaneyinri nero nani e rĩa imónĩñoi?” yaiwĩrĩxinĩ. “Porowa dñf pĩránĩñf fá nĩxĩrĩmána yarĩñoi.” nĩseaimónĩrĩnáyĩ, “Awa nene arĩrá neaipĩrĩfá nani e rĩa imónĩñoi?” yaiwĩrĩxinĩ. ¹⁴ Pĩpi nani dñf nĩmorĩñĩpimĩ dánĩ nĩpĩreánĩri yarĩñwámani. Kiraiso wá nĩneawianri neaiĩñĩpi nani dñf nĩmorĩñĩpimĩ dánĩ nĩpĩreánĩri xámi sipĩ néra wagwápi pĩni nĩwiárĩri yarĩñwárinĩ. O nĩperĩná áma nĩni nani wayfá penĩ enagĩ nani dñf re yaiwiárĩñwinĩ, “Apimĩ dánĩ áma nĩni nĩperĩniñf rĩa egfawixĩni?” yaiwiárĩñwinĩ. ¹⁵ Ayf áma dñf nĩyimĩñĩpi tĩgĩfáyĩ wiwanĩñĩyf nani dñf nĩmónĩro nĩmenĩro mé arĩrá winfá nani nĩpémána ámi wiápinĩmeañjo xfo nani dñf nĩmoro éfĩrxĩnĩri áma nĩni nani wayfá penĩnigĩni.

¹⁶ Ayinani Jisasomi dñf wĩkwĩronwá rĩná dánĩ áma womĩ sññwĩ mí nĩwómĩxĩrane “E imónĩñorfanĩ?” nĩwiaiwirĩná warárimĩni sññwĩ nĩwĩnĩrane mí wómĩxarĩñwámani. Ayf neparĩni. Xámi none Kiraisomi sññwĩ mí nĩwómĩxĩranená warárimĩni sññwĩ nĩwĩnĩrane “Nĩpĩkwĩni menjorĩni.” nĩwiaiwirane aí agwi sinĩ wĩ e sññwĩ mí nĩwómĩxĩrane yaiwiarĩñwámani. ¹⁷ Áma go go Kiraiso tñni nawĩni nikárinĩrĩfná áma sññf wónĩñf imónĩniñoi. Ai, e nimónĩrĩfná sipĩ xámi imónagĩpi rĩxa nanĩnĩri sññf bĩ imónĩniñoi.

“Áma nĩni ámi xfo tñni gwiaumĩ inĩpĩrĩnani wimĩxĩñĩrĩni.” urĩñf nani rĩni.

¹⁸ Áma sññf imónĩñwápi nani mĩkĩ ikiñjo, ayf Gorĩxorĩni. O Kiraiso neaiĩñĩpimĩ dánĩ nĩyopiýarĩmána xfomi sĩmĩ tñni wiarĩñwaéne ámi áma xfoýá imónani nani neaimĩxĩñĩrĩni. E nerĩ none eni ámayo áwanĩ re urĩmeaanfáwá nani,

“Ámá sɪnɪ xɔomɪ sɪmɪ tɪnɪ wiarɪgɪáɪyɪné ámɪ ámá xɔoyá imónɪpɪrɪ nánɪ rɪxa seaimɪxɪɲɪrɪnɪ.” Áwanɪ e urɪmeaanɪwá nánɪ nearɪpeanɪrɪnɪ. ¹⁹ Nionɪ seararɪɲáɪ, ayɪ rɪpɪrɪnɪ. Gorɪxo xegɪ xewaxo Kiraiso neaiɪɲɪpimɪ dánɪ ámá nɪnɪ ámɪ xɔo tɪnɪ nawínɪ imónɪrɪxɪnɪrɪ neaiimɪnɪrɪ yarɪnɪ. Nene wiaáɪkɪɲwáɪ sɪnɪ dɪɲɪ fá mɪxɪrɪ rɪxa yokwarɪmɪ nɪneaiirɪ nánɪ peá monɪ. Apɪ nerɪ none enɪ wáɪ nurɪmeranéná xwɪyɪfá re rɪnɪɲɪpɪ, “Gorɪxo rɪxa neaiɪɲɪpimɪ dánɪ ámɪ xɔo tɪnɪ nawínɪ imónɪpaxɪrɪnɪ.” rɪnɪɲɪpɪ urɪrɪxɪnɪrɪ nearɪpeanɪrɪnɪ. ²⁰ Ayɪnánɪ none xwɪyɪfá Kiraiso yanɪ neaiapowárɪɲɪpɪ wurɪyarɪɲwáonerɪnɪ. Noneyá manɪyo dánɪ urarɪná Gorɪxo xewanɪɲo eɪnɪnɪɲɪ urarɪɲɪrɪnɪ. Ámáyo Kiraiso nánɪ rɪxɪɲɪ re wurɪyarɪɲwárɪnɪ, “Gorɪxomɪ sɪmɪ tɪnɪ wiarɪgɪáɪyɪné ámá xɔo tɪnɪ ananɪ gwiaumɪ inanɪ nánɪ xe oneaimɪxɪnɪrɪ sɪɲwɪ wɪnɪpoyɪ.” wurɪyarɪɲwárɪnɪ. ²¹ Ayɪ rɪpɪ nánɪ e wurɪyarɪɲwárɪnɪ. O ɪwɪ bɪ meɲo aɪ Gorɪxo none o tɪnɪ nikárɪnɪɲɪpimɪ dánɪ ámá xɔo “Wé rónɪgɪáɪyɪrɪnɪ.” rárɪnɪáɪyɪ imónɪrɪxɪnɪrɪ omɪ negɪ ɪwɪ yarɪɲwáɪ nɪɲwɪrárɪrɪ ɪwɪ yarɪɲɪ wónɪɲɪ nɪwimɪxɪrɪ xe opɪkɪpoyɪnɪrɪ sɪɲwɪ wɪnɪɲɪnɪgɪnɪ.

6

Wáɪ wurɪmeiarɪgɪfáwamɪ wɪmeaarɪɲɪpɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Ámá xɔo tɪnɪ nawínɪ gwiaumɪ inɪpɪrɪ nánɪ o tɪnɪ nawínɪ yarɪɲwáone eɲagwɪ nánɪ eɲɪ rɪrémɪxɪ nɪseairɪrɪ rɪpɪ osearaneyɪ, “Gorɪxo wá seawianɪɲɪyɪné xe surɪmá oneaɪmeanɪrɪ mepanɪ.” osearaneyɪ. ² Ayɪ Bɪkwɪyo rɪpɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪɲagɪ nánɪ seararɪɲwɪnɪ, “Gorɪxonɪ rɪxɪɲɪ seyɪné nɪrarɪgɪfáɪ arɪfá seaipaxɪná rɪxa arɪfá seaɪɲanɪgɪnɪ. Sɪfá ámáɪné yeáyɪ seayimɪxemeámɪfá nánɪ imónáná rɪxa arɪfá seaɪɲanɪgɪnɪ.” Apɪ Bɪkwɪyo nɪrɪnɪrɪ eánɪɲagɪ nánɪ píránɪɲɪ arɪfá ókiarɪ nɪmónɪpoyɪ. Gorɪxo arɪfá neaiipaxɪná, ayɪ rɪnárɪnɪ. Sɪfá o yeáyɪ neayimɪxemeámɪfá nánɪ imónɪɲɪyɪ, ayɪ rɪyirɪnɪ. Ayɪnánɪ “Gorɪxo wá nɪneawianɪrɪ neaiɪɲɪpɪ xe surɪmá oneaɪmeanɪrɪ mepanɪ.” seararɪɲwɪnɪ. ³ Wáɪ wurɪmeiarɪɲwáone nemeranéná negɪ yarɪɲwáɪ nánɪ xwɪyɪfá mɪneamearɪpaxɪ oimónaneyɪnɪrɪ ámá none yarɪɲagwɪ sɪɲwɪ nɪneanɪróná óreámioapaxɪ imónɪɲɪpɪ bɪ yarɪɲagwɪ sɪɲwɪ mɪneanɪpa oépoyɪnɪrɪ anɪɲɪ minɪ yarɪɲwárɪnɪ. ⁴ Pí pí neranéná “Ámá awa Gorɪxomɪ xɪnáiáwánɪɲɪ nɪmónɪro píránɪɲɪ omɪɲɪ wɪiarɪgɪfáwarɪfanɪ?” oneaɪaiwɪpoyɪnɪrɪ yarɪɲwárɪnɪ. E neranéná pí pí xeanɪɲɪ neaɪmeáɪpɪ xwámámɪ wirane anɪɲɪ neainɪpaxɪ imónɪɲɪ neaɪmeaarɪɲɪpɪ xwámámɪ wirane dɪɲɪ rɪfá neawepaxɪ

imóniḡpí xwámámí wirane yariḡwáriní. ⁵ Iwanḡ neamepearínáraní, gwí aḡyo neaḡwiráraní, sipí owikárípoiḡniri símíráxwíró yariḡfáyí ikwíkwierí niníro neaiarínáraní, xwámámí wiaríḡwáriní. Omíḡ aníḡ miní okíḡ tíní erane eḡwáonerí. Si rorane agwíní erane eḡwáonerí. ⁶ None nání “Awa Goríxomi xínáiwániḡ nímoníro píraníḡ omíḡ yariḡfáwarání?” oneaiawípoiḡniri rípi ení yariḡwáriní. Íkwíráfnániḡ nímoníri erane nepaxíḡpí nání níjfa imónírane saníḡ imónírane wá níwumíxírane arírá wirane Goríxoyá kwíyí neaainíḡpimi dání erane mimóní imóniḡpí mívíwapíyí ámayo nepa dḡḡ sipí níwirane erane ⁷ xwíyfa nepaxíḡ imóniḡpí yanḡ urírane eḡ eániḡ Goríxo neaimíxíḡpimi dání erane yariḡwáriní. Ámá míxí nání imóniḡpí fá xírariḡfápa none nemeranéná wé róniḡ yariḡwápí wfa tḡnaníwá nání wé onamíḡ tḡnḡ fá xírírane xíxe míxí wianíwá nání wé náú tḡnḡ fá xírírane yariḡwáonerí. ⁸ Wí yayí neamero wí paimamí neairo neaiariḡfónerí. Wí none nání repíyí níwiróná “Sipí yariḡfáwaríní.” uríro wí “Nanḡ yariḡfáwaríní.” uríro yariḡfónerí. Nepáni yariḡwáone aiwi wí “Yapí neaiepisariḡfáwarání?” neaiawiaríḡfáriní. ⁹ None nání wí “Porowa gowarání? ‘Awa nání ámá obaxí níjfa imóniḡoi.’ ríseaimónaríní?” raríḡagfa aí ámá obaxí none nání nepa níjfa imóniḡoi. None amí amí nemeranéná yoí mayí nímonírane aí síní ḡweaḡwíní. Síyikí neaeaaríḡfóne imóniḡagwí aiwi síní wí míneapiḡḡfónerí. ¹⁰ Íkíníḡ sipí neaiariḡagí aiwi íníná dḡḡ nífa neainariḡriní. “Awa amípi nání dḡwí ikeamóníḡfáwarání?” neaiawiaríḡagfa aí none xwíyfa yayí neainariḡpí wá uraríná ámá obaxí arfa neairíḡpimi dání Kiraiso tḡnḡ nawíní níkaríníro nání amípi mímúroníḡfáyí yapí imónariḡfáriní. “Amípi bí fá mímáxíḡfáwaríní.” neaiawiaríḡagfa aí amípi Kiraiso neaiiḡpí bí míneamúronínerí.

“Sḡnání searariḡwá eḡagwí nání seyíné ení xíxení neaiípoi.” uríḡ náníriní.

¹¹ Koriníyo ḡweáyíné, api api níseara nuranéná yumí bí míseai sḡnání ríwáriní. E nísearíranéná seyíné dḡḡ síxí seayíḡwáone síwániḡ seainíwáriní. ¹² None dḡḡ síxí muyipa oyaneyíniri wí éwáonemani. Sewaniḡfíyíné awamí dḡḡ síxí muyipa oyaneyíniri éfa eḡagí nání nawíní mimóniḡwíní. ¹³ Ayínání xanoní ḡ níaiwíyo urípaxí rípi osearímíní, “Xíxe oinaneyí. None dḡḡ síxí seayaríḡwápa seyíné ení neayípoi.” osearímíní.

“Dijf mîwîkwîrogfáyf tñni gwí mîmónîpanî.” urîñf nánîrîni.

¹⁴ Jisasomi dijf mîwîkwîroarîgfáyf tñni wigf yarîgfápi oyaneyînrî wí gwí mîmónîpanî. Ayf rîpi nánî seararîñîni. “Ámá wé rónîñf imónîñfîpîni yarîgfáyf tñni manf wiaîkîarîgfáyf tñni axfîpîni epîrfa nánî imónîpaxf imónîni.” rîseaimónarîni? “Axíná wfá ónrî sfá yînrî epaxfîrîni.” rîseaimónarîni? ¹⁵ “Kiraiso tñni Obo tñni dijf axfîpîni xîrîñî.” rîseaimónarîni? “Kiraisomi dijf wîkwîrogfáyf dijf moro dijf mîwîkwîrogfáyf dijf moro neróná axfîpî bî mopaxfîrîni.” rîseaimónarîni? ¹⁶ “Gorîxoyá anf ñwfá —Iwámî dánî nene yayf umearîñwáiwárîni. Iwá tñni ñwfá ámá menjweaarîgfápi tñni ananî axf e kumîxârîpaxfîrîni.” rîseaimónarîni? Oweoi, nene Ñwfá anîñf sîñf imónîñoyá anf ñwfáiwánîñf imónîñagwî nánî wí e yaiwîpaxfîmanî. Nionî seararîñápi Gorîxo xewanîño rîñf rîpi tñni xîxenî seararîñîni, “Nionî gf ámáyf tñni nawîni darónîmfárîni. Nionî wigf Ñwfáonî imónîñáná ayf gf ámáyf imónîpîrfárîni.” Ámînáo e nrîrî nánî ¹⁷ ámá xegf imónîgfáyo rîpi enî urîñfîrîni, “ ‘Ámá Gorîxonî dijf mînikwîró wigf ñwfáyo xîdarîgfáyf tññf e dánî nîmîxeámînimî xegf bî imónîgfáyfîné imónîfîrîxîni.’ Ámînáonî e seararîñîni. ‘Wigf ñwfá imónîñfîpîmî —Apîmî dánî piaxf seaeánîpaxf imónîñfîpîmîrîni. Apîmî bî onîmiá amáf mîrónf anîñfîni wé fá ayîmeaénîfîrîxîni. Seyfîné e nerónáyf, nionî ananî seamîmîni+mfárîni. ¹⁸ Nionî segf áponî imónîñáná seyfîné gf niaíwî oxoyfîné imónîro niaíwî apîxîwayfîné imónîro epîrfárîni.’ Ámînáonî —Nionî enf eánîgfá nîyonî seáyf e wîmónîñáonîrîni. Nionî e rarîñîni.” Xwîyfá apî Bîkwîyo nrînrî eánîñagî nánî “Jisasomi dijf mîwîkwîroarîgfáyf tñni wigf yarîgfápi oyaneyînrî wí gwí mîmónîpanî.” seararîñîni.

7

¹ Negf dijf sixf seayîñwáyfîné, Gorîxo negf sîmîmanf e dánîñîñf e nearîñf enagî nánî ámaéne pí pí ayá neadunîpaxf yarîñwápi, dijf piaxf neaeámîxarîñfîpîranî, wará piaxf neaeámîxarîñfîpîranî, nîpîni îgfánîñf oeámînaneyî. Gorîxomi wáyf nîwirîñfîpîmî dánî sîyîkwf mîniñwaéne oimónaneyînrî wé roárfwanîñîni.

Korîniyo ñweáyf kînimónîgfá enagî nánî Poro yayf winîñf nánîrîni.

² Seyfîné none dijf sixf neayîpoyî. Ayf rîpi nánî rarîñîni. Segfyf womî aí sipî bî mîwikârîñwárîni. Segfyf womî sipî

bi wikárarinwámani. Womi amipí bi íwí urápinwámani. ³ Nioní e níríríná “Poroxwíyá neamearimínírí raríní.” ríseaimónaríní? Oweoi, nioní ríxa re searáríaríní, “None díní síxí ayá wí seayinwáone enagí nání seyíné péányí, none ení nípepaxí neainíaríní. Seyíné síní nweanáná none ení síní nweapaxí neaimóníníaríní.” searáríá enagí nání wí e seaimónípaxímani. ⁴ Seyíné xámí searinápí xídípíríá nání bi onímiápí maríái, aga díní ayá wí síná neánaríní. Seyíné nání míxí níseameakíníríná ení ayá wí seameakínaríníaríní. Xeaníní níní none neaímeáími seyíné nání díní nímoríníípimí dání awayiní ikínwíníní nímirínírí díní ayá wí nífá ninaríníríní.

⁵ None aní Tírowasíyo píní níwiárimí nípurí Masedonia píropenisíyo níré mómáná aí kíkíá nweapaxí bi míneaímeá rípi rípi oyaneyínírí éwáyí sípíní sípíní neaímeaaríná ámá wí téní xwíyá xímíxímí nínírí nírinírane negí xwioxíyo dání wáyí neainírí yarínagwí aiwí ⁶ Goríxo —O ámá ríxa yopa nímegíníríníípimí dání díní síxí mínígíáyo múní ikínwíníní umírariníoríní. O Taitaso ámí neaímeáíípimí dání múní ikínwíníní neamíríníríní. ⁷ Taitaso neaímeáíípimí dáníní Goríxo múní ikínwíníní neamírínímani. Seyíné omí numímíníro múní ikínwí umírígíápi nání repíyí níneairíná apimí dání ení Goríxo ikínwíníní neamíríníríní. Taitaso repíyí níneairíná seyíné Poroní ámí sínwí nananíro nání íkíníní sípí seaiarínípi nání repíyí neairí “Negí nípíkwiní míyarínwápipimí dání Poromí ayá ríá wimoarínwíní?” níyaiwíro nání nweí eearígíápi nání repíyí neairí Poroní aríá nianíro nání síní ayá ríá seawearínípi nání repíyí neairí ení enagí nání ámí aga yayí seáyími dání bi téní nínínínígíní. ⁸ Payí xámí nioní nearí seamónapínána fá níroróná aga díní sípí seainí enagí aiwí “Nioní ana pí nání nearí wíowáríníaríní?” níyaiwirí díní sípí níjímání. E nerí aí seyíné fá níroróná axínání díní sípí seainarínagí sínwí níseaníríná nioní ení díní sípí bi onímiápí níjínígíní. ⁹ E nerí aí agwí nioní yayí ninaríní. Seyíné díní sípí seáípi náníní yayí míníní ayí díní sípí seáíípimí dání segí sípí yarígíápi ríwímíní mamófá enagí nání yayí ninaríní. Seyíné díní sípí níseairíná ayí Goríxo seaimíxarínípi téní xíxení seáí enagí nání xwíyá none searíwápipimí dání wí xwíríá míseaikíxéwá enagí nání raríníní. ¹⁰ Ayí rípi nání seararíníní. Ámá díní sípí Goríxo wímíxarínípi téní xíxení níwiríná apimí dání wigí sípí yarígíápi ríwímíní mamóarígíaríní. E neróná díní sípí apí Goríxo yeáyí uyímíxemeaníá nání nípemeámi waríní enagí nání ámí díní sípí níwirí “Pí nání e ríá yaríníní?”

yaiwinþpaxþmani. E neri aí Gorixo wimixariþþi tñni xixeni marþái, amá wigþ dñþyo dánþni dñþ sþþi nþwirþná ayþ wiwanþþyþ anþniþþrþa nánþ nipemeámþ warþþþ enagþ nánþ rarþþni. ¹¹ Ai dñþ sþþi seaþ gþ payþ eanþþimi dánþ Gorixo seaimixþþþ, apþ seyþné dñþ þíránþþ nþmoro amþþi nanþ xixegþni epþrþþ seaimixþþrþni. Apimi dánþ Gorixo anþni sþmirþrþ seaþaná sþþi éoya xwþyþþþi mþneaxþnþpa oenþri apaxþ mé þíránþþ imixigþawixþni. Apimi dánþ enþ nþþkwþni mþyarigþþþi nánþ wikþ ónþnigþawixþni. Apimi dánþ enþ Gorixo nánþ wáyþ seainþþnigþni. Apimi dánþ enþ none ámi sþþwþ nananþro nánþ ikþnþþ sþþi seaþþnigþni. Apimi dánþ enþ nionþ searþþþi xþdþþrþi nánþ dñþ rþa seaweþþnigþni. Apimi dánþ enþ sþþi yarigþþyo sþyikþ ureaanþ nánþ oimónaneyþnþro egþawixþni. Seyþné apþ apþ néra úþþþimi dánþ sþwá rénþþ neainþgþawixþni. Sþþi éþ Poro nearþo nánþ nene wí ayá mþþþ mþþþ mþnearoarþnþni. Sþwá éþþþ neainþgþawixþni. ¹² Ayþnánþ áwanþ rþþi osearþmþni. Nionþ nearþ nþseamónapþrþná sþþi éo nánþ dñþ nþmoriþ payþ ana nearþ mónapþþþmani. Sþþi wikþrþo nánþ enþ dñþ nþmoriþ nearþ mónapþþþmani. Ayþ seyþné Gorixoyá sþþwþ tñþ e dánþ re yaiwinþþrþxþnþri nearþ mónapþþþrþni, “Ayþ neparþni. Porowa nearþgþþþimi þíránþþ xþdanþwá nánþ nene sþni dñþ rþa neawearþni.” yaiwinþþrþxþnþri payþ ana nearþ mónapþþþrþni. ¹³ Seyþné rþxa xixeni e yaiwinþa enagþ nánþ none rþxa þíránþþ mþþþ ikþþwþnþþ mþrþrþnþwþrþni.

Mþþþ ikþþwþnþ mþrþrþnþwþmani. Dñþþ niþa enþ neainþþrþni. Seyþné nþyþnéni Taitasomþ numímþnþrþþþþimi dánþ dñþ sþxþ umímogþa enagþ nánþ o yayþ néra neaþmeáþ enagþ nánþ none enþ dñþþ niþa ayá wí neainþþrþni. ¹⁴ O ámi neaþmeáþaná seyþné tñþ e nánþ nurowárþrþná mþxþ seameakþnþþþi nánþ bi ayá mþninþrþni. None seyþné tñni nþþwearþná amþþi nñni searþþwþþi nepánþ searþþwþpa omþ seyþné nánþ mþxþ nþseameakþnþrþná urþþwþþ enþ seyþné numímþnþrþþþþimi dánþ nepa xixeni imónþþnigþni. ¹⁵ O seyþné nþyþnéni numímþnþróná óþ ero wáyþ inþro nero þíránþþ arþa owianeyþnþri imónþgþþþi nánþ dñþ nþwinþrþná ámi xwapþ ayá wí dñþþ sþxþ nþseaya warþni. ¹⁶ Agwþ nionþ “Ayþ þi þi neróná xixeni epþrþoþ.” nþseaiawiþrþri dñþþ sþþa neánarþþ enagþ nánþ dñþþ yayþ ninarþni.

8

“Masedonia ñweáyþ wíniyo arþra wianþro nánþ nþgwþ nþroaþrþro ñweaþoþ.” urþþþ nánþrþni.

¹ Negí nri+xímeáyíné, Jisasoyá siyikí imónigíá Masedonia pïropenisíyo aní apí apimí ñweagíáyí naní Gorixo wá wianíñípimí dání egíápí níjía imónipíri nání áwaní bï osearanyí. ² Xeaníñí rímwá wipaxípi níwímeariñípimí dání “Ení ría eáníño?” nriïro iwamíó wíwapíyílagía aí apí peá numíxiro dñí nífá ayá wí winíñínigíni. Wiwaníñíyí uyípeayíñíñí imónigíáyí aiwí Jisasomí dñí wíkwíroarígíá wíniyo arírá owianeyíñri nígwí nïroarífná bï onímíápi mïroá aga ayá wí roaárígíárini. ³ Wigí wíniyo arírá wianïro nání nígwí nïroaro wipaxípi tñí xixeni nïroaro aiwí wigí dñí tñí apimí nímúrooro ámi bï tñí roaríñagía síñwí wíñaroníwáone enjagí nání raríñini. ⁴ Ayí aríkí ríxíñí re nearígíawixíni, “Ámá Gorixoyá siyikí imónigíá Judia pïropenisíyo ñweagíáyo wíniyí arírá wiarígíápa nene ení arírá wianí nání xe nígwí fáyo oroápoyníri síñwí neanípoyí.” nearígíawixíni. ⁵ E neróná none “E epíráoi.” níyaiwirane dñí ikwímoníwápi tñí xixeni mé xámi Ámíná Gorixo pí pí wimónariñípi oxídaneyíñro nípáwimáná o wimónariñípi níxídíroná Porowane ení neaíwíapígíawixíni. ⁶ Ayínáni Taitasomí seyíné tñí e nání nurowárirífná ení ríremíxí níwiri re uríñwanigíni, “Iwamíó Koriniyo ñweáyí joxí tñí negí wíniyo arírá wianíwá nání wá níwianírane nígwí fáyo oroaneyíñro egíápa ámi nero nígwí xámi ‘Apí roáwanigíni.’ rárigíápi tñí xixeni yárfírixíni.” uríñwanigíni. ⁷ Pí pí seyíné neróná ámá wí yarígíápipimí múroarígíáyíné nimónïro yarígíárini. Gorixomí dñí níwíkwírorónáraní, apí nání ámáyo áwaní nuríronáraní, apí nání níjía nimóníronáraní, Gorixo wimónariñípi yanïro nání símí níxeadípeníronáraní, none nání dñí sípí none seaimíxiñwápipimí dání níseairíñáraní, apí nípiní neróná múroarígíáyíné nimónïro yarígíá enjagí nání segí wíniyo arírá wianïro nání nígwí nïroaróná ení múroarígíáyí yapí nimónïro yárfírixíni.

“Seyíné ení roaárírixíni.” uríñí nániríni.

⁸ “Poró sekaxí nriñri neararíni.” miyaiwipani. Gí dñí rípiní enjagí seararíñini. Nioní wíniyí Judia pïropenisíyo ñweáyo arírá wianïro nání símí níxeadípeníro yarígíápi nání repíyí seaíáná seyíné ení síwá réniñí oneaípoyíñri seararíñini. Negí Judia pïropenisíyo ñweáyí nání nepa dñí sípí neainaríni. Síwá éniñí oneaípoyíñri seararíñini. ⁹ Seyíné negí Ámíná Jisasi Kiraiso wá níneawianíri neaiñípi nání ríxa níjía imóníñagía nání raríñini. O anínamí níñwearífná amípi mímúroníño nimóníri aiwí seyíné yeáyí seayimíxemeámíñri xwíá tíyo nání níbírífná uyípeayóníñí

nimóniri seyíne añnamí dánj amípi mímúronígfáyíne imóníprífa nání seaiñjírini.

¹⁰ Seyíne Judia píropenisíyo ñweagíayo arírá owianeyiniri yarígfápi nání ñinj nioniyá, ayí rípirini. Xwiogwí aga xámí pwenomí seyíne iwamíto ñígwí roaárgíápi agwí néra nuro yoparípi ñiyárirínáyí, “Ayí ananirini.” nimónarini. Iwamíto ñígwí roaárgíáyí, ayí seyíne aiwi xámí oyaneyiniri wimónarígfáyí, ayí axíyíne enjagí nání seararíñini. ¹¹ Ayínání ñígwí “Apí oroaneyí.” rárgíápi ríxa ñipini roaárpoyí. Iwamíto oyaneyiniríná ñinj rífa seaweñjpa yoparípi ñiroaáriríná seyíne roaáripaxí imóníñjpi tñí xixeni roaáripírfá nání xe ñinj rífa seawéwinígní. ¹² Ayí rípi nání seararíñini. Gíyí gíyí áamá wíyo arírá wianíro nání “Ñígwí apí roaárfwanígní.” ñiyaiwimáná amípi roaáripaxí imóníñjpi tñí xixeni roaáranáyí, Goríxo “Ayí ananirini.” wiaiwiaríñjírini. Amípi ayí míroaáripaxí imóníñjpi “Roáárfírxini.” wí yaiwiaríñjomaní. ¹³ Ñígwí searápipírfáyí kikiífa ñweapírfá nání seyíne aññj sealkáriminiri nerí mírariñini. Ayí ení seyíne tñí xixeni apání tífáyí oimónípoyiniri raríñini. ¹⁴ Jisasoyá síyikí imónígfáyí wí amípi wí mímúronígfáyí imóníñáná wí dífwí ikeamónígfáyí mimóní nñni apání tífáyí imóníprífa nání agwí ríná amípi ayá wí seyíne tífápi dífwí ikeamónígfáyó arírá wiaríño. Seyíne ení ríwéná amípi wí nání dífwí ikeamóníro ayí ení amípi ayá wí tífáyí imóníro nerínáyí, arírá seaipírfárini. ¹⁵ Bíkíwíyo dání enjíná Isíreríyí áamá ñinj meañe nemeróná egíápi nání re ñirini eáníñjpi nioní seararíñápi tñí xixeni imóníñjagí nání seararíñini, “Áamá aiwá manái ríñíñjpi xwé meáfáyí xwé ñímearo aí wigí ñipaxí imóníñjpi seáyí e tífáyí mimónígfawixini. Áamá onímiápi meáfáyí onímiápi ñímearo aí aiwápi nání dífwí ikeamónígfáyí mimónígfawixini.” ñirini eáníñjpi nioní seararíñápi tñí xixeni imóníñjagí nání raríñini.

“Taitasomí tñí áamá waúmí tñí urowárenaparíñini.” uríñj nánirini.

¹⁶ Nioní seyíne arírá seaimí nání ñinj rífa ñíwearíñjpa Goríxo Taitaso ení seyíne arírá seainí nání ñinj rífa oweniri wimíxaríñjagí nání yayí owianeyí. ¹⁷ Ayí rípi nání “Taitaso ení seyíne arírá seainí nání ñinj rífa wearini.” seararíñini. “Joxí Koriníyo ñweáyí tññj e nání ámi ñíneauipaxoxíraní?” uráná “Ananirini.” ríí enjagí nánini míseararíñini. Xewaníño ení “Oumíni.” ñiyaiwirí símí ñíxadípeniri nání xegí ñinj tñí seyíne tññj e nání baríñjagí nání seararíñini. ¹⁸ None omí tñí negí ñírxímeáyí womí

tíni eni uowárarinwini. O xwiyá yayí neainarinípi wáí nurimeríná enípi nání Jisasoyá siyikí imónigfá ami gimi nweagfáyí níjfa niniro fá earoarinigforini. ¹⁹ O apini imóninomaní. Ripi eni imóninorini. Jisasoya siyikí imónigfá Masedonia pïropenisí tíyo nweagfáyí o none Judia pïropenisíyo nweáyo arirá wianfwa nání nigwí Jisasoyá siyikí imónigfá api apimi urápihearíná Porowa tíni nawíni níkumixiniri eméwiniginiri urípeáforini. Ámá wí none nigwí awí eaamearinjagwi níneaniróná Ámináomi seáyí e umfeyoaro none nání “Wigí wínyo arirá wipfiri nání dñí ríá wearigfáwarfani?” neaiawiro epfífa nání rípi yarinwini. ²⁰ Díwí ikeamónigfá nání nigwí yaní ewaní nimóniro xwéni xwéni níroaro neaiapowáráná yarinwápi nání ámá wí “Porowa nípkwini miyarinjoí.” neamearipfrixiniri píraniní ninwiperane ámá o tíni nawíni urápihearinwini. ²¹ None pí pí oyaneyiniri neranéná Ámináo “Ayí e neróná wé róniní imóninípi yarinjoí.” yaiwiarinípi nání dñí nímorane aiwi api nánini dñí nímorane yarinwáonemani. Ámá “E neróná wé róniní imóninípi yarinjoí.” yaiwiarigfápi nání eni dñí nímorane yarinwáone enjagí nání seararinwini.

²² Awáú tíni negí nírixímeá ámi womi tíni eni uowárenaparinwini. “O none pí pí urarinwápi xixeni xídnirfeninjoí?” níyaiwirane “Api ei. Api ei.” urinwápipimi dání iwamfó wíwapiyayíáná o aríki xixeni xídarinjagí wininwáorini. O seyíné “Nigwí api roaárfwaniginí.” rárigfápi tíni “Xixeni níroaáripíráoi.” níyaiwiri dñí síjá weánarinjagí nání “Nioni eni saní urínarómini.” níyaiwiri awáú tíni barini. ²³ Taitaso nání seyíné ríxa níjfa imóninjoí. O xwiyá yayí neainarinípi wáí urímeaanfwi nání gí gwí mónigwíí worini. Seyíné seáyí seaianirai nání nawíni nimóniri yari gwíí worini. O tíni nawíni barigííwáú awáú Jisasoyá siyikí imónigfá pïropenisí tíyo nweagfáyí uowárfáwaurini. Egí nerigfípimi dání Kiraisomi seáyí e umfeyoaarigííwaurini. ²⁴ Ayínáni ámá wáú wo awa níbïro síjwí seanináná “Nene ámáyo dñí sípí wíiarinwáenerini.” rarigfápi “Neparini.” oyaiwípoyniri api e iwamfó éfrixini. Seyíné e éánáyí Jisasoyá siyikí imónigfá api api seyíné nání re seaiaiwipírfáriní, “Ayí ámáyo dñí sípí níwiri wíiarigfáyírfáriní?” yaiwipírfáriní. None seyíné nání míxí nímeakíniri urinwápi nání eni “Apáni nearigfáwixini.” yaiwipírfáriní.

Nigwí arirá wianiro nání awí eaamearigítápi nání urinjí nánirini.

¹ Nigwí Judia piropenisí ñweáyo arirá wianí nání awí eaamearíñwápi nání payí rípi seyíné nání níriri nearíná “Míkí menjagi nání surímá níriri rífa eaaríñini?” nimónarini. ² Seyíné api yaníro nání dñj rífa seawearíñjpi nání nijíá nimóniri nání e nimónarini. Íníná Jisasoyá siyikí imónigíá Masedonia piropenisí tío ñweagítáyí aríá egíe dání weyí ñiseameariríná re rayaríñwáriní, “Xwiogwí xámí pweagomí Jisasoyá siyikí imónigíá Gíriki piropenisíyo ñweagítáyí api éwanigíniri ríxa érowiápinigítáriní.” E rayaríñwápiní dání Masedonia ñweáyí wigí ámá nápi nene ení axípi éwanigíniri ayá rowíá wiarini. ³ “Payí rína surímá níriri rífa eaaríñini?” nimóníagi aiwí seyíné nání míxí ñimeakíniri rayaríñwápi surímá imóniniginiri negí níríxímeá waú wo awamí urowárenaparíñini. Ayí ámá re ñweagítáyo “Koriníyo ñweáyí nigwí fáyo roapíri nání ríxa nipímoárímáná ñweañoi.” urítápi seyíné nepa xíxeni e oépoyniri ámá rowamí urowárenaparíñini. ⁴ Ríwéná Masedonia dánj tío wí nioní tñni ñbíránená seyíné ríxa nipímoárímáná mñweañagí sñjwí ñiseanirínáyí, none “Ayí ríxa nipímoárímáná ñweañoi.” ñiyaiwirane dñj sñjá neaeánaríñjpiní dání ayá neaininiginiri nání seararíñini. Seyíné ení ayá mñseainípa eníáraní? ⁵ Ayínání nioní re nimónigoí, “Negí níríxímeá awa xámí ñinimearo nioní siní mñremóámí enjáná nigwí seyíné negí símimanj e dání ‘Ñiroarí wianíwáriní.’ nearíngítápi ‘Ríxa ipímoárípoyí.’ searípíri nání ourowárimini.” nimónigoí. Nioní nñremoríná nigwí api nání símíriri sealíápiní dání maríáí, segí dñjyo dání xíxeni apání ipímoáriníñagi winíimiginiri awamí urowárenaparíñini.

“Yanjí ewaní nimóniro roaárírixini.” urinjí nánirini.

⁶ “Poró pí yaiwianí nání rífa neararini?” ñiyaiwirínáyí, ewayí xwíyíá rípi nání dñj mópoyí. Ámá aiwá xwé íwíá urífo aiwá xwé miníáriní. Onímiá urífo onímiá miníáriní. Ewayí xwíyíá api ámá wigí winíyo arirá wianíro nání nigwí ñiroaro wiaríngítápi nání rítamíñjyí niníri rinini. Xwé ñwiríná Goríxo wíípi xwé imónini. Onímiá ñwiríná Goríxo wíípi onímiá imónini. ⁷ Ayínání ñiyínení xíxegíni ámá arirá wianíro nání nigwí ñiroaríná wikí dñj ñiyaiwimánarani, ámá wo símeaxídí sealánarani, ñiroarí mñni mñwí xámí “Nigwí ñwiríná api wíwaniginí.” yaiwiáringítápi nání dñj ñimoro ñiroaro mñni wírixini. Ámá wigí winíyo arirá wianíro nání nigwí fáyo ñiroaríná

yayí t́nı́ roariǵáyo Gorı́xo dı́nı́ sı́xı́ uyarińı́ enaǵı́ nánı́ rarińı́nı́. ⁸ Ai o seyíne aikı́ yını́pı́rfa nánı́rani, aiwá nı́pı́rfa nánı́rani, apánı́ tı́gı́áyı́ne imónı́ro áma dı́wı́ ikeamónı́gı́áyo arı́rá wı́pı́rı́ nánı́ imónı́gı́ápi t́nı́ xı́xenı́ mimónı́ múroro epı́rfa nánı́ ananı́ seáyı́ e seaimı́xı́paxorı́nı́. ⁹ Nionı́ seararińápi t́nı́ Bı́kwı́yo dánı́ áma wé rónı́gı́áyı́ yarı́gı́ápi nánı́ re nı́rını́rı́ eánı́ńı́pi t́nı́ xı́xenı́ imónı́nı́, “O yanı́ ewanı́ nimónı́rı́ dı́wı́ ikeamónı́gı́áyo wı́arińı́rı́nı́. Ayınánı́ o wá nı́wı́arı́rı́ wı́ıńı́pi nánı́ Gorı́xo ná rı́wı́yo aiwı́ wı́ dı́nı́ peá monı́famanı́.” E rını́ńı́pi nionı́ seararińápi t́nı́ xı́xenı́ imónı́ńaǵı́ nánı́ rarińı́nı́. ¹⁰ Gorı́xo —O aiwá omı́ńı́ yarı́gı́áyo ı́wı́ ı́wı́a urı́pı́rı́ nánı́ mını́ wirı́ aiwá nı́pı́rı́ nánı́ mını́ wirı́ yarıńı́orı́nı́. O amı́pi seyíne Kiraisomı́ dı́ńı́ wı́kwı́roarı́gı́a wı́nyo arı́rá wı́pı́rı́ nánı́ enı́ mını́ seaiapı́rı́ sayá nimı́xa urı́ enı́árı́nı́. E yarı́ná áma aiwá omı́ńı́ xwé nı́roa núfasána aiwá xwé miarı́gı́ápa seyíne enı́ yanı́ ewanı́ nimónı́ro wı́arı́gı́ápı́mı́ dánı́ axı́pı́nı́ńı́ e epı́rı́árı́nı́. ¹¹ Seyíne gı́nı́ gı́na dı́nı́ re yaiwı́arı́ná, “Ananı́ yanı́ ewanı́ nimónı́rane negı́yo owı́aneyı́.” yaiwı́arı́ná Gorı́xo seyíne xwéni mını́ wı́paxı́ imónı́pı́rfa nánı́ amı́pi wı́ mımúronı́gı́áyı́nenı́ńı́ seaimı́xı́nı́árı́nı́. E seaimı́xı́nı́a enaǵı́ nánı́ segı́ sérxı́meáyo arı́rá wı́arı́ro nánı́ nı́gwı́ xwéni roarı́gı́ápi Porowane nı́searapı́rane nı́meámı́ nurane wı́arı́rı́ yarıńaǵı́ sı́ńı́wı́ nı́neanı́róná rı́xa Gorı́xomı́ yayı́ wı́pı́rı́árı́nı́. ¹² Ayı́ rı́pi seararińı́nı́. Arı́rá wı́arı́ro nánı́ seyíne yarı́gı́ápi áma Gorı́xoyá amı́pi wı́ nánı́ dı́wı́ ikeamónı́gı́áyo xı́xenı́ arı́rá wı́arı́rı́ro nero aiwı́ apı́nı́ mı́yarı́ńı́oı́. Seyíne yarı́gı́ápı́mı́ dánı́ áma obaxı́ Gorı́xomı́ yayı́ seáyı́ e nı́wı́era warı́ńı́oı́. ¹³ Ayı́ rı́pi rarińı́nı́. Ámayı́ seyíne nı́gwı́pi wı́arı́ro yarıńaǵı́a sı́ńı́wı́ nı́seanı́róná rı́pi seaiawı́pı́rı́árı́nı́, “Nene sı́ńı́wı́ anı́ńı́waé dánı́ áma ayı́ xwı́yı́a woákı́kı́ inarı́gı́ápi —Apı́ yayı́ neainarıńı́ Kiraiso rıńı́pı́rı́nı́. Apı́ arı́a yı́mı́gı́ nero xı́xenı́ rı́a xı́darı́ńı́oı́?” nı́seaiawı́ro nánı́ Gorı́xomı́ seáyı́ e umı́eyoapı́rı́árı́nı́. Rı́pi enı́ seaiawı́pı́rı́árı́nı́, “Nene t́nı́ wı́nyo t́nı́ arı́rá neaianı́ro nánı́ mını́ neaiapaxı́ imónı́ńı́pi nı́múroro xwéni rı́a neaiaparı́ńı́oı́?” nı́seaiawı́ro nánı́ enı́ Gorı́xomı́ seáyı́ e umı́eyoapı́rı́árı́nı́. ¹⁴ E nero seyíne nánı́ rı́xıńı́ nı́seaurı́yıróná seyíne Gorı́xo ámayo wá nı́wı́arı́rı́ná áma wı́arı́rı́gı́ápı́mı́ wı́arı́ nı́múrorı́ wı́arı́rı́pi t́nı́ yarı́gı́áyı́ne imónı́gı́a enaǵı́ nánı́ seyíne nánı́ ıkı́nı́ńı́ sı́pi wı́nı́árı́nı́. ¹⁵ Gorı́xo xegı́ xewaxomı́ nı́wı́rénapı́rı́ná neaiıńı́pi —Apı́ amı́pi bı́ t́nı́ rı́tamı́ńı́fyı́ mepaxı́ imónı́ńı́pı́rı́nı́. Apı́ nánı́ yayı́ owı́aneyı́.

10

Xfo nani rarigfapi xwfo oeaminiri urinjananirini.

1 Agwi Poroni —Nioni ama wi re rarigfonirini, “Neneya sinwi tinj e dani ayá igigf neri aiwi nene sinwi maninwaé dani ayá nepearimananinj payf neari rarinjorini.” rarigfonirini. Nioni Kiraiso xwfa tfoyo nemerina nipeniri awayini yago enagi nani 2 rixinj ripi osearimini, “Nioni segf tinj e niremorina ayá igigf me neri ama ‘Porowa Kiraisomi mixfdarigfayf yarigfapa yarigfawarini.’ neaiawiarigfawami smf tni mixf rfa tinj urimfapi seyne eni searimfa nani minimixipani.” 3 None xwfa tfoyo ninjwearanena ama Gorixomi mixfdarigfayf tni ninjwearane aiwi ayf dinj moarigfapimi dani dinj nimorane mixf inarinjwáonemani. 4 Amipi none mixf nani xirinjawapi ama ayf xirarigfapi mixirinjwini. None xirinjawapi smf tni inarinjwapiya onaf imoninjipi xwirfa ikixeanfwa nani Gorixoya enj eaninj imoninj tinjipi xirinjwini. 5 Api fa nixirirane re yarinjwini. Pi pi ama wigf dinjfo dani xenwf nenjwipemana érowiapfnarigfapi prf wiaikirane xwyfa “Seayf e imonini.” rarigfa ama Gorixo nani nijfa mimonipa oepoyiniri mudfmoarinjipi prf wiaikirane nerane ama nni pi pi “Oyaneyi.” niyaiwirona Kiraisomi arfa yfmigf wipiri nani wigf dinjipi faninj xirarinjwini. 6 Seyne nioni searfapi rixa arfa yfmigf niarinjagfa niseanirina nioni ama wigf niwiaikiarigfapi tni prf umamofa nani rixa ipimoninjini. 7 Seyne wararimini sinwf niwiniro yarinjoi. Segf wo “Kiraisoya ayá tinj imoninjoni ayf, nionirini.” niyaiwiniri dinj sinja neanirinayf, xfo Kiraisoyao imoninjipa none eni Kiraisoyaoone imoninjagwi nani ami xewaninjo dinj xenwf neaiawiarinjipi nani dinj niyaikirori none imoninjwapi tni xixeni neaiawiwinigini. 8 Aminao none nenf tfgfayfninj oimontpoyiniri ninearpearina seyne xwirfa mseaikixe Jisasomi piraninj xfdipiri nani enj sixf seaimixani nearipeanj enagi nani niwanjoni mixf ayá wi nimeakniniri ai ayá bi ninninmeninjo. 9 “Payf Poro eaarinjipi nene fa niranena enj sirinjawf neainini nani rfa eaarini?” oyaiwipoyiniri mearinjini. 10 Wa nioni nani re rarigfarini, “O payf nearina xwyfa rfa tinjipi niri eaarinjo aiwi ama sinwf anigfe dani ‘Enj eaninjo iworani?’ wi waiwipaxf mimoninjorini. Xwyfa nirinina piraninj irf mirepearinjorini.” 11 Nioni nani e rarigfawa nijfa re imonifrxini. None seyne sinwf mineanigfe dani payf nearina imoninjwapa ami segf sinwf anigfe dani neranena axipi nimonirane yanfwarini. 12 None ayá

nepeár+imáná áamá seáyi e nimón+iro weyf menar+igfáwa nán+ rfram+ij+yf nin+rane “Awán+ijf imón+ijw+ni.” wí r+paxonemani. “Nawín+ n+kum+xin+rane imón+ijw+ni.” eni wí r+paxonemani. E ner+ aí áamá ayf wigf wo nán+ “Apán+ r+yarin+? Sipí r+yarin+?” n+yaiwiróná wiwan+ij+yf yar+igfáp+ tñ+ s+ijw+ n+w+naxf+d+iro “O apán+ yar+ni.” rar+igfár+ni. Wigf+p+ rfram+ij+yf niga war+igfár+ni. E neróná sa maj+imajfá nikár+in+iro yar+ijoi. ¹³ Wa e yar+ijagfá aiwi none m+x+ n+imeakf+n+n+ranená san+ijf none neati+jp+ nán+ d+ijf mamó nerane wiárf n+múrorane m+x+ meakf+n+n+an+méw+ni. Gor+xo wáf ur+iméfr+xin+r+ n+nearf+pearfná none nán+ san+ijf neati+jp+ —Ap+ seyfné eni ín+im+ ijweagfáp+r+ni. Ap+ nán+ d+ijf n+imorane m+x+ meakf+n+n+anfw+ni. ¹⁴ Seyfné san+ijf Gor+xo neati+jp+ ín+im+ ijweagfáyfné enagi nán+ none seyfné tñf e nán+ n+ibr+ xw+yfá Kiraiso nán+ yayf neainar+ij+p+ nán+ wáf n+sear+rfná san+ijf Gor+xo neati+jp+ wí wiárf n+múrorane enwámani. ¹⁵ Ay+nán+ none m+x+ n+imeakf+n+n+ranená san+ijf Gor+xo neati+jp+ wí wiárf n+múrorane áamá wa om+ n+x+f+d+iróná éfáp+ nán+ none xenjwone weyf menar+ijwámani. Wí e mé d+ijf re n+yaiwirane ikw+fmonjw+ni, “Seyfné Jisasom+ d+ijf n+w+kw+roro enj neága nuróná none épeár+ijwápim+ dán+ san+ijf Gor+xo neati+jp+ tñ+ xixen+ xwé nimóga upf+r+fár+ni.” n+yaiwirane ikw+fmonjw+ni. ¹⁶ Seyfné e nimóga nurónáyf, none anan+ seyfné tñf e or+wám+ dán+ ijweagfáyf tñf e nán+ aí nurane xw+yfá yayf neainar+ij+p+ wáf ur+rane yanfwár+ni. E nerane áamá wa Gor+xo urowár+ije dán+ wáf r+iméfáp+ xenjwone weyf m+imear+in+pa yanfwár+ni. ¹⁷ E ner+ aí Bikwfyo re n+r+n+r+ eán+n+, “Go go m+x+ n+imeakf+n+rfná Ám+náo enj+p+ nán+ m+x+ meakf+nfw+n+ig+ni.” n+r+n+r+ eán+n+. ¹⁸ Ayf r+p+ nán+ xw+yfá ap+ m+ijf niror+ searar+ij+ni. Áamá wiwan+ij+yf weyf mear+nar+igfáyf nán+ Ám+náo “M+m+wiáró yar+igfáy+r+fani?” yaiwiar+ijfmani. Xewan+ijoi s+ijw+ n+w+naxf+d+r+ píran+ijf yar+ijagfá n+w+n+imáná weyf umearar+ij+yf nán+n+ “M+m+wiáró yar+igfáy+r+fani?” yaiwiar+ijf+r+ni.

11

Mimónf wáf wur+imeiar+igfáwa nán+ ur+ijf nán+r+ni.

¹ Agwi xe Poro majfá nikár+n+r+ xegf enj+p+ nán+ m+x+ b+ omeakf+n+n+r+ s+ijw+ nanfpoy+. E searar+ijagf+ aí r+ixa s+ijw+ e nanar+ijoi. ² Ayf r+p+ nán+ “Xe m+x+ b+ omeakf+n+n+r+ s+ijw+ nanfpoy+.” searar+ij+ni. Gor+xo seyfné nanf imón+p+rfa nán+ d+ijf rfá wear+ijfpa nion+ en+ n+wear+ni. Seyfné

ámá yap+ seaiwap+yan+iro yarig+á wíyo ar+á n+wirow m+ix+d+ s+n+ ap+iyá+way+n+en+in+imón+in+áná Kiraisom+ sean+wir+ár+im+fa nán+ ox+ ná wom+ om+n+in+meán+fr+ix+n+r+ searéroár+in+ en+ag+ nán+ sey+né nán+ d+in+ r+á n+wear+n+. ³ E ner+ aí en+íná sid+iro Ipím+ yap+ n+wiwap+iyir+ná xeg+ ináy+n+in+imón+in+ipim+ dán+ wíwap+iyin+pa ámá wa sey+né en+ yap+ n+seaiwap+iyirow xen+w+m+ dán+ n+méra seawar+ná sey+né s+n+ ikw+r+á+n+n+in+ nimón+iro Kiraisom+n+ píran+in+ m+ix+d+ipa ep+fr+ix+n+r+ wáy+ ninar+n+. ⁴ Sey+né r+ip+ r+ip+ yar+in+ag+fa nán+ searar+in+n+. Ámá wa Jisaso nán+ r+n+in+ip+ xixen+ m+sear+ xeg+ b+ searar+ná sey+né anan+ ar+á wiar+ig+ár+n+. Kwíy+ none searáná seaain+in+ip+ mar+á+, xeg+ b+ nán+ searáná xe oneaain+r+ ar+á wiar+ig+ár+n+. Xwíy+á yay+ seainar+in+ none wá+ sear+in+wá+ mar+á+, xeg+ b+ imón+in+ip+ searáná anan+ ar+á wiar+ig+ár+n+.

⁵ Ai nion+ wí re yaiwiar+in+áon+iman+, “ ‘Kiraisoyá wá+ wur+meiar+in+wá seáy+ e imón+in+wáoner+n+.’ r+nar+ig+áwa nion+ im+m+ nim+x+in+o+.” yaiwiar+in+áon+iman+. ⁶ Nion+ ámá s+in+w+ an+ig+e dán+ xwíy+á n+r+r+ná ir+ m+r+épear+in+áon+r+fan+? Ir+ répear+in+áon+r+fan+? Nion+ maj+ár+n+. E ner+ aiw+ nij+á xwíy+á yay+ neainar+in+ip+ nán+ imón+in+áp+ b+ on+miáp+ mimón+in+n+. Ai none sey+né t+n+ n+in+wearane pí pí neranéná “Porowa nij+á seáy+ e imón+ig+áwar+fan+?” oyaiwí+poy+n+r+n+in+ s+wá seain+in+wár+n+. ⁷ Nion+ sey+né kwíy+ emax+n+ip+r+fa nán+ Gor+xoyá xwíy+á yay+ neainar+in+ip+ wá+ n+sear+r+ná n+igw+ b+ m+sear+áp+in+ápim+ dán+ siyikw+fp+n+n+in+imón+in+ár+n+. Nion+ e en+áp+ nán+ “Poro sipí neaikár+in+n+ig+n+.” r+seaimónar+n+? ⁸ Nion+ xám+ sey+né searéwap+iyim+ nán+ Jisaso yá siyik+ imón+ig+á wíny+ n+igw+ n+mónapáná nion+ f+w+n+in+ uráp+in+an+ig+n+. ⁹ Ay+ r+ip+ searar+in+n+. Nion+ sey+né t+n+ in+wearáná neg+ n+r+x+meá Masedonia píropenis+yo dán+y+ wí n+b+iro am+ipí nion+ d+fw+ ikeamón+in+áp+ xixen+ niap+ig+á en+ag+ nán+ seg+y+ wom+ aí an+in+ wí m+wikár+in+an+ig+n+. Pí pí ner+ná Korin+ in+weáy+né an+in+ oseaikár+m+n+r+ men+an+ig+n+. R+fwená ámi n+seaimear+ná en+ ax+ip+n+ em+ár+n+. ¹⁰ Xwíy+á Kiraiso nán+ nepax+in+ imón+in+ip+ fá x+r+in+áon+ aga nepa re searar+in+n+, “Nion+ ‘Korin+ in+weáyo nuréwap+iyir+ná n+igw+ b+ murápar+in+ár+n+.’ n+r+r+ m+ix+ meak+n+n+áf+ seg+ G+irik+ píropenis+yo n+m+n+ yan+ niwéa war+ná ámá wo áw+n+ e dán+ n+rakin+f+aman+.” searar+in+n+. ¹¹ “Poro pí nán+ r+fa e nearar+n+?” r+seaimónar+n+? “D+in+ s+ix+ m+neayar+in+o en+ag+ nán+ nearar+n+.” r+seaimónar+n+? Oweo+, nion+ d+in+ s+ix+ seayar+in+ag+ nán+ Gor+xo nij+ár+n+. ¹² D+in+

sixí seayariñáoni aiwi “Kiraísoyá wáf wurimeiarinjawá seáyi e imóninjawónerini.” rinariñgáwa “Porowa wáf niriimeríná yariñgápa axípi yarinjawónerini.” niriroweyí mearinarinñápi m+wiáróimiginiri nigwí m+searápí yariñápi axípiní néra umfáriní. ¹³ Ayí rípi nání e néra umfáriní. Ámá nioní seararinjawá sa mimóní wáf wurimeiarinñáwarini. Ámáyo yapí wíwap+yan+ro nání yariñgáwarini. “Kiraísoyá wáf wurimeiarinñá warfani?” oneaiawípoyniri wigí imóninñápi rití nin+ro xegí bi imixinarinñáriní. ¹⁴ Awa nání seararinñápi nání dñí nipi+kín+ro ududí m+seain+paní. Seteno aí xegí imóninñápi ananí rití niniri añínají wáf okím+xarín+yí wóninñá imónarinñáriní. ¹⁵ Ayínání oyá xináiwáninñá nimón+ro omíní wiiarinñáwa wigí imóninñápi rití nin+ro ámáyá sñwí tñí e dání ámá wé róninñá oimón+poyniri yariñgáyí imóninñápaninñá imónáná sirí mipi+kín+paní. Yoparf imón+e wigí egíapí tñí xixeni Gorixo pirí umamonfá enagí nání rarín+ni.

Wáf niriimeríná wimeañpi nání urinñá nán+riní.

¹⁶ Xámi ríapí amí dirírf nerí bi osearimíni. Nioní m+xí meakín+mípi nání “Poró majfá nikáriniri rarín+roini.” m+niawipani. E n+seariri aí siní “Poró majfá nikáriniri rarín+roini.” n+niawirónáyí, nioní segí arfá egíe dání m+xí meakín+mí nání seyíné majfá ikárinarinñá wo weyí mearinaríná xe oeniri sñwí winarinñápa nioní ení sñwí nanípoyní. ¹⁷ Nioní m+xí nimeakín+niri searimípi Ámináo e ouriniri wimónarinñápi tñí xixeni searimiméini. Aga majfá nikáriniri “E yarinñáonirfani?” niyairiri dñí sñá neánarinñá woninñá nimóniri searimíni. ¹⁸ Ámá obaxí wigí ení eáninñápipimi dání egíapí nání m+xí meakín+narinñá enagí nání nioní ení axípi bi m+xí meakín+nimíni. ¹⁹ Dñí émí saímí mogfáyíné ámá wa majfá nikárin+ro rarín+agfá arfá n+wiróná ananí yayí tñí arfá wiarinñáyné enagí nání nioní ení segí arfá egíe dání m+xí bi meakín+nimíni. ²⁰ Ai ámá wa seyíné áxenwarí seaian+ro nání ñwí ikaxí xegí bi searék+kwiyiánáraní, segí amípi seamíwiárek+xéánáraní, yapí n+seaiwap+yirín+pipimi dání segí amípi f+wí searápánáraní, wíwaninnowa seáyi e ním+eyoán+ro paimimí seaiánáraní, wé tñí s+mímanñáyo seupikákwíánáraní, xe oneaipoyiniri sñwí winarinñáyné enagí nání rarín+ni. ²¹ Xámi nioní seyíné tñí ninñáwéaríná awa seaikárinñápa axípi seaikárimí nání ení meáninñáoni enagí nání aga ayá ninariní.

E neri aí nioni rixa majimajfá nikárin+rí wa ayá nepeárimáná pí pí m+xí meakfninarigfápi nání nioni ení m+xí meakfninimfíni. ²² Awa “Xibiruone imóni+ñwini.” rariñagfa aí nioni ení woní meníraní? Awa “Isirerone imóni+ñwini.” rariñagfa aí nioni ení woní meníraní? Awa “Ebirfamoyáonerini.” rariñagfa aí nioni ení oyá woní meníraní? ²³ Ai “Nioni rixa xóxwí neri rariñini.” nimónariní. Awa “Kiraisomi xináíwanéniñf nimónirane wiiariñwáonerini.” rariñagfa aí nioni Kiraisomi nixfdíri n+wiiríná awami wiárf seáyí e n+múrorí yariñáonirini. Nirfkwínimáná omiñf aniñf miní neri múroariñáonirini. Gwí ámi ámi niñwirárigfoni riwonirini. Iwanf ámi ámi ayá wí n+mépegfoni riwonirini. Nipepaxf xwapf nikárigfoni riwonirini. ²⁴ Gf Judayf wé wú fá n+nixeayiro iwarogf n+nimépea nuróná 39 imónayini nání neaayigfoni+rini. ²⁵ Rom+yf biaú bí fá n+nixeayiro wegwfá tñni iwanf neaayigfoni+rini. Bini sñjá tñni neari nitigfoni+rini. Biaú bí sipixfyo nuríná sipixf sipí éaná rawírawáyo piéroayináonirini. Sfá wiyimi rawírawáyo ikwiárin+meñáonirini. ²⁶ Wáf urimem+rí nání añf níkirorfná iniñf waxf ámi ámi n+mároayipaxf eñonirini. Ámi ámi n+rápekixeayipaxf nigfoni+rini. Gf gwí axfíri imóni+ñwayf sipí nikarayipaxf egfoni+rini. Émayf ení sipí nikarayipaxf egfoni+rini. Añf xwéyo nemerfnáraní, áamá dñf meañe nemerfnáraní, rawírawáyo nurfnáraní, mimónf n+r+xímeá imónigfáyf tñf e nemerfnáraní, anfnayipaxf nera emeñáonirini. ²⁷ Omiñf rfá tñf aniñf miní nerñf+pimi dání okiñf n+weñonirini. Sfá obaxfyo si ragáonirini. Agwfní yayagáonirini. Iniñf nání gwfní yeáyf niayagonirini. Aiwá náníraní, iyfá náníraní, añf náníraní, ámi ámi dfwf ikeamónayagáonirini. ²⁸ Api tñni ámi bí siní m+searipa neri aiwí sfá ayf ayo Jisasoyá siyikf imónigfáyf nání “Omi nuxfdíroná arige rfa yariñoi?” niyaiwirñf+pimi dání dñf sanf nunariní. ²⁹ Wo Jisasomi píranñf oxfdim+rí neri samñf wéaná nioni ení dñf sipí niariñagf nání eñf samñf niwearñf+rini. Womi áamá wí xenwfm+ní n+méra warñagfa nání fwf éaná nioni dñf rfá nixearñf+rini.

³⁰ M+xí meakfninarñapi wí pñni m+wiáripaxf nimónfagf nání amipí nioni eñf meánipa neri eñapi —Api nání áamá dñf n+morfna “Poró eñf samñf wearñorfaní?” yaiwiarigfápirini. Api nání ení iwamfó n+ríri m+xí meakfninimfíni. ³¹ Gorixo —O negf Áminá Jisasomi xano imóníri Nwfáo imóníri eñorini. Aniñf íníná seáyí e numéra upaxorini. O nioni yapf m+searariñá eñagf nání niñfá

imóniní. ³² Nioní ení meání nerí ená rípi nání mǎxí omeakíninimíní. Eníná nioní aní Damasikasíyí ríniníþimí ηweanáná mǎxí ináyí Aretasoyá kiapíxo íá nǎxíraníro nání xegí simíní wínarígíayo ákíná íwí nýoní awí nurára uníniginí. ³³ E éagí negí nǎrǎxímeáyí wí nioní soxí íayo nínimíarírí gwí nijárímáná ákíná pǎpǎwí wýyimí dání awayiní nímamówára níníþiéroro nání oyá amáyí wí íá mǎnǎxegíawixíní.

12

Poró anínamí dání oríná tewíniní nániríní.

¹ Mǎxí nímearíniníþimí dání naní bí neaiipaxí meηagí aiwí wí píní wiáríþaxí mimóniní. Ayínání Ámínáo wíá nókimǎxíníþí tíní oyá díníyo dání oríná wíniníþí tíní apiaú nání ení xwíyíxá nǎrírí mǎxí meakíninimíní. ² Nioní amá Kiraiso tíní ikáriníní wo eníþí nání orímíní. Goríxo anínamí nání uménapiηoríní. Omí uménapiηe dání xwiogwí wé wúkaú síkwí waú waú rǎxa pweníríní. O díníþíní ríá peyiníniginí? Náo ení ríá peyiníniginí? Nioní majíáríní. Sa Goríxo nijíáríní. ³ Amá o anína —E amá síyikwí míní nimóníro sírí muní ηweagíeríní. E nání nípeyiríná —Díníþíní ríá peyiníniginí? Náo ení ríá peyiníniginí? Nioní majíáríní. Sa Goríxo nijíáríní. ⁴ E nání nípeyiríná xwíyíá seáyí e imóniní enagí nání díní nímorí áwaní mǎrǎþaxíþí aríá wirí xwíyíá Goríxo xe amáyo áwaní ouríwíniginírí síηwí mǎwínaríníþí aríá wirí eníríní. ⁵ Amá e yarínomi nioní weyí umearíþaxí aiwí nǎwaníηoní weyí bí mímearínípa nemáná aí ení samíní nǎweníþí nání wí nǎwiamómíméiní. ⁶ Nioní nepa “Weyí omearíninimíní.” nínimónírínáyí, nepaxíní imóniníþíní rímí enagí nání “Majímajíá ikárinaríηorífaní?” wí nǎiwíþaxí meníní. E nerí aí amá nioní nání díní nímoróná nioní nimeríná uréwapíyarínagí aríá níro síηwí naníro egíþí nání wiárí ogámí nero oríná wíniníþimí dániní “O seáyí e e imóníηorífaní?” nǎiwíþírǎxinírí “Ámí weyí bí omearíninimíní.” mǎnimónaríniní.

Obo Poromí xe ení samíní owímǎxinírí Goríxo síηwí wíniní nániríní.

⁷ Goríxo nioní awíaxí imóniníþí nání oríná amá mǎtewínarígíþí nǎtewíniníþimí dání wárí mimónípa éwíniginírí ení wýyí omí ayíηwí ówíniginírí síηwí naníniginí. Ení ayí nepa ení nání mǎraríniní. Nioní wárí mimónípa oenírí oboýá xwíyíá yaní urímearígíáyí wo

iwanþnþnþ nþnearþ samþnþ nimixþni nánþ sþnwþ wþnþnþnigþni. ⁸ Apþ nánþ Ámináomi rixþnþ nurþrþná pþni onþwiarþnþri biaú bþ urayíagþ aí ⁹ o nionþ rixþnþ urþáyþ tþni xþxenþ mþnií re nþrþnþnigþni, “Ámá sþnwþ nþseanþrþná re yaiwipaxþ enagþ nánþ, ‘Samþnþ wegþáyþ Gorixþ enþ nþwímþxþrþnþpimi dánþ enþ sþxþ weámþxþagþ rþa yarþnþ?’ yaiwipaxþ enagþ nánþ nionþ wá nþrþwianþri siarþnþpimi joxþ íá nþxþrþrþnáyþ, ayþ apánþrþni.” nþrþnþnigþni. E nþrþnþ enagþ nánþ nionþ enþ eánþnþ Kiraisoyáþ anþnþ enþ sþxþ onímþxþnþri enþ samþnþ nþwearþnþpþ nánþ ududþ mþninþ yayþ tþni mþxþ meakþnþnþmþni. ¹⁰ Ayþnánþ nionþ enþ samþnþ nþwerþná Kiraiso enþ sþxþ nímþxþnþpimi dánþ enþ sþxþ eánarþnþ enagþ nánþ nionþ wáþ urþmearþná amþpí ámá enþ samþnþ wepaxþ imþxarþnþpþ nímeáánarantþ, ámá paimþmþ nikáránarantþ, dþnþ rþá nþwepaxþ imónþnþpþ nímeáánarantþ, rþmewá níánarantþ, xeanþnþ nikáránarantþ, apþ nþpþni nánþ “Ayþ ananþrþni.” yaiwiarþnþrþni.

Wigþ yarþgþápþ nánþ ayá sþwþ uroarþnþ nánþ urþnþ nánþrþni.

¹¹ “Nionþ mþxþ nþmeakþnþnþrþná nþra weapþápþ majþmajþá nikárþnþri rþárþni.” nimónarþni. E nerþ aí sewanþnþyþné mþxþ apþ omeakþnþnþri nimþxþagþa nánþ apþ e éárþni. Nionþ nánþ wa rarþgþápa sþyikwþpþnþnþnþ nimónþri aí “Kiraisoyá wáþ wurþmeiarþnþwá seáyþ e imónþnþwáonerþni.” rþnarþgþáwa wí mþnþmúrogþonþ enagþ nánþ seyþné weyþ nþnþmearþro sþnþwirþyþ, xþxenþ epaxþ imónþnþpþ tþni yanþro egþárþni. ¹² Ayþ rþpþ nánþ seararþnþni. Nionþ seyþné tþni nþnþwearþná Kiraisoyá wáþ wurþmeiarþgþá nepaxþnþ imónþgþáwa emþmþ ero ayá rþwamónþpaxþ imónþnþpþ ero yarþgþápþ arþkí anþnþ minþ seaíwapþyayinþrþni. ¹³ Jisasoyá sþyikþ imónþgþá wínyo nþwímearþná wéyo umearþnþpa seyþné entþ axþpþ nþseamemáná aí wiamonþáþi, ayþ rþpþnþrþni. Nionþ aiwá nþmþ nánþ nþgwþ bþ nþsearþþri anþnþ mþseaikárþnþanigþni. Sþpí e seaínþþ nánþ ananþ yokwarþmþ niipþrþréoþ?

¹⁴ Arþá nípoyþ. Rixþ biaú bþnþáonþ ámi bþ bþmþnþri nánþ imónþnþni. Ámi bþ bþmþnþri nánþ nimónþri aí anþnþ seaikárþmþámanþ. Segþ amþpí bþ mþsearþpþ sa seyþné tþni nawíni dþnþ sþxþ nínþri onþweaneyþnþri bþmþa nánþ rarþnþni. Seyþné nijþárþni. Niaíwýyþ xanþyaúmi amþpí arþrá wímþgþnþri awí eámeámþ yárþpaxþmanþ. Xanþyaú niaíwýyo arþrá owiaiyþnþri amþpí bþ awí eámeámþ yárþpaxþrþni. Segþ sénomþ, ayþ nionþ énþnþ imónþnþáonþ enagþ nánþ rarþnþni. ¹⁵ Seyþné arþrá seaimþ nánþ gþ amþpí nþni emþ nimorþná ayþ yayþ tþni emþ mómfárþni. Arþrá seaimþ nánþ nþyorþrþnþrþná ayþ yayþ tþni yorþrþnþmþfárþni. Nionþ e nerþ dþnþ sþxþ

ayá wí seayarĩŋagĩ nánĩ seyĩné sa bi onĩmiápi dĩŋĩ sixĩ niyipĩrĩréoi? ¹⁶ Nioni seyĩné tĩnĩ niŋwearĩná anĩŋĩ wí mĩseaikárinĩ aiwĩ áamá wí re searĩpĩráoi, “O siŋwĩ samamĩ neri íwĩ neriŋĩpimi dánĩ yapĩ seaiepĩsiŋĩrĩnĩ.” E searĩpĩrĩfa aiwĩ wí e mĩseaikárinĩŋanigĩnĩ. ¹⁷ Áamá nioni seyĩné tfe nánĩ nurowárenapĩrĩŋĩpimi dánĩ enĩ yapĩ nĩseaiwapiyiri íwĩ bi mĩsearapĩŋanigĩnĩ. ¹⁸ Taitaso seyĩné tĩŋĩ e nánĩ bĩnĩ nánĩ eŋĩ rĩrémixĩ wiowárinĩŋanigĩnĩ. Negĩ nĩrĩxĩmeá o tĩnĩ bĩŋo enĩ nĩkumixĩrĩ wĩrenapĩŋanigĩnĩ. Taitaso yapĩ nĩseaiwapiyiri segĩ amipĩ bi rĩsearapĩŋanigĩnĩ? Oweoi, wí e meŋĩnigĩnĩ. Xámĩ none seyĩné nĩseaimearĩná eŋwápi nánĩ pĩránĩŋĩ dĩŋĩ mópoyĩ. Taitaso “Pĩránĩŋĩ e oemĩnĩ.” niyaiwiri seaiŋĩpa none enĩ axĩpi nerane omĩ númĩ irĩkwĩnĩŋĩ mĩkeánĩpa reŋwanigĩnĩ?

¹⁹ Xwiyĩfá rĩpi fá nĩroróná anĩŋĩ re rĩneaiaiwiarĩŋoi, “Porowa wigĩ egĩápi nánĩ xwiyĩfá wákwĩnanĩro nánĩ rĩfa rarĩŋoi?” rĩneaiaiwiarĩŋoi? Negĩ dĩŋĩ sixĩ seayĩŋwáyĩné, wí e oneaiaiwĩpoyĩnĩrĩ mĩrarĩŋwĩnĩ. Sewanĩŋĩfĩné Kiraisomĩ nĩxĩdĩroná eŋĩ neánĩro xĩdĩpĩrĩfa nánĩ Gorĩxoyá siŋwĩ tĩŋĩ e dánĩ Kiraiso awa e ourĩpoyĩnĩrĩ neaimĩxĩŋĩpĩnĩ eŋĩ nĩmĩxĩrĩ seararĩŋwĩnĩ. ²⁰ Nioni ámi seyĩné tĩŋĩ e nĩrémorĩná “Nanĩ ayĩ e imónĩŋagĩfa owĩnĩmĩnĩ.” niyaiwia bĩmĩfápi tĩnĩ xĩxenĩ mimónĩ xegĩ bi imónĩŋáná seaĩmeámĩgĩnĩrĩ ayá sĩwĩ nĩroarĩnĩ. Seyĩné enĩ “Porowayĩnĩ nimónĩmáná oneaĩmeanĩ.” yaiwiarĩgĩfápi tĩnĩ xĩxenĩ nimónĩmĩ mĩseaiméa wikĩ nónĩmĩ seaĩmeámĩgĩnĩrĩ ayá sĩwĩ nĩroarĩnĩ. Seyĩné sinĩ sĩmĩ tĩnĩ nĩwiápĩga uro sĩpĩ dĩŋĩ niyaiwĩga uro wikĩ rĩfá ápiáwĩnĩŋĩ nóga uro rĩrowiámĩ nĩga uro ikayĩwĩ nĩmearĩga uro mĩmayĩfó nĩróga uro wárixá nĩmóga uro mĩxĩ népéga uro yarĩŋagĩfa siŋwĩ seanĩmĩgĩnĩrĩ nánĩ seararĩŋĩnĩ. ²¹ Nioni ámi nĩbĩrĩ nĩseaimearĩná segĩ sipĩ yarĩgĩfápi dánĩ Gorĩxo ayá nimóáná segĩ siŋwĩ anĩgĩe dánĩ ŋwĩ eámĩgĩnĩrĩ ayá sĩwĩ nĩroarĩnĩ. Xámĩ segĩfĩ wí íwĩ nero wigĩ íwĩ inĩgĩfápiranĩ, íwĩ ninĩrĩ rĩpeánĩgĩfápiranĩ, piaxĩ weánĩpaxĩ imónĩŋĩpĩ egĩfápiranĩ, rĩxa rĩwĩmĩnĩ mĩmamó sinĩ yarĩŋagĩfa siŋwĩ nĩseanĩrĩná ŋwĩ eámĩgĩnĩrĩ rarĩŋĩnĩ.

13

Íkwairĩrĩ nĩwirĩná urĩŋĩpĩ nánĩrĩnĩ.

¹ Seyĩné tĩŋĩ e nánĩ rĩxa biaú bĩŋáonĩ ámi bi bĩmĩfárinĩ. Rĩxa nĩseaimearĩná xwiyĩfá Bĩkwĩyo nĩrĩnĩrĩ eánĩŋĩ rĩpi “Xwiyĩfá nĩmĩxĩrĩná siŋwĩ wĩnarófá waúranĩ, waú woranĩ, sopĩŋĩ norónáyĩ, ‘Apĩ nepa rĩfa imónĩnĩ?’ yaiwĩpaxĩrĩnĩ.” nĩrĩnĩrĩ eánĩŋĩpimi nĩxĩdĩrane xwiyĩfá imĩxanĩfáwárinĩ.

2 Xámi nibimáná ámi ríwíyo nibiríná ikwairír seaiḡapa agwí seyíné siní miseaímeapa neríná segí íwí éíayo tñí íwí méfá wíníyíné tñí nání payí nearí ikwairír seawárenapariḡiní. Nioní ámi bi nibiríná ámá íwí yaríḡfáyí siní xe oépoyínirí sḡwí wínímíamaní. 3 Seyíné dḡḡ re yaiwiarḡagí nání e emáríní, “Nene ‘Kiraiso nepa Poromí dání rariḡríní.’ yaiwianí nání o e oneaíwapíyini.” yaiwiarḡagí nání e emáríní. O píranḡḡ owimíximínirí neríná samḡḡ níwerí seaiarḡomaní. Enḡ tñí seaiarḡoríní. 4 Enḡná o samḡḡ weḡnáná íkíá yoxáípamí yekwíroaríḡfá aiwí Goríxoyá enḡ eánḡḡpimí dání ámi sḡḡ ḡweaḡoríní. Xíto tñí nawíní ikárínḡwá enḡḡ nání enḡ samḡḡ weḡwáone aiwí seyíné tḡḡ e nání nibírane píranḡḡ seaimíxanírí neranéná sḡḡo tñí nawíní níkumíxinírane imónḡwá enḡḡ nání enḡ eánḡḡ Goríxoyá tñí seameanfáwáríní.

5 Seyíné woxíní woxíní “Nepa Kiraisomí dḡḡ wíkwíroarḡá wonírfaní? Míwíkwíroarḡá wonírfaní?” níyaiwinírí iwamíto iníríxiní. Sewanḡḡyíné woxíní woxíní sḡḡwí ainenaxídfíríxiní. “Jisasí Kiraiso tñí mḡḡnḡwaéneríní.” níyaiwiníro sḡḡwí mí nómixíníro níḡfá mimónípa reḡoí? E nísearírí aí sḡḡwí nainenaxídfíríná míwíarófáyí imónḡḡánáyí, “Kiraiso tñí mḡḡnḡwaéneríní.” níyaiwiníro sḡḡwí mí ómixínípaí meníní. 6 E nísearírí aí nioní dḡḡ re sealkwímoníní. Seyíné none sḡḡwí níneanaxídfíróná ríxa mímíwíarówáone imónḡḡagwí neanarḡoí. 7 Seyíné sípí wí mepa oépoyínirí Goríxomí ríxḡḡ seauríyarḡwáríní. Ámá wí re oneaiaiwípoyínirí, “Porowa Koriní ḡweáyo wáí nurímeríná wí mímíwíarogíawíxiní.” oneaiaiwípoyínirí seauríyarḡwámaní. “Porowa mímíwíarogíawíxiní.” neaiaiwiarḡagí aiwí seyíné nanḡ imónḡḡpí tñí xíxení epírí nání Goríxomí ríxḡḡ seauríyarḡwáríní. 8 Ayí rípi náníríní. None pí pí neranéná xwíyíá nepaxḡḡpimí dḡḡ mímíkwíropa oépoyínirí wí yarḡwáonemaní. Apimí dḡḡ wíkwíropaxípiní yarḡwáoneríní. 9 None enḡ samḡḡ neawéagí aí seyíné enḡ neáníro Kiraisomí xídarḡagí niseaníríná yayí yarḡwáríní. Seyíné yóí oimónípoyínirí Goríxomí ríxḡḡ seauríyarḡwáríní. 10 Ayí rípi nání agwí nioní seyíné tñí mḡḡweá wí e dání níḡweámáná payí rína eaarḡiní. “Nioní segí tḡḡ e nání nibiríná Goríxo néní tḡḡónḡḡ oimónírí nímixḡḡpimí dání ríá tḡḡ oseamemíní.” mímimónarḡagí nání payí rína nearí wírenapariḡiní. Ayí rípi nání rariḡiní. Goríxo néní tḡḡónḡḡ oimónírí nímixíríná ámá xíomí dḡḡ wíkwíroaríḡfáyo uyíní

uméwiniḡiniṛi nimixiḡmani. Eḡni wímxíwiniḡiniṛi
nimixiḡriṛni.

Yoparípi uríḡí nániriṛi.

¹¹ Negí niriḡimeáyiné, yoparí riṛi nearí ná yayí
seawárenaparíḡini. Seyíné yóí oimónaneyiṛo aniḡí miní
ero nioni eḡí riṛémiḡí seaiariḡápi aríá ókíarí móniṛo diḡí
axípiṛini xídíro piyíá wero ériḡini. Seyíné e nerónáyí,
Goríxo —O ámá nání diḡí sipí seainí nání seaimixiriṛi
piyíá wepiṛi nání seaimixiriṛi eḡoriṛi. O íníná diḡí
seakikayoníariṛi. ¹² Goríxomi diḡí wíkwírogíáyiné yayí
niniṛóná yayí óí eáneníriḡini. ¹³ Goríxoyá ámá nioni tíni
re ḡweagíáyí yayí seawárenaparíḡoi. ¹⁴ “Seyíné niyínéni
Ámíná Jisasi Kiraiso wá seawianiriṛi Goríxo diḡí sipí seairiṛi
oyá kwíyípi nawíni seakumixariṛi éwiniḡini.” nimónariṛi.

Payí Poro Garesia p̄ropenis̄yo ŋweáyí nánì eaŋínarìni.

Payí r̄ina Jisasoyá siyikíyí p̄ropenis̄í yoí Garesiayo ŋweagfáyí nánì Poro eaŋínarìni. Poro xámi émáyí aŋí t̄ŋíminì wáf nura nemeríná Garesia p̄ropenis̄íyo nánì nurì aŋí obaxí e e ikwíróniŋíyo wáf nura emeŋnigini (Wáf wurimeiarigfáwa 13:1-14:26). E nemo ámí wí e nánì nurì yaríná Judayí wí Garesia p̄ropenis̄íyo nánì nuro ámá Poro xwiyíá Jisaso nánì r̄iniŋí yayí winipaxípi wáf uraríná Jisasomi d̄iŋí wikwírogfáyo xenwí nuréwapiyi ro r̄eniŋí urigfawixini, “Jisasomi d̄iŋí niwikwíro ro aiwi iyí s̄ímí s̄ó m̄iwákwinipa ero ŋwí ikaxí Moseso n̄ir̄i eaŋípimi eni píraniŋí m̄ixí d̄ipa ero nerónáyí, Gorixoyáyíné imónipaxímani.” urigfápi nánì Poro niŋfá nimónimáná payí r̄ina n̄ir̄i eaŋinigini. Xenwí uréwapiyarigfáyí r̄íwí numero sa Jisaso nánì uréwapiyiŋípi d̄iŋí ikwírór̄ixini n̄ir̄i eaŋinigini.

1-2 Poronì —Nionì Kiraisoyá wáf wurimeiarin̄á wonir̄ini. Ámá wí Gorixo nánì wáf wurimeiwiniŋin̄i n̄irowár̄enapigfámani. Wí Gorixoyá wáf wurimeiarigfá wo imóníwiniŋin̄i n̄ir̄ipeagfámani. Ápo Gorixo —O Jisasi Kiraiso xwár̄ipáyo dánì owiáp̄n̄imean̄ir̄i siŋí wimixiŋorini. O t̄n̄i Kiraiso t̄n̄i awaú n̄ir̄ipeagfíonir̄ini. Nionì t̄n̄i negí n̄ir̄ixímeá re ŋweagfá n̄n̄i t̄n̄i Gorixoyá siyikí imónigfá Garesia p̄ropenis̄íyo aŋí b̄i bimì ŋweagfáyíné nánì payí r̄ina neari mónapar̄iŋwi. ³ “Negí ápo Gorixo t̄n̄i negí Áminá Jisasi Kiraiso t̄n̄i wá seawian̄ri seyíné niwayiróniro ŋweap̄r̄i nánì seaimixiri oépiyi.” nimónar̄ini. ⁴ Kiraiso nene ámá Gorixomi m̄ixídarigfáyí yarigfápa mepa yaníwá nánì uyíniŋí yarigfá r̄iná dánì gw̄niŋí neaikweani nánì eŋinigini. E neríná negí ápo Gorixo “E éwiniŋin̄i.” yaiwiŋípi t̄n̄i xixeni neri nene íwí yar̄iŋwápi yokwarimí neaiim̄in̄i nánì yoxáfpámi xe onipikípoiŋin̄i eŋinigini. ⁵ Ayínánì íníná Gorixomi yayí numéra úwanigini. E éwanigini.

“Xwiyíá yayí neainar̄iŋípi ná binì imónini.” ur̄iŋí nánir̄ini.

⁶ Nionì seyíné yarigfápi nánì ududí xwé ninar̄ini. Seyíné sinì mé Kiraiso wá n̄iseawian̄ri seiin̄ipimi dánì Gorixoníyá oimónipoyin̄i wéyo íá seaumir̄iŋomi niwiepisamoár̄im̄i nuro mimóní xwiyíá yayí neainar̄iŋí bimì oxídaneyin̄iŋi yar̄iŋagfá nánì ududí xwé ninar̄ini.

⁷ Apí nepa xwiyá yáy neainpaxí bimaní. Ámá wí seyíné ayá nisearemoro xwiyá Kiraiso nání yáy neainpaxí imóníñpí naíroyirí ikixeaníro yaríñagá nání raríñí. ⁸ Ámáone aírání, aññají wo aírání, xwiyá yáy neainaríñ nioní xámí wáf nisearírná seararíñápí tñí xixení mīsearí xegí bī nisearírnáyí, xe roapíkíníwaníñí. ⁹ Nisearírná ríxa e seararíñwá aiwí ámí axípi bī osearímíñí. Gíyí gíyí xwiyá yáy neainaríñ nioní wáf seararírná arfá nigfápí tñí xixení mīsearí xegí bī nisearírnáyí, xe roapíkínírníñí. ¹⁰ “Poró ámá nñí xfo yaríñpí nání yáy owiníri raríñí.” rīseaimónaríñí? Oweoi, ámá marfáí, Goríxoní nioní yaríñápí nání yáy owiníri yaríñí. “Poró ámá sírogwí tñáoní oimónímíñíri yaríñí.” rīseaimónaríñí? Nioní ámá sírogwí tñáoní oimónímíñíri nerí síñwiríyí, Kiraisoyá xínáíníñí nimóníri omíñí wíiaríñáoní imónímíñíri enjámání.

“Xwiyá nioní wáf seararíñápí Goríxo wáf nókímíxíñíriñí.” uríñí náníriñí.

¹¹ Níríxímeáyíné, xixení imóníñ rípi osearímíñí. Xwiyá yáy neainaríñ nioní wáf searíñápí ámá wí érowiápíñígfápímaní. ¹² Ámá wo raríñagi arfá winjápímaní. Ámá wo níréwapíyíñpímaní. Oweoi, sa Jisasí Kiraiso xewaníño wáf nókímíxíñpíriñí. ¹³ “Gí Judayí Goríxomí píráníñí oxídaneyíñíro yarígfápa nioní eníñá nerfna yagápí nání seyíné ríxa arfá wigfawixíñí.” nimónaríñí. Goríxoyá síyíkí iwamfó imónígfáyo xeaníñí rfá tñíñí nīwíkaríri anípa imíxárfíímíñíri yagáríñí. ¹⁴ Gí arfowa érowiápíñígfápí oxídíímíñíri nerfna gí níríkwí wa nioní tñí xixení imónagfámaní. Nioní gí arfowa nérowiápíñíro nīneaiwápíya bigfápí oxídíímíñíri ayá rfá nīweagí enagí nání nioní tñí xixení imónagfámaní. ¹⁵⁻¹⁶ Nioní e yagáoní aiwí Goríxo —O gí inókí síñí mīñíxírfí enjána wá nīñíwianíriñpímí dání xfoyáoní oimóníri nání wéyo fá numíriñoríñí. O Poró gí íwo nání émáyo wáf nurímeíwíñíñíri nīwimóníri o nání wáf nókímíxíñíñá axíñá nurí wáf nókímíxíñpí nání ámá wí tñí xwiyá bī mīríníñwaníñí. ¹⁷ Wáf wurímeipírfá nání xámí nimónígfáwa Jerusaremí ñweagfe nání wí munjaníñí. Sa Arebiayíyá añfíyómíñí nurí e dání ámí añí Damasíkasiyí ríñíñpímí nání unjaníñí. ¹⁸ E nemoní xwiogwí ríxa waú wo pwéáná “Pitao tñí xwiyá ñweámíñíñí.” nīyaiwirí Jerusaremí nání nurí o tñí nīñwearíñá sfá wé wúkaú síkwí wú yeamúroaríñá ¹⁹ wáf wurímeiarígfá wíamí síñwí mīwíñípa néra numáná aí Jemiso, Ámínáomí xogwáomíñí síñwí wíñíñjaníñí. ²⁰ Xwiyá agwí nioní

neari wírénaparíñápi Gorixoyá sñwí tñj e dání “Yapí bi mīraríñini.” nīseariri eearíñini. ²¹ Pitao tñni xwiyá nīñweámoni ámi anj Siria pīropenisfyo tñni anj Sirisia pīropenisfyo tñni nikwíroníga unjpi tñj e nání unjanigini. ²² Nioni e ená enagi nání íná Kiraisoyá sñyikí imónigfá Judia pīropenisfyo anj api apimi ñweagfáy sñni sñwí mīnanigfá enagi nání sñmīmanj mí mīnómīxīpaxí nimóniro ²³ wigí wīniyí sa xwiyá rīpi rīnaríñagfa arfá wiayigfawixini, “Nene xámi xeaníñ ríá tñj neaikáñño sñni axípi e mé rīxa xwiyá nene dñj wīkwíroaríñwá xwírfá oikíxémīniri enjpi wá rīmearini.” rīnaríñagfa arfá nīwiayiro ²⁴ “Ayí Gorixo omi wíemóagi nání rfa e yarini?” nīyaiwiro nání yayí umegfawixini.

2

Wá wūrimeiarigfá wá Poromi umīmīnigfá nānirini.

¹ Xwiogwí wé wúkaú síkwí waú waú nememoni Banabaso tñni nerīmeánirai Taitasomi nīwirīmeámi ámi Jerusaremi nání unwanigini. ² Nioniyá dñj tñni marfái, Gorixoyá dñj tñni wá wūrimeiarigfá gí wá —Awa áma wí “Wīniyo seáy e wimónigfáwarfani?” wīaiwiarigfáwarini. Awa tñni xwiyá ñweáimīgīniríná nuri xwiyá yayí neainaríñj nioni émayí anjyo wá uraríñápi nání áwanj nurémearfná awa “Joxi wá nurirfná xámi néra bñjpi tñni agwi yaríñjpi tñni surfmá yaríñini.” nīrīpírīxīniri xámi awami ínīmī áwanj uraríñjanigini. ³ E éagi aí Taitaso, nioni tñni úo —O Gīrikīyí worini. O nání aí awí eánigfe dání re wí mīnīrīgíawixini, “Iyí sñmí sñni sfó mīwákwiníñáná nene tñni nawiní kumīxīnīpaxomani. Xámi iyí sñmí sfó owákwípoyí.” wí mīnīrīgíawixini. ⁴ Mīmóní nīrīxīmeá imónigfáy —Ayí nene gwīññj ñweañwaéne imónirane re yaiwirane “Kraisomi dñj nīwīkwíroríñjipimi dánini wé róníñj wiene imónipaxfmani. Omi dñj nīwīkwírómáná ñwí ikaxí eáníñjipimi nīxídiríñjipimi dání Gorixoyá sñwíyo dání wé róníñj wiene imónipaxfmini.” yaiwirane yanfwa nání gwīññj neañwírānirī egfáyfmini. Ayí Kraisomi dñj wīkwíroaríñwáipimi dání ñwí ikaxí eáníñjipimi xfdani nání áxenwarí miníñwaéne sñwí fwwí neanīmeaanīro nání áma kíkíá imónigfá wīññj nimóga neáimeagfáyfmini. ⁵ Ayí xenwí rarīgíápi none wí arfá nīwirane mīxídf xwiyá yayí neainaríñj nepaxíñj imóníñjpi seýné tfāmīni sñni aníñj nīrīga unfá nání ayo pírí nīwīaíkirane enwanigini. ⁶ Apīni marfái, wá wūrimeiarigfá “Wīniyo seáy e wimónigfáwarfani?” wīaiwiarigfáwa —Awa xámi Ámīnáo

tíni emeagfáwa aí “Ayf ananirini.” yaiwiarinjawarini. Gorixo amáyo símf símf e mumearinjf enagi nání rarinini. Awami xwiyfá nioni wáf rimearinjapí nání áwanf urémeáná re wí minirigfawixini, “Joxi wáf niriiná xwiyfá nimúrori rarinjpi, ayf ripirini.” wí minirigfawixini. ⁷ Wí e miniripa nero sa dñf rípí niaiwigfawixini, “Gorixoyá dñfyo dání iyf símf sfó miwákwini pa yarigfáyo wáf uriniri uowarinjorani? Pitaom negí Judayo wáf uriniri uowarinjpa émáyo wáf uriniri uowarinjorani?” niaiwigfawixini. ⁸ Gorixo iyf símf sfó wákwinigfáyo wáf uriniri Pitaomi enj sixf wimixinjpa nioni eni émáyo wáf uriniri enj sixf nimixinj enagi nání rarinini. ⁹ Api niniaiwiro mí ninómixiro “Gorixo Poromí wá niwianiri e wiinjrfani?” niniaiwiro nání Jemiso tíni Pitaom tíni Jono tíni —“Awa anj iyf noraniga punjpninj imónigfáwarani?” waiwiarigfáwarini. Awa axípi re rinirigfawixini, “None Judayf anjmini wáf uraníwari. Poro tíni Banabaso tíni awaú émáyf anjmini wáf uripisfirini.” niriñiro yawawi “Awa tíni nikumixiniri yarinjwáonerani?” yaiwiani nání siganixf niyeairo yayf yeawarigfawixini. ¹⁰ E neróná yawawi “Api oyaiyi.” niyeaimoniri símf xeadfpénarigwípi niriñariro ripini yearigfawixini, “Awagwí amá re ñweagfá dfwf ikeamónigfáyo dñf nimori arirá bi owiaiyiniri éfisixini.” yearigfawixini.

Poro Pitaomí amá sinjwf anigfe dání mixf urinjf nánirini.

¹¹ E neri aí Pitaom anj Adioki rininjipimi nání nibiríná xewaninjo xwiyfá mearinipaxf bi ikárinfagi nání nioni mimáyo dání niwiaikiri xfomi “Nipikwini miyarinini.” urinjanigini. ¹² Ayf ripi nání e urinjanigini. Amá Jemiso tfámini siní mirémónapipa enáná Pitaom ananí amá émá tíni nikumixiniri aiwá nawini nagfiri. E neri aí amá awa —Awa re rarigfáwarini, “Émáyf Jisasomi dñf niwikwíroro aí iyf símf sfó miwákwini pa nerfnáyf, Gorixoyá imónipaxímani.” rarigfáwarini. Awa rémónapáná Pitaom rixa wé fá nimixeániri siní émáyf tíni nikumixiniri aiwá nawini nagfímani. Awa nání wáyf neri e yagfiri. ¹³ Judayf Jisasomi dñf wikwíroarigfá Adiokiyo ñweagfáyf “Pitaom wé fá nimixeániríná xixeni miyarinini.” niwimóniri aí ayf eni Pitaom enjpa axípi éwapnigfawixini. E nero wigf éwapnifápipimi dání dñf Banabasoyápi eni pírf yipákwigfawixini. ¹⁴ E éagfa aiwi nioni ayf xwiyfá yayf neainarinjpi píraninj fá mixiripa nero api tíni nepa xixeni miyarinagfa niwiniríná Pitaomí amá nfní arfá egfe dání re urinjanigini, “Joxi Judayf woxi aí yegyf yarigfápa íníná mé

émáyf yarigfápa nimónrri yarinqoxi enagi nání pí nání émáyf re oyaiwípoyinri wikáriminri yarinqini, 'Judayf yarigfápa nimónrane mepa neranénáyf, nípikwiní mīyarinqwiní.' oyaiwípoyinri pí nání wikáriminri yarinqini?" urinjanigini.

"Jisasomi dñf wikwírófápimi dánini Gorixo 'Wé rónigfáyfirini.' rárarinqini." urinqfáninri.

¹⁵ Ámi re urinjanigini, "Yawawi yegf inókípaú yeaxirigfíe dání émáyf imónirai ñwí ikaxf rininqipimi wiaikiarigwíwawi imónirai mé Judayf imónigwíwawiriní. ¹⁶ E imónigwíwawi enagi aí Gorixo áma ñwí ikaxf Moseso eanpí xfdarigfápimi dání wí 'Wé rónigfáyfirini.' mirárf áma Kiraisi Jisasomi dñf wikwíroarigfápimi dání 'Wé rónigfáyfirini.' rárarinqf enpí nání nijfá nimónirai nání yawawi Gorixo yegf ñwí ikaxf eáninqipimi xfdarigwíwípimi dání marfái, yegf Kiraisi Jisasomi dñf wikwíroarigwíwípimi dání 'Wé rónigfíwaúrini.' rárinfá enagi nání yawawi aí Kiraisomi dñf wikwírogwísisixini. O áma wo aí ñwí ikaxf eáninqipí xfdarinqipimi dání 'Wé róninqorini.' wí rárinfá menagi nání Kiraisomi dñf wikwírogwísisixini. ¹⁷ Yaiwanñowawi ñwí ikaxf eáninqipí nixfdirainá yarigwíwípimi dání marfái, Kiraiso neainqipimi dñf wikwíroarigwíwípimi dání Gorixo 'Wé rónigfíwagwíwírini.' yearárininqíwawi oimónaiyinri nerfná Judayeneyá ñwí ikaxf 'Api api éfirixini.' rininqipimi wiaikigwíwawi imónigwíwírini. E imónigwíwawi enagi nání re ripaxíraní, 'Kiraiso áma fwf epíri nání wiepísarinqorini.' ripaxíraní? Oweoi, wí e ripaxí mimónini. ¹⁸ Anf nioní pīneaárinqáiwa ámi nimirirfnáyf, 'Ñwí ikaxf eáninqipimi wiaikiarinqoxiriní.' nīripaxíriní. Ayf ripí rarinqini, 'Nioní Judayeneyá ñwí ikaxf rininqipí ríwf nīmorfná nepa sipí bi méagi aí xámi api nixfdirinqipimi dání wé róninqáoní imónimiginri ená emí monápi ámi fá nixirirfnáyf, "Ñwí ikaxf eáninqipimi wiaikiarinqoxiriní." nīripaxíriní.' rarinqini. ¹⁹ Ayf ripí náninri. Nioní siní ñwí ikaxf eáninqipimi oxídmíninri nerfná nijfá re imóninqáriní, 'Apimi dání áma wí Gorixoyá sinwíyo dání wé rónigfáyf imónipaxímaní.' Nijfá e nimóninri nání siní apimi nixfdmí nání ríxa pegfáyf wonfninqf imóninri Gorixominí nixfdiri dñf wikwírómi nání siní egfáyf wonfninqf imóninri enáriní. ²⁰ Nioní Kiraiso tñní nawíní ríxa íkfá yoxáf pámi pegwíwíoninri. Ayf ripí rarinqini, 'Nioní Gorixoyá dñf tñní Kiraiso tñní nawíní ikárinigwíwíoninri.' rarinqini. Nioní pí pí yarinqápi gf dñfyo dání yarinqámani. Kiraiso nioní dñf íkíkf nininqf enagi nání oyá dñfyo dání yarinqáriní. Siní xwfá tfo nñwearfná pí pí yarinqápi, ayf Gorixoyá xewaxomí —O nioní nání

dijí sipí n̄win̄r̄i yor̄r̄in̄jor̄in̄i. Om̄in̄i dijí n̄wikw̄ror̄i yar̄in̄ar̄in̄i. ²¹ E ner̄tn̄á Gor̄ix̄o nion̄i wá n̄n̄wian̄r̄i nīnj̄p̄i peá moar̄in̄aman̄i. Nw̄f ikax̄í eán̄inj̄pim̄i n̄ix̄d̄ir̄inj̄pim̄i dán̄i ámá nepa wé rón̄iḡáȳf imón̄inj̄án̄áȳf, aȳf Kiraiso pen̄j̄p̄i sur̄f̄má peár̄ipax̄r̄in̄i.” ur̄in̄an̄iḡin̄i.

3

Dijí n̄wikw̄ror̄inj̄pim̄i dán̄i imón̄ipax̄p̄i t̄n̄i njw̄f ikax̄p̄i n̄ix̄d̄ir̄inj̄pim̄i dán̄i imón̄ipax̄p̄i t̄n̄i nán̄r̄in̄i.

¹ Maj̄maj̄fá ikár̄inar̄iḡfá Garesia njweaḡfáȳfné, ámá go dijí p̄r̄ip̄r̄f seaíaḡi yar̄in̄oj̄? Kiraisom̄i yoxá̄pám̄i yekw̄roáráná nene nán̄i neaīinj̄p̄i nán̄i nion̄i seȳfné t̄n̄i nīnj̄wear̄fná píran̄inj̄f rep̄ȳf n̄iseaiéra un̄á en̄aḡi nán̄i sewan̄inj̄f̄ȳfné s̄inj̄w̄f t̄n̄fn̄inj̄f w̄n̄iḡfá en̄aḡi nán̄i rar̄in̄in̄i. ² Nion̄i yar̄inj̄f b̄i r̄ip̄in̄i oseaim̄in̄i, “Gor̄ix̄o xeḡf kw̄ȳf̄p̄i n̄iseaiap̄ir̄fná seȳfné njw̄f ikax̄í Moseso eanj̄pim̄i x̄dar̄in̄aḡfá n̄isean̄r̄i seaiap̄in̄j̄ran̄i? Xw̄ȳfá Kiraiso nán̄i r̄in̄inj̄p̄i ar̄fá n̄iwiro dijí w̄kw̄róaḡfá n̄isean̄r̄i m̄iseaiap̄ipa en̄j̄ran̄i?” ³ Seȳfné ar̄ige nero maj̄maj̄fá ayá wí ikár̄inar̄in̄oj̄? Iwam̄fó iná Gor̄ix̄oyá oimón̄aneȳn̄ro kw̄ȳf̄p̄i en̄f seaím̄ix̄inj̄pim̄i dán̄i néra núfasáná agw̄f seḡf en̄f eán̄iḡfapim̄i dán̄in̄i yóf oimón̄aneȳn̄ro r̄iyar̄in̄oj̄? ⁴ Kiraisom̄i dijí w̄kw̄róáná seaímean̄j̄ n̄ip̄in̄i sur̄f̄má r̄iseaímean̄j̄n̄iḡin̄i? “Oweoi, ap̄i sur̄f̄má wí m̄iseaímean̄j̄n̄iḡin̄i.” nimón̄ar̄in̄i. ⁵ Gor̄ix̄o xeḡf kw̄ȳf̄p̄i six̄f n̄iseayiri em̄im̄f n̄iseaíwap̄iyir̄fná seȳfné njw̄f ikax̄í Moseso eanj̄pim̄i x̄dar̄in̄aḡfá n̄isean̄r̄i nán̄i seaíwap̄iyar̄in̄j̄ran̄i? Xw̄ȳfá yaȳf neainar̄inj̄f imón̄inj̄p̄i ar̄fá n̄iwiro dijí w̄kw̄róaḡfá n̄isean̄r̄i nán̄i m̄iseaíwap̄iyipa yar̄in̄j̄ran̄i?

⁶ B̄ikw̄fyo re n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄i, “Eb̄ir̄famo Gor̄ix̄o ur̄f̄p̄i dijí w̄kw̄róaḡi nán̄i ‘Wé rón̄inj̄f imón̄inj̄f wor̄in̄i.’ rár̄in̄j̄r̄in̄i.” ⁷ E n̄r̄in̄r̄i eán̄inj̄aḡi nán̄i dijí re móf̄rix̄in̄i, “Ḡiȳf mar̄fát̄i, dijí Gor̄ix̄om̄i w̄kw̄roar̄iḡfáȳf Eb̄ir̄famoyá f̄wiár̄fawé imón̄iḡfáȳr̄in̄i.” móf̄rix̄in̄i. ⁸ En̄j̄n̄á Gor̄ix̄o re en̄w̄ipeár̄inj̄f en̄aḡi nán̄i “Émá̄ȳf nion̄i dijí n̄kw̄róáná ‘Wé rón̄iḡfáȳr̄in̄i.’ rár̄im̄iḡin̄i.” n̄r̄ir̄i en̄w̄ipeár̄inj̄f en̄aḡi nán̄i B̄ikw̄fyo n̄r̄in̄r̄i eán̄inj̄pa Eb̄ir̄famom̄i xw̄ȳfá yaȳf winar̄inj̄f imón̄inj̄f r̄ip̄i ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Jox̄m̄i dán̄i ámá r̄ix̄f wir̄f wir̄i eḡfáyo n̄yon̄i nan̄j̄ wiim̄fár̄in̄i.” ur̄in̄in̄iḡin̄i. ⁹ Aȳnán̄i re r̄ipax̄r̄in̄i, “Gor̄ix̄o ámá x̄fom̄i dijí w̄kw̄roar̄iḡfá ḡȳf ḡyo Eb̄ir̄famo, dijí w̄kw̄roñom̄i t̄n̄i nawín̄i nan̄j̄ wiinj̄f̄r̄in̄i.” r̄ipax̄r̄in̄i. ¹⁰ R̄ip̄i nán̄i en̄i dijí n̄imor̄fná ax̄p̄i yaiwipax̄r̄in̄i. Ámá njw̄f ikax̄í Moseso

Kiraiso nání rínjíríní. ¹⁷ Nioní osearímínírí seararínjápí rípí imóníní. Wigí símímanjýo dání “Nanj e niseaiimfáríní.” nurárimáná enjáná xwiogwí ríxa 430 nímúrómáná enjáná njwí ikaxípi nurírí aiwí xámi “E niseaiimfáríní.” nuríríná “Íkí sijnagí níkwírímónímfámani.” éniñj urárínjípí nání wí rakínínjmani. Ayínání re nimónaríní, “ ‘E niseaiimfáríní.’ urárínjípí Goríxo wí xwíá oiwenínírí enjmani.” nimónaríní. ¹⁸ Njwí ikaxí rínínjípí xídarínjwápimi dání Goríxo nene nání neaipímoárinjípí neaímeapaxí nimónírínáyí, nene re yaiwianígíní, “O ‘Niseaiimfáríní.’ réroárinjípimi dínj wíkwíroarínjwápimi dání neaímeapaxímani.” yaiwianígíní. E nerí aí Ebírífamomí símímanjýo dání “Niseaiimfáríní.” réroárinjípimi dínj wíkwíronjípimi dáníní wímeanj enjagí nání dínj wí e yaiwianíméwíní.

¹⁹ E seararínjagí nání áamá wo re nírínínjoi, “Njwí ikaxí rínínjípimi xídarínjwápimi dání Goríxo nene nání neaipímoárinjípí nepa míneaímeapaxí nimónírínáyí, pí nání njwí ikaxípi nearínjíríní?” nírínínjoi. Ai ayí Ebírífamoyá iyí axípa imónínjoi —“Omí dání nanj niseaiimfáríní.” urínjoi, ayí oríní. O imóníe nání “Íwí nene yarínjwápi xíoyá manj níwiaíkiri rífa yarínjwíní?” oyaiwípoyínírí njwí ikaxípi nearínjíríní. Njwí ikaxí apí Goríxo anjínajýyá manjýo dání apaxípánínj imónínj womí urínjípíríní. ²⁰ Áamá wo apaxípánínj imónínjoi apí urínírí nurowáriríná xewanínjoi apí urínímenínjoi. E nerí aí Goríxo “E niseaiimfáríní.” nuríríná áamá apaxípánínj imónínj womí murowárf wayá símímanjýo dání urarígíápa axípi e enjíríní.

²¹ Áamá wo re rínínjoi, “Goríxo xwíyíá Ebírífamomí símímanjýo dání ‘E niseaiimfáríní.’ nurímáná ámi ríwíyo xegí ámányo njwí ikaxípi nuríríná ikweakwímí nerí mírípa renjínigíní?” Áamá wo e ráná “Oweoi, wí e rípxímani.” urímíní. Goríxo njwí ikaxí áamá níxídirínjípimi dání dínj níyímínj imónípírífa nání imónípxí bí nírírí síjwíríyí, ayí njwí ikaxí apí xíxeni xídarínjagífa níwíníríná “Gí síjwíyo dání wé rónígíáyínéríní.” urípxí imónímínírí enjíríní. ²² E nerí aí ríwamínj Bíkwyíyo neánínjýyo dání ámaéne negí íwí yarínjwápi nání Goríxo gwínínj neayáragíríní. Áamá Jisasi Kiraisomí dínj wíkwíroarígíáyo sa e yarígíápimi dání “E niseaiimfáríní.” réroárinjípí tíní xíxeni wíinífa nání ámaéne íwí yarínjwápi nání njwí ikaxí neánínjýyo dání gwínínj neayáragíríní.

“Njwí ikaxípi Kiraisomí dínj wíkwíróríxinírí yayíwí neamenjíríní.” urínj náníríní.

²³ Xwiyfá dñf wíkwíroarñwáo nánipí sñnì mñrñnìpa enáná ñwí ikaxí eánñfpi yayíwí nñeaméra nñbñrñ xwiyfá apí sññánì imónfe nánì gwñññf neayáragñrñnì. ²⁴ Ayí rñpí seararññnì. Ñwí ikaxí eánñfpi Kiraiso tññf e nánì nñneaipemeámì neaunfa nánì yayíwí nñeaméra bagñrñnì. Ámá Kiraisomì dñf wíkwíroarññagfa nánì Gorixó “Gf sññwíyo dání wé rónññoi.” rárarññf enagí nánì nene apí e imónanfwá nánì yayíwí nñeaméra bagñrñnì. ²⁵ Xámì yayíwí nñeaméra bagí aí xwiyfá dñf wíkwíroarñwáo nánipí rñxa nimónññagí nánì yayíwí neamearññpimì sñnì xfdñpaxí menñnì.

“Dñf wíkwíroarññwápimì dání Gorixoyá niaíwene imónññwñnì.” urññf nánñrñnì.

²⁶ Seyñné nñyñnéñnì Kiraisì Jisasomì dñf wíkwíroarññgñpimì dání o tñnì nawínì nikárññro nánì niaíwí Gorixoyá imónñgñyñnéñrñnì. ²⁷ Kiraiso tñnì oikárññaneyññro nñyñnéñnì wayí nñmearo xfo imónññpa oimónaneyññro rapñrapí wúnññf yññgñfárñnì. ²⁸ Seyñné nñyñnéñnì Kiraisì Jisaso tñnì nawínì ikárñññagfa nánì wiyñné Judayí imónñgñyñnéñrñnì, wiyñné Gñrikñyí imónñgñyñnéñrñnì, wiyñné wayá xñnáíwánññf nimónñro omññf wññarññgñyñnéñrñnì, wiyñné omññf wayápi epñrñ nánì áxenwarí minñgñyñnéñrñnì, wiyñné oxñyñnéñrñnì, wiyñné apñxñyñnéñrñnì, nñyñnéñnì sñyikí ná bñnì imónññagfa nánì Gorixoyá sññwíyo dání ananì imónñnì. ²⁹ Kiraiso tñnì nawínì ikárñññgñyñné enagí nánì Ebñrñamoyá iyí axñpá imónññoi. Ayñnánì xñomì sñmñmanñño dání “Nñseaiimñfárñnì.” réroárññfpi seaiññfayñné imónññoi. Segí arfo Ebñrñamoyá dññfpi meapñrñfayñnéññf imónññoi.

4

“Ñwí ikaxñpimì nñxñdñrñná gwñññf neayáragí aí Kiraiso nearoayñroññrñnì.” urññf nánñrñnì.

¹ Ewayí xwiyfá rñpí osearñmñnì. Xano wiepñxñniasñño sñnì onñmiá nimónñrñná xanoyá amñpí nñpñnì meanño enagí aiwí xñnáíwánññf nimónñro omññf wññarññgñyñf yapí imónññorñnì. ² Sñá xano rárññfñyì imónfe nánì omí amá wí yayíwí umero xfoýá omññf sññwí uwñnaxídiro yarñgñforñnì. ³ Xámì nene enì niaíwenénññf imónñagwárñnì. E nimónñrane xwiyfá sñrñmññf éwapññgñfapí —Apí, ayí re rñnarññgñfapñrñnì, “Apí mepañ. Apí mññpanì.” rñnarññgñfapñrñnì. Apí oyaneyññrññ nñxñdñranéná gwñññf neayáragí enagí nánì gwí omñññññf yagwárñnì. ⁴ Nene e yagwá aiwí Gorixó “Ína imónñwññgñnì.” yaiwiárññfñyì imónáná xegí xewaxomì xwífa tñño nánì urowárènapññññgñnì. Omí apñxí wí uxñrññf ñwí

ikaxí eáninǵipimi nixǵdirane gwí yárinagwáyí imóninǵwá womí uxiriri enorini. ⁵ Gorixo piaxí nĩeamerí xfoyá niaíweneninǵ imónani nání nǵwí ikaxí nixǵdirinǵipimi dání gwíninǵ yárinagwaéne nearoayírówinǵiniri urowárenapinǵinini. ⁶ Agwí “Gorixoyá niaíwenerani?” oyaiwinǵpoyiniri xegí xewaxoyá kwíyǵipi —Apimi dání Gorixomi nuririna “Ápoxini. Ápoxini.” urarinǵwápirini. Apí rixa síxí seamímonirini. ⁷ Ayináni nǵwí ikaxí apí apí xǵdǵpíri nání siní gwí omínǵ yariǵǵáyínéninǵ mimóninǵoi. Rixa xfoyá niaíwǵyíné imóninǵoi. Xfoyá niaíwǵyíné enagí nání xfo seainǵipimí dání xegí dinǵipi meapíǵǵáyíné imóninǵoi.

“Seyíné yariǵǵápi nání aga ayá síwí nĩroariní.” urinǵ nánirini.

⁸ Xámi Gorixo nání siní majǵá nimóniri nání mixǵdǵpa nerina nǵwá segí dinǵ tǵni imixǵǵápi —Apí nepa nǵwá imóninǵipimani. Apí omenǵweaneyiniri nání gwíninǵ seayárinǵyíné nimóniro yagǵáriní. ⁹ E nero aiwí seyíné rixa xíomí nixǵdíro ámá xfoyá imóninǵagǵa nání —Apí ripaxí aí ámá xfoyá oimónǵpoyiniri xewaninǵo seaimixinǵ enagí nání e niriǵina “Ayí xixeni rímǵini.” nimónariní. Rixa xfoyá oimónǵpoyiniri seaimixinǵ enagí nání seyíné dinǵ arǵe nĩmoro axímíni nĩkínimóniro ámi Judayíyá xwíyǵá síriminǵ éwapinǵǵápi —Apí píraninǵ seaimixipaxí wí mimóninǵpirini. Apimi arǵe nĩyaiwiro ámi oxǵdaneyiniri yarinǵoi? Ámi Judayí iwamǵó érowiáǵinǵǵápi nixǵdirinǵipimi dání gwíninǵ oyárinaneyiniro riyarinǵoi? ¹⁰ Seyíné Judayí síá ayimi “E epaxirini.” rariǵǵápi xǵdíro emá sinǵ nání síá ayimi “E epaxí imónini.” rariǵǵápi xǵdíro Gorixo nání dinǵ mopíri nání síá ayí ayí imónaná “Aiwá nimixiro e érixini.” rariǵǵápi xǵdíro xwiogwí sinǵ imónaná “E epaxirini.” rariǵǵápi xǵdíro yarinǵagǵa nání seararinini. ¹¹ Seyíné e yariǵǵápi nání aga ayá síwí nĩroariní. Nioní seyíné tǵni nĩnǵwearina aninǵ miní nĩsearéwapiyiri aí “Síwíá searéwapiyinǵáriní?” nimónarinǵagí nání ayá síwí nĩroariní.

¹² Gí nĩrixímeáyíné, wauní rǵipi osearímíni, “Nǵwí ikaxí rinǵipimi dání gwíninǵ yíroninǵáoni imóninǵápa seyíné ení axǵpi imónǵpoyí.” osearímíni. Nioní ení seyíné imónǵǵápa sa ámá woní imóninǵagí nání seararinini. Nioní seyíné seaímeáaná seyíné sípí wí mĩnikáǵǵawixini. ¹³ Seyíné nijǵáriní. Iwamǵó ina dání xwíyǵá yayí neainarinǵipi wá nĩsearirina rĩraminǵ nimóniri nání searinǵanigini. ¹⁴ Nioní rĩraminǵ imóninǵápi seyíné xwirǵá seainímíni ení aiwí seyíné wí peayí nĩnĩwianiro rǵwí mĩnĩmó

Gorixoyá anjñají womirani, Kiraiso xewaninjomirani, nímimínirñiní nímimínigfawixini. ¹⁵ Nioní wáí searáná seyíne “Xwiyá yayí neainpaxípi aríá wianíwaéne, nene mimóniníwí renwiní?” niyaiwiníro yayí seaininípi gimí nímoro yarínjo? Íná e epaxí nimóniri síñwiriyí, niapaníro nání segí síñwí aí yónipaxí imóniníagí síñwí seaniní enagí nání searariníni. ¹⁶ Nioní nepaxiní imóninípi tñí xixeni nearí searariníagí nání seyíne “O símí tñí neaimániri yarini.” riseaimónariní? ¹⁷ Ámá ñwí ikaxí rñinípi tñí gwñiní seayáraníro yarígáyí mepí níseatiníro aiwí naní seaiwapíyaníro nání mepí seatinarígámani. Poroní ríwí nínimómáná noneyá sírogwí oimónipoyiní seayiníroaníro yarínjo. ¹⁸ Naní seaiwapíyipíri nání mepí nítiníroná ayí ananirini. Nioní seyíne tñí ñweañánani maríáí, nioní mñweañagí aiwí naní seaiwapíyipíri nání mepí nítiníroná ayí ananirini. ¹⁹ Gí niaíwñiní imónigfáyíne, rñiní apíxiwa niaíwí xíraníro íná winarinípa nioní ení seyíne xewími warígápi pñí níwiáíro Kiraiso imóninípa imónipíre nání ámi axípi e níniga warini. ²⁰ E níseariri aí mixelni mísearí nípení xwiyááni searimi nání seyíne tñí onweáminiri nání íkñiní sípí niarini. Seyíne xewími warígápi nání ududí ninariníagí nání searariníni.

Xegaí tñí Seraí tñí nání níríná ewayí xwiyá bí uriní nánirini.

²¹ Ñwí ikaxí rñinípipimi xídariníwápimi dání Gorixoyá síñwíyo dání wé róniníwaéne oimónaneyiniri yarígáyíne, yaríní bí rípi oseaimini, “Ñwí ikaxí eáninípipimi dání rñinípi nání nepa díní mímooarígáyínerani?” ²² Bíkwíyo dání xwiyá bí rípi nání níríniri eániníagí nání osearimini. Ebíramo niaíwí wáu emeaagíriní. Wíto xínáiníñí nimóniri omíní wíiaríní xírínorini. Wíto xegí xepí —Í xínáiníñí nimóniri omíní míwiipa yarínirini. Í xírínorini. ²³ Xínáiníñí nimóniri omíní wíiaríní xírínjo sa apíxiwa oxí tñí nemero niaíwí xírarígápa xírínorini. Xepí, xínáiníñí nimóniri omíní míwiipa yaríní xírínjo Gorixo Ebíramomi símímaníyo dání “E nísiimfáriní.” urinípipimi dání xírínorini. Bíkwíyo apí nání níríniri eáninípi nání osearimini. ²⁴ Xwiyá ípaú nání rñinípi agwí ríná imónariní bí tñí ríraminíyí níniri ríparini. Ípaú xwiyá Gorixo ráriní biaú nánirini. Xwiyá bí —Apí ñwí ikaxí rñinípirini. Apí díwí Sainaiyí rñinípi tñí e dání rárinípi, ayí Xegaí nánirini. Niaíwí í xíríníyí xínáiwániní nimóníro omíní wíipírá nání imóniníyíriní. ²⁵ Díwí Sainaiyí rñinípi Arebia imónini. Apí Jerusaremí agwí ríná

imón+ñp+ tñ+ rfram+ñy+ nin+r+ imón+ñp+r+ñ+ñ+. Ámá añ+ apim+ ñweáy+ x+náiwán+ñ+ñ+ nimón+ro om+ñ+ wiiar+g+áy+ñ+ñ+ imón+ñag+fa nán+ rar+ñ+ñ+. ²⁶ Ámá añ+ apim+ ñweáy+ x+náiwán+ñ+ñ+ nimón+ro om+ñ+ wiiar+g+áy+ imón+ñag+fa aí ámá Jerusarem+ añ+ñam+ imón+ñp+im+ ñweáy+ r+xa gw+ñ+ñ+ñ+ yíron+g+áy+r+ñ+. Añ+ ap+ Kiraisom+ d+ñ+ w+kwíron+waéne neg+ nókín+ñ+ imón+ñp+r+ñ+. ²⁷ B+kwíyo dán+ añ+ ap+x+ ípaú tñ+ rfram+ñy+ apiaú nán+ xw+y+á r+p+ n+r+ñ+r+ eán+ñag+ nán+ searar+ñ+ñ+, “Ap+x+ niaíw+ m+x+r+ ox+ roñ+x+ yay+ é+r+x+ñ+. Jíx+ ap+x+ niaíw+ n+x+r+r+ñá r+ñ+ñ+ winar+ñp+ s+ñ+ m+sin+pa yar+ñ+x+ man+ nexoar+ mean+ r+r+r+x+ñ+. Niaíw+ ap+x+ meawár+ sin+x+yá obax+ nimóga nuro píran+ñ+ meán+ñiyá niaíw+yo múrop+r+á enag+ nán+ mean+ r+r+r+x+ñ+.” n+r+ñ+r+ eán+ñag+ nán+ searar+ñ+ñ+. ²⁸ G+ n+r+x+meáy+ñé, Eb+r+amom+ s+m+man+yo dán+ Gor+xo “E n+siim+ár+ñ+.” urár+ñp+im+ dán+ Aisako x+r+ñ+pa ax+p+ e imón+g+áy+ñér+ñ+. ²⁹ Íná niaíw+ ap+x+ ox+ tñ+ n+mero x+r+r+g+ápa x+r+ño, o niaíw+ Gor+xoyá kwíy+p+im+ dán+ x+r+ñom+ xean+ñ+ wikár+g+r+ñ+. Agw+ en+ ax+p+ e xean+ñ+ seaikáran+ro yar+ño+. ³⁰ E seaikáran+ro yar+ñag+fa aiw+ B+kwíyo dán+ pío+ r+ñ+ñ+? Ay+ re n+r+ñ+r+ eán+ñ+, “X+náín+ñ+ nimón+r+ om+ñ+ wiiar+ñ+im+ tñ+ xeg+ niaíwom+ tñ+ m+x+ x+fdowárei+. X+náín+ñ+ nimón+r+ om+ñ+ wiiar+ñiyá xewaxo tñ+ d+x+ ap+xí, r+náín+ñ+ nimón+r+ om+ñ+ m+siipa yar+ñiyá xewaxo tñ+ awaú n+waúñ+ d+x+ d+ñ+p+ t+g+íwaú nimón+r+ am+pí xanox+yá m+meapa éfisix+ñ+r+ r+r+r+ñ+ñ+.” n+r+ñ+r+ eán+ñ+. ³¹ Ay+nán+ g+ n+r+x+meáy+ñé, Kiraisom+ d+ñ+ w+kwíroar+ñwaéne x+náín+ñ+ nimón+r+ om+ñ+ wiiar+ñiyá niaíwenén+ñ+ mimón+ñw+ñ+. X+náín+ñ+ nimón+r+ om+ñ+ m+wiipa yar+ñiyá niaíwenén+ñ+ imón+ñw+ñ+.

5

“Gw+ñ+ñ+ yíron+ñwaéne ámi gw+ yár+ñ+ipax+ mimón+pa éwan+g+ñ+.” ur+ñ+ñ+n+r+ñ+.

¹ Pí+ oimón+poy+ñ+r+ mar+ái, gw+ yíron+ñwaénén+ñ+ oimón+poy+ñ+r+ Kiraiso gw+ñ+ñ+ neaikweawár+ñ+r+ñ+. Ay+nán+ sey+né en+ neán+ro ñweár+x+ñ+. Ámi ñw+ ikax+p+ n+x+d+rane gw+ om+ñ+ yan+wá nán+ od+pí sám+ xe oneayípoy+ñ+r+ s+ñw+ m+w+ñ+pa é+r+x+ñ+.

² Nion+ Poron+ sear+m+p+ ar+á ókiar+ n+món+poy+. Nw+ ikax+ r+ñ+ñ+p+ n+x+d+r+ñ+p+im+ dán+ wé rón+ñ+ imón+p+r+ xe iy+ s+m+ s+ó oneawákwípoy+ñ+r+ s+ñw+ n+w+ñ+rónáy+, Kiraiso n+per+ñá ámá n+yon+ nán+ en+p+ nan+ wí seaim+x+ipax+ men+ñ+. ³ Ámá xe iy+ s+m+ s+ó oneawákwípoy+ñ+r+ s+ñw+ winar+g+á wíy+ wíy+ñé ámi dir+r+ b+ oseaim+ñ+. Ap+ e

nerónáyí, ηwí ikaxí ríninǵyí bini xídipaxímani. Nípiní xídírixini. ⁴ Segí ηwí ikaxí ríninǵipi xídarigǵapimi dáni Gorixo “Wé rónigǵáyínérini.” nearíwínigíniri yarigǵáyí ríxa Kiraiso tǵni gwíninǵí ikwamixínigǵáriní. Gorixo wá níseawianiri seainǵipi ríxa ríwíminí nímamoro yarínǵoi. ⁵ Wiyíné e yarínǵagfa aí nene Kiraisomi dǵinǵ níwíkwírorinǵipimi dáni dǵinǵ re ikwímonǵwini, “Nwí ikaxí xídarinǵwápimi dáni marǵái, Gorixo xewaninǵo nerinǵipimi dáni ‘Wé rónigǵáyínérini.’ nearínǵáriní.” níyaiwirane oyá kwíyípi enǵ síxí nealmíxǵíipimi dáni dǵinǵ e ikwímonǵwini. ⁶ Ayí rǵipi seararinǵini. Ámá Kiraisi Jisaso tǵni níkarínǵrǵná ríxa iyí sǵmǵ sǵó wákwínǵáná níkarínǵrǵnárani, mǵwákwínǵáná níkarínǵrǵnárani, ayí ananirini. E neri aí Gorixo wimónarinǵipi oyaneyínǵrǵná epǵrǵipi, ayí rǵipirini. Kiraisomi dǵinǵ níwíkwírorinǵipimi dáni ámáyo dǵinǵ sípi níwiwo arǵrá wiarigǵápirini.

⁷ Seyíné iwamǵó Kiraisomi nuxídíróná ámá yamíyamúrónigǵí niniróná anǵini wiárf múroarigǵáyí yapí nimóniro yagǵáriní. E nero aí go seapíronǵagí xwíyǵá nepaxinǵí imóninǵipi síní xixeni mǵxídarinǵoi? ⁸ Dǵinǵ seyíné agwí íá xirigǵápi Gorixoniyá oimónípoyiniri wéyo íá seaumirǵinǵomi dáni arǵá wigǵápimani. ⁹ Ewayí xwíyǵá ámaéne rarínǵwá rǵipi nání dǵinǵ mópoyí. Bisǵkerǵá sinǵipimi yisí bǵ onímíapi táná nímíni íkwianǵwí eapínárarinǵirini. Seyíné yarigǵápi apíninǵí mimónípa rení? ¹⁰ E níseariri aí “Seyíné nanǵ xixeni imóninǵipi nepǵrǵáriní.” níseaiawiri nání dǵinǵ síǵná neánariní. Seyíné Ámínáo tǵni íkárinǵǵá enǵagí nání “Dǵinǵ xegí bǵ mǵxirí nioní xirínǵá axǵipi níxirǵpǵráoi.” níseaiawiri nání dǵinǵ síǵná neánariní. Ayá searemoarinǵo go go enǵagí aiwi “Gorixo anani pǵrf umamonǵáriní.” nimónariní. ¹¹ Gǵ nírixímeáyíné, nioní yarínǵapi nání píráninǵí dǵinǵ mópoyí. Nioní ámá wí rarǵǵápa xwíyǵá yayí neainarinǵipi wárf nírimérǵná nepa rǵipi nírxínáyí, “Jisasomi dǵinǵ níwíkwírori aiwi iyí sǵmǵ ení sǵó wákwínǵpoyí.” nírxínáyí, pí nání gǵ Judayí síní xeaninǵí níkararinǵoi? Nioní nepa e nírxiri sinǵwiriyí, Judayí “Kiraiso nene nání yoxáǵpámi neapeinǵirini.” urarinǵapi arǵá níniniróná apimi dáni sǵmirirí niniro óreámioapaxímani. ¹² “Ámá ayá searemoarigǵáyí wigǵí iyí sǵmǵ sǵó níwákwíniro pǵni wiárigǵápi sǵó wíwákwímí inayírǵixini.” nimónariní.

¹³ Gǵ nírixímeáyíné, Gorixo gwí mǵyinǵigǵáyíné oimónípoyiniri wéyo íá seaumirǵinǵíyíné imóninǵagfa aiwi “Pí pí nání íeapá neainarinǵipi yanǵwá nání ηwí ikaxí ríninǵipimi dáni gwíninǵí neaíkweawárinǵenerǵani?”

n̄iyaiwiro ap̄i mepa é̄r̄ix̄in̄i. E mepa neróná d̄iñ̄j̄ s̄ip̄i inar̄iḡá̄p̄im̄i d̄án̄i x̄ix̄e ar̄ir̄á n̄iga ú̄r̄ix̄in̄i. ¹⁴ Nw̄f̄ ikax̄í n̄ip̄in̄i, aȳf̄ xw̄iȳf̄á ná b̄in̄i r̄ip̄im̄i ikw̄ikw̄ír̄f̄ in̄in̄i, “J̄iwan̄iñoxi d̄iñ̄j̄ s̄ip̄i inar̄iñ̄j̄pa ámá w̄iyo en̄i ax̄f̄p̄i wir̄f̄in̄i.” r̄in̄iñ̄j̄ ap̄im̄i ikw̄ikw̄ír̄f̄ in̄in̄i. ¹⁵ E ner̄i āí seȳf̄né ap̄i min̄f̄ s̄f̄w̄í x̄ix̄e s̄f̄w̄f̄ n̄ir̄óga wiáp̄f̄n̄imeaar̄iñ̄j̄p̄án̄iñ̄j̄ nimón̄īro x̄ix̄e r̄ir̄óm̄f̄ in̄ip̄r̄ix̄in̄ir̄i n̄án̄i ikwair̄ir̄f̄ seaiar̄iñ̄j̄in̄i.

Ǝeapá winar̄iñ̄j̄p̄im̄i d̄án̄i epax̄f̄p̄i t̄f̄n̄i kw̄iȳf̄p̄i n̄ipemeám̄i war̄iñ̄j̄p̄im̄i d̄án̄i epax̄f̄p̄i t̄f̄n̄i n̄án̄ir̄in̄i.

¹⁶ Nion̄i searar̄iñ̄j̄áp̄i, aȳf̄ r̄ip̄ir̄in̄i. Gor̄ixoyá kw̄iȳf̄p̄i xe n̄ineaipemeám̄i oun̄ir̄i s̄iñw̄f̄ n̄iw̄in̄ir̄ónáȳf̄, pí pí m̄iñ̄j̄ seainar̄iñ̄j̄p̄i xe oneain̄in̄ir̄i ep̄f̄r̄f̄áman̄i. ¹⁷ Aȳf̄ r̄ip̄i n̄án̄ir̄in̄i. M̄iñ̄j̄ seainar̄iñ̄j̄p̄i, aȳf̄ kw̄iȳf̄p̄im̄i xwámám̄f̄ wim̄in̄ir̄i yar̄iñ̄j̄r̄in̄i. Kw̄iȳf̄p̄i en̄i m̄iñ̄j̄ seainar̄iñ̄j̄p̄im̄i xwámám̄f̄ wim̄in̄ir̄i yar̄iñ̄j̄r̄in̄i. M̄iñ̄j̄ seainar̄iñ̄j̄p̄i t̄f̄n̄i kw̄iȳf̄p̄i t̄f̄n̄i ámá m̄id̄im̄id̄án̄i n̄imearor̄i m̄ix̄f̄ inar̄iḡá̄p̄f̄n̄iñ̄j̄ imón̄iñ̄j̄aḡf̄i n̄án̄i rar̄iñ̄j̄in̄i. Aȳin̄án̄i kw̄iȳf̄p̄i xe n̄ineaipemeám̄i oun̄ir̄i s̄iñw̄f̄ n̄iw̄in̄ir̄ónáȳf̄, am̄ip̄i m̄iñ̄j̄ seainar̄iñ̄j̄p̄im̄i d̄án̄i oyaneȳn̄ir̄i seaimón̄ar̄iñ̄j̄p̄i anan̄i epax̄f̄ mimón̄in̄i. ¹⁸ Kw̄iȳf̄p̄i xe n̄ineaipemeám̄i oun̄ir̄i s̄iñw̄f̄ n̄iw̄in̄ir̄ónáȳf̄, ñw̄f̄ ikax̄í eán̄iñ̄j̄p̄i x̄id̄ip̄r̄i n̄án̄i gw̄in̄iñ̄j̄ m̄iseayár̄in̄in̄i. ¹⁹ M̄iñ̄j̄ inar̄iḡá̄p̄i n̄án̄i ámá n̄iȳf̄nén̄i s̄iñán̄i seaimón̄in̄i. M̄iñ̄j̄ nin̄ir̄óná r̄ip̄i yar̄iḡf̄ár̄in̄i. Ǝw̄f̄ in̄īro piax̄f̄ weán̄ipax̄f̄p̄i ero r̄f̄peán̄an̄īro n̄án̄i yar̄iḡf̄áp̄i ero ²⁰ ñw̄f̄áp̄im̄i mewero aȳá̄f̄ ero s̄f̄m̄f̄ t̄f̄n̄i in̄īro m̄ix̄f̄n̄i r̄in̄īro s̄ip̄i d̄iñ̄j̄ yaiwin̄īro m̄ix̄f̄ k̄f̄n̄īro x̄ix̄ewiám̄f̄ r̄in̄īro ewáramón̄īro xep̄ixepá rón̄īro ²¹ s̄iñw̄f̄ Ǝw̄f̄ w̄in̄īro inīḡf̄ xwap̄f̄ n̄in̄imáná pap̄ik̄f̄ ero pap̄ik̄f̄ neróná uȳf̄n̄if̄ ero x̄ix̄eḡf̄n̄i ap̄i ap̄i imón̄iñ̄j̄p̄i en̄i ero yar̄iḡf̄ár̄in̄i. Eñ̄iná ikwair̄ir̄f̄ seain̄j̄apa ám̄i ax̄f̄p̄i ikwair̄ir̄f̄ oseaim̄in̄i. Ámá ap̄i ap̄i yar̄iḡf̄áȳf̄ran̄i, ap̄f̄n̄iñ̄j̄ imón̄iñ̄j̄p̄i en̄i yar̄iḡf̄áȳf̄ran̄i, aȳf̄ Gor̄ixoyá xwiox̄f̄yo w̄i páwip̄f̄r̄f̄áman̄i. ²² E ner̄i āí ámá kw̄iȳf̄ Gor̄ixoyáp̄i xe n̄ineaipemeám̄i oun̄ir̄i yar̄iḡf̄áȳf̄ r̄ip̄i yar̄iḡf̄ár̄in̄i. Ámáyo d̄iñ̄j̄ s̄ip̄i wīro d̄iñ̄j̄ nīf̄á win̄ir̄i n̄iwaȳr̄ón̄īro ñwearo aȳf̄n̄i xe óf̄ oneaimópoȳin̄ir̄i s̄iñw̄f̄ win̄īro ayá ur̄im̄ix̄īro p̄irán̄iñ̄j̄ wīro ámá d̄iñ̄j̄ uñw̄ir̄ár̄ipax̄f̄p̄in̄i ero ²³ ayá r̄ir̄im̄ix̄f̄ wipax̄f̄ imón̄īro n̄ip̄f̄reán̄īro yar̄iḡf̄ár̄in̄i. Nw̄f̄ ikax̄í bim̄i d̄án̄i ap̄i n̄ip̄in̄i r̄in̄iñ̄j̄p̄i b̄i “Mepan̄i.” m̄ir̄in̄in̄i. ²⁴ Ámá Kiraisi J̄isasoyá imón̄iḡf̄áȳf̄ wiḡf̄ x̄ámi n̄ip̄ikw̄in̄i mimón̄iḡf̄áp̄i —Ap̄i s̄ip̄i n̄án̄i m̄iñ̄j̄ win̄īro Ǝeapá win̄ir̄i yar̄iḡf̄áp̄ir̄in̄i. Ap̄i r̄f̄w̄f̄ n̄imor̄f̄ná r̄ixa yoxá̄p̄ám̄f̄n̄iñ̄j̄ n̄iyekw̄īroár̄īro p̄ikiár̄iḡf̄awix̄in̄i. ²⁵ Kw̄iȳf̄p̄i d̄iñ̄j̄ n̄iȳim̄iñ̄j̄ r̄ixa s̄ix̄f̄ neamimón̄j̄ eñaḡf̄ n̄án̄i ap̄i n̄ineaipemeám̄i oun̄in̄ir̄i yar̄iñ̄j̄pa ox̄f̄daneȳf̄. ²⁶ Neḡf̄ w̄iȳf̄ wiȳf̄né m̄ix̄f̄

m+meak+ñ+n+pa oyaney+. S+ñmis+ mainen+pa erane sipí d+ñ+
m+yaiwin+pa erane oyaney+.

6

“Xixegñi bi bi arirá in+ñ+r+xini.” ur+ñ+ñ+n+ñ+i.

1 Gí n+r+x+meáy+né, seg+y+ wo uy+ñi+ éag+
n+ñ+w+ñ+mear+ñáy+, kwí+y+pi+ nipemeám+ seawar+ñ+y+ñé
sipí éom+ awayini+ sanjionwirár+ñ+r+xini+. E neróná seáy+ e
nimón+ro “Sipi x+o é+pa nene wí epaxeneman+.” m+yaiwipa
é+r+xini+. Sey+né eni+ ñw+ ax+pi+ ep+r+x+i+n+r+ searar+ñ+i+.

2 Seg+ wíni+y+ d+ñ+ udud+ winar+ñ+ imón+ñ+pi+ wí wímeáag+
n+ñ+w+ñ+r+ñáy+, arirá wí+r+xini+. Xixe e in+ñ+r+xini+. Sey+né e
nerónáy+, ñw+ ikax+ Kiraiso r+ñ+p+ xixeni+ t+ñ+ yar+ñ+oi+. 3 Ámá
wo “Nioni+ seáy+ e imón+ñ+áon+r+ñ+i+.” n+yaiwinar+ñ+ag+ aí o
nepa seáy+ e mimón+ñ+ánáy+, ay+ xewan+ñ+o yap+ éwap+ñar+ñ+i+.

4 Wox+ñ+ wox+ñ+ dix+ yar+ñ+pi+ píran+ñ+ s+ñw+ anax+d+ñei+.
E ner+ñá xewan+ñ+ox+ “Apán+ yar+ñ+i+.” n+simón+r+ñá ay+
m+x+ meak+ñ+n+pax+r+ñ+i+. E ner+ aí amá wí t+ñ+ r+ram+ñ+y+
n+ñ+r+ “Nioni+ yar+ñ+pi+ wí yar+ñ+g+á+pi+ t+ñ+ xixeni+ mimón+ñ+i+.”
n+yaiwin+r+ m+x+ m+meak+ñ+n+pan+.

5 Niy+ñéni+ xixegñi+ seg+ yar+ñ+g+á+pi+mi+ dán+ seaimean+á+ enag+ ñani+ rar+ñ+i+.

6 Ámá xw+y+á Gor+xoyá+ uréwap+yar+ñ+y+ wig+ am+pi+
nan+ imón+ñ+y+ bi n+ñ+mearo wig+ uréwap+yar+ñ+om+ bi m+ñ+
wí+r+xini+. 7 Yap+ re méwap+ñ+pa é+r+xini+. Ámá wí Gor+xom+
maj+maj+á n+wikár+máná r+per+r+ umepax+r+ñ+i+. Ámá pí
pí aiwá ñw+á nura núfasáná xixeni+ ap+ miar+ñ+g+á enag+
ñani+ rar+ñ+i+.

8 Ámá ñeapá winar+ñ+pi+ñ+ yar+ñ+g+áy+, ay+
ámá om+ñ+y+o aiwá ñw+á urar+ñ+g+áy+ yap+ imón+ñ+oi+. Aiwá
yó+ é+pi+ miar+ñ+g+ápa wig+ eg+á+pi+mi+ dán+ n+mir+ñ+ñ+
ner+ñá nan+ñ+pi+r+ár+ñ+i+. E ep+r+fa aí amá kwí+y+pi+ nipemeám+
war+ñ+pi+mi+ x+dar+ñ+g+áy+ wig+ eg+á+pi+mi+ dán+ n+mir+ñ+ñ+
ner+ñá d+ñ+ n+y+m+ñ+ t+ñ+g+áy+ imón+pi+r+ár+ñ+i+.

9 Ámáyo nan+
n+ñ+w+ñ+nuranénáy+, an+ñ+ neain+ag+ aí nan+ wiiar+ñ+wá+pi+
p+ñ+ m+wiár+pa éwan+ñ+i+. En+ sam+ñ+ m+ñeawepa ner+ p+ñ+
m+wiár+pa ner+ñáy+, aiwá míwáíná nan+ñ+ mian+ñ+wá enag+
ñani+ searar+ñ+i+. 10 Ay+ñani+ s+ñ+ epax+ nimón+r+ñá amá
n+yoni+ nan+ñ+ wíwan+ñ+i+. Neg+ Ám+ñáom+ d+ñ+ wíkw+rog+á
nawíni+ imón+ñ+g+áyo ay+ an+ñ+pax+ wiian+ñ+wáy+r+ñ+i+.

*“Kiraiso yoxá+pa+mi+ dán+ neaiñ+pi+ ñani+ñ+ m+x+
meak+ñ+pax+r+ñ+i+.” ur+ñ+ñ+n+ñ+i.*

11 Ríwam+ñ+ nioni+ gí wé t+ñ+ near+ñá xwéni+ xwéni+
neáa war+ñá r+pi+ sey+né mí om+x+poy+. 12 Ámá iy+ s+ñ+
s+ó owákwin+ñ+poy+n+r+ x+xoy+pi+ seamear+ñ+g+áy+, ay+ wig+

winiyí “Apáni e imónigfáyí rfa yaríñoi?” oneaiiwípoyinri sfo seawákwianiro yarigfáyirini. Ayí Judayí nene Jisaso yoxáfpámi neaiinjípimini dñj wíkwíroaríñagwi níneaniróná xeaninjí neaikáripíríxini e yarigfáyirini. ¹³ Ayí wí ñwí ikaxí rininjí nípini xixeni yarigfáyí mimóníñagfa aiwí seyíné sfo seawákwífápi nání wárixá imónaníro nání seyíné iyí símí sfo owákwianeyiníro wimónaríñirini. ¹⁴ Ayí e yaríñagfa aí nioni pípi nání seáyí e nímeri rimiméini. Áminá Jisasi Kiraiso yoxáfpámi níperíná neaiinjípi nánini nírii yayí emíini. Ayí rípi nánirini. Kiraiso yoxáfpámi neapeinjípimi dání áamá Goríxomi m+xídarigfáyí yarigfápi siní emífa nání piyíninjí imóniri gí sñwí winíñaé dání “Wigí yarigfápi eni piyíninjí rfa imónini?” yaiwiri enini. ¹⁵ Sfo níwákwíniríná ayí ananirini. Míwákwínipa neríná ayí eni ananirini. Goríxo ámi xegí kwíyípimi dání sñj wí oimónípoyinri neaimíxípi, ayí añípaxí imóninjí enagi nání seararíñini. ¹⁶ Áamá nioni seararíñá api íá níxiríro xídarigfáyo Goríxo wá wianiri níwayiróníro ñweapíri nání wiiri éwinigini. Isirerí xfoyá imónigfáyo eni e éwinigini.

¹⁷ Nioni Jisasomi xídaríñagi nání iwanj nímépeayigfápi igí ríxa níwenagi nání wiyíné nioni dñj rfa níxepaxí ámi bí mepa éríxini. ¹⁸ Gí nírixímeáyíné, Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianaríñípimi dání dñj síxí oseamímoni. “E oeni.” nímonarini.

Payí Poro Epesasí ηweáyí nání eañnaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá añí yoí Epesasíyo ηweagfáyí nání Poro eañnaríní. Añí apí Esia pīropenisfyo nikwíroníga uní nīpimíní seáyí e imónagfīríní. Poro émáyí añímíní xwíyí fá yayí winīpaxfīpí wáf nura nemerfná añí apimí iwamfó eméíná Sabarfá ná woní e ηweañīnigíní (Wáf wurīmeiarīgí fá 18:18-21). E nemo ámí wí e wí e neméísáná ámí ríwíyo e nání nurí nīηwearí uréwapīyarfná xwiogwí waú wo múronīnigíní (Wáf wurīmeiarīgí fá 19:1-41). E nemo ámí wí e emearfná omí fá nīxero gwí añíyo ηwirárfe dání payí rina nearí Tikikasomí wiowárīnīnigíní.

¹ Poroní —Nioní Goríxo Kiraisí Jisasoyá wáf wurīmeiarīñí wo imóníwīnīgínírí xegí dīñí tñí nīrfpeañoníríní. Nioní payí rina ámá Goríxoyá imónigfá Epesasí ηweáyíné — Seyíné segí nawíní ikárīnīgíto, Jisasomí nuxfdíroná píránīñí uxídarīgíáyínééríní. Seyíné nání nioní payí rina nearí mónaparīñíní. ² “Negí ápo Goríxo tñí Ámíná Jisasí Kiraiso tñí wá seawianírí seyíné nīwayíroníro ηweapfírí nání seairí éisixíní.” nimónaríní.

“Kiraíso tñí ikárīnīηwaéne Goríxo naní imónīñí apí apí neaiñfíríní.” urīñí náníríní.

³ Goríxo ámá dīñí nīyīmīñí tfgfáyí nimóníro añfnamí ηweáfírixínírí nīwīmíxírná naní wīiarīñfīpí, apí nīpíní Kiraiso tñí ikárīnīηwaéne ríxa neaiñfí enagí nání omí yayí uméwanīgíní. ⁴ O xwífarí sīnī mīmíxífmí dání nene oyá sīηwíyo dání siyikwí mīnīηwaéne imónírane xwíyí fá mīneamearīpaxí imónírane yanfáwá nání Kiraiso tñí nawíní ikárīnīηwápimí dání fá yīyamíxímí neaiñīnigíní.

⁵ O eníná dání nene nání dīñí sīpí wīñí enagí nání “Ámá nioní fá yīyamíxímí wíáyí Kiraiso wīinífapimí dání gí niaíwí piaxí memfáyíñíñí wīmíxífmīgíní.” yaiwīarīñīnigíní. Xegí dīñíyo dání “E éīmīgíní.” nīwīmónírí nání e yaiwīarīñīnigíní. ⁶ Nene re nīyaiwirane seáyí e umeanfáwá nání e nīyaiwīarírí enfíríní, “O wá nīneawianírfná bī onīmíapí mīneawianí nene o xegí dīñí síxí uyīño tñí nawíní ikárīnīηwaéne enagwí nání ‘Ayí ení xíxe nílfírixíní.’ mīwīmóní xegí xewaxo anípá wírenapīñfírání?” nīyaiwirane seáyí e umeanfáwá nání e nīyaiwīarírí enfíríní.

⁷ Nene Kiraiso tñí ikárīnīηwaéne enagí nání o yoxáfámí nīperí xegí ragí púfīpimí dání Goríxo gwíñīñí nearoayírorí

xwiyá xóoyápi n̄wialkirane yar̄iḡwáp̄i yokwarim̄ neaiiri en̄ir̄ini. E n̄neaiiriná Gor̄ixo wá on̄imiáp̄i n̄neawianr̄i neaiin̄fran̄i? ⁸ Oweoi, aga wá ayá wí n̄neawianr̄iḡpimi dán̄i nearoayiror̄i yokwarim̄ neaiiri en̄i en̄aḡi nán̄i rar̄iḡn̄i. O d̄iḡf̄ émf̄ saim̄f̄ n̄mor̄i am̄p̄i n̄f̄n̄i nán̄i n̄ij̄f̄a imón̄iḡo en̄aḡi nán̄i ⁹ xewan̄iḡo e éim̄ḡin̄r̄i wimón̄iḡp̄i t̄f̄n̄i x̄ixeni ner̄fná en̄iná dán̄i Kiraiso en̄f̄apimi dán̄i áamá nán̄i e wíim̄ḡin̄r̄i en̄w̄ipeár̄iḡp̄i —Ap̄i ámayá siḡw̄iyo dán̄i in̄imi imón̄iḡp̄ir̄ini. Ap̄i nán̄i nene w̄f̄a neaókim̄x̄iḡr̄ini. ¹⁰⁻¹¹ En̄iná dán̄i en̄w̄ipeár̄iḡf̄ ap̄i, ayf̄ am̄p̄i n̄f̄n̄i an̄f̄nam̄i t̄f̄n̄i xw̄f̄ar̄imi t̄f̄n̄i imón̄iḡf̄ȳf̄ “Kiraisomi siḡan̄w̄iyón̄iḡf̄ in̄imi wur̄nan̄f̄wá nán̄i rimón̄iḡwini?” n̄iyaiwiro x̄ixeni e imón̄f̄r̄ix̄in̄r̄i en̄w̄ipeár̄iḡp̄ir̄ini. S̄f̄a e en̄w̄ipeár̄iḡp̄i imón̄f̄w̄in̄ḡin̄r̄i r̄inár̄in̄iḡf̄yi nimón̄r̄fná oyá d̄iḡf̄ t̄f̄n̄i x̄ixeni e imón̄in̄f̄ar̄ini. Pí pí o d̄iḡf̄ nen̄w̄iper̄fná “E éim̄ḡin̄i.” n̄iwimón̄r̄i yaiwiár̄iḡp̄i s̄wiá mé ap̄i t̄f̄n̄i x̄ixeni yárar̄iḡpa en̄iná dán̄i Kiraiso t̄f̄n̄i ikár̄in̄iḡwaéne nán̄i “Áamá ayf̄ nion̄iyá imón̄f̄r̄ix̄in̄i.” n̄iwimón̄r̄i yaiwiár̄aḡf̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixeni ner̄i e neaim̄x̄iḡr̄ini. ¹² Judayene —Áamá x̄ami Kiraisomi d̄iḡf̄ n̄wikw̄imoro re yaiwiḡf̄áyf̄, “O neaiin̄pimi dán̄i Gor̄ixo yeáyf̄ neayim̄x̄emean̄f̄ar̄ini.” yaiwiḡf̄áyf̄ nán̄i nene x̄ami siḡw̄f̄ ipen̄waéner̄ini. Nene “Aga seáyf̄ e imón̄iḡo, ayf̄ Gor̄ixor̄f̄ani?” n̄iyaiwirane seáyf̄ e umean̄f̄wá nán̄i x̄foyaéne neaim̄x̄iḡr̄ini. ¹³ Seȳfné en̄i Kiraiso t̄f̄n̄i ikár̄in̄iḡf̄áyfné en̄aḡi nán̄i xwiyá nepax̄iḡf̄ imón̄iḡf̄ yan̄f̄ seaiap̄iḡf̄ap̄i —Ap̄i Gor̄ixo yeáyf̄ seayim̄x̄emean̄f̄a en̄aḡi nán̄i yayf̄ seainar̄iḡp̄ir̄ini. Ap̄i seȳfné ar̄f̄a n̄wiróná d̄iḡf̄ w̄kw̄róf̄a en̄aḡi nán̄i Gor̄ixo x̄foyá imón̄f̄r̄ix̄in̄r̄i xeḡf̄ kw̄iyf̄ s̄m̄iman̄f̄yo dán̄in̄iḡf̄ “N̄iseaiap̄im̄f̄ar̄ini.” rár̄iḡp̄i t̄f̄n̄i ik̄iyin̄f̄n̄iḡf̄ seaiár̄iḡr̄ini. ¹⁴ Kw̄iyf̄ neaiap̄iḡp̄i t̄f̄n̄i r̄ixa ik̄iyin̄f̄n̄iḡf̄ neaiár̄in̄iḡaḡi nán̄i d̄iḡf̄ re moḡw̄ini, “Gor̄ixo ‘N̄iseaim̄f̄ar̄ini.’ rár̄iḡf̄ sin̄i m̄neaim̄ean̄f̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixeni n̄neaiin̄f̄ar̄ini. X̄fo ‘Nion̄i t̄f̄n̄i n̄iḡwearo nion̄iyáyf̄ imón̄f̄r̄ix̄in̄i.’ yaiwiár̄iḡp̄i t̄f̄n̄i x̄ixeni imón̄an̄f̄wá nán̄i gw̄fn̄iḡf̄ neaik̄wam̄x̄in̄f̄ar̄ini.” D̄iḡf̄ an̄iḡf̄ e moḡw̄ini. Nene “Aga seáyf̄ e imón̄iḡo, ayf̄ Gor̄ixor̄f̄ani?” n̄iyaiwirane seáyf̄ e umean̄f̄wá nán̄i xeḡf̄ kw̄iyf̄p̄i t̄f̄n̄i ik̄iyin̄f̄n̄iḡf̄ neaiár̄iḡr̄ini.

“Gor̄ixomi seȳfné nán̄i r̄ix̄iḡf̄ seaur̄iyar̄iḡar̄ini.” ur̄iḡf̄ nán̄ir̄ini.

¹⁵⁻¹⁶ Gor̄ixo ap̄i ap̄i e seaiin̄f̄ en̄aḡi nán̄i nion̄i en̄i áamá wí re rar̄iḡaḡf̄a, “Epesasi ḡweáyf̄ Áminá Jisasomi d̄iḡf̄ n̄wikw̄iroro áamá Gor̄ixoyá imón̄iḡf̄a n̄f̄n̄i nán̄i d̄iḡf̄ s̄p̄i wiar̄iḡoi.” rar̄iḡaḡf̄a ar̄f̄a wiḡaé dán̄i nion̄i seȳfné nán̄i Gor̄ixomi yayf̄ n̄wiayir̄fná wí p̄f̄n̄i wiárar̄iḡaman̄i.

Rixiñí nuriríná seyíné nání dñí nĩmorĩ ¹⁷ rixiñí re seauriyariñárinĩ, “Negí Áminá Jisasi Kiraisoyá Nwáfáoxini, seáyĩ e rĩmepaxí ápo Gorĩxoxini, Epesasi ñweáyo anani re wiĩrĩxini. Joxĩ dıxí kwıyĩpimi dání ayí dñí émí saımí mopĩrĩ nání sƣkƣkĩ womĩxiri dıxí imóniñĩpĩ nání xixeni niñfá imónipĩrfa nání wía wókımĩxiri éirĩxini.” seauriyariñárinĩ. ¹⁸⁻¹⁹ Seyíné rĩpĩ rĩpĩ niyaiwiro niñfá xixeni imónipĩrfa nání rixiñí seauriyariñárinĩ, “Gorĩxo nioniyáyĩ nimónĩro nioni tĩni ñweáfrixiniri wéyo ía neaumirĩñí dñí ikwĩmoarĩñwápĩ, ayí apĩrfani?” yaiwiro “Xfóyaéne awiaxí imóniñí neaımeanfápi —Apĩ ayá tĩñí sĩmí sĩmí e mepaxí imóniñĩpĩrinĩ. Apĩ, ayí apĩrfani?” yaiwiro “Xfóyá enĩ sixí eániñí pĩrĩ miwıaıkipaxí imóniñĩpĩ —Apĩ aga seáyĩ émi imóniñĩpĩrinĩ. Ámá xfomi dñí wıkwĩroarĩgĩfáyo dñí sixí wımoarĩñĩpĩrinĩ. Apĩ, ayí apĩrfani?” yaiwiro epĩrfa nání o segí dñí wía seaókımĩxinfa nání omĩ rixiñí seauriyariñárinĩ. Xfóyá enĩ sixí eániñí dñí wıkwĩronwaéne sixí neaımoarĩñí apĩ pĩpĩ marfái, ²⁰ enĩ sixí eániñí Kiraiso xwáripáyo dání owıápĩnımeaniri sñĩ wımĩxiri añĩnamĩ xfóyá wé náúmĩni onweaniri wımĩxiri enĩpĩ, ayí xfomi dñí wıkwĩronwaéne dñí sixí neamımoarĩñí axĩpĩnĩrinĩ. ²¹ Wé náúmĩni ñweaño, o gıyĩ gıyĩ seáyĩ e nimónĩro wınyo seáyĩ e umenweaarĩgĩfáyorani, gıyĩ gıyĩ nénĩ tĩñwaéne nimónĩri onweaaneyiniri yarĩgĩfáyorani, gıyĩ gıyĩ enĩ eániñí nimónĩri omenweaaneyiniri yarĩgĩfáyorani, gıyĩ gıyĩ ámıná nimónĩri yarĩgĩfáyorani, pí pí yoí omiñí xixegĩni yarĩgĩfáyıyá niwĩrĩro rarĩgĩfáyorani, ayo niyonĩ kwıyĩ imónĩgĩfáyorani, ámá imónĩgĩfáyorani, niyonĩ o aga wiárf seáyĩ e wımónĩñorini. Agwı rınáni marfái, ná rıwıyo enĩ aniñí e seáyĩ e niwımónĩri ñweanfárinĩ. ²² Gorĩxo amĩpĩ nĩni ámáranĩ, amĩpĩranĩ, Kiraisoyá suyımanjwıyo wurĩnıfrixiniri wımĩxiñĩrinĩ. O amĩpĩ niyonĩ nání Ámináo imóniño enagi nání ámá xfóyá sıyikĩ imónĩgĩfáyo miñıyınĩñí wımónĩnfa nání enĩ wımĩxiñĩrinĩ. ²³ O miñıyınĩñí imóniñáná ámá oyá sıyikĩ imónĩgĩfáyı xegĩ warárinĩñí imóniñoĩ. Miñıyı tĩni warárf tĩni nawıni enáná wará nonĩ xixeni imónariñĩpa Kiraiso —O amĩpĩ nĩni Gorĩxo wımónariñĩpĩ tĩni xixeni imónıwıniğĩniri wımĩxariñorini. O Gorĩxo “Miñıyı xegĩpĩ onweaniri niwımónı wará enĩ tĩñıyı imónıwıniğĩnı.” yaiwiñĩpĩ tĩni xixeni imónĩnfa nání ámá oyá sıyikĩ imónĩgĩfáyı apĩ e imóniñoĩ.

2

“Nanĩnanıwá nání imónagwi aí Gorĩxo sñĩf

neaimixiηfrini.” *urijf nánirini.*

¹ Enjíná seyíné Gorixomi mañf nîwiaikiro íwí yagfápimi dáni nanfnîpfrfa nánî imónagfáyfnérini. ² Sini e nimónróná áamá Gorixomi mîxídarigfáyf sipí yarigfápa axípi e yagfárini. Seyíné kwíyí sipíyí anjî piríyo emeariηíyo xiáwomi —O áamá Gorixomi mañf wiaikiarigfáyo sipípi éfrixiniri diñf ukikayonorini. Oborini. Omi seyíné eni xídagfárini. ³ Áamá Gorixomi mañf wiaikiarigfáyf yarigfápa nene eni axípi nerane pí pí nîpîkwini mimóniηfpi oyaneyiniri mîñf nîneainríná sa anani yagwárini. Pí pí íeapá neainfpirani, negí diñíyo dánî oyaneyiniri neaimónfpirani, sa anani yagwárini. Áamá Gorixo wikí nîwóniri pîrf umamóáná nanfnîpfrfáyf nîni yarigfápa nene eni negí néra wagwápimi dánî nerfná axípi nanfnanfwániri yagwárini. ⁴ Nene e imónaniri yagwá aiwí Gorixo nene nánî diñf sipí nîwirfná xwapf ayá wí wiarîñagí nánî “Wá onîmiápi wianfîmîgîni.” mîwimónf ayá wí neawianîfrini. ⁵ Nene rîxa nañf imóniñáná wá neawianîñmani. Nene sini oyá mañf nîwiaikirane íwí yagwápimi dánî nanfnanfwá nánî imóniñáná wá nîneawianiri Kiraiso ámî owiápnîmeaniri sîñf nîwimîxirfná nene eni nawini sîñf neaimîxîfrini. Gorixo wá nîseawianiriñpimi dánî yeáyf seayimîxemeanîfrini. ⁶ Nene Kiraisi Jisaso tîni nawini sîñfîñf nîneaimîxiri neawarîñmani. O tîni nawini ikárinîñwaéne enagí nánî o xwáripáyo dánî owiápnîmeaniri nîwimîxirfná nene o tîni nawini wiápnîmeáfrixiniri neaimîxiri anjînamî gí íwo wé náúmîni onweaniri nîwimîxirfná o tîni nawini ñweáfrixiniri neaimîxiri enîfrini. ⁷ Ayf ripi nánî e enîfrini. Áamá nîni agwí ríná ñweagfáyfrani, ná ríwíyo ñweapfrfáyfrani, nîni Gorixo áamá nánî diñf sipí nîwiri Kiraisi Jisaso uowárenapiñpi nánî diñf nîmoróná diñf re yaiwífrixiniri nánî e enîfrini, “O diñf wîkwírogfáyo wá onîmiápi nîwianiri uowárenapiñmani. Wá áamá wianarigfápi tîni xixeni mé seáyî e imóniñpimi aí wiárf nîmúrori imóniñpimi nîwianiri uowárenapiñfrini.” yaiwífrixiniri nánî Gorixo e enîfrini. ⁸⁻⁹ Seyíné Jisasomî diñf wîkwíróáná Gorixo wá nîseawianiri seaiñpimi dánî yeáyf seayimîxemeanîfrini. Segí diñf tîni egfápimi dánî yeáyf seayimîxemeanîmani. Seyíné nañf yarîñagfa sîñwí nîseaniri nánî yeáyf seayimîxemeanîmani. Áamá wí aí wigí egfápi nánî weyf mîmearinîpa éfrixiniri anîpá yeáyf seayimîxemeanîfrini. ¹⁰ Ayf ripi nánirini. Agwí nene imóniñwápi Gorixo neaimîxîñenerini. Kiraisi Jisaso tîni ikárinîñwaéne neaimîxîñf enagí nánî “Imîrîñf

mimóniñpini éfrixini.” yaiwiñpiti —Apiti eniná dání repearñpiti. Apimi xfdfrixiniri neaimixñenerini.

“Kiraiso Judayene tñi émayñé tñi nawini neakumixarñirini.” urññ nánirini.

¹¹ Ayináni eniná seyñé segí sénáiwa seaxirigíe dání emá imónigfáyñé —Seyñé nání Judayí re seararigfáyñérini, “Iyí símí síó mîwákwinigfáyñirini.” seararigfáyñérini. E nîrîro aí “Iyí símí síó wákwinarñwaénerini.” rñnarigfáyí yarigfápi, ayí Gorixoyá wé tñi marfái, amá wé tñinî wákwinarigfápirini. Seyñé eniná imónagfápi nání sinî dññ oseainî. ¹² Íná Kiraiso tñi mîkumixinî xegí bi nimónîro ná jfamññññweaagfárinî. Gwí Isireriyíyá imónigfári —Arí Gorixo nioniyári oimóniri ía yamixññrini. Arí tñi seyñé wigfáyí wí imónagfámani. Xwiyá gwí arimi símîmanñ e dání “E nîseaimfárinî.” réroarñpiti seyñé enî nîseakumixiri mîsearagfáyñérini. Seyñé amá Gorixomî mîxídarigfáyí tñi nîkumixinîroná rîwéná nanñ apiti neaiméanfáfanîri dññ nîkwîmoro xwayí nanîri ñweaagfámani. Gorixo nání bi nîjía imónagfámani. ¹³ Eniná seyñé e nimónîro Gorixo tfámîni ná jfamññññweaagfa aiwi agwi ríná Kiraisi Jisaso tñi nawini ikárinigfá enagí nání o nîseapeirfá xegí ragí púfpimi dání nipemeámî Gorixo tññmîni anwi éñññ seabññrini. ¹⁴ Émayñé Judayí tñi sinî símí tñi minîpa epírfá nání piyíá neawñññrini. E nerfá émayñé Judayí tñi símí tñi inagfápi, apiti xwínánññ nîseamudfomîri pñronñpiti xfo péfpimi dání xwíná nîpñeamorññññ nerî amá apiaú síyikí ná binî imónipîsi nání imixññrini. ¹⁵ Xwínánñññ nîseamudfomîri pñronñpiti —Apiti ñwí ikaxí eánññño “E éfrixini. E éfrixini.” nîrîri sekaxí nîra uñpiti tñi “E mepanî. E mepanî.” nîrîri ñwí ikaxí nîra uñpiti tñi ayo eánññpiti. Apiti rîxa síwiá imixññrini. Ayí émayñé tñi Judayí tñi amá apiaú nionî tñi nikárinñññpimi dání síyikí amî sññ ná binî oimóniri ñwí ikaxí eánññpiti síwiá imixññrini. E nerfá amá apiaúmî piyíá wñññrini. ¹⁶ Yoxáfámî penñpimi dání amá apiaú símí tñi inagfápi xwapírfá eaárîri síyikí ná binî oimóniri nîkumiximáná Gorixo tfámîni nipemeámî urî emfánîri ñwí ikaxí eánññpiti ná mayí síwiá imixññrini. ¹⁷ O nîbîri émayñé, Gorixo tññ ná jfamññññweaagfáyñé tñi Judayí, o tññ anwi éñññ ñweaagfáyo tñi wáf re searññrini, “Niyñéni tñi nawini imónipñri nání rîxa piyíá seawñññrini.” searññrini. ¹⁸ O, negí wo imónñño ápo Gorixo tfámîni ñweañagí nání Judayene tñi émayñé tñi ananî xegí kwíyí neaiapññpimi dání ananî o tññmîni upaxí imónñwini. ¹⁹ Ayináni

seyíné siní wí enjýíné mimóniñoi. Siní xenwýíné mimóniñoi. Oweoi, ríxa ámá Goríxoyá imónigáyí tñi kumixiniñoi. Ríxa Goríxoyá íwíaxé wiyínéninjí imóniñoi. ²⁰ Ayí rípi seararinjini. Goríxo anj wiwá nimírírná wáf wurimeiarigáwá tñi wáf rókiamoarigáwá tñi nitíwayírómáná émáyíné ení seáyí e niseaikwiárimáná nimíra peyarinjípininjí imónini. Anj iwá nání sñjá xámí nitíwayírorí tñiño, ayí Kiraisí Jisasorini. ²¹ Anj niwání o enjípimi dání pírániñj níki kíróniga urí xwé nimóga urí yarínagi nání anj ñwáf Ámináo nání wiwá imónarini. ²² Émáyíné ení Kiraiso tñi ikárinigáyíné enagi nání o anj Goríxo xegí kwíyípimi dání ñweaní nání iwá nimíra nípeyiríná xóyá síyikí imónigá wíniyí tñi níseakumixirí nimíra peyarini.

3

“Goríxo yumí enjwípeáragípi wáf wókímíxíwínigínirí nírípeañrini.” urinjí nánirini.

¹ Goríxo émáyíné tñi Judayene tñi nawíni neakumixinjí enagi nání Poroní —Nioní Kiraisí Jisaso nání émáyíné wáf searimearínagi nání gwí níñwirárigónirini. ² Ai “Goríxo nioní wá nñiwianrí émáyíné wáf searímí nání nírípeañrpi nání seyíné ríxa aráf ría wíawixini?” nimónarini. ³ Xwíyí nene yumí neaimóninjípi Goríxo wáf nókímíxíagi nání api nání níjía imóninjini. Api nání ríxa bí onímíápi ríwamínjí nearí searíini. ⁴ Seyíné api ía níroróná re yaiwipaxíriní, “Goríxo enjíná dání e éimígínirí yumí yaiwíarirí Kiraiso agwí ríná neaimíxirí enjipi nání níjía Poro imóninjípi, ayí apírífaní?” yaiwipaxíriní. ⁵ Ámá enjíná dání neweáa bagáyí api nání xe níjía oimónípoynirí wáf wókímíxímaní. E mepa nerí aí agwí ríná kwíyípimi dání xegí wáf wurimeiarigáwáwami tñi wáf rókiamoarigáwáwami tñi yumí enjwípeáragí api nání ananí wáf wókímíxarini. ⁶ Yumí Goríxo enjwípeáragí wáf neaókímíxíípi, ayí rípirini. Émáyíné xwíyí yáyí neainarinjípimi dñj níkwíroróná Kiraisí Jisaso tñi nawíni ikárinigáyíné imónigápimi dání seyíné Judayí tñi nawíni Goríxo ipímoárinjipi meapaxí imóniro ayí tñi ní kumixinimáná síyikí ná bíni imóniro Goríxo “E níseaiimfáriní.” símímanjyó dání réroárinjipi ayí tñi nawíni seámeapaxí imóniro egáyínerini. Yumí Goríxo enjwípeáragí wáf neaókímíxíípi, ayí apíriní. ⁷ Goríxo xwíyí api wáf nurimeíwínigínirí nínírípearíná “Omínjíninjí e níiní nání wá níwianrí anípá e owiimíni.” yaiwínjipi tñi xixení níirí “Enjí síxí owímíxímíni.” yaiwínjipi tñi

xixeni niiri neri nirípeañrini. ⁸ Ámá Gorixoyá imónigfáyo onaxfíkwini imóniñáoni, ayf nioni imóniñá aiwi o émáyo awiaxf xegf bi imóniñf Kiraiso neaiiñpí —Apí aga seáyf émi imóniñf enagf nánf ámá wigf dñfyo dánf wí “Ayf apíránf?” yaiwipaxf mimóniñpírini. Apí nánf wáf urfwinigínirí Gorixo wá apí e nñwianirí nirípeañrini. ⁹ Ámá Gorixo ayo e wiimigínirí yumfí yaiwiáragfpi nánf re yaiwipírfá nánf, “Gorixo nerfná xfo yaiwiáragfpi tfni xixeni enírfani?” yaiwipírfá nánf wfá wókímíxfwinigínirí ení nirípeañrini. Xámí Gorixo —O amípi nñni imíxñorini. O ínmi rípi yaiwiáragfpi nánf, “Ámáyo yeáyf uyimíxemeámfa nánf apí éimigini.” yaiwiáragfpi nánf “Ámá xe ananí nífá oimónfpoi.” miyaiwí yumfí nñwia wagfíni. ¹⁰ Agwf ríná añfna tñfminí nénf tífáfyf tñf áminá imónigfáf tñf Gorixo ámá xixegfní imónigfáf níkumíximáná sfyíkf ná bñf wimíxarñagf sñwf nñwiníroná “Nífá xixegfní Gorixo imóniñpí síxf ínñáná níkwioámíga eaññfpi yapí rfa imónini?” yaiwipírfá nánf enífná dánf ámáyo yumfí nñwia wagfíni. ¹¹ Apí e nerfná xfo enífná dánf “E éimigini.” yaiwiáragfpi —Apí negf Áminá Kiraisí Jisaso neaiiñpimí dánf xixeni yáññpírini. Apí tñf xixeni eníñgini. ¹² Kiraiso tñf níkárñrane nánf ayá igigf mé epaxfíni. “Gorixomí ríxñf bí ouraneyí.” nñneaimónírfná omí dñf nñwíkwírorñfpi dánf “Ananí arfá neainñoi.” nñyaiwirane o tfámññññf nurane ríxñf urípaxf imóniñwini. ¹³ Ayfnánf nioni re osearíminí, “Nioní seyfne arírfá seaimínirí yarñjápí nánf xeanñf rípi nímeáfpi nánf Gorixomí nuríroná añgwf manf rññf meañññññf kíkífa mepaní.” osearíminí. Nioní nímeáfpi, ayf apimí dánf seyfne seáyf e imónipírfá nánf nímeaññagf nánf searñññf.

“Gorixo ení síxf sealmíxfwinigínirí seauriyarñárini.” urñf nánirini.

¹⁴⁻¹⁵ Ayfnánf nioni ápo Gorixomí —O gwf arí arí añfnami ñweagfáyorani, xwáfárimí ñweagfáyorani, ayo nñyoní emañorini. Omí ríxñf uríminirí nánf xómñf nñfkwirí re uraññárini, ¹⁶ “Joxí Epesasi ñweáyo joxíyá kwíyfpimí dánf ení síxf weámíxeí. E nerfná joxí píranñf ríxídfírfá nánf seáyf e xewanñoxí níkññí imóniñpí tñf wigf dñf ení síxf weámíxeí.” uraññárini. ¹⁷ Ámá añf wiwámí nípawírfná yarígfápa Kiraiso segf dñf wíkwíroarígfápimí dánf nñwiapíri oseañweañrí ríxñf “Ení síxf weámíxeí.” seauriyarñárini. Íkfá xwáfáyo pípñf nñwáríri xaíwí roaññfpa seyfne ení axfpi e nero Gorixo wá seawianñfpi

símanwíyóniní wúrínígoríní. Níyoní xfo wimónarinípimí dání wimíxariníoríní. Níyoní díní ukíkayoníoríní. O ení ná woníríní.

⁷ Apí nípíní ná bíní ná bíní nimóga unjagí aiwí o Jisasoyá síyikí imónínwaéne wá níneawianírí ayí e epaxí e epaxí imónífríxínírí síxí neamímonípi xíxegíní síxí neamímonífríní. E neríná sípí míneaí Kiraiso wá níneawianírí neainípi tíní xíxení neamímonífríní.

⁸ Ayínání Bíkwoyo dání Kiraiso nání re nírínírí eáníní, “O émí nání nípeyiríná pikiorápíyí aga ayá wí nímérayírí á máyo wá níwianírí anípa bí míní wirí enífríní.” Bíkwoyo dání e nírínírí eaníní.

⁹ Xwíyíá “O émí nání nípeyiríná” rínínípi pí nání ríníní? Ayí o síní anínámí nání nípeyipa neríná xámí xwíárimí íníríwámíní píyíní síwí anímíní wepínínjo enjagí nání ríníní. ¹⁰ Wepínínjo, ayí peyínjo axoríní. Nípeyiríná amípi níní Goríxo “E imóníwínígíní.” yaiwíarínípi xíxení imónínfa nání oemínírí aní píríyo wíarí seáyí ríwámíní peyínínígíní.

¹¹ Xwíyíá nioní múní íróá rípi, “Á máyo wá níwianírí anípa bí míní wirí enífríní.” múní íróá apí, ayí rípi náníríní. Kiraiso á má wíyo wáf nurímeífríxínírí wimíxínífríní. Wíyo wíá nírókiamoífríxínírí wimíxínífríní. Wíyo síní Goríxomí míxídarígíáyo áwaní nuríróná ófíníní imopírfa nání misí imónífríxínírí wimíxínífríní. Wíyo ríxa Goríxomí xídarígíáyo umenwearo uréwapíyiro éfríxínírí pasítá wimíxínífríní.

¹² Goríxoyá imónínwá nínenení xíxe arírá inípaxí imónaníwá nání wonení wonení apí apí e níneaimíxa unífríní. Kiraisoyá wará nene inínwá rí sayá nimóga unfá nání xíxe arírá inípaxí imónaníwá nání apí apí e níneaimíxa unífríní. ¹³ Nene Goríxo apí apí e níneaimíxa unípimí dání xewaxomí díní axípi wíkwírorane o nání xíxení níjfa imónírane neranéná bíní bíne maríáí, axenení imónaníwáríní. Yóí Kiraiso imónínípi nene ení apí téní xíxení imónaníwá nání apí apí e níneaimíxa unífríní.

¹⁴ Goríxo apí apí e níneaimíxa uní enjagí nání agwí nene síní píopia yapí imónípaxí mimónínwíní. Ewé imeamíkwí neríná mamówarírí mífeyoarí néra warínípa, imúní neríná níxemí urí níxemí bírí néra warínípa nene ení axípi síní e epaxí mimónínwíní. Xwíyíá nepa mimóníní xegí bí xegí bí nearéwapíyaníro yarígíápimí dání síní níxemí neaurí níxemí neabírí epaxí mimónínwíní. Ayí rípi seararíní.

Á má nepaxíní nimóníro wigí ináyíníní nimónínípimí dání yapí nearéwapíyaníro éfáyo síní aríá yímígí wípaxí mimónínwíní. ¹⁵ E mimónípa nerane xíxe wá níwianeníranéná xwíyíá nepa rarígíápíní fá

xiríwanigini. Api nixiríranénáyí, nene pí pí neríná yóí imóniḡwaéne nimóga nurane Kiraiso t́ni pí ráninḡ kumixináníwáriní. O wararí imóniḡwaéne nání mḡyí imónini. ¹⁶ O mḡyíyininḡ imónináná oyá siyikí imóniḡwaéne x́o neaimixarḡpimi dání wé síkwí úpikwí sanwí ayí nḡwíkwíronirí imóninḡpáninḡ imóninḡwini. Api nḡpini e imóníwiniḡinirí imóninḡpi t́ni xixeni nerinḡyo dání ikwíronini. Api api e imóníwiniḡinirí imóninḡpi t́ni xixeni nero dḡnḡ sípí ninirínáyí, wará nḡrini xwé niwiaróa uri enḡ síxí inirí néra uníariní.

*“Xámi yagfápi yará nḡpímoro sinḡ bi ḡwirárinírixini.”
urinḡ nánirini.*

¹⁷ Ayináni nioni Ámináo t́ni ikárininḡaoni ikwairí bi oseaimini. Ámá Gorixo nání majfá imóninḡáyí yarigfápa sini mepa érixini. Ámá ayí amipí surímá imóninḡpi nánini dḡnḡ moarigfáyí enagí nání rarinini. ¹⁸ Sípípi nání dḡnḡ nímoro nání wigí dḡnḡ śa yimixinarigfáriní. Majfá ikáriniro dḡnḡ wakísí iniro yarigfá enagí nání dḡnḡ nḡyimḡ Gorixo ámá x́omí dḡnḡ wíkwíroarigfáyo síxí uyarinḡpi t́gáyí mimóninḡo. ¹⁹ Wigí dḡnḡ síḡáninḡ imóninḡagí nání ayá bi yarigfámani. “ḡwí ináníwá nání ŕa imóninḡwini?” nḡyaiwiro símí xeadípenarigfáriní. Pí pí piaxí weánipaxí imóninḡpi aí sini mé wiarí yarigfáriní. ²⁰ Ayí e yarinḡagí aiwí seyíné Kiraiso nání nḡsearéwapiyiríná wí e searéwapiyigfámani. ²¹ Nioni re nimónariní, “Seyíné Kiraiso nání ŕxa arfá wigfáriní. Ámá Jisaso t́ni ikárininḡáyí epaxí imóninḡpi ŕxa searéwapiyigfáriní.” nimónariní. Ámá Jisasomi x́darigfáyini nepaxinḡ imóninḡpi nání ninḡá imóninḡ enagí nání rarinini. ²² E érixinirí ŕxa searéwapiyigfápi, ayí ripirini. Seyíné sini Jisasomi dḡnḡ mḡwíkwíropa neríná sípí imónagfápi —Api seyíné sípí néra wagfápimi dání síḡáni imóninḡpirini. ḡwí nání mḡnḡ inarigfápimi dání xwirfá seaikxémnirí nání yapí seáwapiyimnirí enḡpirini. Api yaráninḡ ṕmórixini. ²³ Ámi bi seyíné ŕxa searéwapiyigfápi, ayí ripirini. Segí dḡnḡ moarigfápi ámi sinḡ bi yárfo inírixini. ²⁴ Ámi bi searéwapiyigfápi ripirini. Seyíné ámi ámá sinḡ oimónipoyinirí Gorixo seaimixiyípi —Api Gorixo xewaninḡo imóninḡpa imóninḡpirini. E nimóniróná nepaxinḡ nimóninḡpimi dání wé róninḡ ero Gorixo wimónarinḡpi ero epaxípirini. Api seyíné ḡwirárinírixini.

Enḡ ŕrémixí bi winḡ nánirini.

25 Ayínáni segí yapí rarigfápi emi nímómáná woxini woxini áamá seaimearigfá gíyí gíyo xwíyá nuriríná nepaxinípiní urírixini. Nene Kiraisoyá wará axírímí dáníniní ninirane xixe ikwíkwírí ininwaéne enagi nání raríní. 26 Seyíné wikí niseaónirí aiwi wikí seaónífpimí dání “Xe sipí oemini.” niyaiwirí e mepa érixini. Wikí xwapí ayá wí nóga mupa érixini. Siní niseaónirínáyí, sogwí ipímeáí e dání píní wiárrírixini. 27 E nero obo ayí íwí érixinirí xe yapí oneaíwapiyinirí sinwí míwiniipa érixini. 28 Íwí mearigfáyí ámi íwí bí mímeapa érixini. E mepa nero ríwí nírkwínimáná wigí wé tñí omíní xixeni imóninípi nero áamá amípi nání díwí ikeamónarigfáyo arirá wíwanigínirí érixini. 29 Segí maníyo dání sipí xwíyá bí aí mírípa érixini. Áamá pí pí xwíyá urípaxí imónigfáyo wigí imónigfápi tñí xixeni nuriríná díní sixí inípaxí imóninípiní urírixini. Gíní gíná nuriróná naní owímíxaneyiníro nání díní wíá wónípaxí imóninípiní urírixini. 30 Seyíné sipí nerinífpimí dání kwíyí Goríxoyápi díní ríá uxepaxí imóninípi wí mepa érixini. Kwíyípi, ayí sá yoparfí Goríxo gwíniní seaikweanfá nání ríxa ikíyiníniní seaiárinípi enagi nání searariní. 31 Díní wí sá míyíkínípa érixini. Míxí wí rípaxí mimónípa érixini. Wikí ríá ápiáwíniní mónípa érixini. Xwamiání wí mepa érixini. Xwíyápai wí muñwiráípa érixini. Símfí tñí wí míwípa érixini. 32 Apí apí mepa nero xixe díní sipí iníro wá wíaneníro érixini. E neróná Goríxo Kiraiso seaínífpimí dání segí wikíarigfápi yokwarímí seaínípa seyíné ení xixe yokwarímí inírixini.

5

1 Seyíné niaíwí Goríxo díní sixí seayíníyíné enagi nání omí ikaníní wíaxídírixini. 2 Kiraiso —O ámaéne naní neaimíximínirí nání yoxáfpámi xe onípíkípoynirí neríná Goríxomi píyá wírfamigínirí rídiyowániní ninirí omí sinadíní naní weañoriní. O nene nání díní sipí níwiríná neainípa nene ení pí pí neranéná “Ámáyo díní sipí níwirinífpimí dání ríá yarínwíní?” niyaiwinirane naníní wííwanigíní.

3 Seyíné áamá Goríxoyá imónigfáyíné enagi nání áamá wí seyíné nání rípi rípi rípaxí oimónípoynirí sinwí míwiniipa érixini, “Ayí íwí apí inígíawixini. Píaxí weánípaxí apí egíawixini. Amípi wí míneamúropa oenirí aníní míní yaríníoi.” Apí apí rípaxí oimónípoynirí sinwí míwiniipa érixini. Seyíné apí apí wí mepa érixinirí searariní. 4 Seyíné ríperírí níriróná xwíraimímí iníní bí mírípa

éfrixini. Sipí ikaxrani, xwiyá miponijrani, bi miripa éfrixini. E mepa nero Gorixomi xfo seaiijpí nani yayf wífrixini. ⁵ Seyfne rípi nani rixa nijfá imónijagfa nani rarijnani. Ámá fwf inarigfáyfrani, wigf xwioxfo piaxf eamixinarigfáyfrani, ámá amípi wí mĩneamúropa oenri anijf minf yarigfáyf —Ayf amípi mĩneamúropa oenri yarigfápi wigf ñwánijf nimixiro mearigfáyfrini. Ámá ayfrani, ayf nfníyf wo aí Kiraiso tñni Gorixo tñni awaúyá xwioxfo wí niñweanfamani.

“Gorixoyá wfa ókijpini nera emewanigini.” urijf nánirini.

⁶ Seyfne sipí api api oépoyinri yapi searepĩsipfrixinri awinijf ñweáfrixini. Ámá Gorixomi manf wiaikiarigfáyf api api yarigfáyf enagi nani o xegf wikf wónijpí pĩf umamonfá enagi nani seararijnani. ⁷ Ayinani seyfne ayf tñni nĩkumixinro mepi mĩtinipa éfrixini. ⁸ Enina seyfne sipí api api nera nuróná sfá yinijfmĩnijf emearigfáyfne imónagfa aí agwi ríná Ámináo tñni nikarinriijfipimi dani wfa ómixinijne emearigfáyfne imónijagfa nani seararijnani. Ayinani wfa ómixinijne yarigfá wiyfnenijf nimóniro éfrixini. ⁹ Ámá wfa ómixinijne emearigfápipimi dani pí pí nanf imónijpĩrani, pí pí wé rónijf imónijpĩrani, pí pí nepa imónijpĩrani, nĩpini yarigfá enagi nani rarijnani. ¹⁰ Api api nerónáyf, Ámináo wimónarijpi nani éwapfnfrixini. ¹¹ Ámá sfá yinijfmĩni emearigfáyf tñni nĩkumixinro sipí ayf yarigfápi —Apimi dani ámáyo nanf wí wiipaxf menini. Apimi dani ámá xwírfáni ikixenipaxfpi imónini. Api mepa éfrixini. E mepa nero ámá nñni “Sfá yinijfmĩni emearigfáyf yarigfápi sipí rfa imónini?” oyaiwípoyinri uyfwf wfanijf wómixírfñni. ¹² Fwf wigf yumfí yarigfápi nerfnani marfái, sa api nani nĩrfrfná aí ayá neainipaxf enagi nani xwiyá rípi nĩrri eáapimi neámiméini. ¹³ E nerí aí amípi ámá yarigfáyo wfa wómixaná “Api nanf rfa imónini? Sipí rfa imónini?” yaiwipaxfrini. Wfa wómixaná amípi sñjani nimónriijfipimi dani wfa ónarijñ enagi nani rarijnani. ¹⁴ Ayinani ámá sipí yarigfáyo xwiyá rípi Bĩkwíyo dani urinini, “Sá wenf roxiní, rixa rĩkewónei. Ámá piyf wegfe dani rixa wiápfñimeaf. E eáná Kiraiso wfa rómixinijoi.” urinini.

¹⁵ Ayinani seyfne nemeróná sñwf tñni nemero majfá nikarinri yarigfáyf yapi mé dijñ émi saimf moarigfáyf yapi éfrixini. ¹⁶ Ríná ámá sipí xwapf ayá wí yarigfíná enagi nani seyfne sñni nanf imónijpĩ epaxiná imónijánáyf, e éfrixini. ¹⁷ Ayinani agwi seyfne xaxá mikarinpa

nero Ámináo “E éfrixini.” wimónariñipi nani nijá oimónaneyinro éfrixini. ¹⁸ Inigí papikí yarigfápi xwapí ninro papikí mepa éfrixini. Xwirá seaikixepaxí enagi nani searariñini. Gorixo wimónariñipi yaníwá nani xfoyá kwíyípi xe neaxixérówiniginri éfrixini. ¹⁹ Seyíne xwiyá nriñiróna soní Gorixo neaiñipi nani rinñipi tñi seaní Kiraiso nani tñi soní oya kwíyí nani tñi nriro rinñirixini. Ámináomi yayí numeróna maní tñi soní nriro aí dñí tñi eni rñirixini. ²⁰ Pí pí seyíne seaimeaarñipi nipiñi nani ápo Gorixomi yayí wírxini. “Negí Áminá Jisasi Kiraiso tñi ikárinñagwi nani yayí wipaxírfani? Oyi, e epaxírfani.” niyaiwiro e éfrixini. ²¹ Nene arfá niwirane wáyí wiñwáo Kiraiso enagi nani simañwíyóniñí xixe yeáyí urñinñwaniginí.

Wigí xiepiwami urñipi naniñini.

²² Xiepiwayíne, Áminá Jisasomi simañwíyóniñí yeáyí wurñnarigfápa segí oxowami eni simañwíyóniñí yeáyí wurññirixini. ²³ Kiraiso áma xfoyá siyikí imónigfáyo —Ayo gwíniñí roayíroní enagi nani xfoyá warárinñí imóniñoi. Ayo Kiraiso mñiyíniñí wimóniñipa oxowa wigí apixíwayá mñiyíniñí imóniñagi nani rariñini. ²⁴ Kiraisoyá siyikí imónigfáyí xfomi simañwíyóniñí wurñnarigfápa apixíwayíne eni segí oxowa pí pí nani searána arfá niwiro simañwíyóniñí wurññirixini.

Wigí xiagwowami urñipi naniñini.

²⁵ Xiagwoyíne, Kiraiso xegí siyikí imóniñiyí nani dñí sipí niwiri arírá winfa nani xe yoxáfámí onipikípoyinri enípa oxoyíne eni segí apixíwami dñí sipí wírxini. ²⁶ O e nerína xegí siyikí imóniñiyí pípi imóníwiniginri maríai, “Dñí wíkwíronwini.” rana ígfá eámonípimi dani ikwíráfnaniñí oimónípoyinri enírfini. ²⁷ Xfoyá siyikí imóniñiyí xegí smimaniñini niñwirárinírna imiñí mimóniñagi owiniñinri e enírfini. Rapírapí midunípa eri kíkwiñwí meakíniñpa eri eníyí yapí imóniñagi owiniñinri eri siyikwí muniñpa eri xwiyá meárinípxaxí mimóniñpa eri enagi siñwí owiniñinri eri e enírfini. ²⁸ Ayinani oxoyíne woxini woxini jwanínoxi dñí sipí ninri píraníñí menariñipa segí apixíwami eni dñí sipí niwiro píraníñí umérxini. Meánigfípimi dani wará ná bñi imóniñagfi nani áma xiepimi dñí sipí niwirína xfo eni nawini dñí sipí inariñí enagi nani rariñini. ²⁹⁻³⁰ Nene nijfáriní. Xegí warárimi áma go peá mónariñírfini? Oweoi. Kiraiso xfoyá warárimi dani sikwí wé iníyíniñí imóniñagwi nani xfoyá

siyikí imóniηwaéne píráníηf neameariηfpa áamá níní eni axípi aiwá niro píráníηf menanírí ero yarigfá enagí nání rariηni. ³¹ Bíkwiyo dání re nírínírí eáníní, “Ayínání oxo xaniyaú píní níwíarímí xegí apíxí tñí níkumíxíníríná síní xixegíní mimóní ná ayf ná bíníníηf imónarigfíríní.” ³² E nírínírí eániηfpi xwiyfá xwé yumí imóniηf bi nání eni ríníní. “Kiraiso tñí áamá xfoyá siyikí imóniηfyf tñí nání ríníní.” nimónaríní. ³³ E nerí aiwí oxoyné woxíní woxíní sewaniηoyné dñf sípi inarigfápa segí apíxíwami eni dñf sípi axípi wífríxíní. Apíxíwayné eni segí oxowa searfápi xixeni arfá níwiro wéyo uméfríxíní.

6

Niaíwíyo uríηfpi náníríní.

¹ Niaíwíyné, Ámínáo tñí nawíni ikárínigfáyné segí ápowami tñí inókiwami tñí xixeni manf arfá wífríxíní. E nerónáyf, ayf xixeni imóniηfpi yaríηagfa nání rariηni. ² Nwf ikaxf wé wúkaú Gorixo níra nurfná re ríηfyf “Seyné xixeni níxídarfnáyf, nanfpi seaímeanfáríní.” ríηfyf xámí ríηfpi, ayf rípiríní, “Segí ápowami tñí inókiwami tñí wé íkwianwíyo ηwirárfírxíní. ³ Xwfá tfoyo ηweañaná nanf imóniηfpi seaímeari xwiogwf obaxf seamúrori enfa nání ayo wé íkwianwíyo ηwirárfírxíní.” ríηfpi apíríní.

Xanowamí uríηfpi náníríní.

⁴ Xanoyné, niaíwíyf wikí ónípaxf imónipfíri nání uyfní mímé Ámíná Jisasomí xídarigfáyf epaxf imóniηfpi wiepísirí xfo ríηfpi uréwapíyirí éfríxíní.

Xínáíwáníηf nimóníro omíηf wíiarigfáyo uríηf náníríní.

⁵ Xínáíwayfnéníηf nimóníro omíηf wíiarigfáyné, segí bosf xwfá tfoyo ηweagfáwami wáyf wiro enf síríríηwf wiro nero arfá yfmígf wífríxíní. Kiraiso ríηfpi arfá níwiro xídarigfápa bosowami yapf mívíwapíyí píráníηf yómíηf nimóníro sekaxf seararigfápi tñí xixeni éfríxíní. ⁶ Wí bosowa weyf oneamépyínírí wigf síηwf anígfé dáníní nepáníηf nimóníro yarigfápa mé seyné Kiraisoyá xínáíwayfnéníηf nimóníro omíηf wíiarigfáyné enagí nání Gorixo “E éfríxíní.” wimónaríηfpi nero ayá tñí segí bosowami arfá wífríxíní. ⁷⁻⁸ Xínáíwáníηf nimóníro omíηf wíiarigfáyfraní, omíηf wíipfíri nání áxenwarf minígfáyfraní, nfníyf pí pí nanf yarigfápi nání Ámínáo pírf numamorfná wigf yarigfápi tñí xixeni wiinfá enagí nání seyné níjfaríní. Ayínání segí bosowami seararigfápi neróná “Ámá wí náníní

niyarini. Negi Aminá Gorixo nani eni yarinini.” niyaiwiro yayi tani efrini.

Bosowami urinipi nanirini.

⁹ Wig Bosoyne eni omiji seaiarigfawa yomiji nimoniro sealfapa axipi e nero piraniji umefrini. Bos seyne seamiar ayo umiar eno aninami nweanorini. Wi smi smi e nimeri yarigfayiniji mimonijorini. O e imonijo enagi nani seyne nija imonijo. Ayinani segi omiji seaiarigfawami ef uremoarigfapi pini wiarfrini.

“Mixi nani iknfriniri neaiaripi iknfrini.” urinipi nanirini.

¹⁰ Yopari oearimniri imonijipi ripirini. Seyne Aminao tani ikarinigfa enagi nani eni sixi infrini. “Eni sixi o xegi inijipimi dani eni sixi infrini.” seararini. ¹¹ Seyne obo xegi inayiniji nimonirijipimi dani yap seaiepisimniri yarina xaiwi nimoniro xixe mixi wipaxi imoniprfa nani Gorixo api tani niknimana mixi owipoyiniri neaiaripi nirin nikniri efrini. ¹² Aga ama tani mixi inarjwa enagi nani maseararini. Pi pi kwiyi rfa kiarariji anj piryo yarinipi —Api wi wyo seayi e niwimoniri umearipirini. Wi nen tiji imonijipirini. Wi anina tani xwari tani ikwironijimi nimini sfa yinijimni nweaarigfayo umenwearipirini. Api nirin tani nene mixi inarjwa enagi nani rarini. ¹³ Ayinani sfa mixi xwaimimf owikaraneyiniro seaiprfa giyi giyi imonana ef niwinimi mu xopirari niwiera nufasana sini eni neaniri awi roprfa nani amipi Gorixo mixi nani iknfriniri neaiaripi nirin iknfrini. ¹⁴ Ayinani riri riri nefasana eni sixi niniri xaiwi ef rorini. Xwiyfa nepani imonijipi arerxiniji yinfrini. Swi we roniji imonijipi sorfa mixi nani ef noykinifa nani yinigfapiniji yinfrini. ¹⁵ Xwiyfa yayi neainaripi —Api Kiraiso amaene neaijipimi dani ama xfo tani ani imonipaxpirini. Xwiyfa yayi neainariji api wafi urimeanro imoniprfa nani ama mixi inanro nani sikwi su yinarigfapa yinfrini. ¹⁶ Api nirin niyinimana diji seyne Kiraisomi wkwroarigfapi ama nikniji imanarigfapaniji nimanimi ufrini. Nikniji ana tani nimanimana ef obo rfa oniniri rfa niyinimana onapipi nirin supkipaxi enagi nani seararini. ¹⁷ Yeayi Gorixo seayimixemeanipi ama mixi miji mineaoxoapa oepoyiniri arixi dfkinarigfapa dfknfrini. Xwiyfa Gorixoyapi, xfoya kwiyipimi dani seaiwapyaripi kira mixi nani xirarigfapaniji xirfrini. E nefasana eni sixi niniri xaiwi ef rorini.

18 Apí apí neríná anipá érixiniri mīseararini. “Gorixo arirá neaiwiniginiri íníná kwíypimi dání rixinj uriro yarinj wirow érixini.” seararini. Ayinani seyiné maiwí bí mé sijnwí sijnwí tñni nero pí pí seaimeáipi xwámámí niwiro ámá Gorixoyá imóninj nñni nání rixinj wuriyírixini. 19 Nioni xwiyá yayí neainarinj yumí imóninjpi nání masísá mñniní áwanj urimñiri manj yámoaríná Gorixo anani woákíki wipaxoni nimixinía nání eni rixinj nuriyírixini. 20 Xwiyá apí yanj wurimeiarinjáoni enagj nání gwí ηweanini. “Nioni ayá igigí mé e rñmiginiri imóninjápi tñni xixeni urimía nání rixinj nuriyírixini.” seararini.

Tikikaso nání urinj nánirini.

21 Tikikaso —O negí nrixímeá dñj sñxí uyiñwáorini. Ámínáo nání wáf nuriranéná dñj uñwiráripaxí yarinjorini. O niseaimearíná seyiné nioni pí pí nerí ηweanápi nání nijfá imónipñri nání nñpñni nání áwanj seariniñoi. 22 Ayí rñpi nání urowárenaparini. O niseaimeari áwanj searána seyiné “Porowa e nimóniro ría ηweanoi?” yaiwiro dñj wáf seaóniri epñría nání urowárenaparini.

23 Gí nrixímeáninj imónigfáyíne, seyiné niwayíroniro ηwearo segí dñj niwíkwírorinjipimi dání xixe dñj sñpí iniro epñría nání ápo Gorixo tñni Ámíná Jisasi Kiraiso tñni awaú dñj seakikayóisixini. 24 Ámá negí Ámíná Jisasi Kiraisomi dñj sñxí nuyiríná ámi dñj peá nñmori pñni mñwiárarigfáyo niyoni Gorixo wá wianíwiniginini.

Payí Poro Piripai ηweáyí nání eañnaríni.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá añí yoí Piripai ηweagfáyí nání Poro eañnaríni. Añí apí Masedonia pīropenísíyo xwé biríni. Poro émáyí añí tíñimíni xwíyfá yayí winípaxí imóniñpí wáf nura nemeríná añí apimi ení wáf uríméagí áamá wí Jisasomí dñí wíkwírogfawixíni (Wáf wurímeiarígíáwa 16:12-40). E nemo xwiogwí obaxí ríxa nímúrómáná enáná ámi wí e emearíná omí íá nixero gwí añíyo niñwiráñiro awí nimeñweagfasáná añí yoí Romíyo nání níméra nuro e gwí añíyo ηwiráraná Piripai ηweáyí arfá niñwiro niñgwí bí Poro nání awí nearo Epapīrodaitasomí wiowáríagfa o xamiño yayí nerí payí rina e dání nearí axomí wiowáríñiniginí.

¹ Poroní tñni Timotio tñni —Yawawi xwíyfá Kiraisoyá wáf wurímeianírai nání xínáipawínñí nímónírai wiiarígwíwawiríni. Yawawi áamá Piripai ηweagfá Goríxoyá imóniro Kiraisí Jisaso tñni ikáriníro egfáyíné niñféní nání —segí seaipeñweagfáwa tñni seáyí seaiiarígíáwa tñni aí niñféní nání payí rina nearí mónaparíñwií. ² “Negí ápo Goríxo tñni Ámíná Jisasi Kiraiso tñni wá seawianíri seyíne niñwayíróñiro ηweapíri nání seaiiri éfisisixíni.” nímónaríni.

“Seyíne nání Goríxomí yayí wiaríñaríni.” uríñí náníríní.

³ Íníná seyíne nání dñí nináná Goríxomí yayí wiaríñaríni. ⁴⁻⁵ Nioní sfá seyíne Goríxomí dñí wíkwírogfáyimi dání agwí ríná nání xwíyfá Jisaso nání wáf wurímeianí nání nawíní ikáriníñwáyíne enagi nání omí gíní gíná ríxíñí niseauríyiríná dñí nífání ninaríñagi uraríñaríni. ⁶ Nioní dñí re yaiwiaríñaríni, “Goríxo —O seyíne xíomí dñí wíkwíróáná iwamfó píraníñí seaimíxíñoríni. O sfá Jisaso weapínfáyí nání seyíne yóí ámi bí tñni bí tñni nímóga upírfá nání píraníñí niseaimíxa unfáríni.” Dñí e niñyiwirí nání dñí sfá niseaeáníri omí yayí e wiaríñaríni. ⁷ Ayí rípi nání seyíne nání yayí níninírná “Ayí xixení ayo ninaríñíri.” nímónaríni. Nioní xwíyfá Jisaso yayí neainaríñpí nání gwí añí tíyo niñwearínarantí, xwíyfá nímeararígíapí orakínimíníri nírírnáraní, apí sopíñí oominíri nírírnáraní, seyíne Goríxo wá níníwianíri e éwíniginíri nírípeañoní tñni nawíní ikáriníñagfa nání nioní dñí síxí seayíñni. ⁸ Kiraisí Jisaso seayaríñípa nioní ení dñí síxí niseayirí nání síñwí oseanímíníri íkíñíñí sípí

niarini. “Poró nēpa nēne sɨŋwɨ nēanɨmɨnɨrɨ nánɨ ɨkɨnɨŋɨ sɨpɨ rɨa wɨarɨnɨ?” nɨseaimónɨrɨnáná Gorɨxo nionɨ e yarɨŋagɨ sɨŋwɨ nanɨŋɨ eŋagɨ nánɨ rarɨŋnɨ. ⁹ Seyɨné nánɨ Gorɨxomɨ rɨxɨŋɨ nɨseaurɨyɨrɨnáná rɨpɨ urarɨŋárɨnɨ, “Wɨgɨ wɨnɨyɨf nánɨ dɨŋɨ sɨpɨ nɨwɨro arɨráná inarɨgɨfápɨ sayá nɨmɨxa úfɨrɨxɨnɨ. Úrapɨ néra mú aga xɨxenɨ nɨjɨfá nɨmónɨro ‘Gorɨxo ámá e éfɨrɨxɨnɨrɨ wimónarɨŋɨpɨ, ayɨ apɨrɨfani?’ yaiwɨro dɨŋɨ nɨyaɨkɨroro ‘Sɨpɨ imónɨŋɨpɨ, ayɨ apɨrɨfani? Nanɨ imónɨŋɨpɨ, ayɨ apɨrɨfani?’ yaiwɨro neróná dɨŋɨ sɨpɨ nɨnɨro arɨráná inarɨgɨfápɨ sayá nɨmɨxa úfɨrɨxɨnɨ.” Gorɨxomɨ seyɨné nánɨ rɨxɨŋɨ nɨseaurɨyɨrɨnáná apɨnɨ urarɨŋárɨnɨ. ¹⁰ Ayɨ rɨpɨ nánɨ apɨ seaurɨyarɨŋárɨnɨ. Seyɨné agwɨ rɨnáná dánɨ sɨfá Kiraiso weapɨnɨfáyɨ nánɨ mimónɨf yarɨgɨfáyɨ yapɨ mimónɨpa ero xwɨyɨfá seaxekwɨmopaxɨ mimónɨpa ero epɨrɨfá nánɨ dɨŋɨ nɨyaɨkɨroro “Sɨwɨf wé rónɨŋɨ imónɨŋɨpɨ, ayɨ apɨrɨfani?” oyaiwɨpoyɨnɨrɨ rɨxɨŋɨ seaurɨyarɨŋárɨnɨ. ¹¹ Apɨ seyɨné nerɨnáná Jisasi Kiraiso seaimɨxarɨŋɨpɨmɨ dánɨ ɨkɨfá sogwɨ nanɨ nɨwerɨnáná yarɨŋɨpa seyɨné sɨwɨf wé rónɨŋɨ imónɨŋɨpɨ ayá wɨ éfɨrɨxɨnɨrɨ rɨxɨŋɨ e seaurɨyarɨŋárɨnɨ. Ámá wɨ seyɨné e yarɨŋagɨfá sɨŋwɨ nɨseanɨrónáná “Wé rónɨŋɨ ayɨ yarɨgɨfápɨ mɨkɨfá ɨkɨŋo, ayɨ Gorɨxorɨfani?” nɨyaiwɨro omɨ yayɨf umero seáyɨf e umɨeyoaro epɨrɨfá nánɨ rɨxɨŋɨ e seaurɨyarɨŋárɨnɨ.

“Nionɨ gwɨ ŋweanagɨfá nánɨ xwɨyɨfá Jisaso nánɨpɨ yanɨf nɨwéa warɨnɨ.” urɨŋɨfá nánɨrɨnɨ.

¹² Gɨf nɨrɨxɨfmeáyɨné, seyɨné rɨpɨ nánɨ “Nɨjɨfá oimónɨfɨpoyɨ.” nɨmónarɨnɨ. Amɨpɨ sɨpɨ nionɨ nɨmeáf rɨpɨ xwɨyɨfá yayɨf neainarɨŋɨpɨmɨ pɨrɨfá rakɨnɨpaxɨ mimónɨf nionɨ nɨmeáfɨpɨmɨ dánɨ ámɨ bɨ tɨnɨ yanɨf nɨwéa unɨ. ¹³ Ayɨ rɨpɨ seararɨŋnɨ, “Mɨxɨf ɨnáyoyá sɨmɨŋɨf wɨnarɨgɨfá anɨf rɨwámɨ awɨ rogɨfáyɨf tɨnɨ wɨ re ŋweagɨfá nɨnɨ enɨ ‘Poró Kiraisomɨ xɨdarɨŋagɨfá nánɨ gwɨf rɨa ŋweanɨ?’ nɨrɨro nɨjɨfá e imónɨŋoɨ.” seararɨŋnɨ. ¹⁴ Ayɨ rɨpɨ enɨ seararɨŋnɨ, “Negɨf nɨrɨxɨfmeáf anɨf rɨpɨmɨ ŋweagɨfáyɨf nápɨ nionɨ gwɨf ŋweanáná Gorɨxo arɨráná niarɨŋagɨfá sɨŋwɨf nɨnanɨro nánɨ omɨ ámɨ bɨ tɨnɨ dɨŋɨf nɨwɨkwɨfɨroro wáyɨf mɨwɨnɨf eŋɨf sɨxɨf nɨnɨro Gorɨxoyá xwɨyɨfá nánɨ ananɨf wáf rarɨŋoɨ.” seararɨŋnɨ. ¹⁵ Ayɨf neparɨnɨ. Wɨnɨyɨf Poronɨ sɨpɨ dɨŋɨf nɨyaiwɨro xwɨyɨfá rɨrowɨágɨf ero yarɨgɨfáyɨf eŋagɨfá nánɨ Kiraiso nánɨf wáf rarɨŋagɨfá aɨwɨf wɨnɨyɨf nēpa nionɨf nánɨf dɨŋɨf nanɨf nɨnɨyaiwɨro wáf rarɨŋoɨ. ¹⁶ Dɨŋɨf nanɨf e nɨnɨyaiwɨro yarɨgɨfáyɨf, ayɨf nionɨf nánɨf dɨŋɨf sɨxɨf nɨnɨyɨro nánɨf re yaiwɨarɨgɨfárɨnɨ, “Xwɨyɨfá yayɨf neainarɨŋɨpɨfá xɨdarɨŋagwɨfá nánɨf xwɨyɨfá neameáranɨro yarɨgɨfápɨfá pɨrɨfá urakɨwɨnɨgɨnɨrɨ Gorɨxo rɨpeanɨ, ayɨf Pororɨfani?” E nɨyaiwɨro wáf urarɨgɨfárɨnɨ. ¹⁷ E nerɨŋɨf aɨwɨf sɨpɨfá dɨŋɨf nɨyaiwɨarɨgɨfáyɨf, ayɨf nēpa “Wé

róniŋí oyaneyi.” niyaiwiro mé nioni gwí ŋweañána xwiýfá ámi bi tñni umeáraneyiniri yariŋoi. “Poromi nimúrorane seáyi e owimónaneyi.” niyaiwirinŋipimi dání wáf urariŋfáriní. ¹⁸ Apiaú xixegñni e yariŋfápi nání pió rímñni? Winiýf nepa mimónpa nemána maŋfpani wáf urariŋagfa niwinirñnaraní, winiýf nepa nimónmáná wáf urariŋagfa niwinirñnaraní, nŋpiaúni Kiraiso nání niri wáf rariŋagfa nání nioni yayf yariŋini.

“Nioni sini mipé niŋwearína Kiraisomi seáyi e umepífa imóniŋipi éimigini.” urinŋi nánirini.

Oyi, nepa yayf emñni. Ayf rŋpi nánirini. ¹⁹ Nioni re niri ipimóniŋini, “Rixiŋf seyñé nioni nání Gorixomi nuriyiro kwíyf Jisasi Kiraiso neawfrenapiyiniŋpi arirá niri yariŋfipimi dání gwí nioni ŋweañána rŋpi rixa nniwáripírfáriní.” niri ipimóniŋini. ²⁰ Nioni diŋf nikwímorí “Nepa e éimigini.” yaiwiarinŋapi nání áma wí aí ayá nimopírfá menini. Áma siŋwí nñnaniróna “Kiraiso nixdri nání seáyi e imóniŋf api rfa yariŋi?” nñnaiwiro omi yayf umepífa nání nioni wáf niri merína inína ayá igigf mé enŋ sixf neámixniri yariŋapa agwi eni sini axŋpi e éimigini. “Xe siŋf ouniri nniwárirónaraní, nniŋpirónaraní, Kiraisomi yayf umepaxf imóniŋipini éimigini.” nimónariní. ²¹ Nioniyá diŋf ayf rŋpirini. Sini xwífa tŋyo niŋwearína Kiraisomi yayf umepaxf imóniŋipi emfáriní. E nerí aí rixa niŋperína xwífa tŋyo niŋwearína nímeáfipimi seáyi e imóniŋipi nímeanfáriní. ²² Nioni sini mipé niŋwearínáyf xwiýfá yayf neainariŋipi wáf nurimerína íkfa sogwí wearinŋiyf yapf wepaxf aiwi gñmñni gŋpi éimiginiri imónimfárfani? Sini ŋweámiginiŋiri imónimfárfani? Rixa péimiginiŋiri imónimfárfani? Nioni majfáriní. ²³ Nŋpiaúni anani imónimiginiŋiri nání rixa ayagwí imixárarinŋini. Nioni niŋpémána nuri Kiraiso tñni niŋwearína diŋf nioniyá “Ayf awiaxíriní.” niyaiwiri aiwi “Nioni e nerínáyf, sini seyñé arirá seaipaxímani.” yaiwiarinŋini. ²⁴ Ayínáni nioni seyñé arirá seaimfa nání mipé xwífa tŋyo ŋweámfa nání “Ayf anipaxíriní.” nimónariní. ²⁵ Nioni api nání “Neparini.” niyaiwiri niŋipimóniri nání seyñé Gorixomi diŋf niwíkwírorína none searéwapiyinwápi xaiwí fa nixira uro diŋf nífa seainri enfa nání re niyaiwiri niŋfá imóniŋini, “Nioni agwi rína mipé sini niŋweari seyñé arirá seaimi nání emfáriní.” niyaiwiri niŋfá imóniŋini. ²⁶ Nioni ámi seyñé tñmñni bimfapimi dání seyñé Kiraisi Jisasi tñni ikárinŋagfa nání yayf seáymí dání epírfá nání “Nioni sini mipé niŋwearína ámi bi arirá seaimfa nání imóniŋini.” nimónariní.

“Axíyíníjé nimóniro xwíyápi xaiwí fá xiríírixini.” uríjé nánirini.

27 Pí pí nínimónirínáyí, úrapí mé áamá xwíyá Kiraiso nání yayí neainaríjépi díjé wíkwíroarígáyí epaxípi ní xídíírixini. Nioní ámí níbírí síjwí níseanirínáraní, ámí míbí seyíné yarígápi nání sa aríáni níwirínáraní, re raríjagá ará wimá nání, “Axíyíníjé nimóniro xwíyá yayí neainaríjépi xaiwí fá xiraríjoi.” raríjagá ará wirí “Áamá api píripírí yaníro yarígáyo wákwianíro nání píráníjé níkwímáxini díjé ná bini fá níxiríro yaríjoi.” raríjagá ará wirí emá nání “Píráníjé díjé wíkwíroarígáyí epaxípi ní xídíírixini.” seararíjini. 28 “Áamá pírf urakianírí yarígáyo Piripai jweáyí wáyí míví yaríjoi.” raríjagá ará wímígini. Ayí seyíné wáyí míyaríjagá síjwí níseanirónáyí, “Nene anínanwá nání imóníjwaéne enagi nání rfa neaíwapíyaríjoi?” yaiwinípirí nání seyíné síwáníjé winaríjoi. E neróná sewaníjéyíné ení “Goríxo yeáyí neayimíxemeanápipimí dání ayo múroanwárfani?” yaiwinípirí nání síwáníjé inaríjoi. 29 Goríxo Kiraisomí díjé owíkwírópoyínírí síjwí seaníjémaní. Omi nuxídíríná ríníjé bí ení wímeáwinígini síjwí seaníjé enagi nání áamá wí pírf searakianíro yaríná xwíyá yayí neainaríjépi xaiwí fá xiríírixini. 30 Eníjána nioní seyíné tíjémíni wáf emearíná áamá wí nípkwíní minikáripa yaríná síjwí nanígápi tñní agwí ríná ení “Poromí ámí sípí wíkararíjoi.” raríjagá seyíné ará e wiarígápi tñní axípi seyíné ení seaímeaaríjagí nání seararíjini.

2

“Díjé axípi ní fá níxirírí éírixini.” uríjé nánirini.

1 Kiraiso seaíjépipimí dání díjé wá bí míseaónípaxíraní? O wá seawianíjépipimí dání míjé ikíjwí míseamírípaxíraní? Seyíné kwíyí Goríxoyápi tñní míkwímáxínípa reñoi? Segí imónígáyí tñní díjé sípí iníro wá wianeníro minípaxíraní? 2 Api nípiní nepa imóníjagí nání “Poró díjé nífá onímíapi míwiní ayá wí owiníni.” níseaimóníríná rípi éírixini. Díjé ná bini axípi ní fá níxirírí éírixini. Díjé sípí inarígá axípi ní fá níxíra úírixini. Axíyíníjé imóníírixini. Api oyaneyíniróná díjé ná bini tñníní nímoró ríníírixini. 3 Seyíné sípí ní nimónímáná mepa ero wárixayíné nimónímáná mepa ero éírixini. Woxíní woxíní re yaiwiníírixini, “Nioní síyíkwípníjé imóníjána gí wí seáyí e rínimóníjoi?” yaiwiníírixini. 4 Seyíné re míyaiwí, “Nioní gí díjé e

nimónariñpini nixádiranéná ayí apánirini.” miyaiwí áamá wí wimónariñpini eni “Anani oyaneyi.” yaiwírinxini.

“Kiraiso siyikwápninñf nimónirñpimi dani Gorixomi seáyi e umfeyoanñfni.” urñfnánirini.

⁵ Seyíné Kiraisi Jisaso yapi pákiní nimóniro o xwáa tío nani nibiríná dñf monípa seyíné eni axípi mófrixini. ⁶ O Gorixo imóniñpa aga nepa nimóniri aiwi wí re miyaiwiñnigini, “Gorixo tñi xixeni imóniñapi wí miwáramopaxí imóniñini.” miyaiwí nerí ⁷ e imóniñpini pñi niwiárimí aga áamá wóniñf nimóniríná omñf wiinfa nani Gorixoyá xinái winñf imóniñnigini. ⁸ Áamá imóniñpa nimónimáná xewanño siyikwápninñf nimóniri Gorixo urípi arfá niwiri xixeni xídñnigini. Ayí niñpenfa nánini marfái, yoxáipami yekwiroaráná penfa nani aí Gorixo urípi arfá niwiri xixeni xídñnigini. ⁹ Jisaso e éf enagí nani Gorixo seáyi e numfeyoari yoí wíyo niyoní seáyi e múroniñpini wññnigini. ¹⁰ Ayí rípi nani e enñnigini. Anñnamí ñweáyraní, xwáayo ñweáyraní, xwáfárimí ínimi ñweáyraní, nñni yoí Jisaso arfá niwiróná xómñf niyikwiro yayí umero ¹¹ woákíki niwiróná “Niyoni nani Ámináo, ayí Jisasi Kiraisorini.” riro epífa nani Gorixo omí numfeyoari yoí seáyi e imóniñpini wññnigini. Kiraisomí áamá seáyi e uméfapimí dani ápo Gorixomí eni seáyi e umepífarini.

“E éfrixiniri yeáyf seayimixemeanñfíne xixeni apí éfrixini.” urñfnánirini.

¹² Gí dñf sixí seayináyíne, Jisaso “Gí dñf tñi bi oemini.” miyaiwí Gorixo urípi arfá niwiri xixeni nixádiríná siñwepigí neañf enagí nani seyíné xami Gorixo rñpini arfá yfmigí niwiro xixeni yagfápa nioni seyíné tñi ñweañánani marfái, agwi ríná nioni tñi miñweá segípi niñwearíná aí axípi e arfá yfmigí niwiro píranñf xídírixini. Xixeni píranñf nixádiróná omí wáyf wiwo óf wiwo nero nanf e éfrixiniri yeáyf seayimixemeanñfíne xixeni axípi éfrixini. ¹³ Xfo wimónariñpini “E oyaneyi.” seaimóniro xixeni e ero epíri nani sfkíki seomixarño, ayí xfo enagí nani rarñini.

“Seaiméápi nani anñúmí ikaxí mñf yayíni éfrixini.” urñfnánirini.

¹⁴ Pí pí seyíné yarigfápi neríná anñúmí ikaxí mñipa ero xwiyfá ximiximí niniri mñipa ero éfrixini. ¹⁵⁻¹⁶ Segí yarigfápimí dani áamá wí xwiyfá seaxekwímpoxí mimónipa ero siyikwí minigfáyíne imóniro oépoyniri “Anñúmí ikaxí

miripa ero xwiyá ximiximí niniri miripa ero érixini.” seararini. Niaiwí Gorixoyáni imónigáyiné sini xwá tfo niñwaroná áamá xarixarí ero uyíni ero yarigáyí tñi niñwero aí xwiyá miseaxekwí mopaxýné oimónipoyinri e seararini. Seyné áamá sipí ayí tñi niñwero xwiyá diñí niyimñí imóniñípi meapíra nani rinñípi nuriróná wániñí wóm+xaríño. Seyné anñí e néra nurónáyí, sía Kiraiso weapináyimi nioni diñí re seaiaiwiwíárini, “Nioni niyunimáná anñí miní wíwapiyinñí suríma mimóní ríxa xixeni rí ripimónigo?” niseaiawiri mixel seameakñimíárini. ¹⁷ Seyné Gorixomi diñí niwikwíro xídarigápi, ayí nanwí o nani ridiyowá yarigápiñí imónini. Nioni seyné omi píranñí oxídipoyinri niyunimáná seaíwapiyaríná áamá wí nipi kíáná ragí nioniyá púpi, ayí iniñí wainí ridiyowá seyné yarigápi ría ápiawí xwé owenri seáyí e iwayimópiñí imóniníárini. Nioni nipi kíáná aí seyné Gorixomi píranñí oxídipoyinri ríxa seaíwapiyinñí nipi kífá enagi nani anani nioni niñí nímeápi nani yayí eri seyné nani yayí eri emíárini. ¹⁸ Seyné eni axípi nioni yayí yarínápa segí seaímeápi nani yayí ero nioni nímeápi nani yayí ero érixini.

Timotio nani uriní nani rini.

¹⁹ “Áminá Jisaso ‘Ananirini.’ niwimónirínáyí, nioni sía árini wí ni pwemáná enána Timotio seyné tñí e yaxwí nénapiri seyné imónigápi nani áwaní níráná diñí wá nóninía nani uowárimigini.” nimónarini. ²⁰ Áamá nioni tñi re ñweagáyí wo seyné nani diñí ni moríná Timotio moarínípa mimoarñí enagi nani “Omi uowárimigini.” seararini. O nepa seyné nani “Arige ría imóniño?” niyaiwiri mimáyo tinñorini. Áamá re ñweagáyí wí axípi mimóniño. ²¹ Ayí Kiraisi Jisaso api nani diñí omópoyinri wimónarñípi nani diñí mamó wigí wimónarñípi nani moarigá enagi nani omi seyné tñí e nani uowárimigini. ²² O mimiwiáro Kiraisomi píranñí xídaríño enagi nani seyné niñíárini. Xami nioni xwiyápi wá urimearíná niaiwí xanomi saní uráparínípa nerí saní nírapiñorini. ²³ Ayínani “Amipi nioni nipírápi nani ríxa anñini niñí nímeárimáná uowárimigini.” nimónarini. ²⁴ E nerí aí nioni diñí re niyaiwiri ipimóniñini, “Timotioni maríái, niwanñoni eni Ámináoyá diñíyo dani sini mé seyné tñimini bimíárini.” niyaiwiri ipimóniñini.

Eparírodaitaso nani uriní nani rini.

25 E nerĩ aí nionĩ dĩŋĩ re yaiwiárĩĩni, “Epapĩrodaitaso —O gĩ nrĩxĩmeáonĩŋĩ imónĩŋĩ worĩni. Jisaso nánĩ wáĩ urarĩŋwápi nánĩ gwĩ mónĩŋwáyĩ worĩni. Xwirĩxĩ nĩmeariǵfá rĩpi nánĩ enĩ gwĩ nĩmónĩŋĩyĩ worĩni. Seyĩné nionĩ tĩŋĩ e nánĩ urowárénapáná sanĩ nrĩónaronĩyĩ worĩni. ‘O nionĩ tĩni re sinĩ ámi bi tĩni onweani.’ nĩyaiwirĩná nanĩmani. Ámi seyĩné tĩŋĩ e nánĩ ourowárénapĩmĩni.” yaiwiárĩni. 26 O seyĩné nánĩ ikĩniŋĩ sipĩ wirĩ seyĩné xwiyĩfá “O Romĩyo nrĩémómáná simĩxĩ wenĩ.” rĩnarĩǵfápi arfá wífá enagi nánĩ dĩŋĩ rfá uxerĩ yarĩŋagi nánĩ seyĩné tĩŋĩmĩni ourowárénapĩmĩni. 27 Xámĩ o nepa simĩxĩ xwé nerĩ rĩxa nĩpémĩnrĩ éf aiwĩ Gorĩxo wá wianĩpĩmĩ dánĩ ámi nanĩ enĩnĩgĩni. Omĩni wá mĩwianĩ nionĩ enĩ wá nĩwianĩŋĩnĩgĩni. Ayĩ rĩpi nánĩ seararĩŋĩni. Epapĩrodaitaso nĩperĩnáyĩ, Poro dĩŋĩ sipĩ ayá wĩ winĩgĩnrĩ wá nĩwianĩrĩ nanĩ imĩxĩŋĩ enagi nánĩ “Nionĩ enĩ wá nĩwianĩŋĩnĩgĩni.” seararĩŋĩni. 28 Ayĩnánĩ seyĩné omĩ siŋwĩ nĩwĩnrĩóná dĩŋĩ nĩfá seainĩrĩ nionĩ “Piripai ŋweáyĩ sinĩ Epapĩrodaitaso nánĩ ‘Simĩxĩ xwé yarĩni.’ rfá yaiwiarĩŋo?” nĩyaiwirĩ ududĩ nĩnarĩŋĩpi enĩ pĩni wiárĩrĩ onĩnrĩ aga ayá wĩ “Seyĩné tĩámĩni ourowárĩmĩni.” nĩmónarĩni. 29 Ayĩnánĩ o ámi seaĩmeááná “Negĩ Ámĩnáo tĩni ikárĩniŋwáyĩ worĩani?” nĩyaiwiro yayĩ tĩni numĩmĩnĩro yayĩ umero ámá óniŋĩ imónĩǵfáyĩ nánĩ “Seáyĩ e imónĩǵfáyĩrĩani?” yaiwiro éfĩxĩni. 30 O “Kiraiso wimónarĩŋĩpi owĩmĩni.” nĩyaiwirĩ nerĩná rĩxa nĩpémĩnrĩ enĩ enagi nánĩ seararĩŋĩni. O seyĩné anwĩ e menagi nánĩ arĩrá mĩnĩpaxĩ imónĩŋĩpi xewanĩŋo Poromĩ owimĩnrĩ nĩnrĩfá yoĩ mayĩ nĩmónĩrĩ rĩxa nĩpémĩnrĩ enĩ enagi nánĩ seararĩŋĩni.

3

Iyĩ sĩmĩ sfo wákwĩnarĩǵfápi dĩŋĩ wĩkwĩroarĩǵfáyĩ nánĩ urĩŋĩ nánĩrĩni.

1 Gĩ nrĩxĩmeáyĩné, xwiyĩfá yoparĩ bi rĩpi osearĩmĩni. “Ámĩnáo tĩni ikárĩniŋwaénerĩani?” nĩyaiwinĩro dĩŋĩ nĩfá seainĩwĩnĩgĩni.

Xámĩ rfwamĩŋĩ nearĩ seaiapowáriénapĩŋápi ámi axĩpi nearĩná animĩmĩ mĩniarĩŋagi eaarĩŋĩni. Nionĩ e nerĩná ámá wĩ yapĩ seaĩwapĩyipĩrĩxĩnrĩ siŋwĩ rĩrĩmĩxĩ seaimĩ enagi nánĩ rarĩŋĩni. 2 Ámá sfwĩ uyĩniĩ yarĩŋĩyĩ yapĩ imónĩǵfáyĩ —Ayĩ sipĩ imónĩŋĩpi yarĩǵfáyĩrĩni. Dĩŋĩ xenwĩ re moarĩǵfáyĩrĩni, “Iyĩ sĩmĩ sfo wákwĩnĩǵfápi dánĩ Gorĩxoyá siŋwĩyo dánĩ ámá wé rónĩŋĩ imónarĩǵfáĩni.” Xenwĩ e nĩyaiwiro sfo rónĩǵfáyĩrĩni. Ámá ayĩ seyĩné

yapí seaiwapiyipírĩxĩnĩrĩ sĩŋwí tĩnĩ éríxĩnĩ. ³ Ayí rĩpĩ nánĩ seararĩŋĩnĩ. Nene Gorĩxo kwíyí neaiapĩŋĩpĩmĩ dání omĩ yayí umerane Kiraisĩ Jisaso neaiĩŋĩpĩ nánĩ seáyĩ e umerane yarĩŋwaénerĩnĩ. Negí imónĩŋwápĩmĩrĩnĩ, newanĩŋene yarĩŋwápĩmĩrĩnĩ, dĩŋí nĩwĩkwĩrorane dĩŋí re mĩyaiwiarĩŋwaénerĩnĩ, “Apiaúmĩ dání ananĩ Gorĩxoyá sĩŋwĩyo dání wé rónĩpaxí imónĩŋwĩnĩ.” nĩyaiwirane dĩŋí sĩŋá neaeánarĩŋĩmanĩ. Sfó wákwinĩŋwaéneranĩ, mĩwákwinĩŋwaéneranĩ, Gorĩxoyá sĩŋwĩyo dání nepa sfó wákwinĩŋí imónĩŋíáyí, ayí nene Kiraisomĩ dĩŋí nĩwĩkwĩrorĩŋĩpĩmĩ dání e imónĩŋwĩnĩ. ⁴ Nionĩ gí imónĩŋápĩrĩnĩ, nĩwanĩŋonĩ yagápĩrĩnĩ, apiaú nánĩ dĩŋí nĩmorĩná “Apánĩrĩfĩnĩ?” nĩyaiwirĩ dĩŋí sĩŋá neánĩpaxí aiwĩ apiaúmĩ dání wé rónĩŋí imónĩpaxí menagĩ nánĩ dĩŋí wĩ e nĩyaiwirĩ dĩŋí sĩŋá neánarĩŋĩmanĩ.

“Xámĩ dĩŋí sĩŋá nĩneága wagĩpĩ paimĩmĩ wiarĩŋĩnĩ.” urĩŋí nánĩrĩnĩ.

Ámá wĩ “Newanĩŋene apánĩ imónĩŋwĩnĩ.” nĩyaiwiro dĩŋí sĩŋá weánarĩŋagĩ aĩ nionĩ anĩpaxí imónĩŋĩnĩ. ⁵ Ayí rĩpĩ nánĩ seararĩŋĩnĩ. Sfá inókĩ nĩxĩrĩŋe dání sfá wé wíúmĩ dání wau wo órání iyí sĩmĩ sfó nĩwákwiŋĩŋonĩrĩnĩ. Isĩrerĩyí wonĩrĩnĩ. Sĩyikí Bejĩmanoyápĩmĩ dánĩŋonĩrĩnĩ. Gí nieárĩawé Xibĩruyí wonĩrĩnĩ. Nwí ikaxí eánĩŋĩpĩmĩ nionĩ Parisĩ imónĩŋá wonĩ enagĩ nánĩ xĩxenĩ xĩdarĩŋá wonĩrĩnĩ. ⁶ Gí nieárĩawé érowĩapĩnĩŋĩŋápi xĩxenĩ oxĩdĩmĩnĩrĩ éáyí sĩmĩ nĩxeadĩpénĩrĩ nerĩná Jisaso yá sĩyikí imónĩŋíáyo xeanĩŋí wikarĩmeagáonĩrĩnĩ. Ámá ŋwí ikaxí eánĩŋĩpĩmĩ nĩxĩdĩrĩŋĩpĩmĩ dání wé rónĩŋí yarĩŋíŋápa nionĩ enĩ e xĩxenĩ yarĩŋá enagĩ nánĩ ámá ayairĩrĩ wĩ nipaxí mimónĩŋáonĩrĩnĩ. ⁷ E nerĩ aiwĩ Kiraisomĩnĩ anĩŋí dĩŋí wĩkwĩrómĩfa nánĩ xámĩ pí pí dĩŋí sĩŋá nĩneága wagĩpĩ agwĩ rĩná rĩxa paimĩmĩ wiarĩŋarĩnĩ.

“Wé rónĩŋí Kiraiso neaiĩŋĩpĩmĩ dání imónĩpaxĩpĩnĩ oimónĩmĩnĩ.” urĩŋí nánĩrĩnĩ.

⁸⁻⁹ Apĩnĩ marĩfá, gí Ámĩná Kiraisĩ Jisaso nánĩ nĩŋfá xĩxenĩ nimónĩrĩná imónĩŋápĩ, ayí nionĩ Judayí wo nimónĩrĩŋĩpĩmĩ dání imónĩŋápĩrĩnĩ, nĩwanĩŋonĩ yagápĩrĩnĩ, nĩmúrónĩrĩ seáyĩ e imónĩŋagĩ nánĩ “Xámĩ yagápĩ rĩxa sĩpĩ imónĩnĩ.” yaiwiŋĩnĩ. Aĩ, o niĩŋĩpĩ nánĩ dĩŋí nĩmorĩná “Xámĩ dĩŋí sĩŋá neánagĩpĩ, ayí sikĩpĩánĩŋí imónĩŋĩpĩrĩfĩnĩ?” yaiwiŋĩnĩ. Anĩŋí Kiraiso tĩnĩ kumĩxĩnĩraĩ o tĩnĩ nawĩnĩ ikarĩnĩrĩ emĩfa nánĩ e yaiwiŋĩnĩ. “Wé rónĩŋí xewanĩŋonĩ ŋwí ikaxí eánĩŋĩpĩ xĩdarĩŋápiĩmĩ dání imónĩpaxí enĩpĩ oimónĩmĩnĩ.” mĩnimónĩ wé rónĩŋí Kiraisomĩ dĩŋí wĩkwĩróáná imónĩpaxí

enǎpǎ —Apǎ Gorixo áamá xewaxomi dǎnǎ wǎkwǎroarǎnǎgǎ nǎwǎnǎrǎnǎ “Wé rónǎgǎyǎrǎnǎ.” rǎrǎrǎnǎpǎrǎnǎ. “Apǎnǎ oimónǎmǎnǎ.” nimónǎrǎnǎgǎ nǎnǎ “Xámǎ dǎnǎ sǎnǎ neánǎgǎpǎ, ayǎ sikǎpǎiǎnǎnǎ rimónǎnǎ?” yaiwǎnǎnǎ. ¹⁰ Enǎ eánǎnǎ Kǎraiso nǎperǎ ámǎ wǎpǎnǎmearǎpǎ nǎonǎ enǎ axǎpǎ nǎmearǎ rǎnǎnǎ o mearǎpǎ axǎpǎ mearǎ dǎnǎ o nǎyǎiwǎrǎ penǎpǎ axǎpǎ yǎiwǎrǎ emǎ nǎnǎ o tǎnǎ erǎmearǎnǎgwǎnǎ imónǎmǎgǎnǎrǎ “Sǎyǎkwǎpǎiǎnǎnǎ imónǎnǎpǎ rǎ imónǎganǎgǎnǎ?” yaiwǎnǎnǎ. ¹¹ Pegǎyǎ nǎwǎpǎnǎmearǎnǎ nǎonǎ dǎnǎ nǎyǎmǎnǎ tǎnǎonǎ imónǎmǎ nǎnǎ re nimónǎrǎnǎ, “Kǎraiso tǎnǎ erǎmearǎnǎgwǎnǎ imónǎmǎgǎnǎ.” nimónǎrǎnǎ.

“Ámǎ yǎmǎyǎmǎúrónǎgǎ nǎnǎrónǎ yǎrǎgǎpǎ yǎrǎnǎonǎrǎnǎ.” urǎnǎ nǎnǎrǎnǎ.

¹² “Nǎonǎ Gorixo dǎnǎ ‘Poró e imónǎwǎnǎgǎnǎ.’ nǎiǎwǎnǎpǎ tǎnǎ rǎxa xǎxenǎ imónǎnǎnǎ.” mǎsearǎrǎnǎnǎ. “Rǎxa yóǎ imónǎnǎnǎ.” mǎsearǎrǎnǎnǎ. E mǎsearǎpǎ nerǎ aǎ Kǎraisǎ Jǎsaso Poró e imónǎwǎnǎgǎnǎrǎ fá nǎyǎmǎxǎnǎpǎ tǎnǎ xǎxenǎ imónǎmǎgǎnǎrǎ sǎmǎ nǎxeadǎpénǎrǎ nérǎ warǎnǎnǎ. ¹³ Nǎrǎxǎmearǎnǎ, “Nǎonǎ apǎ tǎnǎ rǎxa xǎxenǎ imónǎnǎnǎ.” mǎyǎiwǎ rǎpǎnǎ fá nǎxǎrǎrǎ yǎrǎnǎnǎ. Xámǎ imónǎgǎpǎ nǎnǎ arǎ fá nǎkeamorǎ sǎnǎ mǎmónǎpǎ enǎpǎ nǎnǎ dǎnǎ nǎmorǎ yǎrǎnǎnǎ. ¹⁴ E nerǎnǎ ámǎ yǎmǎyǎmǎúrónǎgǎ nǎnǎrónǎ ipǎmoárǎnǎnǎpǎ omeaaneyǎnǎro ikǎ orǎnǎjǎrǎnǎnǎ nǎnǎ irǎnǎif warǎgǎpǎ nǎonǎ enǎ Gorixo nene nǎnǎ ipǎmoárǎnǎpǎ — Apǎ Kǎraisǎ Jǎsaso neaǎnǎpǎmǎ dǎnǎ dǎnǎ nǎyǎmǎnǎ anǎnǎmǎ dǎnǎ imónǎnǎwǎ nǎnǎ Gorixo wǎf nearepeárǎnǎpǎrǎnǎ. Apǎ meámǎgǎnǎrǎ axǎpǎ énnǎnǎ nerǎ irǎnǎif warǎnǎnǎ.

¹⁵ Dǎnǎ yóǎ imónǎnǎwǎene dǎnǎ xegǎ bǎ mǎmó nǎonǎ searǎrǎnǎpǎnǎ mówanǎgǎnǎ. Seyǎné dǎnǎ nǎonǎ nǎmorǎ searǎrǎnǎpǎ marǎfǎ, dǎnǎ xegǎ bǎ fá nǎxǎrǎrónǎyǎ, Gorixo apǎ nǎnǎ enǎ wǎf seaókǎmǎxǎnǎfǎrǎnǎ. ¹⁶ E nerǎ aǎ dǎnǎ nanǎ nene rǎxa nǎmorǎne xǎrǎnǎwǎpǎ xǎiwǎ wakǎrǎmǎxǎfwanǎgǎnǎ.

“Nǎonǎ ǎkanǎnǎ nǎaxǎdǎpoyǎ.” urǎnǎ nǎnǎrǎnǎ.

¹⁷ Nǎrǎxǎmearǎnǎ, sǎnǎwepǎgǎ nǎonǎ enǎpǎmǎ nǎaxǎdǎpoyǎ. Sǎnǎwepǎgǎ none yǎrǎnǎwǎpǎ yǎrǎgǎyó enǎ sǎnǎwǎ mǎ ómǎxǎdǎpoyǎ. ¹⁸ Ayǎ rǎpǎ nǎnǎ searǎrǎnǎnǎ. Ámǎ obaxǎ wigǎ dǎnǎyó nǎxǎdǎrónǎ yǎrǎgǎpǎmǎ dǎnǎ rénnǎnǎ nǎrǎro sǎwǎ neaǎnǎrǎnǎ, “Xwǎyǎfǎ Kǎraiso yoxǎpǎmǎ yekwǎroárǎnǎ neaǎnǎpǎ nǎnǎ rǎnǎnǎpǎ nǎnǎ mǎneaimónǎ o tǎnǎ xepǎxepǎ rónǎnǎwǎnǎ.” Énnǎnǎ nǎrǎro sǎwǎ neaǎnǎrǎnǎ. Ámǎ e yǎrǎgǎyǎ nǎnǎ rǎxa ámǎ ámǎ searayǎnǎgǎnǎ. Agwǎ enǎ sǎnǎwǎrǎxǎ tǎnǎ searǎrǎnǎnǎ. ¹⁹ Ayǎ rǎpǎ nǎnǎrǎnǎ. Ámǎ ayo Gorixo anǎnǎmǎxǎnǎfǎrǎnǎ. Wigǎ agwǎ wǎrǎnǎpǎ nǎnǎnǎ mǎnǎ

inarigfápi, ayf ηwáninjf xirarigfáyirini. Wigf yarigfápi ayá wimopaxf imóninjqagf aiwi weyf menarigfáriní. Amípi xwfá tfoyo weñfpi nánini sfmí sfmí e nítiniro yarigfáriní. 20 Ámá ayf e yarinqagfa aí ayf rípi nání “Sinqwepigf nioní enápmí ikaninjf niaxfdfpoyí.” seararinqini. Nene anfnamí ηweanfwaénerini. Áminá Jisasi Kiraiso e dáni nñweapiri yeáyf neayimixemeáwiniginiri weninjf nerí ηweanfwaénerini. 21 O nñweapiri negf wará urf epaxf imóninjf tifyf xfoyaninjf oimónfpoyiniri neaimixaná awiaxf oyá imóninjfpa axfpi e imónanfwarini. Ayf xegf enj eáninjf amípi nfní ínimí onurfnfpoyiniri wimixipaxf imóninjfpi tñni negf warápi oyáninjf neaimixiyinfá enqagf nání seararinqini.

4

1 Ayínáni dñjf sixf seayináyfné, sinwf seanimniri nání ikfninjf spí niarinyfné, Jisasomí píraninjf nixfdinjfipimí dáni dñjf nífá nimixiro Gorixo e éwiniginiri nñrfeáaná mñmíwiáro enápi nání síwáninjf niniro yarigfáyfnérini. Seyfné iriwá mé “Ámináo tñni ikárininñwaénerfani?” nñyaiwiniro xaíwf dñjf sixf nñniro ηweáfrinxini.

Apixf wípaúmi urinjf nánirini.

2 Yuodiaixi tñni Sidikíxi tñni enj rñremíxí bñ oeaimini. Aípagwí Ámináo tñni ikárinigfípagwí enqagf nání nawíní nimóniri ηweápiyí. 3 Ai, xwiyfápi wáf uranfwi nání rñkwíninjf nimóniri gwf nawíní mónigwñloxini, joxi apixf ípaú dñjf ná bñni xñrñpisi nání wimiximniri éfrinxini. Nioní tñni xwiyfá yayf neainarinjf imóninjfpi wáf urimeaní nání gwf nñmónigfípaú enqagf nání rarinqini. Ípaú Kñremedo tñni wfa nioní tñni wáf urarinqwáowa tñni ení gwf nñmóniri nawíní egfípaú enqagf nání rarinqini. Ayfyá yoí ikwf dñjf nñyimnínjf imóninjfpi meapfránamí ηwñrárinini.

“Awayini éfrinxini.” urinjf nánirini.

4 Seyfné íníná “Ámináo tñni ikárininñwaénerfani?” nñyaiwiniro yayf éfrinxini. Ámí axfpi dirírf bñ oseaimini. E nñyaiwiniro yayf éfrinxini. 5 Ámá nfní “Ayf sanigfáyfrfani?” seaiawipñri nání awayini nñpenif nimóniro éfrinxini. Ámináo weapñnfá nání rñxa anwi e enqagf nání seararinqini. 6 Wí ududf mñseainipaní. Pí pí seámeáaná Gorixomí urfrinxini. Omí nurífná rñxinjf “Ananí e neaiií.” uríro yayf wiro éfrinxini. 7 E nerónáyf, seyfné Kiraisí Jisaso tñni nawíní ikárinigfá enqagf nání nñwayíroniro kikiáfá ηweapñri nání Gorixo ananí e seaimixínfáriní. Nñwayíroniro kikiáfá

ηweapírri nánri Gorixo seaimixínfápi, apri nánri áamá xixeni nijfá oimónaneyinro aiwi wí “Ayf apírfaní?” yaiwipaxf mimóninípriiní. Gorixo apri tñri seaimixánáyf, wí diñf sipi seaimixiri ududf seainri epaxfmani.

“Nañf imóninípri nánini diñf nimoro érixini.” uriní nánriiní.

⁸ Nrixímeáyiné, yoparf bi ripi osearimini. Pí pí nepa imóninípri tñri pí pí seáyí e umepaxf imóninípri tñri pí pí wé róninípri imóninípri tñri pí pí siyikwí míninípri imóninípri tñri pí pí awiaxf imóninípri tñri pí pí weyf umearigfá imóninípri tñri —pí pí siwf yadimínipri imóninípri, pí pí siwf yayf umepaxf imóninípri, apri nriiní nánri diñf pikínfirixini.

⁹ Amipí nionri seaíwapiyáná seyiné “Neparini.” niyaiwiro umimínigfápi —Apri arfá niro siñwí nanaxfdirro egfápirini. Apri néra úfirixini. E néra nurónáyf, Gorixo —O xfoyá diñf tñri áamá niwayiróniro kikiáf ηweapírri nánri wimixarinjorini. O xegf diñf tñri seakikayonfarini.

“Seyiné nionri nánri diñf nimoarigfápi nánri yayf ninarini.” uriní nánriiní.

¹⁰ Emá ayá wí rixa nripwémáná enáná seyiné ámi nionri nánri diñf nimoro amipí wí wiowárenapifagi nánri “Ámináo tñri nawini ikárininjáonrifani?” niyaiwiri yayf ayá wí yarinini. Xámi iná nionri nánri diñf nriinimoro aiwi nionri añwi e meñagi nánri sañf nriáripaxf mimóninipri nánri nionri nijfárinini. ¹¹ Nionri amipí wí nánri dfwf nikeamóniri nánri miseararinini. Nionri rixa re niyaiwiri éwapninjárini, “Pí pí nimónirfnáyf, ayf ananri xe oimónimini.” niyaiwiri éwapninjárini. ¹² Nionri wireñf meáninjáonri nimóniri niñwearfnáranri, sirf munf nimóniri niñwearfnáranri, “Ayf ananrinini.” niyaiwiri kikiáf ηweámfa nánri rixa néwapninri nijfá imóninini. Pí pí wí nímeáánáranri, agwf ímf niniyirfnáranri, agwf ninirfnáranri, “Ayf ananrinini.” niyaiwiri kikiáf emfa nánri inimi imóninípri nánri rixa néwapninri nijfá imóninini. ¹³ Apri, ayf ripirinini. Kiraiso enf sxf neámixinípimi dánri pí pí nímeááná “Ananrinini.” niyaiwiri kikiáf ηweapaxrinini. ¹⁴ E nerinípri aiwi xeaninípri ripi nímeááná seyiné arirá owianeyinri nigfápi weyf seamearipaxf nigfárinini. ¹⁵ Piripai ηweáyiné, nionri marfái, sewaninipri eni ripi nánri nijfárinini. Iwamfó nionri xwiyfá yayf neainarinípri wáf nriinina Masedonia piropenisfoyó pñri niwiárimini unáiná Jisasoyá siyikf imónigfá añf bimi ηweagfápi marfái, seyinéni nionri sañf nriápaniro nánri wiowárenapayigfawixini. ¹⁶ Nionri pñri ni seawiárimini nuri snri ná jfamí mú añf Tesaronaikayo e ηweañaná ná

bini mīwīwárēnapīgíawixini. Biaú wīwárēnapīgíáriní. 17 Ámí bī wīwárēnapíírixinirí mīseararini. Seyíné nioní nání wīwárēnapariniagíá enagí nání Gorixonañí seaiiwínigínirí seararini. 18 Amípí níní seyíné wīwárēnapíípi nīmearíná xixení nīmearí aí ámí suríma wí epákwínowíniginí. Wīwárēnapáná Epapírodaitaso nīmeámí bīípi rixa meáá enagí nání nioní rixa apánirini. Seyíné saní nīrápaniro wīwárēnapíápi, ayí Gorixonañí rídiyowá sinadiniñí naní eadariniñí imónini. Apí sinadiniñí weáaná diniñí yayí winipaxíniniñí imóniniñípirini.

19 Nwíá nioní xídariniáo, o seyíné Kiraisí Jisaso tñí nawíní ikárinigíáyíné enagí nání amípí seyíné dífwi íkeamónigíápi nīseaiapiríná “Amípí níní nanípi nání mīmúróniniáoniríani?” nīyaiwiri seáyí e imóniniñí seaiapiníáriní. 20 Negí ápo Gorixomí amá níní aniniñí miní seáyí e umíeyoáwaniginí. “Apí e éwaniginí.” nīmónariní.

Yayí wīwáriniñipi nánirini.

21 Nioní “Amá Jisasi Kiraiso tñí ikárinigíá nīyoní yayí nīwíírixini.” nīmónariní. Nīrixímeá nioní tñí re niweagíáyí ení yayí seaiwáranio. 22 Amá Gorixoyá re niweagíá níní yayí nīseaiwáranio aí amá Gorixoyá mīxí ináyí Sisaoyá aníyo ominiñí wīiarigíáyí anipaxirini. 23 Áminá Jisasi Kiraiso wá nīseawianirí diniñí seakikayówiniginí.

Payí Poro Korosi ηweáyí nání eañnaríni.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá aní yoí Korosi ηweagfáyí nání Poro eañnaríni. Aní apí Esia p̄ropenis̄yo ikw̄róniηagi aiwí Poro xewan̄iηo p̄ropenis̄í ayo nemeríná aní apimí memé Epap̄raso aní apimí xwiyfá yayí neainar̄iη̄p̄i wá ur̄in̄r̄i uowáráná e ηweáyí wí Jisasomí d̄iη̄ w̄kw̄rogfawix̄in̄i. Xwiogwí waú woran̄i, waú waúran̄i, pwéáná Poro Rom̄iyo gwí ηweañáná Epap̄raso niwímeari áwan̄i rén̄iη̄ ur̄iη̄in̄iḡin̄i, “Mimóní uréwap̄iyar̄igfá wí Korosi nání nuro Jisasoyá siyikí imónigfáyo ikweakw̄m̄f imóniη̄p̄i nuréwap̄iyiro re urar̄iη̄oí, ‘Gor̄ixoyá imónim̄fán̄r̄i n̄simón̄r̄íná Jisasom̄in̄i d̄iη̄ niw̄kw̄ror̄íná apán̄iman̄i. Aiwá ηwíá ηwirár̄in̄i ro xw̄r̄fá imón̄i ro ner̄iη̄p̄im̄i dán̄in̄i imónipax̄r̄in̄i.’ ur̄i ro ‘Gor̄ixom̄i xóm̄iη̄ niȳikwir̄i seáyí e numero aiwí añ̄naj̄iyo eni wí múropax̄ mimón̄in̄i.’ ur̄i ro ‘Jisaso Gor̄ixo t̄n̄i x̄ixen̄i imóniη̄oman̄i.’ ur̄i ro nero sekax̄ ám̄i b̄i t̄n̄i b̄i t̄n̄i seáyí e ikw̄ikwar̄im̄f wiar̄iη̄oí.” Áwan̄i e ur̄fagi Poro Korosi ηweáyí xen̄wí uréwap̄iyar̄igfápi r̄f̄w̄m̄in̄i omamópoȳin̄r̄i payí rina neari Tikikasomí wiowár̄iη̄in̄iḡin̄i.

¹⁻² Poron̄i —Nion̄i Gor̄ixo n̄r̄f̄peáagi nání Jisasi Kiraisoyá wá wur̄imeiar̄iη̄a won̄in̄in̄i. Nion̄i t̄n̄i Timotio —O Kiraisom̄i x̄dar̄iη̄agi nání negí n̄r̄ix̄ímeán̄iη̄f imóniη̄f wor̄in̄i. O t̄n̄i yawawí payí rina Korosi ηweaar̄igfá Gor̄ixoyá imón̄i ro Kiraiso t̄n̄i nawín̄i ikár̄in̄i ro egfáȳiné —Seȳf̄né n̄r̄ix̄ímeá Kiraisom̄i pírán̄iη̄f x̄dar̄igfá̄ȳf̄nér̄in̄i. Seȳf̄né nání yawawí payí rina neari mónapar̄iη̄wií. Yawawí “Negí ápo Gor̄ixo wá seawian̄r̄i oya d̄iη̄f t̄n̄i seȳf̄né niwaȳrón̄i ro ηweap̄r̄f̄ nání seaiiri éw̄in̄iḡin̄i.” yeaimónar̄in̄i.

“Segí naη̄f yar̄igfápi nání Gor̄ixom̄i yayí wiar̄igw̄f̄r̄in̄i.” ur̄iη̄f nán̄in̄i.

³ Seȳf̄né nání yawawí Gor̄ixom̄i —O negí Áminá Jisasi Kiraisom̄i xanor̄in̄i. Omí r̄ix̄iη̄f n̄iseaur̄iyiraíná íníná yayí wiar̄igw̄f̄r̄in̄i. ⁴ Xwiyfá re rin̄fagi ar̄fá niwirane nání, “Korosi ηweáyí Kiraisi Jisasom̄i d̄iη̄f niw̄kw̄roro ámá Gor̄ixoyá imónigfá n̄n̄i nání d̄iη̄f sipí wiar̄igfár̄in̄i.” Xwiyfá e rin̄fagi ar̄fá niwirane nání Gor̄ixom̄i yayí wiar̄igw̄f̄r̄in̄i. ⁵ Seȳf̄né “Añ̄namí dán̄i Gor̄ixo yeáyí neayim̄xemean̄fár̄in̄i.” n̄r̄i ro d̄iη̄f ikw̄mogfápi nání n̄imoro nání Jisasom̄i d̄iη̄f niw̄kw̄roro oya ámá nání d̄iη̄f

sipi wiarigfáriní. Xámi xwiyfá nepaxiní imóninípi —Api yayí neainariní imóninípiriní. Api arfá n#wiróná “Nepa Gorixo e neainfáriní.” niyaiwiro diní ikw#mogfápi nání arfá wigfáriní. ⁶ Xwiyfá yayí neainarinípi aní n#miní arfá wigfápa seyfné ení arfá wigfáriní. Aní n#miní áamá xwiyfá api arfá n#wiro nání síwí naní imóninípi néra uro Jisasomi diní wikw#roarigfáyí sayá nimóga uro yarigfápa seyfné iwamfó arfá n#wiro wá Gorixo n#neawianí neaininípi nání xixení nijfá imónigfe dání axípi e néra warinjo. ⁷ Xwiyfá yayí neainariní nioní seararinípi, ayí Epap#raso searéwap#yinípiriní. O negí diní síxí uyinwá woriní. Xwiyfá Jiaso nání none t#n# wáf wur#meaianf#wá nání gwí móninwá woriní. Seyfné arirá seainfa nání Kiraisomi xináiníni nimóniní yarino ananí diní un#wiráripaxí yarini woriní. ⁸ O seyfné kwíyípi seaaininípimi dání áamá nání diní sipi n#wiro arirá wiarigfápi nání áwaní yearémeaníriní.

*“Seyfné api api ep#rfá nání rixiní seuriyarigw#firiní.”
urini nániní.*

⁹ Seyfné nání áwaní e yearémeaní enagi nání sfá iwamfó arfá wigw#íyi dání p#n# wí m#wiárf seyfné nání Gorixomi rixiní n#seuriya warigw#firiní. Rixiní n#seuriya nurainá seyfné rípi rípi oimónipoyiní urarigw#firiní. Seyfné áamá Gorixoyáyí e é#rixiní wimónarinípi nání nijfá onimíapi mimóní aga xixení nimóniróná diní émí saimí moro kwíyí oyápi seaaininípimi dání “O imóninípi apir#aní?” niyaiwiro sinwí mí wóm#xip#r# nání imóniro oépoyiní urarigw#firiní. ¹⁰ Seyfné api api nimónimáná rípi rípi ep#rfá nání rixiní seuriyarigw#firiní. Segí pí pí yarigfá n#p#n# nání Gorixo yayí wininfa nání Ám#náoyá áamá imónigfáyí epaxípi t#n# xixení néra ú#rixiní rixiní e seuriyarigw#firiní. Seyfné áamá seaikwiárinipaxí imóniní xixeg#n# ep#rfá nání ení seuriyarigw#firiní. Nijfá Gorixo nání imónigfápi sayá nim#xa up#rfá nání ení seuriyarigw#firiní. ¹¹ Seyfné pí pí seaímeáaná yayí t#n# “Ananiní.” niyaiwiro xwámámí wip#rfá nání Gorixo xegí ení síxí eáninípimi dání — Api xfo ník#n#r# seáyí e imóninípiriní. Apimi dání ení seaim#xinfa nání ení rixiní seuriyarigw#firiní. ¹² Áamá ápo Gorixo t#n# wfá ón#ne n#weap#rfáyí imónip#rfápi seyfné ení axípi e imónipaxí seaim#xiní enagi nání seyfné ení wfá xfo ón#ne n#weap#rfáriní. Ayinání seyfné omí yayí umep#rfá nání ení rixiní seuriyarigw#firiní. ¹³ O sfá yin#ne obomi síman#wíyóniní wur#nagwaé dání n#neakwam#x#r# xegí xewaxo, diní síxí uyinoyá wxioxfyo n#weá#rixiní neawáriníriní. ¹⁴ O xegí xewaxo

neapeiŋpimi dani nĩnearoayĩrorĩnana negĩ fwi yarĩŋwapi yokwarĩmĩ neaiiŋĩrĩni.

Kiraiso, niyonĩ seayi e wimoniŋo nani urĩŋĩ naniĩrĩni.

¹⁵ Kiraiso, nene siŋwĩ winĩŋwao, o Gorĩxo, nene siŋwĩ mĩwinĩpaxĩ imoniŋo nani “E imoniŋorĩani?” yaiwianĩwani nani piaumĩmĩ neainarĩŋĩrĩni. Amĩpi nĩni Gorĩxo imixĩŋĩpimi seayi e mĩroŋorĩni. ¹⁶ Ayĩ rĩpi nani “Seayi e mĩroŋorĩni.” seararĩŋĩni. O amĩpi xwĩayo eŋĩyĩrĩni, aŋĩnamĩ eŋĩyĩrĩni, siŋwĩ winĩpaxĩ imoniŋĩpĩrĩni, mĩwinĩpaxĩ imoniŋĩpĩrĩni, pi pi kwĩyĩ eŋĩ eaniro seayi e imoniro yarĩgĩayĩrĩni, api nĩpĩni Gorĩxo nimixĩrĩnana xewaxoyaweyo dani imixĩŋĩrĩni. Api nĩpĩni nimixĩrĩnana oyaweyo dani imixĩŋĩrĩni marĩatĩ, api nĩpĩni omĩ yayĩ umepĩrĩfa nani enĩ imixĩŋĩ eŋagĩ nani rarĩŋĩni. ¹⁷ O amĩpi sĩni mimoniŋpa eŋĩmĩ ŋweaagorĩni. O xegĩ eŋĩ eaniŋĩpimi dani amĩpi sĩni xegĩ wenĩpa wenĩ. ¹⁸ Miŋĩyimi warani nĩpĩni inĩmĩ wurĩniŋĩpa Kiraiso miŋĩniŋĩ imoniŋomĩ xĩoyaweyo siyikĩ imoniŋĩgĩayĩ inĩmĩ wurĩniŋagĩfa nani seayi e wimoniŋorĩni. Xegĩ siyikĩ imoniŋĩgĩayo mĩkĩ ikiŋorĩni. Amĩpi nĩpĩni nani xĩrĩni xĩrĩni imoniŋo imoniŋfa nani xwariŋpawo dani niwĩapĩnĩmearĩnana oĩ imomeaŋorĩni. ¹⁹ Ayĩ rĩpi nani seararĩŋĩni. Gorĩxo xewanĩŋo “Nioni imoniŋani nĩpĩni gĩ iwomĩ xe sũxĩ owĩniŋni.” wimoniariŋĩ eŋagĩ nani xewaxo xĩxeni e imoniŋĩrĩni. ²⁰ Gorĩxo amĩpi nĩni xwĩfa tĩyo eŋĩyĩrĩni, aŋĩnamĩ eŋĩyĩrĩni, amĩpi nĩni xegĩ xewaxo eĩpimi dani piyĩfa wĩrĩrĩniŋwaniŋĩniŋĩ eŋĩrĩni. Siŋĩ amawĩkararĩgĩapĩ nani xegĩ xewaxo yoxaĩpami yekwĩroaranana xegĩ ragĩ pũfĩpimi dani yiyĩ xopĩ nioniŋĩŋĩ imoniŋĩfaniŋĩ eŋĩrĩni.

“Gorĩxo xĩo tĩni gwiaumĩ inĩpaxĩ imonaniwani nani neaimixĩŋĩrĩni.” urĩŋĩ naniĩrĩni.

²¹ Xami seyĩne diŋĩ siŋĩ moro siŋĩ ero yagĩapimi dani Gorĩxomĩ sĩmĩ tĩni wiro o tĩni nawĩni mimonĩ xepĩxepa ronĩro yagĩayĩne eŋagĩ aiwĩ ²² o xegĩ xewaxo amawĩnimoniŋĩ yoxaĩpami penĩpimi dani xĩo tĩni nawĩni gwiaumĩ inĩpaxĩ imoniŋĩrĩfa nani seaimixĩŋĩrĩni. Xegĩ siŋwĩ anĩŋe dani eĩ seauraranana seyĩne siyikwĩ minĩgĩayĩne imoniro igĩaniŋĩ eamoniŋĩgĩayĩne imoniro xwiyĩfa miŋeaxe kwĩmopaxĩ imoniro epĩrĩfa nani e seaimixĩŋĩrĩni. ²³ E seararĩŋagĩ ai seyĩne xwiyĩfa yayĩ neainarĩŋĩpi —Api aŋĩ nimĩni ŋweagĩayo rixawawĩ urĩmenwapiŋĩni. Poroni enĩ wawĩ urĩmemĩfa nani imoniŋĩpĩrĩni. Api seyĩne aga xawĩfa nani xĩra uro diŋĩ niwĩkwĩroronana sũrĩ munĩ ero xwiyĩfa api iwamĩo arĩfa

nɪwɪróná “Neparɪnɪ. Gorɪxo naŋɪ e neaiinɪárɪnɪ.” yai-wigɪáɪɪ náni sɪnɪ dɪŋɪ nɪwikwɪmóá uro nerónáyɪ, Gorɪxo seyɪné rɪxa sɪyɪkwɪ mɪnɪgɪáɪɪné imónɪŋáná xegɪ sɪŋwɪ anɪŋe dánɪ éf seaurárɪnɪárɪnɪ.

“Rɪnɪŋɪ mearɪ wáɪ urɪrɪ yarɪŋɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

²⁴ Seyɪné arɪrá seaimɪnɪrɪ yarɪná rɪnɪŋɪ nímeáɪ rɪɪɪ náni yayɪ ninarɪnɪ. Rɪnɪŋɪ Kiraisomɪ sɪnɪ mɪwímeaŋɪnɪŋɪ imónɪŋɪɪɪ nionɪ oninɪnɪrɪ yarɪŋɪnɪ. Ayɪ rɪɪɪ seararɪŋɪnɪ. Gorɪxo nɪnɪrɪɪpearɪná nionɪ ámá Kiraisoyá sɪyɪkwɪ imónɪgɪáɪyo —Ayɪ xɪoyá warárɪnɪŋɪ imónɪgɪáɪrɪnɪ. Ayo arɪrá wimɪnɪrɪ yarɪná xeanɪŋɪ wímeáwɪnɪgɪnɪrɪ nɪrɪɪpeaŋɪɪɪ, aɪɪ nɪɪɪnɪ xɪxenɪ onímeaɪrɪ yarɪŋɪnɪ. ²⁵ Émá imónɪgɪáɪyá xɪnálnɪŋɪ nɪwimónɪmáná wáɪ wurɪmeimɪá náni nɪrɪɪpeáagɪ náni ámá xɪoyá sɪyɪkwɪ imónɪgɪáɪnéyá sɛnálnɪnɪŋɪ nimónɪrɪ arɪrá seaimɪnɪrɪ yarɪŋáonɪrɪnɪ. Émáɪné xwɪyáá Gorɪxoyáɪɪ rokɪpá seaimɪá náni e nimónɪrɪ yarɪŋáonɪrɪnɪ. ²⁶ Xwɪyáá aɪɪ xámíná dánɪ ámá nɪŋweaxa bagɪá nɪyonɪ ínɪmɪ rɪnárɪnɪŋɪɪɪ aɪɪ agwɪ rɪná ámá Gorɪxoyá imónɪgɪáɪyo rɪxa piaumɪmɪ winɪnɪ. ²⁷ Xwɪyáá ínɪmɪ rɪnárɪnɪŋɪ aɪɪ —Aɪɪ “Gorɪxo émá imónɪgɪáɪyo naŋɪ ayá wɪ wimɪxɪyɪnɪárɪnɪ.” rɪnárɪnɪŋɪɪɪ. Aɪɪ náni Gorɪxo émáɪ aɪɪ nɪjɪá oimónɪpoyɪnɪrɪ wimónɪŋɪrɪnɪ. Ínɪmɪ rɪnɪŋɪ aɪɪ, ayɪ “Kiraiso seyɪné tɪnɪ nawɪnɪ imónɪŋoi.” rɪnɪŋɪɪɪrɪnɪ. Ayɪnánɪ seyɪné re nɪrɪro dɪŋɪ ikwɪmoarɪŋoi, “Gorɪxo seáyɪ e Kiraiso aŋɪnamɪ náni nɪpeyɪmáná imónɪŋɪɪɪ tɪnɪ xɪxenɪ neaimɪxɪnɪárɪnɪ.” nɪrɪro ikwɪmoarɪŋoi. ²⁸ Xwɪyáá o náni yayɪ neainarɪŋɪɪɪ wáɪ nurɪranéná ámá nɪyonɪ íkwairɪrɪ wirane dɪŋɪ neŋwɪpémáná urɪrane yarɪŋwárɪnɪ. Ámá Kiraiso tɪnɪ ikárɪnɪgɪáɪyɪ rɪxa yóɪ imónɪŋáná xɪoyá sɪmɪmaŋɪ e éf urárɪwanɪgɪnɪrɪ e yarɪŋwárɪnɪ. ²⁹ Nionɪ e yárɪmɪánɪrɪ rɪwɪ nɪrɪkwɪnɪmáná anɪŋɪ mɪnɪ yarɪŋɪnɪ. “Kiraiso xewanɪŋo eŋɪ sɪxɪ ayá wɪ nɪmɪxɪŋɪɪɪ tɪnɪ xɪxenɪ e yárɪmɪánɪrɪ anɪŋɪ mɪnɪ yarɪŋɪnɪ.” seararɪŋɪnɪ.

2

“Yapɪ seáɪwapɪyɪpɪrɪxɪnɪrɪ yarɪŋɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹ “Seyɪné rɪɪɪ náni nɪjɪá oimónɪpoyɪ.” nimónarɪnɪ. “Seyɪné náni tɪnɪ aŋɪ Reodisia ŋweáyɪ náni tɪnɪ ámá gɪ sɪmɪmaŋɪ sɪnɪ mí mɪnómɪxɪgɪáɪyɪ náni tɪnɪ nionɪ rɪwɪ nɪrɪkwɪnɪrɪ anɪŋɪ mɪnɪ rɪá tɪŋɪ yarɪŋáɪɪ náni nɪjɪá oimónɪpoyɪ.” nimónarɪnɪ. ²⁻³ Ayɪ tɪnɪ seyɪné tɪnɪ dɪŋɪ sɪxɪ ínɪro dɪŋɪ sɪɪɪ inarɪgɪáɪpimɪ dánɪ irɪkwɪnɪŋɪ ikeánɪro epɪrɪá náni e yarɪŋɪnɪ. Xwɪyáá yumɪ rɪnárɪnɪŋɪɪɪ xɪxenɪ nɪjɪá nimónɪróná “Ayɪ apimɪ

dáni amípi mimúróniŋwaénéniŋf rífa imóniŋwini?” yai-wipírífa nání eni e yariŋini. “Xwiyífa Gorixoyá yumíí rínárinŋípi nání —Apí Kiraiso nání riniŋípirini. Apí nání xixeni níjfa imónipírífa nání yariŋini.” searariŋini. Diŋf émf saímí Gorixo mori diŋf enwiperi enípi —Apí ayá tŋíniŋf imóniŋípirini. Apí nání ámáyo níjfa wimixipaxo wo marfái, sa Kiraisorini. ⁴ Ámá wí wigí xwiyífa diŋf seakini mixipaxí imóniŋípimi dání —Apí yapí riniŋf aí nepa imoarígípirini. Apimi dání yapí seaíwapíyipíríxini Kiraiso nání e searariŋini. ⁵ Nioni seyíne tŋni miŋweapa nerí aiwí diŋf seakikayoni. Seyíne Kiraisomi diŋf niwíkwíroróná sirí muní ero iyí wiámí yariígíyíneniŋf imóniro yariŋagífa nání diŋf yayí ninarini.

“Wé searoárinŋíyíne enagi nání piyíŋf ikayíwípi diŋf mikwíropani.” uríŋf nánirini.

⁶ Seyíne nemeróná xwiyífa Áminá Kiraisi Jisaso nání riniŋípi xámi umimíngífa tŋni xixeni ámá o tŋni ikárinígíyí epaxí imóniŋípa axípi e éríxini. ⁷ E nero Kiraisi Jisaso nání searéwapíyigífa íkífa pípiŋf ná ínimi wearíŋípániŋf imóniro aŋf íkífa xwiyífa xaiwíyo dání mirinaríŋípániŋf imóniro Kiraiso nání searéwapíyíana diŋf wíkwírogífa pírániŋf diŋf sixí íniro o seaiŋípi nání yayí bí onímiápi mé ayá wí ero éríxini.

⁸ Ámá wí piyíŋf ikayíwí riniŋípi —Apí nepa míkí mayípirini. Ámá wigí diŋíyo dání nérowiápíniro rarígípirini. Kiraiso nání riniŋípi marfái, sa ámá omi mixídarígíyí wigí amípi xixegíni nepa mipímónipaxí imóniŋípia nání riniŋípirini. Apí searéwapíyaníro éaná diŋf niwíkwíroro xídpíríxini siŋwí niyápirómí memepani. ⁹ Ayí rípi nání searariŋini. Gorixo imóniŋípi bí onímiápi marfái, nípi Kiraisomi sixí ínini. Xegí nápimi nípi sixí ínini. ¹⁰ O —Giyí giyí seáyí e nimóníni wíyo umenweaarígíyíorani, giyí giyí neni tígíyíorani, niyoni o seáyí e wimóniŋorini. O tŋni ikárinígíyíne enagi nání Gorixoyá siŋwíyo dání díwí wí míseaikáriní ríxa wé searoárinini. ¹¹ O tŋni ikárinígíyíne enagi nání iyí símí sfo wákwínígíyíne eni imóniŋoi. Nepa wé tŋni ámá iyí símí sfo wákwínarígífa nání mirariŋini. Kiraiso iyí símíniŋf sfo níseawákwirína sípi oyaneyíniro miŋf inagífa —Apí nípi kwini mimóniŋf xwioxíyo íniŋípirini. Apí seawákwíniŋf nání rariŋini. ¹² Seyíne wayí nímearoná iniígíyo ífa seaurímíxána Kiraiso tŋni nawíni xwífa weyárinígíyíneniŋf nimónimána Gorixo o xwáipáyo dání owiápíni meaníni wiŋípi nání diŋf

wikwírogfápimi dáni o tñni nawíni wiápñimeagfáyñéninñi imóninñoi. ¹³ Seyñé xámi nñwíaiakía nuro sipí yanñro nánni mññi inagfápimi nñxñdñro nánni áamá anñnñmñxinñanñro imónnagfáyñé enagñ aiwñ Gorixoxegf xewaxo Jisaso tñni dññi nñyñmññi tñgfáyñé oimónñpoyññrñ seaimñxinñrññi. E nerñ negf nñwíaiakía wagwápñ nñpññi enñ yokwarñmñ neainñrññi. ¹⁴ Ayf rñpññiññi nerñná e neainñrññi. Nwñ ikaxf eánññyño dánñ rññiññi nene wíaiakiagwápñ nánni xwñyñfá neaxekwñmopaxf imónññpñ Kiraisomi íkñfápami yekwñroáráná Gorixoxapi enñ íkñfápamññiññi yekwñroárññpimi dánñ anñpá imñxinñrññi. ¹⁵ O rñxa pí pí kwíyñ seáyñ e nñmónñrñ meñweaarñgñfáyoranñ, nénñ tñgfáyñ imónñgñfáyoranñ, Kiraiso yoxáñpami nñperñná enñpimi dánñ xopñrárñ nñwimáná áamá nññi re oyaiwñpoyññrñ, “Gorixoxo ayo rñxa mñgñ rñfá wimñxárññoi?” oyaiwñpoyññrñ wigf sññwñf tñgñe dánñ nñméra púññiññi enñrññi.

“*Apñ apñ nñmusñrorñná nñpñkwññi mñyarññoi.*” searáná arñfá mñwipaññi.” urññiññi nánñrññi.

¹⁶ Áamá wí seyñé aiwá bñ narññagfá sññwñf nñseanñro “Nñpñkwññi mñyarññoi.” searánáranñ, inñgñf bñ narññagfá nñseanñro “Nñpñkwññi mñyarññoi.” searánáranñ, sñfá xwiogwñf o omñ Gorixoxo nánñ dññi oneainññrññi yarñgñfáyño seyñé kikiñfá yarññagfá nñseanñro “Nñpñkwññi mñyarññoi.” searánáranñ, sñfá emá sññi wo imónáná yarñgñfápñ mñxñdarññagfá nñseanñro “Nñpñkwññi mñyarññoi.” searánáranñ, Sabarñfáyño yarñgñfápñ mñxñdarññagfá sññwñf nñseanñro “Nñpñkwññi mñyarññoi.” searánáranñ, wí ayf seararñgñfápñ arñfá mñwipá éñrñxññi. ¹⁷ Ayf rñpñ nánñ seararññiññi. “Apñ apñ neróná Gorixoxomi píránññiññi xñdarññoi.” seararñgñfápñ áamá náobárñná onapámñgñf inarññpññiññi imónññi. Apñ nñpññi, ayf nene Kiraiso neainñpññi nánñ mí neaórññññfápñ imónññi. Náob, ayf Kiraiso xño imónññi. ¹⁸ Áamá wí “Gorixoxo nene nánñ yayf owinññi oyaneyññrññá rñpññi epaxñrññi.” yaiwiarñgñfápimi seyñé mñxñdñpa yarññagfá sññwñf nñseanñro “Nñpñkwññi mñyarññoi.” nñsearñro “Sewanññyññé sñyikwñpiánññi mimónarññoi. Anññajñfño inñmi nñwurññro yayf mumeaññoi.” searánáyñf, arñfá mñwí sa paimñmñf éñrñxññi. Ayf rñpñ nánñ seararññiññi. Áamá e nñrñro yarñgñfáyñf nepa sññwñf náyi tñni mñwññpá nerññpimi dánñ e rñro mñkñf ná mimónññáná nñpñkwññi mimónññiññi wigf xwioxñfño inññpimi dánñ wárñxa imónñro yarñgñfáyñf enagñ nánñ seararññiññi. ¹⁹ Xwñyñfá Kiraiso nánñ rññiññiññi rñpññi enñ fá mñxñrarñgñfáyñrññi. Nene oyá sñyikf imónññwaéne warárñ imónññwññi. O mññyñi imónññi. Warárñ xómññiññi tñni wikf tñni enagñ nánñ xegf imónññpá imónññrññiññi. Warárñ mññyñimi íkñkñf winññagñf nánñ xwé

nimóga warin̄pa oyá siyikí imónin̄waéne axípi omi m̄in̄yim̄n̄in̄j̄ íkíkí win̄in̄wá enagi nán̄i Gorixoyá din̄j̄yo dán̄i nimóga warin̄wini.

“Mip̄imónipaxí imónin̄j̄pia nán̄i rin̄in̄j̄pi ar̄fá m̄iwipani.” ur̄in̄j̄ nán̄ir̄ini.

20-21 Kiraiso n̄iper̄iná seȳné o t̄ni ikár̄in̄iḡáȳné enagi nán̄i o t̄ni nawini piyí eḡáȳnénen̄in̄j̄ imón̄iḡár̄ini. Ayin̄ani seȳné áamá omi m̄ix̄dar̄iḡáȳ wiḡ am̄ipi x̄ixeḡini nepa mip̄imónipaxí imónin̄j̄pia nán̄i rin̄in̄j̄pimi s̄ini x̄id̄ipax̄ȳné mimón̄in̄oi. Seȳné e imón̄in̄j̄aḡfa nán̄i ar̄ire nero áamá omi m̄ix̄dar̄iḡáȳ t̄ni nawini nimón̄irón̄in̄j̄ wiḡ rar̄iḡápi yar̄in̄oi? Nw̄ íkaxí “Ap̄i f̄a m̄imax̄ir̄ipani. Ap̄i ḡfḡ bi mepani. Ap̄i amá aí m̄irón̄ipani.” rar̄iḡápi ar̄fá bi m̄iwipani. ²² Ayí rip̄i nán̄i seararin̄ini. Nw̄ íkaxí ap̄in̄in̄j̄ n̄ir̄iga un̄j̄pi, ayí sa am̄ipi aiw̄arani, inīḡtrani, nene nin̄f̄aná an̄ipá imón̄arin̄j̄pini nán̄i rin̄ini. Ap̄i sa ámayí érowiápn̄iro éwap̄n̄iro yar̄iḡápir̄ini. ²³ Ap̄i rar̄iḡáȳ Gorixomi yayí owianeyin̄ir̄iná din̄j̄ áamá moar̄iḡápin̄i x̄id̄iro “Gor̄ixo din̄j̄ níf̄a owin̄n̄ir̄i áamá wiwan̄in̄j̄yí siyikw̄pián̄in̄j̄ oimón̄ipoyi.” r̄iro “Gor̄ixo din̄j̄ níf̄a owin̄n̄ir̄i iwan̄j̄ oean̄ipoyi.” r̄iro neróná nepax̄in̄j̄ pákín̄i nimón̄iro rar̄iḡá enagi nán̄i seȳné xen̄w̄ re wiawipax̄ir̄ini, “Áamá e rar̄iḡáȳ nepa din̄j̄ ém̄ saim̄ n̄imoro r̄fa rar̄in̄oi?” Xen̄w̄ e wiawipax̄i aiw̄ wiḡ rar̄iḡápi, ayí áamá n̄ix̄dir̄in̄j̄pimi dán̄i íw̄i nán̄i íeapá winarin̄j̄pimi wí p̄r̄r̄ rakipax̄i mimón̄in̄j̄pir̄ini.

3

“An̄in̄ami imónin̄j̄pi nán̄i din̄j̄ ikw̄rór̄ix̄ini.” ur̄in̄j̄ nán̄ir̄ini.

¹ Gor̄ixo Kiraiso xw̄ar̄ipáyo dán̄i owiápn̄imean̄ir̄i ámi s̄in̄j̄ n̄iwim̄x̄ir̄iná seȳné eni ax̄ip̄in̄in̄j̄ s̄in̄j̄ seaim̄x̄in̄j̄ enagi nán̄i s̄iw̄ an̄in̄ami dán̄i —An̄in̄ami seáȳ eyí Kiraiso seáȳ e nimón̄ir̄i Gorixoyá wé náúm̄ini n̄wean̄er̄ini. Siw̄ nan̄j̄ e dán̄i imón̄in̄j̄pi ar̄ige imón̄an̄f̄wár̄fan̄ir̄i an̄in̄j̄ min̄i néra úf̄rix̄ini. ² “Seȳné s̄iw̄ sip̄i xw̄f̄a t̄yo imón̄in̄j̄pi nán̄i din̄j̄ mikw̄ró an̄in̄ami imón̄in̄j̄pi nán̄i din̄j̄ ikw̄rór̄ix̄ini.” seararin̄ini. ³ Ayí rip̄i nán̄i seararin̄ini. Kiraiso péaná seȳné eni o t̄ni nawini ikár̄in̄iḡáȳné enagi nán̄i r̄ix̄an̄in̄j̄ peḡf̄ar̄ini. Áamá n̄iper̄iná x̄ami yaḡf̄api p̄ni wiárar̄iḡápa seȳné Kiraiso t̄ni r̄ix̄an̄in̄j̄ peḡf̄áȳné eni ax̄ipi nero x̄ami yaḡf̄api p̄ni wiáriḡf̄a enagi nán̄i seararin̄ini. Ayí din̄j̄ n̄iȳim̄in̄j̄ seȳné Kiraiso t̄ni imón̄iḡápi —Ap̄i Gor̄ixo t̄ni ax̄i e imón̄in̄j̄pir̄ini. Ap̄i áamá s̄in̄j̄w̄ n̄isean̄iróná anopas̄n̄ipax̄i imón̄in̄j̄agi nán̄i eni seararin̄ini. ⁴ Kiraiso

—O dñjť nıyımıñjť nene imónıñwápjť mťkť ikinorını. O rıxa sıñánı pıaumımť ináná seyťné enı o tñnı imónıgťápjť pıaumımť inıpťrťárını. Pıaumımť ninıróná Kiraiso nıkťnırı seáyi e imónıñjťpa seyťné enı axťpjť nimónıro yarťná ámá sıñwť mıseanopasťnıť mı seaómıxıpťrťárını.

“Sıpıpjť mepa éřıxını.” urıñjť nánırını.

⁵ Ayınánı “Gť wé sıkwť amıpjı, ayť řwť apı nánı rıa imónını?” nıyaiwirı xe řwť apı nánı mıñjť onınırıť mé “Apı emınırı nánı rıxa ámá pıyťnıñjť imónıñáonırťanı?” yaiwinıřıxını. E nıyaiwinıro řwť minıpa éřıxını. Pıaxť weánıpaxť imónıñjťpjť mepa éřıxını. řwť nánı mıñjť minıpa éřıxını. řwť nánı řeapá seainırıñjťpjť xe oneainırıť sıñwť mıwınıpa éřıxını. Ayá tñjť wı mınımúropa oenırıť mepa éřıxını. Ámá ayá tñjť bı mınımúropa oenırıť yarıgťáyť Nwťá nepa imónıñjo nánı dñjť mamopa nero apı nánını neróná wigť ñwťánıñjť nimıxıro yarıgťá enıgıť nánı searırıñjını.

⁶ Ayť rıpjť nánı “Apı apı mepa éřıxını.” searırıñjını. Ámá pıřť nıwıaıkiro e yarıgťáyo Gorıxo pıřť umamonıá enıgıť nánı searırıñjını. ⁷ Enıná seyťné Gorıxomıť pıřť wıaıkiarıgťáyť tñnı nıkumıxınıro neróná seyťné enı e néra wagťárını. ⁸ Seyťné xámı axťpjť e néra wagťáyťné aiwı agwı rıná rıpjť rıpjť wı mepa éřıxını. Wikť mónınıpa éřıxını. Wikť rıá ápiáwınıñjť mıwénıpa éřıxını. Únúñjť mıwikárıpa éřıxını. Xwıyťápai mıñwırárıpa éřıxını. İkayťwť mumearıpa éřıxını. ⁹ Yapť mırınıpa éřıxını. Ayť rıpjť nánı “Apı apı mepa éřıxını.” searırıñjını. Seyťné xámı imónıgťápjť emı nımorı sını e nimónıróná sıpı yagťápjť pıñı nıwıárımáná ¹⁰ ámı rıxa sıñyťné imónıgťá enıgıť nánı searırıñjını. Dñjť sıñjť agwı rıná seyťné imónıgťápjť Gorıxo xewanıñjo imónıñjťpjť nánı xıxenı nıjťá oimónıpoyınırıť seaimıxıñjřını. Apı dñjť xıo imónıñjťpa oimónıpoyınırıť sını anıñjť axťpınıť ámı bı tñnı bı tñnı nıseaimıxa warını.

¹¹ Ámá dñjť sıñjť tğťáyťné nıseaimıxa warıñıgıť nánı wıyťné Gırıkıyťnéranı, wıyťné Judayťnéranı, ayť ananırını. Wıyťné iyť sımť sıó wákwınıgťáyťnéranı, mıwákwınıgťáyťnéranı, ayť enı ananırını. Wıyťné émáyťnéranı, kınıxıyťnéranı, ayť enı ananırını. Wıyťné xınáıwayťnéñıñjť nimónıro omıñjť wııarıgťáyťnéranı, omıñjť wııpťrıť nánı áxenwarť minıgťáyťnéranı, ayť enı ananırını. Ná bıñı xwé imónıñjťpjť, ayť Kiraiso tñnı ikárınıgťápjřını. O nıpımını seáyi e wımónıñorını. Pı pı ámá imónıgťápjť omı dñjť nıwıkwťroróná ananı o tñnı ikárınıpaxťrını.

“Xıxe dıñjť sıpı inıřıxını.” urıñjť nánırını.

12 Gorixo fá yiyamiximí seairi áamá nioniyá oimónipoyiniri seaimixiri diñí sixí seayiri egáyíné enagí nání rípi éfrixini. Winiyo wá wianfrixini. Diñí sipi eni wífrixini. Seáyi e seáyi e mimóní siyikwípiayíneniñí imónífrixiní. Niyapenimáná urífrixiní. Ananini murí xe óf oneaimópoyiniri éfrixini. 13 Segíyí pí pí seaikárfagí aí seyíné eni xixewiámí mīwipa éfrixini. Segí wo sipi seaikárfagí nání xwiýfá umearipaxí enánáyí, yokwarimí wiífrixini. Ámináo yokwarimí seaiñípa axípi e wiífrixini. 14 Api api nipiñi nero aiwi anipaxí epaxípi, ayí rípirini. Xixe diñí sixí yinífrixini. E neróná píraníñí nawíni kumixinipírfá enagí nání seararini. 15 Kiraiso seyíné piýfá seawríñí enagí nání omi wí pírfí mīwiaíki segí winiyí tñi píraníñí ní kumixiniro ηweáfrixini. Seyíné Kiraisoyá siyikí imónigfá winiyí tñi ní kumixiniro píraníñí onweápoyiniri fá seaumiríñíyíné enagí nání seararini. Íiná Gorixomi yayí wiayífrixini. 16 Xwiýfá Kiraiso nání rññípi seyíné aumaúmí inífrixini. Segí soní tñi seaní tñi api níróná nírēwapñiro ikwairí iníro yarígápipimi dání xwiýfá o nání rññípi aumaúmí inífrixini. Soní tñi seaní tñi api níróná manípáni mírí “Gorixo e neaiñífrani?” niyaiwiro omi xwioxí aí tñi nífá niseainiri yayí wífrixini. 17 Pí pí seyíné nírónáraní, pí pí nerónáraní, “Áminá Jisasomí iními wuríñíwaénerani?” niyaiwiro áamá xíoyáyí epaxípiñi éfrixini. E neróná “Kraiso nene nání e neaiñífrani?” niyaiwiro ápo Gorixomi yayí wífrixini.

Xiepiwami tñi xiagwowami tñi uríñí nánirini.

18 Apixiwayíné, segí oxowami simanjwíyóníñí wurífrixini. Áminá Jiaso tñi ikárñigíwayíné e epaxí enagí nání seararini. 19 Oxoyíné segí apixiwa nání diñí sipi seaíwñigini. Narírimí mīwipa éfrixini.

Niaíwíyo tñi xanowami tñi uríñí nánirini.

20 Niaíwíyíné, segí inókiwa ápowa sekaxí pí pí searáná arfá yími gí wífrixini. E neróná Ámináo yayí winipaxípi yaríñagífa nání seararini. 21 Xanowayíné, segí niaíwíyo éwapíyí níwiríná mīxíñíñí mīyomixipa éfrixini. Segí niaíwíyí diñí aníñí rakiárñipírfixiniri seararini.

Bosowami tñi omíñí wiirígíyáyo tñi uríñí nánirini.

22 Xináíwayíneníñí nimóniro omíñí wiirígíyíné, segí bosowa pí pí searáná arfá níwiro xixení éfrixini. Segí bosowayá síñwí anígíe dání e éfrixiniri mīseararini. Omíñí yarígíyí yapí nimóniro wiepísarígífa mé “Ayá

tíni oyaneyi.” niyaiwiro éríxini. Seyíné Ámináomi wáyí wiarigfáyíné enagí nání seararíni. ²³ Omíni wiarigfáyíné pí pí nerfnáyí “Ámá nánini ríwiaríni?” niyaiwiro úrapí yariigfáyí yariigfápa mé “Áminá Jisaso nání ríwiaríni?” niyaiwiro píraníni yariigfáyí yariigfápa seyíné eni e nero ayá tíni éríxini. ²⁴ Seyíné níjírini. Ámá wí marfái, Áminá Jisaso yayí níseaimorí Gorixo “Naní e níseaimfárini.” ráríni seaiiní enagí nání seararíni. Bosí seyíné wiarigfó, ayí Áminá Kiraiso enagí nání seararíni. ²⁵ Gíyí gíyí sípini néra nurfnáyí, Gorixo pírfi numamorfná mímeáro sípí ayí éfápi tíni xixeni pírfi umamonfá enagí nání seararíni.

4

¹ Bosoyíné, “None eni bosí anínamí wo tíniwáonerfani?” niyaiwiro segí inókiwánini nímoniro omíni seaiarigfáyo neñwípero píraníni numerfná epaxípi tíni xixeni umérfi.

“Gorixomi rixini neuriyifrixi.” urini nánini.

² Seyíné Gorixomi rixini nuríoná xaíwí níwakírfimíxinimáná níra úrfi. E neróná díní yaikiá nímonáná mepa ero yayí wiro érfi. ³ E neróná none nání eni rixini neuriyifrixi. None xwíyá Kiraiso nání ení dání ínimí imónagípi —Xwíyá api níni gwí ñweañápi. Api ámáyo woákíki wianfá nání “Óf wimoi.” níni rixini neuriyifrixi. ⁴ “Níni api nírfi síni áwaní urímiíni.” níni rixini seararíni.

⁵ Seyíné ámá Jisaso yá síyiki mímonígfáyí tíni níniwáoná díní émí saímí nímonáná érfi. Íníná ayí tíni níniwáoná “Ayí Gorixo nání díní mopaxíni rínárfani?” niyaiwiro wé róníni érfi. ⁶ Íníná xwíyá nuríoná segí xwíyá aiwáyo saxí nímoróná awí yariípaníni níniwáoná uríni. E neróná ámá seyíné yariíni seaiíni ayí ayo “Api uríni.” niyaiwiro xixeni uríni imóníni tíni uríni.

Tikikaso tíni Onesimaso tíni nání urini nánini.

⁷ Níni níkararigfá níni Tikikaso —O negí níniwáoná díní síni uñwáoní. Díní uñwáoní imóníni yariíni. Ámináo nání wáf urani nání gwí móníni wáoní. O níniwáoní searíni. ⁸ Ayí rípi nání urowáoní. O níniwáoní áwaní searíni seyíné “Porowamí wímeañápi, ayí apíni?” yaiwiro díní wáf

seaóniri enfa nani urowárenaparini. ⁹ Nioni Tikikasomi tñi Onesimasomi tñi —O eni negf nrixímeayf imóniñf worini. Dñf uñwiráripaxf neaiiarinorini. Negf dñf sixf uyiñwáorini. Omi eni segf tñf e nani urowárenaparini. Awaú amipi none re neaimónaripf nani áwanf searipisfi.

“Ámá tiyf yayf seaiwárenaparinoi.” urinñf nánirini.

¹⁰ Arisitakaso —O nioni tñi nawini gwí ñweagwílorini. O seyíne yayf seaiwárenaparini. Mako —O Banabasomi xoayorini. O eni yayf seaiwárenaparini. O seyíne tñf e rémónapánayf, o nani nioni xami bi searinja enagi nani yayf wírixini. ¹¹ Jisaso —O yof bi ami Jasitasoyf wírininorini. O eni yayf seaiwárenaparini. Judayf nñf enagi aiwi Porone ámá wí eni Gorixomi dñf n>wikwírorinñpimi dani oyá xwioxíyo ñweárixiniri wáf rimearñwápa axfp nero gwí móniñwáwa, ayf waú woni awarini. Ripf eni nioni dñf wáf nóniñgáwarini. ¹² Epariraso —O segíyf worini. Jisasi Kiraisoyá xináiniñf nimóniri omiñf wiiariniñf worini. O eni yayf seaiwárenaparini. O Gorixomi xwiýfá ririmf niwiriná smf nixeadípeniri seyíne nani aninñf minf rixinñf seauriyarinñf. Seyíne yof imóniro “Gorixo ámá xíoyá e érixiniri wimónaripf, ayf apirani?” yaiwiariro érixiniri rixinñf seauriyarinñf. ¹³ O seyíne nani tñi sérixímeá imónigfá Reodisia ñweáyf nani tñi sérixímeá imónigfá Xiraporisi ñweáyf nani tñi íkiniñf sipi wiarinagf siñwf winarinjá enagi nani seararinini. ¹⁴ Ruko —O dokítá nene dñf sixf uyiñwáorini. O eni yayf seaiwárenaparini. Dimaso eni yayf seaiwárenaparini.

Poroyayf niwiowárinñá urinñf nánirini.

¹⁵ Seyíne segf sérixímeániñf imónigfá Reodisia ñweáyo “Poroyayf seaiwárenapinoi.” uripoyi. Nibaími tñi ámá Jisasoyá siyikf imónigfá iyá aniwami awi eánarigfáyo tñi eni “Poroyayf seaiwárenapinoi.” uripoyi. ¹⁶ Seyíne payf nioni eaarinjá rina segf awi eánigfe dani fá niroárimáná ami Jisasoyá siyikf imónigfá Reodisia ñweagfáyf eni fá orópoyiniri wírixini. Payf nioni ayf nani eána seyíne eni nurápiro fá rórixini. ¹⁷ Akipasomi re urírixini, “Joxi Ámináo tñi ikárininorini enagi nani o e érixiniri rirípeanipf nani dñf nimori xixeni nipini yárixini.” urírixini.

¹⁸ Poroni niwaninoni gf wé tñi yoparí rípi yayf ni seaiwárenapiri eaarinini. Nioni nani “O sinf gwí rñweani?” niyaiwiro Gorixomi rixinñf nuriyírixini. “Gorixo wá seawianfwinigini.” nimónarini.

Payí Poro Tesaronaika ñweáyí nání xámi eañnaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá ańf yoí Tesaronaika ñweagfáyf nání Poro xámi eañnaríní. Apí Masedonia pïropenisfyo ańf xwé biríní. Poro émáyf ańfmíní xwiyfá yayf winipaxf imóniñfpí wáf nurimerfná ańf apimí uráná émáyf obaxf Jisasomí dñf nïwïkwfrorí aiwí Judayf e ñweáyf árínf wí dñf wïkwfrogfawixíní. Judayf Jisasomí dñf mïwïkwfrofáyf émáyf obaxf Poromí arfá wiarñgagfa nïwïnïro nání sipí dñf nïwïaiwiro omí mïxí xfdowáráná Poro ańf wí e nání éf nuri e dání Jisasoyá siyikí imónfá Tesaronaika ñweáyf arige rfa imóniñoïní Timotio sñwf onïwïnïauiní urowáfagi o sñwf nïwïnïnaumo nïbirí Poro rïxa Korinïyo nïrémorí ñweañáná nïwïmearí repiyf nïwirí yarñf Tesaronaika ñweáyf wífápi nání áwanf uráná Poro payf rina eañnigíní (Wáf wurïmeiarigfáwa 17:1-4).

1 Poroní tñní Sairaso tñní Timotio tñní none Jisasoyá siyikí imónigfá Tesaronaika ñweáyfné —Seyfné ápo Gorïxo tñní Ámíná Jisasi Kiraiso tñní nawíní ikárinigfáyfnéríní. Seyfné nání payf rina nearí mónaparñwíní. “Awaú wá seawianíri seyfné nïwayfónïro ñweapfí nání seaiiri éisixíní.” neaimónaríní.

Tesaronaika ñweáyf xixení arfá wiro xfdïro egfá nániríní.

2 None íníná seyfné nání Gorïxomí yayf nïwirane rïxñf nurïranéná seyfné nání ení seauriyarñwáríní. 3 Seyfné Ámíná Jisasi Kiraisomí dñf nïwïkwfrorñfpimí dání nuxfdïroná rfwf nïrïkwïnírnñf egfápi nání arfá mikeamopa erane omí dñf sixf nuyiro nání anñf minf egfápi nání ení arfá mikeamopa erane o ámí weapfwinigíní wenñf nerí ñweaarigfápi nání ení arfá mikeamopa erane nerane mimáyo nftïnïrane nání ápo Gorïxomí nurïranéná rïxñf seauriyarñwáríní. 4 Negf nïrïxïmeáyfné, Gorïxo dñf sixf nïseayirí fá yïyamïxïmf seainfpí nání none nïjfá imóniñwíní. 5 Ayf rïpi nání nïjfá e imóniñwíní. Xwiyfá yayf neainarñfpí wáf nïsearémearfná manfpá tñní xwiyfáni mïsearéwapïyñwanigíní. “Xwiyfá apí nepa imóníní.” neaipmónarfná emïmf eñf eánñf imónñf bï ení kwïyfpimí dání seaiwapïyñwanigíní. None seyfné tñní nñwearanéná eñwápi —Apí seyfné arírá oseaianeyíní eñwápiríní. Apí nání seyfné nïjfá imóniñoï. 6 Seyfné none eñwápi nání ení ikanñf neairo

Ámínáomí ikaníñf wiro egfárini. E neróná xwiyfá yayf neainaríñfpi xixeni arfá níwiro níxídiróná xeaníñf ayá wí seaímeáagí aiwi yayf kwiyf sixf seamímófpi tñi níxída ugfárini. ⁷ Seyfne e níxída nuróná amá Kiraisomí dñf wíkwíroarigfá Masedonia píropenífyo ñweagfáyo tñi Gírikí píropenífyo ñweagfáyo tñi ayo ñiyoní sñwepígf wígfárini. Kiraisomí nuxídiróná xeaníñf seaímeáagí aiwi yayf tñi aníñf nuxídiríñfipimi dání sñwepígf wígfárini. ⁸ Ayf rípi nání seararíñini. Xwiyfá seyfne Ámínáo nání níriga úfápi amá rfaiwá níremeága warígfápáníñf níriga nurfna Masedonia píropenífyo tñi Gírikí píropenífyo tñi apiaúmíni miríñíñigíni. Anf níminí seyfne Goríxomí dñf wíkwírófápi nání arfá wíarígfawixíni. Ríxa arfá wífá enagí nání none amí anf bimi níremorfná seyfne nání bí tñi rípxf meníni. ⁹ Ayf rípi nániríni. Amá nñi none seyfne tñf e nání báná níneamímíñiro egfápi nání repíyf iníro seyfne Goríxo, nepa ñwífá dñf níyímíñf tñf imóníñomí uxídíprí nání níkinímónímáná segf ñwáfipimi rfwf umogfápi nání repíyf iníro ¹⁰ seyfne Goríxomí xewaxo —O xwáfípayo dání owíáfñimeanírí sñf wímíxíñoríni. fwf amá yarígfápi nání Goríxo wíkf rfá ápiáwíñíñf níwónírí rfwéná pírf umamonfáipimi dání éf neamímíñaríñoríni. Ayf womani. Sa Jisatoríni. O anfñami dání weapíñe nání seyfne xwayf nanírí ñweaarígfápi nání repíyf iníro yarfná wímeaaríñwá enagí nání none amí bí tñi urípxf mimóníñwíni.

2

Porowá Tesaronaika ñweáyf tñi níñwearfná enípi nániríni.

¹ Gf nírixímeáyfne, seyfne níjfaríni. None seyfne tñf e níseaímearfná wáf yopa míseamearíñíñwanigíni. ² Sini seyfne tfámíni mísearémeapa nerf anf Píripaiyo wáf emearfná apimi dáníyf xeaníñf neaikáríro ríkíkirfó neairo egfápi nání seyfne ríxa níjfaríni. E neaikáríagfá aiwi e píni níwíarími seyfne tfámíni níbírfná amá obaxf pírfíprf neaianíro yaríñagfá aí Goríxo dñf sixf neamímófipimi dání masísfá bí míneainí xwiyfá yayf neainaríñfpi xixeni níseara ñwanigíni. ³ Amá xwiyfá yayf neainaríñfpi dñf oíkwírópoyínírí nuríranéná nepa mimóníñfipimi dání wí uraríñwámani. Nípkwíni mimóníñfpi owíkaraneyínírí wí uraríñwámani. Yapf owíwapíyaneyínírí uraríñwámani. ⁴ E mepa nerane Goríxo “Porowa mímiwíároarígfáwarfani?” níyaiwirí xwiyfá yayf neainaríñfpi wáf uranfá nání dñf neañwíráríñf enagí nání xfo rírfíxínírí wímóníñfpi tñi xixeni axípní uraríñwáriní. Amá wí nene nání yayf

owinþpoyþniri urarigþápa none axþi e wí murþ Gorixo —Negþ xwioxþyo adadþ neaiarþno, ayþ orþni. O none nani yayþ owinþniri negþ rarirþwápi ámayo urarirþwárinþi. ⁵ Seyþné nijþárinþi. None seyþné tþnj e niseaimearþná rixirþ remeanþ wí misearirþwanigþini. Ripþi nani eni Gorixo sopþirþ neapaxþ imonþini. Þwþ searþanirane nani dþnj inþmi nþkwþrómaná niremeá xwiyþá bi misearirþwanigþini. ⁶ None Kiraisoyá wáþ wurþmeiarirþwáone imonþirþagwi nani anani oneaiþpoyþniri searþpaxþ imonþirþagwi aí seyþnerani, áma wírani, seáyi e oneamearþpoyþniri wí eni meþwanigþini. ⁷ None seyþné tþni nirþwearanéná nþpenþmáná awayini niseairane apþxþ sþni niaiwþ pþo tþnj xegþ niaiwþyo dþnj nirþwirþriri umearirþpa axþi e seairþwanigþini. ⁸ None dþnj sixþ niseayirane nani “Xwiyþá yayþ neainarirþ Gorixo tþámiþi imonþirþpi áwanþ ouraneyþi.” nþneaimonþirþná dþnj arþá nikeamonþmáná seyþné nani aga ikþnirþ sþpi neaiarirþagþi nani yoþ mayþ nimonþmi seyþné tþámiþi emeþwanigþini. ⁹ Gþ niriþxþmeáyiþné, “Omþirþ none seyþné tþni nirþwearanéná anþirþ minþ rþá tþirþ erþwápi nani sþni dþnj seainarþini.” nimonarþini. Xwiyþá Gorixoyá yayþ neainarirþpi wáþ niseairanéná aiwá none nani nani anþirþ seaikáranigþniri árþwiyirani, ikwáwiyirani, rþwþ niriþkwínþmáná omþirþ wé tþni iníná yagwárinþi. ¹⁰ None Kiraisomi dþnj wþkwþroarigþáyþné tþni nirþwearanéná siyikwþ mínþirþþini erane wé rónirþþini erane xwiyþá mþneaxekwþmopaxþ imonþirþpi erane erþwápi nani seyþné sopþirþ neapaxþirþnerþini. Gorixo eni sopþirþ neapaxþ imonþini. ¹¹ None xanowa wigþ niaiwþyo píranirþirþ umearigþápánirþ axþi e seamearirþwápi nani seyþné nijþárinþi. Woxþni woxþni e niseameranéná wairþri seairane erþ rþrémþxþ seairane dþnj sixþ seamímorane erþwárinþi. ¹² Seyþné áma Gorixoyá —O áma xþoyá xwioxþyo rþweapþrþáyo seáyi e xþo imonþirþpi bi ouxþmeáwinþirþni wéyo fá seaumþrarirþorþini. Oyá áma píranirþirþ nixþdiróná epaxþpi seyþné apþ tþni xixeni éþriþniþiri apþ apþ e seairþwanigþini.

¹³ Ripþi nani eni iníná Gorixomi yayþ wiarirþwárinþi. None nþbirane xwiyþá Gorixoyápi yanþ seaiapaná seyþné xixeni arþá nþneairóná xwiyþá ámaoneyá bþnirþ arþá mþneainþ xwiyþá nepaxirþ imonþirþþinirþ arþá neaigþawixþni. Xwiyþá apþ —Apþ Kiraisomi dþnj wþkwþrogþáyþné dþnj seaimoarirþþiriþni. Apþ nepa xwiyþá oyápi erþagþi nani arþá e neaigþawixþni. ¹⁴ Gþ niriþxþmeáyiþné, áma Kiraisi Jisaso tþni ikárinþigþá, siyikþ Gorixoyá Judia pþropenþsþyo imonþigþáyo wimeanþpa seyþné eni rixá seaimeanþnigþini. Wigþ Judayþ xeanirþirþ wikárigþápa seyþné eni segþ gwþ axþyþ xeanirþirþ

seaikárigfawixini. ¹⁵ Gí Judayí wáfá rókiamoagfáwami nipi kía niwagfasána Áminá Jisasomi pikiro none eni mixí neaxí dowáiro egfáyí rini. Ayí amá Gorixo yayí winariñyí rimóniñoi? Aga oweoi. Amá niyoni símf tñni wiarigfáyí rini. ¹⁶ None xwi yá é máyí arfá niwiro diñí wíkwíróaná Gorixo yeáyí uyimixemeanfápi wáf murimepa oépoiñiri píripírfí neaianiro yarigfáyí rini. E neriniñipi dani wigí fwí pákí kí néra úfápi rixa yurínowiarini. Ayinani Gorixo rixa wíkwí niwóniri ayo pírfí umamoarini.

Poro ami siñwí winiminiñiri nani wimóniñiñi naniñini.

¹⁷ Gí niri xí meáyí né, none ayí yapí wí mimóniñwini. None segí tñí e dani mixí neaxí dowáraná negípi ami wí e bi onimiápi niñweámána —Íná none sini símimanñiyo siñwí miseañipa nerane aí diñí arfá wí miseaikemoñwanigini. Ami wí e negípi bi onimiápi niñweámána ami seyí né tñni oñweaneyiniñiri aga íkñiñí sipí niñeairi e yaní nani símf xeadípeniñwanigini. ¹⁸ Awaú tñni Poroni tñni —Nioni ayí ná bini marfái. None segí tñmíni “Obaneyi.” neaimóníagi aí Seteno pírfí nearakiñinigini. ¹⁹ Ayí rípi nani segí tñmíni “Obaneyi.” neaimóniñinigini. Gorixo none yayí neaimonífa nani imónigfáyí, ayí seyí né menirani? Diñí nífa neaininífa nani imónigfáyí, ayí seyí né menirani? “Ná tiyí rimeáwini?” yaiwianíwá nani imónigfáyí, ayí seyí né menirani? Jisaso ami báná oyá siñwí aniñe dani none igigí bi mé seyí né wáf ni seariranená naniñi enwápi nani raníwá rini. ²⁰ None seáyí e nimónirane diñí nífa neaininífápi, ayí seyí né enagi nani rariniñi.

3

Timotio ení síxí oweámixiniñiri uowárigí naniñini.

¹⁻² Ayinani seyí né niseawárimí re nani ni biranená amípi seaimeáfpi nani majfá nimóga núwasána “Majfá oimónaneyi.” sini míneaimónipaxí nerína re egwísisixini. “Yawawi Timotio, negí niri xí meáo —O Gorixoyá xwi yá Kiraiso nani yayí neainariñipi wáf wurimeinífa nani imóniñyí worini. O añí Atenisiyí riniñi rípi mi yeawáraná ayí ananirini.” niyaiwirai segí tñmíni nuowárenapirainá Kiraisomi diñí wíkwírófápi xaiwí ífa xiripírfí nani ení síxí seaeámixiri diñí síxí seamímorí éwiniñiniñiri uowárenapigwísisixini. ³ Segíyí wo aí xeaniñí seaimeáf apimi dani ududí mwinípa oeniri Timotio api e éwiniñiniñiri uowárenapigwísisixini. E nerai aí enína dani Gorixo “Xeaniñí api ayo xe wímeáwiniñini.”

yaiwiáriηene imóniηagwí nání sewaniηýfíné nijárini. ⁴ Xámí seyíné tñní sñní niηwaranená “Ríwéná xeaniηfí nñneaímeaniηoi.” mīsearayipa renwanigíni? Apí ríxa nīseaímeáagi nání seyíné “Rípí apírání?” nīyaiwiro ríxa nijfá imóniηoi. ⁵ Ayínání Timotiomí uowárenapiηanigíni. Ríxa seyíné imónigfápi nání “Sñní majfá oimónimñní.” mñnimónipaxfí nerfína o seyíné Kiraisomí dññfí wíkwíroγfápi sñní pírániηfí rfa wíkwíroηoiññrí mí seaómixínfa nání uowárenapiηanigíni. “Ámáyo yapfí wíwapiyariηo — O oborini. O seyíné Kiraisomí pñní owiárífoyiniññrí yapfí seaíwapiyiáná none anññfí minfí enwápí anipá imóniñgíññrí uowárenapiηanigíni.” searariññni.

Timotio Poromí yayfí xwiyfá urémeañfí nánirñni.

⁶ E éagi aiwí agwí Timotio seyíné tñámñní pñní nīseawiárímí nñbírí xwiyfá yayfí yeainipaxfípñní áwanfí yearémeánigíni. Seyíné sñní Kiraisomí dññfí wíkwíroro xíxe dññfí sipí inñro yaríηagfá sññwfí seanfípi nání áwanfí yearémeánigíni. None nání dññfí nñmoróná wá seaunñrí none seyíné nání “Sññwfí owinaneyí.” neaimónariñfípa seyíné axfípi Porowamí sññwfí owinaneyiniññrí ikñniññfí sipí seairí yaríηagfá sññwfí seanfípi nání ení áwanfí yearémeánigíni. ⁷ Gfí nñrñxímeáyíné, Timotio apí áwanfí yearémeáfí enagi nání dññfí ríá neaxepaxfí imóniñfípi tñní xeaniñfípi tñní apí nñpñní neámeaarfína dññfí sipí mñneaí dññfí sññfí inññwanigíni. O re yearfagi nání, “Kiraisomí sñní pírániηfí dññfí wíkwíroaríηoi.” yearfagi nání dññfí sññfí inññwanigíni. ⁸ Seyíné ení neánñro Ámínáo tñní ikáriniñgífápi xaiwí fá nñxiríronáyí, none seáyí nikáriniñrane ηweapaxfí enagi nání searariññni. ⁹ Goríxomí seyíné nání yayfí anññfí minfí nñwirane aí yayfí seyíné nání wipaxfípi tñní xixeni mimóniñwññni. Ayfí pí nánññí marfái, seyíné nání yayfí nñwiranéná dññfí nífá onñmiá neainariññmaní. Ayá wí neainariññfí enagi nání raríññni. ¹⁰ Segfí sñmñmanfí sññwfí nñseanñrane Kiraisomí anññfí pírániηfí dññfí wíkwíropfírfá nání sñní mimónigfápi osearéwapiyaneyiniññrí anññfí minfí ikwáwiyirani, árñwiyirani, waunfí rixññfí urariññwárini.

Poró Tesaronaika ηweáyfí nání rixññfí wuríyññfí nánirñni.

¹¹ Negfí ápo Goríxo tñní Ámíná Jisaso tñní awaú none seyíné tññfí e banfíwá nání “Ámí ófí neaimóisixini.” nimónarini. ¹² None seyíné nání dññfí sipí nñneairí arírá seaiariññwápa seyíné ení axfípi xíxe dññfí sipí ninñro arírá ninñronáraní, wíññyfí nání dññfí sipí nñwiro arírá nñwirónáraní, ayá wí epfírfá nání “Ámínáo e seaimíxññwññgíni.” nimónarini.

13 Áminá Jisaso áamá xfo xegf imónigfáyf tñni ámi nīweapirfná seyfné negf ápo Gorixo sñwaf anñe dáni xwiyfá miseaxekwfmopaxf imóniro sñyikwf mīnigfáyfné imóniro epfrfa nāni sfkfkf seomixfwñigini.

4

“Gorixo wimónarñfpini éfrixini.” urñf nānirini.

1 Gf nrñxímeáyfné, nioni payf rñna yoparfpi nearfná Áminá Jisaso wáf nurimeífrixiniri nearowarñf enagf nāni ayá tñni nerf enf rñremixf bñ ripf oseaianeyf. Seyfné nemeróná Gorixo yayf winipaxfpi epfrfa nāni searéwapñyñwāpñ tñni rñxa xixeni yarñjo. E nero aí apimi nīmúrooro ámi bñ tñni oyaneyñiro éfrixini. 2 Sekaxf rñññf Áminá Jisaso nearfpeañone searéwapñyñwāpñ nāni seyfné nñfá imónññagfa nāni rarññni. 3 Gorixo seyfné e éfrixiniri wimónarñfpñ ayf ripirñni. Sñyikwf mīnigfáyfné imónfrññni. Ámá wí tñni fwf bñ minfpa éfrixini. 4 Meánigfáyfné ámi wí tñni fwf bñ minf Gorixoyá sñwfyo dáni sñyikwf mīññf imónñfpi ero ámáyá sñwfyo dáni weyf seamearipaxf imónñfpi ero nero xixeni meánfrññni. 5 Émáyf —Ayf ámá Gorixo nāni dñf mīmōarigfáyfrñni. Ayf fwf inanñro nāni mñf ninñro sfmñ xeadfpenarigfápa mepa éfrixini. 6 Segf sérñxímeánñf imónigfáyfyá apñxf tñni fwf oinaneyñiro yapf nñwímeari nñwero sñpí mñwikaripa éfrixini. Xāmi seyfné tñni nññwearanéná áwanf searñrane erñf seairane enwāpa xixeni ámá fwf apñ éfáyo Ámináo pñf umamonfá enagf nāni seararññni. 7 Gorixo nene ámá wí tñni fwf inanfwá nāni nioniyáyf imónfrññni wéyo fá neaumñññmanf. Gf sñyikwf mīnigfáyf imónfrññni wéyo fá neaumññññni. 8 Ayñāni rñpñ nāni dñf mōfrññni. Gñyf gñyf nioni seararññāpñ rfwfmñni nñmamorfnáyf, ayf ámayoni rfwf mumoarñjo. Ayf Gorixomi —O nene sñyikwf mīññf imónani nāni xegf kwíyfpñ owainññni sñxf neamīmōarñññni. Omñ rfwf umoarñjo.

9 Sérñxímeá nāni dñf sñpí nñseairñ arñrá nñwirfná epaxfpi nāni Gorixo xewanñjo rñxa seañwapññf enagf nāni none aí wí rfwamñf nearf searipaxf mīmónñññni. 10 Sérñxímeá segf Masedonia pñropenisfyo ami gñmi ñweagfáyo nāni rñxa dñf sñpí nñwiro arñrá wiarñjo. Gf nrñxímeáyfné, seyfné e yarññagfa aí ámi bñ ripf oépoyñññf yarññf oseaimñni. Seyfné dñf sñpí e wiarñgñāpñ ámi xwé bñ tñni nīmōga úfrññni. 11 Porowa xāmi sekaxf nearñgñāpa xixeni pñrāññf oimónaneyñiro éfrixini. Awayini yapenñwaéne oimónaneyññni ero wí yarñgñāpñ marfái, negf yarññwāpñni

oainenaxídaneyiniri ero negí omiñí eni niriákwinimáná oyaneyiniri ero éfrixini. ¹² E nerónáyí, nipiñi nánirani, yinipiñi nánirani, díwí mikeamónipa ero áamá Gorixoyá mimónigfáyí re seaiaiwipaxipi ero, “Ayí wé róniñí imóniñipi yariñoi.” seaiaiwipaxipi ero epirfá enagí nání searariñini.

“Ámináo ámi weapána pegfáyí wiápinimeapirfáriní.” uriní nánirini.

¹³ Gí niriáxímeáyíné, áamá re niyaiwiri, “Gí áamá piyí ro Gorixo siñí wimixána niwiápinimeanfáriní.” niyaiwiri mikwímoarigfáyí iwieánarigfápa seyíné eni axipi miwieánipa éfrixiniri péfáyí imónipirfápi nání xe majfá oimónipoyiniri mineaimónariní. ¹⁴ Jisaso nipémána ámi wiápinimeanfirini. E enipi nání nene rixa “Neparini.” niyaiwirane diñí ikwíronjwini. Ayináni Jisaso ení api re yaiwiarinwápipimi sopiñí woní, “Áamá Jisasomi diñí niwikwíroriná péfáyo Gorixo xegí tñí e nání o tñí nawíni nimeámi unfáriní.” yaiwiarinwápipimi sopiñí woní. ¹⁵ Ripi ranipi, ayí Ámináo rinipirini. O ámi báná nene siní siñí ηweañwaéne omí wímeaaní nání pegfáyo xámi umeanfámani. ¹⁶ Íná añnamí dání apí bi ení tñí riniri añnajfáyo xiráóniñí imóniñoyá maní riniri pékákí Gorixoyá riniri yarfná Ámináo xewanijo añnamí dání weapinifáriní. Añnamí dání weapána áamá xíomi diñí wikwírogfá rixa pegfáyí xámi siñí nero wiápinimeapirfáriní. ¹⁷ Rixa niwiápinimeámána enána siní siñí ηweañwaéne ení Ámináomi añí pirfáyo wímeani nání ayí tñí nawíni agwípi tñí e nání neayoaánapinifáriní. ¹⁸ Ayináni segfáyí wí wigí áamá péána xwíyá api nuríro miñí ikíjwí umirfírixini.

5

“Ámináo binfáyi nání siñwí tñí ηweáwanigini.” uriní nánirini.

¹ Gí niriáxímeáyíné, Ámináo weapinifáyi nání seyíné rixa arfá wigfá enagí nání rfwamiñí bi nearí áwaní searipaxí mimónini. ² Ripi nání seyíné rixa nijfá imóniñagfá nání rariñini. “Áamá áríwiyimi íwí meaarigfáyí ríná bipirréoi?” niyaiwipa yarfná barigfápa Ámináo eni axipi “Ríná binirfeniñoi?” niyaiwipa enána binifáriní. Api nání seyíné rixa nijfá imóniñagí nání rariñini. ³ Ayí re rarfná, “Rixa niwayiróniri ηweañwini. Amípi wí nání wáyí neainipaxí mimónini.” rarfná siní mé rímevá inipaxí rfá tñí wímeanfáriní. Ríniñí apixíwa niaíwí xíraniróná nawináni

winarin̄ipa ax̄ipi wímeááná apimi wí urakínip̄r̄fá men̄ini.
 4 Gf̄ n̄ir̄ix̄ímeáȳné, seȳné s̄fá yin̄in̄im̄ini memear̄iḡfáȳné en̄agi n̄áni Ámin̄áo n̄iweap̄ri n̄iseaímearin̄á áamá f̄w̄ xaur̄ap̄im̄in̄ri wímeááná sir̄f̄ p̄kínar̄iḡfáȳ yap̄i p̄kínip̄ax̄f̄ mimón̄iḡfáȳnér̄ini. 5 Niȳf̄néni w̄fá ónar̄in̄im̄ini nemero ikwáw̄iyíná yar̄iḡfáȳné imón̄in̄aḡfá n̄áni searar̄in̄ini. Nene s̄fá yin̄in̄im̄ini nemerane ár̄fw̄iyimi yar̄in̄waénemant̄i.
 6 Aȳn̄áni Jisasomi d̄in̄f̄ m̄iw̄ikw̄f̄roḡfáȳf̄ s̄fá o weap̄in̄fáȳi n̄áni s̄in̄w̄f̄ man̄f̄ maiw̄í sá wear̄iḡfápa mepa éwan̄igin̄i. S̄in̄w̄f̄ t̄f̄ni n̄in̄wearane p̄f̄reán̄f̄wan̄igin̄i. 7 Aȳf̄ rip̄i n̄áni searar̄in̄ini. Ámá sá wear̄iḡfáȳf̄ ár̄fw̄iyimi wear̄iḡfár̄ini. Ámá iniiḡf̄ xwap̄f̄ n̄in̄iro pap̄ik̄f̄ yar̄iḡfáȳf̄ ár̄fw̄iyimi n̄in̄iro pap̄ik̄f̄ yar̄iḡfár̄ini. 8 E ner̄i aí nene ikwáw̄iyíná emear̄in̄waéne imón̄in̄agw̄i n̄áni p̄f̄reán̄f̄wan̄igin̄i. Ámá m̄ix̄f̄ inan̄iro n̄áni ik̄f̄nar̄iḡfápa nene ax̄ipi Gor̄ixomi d̄in̄f̄ w̄ikw̄f̄rorane d̄in̄f̄ s̄ix̄f̄ uyirane yar̄in̄wápi sor̄fá m̄ix̄f̄ n̄áni ȳinar̄iḡfápán̄in̄f̄ ȳin̄rane “Gor̄ixo yeáȳf̄ neayim̄ixemeán̄f̄arin̄i.” n̄iyaiwirane ikw̄imoar̄in̄wápi ar̄ix̄f̄ m̄ix̄f̄ n̄áni d̄f̄kínar̄iḡfápán̄in̄f̄ d̄f̄kín̄rane éwan̄igin̄i. 9 Gor̄ixo xeḡf̄ wik̄f̄ r̄fá ápiáw̄f̄n̄in̄f̄f̄ wear̄in̄f̄pi wímeáw̄in̄igin̄in̄ri neaiwiár̄in̄enemant̄i. Neḡf̄ Ám̄iná Jisas̄i Kiraiso neaiin̄f̄pimi dán̄i yeáȳf̄ uyim̄ixemeáim̄igin̄in̄ri neaiwiár̄in̄ener̄ini. 10 Nene s̄ini n̄wean̄áná n̄iweap̄r̄f̄n̄aran̄i, pen̄wám̄i en̄áná n̄iweap̄r̄f̄n̄aran̄i, x̄f̄o t̄f̄ni naw̄in̄i n̄weaan̄f̄wá n̄áni neapein̄igin̄ini. 11 Aȳn̄áni x̄ix̄e m̄in̄f̄f̄ ik̄in̄w̄f̄ m̄ir̄in̄iro s̄f̄k̄f̄k̄f̄ om̄ix̄in̄iro éf̄r̄ix̄ini. “Seȳné r̄ixa e inar̄iḡfápi s̄ini niga úf̄r̄ix̄ini.” searar̄in̄ini.

“Ap̄i ap̄i éf̄r̄ix̄ini.” nura un̄f̄pi n̄an̄in̄ini.

12 Gf̄ n̄ir̄ix̄ímeáȳné, b̄i rip̄i éf̄r̄ix̄in̄in̄ri yar̄in̄f̄f̄ oseaim̄ini. Seḡf̄ ar̄ir̄á seaian̄iro n̄áni an̄in̄f̄f̄ min̄f̄ yar̄iḡfáȳf̄ —Aȳf̄ Ámin̄áoýá d̄in̄f̄yo dán̄i seamen̄wearo searéwap̄yiro ep̄r̄i n̄áni imón̄iḡfáȳf̄rin̄i. Ayo seȳné wéyo umep̄r̄i n̄áni éf̄r̄ix̄ini. 13 Ámá aȳf̄ san̄f̄ searapan̄iro yar̄in̄aḡfá n̄áni d̄in̄f̄f̄ s̄ix̄f̄ uyiro wé ikwian̄w̄f̄yo n̄wir̄ar̄iro éf̄r̄ix̄ini. Sér̄ix̄f̄meá t̄f̄ni xep̄ixepá m̄irón̄f̄ naw̄in̄i nimón̄iro n̄weáf̄r̄ix̄ini.

14 Gf̄ n̄ir̄ix̄ímeáȳné, b̄i rip̄i en̄i éf̄r̄ix̄in̄in̄ri yar̄in̄f̄f̄ os-eaim̄ini. Seḡf̄ áamá r̄f̄w̄f̄ s̄iw̄fá yiḡfáȳo yum̄ix̄iro ayá igiḡf̄ yar̄iḡfáȳo d̄in̄f̄f̄ s̄ix̄f̄ umímoro i weḡfáȳo ar̄ir̄á wiro éf̄r̄ix̄ini. Ámá n̄iyoni nur̄ir̄f̄n̄á s̄imeax̄d̄f̄ m̄iw̄í wiḡf̄ d̄in̄f̄f̄ t̄f̄ni “E oyaneȳi.” n̄iyaiwir̄f̄n̄á e éf̄r̄ix̄in̄in̄ri s̄in̄w̄f̄ win̄f̄r̄ix̄ini. 15 Ámá s̄ip̄i seaikár̄fáȳo seȳné en̄i p̄r̄f̄ numamoro s̄ip̄i m̄iwikár̄ipa éf̄r̄ix̄ini. Pí pí seaikár̄ar̄in̄aḡfá aí “Neḡf̄ w̄in̄f̄yo ar̄ige ner̄f̄n̄á nan̄f̄ wiian̄iréw̄in̄i?” n̄iyaiwiro e wian̄iro n̄áni éf̄r̄ix̄ini.

Ámá niyoní aí e wianíro nání éríxini. ¹⁶⁻¹⁷ Íníná diñí nífá seainíwiniñí. Íníná Goríxomi rixiñí uríírixini. ¹⁸ Pí pí seaímeáaná Goríxomi yayí wíírixini. Kiraisí Jisaso tñí nawíní ikárinígfáyíné Goríxo e éríxini rí wimónariñagi nání rariñini. ¹⁹ Seyíné kwíyí Goríxoyá yariñípi mĩ pĩrĩpĩrĩ mĩwipa nero ²⁰ apimi dání xwíyífá wífá rókiamoarigíapĩ paimimĩ mĩwipa éríxini. ²¹ E mepa nero aí wífá nĩsearókiamoríná “Xwíyífá rĩpĩ Goríxo táfamini imóniñipi rariñini.” searáníyí, píraníñí pífá nimeaxídímáná naní imóniñipini xaiwí fáfá xíriro ²² sipí imóniñipi nĩpini ríwí umoro éríxini.

²³ Goríxo —O ámá niwayiróniro ñweapĩrĩ nání mĩkĩ ikinorini. “O seyíné siyikwí miníñí nimóniga nuro yó imónipĩrĩ nání seaimixíwiniñí.” nimónarini. “Áminá Jisasi Kiraiso báná seyíné xwíyífá seaxekwímopaxí mimónipa epírfá nání Goríxo segí diñípi mĩ marífá, warápi ení seaeríkiemeáwiniñí.” nimónarini.

²⁴ Nioniyáyí imóníírixini rí wéyo fáfá seaumirariño —O ámá wikwiárinipaxí imóniñorini. O xixeni apĩ apĩ e seiinífarini.

²⁵ Gí nĩrixímeáyíné, none nání ení rixiñí neauriyíírixini.

²⁶ Séríxímeá giyí giyo yayí niwiríná yayí óf weáníírixini.

²⁷ Ámináo arífá eñe dání sekaxí rĩpĩ osearimini, “Payí rina nimearíná séríxímeá niyoní fáfá urowiemérixini.” ²⁸ “Negí Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianíwiniñí.” nimónarini.

Payí Poro Tesaronaika ηweáyí nání ríwíyo eañíñaríni.

Payí rína Jisasoyá sıyikí imónigíá añí yoí Tesaronaika ηweagfáyí nání Poro ríwíyo eañíñaríni. Ayí payí Poro xámí nearí wiowáriníña nímearo fá níroro aiwí siní dñí xenwíni nímoro “Jisaso añínamí dání ríxa weapíñríni.” nıyaiwiro wáyí nero ηweañáná áamá wí Poromí apí nání urémeáagfa o sfá Jisaso añínamí dání weapínfáyí tñíná imónínfápí nání pírániñf uréwapıyımínrı payí ámí rína eañnigíni.

¹ Poroní tñí Sairaso tñí Timotio tñí none Jisasoyá sıyikí imónigíá Tesaronaika ηweáyíne —Seyíne negí ápo Gorıxo tñí Ámíná Jisasi Kiraiso tñí nawını ikárinigfáyíneríni. Seyíne nání payí rína nearí mónaparíñwını. ² Ápo Gorıxo tñí Ámíná Jisasi Kiraiso tñí awaú wá seawianrı seyíne nıwayırónıro ηweapíri nání seaiiri éisixíni.

“Seyíne nání Gorıxomı yayí wiaríñwárini.” uríñf nánırini.

³ Negí nırixímeáyíne, seyíne Jisatomí dñf nıwıkwıróná dñf mımıxeá ámı xwapí ayá wí tñí nıwıkwıróa uro xıxe dñf sıpı ninıro arırá inarígápı wı pını mıwiáf siní ámı bı tñí bı tñí nera uro yaríñagfa nání none kikiáf ηweapaxí mimóníñwını. Sa seyíne nání Gorıxomı yayí wıpaxí imóníñwını. “E neranéná ayí xıxenı imóníñfı yaríñwını.” neaimónarini. ⁴ Seyíne e yaríñagfa nání sıyikí Gorıxoyáyo wáf nurımeranéná seyíne nání mıxı re seameakfınaríñwárini, “Xeaníñf wikáıro rıkıkırıfó wikáıro wiaríná aí xwámámı nıwıro siní Jisatomı dñf nıwıkwıróa waríñot.” uraríñwárini.

Gorıxo ámayı pırf numamoríná enfápı nánırini.

⁵ Seyíne e yarígáfıpımı dání rıpı wía neaónini. Gorıxo ámayı mí ómómıxımı nıwirı wıgı egfápı tñı xıxenı wiınfápı nání dñf nımoranéná “Apánrıfani?” yaiwıpaxrıni. Ayınání seyíne oyá xwıoxıyo ηweáwanıgıınıro yaríná xeanıñf seaikárarıñagfa nání o seyíne nání re rárınfárini, “Ayı ananı nıonı tñf e ηweapaxıyırini.” rárınfárini. Apı seyíne yarígáfıpımı dání wía neaónini. ⁶ Ai Gorıxo áamá xeanıñf seaikárarıgíáyo pırf numamorı xeanıñf axıpı wíaná “Ayı xıxenı imóníñfıpını rfa yarini?” yaiwıanfwarini. ⁷ Xeanıñf seaikárarıgíáyo pırf nıwıaikımorı kikiáf seyíne seañwıráırı none neañwıráırı yarıñagı nıwınıranéná “Ayı enı xıxenı imóníñfıpını rfa yarini?” yaiwıanfwarini.

Áminá Jisaso sɨ́ɨ́nɨ́ piaumɨ́mɨ́ niniri xegɨ́ aɨ́ɨ́nɨ́jɨ́ eɨ́ eánigɨ́áyɨ́ tɨ́nɨ́ aɨ́ɨ́namɨ́ dánɨ́ nɨ́weapɨ́rɨ́nɨ́ rɨ́á ápiáwɨ́ xwé aípɨ́nɨ́wɨ́ yarɨ́ɨ́ɨ́pɨ́ tɨ́nɨ́ xɨ́xeni e enɨ́árɨ́nɨ́. ⁸ E nerɨ́nɨ́ ámá Gorɨ́xo nánɨ́ dɨ́ɨ́ɨ́ mɨ́mopa ero xwɨ́yɨ́á negɨ́ Áminá Jisaso nánɨ́ yayɨ́ neainarɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ mɨ́xɨ́dɨ́ arikwɨ́kwɨ́ ero yarɨ́gɨ́áyo pɨ́rɨ́ umamonɨ́árɨ́nɨ́. ⁹ Ámá ayo wigɨ́ egɨ́ápi nánɨ́ xwɨ́rɨ́á nɨ́wikɨ́xeri pɨ́rɨ́ numamorɨ́nɨ́ seáyɨ́ e xɨ́o xegɨ́ eɨ́ eánɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ imónɨ́ɨ́pɨ́ “Xe sɨ́ɨ́wɨ́ onanɨ́poyɨ́.” mɨ́yaiwɨ́ xegɨ́ sɨ́mɨ́manɨ́ tɨ́ɨ́ e dánɨ́ anɨ́ɨ́nɨ́ wieawárɨ́nɨ́árɨ́nɨ́. ¹⁰ Negɨ́ Ámináo ámá xɨ́oyáyɨ́ imónɨ́rɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ wiɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ seáyɨ́ e umɨ́eyoaro dɨ́ɨ́ wɨ́kwɨ́roarɨ́gɨ́áyɨ́ nɨ́nɨ́ mɨ́ɨ́ sɨ́ɨ́á weánɨ́ro oépoyɨ́nɨ́rɨ́ aɨ́ɨ́namɨ́ dánɨ́ nɨ́weapɨ́rɨ́nɨ́ pɨ́rɨ́ e umamonɨ́árɨ́nɨ́. Seyɨ́né mɨ́kone repɨ́yɨ́ eɨ́wápi dɨ́ɨ́ nɨ́kwɨ́roro nánɨ́ ínɨ́ seyɨ́né enɨ́ ayɨ́ tɨ́nɨ́ nawɨ́nɨ́ omɨ́ seáyɨ́ e umepɨ́rɨ́árɨ́nɨ́.

Poro Gorɨ́xomɨ́ rɨ́xɨ́ɨ́ wuriyɨ́ɨ́pɨ́ nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹¹ Ámináomɨ́ seyɨ́né seáyɨ́ e umepɨ́rɨ́á eɨ́agɨ́ nánɨ́ ínɨ́nɨ́ seyɨ́né nánɨ́ Gorɨ́xomɨ́ rɨ́xɨ́ɨ́ seaurɨ́yarɨ́ɨ́wárɨ́nɨ́. Gorɨ́xo e imónɨ́rɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ wéyo áá seaurɨ́ɨ́pɨ́ tɨ́nɨ́ xɨ́xeni ayo seaimɨ́xɨ́wɨ́nɨ́gɨ́nɨ́rɨ́ seaurɨ́yarɨ́ɨ́wárɨ́nɨ́. Nanɨ́ imónɨ́ɨ́pɨ́ oyaneyɨ́nɨ́rɨ́ seaimónarɨ́ɨ́pɨ́ nɨ́pɨ́nɨ́ tɨ́nɨ́ Jisasomɨ́ dɨ́ɨ́ nɨ́wɨ́kwɨ́roro nánɨ́ wɨ́nɨ́yo sanɨ́ urápaneyɨ́nɨ́rɨ́ seaimónarɨ́ɨ́pɨ́ tɨ́nɨ́ apiaú tɨ́nɨ́ xɨ́xeni epɨ́rɨ́á nánɨ́ xegɨ́ eɨ́ eánɨ́ɨ́pɨ́ tɨ́nɨ́ seaimɨ́xɨ́wɨ́nɨ́gɨ́nɨ́rɨ́ seaurɨ́yarɨ́ɨ́wárɨ́nɨ́. ¹² E nerɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ seyɨ́né omɨ́ seáyɨ́ e umɨ́eyoaro xɨ́o enɨ́ seyɨ́né seáyɨ́ e seamɨ́eyoari inɨ́pɨ́rɨ́á nánɨ́ Gorɨ́xomɨ́ seyɨ́né nánɨ́ e seaurɨ́yarɨ́ɨ́wárɨ́nɨ́. O tɨ́nɨ́ Áminá Jisaso Kiraiso tɨ́nɨ́ wá seawianɨ́gɨ́í eɨ́agɨ́ nánɨ́ xɨ́xe seáyɨ́ e mɨ́eyoánɨ́pɨ́rɨ́árɨ́nɨ́.

2

Xwɨ́yɨ́á xórórɨ́ yarɨ́ɨ́o nánɨ́ urɨ́ɨ́ nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹ Gɨ́ nɨ́rɨ́xɨ́meáyɨ́né, xwɨ́yɨ́á re rɨ́nɨ́ɨ́pɨ́, “Negɨ́ Áminá Jisaso Kiraiso ámɨ́ weapaná nene o tɨ́nɨ́ nawɨ́nɨ́ awɨ́ eánanɨ́wárɨ́nɨ́.” rɨ́nɨ́ɨ́pɨ́ nánɨ́ rɨ́pɨ́ éfɨ́rɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ yarɨ́ɨ́ o seaimɨ́nɨ́. ² Kwɨ́yɨ́ bimɨ́ dánɨ́ranɨ́, xwɨ́yɨ́á ámá yanɨ́ wiowárɨ́á bimɨ́ dánɨ́ranɨ́, payɨ́ “Porowa nearo wárɨ́napɨ́gɨ́ápiɨ́rɨ́nɨ́.” rarɨ́gɨ́á bimɨ́ dánɨ́ranɨ́, ayá nɨ́searemori re rɨ́nɨ́ɨ́nɨ́áyɨ́, “Sɨ́á Ámináo weapɨ́nɨ́áyi rɨ́xa imónɨ́ɨ́rɨ́nɨ́.” rɨ́nɨ́ɨ́nɨ́áyɨ́, sɨ́nɨ́ mé dɨ́ɨ́ úpirɨ́xá nɨ́seapeyirɨ́ ududɨ́ mɨ́seainɨ́panɨ́. ³ Ámá wo aɨ́ pípiɨ́mɨ́ dánɨ́ yapɨ́ oneaɨ́wapɨ́yɨ́nɨ́rɨ́ sɨ́ɨ́wɨ́ mɨ́wɨ́nɨ́pa éfɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. Xámɨ́ ámá obaxɨ́ Gorɨ́xomɨ́ manɨ́ xowiaákimɨ́ wiro ámá xwɨ́yɨ́á xórórɨ́ yarɨ́ɨ́o piaumɨ́mɨ́ inɨ́rɨ́ nemánɨ́ eɨ́ánɨ́ ayɨ́ rɨ́wɨ́yo sɨ́á ayɨ́ imónɨ́nɨ́á eɨ́agɨ́ nánɨ́ rarɨ́ɨ́nɨ́. Ámá xwɨ́yɨ́á xórórɨ́ yarɨ́ɨ́o Gorɨ́xo wanɨ́nɨ́mɨ́xɨ́nɨ́orɨ́nɨ́. ⁴ Gorɨ́xomɨ́ anɨ́ɨ́ sɨ́mɨ́ tɨ́nɨ́ wiarɨ́ɨ́orɨ́nɨ́.

Pí pí ηwíá áamá nimixiro menweaarigfápirani, pí pí kwíyá áamá dñf uñwirárarigfápirani, paimimí nimeri xewaniño ayo seáyi e mfeyoániníarini. E nerína añf Gorixo náni ridiyowá yarigfiwámi nípawiri áamá obaxí sñwí anigfe dani éf niñweámáná xewaniño re uriníníarini, “Niñwaninoní Gorixonirini.” uriníníarini. ⁵ Xámi nioní sñi seyíne tñi niñwearína apí náni searínápi sñi dñf mīseainarínraní?

⁶ Áamá o Gorixo xe piaumimí infwínigínri ipimoárínina imóninfe náni agwí sñi omí bi wakírímixini. Omí wakírímixínípi náni seyíne níjfarini. ⁷ Obo áamá obaxí maní Gorixoyápi xórórí oépoyínri ínmi dani rixa nñwíwapiya warínagí aí omí wakírímixarínípi Gorixo emí mamonfe náni nñwakírímixa uníarini. ⁸ Xíomi wakírímixarínípi Gorixo niyoámáná enáná xwíyá oyápi xórórí yaríño sñi ínmi mimóní rixa sñání piaumimí iníníarini. Omí Áminá Jisaso niweapiri sogwíníñf píripírí nerínípmi dani samíní nñwimixiri xegí madínípi tñi píkíníarini. ⁹ Xwíyá xórórí yaríño rixa sñání nimóniri niñwearína Seteno xewaniñoyá ení sñf eánínípmi dani ení sñf weámixínfá enagí náni o ámayí “O Gorixorfaní?” oniaiwípoyínri yapí nñwiepísirína emimí ayá wí eri áamá ayá rñwamónipaxípi eri eníarini. ¹⁰ E nerína áamá anñnaníro yarigfáyo xegí uyíniñ neríní bi bimi dani yapí wíwapíyáná xewaniño e oniaiwípoyínri yarínípi tñi xixeni wíaiwípíríarini. Ayí re mñwimóní, “Gorixo yeáyí neayimixemeanfa náni xwíyá Jisaso náni nepaxíní imónínípi arfá owianeyí.” mñwimóní rñwí umogfá enagí náni xwíyá xórórí yaríño yapí wíwapíyipaxíriní. ¹¹ Ayí rñwí umogfá enagí náni Gorixo dñf xewí omópoyínri wimixarína xwíyá xórórí yaríño pí pí yapí wíwapíyínfápi arfá nñwiro ayá sñwí uróagí “Neparini.” yaiwípíríarini. ¹² Áamá xwíyá Jisaso náni nepaxíní imónínípi dñf mñkwíró wigí sipí imónínípi yaníro náni dñf nífá winíníyo Gorixo xwíyá umeárínfá náni dñf xewí omópoyínri wimixíníarini.

“Searéwapíyínwápi xáiwí fá xirírixini.” uríní nánirini.

¹³ Negí nñrixímeáyíne, Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianíníyíne, seyíne náni kikiá ñweapaxí mimónínwini. Sa seyíne náni ínina Gorixomi yayíni wipaxí imónínwini. Gorixo xegí kwíyápmi dani sñyikwí mínigfáyí oimónípoyínri seaimixiri seyíne xwíyá nepaxíní imónínípmi dñf íkwíroo yarigfápmi dani yeáyí uyimixemeámánri enína dani fá yiyamiximí seainí enagí náni omí yayíni wipaxí imónínwini. ¹⁴ Gorixo seyíne apí imónírixinri xwíyá yayí neainaríní nene

wáŧ searŋwápimi dáni wéyo fá nŋseaumŋrŋrná negŧ Áminá Jisasi Kiraiso nikŋnŋri seáyŧ e imónŋŋpa seyŋné enŧ bŧ e imónŋŋrŋxŋnŋri wéyo fá seaumŋrŋŋrŋnŧ. ¹⁵ Ayŋnánŧ negŧ nŋrŋxŋmeáyŋné, enŧ sŋxŧ nŋnŋro xwŋyŧá rŋrŋewapŋgŧ inarŋwá maŋŋyo dáni searŋewapŋyŋwápŋrani, payŋyo dáni searŋewapŋyŋwápŋrani, xaŋwŧ fá nŋxŋra úŋrŋxŋnŧ.

¹⁶⁻¹⁷ Negŧ ápo Gorŋxo —O wá nŋneawianŋri ínŋná enŧ sŋxŧ ímŋxŋnanŋwá nánŧ neaimŋxŋri ayá nŋnearŋmŋxŋrŋŋŋpimi dáni awiaxŧ xŋo neaiŋnŋápi nánŧ wenŋŋŧ nerŧ ŋweanŋwá nánŧ neaimŋxŋri enŋorŋnŧ. O tŋnŧ negŧ Áminá Jisasi Kiraiso tŋnŧ awaú enŧ sŋxŧ seaŋmŋxŋri seyŋné pí pí xwŋyŧá nanŧ imónŋŋŋpŧ rŋro pí pí nanŧ imónŋŋŋpŧ ero epŋŋŋ fá nánŧ seaŋmŋxŋri éisixŋnŧ.

3

“Gorŋxomi rŋxŋŋŧ neaurŋyŋŋrŋxŋnŧ.” urŋŋŧ nánŋrŋnŧ.

¹ Negŧ nŋrŋxŋmeáyŋné, payŧ rŋna yoparŋpŧ nearŋná rŋpŧ osearŋmŋnŧ. Xwŋyŧá Ámináo nánŧ wáŧ rŋmearŋwápŧ yanŧ niwéa nurŧ seyŋné egŧápa ami ami yayŧ tŋnŧ arŧá wŋpŋrŧ nánŧ Gorŋxomi rŋxŋŋŧ neaurŋyŋŋrŋxŋnŧ. ² O áamá nŋpŋkwŋnŧ mŋmónŋŋŋpŧ ero sŋpí ero yarŋgŧáyŧ xeanŋŋŧ neaikáranŋro yarŋgŧápimi dáni éŧ oneamŋnŋnŋri enŧ rŋxŋŋŧ neaurŋyŋpoyŧ. Áamá nŋnŧ omŧ dŋŋŧ mŋwŋkwŋroarŋgŧáyŧ enŋagŧ nánŧ rarŋŋnŧ.

³ Negŧ Áminá Jiaso áamá ikwiárŋnŋpaxŋpŧ yarŋŋo enŋagŧ nánŧ none re neaimónarŋnŧ, “O enŧ sŋxŧ seaeámŋxŋri sŋpí imónŋŋo —O, ayŧ oborŋnŧ. O xwŋŋŋá seaikŋxenŋŋnŋri éŧ seamŋnŋri enŧárŋnŧ.” neaimónarŋnŧ. ⁴ Ámináoáyá dŋŋŋyo dáni seyŋné nánŧ re nŋyaiwirane dŋŋŧ sŋŋá neaeánarŋnŧ, “Sekaxŧ none urŋwápŧ wŧ pŋnŧ mŋwiárŧ agwŧ xŋxenŧ xŋdŋro rŋwŋyo enŧ xŋxenŧ nŋxŋda uro epŋŋŋ fá nŋnŧ.” nŋyaiwirane dŋŋŧ sŋŋá neaeánarŋnŧ. ⁵ Seyŋné “Gorŋxo nepa wá neawianarŋŋorŋanŧ?” nŋyaiwiróná nŋŋŋá ámi bŧ tŋnŧ imónŋro Kiraisomi sŋpí wŋáná enŧ sŋxŧ nŋnŋri xwámámŧ wŋŋŋpa ero epŋŋŋ fá nánŧ Ámináo yayŧwŧ seaméwŋnŋŋnŧ.

“Aiwá nŋpŋŋri nánŧ omŋŋŧ éŋŋrŋxŋnŧ.” urŋŋŧ nánŋrŋnŧ.

⁶ Negŧ nŋrŋxŋmeáyŋné, Áminá Jisasi Kiraiso nearowárŋŋone enŋagwŧ nánŧ sekaxŧ rŋpŧ osearŋmŋnŧ. Sérŋxŋmeá gŋyŧ gŋyŧ rŋrŋewapŋgŧ inarŋwá none searŋewapŋyŋwápŧ mŋxŋdŧ mŋyunŋpa nerŧ kikiŧá yarŋnáyŧ, ayŧ tŋnŧ gwiaumŧ minŋpanŧ. ⁷ Ayŧ rŋpŧ nánŧ sekaxŧ apŧ seararŋŋnŧ. Pŋpŧ xŋdŋpaxŋyŋné marŧái, none seyŋné tŋnŧ nŋŋwearanéná sŋŋwepŋgŧ seaŋwapŋyŋwápimi xŋdŋpaxŋyŋné enŋagŧ nánŧ seyŋné nŋŋŋárŋnŧ. None wŧ nŋpŋŋeánŋri mé memenŋwanŋŋnŧ. ⁸ None aiwá wŧ sŋwŋá

misearápaniηwanigiñi. Aniηf miseaikáripa éwanigiñiri árfwiýínáraní, ikwáwiýínáraní, ríwí níríkwínimáná nigwí omiηf ríá tñf aniηf miní neríηfipimi dání b́f nerane niηwanigiñi. ⁹ “Aiwá anipá mīnearápanipaxawa imóniηagfa nání e egfawixini.” rīseaimónarini? Oweoi, seyfné siηwepigf seaíwapiyiηwápimi xfdírixini e enwanigiñi. ¹⁰ Seyfné nijfáriní. None siní seyfné tñni niηwearanéná sekaxí re searayiηwanigiñi, “Ámá ‘Omiηf mepa oemini.’ wimónarigfáyo aiwá mīni mīwipa éfrixini.” searayiηwanigiñi. ¹¹ “Poró pí nání ríá e neararini?” mīyaiwipani. Segfýf wí nání xwiýfá re rīnaríηagf arfá niwirane nání raríηwini, “Wí omiηf mé siηwí niyápirómí nemeróná xwiýfá mīmayfóní néra waríηoi.” rīnaríηagf arfá niwirane nání seararíηwini. ¹² Nene Áminá Jisasi Kiraiso tñni nawíni ikáriníηwaéne enagi nání wiyfné e yarigfáyfné sekaxí nīsearirane ení rīrémixí rīpí oseaianeyí, “Píráníηf niyunirí niηweámáná segf omiηf éfápimi dání nīmiro nfrixini.” ¹³ Negf níríxímeáyfné, segf wíniyí nání ení rīrémixí e nīseairí aí naní yarigfáyfné segf yarigfápi nání aniηf nīseainirí pñni mīwiáripanti. ¹⁴ Segfýf wí none seararíηwápi “Arfá mīwipa oyaneyí.” wimónarigfáyo siηwí mí niwómixiro “Ayf Poró nearíηfpi arfá mīwiarigfáyfírfani?” niyaiwiwo ayá winíwiniñiri ayf tñni gwiaumí minipani. ¹⁵ E nero aí “Ayf nene tñni símisi eainíηwáyfírfani?” mīyaiwí ségwáo sipí yarfná “Gf gwíáorfani?” niyaiwiwo diηf pírániηf omonirí ikwairírf niwirfná urarigfápa urírixini.

Yayf niwiowárfífná uríηf nánirini.

¹⁶ Ámináo —O ámá niwayíróniro ηweapfírfpi nání mfkf ikiñorini. O pí pí seaímeáagi aí niwayíróniro ηweapfírf nání seaimíxíwiniñi. ¹⁷ Poroní niwaníηoní gf wé tñni yoparf rīpí nearí yayf seaíwárenaparíñi. Nioní payf nearfná yoparf sírfwí e apí eáníηagf niwiniñífná “Poró eanfírfani?” yaiwipírf nání e eaaríηárini. ¹⁸ “Áminá Jisasi Kiraiso niyfnéni wá seawianíwiniñi.” nimónarini.

Payf Poro Timotio nani xami eaninarini.

Payf rina Timotio nani Poro xami eaninarini. Timotio Esia ppropenisfyo danorini. Xano emayf wo aiwf xinai Judayf wirini. Poro emayf anjimini xwiyfa yayf winipaxf imoninjipi waf nurimerfna nioni tni nawini waf rimewiniginiri rifeanorini (Waf wurmeiarigfawa 16:1-3). Poro tni nawini ami ami nemefisana xwiogwf wau wo Epe-safyo ninweari urewapiyine dani "Rixa wi e nani oumini." niwimonirfna Timotiom "Joxi sini re ninweari Jisasoya siyikf imonigfayo umenweairixini." nurarimi nuri anj wi e dani pni niwiarimi nibirfna sekaxf urinjapi tni xixeni ewiniginiri payf rina neari o tnf e nani monapinjigini.

¹ Poroni —Nioni Kiraisi Jisasoya waf wurmeiarinja wonirini. Gorixo —O niweariri nene yeayf neayimixemeaarinjorini. O tni Kiraisi Jisaso —O nene nearimnapifna nani dnj nikwimori nweanwadorini. O tni awau Poro waf yeaurmeinfa nani imonwiniginiri nifpeagfionirini. ² Nioni payf rina Timotiox —Joxi nioni waf rimearinjapimi dani Kiraisomi dnj wikwifronj enagi nani gf piaxf rimearinja woxfningf imonijoxirini. Joxi nani payf rina neari monaparinjini. "Apo Gorixo tni negf Aminana Kiraisi Jisaso tni awau wa rwaniri ayaf ririmixiri joxi niwayironiri nweari nani siiri esixini." nimonarini.

"Xwiyfa wigf dnj tni nipimori rarigfayo wiaikirixini." urinj nani.

³ Nioni Epe-safyo pni niwiarimi Masedonia ppropenisfyo nani uminiri nerfna ririnjapa ami axpi oririmini. Joxi Epe-safyo ninweari ama xwiyfa Jisaso nani nepaxinjipi nimusiroro xegf bi urewapiyarigfayo piri niwiaikimori "Api e murwapiyipani." urei. ⁴ "Piyinj ikaywf rininjipimi tni arfowa enina dani wigf niaiwf nemeaga nuro yof wifigfapimi tni apiaumi manaxdipani." urei. Apimi nanaxdirfnayf, Gorixo "Nioni dnj ninkwifrorinjipimi dani gf imonigfayo numeifrixini." yaiwinjipi tni xixeni me wigf dnj tni nipimoro swiani rinwanarigfa enagi nani rarinjini. ⁵ Ayf wigf winiyoy nani nepa dnj sipi winifna nani "Sekaxf e urifrixini." rirarinjini. Ama ayf api xixeni nixdirfnayf, dnj inimi bi ninkwifromana mirf ero dnj niyaikirori "Nepa Gorixo wimonarinjipi rfa yarinjwini?" niyaiwirfna esisf bi minf ero Jisasomi dnj niwikwifrorfna

sirirowiárf mepa ero epaxíriní. Apí apí nerinípimi dání wigí winíyo nání díní sípí winínfá enagi nání e urírixíní. ⁶ Ayí rípi nání rírariníní. Ámá wa apí apimí píní níwiárrero nání ríxa xaxá nero araríxíniní rariño. ⁷ Awa wigí díníyo dání nipímorí rariǵfápi nání majfá nero re niyaiwiníro rariǵfápi, “Níjfá mimóniníwí reñwiní? Bíkwyo e e ríninípi, ayí apí apí nání ríniní.” rariǵfápi nání ení majfá nero aí ñwí ikaxí eáninípi nání negí wíyo uréwapíyaní nání oimónaneyíníro yaiwinaríǵfáwaríní.

Ñwí ikaxí eáninípi nání uriní nániríní.

⁸ Yawawi níjfaríní. Ñwí ikaxí eáninípi, ayí naní imóniní. E nimóniníagi aí Goríxo ñwí ikaxí ríninípi ayí ámá wigí díní tñní nipímorí rariǵfápi sopíní onírixínirí ríninímaní. ⁹ Goríxo e érixínirí wimóninípi tñní xixení neríná ayí re yaiwípráoi, “Ñwí ikaxí ríniníyí ámá wé róníǵfáyí nánímaní. Ayí ámá xwíyá xowiaikímí yariǵfáyí tñní uní yariǵfáyí tñní nániríní. Ámá Goríxomí ríwí ríwáminí mamoaríǵfáyí tñní íwí yariǵfáyí tñní nániríní. Ámá Goríxomí paimímí wiaríǵfáyí tñní arfíki imóníǵfáyí tñní nániríní. Xaníyaúmi píkiaríǵfáyí tñní píkioyímí yariǵfáyí tñní nániríní. ¹⁰ Ámá apíxí wí tñní íwí inaríǵfáyí tñní oxí waúníraní, apíxí wípaúníraní, onaríǵfáyí tñní ámá píkiomeaaríǵfáyí tñní yapí rariǵfáyí tñní ‘Síná romí dání rírariníní.’ nurímáná ná míyaríǵfáyí tñní ayí nñní nániríní. Ñwí ikaxíyí, ayí xwíyá naní imóniníyo pí pí wiaíkiaríǵfáyí nání ení ríniní.” yaiwípráoi. ¹¹ Xwíyá apí, ayí xwíyá seáyí e imóniní, nene yayí neainaríniní tñní xixení imóniní. Apí Goríxo —O ámá nñní yayí umepaxí imóniní. O xwíyá nioní díní níniníwíraríní wáf nurímeíwiníginíní nírípeaníní nání rariníní.

Poró xfómí wá wianinípi nání yayí winí nániríní.

¹² Negí Áminá Kiraisí Jisasomí yayí wiaríniní. O “Poró díní uníwírarípaxorfání?” níníaiwirí xwíyá oyápi wáf uríméwiníginíní nínírfpearí ení síxí neámíxiní enagi nání omí yayí wiaríniní. ¹³ Xámí nioní omí ikayíwí umearíní ámá xfóyá síyikí imóníǵfáyo xeaniní ríá tñní wikáríní arfíki númí nurí aniní míxí wíaxídíní yagáoní aiwí nioní omí díní míwíkwíropa nerí nání majfá níkaríníní e yariníagi nání o ayá nínírmíxíní apí e níiníní. ¹⁴ Nioní sípí imóniní e yagáoní aiwí negí Áminá Kiraisí Jisaso wá xwapí ayá wí níwianíagi ámá xfo tñní nawíní níkaríníní díní wíkwírorí díní síxí uyírí yariǵfápi nioní ení axípi nímeaníniginí.

15 Xwiyá “Kiraisi Jisaso áamá íwí yaríḡwaéne yeáyí neayimixemeaná nání xwá tío nání bñíříní.” řínířípí dñíř ḡwirářipaxíříní. Áamá nńń ará nńwiro “Neparíní.” yaiwipaxíříní. Nńnenení íwí yaríḡwaéne aiwí ayí yaríḡápi tńń xixení mé seáyí e imónířípí yagáoní, ayí nioníříní. 16 Nioní e imónířáoní aí Jisasi Kiraiso áamá xío nání re owiaiwípoyíníří, “O apaxí mé pírí mumamó áamá wigí íwí yaríḡápi rńwńmíní umamopírí nání xwayí nńwíníří kikiá ḡweaaríḡorfaní?” owiaiwípoyíníří nioní ayá nńńńmíxíří yeáyí nńyimixemeaníříní. Kiraiso e nerířípimí dání áamá rńwńyo dñíř nńwíkwńrorí dñíř nńyímíḡ tígá imónířířáyí nání nioní, íwí xwapí yagáoní sḡwepíḡ sḡńříní. 17 Ayínání Goríxo, aḡńnamíní mńxí ináyí aníří miní imónířo —O wí mípé yaríḡoríní. Áamá sḡwń wńńpaxí mimónířoríní. Ná woní oní ḡwá nepaxíří imónířo, ayí oríní. Omí aníří íníná seáyí e umńeyoarane yayí umerane néra úwaníříní.

“Xámi říříḡwápi nání dñíř nńmorí xopírárí wńříříní.” uríří náníříní.

18 Timotioxí, ḡ íwoxíníří imónířoxí, agwí payí řina nearí “Joxí éříříní.” řířarířápi, ayí xwiyá xámi joxí rńwńyo erápi nání Goríxoyá dñířyo dání wá nńrókiamoríná řířířwápi tńń xixení axípi řířaríříní. Xwiyá apimí dání dñíř sńxí nńńń xopírárí wńříříní. 19 E nerí dñíř wíkwńroarířwápi xaíwí íá xíříří dñíř nńyaikírorí “Nepa naḡí rá yaríříní?” nńyaiwíríná esísí bń minarířípí sḡwń ainenaxíđírí éříříní. Áamá wa “Joxí e éříříní.” řířarířápi rńwńmíní nńmamoro mepa neróná sńń Jisasomí dñíř mńwíkwńró ewé sḡḡáyo sńxí nńrorí xwíríá ikíxenarířípa axípi e iníḡáwíříní. 20 Ayí waú říwaúríní. Xaimeńiaso tńń Arekísadao tńń awaúríní. Awaú “Goríxomí ikayíwí umearířaxowawimání.” oyaiwínířiyíníří Seteno xe xeaníří owikáríníří mńń wíḡaríní.

2

“Áamá nńń nání Goríxomí říříří wńříříříní.” uríří náníříní.

1 Áamá Jisaso yá sńyíkí imónířáyí e éříříníří řířímíří seáyí e imónířípí, ayí řípíříní. Áamá nńń nání Goríxomí říříří wńříříro yaríří wńro yayí wiro éříříní. 2 Dñíř wíkwńroarířwaéne pńyá werane kikiá ḡwearane yaníwá nání Goríxo negí mńxí ináyíyo tńń ḡapńmaní neameḡweaaríḡá ḡyíř ḡyó tńń wigí dñíř píráníří owímíxíníří říříří wńříříříní. Nene “Goríxomí

nixídiro nání pírániñí e ríá yaríñoi?" neaiawipaxí imóniñípi erane á máyo yadimíñí imóniñípi wirane yaníwá nání rixiñí wuriyíríxini. ³ Á má e nerónáyí, Goríxoyá síñwíyo dání naní ero apání imóniñípi ero yaríñagí nání "Rixiñí wuriyíríxini." rariñini. O nene yeáyí neayimixemeaaríñorini. ⁴ Á má níní xwiyíá mfkí nepaxiñí imóniñípimi mí nómixiro diñí omópoyiniri wimónariñorini. Apimi mí ómixaná yeáyí uyimixemeámániri nání wimónariñorini. ⁵ Nene nijárini. Nwíá nepa imóniñípi, ayí ná woní Goríxorini. O tñí xíomí sípí wikáraríñwaéne tñí nání wáwuní imóniño, ayí ení ná woní Kiraisi Jisasorini. ⁶ O Goríxo íná e éwiniñiniri wimóniñiná imónaná á má nineneni negí íwí yaríñwápi gwíniñí neaikweawárimániri neapeiñinigiñí. Xífo nneapeiríñípimi dání síwá réniñí neaiñirini. Goríxo á má niyoni yeáyí uyimixemeámániri nání wimónariñorini. ⁷ Nioní Kiraiso e neaiñípi nání wáí nurimeiarígíáyí wo nimóniri áwaní nurimeíwiniñiniri Goríxo niniñípearí — Aga yapí bí mirariñini. Nepání rariñini. Goríxo niniñípearí é máyí maní nioniyáyo dání xwiyíá nepaxiñí imóniñípi aríá niro diñí wíkwíroro epírfá nání uréwapiyimíáoni imónimi nání nimixiñirini. ⁸ Ayínáni ge ge Jisasoáyá síyikí imónigíáyí Goríxomi yayí owianeyiníro awí neániróná "Oxowa omí rixiñí urírfíxini." nimónarini. Ayí "Oxí síyikwí mínipa nemáná wigí wíníyo wíkwí míwónípa ero xixewiámí mírini pa ero yarígíáwa wé seáyí e nímíeyoaro íeapá nemáná rixiñí urírfíxini." nimónarini.

Apixíwa epaxípi nání uríñí nánirini.

⁹ Apixíwa ení á má Goríxomi yayí owianeyiníro awí éanarígíe nání nítiróná pírániñí níteáníro aikíyí xixeni wigí yinipaxípi niyiniñí bírfíxini. Á má weyí onearípoyiniri díá okiyíá ero nígwí okiyíá iníro rapírapí nígwí xwé roñíyí yiníro mé ¹⁰ apixí "Niaíwí Goríxoyáíwanexini." rinarígííwa epaxípi wigí á máyo arírá níwiríñípimi dání okiyíániñí inírfíxini. ¹¹ Apixíwa oxowa uréwapíyaríná xwiyíá mirí ínimí níwuriniro aríá wírfíxini. ¹² Apixíwa xe oxowamí seáyí e níwimóníro ouréwapíyípoyiniri winariñámani. "Íwa xwiyíá mirí ero oxowamí maní aríá wíro érfíxini." nimónarini. ¹³ Ayí rípi nání rariñini. Eníiná Goríxo á má nimixiríná xámí imixiño, oxí Adamomí nimiximáná ríwíyo apixí Ipími imixiñirini. ¹⁴ Ayí rípi nání ení rariñini. Obo yapí wíwapíyíno, ayí Adamomímani. Ipími yapí wíwapíyíaná í xwiyíá Goríxo uríñípi wiaíkiñí enagi nání "Apixíwa xwiyíá mirí ero

oxowamí manjé arfá wiro éfríxini.” rariñini. ¹⁵ Nioni e niriñi aí apixiwa Gorixomi dñjé niwíkwíroa uro ámayo dñjé sipí niwia uro siyikwí minñjé imóniro niteañri ero nerónáyf, niaíwí xirarigfápimi dáni erfkiemeañpirfáriní.

3

Si yikf Jisasoyá imónigfáyo wipenweagfáwa nánirini.

¹ Xwiyfá re rinñjépi dñjé ñwiráripaxf imónñjépirini. “Ámá Gorixoyá siyikf imónñjé bimi” go go “Oumenweámíni.” niyaiwirfnáyf, “Nioni apí e oemíni.” wimónarñjépi, ayf awiaxíriní. ² Ayínáni Gorixoyá siyikf imónñjéyf bimi wipenweañjé go go rípi rípi imónfwinigini. Xwiyfá mumeáripaxf imónfwinigini. Apíxí ná wíni meáwinigini. Dñjé nípíkwini mimónñjé nání míkikayó nanjé nánini kíkayówinigini. Dñjé nanjé nimorí ámayá siñwíyo dáni wé rónñjé imónñjépirini éwinigini. Wé íkwiañwíyo uñwiráripaxf imónfwinigini. Ámá wímeáaná nipemeámí nurí aiwá mírañjé wíwinigini. Wíniyo uréwapíyipaxf imónfwinigini. ³ Iniigf nínirfná papíkf yarigfápi nání mñjé minípa éwinigini. Wáwññjé nimónri apaxf mé míxí mimónípa erí awayini wirí éwinigini. Míxí nípea memepa éwinigini. “Nígwí bí aí mímímúropa oeni.” yaiwiarigfápi wí dñjé fá mímáxirípa éwinigini. ⁴ Xegf síwí niaíwí píranñjé méwinigini. E nerfná niaíwíyf xanoyá manjé arfá wiro wéyo umero éfríxiniñi éwinigini. ⁵ Ámá majfá nerí xegf síwí niaíwí píranñjé mumeapa nerfnáyf, “Gorixoyá siyikf imónigfáyf bimi ananí píranñjé umenweapaxíriní.” ríseaimónarini? Oweoi, e nerfnáyf, píranñjé mumenweapaxf enagi nání rariñini. ⁶ Jisasomi síní aí dñjé niwíkwírori níxídirfná negf neaipenweañjé wo oimónri siñwí míwinípa éfríxini. O e nimónri nání wáí imónarfná obo seáyí e seáyí e nimónri nánñjé neánri xwiyfá meárinñjépa o ení xwiyfá meáriniginiñi nání rariñini. ⁷ Ámá wí xegf yoí ráná dñjé Jisasoyá siyikf imónigfáyínéyáyo dánini marfái, sipfáyíyá dñjéyo dáni ení “Nañorini.” yaiwiarigfó, o seaipenweáwinigini. Dñjé e míwíaiwiarigfó enánáyf, ámá wí niwíápínimearo o ayá wimopaxf enjépi nání ráná awí oboyá ñwiráriniginiñi nání rariñini.

Jisasoyá siyikf imónigfáyo seáyf wíiarigfáyf nánirini.

⁸ Ámá go go “Jisasoyá siyikf imónigfáyo seáyf wíiarñjé woní oimónimíni.” niwimónrínáyf, dñjé fá xirñjo imónfwinigini. Nanjé riri sipí riri mepa éwinigini. Iniigf

papikí yarigápi nání mñj minipa éwinigini. “Amipi wí mñmúropa oeni.” niyaiwiri fwí urápmñri mepa éwinigini. ⁹ Api api mepa nerí xwiyá enjá dání yumí imónij Gorixo wá okímixijpi nání sini ududí miwiní “Aga nepa rfa rinini?” niyaiwiri xaiwí ía xirfwinigini. ¹⁰ Jisasoyá siyikí imónijwaéne seáyí neaiipaxí imónij worfanri xami iwamó iwamó wíwapiyirixini. E neríná rixa mimiwiáro nerí wí xwiyá mumeáripaxí imónijpi néra warijagi niwinrónáyí, xe e oimónri síjwí winírxini. ¹¹ Apixíwa eni dijí ía xirigáyí imónírxini. Mímayó mropa ero dijí nipikwiní mimónij nání mikikayó nanj nánini kikayoro érixini. Pí pí neríná áamá dijí nwiráripaxíni érixini. ¹² Jisasoyá siyikí imónigáyíne seáyí seaiiarigáwa apíxí ná winí meárixini. Wigí síwí niaiwí píranij mérixini. ¹³ Ayí rípi nání “Seáyí seaiiarigáwa api api érixini.” raríjini. Jisasoyá siyikí imónigáyo seáyí wiiarigá gíyí gíyí píranij niwiirónáyí, ayo wé ikwiajwíyo ujwiráripírfá enagi nání raríjini. Kiraisí Jisasomi dijí wikwíroarigápi nání wíyo áwanj nuriríná eni igigí mé anani urípaxí imónipírfá enagi nání raríjini.

“Joxí áamá Gorixoyáyí epaxípi nání nijfá oimónri eaarijini.” uríj nánirini.

¹⁴ Nioni xwiyá rípi ríwamij neáa nuríná “Rixa ríná nibri símeáimgini.” niyaiwiri dijí sikwímonjini. ¹⁵ E nerí aiwi nioni mibipaxí nimónánáyí, joxí nijfá re imónirfa nání payí rina eaarijini. Áamá Gorixoyá gwí imónigáí —Arí áamá Gorixo, dijí míkí ikinoyá siyikí imónigáyíri. Íkí xwiyá xaiwípnij nimóniro xwiyá nepaxij imónijpimi sopij warigáyíri. Ayí Gorixo e érixinri wimónarijpi tñi xixeni neríná epaxípi nání joxí nijfá imónirfa nání eaarijini. ¹⁶ Aga neparini. Xwiyá nene dijí ikwíroaríjwápi, Gorixo wá mókímixipa enjáná sini nijfá mimónipa enwápi —“Api aga seáyí émi imónijpírfani?” niyaiwirane raríjwápirini. Ayínáni seanj níriánená rípi raríjwáriní, “O síjání áamá imónri kwíyípi ‘O aga wé rónijorini.’ owiaiwípoynri neaiwapiyiri enorini. Aníjajowa síjwí winaxídro xwiyá o nání rinijpi anj nímíni rinimeri enorini. Áamá xwí tío jweagáyí dijí wikwíroro Gorixo anínamí nání wíranri enorini.” raríjwáriní.

Áamá Jisasomi ríwí numero kwíyí xegí bimi xídipírfáyí nánirini.

4

¹ Kwíyí Gorixoyápi ríxa áwaní re rémixamoníriní, “Sfá yoparıyí tńńná ámá wí Jisasomí siní dńńí mńwńkwńró rńwń numorńná re epńrfńriní. Kwíyí ámí xegí bimi —Apí ámá yapí wńwapńyarńńpńriní. Apimí xńđńro ámá kwíyí apimí dání uréwapńyarńgńáyí rarńgńápí arńá wiro imńóyo dání éwapńnarńgńápí arńá wiro epńrfńriní.” Gorixoyá kwíyńpń áwaní e rémixamoníriní. ² Apimí dání uréwapńyarńgńáyí yapí owńwapńyaneyńnrń yarńgńápimí dání wńwapńyarńgńárńnń. Wigí dńńńpńń ńwń ayá wí yarńgńápimí dání rńxaxń órńńagń nńnń ńwń nero aí “Ayń ńwń rńa yarńńńń?” nńyaiwirńná esńsń bń minarńgńárńnń. ³ Ayń “Apńxń mńmeńńpanń.” rńro “Aiwá apń ńwńfńrńnń. Mńńpanń.” rńro yarńgńáyńrńnń. E nerń aí nene xńomń dńńń nńwńkwńrorane xwńyńá nepaxńń imónńńńpń nńnń dńńń moarńńwaeńe Gorixo aiwá apń apń nńnń yayń nńnimńná nńrńxńnrń imńxńńrńnń. ⁴ Ayń rńpń nńnń rarńńńń. Amńpń Gorixo imńxńńyń nńńń nanńńrńnń. Wí rńwńmńń mamopaxń mimónńń. Nene Gorixomń yayń nńwirane nńpaxńń imónńńagń nńnń rarńńńń. ⁵ Gorixoyá sńńwńyo dání aiwá nńpńń ananń nńpaxń imónńńagń nńnń rarńńńń. Ayń xewanńńo amńpń nńńń iwamńó nimńxńńńá “Nńpńń nanńńrńnń.” rńńńpimí dání nńpaxń imónńń nene nńńńranéńá apń nńnń yayń wiarńńwápimí dání nńpaxń imónńń enagń nńnń rarńńńń.

“Rńrńxńmeáyo uréwapńyńrń Gorixomń pńrńńńń xńđńrńá nńńń iwamńó éwapńńrńń éńrńxńńń.” urńńń nńńńńńń.

⁶ Xwńyńá apń joxń yegń nńrńxńmeáyo nuréwapńyńrńńáyí, surńmá wí mé ámá Kiraisń Jisasoyá xńńáńwńńńń nimónńń omńń xńxenń nńwiirńńá yarńgńápa axńpń e erńfńrńń. Joxń e nerńńá aiwá nńńrńńńpimí dání enń sńxń eńnarńńwápa axńpńńńń joxń xwńyńá nene dńńń wńkwńroarńńwápń —Apń xwńyńá pńrńńńń reńwńpéńńń joxń nńxńda warńńńpńrńń. Nepaxńń imónńńńpńrńń. Apimí dání enń sńxń eńńrńfńrńń. ⁷ E nerń aí pńyńńń ikayńwńpń —Apń sa xwńá tńyo dánńpńrńń. Niańwń dńńń mńmogńápianń rńpaxńpńrńń. Apimí dńńń bń mńkwńró arńkwńkwń nńwńera nurń ámá Gorixomń xńxenń nńxńđńrńńá yarńgńápí tńńń xńxenń erńa nńńń ámá nńfá yanńro nńńń iwamńó éwapńnarńgńápa axńpńńńń iwamńó éwapńńrńxńńń. ⁸ Ayń rńpń nńńń “Ámá Gorixomń xńxenń nńxńđńrńńá yarńgńápí tńńń xńxenń erńa nńńń iwamńó éwapńńrńxńńń.” rńrarńńńń. Wará rńrowá onealńńrń nńńń iwamńó nńréwapńńrńńńpń, apimí dání nanń onńmńápń nealńpaxńrńń. E nerń aí Gorixomń xńxenń xńđanńwá nńńń iwamńó nńréwapńńrńńńpń, apimí dání nanń ayá wí

neaiipaxírini. Agwi ríná sini xwíá tfo nñwëaranénarani, ríwíyo añínamí nñwëaranénarani, naní neaiipaxí enagí nání raríñini. ⁹ Xwíyá api, ayí dñí ñwiráripaxí imóniñípiini. Ámá aríá nñwirí xídiipaxípiini. ¹⁰ Ayí ríwíyo añínamí nñwëaranénarani, sini xwíá tfo nñwëaranénarani, Goríxomi xixeni xídaníwá nání iwamíto nñréwapíniñípiimi dání naní neaiíwiniñiniñí agwi ríná ríwí nñríkwínimáná aníñí miní yaríñwáriní. Nene Nwíá dñí noní imóniño —O ámá niyoní yeáyí uyimíxemeámíñiniñí enoríni. Xíomi dñí wíkwíroaríñwaéne añípaxí yeáyí neayimíxemeaaríñoríni. “O nene e neaiiníárini.” niyaiwirane dñí níkwímorane nání aníñí miní yaríñwáriní. ¹¹ Xwíyá api nñpiñí sekaxí uríri uréwapíyiri éiríxini.

“Dixí neríñípiimi dání síñwepígí wírixini.” uríñí náníriini.

¹² Joxí sini ámá ríá mñriñoxi aí xe peayí onanípoyiniñí síñwí mñwiniñpaní. Joxí wé íkwiañwíyo ríñwiráripíri nání Jisasomí dñí wíkwíroarígíyí epaxí imóniñípi nání síñwepígí wírixini. Jíwaníñoxi nñra nuríñípiimi dání síñwepígí wirí nemeríná píraníñí neríñípiimi dání síñwepígí wirí wíniyo dñí sípí nñwiríñípiimi dání síñwepígí wirí dñí ñwiráripaxípi neríñípiimi dání síñwepígí wirí íkwíráfnáníñí nimóniriñí neríñípiimi dání síñwepígí wirí éiríxini. ¹³ Nioni bímfáé nání weníñí nerí nñwëaríná Goríxomi yayí umeañro nání awí eánarígíe dání xwíyá Goríxoyápi íá nuroimáná apimi dání uréwapíyiri ení ríremíxí wirí éiríxini. ¹⁴ Xámí Jisasoyá síyikí imónígíyáyo wípenweagíáwa joxí eríapi nání Goríxoyá dñíyo dání wíá rókiamoro wé seáyí e síkwíaríro eáná Goríxo xegí kwíyípiimi dání e epaxí oimóniriñí dñí síxí símonípi dñí yaikiá mñmopaní. ¹⁵ Xwíyá “Joxí e éiríxini. E éiríxini.” ríraríñápi nñpiñí xixeni wé oroárímiñiriñí éiríxini. Ámá gíyí gíyí síñwí nñraníroná joxí xwíyá nioni “E éiríxini.” ríraríñápi nerí wé nñróa waríñagí ranípiírá nání e éiríxini. ¹⁶ Jíwaníñoxi yaríñípi nání síñwí ainenaxídiñí uréwapíyaríñípi nání ení síñwí ainenaxídiñí éiríxini. Kikíá bí mññwéá aríkí e yayírixini. Ayí rípi náníriñí. Joxí e neríná jíwaníñoxi eríkíemeañiriñí dixí maní aríá siarígíyáyo eríkíemearí eríá enagí nání raríñini.

5

“Ámáyo píraníñí owimíximíniñí nñríríná dixíyo uraríñípa urírixini.” uríñí náníriini.

1 Áminápia wími píránɨɨ owimiximɨnɨrɨ nerɨná xwamiánɨ tɨnɨ murɨpanɨ. Dixɨ ápowami nɨpenɨ urarɨɨɨpa urɨrɨxɨnɨ. Íwɨ sikɨɨowami píránɨɨ owimiximɨnɨrɨ nerɨná dixɨ rɨgwáowami urarɨɨɨpa nɨpenɨ urɨrɨxɨnɨ. ² Apianɨɨpíamɨ nurɨrɨná dixɨ rinókíwami urarɨɨɨpa urɨrɨxɨnɨ. Apɨyáíwami nurɨrɨná íkwɨráɨ wɨnánɨɨɨ nimónɨrɨ rɨnapíwami urarɨɨɨpa urɨrɨxɨnɨ.

Apixɨ aníwa nánɨ urɨɨɨpɨ nánɨrɨnɨ.

³ Apixɨ anɨ wí úmayí imónɨɨagɨ nɨwɨnɨrɨná wéyo uméɨrɨxɨnɨ. ⁴ E rɨrarɨɨagɨ aí apixɨ anɨ gí gí niaíwɨ tɨɨɨ imónɨrɨranɨ, ɨwíarɨfawéyɨ tɨɨɨ imónɨrɨranɨ, eɨánáyɨ, ayɨ epɨrɨá seáyɨ e imónɨɨɨpɨ rɨpɨrɨnɨ. Wigɨ imónɨgɨáyo wéyo umepɨrɨfa nánɨ éwapɨnɨrɨxɨnɨ. Wigɨ xanɨyaú umegɨpa wiwanɨɨɨyɨ enɨ rɨxa xwé niwiarorɨná axɨpɨ umepɨrɨfa nánɨ éwapɨnɨrɨxɨnɨ. E nerónáyɨ, Gorɨxo yayɨ winarɨɨpɨ yarɨɨagɨfa nánɨ rarɨɨnɨ. ⁵ Apixɨ anɨ aga úmayɨ imónɨɨɨ gí gí Gorɨxo arɨrá onɨnɨrɨ dɨɨɨ wikwɨmoarɨɨrɨnɨ. E nerɨná árɨwɨyimɨranɨ, íkwáwɨyiranɨ, omɨ rɨxɨɨɨ urɨrɨ yarɨɨɨ wirɨ yarɨɨrɨnɨ. ⁶ E nerɨ aí apixɨ anɨ gí gí “Pí enɨɨo?” nɨyáiwirɨ mɨɨɨ winarɨɨpɨnɨ “Oemɨnɨ.” nɨwimónɨrɨnáyɨ, sɨnɨ sɨɨɨ nimónɨrɨ nɨɨwearɨ aí aga penɨnɨɨɨ imónɨnɨ. ⁷ Apixɨ aníwayá niaíwɨyɨ tɨnɨ ɨwíarɨfawéyɨ tɨnɨ píránɨɨɨ numero xwɨyɨfa murɨpaxɨ imónɨrɨxɨnɨrɨ nionɨ rɨrarɨɨɨpɨ sekaxɨ nura úrɨxɨnɨ. ⁸ Ayɨ rɨpɨ nánɨ “Nionɨ rɨrarɨɨɨpɨ sekaxɨ nura úrɨxɨnɨ.” rɨrarɨɨnɨ. Ámá go go xegɨ imónɨɨɨyo mumepa nerɨná Jisasomɨ dɨɨɨ wɨkwɨroarɨɨpɨ rɨwɨ rɨrɨwámɨnɨ nɨmamorɨ sipí ámá dɨɨɨ mɨwɨkwɨroarɨgɨáyɨ yarɨgɨápimɨ nɨmúrɨrɨ aga sipí imónɨɨpɨ yarɨnɨ. E nerɨ aí go go xanɨpiaúmɨ mumepa nerɨná ayɨ aga anɨpaxɨ sipí imónɨɨpɨ yarɨnɨ.

⁹ Apixɨ anɨ wí sɨnɨ xwiogwɨ 60 mɨmúropa eɨáná íkwɨ Jisas-oya sɨyikɨ imónɨgɨáyɨné apixɨ aníwami arɨrá wianɨwanɨro nánɨ wigɨ yoɨ ɨwɨrɨrarɨgɨánamɨ mɨɨwɨrɨrɨpa éɨrɨxɨnɨ. E nerɨ aí í oxɨ ná womɨnɨ píránɨɨ meánagí eɨagɨ wɨnɨrɨ ¹⁰ “Sanɨ píránɨɨɨ nearáparɨɨrɨnɨ.” rarɨɨagɨfa arɨfa wirɨ “Xegɨ niaíwɨ píránɨɨɨ meagɨrɨnɨ.” rarɨɨagɨfa arɨfa wirɨ ámá anɨ mɨdánɨyo aíwá mɨranɨ yagí imónɨɨagɨ wɨnɨrɨ ámá Gorɨxoyáyo arɨrá nɨwirɨná sɨyikwɨpɨnɨɨ nimónɨmáná arɨrá wiagí imónɨɨagɨ wɨnɨrɨ ámá wí dɨɨɨ rɨfa uxearɨɨagɨ nɨwɨnɨrɨná seáyɨ wiagí imónɨɨagɨ wɨnɨrɨ pí pí nanɨ imónɨɨpɨ “Oemɨnɨ.” nɨyáiwirɨ dɨɨɨ wɨkwɨroagí imónɨɨagɨ wɨnɨrɨ nerɨnáyɨ, íyá yoɨ ananɨ íkwɨnamɨ ɨwɨrɨrɨrɨxɨnɨ. ¹¹ E nerɨ aí apixɨ anɨ sɨnɨ apianɨɨpíamɨ mimónɨpa egɨíwayá yoɨ mɨɨwɨrɨrɨpa éɨrɨxɨnɨ. Ayɨ rɨpɨ nánɨ rarɨɨnɨ. Apixɨ anɨ sɨnɨ apianɨɨpíamɨ mimónɨgɨíwa “Ámɨ

nero axípi mepa epírta nání “Niyíyá sñwí anigfe dání urírixini.” ríraríñini. ²¹ E nerí aí nioní Goríxoyá sñwí tñf e dání tñí Kiraisí Jisasoyá sñwí tñf e dání tñí aníñají xfo íá yiyamíximí eníyíyá sñwí tñf e dání tñí xwíyá joxí mírímúropaxí imóníñf rípi orírímíni. Joxí nioní wipenweagfáwa nání ríraríñápi neríná wí nání “Ámá nioníyáyírxani?” niyaiwirí niyiwíróni rí mepa éiríxini. Wí díxíyoní símí símí e nímerí mepa éiríxini. Xíxeni wigf yarígfápi tñí wíiríxini. ²² Joxí ámá wo ayá tñí nímerí Jisasoyá síyikí imónígfáyo wipenweañf wo imóníwínigíní rí níwímíxí rí wé seáyí e míwikwíarípaní. Apaxí mé wipenweañf wo oimóní rí wímíxáná íwí ayí yarígfápi ríxímeanígní rí raríñini. Joxí íwí bí mé íkwíráínaxíñí imóníwínigíní rí raríñini. ²³ Timotioxi, íníná aga símíxí agwíyo siayaríñípi naní siní nání aga inígní mínípa nerí marísínfá nání wayfá inígní wainí bí tñí nírixini. ²⁴ Sípi ámá wa éfápi sñáníñe dání éfá enagí nání siní pía míníñáná aí ríxa sñáni imónaríñí ríni. E nímoní rí aí sípi wa éfápi ínímí dání éfá enagí nání pía néfásáná enáná sñáni imónaríñí ríni. ²⁵ Axípi éñíñf naní wa éfápi sñáníñe dání éfá enagí nání sñáni imónaríñí ríni. E nímoní rí aí naní wa yumí éfápi aníñf yumí imónarípaxímaní.

6

Ámá xínáiwáníñf nímoníro omíñf wíiarígfáyf nání ríni.

¹ Ámá xínáiwáníñf nímoníro omíñf wíiarígfáyf wigf bosowa nání “Awamí wéyo umerane xíxeni arfá yímígní wirane epaxowaríani?” niyaiwiro api e wíiríxini. Awa Goríxo nání sípi mírípa ero none ámáyo uréwapíyaríñwápi nání sípi mírípa ero oépoyíní ríraríñini. ² Go go xegf boso Jisasomí dñf wíkwíroaríñf wo enánáyf, dñf re níwíaiwirí paimímí míwípa éwínígní, “Xfo ení gí Jisasomí dñf wíkwíroarígní wo enagí nání sa gí nírixímeaníñf imóníñf woríani?” E níwíaiwirí paimímí míwípa nerí rípní yaiwíwínígní, “Gf bosf omíñf wíiaríñáo Jisasomí dñf wíkwíroaríñf wo imóní rí Goríxo dñf síxí uyaríñf wo imóní rí eno enagí nání arfá yímígní níwirí omíñf owíimíni.” yaiwíwínígní. Xínáiwáníñf nímoní rí omíñf wíiarígfáyf nání ríraríñápmí dání síyikí Jisasoyá imónígfá joxí tñf e ñweagfáyo uréwapíyirí ení ríremíxí wí rí éiríxini.

Mímoní uréwapíyarígfáyf nání ríni.

³ Ámá go go xwíyá nioní ríraríñápi marfái, xegf bí imóníñípi —Api xwíyá píraníñf réwapíngífápi tñí

xixeni mimóniñpírini. Xwiyá negí Áminá Jisasi Kiraíso riñipi tñni xixeni mimóniñpírini. “Gorixomi píranñiñ nixdírná epaxí, ayí apírini.” rinñipi tñni xixeni mimóniñpírini. Xwiyá xegí bi imóniñ apí fá xirariñ go go ⁴ wári nimónri aí aga niñfá naní bi mimóniñorini. O xwiyá rirowiámí inarigíapí nání wí tñni orinaneyinri símí xeadípenariñrini. Xwiyá ximiximí niniro rarigíapí nání ení wí tñni orinaneyinri símí xeadípenariñrini. E yariniñpimi dání áamá sipí dññí yaiwiniro xwiyá miximixeawiámí iniro ikaywí riniro anidññí yaiwiniro ⁵ xixewiámí riniro yarigíarini. Áamá e yarigíayí dññí xeyaniññí imóniro xwiyá Jiaso nání nepaxiññí imóniñpí bi siní mixeniññí imóniro egíayírini. Xenwíni re yaiwiarigíarini, “Gorixomi nixdíriñpimi dání amipí xwé meapírfá nánirini.” yaiwiarigíarini.

“Íá xiriniñpí apánirini.” yaiwiarigíayí tñni e miyaiwiarigíayí tñni nání uriniñ nánirini.

⁶ Ayí e yaiwiariniñagífa aí áamá “Amipí nioní íá xiriniñpí, ayí apánirini.” yaiwiarigíayí Gorixomi nixdíriñpimi dání amipí Gorixo “E wiímigini.” yaiwiariniñpí wí mímurónigíayírini. ⁷ Inókíwa neaxirigíe dání amipí wí tññí imóniñwaéne íá neaxirigíarani? Péwaé dání ení amipí wí nimeámí waníwáraní? Oweoi. ⁸ Ayínání sa aiwá naní nánirani, aikí yinani nánirani, apáni enjánayí, dññí re oyaiwianeyí, “Nene íá xiriniñwápi ayí apánirini.” oyaiwianeyí. ⁹ E nerí aí áamá amipí wí minimúropa oenri yarigíayí re yarigíarini. Amipí wí nánini ayá síwí nuroríná miññí síxí niniñpimi dání wiwaniniññí mífreyóniññí pikinarigíarini. Ayí majfá nikáriniro amipí ríwéná xeaniññí wimeapaxí imóniñpí nání ikñniññí sipí wiariniñrini. Maiwí e néra núfasaná ríwéná síwá nerí piéropírfarini. ¹⁰ Ayí rípi nání rariñni. Áamá niñgwí nánini dññí sipí niwiríná ayí íwí xixegíni oépoyinri wipemeariniñrini. Áamá wí niñgwí nánini ikñniññí sipí niwiriniñpimi dání xwiyá nene dññí ikwíroariniñwápi ríxa pñni niwiárimí majimajífa néra xenwími nuro ríniññí meárinariñagífa nání rariñni.

“Píraniniñ nerí dññí niyiminiñpí xaiwí íá maxítrixini.” uriniñ nánirini.

¹¹ “Gorixo ‘Timotio e éwinigini.’ wimónariñpí tñni xixeni oemini.” yaiwiariniñoxí, sipí apimi píraniniññí éf menítrixini. E neríná “Wé róniññí imóniñpini oemini.” yaiwiri “Gorixomi píraniniññí nixdírná epaxípini oemini.” yaiwiri “Omí aniniñ dññí owíkwírómini.” yaiwiri “Ámáyo dññí sipí

owimĩni.” yaiwiri “Pí pí nímeáƣpi xwámámí oemĩni.” yaiwiri “Ámáyo nĩpĩyini owimĩni.” yaiwiri érixiñi. ¹² Joxi Jisasomĩ dĩñĩ nĩwĩkwĩrorĩná ámá “Xĩo xopĩrárĩ ninĩrĩfenĩño?” nĩyaiwinĩri enĩ neánĩri enĩ menarĩgĩƣpa axĩpi érixiñi. E nerĩ dĩñĩ nĩyĩmĩñĩ joxi e oimónĩri wéyo íá rumĩriñĩpi xaiwĩ íá maxĩrĩrixiñi. Joxi nanĩ imónĩñĩ dĩñĩ wĩkwĩronĩpi rĩxa ámá obaxĩ arĩá egĩe dání waropárĩ winĩ enagĩ nání rĩrarĩñĩni. ¹³ Gorĩxo —O pí pí dĩñĩ tĩñĩ imónĩñĩpi nání mĩkĩ ikinorĩni. O tĩni Kiraisĩ Jisaso —O mĩxĩ ináyĩ Podiasĩ Pairato xwĩrixi umearĩná xĩo nání waropárĩ xixeni inĩñorĩni. O tĩni awaú arĩá egĩe dání xwĩyĩá joxi mĩmúropaxĩ imónĩñĩ rĩpi orĩrimĩni. ¹⁴ Joxi sekaxĩ Áminá Jisasi Kiraiso nĩnearĩmĩ peyĩñĩpi xixeni érixiñi. E nerĩ Jisaso sĩñáni piaumĩmĩ inĩe nání joxi rĩdunĩpaxĩ imónĩñĩpi mepa nera urĩ ámá xwĩyĩá “O sipĩ yarĩni.” rĩmearĩpaxĩ imónĩñĩpi mepa nera urĩ érixiñi. ¹⁵ Gorĩxo moárĩñĩná nimónĩrĩná o sĩñáni piaumĩmĩ inĩnĩfĩrĩni. Ayĩ rĩpi nání rarĩñĩni. Gorĩxo yayĩ xĩo winarĩñĩpi nání xewanĩño mĩkĩ ikinorĩni. Ná wonĩ onĩni seáyĩ e imónĩñorĩni. Mĩxĩ ináyĩ nĩmĩni ñweagĩáyo seáyĩ e wimónĩñorĩni. Áminá nĩyonĩ enĩ seáyĩ e wimónĩñorĩni. ¹⁶ Anĩñĩ nonĩ ñweaño, ayĩ ná wonĩ onĩrĩni. Wĩá o ómĩxarĩñĩpi ináyĩnĩñĩ pĩroarĩñagĩ nání ámá anwĩ e pupaxomanĩ. Ámá wĩ sĩñwĩ winĩgĩfomanĩ. Wĩ enĩ sĩñwĩ winĩpaxĩ imónĩñomanĩ. Omĩ ámá nĩneneni seáyĩ e uméwanĩgĩni. O anĩñĩ inĩná neamenñweáwinĩgĩni. “E imónĩwinĩgĩni.” nimónarĩni.

Ámá amĩpĩ wĩ mĩmúronĩgĩáyo epaxĩpi nánírĩni.

¹⁷ Ámá agwĩ rĩná amĩpĩ wĩ mĩmúronĩgĩáyo re urĩrixiñi, “Wárixayĩné mimónĩpa ero amĩpĩ seyĩné mĩseamúroarĩñĩpi nání ‘Anĩñĩ íá xĩranĩwáriñi. Wĩ anĩpá imónĩnĩfá menĩni.’ mĩyaiwĩpaxĩ enagĩ nání apimĩ dĩñĩ mĩñwiráripa ero érixiñi. E mepa nero Gorĩxo —O yayĩ oneainĩnĩrĩpi nĩneaiaparĩná xwapĩ ayá wĩ neaiaparĩñorĩni. Omĩni dĩñĩ uñwirárfpoyĩ.” urĩrixiñi. ¹⁸ Rĩpi enĩ urĩrixiñi, “Ámáyo nanĩni wiuro sanĩ nurápiróná onĩmiápi murápi ayá wĩ urápiro yanĩ ewaniĩ imónĩro amĩpĩ bĩ wáwuñĩ oimoaneyĩnĩro tiro érixiñi. ¹⁹ Seyĩné e nerónáyĩ, nepa amĩpĩ ayá tĩñĩ imónĩri nĩpémáná rĩwĩyo seaĩmeanĩfa imónĩri enĩpi awĩ eámeámĩ yárarĩñoi. Apĩ dĩñĩ ñwiráripaxĩ imónĩñĩpĩrĩni. Apĩ dĩñĩ nĩyĩmĩñĩ imónĩñĩpi maxĩrĩpĩrĩfa nání sĩñániñĩ eánarĩgĩfápiñĩ.” E urĩrixiñi.

“Nionĩ nĩra weapĩápi sĩmĩmanĩmĩni tĩnei.” urĩñĩ nánírĩni.

20 Timotioxi, nioni e érixiniri dñf riñwirárinjápi ríwíminí mítipani. Símanañmíni tinei. Ámá Gorixomi mífdarigíáyí xwíyá íkía iwíyo dání rarigíápi tñi xwíyá ikweakwímí rinarinípi —“Apí xixeni nijá imóninípirini.” niri ro aí yapí rarigíápirini. Apí tñi gí tñf e dání xe orípoyiniri síñwí mívwinípa érixini. ²¹ Ayí ámá wí “Xwíyá apimí dání nijá imóniníwaénerini.” nirinírinípipimí dání ríxa majímajá néra xenwími ugíá enaqí nání rarínini.

“Gorixo wá ríwianíwínigini.” nimónarini.

Payí Poro Timotio nání ríwíyo eañnaríni.

Payí rína Timotio nání Poro ná ríwíyo eañnaríni. Poro ámi añí yoí Romíyo gwí nñwearína Timotio síní Epe-sasíyo nñwearí Jisasoyá síyikí e imónígfáyo umenñweañána Poro “Nioní nípíkipírí añwí ayoríani?” nñyaiwirína Timotio eñí neága nurí pí pí wímeáfpimí xopírará wípaxí imóníwínígnírí payí rína nearí dñí síxí umímonígnígní.

1 Poroní —Nioní Goríxo wimóníagí nání Kiraisí Jisasoyá wá wurímeiaríñá woníríni. O tñí níkaríníñífpimí dání dñí nñyímíñí imóníñwá Goríxo negí símímaníyo dáníñíñí “Apí seaiimíáríni.” nearíñífpí nání wá wurímeíwínígnírí nírfpeañoníríni. 2 Nioní Timotioxí —Joxí gí niaíwoxíñíñí dñí síxí ríyíñáoxíni. Joxí nání payí rína nearí mónaparíñíni. “Negí ápo Goríxo tñí Ámíná Kiraisí Jisaso tñí awaú wá ríwianírí ayá rírímíxírí joxí níwayírónírí ñwearí nání siiri éfísíxíni.” nimónaríni.

“Joxí nání Goríxomí yayí wiaríñáríni.” uríñí náníríni.

3 Nioní aníñí ikwáwíyiraní, áríwíyiraní, Goríxomí joxí nání ríxíñí nírruríyírína omí —O nioní yaríñí re ninírína “Negí aríowa omí píraníñí níxídiróná yagíápa nioní ení axífpí xídaríñáoníraní?” yaríñí e ninírína esísí bí míníní xídaríñáoríni. Omí joxí nání ríxíñí nírruríyírína yayí wiaríñáríni. 4 Nioní yayí nísiárímí níbírfína joxí ñwí neawáríagí raníñáfpí nání dñí nímorína ámi dñí nífá ayá wí ninínífa nání “Síñwí oranímíní.” nñyaiwirí ikíñíñí sípí niaríñíríni. 5 Joxí nání dñí nímorína dñí re ninaríñíríni, “O mímoní dñí wíkwíroñomaní. Aga nepa Jisasomí dñí wíkwíroñoríni.” Dñí e ninaríñíríni. Díxí rfáí Roisí xámí wíkwírorí díxí rínáí Yunisí ení wíkwírorí yagíápa joxí ení “Axífpí wíkwíroaríni.” nimónaríni.

“Xwíyífa yayí neainaríñífpí nání ayá mísínípaní.” uríñí náníríni.

6 Ayínání dirírí rípi osimíní. Nioní gí wé seáyi e sik-wíarána Goríxo e epaxo imóníwínígnírí simíxíñífpí —Apí ríxa rínayíni yáríñíñífpíríni. Apí ámi rfá ápiáwí xwé oenírí píramí yaríñwápáníñí íníríxíni. 7 Ayí rípi nání ríraríñíni. Goríxo kwíyí ayá ígígfí neainípaxí imóníñífpí míneaiapí eñí neánírane ñweaaníwá nání neaimíxírí amáyo dñí sípí wianíwá nání neaimíxírí awayíní nípfreánírane yaníwá

nání neaimixiri enfa nání imóniñipi neaiapiñi enagi nání rariñini.

⁸ Ayináni negí Áminá Jisasi Kiraiso nání wáf nuriríná ayá wí msiní ananí wáf uririxini. Nioní o nání wáf urimeariñagi nání gwí niñwirárigtoní nání ení ayá msinipa éwiniginí. E mepa nerí Gorixo ení sixí símixiñipimi dání re yaiwirixini, “Nioní ení Poro enípa axipi nerí xwiyá yayí neainarñipi wáf urarñapimi dání xeaniñi níniemearínayí, ananirini.” yaiwirixini. ⁹ O nene yariñwápi nání diñí nímorí yeáyí níneayimixemearí gí ámá siyikwí mínigíayí oimónipoyinirí wéyo ía neaumirñimaní. Enína dání “Nioní wá níwianirí e wiimárini.” yaiwiaragipi nání diñí nímorí yeáyí níneayimixemearí nioniyáyí oimónipoyinirí wéyo ía neaumirñirini. O xwíá sini mimixiniñaná re niyaiwirñipimi dání wá neawianirini, “Kiraisi Jisaso ámayo yeáyí uyimixemeáwiniginirí urowárimiginí.” niyaiwirñipimi dání wá neawianirini. ¹⁰ Enína dání wá e neawianíñi enagi aí agwi ríná Kiraisi Jisaso —O yeáyí neayimixemeanfa nání neaiñorini. O ríxa xwíá tío níbirñipimi dání Gorixo “Wá seawianimárini.” rariñipi ríxa siñáni piaumimí inirini. Xwiyá nene yayí neainarñipimi dání Jisaso wíá neaókímixáná re niyaiwirane nijíá imóniñwini, “Pariñwápimi Jisaso xopirárimí iyí rwiñiniginí? Diñí niyimíñi nene maníní aníñi ñweaníwá nání ipi ríneaiapiñiniginí?” niyaiwirane nijíá imóniñwini. ¹¹ Xwiyá yayí neainarñi api nání áwaní urimerí wáf urimerí uréwapiyemerí éwiniginirí níripeañonirini. ¹² E níripeañoní enagi nání xeaniñi rípi nímeanirini. E nerí aí api nání nioní ayá wí míninarinini. Ayí rípi nání ayá wí míninarinini. Gorixo, nioní diñí wíkwíronáo nání nioní nijíáriní. “O xwiyá yayí neainarñi wáf ríméwiniginirí nání fáníñi niepíxíniasinipi sía Jisaso weapínfáyi imóníe nání ananí menweapaxorini. Ámá ámi síñi xegí bí tñni sayá nimixiri rípirixinirí menweapaxorini.” nimónariñagi nání ayá wí míninarinini.

¹³ Xwiyá enwípeáriníñi, nioní xamiñoxi e dání wáf urirí uréwapiyirí éwiniginirí síñwepígí siaríná arfá niñipi xaiwí ía xiririxini. Kiraisi Jisaso tñni nawini níkariniríná diñí wíkwírorí diñí sixí uyirí nerñipimi dání xwiyá api xaiwí ía xiririxini. ¹⁴ Xwiyá ayá tññi imóniñi fáníñi siepíxíniasiníñi api kwíyí Gorixoyápimi dání —Api siyikwí bí míníñipirini. Diñí neaxixéronipirini. Apimi dání fáníñi siepíxíniasiníñi ía níxirirí menweárixini.

“Esia píropenisíyo dáníñi níniepísamoárimí ugíawixini.”

urijé nánirini.

¹⁵ Joxé nijfáriní. Esia píropenisíyo dáné Jisasomí díné wíkwíroarígá níní nínepísamoárímí ugíawixíní. Nínepísamoárímí nuróná wigé waú Pigeraso téní Xemoseniso téní awaú ení nínepísamoárímí ugíisixíní. ¹⁶ E nerí aí “Áminá Jisaso Onesiporasomí téní áamá xegé aniwámí wearígíáyo téní ayá urímíxíwínígíní.” nimónariní. Ayé rípi nánirini. O ámí ámí díné síxé nímímoayíníriní. Nioní gwé ηweañáoní nání aiwé ayá míwiní ¹⁷ añé Romí rípi mí nírémónapíríná nioní nání ayá téní pía néra nurí nímeanínígíní. ¹⁸ Ayínání “Sía negé Áminá Jisaso áamá níyoní mí ómómíxímí eníáyimí omí ayá urímíxíwínígíní.” nimónariní. Nioní síní Epesasíyo ηweañáná seáyé o níinjépi nání ení joxí ríxa nijfá imóniní.

2

“Xwíyíápi wíyo ení fániné wíepíxíniasíríxíní.” urijé nánirini.

¹ Ayínání gé níaiwíniné imóninóxi, joxé re níyaiwinínépipímí dání, “Kiraisí Jisaso téní nawíní ikáriníñáoní enagé nání Goríxo wá wí míníwianípa yarínéraní?” níyaiwinínépipímí dání ené síxé eánei. ² Xwíyíá nioní áamá obaxé arfá egé dání raríná arfá níjépi joxé ení áamá díné uñwiráripaxé imónígíáyo áwané nurírí fániné wíepíxíniasíríxíní. Ayé e dání xamíné wíyo uréwapíyipaxé imónípíríá nání ríraríní.

“Jisasomí xídarínagí nání síkáríápi xwámámí wíríxíní.” urijé nánirini.

³ Ewayé xwíyíá bí rípi nání díné móí. Síminé wínarígíáyé wamí wímeanépi nání ududé mirínípa nero wigé míxé ináyomí ené neáníro númí uxídarígíáwa yapé joxé ení axépi e nímonírí Kiraisí Jisasomí níxídíríná símeanépi nání ududé mirínípa nerí xe onímeanírí xídíríxíní. ⁴ Síminé wínarígíáwa síminé wínarínwáo none yarínwápi nání yayé owínínírí pí pí omíné áamá sía ayé ayo yarígíápi xe nawíní rígwírígwíníné oeanínírí mé ná bíní xfo wimónarínépiní yarígíáriní. ⁵ Ewayé xwíyíá rípi nání ení díné móí. Yamíyamúrónígé inarígíá go go yamíyamúrónígé inépirí nání xiáwo rárípipímí xíxeni arfá míví aníné winéagé nání mané níwiaíkirí xegé díné téní áwíní e níyaimí níyapírínáyé, yayé níwimorí yamíyamúrónígé nínríná múróomí míní winépi wípacé meníní. ⁶ Ewayé xwíyíá rípi nání ení díné móí. Áamá nírkwínírí omíseáyé éo, o xámí wíwamí ní múrorí

aiwá nimirí nípaxorini. ⁷ Ewayí xwiyá nioni nira weapariñáyí nání dñí moí. Joxí e neríná Ámináo simixiñípimi dání re yaiwipaxíriñi, “Ayí apí nání ríá riniñi? Apí nání ríá riniñi?” yaiwipaxí enagí nání “Apí nání dñí moí.” rírarini.

⁸ Joxí Jisasi Kiraiso nání arfá wí mikeamopani. Nioni xwiyá yayí neainariñípi wáf níríná re rariñápa “O nípemáná ámi xwárpáyo dání wiápnímeanorini. Negí arfo míxí ináyí Depitoyá iwiárfawéyí worini.” E rariñápa o xixeni apí e imóniñorini. ⁹ Nioni xwiyá apí wáf urariñagí nání “O nípikwini miyarini.” niniawiro xeaniñí nínikárayiro ámá ríkikírfo yarigfáyo gwí ñwiráragfápa apí eni apí eni nigfáriní. Nioni gwí ñwiráragfá aiwí xwiyá Gorixoyápi eni gwíniñí mñwirárinini. ¹⁰ Xwiyá Gorixoyápi eni gwíniñí mñwirárininiñagí nání nioni ámá Gorixo xegí íá yiyamiximí eníyí nání dñí nímori nioni níkararigfápi nípimini xwámámí wiarini. Ámá ayí Kiraisi Jisasomi dñí wíkwíróáná o tñi nawini níkariniñípimi dání yeáyí uyimixemeari añnamí xfo tñi aníñí seáyí e nimóniro ñweapírfá nání wimixiri éwiniñiniri e yariñáriní. ¹¹ Xwiyá re riniñípi nene dñí ñwiráripaxíriñi, “O tñi níkariniñípimi dání peñwaéneniñí enánáyí, dñí niyiminiñí eni tñiwaéne nimóniri o tñi ñweanwáriní. ¹² Nene pí pí neaímeáyo xwámámí niwiranénáyí, wíyo eni seáyí e niwimónirane xfo tñi nawini umeñweanwáriní. Nene ‘O negí Ámináomani.’ níriranénáyí, xfo nene nání eni ‘Ayí nání nioni majfáriní. Gí ámá wímani.’ riniñáriní. ¹³ Nene íniná dñí neañwiráripaxípi mepa yariñagwi aiwí o sa aníñí dñí uñwiráripaxípi yariñorini. Ámi siñí bi nimixiri ripaxí mimóniño enagí nániriñi.” Xwiyá e riniñípi nene dñí ñwiráripaxíriñi.

“Uréwapiyarigfáyí xwiyá ximiximí niniro mirinipa érixini.” uriniñí nániriñi.

¹⁴ Xwiyá nioni rírariniñápi ámá joxí tñí e ñweagfáyo dirírfí wíríxini. E neríná Gorixo siñwí aníñe dání joxí ríperírfí xwiyániñí bi mirí aga nepa sekaxí re urírixini, “Xwiyá nání ximiximí niniro mirinipa époyí.” urírixini. Ximiximí niniro rinarigfápi ámá wíyo naní bi wíiariniñi. Arfá wiarigfáyo xwirfá wíxeariniñí enagí nání rariñini. ¹⁵ Gorixo “Timotio mímíwiároariñí wo ríá imónini?” osiaiwiniri aníñí miní érixini. Xwiyá nepaxini imóniniñípi xegí riniñípa nireñwipéa nuri urírixini. E neri re érixini. Ámá wigí omiñí neríná naní éfá enagí nání “Ámá

omɨŋɨ nionɨ éapɨ sɨŋwɨ nɨwɨnɨrɨnáyɨ, ayá ninɨpaxɨmani.”
yaiwiarɨgɨáyɨ yarɨgɨápa axɨpɨ éirɨxɨnɨ.

Sɨpí xwɨyɨfá Gorɨxomɨ mɨxɨdɨarɨgɨáyɨ rarɨgɨápɨ nánɨrɨnɨ.

16 Xwɨyɨfá ámá Gorɨxomɨ mɨxɨdɨpa nerɨná rɨro íkɨfá
ɨwɨyo dánɨ rɨro yarɨgɨápɨ gɨ tɨŋɨ e dánɨ orɨpoyɨnɨrɨ sɨŋwɨ
mɨwɨnɨpa éirɨxɨnɨ. Ayɨ rɨpɨ nánɨ rarɨŋɨnɨ. Xwɨyɨfá
íkɨfá ɨwɨyo dánɨ rarɨgɨápɨ, ayɨ Gorɨxomɨ mɨxɨdɨpa epɨrɨfa
nánɨ ná jɨe xɨxoyɨpɨ mɨoarɨŋɨrɨnɨ. 17 Ámá ayɨ wigɨ
pɨné e rarɨgɨápɨ oremánɨŋɨ xwé nimóga unɨfá enagɨ
nánɨ rarɨŋɨnɨ. Ámá e rarɨgɨáyɨ wigɨ waú Xaimeniaso
tɨnɨ Pairitaso tɨnɨ awaúrɨnɨ. 18 Awaú xwɨyɨfá nepaxɨŋɨ
imónɨŋɨpɨ pɨnɨ nɨwiárɨrɨ majɨmajɨfá néra xenwɨmɨ nuríná
re rarɨgɨfɨwaúrɨnɨ, “Kiraisomɨ dɨŋɨ wɨkwɨrówaéne negɨ dɨŋɨ
sɨŋɨ neaimɨxɨfɨpimɨ dánɨ rɨxa wiápɨnɨmeáwá enagɨ nánɨ
nɨpémáná negɨ warápɨ ámɨ rɨwéná bɨ wiápɨnɨmeanɨfámani.”
rarɨŋagɨfɨ nánɨ ámá dɨŋɨ wɨkwɨrogɨfá wɨ mɨdɨmɨdánɨ ayagwɨ
imɨxárɨnɨfárɨnɨ. 19 Wɨ mɨdɨmɨdánɨ ayagwɨ imɨxárɨnɨfá
enagɨ aiwɨ xwɨyɨfá Gorɨxoyápɨ sɨŋánɨŋɨ eaárɨnɨnɨ. Xwɨyɨfá
oyápɨ sɨŋá anɨ nɨmɨrɨróná sɨŋá iwamó nɨtɨwayɨrorɨ tɨgɨfápɨ
wɨ mɨkwierómioá xaiwɨ sɨŋánɨŋɨ eánɨŋɨpɨ yapɨ imónɨnɨ.
Sɨŋánɨŋɨ eánɨŋɨpimɨ rɨwamɨŋɨ rɨpiaú nɨrɨnɨrɨ eánɨnɨ, “Ámá
xɨoyá imónɨgɨfáyɨ ayɨ Ámɨnáo o nɨjɨfárɨnɨ.” rɨnɨrɨ “ ‘O gɨ
Ámɨnáo rɨnɨ. ’ rarɨgɨfá gɨyɨ gɨyɨ wigɨ sɨpɨ yarɨgɨápɨ rɨwɨmɨnɨ
umamó rɨxɨnɨ.” rɨnɨrɨ enɨpiaú apimɨ nɨrɨnɨrɨ eánɨnɨ.

*“Gorɨxomɨ seáyɨ nanɨ wiipaxoxɨ imónɨrɨxɨnɨ.” urɨŋɨ
nánɨrɨnɨ.*

20 Anɨ xwé wiwámɨ sixɨ xɨxegɨnɨ wenɨ. Sixɨ awiaxɨ sɨŋá
gorɨ tɨnɨranɨ, sɨŋá sirɨpá tɨnɨranɨ, imɨxɨnɨŋɨpɨnɨ mɨwenɨnɨ.
Úrapɨ sixɨ íkɨfá tɨnɨranɨ, xwɨfá tɨnɨranɨ, imɨxɨnɨŋɨpɨ enɨ
wɨ wenɨ. Wɨnɨyɨfá ayá tɨnɨ mearɨgɨápɨrɨnɨ. Wɨnɨyɨfá ayá
tɨnɨ mɨmearɨgɨápɨrɨnɨ. 21 Ayɨnánɨ ámá gɨyɨ gɨyɨ sɨpɨ apɨ
nɨpɨnɨ nánɨ igɨfánɨŋɨ eánɨgɨfáyɨ, ayɨ ámá Gorɨxomɨ seáyɨ
nanɨ wiipaxɨyɨrɨnɨ. Sixɨ ayá tɨnɨ mearɨgɨfáwánɨŋɨ imónɨŋoɨ.
Xɨfó “Awá tɨnɨ e éimɨgɨnɨ.” wimónarɨŋɨpɨ nánɨ rárɨŋɨ
imónɨŋɨfáwánɨŋɨ imónɨŋoɨ. Sixɨ rɨxa dɨŋɨ peyeañɨwá yapɨ
mimónɨ anɨ xiáwo sɨnɨ awá tɨnɨ aiwá rɨfá yeaanɨpaxɨ
imónɨŋwá yapɨ imónɨŋoɨ. Sixɨ pí pí nanɨ imónɨŋɨpɨ nerɨná
meámɨfánɨrɨ wɨ e píránɨŋɨ nimɨxɨnɨro wenɨfáwá yapɨ imónɨŋoɨ.
22 Ayɨnánɨ íwɨ sɨkɨŋoyɨné feapá seainɨfɨpɨ pɨrɨfɨ nɨwiaíkiárɨmɨ
éfɨ úirɨxɨnɨ. “Wé rónɨŋɨ imónɨŋɨpimɨnɨ oiponɨmɨnɨ.” yai-
wirɨ “Xwɨyɨfá nepaxɨŋɨ imónɨŋɨpimɨ dɨŋɨ nɨkwɨróa oumɨnɨ.”
yaiwirɨ “Ámáyo dɨŋɨ sɨpɨ owimɨnɨ.” yaiwirɨ “Ámá tɨnɨ pɨyɨfá
owɨrɨnaneyɨ.” yaiwirɨ nerɨ ámá íkwɨráfánɨŋɨ imónɨgɨfápimɨ

dáni Ámináo arirá oneainiri urarigfáyí tñni nawíni xixeni e érixini.

“Xwiyfá ikweakwímí rarigfápi arfá miwí píraniní wé urórixini.” uriní nánirini.

²³ E nerí aí xwiyfá majimajfá nikáriniro diní rfa níxeyánimáná ikweakwímí rinarigfápi bí xe onixfmeaniniri sinwí miwinipa érixini. Joxi níjfarini. Xwiyfá api nirinironá sa ximiximíni niniro rinarigfá enagi nani rarinini. ²⁴ Ámináo yá xináinini nimóniri omíni wiarigfá gíyí gíyí xwiyfá ximiximí niniro mripa érixini. E mepa nero ámá nñni nani wá wumxiro píraniní uréwapiyipaxí imóniro “Sipi ámá ayí nikarfápi ananirini.” yaiwiro érixini. ²⁵ Uréwapiyarfná maní pfrí wiaikímí yarigfáyo awayini xwiyfá nuriro píraniní wé uroanro érixini. Ayí “Xwiyfá nepaxiní imóninipi, ayí apirfaní?” niyaiwiro xixeni e waroparí epfrí nani xami imónigfápi Gorixoyá diní tñni rfwimíni mamórixiniri awayini xwiyfá nuriro píraniní wé urórixini. ²⁶ Ámá ayí ámi diní fá nixiro awí obo —O xfo wimónarinipi oépoyiniri yapí wíwapiyinorini. O awí nweaní maní umónápipimi dani ayí nurakinárimí úrixiniri awayini xwiyfá nuriro píraniní wé urórixini.

3

“Jisasomi oxfdimni.” yaiwiarinagi aí ámá sipi xixegíni epfrí nani saní runinfariní.” uriní nánirini.

¹ Joxi rípi nani diní iróni. Sfa yoparí imóniníyí tñiná Jisaso weapinfáyi siní mimónináná “Omí aniní ouxfdaneyí.” yaiwiarigfáyo saní wunipaxí imóninipi wímeanfarini. ² Ayí ámá sipíyí rípi rípi epfrí enagi nani rarinini. Wiwaninini diní sipí inro nigwí nani íkíniní sipí inro míf meakíninro wárxá imóniro ikayfwí riro xináixaneyo aríkwfkwí wiro ámá amípi naní bí wíagfa aí yayí miwipa ero pí pí nwfá imóninipi wíwífá rírómi ero ³ úrixímeáyo diní síxí muyipa ero símísf neainironá piyfá miwfinipaxí imóniro sipí owímeaniri mimayfo riro pí pí feapá winarinipi miwíakipaxí imóniro pí pípi oyaneyiniri neróná ímí tñni ero pí pí naní imóninipi nani wikí ónro ⁴ wigí winíyí aí nani miyí uriro pasá umero ayá nepearimáná úrapí ero wiwaniníyí nani “Seáyí e mimónipa renwiní?” yaiwinro amípi nerfná Gorixo yayí winarinipi nani íkíniní sipí bí miwí wiwaniníyí yayí winarinipini nani íkíniní sipí wiro epfrífarini. ⁵ Mimóní xwiyfá ninro “Gorixomi píraniní xfdanro rfa yarino?” oneaiawipoyiniri nero

aiwi oyá enj eáninj xómi xídipírfa nán wimixipaxf imóninjipimi rfw umoprfárini. Ámá e yarigfáyf tñj e yarírórixini. ⁶⁻⁷ Ayf ámá ayfya wí ripi yarigfá enagf nán “Ayf tñj e yarírórixini.” rírarinjini. Wigf xwiyfá piyipiyf urarigfápimi dán anj ákñáyo nipáwiro apixf wigf íwf éfápimi dán ayá udunarñiwami —Íwa dñj nipikwini mimaxirigfíwarini. Wigf mñj winarñipimi dán sipí oyaneyinri nipemeanim warigfíwarini. Nijfá oimónaneyinri anñj minéwepñinri aí xwiyfá nepaxñj imóninjipi tñni xixeni nijfá mimónarigfíwarini. Íwami yapf wíwapiyarfná arfá nñwiro nán gwfyóninj nikiripeañri ñweañoi. ⁸ Eníná Janiso tñni Jaboriso tñni awaú Mosesomi manj prf wiaikimf yanri nán egfípa ámá sipí ayf —Ayf dñj rfa xeyánigfáyf enagf nán dñj nipikwini mímoarigfáyfñini. Xwiyfá nepa imóninjipimi dñj mñkwíroarñagfa nán Gorixo rfw umonjyñini. Ayf eni awaú egfípa axipi xwiyfá nepaxñj imóninjipi prf wiaikimf yanro yarigfárini. ⁹ Eníná yegf Isireriyf wigf awaú Mosesomi manj prf wiaikimf owiaiynri yarigfípi sñjwf nñwinaxfdiróná “Majimajfá nikárinri rfa yarñij?” yaiwiagfápa agwi ríná eni ámá nñni sipí yarigfáyf wigf yarigfápi sñjwf mí nómixiróná “Majimajfá nikárinro rfa éfawixini?” yaiwiprfá enagf nán xwiyfá nepaxñj imóninjipi prf wiaikimf yanro yarigfápi sipúrurf epfrfárini.

“Nioniriréwapiyñápi xaiwf ía xirfirixini.” urñj náninini.

¹⁰ Joxi nioni tñni nemerai sñjwf nanaxfdagoxi enagf nán nioni ámáyo uréwapiyemeagápirani, nemerfná yagápirani, e oemñinri yagápirani, Gorixomi dñj nñwikwíróa wagápirani, wikf mñwónipa nerí awayini yagápirani, ámá nán wá nunagfípirani, xeanñj xwámámf wiagápirani, api nñpini yagápi nán joxi nijfárini. ¹¹ Nioni anj Adiokiyf rñinjipimi tñni Aikoniamiyf rñinjipimi tñni Risitíraí rñinjipimi tñni anj apiaú apimi wáf urímearfna xeanñj nikárifagi nán rñinjf nímeanjpi nán eni joxi nijfá imóninjini. Xeanñj rfa tñj nikárayíagfa aí xwámámf winárini. Api nñpimini dán Ámínáo éf nñmímñinjñini. ¹² Ai, ámá Kiraisi Jisaso tñni nawín ikárñigfá enagf nán omi píranñj oxfdaneyinri yarigfá nñyon eni xeanñj wímeanfárini. ¹³ Ámá sipí yarigfáyf tñni mimónf yarigfáyf tñni wigf sipí yarigfápi sayá nimíxa nuróná wíyo yapf wíwapiyiro wiwanñjyfyf oboyá dñjyfo dán yapf éwapñiro epfrfárini. ¹⁴ E epfrfá enagf aí xwiyfá joxi riréwapiyñápi dán nijfá imóninri “Api nepaxñj imóninjipirfani?”

yaiwiáriri enjipi wí arfá mikeamó xaiwí fá xirírrixini. Ayí rípi nání rírarinini. Joxi nene xwiýfá api rírinwaéne nání “Ayí diñf ñwiráripaxíyírífaní?” ñiyaiwirí píraninif níjfa imóniri ¹⁵ oníná dání ríwaminif Gorixoyá nírini eáninifpi nání níjfa imóniri enagi nání rírarinini. Ríwaminif nírini eáninif api joxi fá níróninifpimi dání diñf émf saímí monifpi morfa nání síwáninif sipemearí Kiraisí Jisasomí diñf wíkwírófpimi dání yeáyí ríyímíxemeanfa nání síwáninif sipemearí epaxírini. ¹⁶ Gorixoyá ríwaminif nírini eáninif nipiñi xfoyá kwíyfpimi dání níríro eagfápirini. Nepa imóninifpi nání nearéwapíyipaxí imóniri xenwí yarínwápi nání síwá neaipaxí imóniri ayíyumí neaipaxí imóniri wé róninif imóninifpi yanfwa nání yayíwí neamepaxí imóniri enjipirini. ¹⁷ Xwiýfá api ámá Gorixoyá imónigfáyí rípiáú epírfá nánirini. Xfo “E érírxini.” wimónarinifpi epírfá nání enjí síxí eáníro pí pí nanj imóninifpi epírfá nání ipimóníro epírfá nánirini.

4

“Xwiýfá Gorixoyápi wáf uriri xixeni eri érírxini.” urinif nánirini.

¹ Kiraisí Jisaso ñweapiri ámá ñyoní síñáni ñiwimónimáná míxí ináyfninif nerí ámá xfoyáyí xwioxfo míméamí eri pegfáyorani, síní síñf nimóniri ñweagfáyorani, womí womí pfa ñiméra urí enfa enagi nání o tñí Gorixo tñí awaú síñwí anigfíe dání xwiýfá apimi joxi wiárf mímúropaxí imóninif rípi orírímíni. ² Xwiýfá Gorixoyápi wáf urírrixini. “Arfá owianeyí.” wimónarinifpi ñiwínirínarani, “Arfá míwipa oyaneyí.” wimónarinifpi ñiwínirínarani, wáf uriri nání ipimónírrixini. Ámá Gorixoyá imónigfáyí sípí yarínagfa ñiwíniríná wigí yarígfápi nání ayá owuduniniri míxí uriri “Píni wiárfpoyí.” uriri érírxini. Jisasomí píraninif ouxfdfpoyiniri enjí ríremíxí wírrixini. Api api nerí aí apaxí mé nanj mimónarinifpi ñiwíniríná wikí tñí murí awayini nuréwapíya úrírxini. ³ Ayí rípi nání rírarinini. Xwiýfá enwípeárininifpi ámá paimímí ñiwíro arfá míwí epírfíná ríxa anwí erini. Ayí api arfá míwí re epírfáriní. Xwiýfá xegí bí imóninifpiní arfá owianeyiniri wigí wimónarinifpi tñí xixeni uréwapíyarígfáyfní ñimearo awí eámeámíninif epírfáriní. ⁴ Xwiýfá nepaxinif imóninifpi ríwímíni ñimamoro píyinif ikayíwíyo arfá ñiwíro xídaníro nání epírfáriní. ⁵ Ayí e epírfá enagi aí joxi diñf nanjini ñimorí xixeni iríní érírxini. Pí pí síméáfpi sa xwámámí wirí ámayo xwiýfá yayí neainarinifpi wáf urímémíniri eri Kiraisoyá

xináixinijé nimóniri omijé wiirfa nání imónijoxi á máyo e wiíwiniginiri imónijépi tñí xixeni eri érixini. ⁶ Ayé rípi nání rírarinjini. Gorixo nání nanjwé ridiyowá nerfna ápiáwé xwé oweniri iniigé wainé iwayimoarigéápánijé nioní gé ragé ríxa iwayimoanro yarínoé. Nioní nípikipírfé anjwé ayo enagé nání rarinjini. ⁷ Nioní Kiraisomí nuxfdírfná á má “Xfo xopírará nínrífenínoé?” níyaiwiniri ené neániri ené menarigéápánijé yárfáonirini. Á má yamíyamúrónigé nínróná yoparé e múroarigéápánijé yárfáonirini. Xwiyfá nene díjé íkwíroarinjwápi wí mímíwiáro xáiwé fá níxíra úáonirini. ⁸ Ayínání á má yamíyamúrónigé nínróná xámí múróomí yayé wimoarigéápa nioní nání ení ríxa imónárinijépi, ayé rípirini. Á mínáo —O á máyo pfa nímerfna xixeni wigé yarigéápi tñí wiíarinjorini. O yayé nínimorí Kiraiso enépipimí dání “Wé rónijoxirini.” níráriníápirini. Apí nioní nánini mímónini. Ayé á má géyé géyé Kiraiso negé síjwé aníjwáé weapíwiniginiri wimónarigéáyé nání ení imónini.

“Nioní tñijé e nání anjini bírixini.” uríjé nánirini.

⁹ Timotioxí síní mé nioní tñijé e nání bírfa nání aníjé miné érixini. ¹⁰ Ayé rípi nání rírarinjini. Dimaso amípi á má Goríxomí míxídarigéáyé yarigéápi nání wimóníagé níniepísamoárimí ané Tesaronaikayo nání úniginí. Kíreseniso ení Garesia píropenísíyo nání úniginí. Taitaso ení Darímésia píropenísíyo nání úniginí. ¹¹ Ruko xegé xewíni nioní tñí njweanjwí. Ayínání joxí Makomí níwirímeámí bírixini. O sané nírónaropaxé imóníno enagé nání rírarinjini. ¹² Nioní Tikikaso ríxa ané Epesasíyo nání urowárfáriní. ¹³ Joxí níbírfná gé iyé nípánoyé ané yóé Tírowasíyo Kapasoyá anjwámí pñí wiárinjáú tñí bíkwé tñí nímeáxa bírixini. E nerfna “Bíkwé sipísipé wará tñí imíxiníjépi, apí ané paxírfani?” níyaiwirí apí ení nímeáxa bírixini.

Arekísadao nání uríjé nánirini.

¹⁴ Amípi ainíxé tñí imíxarinjé Arekísadao, o aga sípi níkárinjiginí. E níkárfagí aí Á mínáo xfo níkárinjépi tñí xixeni pírfé umamoníáriní. ¹⁵ O aga sípi níkárinjé enagé nání joxí ení á má omí síjwé níwínaxídíri érixini. O none uréwapíyemearinjwápi mímíwíáiké emíniri nání mífímírfé níaxídíjé enagé nání rarinjini.

“Á má níniepísamoárimí úagfa aí Goríxo éf nímímíníjérfini.” uríjé nánirini.

¹⁶ Iwamfó xwíríxí nímearíná nioní wákwínímínírí xwíyá uraríná áamá wo sopíñí mínó níní níniepísamoárímí úfawixíní. “E nífápi nání Goríxo xwíyá bí mumearípa éwínígíní.” nímónaríní. ¹⁷ Ayí níniepísamoárímí úagfa aiwí Ámínáo wí míniepísamó ení síxí nímixíñí enagí nání nioní aní xwíríxí niarígíiwámí dání xwíyá nioní wá rímearíñápi uraríná émayí aní ami gímí dáníyí arfá nigfáríní. Ai, maní nioní umóníñápipímí dání Ámínáo éf nímímíníñíríní. ¹⁸ Ayínání nioní níjfaríní. Nioní síní xwíá tío ñweañána pí pí Poromí sipí owikáraneyínírí nífápi Ámínáo ananí éf nínímímíníísáná anínamí xfoyá xwioxíyo onweanírí yeáyí níyimíxemeanfáríní. Ayínání omí íníná seáyí e numfeyoáa úwanígíní. Apí e éwanígíní.

Yayí níwiowáríríná uríñípi náníríní.

¹⁹ Joxí Pírísiraímí tñí Akwiraomí tñí ayaúmí tñí Onesiporasepówamí tñí áamá ayo “Poró yayí seaiwárenapíñoi.” uríríxíní. ²⁰ Re nání níbiríná Erasítaso aní Koríníyo uríníñíríní. Tíropimaso símixí yaríñagí aní Mairitasíyo wáríñáríní. ²¹ Ríwípí yaríñíná síní mimóníñáná síní mé aníñí bíríxíní. Yubiuraso tñí Pudeníso tñí Rainaso tñí Kírodíao tñí yegí nírxímeá re ñweagfáyí níní tñí yayí síowárenapíñoi. ²² Ámínáo wá ríwianírí dñí ríkíkayorí éwínígíní. Apíríní.

Payí Poro Taitaso nání eañnarini.

Payí rina Taitaso nání Poro eañnarini. Taitaso Judayí womaní. Émáyí worini. Poro émáyí aníyo xwiyá yayí winipaxípi wá urimearíná ará níwiri Jisasomi dñí wíkwíronorini. Poro tñi nawíni emegí worini (Wá wurimearígáwa 15:2, 2 Korini 7:6-7, 8:6,16). Jisasoyá siyikí imónigá piríhwí yoí Kiritiyi riniñpimi ñweagáyo umenweawiniginiri urípeañorini. O e niñweari umenweañaná Poro wí e dání “Numenwearíná e epaxí e epaxí tiyí rimónini?” yaiwíwiniginiri payí rina neari wiowáññigini.

1 Poroni —Nioni Gorixoyá xináinññí nimóniri omñí wiiarñá wonirini. Jisasi Kiraisoyá wá wurimearíñá wonirini. Ayí Gorixo áamá nioniyá oimónípoyniri ía yiyamiximí yagíyí xíomi dñí wíkwíroro xwiyá nepaxíñí imóniñpí —Apí áamá Gorixomi píraníñí níxídiróná epaxípi nánipirini. Apí nání xixeni niñí ía imóniro epírfá nání wá wurimearíñá wonirini. ²⁻³ Nioni dñí re niyaiwirí wikwímoníni, “Áamá Gorixomi dñí wíkwíroarígáyí wí maníni aníñí ñweapírfá nání dñí niyimíñí síxí umímoníárini.” niyaiwirí níwikwímoríná wá wurimearíñá wonirini. Dñí niyimíñí apí, ayí Gorixo —O yapí wí rípxomani. O amípi wí siní mimíxaríñími dání re ráriñpíriñí, “Dñí níkwíropírfáyí dñí niyimíñí tígáyí imónipírfáriñí.” ráriñpíriñí. Xewaníño ráriñíná imónáná áamá xwiyá xíoyá wá urírxixiniri nuowárenapíriñpimi dání xwiyá apí siñáni wá óniñrini. Xwiyá apí Gorixo —O yeáyí neayimíxemeañorini. O nioni xwiyá apí áamáyo wá urímemífa nání “Apí Poromi íaniñí wiepíxíniasiimigini.” ráriñrini. ⁴ Nioni Taitasoxi —Joxí dñí nene íkwíronwápa íkwíronoxi enagi nání gí niaíwíniñí imóniñoxirini. Joxí nání payí rina neari mónaparíñni. Negí ápo Gorixo tñi Kiraisí Jiaso —O nene yeáyí neayimíxemeaníorini. O tñi awaú wá ríwianíri joxí níwayíroniri ñweari nání simíxiri oépiyi.

Áamá Jisasoyá siyikí imónigáyo wipenweapaxíimónipírfáwa nánirini.

⁵ Ayí joxí rípi éwiniginiri piríhwí yoí Kiritiyi riniñpimi ríwáññáriñni. Nioni siní píraníñí wé míroaríapí joxí wé roaríri nioni ríráriñápa añí gípi gípi Jisasoyá siyikí imónigáyí ñweagápi áamá wí wipenweapírfá nání

urípearí éwínigínirí e ríwárínjární. ⁶ Ámá wo nání “Omí orípeámíní.” níyáiwíríná “Apí apí e imónínjorfaní?” níyáiwírí síjwí wínaxídfíríxíní. Ámá wí xwíyíá mumeárípaxo enagí síjwí wínírí apíxí ná wíní meajo enagí wínírí xegí niaíwí Jisasomí díní wíkwíroro ámá wí xwíyíá re umearípaxí mimónípa ero, “Ayí ríkíkíríó nero aríkwíkwí yarígíáyíríní.” umearípaxí mimónípa ero enagí síjwí wínírí nerínáyí, ananí rípeáíríxíní. ⁷ Taitasoxíní, ayí rípi nání rírarinjíní. Ámá Jisasoyá síyíkí imónígíáyo wípenweagíáwa Goríxoyá bosíwówáníní nimóníro umeiarígíáwa enagí nání ámá wí awamí xwíyíá mumearípaxí imónííríxíní. Ayí wígí díní tíníní míxídfínípa ero anjíní wíkí ríá ápiáwíníní míwónípa ero inígí papíkí yarígíápi nání símí míxeadípenípa ero míxí mípepa ero “Amípi apí nioní meapaxíríní.” níyáiwíro íwí urápaníro nání mepa ero éfíríxíní. ⁸ Apí apí e mepa neróná ámá anjí mídánjío aiwá míranjí ero ámáyo nanjí imónínjípí owíianeyíníro íkínínjé sípí wíro díní íá xírígíáyí nimónírí ero xíxení imónínjípíní ero síyíkwí mínígíáyí imóníro nípíreánírí ero éfíríxíní. ⁹ Ámá xwíyíá enwípenínjé imónínjípímí pírí rakímí yarígíáyo apímí dání enjé rírémíxí wírí wígí dínjío dání rarígíápímí xopírará wírí epaxí imónípíríá nání xwíyíá dínjé njwírárípaxí none ámáyo uréwapíyarínjwápi tíní xíxení imónínjípí ení xaíwí íá xírííríxíní.

Mimóní uréwapíyarígíáyí náníríní.

¹⁰ Ayí rípi nání “Ámá apí apí imónígíáyoni urípeáíríxíní.” rírarinjíní. Ámá “Jisasoyá síyíkí imónígíáyo uréwapíyarínjé woní imóníímígíní.” yáiwínarígíáyí obaxí ayí waumíní ero surímá xwíyíá ríjwanírí ámáyo yapí wíwapíyaníro uríro yarígíáyíríní. Ámá e yarígíáyí obaxí re rarígíáyíríní, “‘Goríxomí píranínjé ouxídfímíní.’ níwímóníríná Jisasomí dínjé níwíkwírorí aí iyí símí síó níwákwíníríná ayí anjípaxí epaxíríní.” rarígíáyíríní. ¹¹ Ayí wayá amípi íwí ourápaneyíníro muréwapíyipaxí imónínjípí uréwapíyarígíápímí dání ámá wíyíyá síwí niaíwí aí téní ríxa ayagwí ayónarígíá enagí nání wígí uréwapíyarígíápi xe uréwapíyipoyínírí síjwí míwínípaxí imónínjwíní. Sa píroáripaxí imónínjwíní. ¹² Enjíná wíwanínjéyíyá Kírítíyí wo —Ó wígíyí dínjé émí saímí monjéyí woríní. O re nírirí eanjíríní, “Kírítíyí anínjé yapí rímeiarígíáyíríní. Síwí sayínínjé imónígíáyíríní. Aiwá ímí téní níro ríwí síwíá yíro yarígíáyíríní.” ¹³ E nírirí eanjípí nepa ríníní. Ayínání mimóní uréwapíyarígíáyo míxí ríá ténjé aríá óyío

dáni uríirixini. Ayí Jisasomi dñj níwíkwíroríná samñj wegíapí enj sɔxí eámixiniro ¹⁴ Judayyá piyñj ikayíwípi nání arfá ókiarí mimónipa ero áamá xwíyá nepaxñj imónñjpi ríwímíní mamogíáyí sekaxí rarígíapí arfá míwipa ero epíri nání mǐxí ríá tñj uríirixini. ¹⁵ Áamá íkwíránñj imónígíáyí amípi apia nñn nání “Wé sá neayíkinípaxímani.” yaiwiarígíarini. E yaiwiaríñagía aí áamá íkwíránñj nimóniro Jisasomi dñj mǐwíkwíropa yarígíáyí amípi apia nñn nání “Wé sá neayíkinípaxíriní.” yaiwiarígíarini. Wigí dñj sipíwí imóniri eri dñj níyaikiroríná “Apí piaxí eánípaxíraní? Meánípaxíraní?” moarígíapí sá uyíkiniri eri enagí nání e yaiwiarígíarini. ¹⁶ Ayí manípámí dánini waroparí niniróná re rarígíarini, “Nene Gorixo nání dñj monwaénerini.” niriro aiwí wigí yarígíapimi dáni waroparí réññj inarígíarini, “O nání wí dñj monwaénerini.” rarígíarini. Wigí yarígíapí nání Gorixo xwíríá winiri omí aríkwíkwí wiro nanj imónñjfyí bí epaxí mimónipa ero enagí nání raríñini.

2

Áamá ríá rígfáwa nánirini.

¹ Ayí e yaríñagía aí jíwaníñoxi nuréwapíyiríná xwíyá enwípénñj imónñjpi tñn xixeni uríirixini. ² E neríná áamá ríá rígfáwami re uríirixini, “Nípi kwíni mimónñj imónñjpi dñj mǐkíkayopa ero áamínáowa yapini pákiní imóniro dñj nanj íá xiriro époyí. Jisasomí dñj níwíkwíroróná samñj mǐwepa ero áamáyo dñj sipí wiro wí sipí seaikaráná xwámámí wiro neróná samñj mǐwé époyí.” uríirixini.

Apíxiwa nánirini.

³ Apianíwami eni re uríirixini, “Pí pí neróná siyíkwí mínígíwayíné nimónimáná ero sipí owímeaniri xwíyá mǐmayíó mǐropa ero iniígí papíkí yarígíapí nání mñj mǐnipa ero apíyá imónígíwami nanj imónñjpi nání wíwapíyiro époyí.” uríirixini. ⁴ “Apíyá imónígííwa wigí oxowami tñn níaiwíyo tñn dñj sɔxí nuyiríná wiipaxípi nání wíwapíyiro ⁵ dñj nanj íá xirípirí nání wíwapíyiro íkwíránánñj imónígíáyí imónípirí nání wíwapíyiro omíseáyíwa oimónípoyíniri wíwapíyiro wá níwuniri arírá wípirí nání wíwapíyiro wigí oxowami píránñj yeáyí wurínípirí nání wíwapíyiro éfirixini. Áamá wí apíyá imónígííwa e mepa yaríñagía níwiniríná xwíyá Goríxoyápi nání ‘Sipírini.’ rípiríxiniri apí apí epíri nání wíwapíyípoyí.” uríirixini.

Íwí Sikiñowa nánirini.

⁶ Íwí sikiñowa eni pí pí nerfna dñf nanf ía nixiriro epfrí nání ení rirémixí wírrixini. ⁷ Joxí pí pí nerfna dixí nanf yarñfpi tñni íwí sikiñf imónigfáwami sñwepigf wírrixini. Nuréwapiyirfná nanf imónñf bñ tñni sipí imónñf bñ tñni gwñ nímorí muréwapiyipa erí ámináowa yapí pákíní nimónñf erí ⁸ xwíyíá enwipénñfpi —Apí ámá wí “Sipírini.” rípacf mímónñfpirini. Apí uréwapiyirí éirrixini. Joxí tñni xewixewí rónigfáyí ayá winñrí nene nání xwíyíá sipí bñ mñrípaxf imónñf epfrífa nání apí “E éirrixini.” rñrarññf.

Xináiwanñf nimónñf omñf wiirigfáyí nánirini.

⁹ Xináiwanñf nimónñf omñf wiirigfáyo ení rirémixí re wírrixini, “Segf bosowami sñmanwíyónñf wurññf ro yayf winípaxfpi wiiró xixewiámí wí murípa ero ¹⁰ wigf amípi wí éf mñmínípa ero dñf seañwirárípaxf imónñfpi wíwapíyro époyí.” urñrrixini. Xináiwanñf nimónñf omñf wiirigfáyí pí pí neróná apí apí e nixídrññfipimi dání xwíyíá Goríxoyá —O yeáyí neayimíxemeaarññorini. Xwíyíá oyápipimi okiyfánñf yaroarfná ámá “Xwíyíá apí sipímanti.” yaiwiprfa nání apí “E urñrrixini.” rñrarññf.

“Goríxo wá neawianarñño enagí nání ríxa sññánípiaumímf inñf.” urñf nánirini.

¹¹ Ayf rípi nání “Jisasomi dñf wikwírogfáyí apí apí éirrixini.” rñrarññf. Goríxo wá nñeawianñf “Wíimígní.” yaiwiáragfpi Jisaso nñweapññfipimi dání ámá nñyoní ríxa sññáni piaumímf winñfñf. O ámá nñyoní yeáyí uyimíxemeámfánñf nání enípi sññáni piaumímf inñfñf. ¹²⁻¹³ Ayf nene sñni xwíá tñyo nñwearnane yayf neainñfapi nání dñf wikwímoarññwápi nání wenñf nerí nñwearanená Goríxo re yaiwiani nání xegf wá neawianñfpi wfá neaókímíxñfñf, “Goríxo nene ámá omí rñwí rñwámíni nñmamorfná yarígnípi pñni wíarñfane ámá omí mñxídarígnímf mññf winarñfpi pñni wíarñfane nerane dñf tñni erane wé rónñf erane Goríxomi piránñf nñxídrñfná epaxfpi erane yanfwa nání rñneaiwapíyarñni?” yaiwiani nání xegf wá neawianñfpi wfá neaókímíxñfñf. Yayf neainñfapi nání dñf wikwímoarññwápi, ayf Jisaso Kiraiso —O negf Nwíá seáyí e imónññorini. Nene yeáyí neayimíxemeaarññorini. Yayf neainñfapi nání dñf wikwímoarññwápi, ayf o wfá sogwññf píñpírf yarñfpi tñni sññáni nimónñf weapññfñf. ¹⁴ O negf ríkíkrífo yarññwápi nñpimíni dání gwññf neaíkweawáñf ámá nioníyáñfni nimónñf imññf mé nanñfni oépoyññf ígnñf

neaeámori éimigini ri xewanijo xe onipikipoyini siŋwí winiŋinigi.

15 Íníná nioni rirarijá rípi díxí tŋí e ŋweagfáyo uriri oxídífoyini ení rirémíxí wiri áamá xwíyá rípi tŋí xixeni miyarigfáyo míxí uriri éirixini. E neríná áamá wo nioni xe paimímí oniniri siŋwí miwiniŋa neri néní tŋoxi nimóniriŋfipimí dání éirixini.

3

“Xámi yagwápi mé wé róniŋí imóniŋfipini éwanigini.”
uriŋí nánirini.

1 Joxí áamá Jisasomi diŋí wíkwíroarigfá joxi tŋí e ŋweagfáyo re nuriri dirí wíayíríxini, “Gapímanfyorani, néní tŋíáyorani, símanŋwíyóniŋí yeáyí wuríniro arfá yímiŋí wiro époyí. Pí pí imiriŋí mimóniŋfipi epíri nání ipimónífoyí. 2 Áamá wíyo xwíyápai miŋwiráriŋa ero wíki tŋí xwíyá rarigfáyíné mimóniŋa ero époyí. Awayini samíŋí imóniro áamá niyoní wé íkwianŋwíyo umero époyí.” nuriri dirí wíayíríxini. 3 Ayí rípi nání rirariŋini. Nene ení eníná diŋí naŋí bí mímó majíá ikárinagwaénerini. Maŋí wíaiŋiagwaénerini. Yapí éwapí nagwaénerini. feapá neainariŋí xixegíni imóniŋfipini erane miŋí neainariŋí xixegíni imóniŋfipini erane yani nání gwíniŋí neayagenerini. E néra nuranéna áamáyo sípí wíkarani nání imónirane sípí diŋí wíaiwirane símí tŋí oneaífoyini wíwapíyirane newaniŋene ení símí tŋí inirane yagwaénerini. 4 Nene e imónagwaéne aiwí Goríxo — O nene yeáyí neayimíxemeaariŋorini. O áamá nŋí nání wá wuniri wá wianiri yariŋo enagi nání wíá níneaókímíxiríná 5 nene yeáyí neayimíxemeaariŋini. Imiriŋí mimóniŋí newaniŋene wé níronirane yariŋwápi nání diŋí nímorí nání yeáyí neayimíxemeaariŋimani. Xewanijo wá níneawianiri nání yeáyí neayimíxemeaariŋini. Ayí íwí nene yariŋwápi yokwarímí níneaiiríná xfoyá kwíyípimí dání — Apí igfániŋí neaeámoariŋfipimí dání áamá ámí síŋí imóniŋwaéne neaeweari diŋí niyímiŋí tŋíwaéne neaimíxiri enípirini. Apimí dání yeáyí neayimíxemeaariŋini. 6 Apí níneaiapíriná sípí níneai Jisasi Kiraiso, negí yeáyí neayimíxemeaŋo neaiŋfipimí dání ayá wí newírenapiyiŋirini. 7 Ayí o wá níneawianiriŋfipimí dání “Wé rónigfáyíriní.” ráriŋene imónirane diŋí niyímiŋí imóniŋí nene e oimónaneyini diŋí íkwímoariŋwápi tŋíwaéne imónirane yaníwá nání kwíyípi newírenapiyiŋirini.

⁸ Xwiyá apí, ayí nepa áamá dñí ñwírírípaxí imóníñpíríní. Ayínání apí nání nuríríná samíñí nimónímáná murí ení neánímáná uríríxíní. Áamá Goríxomí dñí wíkwíroarígáyí píráníñí nero imíríñí mimóníñpí — Apí nañí imóníñagí nání á máyo sa nañíní wiipaxípíríní. Apí aríge neri yaníwáríanírí símí xeadípenípírí nání e uríríxíní. ⁹ E neri aí á má majímají níkáríníro xwiyá míximíxeawíámí inarígápi raríñagá níwínírínáraní, aríowa eníná dání wigí niaíwí nemeága nuro yoí wírígápi nání raríñagá níwínírínáraní, ñwí ikaxí eáníñpí nání xwiyá xímíximí níníro raríñagá níwínírínáraní, ayí tñí wí níkumíxínírí mírípaní. Xwiyá ayí rarígápi nañí imóníñpímí xídaní nání neaiipaxí mimóníñagí nání raríñíní. Sa miponíñí xwiyá enagí nání raríñíní.

¹⁰ Á má gíyí gíyí Jisasoyá síyíkí imónígáyó xewixewí oimónípoynírí wíwapíyaríñagá níwíníríná erírí biaú wíagí aiwí aríki yaríñagá níwíníríná ríwí umótríxíní. ¹¹ Joxí níjáríní. Á má e yarígáyí wigí dñí sía níyímíxíníro íwí néra warígápipímí dání xwiyá meárínarígá enagí nání raríñíní.

Yayí níwiowáríná uríñpí náníríní.

¹² Nioní ríxa dñí neyírónírí “Ríwípí yaríñíná añí ríxa Níkoporisíyí ríñpímí ñweámígíní.” yaiwíaríñá enagí nání nioní Atemasomírání, Tikikasomírání, joxí tñí e nání nuowárínáyí, joxí ení neánírí níbirí añí apímí nímeátríxíní. ¹³ Sinaso —O xwíríxí wíenwípeiaríñí woríní. O tñí Aporoso tñí egí añí nuríná amípí wí nání díwí míkámónípa erí óf e dñí síxí níga urí epísí nání “Bí wiowárímígíní.” níyaiwirí aníñí míní étríxíní. ¹⁴ Negí imónígáyí íkí ná míwearíñíníñí mimónípa ero Goríxomí píráníñí níxídíróná imíríñí mimóníñpí epírí nání ayí ení á má díwí íkeamónígáyó arírá wípaxípí éwapíníríxíní.

¹⁵ Nioní tñí re ñweagáyí níní yayí síowárenaparíñwíní. Á má nene Goríxomí dñí wíkwíroaríñagwí nání dñí síxí neayarígáyó “Poró yayí neawárenaparíní.” uríríxíní. “Seyíné níyínéní Goríxo wá seawíaníwínígíní.” nímonaríní.

Payí Poro Pairimono nání eañnaríní.

Payí rina Pairimono nání Poro eañnaríní. Pairimono áamá añí yoí Korosi ñweáyí woríní. Amípi wí mímúronoríní. Xináíníñí nimóníri wiíarígfáyí wí ení tñoríní. Oyá xináíníñí nimóníri omíñí wiíarígfáyí wo, Onesimasoyí ríníño re eníñigíní. Íwí níwikárímí éf nuri Romíyo níremorí Poro, e gwí ñweañomí níwímeañíñípimí dání ámí dñí é móagí Poro payí nearí Onesimasomí níwiowárírná Pairimono yokwarímí níwiiri oumímíníri nearí wiowáríñíñigíní.

¹ Poroní —Nioní Kiraisí Jisasomí níxídirí yaríñápi nání gwí añíyo níñwirárigóníriní. Nioní tñí negí nírixímeá Timotio tñí payí rina nearí mónaparíñwií. Pairimonoxtí, yegí dñí síxí ríyigwííoxí —Joxí yawawi tñí nawíní Jisasomí níxídirí yaríñwá nání gwí móníñwá woxíriní. ² Joxí tñí negí nírixímeáí Apiaí tñí Akipaso tñí —O none tñí negí nawíní roañwá woríní. O tñí Jisasoyá síyikí imónígfá joxíyá añí iwámí awí eánarígfáyí tñí ayí níní ení aí tñí nání payí rina nearí mónaparíñwií. ³ “Negí ápo Goríxo tñí Ámíná Jisasi Kiraiso tñí awaú wá seawianíri seyíné píraníñí níwayíróntíro ñweapíri nání seaíiri éfísixíní.” nimónaríní.

“Joxí yaríñpí nání yayí ninaríní.” uríñí náníriní.

⁴⁻⁵ Nioní negí Goríxomí xwíyíá rírimí níwiri joxí nání ríxíñí níriruríyiríná arfá re níwiri nání, “O áamá Goríxoyá imónígfá níyoní dñí sípi níwiri arírá wirí Ámíná Jisasomí dñí wíkwírorí yaríñoríní.” Arfá e níwiri nání joxí nání ríxíñí níriruríyiríná Goríxomí yayí wiaríñaríní. ⁶ Joxí nene tñí nawíní Kiraisomí dñí wíkwíroaríñagwi nání nawíní ikáríñíñwápimí dání “rípi re oimóníni.” nimónaríní, “Amípi naní Kiraisomí nuxídiríná epaxí imóníñwá nípiní nání xíxeni níjía oimóníni.” nimónaríní. ⁷ Gí nírixímeáoxíní, joxí áamá Goríxoyá imónígfáyo dñí sípi níwiri neríñípimí dání dñí síxí umímoníñí enagí nání nioní yayí ayá wí níñiníri dñí nífá ninaríní.

Pairimonomí Onesimaso nání ríxíñí wuriyíñí náníriní.

⁸⁻⁹ Ayínání Poroní —Nioní ríxa xweañoní nerí Kiraisí Jisasomí nuxídiríná yaríñápi nání gwí ñweañáoníriní. Nioní yawawi Kiraiso nání nawíní gwí mónígwííwawi enagí nání masísfá bí mísí “O e nerínáyí naní imóníñpí

yarini.” yaiwiarinapi e érixiniri sekaxi bi riripaxi aiwi diñi sixi yinarigwíwawi enagi nani awayini rixiní bi oririmini. ¹⁰ Onesimaso —O nioni gwí aní tío yoninwearina wá uríapimi dani Gorixomi diñi wikwíroariní enagi nani gí iwóniní emeááorini. “O nani rixiní bi owuríyimini.” nimónigo. ¹¹ Xami “Yíwí imóninorani?” waiwiago aiwi agwi joxi tñi nioni tñi niwawini diñi unwiriripaxi imóninorini. ¹² Agwi nioni omi joxi tñi e nani nurowáriná gí diñi ai tñi nixeyárininí wírenaparini. ¹³⁻¹⁴ Nioni xwíyá yayí neainarinipi wá urimearináoni enagi nani gwí aníyo nweanana “Onesimaso nioni tñi ninweari joxi nani wayá arira onini.” ninimóniri aiwi joxi “Ayí ananinini.” sini mñiripa enányí, “E api xe oemini.” mñimónifagi nani ami joxi tñi e nani urowárenaparini. Joxi “Poró sekaxi nríipimi dani oemini.” miyaiwi dixi diñiyo dani “Xe Poró tñi ninweari arira owini.” yaiwirí nani omi joxi tñi e nani úrowárenaparini. ¹⁵ Ayí rípi nani rirarinini. O ami aniní joxiyá imóniní nani bi onimiapi pñi nríwiarimi nibiri nweaninani? ¹⁶ O sini dixi rináininí nimóniri omiñi siarinjo ai sini axi apini mimóni apimi nimúrori Jisasomi diñi niwikwírori nani gí nríxímeá diñi sixi uyináoniní imóninini. E nimóniri aiwi joxi anipaxi “Ríxa gí nríxímeáoniní imóniní worani?” waiwipaxorini. ¹⁷ Ayinani “Poró nioni tñi nawini gwí mónigwílorani?” nñiawirínányí, Onesimaso símeáná nioni nimíminimñiri enípa omi eni axipi umíminirixini. ¹⁸ E nririri ai o pñi nríwiarimi nurina sipi nisikarimi unipirani, amipi íwí rirapinipirani, anani nioni riyipáromfárinini. ¹⁹ Poroni niwaninoni gí wé tñi ríwaminí rípi “Nioni riyipáromfárinini.” nriri earinini. Ayí joxi eni maní nioniyáyo dani rarina Jisasomi diñi wikwíróagi nani joxi nioni eni niyipáropaxi imóninipi nani mñiripa éimiginí. ²⁰ Gí nríxímeáoxini, Áminá Kiraiso tñi nawini ikárinigwíloxi enagi nani nioni rixiní riríapi xixeni niirixini. E nerínányí, apini mé diñi sixi eni nimímorfárinini. ²¹ “Arí yímigí nininjo.” nñiawiri diñi sná neanarinagi nani re ninimóniri payí earinini, “Joxi nioni riríapini mé api nimúrori ami seayi e imóniní bi tñi erfárinini.” ninimóniri payí rina earinini. ²² Rixiní ami bi rípi oririmini, “Aní awawá nioni wepaxi imóniníwá óf nimoáririxini.” oririmini. Ayí rípi nani rirarinini. Seyné Gorixomi rixiní nuriyarigíapimi dani oyá diñi tñi gwí aníyo dani niwáraná seyné tñamini bíimiginiri diñi nikwímorini nani rarinini.

Yayí nɪwíowáríríná urínpí náníríní.

²³ Epapíraso —O ení Kiraisí Jisasomí uxídaríní wo enagí nání nioní t́ńí nawíní gwí ɲweagwííoríní. O joxí nání yayí siowárenaparíní. ²⁴ Mako t́ńí Arisítakaso t́ńí Dimaso t́ńí Ruko t́ńí —Awa Jisasomí nɪxídíro yarínagá nání gwí nɪmónígíáwaríní. Awa ení yayí siowárenaparíní. ²⁵ “Ámíná Jisasi Kiraiso aníní wá niseawiaga úwínígíní.” nimónaríní.

Payí áamá Xibiruyí nání eáníñínaríní.

Payí rína Judayí Jisasomí díní nìwìkwíroo nání oya s+yikí imónígfá aní bimi ñweagfáyí nání eagfánaríní. Xibiruyí ríníñípi wigí píné rarígfápi tñí nìkumìxìnìrì ríníñagi nání yoí e wíríníní. Payí rína eañoyá yoí mñjwiráríníñagi nání “Ámá o nírìrì eañírfaní?” yaiwipaxí mimóníñínaríní. Jisaso ríxa aníñamí nìpeyimáná xwiogwí ríxa obaxí nìpwémáná eñáná payí eaño Judayí Jisaso yá s+yikí imónígfá ayo xeaníñí wímeaayaríñagi nání aníñí Jisasomí díní mñwìkwíró píní nìwiárìro xámí yagfápi ámí íá xírìpírìxìnìrì nírìrì eañínigíní. Ayí re nìyaiwiro aníñí sñí imóníñípi xaiwí íá xírìrìxìnìrì nírìrì eañínigíní, “Añíñají nìyoní Jisaso seáyí e mñwimónípa rení? Mosesomí ení seáyí e mimónípa rení? Apaxípáníñí imónígfá xwéowamí ení seáyí e mñwimónípa rení? Rídiyowá xfo ná wínání neaiiníñípi apaxípáníñí imónígfá xwéowamí ámí ámí neaiiarígfápipimí seáyí e mimónípa rení?” nìyaiwiro aníñí Jisasomíní díní nìwìkwíróa úfírìxìnìrì nírìrì eañínigíní.

“Ríná Goríxo xegí xewaxo eñípipimí dání nearíñírfíní.” uríñí nánírfíní.

¹ Goríxo eñíná wíá rókiamoagfáwa ríwamíñí earo xixegíní ero egfápipimí dání xfo yá xwíyíá negí aríowéyo ayá wí nura nìbayíísáná ² agwí sía yoparíyí tñí ríná xegí xewaxo xwíyíá rírfí amípi wíwapíyemerí eñípipimí dání nearíñírfíní. Xegí xewaxo amípi imóníñípi nìpíní nání xiáwo imóníwínigínìrì urípeañoríní. Omí dání aníña tñí xwíarí tñí imíxíñírfíní. ³ O Goríxo nìkínìrì seáyí e imóníñípi axípi ení aupákíkfí inaríñoríní. Xano yapí pákíní imóníñoríní. Sogwí sñí emá amípi nìpíní oya xwíyíá eñí eáníñí ríñípipimí dání xomaxíníñí yáríníñagi nání xegí imóníñípa sñí imóníní. Xewaníño íwí ámá yarígfápi nání yokwarímí wiipaxí oimónìrì nìwiárímáná nìpeyirí Nwíá seáyí emí imóníñoyá wé náúmíní éfí ñweaní.

“Goríxomí xewaxo aníñajíyo seáyí e múróníní.” uríñí nánírfíní.

⁴ Goríxo o e imóníwínigínìrì nurípearí nìwimíxíríná aníñají e imónírfìxìnìrì urípeañípipimí aga seáyí e wiárí imóníñípi tñí xixení seáyí e wimíxíñírfíní. ⁵ Omí Bìkwíyo nírìrìrì eáníñí rípi Goríxo uríñípa aníñají gíyo axípi uríñírfíní, “Joxí ríxa gí íwoxi oimónìrì simíxíáríní. Agwí

ríná joxíniní semeáariní.” E urinípa anínají gíyo axípi urinírini? Oweoi, wí e murinírini. Xewaxo nání ámi bí re rinípa anínají gíyí nání axípi rinírini, “Nioni xegí xanoní imónimíni. O gí íwo imóniníjoí.” rinípa axípi anínají gíyí nání rinírini? Oweoi, wí e muriní enagi nání “O ayo seáyí e wimónini.” níriri eارينini. ⁶ Xegí niaíwí xámíniní emeanomi xwíá ririmi nání wírenapini nání nimóniríná Bíkwoyo nírini eániní rípi ení riníniginí, “Anínají Gorixoniyáyí níní omí nupíkinímearo seáyí e umérixini.” riní enagi nání o seáyí e wimónini. ⁷ Anínají nání Bíkwoyo re nírini eánini, “Gorixo xegí anínají —Ayí xío sekaxí urípi tñni xixeni seáyí wiipíri nání imónigíáyíriní. Ayí imíniní imónírixiní wimíxiri ríá ápiáwíniní imónírixiní wimíxiri yaríniní.” Anínají nání e nírini eáninagi aiwí ⁸ xewaxo nání re nírini eánini, “Gorixoxini, díxí ámayo numenwearíná ná ríwíyo aí siní axípi aniní umenweari pí pí wé róniní imóninípi tñni xixeni neri umenweari eríariní. ⁹ Joxi wé róninípi nání simóniri unípi nání misimónipa eri yarínagi nání Gorixoní díxí Nwíáoni níriripearí ámá díxí imónigíáyo seáyí e simíxíagi nání diní níá sinariní.” E nírini eáninagi nání “Xewaxo anínajíyo seáyí e ríá wimónini?” yaiwipaxíriní. ¹⁰ Xewaxomí uriní rípi ení nírini eánini, “Ámináoxini, iwamíó dání amípi níní wí siní mimónináná joxi xwíá riri ikwírori anína díxí wé tñni imíxiri eníriní. ¹¹ Apí aníniníá enagi aiwí joxi siní aniní miní nwearíariní. Anína tñni xwíarí tñni iyíá nípánoyí urí neríná yarínípaniní imónaná ¹² joxi iyíá nixoperi tarigíápa axípi e tiríariní. Ámá iyíá urú emí nímori siní wú pánarigíápa axípi anínami tñni xwíarimí tñni e imíxiríariní. E neri aí joxi imóninípi aniní miní siní axípi nimóniri xwiogwí diní nímori íá ropaxí mimóní nípwerí aí joxi wí mipepa eríariní.” Xewaxomí e nuriri aí ¹³ ámi axomí re urinípa anínají gíyo ení urinírini, “Nioni ámá joxi símí tñni siarigíáyo xopírari níwiri íkwianwí díxí síkwí ikwiáriníánaniní simíximíá íná nání nioni imóniníápa xixeni axípi nimóniri gí wé náumini éí nínweari weniní neri nweari.” Xewaxomí e urinípa anínají gíyo axípi urinírini? Oweoi. ¹⁴ Xewaxo ríxa e imóniníjo enagi aiwí anínají níní ayí sa kwíyíriní. Gorixo sekaxí urípi xixeni seáyí wiipíri nání imónigíáyíriní. Ámá xío xegí yeáyí uyimíxemeaníáyo arírá uwiipíri nání uowáraniníyíriní.

2

“Jisaso neainípi símímaníminí tinírixini.” uriní

nánirini.

¹ Xewaxo anɔnajɔyo seáyɔ e wimóniŋo enagɔ nánɔ xwɔyɔ́á o nánɔ arɔ́á wiŋwápi pɔ́ni nɔwiárirane ewé gwɔ́ miyáriniŋáná ná jɔ́ami nikwiárɔ́ga warɔ́ŋpa axɔ́pi e yanɔ́giniɔ́ apimi xaiwɔ́ ɔ́á nɔxirirane píranɔ́ŋɔ́ xɔ́dɔ́wanɔ́gini.

² Ayɔ́ rɔ́pi nánɔ seararɔ́ŋini. Enɔ́ná Gorɔ́xo negɔ́ arɔ́owéyo anɔ́najɔ́ urɔ́ro wíwapiyiro éfápi mi dání uragɔ́pi aí pɔ́rɔ́ wiaákipaxɔ́ mimónɔ́pa erɔ́ á má xwɔyɔ́́á apimi ogámɔ́ nero pɔ́rɔ́ wiaáki gɔ́́á ayɔ́ ayo Gorɔ́xo xixeni pɔ́rɔ́ umamori enɔ́ enagɔ́ nánɔ ³ agwɔ́ ríná nene rɔ́pi wí yaiwipaxene menini, “O awiaxɔ́ neri yeáyɔ́ neayimixemeanɔ́a nánɔ neaiiŋɔ́pi rɔ́wɔ́ nukini moranénáyɔ́, anani pɔ́rɔ́ o neamamonɔ́apimi dání nurakínarimi upaxɔ́rini.” yaiwipaxene menini. Xámi Áminá Jisaso xewaniŋo Gorɔ́xo yeáyɔ́ neayimixemeámɔ́niɔ́ neaiiarɔ́ŋpi nánɔ nɔnearimáná enáná á má omɔ́ arɔ́á wigɔ́́áwa nene “Neparini.” yaiwiani nánɔ sopɔ́ŋɔ́ noro wáɔ́ neararɔ́ná ⁴ Gorɔ́xo eni nene “Neparini.” yaiwiani nánɔ emimɔ́ tɔ́ni ayá riwamónɔ́paxɔ́ imóniŋɔ́ tɔ́ni amɔ́pi xixegɔ́ni á má mepaxɔ́ imóniŋɔ́ tɔ́ni sopɔ́ŋɔ́ noa unɔ́rini. O xɔ́o wimónarɔ́ŋpi tɔ́ni xixeni á má awa kwɔ́yɔ́pimi dání emimɔ́ epaxɔ́ oimónɔ́poyiniɔ́ wiŋɔ́pi tɔ́ni egɔ́apimi dání sopɔ́ŋɔ́ noa unɔ́rini.

Yeáyɔ́ neayimixemeanɔ́api nánɔ mɔ́kɔ́ ikiŋo Jisasonini.
urɔ́ŋɔ́ nánirini.

⁵ Gorɔ́xo á má anɔ́ sɔ́ŋɔ́ imóniniɔ́rɔ́rɔ́mi —Arí nánɔ nioni niriɔ́ rɔ́wamɔ́ŋɔ́ eaarɔ́ŋini. Arimi ŋweapɔ́rɔ́yɔ́ Gorɔ́xo anɔ́najowami simaŋwɔ́yóniŋɔ́ yeáyɔ́ wurɔ́ni pɔ́rɔ́a nánɔ rarɔ́ŋmanini. ⁶ E neri aí á má wo Gorɔ́xomi urɔ́ŋɔ́ rɔ́pi Bɔ́kwɔ́yo wí e niriɔ́niɔ́ eániŋagɔ́ nánɔ “Á máyɔ́ Gorɔ́xoyá dɔ́ŋɔ́ tɔ́ni amɔ́pi niyoni seáyɔ́ e nɔwimóni pɔ́rɔ́rini.” nene re yaiwipaxɔ́rini, “Á máyɔ́ pí imóniŋagɔ́a nánɔ Gorɔ́xoxi ayɔ́ nánɔ dɔ́ŋɔ́ nɔmori umearɔ́ŋrini? Ayɔ́ joxi anani peayɔ́ wianɔ́paxɔ́yɔ́ enagɔ́ nánɔ rarɔ́ŋini. ⁷ Anɔ́ŋɔ́ marɔ́ái, bɔ́ onimiápi nánɔ á má anɔ́najɔ́yo ini mi owimónɔ́poyiniɔ́ nɔwáriɔ́ aí á mi rɔ́wɔ́yo dání wé ikwiaŋwɔ́yo unɔ́wirariɔ́ seáyɔ́ e wimixiri neri ná seáyɔ́ e numɔ́eyoari [amɔ́pi nɔ́ni joxi dɔ́xɔ́ wé tɔ́ni imixiŋɔ́yo seáyɔ́ e nɔwimóniɔ́ ounenweá rixiniɔ́ urɔ́peanɔ́rini.] ⁸ Joxi anɔ́najɔ́rani, amɔ́pirani, nɔ́ni á máyo ini mi wurɔ́ni wɔ́niŋiniɔ́ wimixiŋrini.” Bɔ́kwɔ́yo e niriɔ́niɔ́ eáni. Gorɔ́xo nɔ́ni á máyo yeáyɔ́ wurɔ́ni wɔ́niŋiniɔ́ nɔwimixirina paykeyɔ́ bɔ́ mimixipa enɔ́ enagɔ́ nánɔ nene re yaiwipaxɔ́rini, “Á máyɔ́ Gorɔ́xoyá dɔ́ŋɔ́ tɔ́ni amɔ́pi niyoni seáyɔ́ e rɔ́a wimónini?” yaiwipaxɔ́ aí agwɔ́ ríná nene amɔ́pi nɔ́ni á máyo ini mi imóniŋagɔ́ mí mɔ́wómixarɔ́ŋwini. ⁹ E neri aiwi á má Gorɔ́xo

onimíapí nání ańńajowamí ínımı wimixińomi rixa mí wómixińwárını. O, ayf Jisaso nání rarıńını. O Gorıxo nene nání wá nıneawianrı píránıńf e wıímıgıńrı yaiwiaraqıfı tını xixeni nerfná ámá nıneneni nání neapeınfa nání onimíapí bı ańńajowamí ínımı wimónfwinıgıńrı wimixińrı. Ínımı e nıwimónırfná rfnıńf nımearı penf enaqı nání Gorıxo rixa wé ikwianwıyo uńwirárıri seáyı e wimixıri enfrıni. ¹⁰ Gorıxo —Xfomı dánı amıpı nfnı imónıri nfnı enı o nánı imónıri enı. O re enfrıni. Ámá obaxı xegf fwıaxénıńf nimónıro xewaxo nıkfnıri seáyı e imónıńfpa axıfı imónıpırfıfa nánı omı rfnıńf ayá wı wımeanfımı dánı wé uroáfımıgıńrı nerfná xixeni imónıńfıfı tını enfrıni. “Yeáyf neayımıxemeanfa nánı apánı mfkf ikıpaxo, ayf Jisasořanı?” wıaiwıfrı nánı Gorıxo e enfrıni. ¹¹ Jisaso —O ámáyf Gorıxoyá imónıřrıxıńrı wımıxarıńorını. O tını ámá Gorıxoyá xfo imıxıńıyf tını wıgf xano ná womı dánını eweagfáyf enaqı o ayf nánı ayá mıwınıf ananı “Gf nıřıxımeá imónıgfáyfrıni.” rarıńrıni. ¹² O Gorıxomı re urıńfıfı Bıkwıyo nıřınırı eánıaqıf nánı rarıńını, “Joxı nánı gf nıřıxımeáyo ‘E imónıńorını. E imónıńorını.’ ourımını. Ámá joxı seáyı e rımeprı nánı awı eánıgfáyo áwınımı dánı nionı joxı seáyı e rımemınırı nánı sońf orımearımını.” nıřınırı eánıńf enaqı nánı rarıńını. ¹³ Xwıyfá Jisaso Gorıxo nánı rıńf rıfı enı re nıřınırı eánını, “Nionı omı aga xixeni dıńf uńwirárimfárını.” Xwıyfá ámı axo rıńf rıfı enı re nıřınırı eánını, “Ámá Gorıxo nıáıwf nemearıńıńf nıapıńıyf, ayf aí tını nawını rıyenerını.” enı nıřınırı eánıńf enaqı nánı re seararıńını, “Jisaso ayf nánı ayá mıwınıf ananı ‘Gf nıřıxımeá imónıgfáyfrıni.’ rarıńorını.” seararıńını.

“Jisaso nepa ámá imónıńıńıgını.” urıńf nánıřını.

¹⁴ Ayınanı nıáıwf rarıńıyf warárimı dánı gfwf tını enf tını tıgfáyf imónıgfá enaqı nánı xewaxo enı axıfı imónıńıńıgını. Xewanıńo nıperıńfımı dánı ámáyo anfá wımıxıpaxıf imónıńomi —O ayf oborını. Omı mıgf wımıxıri ¹⁵ ámá ínına nanınanıgıńrı wıwanıńıyf wáyf nerıńfımı dánı gwınıńf ńweagfáyo nıkwearıńıńf wárıri éımıgıńrı warárimı dánı ámá gfwf tını enf tını tıgfáyf imónıgfápa axıfı e imónıńıńıgını. ¹⁶ Ayf neparını. O ańńajıyo arırá owımınırı nerfná e mimónıńıńıgını. Ámá Ebırfamoyá iyf axıfıpa imónıgfáyo arırá owımınırı nánı nerfná wará ayf ıńıgfápa axıfı ıńıńıgını.

¹⁷ Ayınanı o apaxıpánıńf imónıńf xwé wo nimónımáná xegf xexıřımeánıńf imónıgfáyo píránıńf ayá urımıxıri Gorıxo xfo urıńfıfı nánı dıńf uńwirářıpaxıf imónıńfıfı erı

nerfná íwí áamá yarigfápi yokwarimf wiipaxf oimóniri ridiyowá yarigfápa axípi ridiyowániní inimniri nánipi pípi inipaxf marfái, sa wará xegf xexirfmeáyf inigfápi inipaxf enagi nání xfo ení axípi e ininiginí. ¹⁸ Rfniníf wímeanfipimí dání obo iwamfó wíwap+yinjo enagi nání áamá obo agwí ríná dání óreámioáfr+x+niri wíwap+yarinífo ení arírá wipaxf imóninjo enagi nání rarininí.

3

“Moseso seáyí e imónagf wo enagi aí Jisaso aga seáyí e wiárf múroní.” urinífnánirini.

¹⁻² Ayínání gí níríxímeáyfné, —Seyfné Goríxo anfnamí dání xfoyá imónífr+x+niri wéyo íá seaumírinífyfnérini. Seyfné Jisaso nání diníf émófríxiní. Goríxo nene tñf e nání urowárenapinjo, ayf orini. Apaxfpaniníf imóniníf xwéó, nene “Apimí diníf wíkwíroarínwáriní.” rarinwápimí píraniníf xfdfr+x+niri arírá neainínfa nání imóninjo, ayf orini. Moseso eníná áamá Goríxoyá anfniníf imónigfáyo numeirfná xixeni wiinípa áamá Goríxo xfo wimónarinípi e éwiniginiri urípeáagi nání xixeni wiinjo, ayf axo Jisasorini. O nání píraniníf diníf émófríxiní. ³ Ayf rípi seararininí. Anífi wiwá nání “Naníwáriní.” níríro miníf sñjá nimeeaníro aiwí anífi iwámí mirinjo nání aga miníf sñjá seáyí e umeeánipaxfrini. Axípi e imóninípa Moseso nání miníf sñjá umeeánipaxf imóninagí aiwí Jisaso nání ayf anípaxf miníf sñjá umeeánipaxfrini. ⁴ Anífi ayf ayf wí xegípi mimónífnífní áamá mirarígfá aiwí amípi fnífní imóninípi imíxinjo, ayf Goríxo enagi nání rarininí. ⁵ Ayf rípi nání ení “Jisaso nání diníf píraniníf émófríxiní.” seararininí. Moseso eníná áamá Goríxoyá anfniníf imónigfáyo xixeni píraniníf numeirfná áamá xnáiwáninífní nimóníro wigf bosowamí píraninífní níwiiróná yarigfápa axípi éniníf nerí amípi Goríxo rfwíyo rínfápi nání woákfkf winífi aiwí ⁶ Kiraiso Moseso nimóniri enípa axípi nimóniri enímaní. Omífi wiárf nímúrorí re enífrini. Níáwa áamá xanowayá imónigfáyo píraninífní numeirfná yarigfápa Kiraiso axípi e nerí áamá xanoyá anfniníf imónigfáyo xixeni píraninífní umeinífrini. Nene wará saríwá mímárinífní nerane “Jisaso e níneaiinífrini.” níyairirane dinífní wikwímoarínwápimí dání sáyfní nimóniri rarinwápi aninífní miní xaiwí íá níríra nuranénáyf, ayf anífi Goríxoyáninífní imóninwini.

“Manífi pfrífi wiaíkiagfáyf dinífi sixf inífríxiniri enje minífwéagfáriní.” urinífnánirini.

⁷ Ayínáni Gorixo xegí kwíyípi t́ni Bìkwíyo dání ríhí rípi t́ni xixeni segí seárfawéyí manj níwiaikiro d́hí síxí ínfríxíníri imóníje ηweaagfámani, “Agwí ríná manj Gorixoníyá seararíhagí arfá níniróná ⁸⁻⁹ eníná segí seárfawéyí áamá d́hí meaje nemeróná yagfápa mepa éfríxíní. Ayí gí manj xowiaikímí níníro nepa enj eáníhóríanírí iwamfó níwapíyíro neróná xwiogwí 40 pwearíná nioní emímí níwíwapíya unjápí síhgwí níwíga nuro aí wigí d́hí wakísí níníro rfwí nímoagfáríní. E yagfápa seyíné ení axípi mepa éfríxíní. ¹⁰ Ayínáni segí seárfawé íná ηweagfáyí nání wikí níwónírí re ríhjanigíní, ‘Ayí íníná d́hí xenwíní moro Gorixoní sekaxí uraríhápímí míxí d́pa ero yarígáfáyíriní.’ nírírí ¹¹ wikí rfá ápiáwíníhí níwóníríná síhjá womí dáníhíhí re ráríhjanigíní, ‘Xwíá d́hí síxí ínípfrá nání wípímoárinárimí wí níhweapfámani.’ ráríhjanigíní.” Segí seárfawé íná ηweagfáyí Bìkwíyo dání e nírínírí eáníhípi t́ni xixeni nero Gorixomi manj pírí níwiaikiro nání d́hí síxí ínfríxíníri enje wí níhweaagfáríní.

“Neárfawéyí Gorixomi manj wiaíkiagfápa mepa éwanígíní.” uríhí náníríní.

¹² Gí nírxímeáyíné, wiyíné sípí nero aríkwíkwí níwiríhípímí dání Nwíá wí mípé aníhí síhí imóníhómí rfwí umófríxínírí píráníhí awíníhí menhweánfríxíní. ¹³ Wiyíné fwi néra nuríhípímí dání yapí néwapíníro d́hí wakísí níniróná Gorixomi rfwí umopfíxínírí sfá Bìkwíyo dání Agwíyí ríníhíyí síní imóníhánáyí, síní epaxí enánáyí, sfá ayí ayo xixe enj rírémíxí inayífríxíní. ¹⁴ Ayí rípi nání seararíhíní. D́hí Kiraisomí iwamfó dání níwíkwíroranéná wará saríwá mímáriní nerane xáiwí f́a xíríhwapí aníhí xáiwí f́a níxíra nurane negí peanfwaé nání síní xáiwí f́a níxíra nuranénáyí, nepa Kiraiso t́ni ikáriníhwaéneríní. ¹⁵ Bìkwíyo re nírínírí eáníhípi t́ni xixeni neríhípímí dání ananí d́hí wíkwíroaríhwapí xáiwí f́a níxíra upaxíriní, “Agwí Gorixo seararíhagí arfá níwiróná eníná segí seárfawéyí omí manj xowiaikímí níwiróná d́hí wakísí níníro nání rfwí umoagfápa seyíné ení axípi e mepa éfríxíní.” E nírínírí eáníhípi t́ni xixeni neranénáyí, d́hí wíkwíroaríhwapí xáiwí f́a níxíra waníwáriní.

¹⁶ Ayí rípi nání seararíhíní. Ámá Gorixo raríhagí arfá níwiróná manj xowiaikímí wiagfáyí, ayí gíyíriní? Níní ayí ámá Moseso Isipíyí aníyo dání wirímeááná e píní níwiárimí wagfáyí meníraní? ¹⁷ Xwiogwí 40 apí pwearíná Gorixo ámá gíyo wikí níwóga wagfáríní? Ayí axíyí fwi nero ámá d́hí meaje dání nípéa emeagfáyí meníraní? ¹⁸ Ámá

Gorixoxo síñjáyoxo dáni nuriríná “Xwáfá e niñwearoná dñf síxí ínfríxínirí enfrími wí niñweapfrámanti.” uragíyí gíyírini? Ayf axíyí xfomi manf pfrf wiaikiagáfáyí menirani? ¹⁹ Ayínáni nene nijfá re imóniñwini. Neárfawé íná ñweaagáfáyí dñf m+wikwíropa nero náni Gorixoxoyá xwáfá dñf síxí ínfríxínirí enfrími wí nírémoro ñweaagáfámanti.

4

“Nene dñf síxí ínánfwá náni imóniñe siní imónini.” urñf nánirini.

¹ Ayínáni Gorixoxo ayf dñf síxí ínfríxínirí negf neárfawéyo símimanfyo dáni urñfpi siní enagi náni xfo ámáyo eyeyíromf nerfná wiyfné náni re seaiaiwinigínirí, “Ayf e ñweapaxf mimóniñoi.” seaiaiwinigínirí wáyf nerane píranñf oyaneyi. ² Negf neárfawéyí ámá dñf meañe nemeróná xwíyáfá xwáfá dñf síxí ínfríxínirí enfrími náni yayf winipaxf imóniñfpi arfá wiagfápa nene ení axfpi arfá wiñwáriní. Ayf arfá niwiro aí arfá niwiróná dñf m+wikwíropa nero náni surfmá arfá niwiáriro xwáfá dñf síxí ínfríxínirí imóniñfrími mírémó ámá dñf meañe dáni penowigfawixini. ³ Dñf wikwíroarñwaéne dñf síxí ínfríxínirí ene páwiarñwáriní. Ayf Gorixoxo rñf rñf enagi náni “Dñf síxí ínánfwá náni imóniñe ríxa rfa neaipmoárinini?” niyaiwirane nijfá imóniñwini, “Gorixoxoni manf niwiaikiarigfáyo wikf rfa ápiáwññf niwónirfná síñá womi dánññf re ráriñanigini, ‘Xwáfá ayf dñf síxí íniprfá náni wipmoárinñpimi wí niñweapfrámanti.’ ráriñanigini.” Xwáfá ríni añna ríni imixáriñe dáni amípi nñpini xfo imixfpi ríxa yárinñagi aiwi xwíyáfá api e rññnigini. ⁴ Bikwíyo wí e sfá wé wfúmi dñf wo nimónimáná Sabarfá imóniñyi náni re nñrñrñ eánini, “Gorixoxo sfá wé wfúmi dñf wo pwearfná amípi nimíxa núísáná pñni niwiárirí Sabarfá imóniñyimi kikiáfá niñweari dñf síxí ínñfrini.” nñrñrñ eánini. ⁵ Ámi wí e dñf síxí ínipaxe náni re nñrñrñ eánini, “Xwáfá dñf síxí íniprfá náni Gorixoxoni wipmoárinñpimi wí niñweapfrá menini.” nñrñrñ eánini. Xwíyáfá apiaú nñrñrñ eánñagi náni “Nene dñf síxí ínánfwá náni imóniñe ríxa rfa imónini?” niyaiwirane nijfá imóniñwini.

⁶ Eníñá xwíyáfá xwáfá dñf síxí íniprfá náni imóniñfrími náni yayf winipaxfpi arfá wiagfáyf Gorixoxoni manf xowiaikími néra warñagfa náni dñf síxí ínfríxínirí ene xe ñweáfríxínirí síñwí m+winípa enf erí wíni e xe ñweáfríxínirí síñwí winíñfá erí enagi náni ⁷ re niyaiwirane nijfá imóniñwini, “Nene dñf síxí ínánfwá náni imóniñe ñweaanfwáiná náni Gorixoxo ríxa sfá ámi wíyi ráriñfrini.”

Bikwíyo dání s'á ayí, ayí Agwíyí ríníñyíríní. Neárfawéyí ar'á m'wígé dání ná r'wíyo Goríxo maní m'xí ináyí Depitoyáyo dání xwíyá B'kwíyo nioní xámí m'ñí iroárfápi nírírí re ríñnigíní, “Agwí maní Goríxoníyá seararíñagí ar'á n'niróná dñí wak'sí minípa époyí.” ríñí eñagí nání “Nene dñí sixí inán'wáiná r'á imóníní?” yaiwiaríñwáríní. ⁸ Josuao negí neárfawéyo xw'á dñí sixí ín'f'rixínírí eñe nípemeámí nuri n'rémor'íná dñí sixí Goríxo e ín'f'rixínírí wimóníñpí nepa nín'ro síñwíríyí, ayimí dání r'wíyo Goríxo s'á dñí sixí inán'wá nání imóníñí ámí w'yi nání rímínírí eñímaní. ⁹ Ayínání nene re n'yaiwirane n'j'f'á imóníñwíní, “S'á Goríxo amípí n'f'ní nim'xárimáná dñí sixí ín'ñíyíníñí imóníñí ax'pí amá x'f'oyá imóníñíyí nání dñí sixí ín'p'f'f'íná s'íní imóníní.” yaiwíñwíní. ¹⁰ Dñí sixí ín'f'rixínírí eñ'pimí páwíño, x'f'o Goríxo xw'á amípí n'f'ní imím'xímí n'yárimáná kiki'f'á nerí dñí sixí ín'ñípa ax'pí e nerí xegí e éwínigínírí ur'f'peañ'pí n'yárimáná xewaníño r'ixa dñí sixí nínírí ñweaní. ¹¹ Ayínání neárfawéyí maní Goríxomí p'f'f' n'wíai'kiro síñwep'gí neaíwap'yag'f'apimí n'ix'f'ídrane omí r'w'f' umoanigínírí dñí sixí ín'f'rixínírí eñe ñweáwanigínírí aníñí miní nerane píraníñí n'f'kwínídrane oyaneyí. ¹² Ayí r'pí nání seararíñíní. Xwíy'f'á Goríxoyápi pí pí oenírí wimónaríñ'pí t'f'ní x'ixení epaxí imónírí eñí eánírí eñ'píríní. Xegí ñwá yiníñ'f'ñíñí imóníñ'pí kirá maní m'id'm'idání wení n'f'nyí ñwá yiníñ'pí t'f'ní x'ixení mimóníní. Kirá aga ñwá yiníñí bá xómíñí x'f'áyo t'f'ní eñí wíwíyo t'f'ní dakwipax'f'pa xwíy'f'á oyápi amáyo wair'f'f' n'wir'f'f' wíg'f' xwiox'f'yo f'á n'miárínírí ayá t'f'ní dñí t'f'ní kum'ixíníñe dakwiaríñ'f'f'íní. Pí pí amá dñí moro pí pí “Emínírí oemíní.” wimónírí yar'g'f'apí eyeyírom'f' yaríñ'f'f'íní. ¹³ Amípí n'f'ní Goríxo —Pí pí éwápi nán'raní, r'wápi nán'raní, yaríñí imím'f' neaíaná “Ayí apí nání e r'f'áríní. E éáríní.” urán'wáo, ayí oríní. Amípí n'f'ní o im'ixíñíyí xegí síñw'f' aníñe dání wí p'f'f' imóníñpaxí meníní. Amípí n'f'ní xegí síñw'f'yo dán'f'ñíñí n'parárimáná síñání imóníní.

“Negí apax'f'páníñí imóníñí xw'éo Jisatoríní.” uríñí náníríní.

¹⁴ Nene apax'f'páníñí imóníñí xw'é wo —O r'ixa an'f'námíní peyíño, ayí Goríxomí xewaxo Jisatoríní. Apax'f'páníñí imóníñí xw'é o t'f'ñwaéne eñagí nání woák'f'f' nerane “Apimí dñí w'kw'f'ronwíní.” raríñwápi xaiw'f' f'á ox'íraneyí. ¹⁵ Ayí r'pí nání raríñíní. “Negí apax'f'páníñí imóníñí xw'éo nene wé róníñí imóníñ'píní oyaneyínírí ner'f'ná eñí meání yaríñagwí n'nean'f'f'ná wí dñí sípí m'neaiaríníní?” r'iseaimónaríní?

Oweoi, nene íwí oépayiniri neaímeaarinjipi o eni íwí oeniri wímeaagi aiwi wí íwí meño nání nene wí e wiai-wipaxí menini. Sa “Saminjí nimóniri yarinjagwi níneaniríná ananí díní sipí neaiaríjoríani?” wiaiwipaxírini. ¹⁶ Negí apaxípaninjí imóninjí xwé e imóninjo enagi nání amípi saminjí neaimixipaxí imóninjipi wí neaímeáaná Gorixo — O á máyo ayá xwapí urímixaríjorini. O wá neawianiri ayá nearímixiri oeniri wará saríwá mimárinipa nerane oyá siá íkwianwína tínjí e anjwi éninjé úwaniginí.

5

¹ Apaxípaninjí imónigíá xwé wo wo nowani íwí wigí á má yarigíapi nání Gorixoyá íráf oníje nání níwuriyiro aiwá peaxí utiro ridiyowá wiuro epírfá nání xfo wigí imónigíáyo dání éfininjí níyoari urípeaaríjowarini. ² Awa eni wé róninjí imóninjipini oyaneyiniri nero aí enjé neániro mixelimopaxí wíagíá nání wigí á má majíá nero xenwíminí kínimóníáyo ananí awayini mímeyówarí wipaxowarini. ³ Wé róninjí imóninjipini oyaneyiniri nero aí enjé neániro mixelimopaxí wíagíá nání wigí á má íwí yarigíapi nání ridiyowá wíiarigíapa íwí wíwaníjowa yarigíapi nání eni ridiyowá minipaxí mimónigíáwarini. Awa eni aga ninipaxowarini. ⁴ Á má wo xewaninjo wé íkwianwíyo níjwiráriniri xfo xegí díníyo dání rípeánarinjimaní. Oweoi, nowani eníná Gorixo xfo xegí díní tíni Erono api e oimóniri wéyo íá umirinjípa axípi umiráná apaxípaninjí imóninjí xwéowa imónarigíáriní. ⁵ Kiraiso eni xewaninjo seáyi e nímfeyoániri apaxípaninjí imóninjí xwé woni oimónimíniri mírípeáninjíniginí. Oweoi, Gorixo omi seáyi e numfeyoari Bíkwiyo níriniri eáninjí rípi uríniginí, “Joxi gí íwoxi oimóniri simíxíáriní. Agwi ríná joxíninjí semeááriní.” nuriri ⁶ Bíkwiyo ámi wí e níriniri eáninjí rípi eni uríniginí, “Apaxípaninjí imóninjí Merikisedeko nimóniri enjé yapí joxi eni axípi aninjé nání e imónirixini.” urinjé enagi nání Kiraiso e imóninjírini. ⁷ Xámi o á má nimóniri xwíá tíyo níjwearíná “Á má nípi kianiro yarigíapi nání wáyí niníniginiri ápo dínjé síxí ní mí mopaxoríani?” níyaiwiri arírá oniniri njwí píyí níwíriniri gwífní kíkíá tíni ríxinjé uráná xanomí aríá níwiri píraninjé yapeninjo enagi nání omi xixeni aríá wíjorini. ⁸ O Gorixomi xewaxo aí ríninjé xfomi níwímeari penjíyo dání re níyaiwiri níjfé imóninjírini, “Ápomi aríá níwiri xixeni neríná api e xixeni rí rínímeaaríni?” E níyaiwiri níjfé nimóniri ⁹ xano wimóninjé nípiní ríxa sípearímf níyáriní nání á má xfomi pírfí míwíáikí aríá wíarigíá gíyí

giyá níní aníjé miní íníná nanjéni ηweapírfa nání yeáyé uyimixemeapaxo imóniri¹⁰ Gorixo re ráriηjépi téní xixeni imóniri enjériní, “Xwé apaxípaníjé imóníjé Merikisedeko imóníjépa axípi imóníjoriní.” ráriηjépi téní xixeni imóniri enjériní.

Jisasomi ríwí umórixiniri erirí winí nánirini.

¹¹ “Nioní ‘Kiraiso nání níríríná Merikisedeko nání níríríníjé apíníjé apíníjé imóniní.’ osearimíní.” nínimóniri aiwí arfá iwayé prógáýné, seyné mfképi nání nijfá imónipírí nání arige searimíní? ¹² None ayá wí searéwapíyinjwá enagwi nání xamíjéýné e dání wíyo nuréwapíyipaxé nimóníríná ayé nanjé imónimíniri enjé aiwí seyné síní majímajfá yaríηagfa nání ámá wí ámí Kiraiso nání sírimíjé imóníjépipimí dání nisearéwapíyipaxé imónígáýnériní. Seyné aiwá nípaxé mimóní amíjéni narígáýé yapí imóníjoi. ¹³ Ayé rípi nání seararíjéni. Ámá aiwá nípaxé mimóní síní amíjé narígáýé níní “Apí neríná wé róníjépi yaríjoi.” ríníjépi nání majfá nero nání síní niaíwé própia yapí imóníjoi. ¹⁴ E nerí aí aiwáyé ámá ríxa ámínáníjé imónígáýé narígáriní. Ámá e imónígáýé wigé dínjé téní píraníjé éwapínarígfa enagí nání nanjé imóníjépiraní, sípí imóníjépiraní, ananí mí ómíxarígáýériní.

6

¹⁻² Ayínání, nene xwíyá Kiraiso nání sírimíjé imóníjépiní aníjé miní mírínípa oyaneyí. Íníná ámí ámí xwíyá sírimíjé imóníjé rípi rípi nítíwayírorí mírínípa oyaneyí. Xwíyá negé íwé amípi néra nuríná anínimixinanirane yaríηwápi aga ríwímíní nímamopaxépiraní, xwíyá Goríxomí aga dínjé níwíkwíropaxépiraní, xwíyá ígfa xixegéní eánaríηwápiraní, Goríxo nanjé owimíxíniri wé seáyé e wikwiáraríηwápiraní, ámá pegáýé ámí wiápínimeapíríápíraní, Goríxo ámáyo mí ómómíxímí nerí xwíyá umeáraná aníjé ηweapíríápíraní, xwíyá apí apí ámí nítíwayírorí méwapínípa oyaneyí. Sa xwíyá Goríxoyá ámá arfá níwiríjépipimí dání yóé imónípaxépi éwapínaní nání oxímeaneyí. ³ Goríxo apí xe oépoyíniri síjwé níneanírínáyé, ananí yanfwiní.

⁴ Ayé rípi nání “Xwíyá xámí nítíwayírorane éwapíníjéwápi píni níwiárirane xwíyá yóé imónanfá nání imóníjépi oxímeaneyí.” seararíjéni. Ámá Goríxo xewaníjoi nání “E imóníjorfaní?” oyaiwípoyíniri ríxa wífa wókímíxiri ámá aiwá gégé neríná nijfá awíí yaríjé imóníjépi

nánì imónarigfápa axíptínì e nero aḡnami dánì Gorixo neaiapínìpì nánì níjǎ imóniro kwíyǎ oyápi áamá wíyo tǎnì nawínì waínìrì ⁵ áamá aiwá awíí imónìḡpì gǎgǎ nerǎná “Nanǎ imónìni.” yaiwiarigfápa xwíyǎ Gorixoyápi tǎnì enǎ eánìḡ o yeáyǎ níneayimixemearì neameḡweanǎ imónìḡpì tǎnì axípi gǎgǎnìḡ nerǎná “Nanǎ imónìni.” yaiwiro néfasáná ⁶ dǎḡ wǎkwǎroarigfápi rǎwǎmǎnì nímmamorǎnýǎ, ayǎ Gorixomi xewaxomi ikayǎwǎ oumeapoyínìrì ámi yoxáǎpámǎnìḡ yekwǎroárarìḡǎ nánì ámi xwíyǎ kǎnìmónǎrǎxǎnìrì urǎpaxǎ imónìḡpì bǎ menìni. ⁷ Ayǎ rǎpì nánì seararǎnì. Xwǎ iniá ámi ámi nearǎ aínáná áamá aiwá omǎḡ íwǎ urǎyǎ nánì aiwá nanǎ yaparǎḡpì, ayǎ Gorixo aiwá nanǎ oyapínìrì xwíyǎ tǎnì píránìḡ imǎxarǎḡpǎrǎnì. ⁸ E nerǎ aǎ xwǎ iniá ámi ámi nearǎ naínìrì aiwǎ aiwá nanǎ mǎyapǎ ará enǎ tǎḡnì kǎsónárarǎḡpì, ayǎ ráǎnìḡ imónìḡpì enǎḡ nánì Gorixo rǎxa níramǎxǎmǎnìrì nánì imónìrì árǎ yimǎnìrì nánì imónìrì enǎḡpǎrǎnì.

⁹ Dǎḡ síxǎ seayǎḡǎné, níonì mǎxǎ e nísearǎrǎ aiwǎ “Seyǎné níonì mǎxǎ searǎpì mǎyarǎḡoǎ.” nímmónarǎnì. “Óǎ Gorixo yeáyǎ seayimixemeanǎ nánì imónìḡyǎmǎnì xǎdarǎḡoǎ.” nímmónarǎnì. ¹⁰ Ayǎ rǎpì nánì seararǎnì. Gorixo xǎxenì mímmónìḡpì tǎnì mǎyarǎḡo enǎḡ nánì amǎpǎ seyǎné xǎomì níxǎdǎróná ero áamá xegǎ imónìḡǎyo arǎrá wǎḡǎpì sínì níwirǎḡyó dánì síwá rénìḡ wǎnǎro “Nene Gorixoxǎ dǎḡ síxǎ rǎyǎnìwǎnì.” síwá éniḡ wǎnǎro yarǎḡǎpì nánì o wǎ arǎ ikeamopaxǎ menìni. ¹¹⁻¹² Seyǎné rǎwǎ síwǎ níyǎrǎ mé áamá enǎ neánǎro Gorixomi dǎḡ wǎkwǎro “Xewanǎḡo óǎ oneaimonǎ.” yaiwiro yarǎḡǎyo dánì Gorixo símmǎḡyó dánì “Nǎsiimǎrǎnì.” urǎḡpì wǎmeaarǎḡyó ikanǎḡ wǎaxǎdǎpǎrǎ nánì seyǎné wǎyǎnéni wǎyǎnéni amǎpǎ nǎnì oneaimǎnìrǎ dǎḡ ikwǎmoarǎḡǎpì seaǎmeanǎe nánì anǎḡ mǎnǎ rǎwǎ níyǎnǎro dǎḡ níkwǎmóá úǎrǎxǎnì.

“Gorixo rǎḡpǎmǎ dǎḡ níwǎkwǎmóá úǎrǎxǎnì.” urǎḡ nǎnǎrǎnì.

¹³⁻¹⁴ Enǎnǎ Gorixo Ebǎrǎamoyá símmǎḡyó dánì Bǎkwǎyo nírǎnǎrǎ eánìḡ rǎpì urǎḡnǎḡnì, “Níonì píránìḡ símmǎxǎrǎ dǎxǎ rǎrǎawéyo sayá wǎmǎxǎrǎ nemǎrǎnì.” urǎḡnǎḡnì. E síḡǎ wo arǎ eḡe dǎnǎnìḡ níurǎrǎná áamá wo xǎomì seáyǎ e múrónǎḡo arǎ eḡe dǎnǎ rǎpaxǎ meḡǎḡ nánì xewanǎḡo nánì nírǎnǎrǎ urǎḡnǎḡnì. ¹⁵ Ayǎnǎnì Ebǎrǎamo yómǎḡ nímmónìrǎ “Gorixo nírǎḡpì xegǎ dǎḡ tǎnì xe óǎ nímmówǎnǎḡnì.” níyǎiwǎrǎ wenǎḡ nerǎ níḡweanǎsáná enǎnǎ wǎmeanǎḡnǎnì. ¹⁶ Áamá “Nepa neararǎnì.” oyǎiwǎpoyínìrǎ níurǎróná níyǎmǎḡ imónìḡ seáyǎ e wǎmónìḡ bǎmǎ dánì urarǎḡǎrǎnì. Áamá

xwiyá ximiximí niníro nírínóná xwiyá apí rápipi dání sanínaríní. ¹⁷ Ayínáni Gorixo áamá xfo Ebíramomí símmaníyo dání urínípi wímeaníyí re oyaiwípoyíní, “Gorixo aríomí ‘Naní e niseaimfáriní.’ urínípi ámí ná ríwíyo aiwí xegí díní níkinimóní kikiá epaxímaní.” oyaiwípoyíní sínáyo dáníní níríná xewaníjomí dání níríní e urínípi nání ámí sopíní wárinínigíní. ¹⁸ Gorixo, yapí mirípxí imóníjo “Símmaníyo dání ríraríní.” urínípi síwiá imónípxí menagí aiwí ámí síwiá mimónípxí bí xewaníjomí dání uríní enagí nání nene ananí ení síxí neámíxíní nweanwíní. Nene —Gorixo yeáyí neaimíxíwíníginí o tífáminí éfí nurane símaníwíyóní yeáyí wuríníwáeneríní. Nene o neainífa nání díní wíkwímoarínwápi xáiwí fá xíraní nání ení síxí neámíxíní nweanwíní. ¹⁹ Nene díní wíkwímoarínwá apimí dání díní síkí kí nomíxíní rane nweanwíní. Síkí kí oníníwá enagí nání aní rídiyowá yarígíwámi awawá nweáfáwámi rapírapí epáníóaríníjumi íníríwáminíní ananí páwíarínwáriní. ²⁰ Íníní e Jisaso ríxa aníní íníná nání apaxípání imóní xwé Merikisedeko imónípa axípi nimónímáná nene arírá neainífa nání xámi níneameáa páwíníriní.

7

Merikisedeko, apaxípání imóníjo nání uríní náníriní.

¹ Merikisedeko —O míxí ináyí aní Seremíyí rínínpimí umenweaagoríní. Nwífa seáyí e imóníjoyá apaxípání imóníjoríní. O Ebíramo míxí ináyí wáú wáú awamí xopírará níyárimo weaparíná ófí e órórí níníná Gorixoyá díníyo dání naníní owímeaní xwiyá bí tíní naní wímíxíníjoríní. ² Amípi Ebíramo píkiomeápi yaní wé wúkaú nímemáná bí míní wíjo, ayí Merikisedeko oríní. Xegí yoí Merikisedekoyí rínínpí, ayí xámi negí aga pínéyo dání míxí ináyí wé róní nweanwí aríníjoríní. O Seremí dání míxí ináyoyí rínínpí ení negí aga pínéyo dání míxí ináyí áamá níwayíróniro nweapí nání wímíxíníjoríní rínínpí. ³ Bíkwíyo dání xwiyá bí miríníjagí nání o nání re rípxíriní, “O xano tíní xínáí tíní mayí erí xegí fíwíaríwé ení mayí erí eníjoríní. Sífa xínáí xíníyí mimónípa erí sífa xfo peníyí mimónípa erí eníjoríní. Ayínáni o níaiwí Gorixoyáoní imóníjo enagí nání apaxípa aníní míní imóníjoríní.” rípxíriní.

⁴ Seáyí e Merikisedeko imónípi nání bí díní mópoyí. Negí aríto íníjo Ebíramo amípi awíaxí imóní wí míxí nerí píkiomeaníyí yaní wé wúkaú nítmáná bí míní wíjo

ayf orini. ⁵ Ripaioyá fwiárfawé apaxfpániñf imónigfáwa Gorixoyá ñwá ikaxf riniñipi tñi xixeni nixfdiro nani wigf axíyá, ayf eni Ebirfamoyá fwiárfawéyá imóniñagfa aiwi wigf amipi yanf wé wúkaú méfapi bi uráparigfáriní. ⁶ E nerí aí Merikisedeko, Ripaioyá fwiárfawéyá wo mimóniñagí aiwi Ebirfamo, Gorixo sfmmanjfo dani “E niseaiimfáriní.” urinjo nipi kiomeari yanf wé wúkaú méfapi bi Merikisedeko nurápiri omi nanf bi owímeaniri xwíyá bi tñi nanf wimixiñigini. ⁷ Xwíyá rípi áma wí “Nepamani.” niyaiwiri rí paxfpi maní. Nanfpi owímeaniri xwíyá bi tñi wimixariño, seáyi e wimóniñorini. Nanfpi wímeáo, omi simañwíyóniñf inimi wurfniñorini. ⁸ Ripaioyá fwiárfawéwa —Awa nipepírfá nani imónigfáwarini. Awa wigf axíyá yanf wé wúkaú méfapi bi nurápiróna ayf áma nipepírfáwani uráparigfa aiwi Merikisedeko nurápirfána xfo nani Bikwíyo riniñipa aniñf ñweaño urápiñigini. ⁹⁻¹⁰ Rípi eni rí paxfriñi, “Ebirfamo yanf xfo méfapi Merikisedeko tñi óf e óróf niriñi mimi wíana Ripaio —Oyá fwiárfawé wigf wíniyá yanf wé wúkaú méfapi bi uráparigfáwami xiáworini. O eni sini xegf xiáwo Ebirfamoyá kímniñfo iniñagí nani xiáwo Ebirfamo yanf niñeri Merikisedekomí wípa éniñf nerí mimi wiñigini.” rí paxfriñi.

Apaxf xámiñfápá sini e enjáná siñf imóniñf ámi bá nani urinñf naniñini.

¹¹ Enjáná Gorixo ñwá ikaxf xfo riniñipi Mosesomi mimi niwirfána Ripaioyáyf apaxfpániñf imónipírfá nani ráriñigini. Apaxf Ripaioyáyf imónigfápá Gorixo apá e enfapi nani imóniwiniñigini rariñipi tñi ayf xixeni nero wé niroáriro siñwíyá, apaxf ámi xegf bi imóniñf bá, Erono imóniñfpániñf marfái, Merikisedeko imóniñfpániñf imóniñf bá imóniminiñf enímani. ¹² Apaxf Ripaioyáyf imóniñfápá apáni mimóniñagí nani ámi bá imóniñfriñi. Ayinani ñwá ikaxf niriñiri eániñf axfpiñi sini nimónipaxfmani. Ámi bi eni imónipaxfriñi. ¹³ Áminá Jisaso, Gorixo e ríño yf Ripaioyáomani. Gwá wírimí daniñoriñi. Xegf gwá arimi daniñf wo enjáná rídiyowá eri apaxfpániñf imóniri yagfmani. ¹⁴ Nijfá re imóniñwiniñi. Negf Áminá Jisaso Judaoyá gwárimí daniñf imóniñfriñi. Ñwá ikaxf Gorixo ríñf Moseso eaniñpi Judaoyáyf wí apaxfpániñf imónipírfá nani niriñi meañigini.

“Jisaso apaxf Merikisedeko imóniñfpániñf imóniñfriñi.” urinñf naniñini.

¹⁵ Apaxf xegf bi imóniñf bá, Merikisedeko imóniñfpániñf nimónirfányá, nioni re searfapi ríxa siñáni wíá óriñoriñi,

“Ñwá ikaxí nírínírí eáníñí axípiñí sñní imónipaxímaní. Ámí bñí nimónipaxíriní.” seararíápi ríxa sññáñí wíá óríroní. ¹⁶ O apaxí Merikisedeko imóníñí apá nimóníríná ñwá ikaxí re ríníñíyo dání, “Ámá gwá arímí dányífraní, e imónígíáyífraní, ayíñí apaxípa imónipaxíriní.” ríníñíyo dání imóníñímaní. Oweoi, o sa xegí ení eáníñíyo dání dñí manínipaxí imóníñípi tñño enagí nání imóníñíriní. ¹⁷ Bìkwíyo nírínírí eáníñí rípi nioní seararíñápi tññí xíxení enagí nání raríñíní, “Joxí apaxípa Merikisedeko imóníñípa axípi e nimónírí aníñí íníná ñweáíríxíní.” Goríxo e uríñípi nioní seararíñápi tññí xíxení enagí nání raríñíní. ¹⁸ Sekaxí xámí ríníñí wí ení neánírí arírá neaipaxí imóníñí bñí mírínaríñagí nání Goríxo ríxa peá nímorí tññíriní. ¹⁹ Ayí ñwá ikaxí Moseso neaiapíñípi mímónipaxí enagí nání raríñíní. E nerí aí Goríxo Kiraisomí negí apaxípa wímíxíñí enagí nání dñí nene ríxa agwí ríná wíkwímoaríñwápi xámí ñwá ikaxí ríníñípi mímónipaxí enagí nání raríñíní. Apímí dáníñí nene Goríxo tññí e añwí éñíñí upaxíriní.

²⁰⁻²¹ Goríxo Jisasomí apaxípa nímímíxíríná xewaníño nání sññá aríá enje dáníñíñí nírínírí imíxíñíriní. Ripaioyáyí apaxípa nimóníróná Goríxoraní, ámá woraní, xámí “Sññá romí dání ríraríñíní.” raríñwápa muríníñáñá imónagíáríní. E nerí aí nioní seararíñáomí Goríxo Bìkwíyo nírínírí eáníñí rípi uríñínigíní, “Ámínáoní ‘Joxí apaxípa nimónírí aníñí íníná ñweáíríxíní.’ níríríná sññáyo dáníñíñí ríríáoní ámí gí dñí tññí níkínímónírí wí wíáikímíámaní.” uríñínigíní. ²² Ayínání nene “Goríxo ‘E niseaiimíáríní.’ réroáríñí seáyí e imóníñí bñí xíxení neaiiníáríní.” yaiwianíwá nání Jisaso negí ikíyíñí neaiáríñóníñí imóníní.

²³ Apaxípa xámí imónígíáwa pearígíáwa enagí nání aníñí imónipaxí meníní. Ayínání obaxí nimóga wagíáríní. ²⁴ E nerí aiwí Jisaso aníñí ñweaño enagí nání apaxípa o imóníñípi aníñí pírí tññweañípiríní. ²⁵ Ayínání o ámá xíomí dñí nímímíxíríníyo dání Goríxo tññí e añwí éñíñí úfáyí nññí nání Goríxomí ríxíñí wuríyínífa nání aníñí ñweaño enagí nání agwíraní, ná ríwíyoraní, aníñí yeáyí uyímíxemeapaxoríní.

²⁶ Apaxípaníñí imónígíá go go maríái, xwé imóníñí wo o imóníñípa nene nání xíxení imóníní. Sñyíkwí bñí mínípa erí xwíyíá bñí uxekwímopaxí mímónípa erí piaxí weánipaxí imóníñí bñí muxénípa erí enoríní. Íwí yarígíáyí yapí wayíá mímónípa nerí aga xegí bñí imóníñoríní. Goríxoyá dñí tññí aññámí seáyí ríwámíní peyíñoríní. ²⁷ Apaxípa xámí

seáyí e imónigfáwa sfá ayí ayo Gorixo wiwanijowa wigí fwí yarigfápi yokwarimí oneaiiníro xámi rídiyowá niyárimáná ríwíyo dání fwí wigí áamá yarigfápi nání rídiyowá wi-iarigfápa Jisaso axípi e wí epaxomani. Xewaníjo fwí bí meño enagi nání áamáyo yeáyí uyimixemeám+n+rí nawínáni rídiyowáníjé wiiníjé enagi nání wí e epaxomani. ²⁸ Ayí rípi nání “Apaxípaníjé imónigfá go go marfái, xwé imóníjé wo o imóníjépa nene nání xixeni imóníni.” seararíjéni. Áamá njwí ikaxí ríníjépipimí dání apaxípa oimónípoyní+rí rípeáfáwa wé róníjépiní oyaneyíniro nero aí ení neáníro m+xímpoxí wigíáwaríni. E nerí aí xewaxo axípi e éniéjé imóníjomani. Gorixo, Mosesomí njwí ikaxípi nurímáná xegí xewaxo apaxí amípi nípi+ní aníjéni nání sípearími yárfwínigí+ní+rí imóníjépa imóníwínigí+ní+rí xewaníjo nání sfájáyo dáníniéjé ní+ní+rí urípeanjéni.

8

Nene nání anínamí dání apaxípaníjé imóníjé xwéo náníni.

¹ Xwíyíá nioní repíyí néra úa kumíxínayíjépi, ayí rípi+ríni. Negí apaxí xwé imóníjépa xixeni nepa seáyí e imóníni. O ríxa anínamíni Njwíá aga seáyí e wiárf imóníjéyá síá íkwianjwína tíjé e nání nípeyirí o téní xixeni nimóní+rí nání oyá wé náúmíni éfí njweani. ² O apaxípa ámání nimóní+rínná yarigfápa axípi nerí senfá aní mfkí ikíjéwámí dání —Iwá áamá wo ríkári+jéwámáni. Sa Gorixo ríkári+jéwáríni. Iwámí dání yaríjéoríni. ³ Apaxípaníjé imónigfá xwé wo wo nowaní Gorixo wigí áamá nání yayí owíní+rí rídiyowá wíiro peaxí utiro epírfá nání rípeánigfá enagi nání Jisaso ení apaxípaníjé imóníjé xwé wo enagi nání áamá xegí imónigfáyo nání rídiyowá bí míwíipa epaxí mimóníjé+ríni. O ení áamá níni nání rídiyowá bí wíinjé+ríni. ⁴ Áamá xwíá tíyo dání apaxípaníjé imónigfáwa njwí ikaxí ríníjépipimí níxí+díro rídiyowá wíiro aiwá peaxí utiro yarigfá enagi nání o síní xwíá tíyo níjwearí sínjwíríyí, apaxípaníjé imóníjé wo imónímíni+rí enímaní. ⁵ Apaxípa xwíá tíyo imónigfáwa mfkí Kiraiso anínamí dání enípi míyarigfáwaríni. Wigí xwíá tíyo dání neróná yarigfápi sa onapámigí+níjé Kiraiso anínamí yaríjépi náníniéjé yarigfá enagi nání raríjéni. Moseso Gorixo nání senfá aní xwíá tíyo ríkárimíni+rí yarínná o píraníjé erírí níwirí re uríjépi nioní seararíjépipimí sopíjé níwaríni, “Joxí senfá aní ríwáníjé xopaikígfí oríkári+míni+rínná dífwí míjépipimí dání síwá síjépi xixeni níxí+díri ríkári+ríxíni.” Gorixo

Mosesomi e urinǵipi nioni seararinǵapi tǵni xixeni imóninǵagi nání “Apaxǵpá xwǵá tǵyo dánǵ imóninǵáwa sa Kiraiso anǵnamǵ dánǵ yarǵinǵipi nání onapámǵǵnǵinǵ yarǵinǵoi.” yaiwinǵwǵni. ⁶ E nerǵ aǵ agwǵ rǵná Gorǵxo Jisaso apaxǵpánǵinǵ wo nimónirǵi e niúwinǵǵnǵirǵi urǵpeanǵipi apaxǵpá xwǵá tǵyo nǵweagǵáwa e éfǵrixǵinǵirǵi urǵpeanǵipimi seáyǵi e múróninǵagi nání o yarǵinǵipi enǵ seáyǵi e wimóninǵni. Agwǵ rǵná xwǵyǵá Gorǵxo rǵwǵyo réroárǵinǵipi —Apǵ Jisaso neaiinǵipimi dáninǵi imóninǵpaxǵ enǵpirǵinǵi. Apǵ enǵ xámǵ réroárǵagǵipimi seáyǵi e múróninǵni. Ayǵ rǵipi nánirǵinǵi. Rǵwǵyo sǵmǵimanǵyoyó dánǵ “Nanǵ e e nǵseaiimǵárǵinǵi.” réroárǵinǵipi, ayǵ xámǵ Mosesomi nǵwǵ ikaxǵ nurǵrǵná sǵmǵimanǵyoyó dánǵ “Seyǵné píranǵinǵ nǵnǵxǵdǵiróná e e nǵseaiimǵárǵinǵi.” réroárǵagǵipimi seáyǵi e múróninǵni. ⁷ Xwǵyǵá xámǵ Gorǵxo Mosesomi nurǵrǵná réroárǵinǵipimi dánǵ o “Ǵǵ ámá nǵwǵ ikaxǵ apimi nǵxǵdǵiróná píranǵinǵi imóninǵrǵixǵinǵi.” wimóninǵipi tǵni xixeni nimóniro sǵnǵwirǵiyǵ, ámǵ rǵwǵyo bǵ réroárǵimǵinǵirǵi enǵmanǵi. ⁸ Gorǵxo ámá ayo ayairǵrǵi winǵ enǵagǵi nání nene enǵ re yaiwipaxǵrǵinǵi, “Xwǵyǵá xǵo xámǵ re nǵrǵirǵi réroárǵagǵ, ‘Ǵǵ ámá yǵ nǵwǵ ikaxǵipimi nǵxǵdǵiróná píranǵinǵi e imóninǵrǵixǵinǵi.’ réroárǵagǵipi xǵo wimóninǵipi tǵni xixeni imóninǵǵmanǵi.” yaiwipaxǵrǵinǵi. Ayǵnání Bǵkwǵyoyó dánǵ re nǵrǵinǵirǵi eáninǵi, “Ámǵnáonǵi re seararinǵinǵi, ‘Arǵá époyǵi. Gorǵxonǵi ǵǵ ámá Isǵreri yǵ tǵni Judayǵ tǵni nání xwǵyǵá “Nionǵ e e nǵseaiimǵárǵinǵi.” sǵnǵ bǵ réroárǵimǵá nání anǵwǵi erǵinǵi. ⁹ Nionǵ wigǵ ǵwǵiárǵawéyo ámá nǵiáwǵ mǵmeyówárǵi nǵméra warǵǵápa Isipǵiyǵ anǵyoyó dánǵ nǵméra nurǵrǵná xwǵyǵá réroárǵagǵapi apǵnǵinǵi imóninǵipi nání mǵrarǵinǵinǵi. Ayǵ nionǵ sǵnǵinǵiná réroárǵá apimi xixeni mǵxǵdarǵinǵagǵa nǵwǵinǵirǵi nání nionǵ enǵ xixeni peá numori rǵwǵ umonǵanǵinǵi.’ ¹⁰ Ámǵnáonǵi re rarǵinǵinǵi, ‘Xwǵyǵá rǵwéná “Ǵǵ Isǵreri yoyó e e nǵwiimǵárǵinǵi.” réroárǵimǵápi, ayǵ rǵipǵirǵinǵi. Ǵǵ nǵwǵ ikaxǵ rǵnǵinǵipi wigǵ xwǵioxǵyoyó aumaúmǵ wǵiárǵirǵi nǵwǵrǵarǵirǵi nǵyárǵimáná nionǵ ayǵyá Nǵwǵáonǵi imóninǵǵárǵinǵi. Ayǵ enǵ ámá nionǵyá imóninǵpǵrǵárǵinǵi. ¹¹ Nionǵ aumaúmǵ e wǵiáráná wigǵ imóninǵǵáyǵ wǵi nǵwǵiápǵnǵimearo wigǵ wǵinǵyoyó nuréwapǵyiro “Gorǵxo nání nǵǵǵá imóninǵpoyǵi.” urǵpǵrǵá menǵinǵi. Ámá nǵnǵi sǵyǵkwǵnǵinǵi imóninǵǵáyǵrǵanǵi, xwérǵxarǵanǵi, nǵnǵi nionǵi nání rǵxa nǵǵǵá imóninǵǵáyǵ imóninǵpǵrǵá enǵagǵi nání wǵi e urǵpǵrǵámanǵi. ¹² Ayǵ rǵipi nánirǵinǵi. Nionǵ ayá urǵmǵxǵirǵi wigǵ ǵwǵi yarǵǵápi yokwarǵimǵ nǵwǵiirǵná dǵinǵi peá morǵi emǵá enǵagǵi nání rarǵinǵinǵi.” Bǵkwǵyoyó e nǵrǵinǵirǵi eáninǵi. ¹³ Gorǵxo xwǵyǵá sǵnǵ réroárǵinǵipi nǵrǵirǵiná xámǵinǵipi írǵkwǵnǵinǵi imǵxamonǵinǵinǵi. Amǵpǵi írǵkwǵnǵinǵi imǵxamónarǵinǵipi rǵxa nǵkeamóǵa warǵinǵagǵi nání apaxǵ mé

anfnarinjfrini.

9

Apaxfpa xwe imonigfawa Gorixo nani nanjwni ridiyowa yarigfa nani rini.

¹ Xwiyfa Gorixo xami roaroarinjipi nurirfna xegf ama nibiro xomi yayf numerona "Nene e niwiirfna xfo wimonarinjipi rfa yarinjwini?" niyaiwiro epirfa nani wiekwfkwfyrir xfo nani anj njwfa xwfa tfo imoninjwfa nani wiekwfkwfyrir enjiginini. ² Anj njwfa iwfa, ayf senfa anj rkarinjwari. Awawa of e ikwifroninjwami uyfwf obaxf nikikiroariga unana mixarorigfapi tfini aiwa ikwianjw Gorixo nani peaxf tarigfana tfini bisikerfa Gorixo nani peaxf tayarigfapi tfini awami wenjerini. Awawa yof awawa njwafawy rarigfawarini. ³ Rapirapf awini e epanjoarinjumi inirwami dani awawa ami wa ikwifronini. Awawa xegf yof awawa njwfa seayf e imoninjwafwy rarigfawarini. ⁴ Awawa na inimi ikwifroninjwami Gorixomi dijf nanj oweaniri rfa ikeaaripirfa nani sfja gorf tfini imixinjipf tfini bokisf xwiyfa Gorixo roaroarinjipi nani imixinjwfa tfini api awawa awami e weni. Bokisf awawa nimiximana sfja gorf tfini yopirimf yarinjwari. Bokisf awami inimi xwafaf sixf sfja gorf tfini imixinjwami inimi aiwa yof manaf rininjipf tfini eranj Eronoya wirinj eaninjwfa tfini sfja piara Gorixo njw ikaxf urinjipf eaninjna tfini bokisf awawa ayf api ininjwari. ⁵ Awawa "Seayf e Gorixo imoninjipi, ayf apirfani?" oyaiwipoyiniri xopaikgf anfnajf fwf midani wuka wu midani wuka wu oninjwau seayf e njwirarinjwari. Awawa njweagfie inirwamini Gorixo yokwarimf oneaiiniri ragf wwiwfa eayarigferini. Api api nani repyf niseaiera uri piranjf awanj "Api, ayf api nani imonini. Api nani imonini." niseara uri epaxina rinamani.

⁶ Amipi api rixa e niyirimana apaxfpa imonigfawa awawa of e ikwifroninjwami Gorixo yayf oneainiri yarigfapi epirfa nani inina pawiyarinjagfa aiwi ⁷ awawa na inimi ikwifroninjwami apaxfpa xweo, onini xwiogwf o omi na bini pawiarinjirini. Nipawirina anipao pawiarinjimant. fwf xfo tfini xegf ama tfini maiwi nero yarigfapi Gorixo yokwarimf oneaiiniri ragf nanjw ridiyowa efpiaf bi nimeami pawiarinjirini. ⁸ Apimi dani kwiyf Gorixoyapf siwa reninjf neaiarini. Awawa of e ikwifroninjwfa sini apaxfpa imonigfawa opawipoyiniri nani ikwifroninjana of nene anfnami pawianwfa nani imoninjfyi sini sfjani mimonini. ⁹ Awami dani yagfapi Kiraiso agwi rina enjipf

nání neaiwapiyariní. Awámi dání Gorixo nene nání yayí owininí nání imóninípi neróná ridiyowá wiro peaxí tiro yarínagfa aí ámá e wiífáyí díní wía níwóniro re yaiwinipaxí meniní, “Apaxípa imónigfáwa ridiyowá e níífáyo dání Gorixo ríxa yokwarímí nííf enagí nání oyá sijnwíyo dání ríxa wé róniní imóniníáoníríani?” yaiwinipaxí meniní. ¹⁰ Ayí rípi nánirini. “Ridiyowá neróná e éfrixini. E éfrixini.” rininípi sa “Aiwá niro iniígí niro igfá xixegíni eániro éfrixini.” rininí imóninípi enagí nání e yaiwipaxímani. E e rininí api “Apimi dání ámá xwioxí naní imónipaxíriní.” míríninípirini. Api, ayí xfo amipí sijní imixiníe nání wiékwíkwíyinípi enagí nání raríniní.

Kiraiso xewaníjo ridiyowániní wiiníní nánirini.

¹¹ E nerí aí Kiraiso amipí naní neaímeaarínípi nání apaxípa xwé wo nimóniríná senfá aní xwía tíyo ríkaríniníwámi mípawí anínamí páwinínigíni. E nípawiríná senfá aní wé roáriní agá seáyí e imónirí eníniní wíwámi páwinínigíni. Iwá ámá ríkarígíwámani. Xwía tíyo dáníwámani. Anínamí ríkaríniníwáriní. ¹² Nípawiríná memé ridiyowá éfpiyá ragíraní, burímákau miá ridiyowá éfpiyá ragíraní, nímeámi agá njwía imóniníe mípawí xewaníjo ridiyowániní ninímáná xegí ragí nímeámi nawínání páwinínigíni. Ayínání aníní íníná njewaníwá nání yeáyí neayimíxemeañorini. ¹³ Ámá Gorixoyá sijnwíyo dání xwíríá winínánáyí apaxípa imónigfáwa memé ragí tíní burímákau oxíyí ragí tíní burímákau sipíkí ríá níf kíkínaxfá tíní apiaú apí wé tíní nímeaayirí wíwíá níróa úáná ámá xwíríá inígíapi Gorixoyá sijnwíyo dání naní imónarígí enagí nání ¹⁴ ragí Kiraisoyá —O siyikwí bí míníjo aí kwíyí níyímíní imóninípi arírá wiaríná xewaníjo ridiyowániní iníñorini. Oyá ragí puñípi anípaxí negí xwioxíyo igfániní neaeámoaríníriní. Amipí nene anínímíxinaní nání yarínwápi igfániní neaeámoaríní enagí nání díní wía níneaónirí “Íwí éwápi nání siní ayá míneadunini.” yaiwiarínwáriní. Njwía aníní sijní imóniníjo wimónarínípi éfrixinírí inígíániní neaeámoaríníriní.

“O pépimi dání xwíyíá sijní réroárinípi mírogwí rixániní wiarimóniníriní.” uríní nánirini.

¹⁵ Kiraiso níperíná xegí ragí púpimi dání ámá xwíyíá Gorixo xámi réroárinípimi pírí wiaíkgífáyo gwíniní níroayírorí nání xwíyíá sijní réroárinípi nání wáwuñí imóniníorini. Ámá Gorixo nioníyá imónírxinírí wéyo íá wumíríníyo amipí xfo wígí símímaníyo dání “Níseaiimíárini.” nurírí réroárinípi xixení wímeari

anijf íniná imónirí enfa nání wigf wáwunjo imónijírini. ¹⁶ Xwiyfá Gorixo réroárijípi, ayf ámá siní nñwearfná “Nioní péaná amípí nioniyá ámá ayfni meáfríxini.” níriri payf eaárijfnánijf imónini. Payf xano níriri tíjpi xegf niaíwí nixfdíro amípí meaaníro nerfná xámi ámá nñni níjfa nimóníro “Xano ríxa iyf rípeínigini?” yaiwiárijáná e meapaxfrini. ¹⁷ Payf ana eaárijjo siní mipepa nerfná payf ana siní surímána imónaríjírini. Ayf rípi nánirini. Payf ana neari tíjo siní síjif ñweañáná ríxa xfo ríjipi mírogwí rixánijf níwiárimónipaxf mimónini. Xfo ríxa níperfná xixeni níwiárimónipaxf imónini. Payf ana xiáwo níperíjipimi dání rixánijf wiárimónaríjina imónaríjipa xwiyfá Gorixo réroárijípi ení ragf púfpimi dání rixánijf wiárimónaríjipi imónaríjírini. ¹⁸ Nanwí bí mípíkípa nero síjwiríyí, xwiyfá Gorixo xámi réroárijípi ríxá wínijf níwiárimónimínirí enímani. Ayfnáni api aí nanwí píkiáná ragf puñpimi dání wiárimóníjínigini. ¹⁹ Ayf rípi seararíjini. Xámi Moseso sekaxf ñwí ikaxf eánijípimi dání rínijf nípini xegf Isireríyo nura núísáná burímákau miá tñni memé tñni apiaú ridiyowá éfpíyá ragf tñni iniígf tñni nímeámáná ará íwí xisopíyí rínijípi nínearí sipísipí fá ayfá ríjif bí tñni nawíni gwí níkiríwímáná igfá neari Bíkíwípimi wíwífá eari ámá níyoní wíwífá eari nerfná ²⁰ re uríjínigini, “Ragf rípimi dání xwiyfá Gorixo ‘Seyfné api e xfdífríxini.’ nínearíri réroárijípi ríxa rixánijf wiárimónarini.” uríjínigini. ²¹ Axípi e sentá añf ríkaríníjwámí ragf tñni wíwífá rorí síxí amípí ínimi weníyo wíwífá rorí eníjínigini. ²² Ayfnáni ragf wíwífá níróa nuríjípimi dání amípí ayá wí ñwí ikaxf rínijípi tñni xixeni igfá eámóníjípínijf imónaríjírini. Ridiyowá nerí ragf mípupa nerfnáyí, Gorixo íwí ámá egfápi wí yokwarímí wiárijímani.

“Kiraiso níperíjipimi dání íwí nene yaríjwápi ríif yárijírini.” uríjif nánirini.

²³ Sentá añf ríkaríníjwáraní, síxí amípí iwámí ínimi weníjírani, api nípini —Ayf mfkf añfnamí wenípi tñni ramíxíjñá imóníjípírini. Api nípini ridiyowá Moseso nerí ragf wíwífá níróa úfpimi dání igfá eámóníjípínijf imónipaxf enqí aí mfkf añfnamí wenípi ridiyowá éf seáyí e imóníjípimi dáníni igfá eámóníjípínijf imónipaxfrini. ²⁴ Kiraiso awawá ñwíá imóníjif ámá ikwírogfá wámí —Awá mfkfwámani. Sa mfkf imóníjfwámí dání ramíxíjwáraní. Kiraiso awámí mípáwíjínigini. Añfnamí mfkf imóníjfwámíni nípáwiri nene nání arírá

owimínirí Gorixoyá símimanjé e ηweani. ²⁵ O xwiogwí ayí ayo apaxfpáninjí imónigfá xwéowa wiwaninowayá ragí marfái, ragí ridiyowá éfápiyá nimeámi awawá ηwáfawámi páwiayarigfápa ámi ámi niwaninoní ridiyowá owinayimínirí e nipáwiri mηweanini. ²⁶ Apaxfpáninjí imónigfá xwéowa ridiyowá yayarigfápa ridiyowá owinayayimínirí nerí sηjwiriyí, Gorixo xwáfári tñni anjna tñni imixiηe dání ámi ámi nipáwiayirfná rñninjí nwinayipaxí imónimínirí enjriní. E nerí aí ríná sfá yoparfí tñjiná ná bñni ridiyowáninjí nwiinirínjipimi dání fwí ámá yarigfápi rití owiimínirí xwáfá tfyo nání bñniginí. ²⁷⁻²⁸ Ámá nñni aninjí sinjí ηweapaxí mimóní ná bñni nipémáná enáná Gorixo mí ómómiximí winfáriní. Ná bñni pearigfápa Kiraiso ení ámá nñni fwí yarigfápi yokwarímí owiimínirí axípi ná bñni ridiyowáninjí nwiinirí penjiginí. Rfwená ámi bí nibirfná ámá fwí yarigfápi yokwarímí owiimínirí nání mbí ámá xfo nání símí nixeadfpéniro xwayí nanirí ηweagfáyo aninjí yeáyí uyimixemeaarimínirí binfáriní.

10

“Ridiyowá xwáfá tfyo dání yarigfáyo dání yokwarímí wí seaiipaxí menini.” urinjí nánirini.

¹ Nwí ikaxí nirinirí eáninjípi, ayí nepa Gorixo símimanjéyo dáninínjí “Nanjé e e niseaiimfáriní.” urinjípi tñni xixeni mfkí ayo mimóní mfkí api nání sa onapámigfninjí inarinjípi imónini. Sa e imóninjí enagi nání xwiogwí ayí ayo onapámigí inarinjí rñninjipimi nixfdiróná ridiyowá axñni yayarigfápimi dání ámá “Gorixo tñjí e anjwi éninjí oumini.” yaiwífáyí wé roárinigfáyí imónipaxí wí menini. ² Ridiyowá yayarigfápimi dání nepa xwioxí igfáninjí eámónigfáyí nimóniro sηjwiriyí, dñjí wfá niwónimáná siní “fwí éapimi dání siní ayá niduninonirfani?” yaiwinipaxí wí menigfá nání ámi ridiyowá bí mepaxí imónaniro egfáriní. Rixa pñni wiáraniro egfáriní. ³ E nerí aí ridiyowá xwiogwí ayí ayo yayarigfápimi dání wigí fwí yarigfápi nání dñjí wimoarinjriní. ⁴ Ayí ripi nánirini. Burímákau oxfrani, meméraní, ridiyowá éfápiyá ragíyo dání fwí yarigfápi yokwarímí wiipaxí wí menini.

⁵ Ayínání Kiraiso xwáfá ririmí nání weapimfánirí nimónirfná Bikwíyo nirinirí eáninjí ripi xanomi re urinjiniginí, “Joxi ‘Ámá aiwá peaxí tiro nanjwí nipihiro ridiyowá ero oépoyi.’ mñsimónipa nerí aí nioní nání ámá wará bí nimixiyinjriní. ⁶ Gorixoxiní, joxí ámá ridiyowá nerfná Gorixo negí yarijnwápi nání yayí owinirí bí miní

noni ríá ikeáararigfápi nání yayf m̄sinipa eri ridiyowá fwf yaríñwápi Gorixo yokwarimf oneaiiniri yarigfápi nání yayf m̄sinipa eri yaríñoxirini. ⁷ Ayínání nioní nání Bìkwf xopiníñfínamí dání riniñfipi tñí xixení re riríñanigini, ‘Gorixoxini, joxi simónaríñfipini oemini ríxa riwoní bfini.’ riríñanigini.” uríñnigini. ⁸ Kiraiso re nurimáná, “Gorixoxini, joxi ámá aiwá peaxf otfpoyiniri m̄simónipa eri nanwf n̄pikiro ridiyowá oepoyiniri m̄simónipa eri ámá ridiyowá neríná Gorixo yayf owiniri bi miní noni ríá ikeáararigfápi nání m̄simónipa eri ridiyowá wigf fwf yarigfápi Gorixo yokwarimf oneaiiniri yarigfápi nání m̄simónipa eri yaríñni. Api n̄pini yaríñagfa aí joxi yayf wí m̄sinarinini.” Kiraiso ámá ridiyowá api api ñwf ikaxf n̄riniri eáníñfipimi riniñfipi tñí xixení yaríñagfa aiwí Gorixomi xwiyfá api e nurimáná ⁹ re uríñnigini, “Joxi simónaríñfipini oemini ríáoni riwonirini.” E uríñf enagi nání o ridiyowá amipi n̄pini ámá xami néra wagfápipi síwiá imixiri xewaxo ridiyowá iníñfipini seáyf e ikwfkwíñnigini. ¹⁰ Jisasi Kiraiso xano e éwinigini rí wimónaríñfipi n̄xíñfiri xewaníño nawínání ridiyowáníñf iníñfipimi dání ámaéne Gorixo ámá xwioxf igfáníñf eámónigfáyf imóníñfiriñfiri wimónaríñfipi imóníñwáriní.

“Kiraiso ridiyowáníñf seaiiníñfipimi dání yokwarimf seaiipaxíñfiri.” uríñf nánirini.

¹¹ Apaxfpaníñf imónigfá nowani sfá ayf ayo añf ridiyowá yarigfíwami éf n̄rómáná wigf yarigfápi neróná ridiyowá ámá fwf yarigfápi wí yokwarimf wiipaxf mimóníñfipini ámi ámi yayarigfá aí ¹² Kiraiso axfpi e m̄iyarinini. O fwf yaríñwápi yokwarimf neaiimini nání ridiyowáníñf niniríná nawínání fwf yaríñwápi aníñf xwapíra eaárínfá imóníñfipi nemáná n̄peyiri ámi Gorixo tñí xixení nimóniri oyá wé náumini éf ñweanigini. ¹³ E éf n̄ñweari xano ámá omi sfm̄f tñí wiarigfáyo xopírarf n̄wiiri ayo síkwf wikwiárínfá nání wimixiyinfe nání xwayf naniri ñweani. ¹⁴ Ayf r̄ipi nání raríñfiri. O ridiyowá ná biní niniríñfipimi dání ámá Gorixo xwioxf igfáníñf eámónigfáyf imóníñfiriñfiri wimónaríñfíyf aníñf e imóníñfíra nání wé roáríñfiri.

¹⁵ “O xwioxf igfáníñf eámónanfwa nání sipearfmi yáríñfiri.” seararíñapi kwíyf Gorixoyápi eni Bìkwíyo n̄riniri eáníñfipimi dání axfpi n̄riniri sopíñf warini. Bìkwíyo n̄riniri eáníñf r̄ipi n̄rinimáná, ¹⁶ “Ámináoni re raríñfiri, ‘Xwiyfá ríwéná “Gf imónigfáyo e e n̄wiimfáriní.” réoarimfápi, ayf r̄ipirini. Gf ñwf ikaxf wigf xwioxfyo aumaúm̄f wiariri ñwiráriní emfáriní.” n̄rinimáná ¹⁷ ámi

re ríniniginíni, “Wígí íwí egfápi nání tñní rikikíríó egfápi nání tñní ámí wí dñí nínínfámani.’ Ámínáoní e raríniní.” E ríninagí nání “Kwíyípi ení Bikwíyo nírínírí eáninípimí dání axípi nínearírí sopíní waríní.” seararíniní. ¹⁸ Íwí apí Goríxo ríxa yokwarímí neainí enagí nání síní xfo yokwarímí oneainírí nání ámí rídíyowá epaxí meníní.

“Wará saríwá mímáriní Goríxo tífáminí úwanígíní.” uríní náníríní.

¹⁹ Ayínání gí níríxímeáyíné, Jisaso niperfá ná xegí ragí puníyo dání nene wará saríwá mímáriní ananí Goríxo tñí e awawá ñwá seáyí e imónínífwámí páwipaxene imóníníwíní. ²⁰ O óf síní imóníníyí nene nání nínearímí ná rapírapí áwíní e epanjóáriníní mínearíropa nerí Goríxo tífáminí ananí opáwíyoinírí nání érowiápnírí xewaníño rídíyowáníní iníníyo dání óf síní dñí níyímíní imónáníwá náníyí neaimoirí ²¹ apaxí ámá Goríxoyá imóníníwaéne nání seáyí e imóníní bá imónírí enagí nání ²² nene nepání nímónímí Goríxo tífáminí añwí éniní úwanígíní. Wará saríwá mímáriní dñí wíkwírorane “Newanínene íwí éwápmí dání ayá neadunínenerfání?” yaiwinarínwápi Jisaso xegí ragí wíwíwá nearónípimí dání xwioxí ígfá eámóníníwaéne imónírane inígfí wíwá óríroní tñní ígfá eáf yapí imónírane nerínípmí dání o tífáminí añwí éniní úwanígíní. ²³ Símímaníyo dáníníní “E e nínearímí.” nearíño, o nene dñí uníwírírípaxo enagí nání wé íá míxeánánírane mé waropárí nerane “O nearínípmí dñí wíkwímoaríníwíní.” rarínwápi ení síní xáíwí íá oxíraneyí. ²⁴ “Aríge nerane xíxe dñí sípí inírane arírá inírane yaníwárfání?” níyaiwirane e yaní nání ení dñí omoaneyí. ²⁵ Ámá wí yarígfápa nene Goríxomí yayí umeanírane awí eánarínwápi ríwímíní mímamó xíxe ení síní neámíxínírane síá xfo mí ómómíxímí neainíyí añwí e nímóga barínagí nínwíníranéná ámí ayá wí niga úwanígíní.

“Goríxomí xewaxo peayí nínwianíranénáyí, pírfí neamonífáriní.” uríní náníríní.

²⁶ Ayí rípi nání seararíniní. Nene “Xwíyíwá nepaxíní imónínípi, ayí apírífaní?” ríxa e níyaiwimáná aí síní aríki “Ámí íwí oyaneyí.” níyaiwirane e neranénáyí, íwí apí yokwarímí neainí nání rídíyowá ámí gímíní gípi inípaxíríní? ²⁷ Oweoi, aríki e neranénáyí, pípi epaxí marfái, sa Goríxo xamíño pírfí neamonífápi nání míní yíwí nínírane ñwearane ámá xfo tñní nawíní mímóní símfí tñní wiarígfáyo ríá rímímeníníwí eánarínípi nínífápi nání míní

yíwí nírirane ñwearane epaxírini. ²⁸ Ámá go go ñwí ikaxí Moseso eañípimi pírí wiaikíaná ámá síñwí wíñarogíáyí waú worani, waúraní, áwaní ránáyí, ayá mírímíxí sa pikiarígíárini. ²⁹ Ayínáni ámá niaíwí Gorixoyáomi peayí wianíro o ñiperí xegí ragí puñípi —Apimi dání xwíyíá Gorixo “E e ñiseaiimfárini.” réroárinípi rixániní wíarimóníagí xwioxí ígíániní eámónarínwápi apírini. Xegí ragí puñí api “Píríani?” ñiyaiwiro ráñiní imoro kwíyí wá neawianarínípi ikayíwí umearíro yarígíáyí, ámá sa e yarígíáyí nání seyíné ñiní píoi seaimónarini? “Pírí aga ríá tñí Gorixo umamonfápi ñiwímeanína aga xixeni ayo wímeanfárini.” mipseaimónípa rení? ³⁰ Xwíyíá rípi, “Ñiwaniñoní pírí numamori ení meámfárini.” rírí ámi xwíyíá rípi, “Ámínáoní gí ámáyo eyeyíromí emfárini.” rírí eno, ayí ná woní Gorixo enagí nání nene ñiní e yaiwipaxírini. ³¹ Nwíá ñiní aniní imóninípi tñjo pírí neamamómínirí nání íá neaxéaná ayí nene mñí yíwí íripaxí imóniníagí nání rarínini.

“Sipí seaikárarígíáyo xwámámí wíírixini.” uríní nánirini.

³² Xámi xwíyíá Gorixoyá iwamíto wíá seaókíaná egfápi nání ámi ñiní ironípoysi. Íná xeaniní ríá tñí ayá wí seikáragíá aiwí xwámámí néra ugíawixini. ³³ Wainá ámáyá síñwí e ñiseameámi nurí ñiseawárimáná ikayíwí seamearíro xeaniní seikáaríro yaríná seyíné xwámámí wigíawixini. Wainá seyíné seaikárarígíápa wikáráyí tñí axí e ñikumíxiníro ayo wímeaarínípi “Nene ení ñineaiméaríná ayí ananirini.” ñiyaiwiro e egíawixini. ³⁴ Ámá gwí ñweagíáyí nání ñiní sipí ñiwiro arírá wigíawixini. Segí xwíá añí amípi searápekíxéagíá aiwí “Negí amípi nearápekíxéfápi seáyí e imóninípi —Apí ná ríwíyo aí bí maníni aniní imóninífápirini. Apí síní ríá wení?” ñiyaiwiro nání ñiní sipí mipseaí yayí tñí xwámámí ñiwíera ugíawixini.

³⁵ Ayínáni wará saríwá mímáriní Jisasomi xídarígíápi píni míwíarípaní. E nerónáyí, Gorixo yayí seaimonfárini. ³⁶ Ayí rípi seararínini. O gí ámá imónigíáyí e érixinirí wimónarínípi xixeni néra núfasáná símímaníyo dániní “E e ñiseaiimfárini.” searínípi neaiméawíniginirí xwámámí ñiwíera úrixini. ³⁷ Gorixo Bíkwyíro ñirínirí eániní rípi ámá nene yeáyí neayimíxemeaníto nání ríní enagí nání rarínini, “O bína nání ná jífami mimónini. Síní yómíní mé ríxa añíní bínfáriní. ³⁸ Gí wé róninípi yarígíáyí ñiní ñikwírorínípi dání ñiní ñiyímíní imóninípi tígíáyí imónipírfáriní. E nerí aí ámi wé íá míxeánánáyí ñioní wí ñiní yayí ninínfámani.”

Gorixoxo e rɪŋɪ enagɪ nánɪ “Xwámámɪ nɪwíera úrɪxɪnɪ.” seararɪŋɪnɪ. ³⁹ E nɪsearɪrɪ aɪ “Nene áamá wé fá nɪmɪxeánɪrɪ anɪnanɪwáéne wí mimónɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrorɪŋɪpɪmɪ dánɪ erfɪkiemeánɪŋwáéne imónɪŋwɪnɪ.” nɪmónarɪnɪ.

11

Áamá dɪŋɪ nɪwɪkwɪrorɪŋɪpɪmɪ dánɪ yagɪfáɪpɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Áamá Gorixoxomɪ dɪŋɪ wɪkwɪroarɪgɪfáɪyɪ xɪoyá dɪŋɪ tɪnɪ dɪŋɪ re nɪyaiwiro wɪpɪmónɪnɪ, “Nene dɪŋɪ wɪkwɪmoarɪŋwápɪ o aga xɪxenɪ nɪneaiɪnfárɪnɪ. Amɪpɪ xɪo neaiapɪmɪfánɪrɪ nearɪŋɪpɪ nene sɪnɪ sɪŋwɪ tɪ tɪnɪ mɪwɪnarɪŋwápɪ aɪ aga nepa imónɪnɪ.” nɪyaiwiro wɪpɪmónɪnɪ. ² Enɪná ŋweaagɪfáɪyɪ píyo dánɪ Gorixoxo “Ayɪ nanɪ yarɪŋoɪ.” rɪŋɪmanɪ. Ayɪ dɪŋɪ wɪkwɪroarɪŋagɪfá nánɪ rɪŋɪrɪnɪ. ³ Nene dɪŋɪ nɪwɪkwɪrorɪŋɪpɪmɪ dánɪ re nɪyaiwirane nɪjɪfá imónɪŋwɪnɪ, “Gorixoxo xwɪfárɪ tɪnɪ anɪna tɪnɪ nɪmɪxɪrɪfá xegɪ xwɪyɪfá rɪfɪyo dánɪ imónɪŋɪ enagɪ nánɪ amɪpɪ nene sɪŋwɪ wɪnarɪŋwápɪ nɪmɪxɪrɪfá amɪpɪ nene sɪŋwɪ tɪ tɪnɪ mɪwɪnɪpaxɪ imónɪŋɪpɪ tɪnɪ imɪxɪŋɪrɪnɪ.” Nɪjɪfá e imónɪŋwɪnɪ.

⁴ Aiborɪfo Gorixoxomɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrorɪŋɪpɪmɪ dánɪ o nánɪ nanɪwɪ rɪdɪyowá nerɪfá xɪráo Keno éfɪpɪmɪ seáyɪ e imónɪŋɪ bɪ enɪnɪgɪnɪ. Ayɪnánɪ Gorixoxo rɪdɪyowá o éfɪpɪmɪ yayɪ numerɪfá “Aiborɪfo áamá wé rónɪŋɪ worɪnɪ.” rɪŋɪnɪgɪnɪ. Ayɪnánɪ o rɪxa penɪf amɪ aɪ Gorixoxomɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrorɪ enɪpɪ nene Bɪkwɪyo fá roarfá sɪnɪŋɪ nearéwapɪyarɪnɪ.

⁵ Inoko Gorixoxomɪ dɪŋɪ wɪkwɪroarɪŋagɪ nánɪ mɪpepa oenɪrɪ ménapɪŋɪnɪgɪnɪ. Gorixoxo ménapɪf enagɪ nánɪ o nánɪ pɪfá megɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ. Sɪnɪ mɪménapɪpa enáná Gorixoxomɪ píránɪŋɪ uxɪdarɪŋagɪ nánɪ Gorixoxo o nánɪ yayɪ winɪŋɪpɪ nánɪ Bɪkwɪyo wí e nɪrɪnɪrɪ eánɪŋagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ. ⁶ Áamá Gorixoxomɪ dɪŋɪ mɪwɪkwɪrófáɪyɪ nánɪ o dɪŋɪ yayɪ winɪpaxɪ wí menɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Gɪyɪ gɪyɪ “Gorixoxo tɪfámɪnɪ oumɪnɪ.” nɪwɪmónɪrɪfá “Pɪ pí nepaxɪmanɪ. Sa Gorixoxo nepa rɪfa ŋweanɪ?” yaiwiro “Áamá xɪo tɪfámɪnɪ banɪro yarɪgɪfáyo yayɪ wɪmoarɪŋorɪfánɪ?” yaiwiro nero dɪŋɪ wɪkwɪropaxɪrɪnɪ.

⁷ Nowao Gorixoxomɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrorɪ nánɪ o amɪpɪ sɪnɪ mɪwɪmeapa éfɪpɪ nánɪ erɪrɪ wíáná xɪo arɪfá nɪwɪrɪ xegɪ fɪwaxeyówa yeáyɪ uyɪmɪxemeámɪfánɪrɪ sɪpɪxɪ wo imɪxɪŋɪnɪgɪnɪ. O xegɪpɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrorɪ e nerɪŋɪyo dánɪ áamá íná xwɪfá tɪyo ŋweaagɪfáyo xwɪyɪfá umeárɪrɪ áamá Gorixoxomɪ dɪŋɪ wɪkwɪroarɪŋagɪfá nánɪ “Ayɪ wé rónɪgɪfáɪrɪnɪ.” rárarɪŋɪ wo imónɪrɪ enɪnɪgɪnɪ.

⁸ Ebirfamo Gorixomi dñj n̄w̄ikw̄rori n̄áni o “Dix̄ añj re p̄ñi n̄wiár̄im̄i xw̄fá nioni s̄iwá sim̄f̄ae n̄áni úr̄ix̄ini.” uráná arfá n̄wir̄i xw̄fá “Jox̄i mear̄ár̄ini.” urfáyo n̄áni un̄j̄iniḡini. Nurfná “E n̄áni r̄fa war̄iñ̄ini?” m̄iyaiwipa neri aí anani p̄ñi n̄wiár̄im̄i un̄j̄iniḡini. ⁹ O Gorixomi dñj n̄w̄ikw̄rori n̄áni áamá añj m̄i d̄añón̄iñj̄ nimón̄ir̄i xw̄fá Gorixo s̄m̄iman̄j̄yo d̄áni “Nion̄i n̄siap̄im̄f̄ár̄ini.” ur̄iñj̄pim̄i n̄iñweaxa un̄j̄iniḡini. Apimi n̄iñwearfná xw̄fá áamá w̄iȳyáyón̄iñj̄ n̄iñweaxa nemer̄i senfá añj n̄ipákia nuri emen̄j̄iniḡini. Xeḡi xewaxo Aisako t̄ñi xiáwo Jekopo t̄ñi awaú —Gorixo eḡi s̄m̄iman̄j̄yo d̄áni “Xw̄fá r̄ip̄i n̄iseaiap̄im̄f̄ár̄ini.” ur̄iñj̄owaúr̄ini. Awaú en̄i xano en̄j̄pa ax̄ip̄i e eḡf̄isix̄ini. ¹⁰ Ebirfamo xw̄fá apimi n̄iñweaxa nemerfná añj Gorixo dñj̄ neñw̄iper̄i ikw̄f̄ron̄j̄pim̄i —Añj̄ ap̄i an̄iñj̄ imón̄in̄f̄a n̄áni p̄irán̄iñj̄ n̄itiwaȳror̄i ikw̄f̄ron̄j̄p̄ir̄ini. Apimi e ñweá̄m̄iḡin̄ir̄i wen̄iñj̄ neri n̄iñwear̄i n̄áni e néra un̄j̄iniḡini. ¹¹ Seraí en̄i Gorixomi dñj̄ n̄w̄ikw̄rori n̄áni oyá dñj̄ t̄ñi n̄iaíw̄f̄ x̄ir̄ipax̄i imón̄iñj̄iniḡini. Í ox̄f̄ n̄ir̄óa n̄úisáná r̄ixa r̄f̄paíw̄f̄ imón̄iñj̄i aí re yaiwin̄j̄iniḡini, “Gorixo, niñi r̄ixa n̄iaíw̄f̄ x̄ir̄im̄f̄a n̄áni rár̄iño x̄fo r̄f̄p̄i t̄ñi x̄ixeni yárar̄iño en̄aḡi n̄áni niñi anani dñj̄ un̄w̄ir̄ar̄ipaxor̄ini.” yaiwin̄j̄iniḡini. ¹² Ayin̄áni Ebirfamo —O áamá ná won̄i aí xweyan̄j̄ sip̄ip̄i neri r̄ixa n̄ip̄em̄in̄ir̄iñj̄ neriñf̄a n̄iaíw̄f̄ t̄imeááná om̄i d̄áni f̄wiár̄fawé sin̄j̄ añj̄ p̄ir̄f̄yo d̄áni ónar̄iñj̄ȳf̄ f̄a m̄iropax̄i imón̄ir̄i in̄ikí raw̄irawáp̄ami wiáron̄j̄ȳf̄ f̄a m̄iropax̄i imón̄ir̄i en̄j̄pa imón̄iñj̄iniḡini.

¹³ Áamá nioni n̄ir̄ir̄i r̄f̄wam̄iñj̄ neáa weapar̄iñj̄ȳf̄ n̄ñi Gorixomi dñj̄ n̄w̄ikw̄r̄óa nuro xw̄iȳf̄a wiḡf̄ s̄m̄iman̄j̄yo d̄áni “N̄iseaiim̄f̄ár̄ini.” ur̄iñj̄p̄i s̄ñi m̄iw̄imeapa en̄áná peḡf̄awix̄ini. Gorixo wiin̄f̄apim̄i ná j̄f̄am̄i d̄án̄iñj̄ s̄iñw̄f̄ n̄iw̄in̄ir̄fná yaȳf̄ nero “Aȳf̄ awiax̄ir̄ini.” n̄iyaiwiro waropár̄f̄ nero re n̄ir̄ar̄im̄i peḡf̄awix̄ini, “Xw̄fá r̄ir̄imi n̄iñwearanéná áamá añj̄ m̄i d̄añenén̄iñj̄ nimón̄ir̄i ñweañw̄ini.” ¹⁴ Áamá én̄iñj̄ imón̄iñj̄p̄i r̄iḡf̄aȳf̄ s̄iñán̄i waropár̄f̄ r̄ip̄ñ̄iñj̄ yar̄iñj̄oi, “Neḡf̄ ñweapax̄i imón̄iñj̄e n̄áni wen̄iñj̄ neri ñweañw̄ini.” s̄iñán̄i waropár̄f̄ ap̄ñ̄iñj̄ yar̄iñj̄oi. ¹⁵ Wiḡf̄ añj̄ x̄ami p̄ñi n̄wiár̄im̄i biḡf̄e n̄áni dñj̄ sip̄i wiar̄iñj̄aḡi n̄áni e n̄ir̄iro s̄iñw̄ir̄iȳf̄, ám̄i ax̄f̄ e n̄áni up̄r̄f̄ap̄i imón̄iñj̄aḡi n̄áni anani upax̄f̄ imón̄an̄iro eḡf̄ár̄ini. ¹⁶ E mepa nero añj̄ seáȳf̄ e imón̄iñj̄ bim̄i —Ap̄i añj̄nam̄i imón̄iñj̄p̄ir̄ini. Apimi ñweáwan̄iḡin̄iro dñj̄ sip̄i n̄iw̄ia waḡir̄ini. Ayin̄áni Gorixo áamá aȳf̄ x̄om̄i “Jox̄i neḡf̄ Ñw̄f̄áox̄ir̄ini.” urar̄iḡf̄ap̄i n̄áni ayá m̄iw̄in̄f̄aḡi n̄áni x̄fo t̄ñi naw̄in̄i ñweap̄r̄f̄a n̄áni añj̄ bi w̄ikw̄f̄roin̄j̄r̄ini.

17-18 Ebirfamo Gorixomi dñj̄ n̄w̄ikw̄rori n̄áni o nepa nioni nimón̄ar̄iñj̄p̄i x̄f̄d̄in̄r̄fen̄iñj̄oiñir̄i iwam̄f̄o w̄iwap̄iȳáná

xegí xewaxo Aisakomi Gorixoxo urinípi tñni xixeni ridiyowá emñinri enñiginí. Axomi Gorixoxo sñmanñyo dáni re urinñiginí, “Dixí iyá axípa e imónipírfáriní.” rirñáyí Aisakomi dáni nemeága upírfáriní.” uriní enagi aí xegí xewaxo Aisako, ná woni sinñinñí émiaonomi ridiyowá nání pikimñinri nerína ¹⁹ dñí re monñiginí, “Ámá ríxa pegíá aiwi Gorixoxo owiápnimeápoynri ámi sñí wimixipaxorñani?” niyaiwiri Gorixoxo pírf urakíána xewaxomi ámi siní sñí meáagi nání renñí ripaxíriní, “Ebirámo xegí niaíwomi yowíyo dáni mixeanñiginí.” ripaxíriní.

²⁰ Aisako Gorixoxomi dñí niwikwírori nání xegí xewaxowaú Jekopomi tñni Isomi tñni awaúmi ríwéná wímeaníapi nání dñí nimori xwíyá bí tñni nañ wimixinñiginí.

²¹ Jekopo Gorixoxomi dñí niwikwírori nání ríxa nipémñinri anwi e nerína xegí xewaxo Josepoyá xewaxowaúmi Gorixoyá dñí tñni nañ wímeáwinñiginri xwíyá bí tñni nañ niwimiximáná xegí eraníwami níkwíronírfána Gorixoxomi yayí umenñiginí.

²² Josepo Gorixoxomi dñí niwikwírori nání ríxa nipémñinri nerína ríwíyo xegí Isireriyí Isipiyí aníyo pñni niwiárñimi upírfápi nání nurírfána re urinñiginí, “Nuróna gí ení aí tñni nimeámi nuro xwíáyo niweyarírfixiní.” urinñiginí.

²³ Mosesomi xaniyaú Gorixoxomi dñí niwikwírori nání niaíwí xírífo awiaxí imóninñagi niwinri sekaxí Isipiyíyá mixí ináyo “Isireriyí niaíwí oxí níxírírfána pikírfixiní.” rárinñipi nání wáyí mepa neri Mosesomi emá waú wo nání pñni nwarárgísisixiní. ²⁴ Moseso Gorixoxomi dñí niwikwírori nání ríxa xwé niwiarori nerína “Isipiyíyá mixí ináyomi xemiáiyá xewaxoyí miniripa oépoiyí.” wimóninñiginí.

²⁵ “Sfá ámaéne xwíá tíyo nweaarinwápi árñí imóninñagi nání xe yayí rikikírfó nerinñipimi dáni oneaímeanri yarígfápi xe néra úimiginí.” niwimóní “Nioni ámá Gorixoyáyí tñni kumixináná uyñí wikárarígfápi nioni tñni nawíni oneaikárípoiyí.” yaiwinñiginí. ²⁶ Xíomi Gorixoxo yayí niwimorína winíapi nání dñí re monñiginí, “Ámá Gorixoxo yeáyí neayimixemeanfa nání uowárenapñifo nání peayí niwianíro ayá wimopírfápa nioni eni ninirónáyí, Gorixoxo yayí ninimorína niníapi amipí ayá tñí Isipiyí aníyo wenñipimi seáyí e imóninñí enagi nání ayí ananirñiní.” niyaiwiri nání “Ámá Gorixoyáyo uyñí wikárarígfápi nioni tñni nawíni oneaikárípoiyí.” yaiwinñiginí. ²⁷ O Gorixoxomi dñí niwikwírori nání Isipiyí aníyo pñni niwiárñimi unñiginí. Mixí ináyo xíomi wikí wóninñipi nání wáyí

neri mú Gorixomi —O áamá wí sɨwɨ mɨwɨnarigɨforini. Omi sɨwɨnɨɨ nɨwɨnɨrɨ nánɨ xɨomɨ wɨmeanɨpimi xwámámɨ nɨwirɨ Isipɨyɨ anɨyo pɨnɨ nɨwiárɨmɨ unɨnigɨni. ²⁸ Axo Gorixomi dɨɨɨ nɨwɨkwɨrorɨ nánɨ anɨnájɨ pɨpɨkímɨ emearɨɨo xegɨ Isirerɨyɨyá niaíwɨyo enɨ mɨpɨkipa oenɨrɨ re urɨɨnigɨni, “Sipɨsipɨ miá nɨpɨkiro ragɨ segɨ anɨ ɨwɨyo xópé nɨyára úpoyɨ.” nurɨrɨnájɨ aiwá sɨájɨ Anɨnajo Neamúroagoɨ rɨnɨɨyɨ nánɨ érowiápɨnɨɨnigɨni.

²⁹ Isirerɨyɨ Gorixomi dɨɨɨ nɨwɨkwɨroro nánɨ ipí Ayɨájɨ Rɨɨoɨ rɨnɨɨwámɨ nɨxerónájɨ iniigɨ mɨdɨmɨdánɨ deawáránájɨ xwɨájɨ yeáyɨ yɨkiárɨɨénɨɨɨ úagɨ aiwɨ Isipɨyɨ enɨ axɨyimi owaneyɨnɨrɨ éájɨ wɨnɨyɨ aɨ tɨnɨ iniigɨ emadɨrónárɨɨnigɨni.

³⁰ Isirerɨyɨ Gorixomi dɨɨɨ nɨwɨkwɨroro nánɨ o urɨɨpɨ nero anɨ yoɨ Jerikoyɨ rɨnɨɨpɨiyájɨ sɨɨájɨ ákɨɨájɨo bɨarɨwámɨnɨ sɨájɨ wé wɨúmɨ dájɨ waú apimɨ awí nɨmudɨmoayimánájɨ enánájɨ sɨɨájɨ ákɨɨápɨ nɨpɨnɨ ɨkwierónowɨɨnigɨni. ³¹ Rexapí —Í iyɨ ede dánɨ warɨgɨí anɨ apimɨ dánɨrɨnɨ. —Í Gorixomi dɨɨɨ nɨwɨkwɨrorɨ nánɨ Isirerɨyɨ anɨ apimɨ sɨwɨ wɨnáránɨrɨ bɨíwaúmɨ yayɨ tɨnɨ nɨpemeámɨ úagɨ nánɨ Isirerɨyɨ áamá uyɨnɨɨ yarɨgɨájɨo nɨpɨkírónájɨ ímɨ mɨpɨkigɨawixɨni.

³² Agwɨ ámɨ bɨ pɨpɨ nɨrɨrɨ eámɨnɨ? Ámájɨ rowa, Gidiono tɨnɨ Barako tɨnɨ Samɨsono tɨnɨ Jepɨtao tɨnɨ Depito tɨnɨ Samuero tɨnɨ wɨájɨ rókiamoagɨájɨa tɨnɨ ámájɨ awa egɨápɨ nánɨ repɨyɨ nɨseaiéra nurɨnájɨ sɨájɨ neaórɨpaxɨrɨnɨ. ³³ Ámájɨ ayɨ Gorixomi dɨɨɨ nɨwɨkwɨroro nánɨ ámájɨ mɨkɨ bɨ bimi xopɨrárɨ wiro wé rónɨɨɨ imónɨɨpɨ ero Gorixojɨ wigɨ sɨmɨmanɨyɨo dánɨ “Sanɨ searápɨmɨárɨnɨ.” urɨɨpɨ wɨmearɨ Gorixoyájɨ dɨɨɨ tɨnɨ pusɨ sayɨ raionɨyɨ rɨnɨɨyɨo manɨ upɨrorɨ ³⁴ rɨájɨ xwé narɨɨrɨmɨ iniigɨyónɨɨɨ ananɨ xopɨrárɨ emero ámájɨ kirájɨ tɨnɨ pɨkianɨrɨ yarɨgɨájɨo éɨ nurakɨnárɨmɨ uro mɨgɨ nimónɨmánájɨ ámɨ enɨ sɨxɨ eánɨɨɨ ínɨro mɨxɨ inɨpɨrɨfa nánɨ enɨ rɨájɨ yɨkiro émájɨ sɨmɨɨɨ wɨnarɨgɨájɨ bɨ bimi mɨxɨ xɨdowárɨro

³⁵ apɨxɨ wigɨ ámájɨ Gorixoyájɨ dɨɨɨ tɨnɨ xwárɨpájɨo dánɨ wiápɨnɨmeáánájɨ yayɨ tɨnɨ ámɨ umímɨnɨro egɨawixɨni. E neri aɨ Gorixomi dɨɨɨ wɨkwɨroarɨgɨájɨ wɨyo ámájɨ wa ɨájɨ nɨxero gwɨ nɨjiro Gorixomi rɨwɨ umópoyɨnɨrɨ nɨmépéa nuro “Gorixomi rɨwɨ umóánáyɨ, nene gwɨyo dánɨ seaɨkweawáránɨwɨnɨ. E mepa nerɨnájɨ, nɨseamépéa núwasánájɨ nɨseapɨkianɨwɨnɨ.” urɨagɨ aɨ ámɨ xwárɨpájɨo dánɨ nɨwiápɨnɨmearɨnájɨ dɨɨɨ nɨyɨmɨɨɨ imónɨɨpɨ meáwanɨgɨnɨrɨ nánɨ ayɨ urɨápɨ arɨájɨ mɨwigɨawixɨni. ³⁶ Gorixomi dɨɨɨ wɨkwɨroarɨgɨájɨ ámɨ wɨyo ikayɨwɨ umearɨro wɨyo iwanɨ ragɨ pɨrɨ uyɨkímɨ ero wɨyo senájɨ tɨnɨ gwɨ jiro wɨyo gwɨ anɨyo nɨwirárɨro ³⁷⁻³⁸ wɨyo sɨɨájɨ tɨnɨ pɨkiro wɨyo só tɨnɨ áwɨnɨ e sɨó dɨyero wɨyo

“Ení eánigfáyírfani?” níriri iwamfó wíwapiyiro wíyo kirá tñi pikiro wigfawixini. Ámi wíyo áamá wí —Ayí sipí áamá imóniñagfa nání áamá Gorixomi dñí wikwíroarigfá ayí tñi níkumixiniri ñweapaxí mimónigfáyírfani. Ayí xeaniñí wikáiro uyínií umépero yaríná ayí dífwí ikeamóniro memé wará tñi sipísipí wará tñi rapirapí nání wayfá yínro áamá dñí meaními añí kwíronímero dífwíni eními nmero sñá siririkíyo nípáwiro ñwearo xwáriñwíyo nípáwiro ñwearo egfawixini. ³⁹ Áamá ayí nñi Gorixomi dñí níwikwíroro nání o “Mímiwiároarigfáyírfani?” wíaiwiáriñí enagi aí o wigí símímaníyo dání “Níseaiimfáriní.” uríñpí mívimeañiniginí. ⁴⁰ Ayí rípi nánirini. Eníná nene nání Gorixo dñí re neñwiperi yaiwiáriñiniginí, “Áamá ayí nání seáyí e imóniñí bí wíimiginí.” yaiwiáriñí enagi nání apí áamá nioní nira weapfáyo síní mívimeañiniginí. Ayí wigípi Gorixo “Gí áamá wé rónigfá apí imónífríxiní.” yaiwiáriñípi tñi xixení imónípírfá nání marfáí, ayí tñi nene tñi nawíní imónanfáwá nání ayo xámi mívimeañiniginí.

12

*“Gorixo síyikí neareaaríná Jisasomi síñwí winaxídfóyí.”
uríñí nánirini.*

¹ Ayínání nene pí yanfwiní? Áamá “Gorixomi dñí níwikwíroróná e epaxírfani?” oyaiwípoynirí síwáníñí níneainirí neáiwapíyarigfá ayí obaxí ayá wí mídímídání wiárf wiárf neadéronagfa nání pí yanfwiní? Sa rípiní oyaneyí. Amípi nñi upupígfí neaikáraríñpi pñi wiárirane negí íwf síní mé ípeaaríñwápi pñi wiárirane nemáná Gorixo apí e imónífríxinirí wimónaríñpi imónanfáwá nání áamá yamíyamúrónigí inarigfápa nene ení omí níxídfíranéná ení neánirane axípi e oyaneyí. ² E neranéná Jisasomi —O nene Gorixomi dñí wikwíroanfáwá nání imóniñípi mfkí ikirí wé roárirí enjorini. O dñí nífá ríwíyo winínfápi nímeáwiniginirí níyekwíroáriróná wífápiimí xwámámí níwirí ayá winípaxí wikáfápi nání paimímí enjorini. Níwiápnímeámáná ámi Gorixo tñi xixení nimónirí míf ináyí siá íkwianwí o éf ñweañínamí wé náúmíni éf ñweañorini. Omí síñwí owínaxídaneyí. ³ Ayá sipí seaimixirí ení samíñí seawerí mepa ení nání íwf yarigfáyí sipí ayá wí wikáfagfa aí xwámámí winjo —Ayí Jisaso nání raríñini. O nání pírániñí dñí mópoyí. ⁴ Seyíné íwf yarigfáyí seaikárarigfápi xwámámí níwia núfásáná aiwí segí wí síní mífseapíkigfáriní. ⁵ Nene níaiwene náníniñí Bíkíwíyo ení ríremíxí nínirí eániñí rípi seyíné ríxa arfá ikeamogfáriní,

“Gí niaíwoxiní, Áminá Gorixo siyikí ríreaaríñipi nání peayí mîwianípaní. Píráníñí simiximínirí nání mîxí ríránáyí, ayá sipí mîsimixípaní. ⁶ Ayí rípi nániríní. Ámá Ámináo ‘Gí niaíwírfaní?’ nîyaiwirí dîñí sîxí uyaríñíyo siyikí urearí síkwá earí yaríñí enagí nání raríñíní.” Bîkwíyo e nírínirí eáníñipi seyíné rîxa peá mogá enagí nání raríñíní. ⁷ Seyíné Gorixo xeaníñí seaímeaaríñípimi dání xe siyikí oneareanírí rîxa xwámámí nîwiéra waríñoí. Niaíwí xano siyikí murearíñí wo rimóníní? Oweoí, mimóníní. Ayínání xano xegí niaíwíyo wiaríñípa Gorixo ení axípi e seiaríní. ⁸ E nerí aí Gorixo xegí niaíwí nîyoní siyikí ureaaríñí enagí nání seyíné siyikí mîseareapa nerínáyí, xegí niaíwíyíné mimóní sa óf e dání niaíwíyínéñíñí imóníñoí. ⁹ Rípi nání ení dîñí mópoyí. Nene síní niaíwí enáná negí xwá tîyo dání ápowa siyikí neareaaagí aiwí wé íkwianwíyo uñwiráragwáríní. Nene e neranéná naní nerí aiwí re rîseaimónaríní, “Ápo Gorixomí —Dîñí tîñí imóníñí nîpíní imíxíño, ayí oríní. Omí ínímí wurínípxámaní.” rîseaimónaríní? Oweoí, anípxá ínímí wurínípxá enagí nání e nerane dîñí nîyímíñí tîñwaéne oimónaneyí. ¹⁰ Ayí rípi nániríní. Nene síní niaíwí enáná xwá tîyo dání ápowa aníñí marfái, siyikí ná bíníñíñí nînearearíná “E nîwiríná ayí naní imóníñípi wíwapíyaríñwíní.” wimónaríñípi neareaaagí aiwí Gorixo siyikí nînearearíná siyikwí míníñí xó imóníñípi nene ení imónaníwá nání arírá owimínirí neareaaríñíríní. ¹¹ Gíyí gíyí naní oimónípoyínirí siyikí nurearí síní e wiaríná yayí mîwiní dîñí sipíní wiaríñíríní. E nerí aí siyikí nurearíñípimi dání yayíwí numéra núísáná wáríñíyí náníñí nîwerí wé róníñí ero nîwayíróñíro ñwearo epaxíríní.

Erírí nîwiríná uríñípi nániríní.

¹² Ayínání segí wé imíñí mîxíweníyí ámí ríá símíxíro síkwí xómíñí íkwó seaíaríñíyí ámí irú pímxíníro nemáná ení neáníro Gorixomí xídíríxíní. ¹³ Segí xómíñí xenwíminí ñweañí muyíkinípa nerí ámí naní oimónírí óf símí iníyíyimi úfíríxíní. ¹⁴ Ámá níní tíní mîxí míní aríge píráníñí menaníréwíníro aníñí míní ero siyikwí míníñí Gorixo “Ámá nioníyáyí e imóníñíxíní.” wimónaríñípi —Apí tíní xíxení mimónígíyí Ámináomí wí síñwí wínípirfámaní. Apí tíní xíxení oimónaneyíníro aníñí míní ero éfíríxíní. ¹⁵ Segí wo Gorixo ayá nîsearímíxírí seaiñípimi ríwí mamonígínirí awíníñí mearóníñíxíní. Aiwá maiwí síxíyo nîyíríná yíkí yaríñí bî tíní yíáná aiwá nîpíní yíkí imíxaríñípa segí wo sipí neríñíyo dání nîyínéñí axípi seainígínirí píráníñí

awíniníf mearónífríxini. ¹⁶⁻¹⁷ Segf wo Isóniníf —O xiráo imóninífpmi dáni xanoyá amípí meapaxf imóninjo aí aiwá ná bini niminiri nání amípí apí peá nímori “Gf gwáfao xe meáwiniginí.” wimónagorini. Ámí rfwíyo dáni ápo xwiyfá bi nanf onimixiniri rixiníf urfagi aí xano arfá mívíagi nání xwiyfá bi tñi nanf onimixiniri ñwf piyf núrini aiwi xfo xámi rfwf umonípi ámi rfwíyo níkinimóniri meapaxf mimóniniginí. Segf wo ámá óniníf Gorixomi rfwf umoarigfáyf yapí imóniniginiri nániraní, fwf inarigfáyf yapí imóniniginiri nániraní, píraniníf awíniníf mearónífríxini.

“Seyfne sini kikiníf mé rixa náyo páwiarinjo.” uriníf nánirini.

¹⁸ Seyfne Gorixo tfámni nibiróna enína amípí negf arfowéyf dfwf Sainaiyf rininífpmi dáni sinwf winíro arfá wiwo egfápi wí mívínarinjo. Ayf dfwf anani wé tñi fáfá xirípaxf imóninífpmi añwi e nuróna rfá ápiáwf weri sfá xáiwf yidoárirí rfwípi tñi ápiañwf tñi nawíni erí yarinagi níwiníro ¹⁹ pékákf ení tñi riniri ikaxf xwiyfá rinarinífpaniníf riniri yarinagi arfá wigfawixini. Xwiyfá ikaxf níriríná rinarinípi arfá níwiróna Mosesomi risisf re urigfawixini, “ ‘Nene ámi Gorixomi arfá owianeyí.’ mívneaimónariní.” urigfawixini. ²⁰ Ayf Gorixo sekaxf “Ámá worani, memé airani, dfwf rípmi amáf níronirínáyf, síñá nearo pikífríxini.” urífpi nání wáyf winíagi nání e urigfawixini. ²¹ Ayf sinwf e winíapi mñí yfwf níwíro ñweapaxf enagi Moseso ení re riniginí, “Nioní wáyf níkariniri ení siríñwf ninarini.” riniginí.

²² Agwí riná seyfne dfwf enína segf arfowéyf bagfá axípmi mív rixa dfwf Saioniyf rininífpmíniníf rémófawixini. Dfwf apimi Nwfá aniníf siníf imóninjoyá añf ikwíroninjerini. Añf apí Jerusaremíyí rininíf añfnamí ikwíroninípirini. E añfnajf fáfá míropaxf imóninípi awí neánimáná yayf néra wiápnarigferini. ²³ E ámá Gorixoyá niaíwf xáminóniníf imónigfáyf —Ayf añfnamí aniníf ñweapírfá nání wigf yof rixa anamí ñwirárininíyfrini. Ayf awí eánigferini. E Gorixo, ámá níyoní mí ómómiximf enfo ñweañerini. Diníf ámá xwíayo níñwearóna wé róniníf yarigfáyfapí añfnamí peyíaná Gorixo wé uroáriníyí tñí e, ayf erini. ²⁴ E Jisaso ení tñí erini. O xwiyfá siníf Gorixo “E e níseaimfáriní.” réroárinípi nání negf wáwuñf imóninjorini. Ragf o níperfná puñpi —Apí xwiyfániníf níriniríná “Nioní péapimí dání seyfne diníf níyiminíf imóninípi meapírfáriní.” rininípirini. Apí ragf enína xiráo Keno xogwáo Aiborfomi pikixwírfó

wíaná puñipi —Apí xwíáyo dání “Nioní nání ení meai.” ríníñpíríní. Apimí seáyi e imóníní. Apí nípíní tñí e seyíne ríxa agwí baríñoí.

“Goríxo neararíñpí aríkwíkwí míwipa éwanígíní.” uríñf náníríní.

²⁵ Xwíyá seararíñomí aríkwíkwí wípíríxíní síñwí ainenaxídípoi. Negí aríowé eníná Moseso xwíá tñyo dání erírí wíagi aiwí aríkwíkwí wigíyáí Goríxo pírf umamófpimí mímúrogí enagi nání seyíne ení anínamí dání erírí neaiaríñomí aríkwíkwí níwiríñáyí, “Pírf neamamómíní enífpimí ananí nímúropaxeneríní.” ríyaiwinaríñoí?

²⁶ Eníná o díwí Sainaiyi ríníñpimí dání xwíyá ráná xwíá rírímí poboní nerí yaiwíámí méagi aiwí agwí ríná neníapí nání Bíkwyo níríní eáníñf rípi nearíñfíní, “Nioníyá díñf tñí xwíarí ámí bí yaiwíámí níménífná xwíaríní maríáí, anína tñí ení yaiwíámí menífná ríní.” nearíñfíní. ²⁷ Xwíyá Goríxo nírífná ámí bíyi ríñpí, ayí rípi áwaní nearímíání ríní. Amípi anípa imónípaxí mímóníñpí íníná aníñf imóníwínígíní amípi anípa imónípaxí imóníñpí —Apí xío xwíá amípi nímíxífná imíxíñpíríní. Apí anípa imíxáímíání nání ríní.

²⁸ Ayínání Goríxoyá xwíoxíyo ñweañwápi wí anípa mímónípaxí enagi nání omí yayí numerane “Ení eáníñf Goríxo imóníñpí, ayí apírífaní?” níyairirane awayíní íá níyamíxínírane níñweane xío e éríxíní wimónaríñpí neranéná yayí winípaxí imóníñpí éwanígíní. ²⁹ Negí Nwíáo amípi sípi imóníñpí ríá naríñpáníñf imóníño enagi nání apí e éwanígíní.

13

“ ‘Goríxo yayí winípaxípi oyaneyí.’ níseaimónífná rípi rípi éríxíní.” uríñf náníríní.

¹ Seyíne áamá Jisasomí díñf níwíkwíro nání séríxímeáníñf imónígíyáí nání díñf sípi wiarígíapí píní míwíarf ananí síní wíríxíní. ² Áamá wí “Áamá aní mí dáníyo aiwá míraní wiaríñwíní.” níyairóná maiwí aníñajíyo wigíá enagi nání seyíne áamá aní mí dáníyo aríá mikeamó aiwá míraní wíríxíní. ³ Segí séríxímeá gwí aníyo ñweagíyáí nání díñf aríá mikeamó seyíne ení nawíní gwí níñwearóníñf nímóníro arírá wíríxíní. Séríxímeá páimímí wiarígíyáí nání díñf peá mímó “Nene ení gíwí tñwaéne enagi nání axípi e neaipaxírfaní?” níyairó arírá wíríxíní.

⁴ Áamá íwí inarígíáyo ríxa nímeánímáná inarígíáyoraní, síní míméánípa nemáná inarígíáyoraní, níyoní Goríxo

pirí umamonfá enagi nání seyfné segí meánigfápi peayí nîwianîro wí tîni fwí minîmepa éfrîxîni. fwí ninîrîná ayí Gorîxoyá sîŋwîyo dání piaxí weánîpaxîpi yarîŋagfa nání rarîŋîni. ⁵ Xwîá tîyo nîŋwearóná nîgwí nání dîŋf sîpi seaiarîŋîpi xe áxenwarîniŋf oneainîri sîŋwí mîwîniŋpa éfrîxîni. Bîkwîyo nîrîniŋf eánîŋf rîpi Gorîxo xewanîŋo re rîŋf enagi nání rarîŋîni, “Nionî wí mîrîwáramó erî wí mîsiepîsamó erî emîárîni.” rîŋf enagi nání rarîŋîni. ⁶ Ayînání nene wará sarîwá mîmárîniŋf Bîkwîyo nîrîniŋf eánîŋf rîpi rîpaxenerîni, “Arîrá niarîŋo, ayí Áminá Gorîxo enagi nání nionî wí wáyí emîméni. Ámá pí pí nînikârîro aî Gorîxomî dîŋf wîkwîroarîŋápi pîrî nîrakîpaxí menîni.” rîpaxenerîni.

“Neaiŋweagfáwa yagfápimi ikanîŋf owianeyî.” urîŋf nánîrîni.

⁷ Áminá xámi xwîyíá Gorîxoyápi nîsearéwapîyiro seaiŋweagfáwa nání dîŋf irónîpoyî. Awa sîni mîpé nîŋwearóná néra núfasáná imónagfápi nání dîŋf nîmoro Gorîxomî dîŋf nîwîkwîroro yagfápa axîpi oyaneyîniro ikanîŋf wiaxîdfpoyî.

⁸ Jisasî Kiraiso imónîŋîpi ámi xegí bî xegí bî imónarîŋîmani. Anîŋf imónîŋîpi enîná dání apîni imónîri agwî rîná enî sîni axîpi imónîri ná rfwîyo enî anîŋf miní axîpi imónîri enîárîni. ⁹ Ayînání xwîyíá Kiraiso neaiŋîpi nání rîniŋîpi marfái, xwîyíá xegí bî nání éwapînarîgfá xîxegîni imónîŋîpi iniŋf waxîniŋf xe oneamáronîri sîŋwí mîwîniŋpanî. Ayí rîpi nánîrîni. Gorîxo ayá nînearîmîxîri neaiŋîpimi dání dîŋf sîxí nînránénáyí, naŋf neaimîxîpaxí imónîŋîpimi xîdarîŋwîni. Naŋwí nání ŋwí ikaxîyo “Rîpi ŋwíáxîni. Rîpi ananîrîni.” rîniŋîpimi dání wí dîŋf sîxí neainîpaxí menîni. Ayînání ámá xámi “Ŋwí ikaxí rîniŋîf apimi oxîdîmîni.” nîyaiwiro xîdigfáyí apî naŋf wí wimîxîŋîmani.

“Rîdiyowá nání wayfá Gorîxo wimónarîŋf rîpi éfrîxîni.” urîŋf nánîrîni.

¹⁰ Nene iráf onîŋfá Jisasî Kiraiso rîdiyowánîŋf neaiinîŋfá tîŋwaénerîni. Rîdiyowá Jisaso inîŋîpi —Apî dîŋf nîwîkwîrorîŋîpimi dání ananîniŋf nîniŋrane naŋf imónarîŋwápirîni. Apî ámá sîni senfá aŋf rîkârîniŋiwámî dání yagfápimi xîdarîgfáyí bî nîpaxí menîni. ¹¹ Rîpi nání dîŋf mópoyî. Apaxîpá imónîgfá xwéowa xwiogwí o omî fwí none tîni negí ámá tîni yarîŋwápi Gorîxo yokwarîmî oneaiinîri naŋwí nîpîkîmáná ragí púŋî nîmeámî awawá ŋwíá rîniŋîfámî nîpáwiro wîwîfá neaáriro aiwî naŋwí

náo áamá ηweagfe bñaniriwámíni ríá ikeaararigfáríni.
 12 Ayínáni Jisaso eni xegf áamá agwf axfýóníηf minigfáyo
 xfo niperfíná ragf púpími dání sýikwf míníηf Goríxo e
 imónfírxíni rí wimónaríηfpí wímíximíníri nání ákíηá
 fwi e bñaniriwámí dání ríníηf meaníηigíni. 13 Ayínáni
 nene áamá síní “Nwf ikaxfyo ‘Apí ηwfáxíni. Apí ananíríni.’
 ríníηfpími oxfdaneyi.” rarigfáyf ηweagfe píní níwíarími
 o tñf e nání nurane dñf “Xfomi ayá wiayigfápa nene eni
 neaiaríná ayf ananíríni.” oyaiwianeyi. 14 Ayf rípi nání
 seararíηíni. Anf bñ xwfá tñyo nene aníηf íníná ηweanfwa
 nání mímóníηagí aí anf anínamí rfwfyo imónínfápi nene
 ηweáwaníηíni rí dñf níwikwf morane yaríηwá enagí nání
 raríηíni. 15 Ayínáni Jisaso neaiíηfpími dání Goríxomi
 rídiyowá nání wayfá yayfni uméwaníηíni. Negf manfyo
 dání áamá wíyo pí pí nurírná oníni negf Ámínáoríníηf
 nurírane waropáf wíwaníηíni. 16 Goríxo áamá xfoyáyf
 wínyo naníni wiíro dfwf ikeamónigfáyo amípi bí míni
 wíro yaríηagfa níwínírná yayf winaríηf enagí nání seyfné
 apí nání arfá mikeamó nero éfírxíni. E neróná rídiyowá
 nání wayfá Goríxo wimónaríηfpí yaríηagfa nání raríηíni.

17 Segf ámíná seyfné Jisasomi píráníηf xfdírxíni rí
 seaipenweaarigfáwami —Awa Goríxo yaríηf imímí wíáná
 níseaipenwearíná egfápi nání “Ayf apí nání enwáríni. Apí
 nání enwáríni.” uríprfáwaríni. Awami arfá níwíro ínímí
 yeáyf wurfnírxíni. Seyfné píráníηf arfá níwíro ínímí
 níwurnírónyáf, awa níseaipenwearóná wigf dñf ríá muxé
 dñf yayf níyaiwíro seaipenweapfírníni. Seyfné e mepa
 nerónáyf, nanf imóníηfpí wí seaimíxírníá meníni.

18 Amípi none neranéná píráníηf íá níyamíxíni rí
 éwaníηíni rí nerane nání re neaimónaríni, “Goríxoyá
 síηwfyo dání píráníηf wé róníηfpíni néra waríηwíni.”
 neaimónaríηagí nání seyfné none nání Goríxomi xwíyfá
 rírnímí wípoyí. 19 Níni prf nírakiaríηfpí anípa imónáná
 seyfné tfámíni anfni bímfá nání Goríxomi ríxíηf ayá wí
 urfírxíni rí dirírf seaiaríηíni.

Goríxomi nurírná uríηfpí nánírníni.

20 Goríxo —O áamá níwayíróniro ηweapaxfpí nání mfkf
 íkíηoríni. Oyá dñfyo dání negf Ámíná Jisaso xwárípayo
 dání ámi síηf nerí wíápíni meanírníni. Ragf o niperfíná
 púpími dání xwíyfá níyímíηf imóníηf Goríxo “E e
 níseaiimfáríni.” réroaríηfpí aníηf wayíroaríηf enagí
 nání sípísípf imóníηwaéne neamearíηf xwé imóníηoríni.
 21 Seyfné amípi Goríxo wimónaríηfpí nípní epaxf imóníprí
 nání seaimíxíwíni ríηíni. E nerfíná Jisast Kíraisó —Aníηf

íniná seáyí e numepaxí imóniŋo, ayí oríni. O seaiŋípmi dání pí pí xfo yayí winipaxí imóniŋípi imóníírixíniŋí seaimíxíwíniŋíni. “Aga e imóníwíniŋíni.” nimónaríni.

Yoparí uríŋípi nániríni.

²² Gí níríxímeáyíné, eŋí rírémíxí nioní seaía rípi sepiá ayá wí níríri meapa nerí nání rípi re osearímíni, “ ‘Píráníŋí aríá ókiarí nimónirane apimí oxídaneyí.’ yaiwípoyí.” osearímíni. ²³ Seyíné rípi nání níjía imónípoyí. Negí níríxímeá Timotio ríxa gwí aŋíyo dání wáríawíxíni. O síni mé nioní nímeáána yawawí nawíni níbirai síŋwí seananíwíríni. ²⁴ Segí seáyí e nimónirí seaipeŋweaarígfáwamí tñni Goríxoyá imónígfá níyoní tñni none nání yayí neawiemeaipoyí. Ámá nioní tñni Itari píropeníŋyo re ŋweaŋwáyí yayí seaiwárénaparíŋwíni. ²⁵ “Goríxo níyínéni ayá seaiwianíwíniŋíni.” nimónaríni.

Payí Jemiso eañnarini.

Payí rina áamá Jisasomi dñj wíkwíroarigfáyo mixf uxí dowárarinagfa nání ami ami numiamoro wí enj nimóniro añj apí apimi urfñigfáyf nání Jemiso eañnarini. Xewaniño nání áwanj píráninj mĩrĩninj enjagi aí “Jisasomi xogwáo, Jemisoyĩ rĩnĩñorĩani?” waiwiarinwáorini. Jisasoyá siyikĩ imónigfá Jerusaremĩ ñweagfáyo wipeñweagfá seáyĩ e imónĩñorini (Wáf wurĩmeiarigfáwa 15:13, 21:18). Jisaso rĩxa aññamĩ nĩpeyimáná xwiogwí rĩxa obaxf onimĩapĩ nĩpwémáná enáná Jono áamá wí “Jisasomi dñj wíkwíroarinwini.” nĩrĩro aĩ omĩ píráninj nuxfdĩrĩná epaxĩpĩ tĩnĩ xixeni mé yarigfápi nání arfá nĩwiri nání ayf re oyaiwípoyĩnĩrĩ “Jisasomi píráninj nĩxfdĩrĩná epaxĩpĩ, ayf ripĩrĩani? Ripĩrĩani?” oyaiwípoyĩnĩrĩ payf rina nĩrĩrĩ eaññigini.

¹ Jemisonĩ —Nionĩ Gorĩxomĩ tĩnĩ Jisasi Kiraisomĩ tĩnĩ xináinĩnĩnj nimónĩrĩ omĩnj wiĩarinjá wonĩrĩnĩ. Nionĩ payf rina gf áamá Jisasomi dñj wíkwíroarigfáyfne nání — Seyfne gwí bĩ bĩ wé wúkaú sikwí waú apiyfne wí enj nimóniro ñweagfáyfnerĩnĩ. Ayfne nání payf rina nearĩ yayf seawárenaparĩnĩ.

“Iwamfó neaĩwapĩyarigfápi enj neaeámixipaxĩrĩnĩ.” urĩnjf nánĩrĩnĩ.

²⁻³ Gf nĩrĩxĩmeáyfne, seyfne rĩxa nĩjfa rĩpĩ imónĩñoĩ. Jisasomi dñj nĩwíkwíroróná enj neánĩro rfa xfdarĩñoĩnĩrĩ iwamfó seaĩwapĩyĩfapimĩ xwámámf nĩwiéra nurónáyf, xeanĩnjf rfa tĩnjf rfwĩyo seaĩmeanfapimĩ enĩ xwámámf wipaxf imónĩpĩrĩfárinĩ. Seyfne nĩjfa e imónĩñagfa nánĩ xeanĩnjf xixegĩnĩ seaĩmeááná kfkĩmĩ mimónf “Dĩnjf nĩfá neainĩnfápi nánĩ rfa neaĩmeaarĩnĩ?” yaiwĩrĩxinĩ. ⁴ Áamá xeanĩnjf wikárarigfápi xwámámf nĩwiéra núfasáná imónĩpaxf imónĩnjf seyfne enĩ axfpi imónĩpĩrfa nánĩ xwámámf nĩwiéra úrĩxinĩ. E neróná Gorĩxo gf áamá e imónĩrĩxinĩrĩ wimónĩnjfpi bĩ mĩmúró nĩpĩnĩ píráninj nĩyĩpáromĩnĩróná wé roárinigfáyfne xixeni e imónĩpĩrĩfárinĩ.

“Dĩnjf emf saĩmf mĩmoñĩnĩ.’ nĩseaimónĩrĩná Gorĩxomĩ rĩxinj urfĩrĩxinĩ.” urĩnjf nánĩrĩnĩ.

⁵ Sini dñj nĩpĩkwĩnĩ émf saĩmf mĩmoarĩnjf go go “Xeanĩnjf nĩmeaarĩnjfpi, ayf apĩ nánĩ rfa nĩmeaarĩnĩ?” mĩyaiwipa nerĩnáyf, xewaniño Gorĩxoyá dñj tĩnĩ dñj émf saĩmf e mopaxf oimónĩmĩnĩrĩ omĩ rĩxinj urfwĩnĩgĩnĩ. Gorĩxo áamá

n̄iyonī yan̄f̄ n̄iwir̄fná s̄m̄f̄ t̄fn̄ī m̄iwí yan̄f̄ ewanīf̄ nimón̄ir̄ī xwén̄ī m̄in̄ī wiar̄īŋō eŋagī nán̄ī anan̄ī r̄ix̄īŋf̄ ur̄f̄w̄in̄iḡin̄ī. ⁶ E searar̄īŋagī aí r̄ix̄īŋf̄ nur̄ir̄fná d̄īŋf̄ b̄ī biaú n̄imorī “Gor̄ixo aga nepa n̄iniap̄in̄ir̄fen̄īŋoī? M̄iniap̄ipa en̄ir̄fen̄īŋoī?” m̄iyaiwí aga x̄ixen̄ī d̄īŋf̄ n̄iw̄ikw̄írómáná “Nepa x̄ixen̄ī niap̄ipaxor̄in̄ī.” n̄iyaiwirī r̄ix̄īŋf̄ ur̄f̄w̄in̄iḡin̄ī. Ámá d̄īŋf̄ b̄ī biaú moar̄īŋf̄ go go raw̄irawáyo imeam̄f̄kw̄f̄ ner̄fná im̄īŋf̄ n̄ixem̄ī ur̄ī n̄ixem̄ī b̄ir̄ī yar̄īŋf̄p̄fn̄īŋf̄ imón̄īŋagī nán̄ī ⁷ ámá ónīŋf̄ imón̄īḡf̄áyf̄ b̄ī re m̄iyaiwipa éf̄r̄ix̄in̄ī, “Gor̄ixomī r̄ix̄īŋf̄ uráná o anan̄ī n̄iniap̄in̄īŋoī.” m̄iyaiwipa éf̄r̄ix̄in̄ī. ⁸ Ámá ayf̄ d̄īŋf̄ n̄imoróná ná b̄in̄ī mamó d̄īŋf̄ naíroayirī nero moro am̄ipí en̄ī neróná “E oem̄in̄ī.” yaiwíf̄áp̄in̄ī mé xegf̄ b̄ī xegf̄ b̄ī ero yar̄īḡf̄áyf̄ eŋagī nán̄ī e m̄iyaiwipa éf̄r̄ix̄in̄ī.

Ámá d̄f̄w̄f̄ ikeamón̄īḡf̄áyf̄ t̄fn̄ī am̄ipí m̄imúrón̄īḡf̄áyf̄ t̄fn̄ī apiaú nán̄ir̄in̄ī.

⁹ Segf̄ sér̄ix̄f̄meá d̄f̄w̄f̄ ikeamón̄īḡf̄áyf̄ re n̄iyaiwiro m̄īŋf̄ s̄ŋá meak̄fn̄f̄r̄ix̄in̄ī, “Nion̄ī Jisaso neaīīŋf̄pim̄ī dán̄ī Gor̄ixo seáyf̄ e nim̄ix̄īŋon̄ir̄fan̄ī?” n̄iyaiwiro m̄īŋf̄ s̄ŋá meak̄fn̄f̄r̄ix̄in̄ī. ¹⁰ E ner̄ī aí sér̄ix̄f̄meá am̄ipí wí m̄imúrón̄īḡf̄áyf̄ re n̄iyaiwiro m̄īŋf̄ s̄ŋá meak̄fn̄f̄r̄ix̄in̄ī, “Nion̄ī Gor̄ixoyá s̄ŋw̄f̄yo dán̄ī sa ikwiár̄in̄īŋáon̄ir̄fan̄ī?” n̄iyaiwiro m̄īŋf̄ s̄ŋá meak̄fn̄f̄r̄ix̄in̄ī. Ará siyf̄ p̄yf̄ ner̄ī piéroar̄īŋf̄pa ayf̄ en̄ī an̄īŋf̄ m̄īŋweá ax̄fp̄ī apax̄f̄ mé pep̄f̄r̄f̄á eŋagī nán̄ī rar̄īŋin̄ī. ¹¹ Seyf̄né n̄ijf̄ár̄in̄ī. Sogw̄f̄ xaíw̄f̄ n̄iwep̄fn̄ir̄ī nan̄ir̄fná ará yeáyf̄ ȳkiár̄áná xegf̄ siyf̄p̄ī p̄yf̄ ner̄ī n̄ipiér̄inowir̄fná xám̄ī awiax̄f̄ imón̄īŋfp̄t̄ s̄in̄ī mimón̄ī xw̄ir̄f̄á inar̄īŋf̄r̄in̄ī. Ámá am̄ipí wí m̄imúrón̄īḡf̄áyf̄ en̄ī “E ner̄fná ámī b̄ī t̄fn̄ī b̄ī t̄fn̄ī nímeapax̄f̄r̄in̄ī.” yaiwiar̄īḡf̄áp̄ī s̄in̄ī n̄ix̄f̄da nuróná s̄in̄ī mé nero ax̄fp̄ī e pep̄f̄r̄f̄ar̄in̄ī.

Íw̄f̄ oépaȳin̄ir̄ī wímeaar̄īŋfp̄t̄ nán̄ī ur̄īŋf̄ nán̄ir̄in̄ī.

¹² Ámá Gor̄ixomī x̄f̄dar̄īŋagf̄a nán̄ī xean̄īŋf̄ wímeaar̄īŋf̄ n̄ipim̄in̄ī xwámám̄f̄ n̄iwíera núf̄asáná eŋáná Gor̄ixo yayf̄ n̄iwimorī d̄īŋf̄ n̄iyim̄īŋf̄ imón̄īŋfp̄t̄ —Ap̄ī nán̄ī n̄ir̄ir̄fná “Ámá nion̄ī d̄īŋf̄ s̄ix̄f̄ n̄iyar̄īḡf̄á ḡiyf̄ ḡiyo m̄in̄ī wim̄f̄ar̄in̄ī.” r̄in̄īŋf̄p̄r̄in̄ī. Yayf̄ n̄iwimorfná d̄īŋf̄ n̄iyim̄īŋf̄ ap̄ī s̄ix̄f̄ umímonf̄á eŋagī nán̄ī ámá xean̄īŋf̄ wíf̄áyo xwámám̄f̄ yar̄īḡf̄áyf̄ Gor̄ixoyá d̄īŋf̄ t̄fn̄ī yayf̄ wipax̄f̄ȳf̄r̄in̄ī. ¹³ Ámá xean̄īŋf̄ wímeaarfná re m̄ir̄ipa éf̄r̄ix̄in̄ī, “Gor̄ixo nion̄ī f̄w̄f̄ oen̄ir̄ī xean̄īŋf̄ ap̄ī níwap̄iyíf̄r̄in̄ī.” m̄ir̄ipa éf̄r̄ix̄in̄ī. Ayf̄ rip̄ī nán̄ir̄in̄ī. Gor̄ixo ámá wí xf̄om̄ī f̄w̄f̄ oen̄ir̄ī wíwap̄iyipax̄f̄ mimón̄īŋor̄in̄ī. Xf̄o en̄ī ámáyo f̄w̄f̄ oépaȳin̄ir̄ī wíwap̄iyar̄īŋoman̄ī. ¹⁴ Oweoí, nene newan̄īŋene wine wine pípī nán̄ī n̄ineaimón̄ir̄fná f̄eapá n̄ineain̄ir̄īŋfp̄im̄ī dán̄ī f̄w̄f̄

oépoyinri nearipearinjirini. ¹⁵ Apixí niaíwí agwí nerí xirarigfápa feapá neainarinjipi niaíwí agwíninjí nerí íwí ayí niaíwíninjí xirarinjwáriní. Íwí ayí niaíwíninjí nixirimáná niaíwí xwé iwiaroarinjípa íwí yárfwápimi dání niperane anínarinjwáriní. ¹⁶ Gí nrixímeáyíné, dínj sixí seayínáyíné, nioní re searfápi, “Seyíné íwí oépoyinri seaiwapiyarinjipi pípimi dání marfái, apimi dání seaiwapiyarinjirini.” searfápi píní nwiáriro yapí méwapínipani. ¹⁷ Pí pí nanj imóninjipirani, pí pí awiaxí imóninjipirani, gimi dání marfái, anjnamí dánini neámeaarinjirini. Ápo Gorixo —O pí pí anjnamí wíá ónarinjipi nání mfkí ikinorini. Sogwí onapámígí ninirfná sepiá imóniri rípfwí imóniri yarinjipa nimóniri ámi xegí bí imóniri xegí bí imóniri yarinjomani. Oní amípi awiaxí imóninjipi anípa neaiaparinjirini. ¹⁸ Amípi o imixinjipi nípimíni dání ná bini ayí nene aiwá níwákwiní minífninjí oimónipoyinri xewaninjo “E éimígini.” wimóninjipimi nixídniri oyá xwíyíá nepa imóninjipimi dání nene neameanjirini.

*“Xwíyíápi xixeni arfá níwiro neróná rípi rípi yarinjírini.”
urinj nánirini.*

¹⁹ Gí nrixímeáyíné, dínj sixí seayínáyíné, api nípini nioní searfápi seyíné ríxa níjía imóninjagfá aiwí rípi osearimíni. Arfá owianeyinri sínjwí nanrio aí apaxí mé níwiápnimearo xwíyíá mripáni. Wikí ení anjini mónipani. ²⁰ Ámá wikí nóniro neróná wé róninjí Gorixo wimónarinjipi tñi xixeni miyárarigfá enjagi nání rarinjini. ²¹ Ayínáni segí íwí síni yayarigfápi —Bí nání “Onimíariní.” yaiwiarinjagfá aiwí nípini piáxíninjí seaeánarinjipirini. Api nípini emí mímeámí nero seayi e mimónipa neróná xwíyíá ámá aiwá íwíá urarigfápa segí xwioxíyo Gorixo íwíáninjí seaurarinjipimi —Xwíyíá api searfkiemeapaxí imóninjipirini. Apimi nímimíniro “Píráninjí oxídmíni.” yaiwírixini. ²² Yapí néwapínriro “Xwíyíá api arfáni níwiranéná apáni yarinjwíni.” miyaiwí “Api pí pí ríninjipi tñi xixeni oxídaneyi.” niyaiwiro xixeni e érixini. ²³ Ayí rípi nání seararinjini. Ámá xwíyíápi arfá níwiro aí xixeni méfáyí, ayí ámá xixíeáyo gí símímanj arige rífa imóninri sínjwí onimíápi ainenfo yapí imóninjoí. ²⁴ Xegí símímanjío xixíeá tñi sínjwí nainenimi numáná apaxí mé “Gí símímanj e rífa imónini?” yaiwípi nání arfá ikeamoarinjorini. ²⁵ E nerí aí ámá njwí ikaxí awiaxí imóninjipimi —Api íwí yarinjwápimi dání gwíninjí neayárininjipi neaikweawáripaxí imóninjipirini. Ámá apimi aninjí sínjwí agwí níwíniro xídarigfáyí óninj wí mimóninjoí.

niseaikáriro xwíríxí oumeaneyíníro ení nápémí nuro opisí aní tñí e seawáranígfáyí gíyíríní? Ayí ámá amípí xwíá re wenípi wí mímúrónígfáyí meníraní? ⁷ Ayí ení yoí naní seyíné Kiraisomí xídaríngáfa nání seanwírárínínpímí ikayíwí mumearípa yarígfáraní? ⁸ Seyíné ñwí ikaxí negí m+xí ináyí Jisaso nearíngí Bíkwyo re nírínírí eáníngí rípi, “Jíwaníñoxi nání dñí sípí inaríngípa ámá síngwí wíní gíyí gíyo ení axípi wíríxíní.” nírínírí eáníngí apí xíxeni níxídírónáyí, naní yaríño. ⁹ E nisearírí aí seyíné ámá seáyí e imónígfáyo píraníngí umero sípí imónígfáyo paimímí wiro nerónáyí, íwí nero ñwí ikaxí ríníngípi wiaíkiarígfáyíné enjagáfa nání apímí dání xwíyíá meárínípaaxíríní. ¹⁰ Ayí rípi náníríní. Ámá ñwí ikaxí ríníngí nípímíní píraníngí oxídímínírí nemáná ná bímíní níwiaíkirínáyí, xwíyíá ámá ñwí ikaxí nípímíní wiaíkífáyí meáríníápa axípi e meárínípaaxíríní. ¹¹ Ayí rípi nání seararíngíní. Bíkwyo ñwí ikaxí re nírínírí eáníngí rípi, “Meánígfáyíné íwí minípaní.” ríño, ayí ñwí ikaxí “Níwíápínímearí ámá mípíkípaní.” ení ríngíníngíní. Seyíné meánígfáyí tñí íwí minípa nero aí níwíápínímearo ámá nípíkírínáyí, ñwí ikaxí ríníngípi wiaíkífáyíné imóníngáfa nání raríngíní. ¹² Ayínání pí pí seyíné nerónáraní, nírírónáraní, re níyaiwiro dñí tñí éfíríxíní, “Ñwí ikaxí ríníngípi —Apí íwí yaríngwápímí dání gwíníngí neayáríníngípi neaíkweawáripaxí imóníngípríní. Ñwí ikaxí ríníngí apímí dání Goríxo eyeyírómf níwíríná ámá wigí wíyo ayá murímíxí wiarígfáyo xfo ení ayo ayá murímíxí xíxeni xwíyíá umeáríníá enjagí nání raríngíní. E nerí aí wigí wíníyo ayá nurímíxírí wiarígfáyo xfo ení ayo ayá urímíxáná apímí dání xíxeni roayíróngípríáríní.

Ámáyo arírá mívípa neróná “Goríxomí dñí wíkwíroníngíní.” rínarígfáyí nání uríngí náníríní.

¹⁴ Gí níríxímeáyíné, ámá go go wíyo arírá bí míví “Goríxomí dñí wíkwíroníngíní.” nírínírínáyí, o “Dñí wíkwíroníngíní.” rínaríngípi suríma imóníní. “O ámá nání dñí sípí mívíní ‘Goríxomí dñí wíkwíroníngíní.’ raríngínpímí dáníní eríkíemeánípaaxíríní.” ríseaimónaríní? Oweot. ¹⁵ Segí séríxímeá wo ámí wo iyíá náníraní, aíwá sfá ayímí nínípi náníraní, dífwí ikeamónaríngagí níwíníríná ¹⁶ amípí xfo dífwí ikeamónaríngípi bí míní míví re nurírínáyí, “Joxí ‘Níwayíróngí onweaní.’ nímónaríní. Joxí nurí rfá rísíníní nání iyíá pánírí agwí ímí ríyíní nání aíwá nírí eí.” nurírínáyí, “Amípí xfo dífwí ikeamónaríngípi nání xwíyíá e uríápi ananí arírá wípaaxíríní.” ríseaimónaríní?

Oweoi, ráfniní í imóninípiní urariní. ¹⁷ “Gorixomi díní wíkwíroniní.” rarínípi ení axípi imóniní. Ámáyo arirá míwí sa apiní nírínánáyí, díní wíkwíroariní apí ríxa íkwíkwí yiní. ¹⁸ E nerí aí ámá wo re nírínáriní, “Ámá wí Gorixomi díní níwíkwíroríná ámáyo arirá wiarínagá aiwí nioní ámáyo arirá míwí Gorixomi díníní níwíkwíroríná ‘Ayí ananíní.’ nimónariní.” Ámá wo e níríná enagí aí nioní omí re urímáriní, “Joxí ámáyo arirá míwí ‘Gorixomi díní wíkwíroniní.’ rarínípi nioní ‘O nepa díní wíkwíroní.’ siaiwimí nání aríge níwapíyáná ‘Nepariní.’ yaiwimíní?” nurírí ámí re urímáriní, “Joxí ‘O “Gorixomi díní wíkwíroniní.” rarínípi nepariní.’ niaiwirí nání ámáyo arirá wiarínípiní dání síwapíyáná ‘O nepa díní wíkwíroní.’ niaiwiríní.” nurírí ¹⁹ re urímáriní, “Joxí díní re níyaiwirí íkwíroniní, ‘Nwá imóniní, ayí ná woní Gorixoriní.’ Joxí díní e níyaiwirí níkwíroríná naní yarínagí aiwí rípi nání ení díní rímoniní? Imíóyí ení díní axípi níyaiwiro níkwíroro aí Goríxo ríá íkeaáríná enagí nání ení óf íkárínarígáriní.” nurírí ²⁰ re urímáriní, “Majímajíá íkárínariní roxiní, ámáyo arirá míwí ‘Gorixomi díní wíkwíroniní.’ rarínípi ‘Surímá ríá imóniní?’ míyaiwípaxóraní? ²¹ Eníná negí arífo Ebíríamo sekaxí Goríxo urípi tíní xixení xegí xewaxo Aisako sínjá íráf noga peyiníje dání rídíyowá emínírí yaríná Goríxo o e éfpimí dání ‘Wé róniní.’ mírírípa rejiniginí? ²² Ayínání nene díní re yaiwípaxíní, ‘Ebíríamo Goríxomi díní níwíkwíroríná díníní wíkwíronímaní. Goríxo urínípi xixení neríná wíkwíroní enagí nání díní o wíkwíronípi xewaníje aríá níwirí enífpimí dání yóf imóniní.’ yaiwípaxíní. ²³ Rípi ení yaiwípaxíní, ‘Negí arífo e neríná xífo nání Bíkíyíyo re nírínírí eániní rípi, “Ebíríamo Goríxomi díní wíkwíróagí nání ‘Wé róniní imóniní.’ yaiwíniginí.” nírínírí eáninípi xixení imóniníginí. Ayínání Ebíríamo Goríxo tíní níkwímáxinírí emearíní woyí ragíáraní?’ yaiwíarípaxíní.” urímáriní. ²⁴ Agwí seyíné níjía re imóniní, “Ámá ‘Nioní Goríxomi díní wíkwíroniní.’ rarínípiní dániní Goríxo ‘Wé róniní.’ rárarinímaní. Xíomi díní níwíkwíroríná xífo wimónarinípi yarínípiní dání ‘Wé róniní.’ rárariní.” Apí nání seyíné ríxa níjía imóniní. ²⁵ Eníná iyí ede dání wagíá Rexapíyí riníní —Í Josuao ámá waú aní apimí síjwí owínárípiyinírí uowárenapáná nípemeámi nurí óf wíyo uowáriníní. Í ení axípi Goríxomi díní níwíkwíroríná e éfpimí dání Goríxoyá síjwíyo dání apíxí wé róniní

mimónipa reñinigiñi? ²⁶ Ayínáni re ripaxírini, “Ámá diñípi sñiñi sixí mínináná waráo piyí enípa ámá Gorixo e érixiniri wimóninípi mé diñípiní wíkwíroarigíápi axípiníñi nimóniri íkwíkwí yini.” ripaxírini.

3

“Pí pí xwíyá rarinwápi naníñi ríwanigíni.” uriní nánirini.

¹ Gí nrixímeáyíne, Gorixo ámá wigí winíyo uréwapiyarigíáyo yariní imímí níríná awayini míwí ení enagi nání segíyí wí obaxí ámáyo ouréwapiyaneyiníro mimónipa érixini. ² Níneneni píraniní oyaneyiniri éwáyí nóreámioarane sipíni ikárinarínwá aí ámá manípa tñni níríná móreámioapa nerínáyí, Gorixoyá sinwíyo dání ríxa wé róniní imóninorini. Pí pí íwí íeapá winimíniri yarinípi nání ení ananí ía yamixinarinorini. ³ Nene osí imaní ouniri neríná yarinwápi nání diñí omoaneyi. Ainíxí onimíá bí xegí maníyo síwí íkwírárinwápipimi dání gímíni ge ouniri kinimixáná maníni maríá, osí noní ení amíni wariníri. ⁴ Ai sipíxí ení xwé imóniri iminí ení eániní neríná nixemi uri yarinagi aiwi ominí mearinó “Ámíni oumíni.” nírímíni pará onimíápi tñni aí amíni méaná amíni wariníri. ⁵ Negí maníyí ení axípi imónini. Wará nírímíni nání onimíápi enagi aí apimi dání ámá “Seáyí e imóniní api epaxoniri.” níríro mixí meakíninarigíáriní.

Ai ríá bí onimíápi mīroárfagi aiwi íkíá xwé bí nírini ríá nowáripaxírini. ⁶ Negí maníyí ríániní weariníyíri. Sipí bí onimíá maríá, ayá wí epaxíyíri. Negí warárimí wí e enagi aiwi wará nírímíni xwírá neaimixariníyíri. Ríá negí maníyo dání wearinípi —Api pípimi dání maríá, sa ríá xwé Seteno weníárimí dání míróninípirini. Api amípi nene oníná dání néra yarinwápi rímmeninwíniñí neaeánariníri. ⁷ Ayí rípi searariníni. Xámí nanwí xixegíni ayí ayí, sírani, inírani, agwíáraní, inígíyo yariníyíraní, ámá íwí oimóniri yapemixáná ayí íwí imónaginí. Agwí ení nene íwí oimóniri yapemixáná ananí íwí imónariní enagi aí ⁸ ámá go nanwí sayí yapemixarigíápa xegí maní ení oyapemixinimíniri neríná xixeni e epaxí imónini? “Gí maní aniní saminí níríná nira úmígíni.” nírímíni aiwi wí e epaxí mimónini. Maníyí sipí nání neríná kikiá bí yarinímani. Sidiní ámá piyí ominí yarinípi magwí inini. ⁹ Manípa tñni negí Ámíná imóniní ápo xwéomí yayí wirane ámá xíóniní nimóniri nweárixiniri neaimixinene winíyo ikayíwí urirane yarinwáriní.

¹⁰ Ayínání maní axí pámi dání yayí wirane ikayíwí urirane yaríñwáriní. Gí níríxímeáyíné, “Nene e neranéná ayí apáníriní.” ríseaimónaríní? ¹¹ “Iníigí símíñí siríríkí axíyímí dání naní wú mearí píyaní eaaríñí wú mearí epaxíríní.” ríseaimónaríní? ¹² Gí níríxímeáyíné, “Íkíá pikí wínamí dání sogwí oripí wepaxíríní.” ríseaimónaríní? “Wainí uraxí wírímí dání íkíá pikí sogwí wepaxíríní.” ríseaimónaríní? “Iníigí símíñí iwamá tñí meaaríñí wúmí dání ámí iníigí naní wepaxíríní.” ríseaimónaríní?

Ámá dñí émf saímí Gorixo tñíñmí dánípi moarígíáyí yarígíápi nání uríñí náníriní.

¹³ “Nioní dñí émf saímí morí níjía imónírí enáoníríní.” yaiwinarígíá gíyí gíyí nene “Ayí wigí yaiwinarígíápi tñí xíxení iyí rimóníñojí?” wíaiwianíwá nání woxíní woxíní nemeríná awayíní nimónímáná naní ero dñí émf saímí nímómáná naní ero yarígíápipímí dání apí nene neaíwapíyíríxíní. ¹⁴ E nerí aí segí xwioxíyo dání wíyo sípí dñí ayá wí ríá tñí wíaiwiro nioníní seáyí e oimónímínírí imímí wiro nerónáyí, dñí xerñwí e nímoróná seyíné nepa imónígíápi rítí níníro míxí mímeakínípa éfíríxíní. ¹⁵ Ámá wigí wíníyo sípí e níwikáríroná “Dñí émf saímí nímorane yaríñwíní.” yaiwinarígíápi, ayí anínamí ñweañoyá dñíyo dání níyaiwiro yarígíámani. Dñí ámá Goríxomí míxídarígíáyo dání imónírí ámá Goríxo nání dñí wí mímó wíwaníñíyí náníní mónarígíáyo dání imónírí enípiríní. Obíyíyáyo dání ení imónírí enípiríní. ¹⁶ Ayí rípi nání seararíñíní. Ámá wigí wíníyo sípí dñí wíaiwiro nioníní seáyí e oimónímínírí imímí wímíxíro yarígíáyí enánáyí, ámá píraníñí mñweá uyíñí nero sípí xíxegíñí néra warígíá enagi nání seararíñíní. ¹⁷ E nerí aí ámá dñí émf saímí anínamí dánípi nímoró yarígíápi aga xegí bí imóníñagí nání ayí rípi yarígíáriní. Xámí síyikwí míní ero wigí wíníyí tñí xepíxepá míroní mepí tñíro awayíní yapeníñí imóníro wigí wíníyí xwíyíá uráná píraníñí aríá níwiro dñí yaikiroro wíníyo wá bí onímíápi mñwianí xwapí ayá wí níwianíroná íkíá nanína sogwí obaxí wearíñíyí yapí nimóníro wíníyo wíiro wíníyo símí símí e mumé nero naní ero sípí ero mepa ero yarígíáriní. ¹⁸ Ámá wigí wíníyí tñí xepíxepá míroní mepí tñíarígíáyí e yarígíápipímí dání ámá aiwá omíñí íwíá néra warígíápa nerónáyí, wé róníñí yarígíápi aiwá xwé pírípírfí inaríñípíñíñí imóníníñojí.

4

“Seyíné sipípi neríná Gorixomi símí t́nì wiariǵáyíné imóniḡoi.” uríḡ nánirínì.

¹ Segí m̀xí r̀nìro m̀xí inìro yariǵápi m̀kí píyo dání inariǵárínì? “Apì meapaxonirínì.” nìyaiwiro feapá seainaríḡpi —Apì segí xwiox́yo dání seyíné t́nì m̀xíníḡ inariǵápirínì. feapá seainaríḡ m̀kí apimì dání seyíné segí wínyí t́nì m̀xí r̀nìro m̀xí inìro yariǵá meniránì?

² Seyíné amípi wí nánì “Omeámìnì.” nìseaimónirì aì meapaxí mimónipa nero nánì “Ámá opíkímìnì.” yaiwiariǵárínì. Amípi b̀ sìḡwí íwí nìwíniríná m̀meapaxí nimónìro nánì m̀xí nìmépero m̀xí r̀nariǵárínì. Seyíné “Pí nánì nene neaimónaríḡpi m̀meapa yaríḡwáránì?” m̀iyaiwipant.

Gorixomi r̀xíḡ murípa nero nánì m̀meaariǵárínì. ³ E nerì aì segí seaimónaríḡpi nánì Gorixomi r̀xíḡ nuriríná dḡḡ naḡ nìxírímáná mé segí feapá seainaríḡpi oyaneyínirì r̀xíḡ urariǵá enḡḡ nánì Gorixo wí aríá xixenì nìseairì m̀seaiaparínì.

⁴ Gorixomi píráníḡ dḡḡ m̀wíkwíropa neróná x́dìro ṕnì wíarìro nero nánì íwíníḡ inariǵáyíné, seyíné nḡḡá r̀pi sínì mimónipa reḡoi, “Ámá Gorixomi m̀x́dariǵáyí t́nì nawínì ǹkumìxínìro emeariǵáyí, ayí Gorixoyá símí t́nì inariǵáyí wí imóniḡoi. Ayínánì ḡiyí ḡiyí ‘Ámá Gorixomi m̀x́dariǵáyí t́nì ǹkumìxínì m̀ oememìnì.’ ǹwimóniríná wíwaníḡyí Gorixo t́nì símí t́nì inariǵáyí imìxínaríḡoi.” Seyíné nḡḡá apì sínì mimónipa reḡoi?

⁵ Seyíné dḡḡ re r̀yaiwiaríḡoi, “Bíkwíyo re ǹrínirì eáníḡ r̀pi, ‘Gorixo xegí kwíyí negí xwiox́yo síxí neayíḡpimì píráníḡ susíníḡ memearíḡrínì.’ Bíkwíyo e ǹrínirì eáníḡpi surí má r̀nìnì.” r̀yaiwiaríḡoi? Oweoi, Gorixo xegí kwíyípi ámá x́o t́nì símí t́nì inariǵáyo wí wipaxí meḡḡ nánì raríḡnì. ⁶ E ǹsearìrì aì Gorixo ayá ǹneawianiríná xwapí ayá wí neawianaríḡḡ nánì Bíkwíyo re ǹrínirì eánì, “Wárixá imónariǵáyo Gorixo pírí rakirì ámá ‘Siyikwíníḡ imóniḡwínì.’ yaiwinariǵáyo wá wianirì yaríḡorínì.” eáníḡḡ nánì

⁷ Gorixomi símaḡwíyóníḡ yeáyí wurínìro obo xórórí neainḡínirì xáiwí éf ǹrìro o t́nì m̀xíníḡ inìro éf r̀xínì. O t́nì m̀xíníḡ inaríná éf ǹseanì m̀ uníárínì.

⁸ Seyíné Gorixo t́ámìnì úf r̀xínì. E nerínáyí, x́o enì seyíné t́ámìnì b̀nífárínì. Ámá íwí yariǵáyíné, seyíné “Aríge nerì Gorixo t́ámìnì umíniréìnì?” nìseaimóniríná síkí wéyo xéníḡáná okwírínì m̀nìrìrì iǵá eánariǵápa axípi nero segí íwí yariǵápi enì okwírínì m̀nìrìrì iǵá eáníḡpoyì. Ámá dḡḡ b̀ biaú xiriǵáyíné, seyíné “Aríge

neri Gorixo t́ámíni umíniréini?” níseaimóniríná saxí sikí mayí oíniri yaríḡwápa segí xwioxíyo eni díní sípípi t́ni níxiriiri yaríḡápi api eni síni neainigíniri saxí sikí mayí ínariḡpánirḡi imíxínipoyi. ⁹ Segí íwí yaríḡápi nání díní sípí níseairi xwiríá nimóniro ḡweápoyi. Ripíá seyíné raríḡápi ṕni níwiárímáná segí íwí yaríḡápi nání ámíxíá époyi. Díní níá seainarirḡipi ṕni níwiáiro kípiḡi yinipoyi. ¹⁰ Gorixoyá síḡwíyo dání síyikwípiayínénirḡi imíxínipoyi. Seyíné e éánáyí, o seamfeyoanfáriní.

“Sérixímeáyo xwiyíá numearipani.” urirḡi nánirini.

¹¹ Gí nírixímeáyíné, seyíné xwiyíapai miḡwirárinipa éfirixini. Ayí ripi nánirini. Ámá gíyí gíyí xexirímeáyo xwiyíapai níḡwirárirónáraní, xwiyíá numearirónáraní, ayí ayoni murarirḡoi. ḡwí ikaxí Jisaso rirḡipimi eni xwiyíapai ḡwiráiro xwiyíá “Ayí nípikwini mirinini.” umearirónirḡi yarirḡoi. ḡwí ikaxí rirḡipimi xwiyíá numearirínáyí, ḡwí ikaxí rirḡipi t́ni xixeni mé xwiyíá umeararirḡáyíné nimóniri yarirḡoi. ¹² Ámáyo ḡwí ikaxí uriri xwiyíá umeariri epaxo, ayí ná woni Gorixorini. Ámáyo yeáyí uyimíxemeari xwiríá wikíxeri epaxo ná woni o enḡi aí “ḡegí wíniyo xwiyíá umearipaxenerini.” yaiwiarirḡáyíné gíyínéríani?

“Míxí míxínipani.” urirḡi nánirini.

¹³ Ámá Gorixo nání díní mímó re rarirḡáyíné, “Agwirani, wíarínáraní, arḡi xwé apimi nání nurane xwiogwí wo e níḡwearanéna kodíreakí nerane níḡwí xwé meaníwáriní.” rarirḡáyíné píranirḡi aríá nípoyi. ¹⁴ E rarirḡáyíné wíaríná seaímeaníapi nání níjía nimónímáná rirarirḡoi? Seyíné pínrḡi imónirḡoi. Seyíné síḡwiríá xenianḡi yarirḡipínirḡi imónirḡoi. B́i onímíapi níḡweámáná apaxí mé anipá imónarirḡáyínériní. ¹⁵ Ayínáni seyíné e miripa nero Gorixo nání díní nímoró ripini nírirónáyí, “Ámináo xe níḡwearo oépoyiniri síḡwí níneanirínáyí, nene ámi síá wí t́ni níḡwearane ripi yaníwáriní? Ripi yaníwáriní?” nírirónáyí, ayí ananirini. ¹⁶ E níseariri aí wárixayíné nimónímáná e wí mirí míxí ḱnarirḡoi. Míxí ḱnarirḡi apínirḡi imónirḡi nípini sípíriní. ¹⁷ Ayínáni ripi osearimini, “Ámá níjía re nimóniro aiwí, ‘Nioni narḡi imónirḡipi neríná ayí e epaxíriní.’ Níjía e nimóniro aiwí api e mepa yarirḡi gíyí gíyí, ayí ríxa íwí nero nání xwiyíá meárinipaxípi yarirḡoi.” osearimini.

5

Amipí wí mímúronirḡáyíyo erirḡi wíḡi nánirini.

¹ Agwi amipí wí mímúronigfáyíné erirí bî seaimípi arfá nípoi. Íkíníñf sipí seaipaxí seaiméanfápi nání ñwí earo “Yeyí” ríro époi. ² Ayí rîpi nání seararíñni. Segí amípi ayá tñípi ríxa dídímí inárirí rapírapí ení ríxa kwínumíñf nowárirí ení. ³ Sñá gorí tñí sirípá tñí ñigiyí míkípaí imóníñagí aí segí awí eámeámí yarígfápi ríxa ñigiyí kintí. Sfá Goríxo áamá ñiyoni mí ómómíxímí enfáyimi ñigiyí kiní apí segí sipí nîwiéra warígfápi sñáni piaumímí erí ríá íkfáyo nowáraríñpa segí waráyo ení nowárirí enfáriní. Sfá yoparíyí tñí ríná amípi ayá tñípi tñí ñigwí tñí mîmeámí yáraríñagí aí ⁴ píraníñf arfá nípoi. Ñigwí áamá omíñf seaiiarígfáyí tñí aiwá seamiiarígfáyí tñí ñigwí omíñf seaiáná “E seaiapanfáriní.” nuríro yóf urígfápi —Apí nîwiróná bî nîwákwiro sîni fá xírarígfápiríni. Apí ríaiwá réníñf rínaríni, “Áamá ayí sipí e yarígfáriní. Sipí e yarígfáriní.” Ríaiwá éñíñf rínaríñfpi Goríxo —O aññamí dání sîmíñf wínígfáwayá Ámínáoríni. O ríxa arfá winí. ⁵ Amípi wí mímúronigfáyíné, seyíné xwíá tío ñíñwearóná sirí muní ñíñwearo pí pí segí íeapá seainaríñfipimí dáníni néra warígfáriní. E neróná áamá odípi iwaní ení wimí nání oimóníri aiwá xwé nîwiro imíxarígfápa sfá Goríxo xwírfá seaikíxenfáyí aññí oneaímeañíri sewaníñfíyíné axípi e imíxínaríñoi. ⁶ Áamá wé róníñf yarígfáyo seyíné xwíyífá numéaríro píkiaríñagí aiwí wíníyí ení wí pírfí searakianíro mîyaríñoi.

“Díñf síxí nínírane Ámínáo nání weníñf nerí ñweáfrixíni.” uríñf náníriní.

⁷ Ayínáni, gí nîríxímeáyíné, Ámínáo xegí díñf tñí óf neaimówíníñíni xíto weapíne nání weníñf nero ñweáfrixíni. Aiwá omíñf yarígfáyí aiwá íwíá nurárimáná yarígfápi nání díñf mópoi. Iniá earí sogwí añíri nerífná aiwá xwé imíxínfá nání weníñf nerí ñíñwearífná yóf nerí xegípi ófíñf oneaimoníri weníñf nerí ñweaarígfáriní. ⁸ Ámínáo weapínfáyí añwi ayo enagí nání seyíné ení axípi xe óf oneaimówíníñíni díñf síxí níníro weníñf nero ñweáfrixíni.

⁹ Gí nîríxímeáyíné, Ámínáo xwíyífá mîneameáripa éwíníñíni añíñmí ikaxí mîrinípa éfrixíni. Ai eyeyírómf nîneairífná xwíyífá neameáripaxí imóníño aññí bîmíñíni ríxa íwí e rónapíñagí nání raríñíni.

¹⁰ Gí nîríxímeáyíné, wíá rókiamoagífáwa —Awa Ámínáo xegí xwíyífá onurímeípoyíni uowárenapáná nîbíro oyá xwíyífápi wuríyígfáwaríni. Awa áamá wí xeaníñf wikáraná

xwámámí n̄iwiróná egíápi seyíné nání s̄ijwepigí seaigíá enagí nání axípi e nero xídf̄poyí. ¹¹ Ai Gorixomí d̄injí wíkwíron̄waéne d̄injí re yaiwiar̄injwár̄iní, “Ámá en̄inan̄j̄ xean̄inj̄ wíkar̄tagíá aí xwámámí wíáyí Gorixoyá d̄injí t̄n̄i yayí win̄ipaxí imón̄iḡáyírin̄i.” yaiwiar̄injwár̄iní. Seyíné Jopo yagípi nání r̄ixa aríá n̄iwiro omí xean̄inj̄ n̄iwiera úf̄apimi xwámámí n̄iwiera núsáná en̄aná Ámináo ámi nan̄j̄ wíáná wímean̄j̄pi nání nene nijíá e imón̄injagwí nání re yaiwin̄jw̄iní, “Ámináo ámá nání wá wian̄ir̄i ayá ur̄im̄ix̄ir̄i ner̄íná b̄i on̄imiápi ayíkwí m̄iwí ayá wí wiar̄injor̄iní.” yaiwin̄jw̄iní.

“*S̄ijá romí dání r̄irarin̄iní.*” mur̄ipa éf̄rix̄iní.” ur̄inj̄ nán̄ir̄iní.

¹² Gí n̄ir̄ix̄ímeáyíné, am̄ipí searar̄inj̄ápi “Oxídf̄poyí.” n̄inimón̄ir̄i aiwí r̄ipi an̄ipax̄ir̄iní. “Nepa n̄irarin̄i.” oy-aiwípoyin̄ir̄i nur̄ir̄íná an̄inamí dán̄iraní, xwár̄imí dán̄iraní, am̄ipí wíyo dán̄iraní, aga mur̄ipa éf̄rix̄iní. Seyíné nioní e searfá apimí dání ráná Gorixó p̄ir̄í seamamon̄iḡin̄ir̄i ámáyo “Nem̄in̄i.” nur̄iróná ap̄iní ur̄ífr̄ix̄iní. “Nem̄iméin̄i.” nur̄iróná ap̄iní ur̄ífr̄ix̄iní.

Gorixomí an̄inj̄ miní r̄ix̄inj̄ ur̄ífr̄ix̄in̄ir̄i ur̄inj̄ nán̄ir̄iní.

¹³ Segíyí go go r̄n̄inj̄ n̄imear̄ínáyí, Gorixó ar̄irá onin̄ir̄i r̄ix̄inj̄ ur̄íw̄in̄iḡiní. Segíyí go go d̄injí nífá n̄iwir̄ínáyí, Gorixomí yayí numer̄i son̄j̄ umear̄íw̄in̄iḡiní. ¹⁴ Segíyí go go s̄im̄ix̄í n̄iwer̄ínáyí, Jisasoyá s̄iyikí imón̄iḡáyíné seaipen̄weagíáwami “Ēin̄i.” ur̄ífr̄ix̄iní. Awa n̄ibiro Ámináooyá d̄injí t̄n̄i ámi wará oin̄in̄ir̄i r̄ix̄inj̄ wur̄iyiro raní b̄i t̄n̄i xwíá earo éf̄rix̄iní. ¹⁵ Awa r̄ix̄inj̄ nur̄iróná d̄injí n̄iwíkwíroro urar̄iḡápimi dání Ámináo ámi nan̄j̄ wim̄ix̄in̄íriní. S̄im̄ixo íwí b̄i ení en̄o en̄ánáyí, yokwar̄imí wiin̄íriní. ¹⁶ Ayínáni, s̄im̄ix̄í p̄iní seawiár̄ir̄i Gorixó nan̄j̄ seaim̄ix̄ir̄i en̄fá nání segí íwí éf̄ápi nání waropárí in̄iro Gorixomí xixe r̄ix̄inj̄ wur̄imeir̄i in̄ífr̄ix̄iní. R̄ix̄inj̄ wé rón̄inj̄ imón̄iḡáyí wur̄iyar̄iḡápi, ayí anan̄í ámáyo ar̄irá wipaxí enagí nání rar̄inj̄iní. ¹⁷ En̄iná wíá rókiamoagí Irajao en̄j̄pi nání d̄injí mópoyí. O ámá nenén̄inj̄ imón̄inj̄o aiwí iniá meapa oen̄ir̄i Gorixomí r̄ix̄inj̄ en̄j̄ t̄n̄i uráná oyá d̄injí t̄n̄i xwíá t̄f̄yo iniá meapa ner̄i xwiogwí waú wo n̄ipwémáná en̄aná ámi emá wé wíúmí dán̄j̄ wo ení pwen̄in̄iḡiní. ¹⁸ O iniá ámi oean̄ir̄i Gorixomí r̄ix̄inj̄ uráná iniá xwíá t̄f̄yo near̄i aiwá yap̄inj̄in̄iḡiní.

“*Sér̄ix̄ímeá wí xenjw̄in̄i yar̄injagíá n̄iwir̄íná yum̄ix̄in̄ipoyí.*” ur̄inj̄ nán̄ir̄iní.

19 Gí niriixímeáyíné, segíyí wo áamá xegí imóniḡ wo Gorixoyá xwiyáá nepa imóniḡpi píní nīwiárími xewíni yariḡagi nīwíniri ámi Gorixo t́ámíni obíniri nipemeámi nibirínáyí, 20 re mówinigiḡni, “Xexirímeá íwí aŕkí yariḡáayí wigí íwí yariḡáapí píní nīwiáríro ámi Gorixomi dḡḡ owíkwírípoyniri yumíxariḡ go go, o ayí anínímíxinaníro yariḡáapími dání eŕkiemeánipírí nání erí íwí xwapí é́apí rítí inipírí nání erí yariḡoríni.” mówinigiḡni.

Payf Pitao xami eaɣnarini.

Payf rina áma Jisasomi dɨɣf wɨkwɨroarɨgɨfá wí enɣf nimónɨro ɨweagɨfáyf nání Pitao xami eaɣnarini. O Jisaso wiepɨsagowa worɨni. Jisaso rixa aɣɨnamɨ nɨpeyimáná xwiogwɨf rixa obaxɨ nɨpwémáná enáná Pitao Jisasoyá sɨyikɨf imónɨgɨfáyo Romɨyɨfá gapɨmanowa xeanɨɣf rɨfá tɨɣf nɨwikára warɨɨagɨfá nání ayɨf enɣf neánɨro anɨɣf Jisasomi píranɨɣf uxɨdɨrɨxɨnɨrɨ “Dɨɣf sɨxɨf umímómɨni.” nɨyaiwirɨ payf rina eaɣnigɨni. Payf rɨnamɨ yoparɨpɨ nearɨnáná Romɨ, aɣf xɨo nɨɨweámáná payf eaarɨɣfɨpɨ nání nurɨrɨnáná yumɨf urɨmɨnɨrɨ xwɨyɨxá nurɨrɨ Babironɨ nání urɨɨnigɨni.

1-2 Pitaonɨ —Nionɨ Jisasi Kiraisoyá wáf wurɨmeiarɨɣfá wonɨrɨni. Nionɨ payf rina áma mɨ dánɣfɨfɨnénɨɣf imónɨgɨfáyɨné nání —Seyɨné éf nɨmiamoro píropenɨsɨf xegɨf yoɨf Podasiyɨf rɨnɨɣfyo ɨwearo Garesia rɨnɨɣfyo ɨwearo Kapadosa rɨnɨɣfyo ɨwearo Esia rɨnɨɣfyo ɨwearo Bitinia rɨnɨɣfyo ɨwearo egɨfáyɨnérɨni. Seyɨné nání payf rina nɨrɨrɨ eaarɨɣnɨni. Seyɨné Jisasi Kiraiso rɨɨpimɨ xɨxenɨ xɨdɨpɨrɨ nání ero o ragɨf yoxáfápmɨ nɨperɨnáná puɣɨpɨ tɨni igɨfánɨɣf nɨseaeámoirɨnáná segɨf ɨwɨf yarɨgɨfápmɨ yokwarɨmɨf seainɨ nání erɨ enɨfá nání ápo Gorɨxo xegɨf kwɨyɨfɨpɨ seaainɨɣfyo dánɨ nionɨyáyɨf imónɨfɨrɨxɨnɨrɨ xegɨf nɨjɨfá xami xwɨfá rɨrɨ sɨnɨ mimónɨɣnáná imónɨɣfɨpɨ tɨni xɨxenɨ ɨfá yɨyamɨxɨmɨf seaɨɣfɨnérɨni. “O wáf ayáf wí seaɨwianɨrɨ nɨwayɨrónɨro ɨweapɨrɨ nání ayáf wí seaɨirɨ éwɨnɨgɨni.” nimónarɨni.

“Xeanɨɣf seaɨmeaarɨɨagɨf áf Gorɨxo yeáyɨf neayimɨxemeanɨfárɨni.” urɨɣf nánírɨni.

³ Nene Gorɨxomɨ —O negɨf Ámɨnáná Jisasi Kiraisomɨ xano imónɨrɨ Nwɨfáao imónɨrɨ enɣorɨni. Omɨ yayɨf owianeyɨ. Ayɨf rɨpɨ nánírɨni. Nene Jisasi Kiraiso xwáfɨpáyoye dánɨ wíapɨfɨnɨmeanɨf enagɨf nání wenɨɣf nerɨ ɨweaarɨɣwáfɨ “Nepa xɨxenɨ neaɨmeanɨfárɨni.” yaiwianɨf wáf nání Gorɨxo xegɨf wáf xwapɨf neaumɨxɨɣfyo dánɨ ámɨ sɨɣf neaxɨrɨɨnenénɨɣf ewearɣwáfɨni. ⁴ “Nene nɨneaɨmeanɨfárɨni.” nɨyaiwirɨ wenɨɣf nerɨ ɨweaarɨɣwáfɨ, ayɨf Gorɨxo “Nanɨf e e nɨseaɨimɨfárɨni.” rɨɣfɨpɨ apɨrɨni. Apɨf wí urɨf epaxɨf mimónɨf erɨ sɨyikwɨf mɨnɨf nanɨfɨnɨf epaxɨf erɨ anɨpáf bɨ mimónɨpaxɨf erɨ enɨfɨrɨni. Aɣɨnamɨ Gorɨxo seyɨné nání seameɨweaiarɨɣfɨpɨrɨni. ⁵ Gorɨxo sɨfá yoparɨfɨyɨ imónáná yeáyɨf nɨseayimɨxemeanɨf náná sɨpearɨmɨf seainɨfápmɨ piaumɨmɨf inɨfwinɨgɨnɨrɨ seyɨné dɨɣf wɨkwɨroarɨɣagɨfá nání xegɨf enɣf sɨxɨf eánɨɣfɨpɨ tɨni awɨ

“Íkwiráfnáninǵ imónǵrǵxinǵ.” urǵnǵ nánǵrǵinǵ.

¹³ Gorǵxo e neaiǵnǵ enǵagǵ nánǵ segǵ dǵnǵ nǵseaiǵkwearǵpeárǵnǵgǵnǵrǵ pǵránǵnǵ pǵrǵ wiaǵkǵmǵ nǵnǵro sǵnǵwǵ tǵnǵ nero re nǵyaiwiro, “Jisasi Kiraiso xewanǵno piaumǵmǵ ináná Gorǵxo wá nǵneawianǵrǵfná neaiǵnǵpǵi yoparǵpǵi sǵpearǵmǵ nǵneairǵ yeáyǵ neayimǵxemeáwǵnǵgǵnǵ.” nǵyaiwiro dǵnǵ nǵwikwǵmoro nǵweáǵrǵxinǵ. ¹⁴ Seyǵné nǵiaǵwǵ arǵá yǵmǵgǵ yarǵgǵáyǵnǵnǵ nimónǵro xwǵyǵá yayǵ seainǵpaxǵpǵi sǵnǵ majǵá nimónǵrǵfná “Pǵ pí nǵonǵ ǵeapá ninarǵnǵpǵi sa oemǵnǵ.” nǵyaiwiro yagǵápǵi sǵnǵ xe oneaǵmeanǵnǵrǵ mǵseaimónǵpa éǵrǵxinǵ. ¹⁵ E mepa nero sǵyikwǵ bǵ mǵnǵ íkwiráfnánǵnǵ imónǵno —O seyǵné xǵo xegǵyǵ imónǵrǵxinǵrǵ wéyo ǵá seaumǵrǵnǵorǵnǵ. O imónǵnǵpa seyǵné enǵ pí pí neróná íkwiráfnánǵnǵ nimónǵro axǵpǵi éǵrǵxinǵ. ¹⁶ Bǵkwǵyo rǵwamǵnǵ re nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵagǵ nánǵ rarǵnǵnǵ, “Nǵonǵ sǵyikwǵ bǵ mǵnǵ íkwiráfnánǵnǵ imónǵnǵáonǵ enǵagǵ nánǵ seyǵné enǵ axǵpǵi íkwiráfnánǵnǵ imónǵrǵxinǵ.” nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵagǵ nánǵ “Seyǵné enǵ e éǵrǵxinǵ.” rarǵnǵnǵ.

Gorǵxo ayá tǵnǵ imónǵnǵpǵi tǵnǵ gwǵnǵnǵ nearoayǵroǵ nánǵrǵinǵ.

¹⁷ Seyǵné Gorǵxomǵ —O á máyo mǵ ómómǵximǵ nerǵfná á má xwérǵxa wǵmǵ sǵmǵ sǵmǵ e mǵnǵwǵrǵrǵ ayǵ ayo wigǵ egǵápmǵ dǵnǵ mǵ ómǵxaxǵdǵnǵorǵnǵ. Omǵ xwǵyǵá rǵrǵmǵ nǵwirǵfná “Ápoxǵnǵ” nurǵro nánǵ sǵnǵ xwǵá rǵrǵmǵ nurǵnǵróná omǵ wáyǵ nǵwiro pǵránǵnǵ éǵrǵxinǵ. ¹⁸ Seyǵné nǵjǵá re imónǵnǵagǵa nánǵ rarǵnǵnǵ. Gorǵxo segǵ arǵowa sǵwǵ surǵmá seaiékwǵkwǵyǵgǵápmǵ pǵnǵ wiárǵrǵxinǵrǵ sǵnǵá sirǵpá tǵnǵranǵ, gorǵ tǵnǵranǵ, —Apǵ anǵpá imónǵpaxǵrǵnǵ. Apǵ tǵnǵ gwǵnǵnǵ searoayǵroǵmanǵ. ¹⁹ Negǵ Judayǵ wigǵ ǵwǵ yarǵgǵápmǵ Gorǵxo ragǵ pwarǵnǵagǵ nǵwǵnǵrǵ yokwarǵmǵ oneainǵrǵi sipǵsipǵ miá sǵyikwǵ mǵnǵno nǵpǵkǵróná yarǵgǵápa o xegǵ xewaxo Kiraiso, ragǵ xegǵ ayá tǵno nǵperǵfná punǵpimǵ dǵnǵ gwǵnǵnǵ searoayǵroǵrǵnǵ. ²⁰ Xwǵárǵi tǵnǵ anǵna tǵnǵ sǵnǵ mimǵxǵpa enǵáná xámǵ xegǵ xano e éwǵnǵgǵnǵrǵi wimónǵnǵpǵi tǵnǵ xǵxenǵ nerǵfná urǵpeanǵo seyǵné arǵrá seaimǵnǵrǵi nánǵ sǵá yoparǵyǵ tǵnǵ rǵnǵá rǵxa sǵnǵánǵ piaumǵmǵ nǵnǵrǵi seapeǵnǵrǵnǵ. ²¹ Seyǵné o seaiǵnǵpimǵ dǵnǵ Gorǵxomǵ dǵnǵ wǵkwǵroarǵgǵárǵnǵ. O xewanǵno Kiraiso xwǵárǵpáyo dǵnǵ owǵápmǵnǵmeanǵrǵi ámi dǵnǵ sǵxǵ numǵmori aga seáyǵi émǵ umǵeyoanǵ enǵagǵ nánǵ seyǵné omǵ dǵnǵ nǵwikwǵroro “O nearǵnǵpǵi nepa neaiǵnǵárǵnǵ.” nǵyaiwiro dǵnǵ nǵwikwǵmoro nǵweanǵo.

“Xǵxe dǵnǵ sǵxǵ yǵnǵrǵxinǵ.” urǵnǵ nánǵrǵinǵ.

²² Xwǵoxǵyo dǵnǵ nǵrǵxǵmeáyo dǵnǵ sǵxǵ ouyaneyǵnǵro segǵ ǵwǵ yarǵgǵápmǵ xwǵyǵá nepaxǵnǵ imónǵnǵpimǵ arǵá nǵwiro

nīyanfwarini.” yaiwiarigfáyiniḡ nimóniro ayf Gorixo none nani yayf oneainri ridiyowá wiarigfápa seyiné eni Jisasi Kiraíso seaiḡfyo dani axfpiniḡ xegf kwiyf xfo wimónariḡpini nani seaiwapiyariḡpini wifrixinri seyiné anḡ wiwániḡ seamrarini. ⁶ Xwiyfá nioni searariḡapi, ayf Bikwíyo dani re nriḡnri eániḡpini tni xixeni imóniḡagi nani rariḡni, “Arfá époi. Gorixoní amá sfḡa anḡ nimiróná sfḡa awiaxí wo xami nimearo iwamfo twayroarigfápa nioni eni amá wo gf Saioni ḡweagfáyo umenḡeanfa nani nurfpearfna sfḡa ayá tḡḡ imóniḡ wo nimeari iwamfóniḡ twayroariḡni. Omni dḡḡ wíkwifrogfáyf ayá nwinri ‘Pí nani wíkwifronarfani?’ wí yaiwiprfámani.” nriḡnri eániḡpini nioni searariḡapi tni xixeniri. ⁷ Ayinani dḡḡ wíkwifroarigfáyiné nani sfḡa o ayá tḡḡ imónini. E neri aiwi dḡḡ miwíkwifropa yarigfáyf Bikwíyo re nriḡnri eániḡpini tni xixeni egfawixini, “Sfḡa anḡ mīrarigfáwa ‘Sipíorini.’ nriro emi mogfo Gorixo nimeari iwamfo twayronḡo imóniḡfiri.” nriḡnri eániḡpini tni xixeni egfawixini. ⁸ Amá dḡḡ miwíkwifroarigfáyf nani rpi eni nriḡnri eániḡni, “Sfḡa o, ayf amá nóreámioari ná eániḡ nikiḡpeaániḡ ná eániḡ yarigfóniḡ imónini.” nriḡnri eániḡni. Ayf rpi naniḡni. Gorixoyá xwiyfápi niwialkiro nani nóreámioari naniḡf eanarigfáriḡni. Enina Gorixo e éfrixinri urfpeaagfiriḡni.

⁹ E neri ai enina Gorixo amá xegf imónigfáyf nani riḡpa seyiné nani eni xixeni axipi re nriḡnri eániḡni, “Amá gwí wifí xfo xegf imónifwiniginiḡ fá yamixariḡfiriḡf imóniro mīxí ináyf xfoya apaxpániḡf imónigfáyiniḡf imóniro amá gwí mónigfá ‘Xfo wimónariḡpini éwanigini.’ yaiwiarigfáyiniḡf imóniro amá xfoya imónigfáyiniḡf imóniro egfáyfiriḡni.” nriḡnri eániḡpini seyiné nani xixeni riḡni. Gorixo —O seyiné sfá yiniḡmini pini niwiárimi niḡiro xegf wfá ókiariḡmini ḡweapfífa nani fá seaumiriḡoriḡni. O seyiné awiaxí seáyi emi imóniḡf xfo seaiḡpini amáyo áwanḡ urfrixinri api api imónifrixinri searfpeanḡfiriḡni. ¹⁰ Enina seyiné Bikwíyo “Amá sipfá imónigfáyfiriḡni.” nriḡnri eániḡpini tni xixeni nimóniro aiwi agwi rina rixa amá Gorixoyáiné imóniḡoi. Bikwíyo riḡniḡpa xami Gorixo ayá miḡseawianiḡfyiné aiwi agwi rina rixa ayá seawianariḡfyinéniḡni.

“Amá Gorixo nani majfá imónigfáyf tni niḡwearóná píraniḡf éfrixini.” urḡf naniḡni.

¹¹ Gf dḡḡ sixí seayiniḡf, enḡ rirémixí niḡseairi re searariḡni, “Seyiné anḡ mī dánfyinéniḡf nimóniro xwfá ririḡni urfniḡfáyiné feapá seainariḡpini xe oneainri sfḡwí

m+iwini+pani. feapá seainari+ñipi diñyo sipí seaik+xém+iñri yar+ñf enagi nán+ rari+ñiñi. ¹² Seyíne áamá Gorixo nán+ majfá nero nán+ é má imón+igfáyf tñf e niñwearóná pírán+ñf wé rón+ñf+iñi éfr+iñi. É máyf ikayf+wf nisear+roná ‘Á má rikik+ríó yar+igfáyf+nér+iñi.’ searfá aí seyíne wé rón+ñf imón+ñf+iñi yar+ñagfá sñwf nisean+ro nán+ sfá Kiraiso á máyo mí ómóm+iñmí wini nán+ bñfáyimi omi seáyf e umfeyoaro ‘Joxi rixf+dar+igfáyf xenwf rñwár+iñi.’ riro epfífa nán+ pírán+ñf e éfr+iñi.” searari+ñiñi.

“Á má seáyf e seaimón+igfáyo íniñi wurfñf+r+iñi.” ur+ñf nán+iñi.

¹³⁻¹⁴ Seyíne Ámináo wimónari+ñfipimi oxf+daney+iñro á má seamenñwearfífa nán+ imón+igfá ayf ayo íniñi sñmanñw+yón+ñf yeáyf wurfñf+r+iñi. E nero m+xí ináyf seáyf e imón+ñjo gap+manf niyoni seáyf e wimón+ñf enagi nán+ omi sñmanñw+yón+ñf yeáyf wurfñro gap+manf+yf eni á má fwf yar+igfáyo píf umamoro nanf yar+igfáyo seáyf e umero oépoy+iñri urfpeañf+yf enagi nán+ ayo eni sñmanñw+yón+ñf wurfñro éfr+iñi. ¹⁵ Gorixo seyíne nán+ re niyaiwiri wimónari+ñagf nán+ rari+ñiñi, “Á má nioni diñf nikw+froar+igfáyf nanf nero íniñi e niwurfñri+ñfipimi dán+ á má majfá nikár+iñro wigf majfá imón+igfápimi dán+ yapf nri+ro ‘Gorixomi diñf wikw+froar+igfáyf sñwf sipí yar+igfár+iñi.’ rari+gápimi sanjár+f+r+iñi.” niyaiwiri wimónari+ñagf nán+ rari+ñiñi. ¹⁶ Gap+manfyo íniñi niwurfñróná Jisaso seaiñfipimi dán+ fwf nán+ áxenwarfñ+ñf m+seain+ñf+yf+ne enagi nán+ á má “Nene áxenwarf min+pa enagwi nán+ fwf anani yanf+w+iñi.” nri+ro yar+igfápa mepa éfr+iñi. Á má “Gorixo wimónari+ñf+iñi oyaneyi.” niwimónro íniñi niwurfñro nán+ fwf epaxf imón+ñfipi mé yar+igfápa seyíne eni axípi e éfr+iñi. ¹⁷ Á má niyoni wéyo uñw+rár+ro sér+ixf+meáyo diñf sixf uyiwo Gorixomi wáyf wiwo m+xí ináyf seáyf e imón+ñjomi wéyo uñwirár+ro éfr+iñi.

“Kiraiso sñwep+gí neaiñfipimi xf+dñf+r+iñi.” ur+ñf nán+iñi.

¹⁸ Xináiwán+ñf nimónro omiñf wiari+gáyf+ne, segf bosf seamear+igfáwa nán+ wáyf niwiwo íniñi niwurfñróná nanf niseamero awayini seaiar+igfáyoni marfái, uyñif niseaikár+ro seamear+igfáyo eni íniñi wurfñr+iñi. ¹⁹ Ayf rípi nán+ rari+ñiñi. “Gorixo wimónari+ñfipi apirfani?” niyaiwiwo sa apini oyaney+iñro nán+ “Pí pí xean+ñf neaikaráná diñf rfá neaxear+ñfipi ayf anan+iñi.” niyaiwiwo xwámámf niwirfñáyf, Gorixo yayf winar+ñf enagi nán+

anani bosowami wuríníírixini. ²⁰ fwi yariḡagfa niseaniro uyínií seaikaránáyí, seyíné xwámámí wíagfa aiwi “Gorixo nene xwámámí wiarḡagwi nání anani yayí seáyí e neameníáriní.” ríseaimónariní? Oweoi! E nerí aí seyíné naníni yariḡagfa aiwi uyínií seaikaráná xixe míwí xwámámí níwirínáyí, Gorixo yayí winípxátpi yariḡoi. ²¹ Gorixo seyíné e éírixinírí wéyo fá seaumírḡíriní. Rínḡí seyíné meapaxí imónḡípi Kiraiso nimeárínírná rínḡí seyíné ení surímá nimeárínírná epíríápi nání sḡḡwepíḡí seaiḡí ḡagí nání raríḡini. ²² O Bíkwiyo “fwi bí mepa erí xegí maḡpá t́ni yapí bí mírípa erí ḡíriní.” nírínírí eánḡípi t́ni xixeni ḡiniginí. ²³ Omí ikayíwí umeararíná xfo ení wí xixe ikayíwí murípa erí omí rínḡí wiaríná “Soyíné míyfo rárárinḡíyo ríxa uríkwínípráoí.” murípa erí Gorixomi —O áamá níyoní wigí egíápi t́ni xixeni pírf umamoarḡorini. Omí dḡí níwíkwírorí “Ayí nioní níápi nání pírf umamoníáriní.” yaiwirí ḡiniginí. ²⁴ Nene íwí ḡwápi nání Gorixo pírf níneamamorínáyí xixeni imónimínírí ḡí aiwi o nene pírf neamamómínírí épi Kiraisomi pírf umamóáná o rínḡí nímeari yoxáfpámi dání peniginí. Áamá píyí sḡni íwí bí mepa yaríḡápa seyíné ení axípi ero áamá sḡí ḡweagíáyí amípi xwapí yaríḡápa seyíné ení axípi wé rónḡí imónḡípi ero éírixinírí peniginí. Omí iwanḡí nímépero píkgíáyo dání segí wára ríxa naní inḡagí nání “Apí e éírixini.” seararḡini. ²⁵ ḡíná sḡni Jisasomi dḡí níwíkwíropa neróná sipísipí xiáwomi píni níwiárimí ḡiníá neánowiríná yaríḡápa yagíáyíné aiwi agwí ríná segí seáwo —O dḡípi awínḡí seamerḡearḡorini. O tḡíminí níbíro nání ríxa píránḡí ḡweaḡoi.

3

“Apíxíwayíné oxowami yeáyí wuríníírixini.” urḡí nánírini.

¹ Apíxí oxí meáníḡíwayíné ení axípi segí oxowami yeáyí wuríníírixini. Segí oxí wa xwíyíá Gorixoyápi pírf wiaikímí yaríḡáwa ḡánáyí, awa ení sewayíné yeáyí níwuriníro wé rónḡí yaríḡagfa sḡwí niseanírḡíyo dání dḡí níknímóníro “Xwíyíá apí neparini.” yaiwíprífa nání “Yeáyí wuríníírixini.” seararḡini. Sewayíné xwíyíá Gorixomi dḡí owíkwírópoyínírí imónḡí bí murarḡagfa aiwi ² awa sewayíné síyikwí bí míníḡíwayíné ero Gorixomi wáyí wíro yaríḡagfa sḡwí niseaníróná awa ení axípi dḡí wíkwíropaxí ḡagí nání raríḡini. ³ Sewayíné “Aríḡe nerí negí d́fá awíaxí imónírífenḡoi?” yaiwíro “Aríḡe neríná awíaxí imónani nání níḡwí yeyí nerí ipínaníréwini?”

yaiwiro “Arige neri awiaxí imónani nání aikí aipiyí yínaniréwini?” yaiwiro mepa érixini. Okiyá niniróna segí waráyo seáyirwámi dánini okiyá minipani. ⁴ Xwioxíyo inimi nání eni diñí nimoro okiyá inírixini. Xwioxíyo inimi okiyániní inarínipi, ayí sewayíne xwioxíyo ríá ápiáwí miseawé sa piyá niseawearínipimi dání okiyániní inarigápirini. Api wí anipá mimónipaxí enagi nání Gorixoyá sinwíyo dání ayá tñí imóninípirini. ⁵ Apixí enínaní “Gorixo wimónarinípiní oemini.” yaiwiagiíwa — Íwa “Gorixo nearínipi xixeni neaiiníariní.” niyaiwiro diñí wikwímoagiíwarini. Íwa eni axípi wigí xiagwowami yeáyí niwurninípiní dání xwioxíyo inirwáminí okiyániní inagáriní. ⁶ Seraí yagípi nání bi osearimini. Í xegí xiagwo Ebríamomi yeáyí niwurniníná aríá niwiri “Ámináoxini” uragíriní. Sewayíne amípi wí nání wáyí bi mepa nero píraniní nerónayí, síwá réniní inarínopi, “Seraí yagípa newaninene axípi imóniníwini.” Síwá éniní inarínopi.

“Oxoyíne apixíwami píraniní umérixini.” uriní nánirini.

⁷ Apixí meagíoyíne eni segí apixí tñí nawíni niñwearóna “Apixíwa imónigápi, ayí apírani?” niyaiwiro níjía imónigápi api tñí xixeni niwíwapiyiro nawíni ñweárixini. Apixíwa oxoyíne tñí xixeni ení neániro mepaxí enagi nání searariní. Gorixomi rixiní urarigápi aríkwíkwí míseaipa ení nání “Negí apixíwa eni diñí niyimíní imóninípi meapíríwarani?” niyaiwiro wé íkwianwíyo unwirárixini.

“Sipi seaikáríagíta aiwí naníni wírixini.” uriní nánirini.

⁸ Repiyí niseaiéra úapi, ayí nipini rípi érixinirí searariní. Píraniní nitíwayiróniro ñwearo xixe diñí sípi iníro xexíxerímeáyí diñí síxí yinarigápa axípi xixe diñí síxí yiníro wá wianeniro seáyí e mimóní siyikwíniní nimóniro ñwearo érixini. ⁹ Ámá uyínií seaikáríayo pírf numamoro axípi xixeni míwikáripa ero xwíyápai seanwirárfayo axípi xixeni pírf numamoro xwíyápai mñwiráripa ero neróna ámá sípi seaikárarigíayo Gorixo naní owinirí rixiní urírixini. Gorixo seyíne naní seaiiní nání ámá ayo e wírixinirí wéyo íá seaumiríní enagi nání searariní. ¹⁰ Bíkíwíyo dání re níniní eáninagi nání rarínini, “Ámá ‘Nioní yayí níninirí kikiá onweáminí.’ niwimóniníná re yaiwíwiniginí, ‘Gí manípa tñí xwíyá sípi imóninípi rími mexoámopa erí yapí bi rími mexoámopa erí oemini.’ yaiwíwiniginí. ¹¹ Sípi imóniní yarínipimi wé íá nímíxeánirí naní imóninípi éwiniginí. ‘Ámá níní tñí

arige piyá nîwîrînrî ñweaanîwârîani?’ nîyaiwirî apî e imónîwanîgînrî anîñî minî iponîwîngînrî. ¹² Ayî rîpî nânî e éwîngînrî. Ámîná Gorîxo wé rónîñî yarîgîáyo sîñwî wînaxîdîmerî ínîná xîomî rîxîñî urarîgîápî nânî arîá ókiarî umónîrî yarîñîrînrî. E nerî aí sipî yarîgîáyo wikî wónarîñî enaqî nânî e éwîngînrî.” Bîkwîyo e nîrînrî eánîñaqî nânî rarîñînrî.

Nañî yarîñwápi mî dání rîñîñî neaîmeaarîná epaxîpî nânîrînrî.

¹³ Seyîné nañînrî oyaneyînrî anîñî minî xîdarînáyî, gîyî rîñîñî seaipîpîrîárînrî? ¹⁴ E nîsearîrî aí seyîné wé rónîñî yarîñaqî nânî rîñîñî seaîmeáaqî aiwî ananî yayî seainîwîngînrî. Bîkwîyo rîñîñîpa “Seyîné áamá sipî seaikárarîgîáyî óî nerî dîñî yánîpaxî seaîwapîyarîná óî mepa nero ayá ípîpá mîñwîrârînrîpa nero rîpî éfrîxînrî. ¹⁵ Xwioxîyo dání ‘Kiraiso gî Ámînáorînrî.’ nîrînrîro dîñî sîxî ínîrîxînrî.” Seyîné “Gorîxo yeáyî nîneayimîxemearîná e neaiinîárînrî.” nîyaiwîro dîñî wikwîmoarîgîápî nânî áamá yarîñî seaíá ayî ayo repîyî wîpîrîá nânî dîñî neñwîpero ñweáfrîxînrî. Seyîné apî nânî repîyî nîwiróná ímî tînrî murîpa nero “Jisaso áamá ayî nânî enî mîpepa reñîñînrî?” nîyaiwîro awayînrî nîpenî xwîyîá urîfrîxînrî. ¹⁶ Seyîné e neróná áamá seyîné Kiraiso tînrî nawînrî nimónîro nânî nañî yarîñaqî sîñwî nîseanîro aí ikayîwî seameararîgîáyî rîwéná “Nîpîkwînrî murîñwanîgînrî.” nîyaiwîro ayá wînrîpîrîá nânî seyîné repîyî nîwiróná rîwéná wairîrî inîpaxî imónîñî bî murîpa éfrîxînrî. ¹⁷ Ayî rîpî nânîrînrî. Gorîxo xe rîñîñî oseámeanîrî nîwimónîrînáyî, seyîné nañî yarîgîápî mî dání rîñîñî seaîmeááná ayî ananîrînrî. Sipî yarîgîápî mî dání rîñîñî seaîmeááná xîxenî Gorîxo “E éfrîxînrî.” wimónarîñîpî mîxîdarîñaqî nânî seararîñînrî.

“Kiraiso negî íwîpî yokwarîmî neaiimînrî penîñînrî.” urîñî nânîrînrî.

¹⁸ Kiraiso enîpî nânî bî orîmînrî. O Gorîxo negî íwî yarîñwápi yokwarîmî neaiimînrî nânî rîñîñî nîmearîná nawînrî penîñînrî. Sîyîkwî mínîño sîyîkwî ínîñwaéne Gorîxo tînrî nawînrî piyá neawîrîmînrî nânî penîñînrî. Áamá wará írîñáná pîkîgîá aiwî kwîyîyo dání ámî nîwiápînrîmearî ¹⁹⁻²⁰ apî mî dání nurî áamá piyîyá dîñî gwîñîñî ñweagîáyo —Ayî Nowao tîñîná o sipîxo imîxarîná Gorîxo “Pîrî umamóimîgînrî.” nîyaiwirî aí wigî rîá kîroarîgîápî nânî axîná ípîpîmî mîwîpa enáná pîrî wîaikîmî egîáyîrînrî. O ayo nurî wáî urîñîñînrî. Áamá sipîxomî pîxemoánîgîáyî áamá obaxî marîái, wé wîúmî dánî wáú

wo apini nixemoaniro nani iniigf waxfo minami sijn egfawixini. ²¹ Iniigf waxf api ama agwi rina wayf meafayo yeayf uyimixemeearinjfp nani neaiwap+yarinjfpirini. Ama wayf nimearfa kiyf xeninjfp emi kwfrimonaniro yarigfamani. Ayf xwioxfo dani Gorixomi reninjf uraniro yarigfarini, "Jisasomi nuxfdiranena wairrf inipaxf imoninjf bi yanfwamani." eninjf uraniro yarigfarini. Ayf piyo dani marfa, Jisasi Kiraiso wiapfnimeanjfpimi dani yeayf neayimixemeearinjfrini. ²² O anfnami nani rixa nipeyiri Gorixomi we nnumini nweani. Gorixo faninjf wiefxfniasinjf enagi nani anfnami nweagfa giyf giyf anfnajrani, enj eaninjf imonigfayfrani, nenf tgfayfrani, nfn omi simanjwfoninjf yeayf wurfnjot.

4

"fwf xami yagfapf sinf mepani." urinjf nanirini.

¹ Kiraiso xfomi upikiana rfninjf meanj enagi nani seyne eni dnj xf "Nanj imoninjfpf yarinjaoni ai anani rfninjf omeamini." niyaiwiri fa xrinjpa seyne eni axfp fa nixirri dnj ikwrorixini. Ama rixa rfninjf meafayf fwf yarigfapf pfn wiarigfa enagi nani dnj api fa nixirri ikwrorixini. ² Rfninjf meafayf ina dani igi sinf sijnwf naineniro niwearona feapa ama winarinjfpf "Oyaneyi." niyaiwi Gorixo e efrixiniri wimonarinjfpf "Oyaneyi." yaiwiarigfarini. ³ Ayf rfp nani seararinjini. Xami seyne ama Gorixoya mimonigfayf feapa winana rikikiffo yarigfapa nera ugfapf rixa apani egfarini. Rikikiffo seyne nera ugfapf, ayf rfpirini. "fwf oinaiyi." niyaiwiniro oxif wo tni apixf wi tni nipoga uro feapa nera uro iriwa ikariniro ama sijnw anjge dani paxf weanipaxf imoninjfpf ero iniigf papikf yarigfapf xwapf niro segf njwa nimerona Gorixo xwrfa winarinjfpf ero egfapf, ayf apirini. ⁴ Ama Gorixoya mimonigfayf seyne rixa o wimonarinjfpf xfdiro ayf tni nawin sfwininjf arki sinf mionipa ero yarijnagfa nani dnj ududf nero xwyfapai nseanjwrariro aiwi ⁵ amayo mi omomiximf emigfnirf nani nimonirf weninjf nerf nweanomi —O pegfayo tni sijnf nweagfayo tni nawin mi omomiximf enforini. Omi wigf egfapf nani "Api nani enwarini. Api nani enwarini." repyf niwierra uprf fa enagi seyne ikaywf seameararigfapf nani wayf miseainpani. ⁶ Ayf rfp xixeni imonifa nani xwyfa yayf winipaxfpf Jiaso ama rixa pegfayo ai waf urijniginf. Pegfayf sipi sinf xwfa tfo niwearona egfapf nani Gorixo pif umamonjfpimi

dáni pegtá aiwi o wimónarinjipi tñni xixeni ámi dñj sxiť umímóána wiápnimeátrixiniri wáf urinjingini.

“Gorixo seaiapinjipimi dáni píráninjí inítrixini.” urinjí nánirini.

⁷ Amípi nñni rixa anipá imóninfa náni aŋwi e imónini. Ayináni Gorixomi xwiyfá ririmí niwiríná píráninjí uripírfá náni nipíréaniri ero sñjwí tñni ero étrixini. ⁸ Api nero aí rípi aŋipaxí imóninjipirini. Ámá dñj sxiť uynarigfá wo wíomi fwi wikaráná apaxí mé yokwarimí wiariŋj enagi náni sériximeáyí tñni dñj sxiť niyiniríná xwapí ayá wí dñj sxiť yinítrixini. ⁹ Xixe nipemeánimi útrixini. Xixe nipemeánimi numána ríwéná aninjúmf ikaxí mirinpa étrixini. ¹⁰ Gorixo seyfné woxini woxini píráninjí menítrixiniri xixegñni imóninjí sxiť seamímonjipi rixa tfgáyfné enagfá náni apimi dáni arirá inítrixini. Bosiwí awiaxo xegí boso wéyo fá umirinjipi tñni píráninjí yarinjpa seyfné eni Gorixo wá niseawianiri xixegñni imóninjí seaiapinjipi tñni axípi nero píráninjí arirá inítrixini. ¹¹ Xwiyfá xíoyápi rípací imónítrixiniri sxiť umímonj gíyí gíyí api xixeni rítrixini. Arirá wipaxí imónítrixiniri sxiť umímonj gíyí gíyí ení eáninjí Gorixo e étrixiniri weámixinjipi tñni wítrixini. Seyfné Jisasi Kiraiso ení eáninjí seaimixagí yarigfápi nipimi dáni Gorixomi seáyí e umepírfá náni api e étrixini. Aninjí íníná seáyí e imóniri amípi niyoní seáyí e wimóniri epaxo, ayí orini. “E imóníwinigini.” nimónarini.

“Rfáninjí nimearíná yayí seainíwinigini.” urinjí nánirini.

¹² Gí dñj sxiť seayináyfné, xeaninjí iwamfó seaiwapiyipíri náni ámá seaikárarigfápi rfáninjí seanarñjagi aí “Rfáninjí nene neanarinjí rípi Jisasomi dñj wíkwíroarigfá wíyo míwímeaarinjipirini.” niyaiwiro dñj niyága mupani. ¹³ Kiraiso níkniri seáyí e imóninjipi piaumimí inána dñj nífá bi onimiápi míseainí xwapí ayá wí seaininfa náni rñnjí omí wímeanjipi seyfné eni axípi seaímeaarñjagi náni yayí seainíwinigini. ¹⁴ Kiraisomi xídarñjagfá náni ikayíwí seamearínáyí, “Gorixo naní neaimixijene enagwi náni rfa neaímeaarini?” yaiwítrixini. “Kwíyí Gorixoyápi —Api seáyí e imóninjipirini. Api nene neakikayonírfani?” yaiwipaxí enagi náni yayí seainíwinigini. ¹⁵ Seyfnéyá wo ámá pikíxwirfó enjipimi dánirani, fwi enjipimi dánirani, uyíní enjipimi dánirani, mímáyfó enjipimi dánirani, apimi dáni pírfí umamóána rñnjí meaarñjagi niwinirínáyí, “Ayí anani imóninjipirini.” niyaiwipani. ¹⁶ E niseariri aí segí wo “Kiraisomi xídarñjagi náni oyá imóninjíyí worini.” rñnjagi náni rñnjí meaarñjagi niwinirínáyí, o ayá míwinipa neri

“Kiraisoyá yoí nioní ení wíríninjáonírřani?” niyaiwirí Gorixomí yayí wíwíniginí.

¹⁷ Ayí rípi nání seararíniní. Gorixo ámá niyoní mí ómómíximí enfa nání ríxa aŋwí eriní. Xegí imónigfáyo xámí ayo xwíríxí umenfáriní. Ámá xfómí díní wíkwíroarínjwaéne xámí nínealmeámáná ayí ámá xwíyá Gorixoyá yayí winípxí imónínjípí pírí wiaíkmí wiarígíáyo ayoyí apa aríge wímeanfárřani? ¹⁸ Bíkwyo re níríní eánínjagí nání raríniní, “Ámá wé rónínj ímónigfáyí Gorixo síní yeáyí muyimíxemeapa enímí rínínj nímearínáyí, ámá Gorixomí rfwí umoro íwí ero yarígíáyí aga aríge wímeanfárřani?” rínínjagí nání raríniní. ¹⁹ Ayínání ámá Gorixo rínínj xe owímeanírí síŋwí wínarínjyí nanj ímónínjípíní nero “Nene neaimíxínjo —O pí pí neararínjípí xixení símí e nítínírí neaiarínjoríní. Píránínj neamepaxoríní.” niyaiwiro omí wikwiárínířríní.

5

Jisasoyá síyikí imónigfáyo wipenweagfáwami urínj náníríní.

¹ Ayínání Pitaoní —Nioní Kiraiso rínínj nímearí péáná síŋwí wínínjá woníríní. O níknímí weapáná seáyí e o imónínjípí nioní ení o téní nawíní imónímfa nání imónínjá woníríní. Nioní ení síyikí Jisasoyá imónigfáyo wipenweámfa nání imónínjá woní enjagí nání segí wipenweagfóyíné enj rírémíxí bí oseaimíní. ² Sipísipí píránínj mearígíáwa mearígíápa ámá Gorixoyá imónigfá soyíné téní ŋweagfáyo axípí píránínj umenŋweářríní. E neróná “Símeaxídf neaiarínjagfa nání owianeyí.” miyaiwipa ero Gorixo wimónarínjípímí dání níxídfiro “Negí dínj téní owianeyí.” yaiwiro éřríní. “Bí oneaiapfóyínírí arířá owianeyí.” miyaiwipa ero símí níxeadfénírínjípímí dání arířá wiro éřríní. ³ Soyíné seáyí e níwimóníro ámá Gorixo umenŋweářrínírí wéyo seaiarínjyó paimímí míwipa ero síwí nanj íkanínj seaipaxí imónínjípí wíwapíyiro éřríní. ⁴ Soyíné píránínj e nerónáyí, sipísipí mearígíá niyoní seáyí e wimónínjo —O Kiraisoríní. O síŋání weapáná ámá nífa neróná wíarí nímúro xopířarí níwíroná nígwí mearígíápa soyíné ení íná axípfínínj níknímáná urí mimónínj bí meapfárřaní.

Íwí síkínjowami urínj náníríní.

⁵ Íwí síkínjoyíné ení seaipenweagfáwami yeáyí wurínířríní. Gorixo ámá “Nioní seáyí e imónínjáonírřani?” yaiwinarígíáyo pírí mákmí nerí ámá “Nioní seáyí

e mimóniḡáonirini?” yaiwinarigfáyo wá wianariḡḡ enagi nání noyfnéni “Negí wí seáyí e nīneaimónirínáyí, ananirini.” yaiwiro “Xínáíwanéniḡ nímonirane omiḡ owianeyí.” yaiwiro éfrixini. ⁶ Ayínáni Gorixo xegí ríxa nímonáná seáyí e neaimixwiniḡiniri “Siyikwfnḡ imóniḡwápiane Gorixo xegí enḡ eániḡ tñi neamenḡweapaxoráni?” nīyaiwiro ínīmí yeáyí wurfnpoyí. ⁷ O áamá xegí imónigfáyo píránḡḡ umeariḡo enagi nání amipí seyfné ududí seainariḡipi omí ikwíkwarimí wiayipoyí.

⁸ Pusí sayí raioníyí riniḡipi naḡwí roanímíniri nání awí nira wariniḡpa seyfné tñi míxí inarigfo —O, ayí oborini. O axípi e seaiminiri yarḡagi nání siḡwí tñi neróná siḡwí míxí nero rófrixini. ⁹ Seyfné niḡfá re imóniḡo. Séríxímeá xwíá ríri nírimini ḡweagfáyí rniḡí seyfné seaimeaariniḡpa axípi ayo ení wimeaariniḡ enagi nání seyfné Gorixomi diḡí wíkwíroarigfápi enḡ síxí neámixniro obomi pírfí mákífrixini. ¹⁰ Ríná bí onimiápi nání seyfné rniḡí nímeámáná enáná Gorixo —O wá anḡí miní neawianariḡorini. Kiraiso ríxa níkíniri seáyí e imóniḡipi seyfné ení o tñi ikárinigfáyfné enagfa nání axípi imónífrixiniri wéyo fá seaumirniḡo, ayí orini. O seyfné fá seawearímixiri píranḡí sfkíkfí seaomixiri enḡ síxí seaeámixiri Kiraisomi xídarigfápi míwáramopaxí seaimixiri eníáriní. ¹¹ O anḡí íníná amipí nīyoní seáyí e wimóníwiniḡini. “E imóníwiniḡini.” nímonariní.

¹² Nioní Sairaso —O negí nírixímeá diḡí uḡwiráripaxí imóniḡí worini. O sanḡ níniḡápiri ríwaminiḡí neariniḡpimí dání nioní xwíyífá onimiá rípi enḡ ríremíxí seairí áwanḡí “Gorixo wá níseawianiri seainiḡpi aga xixeni apirini.” seairi yarḡini. Nioní searfápi diḡí fá níxiriro enḡ neániri ḡweáfrixini.

¹³ Jisasoyá siyikí imónigfá Babironíyo ḡweagfáyí —Ayí seyfné tñi nawíni Gorixo fá seayamixáriníyirini. Ayí yayí seawárenapariniḡo. Gí íwí Mako ení yayí seawárenaparini. ¹⁴ Sewaniniḡíyfné yayí níniḡóná xwioxíyo dání yayí óf eánenífrixini. “Kraiso tñi nawíni ikárinigfá níyfnéni oyá diḡíyo dání níwayiróniro ḡweáfrixini.” nímonariní.

Payí Pitao ríwíyo eañnarini.

Payí rina áamá Jisasomi dñí wíkwíroarigfá wí ení nimóniro ñweagfáyf nání Pitao ríwíyo eañnarini. O Jiaso wiepisagowa worini. Jiaso ríxa añnamí nipeyimáná xwiogwí ríxa obaxí nípwemáná enáná mimónf uréwapíyarigfáyf obaxí Jiasoyá siyikf imónigfáyo níwímearo xejwíni xejwíni re urarigfápi nání, “Jiaso xwiogwí obaxí yóminíf néra nuri nání ámí níweapínfámani.” urarigfápi nání Pitao arfá níwirí ayf mimónf uréwapíyarigfáyf urarigfápi ríwíminí mamoro Jiaso neaímeañf mfkone uríñwápi aníñf íá xiríro éfríxinirí payí rina nírirí eañrini. Pitao xómi Romíyo dání pikipírí añwi e enáná eañrini.

¹ Saimoní Pitaoní —Nioní Jiasí Kiraisoyá xínáíníñí nimónirí omíñf wiirí wáf wurímeirí yaríñwáyf wonirini. Nioní payí rina seyfné Goríxoyá dñíf tñní dñíf wáf wurímeiaríñwáone íá níxírírane wíkwíroaríñwápi íá níxíríro wíkwíroarigfáyfné nání —Seyfné wé róníñf Jiasí Kiraiso —O negí Nwíá imónirí yeáyf neayimíxemeaaríño imónirí enjorini. Seyfné wé róníñf o imóníñfipimí dání dñíf wíkwíroarigfáyfnérini. Seyfné nání payí rina nearí mónaparíñini. ² “Níjífá seyfné Goríxo tñní negí Áminá Jiaso tñní awaú nání imónigfápipimí dání Goríxo wá ayá wí seawianirí seyfné níwayíroníro ñweapírí nání ayá wí seaiirí éwinígini.” nimónarini.

“Goríxo e imónífríxinirí íá yiyamíximf neaiñenerini.” uríñf nánirini.

³ Nwíá imóníño xegf ení sixf eániríñfipi tñní xixení nerí amípi nene dñíf níyimíñf imónírane síwí áamá omí píráníñf níxídróná epaxípi erane yaníwá nání imóníñf nípiní ríxa neaiapíñrini. Apiaú e yaníwá nání níjífá o —O seáyí e imónirí siyikwí mínf íkwíráníñf imónirí enípipimí dání nene ení axípi imónífríxinirí wéyo íá neaumíríñjorini. Níjífá o nání xixení imóníñwápipimí dání amípi apí neaiapíñrini. ⁴ O seáyí e imónirí siyikwí mínf íkwíráníñf imónirí enípipimí dání “E e níseaiimfárini.” nearíñfipi —Apí seáyí e imónirí ayá tññf imónirí enípirini. Apí ríxa neaiñrini. Ámá pikianíro yaríná nurakínarimí warigfápa íeapá áamá xwíá tíyo ñweañwaéne níneainírná xwírfá neaikíxearíñfipimí dání nurakínarimí uro Goríxo imóníñfipa axípi imóníro epírfá nání e neaiñrini. ⁵ Nene o imóníñfipa axípi e

imónírxiniri api nipiñi e neaiñf enagi nani seyíne ríwí síwá miyí nírkwíñiro sñi ññf nírkwíñoróná wé rónñf ero wé rónñf neróná Gorixo áamá xíoyáyf e érxiniri wimónarñfpi nani píranñf nñfá imóniro ⁶ api nani nñfá nimóniróná nírreánñi ero nírreánñi neróná sipí seaimearñfipimí xwámámf wirowe xwámámf níróná síwá áamá Gorixomi píranñf nírxdíroná epaxfpi ero ⁷ api neróná séríxímeáyo ayá urimíxiro ayá nurimíxiróná áamá niyoní ññf sipí wirowe érxiní. ⁸ Ayf rñpi nani rarññi. Seyíne nioní “E e érxiní.” searfá api tññi xixení nepa nero sayá nimíxa nurónáyf, síwá rénñf inarññoi, “Nñfá nene negf Áminá Jisasi Kiraiso nani imónñwápi surfma wí mimónñi. Íkfá ná míwé oxí roarñfñññf mimónñwññi.” síwá éññf inarññoi. ⁹ Ayf rñpi nani ení rarññi. Áamá “Gorixoyaénerñi.” nírññiro aí nioní searfá api mñarígfáyf, ayf íwí eníñá yagfá Jiaso yokwarímí wiñfpi nani ríxa ññf arfá nikeamoro nani áamá síñwí agwí uparígfáraní, síñwí suparígfáraní, imónígfápa axfpi imónññoi. ¹⁰ Ayññani gf níríxímeáyíne, seyíne “Gorixo nene fá yiyamíxímí nñeairí fá neaumírññerññi?” niyáwinñiro ipímónipññi nani nioní searfápi anñf niyaxdíñiro píranñf érxiní. Ayf rñpi nani rarññi. Api fá nírññiro néra nuróná wí nóreámioapññfámani. ¹¹ Seyíne nioní searfápi fá nírññi nuro xixení nerónáyf, negf Áminá Jisasi Kiraiso, yeáyf neayimíxemearññoi xegf xwioxíyo anñf ínñá neameñweaññe páwíáná yayf niseamerññá aga yayf óf seaéññfáññi.

¹² Ayññani seyíne nioní agwí searfápi nani ríxa nñfá imóniro xwíyí fá nepaxñf imónñf none searéwapñññwápi xáíwí fá xírñiro yarññagfá aiwí seyíne api nani ññf seainññá nani ínñá dirñf oseaiyimñññi nani ipímónñññi. ¹³⁻¹⁴ Ayf rñpi nani seararñññi. Negf Áminá Jisasi Kiraiso áwanf nírññfpi tññi xixení gf ññfpi nññwárimí unfá anñf e enagi nani sññi gf ññfpi nññwárimí mupa enñmí xwíyí fá api seyíne ámi ññf síxí oínfpoymñññi dirñf seaimí nani “Anñf miní nisearñññáyf, naññññi.” nimónarññi. ¹⁵ Ayf rñpi seararñññi. Nioní ríxa penámí ríwíyo xwíyí fá searfá api ámi ññf yaikiropaxf imónipñññá nani anñf miní síñwírññññf niyaxdíññi osearímñññi rarñññi.

“Jiaso níknññi ronñá winññwáñnerññi.” urññf nánñññi.

¹⁶ Negf Áminá Jisasi Kiraiso enñf neánññi weapññfápi nani áwanf nisearññññá negf ññf tññi bí mñsearñññwanigññi. Pñññf ikayíwí áamá wigf ññf tññi éwapñññarígfápi bí ení mñsearñññwanigññi. Xífo níknññi ññweaññá síñwí

wınaronjwáone searınjwanıgını. ¹⁷ Ayı rıpi nanı seararınjını. Negı ápo Gorıxo omı seáyı e numıeyoarı wé ikwıanjwıyo nınjwırırırıná xfo, ikınıgıfá nıyonı seáyı e wımónınjo anınamı dání re rınénapınjınıgını, “Gı dınjı sıxı uyıná ro nanı aga yayı seáyımı dání nınarını.” rınénapıagı ¹⁸ none dıwı njwıápımı o tını nınjwearanéná newanınjone arfá tıyo dání arfá e wınwanıgını. ¹⁹ None apı searınjwáone aiwı xwıyıfá Kiraiso nanı wıfá rókıamoagıfáwa nırıro eagıfapı —Apı anıpaxı “Neparını.” yaiwıpaxı imónınjıpırını. Xwıyıfá apı enı tınjwaéenerını. Uyıwı sıfá yınınjımı wıfá ókımıxarınjıpa wıfá rókıamoagıfáwa nırıro eagıfapı axıpi rıwıyo imónınfapı nanı wıfá neaókımıxıyımınırı nanı neaiıarınjagı nanı sımımanjıyo tınırırını. Awa nırıro eagıfapı Jıaso ámı nıweapırıná wfanınjı nóga unıe nanı uyıwınınjı wıfá neaókımıxıya unıfırını. İná imıáónınjı weaparınjagı nıwınıránéná xwıyıfá xfo weapınfapı nanı rınınjıpı negı xwıoxıyo dání wıfá neaókımıxınıfırını. ²⁰ E nısearırı aí rıpi nanı “Ayı neparını.” yaiwıfırırını. Wıfá rókıamoagıfáwa nırıro Bıkwıyo eagıfapı bı negı dınjıyo dání “Mıkfı apı nanı iyı rırınını?” yaiwıpaxı mımónını. ²¹ Wıfá rókıamoagıfáwa nırıro nearıná ámá wayá dınjıyo dání nırıro meá Gorıxoyá kwıyıpı ukıkayóıyo dání xwıyıfá oyıpını nıra ugıfá enagı nanı seararınjını.

2

“Mımónı searéwapıyarıgıfáwamı Gorıxo pırı umamonıfırını.” urınjı nánırını.

¹ Enıná arıowéyı wı mımónı wıfá rókıamoarıgıfáwa nımónıro wıgı ámáyo yapı uréwapıyagıfápa axıpi segı imónıgıfáyı wı mımónı searéwapıyarıgıfáwa nımónıro ınımı nımónımáná xwıyıfá nepa mımónı ámá nıxıdıróná xwırıfá ikıxénıpaxı imónınjıpı nısearéwapıyıróná Ámınáo nıperınjıpımı dání ayo uroyırınjı enagı aí omı rıwı umopırırırını. E nerınjıpımı dání apaxı mé wıarı xwıyıfá meárınıpırırırını. ² Uyını yapı searéwapıyanıro epırıfáyı epırıfá axıpımı segı ámá obaxı xıdıpırırırını. E yarıná ámá Jıasomı dınjı mıwıkwıroarıgıfáyı ófı Gorıxomı nepa xıxenı xıdıpırırı imónınjıyı nanı ikayıwı mearıpırırırını. ³ Ámá yapı seaiwapıyanıro epırıfáyı sınjwı fıwı wınárarıgıfáyı enagıfá nanı yapı nıseaiwapıyırınjıpımı dání segı amıpı fıwı searıpırırırırını. Xwıyıfá Gorıxo enıná dání “Ayo xwıyıfá nımeárırıná e wıkárıfımıgını.” yaiwıaragıpı sını pıyıfá mıwenını. “Xwırıfá nıwıkırıná e wıkırıxémıgını.” yaiwıago sá mıwenını. ⁴ Ayı rıpi nanı seararınjını. Enıná anınajı wa fıwı éaná Gorıxo axıpi xe ámı ámı éfırırınırı sınjwı

m+iwiní mimeniŋwí meáriniþírfé nímamówáriríná sáá xfo þirí umamonfáyi nání siriríkí sáá anihí yináriniŋyómni wáriniŋigini. ⁵ Ámá eníná xwíá rírímí niŋwearóná rikikiríó yagfá níní ení Gorixo xe anihí e nero ŋweárixiníri siŋwí m+iwiní xwíríá niwikixeríná xfoyá dñí tñí iniigí waxí níróga niwiápínmeari ayo niþikirí aiwi Nowaomi —O ámá ayí ayo “Wé rónihí imónihí Gorixo wimónariniþi apirfaní?” oyaiwípoiñiri wá uragorini. Omi tñí xegí ámá wé wíúmí dání waúmí tñí Gorixo yeáyí wimiximeanigini. ⁶ Eníná ámá aní Sodomi tñí Gomora tñí apiaúmi ŋweaagfáyo ení Gorixo xwiýfá numeáriríná “Sini bí tñí ŋweapaxíymaní.” niyaiwiri aní apiaúmi ríá mamówáraná ríá ninowárirí uráwíni imónihigini. Gorixo e niwikáririniþimi dání ayí tñí e íná dání ámá xfo wimónariniþi m+xídarigfáyo siŋwepigí niwiri nene ení axíþi neaímeanigini éf owininíri erirí wiŋnigini. ⁷ Ámá aní apiaúmi ŋweaagfáyo e niwikárirí aiwi Rotomi —O ámá wé rónihí worini. Ámá aní apiaúmi ŋweaagfáyí rikikiríó ayá wí yariŋagfá niwiníri nání dñí ríá uxerorini. Omi ení Gorixo yeáyí wimiximeanigini. ⁸ Ámá wé rónihí o ámá ayí tñí nawiní niŋwearíná ayí ríá kiroarigfáþi siŋwí winíri arfá wirí neríná sáá ayí ayo íkñihí sipí wirí dñí ríá uxerí yagí enagí nání rariŋini. ⁹ Gorixo siŋwepigí e e yayihí enagí nání nene anani dñí re yaiwipaxíriní, “Ámináo ámá xfo wimónariniþimi xídarigfáyo fwi érixiníri wikárarigfáþimi dání anani yeáyí wimiximeapaxíriní. Ámá wé rónihí imónihíþi miyarigfáyo sáá xfo ámá niyoní mí ómómiximí eníayi tñí e nání anani þirí numamóa nurí awí umenŋweapaxíriní. ¹⁰ Ámá siwí piaxí weániþaxí imónihí feapá winariniþi oyaneyiníro nipiŋga uro seáyí e umenŋweagfáyo paimímí wiro yariŋgáyo aníþaxí sáá ayí tñí e nání þirí numamóa nurí awí umenŋweapaxíriní.” Nene e yaiwipaxíriní.

“Mimóní searéwapiyarigfáwa sipí ríþi ríþi yariŋgáwarini.” urihí nánirini.

Mimóní searéwapiyarigfáyí “Nini arfí yarfíná api nímeaníreniþoi?” niyaiwí ayá nepeárimáná wigí dñí tñiní nixíðiro aníñají seáyí e wimónigfáwami ikayfwi numeáriróná ení óf bí yariŋgámani. ¹¹ E yariŋagfá aí aníñajowa —Awa ámá ayíyá ení sixí eániŋfáþimi seáyí e wimónigfáwarini. Awa seáyí e niwimóniro aí Ámináoyá siŋwí tñí e dání xwiýfá nuxekwímoríná ikayfwi bí umeararigfámani. ¹² Ámá ayí nanŋwínihí imóniþoi. Nanŋwíyí

wí dñj̄ neŋw̄iper̄i m̄imon̄j̄ȳr̄in̄i. Sa áamá íá n̄ixero p̄ikip̄r̄ífa nán̄i miar̄iñ̄ȳr̄in̄i. Nan̄w̄ȳf̄ dñj̄ r̄íá n̄ixeyán̄r̄i yar̄iñ̄j̄pa áamá aȳf̄ en̄i ax̄p̄i e nero am̄ip̄i aȳf̄ maj̄f̄á imón̄iḡf̄ápi nán̄i ikaȳf̄w̄f̄ mearar̄iḡf̄á eñaḡi nán̄i áamá nan̄w̄ȳo p̄ikiar̄iḡf̄ápa áamá ayo en̄i Gor̄ixo wan̄ñ̄im̄ix̄in̄f̄ár̄in̄i. ¹³ E yar̄ín̄á áamá om̄iñ̄j̄ eḡf̄ápi nán̄i n̄igw̄f̄ meaar̄iḡf̄ápa áamá aȳf̄ en̄i ax̄p̄i wiḡf̄ sip̄i eḡf̄ápi t̄ñ̄i x̄ixen̄i w̄imean̄f̄ár̄in̄i. Ikwáw̄iȳín̄á aí pí pí f̄eapá win̄f̄p̄i sa “Ím̄f̄ t̄ñ̄i oyaneȳf̄.” n̄iwimón̄iro yaȳf̄ néra war̄iḡf̄áȳr̄in̄i. Aȳf̄ seȳf̄né t̄ñ̄i nawín̄i ner̄imeán̄iro aiwá sf̄añ̄j̄ n̄in̄róná wiḡf̄ f̄eapá winar̄iñ̄j̄p̄i ayá wí nero seȳf̄né s̄ȳikw̄ñ̄iñ̄j̄ n̄iseaxén̄r̄i nán̄i ayá on̄im̄iá m̄iseainar̄iñ̄j̄r̄in̄i. ¹⁴ Ap̄ix̄f̄ í í t̄ñ̄i f̄w̄f̄ oinaneȳin̄r̄i ero f̄w̄f̄ nán̄i wimón̄ar̄iñ̄j̄p̄i wí m̄iwáramó ero yar̄iḡf̄áȳr̄in̄i. Áamá Jisasom̄i dñj̄ n̄iw̄kw̄f̄roro aí sin̄i n̄ip̄ikw̄in̄i dñj̄ aumaúm̄f̄ min̄iḡf̄áyo nene yar̄iñ̄wápa ax̄p̄i oépoȳin̄r̄i wipiomeaar̄iḡf̄ár̄in̄i. “Ámáyá am̄ip̄i ap̄i nion̄i meapax̄p̄r̄in̄i.” n̄iyaiwiro éwap̄iḡf̄ inar̄iḡf̄á eñaḡi nán̄i Gor̄ixo “R̄íxa xw̄r̄f̄á wik̄ixéim̄iḡin̄i.” rár̄iñ̄ȳr̄in̄i. ¹⁵⁻¹⁶ Aȳf̄ óf̄ Gor̄ixo ox̄f̄d̄f̄poȳin̄r̄i wimón̄ar̄iñ̄j̄yim̄i p̄ñ̄i n̄iwíar̄im̄i xar̄ixar̄ñ̄iñ̄j̄ néra xen̄w̄f̄m̄in̄i nuro nán̄i eñín̄á sip̄i w̄f̄á rókiamoaḡf̄ Beramoȳi r̄in̄iño —Om̄i xano Bior̄in̄i. O yaḡf̄pim̄i ikan̄iñ̄j̄ yar̄iḡf̄ár̄in̄i. O n̄igw̄f̄ nán̄i aga ayá wí n̄iwimón̄r̄i nán̄i “Pí pí s̄p̄i imón̄iñ̄j̄p̄i aí ner̄f̄ná n̄igw̄f̄ n̄imear̄i nán̄i aȳf̄ anan̄i em̄f̄in̄i.” yaiwiagor̄in̄i. O áamá wo r̄ix̄iñ̄j̄ re uráná, “Is̄irer̄iȳf̄ Gor̄ixom̄i r̄f̄w̄f̄ numero ñw̄f̄á xeḡf̄ b̄i imón̄iñ̄j̄pim̄i x̄f̄d̄p̄r̄i nán̄i ikaȳf̄w̄f̄ t̄ñ̄i uram̄ixei.” uráná o “N̄igw̄f̄ meám̄in̄r̄i nán̄i anan̄i sip̄i ap̄i oem̄in̄i.” yaiwiar̄ín̄á doḡi xw̄ȳf̄á nán̄i n̄ij̄f̄á mimón̄iñ̄j̄ aí wo áamá xw̄ȳf̄á n̄ir̄ir̄ñ̄iñ̄j̄ ax̄p̄i n̄ir̄ir̄i m̄ix̄f̄ nur̄ir̄i w̄f̄á rókiamoar̄iño dñj̄ r̄íá n̄ixeyán̄imáná “Oem̄in̄i.” yaiwiar̄iñ̄j̄p̄i p̄r̄f̄ wiaík̄imón̄in̄iḡin̄i.

¹⁷ Áamá aȳf̄ iniiḡf̄ s̄im̄iñ̄j̄ ná m̄iwé yeáȳf̄ yár̄iñ̄ȳñ̄iñ̄j̄ imón̄iro k̄ip̄iñ̄j̄ n̄iyir̄ín̄á agw̄f̄ k̄f̄k̄f̄á yáráná iniá ná meá am̄i im̄iñ̄j̄ n̄ip̄ipem̄i war̄iñ̄j̄pán̄iñ̄j̄ imón̄iro eñaḡf̄a nán̄i sir̄ir̄ik̄f̄ an̄iñ̄j̄ sf̄á yinár̄iñ̄ȳi aȳf̄ nán̄i r̄ixa an̄iñ̄j̄ meaxár̄f̄o yár̄in̄in̄i. ¹⁸ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Áamá aȳf̄ “Nion̄i pí pí n̄inimón̄r̄f̄ná anan̄i em̄f̄in̄i.” n̄ir̄iro weȳf̄ e n̄imear̄in̄r̄iñ̄j̄pim̄i dán̄i áamá óf̄ xen̄w̄f̄m̄in̄i núf̄asáná p̄ñ̄i n̄iwíar̄im̄i Jisasom̄i dñj̄ w̄ikw̄f̄roar̄iḡf̄áȳf̄ t̄ñ̄i iwam̄f̄ó kum̄ix̄in̄an̄iro yar̄iḡf̄áyo wíwap̄iyar̄iḡf̄ár̄in̄i. f̄w̄f̄ nene yar̄iñ̄wápi ax̄p̄i oépoȳin̄r̄i wipiomearo f̄eapá wiwan̄iñ̄ȳf̄ win̄f̄pim̄i dán̄i sip̄i oépoȳin̄r̄i wíwap̄iyro yar̄iḡf̄ár̄in̄i. ¹⁹ N̄iwipiomear̄ín̄á f̄w̄f̄ wiwan̄iñ̄ȳf̄ yar̄iḡf̄ápi gw̄f̄ f̄án̄iñ̄j̄ ux̄ir̄ar̄iñ̄aḡi aí mimáyo dán̄i re searar̄iḡf̄ár̄in̄i, “Seȳf̄né nene yar̄iñ̄wápa ax̄p̄i neróná wí gw̄f̄

fán+ñf seaxir+paxf menini.” searar+gfár+ini. E searar+ñagfa aí á má fwfp+ nán+ an+ñf mfrogwfn+ñf nan+rfná ayf rixa gwf fán+ñf ux+rár+ñagf nán+ rar+ñ+ni. ²⁰ Á má negf Áminá Jisasi Kiraiso —O negf yeáyf neayim+xemeaar+ñor+ni. Á má o nán+ nijfá imón+gfápimi dán+ síw+ am+pí xwfá tfyo ñweagfáyo piaxf weánar+ñfpimi n+wiakiár+imi numáná ámi axfp+ nero nán+ apimi gwf fán+ñf ux+rár+ñáná nerónáyf, ayf sipí rfwfyo imón+pfrfápi xám+ imón+gfápi tñ+ xixeni imón+paxf+mani. ²¹ Á má ayf óf wé rón+ñf imón+ñfyi nán+ sñ+ nijfá mimón+pa nero sñw+r+yf, sipí ayá wí wímeám+n+r+ enfp+ wímeapaxf aiwi óf wé rón+ñf imón+ñfyi nán+ nijfá nimón+máná sekaxf ayá tñf none sear+ñwápi n+wiakiro rfw+m+n+ mamoar+gfá nán+ sipí imón+ñf ámi bi tñ+ ná seáy+ e wímeanfár+ini. ²² Ewayf xwf+yfá nene íníná re r+nar+ñwá r+piáu tñ+ xixeni yar+gfár+ini, “Sfwí xw+r+fá n+dár+máná ámi nur+ manar+ñ+r+ini. Odipi á má wayf píran+ñf n+roár+máná enjáná ámi xw+r+ñwfyo gfnf inar+ñ+r+ini.” r+nar+ñwápiáu tñ+ xixeni yar+gfár+ini.

3

“Jisaso ámi n+weap+m+fár+ini.” ur+ñf nán+r+ini.

¹⁻² Gf dñf sixf seayináyiné, xw+yfá wfá rókiamoagfáwa —Awa Gorixo “E é+r+x+ni.” wimónar+ñfp+ni oyaney+n+r+ yagfáwar+ini. Awa eníná n+riro eagfápi tñ+ sekaxf am+pí Ámináo, yeáyf neayim+xemeaar+ño rñf wáf wur+meiar+ñwáone sear+ñwápi tñ+ xw+yfá api seyfné ámi dñf sixf nñ+ro píran+ñf omópoy+n+r+ dir+r+ seaim+ nán+ eníná payf wina near+ mónapar+ñ+ni. Agwi eni axfp+ ner+ ámi wina near+ mónapar+ñ+ni. ³ Xw+yfá nepa imón+ñf r+m+ r+pi nán+ “Ayf an+pax+r+ani?” yaiwí+r+x+ni. Sfá yopar+yf tñíná á má r+per+r+ seamep+r+fáyf seyfné wé rón+ñf yar+ñagfa nisean+ro wigf feapá winar+ñfp+ n+xfd+ro nán+ r+per+r+ niseamero ⁴ re sear+pfrfár+ini, “Segf mimáyo dán+ ‘Ámi n+weap+m+fár+ini.’ sear+ñfyf rixa ná gi weapar+ni? Negf ápowa rixa pegfámi aiwi am+pí xwfári tñ+ anfna tñ+ iwamfó imón+ñe dán+ imón+ñfyf sñ+ axfp+ imón+ñagf nán+ searar+ñw+ni.” sear+pfrfár+ini. ⁵ R+per+r+ e n+sear+róná r+pi nán+ dñf arfá ikeamop+r+fár+ini. Enjáná Gorixo xw+yfá ráná anfna imón+r+ xwfári ini+gyo dán+ nimón+rfná ini+gyo ín+mi eñe dán+ sñán+ imón+r+ enf+r+ni. ⁶ Ini+gf tñ+ eni Gorixo xwfá íná imón+ñfrí “Xw+r+fá oik+xeni.” ráná ini+gf waxf n+róga n+wiáp+n+meari á má xwfárim+ ñweagfáyo anf+n+m+x+ñf aiwi api nán+ arfá n+keamoro r+per+r+ sear+pfrfár+ini. ⁷ E ner+ñf aiwi anfna tñ+ xwfári tñ+ agwi

ríná imóniñpiaú xwi+yá axoyápmi dání ría n'winiñini rárini. Sía áamá xfo wimónariñpi m'x'f'darig'f'ayo xwi+yá numeáriti wan'ni m'x'ni f'ayi imónfe nání rárini.

⁸ E neri aí dñj s'ix' seayináy'ne, sey'ne searim' r'ip' nání r'w' muk'ni mopan'. Gorixoyá s'ñw'yo dání xwiogw' 1,000 n'pwer' aí sía ná wiyin'niñj' órarin'f'ini. Sía ná wiyini nóriti aí xwiogw' 1,000 n'ñj' pwearin'f'ini. ⁹ Ámináo noneyá mimáyo dání “Ámi ni weapim'f'arini.” nearin'f'ipi nání áamá wí “O r'ixa m'weap'f' yóm'ñj' yarini.” yaiwiarig'f'apa ax'ip' e m'yarini. Nene nání wenin'f' neri ñweani. Yóm'ñj' ay' r'ip' nání yarini. Áamá wí man'ni pa ero n'ni wig'f'w' yarig'f'ap' r'w'f'm'ni mamoro éf'ri x'ni r'ni nání s'ni yóm'ñj' yarini.

“Xw'f'ári t'ni añ'na t'ni r'ía nowárin'f'arini.” urin'f' nánir'ini.

¹⁰ E neri aí sía o ámi ni weap'ni f'a nání Ámináooyá r'iniñj'yi “Áamá f'w' meámin'ri r'ía barini?” m'iyaiwí maiwí ñweañáná wímeaarin'f'pa sía ayi en' ax'ip' e seaímean'f'arini. Sía ayi añj' p'ir'f'w'f' t'ni r'ía n'ni r'ni anipá imón'ri amipí añj' p'ir'f'yo dání w'f'á ónarin'f'y'f' n'ni r'f'mimenin'w'f' neán'r'f'ná r'ía nowáriti xw'f'ári t'ni amipí xw'f'ayo yariniñj'f' t'ni n'ni r'ía n'ni r'ni yayim'f' yowáriti en'f'arini. ¹¹ Api n'p'ini r'ía e nowárin'f'á enag' nání sey'ne áamá Gorixo wimónariñpimi x'f'iro wé rónin'f' imónin'f'p'ini ero yarig'f'ay'f' yap' nimón'iro ax'ip' éf'ri x'ini. ¹² E nerónáy'f', sía Gorixo B'ni f'á r'iniñj'yi “Gíná parimon'f'arini?” n'iyaiwiro añ'ni ay' r'ri x'á'niñj'f' nero mónapar'ño. Sía ayim'ni añ'na r'ía nowáriti añj' p'ir'f'yo dání w'f'á ónarin'f'p' r'f'mimenin'w'f' neán'r'f'ná ikimim'f' en'f'arini. ¹³ E neri aí xfo s'f'miman'f'yo dání nearin'f' enag' nání nene añj' s'ñj' w'na t'ni xw'f'á s'ñj' w'ri t'ni imónin'f'apiaú —Apiaúmi wé rónin'f' imónig'f'áni ñweap'f'f'apiaúr'ini. Apiaú nání wenin'f' neri ñweañw'ini.

“Aw'iniñj'f' rón'f'ri x'ini.” urin'f' nánir'ini.

¹⁴ Ayináni dñj' s'ix' seayináy'ne apiaú nání wenin'f' nero niñwearo nání Gorixo píránin'f' ni way'róni rane ñweañagw' onean'ni r'w'f' s'w'f'á m'iyí “Amipí bi nání r'ía m'imeárin'pa nerane ikw'rá'niñj'f' s'yikw'f' mín'f' éwanig'ni.” n'iyaiwiro n'yun'iro éf'ri x'ini. ¹⁵ E neróná neg'f' Ámináo añ'ni ámi m'weap'f' yóm'ñj' yariniñj'p' nání re yaiw'f'ri x'ini, “Áamá obax'f'yo yeáy'f' uyim'x'emeám'f'arini yarini.” yaiw'f'ri x'ini. Neg'f' n'ri x'f'imeáo Poro en' dñj' ém'f' saím'f' moñj' Gorixo s'ix'f' umimón'f'pimi dání n'ri r'ri r'w'am'ñj'f' near'f'ná ax'ip' r'ip'niñj'f' n'ri r'ri near' seamónap'niñj'f' enag' nání e yaiw'f'ri x'ini. ¹⁶ Pay'f' o eaarin'f'y'f' n'ni api nání en' ax'ip' n'ri r'ri eaarin'f'f'ini. Xwi+yá pay'f' ayo eánin'f'y'f' wí s'ñj'áni mip'imónin'f'ag'f' nání

apaxí mé nijfá imónipaxí mimónini. Ámá majfá nikárinro dñf bi bi momearigfáy xwiyfá apí ikweakwfmf nriro rarigfáriní. Xwiyfá Gorixoyá Bkwíyo rinñyí ámi wí ení ikweakwfmf nriro xenwini nriñpimi dání sfá yoparfíyi imóninfe nání rfá meárinarigfáriní. ¹⁷ Ayínáni dñf síxí seayináyiné, apí nání seyiné ríxa nijfá imóninagfa nání ámá rfá xearimixarigfáy sípí nero xenwimni warfná seyiné ení axípi éwapígf iníro Jisasomí dñf níwkwíroro síkíknñf onigfáyiné piéroro epírixinri awinñf rónírixini. ¹⁸ Niaíwí apíroarñpa axípi seyiné ámáyo ayá urimixarigfápi xwé napfíróa urí nijfá negf Ámíná Jisasi Kiraiso, yeáy neayimixemeaariño nání imónigfápi apí ení xwé napfíróa urí éwiniñni. Agwí rínáraní, ná rfwíyoraní, omí anñf íníná seáyí e uméwanigini. “E éwanigini.” nimónariní.

Payí Jono xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Jono xámi eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná enáná Jono niñweañsáná rixa xweyaní nerí añí yoí Epesasiyo niñweámáná payí rina eañnigini. Ayí Gorixomí diñí sixí uyarigfápa xixe diñí sixí yinírxinirí níriri earí mimóní uréwapiyarigfáyí rarigfápi arfá m+wipa érxinirí níriri earí eñnigini. Mimóní uréwapiyarigfáyí re rarigfápi nání, “Wará nene inñwápi sipí inñagwi nání Jisaso xwáfayo nemeríná nepa ámá mimónagfirini.” rarigfápi nání nijfá nimónirí “Jisaso nepa ámá nimónimáná emeagfirini.” uréwapiyimnirí ení níriri eañnigini.

Diñí niyimniñí imóniñipi ámáyo umímoarñjo nánirini.

¹ Iwamfó xwáfari tñni añfina tñni imixinñina eno nání —Omí arfá wirane negí siñwí tñni winirane siñwí winaxfdirane wé tñni fá xirirane enwáorini. Xwiyfá diñí niyimniñí imóniñipi nání neaiwapiyinorini. ² Diñí niyimniñí imóniñwápi nání sixí neamímoarñnorini. Xegí sñmimanñí siwá neainfagi siñwí winñwá enagi nání neaimañí mfkone diñí niyimniñí nání mfkí ikiño nání —O eníná dání íníná ápo Gorixo tñni nawíni ñweagfío xegí sñmimanñí siwá neainñnorini. O nání xwiyfápi sopiññniñí niworane wáf seararñwini. ³ Seyfne tñni aga nawíni xirññwaéne imónirane diñí axfpiñí nawíni xirirane yanfwá nání siñwí winirane arfá wirane enwáo nání wáf seararñwini. None aga diñí ná bini nimónirane xirññwáwáu, ayí ápo Gorixo tñni xewaxo Jisasi Kiraiso tñni awáu enagfi nání seararñwini. ⁴ Diñí nífá nñeainiríná bi onimiápi mñeainí aga seáyi e neainñfá nání rfwamniñí rípi nearí seaiapowárarñini.

“Wfá ókínñje emérxini.” urñf nánirini.

⁵ Xwiyfá Jisaso yanñ neaiapowárfagi arfá winwá wáf seararñwápi, ayí rípirini. Gorixo wfánñí imóniñnorini. Onimiápi bi aí sfá miyikññnorini. ⁶ Ayináni nene “O tñni nawíni xirññwaénerini.” nírññirane aí mañí niwiaíkirane sfá yikñññje nemeránányí, yapí rarñwini. Nepaxñí imóniñipi wí miyarñwini. ⁷ E nerí aí nene uyfniñí bi mé wfá ókínñje xfo ñweañfpa nene ení wfá ókínññje nemeránányí, xfo tñni nawíni aní xirññwaéne imónirane xfo nene nañf imónanfáwá nání ragf xewaxo Jisaso

niperfná punfpimi dání fwí nfpini yarfnwápi nání igfánfnj neaeámori yarfnfrini. ⁸ Nene “fwí bi mfyarfnwaénerini.” nfrinranénáyf, newanfnene yapf éwapfnarfnwini. Nepa imónfnjfpí bi fá mxrarfnwini. ⁹ E nerí aí nene xfoyá arfá ene dání fwí yarfnwápi nání waropárf nfnranénáyf, o dnjfn unfwárfpaxf imónfnjfpí tfní xixeni erí wé rónfnj imónfnjfpí tfní xixeni erí yarfnjo enagf nání ananí fwí yarfnwápi yokwarímf neaifri uynífn yarfnwápi nfpini igfánfnj neaeámofri yarfnfrini. ¹⁰ Nene “fwí bi menjwárfini.” nfrinranénáyf, “Ámá nfní fwí yarígfárfini.” rfnjomi yapf rarfnjónfnj wimíxanfrí yarfnwini. Xwíyfá o nearfnjfpí bi fá mxrarfnwini.

2

¹ Gf niaíwfpíayfné, fwí mepa éfríxífnfrí rfwamfnj rfpí seyfné nání earffnjini. E nerí aí wiene fwí nerfnáyf, arírfá neaifrfnjo ápo Goríxo tfnj e nfrómáná yokwarímf owiifnfrí nearfyarini. Wé rónfnj o, ayf Jisafí Kiraiso nání rarfnjini. ² O xewanfnjo niperfná ridfyowánfnj nfnfrí xano Goríxomí nfiwíapemíxfrí nání negf fwí yarfnwápi yokwarímf neaifnfa nání imónfnjorini. fwí nene yarfnwápfni marfáá, fwí ámá xwáfá rfrí nfrífnini amí gímf nweagfáyf yarígfápf nání ení nfiwíapemíxfrí nání yokwarímf wiifnfa nání imónfnjorini.

Ámá Goríxo tfní ikárfnfnjgáfayf epaxfpí nánfrini.

³ Nene xfo sekaxf nearfnjfpimí nfxfdíranénáyf, woní woní dnjfn re yaiwífnpaxenerini, “Nioní o nání nepa nfnjfa nimónfrí o tfní nawífní ikárfnfnjgáf wonírfani?” yaiwífnpaxenerini. ⁴ Ámá wo “Nioní o nání nfnjfa nimónfrí o tfní nawífní ikárfnfnjgáonfrini.” nfrinfrí aí sekaxf nearfnjfpí xixeni mfyarfnjo enánáyf, yapf rarfnfrini. Nepa imónfnj Goríxo nearfnjfpí fá xírarfnjmaní. ⁵ E nerí aí xwíyfá Goríxo nearfnjfpí go go nfxfdírfnáyf, omí úrapí nerí dnjfn síxí muyí aga xixeni pírfánfnj dnjfn síxí uyní. Nene apí neránéna “Goríxo tfní nawífní ikárfnfnjwaénerfani?” yaiwífnwíni.

⁶ Ámá wo “Nioní Jisafí tfní nawífní kumíxífnígwífní wonírfini.” nfrinfrfnáyf, Jisafí xwáfá tfyo nemerfná xano wimónfnjfpí nfpini yárfnfnpa axfpí éwífnígní. ⁷ Gf dnjfn síxí seayfnáyfné, “O sekaxf sífnj bi nfrírfí rfwamfnj earfni.” mfyaiwípaní. Iwamfó imónfnjfná dání sekaxf Jisafí rfnj seyfné nfnjfa imónígfápf —Apí xwíyfá seyfné arfá wígfápfini. Apí nání nfrírfí earffnjini. ⁸ E nifearfrí aí sfá yífnjfpí ríxa nífdeaxa nurí wfá ónarfnjpa Jisafí xewanfnjo neaíwápfyfnjfpí ríxa ónarfnjagf nání nioní “Sekaxf Jisafí rfnjfpí sífnj imónini.” searfpxárfini. Xámí xewanfnjoyá

sekaxípimi nixfdiri yarinqagi winirane agwi seyíne nixfdiro yarinqagfa seanirane nerane nani “Xwiyá api nepaxinq imóninqpirfani?” yaiwiarinqwini.

9 Ámá wo “Nioni Jisaso neaiwapiyinqpi nixfdiri wía ókiqe emearinqá wonirini.” niriniri ai xexirfmeáyo símf tñi niwirfnáyf, sini sfá yininqmfninqf nweani. 10 Ámá Jisaso neaiwapiyinqpi tñi xixeni neri xexirfmeáyo dinqf sixf uyarinqf go go, ayf wía ókiqe niqweari nani xexirfmeáyf óreamioapaxf wí wíwapiyarinqmaní. 11 E neri ai xexirfmeáyo símf tñi wiarinqf go go, ayf sfá yininqéninqf imóninqe nweari anq emerí nerfná xegf siqwfyo sfá uyininqagi nani xfo gimí nani warinqe majfá imóninqorini.

“Ayf rípi nani niseariri rfwaminqf eearinqini.” urinqf nánirini.

12 Niaiwfpaiyíne, Jisasi Kiraiso neaiinqpimi dani segf fwf yarigfápi Gorixo rixa yokwarimf seaiinqf enaqi nani apiayíne nani niri rfwaminqf eearinqini. 13 Ámináooyíne, soyíne iwamfó imóninqiná eno tñi nawini ikáriniro nijfá imóniro enaqfa nani soyíne nani niri rfwaminqf eearinqini. Ámá siwarfá rigfóyíne, soyíne sipí imóninqomi —Ayf oboyi rininqo nani rarinqini. Omí rixa xopiráf wífa enaqi nani nioni soyíne nani niri rfwaminqf eearinqini. Niaiwfyíne, seyíne ápo Gorixo tñi nawini ikáriniro nijfá imóniro enaqfa nani seyíne nani niri rfwaminqf eearinqini. 14 Ámináooyíne, soyíne iwamfó imóninqiná eno tñi nawini ikáriniro nijfá imóniro enaqfa nani soyíne nani niri rfwaminqf eearinqini. Ámá siwarfá rigfóyíne, soyíne Jisasomi nuxfdiróna enq sixf eániro xwiyá Gorixoyápi aumaúmí iniro sipí imóninqomi xopiráf wiro egfá enaqi nani soyíne nani niri rfwaminqf eearinqini.

15 Seyíne amípi sipí xwía tfo dánqf yarigfápimi dinqf sixf muyipa ero amípi nñi xwía tfo wenfyo dinqf sixf muyipa ero éfrixini. Amípi xwía tfo dánqf yarigfápimi go go dinqf sixf nuyirfnáyf, ápo Gorixomi dinqf sixf muyinini. 16 Ayf rípi nani seararinqini. Amípi xwía tfo dánqf yarigfápi fwf nani feapá winarinqpirani, siqwf fwf winarigfápirani, “Amípi xwé tñáonirfani?” niyaiwiniri seáyí e menarigfápirani, api nipi ápo Gorixoyá dinqfyo dani yarigfámani. Sipí xwía tfo dánqf imóninqf yarigfá enaqi nani seararinqini. 17 Amípi sipí xwía tfo dánqf yarigfápi anipá nimóga uri feapá niwiniri “Api nioniyá enána ananirini.” yaiwiarigfápi api eni anipá nimóga uri enfá enaqi aiwi ámá Gorixo “E éfrixini.” yaiwiarinqpimi xfdarigfáyf anipá wí mimónf aninqf ininá

ηweapíríá enagí nání amípí xwíá tío enípimi dñí síxí muyipa éríxini.

Ámá Kiraisomi xopírárí wianiro yarigíáyí yapí wíwapíyípríxíni uríñí nániríni.

¹⁸ Gí niaíwíyíné, sá yoparíyí imóníná ríxa rínárini. Eníná dání aríá re wiñwápi tñí xixeni “Ámá Kiraisomi xopírárí wimínirí yaríño ríxa níbinfárini.” aríá e wiñwápi tñí xixeni agwí ríná ámá Kiraisomi xopírárí wianiro yarigíáyí ríxa nimóniro ηweañoí. Ayí ríxa nimóniro yaríñagíá síñwí níwínirane nání “Sfá yoparíyí imóníná ríxa rínarfani?” yaiwiñwini. ¹⁹ Ámá ayí xámi none tñí nawíni nerímeánayirane aí nepa none tñí nawíni mimónipa nero nání pñí níneawiárími ugíáyíriní. Ayí nepa none tñí kumíxíniñwáyí nimóniro síñwíríyí, none tñí ananí ηweaaníro egíárini. E nerí aí “Ayí negí imónigíáyí wí menini.” yaiwiani nání pñí níneawiárími ugíárini. ²⁰ Seyíné ayíñíñí imónigíá wiyínémani. Goríxoyá kwíyípi ríxa seaainíñíyíné enagíá nání xwíyíá nepaxíñí imóníñípi nání seyíné ríxa níjfarini. ²¹ “Nene síni majfá imóníñagwí nání ríwamíñí rípi nearí mónaparini.” ríseaimónarini? Oweoi, seyíné ríxa níjfa nimóniro “Xwíyíá nepaxíñí imóníñípi fá níxíríñíñípi dání wí yapí rípxí menini.” níjfa e ení imóníñagíá nání ríwamíñí rípi eaaríñini. ²² Xwíyíá yapí raríño, ayí goríni? Amípí wí nání raríño marfáí, sa “Ámá yeáyí neayimíxemeanfa nání Goríxoyá dñí tñí aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfoyí raríñwáo Jisasomani.” raríño, ayí oríni. Kiraisomi xopírárí wimínirí yaríñoríni. Xanomi tñí xewaxomi tñí níwaúminí ríwí umonjorini. ²³ Ámá gíyí gíyí xewaxomi ríwí numoríñáyí, ayí xanomi ení ríwí umoaríñoí. Gíyí gíyí xewaxo nání “Yeáyí neayimíxemeanfa nání uowárenapíñorfaní?” níyaiwiro numímíníñáyí, ayí xanomi ení umímínaríñoí. ²⁴ Seyíné xwíyíá Jisaso nání iwamíó dání aríá wigíápi pñí míwiárípa nero dñí fá xírírxíni. Aga xixeni e nerónáyí, xewaxo tñí nawíni imóniro xano tñí ení nawíni imóniro epíríárini. ²⁵ Xewaníño mimáyo dání nearíñípi, ayí rípiñini, “Seyíné e nerónáyí, dñí níyímíñí tígíáyíné imónípríárini.” nearíñípiñini. ²⁶ Payí rínamí xámi eáápi ámá xwíyíá Jisaso nání ríñíñípi yapí seaíwapíyaníro yarigíáyí nání nírxí eáarini. ²⁷ Seyíné ayíñíñí imónigíá wiyínémani. Kwíyí Goríxoyá seaainíñípi ríáníñí mimóní síni aí tñí enagíá nání ámá wí searéwapíyípxíyínémani. E nísearírí aí kwíyí seaainíñípi amípí níni Kiraiso nání dñí mopaxí imóníñípi nání níseainírná yapí bí mimóní nepaxíñí imóníñípiñini

seinarinǵ enǵagi nánǵ agwǵ xegǵpǵ nǵseaiga urǵ xámǵ nǵseaiga urǵ enǵpǵ tǵnǵ xǵxenǵ nero Kiraisomǵ xaiwǵ fá uxǵrǵrǵxǵnǵ.

“Ámá Gorǵxoyá imónǵgǵáyǵ fǵwǵ néra warǵgǵámani.” urǵinǵ nánǵrǵnǵ.

²⁸ Gǵ nǵaiwǵpiayǵné, o sǵjǵnǵ nimónǵrǵi weapáná peayǵ nǵneaunǵrǵi wará sarǵwá mǵmárǵnǵ newiárǵmónǵrane éǵ roanǵwá nánǵ omǵ xaiwǵ fá uxǵrǵrǵxǵnǵ. ²⁹ Seyǵné “Gorǵxo wé rónǵnǵorǵnǵ.” nǵyaiwiro nǵjǵfá imónǵnǵagǵa nánǵ rǵpǵ enǵ aga nǵjǵfá imónǵpaxǵfǵnérǵnǵ, “Wé rónǵnǵ yarǵgǵá gǵyǵ gǵyǵ, ayǵ Gorǵxo o xegǵ emeanǵfǵrǵnǵ.” Nǵjǵfá e enǵ imónǵpaxǵfǵnénǵnǵ.

3

¹ Ai ámá tǵyǵné rǵpǵ nánǵ dǵnǵ omoaneyǵ. Ápo Gorǵxo bǵ onǵmiáǵ marǵfáǵ, dǵnǵ ayá wǵ sǵxǵ nǵneayǵrǵi nánǵ “Gǵ nǵaiwǵfǵnérǵnǵ.” neararǵnǵ. Xǵo neararǵnǵpǵ nepa e imónǵnǵagwǵ nánǵ neararǵnǵ. Ayǵ rǵpǵ nánǵ ámá xwǵfá tǵyo dǵnǵfǵfǵ nene Gorǵxoyá nǵaiwene enǵagwǵ nánǵ mí mǵneaómǵxǵnǵoǵ. Ayǵ xǵo tǵnǵ nawǵnǵ níkarǵnǵro nǵjǵfá mǵmónǵgǵáyǵ enǵagǵa nánǵ mí mǵneaómǵxǵnǵoǵ. ² Gǵ dǵnǵ sǵxǵ seayǵnǵáyǵné, ayǵ mí mǵneaómǵxǵagǵa aiwǵ nene xǵoyá nǵaiwǵ imónǵnǵwaénerǵnǵ. Rǵwéná arǵre imónǵnǵwáǵpǵ sǵnǵ wǵfá mǵneaókiamónǵnǵagǵi aiwǵ nǵjǵfá re imónǵnǵwǵnǵ, “Kiraiso sǵjǵnǵ nǵneaímónǵrǵi weapáná xǵo imónǵnǵǵpa nene enǵ axǵpǵ imónǵnǵwárǵnǵ.” Nǵjǵfá e imónǵnǵwǵnǵ. Xǵo imónǵnǵǵpǵ íná dǵnǵ aga xǵxenǵ sǵnǵwǵ wǵnanǵwá enǵagǵi nánǵ rarǵnǵnǵ.

³ Ámá Kiraiso neaíménapáná xǵo imónǵnǵǵpǵ oimónǵaneyǵnǵrǵi wenǵnǵ nerǵ nǵweaarǵgǵá ayǵ ayǵ nǵnǵ rǵpǵ yarǵgǵárǵnǵ. Xewanǵnǵ awǵaxǵ imónǵnǵǵpa axǵpǵ oimónǵaneyǵnǵro wigǵ xwǵoxǵyo igǵánǵnǵfǵ neámorǵ nanǵ imǵxǵnarǵgǵárǵnǵ. ⁴ Ámá fǵwǵ néra warǵgǵá ayǵ ayǵ nǵnǵ Gorǵxoyá sekaxǵ rǵnǵnǵǵpǵ xórórǵ yarǵgǵárǵnǵ. fǵwǵ ámá néra warǵgǵáǵpǵ, ayǵ pǵpǵ marǵfáǵ, sa Gorǵxoyá sekaxǵ rǵnǵnǵǵpǵimi xórórǵ yarǵgǵáǵpǵrǵnǵ. ⁵ Rǵpǵ nánǵ seyǵné nǵjǵfá imónǵnǵoǵ. Kiraiso —O fǵwǵ bǵ meǵorǵnǵ. O fǵwǵ nene yarǵnǵwáǵpǵ yokwarǵmǵ neaímǵnǵrǵi nánǵ xwǵfá tǵyo nene tǵnǵ e bǵnǵnǵgǵnǵ. ⁶ Ayǵnánǵ ámá Jisaso tǵnǵ kumǵxǵnǵgǵáyǵ fǵwǵ néra warǵgǵámani. E nerǵ aí ámá fǵwǵ néra warǵgǵáyǵ “Jisaso Gorǵxomǵ xewaxorǵanǵ?” nǵyaiwiro nepa xǵo tǵnǵ nawǵnǵ kumǵxǵnarǵgǵámani. ⁷ Gǵ nǵaiwǵpiayǵné, ámá yapǵ rarǵgǵáyǵ xe nǵbǵro yapǵ oneaǵwapǵyǵpoyǵnǵrǵi sǵnǵwǵ mǵwǵnǵpa éǵrǵxǵnǵ. Ámá wé rónǵnǵ imónǵnǵǵpǵ néra warǵgǵáyǵ Kiraiso wé rónǵnǵ imónǵnǵǵpa axǵpǵ imónǵgǵáyǵrǵnǵ. ⁸ E nerǵ aí ámá fǵwǵ yarǵgǵáyǵ oboyǵfǵrǵnǵ. Enǵíná fǵwǵ iwamǵó néra bǵnǵo, ayǵ obo enǵagǵi nánǵ oyá imónǵgǵáyǵrǵnǵ. Gorǵxomǵ xewaxo rǵpǵ emǵnǵrǵi nánǵ bǵnǵnǵgǵnǵ. Obo fǵwǵ arǵkǵ nerǵ ámáyǵ enǵ axǵpǵ

érixiniri wíwapiyarinipi pírí urakíminiri nání bñiniginí.
 9 Ayínání áamá Gorixo xegí tmeañyñinñí nimónirínáyí, oyá
 ñinipi íkíkí winagí nání íwí nera warigfámani. Ayí Gorixo
 xegí tmeañyñinñí imóninagfa nání aga íwí nera upaxí
 mimóninjoí. 10 Ripimi dání ananí áamá mí nívómíxiro “Tiyí
 niaíwí Gorixoyárfani? Tiyí oboyárfani?” yaiwipaxíriní.
 Áamá síwí wé róninñí imóninñipi mīyarinagfa nívwiniríná “Ayí
 Gorixo tmeañyñinñí imónigfáyí wímani.” yaiwipaxíriní.
 Áamá xexirímeáyo ñinñí síxí muyarinagfa nívwiniríná ení
 “Ayí Gorixoyá imónigfáyí wímani.” yaiwipaxíriní.

Xexirímeáyo ñinñí síxí nuyiríná epaxípi nánirini.

11 Iwamfó imóninñiná dání xwíyá Jisaso yanñí neiapinñí
 none searéwapiyaríná arfá neaigfápi, ayí ripirini,
 “Xexirímeáyíné xixe ñinñí síxí yinírixini.” Arfá
 neaigfápi, ayí apirini. 12 Api nixdíranéná Keno —O
 sípi imóninjoyáorini. Xegí xogwáomi pikíxwirfó enorini.
 O enípa axípi mepa oyaneyí. “Xogwáomi ayí nání
 rfa pikiniginini?” yaiwiarigfápi pípirini? Xfo xegí
 yarinñipi sípi imóniri xogwáo yarinñipi wé róninñí imóniri
 enagí nání símfí tñni níviri pikiniginini. 13 Ayínání gí
 níríxímeáyíné, seyíné ení áamá Gorixoyá mimónigfáyí
 símfí tñni seaiarinagfa nívwinirónáyí, ududí mepani.
 14 Nene negí níríxímeáyo ñinñí síxí nuyirane nání nijfá
 re imóninwiní, “Ófí áamá anñipírfá nání imóninñiyimi pñni
 níviriñí ófí ñinñí níviriñí imónipírfá nání imóninñiyimi
 nixdírane yarinwiní.” Nijfá e imóninwiní. E nerí aí áamá
 xexirímeáyo ñinñí síxí muyarigfáyí, ayí ñinñí níviriñí tífí
 mimóní síni ófí anñipírfá nání imóninñiyimi xídarinjoí.
 15 Áamá xexirímeáyo símfí tñni wiarinagfa nívwinirónáyí,
 “Ananirini.” riyaiwiarinjoí? Oweot, nene nijfá re
 imóninwiní, “Áamá pikiarigfá gíyí gíyí ñinñí níviriñí
 meapírfá nání mimóninjoí.” Nijfá e imóninwiní. 16 Pípi
 nání ñinñí nímorinñipimi dání “Ámáyo ñinñí síxí nuyiríná
 epaxípi, ayí apírfani?” yaiwipaxíriní? Sa Jisaso nene yeáyí
 neayimíxemeámirini nání mññí nívwiniríná enñipi nání ñinñí
 nímorinñipimi dání nene “Ámáyo ñinñí síxí nuyiríná o enípa
 e epaxírfani?” yaiwinwiní. Ayínání nene ení níríxímeáyo
 arírá wiani nání mññí nívwiniránéná aí “Ayí ananirini.”
 yaiwíwaniginí. 17 E nerí aí áamá amípi mímúroninñí wo xegí
 xexirímeá wo amípi nání dífí ikeamónarinagí nívwinirini
 aiwí sípiáfí sfá nítinirini amípi bí mñni mívipa nerínáyí, o
 arige nerí “Nioní Gorixomí ñinñí síxí uyinñí.” ripaxíriní?
 18 Gí niaíwípiayíné, negí níríxímeá dífí ikeamónarinagfa

nîwînrîranéná pînéni nurîrane “Dîñî sipî niarîni.” murîpa éwanîgîni. Aga xwioxîyo dâni dîñî sixî nuyirane arîrá wîwanîgîni.

“Apî nerîná Gorîxoyá sîñwîyo dâni wará sarîwá márînrîpaxîmanî.” urîñî nânîrîni.

¹⁹ Ámáyo aga xwioxîyo dâni dîñî sixî nuyirîñîpimî dâni re nîyaiwirî nîjîá imónîñwîni, “Gorîxo, nepaxîñî imónîñoyáyî imónîñwá wienerîfani?” nîyaiwirî nîjîá imónîñwîni. Ayî rîpî nânîni dîñî nîmoranéná Gorîxoyá sîmîmanîyo dâni ananî dîñî wîá neaónîpaxîrîni. ²⁰ “Ámáyo arîrá nîwirîná Jisaso tîni xîxenî mîyarîñáonîrîni.” nîyaiwinîrane xwîyîá meárînarîñwá aí Gorîxo nene dîñî e yaiwinarîñwápipimî seáyî e wimónîrî amîpî nîni nânî nîjîá imónîrî eño eñagî nânî nene nepa ámáyo dîñî sixî uyarîñwápi nânî nîjîá enî nimónîrî nânî xwîyîá mîneameárîná eñagî nânî nene ananî dîñî wîá neaónîpaxîrîni. ²¹ Gî dîñî sixî seayîñáyîné “Ámáyo arîrá nîwirîná Jisaso tîni xîxenî mîyarîñáonîrîni.” nîyaiwinîrane xwîyîá mîmeárînrîpa neranénáyî, Gorîxoyá sîñwî tîñî e wará sarîwá mîmárînrî nîyopîyârîrî ²² xîomî amîpî bî nânî yarîñî wîáná ananî xîxenî neaiaparîñîrîni. Ayî rîpî nânî neaiaparîñîrîni. O sekaxî rîñîpimî xîdîrane amîpî xîo “Éfîrîxîni.” wimónarîñîpimî erane yarîñagwî nânî neaiaparîñîrîni. ²³ Sekaxî mîkî imónîñî Gorîxo nearîñîpî, ayî rîpî nânî rarîñîni. Seyîné xegî xewaxo Jisasi Kiraisomî dîñî wîkwîroro xîo sekaxî nearîñîpî tîni xîxenî xîxe dîñî sixî yinîro éfîrîxîni. ²⁴ Ámá Gorîxo xegî sekaxî rîñîpimî xîdarîgîá gîyî gîyî, ayî Gorîxo tîni nawîni imónîro xîo enî ayî tîni nawîni imónîro eñoi. Ayî rîpimî dâni “Gorîxo nene tîni nawîni rimónîñwîni?” yaiwiarîñwârîni. Gorîxo xegî kwîyîpî sixî neamîmonî eñagî nânî “O tîni nawîni rîá imónîñwîni?” yaiwiarîñwârîni.

4

Kwîyî Gorîxoyápipimî tîni sipîpipimî tîni mí ómîxarîñwápi nânîrîni.

¹ Gî dîñî sixî seayîñáyîné, ámá “Kwîyî tîñáonî eñagî nânî rarîñîni.” rarîgîá nîyonî arîá mîwîpa nero mimónî wîá rókiamoarîgîá obaxî xwîá tîyo emearîñagîá nânî “Kwîyî apî nepa Gorîxo tîñî e dâni bîñîpîrîfani? Gorîxo tîñî e dâni mîbîñîpîrîfani?” yaiwianî nânî iwamîó imîmî wîfîrîxîni. ² Iwamîó imîmî nîwirîná rîpî rarîñagîá nîwînrîná “Kwîyî Gorîxoyápi tîño rîá rarîni?” yaiwîfîrîxîni. Kwîyîyo dâni nrîrîná “Jisasi Kiraiso ámá nimónîrî nene tîámîni bîñînigîni.” rarîñagîá nîwînrîná “Kwîyî Gorîxo tîñî e

dáni bñjþpimi dáni rfa rarini?" yaiwífríxini. ³ E neri aí kwíyí xegí bimi dáni nrírná "Jisaso áma nimóniri nene tfámini bñjningini." mñrpa yarñqáfa nñwñrná "Kwíyí apí Gorixo tñj e dáni bñjþimani." yaiwífríxini. Áma kwíyí ayo dáni rarígfáyí Kiraisomi xopírará wimñiri yarñjo tñni ani nawíni imónígfáyírní. Eníná "O nñbñfáriní." arfá e wigfo agwi ríná ríxa nñbiri xwíá tño yarini. ⁴ E neri aí gí niaíwípiayíné, seyíné Gorixoyáyíné enqáfa náni mimóní wíá rókiamoarígfáyí yapí seaíwapñyaniro seaíqáfa aiwí ríxa xopírará wigfáriní. Kwíyí seyíné seaíññþi obomi —O áma Gorixomi dñj mñwíkwíroarígfáyí xfo tñni nawíni imónígfórní. Omi kwíyí seyíné seaíññþi seáyí e wimónñqá náni ayo xopírará wigfáriní. ⁵ "Jisaso nepa áma nimóniri nene tfámini mñbñjningini." rarígfáyí Gorixomi paimímí wiarígfáyí tññmi dáni imónígfáyírní. Ayínáni xwíyíá wigí nrírná xwíyíá Gorixomi paimímí wiarígfápimi dáni rarígfá náni wigí imónígfáyí ayo arfá wiarígfáriní. ⁶ E neri aí none Gorixoyá imónñqawi náni áma o tñni nawíni ikárñígfáyí none arfá neaiarígfáriní. Áma o tñni nawíni mikárñígfáyí none arfá neaiarígfámani. Ayo dáni re yaiwiarñwáriní, "Kwíyí nepaxñj imónñño dáni rarígfáyí mí nómixiri ayí tñyírfani? Kwíyí yapí imónñþpimi dáni rarígfáyí mí nómixiri ayí tñyírfani?" yaiwiarñwáriní.

"Xixe dñj sñx yinfríxini." urñj nánirini.

⁷ Gí dñj sñx seayñáyíné, xixe dñj sñx yinñwanígní. Ayí rñpi náni rarñni. Áma wíyo dñj sñx nuyiranéná Gorixo yarñjpa axípi yarñwá enqá náni rarñni. Ayí rñpi náni ení "Xixe dñj sñx yinfríxini." rarñni. Dñj sñx uyarígfá ayí ayí tñni Gorixo xegí tñmeanñyññj imóniro o tñni nawíni nikárñiro nñjfa imóniro egíyí enqáfa náni rarñni. ⁸ E neri aí amípi o yarñþi xfo ámayo dñj sñx nuyirñþpimi dáni yarñj enqá náni áma wigí wñnyo dñj sñx muyipa yarígfá gñyí gñyí, ayí Gorixo tñni nawíni nikárñiro nñjfa imónígfáyímani. ⁹ Gorixo xfo rñpi nerñþpimi dáni dñj sñx neayarñþi neaiwapñyñningini. O xegí niaíwí sññññj émiañño neaiññþpimi dáni nene dñj nñyíññj imónñþi meaníwá náni xwíá tño wírenapñningini. ¹⁰ Rñpi náni dñj nñmoranéná "Ámayo dñj sñx nuyirfná epaxípi, ayí apírfani?" yaiwipaxírní. Nene Gorixomi dñj sñx nuyirane enwápi marfái, sa xewañño nene dñj sñx nñneayiri xewaxo negí íwí yarñwápi yokwarímí neaiñña náni wírenapñþi náni rarñni. ¹¹ Gí dñj sñx seayñáyíné, Gorixo nene dñj sñx xwapí ayá wí nñneayiri

e neaiiñf eñagf nánf xexíxexirímeaéne ení xixe diñf sixf yiníwanigíni. ¹² Ámá Goríxomi síñwí bí míwíningíá aiwí xexíxexirímeaéne xixe diñf sixf níyíniiranénáyf, Goríxo tñní nawíní imóníñagwí nání xfo ámáyo úrapí míwikárf pírániñf diñf sixf uyaríñfpa axípf diñf sixf yinaníwíni. ¹³ Rípf nání diñf nímoranéná “Xfo nene tñní imónírí nene xfo tñní imónírane eñwíni.” yaiwipaxíriñí. Xegf kwíyípf neaiapíñf eñagf nání diñf e yaiwipaxíriñí. ¹⁴ Ápo Goríxo xegf xewaxo ámá xwíá tfo ñweagíá níyoní yeáyf uyimíxemeáwíniñíniñí wírenapáná neaímeañf míkone, síñwí wíniñwáone xwíyíá rípf seararíñwíni. ¹⁵ Ámá “Jisaso niaíwí Goríxoyáoríni.” rarígfá gíyí gíyí Goríxo ámá e rfáyf tñní nawíní imónírí ayf xfo tñní nawíní imóníro eñot. ¹⁶ Ayínání nene diñf “Goríxo aga diñf sixf neayaríni.” yaiwianí nání níneaipíimónírí níjífá imóníñwíni.

Pí pí Goríxo yaríñfpi sa diñf sixf nuyiríñfipimí dání yaríñf eñagf nání ámá wigf xexírímeáyo aníñf miní diñf sixf uyarígfáyf, ayf Goríxo tñní nawíní imóníro xfo ení ayf tñní nawíní imóníro egíáyíriñí. ¹⁷ Nene síá Goríxo ámá níyoní mí ómómíximí enfáyimí wará saríwá mímáriní ananí ewiárimónaníwá nání negf nírixímeáyo úrapí míwikárf pírániñf diñf sixf uyíwanigíni. Kiraiso xwíá tfo níñwearíñá nimónírí eñfpa nene ení xwíá tfo níñwearanéná axípf nímonírane yaríñwá eñagf nání ananí e yaníwáriní. ¹⁸ Ámá wigf xexírímeáyo diñf sixf nuyiróná Goríxo nání wáyf wí winaríñfmaní. Diñf sixf nuyiróná úrapí wí míwikárf aga xixeni naníni nuyirónáyf, wáyf bí míwíní sáyf ikárinarígfáriní. Míkí ámá Goríxo nání wáyf winaríñf, ayf rípf náníríni. “Goríxo níoní gf sípí yaríñápi tñní xixeni sípí níkárinífáriní?” níyaiwiro nání wáyf winaríñfíriñí. Wáyf winaríñfyf xexírímeáyo síní diñf sixf xixeni muyarígfá eñagf nání raríñíni. ¹⁹ Goríxo nene xámí diñf sixf neayíñf eñagf nání nene ení nírixímeáyo diñf sixf uyaríñwáriní. ²⁰ Ámá wo “Goríxomi diñf sixf uyíñáoníríni.” nírinírí aí xexírímeáyo símf tñní níwiríñáyf, yapf raríñoríni. Ayf rípf nání raríñíni. Xexírímeáyo síñwí níwíniñí aí diñf sixf muyípa neríñáyf, o aríge nerí Goríxo, ámá síñwí míwíningíomí diñf sixf uyípaxí imóníni? Oweot. ²¹ Sekaxí o nearíñfpi, ayf rípfíriñí. Ámá Goríxomi diñf sixf uyarígfá gíyí gíyí, xexírímeáyo ení diñf sixf uyíríxíni.

5

“Diñf wíkwíroarígfáyf xegf tímeañfo diñf sixf uyarígfáriní.” uríñf náníríni.

1 Ámá “Nene yeáyf neayimixemeanfa nání Gorixoyá dñf tñf arfowayá xwfa piaxfyo dánf iwiaronfoyf rarñwáo Jisatorfani?” nñyawiwo dñf wíkwfroarígfá gñf gñf, ayf nñaiwf Gorixo xegf emeanfññf imónígfáyññf. Ámá xano Gorixomí dñf sixf uyarígfá gñf gñf xegf emeanfño ení dñf sixf uyarígfárññf. 2 Rñpñ nerññpimí dánf ananí dñf “Nñaiwf Gorixo xegf emeanfññf imónígfáyo dñf sixf uyarñwaénerfani?” yaiwinipaxfññf. Xfomí dñf sixf uyrane xegf sekaxf nearññpimí xfdirane neranénáyf, ananí dñf e yaiwinipaxfññf. 3-4 Xfomí aga dñf sixf nuyiranéná pípf epaxf marfát, xfoya sekaxf rñññpimí xfdipaxf enagf nání rarñññf. Nñaiwf Gorixo xegf emeanfññf imónígfáyf sfwf sfpí xfomí paimímf wiarígfá imónññpimí xopfraf wiarígfá enagf nání xfo sekaxf nearññpñ nene nñxfdiranéná ayf rfá tñf xfdipaxf wí mimónññpññf. Rñpññ nerfná sfwf sfpí Gorixomí paimímf wiarígfá imónññpimí xopfraf wiarñwárññf. Jisasomí dñf nñwíkwfrorñfño dánf apñ yarñwárññf.

“Dñf wíkwfroarígfáyf sopñf Gorixo wófñ arfá wiarígfárññf.” urñf nññññf.

5 “Ámá sfwf sfpí Gorixomí paimímf wiarígfá imónññpimí xopfraf wiarígfáyf gñfñññf?” mñyaiwipaññf. Ámá “Jisaso nñaiwf Gorixoyáorfani?” nñyawiwo dñf wíkwfroarígfáyf ananí xopfraf wiarígfáyññf. 6 “Nñaiwf Gorixoyáorfani?” onñaiwípoyñññf inñgfño wayf mearñ nñperfná ragf purñ eno, ayf Jisasi Kiraisorññf. O “Gorixomí xewaxorfani?” onñaiwípoyñññf nání nerfná wayññf meanfmanñf. E onñaiwípoyñññf wayf mearñ xegf ragf purñ enññññf. 7 Gorixoyá kwíyññf nñññfná nepaññ rñpaxññf enagf nání negf xwioxfño dánf áwanf rñññf neararññpñ, “Kiraíso apññf nerññpimí dánf xewanñño nání sfwá neaññmñññf enñpñ, ayf neparññf.” neararññpñ arfá owianeyñf. 8 Ayññññf “Jisaso Gorixomí xewaxorfani?” yaiwianñf nání sopñf neawarññf bññf, ayf rñpññf rñpñññf. Kwíyññf neararññpñ tñf inñgfño wayf mearfná imónññpñ tñf xegf ragf nñpurñ péaná imónññpñ tñf bññf imónññf apñññf. Apññf apñ sopñf nñnearfná xegf bññf xegf bññf oyaiwípoyñññf neañwapyarññfmanñf. Axñññf oyaiwípoyñññf neañwapyarññfññf. 9 Ámá pí pí nání sopñf neaófññf ananí arfá wiarñwárññf. Ayññññf Gorixo sopñf neaófññf seáyñf e imónññagf nání apñ ení arfá owianeyñññf seararñññf. Gorixo xewanñño sopñf neaófññf, ayf pípf nání marfát, ayf xegf xewaxo nññññf. 10 Gorixo xewaxomí dñf wíkwfroarígfá gñf gñf o xegf xewaxo nání sopñf wófñf wígf xwioxfño dánf “Aga neparññf.” yaiwiarígfárññf.

E nerî aî Gorîxomî dîñî mîwîkwîroarîgîfâyî “O sopîñî neaóîpî nepamanî.” nîyaiwiro nánî rénîñî urarîgîfárîñî, “Yapî rarîñîfîyî woxîrîñî.” urarîgîfárîñî. ¹¹ Xwîyîfá Gorîxo sopîñî neaóîpî, ayî rîpîrîñî. O dîñî nîyîmîñî imónîñîpî rîxa neaiapîñîrîñî. Dîñî nîyîmîñî imónîñî apî nánî xegî xewaxo mîkîfî îkîño enagî nánî ¹² áamá xewaxo tîñî kumîxîñîgîfâyî dîñî nîyîmîñî imónîñî apî tîgîfâyîrîñî. E nerî aî xewaxo tîñî nawîñî mîkumîxîñîgîfâyî ayî dîñî nîyîmîñî imónîñîpî tîgîfâyîmanî.

Yoparîpî nurîrîñá urîñî nánîrîñî.

¹³ Nionî seyîné, Gorîxo xewaxomî dîñî wîkwîroarîgîfâyîné “Nene dîñî nîyîmîñî imónîñîpî tîñwaénerîñî?” nîyaiwinîro nîjîfá imónîpîrî nánî payî rîna nearî mónaparîñîñî. ¹⁴ Nene rîpî nerane nánî Gorîxo sîñwî anîñe dánî wará sarîfwá mîmárîñî newîárîmónîrî yarîñwárîñî. Xfo e neaiîwîñîgîñîrî yarîñî nîwiranéná negî dîñîfyo dánî bî murî xfo wîmónarîñîpî tîñî xîxenî yarîñî nîwirane nánî “Arfá xîxenî nîneainîñoî.” yaiwiarîñwárîñî. ¹⁵ “Omî yarîñî nîwiranéná pí pí nánî yarîñî wiarîñwápî xîxenî arfá nîneainîñoî.” nîyaiwirane nîjîfá e imónîñagwî nánî dîñî rîpî enî “Negî yarîñî wiarîñwápî rîxa neaimónîñî.” yaiwîpaxîrîñî. ¹⁶ Áamá gîyîf gîyîf xexîrîfmeáyî wo fîwî anîñîmîxîñîfá nánî mimónîñî bî éagî nîwîñîro Gorîxo yokwarîmîf owîinîrî yarîñî nîwirónáyî, Gorîxo wigîf yarîñî wîfápî arfá nîwirî fîwî anîñîmîxîñîfá nánî mimónîñî bî éomî dîñî nîyîmîñî imónîñîpî uñwîrárîñîfárîñî. E nîsearîrî aî fîwî áamá anîñîmîxîñîpîrîfá nánî imónîñî bî enî wenî. Nionî “Áamá fîwî apî éfáyo Gorîxo yokwarîmîf owîinîrî yarîñî wîfîrîxîñî.” mîsearîñîñî. ¹⁷ Pí pí sîpîf áamá yarîgîfápî nîñî fîwî yarîgîfápî imónîñagî aîwî nîpîñî anîñîmîxîñîpîrîfá nánî mimónîñagî nánî rarîñîñî.

¹⁸ Nene nîjîfá re imónîñwîñî, “Áamá Gorîxo xegî tîmeanîñîñîf imónîgîfâyîf fîwî néra warîgîfámanî. Gorîxo emeanîo —Xewaxo nánî rarîñîñî. O áamá ayo píráñîñîf umearîñagî nánî sîpîf imónîñî wî xwîrîfá wîkîxearîñîfmanî.” ¹⁹ Nîjîfá re enî imónîñwîñî, “Áamá xwîfá tîfyo dánîf —Ayî Gorîxomî dîñî mîwîkwîroarîgîfâyîrîñî. Ayî nîñî sîpîf imónîñomî íñîmî wurîñîñagîfá aî nene áamá Gorîxoyá imónîñwîñî.” ²⁰ Rîpîf nánî enî nîjîfá imónîñwîñî, “Nwîfá nepaxîñîf imónîñî, ayî Gorîxorîñî?” wîaiwianî nánî xegî xewaxo nene tîámîñî nîbîrîñá o nánî nîjîfá neaiapîñîrîñî. Nene rîxa xegî xewaxo Jîsasî Kiraiso tîñî nawîñî nimónîrane nánî xano, Nwîfá nepaxîñîf imónîñî tîñî enî axîpî nawîñî imónîñwîñî. O enî Nwîfá aga nepaxîñîf

imóniηorini. Diηi niyimini tñwápi neaiaparino, ayí orini.” ²¹ Gí niaiwípiayiné, nene nijá e imóniηagwi nání ηwá imóniηípiami diηi wikwíropírixiniri sewaniηíyiné awiniηi menweánírixini.

Payí Jono áwiniimi eañnarini.

Payí rina Jono áwini e eañnarini. O xewanijoyá yoí mĩrĩnĩ Jisasoyá s̄yikĩ imónĩḡfáyo wiper̄weañáoniyi nĩrĩnĩrĩ ñwir̄ar̄in̄iginĩ. Ámá Jono nurĩrĩ payí eañyí nánĩ enĩ nĩrĩrĩná s̄ñánĩ yoí mĩrĩ ap̄ixĩ wĩ t̄nĩ xegí niaiwĩ t̄nĩ nánĩ nĩrĩrĩ eañniginĩ. E nerĩ aĩ “Jisasoyá s̄yikĩ imónĩñf̄ bĩ nánĩ xwiȳxá nĩrĩrĩ eañr̄fani?” yaiwiar̄ñwár̄ini. Jisaso r̄ixa aññami nĩpeyimáná xwiogwĩ aga obaxĩ nĩpwémáná eñáná Jono nĩñweañs̄áná r̄ixa xweyañf̄ nerĩ añf̄ yoí Epesasiyo nĩñweámáná payí rina eañniginĩ.

¹ Jisasoyá s̄yikĩ imónĩḡfáyo wiper̄weañar̄in̄áonĩ ap̄ixixĩ nánĩ —Jixĩ Gor̄ixo xegí imónĩr̄fá nánĩ f̄á r̄iyam̄ix̄in̄ix̄ir̄ini. Jixĩ nánĩ t̄nĩ d̄ixĩ niaiw̄yí nánĩ t̄nĩ payí rina eañr̄in̄ini. Nionĩ ḡf̄ xwiox̄f̄yo dánĩ nepa d̄in̄f̄ s̄ix̄f̄ seayin̄ini. Nionĩnĩ mar̄f̄ái, ámá xwiȳf̄á nepax̄in̄f̄ imónĩñf̄p̄i nánĩ n̄ñf̄á nimónĩro d̄in̄f̄ w̄ikw̄f̄roar̄iḡf̄áȳ n̄n̄nĩ enĩ d̄in̄f̄ s̄ix̄f̄ seayin̄oi. ² Xwiȳf̄á nepax̄in̄f̄ imónĩñf̄p̄i agwĩ r̄iná mimáyo t̄n̄irane ná r̄f̄w̄f̄yo aĩ sinĩ t̄n̄irane yan̄f̄wá eñaḡi nánĩ seȳñé d̄in̄f̄ s̄ix̄f̄ seayin̄wini. ³ Ápo Gor̄ixo t̄nĩ xewaxo Jisasi Kiraiso t̄nĩ awaú nepa d̄in̄f̄ s̄ix̄f̄ n̄ineayir̄iná nene p̄ir̄an̄in̄f̄ n̄iwaȳr̄ón̄irane ñweañf̄wá nánĩ neaiiri wá n̄ineawian̄iri ayá near̄im̄ix̄iri ep̄is̄f̄ir̄ini.

“Sekax̄f̄ o near̄in̄f̄p̄i ax̄f̄p̄in̄i x̄f̄d̄f̄r̄ix̄in̄i.” ur̄in̄f̄ nán̄ir̄ini.

⁴ Nionĩ “Íyá niaiwĩ xwiȳf̄á nepax̄in̄f̄ imónĩñf̄p̄i x̄ixenĩ x̄f̄dar̄in̄oi.” rar̄in̄aḡf̄a ar̄f̄á n̄iwir̄i nánĩ “Ápo sekax̄f̄ n̄inear̄ir̄iná ap̄i x̄f̄d̄f̄r̄ix̄in̄ir̄i near̄in̄f̄p̄i t̄nĩ x̄ixenĩ r̄f̄a yar̄in̄oi?” n̄iyaiwir̄i d̄in̄f̄ n̄if̄á ninar̄ini. ⁵ Ap̄ixix̄in̄i, jixĩ íníná er̄f̄áp̄i nánĩ b̄i or̄ir̄im̄ini. Sekax̄f̄ s̄ñf̄ b̄i nĩrĩrĩ r̄f̄wam̄in̄f̄ meañr̄in̄ini. Eñíná dánĩ nene ar̄f̄á win̄wáp̄i —Ayf̄ “Negf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáyo d̄in̄f̄ s̄ix̄f̄ uyíwan̄iginĩ.” r̄in̄in̄f̄p̄i jixĩ éir̄ix̄in̄ir̄i nánĩ nĩrĩrĩ eañr̄in̄ini. ⁶ “Ámáyo d̄in̄f̄ s̄ix̄f̄ nuyir̄fná epax̄f̄p̄i p̄ip̄r̄f̄ani?” m̄iyaiwipani. Nene negf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáyo d̄in̄f̄ s̄ix̄f̄ nuyiranénayf̄, o sekax̄f̄ near̄in̄f̄p̄i x̄ixenĩ p̄ir̄an̄in̄f̄ x̄f̄dar̄in̄wár̄ini. Sekax̄f̄ o near̄in̄f̄p̄i —Ap̄i seȳñé eñíná dánĩ ar̄f̄á wiḡf̄ap̄r̄ini. “Segf̄ sér̄ix̄f̄meáyo d̄in̄f̄ s̄ix̄f̄ uyír̄ix̄in̄i.” near̄in̄f̄p̄ir̄ini. Ap̄i t̄nĩ x̄ixenĩ ax̄f̄p̄i e éir̄ix̄in̄i.

“Kiraiso nearéwap̄iyin̄f̄p̄in̄i x̄aiw̄f̄f̄á x̄ir̄f̄wan̄igin̄i.” ur̄in̄f̄ nán̄ir̄ini.

⁷ Ámá obaxĩ r̄ixa “Ámáyo yapf̄ owíwap̄iyaneyi.” n̄iyaiwiro xw̄f̄á r̄ir̄im̄i emear̄in̄aḡf̄a nánĩ searar̄in̄ini. Yapf̄ ran̄iro nánĩ “Jisasi Kiraiso nepa ámá nimón̄ir̄i xw̄f̄á t̄f̄yo nene

támíni mibíñiniginí.” rarígtáyíriní. E yarígtáyí á máyo yapí wíwapíyiri Kiraisomi xopírará wimíniri eri yaríño tñi nawíní imóníñoi. ⁸ Ayínání seyíné Jisasomi nixídiróná nigwíníñí wayíá meáwaniginíri aníñí miní ríá tñí egíápi surímá mimóní api nípíní tñí xixeni mearo yayí seaimorí enfa nání píraníñí síñwí tñí éfríxiní. ⁹ Ámá Kiraiso nearéwapíyíñípi síní aníñí xaiwí íá mixelí ámi wigí dñí tñí gíwí nímixiri rarígtá gíyí gíyí, ayí Gorixo tñí nawíní imónígtáyí wímaní. E nerí aí Kiraiso ríñípiñí xixeni íá nixiriri axípiñí rarígtá gíyí gíyí, ayí xaníwímaurá tñí nawíní imónígtáyí wíríní. ¹⁰ Ámá “Jisasomi xídaríñwaéneríní.” rínarígtá wí seyíné támíni níbíro Kiraiso nearéwapíyíñípi axípi mirípa yaríñagíá níwínírnáyí, yayí níwiemearo segí añíyo nání nípemeámí mípáwipa éfríxiní. ¹¹ Ayí rípi nání raríñíní. Ámá e yarígtáyo gíyí gíyí yayí níwiemearínáyí, íwí ayí yarígtápi axípi ayo ení uxímeaníá enagí nání raríñíní.

¹² Xwíyíá xwapí ayá wí tñí seyíné nání ríwamíñí eapaxí aiwí “Payí rínamí meapa oemíní.” nímonaríní. “Nioní seyíné dñí nífá aga seáyí e dání seainífa nání níbiri níseaímeámáná xwíyíá axí e dání rínaníwáríní.” níyaiwirí dñí ikwímoníní. ¹³ Dixí ríríxímeái —Í ení Gorixo xegí imóníwíniginíri íá uyamíxíñíríní. Íyá niaíwíyí payí rínamí dání yayí seaiwárénaríñoi.

Payí Jono eañí yoparínarini.

Payí rina yoparí Jono eañínarini. O xewaninjoyá yoí mírini Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoniyí níriniñi ñwiráñiniginí. Ámá Jono nuriri payí eaño xegí yoí Gaia-sorini. Jisaso rixa añínami nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná enáná Jono niñweañísáná rixa xweyañí nerí añí yoí Epesasíyo niñweámáná payí rina eañiniginí

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañinjáoni gí dñí sîxí riyinjá Gaiasoxí nání payí rina eañinini. Joxí nepa dñí sîxí riyinini. ² Gí dñí sîxí riyinjáoxini, Gorixomi joxí nání rîpí yaríñí rîwiiarínarini, “O Jisasomi píraníñí nîxídirí nání xegí dñí nañí imóníñípi tñí xîxení Gorixoxiníyá dñíyo dání nañí imóníñípiní wímearí wará iniri éwiniginí.” yaríñí e rîwiiarínarini. ³ Negí nîrixímeáyí wí joxí nání áwaní re nîrémeáagfa, “O nepaxíñí imóníñípi —Jisaso nearéwapíyíñípi nání raríñini. Apí nîxídirí neríná yapí bí mîneaiepsí apí tñí xîxení yarini. Nepaxíñí imóníñípi neríná axípi píraníñí xídarini.” Áwaní e nîraríñagfa arfá nîwirí nání nioní yayí seáyimi dání niníñirini. ⁴ “Dîxí nîaiwí imónigfáyí xwiyfá nepaxíñí imóníñípi fá nîxíriro xîxení xídaríño.” raríñagfa arfá nîwiríná yayí seáyimi dání ninaríñípi amípi wí nání yayí ninaríñípi apí tñí xîxení mimónini.

“Nîrixímeáyo arírá wiaríñípa siní axípi nîwia úirixini.” uríñí nánirini.

⁵ Gí dñí sîxí riyinjáoxini, joxí negí nîrixímeáyo arírá nîwiríná úrapí bí mîwikarí dñí rîñwiráñipaxípi wíwapíyaríñirini. Nîrixímeá joxí siní sîñwí mîwiníñí aí xegí bí marfái, axípiní wiaríñirini. ⁶ Ámá ayí joxí dñí sîxí nuyirí arírá wiaríñípi nání Jisasoyá siyikí imóníñwá re ñweañwaéne rixa áwaní nearígíawixini. Joxí Gorixomi píraníñí nîxídiríná epaxípi tñí xîxení nerí óf e nání arírá nîwirí nîwiowáriríná yaríñípi nañí yaríñini. ⁷ Ayí rîpí nání “Arírá wîrixini.” rîraríñini. Ámá ayí yoí Jisasi Kiraisoyá émá imónigfáyo wáf urímeaníro nuróná “Wáf nurírane aí wigí amípi ourápaneyí.” nîyaiwiro amípi bí murápi yarígífa enagi nání rîraríñini. ⁸ Ayínáni Gorixomi dñí wîkwíronwaéne xwiyfá nepaxíñí imóníñípi nîriga eméwiniginirí ayo arírá wíwaniginí.

“Sîpí yarígífáyo ikaníñí mîwiaxídiripani.” uríñí nánirini.

⁹ Nioní wáí rímeariǵfá ayí nání Jisasoyá s̄iyikí imóniǵfá e ηweaǵfáyíné áwaní osearim̄in̄iri nání payí b̄i nearí seawírénapfagi aiwí segí áamá wo, Daiotiṛepisoyí r̄in̄iηo — O “Nioní seáyí e wimóniηáná wíniyí íniṛm̄i onuríniṛpoyi.” wimónariηorini. O xwíyí fá none urariηwá b̄i arfá neariariηf̄mani. ¹⁰ Ayinání nioní seyíné t̄iηí e nání niṛb̄iri am̄ipi o yariηíyí nání waropárí seaimf̄arini. O m̄f̄kí wí meηagi aiwí none nání ikayíwí rímeariηf̄rini. “E nerí ná apáni yariηini.” miyaiwí none rariηwápi niwialkiri niṛixf̄meá segí t̄f̄am̄ini b̄f̄áyo mumim̄in̄ipa yariηf̄rini. Wíniyí wigí aηíyo nání nipemeám̄i wan̄iro yariηagf̄a niwiniṛf̄ná p̄f̄rí urakiaríηf̄rini. Apini mé e yariǵf̄áyo Jisasoyá s̄iyikí imóniǵf̄áyíné awí eánariǵf̄e dání miṛixeám̄f̄ yariηf̄rini. ¹¹ Gí d̄iηí s̄ixí riyiηáoxini, áamá naηí yariǵf̄áyí Gorixo t̄imeariȳiniṛf̄ imóniηoi. E nerí aí sipí yariǵf̄áyí Gorixomi s̄ini s̄iηwí mí miwóm̄ixiǵf̄áyf̄rini. Ayinání joxí sipí imóniηf̄pimi ikaníηf̄ miwixáf̄d̄ipa nerí naηf̄pimiṛni ikaníηf̄ wiaxídf̄ir̄ixini.

¹² Demit̄iriaso nání áamá níni “Naηorini.” rariǵf̄orini. Xewaniηo xwíyí fá nepaxiηí imóniηf̄pi niṛxf̄d̄ir̄f̄ná neríηf̄pimi dání eni “Nioní áamá naηonirini.” niṛiri siwániηf̄ neainariηorini. None eni “Naηorini.” urariηwáorini. Xwíyí fá none rariηwápi nepa imónini. Joxí niǵf̄á e imóniηagi nání rariηini.

¹³ Joxí nání “Payí oeám̄ini.” niyaiwirf̄ná r̄fwam̄iηf̄ obaxí ayá wí eapaxí aiwí “Niṛp̄ini niṛiri payí r̄inami oeám̄ini.” m̄nimónarini. ¹⁴⁻¹⁵ E nerí aiwí “Nioní s̄ini mé niṛb̄iri nisímeám̄aná axí e dání xwíyí fá r̄inaniwíriṛini.” niyaiwirí d̄iηí ikwímoηini. Joxí píraníηf̄ oríwayíróniṛni. Niṛkum̄ixiniṛi emeariηwáyí re dání yayí seawíwárenapariηoi. Joxí t̄f̄ni niṛkum̄ixiniṛi emeariǵf̄áyo e dání wom̄ini wom̄ini yayí niwiéra úir̄ixini.

Payí Juto eañnarini.

Payí rina áma Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Juto eañnarini. Xewaninjo nání áwaní sijnáni mirinijí enagí aí Jisasomi xogwáo Jutoyi rininjo (Mako 6:3) “Ayí axorfaní?” yaiwiarinwáriní. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná enáná “Mimóní uréwapiyarigfáyí Jisasomi dñí wíkwíroarigfáyo xenwíminí wipemfoarinoi.” rinarinjagí Juto arfá níwiri ayí arfá níwiro níxídiróná sípí imónipríxini éf uremómíní nírini eañnigini.

1 Jutoní —Nioní Jisasi Kiraisomi xináinini nimóniní omíni wiiarinjá woninini. Jemisomi xexirímeáoninini. Nioní payí rina seyíne nání —Seyíne ápo Gorixo nioniyáyí imónírxinini wéyo fá seaumininí dñí sixí seayiri xewaxo Jisasi Kiraiso nání awí seamenjweairí seainíyíninini. Seyíne nání nírini payí rina eearinini. ² “Gorixo wá seawianiní níwayiróniro píraniní nweapí nání seairí sewaniníyíne ení xixe dñí sípí inipí nání seairí neríná ayá wí seaiwinigini.” nimónarinini.

“Jisaso tñi nawíni mimónigfáyí seyíne tñiyumí gwiaumí inarinoi.” uriní náninini.

³ Gí dñí sixí seayináyíne, Gorixo seyíne tñi nene tñi yeáyí neayimixemeanfá nání enípi nání payí wina nearí seawárenapiyimíniní ená aiwi agwí nioní “Payí ení rirémixí re níseairí oeámíni,” nimónigoí, “Xwiyfá nene dñí wíkwíroarinwápi —Apí áma marfái, Gorixo nawínani neaiapiní enagí nání gfwí nímixiri miripaxípirinini. Apí áma wí ikweakwímfí raníro yarinjagí níwiniróná xe oépoyniní sijnwí níwinipa éfrixini. Ení neáníro pírfí wiaikianíro éfrixini. Ení rirémixí e níseairí oeámíni.” nimónifagí eearinini. ⁴ Ayí rípi nání ení rirémixí e níseairí seararinini. Jisasoyá siyikí imónigfáyíne maiwí nweañáná áma wí —Ayí Gorixomi rfwí umoarigfáyírinini. Eníná dání “Sfá yoparfí Gorixo xwiyfá umeárinfárinini.” rinariníyírinini. Ayí yumí seyíne tñi nawíni imóníro ffwí niga oemeaneyiníro xwiyfá nepa re rininípi, “Pí pí ffwí ámaéne yarinwápi Gorixo ananí ayá nínearímixiri yokwarímí neaipaxírinini.” rininípi wigí dñí tñi ikweakwímfí ríro “Jisasi Kiraisoni negí Ámíná ínimi wuríninwáomani.” ríro yarigfá enagí nání ení rirémixí e seaiarinini.

⁵ Ámíná Gorixo eníná dání maní pírfí wiaikigfáyo pírfí numamóa binípi nání seyíne rixa xixeni níjáfá imóninjagí aiwi

ámá dñf moprí nání dirírf rípi oseaimíni. O negí Isireriyó Isipiyf anfyó dání éf numíníri nipemeámí nuri aí áamá xfómí dñf mñwíkwíró “Xwíá Goríxo neaiapímíníri yaríñfpi oyá dñf tñní aí áamá e ñweagfáyo nurápipaxenemani.” yai-wigfáyo áamá dñf meanje dání wanfñmíxññigíni. ⁶ Anfnajf wí eníná dání ení Goríxo nurfpearí xe éfríxíni sñwí wññfpi nání re mñyaiwí, “Apíni nerí ññwearfná ayf nanfríni.” mñyaiwí ññwiaíkiro fwf yaníro nání anfnamí pñní ññwiárimí weapígfá enagí nání o gwí ainíxí marfkínípxáf imóníñfí tñní ññjirí sfá áamá ññyoní mí ómómíxímí emfáyimí pírí umamómígfíni sfá yináríñje ññwíráríññigíni. ⁷ Eníná áamá Sodomí ñweáyf tñní Gomora ñweáyf tñní anf apiaúmí axí e ikwíróñfíyo ñweagfáyf tñní ení axfpi ayfññf piaxf weánípxáf imóníñfpi nero Goríxo áamá ññmíxírfná ayf apí éfríxíni wípímóníñfpi mé ikweakwfmí nero wigf dñf tñní fwf spí imónáríñfpi niga waríñagfa nání nene sñwepígf neaiinfa nání pírí numamorfná rfá ápiáwí anñf iníná wearíñfpi ññmamówárenapíri ayó rfá ññnirí píkíññigíni.

⁸ Goríxo nene sñwepígf e neaiñf enagí aiwí ayf yagfápa áamá yumfí seyfné tñní nawíní imónígfáyf axfpi nero wigf spí oríñá wñnarígfápi mimáyo ññtññíñfpiimi dání fwf aga piaxf ayá wí weánaríñfpi iníro “Áamá womí iními wurfnípxáf mñneaimónaríni.” ríro anfnamí dñf seáyími imónígfáyo ríperírf umero yarígfáríni. ⁹ E yaríñagfa aí anfnajf Maikoroyí ríññjo —O anfnajf ññyoní seáyí e wimóníñoríni. O eníná obo tñní Moseso piyomí go go meaníreníñoníri xwíyfá xímíxímí ññnirí ññrínírfná o anfnajf seáyí e imóníñf wo enagí aiwí ayá nepearímáná “Ññwaníñoní enf eáníñáoní ananí obomí xwíyfá rfá tñf umearípxoníri.” mñyaiwí “Goríxo xewaníñoní mñxí rírfwññigíni.” uríññigíni. ¹⁰ Ayá nepearímáná muríñf enagí aí áamá yumfí seyfné tñní nawíní imónígfáyf amípi wiwaníñfyf majfá imónígfápi nání ananí ikayfwf mearígfáríni. E nerí aí wigf ññjífá imónígfápi nanwíyf —Ayf dñf rfá xeyáníñfyfíni. Nanwíyf dñf menwípepa nerí ññjífá áamá imónarígfápi marfái, xegf bí imónaríñfpa áamá ayf ení axfpiñí nero wigf ññjífá apí imónarígfáríni. Apimí dáníni wiwaníñfyf xwírfá ikíxenarígfáríni. ¹¹ Sfá wíyi ayf majfá wórínfá enagí nání awe! Ayf eníná Keno “Nioní Goríxomí ananí iními owurfnímíni.” mñyaiwí nerfná enípa axfpi yarígfáríni. Eníná áamá Beramoyí ríññjo —O “Ññgwí nioní bí mññmúropa oení.” yaiwiagoríni. O “Áamá wí ññgwí ññapáná pí pí ññrfápi nioní wí mñmúró nemfíni.” ññyaiwirfná xewaníñjo yapí néwapfñíri yagfpa ayf ení axfpi

oyaney+níro nání síní mé igwá urí+rinarigfáriní. Eníá ámá Koraoyí ríní+ñoyáyí ámá Goríxo rípeañowami arfá míwí nero urakínaníro yaríñagfá nání aní+nímíxíñfpa ayf ení axí+píníñf e yarigfáriní. ¹² Ámá nioní seararíñáyí píníñf imónigfáyí marfái, sa rípiní rípiní imóníñoí. Seyíné ámá gíyí gíyí síñwí níneaníróná “Awí eánigfáyí xixení dñf sípí inarigfáyí+ríaní?” oneaiawípoy+ní+rí awí neáníro aiwá narfá ámá ayf ípí akwínfánái ríwoñáná ewé síxí núrórí xwíríá ikíxenaríñfpa ámá ayf axípi e nimóníro nání xwíríá seaikíxepaxf imóníñoí. Ayf seyíné tñí nawíní aiwá níníroná Goríxo nání wáyf bí míwiní wiwaníñf náníní dñf nímóníro sa úrapí yaríñagfá nání seararíñí. “Agwí apí iniá eaní nání iríraríní.” yaiwiarfáná iniá meapa nerí imíñf nerfáná agwí níríraimi waríñfpa axípi e imónigfáyí+ríní. Ámá ayf íkfá sogwí ná wearíñíná aí aníñf oxí roaríñagí nání níyoarí emí móáná urí biau enípi imóníñfíñf imóníñoí. ¹³ Rawírawá imeamfkwí nerfáná reakfkwí ñwíráraríñfpa ámá ayf wigí piaxf weánipaxfpi neróná axípi apíñíñf yarigfáriní. Ámá ayf síñf añf pírfíyo nemerfáná ámá ewéyo níméamí núfasáná rawírawáyo áwínímí enáná xenwímí nípemeamí waríñfpi yapí axípi níseairo yapí seaíwapí+yarigfáriní. Ayf aga sfá yidoáríñfípímí aníñf íníná ñweapfírfá nání Goríxo ríxa wímíxíyíñfí+ríní.

Jisaso tñí nawíní mimónigfáyo Goríxo pírf umamonfá nání+ríní.

¹⁴⁻¹⁵ Inoko —O Adamomí dání nemeága nuro wé wfúmi dánf wáu emeánigfó, ayf oríní. O ámáyo wfá nurókiamorfáná re ríñínigíní, “Arfá époyí. Oríñá níwínírfáná wínfíní. Ámínáo ámá níní wigí egfápi nání xixení pírf umamómíní+rí nání erí ámá xfo wimónaríñfpi míxídarigfáyo wigí uyfíní egfápi nání xwíyíá umeárímíní+rí nání erí ámá íwf ayíní míyarigfáyí xfo nání ámáyo nuríroná sípíní urekárarigfápi nání xwíyíá umeárímíní+rí nání erí ení nání xegf añfñajf dñf nímorí fá míropaxf wí tñí weaparíñagí wínfíní.” ríñínigíní. ¹⁶ Ámá nioní seararíñáyí aníñúmí ikaxf rarigfáyí+ríní. “Omeaneyí.” níwimóní+rí wé ení óf winaríñfípíní níxídfíro aiwí aníñf míní kíníñf irínarigfáyí+ríní. Wigí yoí wiwaníñfí nání sfmí sfmí e tñímearigfáyí+ríní. Ámáya amípi íwf urápaneyí+níro nímémeá xwíyíá urepísiarigfáyí+ríní.

Díñf sfkíkf onírfíxíní+rí uríñf nání+ríní.

¹⁷⁻¹⁸ Gf dñf síxí seayíñáyíné, ayf e imóníñagfá aí negf Ámíná Jisasi Kiraisoyá wáf wurímeigfáwa xámí rígfá rípi

Oríṣá Jono nìwìnrì wfá wómìxìníṣírìní.

Rfáwamíṣípì rìpì, “Wfá wómìxìníṣípìyì” rìníṣípì Jono eanṣípìrìní. O Jisaso wíepìsagowa worìní. Jisaso rìxa anṣínami nìpèyímáná xwìogwí aga obaxí nìpwémáná eṣáná Jono nìṣwèanṣísáná rìxa xwèyanṣí nerì pìrìṣwí bimì xegí yoṣ Patìmosìyì rìníṣípìmì gwí ṣwèanṣáná Gorìxo oríṣá upáráná Jisasomì sṣṣwí wìnrì anṣínami nánì nìpèyìrì amìpì Gorìxo tṣṣṣ e imónìṣípì sṣṣwí wìnrì amìpì rfáwíyo xwíá rìrìmì imónìṣípì sṣṣwí wìnrì Jisaso Setenomì xopìrárí wìṣípì sṣṣwí wìnrì nerì nánì rfáwamíṣípì rìpì nìrìrì eanṣínìṣípì. Sṣṣyìkí Jisasoyá fà rìpìrìfáyí re oyaiwípoyìnrì nìrìrì eanṣínìṣípì, “Agwì ríná xèanṣí neaímeaarìṣagá aìwì ámá e neairo Gorìxomì sṣṣmì tṣṣnì wìro yarìṣífáyó o anṣípá wìmìxìnfá eṣagá nánì nene enì pìránìṣípì nìxíṣípìmì dání xopìrárìṣípì owianeyì.” oyaiwípoyìnrì nìrìrì eanṣínìṣípì.

¹ Xwíyífá re nìrìnrì eánìṣípì, ayí amìpì rfáwíyo anṣí e nìmónìṣípì nánì Jisàsì Kiraiso sṣṣánì nìmìxìrì wfá wómìxìníṣírìní. Gorìxo ámá xṣṣomì xìnáíwánìṣípì nìmónìro omìṣípì wíiarìṣífáyó wfá owómìxìnrì wíwapìyìṣípìrìní. Apì Jisaso xṣṣomì omìṣípì wíiarìṣípì Jonoyì rìníṣípì tṣṣṣ e nánì anṣínají xṣṣoyá urowárènapáná oríṣá ikaxí urìṣípìrìní. ² Apì wìnrìṣípì nìpìní xwíyífá Gorìxo urìṣípìrìní, Jisàsì Kiraiso woákṣṣ wìṣípìrìní, apì nìpìní Jono áwanṣí xìxèní rowiáronṣípìrìní. ³ Amìpì apì rìxa anṣí e nìmónìṣípì eṣagá nánì ámá xwíyífá re wfá ómìxìníṣípì fà rófá ṣípì ṣípì yayí anṣínami dánṣípì imónìṣípì wìnrì ámá rfáwamíṣípì re nìrìnrì eánìṣípì rìpì fà roarìṣagá arífá nìwìro xṣṣfá ṣípì ṣípì yayí anṣínami dánṣípì imónìṣípì wìnrì enífarìní.

Jono Jisasoyá sṣṣyìkí imónìṣípìfáyí wé wíúmì dánṣípì waú nánì payí eanṣínánìrìní.

⁴ Jononì Jisasoyá sṣṣyìkí wé wíúmì dánṣípì waú Esia pìropenìsìyo ṣwèagíṣípìné nánì rfáwamíṣípì rìpì eaarìṣípì. Gorìxo —O anṣípì íníná ṣwèanṣórìní. Eṣíná dání ṣwèarì sṣṣnì agwì ṣwèarì ná rfáwíyo anṣípì ṣwèarì eníorìní. O wá seawianìrì nìwayìrónìro ṣwèapìrì nánì seawiirì éwìṣípì. Kwíyí wé wíúmì dánṣípì waú íkwianṣípì seáyì e imónìṣípì Gorìxo éfì ṣwèanṣe ṣwèagíṣípì enì wá seawianìrì nìwayìrónìro ṣwèapìrì nánì seawiirì éwìṣípì. ⁵ Jisàsì Kiraiso —O Gorìxo ṣípì íwo ámáyo wíwapìyìwìṣípìrì urowárènapáná xìxèní nìpìní nìyárimì mìṣípì wìnrìṣípì.

Ámá xwáripáyo dání wiápɣnimeapɣrfa nání xámí wiápɣnimeanɣorini. Mixí ináyí xwá rírímí ηweagfá niyoní seáyí e wimóniŋorini. O ení wá seawianrírí nīwayiróniro ηweapɣrí nání seaiirí éwiniŋini. Omí —O dɣŋf sɣxí nīneayirí negí fwf yariniwápi yokwarimí neaiminirí nání nerfíná xewaninjo nīperiniŋpimí dání gwíniŋf nearoayironɣorini. ⁶ Ámá oyá xwioxíyo ηweaanfwaéne neaimixirí xano Gorixoyá apaxpániniŋf imónigfáyí xfo tɣŋf e ananí páwiarigfápa nene ení ananí páwipaxene neaimixirí enɣorini. Omí aniniŋf miní íníná níní seáyí e umero ínimí wurínro éfirixini. Apí e imónifwiniŋini. ⁷ Ai, o agwí tɣnī wepɣnariniŋagí ámá níní sɣŋwí winiro omí pikigfáyí ení sɣŋwí winiro epɣrɣárini. Xwá rírímí ámá gwí wirí wirí níní omí sɣŋwí nīwiniro ηwí numieáa upɣrɣárini. Ayí neparini. Xixeni e imónifwiniŋini.

⁸ Áminá Gorixo re rarini, “Nioni aniniŋf pírí tɣŋweanɣonirini. Eníná dání ηweari sɣnī agwí ηweari ná rfwíyo aniniŋf ηweari emfáonirini. Wa nioni tɣnī xixeni mimóní ení sɣxí eániniŋonirini.” rarini.

Jono Kiraisomi oriniŋa tewininiŋf nánirini.

⁹ Jononí —Nioni segí séríxímeá wonirini. Jisaso tɣnī nawíní nikáriniriniŋpimí dání rɣniniŋf seaímeaariniŋfpa nioni ení nímeari oyá xwioxíyo ηweaarigfápa nioni ení ηweari xeaniniŋf xwámámí wiarigfápa nioni ení axípi e wirí yariniŋonirini. Nioni Gorixoyá xwiýfá wáf urirí Jisaso Gorixo nání neaiwapiyiniŋfpi áwaní urirí yariniŋagí nání piriniŋwí Patimosiyí rarigfápimí dání gwí niyíáná niŋweanɣisáná ¹⁰ sáf Ámináo nání kikiáf ηweaariniŋwá wiyimí Gorixoyá kwíyípi nixixéronáná rfaiwá bi rfwími dání pékákí niriniriniŋf ení tɣnī riniŋagí arfá re wiŋanigini, ¹¹ “Oriniŋa joxi tewiniriniŋfpi bikwí winamí rfwaminiŋf nearí ámá siyikí Jisasoýá imónigfá wé wfúmi dání wáú imónigfáyí nání —Wigí aníyí xegí yoí tiyirini. Epesasi tɣnī Simena tɣnī Pegamamí tɣnī Taiataira tɣnī Sadisi tɣnī Piradepia tɣnī Reodisia tɣnī ayirini. Aní ayí ayí tɣŋf e nání wiowáririxini.” riniŋagí arfá e niwiri ¹² maní e nīrariniŋfámí sɣŋwí owiniŋinirí níkinimónirí weniniŋf éáyí wininiŋanigini. Sɣŋá gorí tɣnī ikwianwí imixiniŋf wé wfúmi dání wáú uyíwí ηwiráripɣrfa nání midimidáni éf nurárininiga puniniŋagí niwinirí ¹³ ikwianwí éf nurárininiga puniniŋfyo áwinimí ámániniŋf imóniniŋf wo ronagí wininiŋanigini. O rapirapí sepiá sɣkwí ayo tɣnī rití ininiŋf wú yinirí irikwiniŋf sɣŋá gorí tɣnī imixiniŋfpi xegí úpikwíyo xwinamiyaiwí ironirí nemáná ronagí wininiŋanigini. ¹⁴ Xegí miniŋf tɣnī dáf tɣnī apáf

nɪwerfɪná sipɪsipɪ fánɪŋfɪ apɪfá xaiwɪ weáriri xegɪ siŋwɪ eni rɪfá ápiáwɪnɪŋfɪ werɪ ¹⁵ xegɪ sɪkwɪ kapá awiaxɪ rɪfá xaiwɪ ninɪrɪfá siŋfɪ inɪŋfɪyɪ xixɪfɛá inarɪŋfɪpa axɪpɪ e imóniri manɪfɪ oyáyo dánɪ nɪrɪrɪfá iniŋgɪ iyakwɪ nɪdɪrorɪfá rurɪwɪ rarɪŋfɪpa axɪpɪ riri yarɪŋagɪ wɪnɪŋanigɪni. ¹⁶ O siŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú wé náú tɪni árfwɪ xɪriri kirá mɪxɪ nánɪ mɪdɪmɪdáni ŋwá yinɪŋfɪ bá xegɪ manɪfɪyo dánɪ peyearɪ xegɪ sɪmɪmanɪfɪ sogwɪ xaiwɪ nanɪrɪfá anarɪŋfɪpa axɪpɪ e anɪri yarɪŋagɪ eni wɪnɪŋanigɪni. ¹⁷ Nionɪ omɪ siŋwɪ e nɪwɪnɪrɪfá xegɪ sɪkwɪ tɪŋfɪ e nɪperɪnɪŋfɪ wéagɪ aiwɪ o wé náú seáyɪ e nɪnikwiáriri re nɪrɪŋnigɪni, “Joxɪ wáyɪ mɪsinɪpanɪ. Nionɪ pɪrɪfɪ tɪŋweanɪáonɪ ¹⁸ anɪŋfɪ siŋfɪ ŋweanɪáonɪrɪni. Nionɪ rɪxa penɪáonɪ aí sɪni piyɪ mimónɪfɪ rɪxa anɪŋfɪ íníná ŋweámɪfá nánɪ siŋfɪ imónɪŋɪni. Nionɪ kí ámá anɪnɪpɪrɪfá nánɪpɪ xɪriri piyɪŋfɪ siwɪ anɪfɪyo ŋweagɪfáyo úkwɪowárɪmɪfápi nánɪ xɪriri enɪni. ¹⁹ Ayɪnánɪ joxɪ siŋwɪ nanɪfɪpɪ nánɪ rɪwamɪŋfɪ earɪ amɪpɪ agwɪ ríná imónɪŋfɪpɪ nánɪ rɪwamɪŋfɪ earɪ amɪpɪ agwɪ ríná imónɪŋfɪpimɪ rɪwɪfɪyo imónɪnɪfápi nánɪ rɪwamɪŋfɪ earɪ eɪ. ²⁰ Siŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú wé náú tɪni xɪrɪŋagɪ nanɪri uyɪwɪ ikwiárɪpɪrɪfá nánɪ ikwianɪwɪ sɪŋá gorɪ tɪni imɪxɪnɪŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú weŋagɪ wɪnɪri éfɪpɪ, ínɪmɪ simónɪfɪpɪ mɪkɪpɪ rɪpɪrɪni. Siŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú ayɪ Jisasoyá sɪyikɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú imónɪgɪfáyɪfá anɪfnajowa nánɪrɪni. Uyɪwɪ nánɪ ikwianɪwɪ imɪxɪnɪŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú ayɪ Jisasoyá sɪyikɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú imónɪgɪfáyɪfɪ apɪ nánɪrɪni.

2

Anɪfɪ Epesasiyo sɪyikɪ xɪfɪoyáyo nánɪ xwɪyɪfá urɪŋfɪ nánɪrɪni.

¹ “Sɪyikɪ nionɪyá Epesasiyo ŋweagɪfáyɪfá anɪfnajomɪ rɪwamɪŋfɪ rɪpɪ nearɪ mɪni wɪrɪxɪni, ‘Siŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú wé náú tɪni árfwɪ xɪriri ikwianɪwɪ uyɪwɪ ikwiárɪpɪrɪfá nánɪ sɪŋá gorɪ tɪni imɪxɪnɪŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú éfɪ nurárarɪnɪga punɪfɪyo áwɪni e anɪfɪ emerɪ yarɪŋo re rɪŋoɪ urɪrɪxɪni, ² ‘Amɪpɪ joxɪ éfɪpɪ nɪpɪni nánɪ nionɪ nɪjɪfá imónɪŋɪni. Anɪŋfɪ minɪ eri xwámámɪ wirɪ yarɪŋfɪpɪ nánɪ nionɪ nɪjɪfá imónɪŋɪni. ‘Ámá sipɪyo anani oumɪmɪnɪmɪni.’ yaiwipaxɪ mimónɪŋfɪpɪ nánɪ eni nɪjɪfá imónɪŋɪni. Ámá wá wɪrɪmeiarɪgɪfá wa mimónɪpa nero aí ‘None eni wá wɪrɪmeiarɪŋwáonerɪni.’ rɪnarɪgɪfáwamɪ joxɪ dɪŋfɪ adadɪ nɪwirɪ iwamɪfó nɪwɪwapɪyirɪŋfɪpimɪ dánɪ yapɪ rɪmeiarɪgɪfáwa enɪgɪfá wɪnɪŋfɪpɪ nánɪ eni nɪjɪfá imónɪŋɪni. ³ Joxɪ nionɪ nɪxɪdarɪŋagɪ nánɪ ámá wɪ xeanɪŋfɪ siarɪfá dɪŋfɪ sɪxɪ nɪnɪri xwámámɪ nɪwirɪfá anɪŋfɪ bɪ mɪsinɪpa enɪpɪ nánɪ eni nionɪ nɪjɪfárɪni. ⁴ E nɪrɪrɪri aí rɪpɪni mɪxɪ bɪ orɪrɪmɪni. Enɪná joxɪ

iwamfó diŋf niniƣwƣrorfna diŋf sixf niyagƣpa agwi sini axƣpi diŋf sixf mɔniyiŋini. ⁵ Xami néisana óreamioŋƣpi nani diŋf nisiniƣi sipi agwi yariŋƣpi rƣwfmɔni nɔmamori xami sɔni píraniŋf diŋf niniƣwƣrorfna yagƣpa ami axƣpi éirixini. E mepa nerfnáyf, nioni nɔbri joxi nisimearfná joxiyá ikwianwƣ uyƣwƣ nani éf rárariŋe dani emi mɔmeámf emfáriŋi. Joxi nɔkɔnimóniri nisaniƣi mepa éanáyf, e emfáriŋi. ⁶ Nioni mixf e niriƣri aiwi joxi yariŋƣ rƣpi naŋƣriŋi. Ámá uyiniƣ yariŋƣfá Nikorasomi xƣdarigfáyf yariŋƣfápi nani joxi sɔmƣ rɔniŋf sinariŋƣpi naŋƣriŋi. Nioni eni ninariŋƣriŋi. ⁷ Arfá tɔŋoxi enánáyf, xwiƣfá Gorixoyá kwiyƣpi siyikf nioniyá imónigfáyo urariŋf rƣpi arfá ókiarƣ umóni. Ámá amipi sipi xfomi wimeámɔni éyf xopirarƣ wariŋf go go ikfá diŋf niyɔmɔni ininá ŋweapƣfa nani meariŋfana —Ana, ayf Gorixoyá omiŋfyo aŋfnami roni. Ana xe odaniƣri siŋwƣ winimfáriŋi.” riŋoi. niriƣri rƣwamiŋf éirixini.

Anf Simenayo siyikf xfoyáyo nani xwiƣfá uriniŋf naniƣriŋi.

⁸ “Siyikf nioniyá Simena ŋweagfáyfá aŋfnajomi rƣwamiŋf re neari wiriƣini, ‘Pirf tɔŋweaŋo —O piyf eno aí ami siŋf ŋweaŋoriŋi. O re riŋoi urfiriƣini, ⁹ “Xeaniŋf rƣfá tɔŋf joxi símeariŋƣpi nani nioni niŋfáriŋi. Dƣwƣ ikeamónariŋƣpi nani eni nioni niŋfáriŋi. E niriƣri aí amipi naŋf diŋf niƣwƣroariŋfáyo wiimfápi wí mɔriƣmúroŋoxiriŋi. Ámá wí —Ayf ‘Judayeneriŋi.’ niriƣri aiwi nepa xiƣeni Judayf imónigfáyfmanɔ. ‘Gorixomi yayf umeaniƣane nani awi éanariŋwini.’ niriƣri aí surfmá nero obomi xƣdarigfáyfriŋi. Ayf ikayƣwƣ seameariŋfápi nani eni nioni niŋfá imóniŋini. ¹⁰ Xeaniŋf nisimearfná rɔniŋf sininiŋƣpi nani wáyf mepa éirixini. Arfá ni. Seteno ‘Jisasomi xƣdarigfáyf enf neániro xƣdipƣriƣoi? Iwamfó owiƣapiyimini.’ yaiwariŋagɔ nani xegf ámá imónigfáyf xfoyá diŋf tɔni segf wíyo fá niƣeaxero gwƣ aŋfyo niƣeaŋwiriƣri sƣfá wé wúkaú núkaúmiŋi xeaniŋf niƣeaiƣara upƣfáriŋi. Xeaniŋf niƣeaiƣara warfná wiyfne mɔni winipƣfa aiwi aniŋf diŋf niniƣwƣroro niƣdƣriƣini. E nerónáyf, aminaŋwƣ ámá diŋf niyɔmɔni tɔgfá nimóni ininá ŋweapƣfa nani dƣkɔniƣfápi anipá niƣeaiƣamfáriŋi. ¹¹ Ámá arfá tɔgfáyfne enánáyf, xwiƣfá Gorixoyá kwiyƣpi nioniyá siyikf imónigfáyo urariŋf rƣpi arfá ókiarƣ umónipoyi. Ámá nioni niƣdariniŋagfá nani xeaniŋf wimeáfyf, ayf nioni pɔni mɔniwiarƣ sɔni niniƣdƣriŋƣpimi dani xeaniŋf wariŋfáyo xopirarƣniŋf wíƣyf Gorixoyá ámá siƣiyf rƣfá xwérimi ikearfná ayf tɔni nawini rɔniŋf Ámi

bi Pepíríápiyi ríníṅṅí wí meapíríámani.” ríṅṅí. nírírí ríwamíṅṅí nearí wíríxíni.

Aní Pegamamiyo siyikí xfoyáyo nání xwíyá uríṅṅí náníríní.

¹² “Joxí siyikí nioniyá Pegamami ṅweagfáyíyá aṅṅajomí ríwamíṅṅí re nearí wiowáríríxíni, ‘Kirá mídímídání ṅwá yíníṅṅí pá tṅṅo re ríṅṅí uríríxíni, ¹³ “Nioní díxí ṅweaṅe nání níjía imóníṅṅí. E ṅweagfáyí obaxí Setenomí xídaríṅṅá nání aṅṅí o seáyí e wimóníṅṅe, ayí joxí ṅweaṅeríní. Xámí segí wo, Adipaso —O á máyo nioní eṅṅápi nání wá nuríríná xíxeni nuríyagoríní. O aṅṅí Seteno seáyí e wimóníṅṅí apimí e nuríísáná míṅṅí winíagí aiwí seyíné wí díṅṅí níkwíroaríṅṅá emí mímó díṅṅí síxí níníyíro xáiwí íá níxíríṅṅí. ¹⁴ E nírírírí aí xwíyá nioní míxí rírípaxí bi imóníṅṅí. Segí wí mímóní wíá rókiamoagí Beramoyí ríníṅṅo —O eṅṅíná Isíreriyo yapí owíwapíyímínírí nání émáyí míxí ináyí Berakomí re uréwapíyayíṅṅoríní, ‘Isíreriyí íwí nero nanwí ṅwáfápi nání rídíyowá yaríṅṅápi níro íwí iníro éfíríxínírí nání e wíwapíyí. E wíwapíyí.’ uréwapíyayíṅṅoríní. O eṅṅípi agwí segí wí íá níxíríro axípi e seáwapíyaríṅṅá nání míxí searípaxí imóníṅṅí. ¹⁵ Eṅṅíná mímóní wíá rókiamoagí Beramo Isíreriyo wíwapíyíáná díṅṅí íá níxíríro íwí yagíápa segí wí ení Nikorasó seáwapíyaríṅṅápi díṅṅí íá níxíríro íwí axípi yaríṅṅí. ¹⁶ Ayínání á má e yaríṅṅáyíné ríwímíní nímamoro éfíríxíni. E mepa nerónáyí, nioní síní mé seyíné tṅṅí e nání níbírí á má apimí aríki xídaríṅṅáyí kirá gí maṅṅíyo dání peyaaaríṅṅá tṅṅí míxí wímíáríní. ¹⁷ Aríá tṅṅáyíné eṅṅánáyí, xwíyá Goríxoyá kwíyípi siyikí nioniyá imóníṅṅáyo uraríṅṅí rípi aríá ókiarí umónípoyí. Á má nioní níxídaríṅṅáyí á má wí íwí oépoyínírí wíwapíyíagí aiwí aríá míví nioní aníṅṅí níníxídíríṅṅípimí dání ayo xopíráríníṅṅí wíá go gomí nioní aiwá aṅṅnamí dání agwí píní wení bi míní wirí síṅṅá kírinásí wo —Síṅṅá yoí síṅṅí á má meáoní níjía imóníṅṅí ríwamíṅṅí ṅwiríníṅṅoríní. Síṅṅá o míní wirí emíáríní.” ríṅṅí. nírírí ríwamíṅṅí nearí wíríxíni.

Aní Taiatairayo siyikí xfoyáyo nání xwíyá uríṅṅí náníríní.

¹⁸ “Joxí siyikí nioniyá imóníṅṅá Taiatairayo ṅweagfáyíyá aṅṅajomí ríwamíṅṅí re nearí wiowáríríxíni, ‘Goríxomí xewaxo, xegí síṅṅwí ríá ápiáwíníṅṅí werí xegí síkwí kapá awíaxíyí xíxéá inaríṅṅápa imónírí eṅṅo re ríṅṅí uríríxíni, ¹⁹ “Nioní joxí yaríṅṅápi nání níjía imóníṅṅí. Joxí díṅṅí síxí níyírí díṅṅí níkwírorí á máyo arírá wirí xeaníṅṅí síaríṅṅápi xwámámí wirí yaríṅṅápi nání níjía imóníṅṅí. Síni iwamíó díṅṅí níníkwíroríná yagípimí ríxa nímúrorí

seáyĩ e yarĩnĩpĩ nánĩ enĩ nijfá imónĩnĩ. ²⁰ E nĩrĩrĩrĩ aĩ rĩpĩ nánĩ mĩxĩ rĩrĩpaxĩ imónĩnĩ. Joxĩ apĩxĩ Jeseberĩyĩ rĩnĩnĩ —Í wĩ mimónĩpa nerĩ aĩ ‘Wíá rókiamoarĩnĩáinĩrĩnĩ.’ rĩnarĩnĩrĩnĩ. Í ámá nionĩ dĩnĩ nĩnĩkwĩroro nánĩ gĩ inókĩnĩnĩ nimónĩro omĩnĩ nĩarĩgĩfáyo sipĩnĩ nĩwĩwapĩya nurĩ xarĩxarĩ nĩméra warĩnagĩ nánĩ ayfĩ fwfĩ inĩro nanĩwĩ wigfĩ nĩwĩfápi nánĩ rĩdĩyowá inĩnĩpĩ nĩro yarĩnĩ. Ímĩ numĩmĩnĩrĩ xe owĩwapĩyinĩrĩ sĩnĩwĩ wĩnarĩnĩ enagĩ nánĩ mĩxĩ rĩrĩpaxĩ imónĩnĩ. ²¹ Í xegfĩ fwfĩ yarĩnĩpĩ rfwĩmĩnĩ nĩmamorĩ kikiáfá ewĩnĩgĩnĩrĩ xe bĩ tĩnĩ onĩweanĩrĩ sĩnĩwĩ wĩnĩnĩ enagĩ aiwĩ xegfĩ fwfĩ ámá wĩ tĩnĩ inarĩnĩpĩ ‘Bĩ pĩnĩ owĩárĩmĩnĩ.’ mĩwimónarĩnĩnĩ. ²² Arfá eĩ. Nionĩyá dĩnĩ tĩnĩ í simĩxĩ xaiwĩ werĩ ámá í tĩnĩ fwfĩ inarĩgĩfáyo xeanĩnĩ xwé wĩmearĩ enfárinĩ. fwfĩ í wĩwapĩyarĩnĩpĩ rfwĩmĩnĩ nĩmamoro kikiáfá méanáyfĩ, e wikárinĩfárinĩ. ²³ Ámá ímĩ nĩxĩdĩro nánĩ xegfĩ nĩaiwĩnĩnĩ imónĩgĩfáyo enĩ simĩárĩ nĩwirĩ pĩkĩmĩfárinĩ. Nionĩ e wíáná sĩyikfĩ nionĩyá imónĩgĩfá nĩnĩyĩfĩ nijfá re imónĩpĩrĩfárinĩ, ‘Ámá xwioxfáyo dánĩ pĩ dĩnĩ morĩ pĩ nánĩ wimónĩrĩ yarĩnĩpĩ adadfĩ wiarĩnĩ, ayfĩ orfáanĩ?’ nĩaiwĩpĩrĩfárinĩ. Seyfĩné woxĩnĩ woxĩnĩ sipĩ segfĩ egfápi tĩnĩ xixenĩ pĩrĩ seamamómfárinĩ. ²⁴ E nĩsearĩrĩ aĩ apĩxĩ í wĩwapĩyarĩnĩpĩmĩ mĩxĩdarĩgĩfá Taiataira nĩweagfá wiyfĩné bĩ osearĩmĩnĩ. Seyfĩné xwĩyfá ámá wĩ ‘Seteno nearéwapĩyarĩnĩ ná ínĩmĩ imónĩnĩpĩrĩnĩ.’ rarĩgĩfápi mĩ arfá mĩwigfáynĩrĩnĩ. Seyfĩné sekaxfĩ xámĩ searĩnĩpĩmĩ ámĩ bĩ nĩsearĩrĩ ikwĩkwarĩmĩ seaimĩméinĩ. ²⁵ Sekaxfĩ ámĩ bĩ ikwĩkwarĩmĩ mĩseaipá emfĩ enagĩ aiwĩ nionĩ nĩnĩxĩdĩróná fá xĩrarĩgĩfápinĩ ananĩ nionĩ weapĩmĩfáé nánĩ anĩnĩ minfĩ nĩxĩra úfĩrĩxĩnĩ. ²⁶ Ámá apĩxĩ í wĩwapĩyimĩnĩrĩ yarĩnĩpĩmĩ mĩxĩdĩpa nero nionĩyá urĩnĩpĩmĩnĩ yoparfĩ imónĩfē nánĩ nĩxĩdá nurĩnĩpĩmĩ dánĩ ímĩ xopĩrárĩnĩnĩ wífá gĩyĩfĩ gĩyo seáyĩ e wimĩxĩmĩfárinĩ. Émáyo —Ayfĩ ‘Gorĩxomĩ simanjwĩfáonĩnĩ ínĩmĩ wurĩnanĩméwĩnĩ.’ rarĩgĩfáynĩrĩnĩ. Ayo seáyĩ e nĩwimónĩro umenĩweapĩrĩfá nánĩ seáyĩ e wimĩxĩmĩfárinĩ. ²⁷ Gfĩ ápo nionĩ seáyĩ e nimónĩrĩ ámáyo umenĩweámfá nánĩ nĩmĩxĩnĩpĩ nionĩ ámá xopĩrárĩ wífáyo enĩ axĩpĩ seáyĩ e wimĩxáná émáyo numenĩwearóná xwárfá sĩxĩ xwífá tĩnĩ imĩxĩnĩnĩpĩ ainĩxĩfĩ tĩnĩ pĩrĩ uyĩkieááná yunfĩ ikixenarĩnĩpĩ ainĩxĩfĩ tĩnĩ nĩxĩrĩmáná umenĩweanĩnĩ manĩyo wĩ pĩrĩ wiaĩkipaxĩ imónĩpĩrĩfámanĩ. ²⁸ Xopĩrárĩnĩnĩ wífá gĩyĩfĩ gĩyo sijnĩ ímĩáo enĩ mĩnĩ wimĩfárinĩ. ²⁹ Arfá tĩgĩfáynĩné enánáyfĩ, xwĩyfá Gorĩxoyá kwĩyĩpĩ sĩyikfĩ nionĩyá imónĩgĩfáyo urarĩnĩ rĩpĩ arfá ókĩarfĩ umónĩpoyĩ.” rĩnĩ. nĩrĩrĩ rfwamĩnĩ nearĩ wĩowárfĩrĩxĩnĩ.

3

Anf Sadisiyo siyikf xfoyáyo nání xwiyfá uríṅf nániríní.

1 “Joxi siyikf nioniyá Sadisiyo ṅweagfáyíyá anfnajomi rfwamíṅf re neari wiowárfirixini, ‘Kwíyí Gorixoyá wé wfúmí dánf waú tñí siṅf wé wfúmí dánf waú tñí apiaú tñjo re rñjo+ urfirixini, “Nioni joxi yaríṅpì nání nífá imóníṅí. Seyfne nání wa re raríḡáríni, ‘Jisasoyá siyikf imóníḡfá ayf sñí dñf níwíkwírooro nání siṅfíníṅf imóníṅo+.’ raríṅḡfá aí seyfne ríxa peá nínimoro nání dñf níkwíroaríḡfá ríxa íkwíkwí yini. ² Nioni nínixfdiró neróná ḡf ápo Goríxo ‘Apí neróná wé róníṅf yaríṅo+.’ wimónaríṅpì tñí xixeni mepa nero nání sáníṅf wegíáyíne, seyfne ríxa níwiápfínimearo segf xámí píráníṅf yagfá samíṅf níweri anípá imónímínirí yaríṅpì ámí dñf aumaúmí niníro eṅf síxí eámíxínípoyi. ³ Xámí nioni nání arfá níwirfíná dñf níkwírogíápfí ámí dñf oseainíni. Apimí níxídiróná segf fwf yaríḡfápfí rfwímíní mamórfirixini. Sáníṅf wegíe dání míwiápfínimeapa éánáyí, nioni ámá fwf meámínirí baríḡfáyí yapí níbírí maíwí ṅweagfámí seaímeámínirí yarfná níjfa wí re imónípírfámani, ‘O íná bínirfeníṅo?’ yaiwípírfámani. ⁴ E nísearírí aí Sadisiyo ṅweagfá wiyfne nioni píráníṅf nínixfdiró nání fwf mé neróná segf rapírapf kíyíníṅf mórímíxaríḡfáyíneríni. Seyfne áríní wí sñí ṅweaṅo+. Seyfne rapírapf apfá wenf níyínimáná nioni tñí nawíni anf yanfwaríni. Seyfne nioni píráníṅf nínixfdiríṅfyo dání e epaxí imónípírfá eṅḡfí nání raríṅíni. ⁵ Ámá nioni nínixfdiróná peá mínímó xopíráríníṅf wífá ḡíyí ḡíyo nioni rapírapf apfá wenf rúníṅf imóníṅíyí uyírírí wíḡf yoí íkwí ámá dñf níyímíṅf imóníṅf íníná ṅweapírfá nání yoí ṅwiráríníṅfnamí ṅwiráríníṅpì míkwrípa eri ḡf ápo tñí xegf anfajowa tñí siṅwí aníḡe dání ‘Ayf ḡf ámáríni.’ urírí emfáríni. ⁶ Arfá tḡfáyíne eṅánáyí, xwiyfá Gorixoyá kwíyípfí siyikf nioniyá imóníḡfáyo uraríṅf rípfí arfá ókiarf umónípoyi.” rñjo+.’ nírfí rfwamíṅf eárfíxini.

Anf Piradepiayo siyikf xfoyáyo nání xwiyfá uríṅf nániríní.

7 “Joxi siyikf nioniyá Piradepiayo ṅweagfáyíyá anfnajomi rfwamíṅf re neari wiowárfirixini, ‘Xewíni aga xegf bí imónírí nepaxíṅf imónírí eṅo —O kí mífí ináyí Depito eṅíná fá xírínípa anf siṅfíyo ṅweapírfá nání fá xíríṅoríni. O fkwíáná ámá wo ówanf yárfpaxf meníni. O ówanf yaráná ámá wo fkwípaxf meníni. O re rñjo+ urfirixini, ⁸ “Amípfí seyfne yaríḡfápfí nání nioni níjfaríni. Eṅf xwapf meáníḡfáyíne nímoníro aí xwiyfá nioniyápfí

xaiwí fá nixiriŋro xeaniŋɣi seaikáráná 'Jisasomi xɛdarigáayí wienemani.' murɣpa egáa enagɣi nání segí sɛmɛmanɣi riwámɛni nioni anɣi ówanɣi ámá wo miyáripaxí imóniŋɣina seaikwiáriárɛni. ⁹ Ámá 'Gorixomi yayí oumeanirane nání awí eánariŋwini.' niriŋro aí surɛmá nero Setenomi xɛdarigáayí —Ayí nepa Judayí mimónɣpa nero aiwí yapí niriŋro 'Judayí wienerɛni.' rarigáayírɛni. Ayí nioniyá diŋɣyo dáni nibiŋro wauní niseaikáriŋro segí síkwí tɛŋɣi e nɛpɛkínɛmearo nijfá re imónipírɛárɛni, 'Ámá tiyí o diŋɣi síxí uyiŋɣyírɛni.' Nijfá e imónipírɛárɛni. ¹⁰ Seyíné xwiyífá 'Ámá xeaniŋɣi seaíápimi xwámámí niwiro aniŋɣi nixídfírɛxini.' seariŋápi píranɣi fá nixira warɛŋagáa nání nioni xeaniŋɣi rífá tɛŋɣi ámá xwífá ririŋ niriŋniŋweagáa niyonɛ iwamfó wíwapɛyini nánɛ wímeanápimi dánɛ seyíné seamɛxeámfárɛni. ¹¹ Nioniŋ sɛni mé nibiriŋ seaímeámfá enagɣi nání wa segí amɛnanɣwí diŋɣi niyɛmɛŋɣi íníná ŋweapírɛfá nání dɛkínipírɛápi seapírɛpírɛxiniŋ nioniŋ niniŋxídfíróná fá xirarigáapi aniŋɣi miní píranɣi fá xirífirɛxini. ¹² Ámá nioniŋ niniŋxídfíróná xopírárɛ wífá gɛyí gɛyo nioniŋ nimeariŋ gí ápo Gorixoyá anɣi ŋwíáiwámí íkífá xwiyífániŋɣi oranɣiáráná ámí iwámí dánɛ wí peyeapírɛfámanɛ. Ayo gí ápo Gorixoyá yoɣpiŋwíráriŋ anɣi o ŋweanɣpiyá —Anɣi apiŋ Jerusaremiŋ Sɛŋɣipɛyíriŋniŋpírɛni. O tɛŋɣi e anɣinamí dánɛ wepɛniniŋápírɛni. Apiyá yoɣ ŋwíráriŋ emífárɛni. ¹³ Arífá tígáayíné enánáyí, xwiyífá Gorixoyá kwíyípiŋ síyikí nioniyá imónigáayo urariŋɣpírɛ arífá ókiarɛ umónipoyí." riŋoi.' niriŋriŋ ríwamɛŋɣiŋ neariŋwiowáfirɛxini.

Anɣi Reodisiayo síyikí xíoyáyo nání xwiyífá urɛŋɣiŋ nániriŋni.

¹⁴ "Joxí síyikí nioniyá Reodisiayo ŋweagáayíyá anɣinajomiŋ ríwamɛŋɣiŋ re neariŋwiowáfirɛxiniŋ, 'Nepaxiŋɣiŋ imóniŋo — O Gorixoxo ámáyo xífo imóniŋɣpírɛ nání wíwapɛyíwiniŋginiŋriŋ urowárenapiŋɣpírɛ nepániŋ wíwapɛyiriŋ xixeniŋ nɛpiniŋ yáriŋriŋ enjoriniŋ. O amɛpíŋ nɛpiniŋ Gorixoxo imixiŋɣpírɛ mɛkíŋ ikinjoriniŋ. O re riŋoiŋ urífirɛxiniŋ, ¹⁵ "Amɛpíŋ seyíné yarigáapiŋ nání nioniŋ nijfárɛni. Sogwíŋ diŋɣiŋ yinariŋɣpánɣiŋ yarigáayíné, seyíné rífá sínɣiŋ nimóniŋro nioniŋ aga píranɣiŋ mɛniŋxídfírɛpa yarigáárɛni. E niseariŋriŋ aí imiŋɣiŋ ráriŋɣniŋɣiŋ nimóniŋro aniŋɣiniŋ diŋɣiŋ peá niniŋmoro eniŋ miyariŋɣárɛni. Sa sogwíŋ diŋɣiŋ yinariŋɣpánɣiŋ yarigáárɛni. Seyíné rífá nísiniŋriŋ sɛŋwírɛyíŋ, imiŋɣiŋ níráriŋriŋ sɛŋwírɛyíŋ, 'Ayí ananiriŋni.' nimónimɛniŋriŋ éfírɛni. ¹⁶ Seyíné rífá mísiniŋpa ero imiŋɣiŋ miráriŋpa ero nero sa sogwíŋ diŋɣiŋ yinariŋɣpánɣiŋ yarɛŋagáa nání seyíné gí manɣyo dánɛ emí seaúrímómfárɛni. ¹⁷ Sewaniŋɣyíné 'Amɛpíŋ bí mɛneamúroŋeneriniŋ. Amɛpíŋ xwé ayá tɛŋwaéneriniŋ. Amɛpíŋ

aí bî nánî mikeamónîŋwîni.’ nîrîniro aiwî gî sîŋwîyo dání seyîné imónîgîfá rîpî nánî aga majîfá imónîŋoî. Sîpî imónîro áamá dîŋî sîpî seaipaxî imónîro uyîpeayî imónîro sîŋwî supárîŋî imónîro íkwauyîxî imónîro egîfápi nánî sewanîŋîyîné majîfá imónîŋagîfá nánî ¹⁸ nionî seyîné ámî pírániŋî nîxîdîpîrîfá nánî ewayî xwîyîfá rîpî bî osearîmîni, ‘Seyîné amîpî wî mîmúrónîgîfáyîné imónîpîrî nánî sîŋá gorî rîfá yeáána sîkî nîrîxanowimáná awiaxî imónîŋîpî bî nionî bî nîro áamá sîŋwî seanmarîná íkwauyîxî eŋagî nîseanîróná ayá seainîniŋîni rîpîrapî apîfá wenî yîniŋîrî nánî bî bî nîro pîgîfî sîŋwîyo gîniî nîniro sîŋwî anîpîrî nánî bî bî nîro éfîrîxîni.’ osearîmîni. ¹⁹ Áamá nionî dîŋî sîxî uyîŋáyî pírániŋî onîxîdîpîoyîni rî mîxî nurîrî sîyîkî weaîwapîyarîŋá eŋagî nánî sîmî nîxeadîpîniro segî fîwî yarîgîfápi rîwîmîni nîmamoro éfîrîxîni. ²⁰ Arîfá époyî. Nionî segî xwioxîyo fîwî éniŋî bîarîwámîni nîrómáná ówanî iwanî eaarîŋîni. Áamá go go maŋîpá arîfá nîni rî ówanî nîniŋkwîirînáyî, o tîŋî e nánî nîpáwîrî o tîni yawawî aiwá nawîni nanîwîrîni. ²¹ Áamá nionî nîniŋdîróná xopîrârîniŋî wîfá gîyî gîyî nionî xopîrârî nîwiârîmî gî ápoyá siá íkwianŋwînamî xîo tîni ŋweaŋápa ayî enî nionî tîni gî siá íkwianŋwînamî xe niŋwearo áamáyo umenŋweápoyîni rî sîŋwî wîniŋmîfârîni. ²² Arîfá tîgîfáyîné eŋánáyî, xwîyîfá Gorîxoyá kwîyîpî sîyîkî nionîyá imónîgîfáyo urarîŋî rîpî arîfá ókiarî umónîpoyî.” rîŋoî.’ nîrîrî rîwamîŋî nearî wiowârîrîxîni.” nîrîŋîniŋîni.

4

Orîŋá nîwîniŋîfá aŋînamî Gorîxo tîŋî e imónîŋîpî wîniŋîfá nánîrîni.

¹ Xwîyîfá apî rîxa nîniŋrârîmáná eŋáná Jononî wenîŋî yánîfáyî wîniŋanigîni. Aŋînamî aŋî ówanî wîna fîkwîarîniŋagî nîwîniŋî maŋî xámî pékákîniŋî rarîŋagî arîfá wîá axîpá “Amîpî apîmî dání rîwîyo nîmónîniŋîpî sîwá simî nánî re nánî yapeî.” nîrénapîfagî arîfá nîwîrîfá ² axîná re eŋîniŋîni. Gorîxoyá kwîyîpî nîxîxéronîniŋîni. Nîxîxéroáná wenîŋî éáyî wîniŋanigîni. Mîxî ináyîyá siá íkwianŋwî wîna aŋînamî ŋwîrârîniŋagî wîniŋî anamî wo éfî ŋweaŋagî wîniŋî eŋanigîni. ³ Anamî éfî ŋweaŋo xegî imónîŋîpî, ayî sîŋá awiaxî jasîpái rîniŋîpî yaî kîkîrorî xwîniŋá earî yarîŋîpa erî sîŋá konîrianîyî rîniŋîpî ayîfá rîrî xwîniŋá earî yarîŋîpa erî eno e éfî ŋweaŋagî nîwîniŋî opînagwîfá sîŋá emerá rîniŋîpîniŋî sowîniŋî imónîŋîpî siá íkwianŋwî anamî xapîxapî eadîronagî nîwîniŋî ⁴ íkwianŋwî anamî dání ámî obaxî bî 24 imónîŋîpî mîdîmîdání nîŋwîrârîniŋa puŋagî

níwíníri áamá áminá 24 awa rapírapí apíá wení níyíníri amínanjwí síjá gorí tñí imíxíníjípí nídfkínímáná íkwianjwí mídímídání níjwíráríníga punjípimí níjweaxa punjagfa níwíníri ⁵ íkwianjwí áwínímí enjínámí dání ápianjwí néra urí ikaxí nira urí akíríwí nira urí yaríjagí níwíníri uyíwí wé wíúmí dánj waú —Ayí Goríxoyá kwíyí wé wíúmí dánj waú apí náníriní. Ayí síá íkwianjwí anamí símímanjímíní ápiáwí wearíjagí níwíníri ⁶ íkwianjwí anamí símímanjímíní bí rawírawáníj ímóníjípí bí rírímá síjwí wínípxaxí ímóníjípí wenjagí níwíníri díj tñj ímóníjípí waú waú awa agwí ríwámíní síjwíní nírómíxa urí ríwí ríwámíní nírómíxa urí egfáwa áwíní e njwearo íkwianjwínamí mídímídání njwearo enjagfa wíníjanigíní. ⁷ Díj tñj ímóníjípí wíníjáwa wo raioníníj ímóníjípí —Apí pusí sayí xwéríxa míxí yaríjípíriní. Apíníj ímóníjoríní. Ámí wo burímákauíníj ímóníjoríní. Ámí wo áamá símímanjíníj íníjoríní. Ámí wo apurí nípipíka waríjípíníj ímóníjoríní. ⁸ Awaú awaú awa woní woní íwí wé wíúmí dánj wo ero wará nípíní síjwíní nírómíxa ugáfawaríní. Ikwáwíyiraní, áríwíyiraní, bí píní míwíarí aníj míní re nira warígfáríní, “Áminá Goríxo, o enj eáníj áamá woyápi tñí xíxení mimóníjoríní. Enjíná dání njwearí ríná síní njwearí ríwéná aníj njwearí enforíní. Xewíní xegí bí ímóníjoríní. Aga xegí bí ímóníjoríní. Oyí, aga xegí bí ímóníjoríní.” ⁹ Íníná e nira nuro íkwianjwí anamí njweanómí, aníj ímóníjómí seáyí e umero wé íkwianjwíyo unjwíráríro yayí wíro éaná ¹⁰ áamá áminá 24 ímónígfá mídímídání éf njweagfáwa íkwianjwí anamí njweanómí nupfínímearo wigí amínanjwí síjá gorí tñí imíxíníjípí nípíríro xfo tñj e nímoauróná re urarígfáríní, ¹¹ “Negí Ámináoxí ímóníri Njwíáoxí ímóníri enjoxíní, amípí níní enjípí imíxíjoxí, ayí joxíriní. Nípíní pípimí dání marfáí, joxí simóníjípímí dáníní ímóníri apímí dání ení síní ímóníri enj enjagí nání áamá níní joxí seáyí e rímero wé íkwianjwíyo ríjwíráríro ‘Enj wíarí ní múrorí eáníjoxí, ayí joxíriní.’ ríríro sípaxoxíriní.” rarígfáríní.

5

Jono bíkwí wína nítamínímáná wenjagí wíníjípí náníriní.

¹ Íkwianjwínamí éf njweanjo wé náú tñí bíkwí xopemíxíníj wína —Anamí xegí ríwamíj neánírná íníríwámíní eáníri seáyí ríwámíní eáníri enjínaríní. Míxí nírinímáná tamíxaríj wé wíúmí dánj biaú tñí íkíyíníjíníj yáriníjínaríní. Ana íkwianjwínamí éf njweanjo fá xíríjagí síjwí níwíníri ² ámí síjwí wínífáyí wíníjanigíní. Anjínáj wo

rfaiwá enj tñni re rarinagj wininjanigini, “Wé róninj imóninj go ananị bikwí ana tamixiniñpi ararfkímí nerị paripaxf imónini?” rarinagj wininjanigini. ³ O rfaiwá e rarinagj aí anjnamị nweagfáyfrani, xwáfárimị nweagfáyfrani, xwáfárimị inimi nweagfáyfrani, wo bikwí xopemixiniñ ana paripaxfrani, inimi sñwí winipaxfrani, wo mimónini. ⁴ Nionị áamá wé róninj imóninj wo bikwí ana npariri inimi sñwí winipaxf imóninj wo nání pía megínarfagfa sñwí nwiniri nání nionị nwí piyf w්රinarfná ⁵ áminá e nweagfáyf wo re nriñiniginị, “Joxi nwí meapanị. Arfa ei. Raionfniñf imóninjo —O xiáwo írñjo Judaoyá gwí axírímí dánị eweanorini. Mixf ináyf Depitoyá xwfa piaxfyo dánị iwiaronorini. O Gorixo tñni xepixepá nironiro mixf inigfáyo rixa xopirarf wiño enagj nání bikwí anamị tamixiniñpi ananị ararfkímí nerị paripaxfrini.” nriñiniginị.

Jono sipisipf miá womi wininj nánirini.

⁶ Nionị weninj éayf wininjanigini. Sipisipf miá wo — O áamá pikigfóninj imóninorini. Siwanj wé wúmi dánj waú erị sñwí wé wúmi dánj waú —Sñwí apị Gorixoyá kwíyf wé wúmi dánj waú xfo xwfa nirimini wariñpi nánirini. Sñwí apị aniri enorini. O ámináyf ákinjá pánaunáná dñj tñj imónigfá waú waú ikwianwfná tñj e midmidáni nweanáná xewaninjo ikwianwfná tñj e éf ronagj wininjanigini. ⁷ O nuri bikwí ikwianwfnami nweanoyá wé náumini xriñfna urápáná re eniniginị. ⁸ Dñj tñj imónigfá waú waú awa tñni áminá 24 e niñweaxa pugfáwa —Awa woni woni kitá fá xiriwo íkfa dfá rfa yeáaná dñj nanj earinj bi pirerixf sñj gorf tñni imixinjyo magwí xearinijpi —Apị áamá Gorixoyá imónigfáyf xwiyfá xfomi ririmf wiarigfápirini. Apị fá xiriwo yarigfáwa tñni sipisipf miaó tñj e nupfkinimearo ⁹ sonj sñj bi nrióná re urigfawixini, “Joxi rípikiáná dixf nupeirinjipimi dánị áamá fwf nání gwfninj nweagfáyf Gorixoyá imóniprfa nání roayironfrini. E nerfná áamá gwí wri wri niyonị dánị wíyo roayironi pfné mfkf xixegfni rarigfá niyonị dánjyf wíyo roayironi wará xixegfni írígfa niyonị dánị wíyo roayironi wí e wí e gwí mónigfá niyonị dánị wíyo roayironi enj enagj nání bikwí mixf rinñfna ananị nurápiri tamixiniñpi ararfkímí epaxoxirini. ¹⁰ Áamá joxi roayironjyf negf Nwfaoyá xwioxfyo nweaprfá nání wimixiri xfoyá apaxfpaninj imónigfáyf o tñj e ananị páwiarigfápa ayf eni páwipaxf imóniprfa nání wimixiri éf enagj nání ayf seayf e nimóniro xwfa tño umenweaprfárinini.” Sonj sñj nrióná e rigfawixini.

Sipisipf miáomi seayi e umegfa nánirini.

¹¹ Nioní ámi wenijí éáyí wíniñanigini. Íkwianwína tñi dñj tñj imónigíá awaú awaú tñi áminá 24 e niñweaxa pugíáwa tñi áwini e ñweañaná aññají dñj niñmorí íá ropaxí maríá, aga ayá wí dñj mímopaxíyí midimidáni xapíxapí niñmudímoro aga mírónariñagíá niwiniñri wigí manj tñi soñj rariñagíá aríá wiñanigini. ¹² Soñj niñróná enj tñi re rariñagíá aríá wiñanigini, “Sipísipí miá pikigíto, áamá nñi ‘Seáyí e niñmóniñri neameñweapaxoxi, ayí joxiriñi.’ uríro ‘Amipí wí mímúropaxoxi, ayí joxiriñi.’ uríro ‘Pí pí niñjía enjipi nání dñj aumaúmí inipaxoxi, ayí joxiriñi.’ uríro ‘Enj wiárí niñmúrori eániñoxi, ayí joxiriñi.’ uríro wé íkwianwíyo uñwiráñriro seáyí émi umero yayí umero epaxoriñi.” E rariñagíá aríá niwiri ¹³ ámi amipí dñj tñj xíto imixinjí, aññamí ñweagíáyíñri, xwíárími ñweagíáyíñri, xwíárími iními ñweagíáyíñri, rawírawáyo ñweañyíñri, pí pí ayo enjipiñri, nñi soñj niñróná re rariñagíá aríá wiñanigini, “Íkwianwínamí éf ñweaño tñi sipísipí miá tñi seáyí émi umepaxí imóniñri wé íkwianwíyo uñwiráñripaxí imóniñri seáyí e umfeyoapaxí imóniñri seáyí e niñeaimóniñri neameñweapaxí imóniñri egííwaú enagi nání aninjí miní e e néra úwanigini.” rariñagíá aríá niwiri ¹⁴ dñj tñj imónigíá awaú awaú “Nepa e imóníwiniñi.” rayariñagíá aríá niwiri áminá 24 imónigíáyí awaúmi nupíkinímearo seáyí e umeariñagíá wíniñanigini.

6

Sipísipí miáo bikwínamí tamixinijipi araríkimí enj nániriñi.

¹ Nioní sipísipí miáo bikwínamí tamixinijí wé wíúmi dñj waú enjipi bí aríkiagi niwiniñriñá dñj tñj imónigíá waú waú awa wo akiriwíñinjí niñriñá “Eñi.” rariñagi aríá niwiri ² wenijí éáyí wíniñanigini. Osí apíá wenj wo wíniñanigini. Osomí seáyí e xenweaño éwaikí bá íá niñriñri ñweañagi wíniñanigini. Amínanjwí áamá míxí niñriñá xopírárí wíomí wiarígíáyí wína omí mñi wíáná o xopírárí winíto yapí niñmóniñri áamáyo xopírárí wíamiginiñri úagi wíniñanigini.

³ Bikwínamí tamixinijí ámi bí sipísipí miáo aríkiáná dñj tñj imónigíá waú waú awa ámi wo “Eñi.” rariñagi aríá niwiriñá wíniñanigini. ⁴ Osí ámi wo, ayíá riñjo úagi niwiniñri Gorixo xe osomí xenweaño áamá xwíárími niwayiñriñri awayini ñweagíáyí míxí níkwínaroro wíwini pípiquími iníñriñriñri owíwapíyiniñri sñjwí wínaríñagi niwiniñri e emíniñri waríñá kirá míxí nání sepiá bá mñi wíowárfagi wíniñanigini.

wáriti emá xíá ayíá níríríná ragí pwarìḡpánìḡ rírì
 13 sìnḡ anḡ píríyo dánì nírìwómioaríná íkíá pikí sogwí sìnì
 yóf meḡáná ríwìpí kíkìdìmí éáná piéroarìḡpa axípi e
 piérorì 14 anḡ pírí íkwí wínánìḡ áwìnì e naxìnowárinimáná
 mídìmidánì nìxopéga urì d́wí nínì t́nì pírìḡwí nínì t́nì
 xámì imónìḡe dánì nìxoyíḡiga nurì ámì wí e imónìrì
 yarìḡagì nìwìnìrì 15 xwíáyo dánḡ mìxí ináyí t́nì ámá wíyo
 seáyì e wimónìḡíáyí t́nì porisíyo seáyì e wimónìḡíáyí
 t́nì ámá amìpí wí mímúronìḡíáyí t́nì ámá xwérìxa
 imónìḡíáyí t́nì ámá kodìreakí nero xínáiwánìḡ nímónìrì
 omìḡ wiiarìḡfá nínìyí t́nì ámá wigí omìḡnì yarìḡíáyí
 t́nì wiwanìḡyí śḡá ófíyo ṕnì ḡwearo d́wí śḡá t́nì eḡe
 yimáronḡmì ṕnì ḡwearo yarìḡagíá wínìḡanìḡnì. 16 E
 nero d́wíyo t́nì śḡáyo t́nì re urarìḡagíá wínìḡanìḡnì,
 “Śḡá tíyíné, d́wí tíyíné, ananì seáyì e neaìkwarìmoì.
 Íkwìarḡwínamì éf ḡwearḡ sḡwí neanìrì sipìsipí miáo wikí
 neaónìḡpí pírí neamamorì enìḡnìrì rití neateì. 17 Śá
 sipíyí, śá awaú wikí neaónìḡí enḡgì nánì pírí nea-
 mamopìśíyí rìxa nímónìnì enḡgì nánì rarìḡwìnì. Apimì
 gone múropaxí imónìḡwìnì? Oweoì.” rarìḡagíá aríá
 wìḡanìḡnì.

7

Isìrerìyí 144,000 egíáyo ipíríá eagíá nánìrìnì.

1 Apì e nìwìnárìmáná anḡnájí waú waú xwíá sírìwí biaú
 biaú imonḡ mídìmidánì e éf nìroro imìḡ xwíáyoranì,
 rawìrawáyoranì, íkíá wíyoranì, mepa oenìrì imìḡ
 apiaú apiaú imonḡ barìḡpí nìpíroro ronḡagíá nìwìnìrì
 2 anḡnájí ámì wo ipíríá Nwíá anìḡ sḡḡ imónìḡoyá nánì
 íkwíroarìḡfápi nìmaxìrìmì sogwí weaparìḡmì dánì
 nìpeyirì anḡnájí Gorìxo xe xwíárí t́nì rawìrawá t́nì
 xwíá íkìxéfrìxìnìrì sḡwí wìnìḡ waú waú awamì enḡ
 t́nì ríaiwá nurìríná 3 áxémá nìwirì re urìḡnìḡnì, “None
 negí Gorìxoyá ámá xegí xewaxomì dḡḡ nìwìkwíroro nánì
 xínáiwánìḡ nímónìro omìḡ wiiarìḡfáyo sìnì ipíríá mimáyo
 mìweapa enáná xámì xwíá t́nì rawìrawá t́nì íkíá t́nì
 xwíá mikìxepa époyì.” urarìḡagí aríá nìwirì 4 ayí rìpì enì
 rìnarìḡagíá aríá wìḡanìḡnì, “Ámá Gorìxoyá ipíríá weáfá
 nínì, 144,000 egíáyí, ayí Isìrerìyí gwí rírí rírì imónìḡfá
 nìyonì dánḡyírìnì. 5 Xiáwo írìḡo Judaoyárìmì dánḡ 12,000
 ipíríá earo xiáwo írìḡo Gatoyárìmì dánḡ 12,000 ipíríá earo
 Rubenoyárìmì dánḡ 12,000 ipíríá earo 6 Asaoyárìmì dánḡ
 12,000 ipíríá earo Napítaraioyárìmì dánḡ 12,000 ipíríá earo
 Manasaoyárìmì dánḡ 12,000 ipíríá earo 7 Simionoyárìmì

dánj 12,000 ipĩrĩa earo Ripaioyárĩmi dánj 12,000 ipĩrĩa earo Isakaoyárĩmi dánj 12,000 ipĩrĩa earo ⁸ Seburanoyárĩmi dánj 12,000 ipĩrĩa earo Josepoyárĩmi dánj 12,000 ipĩrĩa earo Bejĩmanoyárĩmi dánj 12,000 ipĩrĩa earo egĩáyĩ ayĩ apĩrĩni.” rĩnarĩjagĩa arĩa wiĩjanigĩni.

Ámá íá mĩropaxĩ wĩ Gorĩxomĩ yayĩ wigĩá nánĩrĩni.

⁹ Arĩa e nĩwiárĩmáná wenĩjĩ éáyĩ wiĩnĩjanigĩni. Ámá ayá wĩ mĩrónárĩjagĩ wiĩnĩjanigĩni. Dĩjĩ nĩmori íá ropaxĩ mimónĩjĩyĩrĩni. Ayĩ ámá gwĩ xixegĩni imónĩgĩá nĩyonĩ dánjyĩrĩni. Gwĩ wirĩ wirĩ xixegĩni imónĩgĩáyorani, wará xixegĩni írĩjĩyorani, pĩné xixegĩni rarĩgĩáyorani, ayo nĩyonĩ dánjyĩ wĩ axĩ e nĩmĩrónárĩro rapĩrapĩ apĩá wenjĩ nĩyĩnĩmáná ikwianjwĩna tĩni sipĩsipĩ miáo tĩni agwĩrĩwámĩni tĩjĩ e yayĩ nĩwinĩro nánĩ soná iwĩ íá nĩxĩrĩro ¹⁰ meanjĩ nĩrĩroná enjĩ tĩni re rarĩjagĩa wiĩnĩjanigĩni, “Gorĩxo, ikwianjwĩnamĩ éfĩ njweanjĩ ro tĩni sipĩsipĩ miá ro tĩni yeáyĩ neayimĩxemeáfiwaurĩni.” ráná ¹¹ ikwianjwĩna tĩni áminá 24 e nĩjweaxa pugĩáwa tĩni dĩjĩ tĩjĩ imónĩgĩá awaú awaú tĩni áwĩni e enáná anjĩnajĩ mĩdĩmĩdání xapĩxapĩ nĩmudĩmoro rogĩáyĩ ikwianjwĩnamĩ sĩmĩmanjĩrĩwámĩni nĩpĩkĩnĩmearo Gorĩxomĩ yayĩ numeróná ¹² re rarĩjagĩa arĩa wiĩjanigĩni, “Rĩpi aga nepa imónĩni. Negĩ Gorĩxo yayĩ umepaxo imónĩrĩ seáyĩ emĩ umepaxo imónĩrĩ nĩnĩ nání dĩjĩ aumaúmĩ inĩpaxo imónĩrĩ yayĩ wĩpaxo imónĩrĩ weyĩ umearĩpaxo imónĩrĩ seáyĩ e nĩneaimónĩrĩ neamenjweapaxo imónĩrĩ enjĩ sĩxĩ eánĩpaxo imónĩrĩ enjĩ enjagĩ nání anĩjĩ minĩ ínĩná e e néra úwanĩgĩni. Nepa xixeni e imónĩwĩnĩgĩni.” rarĩjagĩa wiĩnĩjanigĩni.

Rapĩrapĩ ragĩ sipĩsipĩ miáoyáyo igĩá eáíáyĩ nánĩrĩni.

¹³ Sĩjwĩ e wĩnarĩná áminá e nĩjweaxa pugĩáwa wo re nĩrĩnĩnĩgĩni, “Ámá rapĩrapĩ apĩá wenjĩ nĩyĩnĩmáná re rogĩá tĩyĩ gĩyĩrĩni? Gĩmĩ dání bĩáyĩrĩni? Joxĩ nĩjĩfáranĩ?” nĩrĩragĩ ¹⁴ nionĩ re urĩjanigĩni, “Oweotĩ, ápoxĩnĩ nĩjĩfárinĩ.” urĩragĩ o re nĩrĩnĩnĩgĩni, “Ámá tĩyĩ xeanĩjĩ xwĩfárimĩ bĩ tĩni xixeni mimónĩ seáyĩ e imónĩjĩ wĩmeanjĩpĩmi dání bĩáyĩrĩni. Wigĩ rapĩrapĩ ragĩ sipĩsipĩ miáoyáyo igĩá eááná apĩá wenjĩ imónĩjĩrĩni. ¹⁵ Ayĩnání Gorĩxoyá ikwianjwĩnamĩ sĩmĩmanjĩmĩ dání éfĩ nĩroro xegĩ anjĩ njwĩá riwámĩ dání ikwáwĩyiranĩ, árĩwĩyiranĩ, Gorĩxoyá apaxĩpánĩjĩ imónĩgĩáyĩ wĩiarĩgĩápa axĩpi wĩiarĩgĩfárinĩ. Íkwianjwĩnamĩ éfĩ njweanjo anĩjĩ sĩmanjwĩnĩjĩ yeáyĩ wĩmĩxĩnĩfárinĩ. ¹⁶ Ámá tĩyĩ ámi bĩ agwĩ nání mepa ero inĩgĩ nání mĩwinĩpa ero sogwĩ xaiwĩ mĩwanĩpa eri amĩpĩ wĩ wigĩ waráyo

rímimeniñwfnñf miveáni pa eri enfáriní. ¹⁷ Ayf rípi nániríní. Sipísipf miáo, ikwiañwfnami áwini e éf roño sipísipfyo xiáwo píranñf mearñfpa áamá tfyo axfp nímerfná iniñgf simñf ayf nínirfná dñf n+yimñf imóniprí nání tfñf e nipemeámí unfáriní. Xeanñf wímeaarfná ñwí eaarígfápí ení Gorixo sñwíríxí nfní kwíkwírmí winfáriní.” nírñiniginí.

8

Sipísipf miáo bikwíyo tamixiniñf yoparfpí arfkiñf nániríní.

¹ Bikwfnami tamixiniñf yoparfpí arfkiáná re imóníagí winñjaniginí. Anfnami ññfá nimónárrí bí onímiápi e nemáná enjáná ² anfnajf Gorixoyá agwírwámíni rogfá wé wfúmi dánf waú imónígfáwami pékákf wé wfúmi dánf waú wíagi winñjaniginí.

³ Anfnajf ámi wo píreríxí sñjá gorf tñí imixiniñf wina fá níxírímí níbírí íráf sñjá gorf tñí imixiniñfpí tfñf e — Apí ikwiañwfnami agwírwámíni onñfpíriní. Apí tfñf e éf róaná xwíyfá áamá Gorixoyá imónígfá nfníyf xfómi rírímí wiarígfápí — Apí íráfyo nanwf ríd+yowá yarígfápnñf wenfpíriní. Apí tñí nawíni rfá oikeaárríní íkfá dfa rfá yeáaná dñf nanf eaarñf xwé bí mñí wíagi ⁴ anfnajo e rfá ikeaáraná xegf wéyo dání íkfá dfaپیá sinadñf tñí áamá Gorixoyá imónígfá xfómi yarñf wigfápi tñí nawíni xfo sñwí anñe peyíagi nioní sñwí n+wíní ⁵ anfnajo píreríxí sñjá gorf tñí imixiniñfna ámi nímearí rfkwamñf íráfyo wenfpí níxerí píreríxínamí magwf n+yármáná xwífáyo mamówárñiniginí. Mamówáráná akírwí rírí ikaxí rírí ápiañwí ókírí pobonf eri éagi winñjaniginí.

Anfnajf waú waú pékákf rígfá nániríní.

⁶ Anfnajf wé wfúmi dánf waú, pékákf wa tñí xixení xírígfáwa pékákf raníro nání nimíxárrínmáná ⁷ wo iwamfó pékákf ráná re enñiginí. Anfnaíkf tñí rfá tñí ragf tñí nawíni xwífáyo píeróaná xwíá níríní biaú bí enfpí bfbimí enfyf amípi rfá nínowárrfná ará nfní nínírfí aí íkfá oríwámí dáníni nepearfagi winñjaniginí.

⁸ Anfnajf ámi wo pékákf ráná re éagi winñjaniginí. Bí dfwf mñf xwé ápiáwí wearñfpññf imóníñfpí rawírawáyo mamówáránáná rawírawá nfní biaú bí imóníñfpí bfbí apí nípíni ragf imónírfí ⁹ nanwf amípi rawírawáyo yarñfyf nfní biaú bí enfpí bfbí píyf eri ewé amípi rawírawáyo warñfyf nfní biaú bí enfpí bfbí xwírfá íkíxénírfí éagi winñjaniginí.

10-11 Anjanajf ami wo pękakf ráná re éagi wininjanigini. Sijf xwé wo —O xegf yof Yikf Yarinyoyf rinyorini. O uyfwf wiri ápiáwf niweriniję anjanamf dánf nipiérorfná inięgf wearinijęyf tńni siminiję meaarinijęyf tńni nńni biaú bfi imóninijęyf bfbimf piéroáná apf nipińni yikf imóninijęnigini. Ámá inięgf apimi nńnróná yikf imóninijęgi nńni obaxf péagfa wininjanigini.

12 Anjanajf ami wo pękakf ráná re éagi wininjanigini. Sogwf pńrf rakiniri emá pńrf rakiniri sijf pńrf rakiniri éagi nńni ikwáwiyiná biaú bfi imóninijępi bfbimf dánf sfá niyinárirf sogwf manipa erf árfwiyiná biaú bfi imóninijępi bfbimf dánf eni sfá niyinárirf emá tńni sijf tńni wfá mókpa erf éagi wininjanigini.

13 Nionf ami weniniję éáyf apurf wo anj pńrfnamf ayá áwinioy nipiurfná enj tńni re rarinijęgi arfá winjanigini, “Ine, anjanajf awa waú wo yoparowa, rixa pękakf nńrpńrf nńni imóninjo. Awa ráná amá xwfáyo nweagfáyo wimeanępi nńni ine! Ine!” rarinijęgi arfá winjanigini.

9

Anjanajf awaú awaú pękakf nńrimáná enáná amf wo rinj nńnirini.

1 Anjanajf pękakf xirigfáyf yoparf waú wo awayá wo pękakf ráná nionf sijf anjanamf dánf piéronj wo xwfámf wenjagi niwiniri sijnomf siririkf yoparf bfi mimóninijęyi nńni kipi wíagi 2 o nurf siririkf yoparf bfi mimóninijęyi fkwíaná re éagi wininjanigini. Sijnwirfá rfá xwé bimf ronjřpimf dánf awimininiję nńtirfná siririkf ayimf dánf peyíagi wininjanigini. Peyíaná sogwf ikwapinj mearf agwńiniję tárinijęgi nńni anj pńrf sijnánf mepa erf yarfná wininjanigini. 3 Áxwaxf sijnwirfá apimf dánf peyeamiarinijęgi wininjanigini. Wáre xwfáyo enjpi sidinj warinjpa áxwaxf apf eni xe wáreniniję sidinj opaxf imónfwiniginirf Gorixo sijnwf niwiniri 4 áxwaxf apimf nwf ikaxf re urinifagi wininjanigini, “Ará tńni ikfá tńni amipi sowininiję imóninijępi tńni nńnirf kiriniję mńpimixpanf. E nerf aí amá Gorixoyá mimónipa nero nńni xegf ipńrfá meánigfáyo ananf xwirfá ikixéřixini.” urinifagi niwiniri 5 amá ayo xwirfá nikixerfná xe pikířixinirf sijnwf miwinf nerf rńninj bfi —Rńninj áxwaxf ayf wiarinjpi wáre amáyo sidinj óáná rńninj winarinjpi, ayf axńpńninj imóninijępirini. Rńninj apńni niwia warfná xe emá wé wú nńni pwéwiniginirf sijnwf winifagi wininjanigini. 6 Áxwaxf apf amá rńninj ayikwf mńwinipa yarfná rixa “Opémni.” niwimóniro ikńninj

sípí nîwînîro “Arige nerîná pémînréîni?” nîyaiwîro aiwî íná wî nîpêpaxî imónîpîrfámîni. ⁷ Áxwaxî ayî osî ámá mîxî nánî nîmeámî nurîná níkfîníjîníjî yimároarîgîfápa imónîjagîfa nîwînrî wigî mîjîyo amînanjwî sîjâ gorî tîni imîxínîjînánîjî dîkînrîro sîmîmanjî ámá sîmîmanjîníjî inîro ⁸ wigî dîá sepiá apîxî wîwayánîjî wero wigî sîwanjî pusî sayî raionîyi rîníjîyîyá sîwanjîníjî wero ⁹ agwîrîwámîni níkfîníjî kapá tîni imîxínîjînánîjî ñwirárinîro enagîfa wîníjanigîni. Íwî wigî nîpîpîka nuróná rarîjîpî, ayî osî obaxî mîxî nánî nîmeámî nurîná rarîjîpa rîrî osî karî obaxî mîxî nánî níropémî nurîná rarîjîpa rîrî yarîjagî wîníjanigîni. ¹⁰ Wigî íkwémîjîyi wáre sidîjî warîjîyîníjî imónîjagî wîníjanigîni. Ámáyo emá wé wúmi rîníjî wîpaxî imónîpîrfáyi ayî wigî íkwémîjîyo dánî sidîjî warîgîyîrîni. ¹¹ Mîxî ínáyî áxwaxî ayo seáyî e nîwimónîrî umenjweanjo, ayî anjînajî sirîríkî yoparî bî mimónîjîyîmî menjweanorîni. O xegî yoî Xibîruyî pîné tîni nîrîrîná Abadonoyî rarîgîforîni. Gîrikîyî pîné tîni nîrîrîná Aporiyonoyî rarîgîforîni. Yoî nîpiaúni mîkî ayî o irîkiarîjo enagî nánîrîni.

¹² Rîwîyo wîmeanîpî nánî “Ine” biaú bî rîfîpî bî rîxa apî wîmeanjoî. Biaú apîmî rîwîyo imónînípiaú sînrîni.

Anjînajî awa yoparo tîjo pékákî rîjî nánîrîni.

¹³ Anjînajî pékákî xîrîgîfá awa yoparo tîjo pékákî ráná íráfî sîjâ gorî tîni imîxínîjî Gorîxoyá sîmîmanjîmîni onîjîpiyá sîwanjî biaú biaú tîjî e dánî manjî bî nîrînrîná ¹⁴ anjînajî pékákî íá xîrîgîfá yoparo tîjomî re urarîjagî arîfá wîjanigîni, “Anjînajî wáu wáu iniîgî Yupîretisî rapáu tîjî e gwî ñweagîfáwamî wîkweawárei.” urarîjagî arîfá nîwirî ¹⁵ anjînajî awáu awáu —Awa rîxa xwîogwî o imónîrî emá o imónîrî sîfá ayî imónîrî éaná e éfîrîxînrî wîmîxárîjowarîni. Awa nuro ámá xwîfá nîrîmîni ñweagîfá biaú bî imónîgîfá bimî pîpîkîmî epîrfá nánî wîkweawárfagî nîwînrî ¹⁶ “Ámá mîxî nánî osîyo xenjweagîfáwa dîjî nîmori íá mîropaxî imónîjoî. Nîni 200,000,000 imónîgîfáwarîni.” rarîjagîfa arîfá wîjanigîni. ¹⁷ Osî tîni seáyî e xenjweagîfá tîni nîonî orîjâ nîwînrîná rîpîníjî imónîjagîfa wîníjanigîni. Seáyî e xenjweagîfá níkfîníjî rîfánîjî ayîfá rîrî onagwá werî siyó rîrî enîyî imanîro osî mîjî pusî sayî raionîyi rîníjîyîyá mîjîníjî imónîrî osî manjîyo dánî rîfá ápiáwî tîni sîñwirîfá tîni sîjâ xegî yoî sarîpáî rîníjî rîfá sîjî inîjîpî tîni kwîyî orî yarîjagî sîñwî wîníjanigîni. ¹⁸ Rîfá ápiáwî tîni sîñwirîfá tîni sîjâ rîfá sîjî inîjîpî tîni osîyîyá manjîyo dánî kwîyî omomî nerîná xeanîjî apîaú apî imónîjîpîmî dánî ámá nîni biaú bî imónîgîfá bimî pîkiárfagîfa wîníjanigîni. ¹⁹ Osîyîyá sowî

sidirŋiniŋŋi nimónimáná sŋrŋwŋi sidirŋi miŋŋi imóniŋagŋi nánŋi apimi dánŋi á máyo pŋkiarŋgŋá eŋagŋi nánŋi ayŋi wigŋi eŋŋi eánŋiŋŋi á má pŋkipaxŋi imóniŋŋipi maŋŋŋyo dánŋi imóniriŋŋi sowŋŋyo dánŋi imóniriŋŋi eŋagŋi wŋniŋanigŋini. ²⁰ Á má nŋni biaú bŋ imóniŋgŋáyo xeanŋiŋŋi apiaú api nŋwikárŋrŋná bŋbiaú mŋpŋkíŋápiaú re egŋawixŋini. Wigŋi ŋwŋá wé tŋni imixŋgŋápi peá mŋmopa nero imŋó diŋŋi wŋkwŋroarŋgŋápi pŋni mŋwiárŋpa ero wigŋi ŋwŋá sŋŋá gorŋi tŋni imixŋro sirŋpá tŋni imixŋro kapá tŋni imixŋro aga sŋŋá tŋni imixŋro íkŋá tŋni imixŋro yarŋgŋápi —Api wŋi sŋŋwŋi aniri arŋá wirŋi aŋŋi eri mŋyarŋŋŋpirŋni. Api anŋiŋŋi minŋi íá nŋxirŋro sŋmŋi sŋmŋi e mearŋgŋápi pŋni mŋwiárŋpa egŋawixŋini. ²¹ Wigŋi pŋkixwŋrŋó nera warŋgŋápi tŋni ayáŋi nera warŋgŋápi tŋni íwŋi niga warŋgŋápi tŋni íwŋi meaamearŋgŋápi tŋni api nŋpŋni enŋi rŋwŋmŋni mŋmamogŋawixŋini.

10

Jono bŋkwŋi onimiá bŋkwŋi nurápirŋi niŋŋi nániriŋi.

¹ Nioniŋi wenŋiŋŋi éáyŋi wŋniŋanigŋini. Anŋŋnajŋi eŋŋi siŋŋi eánŋiŋŋi ámi wo —O agwŋi xopŋxopŋi róniriŋŋi xegŋi mŋŋŋyo opínagwŋá dŋkíniriŋŋi nerŋi xegŋi sŋmŋmaŋŋi sogwŋniŋŋi wŋá ókiriŋŋi xegŋi siŋkwŋyo dánŋi rŋá ápiáwŋniŋŋi werŋi nemáná anŋŋnamŋi dánŋi wepŋnarŋŋagŋi wŋniŋanigŋini. ² O bŋkwŋi onimiá parŋniŋŋi bŋkwŋi íá nŋxiriŋŋi sisixiriŋŋi nŋrorŋná siŋkwŋi náú rawŋrawáyo osaxiriŋŋi onamŋŋú xwŋáyo osaxiriŋŋi nerŋi nŋrómáná ³ pusŋi sayŋi xwérŋxa raionŋŋi riniŋŋi awŋi nŋriŋŋná ayá wŋi yaiwiámŋi márarŋŋŋpa eŋŋi tŋni nŋrimáná eŋáná akiriŋŋwŋi wé wŋúmiŋi dánŋi waú rayigŋawixŋini. ⁴ Akiriŋŋwŋi wé wŋúmiŋi dánŋi waú api nŋrayimáná eŋáná nioniŋi rŋxa rŋwamŋŋiŋŋi eámŋniŋŋi yarŋná xwŋyŋá anŋŋnamŋi dánŋi re rinénapŋagŋi arŋá wŋŋanigŋini, “Xwŋyŋá akiriŋŋwŋi wé wŋúmiŋi dánŋi waú api nŋriŋŋná rŋápi rŋwamŋŋi meapa nerŋi inŋmiŋi áyá eaárei.” rinénapŋagŋi arŋá nŋwirŋi ⁵ anŋŋnajŋi siŋkwŋi sisixiriŋŋi nŋrorŋná rawŋrawáyo osaxiriŋŋi xwŋáyo osaxiriŋŋi eŋagŋi wŋnŋáo wé náú nŋmfeyoarŋi anŋŋnamŋi nimixiriŋŋi ⁶ sŋŋá womŋi dánŋniŋŋi nŋriŋŋná anŋŋiŋŋi íníná ŋweaŋo tŋŋŋi e dánŋi —O anŋŋna imixiriŋŋi amŋpiŋi nŋni e eŋŋyŋi imixiriŋŋi eri xwŋárá imixiriŋŋi amŋpiŋi nŋni e eŋŋyŋi imixiriŋŋi eri rawŋrawá imixiriŋŋi amŋpiŋi nŋni e eŋŋyŋi imixiriŋŋi eri eŋorŋni. O tŋŋŋi e dánŋniŋŋi anŋŋnajo re rarŋŋagŋi wŋniŋanigŋini, “Gorŋxo ‘E éimigŋini. E éimigŋini.’ yaiwiárŋŋŋŋipi sŋni yómŋŋiŋŋi wŋi nenŋmenŋŋoŋi. ⁷ Anŋŋnajŋi pékákiŋŋi íá xiriŋŋáyŋi yoparo pékákiŋŋi rinŋápiŋi tŋŋŋiná Gorŋxo eŋíná dánŋi diŋŋi nenŋwŋperŋi yumŋiŋi diŋŋi ‘E éimigŋini. E éimigŋini.’ yaiwiárŋŋŋi xegŋi wŋá rókiamoagŋáwamŋi —Awa xegŋi xŋnáiwánŋŋiŋŋi nimóniro omŋŋŋi wŋiagŋáwarŋni. Awami áwanŋŋi uriŋŋŋŋiŋŋi tŋni xixeniŋŋi

axípi nenfáriní.” Anfnajo e rarñagí nñwinrí ⁸ manñ anfnami dání rinénapñagi arfá wíapí ámi nñrinríná re rinénaparñagi arfá winanigíni, “Joxi nuri anfnajf sisixirf nñroríná rawirawáyo osaxirí xwíáyo osaxirí nerí roñomi bikwí pariniñf íá xñrñfipkwí urápei.” rinénaparñagi arfá nñwirí ⁹ nioní nuri anfnajomi “Bikwí onñmiápikwí niapei.” urñagi o re nñrñnigíni, “Joxi nñnrápíri nei. Nñnríná manñyo awfí pñkf inñgñnñf nñsirí aiwi agwíyo dání ayf yíkf rñdunññoi.” nñrñagi ¹⁰ nioní bikwí onñmiápikwí nurápíri nñnríná gñ manñyo ayf awfí pñkf inñgñnñf nñagi aiwi nñnowárimáná enáná gñ agwíyo dání yíkf nñdunñagi ¹¹ awa re nñrñgñawixíni, “Amipí ámá gwí wirí wirí obaxí imónigñáyo wímearí ámá axí e gwí mónigñá obaxíyo wímearí xwíyíá mñkf xegí bi xegí bi rarñgñá obaxíyo wímearí mñxí ináyf obaxíyo wímearí enñápi nání ámi wfá rókiamoi.” nñrñgñawixíni.

11

Gorixoxo imóniñpi nání mñkf imónipñsñwáú nániríni.

¹ Iwamfó yarñgñá xoyfwanñf imóniñf wá nñniapíri re nñrñnigíni, “Joxi nñwiápññmearí anñ Gorixoni nání rñdiyowá yarñgñiwámi xoyfwa awá tñni iwamfó e e néra urí rñdiyowá nání íráf onñfipimi iwamfó eri ámá nñbñro Gorixoni yayf nñmearñgñáyo íá rñrómf eri ei. ² Rñdiyowá yarñgñiwámi wáfwámi ‘Xe oeni.’ nñyaiwirí iwamfó mepaní. Ámá gwí xenwíyí wigí dñf tñni xe éfrñxinrí sñjwí winfá enagí nání iwamfó mepaní. Wigí dñf tñni neróná emá 42 pwearíná anñ ñwñpimi xórórí nero sipí wikárñfñfárini. ³ Sipí wikáraríná gñ ámá nioní imóniñapi nání mñkf imónigñíwáú xe wfá urókiamopaxí oimónñpiyinrí sñjwí wináná awáú okiyíá wí miní bekf wú nñkñkiyinmáná sfá 1,260 imóniñyí —Sfá ayf emá 42 nání xixeni imónini. Sfá ayf pwearíná ámá wigí fwí néra warñgñápi rñwñmñni omamópoyññrñ wfá urókiamopñsñfñrñ.” nñrñnigíni. ⁴ Awáú íkfá oripñyí rñniñf wáú tñni íkwianwí uyf wí ikwiárñfñfá nání winñxáú tñni sñmñmanñf Gorixoyá —O xwíá nñyoní nání Ámñná imóniñorini. Oyá sñmñmanñmñni roñpi yapí imónigñíwáurini. ⁵ Ámá awáú tñni mñxí inarñgñáyf awáúmi sipí wikárarini nerñnýf, awáúyá manñyo dání rñá ápiáwí nñpeyearí ayo rñá nñnfárini. “Awáúmi sipí owikáraneyi.” yaiwífá gñyí gñyo rñá apimi dání aga nñpñkipñsñfñrñ. ⁶ Emá awáú wfá urókiamoarñgñíyo iniá meapa oenrí anñ pñrñnamí yeáyf yimñxárñpaxí imónirí inñgñf ragf imónini nání imñxipaxí imónirí gñni gñná “Xwíáyo

ŋweagfáyo e owikáraiŋĩ.” wimónfíná ananĩ egf dĩŋf tĩnĩ xeanĩŋf ayf ayf nfnĩ wikáripaxf imónĩri neri ⁷xwĩyá Gorixo wíá rókiamóisixinĩri urĩŋĩpi tĩnĩ xixeni rixa nurárimáná enáná nanŋwí mixf yarĩŋf sirĩrikf yoparf bĩ mĩmónĩŋfĩyimi dánĩ peyeañfo awaú tĩnĩ mixf ninĩro awaúmi xopĩrárŋf nĩwiri pĩkinfárinĩ. ⁸Pikíaná piyowaú anŋf xwé apimi — Anŋf egf Ámináomi enĩ yekwiroárigfápi nánĩ rarĩŋĩnĩ. Anŋf apĩ nánĩ nĩrĩríná rasf nĩrĩro Sodomiyĩ rĩro Isipiyĩ rĩro yarigfápirĩnĩ. Anŋf xwé apimi awaú óf e piyf opisfĩrinĩ. ⁹⁻¹⁰E piyf wenáná sfá wiyáú wiyi nórĩrĩ ámi wiyi órĩmĩnĩrĩ yaríná ámá wará xixegfĩnĩ írĩro egfáyo dánŋf tĩnĩ gwf wĩrf wĩrí imónigfáyo dánŋf tĩnĩ pfné xixegfĩnĩ rarigfáyo dánŋf tĩnĩ gwf bĩ bĩ mónigfáyo dánŋf tĩnĩ nĩbĩmiro xe piyowaúmi xwíá oweyárfpoyĩnĩrĩ sĩŋwí mĩwĩnĩpa nero sĩŋwí nĩwĩnayiro wíá rókiamófiwaú, ámá xwíáyo ŋweagfáyo rfnĩŋf ayikwí nĩwia múfiwaú rixa péagfi nánĩ ayf yayf seáyĩmi dánĩ néra upfĩfárinĩ. E neróná aiwá xwé nimĩxĩro nĩga uro wigf ámayf yayf owinĩrĩ amĩpĩ nanŋfĩf anfá yanŋf inĩro néra warfná ¹¹rixa sfá wiyáú wiyi nórĩmáná wiyfĩjimi áwĩnĩ e dánĩ re enĩnigĩnĩ. Gorixo xfomĩ dánĩ ámi awaúmi dĩŋf sixf uyáraná awaú ámi sĩŋf neri éf rogfsixĩnĩ. Éf róáná ámá awaúmi sĩŋwí wĩnayarigfáyf dĩŋf niyága nuro wáyf ayikwí mĩwinarfná ¹²awaú xwĩyá bĩ anŋnamĩ dánĩ enŋf tĩnĩ re rĩnénapfagĩ arfá wigfĩsixinĩ, “Awagwĩ re nánĩ yapfpiyĩ.” Arfá e nĩwiri agwf tĩnĩ anŋnamĩ nánĩ peyarĩŋagfi awaú tĩnĩ mixf inigfáyf sĩŋwí wĩnowáraná ¹³axíná re enĩnigĩnĩ. Pobonf xwíá yaiwiámf enĩnigĩnĩ. Xwíá yaiwiámf éáná anŋf anŋf apimi mĩrĩnĩŋf wé wúkaú imónĩŋĩpi bĩ nĩpĩnĩ pĩnanowirĩ ámá e ŋweagfá enĩ 7,000 penowiro éagfa anŋf apimi ŋweagfá mĩpéfáyf enŋf óf níkarĩnĩro Nwíá anŋnamĩ ŋweañomi seáyĩ e numeróná “Enŋf eánĩŋoxĩ, ayf joxĩrĩnĩ.” urarĩŋagfa wĩnĩŋanigĩnĩ. Nionĩ orĩŋá nĩwĩnĩrfná e wĩnĩŋanigĩnĩ.

¹⁴Rfáwĩyo wĩmeanfpi nánĩ “Ine” biaú bĩ rĩfpi áwĩnĩ e enŋfpi rixa apĩ imónĩgot. Apimi rfáwĩyo imónĩnĩpi anŋnĩ imónĩnĩŋoĩ.

Anŋnamĩ pėkákf xĩrigfá yoparo pėkákf rĩŋf nánĩrĩnĩ.

¹⁵Anŋnamĩ pėkákf xĩrigfá wé wfúmi dánŋf waú imónigfáwa yoparo pėkákf ráná anŋnamĩ dánĩ manŋf obaxf enŋf tĩnĩ re nĩrĩga warĩŋagĩ arfá wĩŋanigĩnĩ, “Xwíarĩmi menŋweapaxf nánĩ imónĩŋĩpi sĩnĩ wiyfĩyá marfáĩ, rixa negf Ámináo tĩnĩ xegf ámá nene yeáyf neayimĩxemeanfa nánĩ oyá dĩŋf tĩnĩ arfowayá xwíá piaxfyo dánĩ iwiaronfoyĩ rarĩŋwáo tĩnĩ awaúyápinĩrĩnĩ. O wĩ anfá mĩmónf anĩŋf íníná nĩŋwearĩ

meŋweanɣárini.” niriŋga warinŋagi arɣá niwiri ¹⁶ áamá áminá 24 Gorixoxo tɣɣí e ikwiaŋwɣyo éf niŋwearo xapixapí niŋweaxa pugɣáwa wigɣí sɣmimaŋɣmɣni niɣɣkínimearo Gorixomi yayɣí numeróná ¹⁷ re urarinŋagɣa arɣá wiŋanigini, “Áminá Gorixoxini, eŋɣí sɣxɣí eánigɣá niyonɣi seáyɣi e wimóniŋoxini, ríná ŋweari eŋíná dánɣi aninŋɣí ŋweari eŋoxini, joxɣi eŋíná dánɣi eŋɣí sɣxɣí eáninŋɣí néra bagɣiɣi tɣni rixaxa xixeni neri xwɣárimi iwamɣó meŋweanŋagi náni none yayɣí siarinŋwini. ¹⁸ Áamá gwɣí bi bi mónigɣá nɣni joxɣi náni wikɣí niŋóniŋro ‘Omɣi inimɣi wí wurɣnaniméwini.’ yaiwíagɣa aiwɣi joxɣi ayo wikɣí wóninŋɣi wíwapɣyiriná rixaxa nimóninŋo. Ríná áamá pegɣáyo xwirixɣí numerɣi eyeyírómɣi wirínarinɣi. Ríná wfá rókiamoarigɣá, dɣxɣí rínáiwáninŋɣí nimóniŋro omiŋɣí siarigɣáyo yayɣí niwimori ‘Apɣi wimigini.’ yaiwinŋɣiɣi mɣni wirɣi áamá dɣxɣí imónigɣá joxɣi náni wáyɣí niŋsiro píraninŋɣí xɣdarigɣá, siyikwɣniniŋɣí imónigɣáyorani, xwéninŋɣí imónigɣáyorani, ayo enɣi yayɣí niwimori ‘Apɣi wimigini.’ yaiwinŋɣiɣi mɣni wirɣi áamá xwɣárimi xwirɣá ikixearigɣáyo xwirɣá wikixeri eríná, ayɣí rixaxa rínarinɣi.” rarinŋagɣa arɣá niwiri wininŋanigini. ¹⁹ Gorixoyá anŋɣi ŋwɣá anŋɣnamɣi eŋiwá ɣkwiniŋri bokisɣí xwɣyɣá Gorixoxo eŋíná réroarinŋɣi náni imixiniŋɣíwá anŋɣi iwámɣi dánɣi siŋani imóniŋri éaná re eŋinigini. Ápianwɣí ókímxayiri ikaxɣí rayiri akiriwɣí rayiri pobonɣí eri anŋɣnaikɣí ayá wí eri éagɣi wininŋanigini.

12

Ekɣiyinŋɣí iwɣí wo ininŋɣiɣi tɣni apixɣí wí ininŋɣiɣi tɣni nániŋriŋni.

¹ Ekɣiyinŋɣí anŋɣi píriŋyo ayá sɣwɣí ropaxɣí bi ninriŋná riɣi imóninŋinigini. Apixɣí wí —Í sogwo rapirapɣniniŋɣí yiniŋri xegɣí sikwɣí emáomɣi ikwiáriŋri aminaŋwɣí siŋɣí wé wúkaú sikwɣí waú tɣnɣí dɣkíniŋri nemáná ² niaíwɣí agwɣí eŋiriŋni. Í niaíwɣí xiriŋmɣniŋri náni siŋwɣí wanarinŋagi riniŋɣí ayikwɣí mɣwinarinŋagi náni “Anŋɣni oxiriŋmɣni.” niyaiwiri “yeyɣi” riŋinigini.

³ Ekɣiyinŋɣí ámɣi bi anŋɣi píriŋyo ninriŋná riɣi imóninŋinigini. Iwɣí ayá riŋɣí xwé wo —O mɣniŋɣí wé wɣúmi dánɣí waú imori siwanŋɣí wé wúkaú mɣniŋɣyo dánɣi rémówapiri dɣri mɣxɣí ináyɣí dɣkínarigɣá imóninŋɣí wé wɣúmi dánɣí waú mɣniŋɣyo xixeni nidɣkíga uri eŋoriŋni. O anŋɣi píriŋyo e siŋani nimóniŋri re eŋinigini. ⁴ Siŋɣí biaú bi egɣá bimi xegɣí sowɣí tɣni anŋɣnamɣi dánɣi aírairómɣí énapáná xwɣáyo píerinowinŋinigini. E nemáná iwɣí xwé “Apixɣí niaíwɣí xiriŋmɣniŋri yariniŋ rixaxa niaíwɣí xiráná oroanimɣni.” niyaiwiri imɣi agwɣriwámɣini uroŋáná ⁵ í niaíwɣí oxɣí womɣi —O ainixɣí wá ɣá niŋxiŋri áamá

gwí bì bì mónìgíá nìyoni umenṣweaníá nánì imónìrì xwíyíá xíoyápìmi mímúropaxí imónìrì enforìní. Omì í xìrìṣípì nígìní. Nìaiwí omì nìxìrìmáná enáná íwo Gorìxoyá dṣí tṣnì xíto íkwianṣwínamì ṣweanṣe nánì nìpeyirì ṣweanṣáná ⁶ apìxí ámá dṣí meanṣí e nánì éf unìṣípì. Gorìxo í e nánì éf nurì ṣweáwìníṣípìrì anìṣípì wimìxìyáṣìṣe nánì nurì ṣweanṣáná aiwá nìwìro pìránìṣípì mearíṣíá sṣá 1,260 nóra unìṣípì.

⁷ Anṣínamì dánì mìxí nìnowiápìróná anṣínají Maikoroyì rìníṣo tṣnì xegí anṣínajowa tṣnì mídánì nìrómáná iwí xwéto tṣnì mìxí nìníróná iwo enì anṣínají xíomì xídarìgíáwá tṣnì mídánì nìrómáná mìxí nìníro aí ⁸ iwowa enṣí mìweánìpa nero nánì sìnì anṣínamì ṣweapaxí mímónìṣagíá nánì ⁹ Maikorowa iwomì mamówárenapìgíawìxìní. Sídìro enìná dánì oboyì rìro Setenoyì rìro egíto, ayí orìní. Ámá xwíáyo ṣweagíá nṣnì íwí oépoyìrì yapí nìwíwapìya warìṣo, ayí orìní. Omì xwíáyo nánì mamówárenapìro anṣínají omì nìxíṣíro yarìgíáwamì mamówárenapìro éagíá ¹⁰ nionì aríá wíáyí anṣínamì dánì xwíyíá bì enṣí tṣnì re rìnénaparìṣagí aríá wìṣanìṣípì, “Gorìxo enṣí eánìṣípì xíto imónìṣípì tṣnì erì ámá xíoyá imónìṣíyo yeáyí uyimìxemearì mìxí ináyí yapì nìmónìrì xwioxíyo míméámí nerì umenṣwearì enì rìxa agwìrìní. Yeáyí uyimìxemeaníá nánì oyá dṣí tṣnì aríowayá xwíá piaxíyo dánì iwìarìṣo, o xegí néní tṣṣo nìmónìrìṣíyo dánì ámá xwíáyo ṣweagíáyo wíwapìyìnì rìxa agwìrìní. Ayí rìpì nánìrìní. Jìsasomì dṣí nìwìkwíroro nánì xexíxexìrìméá imónìgíáyo xwíyíá uxekwímoayarìṣomì —O negí Gorìxoyá sṣṣwíyo dánì íkwáwìyiranì, áríwìyiranì, xwíyíá uxekwímoayarìṣorìní. Omì rìxa xwíáyo mamówáríáṣínì. ¹¹ Negí nìrìxíméáyí ‘Sìpìsìpì miáo nene yeáyí neayimìxemeaníá nánì neapeinṣíṣánì?’ nìyaiwìro ragí oyáyo igíánìṣípì eánìro o nánì xwíyíá wá urìyìro nerìṣíyo dánì obomì xopìrárí wíáṣínì. Ayí omì xopìrárí nìwìrìná wìwanìṣíyí wá mumìxìní ‘Wa nene Jìsasomì xídarìṣagwì nánì nìneapìkìróná ayí anìní xe oneapìkìpoyì.’ nìyaiwìro xíṣíṣíyìrìní. ¹² Ayìnánì anṣí rìnaxì tṣnì re ṣweagíáṣíné tṣnì dṣí níá oseainìní. E nerì aí xwíáṣíxì tṣnì rawìrawáwáxì tṣnì ine! Obo xwíáṣíṣí seyíné tṣṣí e nánì rìxa wéṣ enagí nánì rarìṣínì. O ‘Anìṣípì xwíáṣíṣí nìṣweámáná epaxonìmanì. Re enì pírì nìrakìpìrì anṣí ayoríṣánì?’ nìyaiwìrì nánì xegí wìkí nónìrì seainìṣípì ríá ápìáwíṣípì imónìṣagí nánì ine!” Xwíyíá anṣínamì dánì e rìnénaparìṣagí aríá wìṣanìṣípì.

¹³ Iwí xwéto “Rìxa xwíáṣíṣí rìnímamówárenapíoyì?” nìyaiwìrì apìxí nìaiwí oxo xìrìṣípì mìxí eaaxíṣípìṣípì.

14 Mixí eaaxídfagi aí apixí áamá dɨŋɣí meanɣyo xíí nání wimixiyárinɛ nání nɣipɣika ounɣrɣ nabíkínáo iwí wɨnfxaú ímí unɣwiráráná í sidɣro tɣŋɣí e pɣnɣ nɣwiárɣmɣ nɣipɣika nuri e ŋweanáná xwiogwí waú wo nɣmúrori ámɣ wo áwɣnɣ e imónɣe nání aiwá nɣwiwo píránɣŋɣ umegfawixɣnɣ. 15 Sidɣro iniɣɣ xegɣ maŋɣyo dání peyeáú iniɣɣ waxɣnɣŋɣ númɣ nuri ímí nixemɣ nɣwerɣ opɣkinɣrɣ imixowárɣagɣ aí 16 xwɣárí apixími arɣrá nɣwirɣná re enɣnigɣnɣ. Iniɣɣ waxɣ iwí xwéo apixími opɣkinɣrɣ xwɣrɣfá dowárɣú xwɣárí xegɣ maŋɣ nexoari nɣŋnigɣnɣ. 17-18 Iwo sɣŋwí e nɣwɣnɣrɣ apixí nání wikɣ rɣfá ápiáwɣnɣŋɣ nɣwónɣrɣ nání niaíwí apixí í xɣrɣŋɣ wɣnɣyo mixí wimɣnɣrɣ unɣnigɣnɣ. Ayí áamá sekaxí Gorixoxo urɣŋɣɣpɣ xídfɣro xwɣyɣfá Jisaso nání rɣŋɣpɣ dɣŋɣ fá xɣrɣro yarɣɣfáyɣ enagɣ nání ayo mixí wimɣnɣrɣ nání nuri rawɣrawáyo imanɣ e éf roárɣŋnigɣnɣ.

13

Naŋwí mixí yarɣŋɣ rawɣrawáyo dání fwiapɣŋo nánɣrɣnɣ.

1 Nionɣ naŋwí mixí yarɣŋɣ wo rawɣrawáyo dání fwiaparɣŋagɣ nɣwɣnɣrɣ o sɣwanɣ wé wúkaú rémówapɣrɣ mɣŋɣ wé wíúmɣ dánɣ waú imori eno xegɣ sɣwanɣ wé wúkaú apimɣ wámɣnɣ wámɣnɣ dɣrɣ mixí ináyɣ dɣkɣnarɣɣfápɣ nɣdɣkɣiga urɣ xegɣ mɣŋɣ wé wíúmɣ dánɣ waú apimɣ womɣnɣ womɣnɣ yoɣ Gorixomɣ ikayɣwí umeararɣɣfápɣ rɣwamɣŋɣ nɣŋwirárɣiga urɣ enagɣ wɣnɣŋanigɣnɣ. 2 Naŋwí mixí yarɣŋɣ nionɣ sɣŋwí wɣnɣfáoxo pusɣ sayɣ papearɣxɣ imónɣŋɣ repatɣyɣ rɣnɣŋyɣŋnɣŋɣ imónɣrɣ xegɣ sikwí ayí naŋwí beyáɣ rɣnɣŋyɣyáɣpɣnɣŋɣ imónɣrɣ xegɣ maŋɣ ayí pusɣ sayɣ raionɣyɣ rɣnɣŋyɣyánɣŋɣ imónɣrɣ enorɣnɣ. Iwí xwéoxo naŋwí mixí yarɣŋo xó tɣnɣ xixenɣ oimónɣrɣ sɣŋwí nɣwɣnɣrɣ nání enɣ eánɣŋɣ xó yarɣŋɣpɣ sixí umíomori xó ámáyoxo seáyɣ e nɣwimónɣrɣ umenɣweaarɣŋɣpa axɣpɣ oimónɣrɣ wimixɣrɣ xó nénɣ tɣŋɣ seáyɣ e imónɣŋɣpɣ axɣpɣ oimónɣrɣ wimixɣrɣ enorɣnɣ. 3 Mɣŋɣ wɣyimi mɣŋɣ rogɣfá igí ayí nɣpɣkipaxɣ rogɣánɣŋɣ imónɣŋagɣ wɣnɣŋanigɣnɣ. Ámá xwɣfá nɣrímɣnɣ ŋweagɣfáyɣ “Naŋwo arɣge nerɣ sɣŋɣ enɣrɣfanɣ?” nɣyawiwo o nání ududɣ nɣwɣnɣróná nɣxídfɣro 4 iwo naŋwomɣ xó nénɣ tɣŋɣ imónɣŋɣpɣ axɣpɣ wimixɣfɣ enagɣ nání xóomɣ seáyɣ e numero naŋwomɣ enɣ axɣpɣ seáyɣ e numeróná re nɣra ugɣawixɣnɣ, “Naŋwo tɣnɣ go xixenɣ imónɣnɣ? O tɣnɣ go mixí xixe inɣpaxɣ imónɣnɣ?” nɣra ugɣawixɣnɣ. 5 Gorixoxo naŋwo xegɣ dɣŋɣ tɣnɣ xe maŋɣ nɣyoámori weyɣ nɣmenɣrɣ ikayɣwí nɣnɣmeara úwɣnɣŋnɣrɣ sɣŋwí wɣnɣrɣ emá 42 múroarɣná apɣ enɣfá nání nénɣ tɣŋónɣŋɣ nimónɣrɣ éwɣnɣŋnɣrɣ sɣŋwí wɣnɣrɣ éagɣ 6 o re enɣnigɣnɣ. Maŋɣ nɣyoámori Gorixoxo nání ikayɣwí

nimearĩrĩná oyá yoŋyo ikayíwí mearĩri aŋí ŋwíá oyáiwá nánĩ ikayíwí mearĩri aŋínamĩ ŋweagíáyí nánĩ ikayíwí mearĩri eŋinĩgĩnĩ. ⁷ Gorĩxo ámá xíoyá imónĩgíáyo nanwo xe mĩxí nĩwirĩ xopĩrárí wíwinĩgĩnĩrĩ sĩŋwí winĩri xe néní tĩŋónĩŋí nimónĩrĩ ámá gwí wirí wirí nĩyonĩ tĩnĩ wará xixegĩnĩ írĩgíá nĩyonĩ tĩnĩ pĩné xixegĩnĩ rarĩgíá nĩyonĩ tĩnĩ gwí bĩ bĩ mónĩgíá nĩyonĩ tĩnĩ ayo seáyĩ e wimónĩwĩnĩgĩnĩrĩ sĩŋwí winĩri eŋinĩgĩnĩ. ⁸ Ayĩnánĩ ámá xwíáyo ŋweagíáyí nĩnĩ —Ámá eŋíná Gorĩxo xwíarĩ imĩxĩŋíná dánĩ wigí yoŋ íkwí dĩŋí nĩyimĩŋí meapĩrĩá nánĩ ŋwirárĩnĩŋĩnamĩ —Ana sipĩsipĩ pĩkĩgíoyánarĩnĩ. Anamĩ yoŋ ŋwirárĩnĩŋĩyĩ marĩáĩ, ámá yoŋ mĩŋwirárĩnĩŋĩyĩ nanwo nene nánĩ yayí owĩnĩrĩ seáyĩ e umepĩrĩfárĩnĩ.

⁹ Ámá arfá tĩgíáyĩné eŋánáyí, arfá ókiarĩ mónĩpoyĩ. ¹⁰ Ámá Gorĩxo “Xe gwí uyĩrĩxĩnĩ.” wĩaiwĩŋí go go apimĩ wĩ múropaxí imónĩnĩfámanĩ. Ámá “Kĩrā tĩnĩ xe pĩkĩrĩxĩnĩ.” wĩaiwĩŋí go go apimĩ wĩ múropaxí imónĩnĩfámanĩ. Apĩ imónánáyĩ, Gorĩxoyá imónĩgíáyĩné segí dĩŋí wĩkwĩroarĩgíápi pĩnĩ mĩwiarĩ anĩŋí minĩ xwámámĩ nĩwĩá úrĩxĩnĩ.

Nanwí xwíáyo dánĩ fwiapĩŋo nánĩrĩnĩ.

¹¹ Nionĩ nanwí ámi wo xwíáyo dánĩ fwiaparĩŋagĩ nĩwĩnĩrĩ o sipĩsipĩ miá mĩŋĩyo dánĩ sĩwanĩ wĩyaú rémoarĩŋĩpa rémorĩ xegí xwĩyíá nĩrĩrĩná iwí xwĩyíá rarĩŋĩpa rĩrĩ yarĩŋagĩ wĩnĩŋanĩgĩnĩ. ¹² O nanwí xámĩ fwiapĩŋoyá néní imónĩŋí nĩpimĩnĩ dánĩ nĩwĩĩrĩná ámá xwíáyo ŋweagíá nĩnĩ nanwí xámĩ fwiapĩŋo, igĩ nĩpĩkipaxí wenomĩ nupfĩkĩnĩmearo seáyĩ e umepoyĩnĩrĩ mĩrākwfkwí wĩaxídirĩ ¹³ emĩmĩ ayá rĩwamónĩpaxí xixegĩnĩ bĩ erĩ nerĩná ámá sĩŋwí anĩgíe dánĩ oyá dĩŋí tĩnĩ ríá wearĩŋí bĩ aĩ aŋĩnamĩ dánĩ xwíáyo piérónapayarĩŋĩpi tĩnĩ yapí wĩwapĩyarĩŋĩrĩnĩ. ¹⁴ E nerĩná emĩmĩ Gorĩxo nanwí wíoyá néní tĩŋí imónĩŋĩpimĩ dánĩ xe wĩwapĩyipaxí oimónĩrĩ sĩŋwí wĩnĩfĩpimĩ dánĩ ámá xwíáyo ŋweagíáyo yapí nĩwĩwapĩyirĩ re urarĩŋĩrĩnĩ, “Xwíáyo ŋweagíáyĩné xopaikĩgí nanwí mĩŋí rogíá ámi sĩŋí imónĩŋónĩŋí imónĩŋí bĩ nimĩxĩro éf urárarĩpoyĩ.” urarĩŋí eŋagĩ nánĩ ¹⁵ ayí e éaná nanwí rĩwĩyo fwiapĩŋo xopaikĩgí imónĩŋĩpi nimearĩ sĩŋí oenĩrĩ sĩmĩ óŋyo dánĩ pĩrámĩ wíáná sĩŋí imónĩŋĩnĩgĩnĩ. Gorĩxo nanwí xwíáyo dánĩ fwiapĩŋo xegí wónĩŋí xopaikĩgí imónĩŋĩpimĩ sĩmĩ óŋyo dánĩ pĩrámĩ wĩpimĩ dánĩ xe sĩŋí nimónĩrĩ xwĩyíá rĩrĩ ámá xéximĩ xómĩŋí nĩyĩkwĩro seáyĩ e mumearĩgíáyo opĩkĩpoyĩnĩrĩ rĩrĩ epaxí imónĩwĩnĩgĩnĩrĩ sĩŋwí wĩnĩŋí eŋagĩ nánĩ e imónĩŋĩnĩgĩnĩ. ¹⁶ Nanwí xwíáyo dánĩ

fwíapíjé e nemáná xfoyá manjyo dáni áamá niyoní s'iyikwíníjé imónígfápiamíraní, mamadíríxamíraní, áamá amípi wí mímúronígfáyorani, uyípeayí imónígfáyorani, áamá xínáiwáníjé nimóníro omíjé wíiarígfáyorani, wíwíní meñweánígfáyorani, ayo niyoní ipíríá nearíná wíyo wé náúmí earo wíyo mimáyo earo egfawixíni. ¹⁷ E neríjéyo dáni áamá ipíríá nanjwoyá yoí t'níraní, nabá xfoyá yoípirani, xixeni imóníjépirani, meánígfáyí aiwá nípirí nání b'í ero aiwá nígwí meapírí nání b'í ero epaxí mimónípa egfawixíni. Ipíríá eánígfáyíni anani b'í epaxí imónígfawixíni. ¹⁸ Íá roarígfáyíné, seyíné píraníjé d'íjé neñwíperínáyí, re éfíríxíni. Nabá nanjwí oyá yoí t'ní xixeni imóníjépi, ayí áamá wo nání ríníjagí nání áamá d'íjé íá xírígfá gíyí gíyíné, nabá oyá yoí nánípi píraníjé íá rófíríxíni. Nabá oyá yoí nání ríníjépi, ayí 666 apíríni.

14

Áamá 144,000 imónígfápi náníriní.

¹ Nioní weníjé éáyí wíníjanigíni. Sipísipí miáo d'fwí m'íjé Saioníyí ríníjépipimí éfí roñagí síjwí níwíníriní áamá 144,000 imónígfáyí —Ayí yoí xfoyá t'ní xanoyá t'ní r'fwamíjé mimáyo eánígfáyíriní. Ayí o t'ní nawíní éfí roñagí níwíníriní ² aríá wíáyí wíjanigíni. Anjnamí dání ikaxí b'í nírinírná ikaxí iniigí iyakwí obaxí níd'roríná raríjépa rírí akíríwí ení t'ní nírinírná raríjépa rírí ikaxí áamá kitá eaarígfáyí kitá earíná raríjépa rírí yaríjagí aríá wíjanigíni. ³ Goríxoyá íkwíarjwína t'ní d'íjé t'íjé imónígfá waú waú awa t'ní áminá 24 e níjweaxa pugfáwa t'ní wígfí símímanjíríwámíní áamá 144,000 ayí éfí nírómáná soñjé síjé b'í raríjagí aríá wíjanigíni. Soñjé rarígfá apí áamá xw'fáyo dánjé wí níj'fá imónípaxí meníni. E dánjé 144,000 imónígfá xfo nupeíríjépipimí dání gwíníjé uroayíroñíyíni anani níj'fá nimónírí ríparíriní. ⁴ Áamá apíxí t'ní íwí minípa nero píaxí m'weánarígfápa ayí ení njw'fápi síní íá m'ixírarígfá enagí nání Goríxoyá síjwíyo dání píaxí m'weánarígfáyíriní. Síní apíxí t'ní memegfáyíriní. Sipísipí miáo gímí gímí úfímí anani númí x'darígfáyíriní. Áamá niyoní dání gwíníjé Goríxo roayíroñíyí xfo nání t'ní sipísipí miáo nání t'ní aiwá níwákwíníjé imóníjéyíriní. ⁵ Yapí níro xwíy'fá ófí e rarígfáyímani. Ramínígfáyíriní. Xwíy'fá b'í xímeapaxíyímani.

Anj'najé waú wo xwíy'fá rígfá náníriní.

⁶ Anj'najé ámí wo anjé pírfíyo ayá áwínímí nípipíka waríjagí wíníjanigíni. O áamá xw'fáyo njweagfáyo gwí

wírí wírí imónígá n̄iyoni t̄ni p̄né x̄ixeḡni rarígá n̄iyoni t̄ni wará x̄ixeḡni inígá n̄iyoni t̄ni ayo n̄iyoni xwíyá ará n̄iwír̄ná yayí winipaxípi —Apí aníj̄ r̄ínár̄ínápir̄ni. Apí wá ur̄ni n̄áni t̄ñor̄ni. ⁷ O ení t̄ni re r̄in̄igin̄i, “Gor̄ixo, an̄ina im̄ix̄ir̄i xw̄f̄ar̄i im̄ix̄ir̄i raw̄irawá im̄ix̄ir̄i iniíḡ sim̄in̄iyí im̄ix̄ir̄i en̄o ámá n̄iyoni eyeyíróm̄ eníná r̄ixa r̄íná enaḡi n̄áni om̄i wáyí wiro seáyí e um̄eyoaro o nene n̄áni yayí owin̄ir̄i seáyí e umero éf̄r̄ix̄ni.” An̄ijnajo n̄ip̄ip̄ika n̄ipur̄ná e rar̄in̄agi win̄in̄aniḡni.

⁸ An̄ijnaj̄ ámi wo r̄f̄w̄yo an̄j̄ pir̄yo áwin̄im̄i n̄ip̄ip̄ika n̄ipur̄ná re n̄ira pun̄niḡni, “An̄j̄ xwé Babiron̄iyí r̄in̄in̄j̄p̄i r̄ixa xwír̄fá ik̄ixenár̄in̄i. Oyi, r̄ixa xwír̄fá ik̄ixenár̄in̄i. Ámá wí w̄yo pap̄k̄f̄ oépyon̄ir̄i iniíḡ wain̄í m̄ini n̄iwiro w̄iwap̄yaríḡf̄apa an̄j̄ apí ení f̄w̄ xébi inar̄in̄j̄pa gw̄f̄ bi bi mónígá n̄ni ení f̄w̄ ax̄ipi oin̄ipoyin̄ir̄i w̄iwap̄yin̄j̄p̄ir̄ni.” n̄ira pwar̄in̄agi win̄in̄aniḡni.

⁹ An̄ijnaj̄ awaúmi ámi r̄f̄w̄yo wo n̄ipur̄ná ení t̄ni re n̄ira pun̄niḡni, “Ámá nan̄wo t̄ni ón̄in̄j̄ xopaik̄iḡ im̄ix̄in̄in̄j̄p̄i t̄ni awaú nene n̄áni yayí owin̄in̄ir̄i xóm̄in̄j̄ n̄iȳkw̄iro seáyí e umero ip̄r̄fá oyá mimáyoran̄i, wéyoran̄i, eán̄iro yarígá ḡiyí ḡiyí ¹⁰ wik̄ Gor̄ixo aga aȳkw̄ m̄iwón̄in̄j̄p̄i wí múrop̄r̄f̄aman̄i. Iniíḡ wain̄í m̄ix̄f̄ yar̄in̄j̄p̄in̄in̄j̄ n̄ip̄r̄f̄ar̄in̄i. Wain̄í oyápi, ayí m̄ix̄f̄ bi on̄im̄iápi éwin̄igin̄ir̄i aga iniíḡ t̄ni gw̄iaum̄í ner̄i yin̄in̄j̄p̄i mar̄f̄ái, wain̄í apí m̄ix̄f̄ aȳkw̄f̄ mepa éwin̄igin̄ir̄i iniíḡ t̄ni gw̄iaum̄í mé wain̄í aín̄ni s̄ix̄f̄ oyá wik̄ ón̄in̄in̄j̄ imón̄in̄j̄wám̄i ín̄in̄j̄p̄ir̄ni. Ámá ayí wain̄í apí n̄in̄r̄in̄in̄j̄ neróná re ep̄r̄f̄ar̄in̄i. An̄ijnaj̄ Gor̄ixoyáowa t̄ni sip̄sip̄í miáo t̄ni awa s̄in̄w̄f̄ win̄in̄áná r̄n̄in̄j̄ s̄in̄j̄ sar̄ipá r̄in̄in̄j̄p̄imi dán̄i t̄ni r̄fá ápiáw̄f̄ wear̄in̄j̄p̄imi dán̄i t̄ni xaíw̄f̄ n̄win̄ir̄i m̄imen̄in̄w̄f̄ nura unf̄ar̄in̄i. ¹¹ R̄fá m̄imen̄in̄w̄f̄ urar̄in̄j̄p̄imi dán̄i s̄in̄w̄ir̄fá peyar̄in̄j̄p̄i aga ná r̄f̄w̄yo dán̄i aí p̄ni bi m̄iw̄iar̄f̄ an̄in̄j̄ min̄í peyar̄íná ámá ayí ikwáw̄yiran̄i, ár̄f̄w̄yiran̄i, bi kikiá n̄weap̄r̄fá men̄ni. Ámá nan̄wo t̄ni ón̄in̄j̄ xopaik̄iḡ im̄ix̄in̄in̄j̄p̄i t̄ni awaú nene n̄áni yayí owin̄in̄ir̄i xóm̄in̄j̄ n̄iȳkw̄iro seáyí e umero ip̄r̄fá xeḡf̄ yoí n̄áni eán̄iro yaríḡf̄ayí e ep̄r̄f̄ar̄in̄i.” An̄ijnajo apí e n̄ira pwar̄in̄agi win̄in̄aniḡni.

¹² Ámá Gor̄ixoyá imónígá xwámám̄f̄ n̄w̄ia waríḡf̄ayí re ep̄r̄f̄ar̄in̄i. Sekax̄f̄ o r̄in̄j̄p̄i xaíw̄f̄ f̄á x̄ir̄iro Jisasom̄í d̄in̄j̄ w̄ikw̄f̄roaríḡf̄api xaíw̄f̄ f̄á x̄ir̄iro ep̄r̄f̄ar̄in̄i.

¹³ Nion̄i an̄jnami dán̄i xwíyá bi re r̄in̄enapar̄in̄agi ará win̄aniḡni, “Jox̄i re n̄ir̄ir̄i r̄f̄wam̄in̄j̄f̄ eaí, ‘Ámá Gor̄ixo t̄ni ikár̄in̄iḡfá r̄íná dán̄i n̄ip̄éa up̄r̄f̄ayíf̄ oyápimi dán̄i yayí winipax̄ir̄in̄i. Kwíȳf̄pi ení re rar̄in̄i, ‘Oyi, yayí

owiníní. Níperíná Jisasomí nixídíro nání ríwí nírkwíníri neríjípimí dání wará sañ wunaríjípimí dání gwíníjípí níkweáníri kikiá epíríá enjagí nání yayí owiníní. Níperíná wé róníjípí imóníjípí wiwaníjípíyí néra ugíá aníá wí mimóní Goríxo yayí wimoníá nání síní nimóníníá enjagí nání ananí kikiá epaxíríní.” Kwíyíjípí ení e raríní. Nírírí rífwamíjípí eai.” rínénaparíjagí aríá winjanigíní.

Xwíárimí aiwáníjípí mipíríná náníríní.

¹⁴ Nioní weníjípí éáyí winíjanigíní. Agwí apíá weníjípimí síjwí níwinírí amáníjípí imóníjípí wo apimí seáyí e éf xenjweañagí níwinírí o amínanjwí síjgá gorí tíní imíxíníjípí wína míjípíyo díkínírí kirá wítí aiwá wákwiarígíá njwá xaiwí yiníjípí bá íá xírírí nemáná njweañagí winíjanigíní.

¹⁵ Ámí aníjínají wo aní njwíáiwámí dání níwíapírí agwíjípimí éf xenjweañomí ríaiwá ení tíní re uríagí winíjanigíní, “Aiwá xwíárimí dání ní ní ríxa yóíríní. Ríxa ní mipaxíná ríná enjagí nání díxí kirápá tíní míjípí níwákwirí mii.” uríagí ¹⁶ agwíjípimí éf xenjweaño xegí kirá xwíárimí seáyí e puwíaraúyí ní ní wíarí wákwiwoníjínigíní.

¹⁷ Ámí aníjínají wo aní njwíá anínamí eníwámí dání fíwíaparíjagí níwinírí o ení kirá njwá yiníjípí bá íá nímaxírímí fíwíaparíjagí winíjanigíní. ¹⁸ Ámí aníjínají wo —O ríá wearíjípimí xiáworíní. O rídíyowá yarígíá nání íráf oníjípí tíjípí e dání níwíapírí aníjínají kirá njwá yiníjípí íá xíríjómí ríaiwá ení tíní nurírí re uríjínigíní, “Xwíárimí wainí uraxí sogwí ríxa níáf enjagí nání díxí kirá njwá yiníjípí tíní níwákwmí nerí awí eámeámí eí.” uríagí ¹⁹ aníjínajo xegí kirápá tíní wainí uraxí xwíáyo eníyí níwákwmí nerí awí neaárímáná xoyíkímí epírí nání síjgá íkwíanjwí xwé eapínáríjínámí —Ana, ayí pírí Goríxo aga wíkf níwónírí nání umamoníápi nání imóníjínaríní. Anamí xoyíkímí epírí nání mímeámí yáraná ²⁰ aníjípimí bíaríwámíní síjgá íkwíanjwínámí xoyíkímí yaríná ragí anamí dání nípuríná waxíníjípí níwerí níróga níwíápnímearí osíyíyá maní tíní xíxeni rónírí ná mímí waxí níwerí 300 kíromita wíarí múrorí eníjínigíní.

15

Aníjínají wé wíúmí dání waúmí píreríxí xíxeni winíjípí náníríní.

¹ Nioní ekíyíjípí anínamí dání ámí bí ínfagí síjwí winíjanigíní. Apí seáyí e imónírí díjípí níyága upaxí imónírí eníjípíríní. Aníjínají wé wíúmí dání waú ámáyo xeaníjípí aga ríá tíjípí wíkarípírípíríní. Apí wíkararíná Goríxo

xegí wikí ónínjipi niyopiýárinfá enjagi nání ayí xeanínj yoparípiríní. Api anínají wé wfúmi dánj waú tígíawami níwíniríná wenínj éáyí wíninjanigíní. ² Rawírawánínj imónínj girasínínj rírimá ónínjipi ríá tñní gwiaumí ninírí ríwoñagí níwínírí áamá nanwoyá xopaikígí imixinínjípimi seáyí e mumepa ero oyá ipíríá xe oneaeánírí míwínípa ero nerínjípimi dání xopírárí egíáyí kitá Goríxo winjyí íá níxírímáná rírimá ónínjípimi seáyí e roñagíá wíninjanigíní. ³ Ayí soñí níróro Moseso, Goríxomi xínáínínj nimónírí omínj wiiago répenjipi ríro sipísipí miáoyápi ríro neróná soñí re rigíawixíní, “Áminá Goríxoxíní, enj eánigíá niyoní seáyí e wimónínjoxíní, amípí joxí yarínjipi seáyí e erí á máyo ududí winípaípi erí yarínjagi ranarínjwáriní. Gwí wírí wirímí dánj níyoní míxí ináyoxíní, pí pí joxí neríná wé rónínj erí nepání erí yarínjagi ranarínjwáriní. ⁴ Ámináoxíní, joxí ná woxíní síyikwí mínínjoxí enjagi nání á má gíyí wáyí mísipa ero seáyí e mírímíeyoapa ero epíríáriní? Díxí nání pírf numamoríná xíxeni imónínjipi tñní yarínjipi ríxa síhání imónínjagi nání á má gwí wírí wírí nñní níbíro díxí símímanjímí dání wauní níkáríníro seáyí e rímepíríáriní.” Soñí níróro e rarínjagíá wíninjanigíní.

⁵ Api níwínímáná wenínj éáyí wíninjanigíní. Anínají anj íwíáiwámí ínímí anj pákínínjwá —Awá Goríxoyá anj awawá ayá ríá wenjwáriní. Awá íkwínínjagi níwínírí ⁶ anínají xeanínj aga ríá tñnjí wikárípirí nání tígíá wé wfúmi dánj waú awa rapírapí awíaxí apíá werí xwíníá earí enj yíníro iríkwínínj síhjá gorí tñní imixinínjipi xwínamíyaiwí yiróníro nemáná anj íwíáiwámí dání íwíaparínjagíá níwínírí ⁷ dínj tñnjí imónígíá waú waú awa wo níwíáípnímearí anínají wé wfúmi dánj waú awamí píreríxí síhjá gorí tñní imixinínj wé wfúmi dánj waú mñní winjínigíní. Píreríxí apímí wikí ónínj Goríxo, anínj íníná íweañoyá magwí enjíríní. ⁸ Mñní wíáná enj eánínj Goríxoyá imónírí seáyí e oyá imónírí enjípímí dání síhjíwíríá xegí anj íwíáiwámí áríó inárínfagi nání anínají wé wfúmi dánj waú awa xeanínj ríá tñnjí wé wfúmi dánj waú api wikárípiríe nání páwípaí wí mimónínjagi síhjíwí e wíninjanigíní.

16

Anínají wé wfúmi dánj waú píreríxíyo ínínjipi míwíáírómogíá náníríní.

¹ Nioní aríá wíáyí anj íwíáiwámí dání manj bá enj tñní anínají wé wfúmi dánj waú awamí re urínénapíagi

aríá winanigĩni, “Soyĩné nuro Gorixoyá wikí ónĩnĩ pĩrerixĩ wé wĩumi dánĩ waú ayo magwĩ enĩpi xwĩárĩmi mĩwiárómoaĩpoyĩ.” urĩnénapĩagi aríá winanigĩni.

² Anĩnajĩ awa wo pĩrerixĩ o xĩrĩnĩna nĩmeáa nurĩ xwĩárĩmi mĩwiárómoaĩáná re enĩnigĩni. Ámá nanjwoyápi ipĩrĩá eánĩro xegĩ xopaikĩgĩ imixinĩnĩpĩmi seáyi e umero yarĩgĩfáyĩ oremá sipĩ xwĩrĩá wianarĩgĩápi imónĩgĩfawixĩni.

³ Anĩnajĩ awa ámi wo xegĩ pĩrerixĩna rawĩrawáyo mĩwiárómoaĩáná re enĩnigĩni. Rawĩrawá ragĩ nimónĩrĩ ámá piyĩyá pwarĩnĩpa axĩpi pĩpĩó onĩ imónárĩnĩnigĩni. E imónáráná amĩpĩ dĩnĩ tĩnĩ rawĩrawáyo ŋweanĩyĩ nĩnĩ piyĩ yarĩnĩnigĩni.

⁴ Anĩnajĩ awa ámi wo xegĩ pĩrerixĩna inĩgĩ ná wearĩnĩyo tĩnĩ simĩnĩ mearĩnĩyo tĩnĩ mĩwiárómoaĩáná inĩgĩ nĩnĩ ragĩ imónĩnĩnigĩni. ⁵ Inĩgĩ nĩnĩ ragĩ imónáná anĩnajĩ inĩgĩ xiáwo re rarĩnagĩ aríá winanigĩni, “Agwĩ rĩná ŋwearĩ enĩná dánĩ anĩnĩ imónĩrĩ enoxĩni, aga siyikwĩ mínĩ enoxĩni, pĩrĩ joxĩ umamoarĩnĩ api xwĩyĩá mĩmeárĩnĩpa nerĩ xixeni wikárarĩnĩ. ⁶ Ayĩ ámá dixĩ imónĩgĩfáyo tĩnĩ wíá rókiamogĩfáyo tĩnĩ ragĩ pĩkieweámixĩgĩtá nánĩ joxĩ ragĩ onĩpoyĩnĩrĩ pĩrĩ api numamorĩná xixeni yarĩnĩni. Ámá ayĩ pĩrĩ joxĩ umamoarĩnĩpĩ rĩnĩnĩ meapaxĩ imónĩgĩfáyĩ enagĩtá nánĩ ayĩ ananĩrĩni.” rarĩnagĩ aríá nĩwirĩ ⁷ xwĩyĩá bi íráĩ noa peyinĩŋe dánĩ re rĩnarĩnagĩ aríá winanigĩni, “Áminá Gorixoxĩni, enĩ eánĩnĩ tĩgĩfáyo nĩyonĩ seáyi e wimónĩŋoxĩni, ayĩ neparĩni. O aga xixeni rĩŋoĩ. Pĩrĩ joxĩ umamoarĩnĩ api api nepa xixeni wiarĩnĩrĩni.” rarĩnagĩ aríá winanigĩni.

⁸ Anĩnajĩ awa ámi wo xegĩ pĩrerixĩna sogwomĩ mĩwiárómoáná Gorixoxĩ ámá xwĩfáyo ŋweagĩfáyo xe sogwĩ xaiwĩ nĩwepĩnĩrĩ nanĩrĩ rĩmĩmenĩŋwĩ neánĩrĩ pĩrĩ owĩárĩnĩrĩ sĩŋwĩ wĩnĩnĩnigĩni. ⁹ Xe rĩmĩmenĩŋwĩ neánĩrĩ pĩrĩ owĩárĩnĩrĩ sĩŋwĩ wĩnĩfagĩ sogwĩ nĩwepĩnĩrĩ ayo rĩá pĩrĩ wiárĩfagĩ nánĩ ámá ayĩ Gorixomĩ —O xegĩ enĩ sĩxĩ eánĩnĩyo dánĩ xeanĩnĩ ayĩ wikárĩpaxĩ imónĩŋorĩni. Omĩ ikayĩwĩ numearĩróná wigĩ fĩwĩ yarĩgĩfápi rĩwĩmĩnĩ nĩmamoro omĩ seáyi e mumĩeyoagĩfawixĩni.

¹⁰ Anĩnajĩ awa ámi wo xegĩ pĩrerixĩna ikwianwĩ nanjwo éfĩ nĩŋweámáná ámáyo umenĩweanĩnamĩ mĩwiárómoaĩáná re enĩnigĩni. Ámá nanjwo xegĩ seáyi e nĩwimónĩrĩ umenĩweanĩyo nĩyonĩ sfá yidoárĩnĩnigĩni. Sfá yidoáráná rĩnĩnĩ ayĩkwĩ wĩ mĩwinarĩnagĩ nánĩ iwĩeánĩro wigĩ aĩwĩ sfwĩ kiro neróná ¹¹ wigĩ sipĩ yarĩgĩfápi rĩwĩmĩnĩ mĩmamopa nero rĩnĩnĩ winarĩnĩpĩ tĩnĩ uranĩ egĩfápi tĩnĩ nánĩ Nwĩá anĩnamĩ dánjomĩ ikayĩwĩ umearĩgĩfawixĩni.

12 Anǎnajǎ awa yoparo tǎŋo xegǎ pǎrerixǎna iniŋǎ rapá xwéú, Yupǎretisiyǎ rǎniŋúmi mǎwiárómoaíáná mǎxǎ ináyǎ sogwǎ fwiaparǎŋǎmi dánowa iniŋúmi ananǎ xepǎrǎ nánǎ yeáyǎ yǎriŋniŋini. 13 Nionǎ wenǎŋǎ éáyǎ winǎŋanigini. Piyǎmǎnfá sipí biaú bǎ mǎniŋǎniŋǎ nimónǎro iwǎ xwéoyá maŋŋyo dánǎ fwiapǎrǎ naŋwoyá maŋŋyo dánǎ fwiapǎrǎ mimónǎ wfá rókiamoarǎŋoyá maŋŋyo dánǎ fwiapǎrǎ yarǎŋagǎ winǎŋanigini. 14 Piyǎmǎnfá apiaú apǎ niŋpǎni kwíyǎ sipǎpǎrǎni. Ámáyo emǎmǎ niwǎwapǎya warǎŋǎpǎrǎni. Mǎxǎ ináyǎ xwǎ nǎrǎmǎni ŋweagǎáyǎ sfá sipí Gorixo, eŋǎ eánǎŋǎ nǎyonǎ seáyǎ e wimónǎŋoyáyimi mǎxǎ inǎpǎrfá nánǎ awǎ oeaemeaneyǎnǎri upǎrǎpǎrǎni. 15 Ai, Ámǎnáoni ámá árǎwiyimi fwǎ meámǎnǎri barǎŋǎpǎniŋǎ axǎpǎ bǎmǎfǎrǎni. Ámá sǎniŋǎ mǎwé siŋwǎ nanǎro aikǎ pǎrǎniŋǎ niyǎniro ŋweagǎáyǎ yayǎ owinǎni. E mepa nerǎnfáyǎ, ikwauyǎxǎyǎ nuróná ámá siŋwǎyo dánǎ ayá winǎniŋiniŋǎri nǎniŋini. 16 Kwíyǎ sipí biaú bǎ apǎ nuro mǎxǎ ináyowami niwirǎmearo Xibǎruyǎ pǎné tǎni Amagedoniyǎ rǎniŋe awǎ eaárǎriŋagǎ winǎŋanigini.

17 Anǎnajǎ awa yoparo xegǎ pǎrerixǎna imǎŋǎ yarǎŋe —E kwíyǎ sipíyǎyá aŋǎ erǎni. E mǎwiárómoaíáná aŋǎ ŋwǎíawǎmi inǎmi siá ikwǎŋwǎnamǎ dánǎ xwǎyǎfá eŋǎ tǎni rǎaiwǎ re rǎnǎnapǎniŋini, “Rǎxa apǎrǎni.” rǎnǎnapǎná re eŋǎniŋini. 18 Ápǎriŋwǎ nókimǎxa urǎ aŋǎnamǎ dánǎ ikaxǎ nǎra urǎ akǎrǎwǎ nǎra urǎ nerǎ pobonǎ xwé bǎ —Apǎ eŋǎná ámá xwǎfǎrǎmi iwamǎfó ŋweaagǎfǎ dánǎ wainǎ wainá pobonǎ xwé nerǎ aiwi bǎ apǎ tǎni xǎxenǎ mǎyagǎ eŋagǎ nánǎ apǎ aga xwé bǎrǎni. 19 Apǎ yarǎnfá aŋǎ aga xwé mamadǎ ikwǎrónǎŋǎpǎ xwǎfá yaiwiámǎ niŋenǎrǎnfá niŋwirǎniŋǎri biaú bǎ imónǎriŋǎ aŋǎ ámá gwǎ wǎrǎ wǎrǎ niyǎyáyǎ úpǎyinowiri eŋǎniŋini. E nerǎnfá Gorixo aŋǎ xwé Babironiyǎ rǎniŋǎpǎ nánǎ dǎŋǎ peá mǎmó nerǎ ámá apimi ŋweagǎfá rǎniŋǎ xwé omeápoyǎnǎri kapǎxǎ xǎoyá wikǎ óniŋǎpimi dánǎ mǎxǎpǎ inǎŋǎwá mini wǎagi 20 pǎriŋwǎ nǎni rawǎrawáyo urǎpǎniŋǎ dǎfwǎ mǎŋǎ roŋǎyǎfǎ nǎni aǎniŋǎ nerǎ 21 aŋǎnaikǎ xwé amǎmá inǎŋǎ wǎ —Wonǎ wonǎ xegǎ saŋǎ 50 kiro imónǎŋǎpǎrǎni. Apǎ aŋǎnamǎ dánǎ ámáyo piéróáná xeanǎŋǎ Gorixo wikǎrǎfǎ apǎ xeanǎŋǎ aga rǎfá tǎŋǎ eŋagǎ nánǎ omǎ ikayǎfwǎ umeaarǎriŋagǎ winǎŋanigini.

17

Apixǎ iyǎ ede dánǎ warǎŋǎfǎ nánǎriŋini.

1-2 Anǎnajǎ wé wǎúmǎ dánǎf wáú pǎrerixǎf wé wǎúmǎ dánǎf wáú tǎŋǎfáwa wo nibǎriŋ nǎniŋǎrǎnfá re nǎriŋniŋini, “Joxǎ bei. Apixǎ iyǎ ede dánǎf warǎŋǎfǎmi —Í nánǎ aŋǎf

nimini ía earoariniñirini. Iniigf wearinjf obaxfo seáyf e éf xenweañirini. Mixf ináyf xwfarimi dñjyf tñni fwf inigfirini. Ámá xwfarimi ñweagfáyf í tñni fwf niniróná ayf ámá iniigf wainf xwapf niniróná papikf yarigfápáninjf dñjf mamó nero inigfirini. Ími Gorixo pirf umamoarinjfpf síwá osimini.” niniriri ³ Gorixoyá kwíyfpf nixixeróaná ámá dñjf meañe nání ninimeámf úaná weninjf éáyf wininjanigini. Apixf wí nanwf ayfá rinjf womf —Nañwo nomini yof Gorixomf ikayfwf umeararigfápf eániri mñjf wé wífumf dñjf waú imorf síwanjf wé wúkaú mñjfo dánf rémówapirf enorini. Omf í seáyf e éf xenweañagf wininjanigini. ⁴ Í rapirapf ayfá rirf mipyf morf enjyf yinirf okiyfá nání síñá gorf tñni imixiniñpi tñni síñá awiaxf tñni urfpó apfá wenf ñigwf xwé roñfpf tñni okiyfá inirf nemáná kapixf síñá gorf tñni imixiniñjf wá ía nixirirf ñweañagf wininjanigini. Kapixf awámf fwf í yarinjf xwirfá wianipaxf imóninjf tñni fwf í ninirf piaxf weánarinjfpf tñni magwf ininagf wininjanigini. ⁵ Yof ími mimáyo eáninjfpi rasf re nirinirf eáninagf wininjanigini, “Añf xwé Babironiyf wírininainirini. Apixf iyf ede dánf warigfá níwamf tñni ámá xwfarimi ñweagfá yarigfá Gorixo xwirfá wianarinjf niyonf tñni xinainirini.” Rasf e nirinirf eáninagf wininjanigini. ⁶ Apixf í ragf ámá Gorixoyá imónigfáyfyá tñni Jisaso nánf wáf nirimeroná mñjf winigfáyfyá tñni ninimáná papikf yarinjagf síñwf níwinirf “Ámá Gorixomf dñjf wikwíroarigfáyf aga onimiá rfa pkinjof?” niyaiwirf ududf ikárinarfná ⁷ añfnajo re niriniginf, “Pí nání joxf ududf ikárinarinfnf? Apixf í tñni nanwf mñjf wé wífumf dñjf waú imorf síwanjf wé wúkaú mñjfo dánf rémówapirf eno, í seáyf e éf xenweaño tñni ípaú nání xwyfá rasf nirinirf inimf imóninjfpi nionf píraninjf áwanjf oririmini.” niniriri ⁸ re niriniginf, “Nañwf joxf winfo xámf ñweaago aí agwf mñjweanini. O siririkf yoparipf mimóninjfymf dánf rixa nipeyearf sepiápf mñjweá wiárf midánf aninfnf anfnfnfárinf. Ámá xwfarimi ñweagfáyf —Ayf eníná Gorixo xwfárf imixiníná dánf íkwf dñjf niyminjf meaprfá nání ñwirárininfnamf wigf yof mñjwirárinipa egfáyf nání rarinfnf. Ayf nanwomf níwiniróná ududf winfnfárinf. O xámf ñweaago agwf mñjweañagf aiwf rfwená ámf bnfá enagf nání ámá ayf síñwf e níwiniro nání ududf winfnfárinf.” niniriri ⁹ re riniginf, “Ámá dñjf píraninjf neñwiperf moarigfáyf ‘Ayf apf nání rfa imóninfnf?’ yaiwipaxfirini. Nanwoyá mñjf wé wífumf dñjf waú imóninjf apixf éf xenweañfpf, ayf dfwf mñjf wé wífumf dñjf biaú nánirini. ¹⁰ Ayf mixf ináyf wé wífumf dñjf waú

eni nánĩrĩni. Awa wé wú rixa anfá nimóga ugfárĩni. Wo sɪni agwĩ ηweanti. Wo sɪni niηweanfárĩni. O imónáná Gorixo xe bi onĩmiápi niηweari umenweáwiniḡĩni sɪjwfwĩnĩforĩni. ¹¹ Nanwfwĩ enĩná ηweaagf agwĩ mĩηweaño eni mĩxĩ ináyf ámi worĩni. Xfo mĩxĩ ináyf wé wfúmi dánf waú awayá wo aí awamĩ rfwfyo mĩxĩ ináyf imónĩforĩni. O mĩxĩ ináyf nimónĩfná sepiápi mĩηweá wiárf mĩdáni anĩjĩni anĩnĩfárĩni. ¹² Siwanjĩ nanwoyá mĩjĩyo dánf wé wúkaú rémowapĩḡagi sɪjwfwĩnĩfĩfĩ, ayf mĩxĩ ináyf wé wúkaú ámáyo umenweapĩrfá nání sɪni mimónĩḡfáwa nánĩrĩni. Awa enjĩ eánĩjĩ mĩxĩ ináyf imónĩpĩrĩ nání nimónĩro nanwo tĩni ámáyo numenwearóná anĩjĩ mumenweá sfá ná wĩyinĩnĩjĩ umenweapĩrfárĩni. ¹³ Awa dɪnjf axĩpĩni tĩḡfáwarĩni. Wigf enjĩ eánĩḡfá imónĩjĩpi tĩni nénf tĩḡfá imónĩḡfápi tĩni eni nawĩni nanwomĩ ínĩmi nĩwurĩniro ¹⁴ sipĩsipĩ miáo tĩni mĩxĩ ninĩróná sipĩsipĩ miáo xopĩrárf winfárĩni. O áminá niyonĩ áminá seáyĩ e imónĩjĩo wimónĩrĩ mĩxĩ ináyf niyonĩ mĩxĩ ináyf seáyĩ e imónĩjĩo wimónĩrĩ nerĩ nání ámá o tĩni nawĩni imónĩḡfáyf —Ayf xfo xegf imónĩpĩrfá nání parĩrĩ wéyo fá umĩrĩrĩ enjĩfĩrĩni. O nání peá mĩmó dɪnjf nĩwikwĩroro fá xĩrarĩḡfáyfĩrĩni. Ayf o tĩni nawĩni xopĩrárf wipĩrfárĩni.” Anjĩnajo e nĩnĩrĩmáná ¹⁵ re nĩrĩjĩnĩḡĩni, “Inĩḡf wearĩjĩ apĩxĩ iyf ede dánf warĩḡfĩ seáyĩ e xenweanjf joxĩ sɪjwfwĩnĩfĩfĩ, ayf ámá nĩni nánĩrĩni. Ámá wará xixegĩni írĩḡfáranĩ, ḡwf wĩrf wĩrĩranĩ, ḡwf mónĩḡfá bi biranĩ, pĩné xixegĩni rarĩḡfáranĩ, ayf nĩni nánĩrĩni. ¹⁶ Siwanjĩ wé wúkaú rémowapĩḡagi sɪjwfwĩnĩfĩfĩ tĩni nanwo tĩni awa apĩxĩ iyf ede dánf warĩḡfĩmi sfmĩ tĩni nĩwiro xwĩrfá wikĩxero xegf amĩpĩ urápekĩxero nero sfwĩ sayf nanwfwĩ roanarĩjĩpánĩjĩ nĩwiro níminĩ árfá yipĩrfárĩni. ¹⁷ Ayf ripĩ nání e epĩrfárĩni. Gorixo awa dɪnjf ná binĩ tĩni nero wigf umenweaḡfáyf tĩni nawĩni nanwomĩ ínĩmi nĩwurĩnĩróná imĩ e wĩrfĩxĩnĩrĩ dɪnjf utĩnfá enagĩ nání awa apĩ e nĩwikára nuróná xwĩyfá Gorixo rĩjĩpĩ xixenĩ imónĩnfe nání nĩwikára upĩrfárĩni.” nĩnĩrĩrĩ ¹⁸ re nĩrĩjĩnĩḡĩni, “Apĩxĩ joxĩ sɪjwfwĩnĩfĩ, í anjĩ xwé mamadf ikwĩrónĩjĩpi nánĩrĩni. Apĩ mĩxĩ ináyf xwfwá nĩrĩmĩnĩ ηweaḡfáyo seáyĩ e nĩwimónĩrĩ menweanjfĩrĩni.” nĩrĩjĩnĩḡĩni.

18

Anjĩ Babironĩ xwĩrfá ikixénĩjĩ nánĩrĩni.

¹ Apĩ nĩwĩnĩrĩmáná anjĩnajf ámi wo anjĩnamĩ dánĩ weapĩrĩḡagi winĩḡanĩḡĩni. O nénf tĩnjf seáyĩ e imónĩjĩ worĩni. Anjĩnamĩ dánĩ nĩweapĩrfáná xegf ikfĩnĩjĩpi xwĩnfá

neari xwíárími wíá nókiárírná ² enj tñi ríaiwá nírírná rípi rarĩŋagi aríá wiŋanigini, “Babironi, anj xwé mamadí ikwíróniŋpi ríxa xwírá ikixenárini. Ríxa xwírá nikixenárinri yíwí imónĩŋagi nání imíó yáriŋerini. Ríxa kwíyí sípíyí eni awí eánárĩŋerini. Ríxa inj sípí ‘Ayí obí dĩŋí ríá rarini?’ rarĩŋápi xwapí yáriŋerini. ³ Ayí rípi nání xwírá ikixenárini. Ámá gwí bi bi mónĩŋáyí nñni apixí ‘Niini tñi íwí niniróná mírénĩŋí oanpoyi.’ yaiwiarĩŋí tñi íwí niniróná iniŋí wainí nínirĩnĩŋí nero papíkí ero wigí mĩxí ináyí xwíárími dǎŋíyí í tñi íwí inayiro egíá enjagi nání xwírá ikixenárini. Nĩgwí omeaneyinro yúbí sábnĩŋí inarĩŋáyí apixí í ‘Amípi xwé tñjái ni mónirí sírĩ muní oŋweámni.’ yaiwiarĩŋagi nání imi amípi wí mĩni wiayiro nĩgwí urápayiro nerĩŋípimi dání nĩgwí xwé tĩŋá imónĩŋá enjagi nání eni xwírá ikixenárini.” rarĩŋagi aríá wiŋanigini.

⁴ Xwíyíá ámi bi anĩnamí dání re rinénaparĩŋagi aríá wiŋanigini, “Ámá nioní gí imónĩŋáyíné, seyíné íwí apixí í yarĩŋípa axípi nero xeanĩŋí imi wímeanfápi seyíné eni seaímeanĩŋinri imi pñi nĩwiárími wí e nání úpoyi. ⁵ Ayí rípi nání seararĩŋini. Í íwí arfíkí nĩyayiríná xegí íwí yarĩŋípi ríxa nĩramóga nearíná anĩna tñi xixeni rónĩŋagi nání íwí í yarĩŋípi nání Gorixo dĩŋí peá mĩmó eni.” ⁶ Ámi rípi rarĩŋagi aríá wiŋanigini, “Ími pírfí numamoríná í wikárĩŋípa axípi wikárĩŋí sípí í enĩŋí biaú kíkĩrfí wirí iniŋí wainí í kapixíyo niwirí wiŋípa wainí piŋí biaú kíkĩrfí opaxí imónĩŋípi niwirí wirí érixini. ⁷ Í xewanĩŋí seáyí e mĩeyoánirí sírĩ muní ŋweari enĩŋí tñi xixeni mĩmenĩŋwí urirí ámĩxíá eri oenirí pírfí umamórixini. Í xegí dĩŋí tñi re yaiwinarĩŋirini, ‘Niini mĩxí ináyí nimónirí meŋweanĩŋí menĩraní? Niini apixí aní imónĩŋáinĩraní? Gíná dání dĩŋí sípí níagi ŋwí epaxí imónĩmĩfáraní?’ yaiwinarĩŋí enjagi nání ⁸ xeanĩŋí síá axíyiminí re wímeanfáriní. Símiárí wímeari píyí epaxípi wímeari ámĩxíá epaxí imónĩŋípi wímeari aiwá nání díwí ikeamónipaxípi wímeari nemána níminí ríá unĩfáriní. Áminá Gorixo, imi pírfí umamoníó enj síxí eánĩŋo enjagi nání apí nĩpñi wímeanfáriní.

⁹ “Mĩxí ináyí xwíárími dǎŋí í tñi íwí iniro í tñi nawíni nĩŋwearóná sírĩ muní ŋwearo egíáyí imi ríá nínirí síŋwiríá peyarĩŋagi nĩwĩniróná re epírfáriní. Ámĩxíá ero ŋwí miearo nero ¹⁰ rĩnĩŋí imi wímeanfápi none eni neaímeanĩŋinri wáyí nero ná jfami nĩrómáná re rípfáriní, ‘Ine! Babironi anj xwé mamadí ikwíróniŋpíxi, anj wí tñi xixeni

mimónìṅṅí pìxì, axínánì pírí rìmamóṅṅí rìxa símeáí enṅagì nánì ine! rìpíríárìnì.

11 “Ámá xwíárìmì dánṅí ñìgwíñì omeaaneyìñìro yúbí sábnìṅṅí yarìgṅáyí wìgí sanṅí ñìgwí nánì áamá ámì wí bí wìpaxí menṅagì nánì í nánì enì ámìxíá ero ṅwí earo epíríárìnì. 12 Wìgí sanṅí, ayí tírìnì. Sṅá gorí t́nì sṅá sirípá t́nì sṅá awíaxí xìxegíñì imónìṅṅí t́nì urípó apíá wenṅí ñìgwí xwé roṅí t́nì rapírapí awíaxí apíá wenṅí t́nì rapírapí mipíyí monṅí t́nì rapírapí siríkáyí rìnìṅṅí t́nì rapírapí ayíá rìṅṅí t́nì íkíá xaíwí xegí yoí sitìronṅí rìnìṅṅí t́nì amípí bí nanṅwí erepanṅí rìnìṅṅíyíyá síwanṅípimì dánì imìxìnìṅṅí t́nì amípí bí íkíá ñìgwí xwé roṅípimì dánì imìxìnìṅṅí t́nì amípí bí kapáyo dánì imìxìnìṅṅí t́nì amípí bí ainìxíyo dánì imìxìnìṅṅí t́nì amípí bí sṅá wárí wáríó mónìṅṅípimì dánì imìxìnìṅṅí t́nì 13 werìxí sinamonṅí rìnìṅṅí t́nì karínìṅṅí imónìṅṅí amomṅí rìnìṅṅí t́nì íkíá d́fá ŕfá ikeaaráná síṅwíríá dṅí nanṅí eaarìṅṅípí t́nì iniṅṅí waráyo xópé inìpíríá nánì dṅí nanṅí eaarìṅṅípí t́nì íkíá d́fá pírakenìsanṅí rìnìṅṅípí t́nì iniṅṅí wainí t́nì werìxí orípí t́nì pírawá awíaxí t́nì wítí aiwá t́nì burímákau t́nì sipísípí t́nì osí t́nì karí osí íropearìṅṅí t́nì áamá enì xìnáíwánìṅṅí ñimónìro omìṅṅí wíiarìgṅáyí t́nì wìgí sanṅí bí epíríá nánì imónìṅṅíyí, ayí apírìnì. 14 Amípí jíxì ‘Omeámìnì.’ simónarìṅṅípí rìxa ṕñì nìwíarìmì ruṅoí. Amípí jíxì mírìmúrónìṅṅípí t́nì amípí jíxì nìmearíná sirí muní ṅweaarìṅṅípí t́nì rìxa anípá imónìṅṅí nánì ámì síṅwí wìnìpaxí mimónìnì.

15 “Ámá ñìgwíñì omeaaneyìñìro wìgí amípí ńñì yoí rìnìṅṅí apí ímì bí egíáyo dánì ñìgwí xwé t́gíá imónìṅṅíyí ŕnìṅṅí axí ímì winarìṅṅípí none enì neainìṅṅíñìrì wáyí nero ná jífamì ñìrómáná ámìxíá ero ṅwí miearo nero 16 re rìpíríárìnì, ‘Ine! Anṅí xwé mamadí ikwírónìṅṅípíxì, ine! Apíxí rapírapí awíaxí apíá wenṅí t́nì mipíyí monṅí t́nì ayíá rìṅṅí t́nì yínìrì sṅá gorí t́nì imìxìnìṅṅípí t́nì sṅá awíaxí imónìṅṅí xìxegíñì t́nì urípó apíá wenṅí ñìgwí xwé roṅípí t́nì okiyíá inìrì enìxìnì, 17 axínánì jíxíyá amípí ayá t́ṅṅí apí nìpìnì rìxa xwíríá ikìxenáríagì nìranìrane nánì ine!’ rìpíríárìnì.

“Sìpìxí o omì xiáwowa t́nì áamá wí e nánì owaneyìñìro sìpìxí o omì bí nero ṅweaarìgṅáyí t́nì sìpìxí o omì omìṅṅí mearìgṅáwa t́nì áamá sìpìxíyo nìṅwearo wìgí ñìgwí omìṅṅí yarìgṅá ńñìyí t́nì ayí anṅí apimì ná jífamì ñìrómáná 18 anṅí apí ŕfá nìñìrì síṅwíríá peyarìṅagì nìwìñìróná enṅí t́nì ‘Ine!’ nìrìro re rìgíawìxìnì, ‘Anṅí xwé mamadí ikwírónìṅṅí apí t́nì xìxenì ámì bí gípí ŕfá ikwírónìnì?’ nìrìro re egíawìxìnì. 19 Isíkí nìmeaayìro mìṅṅíyo mìmeámí nìrìro

‘Ine!’ riro ámixfá ero ηwf miearo neróná re nira ugfawixini, ‘Ine! Anj xwé mamadf ikwíroninijipi —Anj api sipixf xiáwowa amipi wí nígwf meapfri nání rawirawáyo nixero nírémómáná bf egfápirini. E nerinijyo dání nígwf xwé tífáyf imónigfápirini. Anj api axínáni sini mé xwírfá ikixenárifagi nání ine!’ nira ugfawixini.

²⁰ “Anj naxini, apixf í ríxa xwírfá ikixenárifagi nání dinj nífá osinini. Gorixoyá imónigfáyíné tñni wáf wurimeiafáyíné tñni wfá rókiamoafáyíné tñni niyfnéni dinj nífá oseainini. Gorixo anj api seyíné seaikárinijipi nání pirf mamóf enagi nání dinj nífá oseainini.” Xwiyfá bi anj namí dání e rinénarfagi arfá winanigini.

²¹ Anj najf enj sixf eáninij wo sfñá xwé witf siyf yunf ikixearinijyf sipaxf wo nimfeyoarí rawirawáyo nimoairí re rininiginí, “Babironi, anj xwé mamadf ikwíroninijipi nioní sfñá ro moalápa anj api ení piéroníariní. Anj api ámá wará sini ninímáná pearigfáyíninijf anipá imónáná ámí sñwf winipaxf imóninífá menini. ²² Anj apixi dání ámí kitá eánirí sonf rinirí webfí rinirí pékákf rinirí yarinijagi arfá ámí bi wipírfá menini. Ámá amipi imixaníro éwapfnigfáyf wí anj apixi dání wigf yarfápi ámí yarinijagfá winipírfámani. Sfñá witf siyf yunf ikixearinijyf apixi dání ámí neríná ikaxf rinarinijagi arfá wipírfá menini. ²³ Apixi dání uyíwf wfá ónarinijipi ámí óninífá menini. Íwf sikhijf tñni apiyá tñni apixi dání ámí bi nimeáníro xwiyfá nawíní rinarigfí arfá wipírfá menini. Ayf rípi nání rírarinini. Apixiyá ámá nígwfni omeaneyiníro amipi bf yarfáyf díxí ayáf tñni nerinijipimí dání ámá xwírfárimí ηweafáyo niyoní yapf níwíwapíriróná seáyi e múronigfá enagi nání rarinini.

²⁴ “Í Gorixoyá wfá rókiamoarifáyo tñni ámá xegf imónigfáyo tñni ámá ámí gími ηweafá pipikímí ininijyo tñni nipikiri reá roáninirini.” Anj najo e rarinijagi arfá winanigini.

19

Babironi xwírfá ikixenárifagi nání anj namí dání yayf egfá nánirini.

¹ Api arfá níwimáná manj xwé bi ámá ayá wí anj namí epíroyf egfáyíninijf meanj nírínirí enj tñni re rinarinijagi arfá winanigini, “Negf Gorixomí seáyi e oumeaneyí. Nene éf neamínijjo, ayf orini. Enj eánirí seáyi e umfeyoapaxf imónirí enjo, ayf orini. ² O neyírorí pirf numamoríná nepa xixeni imóninijipi tñni wiarinijf enagi nání seáyi e oumeaneyí. Apixf iyf ede dání warigfá anj nimini fáf earoarinijí —Í

ámá xwíárími ŋweagfáyf tĩni fwf nĩnĩrĩŋĩpimi dání uyĩnĩf oépoyĩnĩrĩ nĩwíwapĩya nurfńá xwĩrfá wikixenĩrĩnĩ. Ími Gorĩxo neyĩrorĩ xixeni pĩrf numamorfńá ámá xĩnáiwanĩŋĩ nimónĩro omĩŋf wĩiarĩgáfá í nĩpĩkirĩ reá roánĩŋĩyf nání rĩxa xixeni enĩ meáfĩnĩ.” nĩrĩro ³ ámi re rĩgáfawixĩnĩ, “Negf Gorĩxomi seáyĩ e oumeaneyĩ. Sĩŋwĩrfá anĩ apimi rfá nĩnĩrĩ peyarĩŋĩpi anĩŋf minĩ peyĩnĩfĩrĩnĩ.” rfagfá ⁴ ámá áminá 24 imónĩgáfá e nĩŋweaxa pugáfáwa tĩni dĩŋf tĩŋf imónĩgáfá waú waú awa tĩni Gorĩxo íkwĩanŋwĩnamĩ ŋweanĩ nupfĩkĩnĩmearo omĩ yayf nĩwiróná re nĩra ugáfawixĩnĩ, “E imónĩnĩ. Omĩ seáyĩ e oumeaneyĩ.” rfagfá ⁵ siá íkwĩanŋwĩnamĩ dání maŋf bá re rĩnĩŋĩnĩgĩnĩ, “Ámá Gorĩxomi xĩnáiwayĩnénĩŋf nimónĩro omĩŋf wĩiarĩgáfáyfne, sĩyikwĩnĩŋf imónĩgáfapiayfnerani, xwérĩxayfnerani, omĩ wáyf wĩiarĩgáfáyfne nĩyfnerani, negf Gorĩxomi seáyĩ e umépoyĩ.” rĩnarĩŋagf arfá wĩŋanĩgĩnĩ.

“Sipĩsipf miáo apĩxf nĩmeanĩŋoĩ.” rĩgáfá nánĩrĩnĩ.

⁶ Nionĩ maŋf xwé bi ámá ayá wĩ epfroyf egfáyf meanĩ nĩrĩrfńá rĩnĩrĩ inĩgĩ iyakwf nĩdĩrorfńá rĩnĩrĩ akĩrĩwf nĩwekirfńá rĩnĩrĩ yarĩŋĩpáníŋf nerfńá re rĩnarĩŋagf arfá wĩŋanĩgĩnĩ, “Negf Gorĩxomi seáyĩ e oumeaneyĩ. Negf Áminá Gorĩxo, enĩ eánĩgáfá nĩyonĩ seáyĩ e wimónĩŋo rĩxa neamenŋweani. ⁷ Sipĩsipf miáo apĩxf meanĩ rĩxa rĩnĩrĩnĩ. Apĩxf meanĩ rĩxa wé nĩrónĩrĩ ŋweani. Ayĩnání negf xwioxfyo dání dĩŋf nĩfá nĩneainĩrĩ yayf nerane Gorĩxomi seáyĩ e umfeyoaneyĩ.” rarĩŋagfá arfá nĩwirĩ wĩnĩŋanĩgĩnĩ. ⁸ Í oyĩnĩnĩrĩ rapĩrapf awĩaxf apfá xaiwf werĩ kíyf bi mayf eri enĩ wú —Ú ayf ámá Gorĩxoyá imónĩgáfáyf xwáfáyo nĩŋwearóná wé nĩrónĩro pĩránĩŋf egfá nání imónĩŋúrĩnĩ. Ú minĩ wĩagf sĩŋwf nĩwĩnĩrĩ ⁹ anĩnajo re nĩrĩŋĩnĩgĩnĩ, “Re nĩrĩrĩ rfwamĩŋf eai, ‘Aiwá sipĩsipf miáo apĩxf meanĩ nání imĩxárfĩnĩfĩpi nání wáf urepeárfĩnĩŋĩyf yayf owinĩnĩ.’ nĩrĩrĩ rfwamĩŋf eai.” nĩnĩrĩrĩ re nĩrĩŋĩnĩgĩnĩ, “Xwĩyfá apĩ Gorĩxo rĩŋf enagf nání nepaxĩŋfĩrĩnĩ.” nĩrfagf ¹⁰ anĩnajomĩ yayf owimĩnĩrĩ nání oyá sĩkwf tĩŋf e upfĩkĩnĩmeááná o re nĩrĩŋĩnĩgĩnĩ, “Joxĩ yegf axfpi xĩnái pawĩnĩŋf nimónĩrai Gorĩxomi omĩŋf wĩiarĩgwĩwawi e mĩnĩpanĩ. Dĩxf rĩrĩxfmeá Jisaso seaĩwapĩyĩŋĩpi fáf xĩrarĩgáfáyf yarĩgáfapa nionĩ enĩ axfpi yarĩŋá wonĩ enagf nání Gorĩxomĩnĩ yayf wĩ. Ayf rĩpi nání rarĩŋĩnĩ. Gĩnĩ gĩne wfáf nĩrókĩamoránėyf, sa Jisaso neaĩwapĩyĩŋĩpi rókiamoanĩrĩ nání imónarĩŋwá enagf nání rarĩŋĩnĩ.” nĩrĩŋĩnĩgĩnĩ.

Osĩ apfá wenf womĩ seáyĩ e xenŋweanĩ nánĩrĩnĩ.

11 Anjna oxoánfagi níwínírná weníj yánfáyf wíníjanigíni. Osí apfá wení wo roñagi níwíníri osomí seáyí e xenweaño —O re rigfóriní, “Díníj unwiráripaxoríni. Nepaxíj imóníjpi ní yaríñoríni.” rigfóriní. O osomí seáyí e xenweañagi wíníjanigíni. O ámáyo níwíeyírorí pírf umamorí míxí wirí nerfná wé róníj imóníjpi ní xixení xfdaríñoríni. 12 Xegí síñwí rfá ápiáwfníj werí mñíjyo dírf míxí ináyowa dfkínarígáfí obaxí dfkíníri enoríni. Xegí yoí ámá níni majfá nimónímáná xewaníñoni níjfá imóníjpi xegí warárimí eáníri 13 rapírapí ragfyo igfá eáníj wú yíníri enoríni. Yoí oyá re ríníñoríni, “Goríxoyá Xwíyáfáoyí” ríníñoríni. 14 Anjnami dání símíj wínarígáfáyf rapírapí awíaxí apfá werí kíyí bí mayí imóníri eníyí níyínímáná osí apfá weníjyo níxenweámáná omí númí waríñagfá níwíníri 15 ámá gwí bí bí mónígfá níyoní xopírárf wíní kirá ñwá yíníj pá oyá mañíjyo dání peybaaríñagi wíníjanigíni. Ayo ainíxí wá fá níxíríri numenwearí wikí Goríxo, ení eánígfá níyoní seáyí e wimóníño ayíkwí míwóníjpi níwíwapíyíríná uraxí wainí sogwí síñá íkwíañwí eapíníñnamí xoyíkímí yarígáfápa axípi wíníáríni. 16 Yoí bí rípi “Míxí Ináyf Níyoní Seáyí e Wimóníri Ámíná Níyoní Seáyí e Wimóníri Enáoníyí” níriníri xegí rapírapíyo ñwiráriníri sáfyo ñwiráriníri enagi wíníjanigíni.

17 Nioní weníj yánfáyf aníñajf wo sogwí ñweañe nírómáná apurí aní pírfíyo nípípíka emearíñíyo ení tñí rfáiwá re uraríñagi wíníjanigíni, “Goríxo aiwá xwé imíxínípi nání níbíro awí eánípoyí. 18 Míxí ináyíyá gfwí yíyóní ero símíj wínarígáfáyo seáyí e wimónígfáyíyá gfwí yíyóní ero ámá ení eánígfáyíyá gfwí yíyóní ero osíyíyá gfwí yíyóní ero osíyo seáyí e xenweáfáyíyá gfwí yíyóní ero ámá xínáiwáníj nímoníro omíj wílarígáfáfraní, wíj omíñíni yarígáfáfraní, ámá síyíkwfníj imónígfáyífraní, ámá xwéríxa imónígfáyífraní, nínyíyá gfwí yíyóní ero epíri nání awí eánípoyí.” Iníjyo rfáiwá e uraríñagi wíníjanigíni.

19 Weníj éáyf wíníjanigíni. Nanwo tñí míxí ináyf xwárimí ñweagáfáyf tñí wíj símíj wínarígáfáyf tñí nawíní awí neáníro osí apfá wení omí seáyí e xenweañomí tñí o xegí símíj wínarígáfáyo tñí míxí wíñíro nání awí eánáríníñagfá níwíníri wíníjanigíni. 20 Nanwomí fá níxíráríro mímoní wíá rókíamoaríñomí —O nanwoyá néní tñí imóníj pími dání emímí nerfná ámá nanwoyá ipírfá eáníri nanwoyá xopaíkígí imóníjpi yayí níwíro egfáyo yapí wíwapíyíñoríni. Omí ení fá níxíráríro awáú síni síñ enáná ipí rírómíxíj rfá ápiáwí síñá sarípáí ríníjpi tñí

wearijfwámi mamówárfagfa winijanigini. ²¹ Winiyo eni osomi seáyi e xejweaño kirá xegf manjyo dani peyeaarinjipá tñi pipikimf yaráná injf nñni nñbimiro wigf gfwf yiyónf nerfná agwf ímf uyárfagi winijanigini.

20

Seteno xwiogwf 1,000 apimi gwf ηweañf nánirini.

¹ Nioni weninjf yánfáyf winijanigini. Anfnajf wo xegf wéyo siririkf yoparf bi mimóninjfyi nani kipi fá xiriri sentá wirí fá xiriri nemána anfnami dani weaparinjagi winijanigini. ²⁻³ Anfnajo iwf xwéomi —O sidirf eniná ηweaagf axorini. Obo axo Setenorini. Omi fá nixeri xwiogwf 1,000 múronfa nani gwf niyárirf siririkf yoparf bi mimóninjfyimi nimoaimána manf éde ówanf niyárimána sikf bi sfmimajfó nani ikwiárfagf winijanigini. Xwiogwf 1,000 api pwearfná áma gwf bi bi mónigfáyo yapf m+wiwapiyipa éwiniginirf óf ayimi ηwirárfagf winijanigini. E nerf ai xwiogwf api rixa múróána axiná onimiápi éwiniginirf óf ayimi dani wfkwíowárinfárinf.

⁴ Nioni weninjf yánfáyf winijanigini. Mixf ináyfya siá ikwianjwf wí sñjwf niwinirf ayo wa ámayo wiefiropfrfa nani rípeaariniñowa éf ηweañagfa niwinirf áma xwiyfá Gorixoyá fá xiriro Jisaso nani aninjf minf áwanf uriro neróna wiwaninjyf mñj winána sñjwf mñj wákwigfáyf —Ayf sñni xwfárimf niñwearóna nanjwomi tñni xegf xopaikigf imixinijipimi tñni yayf m+wiwipa ero nanjwo nani ipirfá wigf mimáyorani, wéyorani, meánipa ero egfáyfrini. Ayfyá dñjyo sñjwf niwinirfná rípi éagfa winijanigini. Ámi sñj nero xwiogwf 1,000 apimi ámayo Kiraiso tñni nawini umenweañagfa winijanigini. ⁵ Iwamfó áma ámi sñj nero wiápnimeapfrfápi, ayf apirini. Pegfá winiyf ayf iná m+wiápnimeáagfa winijanigini. Xwiogwf 1,000 api rixa nípwemáná enána wiápnimeáagfa winijanigini. ⁶ Áma pegfá iwamfó sñj nero wiápnimeáfáyf tñni ani nawini wiápnimeapfrfá gñyf gñyf yayf owinini. Ayf áma Gorixoyá imónigfáyf enagfa nani oyá dñj tñni yayf winipaxfyfrini. Ayf Gorixo áma sipíyf rfá xwérimi ikaráná ayf tñni nawini rñnjf Ámi bi Pepfrfápiyf rñnjfpi m+meá Gorixo tñni Kiraiso tñni awaúyá apaxfpáninjf imónigfáwa yarigfápa nero awaú ηweagfie anani nípáwiro Kiraiso tñni nawini niñwearo xwiogwf 1,000 api múroarfná ámayo umenweapfrfá enagi nani rarijnini.

Setenomi migf niwimixiri xopirárf wiárinj nánirini.

⁷ Xwiogwí 1,000 apì rìxa nìpwémáná eṅáná sirìrìkí Seteno gwí ṅweaṅyimi dání wíkwìowáráná ⁸ o nìpeyearì ámá gwí bì bì mónìṅfá xwíá rìrì nìrìmìni amì gìmì ṅweagfáyo —Ayí ámá Gokiyì rìníṅfáyí tñní Megokiyì rìníṅfáyí tñní ayírìni. Ayo Seteno yapí owìwapìyìmìni nìmerì ámá Gorìxoyá imónìṅfáyí tñní mìxí inanìro nánì ayo awí nea-merìná ámá o awí eaeméyí rawìrawá imanṅ e inìkí e weṅyí yapì xìxeni imónìpìrìfàrìni. ⁹ Mìxí obaxí ayí xwíárimì ayoxí xwé ìkwianṅwíniṅ eapìniṅe nánì nìyìro ayí tñní mìxí oinaneyìniro aṅṅ Gorìxo dṅṅ sìxí uyìṅpìmì — E xegí ámá imónìṅfáyí ṅweagfèrìni. E awí mudímoáná re éagì wìniṅanìṅni. Ríá aṅṅnamì dání nìpiérónapìrì ayo ríá nowáríagì wìniṅanìṅni. ¹⁰ Ayo rìxa ríá náná obo, ayo yapí wìwapìyarìṅomì fá nìxero ipì rírómìxìniṅ ríá ápiáwí sṅṅa sarìpáì rìniṅpì tñní wearìṅfáwámì —E nanwo tñní mimóní wíá rókiamoago tñní awaú xámi moaigfè omì enì axí e nawíni ṅweáfrìxìniṅ moaíagfá wìniṅanìṅni. E ìkwáwìyìranì, áríwìyìranì, kikiá bì mepa nero rìniṅṅ anìṅṅ wìniṅfàrìni.

Gorìxo ámáyo eyeyírómí eṅṅ nánìrìni.

¹¹ Nionì wenìṅṅ yánfáyí mìxí ináyíyá siá ìkwianṅwí apfá weṅṅ xwé wìna nìwìniṅṅ anamì éf ṅweaṅoyá sìmìmanṅe dání xwíárimì tñní aṅṅna tñní nñní peá unáríagì nánì amì sṅṅwí bì mìwìniṅpaxí imónìṅagì nìwìniṅṅ ¹² wenìṅṅ éáyí wìniṅanìṅni. Ámá pegfáyí sṅyìkwìniṅṅ imónìṅfápiaranì, mamadfrìxaranì, ìkwianṅwìnamì agwìrìwámìniṅ ronṅagfá wìnarfá bìkwìyí nìparìro ìkwí amì wìna, ámá dṅṅṅ nìyìmìṅṅ meapfríá nánì yoí ṅwìrárìniṅṅna enì nìparìro pegfá ayí sìnì sṅṅṅ neróná yagfápi tñní xìxeni xwìyíá umeárìmìniṅṅ nánì apì nánì bìkwìyo ṅwìrárìniṅṅyo dání fá rìrómí nerì xìxeni xwìyíá umeáríagì wìniṅanìṅni. ¹³ Ámá pegfá rawìrawáyo nìnamìro wegíáyfrànì, pegfá pìyìṅṅ siwí aṅṅ e —E pepfríá nánì Pìyoyì rìniṅpì tṅṅ erìni. E ugíáyfrànì, nñní ìkwianṅwí Gorìxo éf ṅweaṅfna tṅṅ e báná wigí yagfápi tñní xìxeni xwìyíá umeáríagì wìniṅanìṅni. ¹⁴ Pepfríá nánì Pìyoyì rìniṅpì, pìyìṅṅ siwí aṅṅyo ṅweagfáyo nìmearì ipì rírómìxìniṅ ríá wearìṅe —E Gorìxo xwìyíá umeárífpìmì dání rìniṅṅ wìniṅfèrìni. E moaíagì wìniṅanìṅni. ¹⁵ Xwìyíá numeárìrìná ìkwí ámá dṅṅṅ nìyìmìṅṅ meapfríá nánì yoí ṅwìrárìniṅṅnamì gìyí gìyí anamì yoí mìṅwìrárìniṅagì nìwìniṅṅnà ayo fá nìxero ipì rírómìxìniṅṅ ríá wearìṅṅfáwámì moaíagfá wìniṅanìṅni.

21

Anj sijnáa tñi xwfa sijnri tñi nánirini.

¹ Nioni wenijf éáyf winijjanigini. Anj sijnf wina tñi xwfa sijnf wiri tñi rixa nimónijagi winijjanigini. Anj xamijina tñi xwfa xamijiri tñi rixa anipa imónijagi nani anj sijnáa tñi xwfa sijnri tñi imónijagi winijjanigini. Rawirawá ami mriwogaji nwiniri ² wenijf yáníayf anj njwá Gorixoyapi —Api Jerusaremí Sijnpiyi rinijpirini. Api apixí oxí meánimniríná okiyá inarigápa axpi énijf ninimáná anjnamí Gorixo tfe dání weaparijagi winijjanigini. ³ Sijnw e nwiniri manj bá ikwianwínamí tñj e dání nriniríná enj tñi re rinarijagi arfá wijjanigini, “Arfá époyí. Gorixo njweearijje agwi rixa ámá tñi nawíni imónini. O ayf tñi nawíni nijwearóná ámá xfoyá xegf imónipirfáriní. Xewanijjo ení wigf Njwáao nimóniri ayf tñi nawíni nijwearóná ⁴ amipi dñj sipi wiarijpi xórórí nwiiri nani wigf sijnwirixf weparigápi kwikwirimí nwirinijf wiíagí nani ámá pero ámixfá ero njw eáro rñnijf winiro yagfápi ámí bí mepa epirfáriní. Xami e yagfá api rixa ríná dání anijni xwfa iwéagi nani ámí axpi wí epirfámani.” rarijagi arfá wijjanigini.

⁵ Íkwianwínamí éf njweajo re rinijigini, “Arfá ei. Nioni amipi nipini ámí sijnf imixárfáriní.” nriri re rinijigini, “Xwíyá nioni rarijapi nepaxijf imóniri ámá dñj wikwíropaxf imóniri enagi nani joxí ríwamijf eat.” nriri ⁶ re rinijigini, “Amipi nioni ‘E imóníwinijigini.’ yaiwijapi rixariní. Nioni sijná pirf tijweanijni nerí nani iwamfó imóniri yoparf e nani imóniri mé anijf imónijini. Iniigf nani gwíni yeáyf wí gíyí gíyo iniigf dñj niyimnijf meaprfá nani smijf mearijjumi dání anani niwiri mni wimfáriní.” nriri ⁷ re rinijigini, “Ámá nioni anijf íá ninixiróná nioni tñi smf tñi inarijwáyo xopirárfinijf wífá gíyí gíyo nioni rfá api nipini nwiiríná Njwá ayfyáoni imóniri ayf ení gf niaíwí imóniro epirfáriní. ⁸ E nerí aí ikwíkwfá imónigfáyf tñi nioni dñj nnikwiroro aí ámí peá nmogfáyf tñi ámá xwirfá wianipaxf imónijpi yarigfáyf tñi pikixwirfó yarigfáyf tñi fwf inarigfáyf tñi ayáf yarigfáyf tñi wigf njwápipimi íá nixiri dñj nnikwiroro piránijf mearigfáyf tñi yapf rarigfá nniyf tñi wigf pirf mamónipirfe —E ipi ríromixijf sijná saripáyo dání rfá ápiáwí anijf wearijerini. Ayf e anijf weprfá enagi nani rñnijf Ámí bí Pefrfápiyi rinijpi xixeni meaprfáriní.” nrinijigini.

Anj Jerusaremí sijnpi nánirini.

9 Anĩnajĩ wé wíúmi dánĩ wau awa pĩrerixĩ wé wíúmi dánĩ wau ayo xeanĩnĩ yoparĩ wé wíúmi dánĩ wau ínĩnáná xĩrĩgíáwa wo nĩbirĩ re nĩrĩnĩnĩgĩnĩ, “Eĩnĩ. Apĩxĩ sipĩsipĩ miáo meanĩ síwá osimĩnĩ.” nĩnĩrĩrĩ 10-11 Gorĩxoyá kwĩyĩpĩ nĩxĩxéróáná anĩnajo díwĩ mĩnĩ sepiá roĩnĩ bimĩ nánĩ nĩmeámĩ nĩnĩyĩrĩ anĩ nĩwá xíoyápi, Jerusaremĩyĩ rĩnĩnĩnĩ anĩnamĩ Gorĩxo tĩe dánĩ xĩxĩeá xó inarĩnĩpĩ tĩnĩ nawĩnĩ weaparĩná síwá níagĩ wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. Xwĩnĩfá anĩ apĩ eanĩpĩ sínĩ awiaxĩ nĩgwĩ xwé roĩnĩpĩ xwĩnĩfá eanĩnĩpa eanĩnĩpĩ nĩwĩnĩrĩ sínĩ awiaxĩ jasĩpáĩ rĩnĩnĩnĩpĩ rĩrĩmá ónĩnĩpa ónarĩnĩnĩgĩ wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. 12-13 Anĩ apimĩ nĩpimĩnĩ sínĩ tĩnĩ ákĩnĩ ága seáyĩ émi eánĩnĩnĩgĩ nĩwĩnĩrĩ ákĩnĩ apimĩ fĩwĩ wé wúkaú síkwĩ wau inĩnĩnĩgĩ nĩwĩnĩrĩ ákĩnĩ sogwĩ xemónaparĩnĩmĩnĩ imĩxĩnĩnĩnĩpimĩ dánĩ fĩwĩ wĩyau wĩyĩ inĩnĩnĩgĩ wĩnĩrĩ ákĩnĩ sogwĩ wearĩnĩnĩmĩnĩ imĩxĩnĩnĩnĩpimĩ dánĩ enĩ fĩwĩ wĩyau wĩyĩ inĩnĩnĩgĩ wĩnĩrĩ mĩdánĩ mĩdánĩ enĩ fĩwĩ wĩyau wĩyĩ inĩnĩnĩgĩ wĩnĩrĩ nerĩ ayo bimĩ bimĩ anĩnajĩ xĩxenĩ awĩ mearonĩnĩgĩ nĩwĩnĩrĩ Isĩrerĩyĩyá xiáwo írĩnĩowa wé wúkaú síkwĩ wau imónĩnĩnĩgĩwayá yoĩ fĩwĩ bimĩ bimĩ nĩyonĩ wo woyá yoĩ eánĩnĩnĩgĩ wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. 14 Síñá tĩnĩ ákĩnĩ nearĩná iwamfó nĩtĩwayĩrorĩ tĩnĩnĩnĩyó —Ayĩ síñá wé wúkaú síkwĩ wau xámĩ wenĩyĩrĩnĩ. Ayo sipĩsipĩ miáoyá wáĩ wurĩmeĩnĩgĩ wé wúkaú síkwĩ wau imónĩnĩnĩgĩwayá yoĩ síñá ayĩ ayimĩ xĩxenĩ eánĩnĩnĩgĩ wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. 15 Anĩnajĩ nionĩ xwĩyĩfá nĩrĩfó xoyĩwá iwamfó yarĩgĩfá síñá gorĩ tĩnĩ imĩxĩnĩnĩnĩyĩ anĩ apimĩ tĩnĩ ákĩnĩyó tĩnĩ fĩwĩyó tĩnĩ iwamfó nérá unĩ nánĩ fá xĩrĩnĩnĩgĩ wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. 16 Anĩ apiyá miwĩ imónĩnĩnĩ biaú biaú nĩpĩnĩ xĩxenĩ imónĩnĩnĩpĩrĩnĩ. Sepiá miwĩ mĩdĩmĩdánĩ imónĩnĩnĩpĩ axĩpĩ imónĩnĩnĩpĩrĩnĩ. Anĩnajo rixá iwamfó yarĩgĩfá tĩnĩ iwamfó yarĩná anĩ apĩ xegĩ sepiá éfĩpĩ 12,000 imónĩnĩnĩgĩ nĩwĩnĩrĩ sepiá enĩ ákĩnĩ xwápiyĩ nĩmĩxĩga puĩnĩpĩ tĩnĩ sepiá enĩ yegĩ nĩmĩxĩga nĩpeyĩrĩ pĩnĩ wĩárĩnĩnĩpĩ tĩnĩ nĩpĩnĩ axĩpĩ 12,000 imónĩnĩnĩgĩ nĩwĩnĩrĩ 17 anĩnajo anĩ apiyá ákĩnĩ iwamfó nerĩná xegĩ sepiá nĩróga nĩpeyĩrĩ pĩnĩ wĩárĩnĩnĩ imónĩnĩnĩpĩ 144 mĩta enĩnĩgĩ wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. Anĩnajo iwamfó nerĩná ámá iwamfó yarĩgĩfá tĩnĩ enĩnĩnĩgĩnĩ. 18 Ákĩnĩ síñá awiaxĩ jasĩpáĩ rĩnĩnĩnĩpĩ tĩnĩ nĩkĩkĩróga nĩpeyĩrĩ eánĩrĩ anĩ nápi síñá gorĩ tĩnĩ mĩrĩnĩnĩnĩgĩ nánĩ gĩrasĩnĩnĩ rĩrĩmá ókĩárĩnĩrĩ enĩnĩnĩgĩ wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. 19 Síñá ákĩnĩ nearĩná iwamfó nĩtĩwayĩrorĩ tĩnĩnĩnĩ wé wúkaú síkwĩ wau xámĩ wenĩpĩ síñá awiaxĩ nĩgwĩ xwé roĩnĩ wĩyĩ wĩyó dánĩ tĩnĩ nanĩ oimónĩrĩ dídairĩ inĩnĩnĩgĩ wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. Síñá iwamfó nĩtĩwayĩrorĩ tĩnĩnĩnĩyĩ wĩyĩ síñá jasĩpáĩ rĩnĩnĩnĩyĩrĩnĩ. Ámĩ wĩyĩ onagwá wenĩ sapaĩyĩ rĩnĩnĩnĩyĩrĩnĩ. Ámĩ wĩyĩ apfá

wenɣi agetái riniŋɣiyirini. Ámi wiyi sowi ininɣi emerái riniŋɣiyirini. ²⁰ Ámi wiyi sadonikisíyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi ayá rɛŋɣi konirianíyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi siyó rɛŋɣi kirisoraitíyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi sowi xegí bi ininɣi beriríyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi siyó xegí bi rɛŋɣi topasíyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi kirisopirasíyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi onagwá wenɣi jaiasiníyí riniŋɣiyirini. Yoparíyí mipíyí monɣi ametisíyí riniŋɣiyirini. ²¹ Ákɛŋá ówanɣi wé wúkaú síkwí waú eníyí ayí urípó apíá wenɣi nígwí xwé ronɣi wé wúkaú síkwí waú ayírini. Wɛnanani wɛnanani urípó ná woni tɛni imixiniŋɣiyirini. Anɣi apiyá óyí sɛŋá gorí tɛni imixiniŋɣi enagɣi nani gɛrasɛniŋɣi rirímá ókiŋɣiyirini. ²² Anɣi apimi dani anɣi Gorixo nani ridiyowá nero seáyí e umearigíá wiwá mɛriniŋagɣi mɛwɛniŋanigini. Ayí rɛpi nani rini. Áminá Gorixo, enɣi eánigíá niyoní seáyí e wimóniŋo tɛni sipisipí miáo tɛni aiwaninowá aninɣi e niŋweari anɣi iwáninɣi mɛriniŋagɣi nani wiwá ni mɛriniŋáyí, ná mayí imónipaxí enagɣi nani mɛriniŋagɣi wɛniŋanigini. ²³ Gorixo xewaninɣo xixíeá inariniŋɣi wíá anɣi apimi ókímixiri sipisipí miáo apimi uyíwiniŋɣi yamorí enagɣi nani sogwíraní, emáraní, apimi wíá ómixiníá nani ná mayírini. ²⁴ Wíá anɣi apimi dani óniniŋápi anɣi apimini wóniniŋámani. Ámá gwí bi bi mónigíá wíá api óniŋe niŋwearo wigí yarigíápi epíríá rini. Míxí ináyí xwíárimí ŋweagíáyí wigí amípi ayá tɛniŋɣi ni meámi nuro anɣi apimi páwipíríá rini. ²⁵ Ikwáwiyíná ákɛŋá íwí ówanɣíyí yá riniŋíá menini. Anɣi apimi ámi áríwiyi wí imóniniŋá meŋagɣi nani rini. ²⁶ Ámá gwí bi bi mónigíáyo dani amípi ayá tɛniŋɣi tɛni amípi ámá sɛŋwí niwiniŋíá “Seáyí e imóniniŋpíríani?” yaiwiarigíápi tɛni anɣi apimi nani ni meámi nuro páwipíríá aiwí ²⁷ ámá piaxí weánipaxípi yarigíáyí tɛni xwíá winipaxí imóniniŋɣi yarigíáyí tɛni yapí rarigíáyí tɛni ayí wí anɣi apimi aga ná ríwíyo aí wí páwipíríá menini. Ámá wigí yoí ikwí sipisipí miáo yá dɛniŋɣi niyiniŋɣi meapíríánami ŋwirá riniŋíáyí anɣi apimi páwipíríá rini.

22

¹ Anɣinajo iniŋíá dɛniŋɣi niyiniŋɣi imónipíríá nani wearinɣi síwá níáná nioni sɛŋwí niwiniŋíá ú gɛrasí rirímá ónariniŋpa nónimáná siá ikwianɣwí Gorixo tɛni sipisipí miáo tɛni awaúyanami dani siminɣi ni meari ² anɣi apimi nani xegí óyíyo ayá áwiniŋmí wearinɣagɣi wɛniŋanigini. Iniŋíá úmi ororíwámi dani íkíá dɛniŋɣi niyiniŋɣi imónipíríá naniyí ronagɣi wɛniŋanigini. Íkíá ayí emá ayí ayo sogwí niweríá sogwí

xixegĩni wé wúkaú síkwí waú wearĩjyĩrĩni. Íkíá ayí wĩjpi Gorixo áamá gwí bí bí mónĩgíá nĩyonĩ wé roŋwirárĩni imónĩjpi enagĩ nánĩ ³ xfo enĩná ramixĩjpi e dánĩ axĩpi sínĩ wĩ imónĩnfámani. Síá íkwiaŋwí Gorixo tĩnĩ sipĩsipĩ miáo tĩnĩ awaúyána anjĩ apimĩ imónĩnfá enagĩ nánĩ áamá xfomi nixfdĩro nánĩ xináiwánĩjĩ nimónĩro omĩjĩ wĩiarĩgíáyĩ anjĩ apimĩ dánĩ xómĩjĩ nĩyĩkwiro yayĩ seáyĩ e numero ⁴ oyá sĩmĩmanĩjpi enĩ sĩjwí nĩwĩnĩro xegĩ yoí wigĩ mimáyo eánĩgíáyĩ imónĩpĩrĩrĩni. ⁵ Anjĩ apimĩ dánĩ síá ámĩ bí yinĩnfámani. Ámĩná Gorixo áamá apimĩ ŋweagíáyo wíá wókĩmĩxinĩfá enagĩ nánĩ uyíwí tĩnĩ sogwí tĩnĩ wíá ómĩxinĩfá nánĩ mĩkĩ mayĩ nimónĩro xfo tĩnĩ nawĩnĩ nĩjwearo nánĩ mĩxĩ ináýĩnĩjĩ nimónĩro anĩjĩ minĩ meŋweapĩrĩrĩni.

“Jisaso ámĩ weapĩnfá nánĩ anjwĩ ayorĩni.” urĩjĩ nánĩrĩni.

⁶ Anjĩnajo re nĩrĩjĩnĩgĩni, “Xwĩyíá apĩ aga nepaxĩjpiĩrĩni. Dĩjĩ ŋjwĩrĩrĩpaxĩpĩrĩni. Ámĩná Gorixo —O xegĩ wíá rókĩamoarĩgíáwamĩ xegĩ kwĩyĩ tĩnĩ enĩ síxĩ wĩrómĩxowárarĩjorĩni. O xegĩ anjĩnaji nĩ áamá xfomi nuxfdĩro nánĩ xináiwánĩjĩ nimónĩro omĩjĩ wĩiarĩgíáyo amĩpĩ rfwĩyo anjĩnĩ nimónĩnfápi nánĩ síwá wimĩ nánĩ nĩrowárėnapĩrĩrĩni.” nĩrĩjĩnĩgĩni.

⁷ “Arfá époi. Nionĩ seaĩmeámĩfá nánĩ anjwĩ ayorĩni. Xwĩyíá bíkwĩ rĩpimĩ wíá nĩrókĩamónĩrĩ eánĩjĩyo xfdarĩgíá gĩyĩ gĩyĩ Gorixoyá dĩjĩ tĩnĩ yayĩ winĩpaxĩ imónĩjoi.” Jisaso e rĩjĩnĩgĩni.

⁸ Amĩpĩ apĩ nánĩ arfá wirĩ sĩjwí wĩnĩrĩ yarĩjáoni, ayĩ nionĩ Jononĩrĩni. Arfá wirĩ sĩjwí wĩnĩrĩ nerĩná anjĩnajĩ amĩpĩ apĩ sĩjwí owĩnĩnĩrĩ síwá níomi yayĩ oumemĩnĩrĩ xegĩ síkwí tĩjĩ e upĩkĩnĩmeáagi aĩ ⁹ o re nĩrĩjĩnĩgĩni, “E mĩnĩpanĩ. Joxĩ Gorixomĩ nuxfdĩrĩ nánĩ xináixĩnĩjĩ nimónĩrĩ omĩjĩ wĩiarĩjĩpa nionĩ enĩ axĩpi nimónĩrĩ yarĩgwĩwawĩrĩni. Dĩxĩ rĩrĩxĩmeá imónĩgíáyĩ, wíá rókĩamoarĩgíáyĩ tĩnĩ xwĩyíá bíkwĩ rĩpimĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩjĩpi arfá wĩarĩgíá nĩnĩyĩ tĩnĩ ayĩnĩjĩ imónĩjĩ wĩnĩ enagĩ nánĩ e mĩnĩpanĩ. Gorixo ná womĩnĩ upĩkĩnĩmeaĩ.” nĩnĩrĩrĩ ¹⁰ re nĩrĩjĩnĩgĩni, “Xwĩyíá bíkwĩ rĩpimĩ wíá nĩrókĩamónĩrĩ eánĩjĩpi rĩxa nimónĩnfá anjwĩ ayo enagĩ nánĩ joxĩ síá órĩpĩnĩ nerĩ rĩtĩ mĩyáripĩni. ¹¹ Áamá sipĩnĩ imĩxarĩgíáyĩ xe axĩpi sipĩnĩ nimĩxa uro áamá sipĩ neróná síwĩ yapĩ yarĩgíáyĩ xe axĩpi sipĩ néra uro áamá wé rónĩjĩ yarĩgíáyĩ xe axĩpi wé rónĩjĩ néra uro ‘Gorixo wimónarĩjpi éimĩgĩni.’ yaiwĩarĩgíáyĩ xe axĩpi néra uro éfĩrĩxĩnĩ.” nĩrĩjĩnĩgĩni.

¹² Jisaso “Arfá eĩ.” nĩnĩrĩrĩ re nĩrĩjĩnĩgĩni, “Nionĩ seaĩmeámĩfá nánĩ anjwĩ ayorĩni. Nionĩ nĩbĩrĩ nĩseaĩmeaĩnfá

ámá wigí yariḡápi t́nì xìxeni pírí umamómi nánì íá nìxìrìmì bímfárìní. ¹³ Nionì śṅá pírí tìṅweaṅṅnìṅfì nimónìrì anìṅfì miní ṅweaṅáonì rarìṅṅìní. Iwamfó wí e dánì imónìrì yoparfì wí e nánì imónìrì eṅáonìmanì. Iwamfó imónìṅe dánì anìṅfì sìnì ṅwearì yoparfì imónìnfe anìṅfì sìnì ṅwearì emfáonìrìní.” nìrìṅnìḡìní.

¹⁴ Ámá sipìsipí miáomi dṅfì nìwìkwírorìṅpìmì dánì wigí rapìrapì oyá ragíyo igfánìṅfì eagfáyí, ayí íkfá dṅfì nìyìmìṅfì imónìpírífána danìpaxí imónìro aṅpìmì f́wíyo páwipaxí imónìro eṅagfa nánì yayí Gorìxoyá dṅfì t́nì winìpaxíyírìní. ¹⁵ E nerì aí apimì b́fariwámì ṅweagfáyí tìyí yariḡfáyírìní. Śfwínìṅfì nimónìrì ero ayáf ero f́wí inìro pìkìxwíríró ero wigí ṅwáfapimì íá nìxìrìro meṅwearo “Yapí oraneyí.” nìwimónìro yapìsìxí rìro yariḡfáyírìní.

¹⁶ “Nionì, Jisasonì s̀yikí nioniyá aṅfì apì apimì dánḡfì imónìḡfáyí amìpì apì nìpìní nánì nìj́fá imónìpírì nánì ḡfì aṅfìnaḡo áwanḡfì osearìnírì urowárenapfárìní. Mìxí ináyí Depitoyá xwíá piaxíyo dánì iwiaronáonì, ayí nionìrìní. Sìnḡfì imiáonì, ayí nionìrìní.” rìṅnìḡìní.

¹⁷ Kwíyìpì t́nì sipìsipí miáo apìxí meanfápi t́nì “Beì.” rarìṅṅì. Xwíyíá rìpì íá roaríná aríá wíá ḡyí ḡyí enì “Beì.” rífrìxìní. Ámá inìḡfì nánì ḡwíntì yeáyí nìwiro “Inìḡfì dṅfì nìyìmìṅfì imónìpírì nánì imónìṅúmì dánì niwirì onìmìní.” yaiwífá ḡyí ḡyí ananì nìbìro onípoyi. ¹⁸ Xwíyíá b̀kwí rìpìmì wíá nìrókiamónìrì eánìṅpì íá roaríná aríá wíá ḡyí ḡyíné aríá j̀yikí nìseaorì re osearìmìní, “Ámá wiyíné xwíyíá rìpìmì ámì b̀ t́nì ḡwí nìmori nìrìrínáyí, xeanìṅfì b̀kwí rìpìmì eánìṅpì Gorìxo e éfáyíné seaikárìnfárìní. ¹⁹ Wiyíné xwíyíá b̀kwí rìpìmì wíá nìrókiamónìrì eánìṅpì rítì nerínáyí, e éfáyíné Gorìxo íkfá dṅfì nìyìmìṅfì imónìpírì dananìro éfánamì m̀danìpa oépoynìrì pírí searakirì aṅfì ṅwáfapimì ṅweanìro éfápimì m̀páwipa oépoynìrì pírí searakirì nerì seawárìnfárìní.” osearìmìní.

²⁰ Xwíyíá rìpì áwanḡfì rarìṅṅo “Nepa nìbìmfá nánì aṅwì e imónìní.” rarìní. “Oyí, e imónìfwínìḡìní.” nimónarìní. Ámìná Jisaso xì rìxa b̀rìxìní.

²¹ Ámá nìyínéni Ámìná Jisaso ayá osearìmìxìní. Apìrìní.